BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
1.6 B
1.8

M

al Catalogo 13.16.B.18

13.16.B.18

IVRISPATRONATVS TRACTATVS ET FLORES IN QVIBVS CONTINENTVR

omnia ea quæ ad illam materiam ſpectant.

Autoribus excellentiſſimis viris Iureconſultis.

Dom. { ROCHI DE CVRTE. PAVLI DE CITADINIS. IOANNIS NICOLAI.

Omni cum diligentia caſtigati.

Cum indice locupletiſſimo.

ex libris Joanis Antoni Serra Sinibaldi Patrici

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

LVGDVNI,
APVD PETRVM LANDRY.
M. D. LXXIII.

Thome de Leva

INDEX CAPITVLORVM HVIVS TRACTATVS DE IVRE Patronatus.

IVRISPATRONATVS *definitio & eius apendentia.* *Fol.2.*
Iuriſpatronatus an ſit temporale, vel non temporale. *fol.18.*
Epiſcopus an poſſit facere inſtitutionem abſque præſentatione. [illegible].
Onus in iurepatronatus in quo conſiſtat. *fol.120.*
Vtilitas quæ prouenit ex iure patronatus in quo conſiſtat. *fol.151.*
Iuſpatronatus an competat fœmine ſicut maſculo. *fol.162.*
Iuſpatronatus an poſſit haberi in eccleſiis cathedralibus. *fol.219.*
Iuſpatronatus quando dicatur eſſe in hæreditate teſtatoris. *fol.222.*
Fundare eccleſiam quando quis dicatur. *fol.262.*
Conſtruere quando quis dicatur eccleſiam. *fol.282.*
Iuſpatronatus an acquiratur ex ſola dotatione. *fol.305.*
Iuſpatronatus quot modis transferatur de vna perſona in aliam. *fol.333.*
Tractare verbum, quot modis in iure capi poſſit. *fol.432*

Jurium genera quot ſint. *fol.435.*
Patronorum quot ſint genera. *fol.454.*
Ex quibus cauſis acquiritur iuſpatronatus. *fol.461.*
Iuſpatronatus acquiritur dotatione. *fol.508.*
Iuriſpatronatus acquirandi cauſa. *fol.547.*
Iuſpatronatus an poſſit acquiri ex ſpeciali priuilegio. *fol.562.*
Leges & Canones quare adinuenerint Iuſpatronatus. *fol.571.*
In quo differant patroni. *fol.574.*
Quid cuilibet patrono iuſpatronatus conferat *fol.578.*
Remedia quæ dentur contra ordinarium non inſtituentem idoneum præſentatum, ipſi præſentato. *fol.584.*
Patronus an poſſit poſt præſentationem factam de idoneo variare alium præſentando. *fol.593.*
Patrono quod emolumentum debeatur. *fol.663*
De onere iuriſpatronatus. *fol.680.*
Patronus an poſſit res eccleſiæ vendicare. *fol.685.*
Quibus competat iuſpatronatus *fol.693.*
Iuſpatronatus quando competat. *fol.705.*
Iuſpatronatus quomodo transferatur. *fol.709.*
Quomodo pluribus competat iuſpatronatus. *fol.737.*
Quomodo iuſpatronatus exerceatur per patronum. *fol.738.*
Quæ ſit differentia inter patronos ſæculares & eccleſiaſticos. *fol.742.*
Iuſpatronatus quomodo perdatur & extinguatur. *fol.748.*
Ius quid ſit & quotuplex. *fol.757.*
Iuris ſectio. *fol.758.*
Ius vnde dicatur. *fol.759.*
Apoſtolorum ſcripta an ſint ius diuinum. *fol.760.*
Iuris humani varia ſpecies. *fol eod. & ſequenti.*
Conſuetudo quid ſit, & quæ ad illam neceſſaria. *fol.762. & ſequenti.*

Conſuetu

Conſuetudinis & præſcriptionis differentia. fol.767.
Iuſpatronatus quid ſit, & quodnam patronorum munus fol.768.
Patronus eccleſiam non defendens, an ſit priuandus iure-patronatus. fol.768.& ſeq.
Beneficium quid ſit & quotuplex. fol.769.
Beneficium quomodo cognoſcatur. fol.770.
Eccleſiaſtici beneficij cauſam officium eſſe. fol.771.
Spiritualia ſeminantes metere poſſunt temporalia. fol.772.
Dignitas quid ſit, & quotuplex. fol.773.
Dignitates electiuæ quæ ſint. fol.774.
Ius Nominandi quomodo Regi Chriſtianiſſimo competat. fol.eodem.
Perſonatus quid ſit. fol.777.
Officium in eccleſia quid ſit. fol.eod.
Beneficia compatibilia & incompatibilia quæ ſint. fol.778.
Penſio an ſit beneficium. fol.779.
Penſio quid ſit. fol.780.
Penſio vnde dicatur & quotuplex. fol.781.
Penſio ſuper quo ſit conſtituenda. fol.787.
Penſio an ſit beneficium. fol.788.
Beneficio propter delictum vacante, an vacet penſio. fol.eodem.
Penſio an ſola voluntate remittatur. fol.789.
Penſionarius impetrans beneficium an debeat facere mentionem penſionis. fol.790.
Penſio an poſſit transferri in aliam perſonam. fol.792. & ſequenti.
Heredes eius qui penſionem debebat, an teneantur ad debitæ penſionis ſolutionem. fol.796.
Beneficiatus de bonis eccleſiæ ſibi acquiſitis an teſtari poſſit. fol.797.

Beneficij fructibus diminutis, an penſio ſit diminuenda. fol.798.
Munere charitatiuo ſuperueniente an ſit minuenda penſio. fol.800.
Beneficium ius penſionarium ſuperueniens, an extinguat penſionem. fol.801.
Penſione ſuper duobus beneficiis conſtituta, an extincta ſuper vno ſit extincta ſuper alio. fol.802.
Regreſſus ob non ſolutionem penſionis in regno Galliæ effectu caret. fol.803.
Penſionum conſtituendarum triplex modus, & ratio. fol.eodem.
Iuriſpatronatus acquirendi modus. fol.805.812.813.815.
Dos quanta ſit aſſignanda Eccleſiæ Capellaniæ, &c. fol.806.
Quibus permiſſum ſit fundare Eccleſias capellanias. fo.807.
Apoſtatas tribus modis fieri. fol.808.
Filius de peculio poteſt diſponere. fol.810.
Ex alienis bonis nemo acquirit iuſpatronatus. fol.811.
Patrono ſubuenitur ad inopiam vergenti fol.820.& ſeq.
Patrono an ſubueniatur perempta dote. fol.822.& ſeq.
Iuri communi an poſſit renuntiari. fol.825.
Epiſcopus ſine conſenſu patroni an poſſit prouidere. fol.826.
Patrono inuito an poſſit prouideri eccleſiæ, &c. fol.829.
Beneficiorum in permutatione non eſt circulatio ceſſante fraude. fol.832.
Beneficio renuntiato per quem debeat fieri collatio. fol.833.
Permutatio beneficiorum in diuerſis diœceſibus an poſſit fieri diuerſo tempore. fol.835.& ſeq.
Beneficium renuntiatum an poſſit condici. fol.838.&c.
Ius permutationem autorizandi poteſt præſcribi. fol.839.
Beneficium permutare coactus, an ſine conſenſu eccleſiæ id facere poſſit. fol.840.& ſeq

Penſio

Penſio hoſpitale & praſtimonium, an beneficio permutentur. fol.843.& ſeq.
Beneficia plura an vno poſſint permutari. fol.845.& ſeq.
Irregularis factus num amittat beneficium. fol.851
Patrono praſentandi tempus à die notia currit. fol.857
Tutoris praſentatio eſt iuri conſentaneor quàm pupilli. fol.858.
Re in hareditaria dotali cui competat praſentatio. fol.859 & ſequentibus.
Per clauſulam generalem non derogatur iis qua ſpeciali mandato opus habent. fol.878
Quot modis ius patronatus finiatur. fol.875.

FINIS.

INDEX EORVM QVAE IN HOC LIBRO CONTINENTVR.

A

ABbas & cõuentus ſi condẽnentur à Papa in cẽtum, dimidiã ſoluet abbas, aliam dimidiam conuentus 742.nu.9

Abbati an cõpetat ius inſtituendi in eccleſiis ſibi ſubiectis. 217.nu.72

Abſens inueſtiri poteſt de beneficio per procuratorem. fol.73.nu.23

Accidentia multum conferũt ad cognoſcẽdum quòd quid eſt. 250.nu.19

Actio ſine ceſſione in maritum tranſit vtilis, nominibus marito in dotem datis. 541. num.76

Actio quæ competat contra impedientes præſentare. 26 num.6

Actione præſcriptis verbis repetet compermutans beneficium, ſi ex parte ſua adimpleuerit permutationẽ. 838. nu.147.& ſequen.

Actionem famoſam non poteſt intentare libertus contra dominum. 686.nu.3

Actus agentium non operatur vltra eorum intentionem. 842.nu.158

Actus facti non ſunt excõmunicato interdicti. 180.nu.22

Actus præſentandi non cõpetit vicario ſine expreſſo mandato domini 216.nu.67

Actus præſentandi non eſt de regimine ciuitatis 177. num.15

Actus præſentandi eſt facti, at ipſa præſentatio eſt iuris 181.nu.21

Actus in præſentatione quando non eſt completus 121. nuu.76

Actus pij poſſunt fieri diebus feriatis 114.nu.66

Actus vbi requirit expenſam, & reperitur factus, & neſcitur à quo, prẹſumitur fact' ab eo cuius intereſt. 303.nu.29

Actibus

Actibus in eccleſiaſticis requiritur ſanioritas 134.nu.92
Actibus in fiendis per ſingulares perſonas conſideratur ſolummodo numerus 137. num.92
Adminiſtrationem liberam nõ habent exiſtentes in aliena poteſtate 475.nu.34
Admiſſio & inſtitutio qualiter differant. 15.nu.12
Adoptiuus non ſuccedit in feudum 398.nu.76
Adoptiui non veniunt filiorum appellatione in diſpoſitione hominis. 398.nu.77
Aduerbiorum Deus eſt remunerator 484.nu.53
Aduocatus quis eſſe poſſit. 457.nu.10
in Aduocato quæ requirantur 457.nu.10
Æſtimationem nõ recipit iuſpatronatus 394.nu.76
Ætas xiiij. annorum ſufficit vt aliquis præſentetur ad beneficia non curata 72.nu.21
Alienãdi ius quis habeat 444. num.18
Alienabile perpetuo cenſetur, quod ſemel alienatum inuenitur 729.nu.29
Alienatio rei eccleſiaſticę quãdo reuocari poſſit per patronum 57.nu.10
Alienigenas alieni regni arcana ſcrutari non conuenit. 863.nu.199
Alere nolens patronum an homicidij ſit reus ſi fame perierit 671.nu.15
Alimenta an debeant præſtari pariformiter patrono ruſtico ſicut nobili 153.nu.4
Alimenta maiora cui debentur 669.nu.12
Alimenta an pręſtentur patronis inæqualiter 670.nu.13
Alimenta an ſint in ſpecie patrono præſtanda 678.nu.26
Alimenta cuius expenſis ſint patrono deferẽda 679.nu.27
Alimentorum nomine quid veniat 667.nu.10
Alimentorum ius ſibi debitum patronus non poterit alienare retento iurepatronatus 152.nu.1
Altare vel capella fundari an poſſit inuito plebano 504 num.90
Altare dotans in aliqua eccleſia ius patronatus ad quem deuoluitur 324.nu.23
Altare in eccleſia conſecrata conſtruitur ſine licentia epiſcopi 500.nu.84
Altare mobile ſeu viaticũ quod dicatur 500.nu.85
Altaris in conſtructione an acquiratur iuſpatronatus 286 num.9
Angeli gaudent ſuper peccatore pœnitentiam agente 694. num.3
Animarum cura nõ conſiſtit in ſola prædicatione 61.nu.13
Annorum centum tempus dicitur eſſe de antiquo 413. num.88.
Annulorum aureorũ ius quod dicatur 441.nu.7
Apoſtaſiæ ſpecies quos ſunt 470.471.nu.23.24.& 25

Apoſtata quot modis quis efficiatur 868.nu.102
Apoſtata ædificando an acquirat iuſpatrona.eccleſiæ 470. num.22
Apoſtolorum ſcripta ius diuinum dicitur 760.nu.9
Apoſtolorum in locum ſucceſſorum Epiſcopi 669.nu.12
Approbari debet ab omnibus, quod omnes tangit 618. num.50
Arbitrandi ius quid ſit 446.nu. 31.& an conueniat ibidem.
Archiepiſcopus an ſit ordinarius epiſcopi 246.nu.15
Archiepiſcopus an poſſit cogere epiſcopum 246.nu.16
Argumentum à matrimonio carnali ad ſpirituale eſt bonum 114.nu.66
Aſſignatio fundi an debeat fieri cum conſenſu epiſcopi, ad hoc vt quis acquirat ſibi iuſpatrona. 274.nu.6
Aucupandi ius quid ſit 450 num.39
Autorizandi permutationē ius poteſt præſcribi 840.nu.153
Autoritas in materia iuriſpatronatus ſtat pro conſenſu 243 num.11
Autoritas vbi requiritur, non prodeſt ſi interueniat ex poſt facto 241.nu.10
Autoritas tutoris quando ſit neceſſaria vt infans poſſit prę ſentare 175.nu.13
Autoritatis,conſenſus,& decreti differentia 241.nu.10
Auunculus cum nepotibus an admittatur ſi iuſpatronatus relictum fuerit proximioribus 351.nu.25

B

Bannito data ſecuritas veniendi, intelligitur pro prima vice fol.82.nu.35
Baſilica quid proprie dicatur 501.nu.86
Baſilicę omnes quę ſunt conſtructæ & conſtruuntur in Epiſcopi conſiſtunt poteſtate 288.nu. 10
Baſtardo competit iuſpatronatus 714.nu.9
Baſtardi non dicuntur de parentela 173.nu.10
Beguinarum iuſpatronatus an dicatur Eccleſiaſticum 40. nu.17
Beneficiatus alias an poſſit præſentari 66.nu.18
Beneficiatus de rebus intuitu Eccleſiæ acquiſitis quomodo teſtari poſſit 797.nu.83
Beneficiato alias præſentato an vacet beneficium primum 66.nu.19
Beneficium quid ſit & quotuplex 769.nu.25
Beneficium an ſit penſio 779. nu.60.788.nu.74
Beneficium datur propter officium 771.nu.33
Beneficium cum vxore nemo tenere poteſt 588.nu.8
Beneficium quando dicatur vacare de iure & de facto 127 nu.86
Beneficium vacans de iure & non de facto an ad illud poſſit patron⁹ præſentare 126.n.86
Beneficium patronatū an poſſit lega

ſit legatus de latere conferre 701.nu.16
Beneficium an amittat irregularis 851.nu.172
Beneficium nullum habens an poſſit ordinari 209.nu.58
Beneficium quomodo cognoſcatur 770.nu.30.& ſeq.
Beneficiũ in eccleſia patronata conferre poteſt Papa ſine laicorũ pñtatione 577.nu.3
Beneficium in ius penſionariũ ſuperueniẽs an extinguat penſionem 801.nu.88.& ſeq.
Beneficium conferre & ad beneficium preſentare differunt 74.nu.25
Beneficium debet conferri ei qui bene fecit. 94.nu.46
Beneficium poteſt conferri abſenti 623.nu.57
Beneficium renuntiatum cauſa permutationis vere vacat 836 nu. 146
Beneficium permutare quãdo quis cogatur 840.nu.153
Beneficij acquiſitio per quamcunque diſpoſitionẽ ſimoniacam eſt ipſo iure nulla 157. nu.10
Beneficij eccleſiaſtici cauſa quę ſit 771.nu.33
Beneficij fructibus diminutis an pẽſio ſit diminuenda 798. nu.84
Beneficij indignus quis ſit 848 nu.168.& ſequen.
Beneficij natura conſideranda ſemper eſt in inſtitutione 54. nu.8
Beneficij permutatio an perficiatur ex his verbis placet nobis 841.nu.155
Beneficij permutatio ſine conſenſu patroni an ſit valida 54 nu.8
Beneficij permutatio an fieri poſſit cum habẽte ius ad rem 847.nu.165
Beneficij in permutatione an debeat fieri reſignatio 56.n.8
Beneficij per renuntiationem, aut permutationem vacantis, admiſſio & collatio per quẽ fieri debet 833.nu.139 &ſeq.
Beneficij in vacatione quæ fit ex permutatione non eſt circulatio niſi inſit fraus. 832. nu.138
Beneficij vacationem ignorans patronus an ei currat tempus 107.nu.58
Beneficij vnio in quo patronus habet iuſpatron. fieri an poſſit inuito patrono 876.n.225
Beneficio nullo vacante non poteſt fieri præſentatio. 127. nu.86.
Beneficio propter delictũ vacãte an vacet penſio 788.nu.75
Beneficia cõpatibilia & incompatibilia quæ ſint 778.nu.55
Beneficia ex cauſa permutationis renuntiata epiſcopus differens conferre debet per ſuperiorẽ cõpelli 839.nu.152
Beneficia eccleſiaſtica an ſine conſenſu epiſcopi cõferri poſſint 677.nu.24
Beneficia exteris non ſunt conferenda 862.nu.198
Beneficia omnia ſunt papæ manualia 701. nu. 15
Beneficia plura incompatibilia an quis

an quis ex cōſuetudine obtinere poſſit 779. nu. 58
Beneficia quæ permutantur an dicantur vere vacare 831.nu. 136
Beneficia plura an vno permutari poſſint 845.nu.164
Beneficia ſuperiora quæ dicantur 579.nu.57
Beneficiorū collatio in diuerſis diœceſibus vel in eadem per permutationem vacantium an diuerſo tempore fieri poſſit 835.nu.144
Beneficiorū in prouiſione conſuetudo præfertur iuri communi 306.nu.2
Beneficiorum permutationes quæ fiunt tacite ſpuriorum gratia num ſint licitæ & valeant 845.nu.162
Beneficijs in conferendis preferetur ſenior 91.nu.42
Bonum coactum non remuneratur 484.nu.52
Bona fides qualiter probetur 187.nu.35
Bona in fide qui eſt, non eſt in peccato 555.nu.18
Bona alicuius ſi confiſcantur, non tranſit in fiſcum niſi illud quod tranſiret in extraneum 390.nu.68
Bona clericorū pauperum eſſe debent 663.nu.2
Bona eccleſię vendi poſſūt pro redimendis captiuis 503. num 88
Bona eccleſiæ patronatæ non poteſt epiſcopus conuertere in prebendas 56.nu.8
Bona dans vitam dare videtur 523.nu.28
Bona heretici ſunt ipſo iure & facto confiſcata 184.nu.27
Bona mariti ſi confiſcantur nō venit confiſcanda dos vxoris 532.nu.52
Bonis vaſalli confiſcatis propter crimen leſæ maieſtatis feudum reuertitur ad eccleſiam 389.nu.66
Bonorum ad poſſeſſorem tranſit iuſpatronatus 350 nu.23
Bonorum in confiſcatione an tranſeat iuſpatronatus 183. num.26
Bonorum in confiſcatione an veniat iuſpatronatus 386. num.65

C

CAnonicè inſtitutus non remouetur ſine culpa 203. num.52
Capella an fundari poſſit in eccleſia inuito plebano 504 num.90
Capella inuito patrono in eccleſia chatedrali non poteſt ædificari 543.nu.3
Capella fundata ex mandato teſtatoris decedētis ante conſenſum Epiſcopi, non dicitur de hereditate teſtatoris 234 num.1
Capella vel eccleſia quam teſtator mandauit conſtruendam præfinitione temporis, infra quātum tempus debeat conſtrui 293.nu.15
Capella nō dicitur beneficium niſi ſequuta appprobatione epiſcopi 233.nu.1
Capella conſtructa ex redditibus

tibus eccleſiæ iuſpatronatus acquiritur eccleſiæ 276. num.8
Capella quæ dicatur, & quot modis capitur 498.nu.79
Capelle in domo priuata habe ri poteſt 498.nu.80
Capellæ nomine quandoque venit eccleſia parrochialis 499.nu.83
Capellam fundans in eccleſia an teneatur eam dotare 285 num,6
Capellania vt ſit ſufficienter dota quam dos requiratur 806.nu.100
Capellaniæ perempta dote an ſubueniatur patrono 822. num.123
Capellaniæ fundatæ ex alienis bonis iuſpatronatus cui acquiratur 812.nu.108
Capellaniam fundare an vnicuique liceat 807.nu.101
Capellani non ſunt de corpore collegij canonicorum 185. num.30
Capitulum ſede vacante an poſſit conferre 217.nu.69
Capitulum ſede vacãte an poſſit præſtare conſenſum 255. num.24
Charitas in primis eſt exercenda erga domeſticos 62. num.14
Caſtrum dicitur quid vniuerſale 368.nu.45
Caſtri poſſeſſor in quo eſt ius patronatus an poſſit præſentare 629.nu.64
Cathedralis eccleſia an ſemper habeat iuſpatronatus 219. num.1
Cauſa pia quæ dicatur 483. num.49
Centum legata à teſtatore pro eccleſia conſtruenda ſi non ſufficiant,an tenebitur heres ſupplere 295.nu.17
Clauium poteſtas an ſit data ſoli Petro 700.nu.13
Clauſulam per generalem non derogatur iis quæ ſpeciali mentione opus habent 878. num.229
Clementina plures multis modis limitatur 338.nu.5
Clericus aduena vt præſentetur quid requiratur 654. num.100
Clericus diues an debeat præferri pauperi 97.nu.49
Clericus habens duas præſentationes de ſe factas an poſſit eligere quã velit, an verò proſequi vtranque 117.nu.72
Clericus poteſt de reditibus ſuorum beneficiorum alere ſuos cõſanguineos 62.nu.15
Etiam dotare ſororem & filiam Ibidem
Clericus patronus ſi variat in præſentatione an ſit puniendus 79.nu.31
Clericum vel rectorem priuatum beneficio ſine conſenſu patroni epiſcopus an poſſit reſtituere 55.nu.8
Clericum vel rectorem an quis poſſit præſentare alia ratione quàm iuriſpatronatus ad eccleſiam 208.nu.57
Clericorum bona pauperũ eſſe debent 663.nu.2

Clericorum

Clericorum numerus augeri debet creſcentibus facultatibus eccleſiæ 259.nu.27
Cibi ruſticorum qui & qui nobilium 671.nu.14
Ciuitas vel collegium ædificãs eccleſiam, an ſingulis acquiquiratur iuſpatronatus 481. num.44
Ciues præponuntur extraneis 93.nu.45.& 96.nu.48
Coactus eccleſiam ædificare an acquirat iuſpatrona. 484. num.51
Collaterales qualiter ſuccedãt patronis 336.nu.3
Conferre plus eſt quàm præſentare 548.nu.5
Conferendi ius an habeat patronus ex conſuetudine 142. num.98
Collatio iſtud verbum quando accipiatur pro præſentatione 120.nu.75
Collatio beneficiorum in diuerſis diœceſibus, vel in eadẽ per permutationem vacantiũ an diuerſo tempore fieri poſſit 835.nu.144
Collatio, inſtitutio, præſentatio,hæc verba in mandatis apoſtolicis poſita an contineãt iuſpatronatus laicale 879. num 230
Collatio an poſſit dici inſtitutio 121.nu.76
Collatio ſpectat ad epiſcopum, vbi non cõſtat de patrono 303 nu.29
Collatio habet plus iuris quàm confirmatio 624.nu.59
Collegio an competat ius patronatus 703.nu.18
Collectandi ius quibus imponatur 448.nu.35
Collecta quid ſit 448.nu.36
Collectis ſeparatim epiſcopis vel eccleſiis,&c. impoſitis,an teneantur eccleſiæ ad talem collectam 150.nu.8
Cõmoditas inæſtimabilis non trãſit in creditorẽ 634.nu.69
Commutatio diſpoſitorum ad pias cauſas fieri non poteſt, nec in totum, nec in parte 268.nu.33
Compenſatio in dote non habet locum 538.nu.70
Conceditur de facili quod nocet nemini 505.nu.93
Concedere verbum, quando ponitur pro conſentire 119. num.75
Conditio contra legem contractui appoſita,vitiat & non vitiat 521.nu.26
Conditiones nouas an fundator poſſit apponere poſt fundationem in eccleſia,vel beneficio patronali cum conſenſu epiſcopi 261.nu.29
Conditiones tempore fundationis appoſitæ in eccleſia patronata an poſſint ex poſt per patronũ in totum tolli 262. num.30
Cõditiones vel qualitates annexas beneficio an poterit Epiſcopus immutare, quando redditus beneficij eſſent impotentes ad illas 263.nu.31
Conductor maximè ad modicum tempus non facit fructus ſuos 379 nu.58

Cōfirmatio & inſtitutio in quibus differant 14.nu.11
Confirmatio in quo differat à poſtulatione, præſentatione, & electione 645.nu.87
Confirmatio an poſſit fieri lite pendente 206.nu.54
Confiſcatione omnium bonorum iuſpatronatus perditur, ac finitur 779.nu.5
Connexorum idem eſt iudiciū 560.nu.26.
Conſanguineus an poſſit præſentari ſicut extraneus. 61.num.14
Conſanguineus fundatoris idoneus præſentatus, præfertur extraneo æquè idoneo 93.nu.4
Conſentire & ratificare quomodo differant 518.nu.18
Conſenſus.hoc verbum quid importat 311.nu.8
Conſenſus alicuius vbi requiritur in actu, ſufficit quod interueniat ex poſt facto 240.num.9
Conſenſus, autoritatis, & decreti differentia 241.nu.10
Conſenſus epiſcopi ſolus an requiratur in conſtructione eccleſiæ 254.nu.23
Conſenſus Epiſcopi an requiratur in relaxatione iuriſpatronatus 355.nu.29
Conſenſus epiſcopi an requiratur in donatione iuriſpatronatus 356.nu.30
Conſenſus Epiſcopi vbi requiritur, an ſufficiat conſenſus tacitus 251.nu.20
Conſenſus Epiſcopi an requiratur in permutatione iuriſpatronatus 354.nu.28
Conſenſus Epiſcopi non prodeſt, vbi fit aliquid contra ius 320.nu.16
Conſenſus Epiſcopi ſi dubitetur, an interuenerit in eccleſię conſtructione, an interueniſſe præſumatur 249.nu.19
Conſilium mutare ſapientis eſt 743.nu.6
Conſtruens primò eccleſiam, an præferatur cæteris in refectione 292.nu.13
Conſtruens ſuper alterius fundo quando efficiatur patronus 275.nu.7
Conſtruxit, hoc verbum quid importet 282.nu.1
Conſuetudo quid ſit, & quæ ad illam ſint neceſſaria 762.nu.14.15.16
Cōſuetudo præfertur iuri communi in prouiſione beneficiorum 306.nu.2
Conſuetudo vt dicatur pręſcripta quantum tempus requiratur 763.nu.17
Conſuetudo non egreditur terminos ſuos 380.nu.59
Conſuetudo quandoque contra ius commune rationabiliter inducitur 556.nu.19
Conſuetudo rationabilis quæ dicatur 557.nu 21
Cōſuetudinis & preſcriptionis differentia 765.nu.19.20.21
Conſuetudine acquiritur iuſpatronatus 816.nu.113
Conſuetudine iuſpatronatus præſcribitur 558.nu.23
Conuentus collegium & capitulum

tulum ſunt termini ſinonymi 494.nu.70
Contrahi ſi non poſſit cum minore xxv. annis ſine conſenſu duorum agnatorũ adeundus eſt ſuperior 245.nu.13
Conuentio an valeat vt non liceat emptori in re ſibi vendita edificare eccleſiam vel monumentum 299.nu.26
Conuerſi an habeant vocem quãdo iuſpatronatus competit cõuentui vel capitulo 185 nu.29
Conuerſio vel commutatio nõ poteſt fieri per ſolum heredẽ nec per ſolum epiſcopum ſed per heredem & epiſcopum ſimul 264.nu.32
Copulatiua facit venire copulatum principaliter 372. nu.48
Criminis ſui qui penitentiam egerit gradũ priſtine dignitatis obtinere poteſt 695.nu.4
Criminoſo an cõpetere poſſit iuſpatronatus 164.nu.2
Chriſti omnis actio noſtra eſt inſtructio 484.nu.53
Chriſtianus quilibet eſt capax iuriſpatronatus 165.nu.4
Chriſtiano omni iuſpatronatus competere poteſt 173.nu.10
Cum dictio denotat acceſſionẽ 374.nu.50
Cura eccleſiæ & dotis ad quẽ ſpectet 253.nu.22
Cuſtodia eccleſiæ vacantis cõpetit patrono eccleſiaſtico. 144.nu. 101

D

DEcreti,conſenſus, & autoritatis differentia 141. num.10
Dedicans ſe religioni cum bonis ſuis an expreſſio bonorũ aliquid operetur 373.nu.49
Defuncti voluntas pro lege ſeruanda eſt 296.nu.21
Delictum confitens quo priuilegio gaudeat 311.nu.7
Deus perſonarum non eſt acceptor 711.nu.4
Deus eſt aduerbiorum non nominũ remunerator 484.nu.53
Dignitas quid ſit 773.nu.41
Dignitas eccleſiaſtica an poſſit vniri ſimplici parochiæ 497 nu.77
Dignitates electiuæ quæ ſint 774.nu.45
Dignus & idoneus quis dicatur 582.nu.10
Dioceſani conſenſus an debeat interuenire in fundatione alicuius beneficij 234.nu.2
Diœceſani conſenſus quare interueniat in acquiſitione iurispatronatus 238.nu.7
Diœceſani interuentus an ſit neceſſarius in trãſlatione iuriſpatronatus 235.nu 4
Diſciplinatorum iuſpatronatus an dicatur eccleſiaſticum 40. nu.17
Diſpoſitio teſtatoris an valeat ſine conſenſu epiſcopi diſponentis vt certe miſſe celebrẽtur per inſtituẽdum ſingulis hebdomadis 258.nu.27
Diſputatio vana nominum pertinacibus relinquitur 644. nu.83
Ditans eccleſiam cum dotante an acquirat iuſpatronatus 511.nu.12

511.nu.12
Ditans eccleſiam acquirit iuſpatronatus 510.nu.9
Ditatione acquiritur iuſpatronatus 542.nu.1
Diues quando ſit præferendus pauperi 148.nu.6
Dominus fundi an poſſit propria autoritate eccleſiam deſtruere 276.nu.10
Domino fundi non acquiritur iuſpatronatus niſi dominium fundi ſit tranſlatum in eccleſiam 275.nu.7
Domini dotis inſolidū an duo eſſe poſſint 539.nu.73
Domus in eccleſiam conſecrari poteſt 278.nu.15
Domus ſacerdotis à quo refici debeat 684.nu.7
Domum aſignans in eccleſiam an efficiatur patronus 278.nu.14
Domum piam quilibet poteſt ædificare 464.nu.8
Donās eccleſiam an cenſeatur donaſſe iuſpatronatus 361.nu.38
Donans iuſpatronatus & donatarius ſi ſint diuerſæ diœceſis an vtriuſque epiſcopi conſenſus requiratur 252.nu.21
Donatarius donans iuſpatronatus ante approbationem epiſcopi an donatio valeat 248.nu,18
Donatarius iuriſpatronatus an poſſit præſentare donatorem 360.nu.37
Donatarius poteſt patronum præſentare 650.nu.94
Donatio proprie quid dicatur 313.nu.11
Donatio prçſētationis an fieri poſſit retento iurepatronatus 158.nu.34
Donatio iuriſpatronatus futuri an poſſit fieri ſine epiſcopi conſenſu 358.nu.35. 36
Donatio quç reuocatur per ſuperuenientiam liberorum nō habet locū in adoptiuis 398.nu.79
Donatio iuriſpatronatus tranſfertur 714.nu.10
Dona impiorum deus non probat 487.nu.59
Dotare eccleſiam in quantum debet quis vt acquirat ſibi iuſpatrona. 511.nu.11
Dotare eccleſiam quis teneatur 510.nu.7
Dotare filiam cogitur pater ex cluſo filio à legitima 537.nu.68
Dotari eccleſia an poſſit ſub conditione 521.nu.24
Dotans an de euictione teneri poſſit 528.nu.45.
Dotans coactus à iudice eccleſiam an acquirat iuſpatronatus 310.nu.7
Dotans eccleſiam parua dote cum conſenſu epiſcopi an efficiatur patronus 319.nu.16
Dotans eccleſiam acquirit ſibi maius ius quam fundans 522 nu.27.
Dotatio eccleſiæ an fieri poſſit ex bonis illius qui dotare non poteſt 520.nu.22
Dotatio an requirat epiſcopi conſenſum 515.nu.16
Dotatio an fieri poſſit ex quibuſlibet

buslibet bonis 519.nu.19
Dotatio an fieri debeat ante conſtructionem eccleſiæ 315 nu.12
Dotatio quando fieri debeat 316.nu.13
Dotata præfertur cuicunq; creditori. 532.nu.51
Dotata præfertur creditoribus in hypotheca 527.nu.42
Dotalia non poſſunt alienari 536.nu.65
Dos quid ſit 508.nu.1
Dos proprie dicitur patrimonium mulieris 508.nu.2
Dos à dãdo quare dicatur 509 nu.3
Dos dicitur quicquid à natura homini datur 509.nu.4
Dos quare detur 509.nu.5
Dos an cõſtitui poſſit ex bonis emphiteoticis 519.nu.21
Dos lege non clauditur generali. 534.nu.6
Dos non confiſcatur mariti bonis confiſcatis 532.nu.52
Dos in falcidiam nõn venit cõputanda 533.nu.56
Dos eccleſiæ quare non repetatur 540.nu.74
Dos eccleſiæ aſſimilatur doti mulieris 516.nu.17
Dos eccleſiæ iiſdem priuilegiis potitur quibus dos mulieris 516.nu.37
Dos incerta condictione certi petitur 526.nu.41
Dos quanta eccleſiæ ſit aſignãda 316.nu.14
Dos quantã ſit aſſignãda capellaniæ vt ſufficienter dotata dicatur 806.nu.100
Dos an poſſit dari conſecrata eccleſia 541.nu.77
Dos hoſpitali & eccleſiæ aſſignanda eſt 285.nu.6
Dos ſemper petitur actione ex ſtipulatu 527.nu.43
Dos impropria ſortitur actionẽ perſonalem 534.nu.58
Dos non poteſt publicari cum aliis bonis mulieris 534. nu.59
Dos ędificatio & fundus quando efficiant aliquem patronũ 320.nu.18
Dos ſeu dotatio quibus modis conſtituatur 523.nu.29.30.31.32.33.& fol.524.n.34.35
Dos matrimonio conſtante repetitur marito vergente ad inopiam 537.nu.69
Dos pacto deteriorari non poteſt 533.nu.54
Dos propria debet aſſignari eccleſiæ 313.nu.11
Dos ſemel data non diminuitur 530 nu.47
Dotis actio non variatur ex nouatione 533.nu.55
Dotis in aſſignatione quid ſit attendendum. 317.nu.15
Dotis in aſſignatione an requiratur conſenſus epiſcopi 320 nu.17
Dotis cauſa ſi quid ſoluatur tanquam indebitum non repetetur 532.nu.53.
Dotis cauſa minoris bona an poſſint vendi 530.nu.48
Dotis cauſa dari poteſt res ſubiecta reſtitutioni 531 nu.49
Dotis cauſa traditio præſumitur facta 536.nu.67

Dotis cōſtitutio retrotrahitur fauore eccleſiæ 309.nu.4
Dotis dilationes ſunt breuiores quam in aliis cauſis 536. nu.66.
Dotis inſtrumentum cæteris ante fertur 535.nu.64
Dotis iuri non renūtiatur etiā omnibus aliis iuribus renuntiatis 535.nu.63
Dotis promiſſio tenet etiam à muliere facta alieno nomine 534.nu.61
Dotis ſeruandæ cauſa ſi mulier mittatur in poſſeſſionem lucratur fructus 533.nu.57
Doti indubio fauetur in iudicando 534.nu.60
Dotibus in dubio fauendum 525.nu.36.
Dotem modicam dans an efficiatur patronus 316.nu.12
Dotem promittens excuſari non poteſt 526.nu.39
Dotem reſtituere maritus nō tenetur niſi ſecundum vires ſuas 538.nu.71
Dotē ſtipulans animo donandi videtur ſtipulaſſe 526.nu.40
Dote pro accepta non dantur fideiuſſores 539.nu.72

E

Eccleſia quid ſit 707.nu.5
Eccleſia tribus capitur modis 497.nu.78
Eccleſia ad hoc vt dicatur in eſſe deducta tria copulatiue concurrere debent 7.nu.4
Eccleſia à quo præſumatur con ſtructa quando aliter non cōſtat 301.nu.29
Eccleſia an ſit compatrona patrono dotante vnum altare vel capellam in eccleſia 324. nu.23
Eccleſia an conſtrui poſſit in communi loco ſine conſenſu illorum qui habent partem in loco 295.nu.19
Eccleſia an poſſit cōſtrui ſuper fundo ſubiecto fideicōmiſſo 281.nu.23
Eccleſia an dotari poſſit ſub cōditione 521.nu.24
Eccleſia an poſſit fundari ex fructibus male acquiſitorum 488.nu.61.
Eccleſia an teneatur alere patronum in domo propria in caſu indigentiæ 152.nu.2
Eccleſia conſecrari non debet ſub tributoria cōditione 521. nu.25
Eccleſia conſecrata an poſſit dari dos 541.nu.77
Eccleſia conſecrata an cenſeatur etiam altare conſecratū 290.nu.11
Eccleſia conſecrata nō amplius in ea acquiritur iuſpatronatus 289.nu.11
Eccleſia conſtructa ex male partis an debeat deſtrui 489. nu.62
Eccleſia cuius expenſis reparāda 823.nu.127.& ſequen.
Eccleſia cum laico habens iuſpatronatus commune quomodo regulabitur 36.nu.15
Eccleſia dotata dicitur dotatū etiam altare 289.nu.11
Eccleſia fundās capellam ius ſibi quærit in ea 499.nu.83
Eccleſia non debet fundari in loco

in loco oneroſo 675.nu.21
Eccleſia funditus deſtructa ſi reficiatur de eadem materia an prior patronus remaneat patronus 292.nu.14
Eccleſia indotata à quouis dotari poteſt 510.nu.8
Eccleſia in quibus locis fundari poſſit 490.nu.64
Eccleſia minans ruinam à quo refici debeat 681.nu.4.5.6
Eccleſia nunquam moritur 540 nu.74
Eccleſia non dicitur beneficiũ niſi ſequuta approbatione epiſcopi 233.nu.1
Eccleſia patronata ſine conſenſu patroni non poteſt in collegiatam conuerti 861.nu.196
Eccleſia quare dotetur 509. nu.5
Eccleſia qualiter cognoſcatur eſſe collegiata 495.nu.74
Eccleſia quando præſumatur cum autoritate epiſcopi conſtructa 249.nu.19
Eccleſia quando dicatur collegiata 122.nu.6
Eccleſia quando præſumatur epiſcopi conſenſu facta 814. nu.112
Eccleſia quando eſt ædificanda de neceſſitate poteſt conſtrui ſine dote 286.nu.7
Eccleſia quando efficiatur cõpatrona 279.nu.18
Eccleſia ſemel ab epiſcopo cõſecrata ad humanos vſus redire non poteſt 465.nu.9
Eccleſia vacante ſemper poteſt patronus præſentare 126. nu.84
Eccleſia vna an poſſit aliam præſcribere 415.nu.90
Eccleſia patronata ſi emat iuſpatronatus an erit libera 377. nu.56
Eccleſiæ an ſit vtilius habere vnum patronum quã plures 321.nu.20
Eccleſiæ bona reparatione eccleſiæ alienari non poſſunt 684.nu.8
Eccleſiæ conſtruendæ poteſt epiſcopus dare pro dote quinquageſimam redditũum ſuæ eccleſiæ 325.nu.24
Eccleſiæ depauperatę dotem ſi quis ſupplet an acquirat iuſpatrona. 309.nu.5
Eccleſiæ debet aſſignari propria dos 313.nu.11
Eccleſiæ deſeruiri non poteſt ſine ſubſtantia rerũ 307.nu.4
Eccleſia diruta non eſt eccleſia 479.nu.42
Eccleſiæ ex dotatione an acquiratur iuſpatro.ſiue eccleſia ſit conſecrata ſiue non 306. nu.3.& 4
Eccleſiæ facultatibus diminutis clericorum numerus diminui debet 259.nu.27
Eccleſiæ iniuriam paſſæ quãdo acquiratur iuſpatrona. 393. nu.69
Eccleſiæ iuſpatronatus an competat incipiẽti ædificare 707 nu.4
Eccleſiæ patronatæ rector ſine conſenſu patroni beneficio renuntiare non poteſt 55. nu.8
Eccleſiæ prouidetur ad voluntatem

tatem præſentatis 128.nu.88
Eccleſiæ quanta dos ſit aſſignã da. 316.nu.14
Eccleſiæ in reparatione debẽt contribuere omnes beneficiati 149.nu.7
Eccleſiam coactus ædificare an acquirat iuſpatronatus 484.nu.51
Eccleſiam conſtruens an efficiatur patronus etiam capellarum eccleſiæ 298.nu.25
Eccleſiam conſtruens ſine conſenſu epiſcopi an poſſit illam epiſcopus demoliri 286.nu.8
Eccleſiam ditans acquirit iuſpatronatus 510.nu.9
Eccleſiam dotare tenetur qui conſtruxit 284.nu.4
Eccleſiam dotantes plures an omnes ſimul efficiantur patroni 279.nu.19
Eccleſiam fundare quãdo quis dicatur 272.nu.1
Eccleſiam fundans cogitur eam dotare 510.nu.10
Eccleſiam fundãs in fundo proprio ex alterius pecunia an acquirat iuſpatronatus 505.nu.93
Eccleſiam fundans ex bonis aduentitiis an acquirat iuſpatronatus 475.nu.35
Eccleſiã quis conſtituere poſſit 166.nu.4
Eccleſiam reparanti quando cũ patrono acquiratur iuſpatronatus 544.nu.5
Eccleſiam reparaturus an fundatorẽ ſit aditurus 545.nu.7
Eccleſiam quam quis conſtruxit an cogatur dotare 310.nu.6
Eccleſiarum appellatione an veniant hoſpitalia 226.nu.10
Eccleſiarum iuſpatronatus quotuplex ſit 35.nu.13
Eccleſiarum parochialium diſtentia quæ 495.nu.75
Eccleſiaſticus patronus præſentando variare nõ poteſt 593.nu.1
Eccleſiaſticus patronatus quid ſit. 36.nu.14
Eccleſiaſticus ordo quando & quomodo confundatur 841.nu.155
Eccleſiaſticum iuſpatronatus & ſeculare qualiter differant 48 & 43.nu.78.& 19
Edictum an debeat proponi facta præſentatione 116.nu.69
Edictum non habet locum vbi verba eius non poſſunt adaptari 397.nu.74
Eligere quid ſit 645.nu.86
Eligẽdi ius actu triplici per monachos acquiritur 554.nu.16
Eligendi ius præſcribitur per clericum non exiſtentem de collegio 547.nu.4
Electores vt dicantur in quaſi poſſeſſione eligendi quid requiratur 192.nu.41
Electio an poſſit fieri lite pendente queſtione mota ſuper poſſeſſione 204.nu.53
Electio facta de idoneo valet 99.nu.51
Electio fieri poteſt per procuratorem 73.nu.23
Electio non eſt penes pupillum præſentantem 176.nu.14
Electio poſtulatio præſentatio & confir

& confirmatio in quibus diffe rant 645.nu.87
Electio & pręſentatio in quibus differant 11.nu.8
Electio quale ius det electo 605.nu 24
Electio quid conferat electo 495.nu.73
Electionis vim habet pręſentatio patroni clerici 181.nu.22.
Electiuæ dignitates quæ ſint 774.nu.46
Electus ante confirmationem an poſſit renuntiare iuri ex electione ſibi quæſito 125. nu.84.
Electo renuntiante antequam præſentetur an electores iterum habeant integrum tempus ad præſentandum à die renuntiationis 119.nu.74
Eleemoſina magis faciēda pauperi quam diuiti 148.nu.6
Eleemoſina multis modis accipitur 486.nu.57
Emphiteoſis eccleſiaſtica tranſit ad heredem extraneum ſi contingat emphiteotam delinquere 390.nu.67
Epiſcopus aliquem præſentatorum quem velit an poſſit inſtituere 595.nu.5
Epiſcopus an poſſit inſtituere præſentatum extra territoriū ſuum 217.nu.71
Epiſcopus an poſſit cogi in acquiſitione iuriſpatronatus 244.nu.12
Epiſcopus an habeat tempus limitatum ad inſtituendum ſi nulla ſit lis reſpectu iuriſpatronatus 103.nu.55
Epiſcopus an poſſit tempus ad præſentandum datum abbreuiare 50.nu.5
Epiſcopus differens conferre beneficia ex cauſa permutationis renuntiata debet per ſuperiorem compelli 839. nu.152
Epiſcopus differens inſtitutionem quomodo puniendus 105.nu.55
Epiſcopus eccleſia non habente patronum poteſt aliquem inſtituere 50.nu.3
Epiſcopus in conſecratione papæ ſimilis 700.nu.14
Epiſcopus non poteſt facere inſtitutionem ſine præſentatione regulariter 48.nu.1
Epiſcopus nolens conſentire donationi factæ de iurepatronatus apud quem remanebit iuſpatrona. 247.nu.17
Epiſcopus poteſt repellere extraneum vbi ſunt idonei in ſuo epiſcopatu 95.nu.48
Epiſcopus poteſt exigere rationem de rebus temporalibus eccleſiæ 143.nu.101
Epiſcopus præſentatum an cogatur inſtituere 581.nu.9
Epiſcopus quando ſine præſentatione poſſit inſtituere 612. nu.40
Epiſcopus quando nouam eccleſiam ædificare cogatur 491. nu.66.
Epiſcopus quando dicatur reprobare preſentatum 122. nu. 78
Epiſcopus ſine patroni conſenſu eccleſiæ prouidere non poteſt

teſt 826.nu.132
Fallit ſex modis 827.& 828. & 848.nu.167
Epiſcopi conſenſus ſi dubitetur an interuenerit in conſtructione eccleſiæ an interueniſſe præſignatur 249.n.19
Epiſcopi conſenſus non prodeſt vbi fit aliquid contra ius 320. nu.16
Epiſcopi conſenſus de neceſſitate non requiritur in ordinatione teſtatoris circa grauamina 259.nu.27
Epiſcopi conſenſus an requiratur ita in dotatione ſicut in fundatione 515.nu.16
Epiſcopi cõſenſus quare debeat interuenire in acquiſitione iuriſpatro. 238.nu.7
Epiſcopi conſenſus an poſſit creare aliquem patronum vnius eccleſiæ ex priuilegio 269.nu.34
Epiſcopi priuilegium in præſentando aliquem in diœceſi alterius Epiſcopi 49.nu.2 64.nu.16
Epiſcopi ſurrogati in locum apoſtolorũ ſunt 699.nu.12
Epiſcopi tacitus conſenſus ſuffiCiat in conſtructione eccleſiæ 251.nu.20
Epiſcopo an competat iuſpatronatus extra ſuam diœceſim 703.nu.19
Epiſcopo dotante eccleſiam de bonis ipſius eccleſiæ cui acquiratur iuſpatronatus 326. nu.26
Epiſcoporum literis quomodo creditur 124.nu.83
Epiſcopalem habens dignitatẽ poteſt conſentire in aquiſitione iuriſpatro. 239.nu.8
Excommunicatus an acquirit iuſpatronatus 472.nu.27
Excommunicatus an poſſit eligere 180.nu.21
Excommunicatus an admittatur ad fundandam eccleſiam & an acquirat iuſpatronatus 165 nu.4
Excommunicatus tempore præſentationis non valide præſentat 626.nu.61
Excommunicatus ſpoliatur legittimis actibus 472.nu.28
Excommunicato actus facti nõ ſunt interdicti 180.nu.21
Excommunicato an competat iuſpatronatus 696.nu.5
Excommunicato an competat iuſpatronatus 179.nu.20
Excommunicato licitum eſt eccleſiam ingredi ad audiendũ verbum dei 180.nu.21
Executio vbi eſt facta à iure nõ admittitur moræ purgatio 199.nu.62
Expenſæ factæ in dote eccleſiæ exigenda an deducantur ſicut in dote mulieris 542. nu.78
Expectationes non ſunt permutabiles 847.nu.165
Extraneus ab epiſcopo repelli poteſt vbi in ſuo epiſcopatu ſunt idonei 95.nu48
Extraneus inulto patrono an poſſit ſepeliri in ſepulchro 231.nu.14
Enxenia an poſſit à patronis exigi 156.nu.9

F

Faber dans operam ſuam in cõſtruenda eccleſia an efficiatur patronus 283.nu.2
Facere dicitur ille cuius nomine fit 283.nu.1
Factum eſſe ante perfectionem nihil dici poteſt 477.nu.38
Factum non poteſt non eſſe factum 730.nu.30
Facta præſumuntur quæ cum ſolemnitatibus debitis ſunt facta 628.nu.63
Facultas regia an retrotrahatur in beneficialibus 863.nu.201
Facultatibus eccleſiæ creſcentibus augeri debet clericorũ numerus. 259.nu.27
Fauor publicus quis dicatur 503.nu.89
Fauor vltimæ voluntatis eſt ratio ſpiritualis 241.nu.9
Femina meretrix an poſſit eſſe patrona 165.nu.3
Femina & maſculus ſi diſcordent in præſentando quis eorum præferri debeat 134. nu.92
Femina ſuccedit in iurepatronatus 711.nu.3
Femina coram deo non differt à maſculo 465.nu.10
Feminæ an competat iuſpatronatus 162.nu.1
Feminæ an admittantur ad dandam vocem quando iuſpatronatus competit illis de parentela 164.nu.2
Feminæ non ſunt deterioris cõditionis quam maſculi in iure patronatus 138.nu.93
Feudum an ſit beneficium 769 nu.25.& ſeq.
Feudum eſt beneficium & honor 169.nu.8
Feudum reuertitur ad eccleſiã vaſalli bonis confiſcatis ob crimen leſæ maieſtatis 389. nu.66.
Fidei definitio 467.nu.14
Fideiuſſores non dantur pro dote accepta 539.nu.72
Filiuſfamilias an habeat vocem in præſentando quando iuſpatronatus competit vniuerſitati 178.nu.18
Filiuſfamilias quoquo modo efficiatur ſui iuris capiet hereditatem 297.nu.23
Filius & pater pro vno capite computantur 178.nu.18
Filius de peculio an poſſit diſponere 810.nu.104
Filius quando non poſſit præſentari à patre 63.nu.15
Filius ingratus filiationis priuatur priuilegio 672.nu.16
Filius in ſpiritualibus non acquirit patri 186.nu.31
Filij quot modis acquirantur 547.nu.2
Filij geniti ante matrimonium contractum finguntur geniti pòſt fauore matrimonij 309. nu.4
Filio à legitima excluſo dotatur filia 537.nu.68
Filio quãdo competat ius præſentandi 179.nu.18
Filiorum appellatione non veniunt adoptiui in diſpoſitione hominis 398.nu.77
Filiam pater cogitur dotare excluſo filio à legittima 537. nu.68

nu.68
Forenſis perſona in quibus caſibus ſubdita dicatur 449. nu.37
Fraternitatum iuſpatronatus an dicatur eccleſiaſticũ 40.nu.17
Fructus bonorum aduentiorum filij an ad patrẽ ſpectent 186. nu.31.
Fructus iuriſpatronatus eſt præſentatio 186.nu.33
Fundare verbum multipliciter capitur 462.nu.2
Fundare eſt materia prohibitoria ſicut teſtari 476.nu.36
Fundare ſeu ædificare an poſſit quis compelli 491.nu.65
Fundare quis cogitur ex pollicitatione 484.nu.50
Fundare capellaniam an vnicuique liceat 807.nu.101
Fundare eccleſiam quando quis dicatur 272.nu.1
Fũdare eccleſiam an is dicatur qui domum in eam vſum dat 492.nu.67
Fundare incipiens eccleſiam illam perficere debet 481. nu.46
Et infra quantum tempus eã perficere teneatur 482. nu 47
Fundare volens an poſſit aliquẽ cogere ad vendendum fundũ pro eccleſia fundanda 502. nu.87.
Fundari an poſſit eccleſia ex fructibus male acquiſitorum 488 nu.61
Fundans eccleſiam in ſolo proprio ſed ex aliena pecunia an querat ſibi iuſpatronatus 505 nu.93
Fundans eccleſiam cogitur eam dotare 510.nu.10
Fundans poteſt apponere conditiones vel grauamina cum conſenſu epiſcopi 258.nu 27
Fundator eccleſiæ qua actione cogatur eam perficere 482. nu.48
Fundator eccleſiæ tenetur eam dotare 463.nu.6
Fundator primus an per alterius reparationẽ deſinat eſſe patronus 543.nu.2
Fundatoris diſpoſitio nõ valet circa ſpiritualia ſine conſenſu epiſcopi 260.nu.27
Fundatori an acquiratur iuſpatronatus quando ſimpliciter aſſignauit fundum nec dicens ſe velle eſſe patronum 277. nu. 12
Fundatori nouo plus fauetur quam antiquo 604. nu.91
Fundatore inuito an quis poſſit conſtruere eccleſiam & ſic effici patronus 273.nu.4
Fundatio facta de male acquiſitis non tribuit iuſpatronatus 486.nu.56
Fundatio ex male acquiſitis facta quando ſit valida 487. nu.58
Fundatio an ſit cauſa iuriſpatronatus 461.nu.1
Fundatio cuiuſlibet eccleſiæ an tribuat iuſpatrouatus 493. nu.69
Fundatio præſumitur. ſolennis in dubio 492.nu.68
Fundatio tribuens iuſpatronatus

tus autoritate diœceſani muniri debet 462.nu.3
Fundationi quæ ſint neceſſaria 462.nu.4
Fundum eccleſiæ an poſſit epiſcopus dare pro oratorio, vel hoſpitali conſtruendo 279.nu.16
Et an requiratur conſenſus capituli ibidem nu.17
Fundi dominus an poſſit propria autoritate eccleſiam deſtruere 276.nu.10
Fundo vẽdito in quo eſt capella, an veniat capella 366.nu.43
Funerandi ius vtrum ſit annexũ ſpirituali 230.nu.13
Funerandi ius non poteſt haberi in ſepultura ſine conſenſu epiſcopi 231.nu.13

G

Generatio vnius eſt alterius corruptio 749.nu.1
Genus quid dicatur apud logicos 454.nu.1
Genus quid à legiſtis dicatur 454.nu.2
Genus pro aliqua quota bonorum accipitur 454.nu.3
Genus functionem recepit, non autem ſpecies 792.nu.82
Gratia quando dicatur ſubreptitia 95.nu.47
Gratificationi non eſt locus, vbi iura non ſunt paria 91.nu.41
Gratificationi an ſit locus quando ambo ſunt idonei 146.n.6

H

Habilis quomodo efficiatur inhabilis 608.nu.31
Hæreditatis communis bona ſolus adminiſtrans, an dicatur ſolus hæres 194.nu.43
Hæreditatis in diuiſione an iudex poterit vni ex hæredibus iuſpatronatus adiudicare 351.num.26
Hæreditatis in plures partes ſuccedens non plus conſequitur de iurepatronatus quàm qui in pauciores 868.nu.211
Hæres fundatoris tenetur ad dotandam eccleſiam 284.nu.5
Hæres illius qui penſionem debebat an teneatur ad eius ſolutionem 796.nu.81
Hæres non conſtruens eccleſiã infra tempus conſtitutum à teſtatore, an priuetur hæreditate 294.nu.16 Et quid de hærede hæredis ibid.
Hæres non incidit in penam à teſtatore ſtatutam ſi ædificet eccleſiam extra domum teſtatoris cum mandato epiſcopi 234.nu.3
Hæres non poteſt venire contra factum defuncti 269.nu.33
Hęres nundum in poſſeſſionem miſſus præſentare poteſt 713.num.8
Heres patroni ſi nundum fuerit miſſus in poſſeſſionem hæreditatis, an poterit præſentare 351.nu.24
Hæres qualiſcunque ſit, eſt iuriſpatron. ſucceſſor 712.nu.5
Hæredes plures vnius patroni ſi ſint diſcordes, an attendantur voces plurium ad vota perficienda 338.nu.6.& 7
Hædes plures vnius patroni habentur pro vno, & vnam tantum habent vocem 336.nu.4

ad Hęredes quando dicatur aliquid tranſire 35.nu.22
Hæreſis ſimoniaca cęteris damnabilior 697.nu.8
Hæreticus largo modo quis dicatur 468.nu.17.& 18
Hæreticus an acquirat iuſpatronatus, ex fundatione eccleſiæ 468.nu.16
Hæreticus perdit iuſpatronatus 750.nu.6
Hæreticus nullum in propriis rebus habet dominium 469.num.18
Hæreticus reuerſus ad fidem an recuperet iuſpatronatus 183.num.27
Hæretici bona an ſint ipſo iure confiſcata 183.nu.26
Hæretici bona ſunt ipſo iure & facto confiſcata 184.nu.27
Hæretico baptizato an competat ius patronatus 183.nu.26
Homo mortuus non eſt homo 479.nu.42
Homo 30. annorum eſt idem qui fuit trium annorum quo ad corpus & famam ſecus quo ad actus legales 552 nu.13
Hominum memoriam non extare quomodo probetur 405.num.84
Honor patrono debitus quis ſit 124.nu.84
Honor an debeatur patrono vt non poſſit vocari in ius per præſentatum 129.nu.89
Honor an debeatur patrono vt ſaltem ex conſuetudine abſque epiſcopo poſſit concedere eccleſiam patronatam 142.nu.98
Honor an debeatur patrono vt pro anima eius ſit in eccleſia patronata ſpecialis miſſa celebranda 129.nu.90
Honor an debeatur patrono vt ſine eius cōſenſu nihil debeat fieri in præiudicium iuriſpatronatus 53.nu.6
Honor alius an debeatur patrono ex iurepatronatus quã præſentatio 143.nu.99
Honor in præſentando debetur patrono eccleſiæ 580.nu.7
Honorificũ, iſtud verbum quid importet 48.nu.1
Honorantis venditis an tranſeat iuſpatronatus 367.n.44.& 371.nu.47
Hoſpitalis & eccleſiæ differentia 225.nu.8
Hoſpitalis regimen quibus committatur 174.nu.12
Hoſpitali dos eſt aſſignanda 285.nu.6
in Hoſpitali debet poni rector ab Epiſcopo, ſi hoſpitale non habeat patronum 225.nu.9
in Hoſpitali quæ requirantur 228.nu.11
Hoſpitalia & oratoria quæ ſunt conſtructa ſine autoritate epiſcopi vocantur priuata ac poſſunt renouari 226.nu.9
Humani iuris variæ ſpecies.760 nu.10.11.12.13
Humani iuris quod eſſe deſiit ſeruitutem non recipit 108.nu.60

I

Idoneus & dignus quis dicatur 582.nu.10
Idonei duo præſentati quis illorum

ſorum eligendus 93.nu.44
Illigitimus an ſit capax iuriſpatronatus 172.nu.9
Illegitimus à quibus ſpiritualibus repellatur 173.nu.10
Illegitimus an poſſit prǫſentari ad eccleſiam vel capellam iuriſpatrona. 174.nu.11
Illegitimè nati non includuntur in diſpoſitione legali quã tum ad commodum & ad honores 168.nu.8
Illegitimè nati non dicuntur de parentela 174.nu10
Illegitime natis an cõpetat ius patronatus 167.nu.6
Illiterati vox eſt minoris autoritatis quã literati 134 nu.92
Impedimentũ quando cauſatur indirectè ex culpa & non directè prodeſt culpoſo 182.nu.24
Imperator non legitimat in cauſis ſpiritualibus vel annexis 168.nu.8
Impiorum dona deus non probat 487.nu.59
Incognitus an poſſit præſentari 63.nu.16
Incorporalia quando vacant nõ eſt neceſſe habere ſcientiam in acquiſitione quaſi poſſeſſionis 189.nu.38
Indignus præſentatus à maiori parte patronorum an præferatur digniori præſentato à minori parte 92.nu.43
Infamis infamia facti dicitur pluribus modis 474.nu.31
Infamis non ſibi acquirit iuſpatronatus 474.nu.30
Inferior à papa non poteſt permutationem beneficiorum ſine conſenſu collatoris ordinarij expedire 841.nu.154
Inferiore non inſtituente, ſuperior poteſt tempus præfigere, quo inſtituat 873.nu.219
Inferiores à papa an poſſint prǫiudicare patrono 54.nu.8
Infidelis eccleſiam fundans an acquirat iuſpatronatus 467.num.13
Infideli an poſſit competere ius patronatus 182.nu.25
Infinitas eſt euitanda 82.nu.35
Inſtituere quomodo differat ab inueſtire & conferre 643.nu.82
Inſtituere præſentatum an poſſit epiſcopus extra territorium ſuum 217.nu.71
Inſtituendi ius habentes duo in ſolidum, quis eorum præferẽdus 142.nu.97
Inſtitutus habetur tanquã rector vel capellanus in poſſeſſione rectorię vel capellę 189 nu.37
Inſtituens ignorans eccleſiam habere patronos, inſtitutio eſt nulla 48.nu.2
Inſtitutio & admiſſio qualiter differant 15.nu.12
Inſtitutio & confirmatio in quibus differant 14.nu.11
Inſtitutio canonica quæ dicatur 645.nu.84
Inſtitutio facta ab epiſcopo de prǫſentato à patrono excõmunicato an valeat 181.nu.22
Inſtitutio facta ab epiſcopo ad petitionem eius qui aſſerit ſe patronũ emiſſo edicto publico an va

an valeat 201.nu.51
Inſtitutio facta ad præſentationem non veri patroni an reuocari debeat 202.nu.51
Inſtitutio facta ſine præſentatione patroni eſt ipſo iure nulla 48.& 49.nu.2
Inſtitutio illegittime facta quando tranſeat in rem iudicatam 200.nu.50
Inſtitutio poteſt fieri per legatum de latere ſpreto patrono eccleſiaſtico 50.nu.4
Inſtitutio an poſſit fieri ſine præſentatione 621.nu.53
Inſtitutio an cōpetat ſolo epiſcopo 215.nu.65
Inſtitutio quando per ſententiā irritetur 49.nu.2
Inſtitutio quæ fit ſuper præſentatione quæ ſit 13.nu,10
Inſtitutio quomodo declaretur eſſe nulla 48.nu.2
Inſtitutio quibus cōpetere dicatur 213.nu. 64
Inſtitutionis nomine venit cōfirmatio & collatio per abuſū 644.nu.83
Inſtitutionem ſine preſentatione non poteſt facere epiſcopus regulariter 48.nu.1
Inſtitutione facta ſequitur quaſi poſſeſſio 188.nu.36
Intitulatus præſentatus præfertur non intitulato 213.nu 62
Interpretatio lata eſt fienda in iurepatronatus 572.nu.4
Irregularis factus an amittat beneficium 851.nu.172
Itali auidi honorum 579.nu.4
Iudeus filiam chriſtianam dotare cogitur 526.nu.38
Iudei qui dicantur & an poſſint eſſe patroni in eccleſia 467.nu.15
Iudeo an competat iuſpatronatus 182.nu.25
Iudex tempus præſentationis quando non poſſit abbreuiare 51.nu.5
Ius quid ſit & quotuplex 357.nu.1.2.3
Ius vnde dicatur 759.nu.7
Ius canonicum quid ſit & vnde dicatur 438.nu.5
Ius ciuile quid ſit & quot modis capiatur 437.nu.4
Ius collectandi quibus imponatur 448.nu.35
Ius coquendi & ius torculandus quid ſit 445.nu.19
Ius diuinum quid ſit & in quibus conſiſtat 439.nu.6
Ius declarandi quod ſuperiori competit ad ſucceſſores non transmittitur 447.nu.32
Ius eligēdi triplici actu per monachos acquiritur 554.nu.16
Ius gentium quid ſit & quibus conueniat 436.nu.3
Ius implendi conditionē quodnam ſit & an tranſmitatur ad heredes 447.nu.33
Ius inſtituendi an competat capitulo ſede vacāte 217.nu.68
Ius inſtituendi an cōpetat abbati in eccleſiis ſibi ſubiectis 217.nu.72
Ius habens inſtituendi non debet ſine culpa ſua illud amittere 113.nu.64
Ius habens aliquod in fundo ſuper quo eccleſia conſtruitur an efficiatur compatronus prop-

propter fundamentum ſupra factum 280.nu.20
Ius naturale quot modis dicatur 435.nu.2
Ius occupādi authoritate propria quibus competat 447.num.34
Iuſpatronatus quid ſit,& quodnam patronorum munus 768.nu.23
Iuſpatronatus acquiritur ditatione 542.nu.1
Iuſpatronatus acquiritur in eccleſia conſtructa & dotata de conſenſu epiſcopi 108.nu.60
Iuſpatronatus acquiritur ex priuilegio 815.nu.112
Iuſpatronatus acquiritur pluribus fundantibus 737.nu.2
Iuſpatronatus quęritur iuramẽto & fideicommiſſaria manu miſſione 567.nu.13.14
Iuſpatronatus acquiritur pluribus inſolidum 480.nu.43
Iuſpatronatus in totum acquiritur domino fundi 275.nu.7
Iuſpatronatus an acquirat exiſtẽs in alterius poteſtate 474.nu.33
Iuſpatronatus an acquiratur ex ſola dotatione 305.nu.1
Iuſpatronatus ac acquiratur ex quauis fundationis inceptione 476.nu.37
Iuſpatronatus an acquiratur ex ſola cōſtructione eccleſię 283 nu.3
Iuſpatronatus an acquiratur pluribus ex vna fundatione 466.nu.12
Iuſpatronatus an acquiratur ex legato,donatione,vel relicto facto eccleſiæ 312.nu.9
Iuſpatronatus an acquiratur ex fundatione, dotatione, & ditatione ipſo iure 512.nu.13. & 513.nu.15
Iuſpatronatus an acquiratur ex fundatione cuiuſlibet eccleſiæ 493.nu.69
Iuſpatronatus an quæratur præſcriptione 547.nu.3
Iuſpatronatus an competat Epiſcopo extra ſuam diœceſim 703.nu.19
Iuſpatronatus ſi competat vniuerſitati in qua ſunt pupilli an pupilli ſint vocandi ad præſentationem 176.nu.15
Iuſpatronatus an competat collegio 703.nu.18
Iuſpatronatus an competat eccleſiam incipienti ædificare 770.num.4
Iuſpatronatus an competat excommunicato 179.nu.20
Iuſpatronatus an cōpetat quaſi poſſeſſori 706.nu.3
Iuſpatronatus an cōpetat poſt tranſlationem 708.nu.6
Iuſpatronatus an competat illegitime natis 167.nu.6
Iuſpatronatus an competat ſimoniaco 697.nu.7
Iuſpatronatus an competat exiſtenti ſub tutela 704.nu.21
Iuſpatronatus an competat pupillo vel infanti 174.num.12
Iuſpatronatus an competat ita fœminæ ſicut maſculo 162.num.1
Iuſpatronatus an poſſit competere crimínoſo 164.numero 2.

numero 2
Iuſpatronatus an competat iudæo, aut infideli 182.nu.25
Iuſpatronatus multis ex cauſis competere poteſt 697. num.9
Iuſpatron. an conueniat illi qui poteſt præſentare 698.nu.10
Iuſpatronatus an ex contractu locationis transferatur 717. nu.12
Iuſpatronatus an ſit diuiduum vel indiuiduum 32.nu.10
Iuſpatronatus an permutari poſſit cum quacunque re 354. num.27
Iuſpatronatus an ſit gratioſum, an vero de iure communi conceſſum 27.nu.7
Iuſpatronatus an poſſit haberi in collegio, vel loco deputato ad alendos ſcholaſticos 228. num.12
Iuſpatronatus an poſſit haberi in eccleſia collegiata 220. num.3
Iuſpatronatus an poſſit haberi in eccleſia Cathedrali 219. num.1
Iuſpatronatus an poſſit haberi in hoſpitali 125.nu.8
Iuſpatronatus an poſſit haberi conuentuali in eccleſia vel religioſorum 122.nu.7
Iuſpatronatus an poſſit haberi in ſepultura, ſeu ſepulchro 230.nu.13
Iuſpatronatus an poſſit habere laicus abſq; gratia 236.nu.5
Iuſpatronatus an poſſit in aliũ conferri abſque conſenſu epiſcopi 121.nu.77
Iuſpatronatus an poſſit permutatione transferri 718.nu.13
Iuſpatronatus an poſſit præſcribi 399.nu.81
Iuſpatronatus an probetur per literas ſculptas in antiquis lapidibus, vel in Cãpanili 124. num.83
Iuſpatronatus an recuperet hæreticus hęreſim abiurans 469. num.19
Iuſpatronatus an tranſeat cum vniuerſitate pignori data 380. num.60
Iuſpatronatus an ſemper tranſeat cum vniuerſitate 235. nu.5. 363.nu.41
Iuſpatronatus an tranſeat in confiſcatione bonorum 183. num.26
Iuſpatronatus an tranſeat in fideicommiſſarium, cui hæreditas reſtituitur 348.nu.20
Iuſpatronatus an tranſeat ad omnes etiam hæredes extraneos, an ſolum ad heredes ſanguinis 346.nu.17
Iuſpatronatus an ſit temporale vel ſpirituale 18.nu.1
Iuſpatronatus an veniat in venditione, ſi de eo fiat mentio 375.nu.54
Iuſpatronatus an veniat in venditione omnium bonorum 716.nu.11
Iuſpatronatus apud plures exiſtens eſt apud ſingulos inſolidum 867.nu.11
Iuſpatronatus beguinarũ, fraternitatum, diſciplinatorum, &c. an dicatur iuſpatronatus eccleſiaſticum 40.nu.17

Iuſpatronatus eſt annexum hę reditati 170.nu.8
Iuſpatronatus competit pupillis & impuberibus 174.nu.12
Iuſpatronatus competens collegio vel monaſterio, an ſolus prælatus poſſit præſentare 184.nu.28
Iuſpatronatus omnibus generaliter competere poteſt 693. num.1
Iuſpatronatus conceditur laicis in fauorem eccleſiæ 272.n.10
Iuſpatronatus cõſuetudine præſcribitur 558.nu.23
Iuſpatronatus dominij tranſlatione tranſfertur 730.nu.31
Iuſpatronatus eccleſiæ quid ſit 451.nu.42
Iuſpatronatus eccleſiæ ex quibus cauſis procedat 461.nu.1
Iuſpatronatus eccleſiæ vel laici in quo differat à iurepatronatus liberti 747.nu.23
Iuſpatronatus eccleſiarum quotuplex ſit 35.nu.13
Iuſpatronatus eccleſiæ cẽſetur ſpirituale aliud autem laicum 576.nu.6
Iuſpatronatus eccleſiæ ad placitum non quæritur, aliud autem ſic 577.nu.8
Iuſpatronatus eccleſiæ quomodo exerceatur 738.nu.1
Iuſpatronatus eccleſię ſui natura apud plures eſſe poteſt 738.nu.3
Iuſpatronatus an poſt eccleſiæ conſecrationem poſſit acquiri 5.nu.3
Iuſpatronatus eccleſiaſticum & ſeculare qualiter differant 41.& 43.nu.18.19
Iuſpatronatus gubernatur ad ſimilitudinem filiorum 547. nu.1
Iuſpatronatus ad heredes extraneos tranſmittitur 710. nu.2
Iuſpatronatus eſt de iure poſitiuo inuentum 562.nu.1
Iuſpatronatus eſt indiuiſibile 136.nu.92.322.nu.22
Iuſpatronatus eſt triplex 4.n.2
Iuſpatronatus liberti vnde proueniat 565.nu.9.566.nu.10
Iuſpatronatus liberti quomodo exerceatur 739.nu.2
Iuſpatronatus liberti iiſdem modo competit quibus eccleſię iuſpatro 708.nu.7
Iuſpatronatus liberti quomodo tranſferatur 730.nu.35.& numeris ſequentibus
Iuriſpatronatus libertorum origo 456.nu.6
Iuſpatronatus in libertis quare concedatur manumitentibus 573.nu.6
Iuſpatronatus non acquirit infamis 474.nu.30
Iuſpatronatus non acquiritur ædificanti eccleſiam niſi expreſſe reſeruet iuſpatro 278. nu.12
Iuſpatronatus nemini acquiritur ex alienis bonis 811. nu.106
Iuſpatronatus non poteſt acquiri laico in monaſterio inuitis religioſis 61.nu.13
Iuſpatronatus ex priuilegio papæ acquiri poteſt 564.nu.5
Iuſpatron. cui queratur ex fundatione

datione facta de bonis male acquiſitis 490.nu.63
Iuſpatronatus poteſt alicui con cedi ex priuilegio papæ 270. nu.34.
Iuſpatronatus non eſt conceſſum propter fauorem laicorũ ſed eccleſiarum 166.nu.5
Iuſpatronatus non confertur in inuitum 485.nu.54.55
Iuſpatronatus non cõſideratur in venditione ſed acceſſorie tranſit 386.nu.64
Iuſpatronatus cũ datur religioſo an aſſumat naturã iuriſpatronatus eccleſiaſtici 358. nu.32
Iuſpatronatus non poteſt dari in commendam ſine conſenſu patroni 55.nu.8
Iuſpatronatus poteſt alicui cõpetere ex priuilegio papę 211 nu.59
Iuſpatronatus non recipit æſtimationem 394.nu.70
Iuſpatronatus non eſt permutabile 874.nu.221
Iuſpatronatus præſumitur ſpectare ad illum, qui exercet ius vnum competens patrono tã tum 191.nu.20
Iuſpatronatus non præſumitur quis habere niſi probetur 515.nu.15
Iuſpatronatus pluribus dicitur modis 452.nu.44
Iuſpatronatus pluribus habentibus vnus illorum ab aliis pręſentari poteſt 866.nu.207
Iuſpatronatus non transfertur obligatione generali 719 nu.14
Iuſpatronatus tranſfertur per donationem 714.nu.10
Iuſpatronatus quando tranſiertur ex legato an requiratur conſenſus epiſcopi 237.nu.6
Iuſpatronatus tranſit cum hereditate vel vniuerſitate 170 nu.8
Iuſpatronatus tranſit in emptorem hereditatis ſi iuſpatronatus ſit in hereditate 235.nu.4
Iuſpatronatus tranſit ad illum ad quem tranſit hereditas 343.nu.14
Iuſpatronatus tranſit ad eos ad quos tranſit hereditas 136. nu.92
Iuſpatronatus tranſit ad bonorum poſſeſſorem 350.nu.23
Iuſpatronatus nullum ius proprietatis patrono tribuit 676. nu.23
Iuſpatronatus per ſucceſſionẽ quæritur 709.nu.1
Iſupatronatus penes laicum eſſe poteſt 559.nu.24
Iuriſpatronatus qualiter laici poſſunt eſſe capaces 23.nu.4
Iuſpatronatus quando acquiratur eccleſiæ iniuriam paſſę 393.nu.69
Iuſpatronatus quando competat patronis eccleſiæ vel liberti 705.nu.1
Iuſpatronatus quando competit vniuerſitati an ſingulares perſonę vniuerſitatis ſint patronæ 178.nu.17
Iuſpatronatus quare leges & canones cõceſſerint 571.nu.1
Iuſpatronatus quare laicis concedatur 571 nu.2 & 573 nu

mero 5
Iuſpatronatus quare non dicatur ſpirituale annexum temporali,ſicut ecõtra fol.23.n.3
Iuſpatronatus ei quęritur à quo ecclesia diruta reparatur 543 nume.1
Iuſpatronatus qui in genere ſibi acquirere poſſint 476 numero 36
Iuſpatronatus velut quid honorificum infamibus competere nequit 474 nu.323
Iuſpatronatus quid cuilibet patrono conferat 578 nu.1
Iuſpatronatus quomodo pluribus inſolidũ competere poſſit 737 nu.1
Iuſpatronatus quod priuatum dicitur quibus competat 451 numero 41
Iuſpatronatus quos honores tribuat patrono 578 nu.2
Iuſpatronatus quot & quibus modis acquiratur 813 nu.109
Iuſpatronatus quot modis trãſferatur de vna perſona in aliam 333 nu.1
Iuſpatronatus quot & quibus modis transferatur 720 nu. 15 vſque ad numerum 28 & fol.130 nu 32 vſq; ad nu. 34
Iuſpatronatus quot modis acquiratur 805 nu.97 98 99
Iuſpatronatus quot modis finiatur 875 nu.224
Iuſpatronatus reędificatiõe acquiritur 478 nu.41
Iuſpatronatus reædificatione acquiritur 478 nu.41
Iuſpatronatus regulatur ſicut alia ſpiritualia fol.24 nu.5
Iuſpatronatus ſine adminiſtratione haberi poteſt 473.n.29
Iuriſpatronatus definitio fol.3 numero 1
Iuriſpatronatus natura quę ſit 179 nu.19
Iuriſpatronatus exercitiũ quãdo cõpetat patrono 706.n.2
Iuriſpatronatus fructus vel effectus quis ſit fol.33 num.11 & 186 nu.53
Iuriſpatronatus in pręiudicium nihil fieri poteſt ſine conſenſu patroni fol.125 nu.84
Iuriſpatronatus venditi pretiũ an reſtitui debeat 376 nu.55
Iuriſpatronatus vtilitates quę ſint 820 nu.118 et ſequen.
Iuri patronatui an poſſit derogari per papam 876 nu.226
Iuripatronatui an poſsit renunciare patronus in pręiudiciũ legitimorũ hęredũ 395.n.72
Iuripatronatus quod habetur ex conſuetudine vel pręſcriptione legatus poteſt derogare fol.58 nu.12
Iure patronatus ceſſante,ceſſat pręſentatio 209 nu.58
Ius permutationem autorizandi põt pręſcribi 840 nu.153
Ius plenũ an transferatur per inſtitutionem in beneficio iuriſpatronatus abſq; apprehenſione poſſeſsionis fol.31.n.9
Ius pręſentandi an competere poſsit vni pręlato in alia eccleſia 653 nu.98 & 99
Ius pręſentandi rectorem vel clericum perpetuum non cõpetit alteri quã patrono 209 numero 59

Ius præſentandi vnico præſentationis actu quæritur 605 nume.25

Ius prǫſentandi eſt delegabile 860 nu.193

Ius prǫſentandi an competat ei, cui mouetur quǫſtio ſuper iure patronatus 203 nu.52

Ius prǫſentandi an aliquando competat ei qui non eſt patronus fol.112 nu.64

Ius prǫſentandi nec emi nec vendi poteſt 606 nu.26

Ius piſcandi, aucupandi venandi quid 450 nu.39

Ius priuatũ quid ſit 443.n.11

Ius publicum an conſiſtat ſolũ in rebus ſacris fol.147.n.4

Ius retinendi pro expẽſis quo modo quis habere dicatur 451 nu.40

Ius ſepulchrorum non tranſit ad hǫredes extraneos 231 numero 15

Ius ſpeciale non extenditur 113 nu.64

Ius ſpirituale non poteſt laicus poſsidere 550 nu.8

Ius ad rem, & non in re, acquiritur per prǫſentationem fol. 125 nu.84

Ius aliquod an transferatur in beneficio in prǫſentatum per prǫſentationem fol. 29 nu.8

Ius aliquando pro merito accipitur 453 nu.46

Ius mihi quǫſitum non mihi aufertur 344 nu.4

Ius qualecumq; ſit, conſtat ex arte boni & ǫqui 767 nu.22

Ius pro licẽtia ſeu pro libertate aliquãdo capitur 453.n.45

Ius pro iure carnium aliquando capitur 453 nu.47

Ius quod quis habet in ſedilibus et banchis in eccleſia an dicatur iuſpatronat⁹ 131 n.16

Iuris definitio 759 nu.6

Iuris quot ſint genera 435.n.1

Iuris partes q̃ ſint 758 nu.4 5

Iuris humani quod eſſe deſiit ſeruitutem non recipit fol. 108 nu.60

Iuris humani variǫ ſpecies 760 nu.11 12 13

Iuris plus quis habeat in eccleſia, plures dotantes, an vnus conferens 321 nu.21

Iura cum iuribus cõuenit concordare 185 nu.28

Iura quǫ dicantur ſeruitutes ruſticæ 450 nu.38

Iuriſdictio potius concernit perſonas quã loca 280.n.21

L

Laicus cum eccleſia habens iuſpatron. commune quo modo regulabitur fol.36.n.16

Laicus ius ſpirituale non poteſt poſsidere 550 nu.8

Laicus patronus an poteſt variare quoties voluerit fol.81 numero 35

Laicus patronus quid iuris habeat circa diſpoſitionem beneficij 181 nu.22

Laicus patronus an habent ius eligendi 221 nu.5

Laicus quale ius in eccleſia collegiatã habere poſſit 494 numero 71

Laicus ſpiritualia poſſidere nõ poteſt, nec etiam præſcribere 559 nu.25

Laicus quilibet admittitur ad ius patronatus 170.nu 8
Laicus non poteſt eligere fol. 142.nu.98
Laicus nõ poteſt poſſidere ius ſpirituale 400.nu.82
Laico patrono intra quatuor menſes non præſentante, deuoluitur ius eius ad ſuperiorem 852,nu.175
Laico ſolus papa poteſt concedere vt eccleſiiæ prælatum valeat præſentare 860.nume 194.195
Laici non poſſunt propria autoritate ſpiritualia tractare 239.nu.7
Laici in præſentando clericorum priuilegio gaudent 867. nu.208
Laici qualiter poſſint eſſe capaces iuriſpatronatus fo.23. nu.4
Legatum eſt donatio 237,nu. 6.345.nu.15
Legatum factũ alicui in tempus liberorum, non debetur ſibi, dato quod filios adoptet 397.nu.75
Legato facto de iurepatronatus, an eccleſia vocante heres poterit præſentare antequam Epiſcopus approbat legatum 345.nu.16
Legata vel diſpoſitiones eccleſiaſticæ vt cõmutentur, cuius cõſenſus requiratur 265. nu.32
Legatus de latere inſtituere poteſt ſine præſentatione 621.nu.54
Legatus de latere beneficium patronatũ an poſſit conferre 701,nu.16
Legitimatus per Imperatorem an ſit capax iuriſpatronatus 168.nu.8
Legitimati non ſunt vere legitimi 169.nu.8
Legitimati dicuntur infames infamia facti 169.nu.8
Lex generaliter loquens non comprꝛhendit cauſam dotis 534.nu.62
Lex non obligat, ad impoſſibile 294.nu.15
Legi humanæ derogat neceſſitas 649.nu.93
Libellus an vitietur, ſi patronus dicat in libello ſibi competere ius eligendi, conferẽdi &c.eccleſiam fol.12.nu.9
Liberam, verbum, quid denotet 356.nu.31
Liber quis ex multis caſibus ſit, nulli tamẽ acquiritur ius patronatus 568.n.17.& ſequẽt.
Libertus patronum & econtra defendere debet 691.nume. 20.& ſequentibus
Libertus patronum & eius filios inopes alere debet 664. nu.4
Libertus patronum inopẽ alere tenetur 688.nu.6
Libertus non poteſt patronos in ius vocare ſine licentia iudicis 481.nu.45
Libertus ſine venia patronum in ius vocare non poteſt 686.nu.2
Libertus qualem honorẽ debeat patrono 686.nu.2
Libertum ingratum poteſt patronus

tronus in ſeruitutem redigere 600.nu.17
Libertum inopem tenetur alere patronus 591.nu.19
Liberti patronus quis efficitur colluſionis detectione 566. nu.11
Liberto reuocato in ſeruitutē ſine cauſa iuſpatronatus perditur 153.nu.24
Liberto quando ſuccedat patronus 688.nu.5
Libertorum iuſpatronatus nō poteſt tolli 747.nu.24.25.26
Libertorum iuris patronatus origo 456.nu.6
Lis ſi duret tempore longo inter præſentatos,an epiſcopus debeat expectare finem litis fol.103.nu.54
Literati vox eſt maioris autoritatis quàm illiterati fo.134. nu.92
Literati ſunt tanquam murus inexpugnabilis in eccleſia 850.nu.170
Literæ gratiæ impetratæ à papa quando non habeant præiudicare inſtituto fo.100.n.52
Locum in alterius qui ſuccedit, licitam habet ignorantiā 552.nu.12
Loca ſacræ ſeruitutem recipiūt 289.nu.11
in Locatione vniuerſitatis an veniat ius patronatus 378. nu.57
Locutio pluralis duorum nu-eſt contenta fo.81.nu.35.

M

Maior vigintiquiuque annis in cauſa dotis non reſtituitur, etiam ſi fuerit deceptus 540. nu.75
Mala fides in vno toto populo non præſumitur 552.nu.4
Malæfidei poſſeſſor nō facit fructus ſuos 200.nu.50
Malefidei poſſeſſor præſentare nequit 632.nu.66
Malæfidei poſſeſſor quis dicatur 632.nu.67
Mandati formā ſeruari an ſufficiat p æquipollēs 297.nu.22
Mandati fines quando quis nō dicatur exceſſiſſe 297.nu.22
Maritus an poſſit præſentare in fondo dotali in quo eſt iuſpatronatus 634.nu.70
Marito vergente ad inopiam, conſtante matrimonio repetitur dos 537.nu.69
Marito vergente ad inopiam dos poteſt repeti 665.nu.7
Maſculus & femina ſi diſcordēt in præſentādo,cuius vox præferri debeat fo.134.nu.92
Maſculi non ſunt melioris conditionis quàm fœminæ in iurepatronatus fo.138.nu.93
Maſculinum in pœnalibus cōtinet fœmininum 465.nu.9
Maſculinum comprehendit fœmininum 163.nu.9
Matris macula non debet nocere filio legitimo 171.nu.8
Matrimonium carnale poteſt contrahi diebus feriatis folio 114.nu.66
Matrimonium omnibus eſt liberum,nec ad illud nemo cogi poteſt 605.nu.23
Mea,dictio, eſt ſignificatiua domini 365.nu.42

Memoriam hominum non extare quomodo probetur 405. nu.84
Mendicantium in eccleſia non eſt patronatus 224.nu.7
Meretrix an poſſit eſſe patrona fo.165.nu.3
Meretrix ex illicitè quæſitis poteſt eleemoſynā facere 488. nu.60
Meretrices repellūtur ab omnibus actibus legitimis 166.n.5
Merita perſonarum præſentantium ſunt attendenda in electionibus fo.134.nu.92
Merum imperium non poteſt præſcribere priuatus 407.nume.85
Monachi quando habeant ius præſentādi ad eccleſiam ſubiectam 209.nu.58
Monaſterium non eſt æquipollens hoſpitali 298.nu.24
Monaſterium quod mandauit teſtator cōſtrui in certo loco, & ibi conſtrui non poſſit, an hæres tenebitur conſtruere in alio loco 295.nu.18
Monaſterium quem numerum requirat 463.nu.7
Monaſterium vel eccleſia de cuius fundo cōſtruitur hoſpitale vel oratorium, an habebit iuſpatronatus 279.nu.18
Moræ purgatio vbi non admittatur fo.109.nu.62
Moram purgare an poſſit patronus qui nō præſentauit in tempore fo.109.nu.62
Militare ius quod dicatur, & in quibus conſiſtat 442.nu.8
Minus continetur ſub maiori 296.nu.21
Minor non dotat ſine decreto iudicis 519.nu.20
Minori an competat iuſpatronatus. 704.nu.20
Miſſa potius omitti debet quā in loco prohibito audiri 649.nu.92
Miſſa in genere non eſt quotidie pro mortuis celebranda fo.129.nu.90
Miſſarum ſolemnia non debēt celebrari ſine ſuffragio clerici 318.nu.15
Mulier eccleſiam an poſſit fundare 465.nu.9
Mulier ex fundatione an acquirat iuſpatronatus 466.nu.11
Mulier miſſa in poſſeſſionem nomine legatæ dotis ſeruandæ, lucratur fructus 533.n.57
Murarius quando acquirat iuſpatronatus 462.nu.2

N

Natalium defectum patientes an ſint capaces ſpiritualium 167.nu.6
Natura iuriſpatronatus quæ ſit 179.nu.19
Naturales legitimati non ſuccedunt in feudo 169.nu.8
Nobilis vox eſt maioris authoritatis quā plebei fō.134.n.92
Nominare quid ſit 647.nu.88
Nominandi ius an competat regi Chriſtianiſſimo ex iure communi 774.nu.46
Notabilia cenſentur neglecta, niſi ſpecialis mētio de eis fiat 660.nu.105

O

Obligatus in genere quis dicatur

catur 454.nu.3
Obligatio inducitur per pollicitationem 485.nu.54
Obligatio ſemel extincta amplius nō reuiuiſcit 293.nu.14
Obligatione generali non trāſfertur iuſpatro 719.nu.14
Occupādi ius authoritate propria quib' cōpetat 447.n.34
Occupator eccleſie quis dicatur fo.49.nu.2
Oeconomum an poſſit epiſcopus ponere in eccleſia patronata, ſi patronus nolit præſentare niſi in fine temporis, ſibi ad præſentandum præſcripti 105.nu.56
Officium in eccleſia quid ſit 777.nu.53
Onus iurispatronatus in quo conſiſtat fo.144.nume.2
Onera vniuerſitatis qui ſentiūt commoda ſentire debent 176.nu.15
Onerosum verbum quid importet fo.144.nu.1
Operas liberto poteſt patronus imponere 687.nu.4
Optio an habeat locum vbi fit renuntiatio cauſa permutationis beneficij 841.nu.156
Oratorium an poſſit conſtrui, & quod locus non ſit eccleſiaſticus 299.nu.28
Oratorium priuatū cōſtruens, ordinet quod nullo modo Epiſcopus ſe intromittat, an Epiſcopus poterit inquirere an oīa ſint facta ſecūdū teſtatoris defūcti volūtatē 261.n.28
Ordinarius non poteſt beneficium renuntiatum ex cauſa permutationis alteri conferre quā repetenti 838.nu.150
Ordo eccleſiaſticus quomodo confundatur 841.nu.155
Ordines non conferuntur niſi certis tēporibus fo.109.nu.62
Ordinatio facta à teſtatore quod iuſpatronatus tranſeat ad hæredes ſanguinis tantum valet 347.nu.19
Os in cælum ponit, qui aliter quā papa iudicat 561.nu.27

P

PActum contra legem contractus appoſitū vitiat & non vitiat 521.nu.26
Pacta non concernentia ſpiritualitatē poſſunt apponi tempore fundationis ſine conſenſu epiſcopi 260.nu.27
Pacta noua vel conditiones an fundator poſſit apponere poſt fundationē in eccleſia vel in beneficio patronali 261.n.29
Papa in beneficialibus habet ampliſſimam poteſtatem fo. 34.nume.7
Papa an poſſit præiudicare patrono fo.53.nu.7
Papa dicitur generalis Dei vicarius 563.nume.4
Papa dicitur potentiſſimus ſacerdos 565.nume.7
Papa libere diſponit in his quę ſunt iuris poſitiui 877.n.227
Papa maiorem poteſtatem habet quàm ſancti 565.nu.8
Papa nō ſolum cōtra ius poſitiuū ſed cōtra legē Euāgelicā diſpenſare poteſt 562.nu.2
Papa omnium diœceſanus & ordinarius 564.nu.6

Papæ an competat ius patronatus 698.n.11
Papæ contradicere eſt ſpecies ſacrilegij 698.n.11
Papæ in electione an conſideretur ſanioritas fol.135.n.92
Papa nihil poteſt contra articulos fidei. 563.n.3
Parochia ſimplex quæ dicatur 496.n.76
Parochialium eccleſiarum differentia quæ 495.n.75
Parochianus num poſsit vſui eccleſię renuntiare 825 numero 129
Parochiani ſemper dicuntur idem populus, licet in parte vel in totum mutati fuerint 552 nu.011
Pater an poſsit præſentare filium 865.n.205
Pater filium præſentare poteſt 650 numero 95
Pater & filius pro vno capite computantur. 178 nu.18.
Patria poteſtas in ſpiritualibus non attenditur 651. nu.96. 865 nu.206
Patronatus eccleſiæ ex pluribus quæritur cauſis, patronatus liberti, ex vnica 579. nu.5
Patronatus eccleſiæ à patronatu liberti differẽtia 577 nu.7
Patronatus eccleſiaſticus quid ſit fol.36 nu.14
Patronatui eccleſiaſtico præiudicari poteſt per legatum fol. 58 nu.11
Patronus ab eccleſia in neceſſitate alimentari debet 664 numero 3
Patronus ante epiſcopi inſtitutionem variare poteſt, poſt verò non 593 nu.2
Patronus, dictio, vnde dicatur 455 numero 4
Patronus vnde dicatur 314. num.11
Patronus proprie quis dicatur & ſit 606 nu.27
Patronus an debeat contribuere cum rectore eccleſiæ ad onera illi incumbentia fol. 149 nu.7
Patronus an eſſe deſinat ſi per reparationem alteri quæratur iuſpatronatus 545 nu.6
Patronus an fiat qui dat prætium pro emenda dote 327 numero 28
Patronus an habeat ius præſentandi idoneiorem fol.147 numero 5
Patronus an habeat onus potius præſentandi pauperem quam diuitem fol.147 nu.6
Patronus an poſsit agere contra epiſcopum non inſtituentem præſentatum 585 nu.4
Patronus an poſsit aliquid annuatim exigere ab eccleſia patronata in recognitionem iuriſpatronatus fol.154 nu.6
Patronus an poſsit exigere à rectore vel clerico rationem de tẽporalibus vel fructibus beneficij fol.155 nu.8
Patronus præſentare an poſsit ad præbendam vacaturã 636 numero 73
Patronus an poſsit præſentare vltima die præfixi termini ad præſentandum fol.108 nu.61
Patronus an poſsit pręſentare per

per literas,ſcribendo epiſcopo qualiter talem præſentet fol.76 nu.27
Patronus an poſsit præſentare per procuratorem fol.73 numero 23
Patronus an poſsit præſentare plures ſucceſsiue 78 nu.30
Patronus an poſsit præſentare ſub conditione fol.78 nu.29
Patronus an poſsit promittere de præſentando antequàm vacet eccleſia 213 nu.63
Patronus an poſsit plures ſimul præſentare,ſcribens epiſcopo quod admittat alternatiue quem velit fol.77 nu.28
Patronus an poſsit recipere pecuniam pro præſentatione, an recipiendo committat ſimoniam fol.155 nu.9
Patronus an quis efficiatur ex ſola fundatione vel aſsignatione fundi eccleſiæ 272 nu.2
Patronus an poſsit res eccleſiæ vendicare 685.nu.1
Patronus an ſuis expenſis teneatur eccleſiã tueri 680.n.2
Patronus an ſeipſum poſsit præſentare 647 nu.89
Patronus an teneatur probare ſe præſentare infra tempus à iure ſtatutum fol.123 nu.82
Patronus ad quæ teneatur circa eccleſiam 685 nu.9
Patronus cauſarum quis cenſeatur 457 nu.8
Patronus in caſu neceſsitatis ſe poteſt prçſentare 648.n.91
Patronus cum conſenſu epiſcopi poteſt diſponere circa ſpiritualia fol. 70 nu.21
Patronus dicitur aduocatus & protector eccleſię 680 nu.1
Patronus dicendo, præſento iſtum ad eccleſiam cõcedendo ei patronatum,an per hoc faciat eum patronum fo.121 numero 77
Patronus dicens,confero huic eccleſiam meam, an dicatur facta præſentatio folio 119 numero 75
Patronus dicens, eligo talem in præſentandum,an per hoc dicatur facta præſentatio fol. 118 nume.73
Patronus dicens in libello ſibi competere ius eligendi,conferendi,donandi,vel ordinandi eccleſiam,an propter hoc libellus vitietur fol.12.nu.9
Patronus dote extincta an ſit alendus 672 nu.17
Patronus eccleſiæ quis ſit 455 numero 5. 457 nu.9
Patronus eccleſiæ ſit per priuilegium:patronus liberti non 576 nu.4
Patronus eccleſiæ differt à patrono liberti in onerum impoſitione 574 nu.2
Patronus eccleſiæ ſit per reſeruationem.ſecus patronus liberti 575 nu.3
Patronus in eccleſia collegiata præſentat clericos ad præbendas fol.72 nu.22
Patronus eccleſiam quando reficere tenetur 680 nu.3
Patronus eccleſiam non defendens an patronatus iure priuetur 768 nu.24
Patronus eccleſiaſticus an ha-

beat onus aſſignandi clerico certam partē reddituum eccleſiæ 150.nu.9
Patronus vnus eccleſiaſticus habens iuſpatronatus commune cum pluribus laicis, an tale iuſpatro. regulabitur vt eccleſiaſticum, an vt ſeculare fo.38.nu.16
Patronus eccleſiaſticus an poſſit plures ſimul præſentare 80.nu.34
Patronus eccleſiaſticus an poſſit variare fo.85.nu.35
Patronus eccleſiaſticus poteſt exigere rationem de rebus temporalibus eccleſie 143. nu.100
Patronus eccleſiaſticus præſentans ei qui non habet ius inſtituendi, an poſſit variare ac denuo præſentare fo.80.n.33
Patronus exemptus an teneatur epiſcopo ordinandos præſentare 640.nu.79
Patronus facere poteſt ne fructus eccleſiæ in alios vſus conuertantur 578.nu.25
Patronus inops in propria domo eſt alendus 673.nu.18
Patronus laicus an habeat ius eligendi 221.nu.5
Patronus laicus an poſſit variare quoties voluerit fo.81. nu.35
Patronus laicus nō dicitur perſona eccleſiaſtica 662.n.108
Patronus laicus nil temporale ab eccleſia exigere poteſt 674.nu.19
Patronus laicus præſentando variare poteſt, eccleſiaſticus nequaquam 593.nu.1
Patronus laicus quid iuris habeat circa diſpoſitionem beneficij 181.nu.22
Patronus liberam liberti habet facultatem aſſignandi 691.nu.18
Patronus liberti efficitur quis colluſionis detectione 556. nu.11
Patronus liberti per manumiſſionem ex pacto quis effici poteſt 567.nu.15
Patronus liberti multis modis iuſpatronatus perdit 751.nu. 11.ex ſequentibus
Patronus liberti quis efficitur per ſententiam 566.nu.12
Patronus liberti quis dicatur 456.nu.7
Patronus liberto operas imponere poteſt 687.nu.4
Patronus libertum ingratum in ſeruitutem redigere poteſt 690.nu.17
Patronus libertū inopem alere tenetur 591.nu.19
Patronus libertum & econtra defendere debet 691.nu.20
Patronus minus idoneū præſentans an priuetur iure patronatus 586.nu.5
Patronus multis nominibus appellatur fo.17.nu.13
Patronus negligens eſt priuādus iurepatronatus fol.145. nume.3
Patronus non comparēdo edicto promulgato, videtur conſentire præſentationi factæ fol.51.nu.5
Patronus nō habet ius in fundo

do

do eccleſiæ 288 nu.11

Patronus non poteſt eccleſiæ ſeruitium aliquod imponere 674 nu.20

Patronus pauper alimenta petet ab eccleſia officio iudicis 666.nu.8

Patronus poteſt conſtituere plures compatronos 712.n.6

Patronus prælato non eligit miniſtros 639 nu.77

Patronus ſi præſentat ſecundũ, nec dicat accumulando, an ſecunda præſentatio valeat 87 numero 38

Patronus ſeipſum præſentare non poteſt 864 nu.202

Patronus præſentando eligere dicitur 495 nu.72

Patronus præſentans aliquem coram eo qui non habet ius inſtituẽdi, an, elapſis quatuor menſibus, intelligens ius inſtituendi ad alium ſpectare, valeat præſentatio fol.115.n.68

Patronus præſentãs vnum, ac iuret de non variando an poterit variare fol.85 nu.37

Patronus præſentãs ſucceſſiue duos quorum alter ſit idoneor, epiſcopi erit inſtitutio fol.88 nu.40

Patronus promittens præſentare vnum, an poſſit variare, & præſentare alium fol.85 numero 36

Patronus quando priuetur poteſtate præſentandi fol. 64 numero 16

Patronus quando ſuccedat liberto 688 nu.5

Patronus quis efficitur ex pro ſtitutione contra legem venditionis facta 568 numero 16

Patronus quare quis dicitur fo, 9.nu.5

Patronus qui non præſentauit in tempore an poſſit purgare moram fol.109 nu.62

Patronus qui non præſentauit in tempore an poſſit purgare moram nu.62

Patronus ſcienter indignum præſentans iure pręſentãdi illa vice priuatur 587 nu.6

Patronus ſiue venia non vocatur in ius à liberto 686 nu.2

Patronus varians à præſentatione digna, ea non priuatur alia non ſequuta 595 nu.4

Patronus verus poteſt præſentare, licet non ſit in quaſi poſſeſsione 197 nu.47

Patrono eccleſiæ an debeatur reuerentia ſicut patrono liberti 579 nu.5

Patrono eccleſiæ in quibus honor debeatur 579 numero 6

Patrono excommunicato an currat tempus datum ad præſentandum 182 nu.23

Patrono excluſo propter negligentiam quantum tempus detur epiſcopo ad cõferẽdum fol.110 nu.63

Patrono excluſo à præſentando propter negligentiam, ad quem deuoluatur collatio; folio 111 numero 64

Patrono ignoranti vacationem beneficij an currat tempus fol.107 nu.58

107.nu.58
Patrono impedito an currat tempus præſentandi 107 num.58.
Patrono inopi quid dandum nomine alimentorum 667 num.9
Patrono non idoneum pñtante, epiſcopus poteſt recuſare non admittere 871.nu.217
Patrono laico intra quatuor menſes non præſentante deuoluitur ius eius ad ſuperiorem 852.nu.175
Patrono nõ ſufficit eligere,ſed debet actualiter præſentare 611.nu.37.38
Patrono qualem honorem debeat libertus 686.nu.1
Patrono quæ competant 143. nu.99
Patrono quod emolumentum debeatur 663.nu.1
Patrono quot & quibus ſubueniatur, ſi ad inopiam vergat 822.nu.124.& ſeq.
Patrono renuente conſentire in prouidendo capellaniæ, an eo inuito ei poſſit prouideri 829.nu.134. 830.nu.135
Patrono ſeniori cæteris parib. quis honor deferatur 739. nu.1
Patrono ſeniori quis honor ei deferatur. 581.nu.1
de Patrono vbi non conſtat,col latio ſpectat ad Epiſcopum 303.nu.29
Patronum alere nolens an teneatur homicidij, ſi perierit fame 671.nu.15
Patronũ eccleſiæ eſſe,eſt quædam prærogatiua, & honor 168.nu.7
Patronum inopem libertus alere tenetur 688.nu.6
Patronum quæ quem faciant 274.nu.6
Patroni an debeant ſimul conuenire in actu præſentationis 139.nu.94
Patroni conſenſus non requiritus in occurrentibus circa eccleſiam patronatam 288. num.11
Patroni duo ſi præſentent vnũ, an poterit alter ex his variare accumulando, & alium præſentare 88.nu.39
Patroni eccleſiaſtici & ſecularis differentia in præſentatione 742.nu.1.2.8.9.10.& 11. & 19.20.21.22
Patroni negligentes præſentare, an ideo priuentur quaſi poſſeſſione 194.nu.42
Patroni officium nobile procu ratoris autem vile 458. nu.11
Patroni plures ſi ſunt indigentes,an omnibus debeat ſubueniri. 152.nu.3
Patroni plures quomodo poſſint variare 594.nu.3
Patroni paupertas quanta eſſe debeat vt ali debeat ab eccleſia 664.nu.5
Patroni in quo differant 574. nu.1
Patroni ſecundum diuerſas con ſuetudines, plus & minus habent honoris & oneris 144. num.101
Patroni ſi ſint plures vnius eccleſiæ

cleſiæ,an ſimul omnes alendi 668.nu.11

Patronorum diſcordia ſpernitur præſentatio 598.nu.9

Patronorum maior pars habita cõparatione ad minorem partem in præſentatione an debeat cõuenire 130.nu.91

Patronorum multitudine ne grauetur eccleſia prouidere debet ſuperior 274.nu.

Patronorum vnus præſentans aliquem ſingulariter & de per ſe ſi poſtea ſimul omnes congregentur,an ille patronus ſit priuatus poteſtate dãdi ſuam vocem 142.nu.96

Patronis an liceat excedere metas ſuæ poteſtatis 257 nu.26

Patronis diuiſis,aliis alios pręſentantibus, præferendus eſt qui à maiori parte eſt præſentatus 869.nu.213

Patronis diuerſos præſentantibus,magis idoneus eſt præferendus 870.num.215

Patronis duobus diſcordantibus,an ſuperior poſſit illos cogere ad diuiſionem faciendam 34.nu.13

Paupercula æquiparatur regi in iurepatronatus 138.nu.93

Paupertas patroni quanta eſſe debeat vt ali debeat ab eccleſia 664.nu.5

Peccator agens pœnitentiam non deſpicitur à Deo 694 num.3

Peccatum eſt opus iniquitatis 554.nu.15

Pecuniæ receptio pro danda voce etiam non neceſſaria inducit ſimoniam 159.nu.11

Pecuniam non licet dare pro pręambulo ad beneficium cõſequendum 157.nu.10

in Penalibus non fit extenſio 117.nu.71

Penſio quid ſit 780.nu.61

Pẽſio vnde dicatur 781.nu.62

Penſio quotuplex ſit 781. nu.93

Pẽſio an ſit beneficium 779.

Penſio an ſit beneficium 779. nu.60.788.nu.74

Penſio an transferri poſſit in aliam perſonam 792.nu.81

Penſio an ſit diminuenda fructibus beneficij diminutis 797 nu.84

Penſio an ſit diminuenda charitatiuo munere ſuperueniẽte 800.nu.86

Penſio an ſola voluntate remittatur 789.nu.77

Penſio an vacet beneficio vacãte per delictum 788.nu. 75.76

Penſio hoſpitale & præſtimonium an cum beneficio permutentur 843.nu.160

Penſio ſuper quo ſit conſtituenda 787.nu.73

Penſionis in conſtitutione quæ requirantur 784.nu.69 &.ſq. vſq ad nu. 73

Penſionem papa imponere poteſt ex libito ſuæ voluntatis 782.nu.67

Penſione in conſtituenda quid requiratur 781.nu.64 65.66

Penſione ſuper duobus beneficiis

ciis conſtituta an extincta ſuper vno extinguatur ſuper alio 802.nu.92
Penſionum conſtituendarum modus & ratio 804.nu.95
Penſionarius impetrans beneficium, an debeat facere mentionem penſionis 790.num. 79.80
Perditum quid dicatur 749. num.4
Peregrinus præſentari non poteſt 862.nu.197
Perſonatus quid ſit 797. num.52
Perſonarum acceptio non eſt apud Deum nec eccleſiam 94.nu.46
Pignus in quibus conſiſtat & in quibus non 381.nu.61
Pignora ſunt ſoluto debito reſtituenda 633.nu.68
Piſcari in flumine publico an liceat 450.nu.39
Plebei vox eſt minoris autoritatis quam nobilis 134. nu.92
Pluralis locutio duorum numero eſt contenta 81.nu.35
Populus licet dicatur idem quo ad nomen non tamen eſt idem quo ad ſubſtātiam 552. nu.12
Poſſe patronorū accumulandi impeditur propter litis pendentiam 100.nu.53
in Poſſeſſorio obtinet ille qui vltimo loco præſentauit 192. num.40
Poſſeſſor malæfidei præſentare non poteſt 632.nu.66
Poſſeſſor malæfidei quis dicatur 600.nu.13
Poſſeſſor male fidei non facit fructus ſuos 200.nu.50
Poſſeſſor nouus quando præſumatur eſſe in mala fide 193. nu.41
Poſſeſſio antiqua habetur pro titulo 401.nu83
Poſſeſſio iunior præſumitur clandeſtina 193.nu.41
in Poſſeſſione rei exiſtens poteſt colligere fructus lite pendente 204.nu.53
Poſtulare quid ſit 645.nu.85
Poſtulatio in quo differat à præſentatione 645. num.87
Poſtulatio non eſt ius acquiſitum 80.nu.32
Præbenda vna poteſt diuidi in duas 473.nu.5
Præbendæ permutatio ſine patroni conſenſu non eſt fienda 656.nu.101.102
Præbendam erigens an efficiatur patronus 327.uu.30
Prælatus eligitur in eccleſia collegiata 328.nu.31
Prælatus fundans capellam in eccleſia an acquirat ſibi ius in ea 498.nu.81
Prælatum eligere an poſſit patronus 220.nu.3
Præſcribi non præſumitur quod cum peccato poſſidetur 555. nu.18.
Præſcribi poſſunt res vniuerſæ ſpatio 30. aut 40. annorum 548.nu.18
Præſcriptio quæ currat ſine titulo 549.nu.7
Præſcriptio iuriſpatronatus nō currit

currit contra papam vel eius legatum 550.nu.9
Præſcriptionis & conſuetudinis differentia 765.nu.19.20.21
Præſcriptione an quęratur iuſpatronatus 547.nu.3
Prærogatiua maiori quis fungatur præſentans an præſentatus 128.nu.88
Præſentare quid ſit 642.nu.81
Præſentare eſt minus quàm conferre 548.nu.5
Præſentare eſt fructus induſtrialis 632.nu.65
Præſentare an poſſit patronus ſub conditione 78.nu.29
Pręſentare an poſſit penes quẽ factum eſt ſequeſtrum eccleſiæ 394.nu.71
Præſentare an poſſit patronus plures ſucceſſiue 78.nu.30
Præſentare impedientes quæ actio in illos competat 26.nu.6
Præſentare poteſt ſeipſum patronus in caſu neceſſitatis 648.nu.91
Præſentare qui poteſt an poſſit eſſe patronus 698.nu.10
Præſentare ſeipſum an quis poſſit 67.nu.20
Præſentari ſe patiens videtur præſentationi cõſentire 114.nu.67
Præſentandi facultas an poſſit permutari cum beneficio 875 nu.222
Præſentandi ius an competat ei qui eſt in quaſi poſſeſſione 186.nu.32
Præſentandi ius ad epiſcopum deuoluitur ſi tempus debitum elabatur 612.nu.36
Præſentandi ius tranſit ad eos ad quos tranſit hęreditas 136 nu.92
Præſentandi ius nec emi nec vendi poteſt 606.nu.26
Pręſentandi ius quando deuoluatur ad epiſcopũ 740.nu.4
Pręſentandi ius quomodo quis probabit ſe habere 628.nu.62
Præſentandi poteſtas nemini datur in ſpecie 637.nu.74
Præſentans præſumitur ſcire conditionem præſentati 66.nu.17
Præſentans ſeipſum videtur facere iudicium de ſua perſona 68.nu.20
Præſentans nullum ius dat præſentato 558.nu.22
Præſentans ſine iurepatronatus non poteſt præſcribere 554.nu.15
Præſentans tertium duobus iã præſentatis in curia litigantibus an victori teneatur 660.nu.106
Præſentantis ad voluntatẽ prouidetur eccleſiæ 128.nu.88
Præſentantium perſonarũ merita in electionibus ſunt attendenda 134.nu.92
Præſentatus ad beneficium curatum ſufficit quod habeat ætatem ad aſſumendum presbyteratum 71 nu.21
Pręſentatus contra pręſentantem, ne alium præſentet, non poterit appellare 585.nu.3
Pręſentatus ſi ante inſtitutionem adminiſtret, an priuetur

tur ipſo iure pręſentatione 116 nu.71
Pręſentatus dignior à minori parte pręſentatus pręfertur indigno à maiori parte pręſentato 737 nu.2
Pręſentatus differt à pręſentante 647 nu.90
Pręſentatus inſtitutioni non cogitur conſentire 604. nu.22
Pręſentatus inuito populo inſtitui non debet 607 nu.29
Pręſentatus à legettimo poſſeſſore pręfertur pręſentato à vero patrono 859 nu.189
Pręſentatus legittime, & non admiſſus ſuperiorem adire poteſt 585 nu.2
Pręſentatus à maiori parte an debeat citare pręſentatum à minori 116 nu.69
Pręſentatus à poſſeſſore bonę fidei præfertur præſentato à quaſi poſſeſſore 195.nu.45
Præſentatus à poſſeſſore malæ fidei an præferatur pręſentato, à poſſeſſore bonæfidei, ſi ignoretur malæfidei poſſeſſorem talem eſſe 199.nu.50
Præſentatus à pupillo præfertatur præſentato à tutore 175.nu.13
Præſentatus à vero patrono præfertur præſentato à patrono putatiuo 198.nu.48
Præſentatus pręfertur qui maioribus meritis iuuatur 596. nu.6
Præſentatus quando cogere poſſit Epiſcopum vt eum inſtituat 583.nu.12
Præſentatus quando dicatur reprobari ab epiſcopo 122. nu.78
Præſentatus ſecundò ſi ſit in curia Romana, an debeat ibi citari fo.116.nu.70
Præſentato quale ius queratur 582.nu.11.
Præſentato an ſit ſtatutū tempus ad conſentiendū præſentationi 115.nu.97
Præſentatum an epiſcopus cogatur inſtituere 581.nu.9
Præſentati ſi ſint per omnia pares quid aget epiſcopus 740. nu.2
Pręſentati legittime remedia contra ordinarium eum non admittentem 584.nu.1
Præſentari duo æquæ idonei, quem horum epiſcopus debeat inſtituere 93.nu.44
Præſentatio alternatiue fieri poteſt 640.nu.80
Præſentatio coram quo fieri debeat 121.nu.76
Præſentatio cuius efficaciæ ſit 620.nu.52
Pręſentatio digni facta a maiori parte prefertur 616.nu. 45.46
Præſentatio eſt fructus iuriſpatronatus 186.nu.33
Præſentatio eſt fructus iuriſpatronatus 33.nu.11
Præſentatio eſt præambulum ad beneficium conſequendum 157.nu.10
Pręſentatio eſt quędam donatio 74.nu 25
Præſentatio & electio in quibus differant 11.nu.8

Præſentatio

Præſentatio in eccleſia collegiata quare non poſſit fieri ad prælaturam 221.num.4
Præſentatio excõmunicatione ſpernitur 598 nu.8
Præſentatio facta eccleſia vacante valet 652.nu.97
Præſentatio facta ab eo qui ſolam præſentandi poſſeſſionē habet,valet 857.nu.187
Pręſentatio facta à pluribus an valeat fo.130.nu.90
Præſentatio facta à maiori parte eorũ ad quos pertinet,ſortitur effectum fol.135.nu.92
Præſentatio facta aliquo collegio,à maiori parte eiuſdē fieri debet 617.num.48
Præſentatio facta per capitulũ an valeat vacante ſede 624. nume.58
Præſentatio aliquando competit per viam ſimplicis petitionis 211.nu.60
Præſentatio an competat patrono ad beneficium vacans in curia Romana 207.nu.56
Præſentatio an dicatur facta ſi patronus dicat corã epiſcopo, eligo hunc,& peto eum inſtitui fo.120.nu.76
Præſentatio an fieri poſſit à patrono abſente 622.nu.56
Præſentatio fieri non poteſt poſt litis conteſtationem 204.nu.53
Præſentatio an poſſit fieri die feriata fo.114.nu.66
Præſentatio an fieri poſſit in eccleſia collegiata 65 . .104
Præſentatio an fieri poſſit per loci poſſeſſorem 629.nu.64
Præſentatio an poſſit fieri lite pendente 203.nu.52
Præſentatio fit ſoli Epiſcopo fol.122.nu.81
Præſentatio an probetur per ſolam narrationem Epiſcopi factã in literis fo.123.nu.83
Præſentatio an ſit ius fo.28. nume.8
Præſentatio an ſpectet ad ſingulares perſonas,an ad collegium fol 137.nu.93
Præſentatio cum fuerit legitime facta,præſentatus inſtitui debet fol.122.nu.80
Præſentatio fundatoris eccleſiæ vel capellæ, quo caſu ſit inualida 358.nu.33
Præſentatio infra quantum tempus fieri debeat 609.nu. 34.35.36
Præſentatio largo modo accipitur pro electione fol.120. nume.76
Præſentatio malafide poſſidẽtis ius patronatus ſpernitur 599.nu.12
Præſentatio minoris partis nihil operatur fo.25.nu.5
Præſentatio non eſt actus merè prophanus fo.135.nu.92
Præſentatio omnium patronorum requirit vocationem 617.nu.49
Præſentatio patroni clerici habet vim electionis folio 181. nume.22
Præſentatio patroni eccleſiaſtici quando habeat vim electionis fo 81.nu.34
Præſentatio patroni putatiui qui nõ eſt in quaſi poſſeſſione.eſt

ne,eſt inualida 199.nu.49
Præſentatio poteſt ratificari per tertium 140.nu.94
Præſentatio pupilli præfertur præſentationi mariti 635. nume.71
Præſentatio quando ſit inualida 180.nu.21
Præſentatio quãdo dicatur fieri à maiori parte 616.nu.47
Præſentatio quare dicatur annexa ſpiritualitati 156.nu.9
Præſentatio quæ fit à maiori parte patronorum ſaniorum, an valeat 133.nu.92
Præſentatio,quæ patronis cõpetit,quæ ſit 10.nu.6
Præſentatio quid ſit 76.nu.27
Præſentatio quibus de cauſis ſpernatur 601.nu.14.15.16. & fo.602.nu.17.& fo.603.nu. 18.19.20.21. & fol. 607.nume.28
Præſentatio quomodo & coram quo fieri debeat 10.nu.7
Præſentatio quod ius tribuat præſentato 622.nu.55
Præſentatio ſecunda legitimè facta,præfertur primæ illegitimè factæ 640.nu.78
Prẹſentatio ſemper debet prẹcedere inſtitutionẽ 48.nu.1
Præſentatio ſpernitur patronorum diſcordia 598.nu.9
Præſentatio ſpernitur ob futurum ſcandalum 594.num.10
Præſentatio ſui ipſius quando valeat 68.nu.20
Præſentatio ad titulum, an impediat præſentationem patroni poſt mortem rectoris 638.nu.76
Præſentatio veri patroni quãdo non teneat 197.num.46
Præſentationis tempus quando non poſſit per iudicem abbreuiari 51.nu.5
Præſentationis forma quæ ſit 625.nu.60
Præſentatione facta à patrono ante litem motam,debet fieri confirmatio 207.nu.55
in Præſentatione potius eſt cõſideranda mens quàm verba 120.nu.75
in Præſentatione quot perſonæ requirantur 121.nu.76
Præſumere aliis conceſſa temerarium eſt 551.nu.10
Principes an ſint patroni eccleſiarum catedralium 219. nume.2
Priuatus non poteſt præſcribere merum imperium 407. nume.85
Priuilegium non extenditur de perſona ad perſonam 313. nume.10
Priuilegio priuatur, qui ipſo abutitur 588.nu.7
Procurator generalis ad omnia negotia an conſtitui poſſit 638.nu.75
Procurator habẽs mandatum præſentandi à diuerſis, non poteſt diuerſos præſentaure 98.num.51
Procurator meus præſentans vnum an poſſim variare, ac ſi perſonaliter prẹſentaſſem 98. nume.50
Procurator ſpecialis an debeat conſtitui ad præſentandum 74.nu.24

Procurator quod fecit dicitur feciſſe patronus 98.nu.50
Procuratorem præſentaſſe aliquem infra quatuor menſes an ſufficiat 75.nu.26
Promiſſio de præſentando nō obligat promittentem 860. nume.192
Proprietas abſorbet cauſam poſſeſſionis 196.nu.46
Pſalterium cum cithara non bene conuenit 588.nu.8
Pupillus poteſt præſentare 163.nu.1
Pupillus poteſt aſſumi ad beneficium eccleſiaſticum ſine tutore 175.nu.13
Pupillus præſentans non poteſt eligere 176.nu.14
Pupilli præſentatio præfertur præſentationi mariti 635. nume.71
Pupillis iuſpatronatus competit 174.nu.12

Q

Qualitates tempore fundationis appoſitę in eccleſia patronata poſſunt ex poſt per patronum in totum tolli 262.nu.30
Qualitates quales quis debeat habere, vt efficiatur patronus 396.nu.73
Quaſi poſſeſſio iuriſpatronatus quibus modis admittatur 195.nu.44
Quaſi poſſeſſio quomodò acquiratur patrono 190. numero 39
Quaſi poſſeſſionem iuriſpatronatus quando dicatur quis habere 187.nu.34
Quæſtione mota ſuper poſſeſſione an lite pendente poſſit fieri electio, vel præſentatio 204.nu.53

R

Ratificare & conſentire quomodo differant 518. nume.18
Receſſus à iure communi eſt odioſus 514.nu.14
Rector eccleſiæ patronatæ nō poteſt ſe obligare ad ſoluendum cēſum, vel augēdum ſolitum etiam in vita ſua 154. nume.7
Rector eccleſiæ tenetur ad tertiam reparationis partem 826 nu.131
Rector eccleſiæ patronatæ poteſt deputare vicarium in eccleſia ſine conſenſu patroni 57.nu.10
Rector eccleſiæ patronæ an poſſit renuntiare beneficio abſque conſenſu patroni 55. nume.8
Rector præſentans clericum ordinandum ad titulum ſui beneficij, an eo mortuo patronus teneatur illum clericū præſentare in rectorem 212. nume.61
Rectoris eccleſiæ patronatæ priuilegium 57.nu.9
Rectorem vel clericum an quis poſſit præſentare alia ratione quàm iuriſpatronatus ad eccleſiam 208.nu.57

Rectore eccleſiæ exiſtente priuato ipſo iure propter aliquod delictum beneficio, an patronus poſſit ſtatim, delicto nundum patefacto, alij præſentare fo.127.nu.87
Rectore priuato ipſo iure poteſt eligi alius rector, nō attenta alia pronuntiatione fol.128.nu.87
Recuſatus ab Epiſcopo poteſt ad ſuperiorem appellare 872. nume.218
Reficiens & reparans eccleſiā an efficiatur patronus 291. nume.12
Regimen hoſpitalis cui committatur 174.nu.12
Regreſſus ob non ſolutionem pēſionis effectu carent 803. nume.94
Regula, cui licet plus, licet minus, non habet locū in mandato 297.nu.22
Res conſacrata non poteſt ad humanos vſus trahi 489.n.62
Res duæ vnitæ retinent priuilegia quæ habebant particulariter 614.nu.43.44
Rei eccleſiaſticæ imperator nō poteſt imponere legem 299. nume.26
Rei in traditione poteſt quis apponere pacta quæ vult 256.nu.25
Rem cōmunem habētes, ſinguli non poſſunt diſponere niſi omnes conueniant. folio 132.nu.91
Relaxare idē eſt quod remittere 355.nu.29
Relictum pro anniuerſario, poteſt pro vna vice ad aliud expendi, & redire poſtea ad ſolitum debitum 266.nu.32
Religio magis augetur in conſtruenda noua eccleſia, quàm in iam conſtructa 325.nu.25
Religioſus an poſſit præſentari ad eccleſiam patronatam fo. 60. nume.13
Remittere idem eſt quod dare fo.159.nu.11
Renuntiari iuri publico nemo poteſt 443.nu.10
Reſeruans ſibi ius patronatus, an cenſeatur etiam reſeruaſſe ſuis hæredibus 278.nu.13
Rex non præfertur pauperculæ in iurepatronatus 138.nu.93
Reges & principes an ſint patroni eccleſiarum cathedralium 219.nu.2
Rigori detrahitur vbi ſtrages timetur 608.nu.30
Rigori iuris detrahitur vbi ſcandalum timetur 608.nu.32

S

Sacerdotis verba aut ſacra ſunt, aut ſacrilega 743.n.5
Sanctuarium non poſſidetur iure hereditario 94.nu.46
Sanctiſ papa eſt potentior 565 nu.8
Sanioritas ibi præſumitur eſſe, vbi eſt pluralitas vocum 137 nu.93
Sapiētis eſt mutare conſilium 743.nu.6
Saraceni qui dicantur, & an acquirant iuſpatron. 471.nu.26
Scandalum aliquando permittitur ne veritas opprimatur 608.nu.33

Schiſma

Schiſma quid ſit 469.nu.12
Schiſmaticus fundando eccleſiam an acquirat ius patronatus 469.nu.20
Seculare & eccleſiaſticum ius patronatus quomodo differant fo.41.& 43.nu.18.& 19
Securitas data bannito venien di intelligitur pro prima vice fo.82.nu.35
Senior in conferendis beneficiis præfertur fo.91.nu.82
Sepulchrorum ius non tranſit ad extraneos hæredes 231. nume.15
Sepulchrorum hæreditariorũ iura tranſeunt ad quencũque hæredem 349.nu.21
Sepulchrorum iura tranferuntur per titulum vniuerſalem 350.nu.21
Sermo ſimplex verificatur in prima vice fo.82.nu.35
Seruitutem non recipit quod deſiit eſſe iuris humani 108. nume.60
Simonia cõmittitur ita in annexis ſpiritualibus ſicut in ipſis ſpiritualibus 155.nu.9
Simoniam quæ induc. 159. nume.11
Simoniam ſciens committi ab aliquo in beneficialibus,& nõ reuelans eſt excõmunicatus 158.nu.10
Simoniaco an competat iuſpatronatus 697.nu.7
Simoniacorũ hæreſis cæteris damnabilior 697 nu.8
Solum in quo ædificata eſt eccleſia cedit ædificio 277.num. 10.& 11
Specialia duo non habent concurrere circa idem 140.nu.95
Spirituale non omne dicitur quod tendit ad finem rei ſpiritualis & animæ 19.nu.2
Spiritualia ſeminantes, metere debent temporalia 772.n.38
Spiritualia non poſſunt laici propria autoritate tractare 239.nu 7
Statutum præferens maſculos fœminis non habet locum in adoptiuis 398.nu.78
Succeſſio quæ fit in iure patronatus ex teſtamento vel ab inteſtato, fit de gratia 343. nume 13
Succeſſio iuriſpatronatus an fiat in ſtirpes,an ver in capita 334.nu.2.fol.342.nu.10
Succeſſor iuris prætorij in patronatu ſuccedit 713.nu.7
Superlatiui natura quæ ſit 665.nu.6
Superior an poſſit cogere patronos diſcordantes ad diuiſionem faciendam 34.nu.13

T

TAcẽns videtur conſentire in ſui preiudicium 201. nume.51
Taciturnitas non nocet ei qui qui non poteſt probare 158. nume.11
Tempus an currat patrono impedito præſentare 107.nu.58
Tempus an taxetur Epiſcopo ad inſtituendum, ſicut patrono ad præſentandum 658. nume.103.
Tempus datum ad præſentandum quando incipiat currere

fo.105.nume.57
Tempus datum ad præſentandum an currat diebus feriatis 114.nu.65
Tempus datum ad præſentandum an currat patrono excommunicato 182.nu.23
Tempus longeuæ vitæ hominis annis,& ſic tēpus centū dicitur norum eſſe de antiquo 413.nu.88
Tempus non currit non valentibus agere 106.nu.57
Tempus patroni quadrimeſtre ad præſentandum quomodo debeat computari 126.nu.85
Tempus patronis datū ad prçſentandum an ſit continuum, vel vtile 613.nu.41
Tempus prçſentādi vtile quod ſit 613.nu.42
Tempus prçſentandi quando iudici abbreuiare non ſit licitum 51.nu.5
Tempus ad prçſentandum datum an poſſit Epiſcopus abbreuiare 50.nu.5
Tempus quando incipiat currere ad prçſentandum in eccleſia nouiter cōſtructa 107 nume.59
Tempus quantum requiratur ad probandū titulū 412.n.87
Tempus quantum requiratur ad cauſandam prçſcriptionē 405.nu.86
Teſtamētum imperfectum an valeat 299.nu.27
Teſtator legans iuſpatronatus aliquibus ſub nomine collectiuo & alteri ſingulari perſonæ,an tantum ius habebit ille ſolus quantum alij 341.nu.8
Teſtator mandans cōſtrui eccleſiam in ſuis ædibus an ſit neceſſarius interuentus epiſcopi 245.nu.14
Teſtator mandans cōſtrui hoſpitale,an hçres poterit conſtruere monaſterium 296. nume.21
Teſtator non deſignans locum conſtruendi eccleſiam,an tale legatū teneat 296.num.20
Teſtatoris voluntas eſt ſeruanda pro lege 267.numero 33. 348.nu.19
Teſtatoris voluntas vbi poteſt impleri, non poteſt in aliud commutari 265.nu.32
Titulus quando non requiratur in præſcriptione 549.numero 7
Titulus requiritur vt aliquid contra ius commune præſcribatur. 557.nu.20
Titulus ſemel extinctus amplius nō reuiuiſcit 802.nu.91
Torculandi ius quid ſit 445. nume.19
Tutor non ſemper pro tutore eſt habendus 636.nu.72
Tutoris authoritas quando ſit neceſſaria vt infans poſſit prçſentare 175.nu.13

V

Vacare an dicātur bñficia quç permuant 831.n.136.n.137
Vacāte eccleſia ſemper poteſt patronus prçſētate 126.n.84
Vacationē beneficij ignorans patronus an ei currat tempus 107.nu.58
Variare an poſſit patronus publica

blicato ſcrutinio fo.81 nu.34
Varari an poſſit à poſtulatione fol.79 nu.32
Variare an poterit patronus laicus quoties voluerit fol.81 numero 35
Variare nequit patronus eccleſiaſticus,in præſentando 742 numero 3
Variare poteſt patronus vſq; ad inſtitutionē fol.101.n.53
Variare poteſt patronus laicus præſentando 593 nu.1
Variandi poteſtas vbi datur, datur occaſio machinandi dolum fol.82 nu.35
Variatio in homine eſt leuitatis indicium 742 nu.4
Varietas eſt reſtringenda fol. 84 nu.35
Vaſallus epiſcopi ſi dotauit eccleſiam de bonis feudi,ad quē tranſibit iuſpatronatus 326 numero 27.
Vaſallus conſtruens eccleſiam in fundo feudali, an ſibi acquirat iuſpatronatus 276.n.9
Vaſalli bonis confiſcatis propter crimen leſæ maieſtatis feudum reuertitur ad eccleſiam 389 nu.66
Vendere quis cogi poteſt pro ampliatione monaſterij 503 numero 89
Venditione exiſtente ſimoniaca reſpectu iuriſpatronatus expreſſi, an teneat venditio 375 nu.52
Verba debent intelligi propriè in dubio 374 nu.51
Verba debent intelligi naturaliter & propriè, non ciuiliter & ficte 398 nu.80
Verba narratiua quid operentur 554 nu.17
Verba ſacerdotis aut ſacra ſunt aut ſacrilega 743 nu.5
Vicarius Dei generalis dicitur papa 563 nu.4
Vicarius gener epiſcopi an poſſit ex ſuo officio inſtituere præſentatum 215 nu.66
Villa dicitur quid vniuerſale 368 nu.45
Vitium autoris quando non noceat ſucceſſori 520 nu.23
Vnio beneficij iuriſpatronatus non poteſt fieri ſine conſenſu patroni fol.56 nu.8 fol.59 numero 12
Vnio beneficij in quo iuſpatronatus obtinet patronus an poſſit fieri inuito patrono 876.nu.225
Vniuerſitas ſi ſit patrona.& deueniant aliqui ad inopiam, an omnes erunt alendi ab eccleſia patronata fol.153 nu.5
Vniuerſitas quomodo citetur. 177 nu.15
Vniuerſitatis in locatione an veniat iuſpatronatus 378 numero 57
Vniuerſitatis onera q ſentiūt, commoda ſentire debēt 176 numero 15
Vniuerſitati iuſpatronatus habenti ſubueniendum vt vni 822 nu.122
Vniuerſitate ī dotē data an cū ea trāſeat iuſpatro.382.n.62
Vniuerſitate data in dotem in qua ſit iuſpatro.an marito cōpetat iùs pręſentādi 175.n.13

Vniuerſitate pignori data an cum ea tranſeat iuſpatrona. 380.nu.60
Vniuerſitate vendita in qua ſit iuſpatronatus, ſi illud exprimatur in venditione, an tranſeat cum vniuerſitate 368. nume.46
Vniuerſitatem præſcribens an præſcribat iuſpatrona 414. nume.89
Vniuerſitates plures habentes iuſpatronatus, an quælibet vniuerſitas habeat vocem 177.nu.16
Voluntas contrahentium potius quàm verba ſunt inſpicienda 315.nu.11
Voluntas & diſpoſitio patroni eſt ſeruanda cum ius non reſiſtat 129.nu.90
Voluntas inſufficiens eſt vbi facto opus eſt 477.nu.40
Voluntas pro facto no habetur in his quæ ſunt facti 477. nume.39
Voluntas teſtatoris an ſit ſeruanda in teſtamento imperfecto 299.nu.27
Voluntas teſtatoris eſt ſeruanda pro lege 267.nu.33
Voluntas teſtatoris habetur pro lege 348.nu.19
Voluntas teſtatoris nõ poteſt per epiſcopum alterari 268 nume.33
Voluntas teſtatoris vbi poteſt impleri non poteſt in aliud commutari 265.nu.32
Vox nobilis eſt maioris autoritatis quã plebei 134.nu.92
Vocem qui dedit in electione an præſumatur habere ius eligendi 192.nu.41
Voces plures habens præfertur, modo ſit idoneus 102. nume.53
Voces plures habens in eligendo non debet diuidere 597. nume.7
Vocum pluralitas vbi eſt, præſumitur eſſe etiam ſanioritas 137.nu.93
Vſurpare aliis conceſſa temerarium eſt 551.nu.10
Vtile per inutile quãdo nõ vitietur 120.nu.75
Vtilitas quæ prouenit ex iurepatronatus in quo conſiſtat 151.nu.1
Vxoris præſentatio, ſi modo iuſpatronatus ad eam ſpectet, præfertur præſentationi mariti 175.nu.13
Vxori an competat iuſpatronatus 704.nu.22

FINIS.

TABVLA COMPREHENSORVM IN TRACTATV MEO

IVRISPATRONATVS PER *ordinem partium à me Paulo ſupraſcripto compoſita: quæ quidem (ne erres lector optime) procedit non ſecundum numeros marginarios, hoc eſt ad illos reſpectum nullum habet: verum quæſtionum ordinem vnuſcuiuſque partis, cauſæ vel articuli concernit.*

Ante omnes partes ponitur quot modis accipitur tractare.

IN prima parte ponitur quot ſunt iuris genera.

Ius naturale ſex modis accipitur.

Iure naturæ.

Iure hominum.

1 Tuetur pacta.

Reſcindit pacta.

1 Pro.l.moſayca

2 Ius gentium.

3 Ius ciuile in genere.

Aliquando dicitur lex xij.tabularum ius ciuile: quod plebiſcitis: ſenatuſconſultis: pretorũ edictis: diſputatione prudentium: ædilium edictis: reſponſis iuriſconſultorum conſtat. Ius ciuile dicitur quicquid naturali iuri ſubtrahitur: & quicquid naturali iuri additur.

4 Ius canonicum.

5 Ius diuinũ quod primò lex naturæ dicitur, ſecundò lex moſayca: tertiò lex prophetica, quartò lex euangelica, quintò antiquorum patrum ſtatuta & canones: quod dicitur ius canonicum.

6 Ius annulorum aureorum.

7 Ius militiæ vel militare.

8 Ius publicum: quod quinq; dicitur modis vt ibi.

Ius quare dicatur.

Iuſpatronatus vltimo loco ponitur.

¶ Secunda pars.

Genus in iure quot modis dicatur.

1 Genus patronorũ eccleſiæ.

2 Genus patronorum liberti.

3 Patronorum genus: cauſarũ & nomen laudis & veneratio

nis vel honoris dicitur:vt patronos appellamus quos amamus.

¶ Tertia pars.

Iuſpatronatus deſcendit.

1 A fundatione.
2 Quæ fundatio tribuat iuſpatronatus.
3 Quæ requirantur circa fundationem.
4 An mulier fundet.
5 Fundatio vna an pluribus iuſpatronatus acquirat.
6 An infidelis fundet.
7 Fundet ne hæreticus.
8 Fundet ne ſchiſmaticus.
9 Apoſtata ne fundet.
10 Fundet ne ſaracenus.
11 Excommunicatus.
12 Infamis.
13 Fundent ne poſiti in aliena poteſtate.
13 Quæ perſonæ poſſunt acquirere ex fundatione.
14 Acquiratur ne ex principio fundationis an ex perfectione per alium facta.
15 Acquiritur iuſpatro, reparatione eccleſiæ ruentis.
16 Acquiritur pluribus reficientibus.
17 Acquiritur collegio conſtruenti.
18 Incipiens fundare non poteſt deſiſtere:ſed perficere cogitur.
19 Intra quod tempus perficere cogatur.
20 Qua actione cogatur.
21 Cogitur fundare quę non incipit.
22 Coacto an acquiratur iuſpatronatus.
22 Fundatio ex male quæſitis non acquirit iuſpatronatūs.
24 Fundatio ex male quæſitis quorum dominium iam trāſlatum eſt an acquirat iuſpatronatus.
25 Fundatio ex fructibus male quæſitorum an det iuſpatro.
26 Si eccleſia fuit fundata ex bonis quibus non potuit: an det iuſpatronatus.
Item an ſit eccleſia deſtruēda.
27 Fundatio ex male queſitis cui acquirat iuſpatronatus.
28 Fundari vbi poſſit.
29 Fundare ne cogatur qui nullo modo tenebatur.
30 Fundare eccleſiam an dicatur qui dat domum vt conuertatur in eccleſiam.
31 Solennitates quæ in fundatione requiruntur an in fundatione iā facta præſumantur.
32 Fundatio cuiuſlibet eccleſiæ altaris capellæue an acquirat iuſpatronatus: quid in collegiatæ eccleſiæ fundatione: quid iſta omnia ſignificent:quid oratoriū:quid baſilica.
33 Fundare volens an poſſit cogere aliquem ad vendendum fundum pro fundatione hac facienda.
34 Fundari ne poſſit capella vel altare inuito plebano.
35 Fundans in alieno ſolo an acquirat iuſpatronatus.

¶ Secunda cauſa.

Acquirendi iuſpatronatus.

1 Dotatio eccleſiæ vel altaris vel

vel capelle, Dos quid ſit & vnde dicatur dotari eccleſia, quare dicatur.

2 Dotare quis teneatur.

3 Dotare inquantum quis teneatur.

4 Ditans cum dote an acquirat iuſpatronatus.

5 Dotatio, ditatio, fundatio, an ipſo iure acquirat iuſpatro.

6 Dotatio an requirat epiſcopi conſenſum.

7 Dotetur ne ex omnibus bonis.

8 Dotetur ne ex bonis illius qui non potuit dotare.

9 Dotetur ne ſub conditione.

10 Dotatione maius ius acquiritur quàm fundatione.

Dos voluntate conſtituitur.

Promiſſione.

11 Traditione.

Acceptilatione.

Remiſſione.

Delegatione.

Dos eccleſiæ an gaudeat priuilegiis quibus dos mulieris: quæ ſunt multa, ꝙ ſic oſtenditur.

1 Dotatur à patre iudæo facta chriſtiana.

2 Dotem promittens quilibet obligatur.

3 Dotem ſtipulans animo donandi videtur ſtipulari.

4 Dos incerta petitur certi cõdictione.

5 Dotata præfertur in hypotheca.

6 Dos in vtraq; parte accipit actionem ex ſtipulatu.

7 Dos tacitè habet omnia hypothecata ex vtraq; parte.

8 Dotãs an teneat de euictione. Et an illi renuncietur. Ibidem.

9 Dos data ab extraneo fingitur à muliere ſtipulata.

9 Dos ſemel data non diminuitur.

10 Dotis cauſa bona minoris vendi poſſunt.

11 Dos datur ex bonis ſubiectis reſtitutiõi, ſub cõditione.

12 Data ſub conditione de reſtituendo: ꝙ ſuperit: intelligitur ſaltem de quarta. & pro illa hypothecata ſunt bona accipientis.

13 Dotata præfertur cuicunq; etiam habenti tacitam hypotecam.

14 Dos non venit in confiſcationem bonorum mariti.

15 Dotis cauſa ſolutum non repetitur vt indebitum.

16 Dos pacto non deteriorari debet.

17 Dotis actio non mutatur ex nouatione.

18 Dos in falcidiam non computatur.

19 Dotis ſeruandæ cauſa mulier in poſſeſſionem miſſa lucratur fructus.

20 Dos parit actionem perſonalem: licet impropriè dicatur dos.

21 Dos non venit in publicatione bonorum mulieris.

22 Dotis fauor iudicando præfertur.

23 Dotis promiſſio tenet etiã: ſi alieno nomine facta ſit à muliere.

muliere.nõ obſtāte velleiano.
24 Dos non venit in generali lege.
25 Dotem non comprehendit renunciatio generalis.
26 Dotis inſtrumentum pręſumitur prius factum.
27 Dotalia non alienantur.
28 Dotis dilationes poſſunt breuiores dari quàm in alia cauſa.
29 Dotis cauſa pręſumitur facta traditio.
30 Dotare cogitur pater:licet non cogatur dare legitimam.
31 Dos repetitur & conſtante matrimonio marito vergente ad inopiam.
32 Dotis repetendæ compenſatio non datur.
33 Dos reſtituenda non obligat maritum niſi inquantum facere poteſt.
34 Dotis datę fideiuſſores nō dantur.
35 Dotis domini duo inſolidū videntur.
36 Dotis cauſa deceptus maior xxv.annis : etiam citra dimidiam ſine dolo:tamen reſtituitur in hac dote:& dote eccleſiæ.
37 Dotis in nominibus datæ actio vtilis ſine ceſsione trāſfertur.

¶ Tertia cauſa.

Iuſpatro. acquiritur ditatione de qua ſupra xiiij.q.proximæ cauſæ.

¶ Quarta cauſa.

Acquirendi iuriſpatronatus.
Reparatione vel reædificatiōe.
Reparatio an requirat primum fundatorem adeundum.

¶ Quinta cauſa.

Iuſpatronatus acquiritur præſcriptione.

¶ Sexta cauſa.

Priuilegio papæ acquiritur iuſpatronatus.
1 Iuſpatronatus liberti procedit à manumiſsione.
2 Detectione colluſionis.
3 Sententia.
4 Iuramento ſed minus quā ſupra.
5 Manumiſsione fideicommiſſaria.
6 Manumiſsione ex pacto.
7 Proſtitutione contra legem venditionis.
8 Liber fit quis ex diſpoſitione legis & nullus efficitur patronus.
Primus caſus ſi mortem domini vendicauerit.
Secundus accuſando adulterantes monetam.
Tertius ſi quis raptum virginis detexerit.
Quartus ſi deſertorem militiæ accuſauerit.
5 Si ægrotantem ſeruum deiecerit.
6 Stuprando virginem quàm alterum ſtuprare prohibuit.
7 Si domini voluntate ſerui funus præceſſerint.
8 Accipiendo pretium vt ſeruum manumittat.
9 Doloſe dando ancillam nuptui vt liberam.
10 Manumittendo ante conditionem purificatam.

11 Di-

11 Dicendo velle aliquem eſſe latinum libertum.

12 Nominando aliquem ſeruum filium apud iudicem.

13 Reſtitutione inſtrumenti emptiõis vel acq̃ſitiõis ſerui.

¶ Quarta pars.

1 Quare iurapatronatus leges & canones conceſſerint.

2 Remunerando & inuitando ad benefaciendum eccleſiæ: hoc procedit de iurepatronatus eccleſiæ.

3 Patronatum liberti permittunt leges in ſolam remunerationem & grauius agit eccleſia cõtra ſuos libertosq̃ laic⁹.

4 Cauſa patronatus liberti eſt remuneratio.

5 Quæ laicis non competunt dãtur cauſa remunerationis.

¶ Quinta pars.

In quo differat quilibet patronus ab alio patrono diuerſi generis.

1 In impoſitione onerum.

2 In acquiſitione ipſius ipſo iure in patrono eccleſiaſtico: ſecus in domino liberti.

3 Ius eccleſiæ patronatus acquiritur priuilegio aliud non.

4 Iuſpatronatus eccleſiæ à pluribus cauſis producitur aliud ab vna cauſa tantum.

5 Primum iudicatur quaſi ſpirituale:aliud laicum.

6 Patronatus eccleſiæ apud plures eſt : inſolidum: aliud per partes.

7 Patronus eccleſiæ non ad placitum:aliud ſic.

¶ Sexta pars.

Iuſpatronatus quid cuilibet patrono conferat.

1 Honorem præcedendi patrono eccleſiaſtico.

2 Honorem ſedendi.

3 Honorem in faciendo:in aſſurgendõ:in non accuſando: teſtificando:in non vocando in ius ſine venia.

4 Honorem in præſentando ſacerdotem.

5 Si plures ſint patroni cui debetur honor præcedendi, ſedendi & ſimilia.

6 Præſentatum an teneatur epiſcopus inueſtire.

¶ Secundus articulus.

7 Remedia duo contra epiſcopum non inſtituentem legitimè præſentatum ipſi præſentato dantur appellatio & querela.

8 Præſentans an appellet ab epiſcopo inſtituente.

9 Patronus an agat contra epiſcopum non ordinantem.

10 Patronus præſentans non idoneum ſcienter:priuatur iure præſentandi illa vice : quid de religioſo.

¶ Tertius articulus.

11 Patronus variare poteſt accumulando beneficium eſt inſtituti proprium.

Patronus laicus cum eccleſiaſtico non variat.

12 Præſentatus idoneus debet inſtitui,licet poſtea præſentet indignum.

Indignus notorie non inſtituitur.Epiſcopus vt bonus vir habet eligere inter præſentatos.

Præſentatus à minori parte inſtitui deberet dignior.
13 Præſentatio quibus cauſis ſpernitur.
1 Excommunicatione
2 Diſcordia patronorum
3 Diſcordia durante licet prę ſentati ſint pares
4 Pendentia litis.
5 Mala fide poſſidentis
6 Vbi ius non eſt
7 Apparentia proprietatis vel poſſeſſionis
8 Præſentatione facta per prę latum conſenſu patroni
9 Vno comtempto patrono.
10 Abbate ſine conſenſu capituli pręſentante.
14 Quomodo dicatur patronus ſperni ab epiſcopo.
15 Quomodo dicantur patroni præſentatum ſpernere.
16 Præſentatus non cogitur præſentationi acquieſcere.
17 Ius præſentandi acquiritur ex vno actu præſentationis continuato.
17 Poſſeſſio præſentandi non facit patronum.
18 Præſentatio habens cauſam à non valente præſentare non ſpernitur.
19 Præſentatus inuitis populis an ſit inſtituendus.
20 Præſentatio infra quæ tempora fiat.
21 Præſentent quando ſimul patronus eccleſiaſticus & laicus.
22 Patronus debet effectualipreſentare:nec ſufficit eligere.
23 Patronorum diſcordia dat ius ordinario inſtituendi ſine præſentatione.
24 Pręſentandi tempus datum patronis an ſit continuum vel vtile.
Præſentatio etiam die feriato fit:& impedito agere non currit.ea.q.
25 Præſentandi tempus quod datur prælatis poſt præſentandi tempus patroni ſit integrum ſex menſium vel quatuor.
26 Præſentandi deuolutio iuriſpatron.fit gradatim ad omnes prælatos cum integro termino præſentandi.
27 Præſentatis pluribus à patrono diſcordantibus quis præferatur.
28 Præſentatio quomodo dicatur fieri à maiori parte.
29 Præſentatio an poſſit fieri à ſingulis patronis : an vero ſint omnes ſimul vocandi.
30 Peregrinus an poſſit præſentari.
31 Præſentatio cuius efficaciæ vel effectus ſit & ſine præſentatione quandoque confertur eccleſia.
32 Præſentatio fit ab abſente, & de abſente per literas.
33 Præſentatio non fit per capitulum ſede vacante.
34 Præſentatio plus iuris confert quàm ipſa inſtitutio:& econtra.
35 Præſentationis forma coram epiſcopo petendo inſtitui præſentatum.
36 Præſentationis tempus executionis an datarum literarum attende

attendatur.

37 Præſentandi ius per literas epiſcopi probatur.

38 Poſſeſſor loci in quo eſt iuſpatronatus an præſentet quis dicatur poſſeſſor bonæfidei quis malæ.

39 Præſentet ne maritus in fundo dotali in quo eſt iuſpatronatus.

40 Præſentatio patroni pupilli præfertur præſentationi tutoris.

41 Præſentatio ad futurā præbendam non fit per patronum nec per procuratorem ad conferēdum: etiam ſi in ſpecie fuerit commiſſum.

42 Præſentare poteſt generalis procurator ad omnia negocia.

43 Præſentatio rectoris vel beneficiati ad titulum non nocet patrono.

43 Præſentare non poteſt patronus miniſtros prælato. eadem quæſt.

44 Præſentatio facta ſecūdo loco epiſcopo per patronum præfertur præſentationi factæ vicario qui non potuit inſtituere: etiam factę per eundem patronum.

45 Præſentet ne patronus exemptus epiſcopo ordinandos ad eccleſiam in qua habet iuſpatronatus.

46 Præſentatio alternatiua fit de A. vel B

47 Præſentare, eligere, conferre, poſtulare, inſtituere, inueſtire quid ſignificent.

48 Præſentare ſeipſum quis nō poteſt niſi in caſu neceſſitatis: vt in ſequentibus.

Patronus ordinatur in patronata eccleſia. eadem.

Præſentatio fit quandoque poſt inſtitutionem.

Iuſpatronatus donatur.

Præſentat ordinarius dotantem.

Præſentat pater filium.

49 Pater confert filio.

50 Præſentatio facta eccleſia vacante tenet, licet patronus ante vacationem eccleſiam alteri contulerit.

51 Prǽſentandi ius patrono cōpetit etiam in alia diœceſi.

Præſentet quilibet etiam peregrinum.

52 Præſentare ne poſſit patronus nouiter eccleſia permutata à ſacerdote ſine ſuo conſenſu.

53 Præſentandi tempus patrono taxatum, an etiam ſit taxatum epiſcopo ad inſtituendum.

54 Præſentet ne patronus in eccleſia collegiata.

55 Præſentans tertium duobus iam præſentatis litigantibus in curia an victori teneatur & epiſcopus qui ordinauit.

56 Præſentet ne patronus alio exiſtēte in beneficio iuſte qui ſecundum beneficium accepit ſine diſpenſatione.

Patronus laicus an dicatur eccleſiaſtica perſona.

¶ Quartus articulus.

1 Iuſpatronatus emolumenta affert

affert patrono.

2 Alimenta petit effectus pauper:ad quam paupertatem requiritur peruenire ad hoc vt poſsit petere.

3 Inops eſt qui etiam ex verecundo ſibi ſeruitio viuere poſſet.

4 Alimenta quo iure petātur.

5 Alimentorum appellatione quid dabitur:vel ſuffragij vitæ omnia ſine quibus non viuitur,cibus,potus, veſtitus,habitatio , medicinæ , lectus cum acceſſoriis,calciamentum.

6 Alimenta præſtentur ne ciuitati vel vniuerſitati patronis.

7 Alimenta an patronis inæqualiter præſtentur.

8 Alimenta an diuerſificentur ſecundum diuerſa tēpora.

Alimenta petuntur officio iudicis nobili.

Alimenta nobilium & ruſticorum quæ ſint.

9 Alere nolens patronum an reus homicidij dicatur.

10 Alendus ne ſit patronus extincta dote.

11 Alimenta in domo præſtantur ipſi patrono.

12 Patronus non poteſt temporalia recipere ab eccleſia: fallit in locis religioſis:& illit ſimilibus:qui ſuper exiſtentia ſacerdoti capiunt. Item fallit in aliquibus paruis muneribus : non in canibus aut auibus.

13 Iuſpatronatus non facit dominum patronum : nec ex eo dicitur patronus ditior:nec ponitur in extimo.

14 Alimenta præſtentur in extimatione an in ſpecie.

¶ Quintus articulus.

1 Onus affert patrono defendendi. Defendere non debet ſuis expenſis.

2 Reficere eccleſiam quando teneatur patronus.

3 Reficere ne domum teneatur pro ſacerdote.

4 Reficere quis vltra patronum teneatur.

5 Patronus prouidet eccleſiæ de bono ſacerdote.

6 Defendit eccleſiam ipſam & res eius vendicando actione vtili.

¶ Sextus articulus.

Patrono liberti debetur honor in faciendo, in non faciendo ſuccedit.imponit operas:alitur:reuocat in ſeruitutem : onus in alendo libertum : & in defendendo.

¶ Septima pars.

1 Iuſpatronatus omnibus in genere competere poteſt.

2 Competat ne hæreticis vel ſimilibus qui non poſſunt fundare crimine depoſito.

3 An excommunicato competat quibus ſpecialiter competat.

4 Symoniaco non competit.

5 An aliis competat quam quibus ex ſex cauſis acquiritur.de quibus ſupra.

6 An quaſi poſſeſſoribus competat.

7 An papæ competat.

8 Lega-

8 Legato de latere non competit.
9 Reſeruātibus in eccleſia collegiata.
10 Collegio competit.
11 Epiſcopo.
12 Minori quatuordecim annis
13 Perſonis ſub tutela exiſtentibus.
14 Vxori.

¶Octaua pars.

1 Cōpetit hoc ius acquiſitum ex cauſis de quibus ſ in iiij. parte.an quaſi poſſeſſori. Item poſtquā eccleſia eſt cōſecrata.
2 An quando quis inciperet facere ædificium acquiratur vel quando perficit vel conſecratur eccleſia.
3 Quādo competit iuſpatronatus tranſlatum.
4 Quando competat iuſpatronatus liberti.

¶Nona pars.

1 Succeſſiue trāſfertur in heredes etiam inſolidum:etiam extraneos vel fœminas:& in minorem pupillum: etiam in nepotem conceptū poſt mortem aui:etiam in plures heredes vnius compatroni in ſtirpem.Non in illos qui nō poſſunt eſſe heredes:etiā in bonorum poſſeſſores:etiā ante miſſionem in poſſeſſionem:heres ante additionem nō eſt heres.
2 Transſeratur ne iuſpatronatus donatione.
3 Trāſſertur ne contractu generali emptionis an locationis contractu.
5 Trāſſeratur ne permutatione
6 Tranſſeratur ne obligatione generali.
7 Dote.
8 Diuiſione.
9 Remiſſione que fit in fraudem legitimorum heredum.
10 Donatione vel conceſſione in aliam eccleſiam.
11 Ceſſione tranſfertur.
12 Subiectione.
13 Repudiatione hereditatis.
14 Negligentia patronorum.
15 Adiudicatione.
16 Sententia an iuramento.j.
17 Lōga poſſeſ.præſentandi.
18 Priuilegio.
19 Infeudatione.
20 Delicto.
21 Tranſlatione dominij.
22 Legato.
23 Fideicommiſſo non.
24 Iuramento.

¶Iuſpatrona. liberti trāſſertur

1 Remiſſione.
2 Delegatione alimenrorum.
3 Iuramenti adiectione.
4 Accuſatione.
5 Mercedis exactione.
6 Non vendicando necem.
7 Deportatione.
8 Reſtitutione natalium.
9 Minoratione centenarij.
10 Conceſſione legitimæ.
11 Delicto perduellionis.
12 Crimine læſę maieſtatis.
13 Commixtione ancillarum
14 Noua manumiſſione.
15 Delicto liberti.
16 Iure filiationis.
17 Pręlegato.
18 Excuſatione tutelę.
19 Conuentione non ſeruata.

15 Delicto liberi.
16 Iure filiationis.
17 Prælegato.
18 Excuſatione tutelæ.
19 Conuentione non ſeruata.
20 Sententia & iuramento limitatiue.
21 Petitione in ſeruitutem calumnioſa.
22 Reuocatione iuſta in ſeruitutem.
23 Confiſcatione.

¶Decima pars.
Quomodo pluribus competat iuſpatro. vel ſingulis.

¶Vndecima pars.
Quomodo exerceatur iuſpatronatus.

¶Duodecima pars.
Quando patroni ſunt diſcordes in exercitio iuriſpatronatus quomodo agatur.

¶Decima tertia pars.
Quæ differentia ſit inter patronos eccleſiaſticos: ſeculares: & libertorum.
1 Differentia longioris temporis in præſentando.
2 Reſponſionis fructuum.
3 Variationis.
4 Prouiſionis eccleſiæ vacãtis.
5 Præſentationis indigni.
6 Præſentationis ad titulum.
7 Præſentationis quæ habetur pro electione.
8 Subiectionis.
9 Acquiſitionis.
10 Maioris fortitudinis.
11 Tranſlatione tituli ſingularis.
12 Diuiſionis.
13 Remiſſionis.
14 Tranſitus.

¶Decimaquarta pars.
Quomodo iuſpatronatus finiatur, extinguatur, vel perdatur.
1 Conſenſu conuerſionis in collegiatam eccleſiam
2 Conſenſu vnionis.
3 Confiſcatione vniuerſitatis bonorum.
4 Temerario auſu contra prælatum per patronum.
5 Crimine hæreſis.
6 Remiſſione & ceſſione.
7 Euerſione eccleſiæ.
8 Sententia.

¶Iuſpatronatus liberti multis perditur modis.
1 Denegatione alimentorũ perditur iuſpatronatus liberti.
2 Iuramento de non nubendo.
3 Deportatione.
4 Condemnatione perduellionis.
5 Vẽdicatione necis patroni.
6 Commertio ancillarũ imperatoris.
7 Remiſſione
8 Exactione operarum futurarum.
9 Reſtitutione natalium.
10 Minoratione centenarij.
11 Succeſſione partis debitæ.
12 Accuſatione criminis capitalis.
13 Reuocatione in ſeruitutẽ.

Laus deo & virginis glorioſiſſimæ.

SVMMARIVM. OMNIVM DISTINCTIONVM: AC QVAESTIONVM: CAVSARVM TOTIVS DEcreti: *per me Paulum de Citadinis. I.V. doctorem Mediolanenſem, legumque publicum profeſſorem in Friburgenſi vniuerſitate per ordinem Alphabeti extracta ad ſtudioſorum facilem inuentionem: communemque vtilitatem Anno. 1504. Kalendis ſeptembris.*

A

Abbates tres primos conferunt ordines .lxix. diſtin.

Abbatem eligũt monachi non epiſcopus. xviij.q.ij.

Abſens non accuſatur aut cõtra eum teſtificatur fal.iij.q.ix.vt ibid.

Abſtinẽtia quæ dicatur & quæ ſeruanda. de conſe. diſtin.v. per totum.

Accuſator deficiens quomodo puniatur.ij.q.iij.

Accuſatoribus deficiẽtibus an ſit neceſſe accuſatum ſe purgare.ij.q.iiij.

Accuſatio cum inſcriptione admittitur: diffamatio non.ij.q.viij.

Accuſare non poſſunt infames vel non legitimè coniuncti. iij.q.iiij.

Accuſatus extra prouinciam non protrahitur.iij.q.vj.

Accuſator in vno crimine deficiens in alio non admittitur ſequenti.iij.q.x.

Accuſatus an crimen in accuſatum conuertat.iij.q.xj.

Accuſare non poteſt excommunicatus an reconaeniatur.iiij.q.j.

Accuſare nõ poteſt minor vel ille cuius non intereſt. iiij.q.ij.& ibi glo.

Accuſator & teſtis quis eſſe nõ poteſt.ea.q.iiij.

Accuſator deficiens in aliis ſe defendit.iiij.q.vj.

Accuſare non poteſt criminoſus.vj.q.j.

Accuſatore deficiente reus ſe nõ purgat niſi infamis.vj.q.v.

Acta mente alienata non imputantur.xv.q.j.

Accuſari non poteſt mortuus xxiiij.q.ij.

Adulteratam publicè non licet ducere.xxxj.q.j.

Adulterium eſt quod præter

vxorem agitur.xxxij.q.iiij.
Adultera non eſt cum alio cõtrahens,credens martiũ mortuum.xxxiiij.quæſtione j.
Affinem quis ducere non poteſt.xxxv.q.ij.
Affinitas an in ſuperſtite finiatur.ea.q.x.
Amicorum patrocinia in electione non admittuntur.viij. quæſtione ij.
Apoſtolorum canones apocriſi.xvj.diſtin.
Apoſtoli regulæ tredecim epiſcopo neceſſariæ. xxv.diſtin.
Appellatio cauſam initiatam ſubleuat cum ſuis neceſſariis.ij.q.vj.
Autoritates ſanctorum patrũ in ſacra ſcriptura in cauſis verò pontificum autoritates ſeruantur.xx.diſtin.

B

Baptiſmi forma: inſtitutio: genera: effectus.de cõſe. diſtin.iiij.
Baptiſmi confirmatio : ſecramentum eſt neceſſarium : ab epiſcopis fit.ea.diſt.v.
Baptizatus in ægritudine non eſt promouendus,lvij.diſt.
Bellum iuſtum & iniuſtũ quinque modis dicitur, xxiij.q.ij.
Bigamus ordinarj non debet. xxxiij.diſt.
Bigami quandoque ordinantur.xxxiiij.diſtin.
Bigamus eſt qui poſt baptiſmum vnam & poſt aliã duxit vxorem.xxxviij.quæſtio.iij.

C

Cautio ante & poſt electionẽ capitur.viij.q.iij.
Cathedraticum petit epiſcopus & quid eius nomine veniat.x.q.iij.
Cauſæ non tractantur die dominica.xv.q.iiij.
Capitula ex tempore & loco interpretantur.diſtin.xxix.
Canonicus regularis monachatur conſenſu patris.xix. quæſtio.iij.
Clerici examen.diſtin.xxiiij.
Clericorum relictæ aliis non nubunt diſtin.xxviij.
Clerici non poterant abiicere vxores contra manichęos. xxx.diſtin.
Clerici occidentales ſeruant continentiam;orientales nõ. xxxj.diſtin.
Clerici incontinentes officio & beneficio priuantur .xxxj. diſtin.
Clerici à nimia familiaritate etiam domeſticorum : venatione:aucupatione: abſtinẽt. diſtin.xxxiiij.
Clerici debent habere literarum peritiam.xxxvj.diſtin.
Clerici voluptuosè non legãt libros gentilium.xxxv.diſtin.
Clericis ignorãtia nocet.xxxviij.diſtin.
Clericus à ſuo epiſcopo ordinandus.lxxj.diſtin.
Clerici non cupiditatis gratia negociantur.lxxxviij diſtin.
Clerici poſſunt neceſſaria acquirere ſeruatis tamen officiis.xcj.diſtin.
Clerici corde nõ modulatiõis ore deũ venerẽtur.xcij.diſtin.

Cleri

Clerici nõ recipiendi ſine ſuorũ epiſcoporum literis.xcviij. diſtinctio.
Clericis non licet recedere ab epiſcopo ante tempus ſententiæ.viij.q.iiij.
Clericus ante iudicem ſecularem non producitur.ij.q.j.
Clericum producens ante ſecularem iudicem ſuſpenditur.ea.q.ij.
Clericus celebrans in ſuſpenſione deponi debet.xj.q.iij.
Clerici propria poſſident.xij. quæſtio.j.
Clerici nil habentes tempore ordinationis acquirunt eccleſiæ.xij.q.iiij.
Clerici de propriis teſtantur. xj.quæſtio.v.
Clerici poſſunt ſua repetere. xiiij.quæſtio.j.
Clerici non recipiunt munera pro patrociniis.ea.q.ij.
Clericus nõ punitur ſoli⁹ mulieris confeſſione.xv.q.iij.
Clerici monachantur. xix.q.j.
Clericus non ſuſcipitur ab aliquo epiſcopo inuito : niſi ad meliorem vitam tranſeat.eadem.quæſtio.ij.
Clericus non poteſt habere duas eccleſias vel præbendas.xxj.quæſtio.j.
Clericus dimittens vnam eccleſiam nõ recipitur ad aliã ſine dimiſſoriis.xxj.q.ij.
Clerici ſecularia vel procurationem nõ ſuſcipiũt.ea.q.iij.
Clerici vtuntur habitu conſueto.xxj.q.iiij.
Clerico non licet epiſcopum relinquere & ſe ad ſecularẽ vitam conferre.eadem.q.v.
Clericis non licet ſine imperatoris mandato arma mouere.xxiij.q.viij.
Clerici nõ vendicant ſibi decimas vigore priuilegij.xxv.q.j.
Conſtitutiones humanæ quãdo cœperũt & eccleſiæ.vij.di.
Conſtitutioni eccleſiæ cedit lex humana diſtin.x.
Conſtitutio praua cedit legi. xj.diſtin.
Conſuetudo praua cedit legi xj.diſtin.
Conſuetudo rationalis & metropolita.conſeruãda.xij.diſt.
Cõcilia per quos fiant. xvij.d.
Concilia prouincialia ad quid vtilia.xviij.diſtin.
Cõtinentia clericorum & eorum vota.xxvij.diſtin.
Continentia clericorum in tribus ordinibus.sxviij.diſtin.
Corpore viciati vel abſciſſi nõ ordinantur.lv.diſtin.
Conſecratio archiepiſcopi requirit totius diſtrictus epiſcopos : epiſcopi vero tres. lxvj.diſtin.
Coepiſcopi quid ab epiſcopis differant & quare receſſerint ab aula domini diſtinct.lxix.
Contumax non ſtatim excommunicatur.iiij.q.v.
Confeſſio ab aduerſario tormentis non extorquetur.ea. quæſtio.vj.
Confitens vel conuictus ante ordinationẽ an fruatur beneficio.ead.q.vij.
Cognatio triplex.xxx.q.iij.

Commatres duas quis nō poteſt habere.ea.q.iiij.
Conſenſus aut non patris requiritur in matrimonio.xxxij.quæſtio.iij.
Cōtritione cordis claritas ſola ſemel habita an perdatur. de pœni.diſtin.ij.
Confiteri cui quis debeat.de pœni.diſtin.vj.
Conſanguineas ducere nō licet.xxxv.q.j.
Conſecratio non iteranda. de conſecra.diſtin.j.
Cognatio carnalis vſque ad quem gradum impediat matrimonium.xxxv.q.ij.
Curiales nec criminoſi promouentur.lj.diſtin.
Curiales quare non ordinentur.liij.diſtin.
Criminoſus toleratus iudicare poteſt.iij.q.vij.

D

DEformatæ abolitæ leges. lxxiij.diſtin.
Depoſitione dignus,qui ſuſpē ſus celebrat.xj.q.iij.
Decimæ prædiales illis ſoluuntur apud quos ſunt prædia. xiij.quæſtio.j.
Decimandi & non decimandi ius præſcribitur.ea.q.ij.
Debitum coniugi reddendum exactum ſed non exigendum quando dubitando contractum eſt cum ſecunda perſona.xxxiij.q.j.
Dimiſſoriæ non dantur niſi inſtanter roganti.lxxij.diſtin.
Diuinationis exordium.
Diuinationis genera quatuor. xxvj.quæſtio.iij.& iiij.
Dominica die non tractantur cauſæ:fallit aliqñ.xv.q.iiij.

E

ECcleſia romana maior inter quinque. Alexandrinam.Antiocenam.Hyeroſolimitanam. Conſtantinopolitanam.xxij.diſtin.
Ebrij puniuntur.xxxv.diſtin.
Eccleſiā dimittit filius paterna pecunia aſſecutam.j.q.v.
Eccleſia conſecrata ſubeſt epiſcopo.x.q.j
Eccleſia ligat vel diſſoluit viuos non mortuos.ead.q.ij.
Eccceſia conſecrāda à quo:qualiter:autoritate cuius:nec iteranda conſecratio.de conſecra.diſtin.j.per totum.& glo. in ſumma.
Eligendus prælatus in quo ordine eſſe debeat diſtin.lx.
Eligēdi in epiſcopos non ſunt laici ſed poſtulandi.lxj.diſtin.
Electus à clero confirmatur. lxij.diſtin.
Electioni non interſint laici. lxiij.diſtin.
Eleemoſyna fit quandoque de male quæſitis.xiiij.q.v.
Epiſtolæ decretales eiuſdē autoritatis cuiꝰ canones.xix.di.
Epiſcopi regulæ tredecim neceſſariæ.xxv.diſtin.
Epiſcopus debet in ſecularibus eſſe cautus.xxxix.diſtin.
Ornatus interius.xl diſtin.
Exteriuſq;.xlj.diſtin. Hoſpitalitatem fouens.xlij.diſtin.Pudicus. xliij. Sobrius : comedēs benedicit.xliiij.diſtin.Nō

percuſſor.xlv.diſt.Non litigio ſus.x.regula.xlvj.diſt.Non cupidus. xlvij. Non neophitus ideſt nouellus in fide.xlviij.di.
Epiſcopi præſertim vitioſi non ordinantur.xlix.diſt.
Epiſcopus ordinandus ſi habet diſſenſionem quid iuris.lxv.d.
Epiſcopi conſecratio tres requirit epiſcopos.lvj.diſt.
Epiſcopus non criminoſus non luxurioſus nec ſub humilitate viſitat matronas.lxxxj.diſt.
Epiſcopus criminibus non conſentit.lxxxij.diſt.
Epiſcopus continens:prudens: monogamus.lxxxiiij.diſt.
Hoſpitalis;non ignorans.lxxxv.diſtinctio.
Epiſcopus debet eſſe doctor quomodo doceat.lxxxv.diſt.
Miſerabilibus impendit officiũ & patrocinium.Litigantes cõcordat vt ſibi viciſſim poſtea præſtet auxilium.xc.diſt.
Epiſcopi non admiſſi ad propriam eccleſiã:an in alia exerceant officium ſuum.xcij.diſ.
Epiſcopus & presbyter æquiparantur.xcv.diſt.
Epiſcopus ſine pallio non exercet officium quando petatur: à quibus:quo tempore:conceditur cum donatione noui priuilegij & cum renouatione veteris.c.diſt.
Epiſcopus ab vno non iudicatur aut auditur: nec duo teſtes ſufficiunt in eius depoſitione.ij.q.v.
Epiſcopus non damnãdus abſque ſinodali audiẽtia.v.q.iij.
Epiſcopo ſoli non ſatis creditur.vj.q.ij.
Epiſcopo viuenti alius non ſubrogatur in locũ eius.vij.q.j.
Epiſcopus ſucceſſorem ſibi non inſtituit.viij.q.j.
Epiſcopus non vſurpat bona eccleſiæ.x.q.ij.
Epiſcopus petit cathedraticum: & quid appellatione illius veniat.x.q.iij.
Epiſcopus ab alio excommunicatus inuito excommunicante non abſoluitur.fallit aliquã do:vt.xxvj.q.vj.
Excommunicatus an teſtificetur.iiij.q.j.
Excommunicatus non excuſatur,an reconueniatur.ea.q.j.
Excommunicatio occulti hæretici valet.xxiiij.q.j.
Excommunicari vel accuſari non poteſt mortuus:fallit aliquando.xxiij.q.ij.

F

Famoſum libellum componens punitur.v.q.j.
Filij presbyterorum à ſacris remouentur.diſt.lvj.
Filius non tolerat iniquitatem patris.j.q.iiij.
Filius dimittit eccleſiam pecunia paterna acquiſitam non ordinem.ea.q.v.
Filios ex alia quàm vxore procreare non licet:fallit vt.xxxij.q.iiij.
Filij non ſunt legitimi parentibus contrahentibus matrimonium ſcienter prohibitum.xxv.q.vij.
Filij ex ſecundo matrimonio

an contrahant cum filiis primi.xxxv.q.x.

G

Gradus omiſſi ſumuntur antequam maiores dentur.lij.diſt.

Gradus conſanguinitatis quomodo computentur.xxxv.q.v.

Gradum ad quem vſq; prohibeatur matrimonium:& quos inter affines.eadem cauſa.q.ij. & ſequenti.

Gradus affinitatis vſq; ad vj. gradum durat.ea.q.v.

H

Habitum quis inuitus ſuſcipere non cogitur.xx.q.iij.

Hęretici an ſpoliādi.xxiij.q.vij.

Hoſtes licitè ne; ſpoliandi ſint. xxiij.diſt.

I

Ieiunij tempora.lxxvj.diſt. Ieiunia quæ celebranda : vt de conſecra.diſt.iij.

Ignorantia clericis nocet.xxxviij.diſt.

Interſtitia temporum ſublata in ordinibus.lxxvij.diſt.

Induciæ quando dātur.iij.q.ij. Induciæ præparatoriæ non negandæ.ea.q.iij.

Inimicus non habetur crimen indicans alterius.v.q.v.

Iniuria propulſanda.xxiij.q.iij.

Infidelis factus fidelis poterit aliam ducere prima relicta:hodie non xxviij.q.j.& ij.

Ius naturale & humanum quid ſit.j.diſt.

Ius romanorum.diſt.lj.

Ius canonicum.iij.diſt.

Iuris naturalis differentiæ ab aliis.v.diſt.

Iuris naturalis excellentia à conſuetudine & conſtitutione. vij diſt.

Ius naturale omni conſtitutioni cedit.ix.diſt.

Ius naturale non recipit diſpēſationem etiam in perplexis. xiij.diſt.

Ius canonicum approbatum & improbatum quale dicatur. xv.diſt.

Ius pontificum in cauſis:autoritas ſanctorum patrum in foro conſcientiæ attenditur.xx. diſt.

Iura tempore,loco,& perſonis accipiunt diſtinctionem.xxix. diſt.

Iudicare poteſt iudex criminoſus tolleratus.iij q.vij.

Iudicium alterius prouintiæ non admittitur niſi in appellatione.vj.q.iij.

Iudex adeundus ordinariis diſcordantibus.vj.q.iiij.

Ius decimandi & non decimandi & funerandi præſcribitur. xiij.q.ij.

Iuramētum in dubiis præſtan. xxij.q.j.

Iuramentum archidiaconi illicitum non ſeruādum.eadem. q.ij.

L

Laici non iudicant de ſacerdotibus. xxviij. diſtinctio.

Laici non interſunt eccleſiaſticis rogati.xcvj.diſt.

Laici etiam principes nulli electioni præbent robur niſi ſub ſcriptum

ſcriptum fuerit à romano pontifice.xcvij.diſt.
Laici ſubditi clericis prælatos non accuſant. clerici ſic.ij.q.vij.Fallit vt ibi.
Legis ſtatuendæ quæ cauſa conſideranda. Leges abrogatæ. diſt.iiij.
Lex humana cedit eccleſiaſticæ conſtitutioni.x.diſt.
Legi cedit cōſtitutio praua.xj. diſtinctio.
Literæ dimiſſoriæ non dantur niſi roganti.lxxij.diſt.
Literæ deformatæ abolitæ.lxxiij.diſt.

M

Malum minus non committitur vt euitetur maius.xiiij.diſt.
Maiorā minore non iudicatur. xxj.diſt.
Mali ad bonum nondum ſuſceptum non cogendi.xxiij.q.vj.
Matrimonium eſt ſacramentū à quo:quare:& quomodo impediatur voto continentiæ & bonis eius.xxvij.q.j.
Matrimonium eſt inter ſponſos.xxvij.q ij.
Matrimonium quando errore formæ impeditur perſone cōditionis & qualiter.xxix.q.ij.
Maritus reddit vxori debitum etiam ſi compater ſit ignoranter.xxx.q.j.
Mentiri non licet & de ſpeciebus.xxij.q.ij.ca.is autem.cum ſeq.
Matrimonium impeditur cognatione que triplex eſt.xxx q.iij.
Matrimonia clandeſtina fieri non debent:facta tenent.xxx. q.v.
Matrimonium contrahere nemo cogitur.xxxj.q.ij.fallit in ſponſo vt ibi.
Matrimonium cum meretrice contrahitur.xxxij.q.j.
Matrimonium cauſa incontinentiæ cōtractum tenet.xxxij.q.ij.
Matrimonium requirit conſenſum liberum aui non patris. xxxij.q.iij.
Maritus adulter non accuſat vxorem adulterā:nec in aliis caſibus de quibus.xxxij.q.vj.
Matrimonium non contrahit dimittens vxorem fornicationis cauſa cum alia.xxxij.q.vij.
Matrimonium quando contrahatur cum adulterata.ea.xxxij.q.ij.
Matrimonium quando contrahitur cū fornicata prius.ea.q.
Matrimonium cum affine prohibitum:& vſq; ad quem gradum.xxxv. q.ij. & ſequen. & quare vſque ad vj.gradum.
Matrimonium quibus accuſantibus dirimatur.xxxv.q.vj
Matrimonij ſententia vel contra quando retractatur.xxxv. q.ix.
Metropolitani duo non ſunt in vna prouincia.cj.diſt.
Metropolitanus epiſcopo inconſulto non iudicat ſuos clericos.ix.q.iij.
Miniſtri epiſcoporum & clerici debent continere.lxxxij.diſt.
Militare non eſt peccatū.xxxij.q.j.

iij.q.j.
Miſſæ quo ordine celebrandæ. de conſecra.diſt.j.
Miſſas quot in die liceat celebrare.eadem.j.diſt.
Moniales ſacra tangere non debent.xxiij.diſt.
Monachus non ordinatur ſine ſuo abbate.lviij.diſt.
Monachi poſſunt præfici eccleſiis idem de regularibus.xvj.q.iiij.
Monachi quomodo inſtituant ad ſuas capellas.ea.q.ij.
Monaſterium quo tẽpore præſcribat contra eccleſiam.xvj.q.iiij.
Monachó à monaſterio recedenti non ſunt bona reſtituẽda.xvij.q.iiij.
Monachus non recedit à monaſterio etiam cum licentia ſui abbatis poſt traditionem bonorum monaſterio factã: quia illam non dat Abbas. xvij.q.iij.
Monachus in epiſcopum electus cui acquirit.xviij.q.j.
Monachi eligunt abbatem,nõ epiſcopus.xviij.q.ij.
Monaſterio puer traditus liberum habet egreſſum.xx.q.j.
Mulier non eſt adultera que credens maritum mortuum cum alio cõtrahit.xxxiiij.q.j.

N

Nvbere aliqua non cogitur.xxxj.q.ij.
Nubere poteſt meretrix.xxxij.q.ij.& vide.ſ.in verbo matrimonio.

O

Obedientia ſuperioribus impẽdenda.xciij.diſt.
Occupantes propria auctoritate priuantur bonis.xvj.q.vj.xxiij.q.v.
Occidere nõ licet.fallit:vt ibi.
Ordinis eccleſiaſtici etymologia & à quo recipiãtur.xxj.d.
Ordines qualiter conferendi.xxiij.diſt.
Ordinibus cõuenientia.xxv.di.
Ordinatio infantum deputatorum eccleſiis.xxviij.diſt.
Ordinari non debet bigamus & alias vitioſus.xxxiij.diſt.
Ordinari non debent vitioſi præſertim epiſcopi.xlix.diſt.
Ordinari ne debeant curiales vel corpore vitiati vel abſciſi.lij.cum tribus ſeq.diſt.
Ordo præſulatus per quem & quomodo tribuendus.lxiiij.d.
Ordinandus epiſcopus ſi habet diſſenſionem quid iuris.lxv.d.
Ordinati ab epiſcopo de quo nõ conſtat quid iuris.lxviij.d.
Ordinari quis non debet ſine titulo.lxx.diſt.
Ordinari quis debet à ſuo epiſcopo.lxx.diſt.
Ordinari quis cogitur vtilitate eccleſiæ.lxxiiij.diſt.
Ordinationes clericorũ & epõrũ quo tẽpore fiant.lxxv.diſt.
Ordines non habent interſtitia temporum lxxvij.diſt.
Ordinari quis poteſt anno.xxv.lxxviij.diſt.
Ordinãdi vbi ordinentur.lxxx.diſtinctio.
Ordinati à ſymoniaco an abiiciendi.j.q.vj.

Ordinariis diſcordantibus quis iudex adeundus.vj q.iiij.
Ordo confertur ab excommunicato: licet non exequutio. ix.q.j.
Ordo non datur ab aliquo ſuperiore ſine literis epiſcopi diœceſani.ix.q.ij.
Orationis tempore reddendũ debitum ſed non petendum. xxxiij.q.iiij.

P

Papa à quibus eligitur.quid ſi duo eligantur.lxxix.diſt.
Patrocinia amicorum in electione nõ admittunt.viij.q.ij.
Patriarcha & primâs nomine differunt.lxxxix.diſt.
Pœnitentia peracta an remaneat quis in prioribus ordinibus 50.diſt.
Pœnitentia non vera dicitur abſq; remuneratiõe.xiiij.q.vj.
Periurium iiij. dicitur modis. xxij.q.ij.
Periurus eſt qui alterum peierare cogit.ea.q.iiij.
Peccato alterius quis punitur quandoq; corpore,excommunicatione,interdicto:ſed non eterna dãnatione.xxiiij.q.iij.
Pœnitentia non imponenda morituro, ſed innoteſcenda. xxvj.q.vij.
Pœnitentiam veram quæ ſequantur:& dicitur cum gratia dei remittit peccata.de pœ.d.j.
Pœnitentia vera non iteranda. de pœnit.diſtin.ij.
Peccata ſemel dimiſſa non redeunt.de pœnit.diſt.iiij.
Pœnitentia ab eccleſia impoſita & quando habẽda ſtatim vel cum contritione ſi peccatum non eſt publicum.de pœnit.diſt.v.
Pœnitentia vſq; ad extremum datur ſed ſecura.de pœ.di.vij.
Pollutionis peccatum.diſt.vj.
Promotio nõ fit per ſaltus.lix. diſt.
Prælatus vicedominos nõ conſtituit:nec propinquis beneficia confert.lxxxix diſt.
Presbyter & epiſcopus æquiparantur.xcv.diſt.
Præſcriptio omnia iura tollit. xvj.q.iij.
Prælati non occupant ſua,propria auctoritate.ea.q.v.
Prælati non capiunt eccleſias à laicis.xvj.q.vij.
Priuilegiis non vindicantur eccleſiæ,quis det,& quãdo vnũ alteri præiudicet.xxxvj.q.j.& ſeq.vj.
Prouincia vna nõ habet duos metropolitanos.cj.diſt.
Procurator in quibus cauſis & criminibus debeant dari. v. q.iij.
Purgare an quis cogatur deficientibus probationibus vel accuſatoribus.ij.q.iiij.
Puniendus ter vel peremptoriè eſt citandus.v.q.ij.
Purgatio neganti non datur niſi infami.xv.q.v.
Puer monaſterio traditus purum & liberum habet egreſſum.xx.q.j.
Pudicitia animi violenter non capitur, corporis ſic. xxxij. q.v.

Q Qua-

Q

QVadrageſima obſeruanda. de conſe.diſt.v.

R

RAptum committit virginem ſtuprans.xxxvj.q.j

Rapta poteſt cum rapiente contrahere matrimonium.eadem quæſt.ij.

Regulæ epiſcopi.xiij.neceſſariç. diſt.xx. ¶ Prima ſine crimine ea. ¶ Secunda ſolius vxoris virum. ¶ Tertia non violentus. diſt.xxxv. ¶ Quarta cautus in ſecularibus.xxxix.diſt. ¶ Quinta ornatus interius. ¶ Sexta ornatus exterius.diſt.xl.& xlj. ¶ Septima hoſpitalitatem fouens.diſt.xlij. ¶ Octaua pudicus.diſt.xliij. ¶ Nona ſobrius comedens benedicit non percuſſor diſt. xlv. non litigioſus. xlvj.non cupidus xliij.nõ neophitus,id eſt nouellus in fide. xlviij.diſt.

Renunciata reconualeſcens nõ poteſt repetere.vij.q.ij.

Res eccleſiæ alienari non poſſunt.xij.q.ij.

S

SAcerdotes à ſua cura non abiiciuut mulieres xxviij. diſtin.

Sacerdotes ab epiſcopo ordinantur.lxvij.diſt.

Sacramentum quid ſit, à quo inſtitutum, forma in eo neceſſaria & de triplici eius continentia.de couſe.diſt.ij.

Serui non ordinantur niſi manumiſſi.xliiij.diſtin.

Sententia nulla ſi ſit ſine iuris ordine prolata.idem inter locutoria fallit in ſententia prçcepti.ij.q.j.

Symonia quid & quomodo fiat. j.quæſt.j.

Symonia non eſt capere pecuniam pro ingreſſu pauperis ad paupere clauſtrum.j.q.ij.

Symoniacum quandoque præbendas emere.ea.q.iij.

Sortilegi qui ſint.xxvj.q.ij.

Sors cauſa neceſſitatis licita. ea.quæſt.

Sortilegum eſſe non ſemper malum.ea.cauſa.q.ij.

Sortilegi excommunicantur ſi non ceſſent.ea.q.v.

Solennitates quæ feriandæ. de de conſecr.diſt. ij.

Spiritualia emere peccatum. xiiij.quæſt.ij.

Spoliatus reſtituitur per viam exceptionis.ij.q.ij.

Spoliatus reſtituitur non obſtante exceptione : fallit vt iij. quæſt.j.

Sponſa non nubit alteri primo relicto.

Sponſus inter matrimonium dicitur.xxvij.q.ij.

Sponſalia ante vij. annos non contrahuntur.xxx.q.ij.

Spirituſſanctus & eius effectus de conſecr.diſt.ſi.

Sponſa non poteſt alteri nubere quãdo conſenſit.xxxj.q.iij.

Subdyacono delegatur à papa. xciiij.diſt.

T

TEſtes duo non ſufficiunt in depoſitione epiſcopi.ij.q.v.

Teſtes de domo rei nec inimici capitales

capitales capiuntur: fallit.iij. quæſt.v.
Teſtificari non poteſt minor vel repulſus ab accuſatio.iiij.quęſtione ij.& iij.
Teſtes domeſtici in ciuili vel criminali non admittuntur. xiiij.q.ij.
Tranſitum ad arctiorem vitam admittunt iura.xx.q.iiij.

V

Vindicta correctionis non vltionis inferenda. xxiij. quæſt.iiij.
Votum deo obſeruandum.xvij. quæſt.j.
Vota qualiter impediant matrimonia.xxvij.q.j
Vſuras accipiēs capiens pluſquā dederit.xiiij.q.iij.
Vſuras ſumere nulli licet ead. quæſt.iiij.
Vtilitas eccleſiæ cogit aliquem ordinari.lxxiiij.diſt.
Vxor non vouet continentiam inuito vel ignaro marito: nec econtra niſi adhuc incognita ſit.xxxiij.q.v.

¶Laus deo patri, filio,& ſpirituiſancto.

FINIS.

SVMMARIA CONTENTORVM IN OMNIBVS DISTINCTIONIBVS CAVSARVM TOTIVS DECRETI

per ordinem ſucceſſiuum ipſarum diſtinctionum & cauſarum per me Paulum de Citadinis. I. V. doc. ordinarium legum in Friburgo collecta.

1 DIſtinctio ius naturale & humanum continet.
2 Ius quiritum.
3 Canonicum.
4 Quæ cauſa conſideranda in abrogatione legum.
5 Iuris differentias naturalis ab aliis iuribus.
6 Pollutionum peccata.
7 Conſtitutiones eccleſię & humanæ quando & à quibus cœperunt.
8 Iuris naturalis excellentis à conſuetudine.
9 Ius naturale præualet omni conſtitutioni.
10 Conſtitutioni eccleſiæ præualet lex humana.
11 Cõſuetudo praua cedit legi.
12 Cõſuetudo rationalis & metropolitana ſeruanda.
13 Ius naturale nõ diſpenſatur etiam in perplexis.
14 Minus malum non committitur vt euitetur maius in diuerſis perſonis.
15 Ius canonicum ab eccleſia approbatum & reprobatum.
16 Apoſtolorũ Canones Apocriphi.
17 Concilia per quos fiant.
18 Cõcilia prouincialia ad quid vtilia.
19 Epiſtolæ decretales eiuſdẽ autoritatis cuius canones.
20 In cauſis ius pontificium, in ſacra ſcriptura autoritates ſanctorum ſeruantur.
21 Ordines eccleſiaſtici à quo nec maior ab inferiore iudicatur.
22 Inter eccleſias quinque prima eſt ipſa romana.
23 Ordines qualiter conferendi: nec moniales tangere ſacra debent.
24 Examen clericorum.
25 Ordinibus cõuenientia. epiſcopus debet eſſe ſine crimine & xiij. Regulę Apoſtoli epiſcopo neceſſarie ſunt.
26 Secũda regula ſolius vxoris virum.
27 Continentia clericorum & votis

votũ continentiæ.

28 Continentia clericorum in tribus ordinibus. Ordinatio infantum depoſitorum eccleſiis relictæ clericorum alii nõ nubunt. Sacerdotes à ſua cura non abiiciunt mulieres. laici non iudicant de ſacerdotibus.

29 Capitula: tẽporale: loco & ex perſonis interpretantur.

30 Clerici non abiiciunt vxores quod eſt contra manicheos.

31 Continentiam ſeruant occidentales non oriẽtales clerici.

32 Incontinentes clerici officio & beneficio priuantur.

33 Ordinari non debet bigamus & alias vitioſus.

34 Clerici à nimia familiarita te: aucupatione, venatione abſtinent: bigami quandoque ordinantur.

35 Epiſcopus non vinolentus & ebrioſi puniuntur: tertia eſt epiſcopi regula.

36 Clerici debent habere literarum peritiam.

37 Clerici voluptuoſe non legant libros gentilium.

38 Ignorantia clericis nocet.

39 Epiſcopus etiam in ſecularibus debet eſſe cautus.

40 Epiſcopus debet eſſe ornatus interius.

41 Epiſcopus ſit ornatus exterius.

42 Hoſpitalitatẽ foueat epiſcopus.

43 Pudicus ſit epiſcopus.

44 Sobrietatem ſeruat epiſcopus alias peccat: & benedicit comedens.

45 Epiſcopus non percuſſor & ix. regula.

46 Epiſcopus non litigioſus. x. regula.

47 Epiſcopus non cupidus. xj. regula.

48 Epiſcopus non neophitus.

49 Vitioſi precipue epiſcopi non ordinantur.

50 Penitentia peracta an remaneat quis in prioribus ordinibus: vel ad maiores aſcendat.

51 Curiales nec criminoſi promouentur.

52 Gradus omiſſi ſumuntur ante maiores.

53 Curiales quare non debeãt ordinari.

54 Serui non ordinantũr niſi manumiſſi.

55 Corpore vitiati vel abſciſi non ordinantur.

56 Filij preſbiterorum à ſacris remouentur.

57 Baptizatus in egritudine non promouendus.

58 Monachus non ordinatur ſine abbate.

59 Promotio nõ fit per ſaltus.

60 Ordo quis debeat eſſe prelato eligendo.

61 Eligendi in epiſcopos non ſunt laici ſed poſtulandi.

62 Electus à clero cõfirmatur.

63 Laici non interſunt & lectioni.

64 Ordo præſulatus per quẽ: quomodo: quando tribuendũ.

65 Epiſcopus ordinandus ſi habet

bet diſſentionem quid iuris.
66 In conſecratione archiepiſcopi adſunt omnes epiſcopi diœceſis:in epiſcopi conſecratione adſunt tres epiſcopi.
67 Sacerdotes ab epiſcopo ordinantur.
68 Ordinati ab epiſcopo de quo non conſtat quid iuris : & decor epiſcopis ſublatis.
69 Abbates tres primos ordines conferunt.
70 Ordinari quis non debet ſine titulo.
71 Clericus à ſuo epiſcopo ordinari debet.
72 Dimiſſoriæ non dantur niſi roganti.
73 Deformatæ quomodo concipiantur:& iam abolitæ ſunt.
74 Vtilitas eccleſiæ aliquem ordinari cogit.
75 Ordinationes epiſcoporum & cæterorum clericorum quo tempore fiant.
76 Ieiunij tempora.
77 Interſtitia temporum in ordinibus ſublata.
78 Ordinari quis poteſt.xxv.annorum.
79 Papa quando à quibus:quid iuris ſi duo eligantur.
80 In quibus locis ordinandi ordinentur.
81 Epiſcopus debet eſſe à crimine continēs nec prætextu humilitatis debet accedere matronas.
82 Continentes debent eſſe miniſtri.
83 Epiſcopus criminibus non conſentit.
84 Epiſcopus ſit continens & prudens:monogamus.
85 Hoſpitalitatis ignorans epiſcopus non ſit.
86 Epiſcopus doctor quomodo doceat.
87 Epiſcopus miſerabilibus perſonis impendit officium & patrocinium.
88 Non cupiditatis gratia negotiari debent clerici.
89 Prælatus nō vicedominos conſtituit : vel beneficia inimicis:vel propinquis concedit.
90 Epiſcopus litigantes cōcordat & viciſſim ſibi præſtant auxilium.
91 Clericus poteſt neceſſaria quærere ſeruatis officiis.
92 Clerici corde non vocis modulatione deum venerant: epiſcopi non admiſſi in propriam an in aliena eccleſia exerceāt officium epiſcopale.
93 Obediētia ſuperioribus impendenda.
94 Subdyacono delegatur.
95 Epiſcop⁹ & presbyter equiparantur.
96 Laici non interſunt rebus eccleſiaſticis niſi rogati.
97 Laici etiam principes nulli electioni prebent robur niſi ſubſcriptæ à romano pontifice.
98 Clerici non recipiendi ſine literis ſuorum epiſcoporum.
99 Primas & patriarcha nomine differūt:&de reuerētia eis debita.romanus pontifex nō vniuerſalis debet appellari.
100 Epiſ-

100 Epiſcopus ſine pallio non exercet officium quando petitur quo tempore : tempore miſſæ conceditur cum donatione noui priuilegij & renouatione veteris.

101 In vna prouincia dari vel eſſe non poſſunt duo metropolitani.

¶ Prima cauſa.

Simonia continet.

q.1. Spiritualia emere peccatū.

q.2. Pecunia in ingreſſu pauperis monaſterij recipitur.

q.3. Præbendas emere ſymoniacum quandoque.

q.4. Filius non patitur pro patre peccante.

q.5. Eccleſiam non retinet filius nec ordinem: paterna pecunia ſymoniacè acquiſita.

q.6. Ordinati à ſymoniaco an abiiciendi.

Renuncians hæreſi cum diſpenſatione recipitur in epiſcopū.

¶ Secunda cauſa.

q.1. Sententia nulla ſi ſine iuris ordine ſit prolata: idem in interlocutoria: fallit in ſententia præcepti.

q.2. Spoliatus reſtituitur per viam exceptionis.

q.3. Accuſator deficiens quomodo puniatur.

q.4. Ad purgationem an quis ſit cogendus deficientibus accuſatoribus.

q.5. Teſtes duo non ſufficiunt in epiſcopi depoſitione.

q.6. Cauſam vitiatam appellationis remediū ſubleuat: & neceſſaria appellationi quæ ſint.

q.7. Laici ſubditi clericos non accuſant. clerici ſic.

Accuſatio admittitur. Infamatio non.

¶ Tertia cauſa.

q.1. Spoliatus reſtituitur non obſtante exceptione: fallit in certis caſibus de quibus ibi.

q.2. Induciæ quando dantur.

q.3. Induciæ præparatoriæ nō necandæ.

q.4. Infames & non legitime conuicti accuſare non poſſunt.

q.5. Teſtes de domo rei nec inimici capitales capiuntur: fallit vt ibi.

q.6. Reus extra prouinciam accuſatus non protrahitur: fallit ibi.

q.7. Criminoſus tolleratus iudicat.

q.8. Epiſcopus ab vno nec auditur, aut iudicatur.

q.9. Abſens nec accuſatur aut contra eum teſtificatur: fallit vt ibi.

q.10. Deficiens in primo non admittitur ad ſequentia.

q.11. Accuſatus an poſſit conuertere crimen in accuſatorem ſuum.

Quarta cauſa.

q.1. Excommunicatus non accuſat an reconueniatur & teſtetur.

q.2. Teſtificari non poteſt minor.

q.3. Vel repulſus ab accuſatione.

q.4. Teſtis & accuſator quis eſſe non poteſt.

q.5. Contumax non eſt ſtatim excommunicandus.
q.6. Accuſator deficiens ſe defendit in aliis iudiciis.

Quinta cauſa.

q.1. Famoſum componens libellum vel falſum punitur.
q.2. Puniendus ter vel peremptorié citatur.
q.3. Procurator in quibus cauſis criminalibus detur.
q.4. Damnandus non eſt epiſcopus abſq; ſynodali audiétia.
q.5. Crimen indicans criminoſus non habetur nec inimicus.

Sexta cauſa.

q.1. Accuſare non poteſt criminoſus.
q.2. Epiſcopo ſoli nō creditur.
q.3. Iudicium alterius prouinciæ non admittitur niſi in appellatione.
q.4. Qui index adeatur diſcordantibus ordinariis.
q.5. Reus non purgat ſe accuſatore deficiente niſi infamis ſit.

Septima cauſa.

q.1. Epiſcopo viuente alius nō ſurrogatur in locum: fallit ibi.
q.2. Reconualeſcens non repetit beneficia renuntiata.

Octaua cauſa.

q.1. Epiſcopus ſucceſſorem ſibi non inſtituit.
q.2. Patrocinia amicorum in electione non admittuntur: fallit ibi.
q.3. Cautio pro eccleſia ante & poſt electionem capitur.
q.4. Clericis ante tempus ſententiæ ab epiſcopo recedere non licet.

Nona cauſa.

q.1. Ordo confertur etiam ab excommunicato; licet non exequutio.
q.2. Ordo non datur à ſuperiori aliquo ſine literis epiſcopi diœceſani.
q.3. Epiſcopo inconſulto non iudicat metropolitanus clericos: fallit ibi.

Decima cauſa.

q.1. Eccleſia conſecrata ſubeſt epiſcopo.
q.2. Epiſcopus non vſurpat bona eccleſiæ: cathedraticum petit epiſcopus: & quid veniat nomine cathedratici.

Vndecima cauſa.

q.1. Clericus ante iudicem ſecularem non producitur.
q.2. Producens clericū ante iudicem ſecularem ſuſpēditur.
q.3. Depoſitione dignus qui ſuſpenſus celebrat.

Duodecima cauſa.

q.1. Clerici propria poſsident.
q.2. Res eccleſiaſticæ alienari non poſſunt: fallit ibi.
q.3. Clerici nō habentes tēpore promotionis, eccleſiæ acquirūt: ſec⁹ ſi alibi acquirāt.
q.4. Clerici habentes tempore ſuæ ordinatiōis cui acquirāt.
q.5. Clerici de ꝓpriis teſtātur.

Decimatertia cauſa.

q.1. Decimæ prædiales illis ſoluunt apud quos ſunt prædia.
q.2. Ius decimandi & funerādi præſcribi-

præſcribitur : idem & ius non dandi decimas.

¶Decimaquarta cauſa.

q.1. Clerici poſſunt ſua repetere.

q.2. Teſtes domeſtici in ciuili vel criminali non admittuntur cauſa:fallit ibi.

q.3. Vſuras ſumere nulli licet.

q.4. Eleemoſyna fit quandoq; de bonis male quæſitis.

q.5. Pœnitentia non eſt vera abſque reſtitutione male quæſitorum.

¶Decimaquinta cauſa.

q.1. Acta mente alienata:quãdo imputentur agenti.

q.2. Clerici non recipiũt munera pro patrociniis.

q.3. Clericus ſolius mulieris confeſſione non punitur.

q.4. Dominica die non tractãtur cauſæ:fallit ibi.

q.5. Neganti non datur purgatio niſi infami.

q.6. Ab aduerſario confeſſio tormẽtis nõ extorquetur.

q.7. Confitens vel conuictus ante ordinem an vtatur ſuo officio.

¶Decimaſexta cauſa.

q.1. Monachi poſſunt præfici eccleſiis:quid de regularibus idem.

q.2. Monachi quomodo inſtituant ad ſuas capellas.

q.3. Præſcriptio omnia iura tollit.

q.4. Monaſterium quo tẽpore præſcribet cõtra eccleſiã.

q.5. Prælati non occupãt ſua propria autoritate.

q.6. Occupantes priuantur.

q.7. Prælati non capiunt eccleſias à laicis.

¶Decimaſeptima cauſa.

q.1. Votum deo obſeruandũ.

q.2. Renunciatio illicita renũcianti non præiudicat.

q.3. Monacho recedẽti à monaſterio non ſunt ſua reddenda:fallit ibi.

q.4. Poſt traditionem rerum non dat abbas licentiam recedendi.

¶Decimaoctaua cauſa

q.1. Monachus in epiſcopũ electus cui eccleſiæ acquirit.

q.2. Abbatem eligunt monachi non epiſcopus.

¶Decimanona cauſa.

q.1. Clerici monachantur.

q.2. Epiſcopo inuito nõ ſuſcipitur ab aliquo eius clericus:fallit in tranſeunte ad meliorẽ & ſanctiorẽ vitã.

q.3. Regulares monachantur conſenſu patris.

¶Vigeſima cauſa.

q.1. Puer monaſterio traditus liberum habet egreſſum: fallit ibi.

q.2. Pater an reuocet puerũ monachatum.

q.3. Inuitus non cogitur habitum capere.

q.4. Tranſitus ad arctiorẽ vitam permittitur.

¶Vigeſimaprima cauſa

q.1. Clericus non poteſt habere duas eccleſias.

q.2. Relinquens vnam ad alteram eccleſiam ſine dimiſſoriis non recipitur.

q.3. Clerici ſecularia vel procurationem aliquam non ſuſcipiunt.
q.4. Clericus vtitur habitu ſolito.
q.5. Clerico non licet epiſcopum relinquere & ſe ad ſecularem vitã trãsferre.

¶Vigeſimaſecunda cauſa.

q.1. Iuramentũ in dubiis præſtandum.
q.2. Periurius iiij. variis modis dicitur.
q.3. Iuramentum Archi. illicitum non ſeruandum: ſed obedire cogitur.
q.4. Periurus eſt qui alterum peierare cogit.

¶Vigeſimatertia cauſa.

q.1. Militare non eſt peccatũ.
q.2. Bellum iuſtum & iniuſtũ quinque dicitur modis.
q.3. Iniuria propulſanda eſt.
q.4. Vindicta correctionis non vltionis inferenda eſt.
q.5. Occidere nõ licet: fallit ibi.
q.6. Mali coguntur ad bonum.
q.7. Hoſtes licite ſpoliantur.
q.8. Clericis non licet arma mouere ſine imperatoris mandato.

¶Vigeſimaquarta cauſa.

q.1. Excommunicatio occulti hæretici valet.
q.2. Excommunicari vel accuſari nõ poteſt mortuus: fallit ibi. Eccleſia ligat vel abſoluit viuos nõ mortuos.
q.3. Peccato alterius alter quãdoq; punitur, excõmunicatione corporis, interdicto, ſed nõ eterna dãnatione.

¶Vigeſimaquinta cauſa.

q.1. Clerici non vendicãt ſibi decimas vigore priuilegij.
q.2. Priuilegia q̃s det & quãdo vnum alteri noceat.

¶Vigeſimaſexta cauſa.

q.1. Sortilegi qui ſint: ſors cauſa neceſſitatis licita.
q.2. Sortilegum eſſe non ſemper malum.
q.3. Diuinationis exordium.
q.4. Diuinationis genera quatuor.
q.5. Sortilegi excommunicãtur ſi non ceſſant.
q.6. Excommunicatus ab epiſcopo nõ abſoluitur. ab illo inuito: fallit ibi.
q.7. Pœnitentia morituro nõ imponenda: an ad arbitriũ ſacerdos poſſit eam imponere, quòd ſic.

¶Vigeſimaſeptima cauſa.

q.1. Matrimonium à quo, quare voto impeditur.
q.2. Sponſa an alteri nubat primo relicto: inter ſponſos an ſit matrimoniũ: ꝙ ſic.

¶Vigeſimaoctaua cauſa.

q.1. Infidelis factus fidelis poterat aliam ducere.
q.2. Hodie non poteſt aliã ducere prima vxore relicta.
q.3. Bigamus eſt qui ante baptiſmũ & poſt aliã duxit.

¶Vigeſimanona cauſa.

q.1. Matrimonium quãdo errore impeditur ſiue perſonæ ſiue qualitatis.

¶Trigeſima cauſa.

q.1. Maritus reddit vxori debitum: etiã ſi illi ſit cõpater igno

ignoranter.

q.2.Sponſalia ante ſeptem annos non contrahuntur

q.3.Matrimonium qua cognatione impeditur : cognatio triplex.

q.4.Commatres duas quis nõ poteſt habere.

q.5.Matrimonia clãdeſtina fieri non debent facta tenent.

Trigeſimaprima cauſa.

q.1.Adulteratam publicè non licet ducere.

q.2.Matrimonium contrahere nemo cogitur:fallit in ſponſo.

q.3.Sponſa non poteſt alteri nubere quando ipſa conſenſit.

Trigeſimaſecunda cauſa.

q.1.Matrimonium cum meretrice contrahitur.

q.2. Matrimonium etiam incontinentię cauſa factum tenet.

q.3.In matrimonio ſequendus conſenſus aui liberi,non patris ſerui.

q.4.Filios ex alia quàm vxore procreare non licet:fallit ibi.

q.5.Pudicitia animi violenter non capitur,corporis ſic.

q.6.Maritus adulter non accuſat vxorem adulteram : & in aliis etiam caſibus non accuſat.

q.7. Matrimonium non contrahit dimittens vxorem cauſa fornicationis illa viuente.

Trigeſimatertia cauſa.

q.1.Matrimonium impotentia ſoluitur & quando.

q.2.Fornicatam prius quando liceat eam ducere.

q.3.Sola cordis cõtritione deleri ne poſſit crimen.

De pœniten.diſtin.j.

1. Pœnitentiam veram quæ ſequãtur & dicitur cum dei gratia remittit peccata.

2. Charitas ſemel habita an perdatur.

3. Pœnitentia vera non iteranda.

4. Peccata ſemel dimiſſa non redeunt.

5. Pœnitentia ab eccleſia impoſita:& quando habenda ſcilicet ſtatim vel cum contritione ſi peccatum non eſt publicum.

6. Cui debeat quis confiteri.

7. Pœnitere quis poteſt vſq; ad extremum:ſed non eſt ſecurum.

¶Trigeſimatertia cauſa.

q.1.Orationis tempore reddendum debitum exactum alias non.

q.2.Sine mariti conſenſu non poteſt vxor vouere continentiam ſuam:fallit ibi.

Trigeſimaquarta cauſa.

q.1.Mulier credens maritum mortuum poteſt cum alio cõtrahere abſque adulterio.

q.2.Si dubitat & cõtrahat reddit:non petit debitum.

Trigeſimaquinta cauſa.

q.1.Conſanguineas non licet ducere.

q.2.Ex affinitate vxoris an a i qua duci poſſit in vxorem.

q.3.Vſque ad quem gradum

liceat ducere.
q.4.Quare vſque ad ſextum gradum.
q.5.Gradus conſanguinitatis quomodo computentur.
p.6.Matrimonium quibus accuſantibus dirimatur.
q.7.Legitimi non ſunt filij nati ſcientibus parentibus impedimentum.
q.8.Vſque ad quem gradum diſpenſetur.
q.9.Sententia matrimonij vel contra quãdoque retractatur
q.10.Affinitas an ſuperſtite ſi niatur:filij ex ſecundo matrimonio an contrahant cũ filiis primi matrimonij.
¶ Trigeſimaſexta cauſa.
q.1.Raptum committit virginem ſtuprans.
q.2.Rapta contrahere poteſt cum ipſo rapiente.
¶ De conſecra.diſtin.j.
¶ Prima diſtinctio.
1 Eccleſia cõſecranda à quo, qualiter auctoritate cuius conſecratio non iteranda niſi in caſu: quo ordine miſſæ celebrandæ: quot in die debeat quis celebrare.
¶ Secunda diſtinctio.
2 Sacramẽtũ quid ſit à quo inſtitutũ: quando forma neceſſaria in eo de triplici eius continentia.
¶ Tertia diſtinctio.
3 Solẽnitates & ieiunia quæ ſeruari debeant.
¶ Quarta diſtinctio.
4 Baptiſmus:forma:& inſtitutio: genera & effectus.
¶ Quinta diſtinctio,
5 Confirmatio baptiſmi ſit ab epiſcopis:& eſt ſacramẽtum neceſſariũ. Quadrageſima obſeruanda & abſtinẽtia:& vita non ocioſa:& de ſpiritu ſancto.

¶ Laus deo.

TRACTATVS

PERVTILIS ET QVOtidianus de Iurepatronatus, Clariſſimi vtriuſque cenſuræ doctoris domini Rochi de Curte Papien. Iura canonica ordinariè legentis in alma Ticinenſi Academia, per eum editus ſuper rubrica de iurepatronatus, cùm lectioni iuris canonici veſpertinæ præfectus eſſet: Summariis in hac vltima impreſſione cuilibet verbo huius tractatus præpoſitis: vnà cum Tabula alphabetica abundantiſſimè ſingulas materias per totum hunc tractatum diſperſas complectens.

1 *Iuſpatronatus quid ſit.*
2 *Iuſpatronatus eſt triplex.*
3 *Iuſpatronatus an poſt eccleſiæ conſecrationem poſſit acquiri.*
4 *Eccleſia ad hoc vt dicatur deducta in eſſe tria debent copulatiuè concurrere.*
5 *Patronus quare quis dicatur.*
6 *Præſentatio quæ patronis competit quæ ſit.*
7 *Præſentatio an debeat fieri coram epiſcopo, & an ſufficiat illam fieri coram aliquo clerico eccleſiæ vel ad ipſam eccleſiam, capellam vel altare patronale.*
8 *Electio & præſentatio in quibus differant.*
9 *Patronus dicens in libello ſibi competere ius eligendi, conferendi, donandi vel ordinandi eccleſiam: an propter hoc vitietur libellus.*
10 *Inſtitutio quæ ſit ſuper præſentatione quæ ſit.*
11 *Inſtitutio & confirmatio in quibus differant.*
12 *Inſtitutio & admiſſio qualiter differant.*
13 *Patronus multis nominibus appellatur.*

IVRIS PATRONATVS eccleſiarum materia quotidiana eſt, vt experientia reũ magiſtra demonſtrat:& cũ ſeipſam oſtendat alterius commentatione nõ eget:vt inquit in ſimili iuriſconſultus.l.j.ff.de in integ. reſtit. Reperio tamẽ eam ſparſim examinatam ,ita quod laborioſè vel fortuito inuenitur quod in ea quæritur. Quapropter ego Rochus de Curte Papienſium vtriuſque cenſuræ doctor minimus,qui anno præſenti librũ tertium decretalium legendum aſſumpſi pro ingenioli mei viribus,non auiditate laudis conſequẽdæ, ſed pro veſtrum omnium vtilitate cui ſemper ex officii mei debito intentus ſum , rubricã de iurepatronatus vltra quotidianæ lectionis pondus repetendam aſſumpſi: ſuper qua materiam ipſam comprehenſo manipulo metam atque recolligam & eam taliter ordinare conabor quod quærenti dabitur facilis inuentio. hoc tamen facere non auderem , niſi prius omnipotẽtis Dei præſidio inuocato qui Moyſi eum inuocanti reſpõdit, vt legitur Exod.iiii.Perge,& ego ero in ore tuo,doceboque quid loquaris: & ſi aliquid boni dixero , laus ipſi deo referatur:ſi vero aliquid indiſcretum correctione vel emendatione dignum proferam,cuiuſcumque rectius ſentientis iudicio me ſubiicio. ¶ Aggredior igitur in dei nomine rubricam ipſam de iurepatro. quæ continuatur ad præcedentes ſecundum Goff. hoc ordine,ſupra viſum eſt de iurepatro. in ſpecie quod religioſis competit in ſuis capellis. Nunc ſequitur videre de iurepatro. in genere. Iſta continuatio mihi non placet, licet eam doctores non improbent:

 quia præ

quia prẹſupponit quod tit. prẹcedens loquatur de capellis in quibus religioſi habent iuſpatro. quod tamen eſt falſum, vt ſentit Abb. Loquitur enim de capellis vel eccleſiis in quibus religioſi habent curam animarum, an poſſint ipſi eam curã exercere per ſe. nec aliquod capitulum illius tit. loquitur de iurepatro. prout videri poteſt. Vnde melius poteſt continuari ſecundũ Hoſt. Io. an. do. Anto. Car. Flo. Abb. & communiter doc. hoc mõ. Supra viſum eſt. de præben. & digni. de reli. domi. & de capellis monachorum. verum quia ad iſtas fit inſtitutio quãdoque per prẹſentationẽ patroni, & ſic poſſet dubitari, de iurepa. de modo præſentãdi & ſimilibus: merito poſt rub. præcedẽtes ſubiicitur iſta. ¶ Expeditus de continuatione rub. in materia iſta ſeruabo hũc ordinẽ. Primo declarabo terminos neceſſarios, videlicet quid ſit iuſp. quotuplex, ſit quare dicatur patronus: quid ſit prẹſentatio: quid differat præſentatio ab electione: q d ſit inſtitutio: & q d differat inſtitutio à cõfirmatione: & an differãt inſtitutio & admiſſo: & alia quamplura ſaltẽ remiſsiue declarabo. poſtea reaſſumã verba diffinitionis iuriſpatro. & ſuper vno quoq; verbo q̃ſtiones cõuenientes ipſi verbo applicabo. & ſi aliquæ q̃ſtiones ſuper verbis diffinitionis cõgruè applicari non poterunt, illas ſubordinabo & meliori modo quo fieri poterit. ¶ Venio igitur ad declarationem terminorum. Et primo quæro † quid ſit iuſpatronatus. Vt iſta quæſtio decidatur oportet diſtinguere de quo iurepatronatus loquamur: quia ſecundũ d. Car. Flo. hic allegantem Ariſtotelẽ in prædicamentis, in prin. terminus æquiuocus non poteſt diffiniri, quia competit pluribus ſecondum diſtinctas rationes: ſed iuſpatronatus eſt huiuſmodi, ergo &c. 1

2 † Triplex enim eſt iuſpatronatus ſecũdum eum, Abb. & alios: hic quoddam eſt iuſpatronatus liberorũ quod prouenit ex manumiſsione, capitulo liberti. & c. ſequenti xij. q.ij. & habetur in titu. ff. de iurepatro. & de iſto non eſt quæſtio noſtra nec tractatus noſter. Alius patronatus eſt qui dicitur quoad aduocatos qui dicuntur patroni cauſarũ. c.ij.xv.q.ij.c.ex literis ſupra de trãſ.c.fi.ſupra ne cle.vel mona.l.rem nõ nouã.§.patroni. C. de iud. & de iſto etiam non eſt quæſtio nec materia noſtra. Quoddam & tertio eſt iuſpatronatus quod ſumitur pro iure competente in eccleſiis quo ad præſentationem rectoris, & quædam alia vt infra in ſecundo verbo diffinitionis patebit. & de hoc loquitur titulus noſter & quæſtio ſupra formata. ſumendo igitur iuſpatronatus hoc tertio modo reperio varias diffinitiones accõmodatas per maiores noſtros. ¶ Primo diffinit Roſre. quem referunt Ioan. An. & Car. hic, hoc modo Iuſpatronatus eſt authoritas ſiue poteſtas prouidendi eccleſiæ proueniens ex beneficiis ante cõſecrationem ipſi eccleſiæ collatis. Iſtam diffinitionẽ etiam ponit Goffr. hic in ſum. ſua, detracto illo verbo prouidendi. Neutra tamen iſtarum diffinitionum eſt bona, ſecundum Ioan. An. & do. Car. diffinitio enim Gof. quæ continet verbum prouidendi eſt mala: quia patronus non habet prouidere, ſed præſentare. Hęc ta-

3 men reprobatio non multum aſtringit, quia etiã patronus prouidere dicitur ſeu ordinare eccleſiã præſentando text. eſt in c. ex inſinuatione. in fi. i. eo titu. Ex alio tamen diffinitiones prædictæ non valent ſecundum do. Car. quia dicitur in eis ex beneficiis &c. Non enim ex qualibet cauſa propter quam quis benefaciat eccleſiæ: ſed ſolum ex certis cauſis acquiritur iuſpatro. vt infrà

vt infrà declarabo in verbo diffinitionis, vel dotauit. Item ex alio non valent ipſæ diffinitiones, dum dicitur in eis ante conſecrationem &c. † Quia quãdoque 5
etiam poſt conſecrationem eccleſiæ acquiritur iuſpatronatus, vt declarat Abb. in c.iij. infrà eo.&c.declarabo infrà in verbo, in eccleſia, poſito in diffinitione. Hoſt.autem hic in ſumma ſua diffiniuit hoc modo, Ius patronatus eſt poteſtas repræſentandi inſtituendum ad beneficium eccleſiæ ſimplex & vacans. Iſtam etiam diffinitionem reprobant Ioan.And. & d. Car. Flo.hic & bene: quia non exemplificat totam quiditatem, id eſt ſubſtantiam diffiniti, vt fieri debet.l.j.§.dolum.ff.de dolo. Nam iuſpatron. tribuit aliam poteſtatem quàm præſentandi.vt in c.nobis infrà eo. Et ibi declarant doctores & etiam hic. Item male dicitur in diffinitione ad beneficium ſimplex; quia etiam ad beneficium curatum imo etiam ad eccleſiã collegiatam reſpectu beneficiorum inferiorũ à prelatura fit præſentatio iuxta not.in c.nobis.§.e.maxime per Io.An.& Pa.Item male dicitur in diffinitione, ad beneficium vacans, ſecũdum Car. quia iuſpatro. competit etiam ſi eccleſia nõ vacet, licet actualiter non poſſit fieri præſentatio. hęc tamen vltima impugnatio. d. Car. nihil valet iudicio meo quia in diffinitione prędicta non negatur quod iuſpatronatus non competat in eccleſia non vacante, ſed bene negatur quod in illa fiat præſentatio. Alio modo diffiniuerunt Io. An.do. Antõ, do.Car.Abb. & communiter alii, Iuſpatro. eſt ius honorificum, oneroſum & vtile alicui competens in eccleſia pro eo quod de diœceſani conſenſu eccleſiam fundauit, conſtruxit vel dotauit ipſe vel is à quo cauſam habuit. & dicit Io. An.hic quod iſta diffinitio eſt ſine calumnia. Iſtã

eandem diffinitionem ponit do. Gaſpar. de Calde. in repetitione c.tranſmiſſe. infrà eo. addēdo verbum vel eius authoris. Tamen do. Car.& bene dicit quod illud verbum ſatis comprehēditur in vltimo verbo diffininitionis, cauſam habuit: quia poteſt intelligi cauſam habuit immediate vel mediate. Iſtam diffinitionem reprobat d. And. Barb. in c. quanto. infrà vij. col. in prin. de iudi. dicens quòd male in diffinitione præſupponitur quòd iuſpatronatus ſit ius, quinimo eſt gratia. c. iij. in verbo ſuſtinuit. infrà eo. Ab iſta tamen impugnatione poteſt defendi faciliter, vtputa prædicta diffinitio, quia ſtat ſimul quòd iuſpatro. ſit ius, & etiam quòd ſit gratia. & ſic dicetur ius gratioſum. ar. l. ius ſingulare. ff. de legibus: & declarabo, infrà ſupra verbo, ius, in ſecunda quæſtione. Puto tamē quòd iſta diffinitio quæ videtur communis, nō ſit bona. ex alio. ſcilicet, quia in ea præſupponitur in alternatiua, vel quod ex ſola cōſtructione vel ſola fundatione acquiratur iuſpatronatus, quod tamen eſt falſum: quia fundatio, cōſtructio & donatio copulatiuè debent interuenire vel per vnam perſonam, vel per plures ad hoc quòd iuſpa. acquiratur ſeu in eſſe deducatur. ita declarat d. Abb. in conſ. ſuo cvj. incip. prius iuxta ordinem. in j. col. in fin. in ij. vol. allegat gloſ. in cap. quicunque. elij. x vj. q. vij. vbi ſi quis modicam dotem cōferat eccleſiæ non eſt patronus: ergo minus erit ſi nullam dotem conferat, ſed ſolum conſtruat vel fundet. & propterea tex. in cap. iij. & in c. nobis. infrà eod. qui præſupponunt quòd ex conſtructione vel ex fundatione eccleſiæ acquiratur iuſp. debent intelligi quādo alius concurrit ad perficiendum, ſcilicet ad dotandum. quia iſta tria copulatiuè requirūtur. ita Abb. not. vbi ſuprà & ſatis

&c ſatis eſt de mente Innoc. hic in principio dum præſupponit † quòd eccleſia non dicatur deducta in eſſe, 4
niſi iſta tria copulatiue concurrant. Quod tamen limitabitur & declarabitur infrà in proceſſu maximè ſup verbo & dotauit. Et iſtá concluſionem regulariter loquendo reperi poſtea tenuiſſe do. Ioan. de Ana. conſil. xxiiij. incipien. In Chriſti nomine amen. Primò videtur, &c. in verſ. viij. iſtud probo. & in effectu etiã ſentit Abb. in cap. ad audientiam. j. in iij. notabili. de eccle. ædifi. dum dicit quòd conſtruens non dotans non debet admitti volens exercere iuſpatron. Contrarium tamen tenet expreſſe dom. Car. in conſ. ſuo cxxij. circa fin. quod incipit in nomine indiuiduæ trinitatis. per d. cap. nobis. & idem videtur dicere Abb. in cap. propoſuit. de fil. preſby. per illum text. ſed poteſt reſponderi vt ſuprà reſpondi ad dictum capitulum nobis. Contrarium etiam ſentit Abb. in conſ. ſuo lix. in. j. colum. incip. quidam do. Iac. in ij. vol. vbi dicit quòd alterum ex prædictis ſufficit ad acquirendum iuſpatro. ſed poteſt reſponderi eodem modo, ſcilicet altero ſupplente. eapropter videtur mihi melius poſſe diffiniri iſto modo, licet vnaquaque diffinitio periculoſa ſit, id eſt, omnis diffinitio. ff. de reg. iu. Iuſpat. eſt honorificum, oneroſum & vtile, competens alicui in eccleſia, pro eo quod diœceſani conſenſu eccleſiã fundauit, conſtruxit & dotauit ipſe vel is à quo cauſam habuit, ſolus vel alio concurrẽte. & hoc modo euitabuntur omnia obiecta. Verba autem huius diffinitionis ſatis declarãtur hic per Abb. & in cap. nobis, infrà cap. & vidimus. infrà in proceſſu. Cõtra tamẽ iſtam diffinitionem vltra ſupra adducta etiam videtur vrgere text. in c. filij. xvj. q. vij. vbi tex. dicit conſtruxit vel dotauit. ergo acqui-

ritur iuſpat.ex altero iſtorum,contra id quod continetur in diffinitione mea vbi ponitur copulatiua.& tenendo tamen quòd dixit ad illum text. ego reſpondeo, quòd debet intelligi conſtruxit, ſcilicet alio dotante vel dotauit ſcilicet alio conſtruente quia vt ſuprà dixi non dicitur aliter ecclesia deducta ad eſſe ſecundum Innoc.hic niſi fundus conſtructio & dos copulatiuè concurrant.ſed ſi eccleſia non erit deducta ad eſſe ex altero iſtorum non poterit dici acquiſitum iuſpatronatus,vt clariùs patebit in quæſtione ſequēti. Ergo ita de neceſſitate erit intelligendus ille text. in d.c. filiis. Poterit & ſecundo reſponderi quòd ibi vel exponitur pro & quia ſæpe diſiuncta exponitur pro coniuncta & econtra.l. ſæpe.ff.de verb.ſign.& plenè not. in cap.ij.& in cap.inter ceteras. ſuprà de reſcrip. talis enim expoſitio fieri debet in caſu noſtro:quia materia ſubiecta id ſuadet. patet ex prædictis, & quòd ita ſit intelligendus ille tex. voluit gloſ.ibi quæ loquitur copulatiuè dicendo fundatione, conſtructione,& dotatione acquiri iuſpatron. Opponitur etiam fortiter contra prædictam diffinitionem meam & etiam contra communem: quia ſi eccleſia inſtituat vel creat præbendas de bonis ſuis eo caſu competit præſentatio dictæ eccleſiæ ad ipſas præbendas. vt concludit Abbas alias authoritates adducens.in cap.cum eccleſia vulterana in iiij.colum.de elect. firmat do.Præpoſitus diui Ambro.nunc meritiſſimus Cardi.Alexand.in cap.j. alias in ſum.xxj.diſtin.in vij. col.& do. Fel.Sandeus in cap.cum venerabilis.de exceptio. & tamen hoc caſu non interuenit conſtructio, nec fundatio, nec etiam donatio.ergo poteſt competere iuſpatronatus abſque prædictis tenendo prædictam diffinitionem,ego re-

ſpondeo

ſpondeo,quòd etiã in dicto caſu præſupponitur creatio præbendarum & canonicatuum & etiam dotatio. Vel aliter dicas,quòd in caſu prædicto dato quòd cõpetat præſentatio: non tamen præſupponitur ibi iuſpat.quia non concurrunt ea de quibus in diffinitione iuſpatronatus: ſed competit præſentatio ex alio iure. & hoc poſſibile eſt:vt explicabo infrà ſuper verbo cõpetens alicui.in.xxv.q.Vel aliter & tertiò dicas, quòd illa deciſio non eſt tuta:quia Io.Cal.&.d.Ant.de Butr. & multi ſequaces ibi tenuerunt quod in dicto caſu non competat præſentatio, ſed libera collatio vel prouiſio. & idem tenuit Hoſt.in ſumma in tit.de elect.in §.quis poſſit eligere.& ibi refert Tancre.Goff.& quaſi omnes hanc opi. Tancre. de hoc tamen dic vt dicã infrà ſuper verbo competens alicui. q.xxix. ſtat ergo defenſata dicta diffinitio. & vide quæ dicam infrà ſuper verbo dotauit.in j.q. ¶ † Secundo quæro pro declaratione terminorum quare dicatur patronus. Reſpondent Inn.& alij hic quòd dicitur patronus ad ſimilitudinem patris.quia ſicut pater filium,ita patronus eccleſiam de non eſſe deducit ad eſſe. Et hoc infero verum quod, ſuprà firmaui in diffinitione, quòd ex ſola fundatione non acquiritur iuſpatronatus:quia per fundationem ſolam,id eſt,per aſſignationem fundi eccleſia non eſt deducta ad eſſe vt de ſe patet. Nota tamen quòd etiam patronus poteſt appellari qui eſt caput vel ſuperior:tex.eſt in cap.dilecta.infrà de exceſ.prælatorum.quandoque ſumitur pro aduocato,vel pro eo qui manumiſit.vt ſuprà in j.q.in principio.quandoque patronus dicitur qui celat crimen, cap.quemadmodum. circa fin.de iureiurã.vbi talis appellatur patronus criminis, quandoque dicitur patronus qui habet ius in 5

aliqua re vel etiam dominiũ ſaltem conſyderato vulgari ſermone, vt dicã ſuper verbo in eccleſia. in iij. q.
6 & ſequentibus. ¶ † Tertiò quæro quia dicitur quòd patronis competit præſentatio, quid ſit iſta præſentatio, dic quòd præſentatio eſt exhibitio quædam facta de clerico pręſente ſenſibus corporis illius, cui fit pręſentatio. ita Abb. Panor. in cap. ea noſcitur. in ſecundo notabili de his quæ fiunt à præla. ſine conſenſu capituli. allegat gloſſ. bonam in cle. dudum. in verbo præſentari. de ſepul. quam approbant ibi communiter doctores. idem Abb. in cap. cum parati. in j. col. ſuprà de appel. vbi dicit, quòd ille qui debet ſe præſentare nõ poteſt mittere nuntium. Ex hoc ego infero, quòd clericus abſẽs ab epiſcopo, vel alio cui inſtitutio ſpectet, non poteſt præſentari: ita decidunt Abb. & Imo. in d. cap. ea noſcitur. quod limita niſi præſentandus ſit notus ipſi epiſcopo. ita decidit Abb. vbi ſuprà. de quo videbimus infrà in verbo honorificam. vbi etiam declarabitur quid habeat petere præſentans, & quomodo, & quibus verbis debeat fieri præſentatio. ¶ Sed circa hanc quæſtionem poſſet iuuenis dubitare, quia præ-
7 ſentandus debet eſſe præſens vt dictum eſt: † an ipſa præſentatio debeat fieri coram epiſcopo vel eius vicario: an ſufficiat illam facere coram aliquo clerico eccleſiæ, vel ad ipſam eccleſiam, capellam vel altare patronale. Breuiter credo, quòd præſentatio fieri debeat coram epiſcopo vel eius vicario. ita probari videtur in cap. ea noſcitur. de his quæ fi. à præla. ibi ipſis diœceſanis præſentant. probatur etiam in cap. cum laicis. in c. cùm autem. & in cap. paſtoralis. infrà eod. tit. & in pluribus aliis capitulis huius tituli. Et etiam ſatis probatur ex dicta diffinitione præſentationis. Et credo quòd

ipſa

ipſa præſentatio poſſit fieri vbicunque reperiatur talis diœceſanus, ſeu habēs poteſtatem admittēdi ipſam præſentationem & inſtituēdi, etiam ſi eſſet extra diœceſim, vel territorium ſuum. Ita decidere videtur Abb. Panor. in cap. nouit. de offi. legat. vbi dicit quòd extra territorium non poteſt epiſcopus confirmare electionem vel inſtituere præſentatum: quia hæc exigūt cauſæ cognitionem. vt in cap. fin. iuncta gloſ. de elect. lib. vj. Innuit ergo, quòd præſentatio ipſa poſſit fieri coram ipſo epiſcopo, & admitti per ipſum extra territorium: tanquam id non exigat cauſæ cognitionem: hoc enim eſt regulare, vt quæ cauſæ cognitionem non requirunt poſſint extra territoriū expediri. ix. q. ij. quaſi per totum. & l. ij. ff. de offi. proconſul & le. & l. fi. ff. de offi. præfect. vrbis. & firmat Panor. in d. cap. nouit. Sed pone quòd epiſcopus nollet admittere præſentationē quid erit fiendum: dicas quòd erit appellandum ad ſuperiorem, qui eum coget vel prouidebit iuxta c. nullius. & ibi not. infrà eod. ¶ † Quartò quæro quid differāt pręſentatio. & electio. dic quod electio tribuit ius electo. gloſſ. eſt in cap. quanto. lxiij. diſt. ſed præſentatio non. cap. quòd autem. infrà eod. ita declarat Abb. in cap. ij. & in cap. nobis. infrà eod. & in cap. autoritate. ſuprà de inſti. & plenè do. Felin. in cap. cum Bertoldus. in j. col. de re iud. & quomodo & quando electio tribuat ius electo: traditur etiā per d. Ant. & alios maximè per d. Fran. de Are. in cap. ſuper his. in ij. notabili. infrà de accu. ¶ Alia & ſecunda eſt differentia: quia electio fit à collegio vel à capitulo. præſentatio fit etiā à perſonis ſingularibus. ita Abb. Panor. in d. c. autoritate. ¶ Alia etiam eſt differentia quam ſentit Abb. in d. cap. autoritate. quia electio fit de prælatis. Præſentatio 8

tio ſit de aliis.quod etiam probat text.vbi not. in cap. nobis. infrà eod.& text.in cap.cum in illis.§.j.de præben.lib.vj.Et declarat do.Felin.in c.in noſtra.in xxxij. corollario.de reſcript.vbi dicit diligenter eſſe notandum, quòd de iure communi in beneficiis minoribus non proceditur per viam electionis: ſed in dignitatibus & perſonalibus ſic. ¶ Aliam & ſic quartam differentiam ponit Abb.in cap.ij. infrà eod. aliàs quærat diligens indagator. Iſtæ tamen differentiæ procedunt propriè loquendo,largè intelligendo.Sed præſentatio poteſt dici electio:vt probatur in d.cap.ij.& in d. cap. nobis,infrà eo.& vtrobique no.verbum enim eligitur poſitum in d.cap.nobis.exponitur,id eſt,præſentatur. Et ita etiam dicit Io. An,in addi. Spec.in titulo in additione incipiẽte teneat & etiam no.per Abb. in cap. fi.infrà eod. quinimo largè præſentatio poteſt appellari donatio vel collatio,cap.fi.vbi notãt Imo.& Abb. ſuprà de conceſſio.præben. Et firmat do.Barba.in cõſ. ſuo xxxiij. incip.pſalmiſta in penul. colum.in ij.volu, vbi pulchrè loquitur declarando,quando iura loquentia de electione habeant locum in præſentatione. Alibi largo modo loquendo præſentatio poteſt dici ordinatio.cap.ex inſinuatione.vbi no.Abb.eod.tit.
9 †Ex quo infertur, quòd ſi patronus in libello diceret ſibi competere ius eligendi,conferendi,donandi,vel ordinandi eccleſiam;per hoc non vitiaretur libellus,ita decidit Abb.in cap.ij. infrà eod. idem decidit in ſimili, in cap.poſt electionem.in gloſſ.in verbo,inſtitutione, ſupra de conceſ. præben. facit quia ſi patronus in libello dicat peto eccleſiam meã: ſuſtinetur libellus & exponitur, id eſt, iuſpatr. ita Abb. in c.pro illorum de præben.in primo notabili. Et alias autoritates allegat

d.Feli,

d.Feli.ſandeus ad hoc.in c.auditis.in ij.col.de præſcrip. & multa ſimilia refert etiam præfatus doctor. in cap. examinata. in v. col. de iudi.verba enim impropriantur vt libellus ſuſtineatur.l.ſi olei.vbi not.Bar.C.loca. l.ſed ſi poſſeſſori. §. item ſi iurauero. vbi etiam Bart.& Moder.plene ff.de iureiuran. & plura accumulat Feli. in d.c.auditis. & plerunque iura loquentia de electione procedunt in præſentatione vt habetur pulchrè per lapum allegatione ſua viij. incipiente præſentatus & firmat Fede.de ſe.in conſi. ſuo. ccxxiiij. incipiente ſuper puncto.No.etiam quòd verbum electio habet alia ſignificata. de quibus per Abb. poſt glo. ibi in verbo electio.in c.cum dilectis,ſupra de conſue. & facit glo. in cap.illud.xxiij.di.in glo.ij. quæ exponit eligendum, id eſt,conſecrandum. Quid autem ſit petitio & quid differat à præſentatione vide pulchrè per Archi. & d. Præpo.diui Ambro.nunc Cardinalem feliciſſimum in c. hortamur. in vlti. glo. lxxj. di. ¶ † Quintò quæro 10
quid ſit inſtitutio quæ fit ſuper præſentatione. dic ſecundum Abb.in d.c.autoritate,ſuprà de inſti.quòd dicitur tranſlatio iuris non libera à ſuperiore facta:tranſfertur enim plenum ius ex tali inſtitutione ſecundum Abb.ibi quia per pręſentationem nullum ius ſpirituale eſt acquiſitum præſentato. & quòd inſtitutio ſit iuris tranſlatio etiam probat glo.in c.j. in gl.j.de re.iur. li.vj.dicitur autem tranſlatio non libera:quia ſuperior velit nolit tenetur illud ius transferre in præſentatum ſi ſit idoneus. c.decernimus.xvj.q.vij.c.paſtoralis.& c. quòd autem.infrà eo. tit.aliis tamen modis ſumitur inſtitutio,vt declarat Abb.in d.c. autoritate, ſed propriè loquendo ſumitur vt ſuprà eſt dictum quando fit de præſentato ſecundum eum.ibi & in c.poſt electionem.

in

in gl. in verbo inſtitutiõe. ſuprà de cõceſ. præben. licet aliter ſentiat Gof. & Hoſt. in ſum. tit. de inſtit. vbi diffiniũt inſtitutionẽ: & dicunt inſtitutio eſt eccleſiæ vel eccleſiaſtici beneficii collatio. Item aliud ſentit gl. in. d. c. j. de reg. iur. lib. vj. in verbo beneficium. quæ dicit, quod inſtituere eſt ius canonicũ in eccleſia vel eccleſiaſtico beneficio tribuere: illud tamen quod dicit Panor. in locis præallegatis: firmat etiã Ioã. de Imo. ſuper rub. de inſtit. p c. i. & ii. de inſti. lib. vi. dicit enim Imo. quod licet multis modis poſſit ſumi inſtitutio. tamen magis propriè inſtitutio eſt, quæ fit de preſentatio per patronum. Idẽ dicit Cardi. Flo. in. d. c. authoritate. in. fi. tamen mihi magis placet id quod volũt Gof. & Hoſt. & glo. præallegata & illud etiã dicunt glo. & do. Anto. de but. in. d. c. authoritate. & do. Anto. poſt Hoſt. in dicta rubr. de inſti. & ſatis probatur dicta diffinitio. in d. c. authoritate. & in. c. j. quaſi per totum illum tit. de inſtit. vbi non fit mẽtio de præſentato per patronũ. & tamen ibi appellatur inſtitutio. & vide omnino do. Anto. in. d. c. authoritate. quem ſequitur ibi Imo. ſibi cõtrarius. poteſt tamẽ inſtitutio appellari etiã ordinatio. c. decernimus. xvj. q. vii. c. nouerit. x. q. j. poteſt etiã ſumi ordinatio pro collatione vel beneficii aſſignatione: vt probatur in. c. iij. infrà eo. & firmat do. Prepo. diui Ambro. in. c. epiſcopus. xxiiii. di. Itẽ inſtitutio appellatur quandoque libertas. vt in. c. cum veniſſent. &
11 ibi Inn. & Ioan. ſuprà de inſti. ¶ † Sextò quæro quid differant inſtitutio & confirmatio. Breuiter dic ſecundũ Abb. Panor. in. c. nobis. in. v no. infrà eo. quod proprie loquendo differentia eſt inter conſtitutionem & confirmationẽ. Confirmatio enim fit de electo à collegio: & dicitur ſuperior confirmare, quaſi ſimul firmare:

mare:quia per electionem iam fuit tranſlatū ius. Sed per inſtitutionem transfertur plenum ius:vt ſuprà dictum eſt. Crederem tamē quòd largo modo inſtitutio poſſet dici confirmatio eadem ratione qua præſentatio poteſt largo modo dici electio: vt dictū eſt in iiij. q.& patebit in quæſtione ſequenti. inſtitutio tantum vt patet de ſe præſentationem confirmat: igitur, &c.

¶ †Septimò quæro quid differant inſtitutio & admiſſio.in propoſito huius materiæ Archi. in.c.j. de inſti. lib.vj. dicit quod admittere idem eſt quod recipere & examinare: inſtituere eſt approbare & confirmare. Imo.ibidem dicit prout refert & ſequi videtur Gemi. quod admittere eſt confirmare & approbare:inſtituere eſt poſſeſſionem mittere. Ego credo veriorē eſſe opinionē Archi in propoſito noſtro,quia dicere quod inſtituere præſentatum ſit in poſſeſſionem mittere,nō eſt capere proprium ſenſum verbi iuſtituere prout nō intendimus. fateor enim quod inſtitutio quandoque importat miſſionem in poſſeſſionem,vt habetur per Abb. Panor.poſt alios.in.d.c.authoritate. & per Hoſt. d.Ant. Cardi.& Imo.in rub.eo tit. de inſti. & per Panor.plenè.in.c.ij.de conſue. Tamen proprie loquendo inſtitutio aliter ſumitur, vt ſupra dictum eſt in quinta quæſtione:& quod admittere non importet inſtituere ſentit Abb. in.c. ex literis. in verſ.quandoq; mouetur. infrà eod.quid autē differāt inter ſe collatio & electio. Item quid differat inſtitutio ab inueſtitura. vide per Abb.poſt alios in.d.rub.& in d.c.autoritate.in.d.c.j.qd aūt differat electio à poſtulatione,vide glo.in.c. vnico. in verbo vera poſtulatio.de poſtulatione prælat.li. vj. & ſummiſtas eodem titu.in prin.& Panor. poſt alios in rubri. ſuprà de poſtu.præla.Et quotuplex ſit poſtulatio,vide 12

tio.vide Panor.in c.j.col.fin.de poſtula.pręla.& in rub. de elect.& in cap.quia propter.col.iiij. in prin.eo.tit. Item quod ius tráſferatur ex collatione,electione,poſtulatione & ſimilibus,habetur per Feli.in c.cùm Bertoldus in j.& ij.col.de re iudic.& elect.& cõfirmatione,etiam tradunt docto.maximè Aretin. in cap. ſuper his. in ij.notabili.de accu. Quid autem importat verbum committere,& quid differat à verbo conferre vide gloſ.in cle.vnica.in verbo committere. de ſupplen. negli. prælа. & ibi do. Card. in iij.notabili. An autem differant aſſignare & conferre. vide do.Cardi. Flo.in c.referente.in viij.no.ſuprà de præben. Quid autẽ importat verbũ prouiſio, vel prouidere habetur per gloſ. in c.vt circa.in verbo electionis. & ibi Gemi. de elect. lib.vj. & habetur plenè remiſſiuè per do. Felin.in d.c. cum Bertoldus. in ij. col. vbi etiam declarat quid importet inſtallatio: de quo etiam habetur per Abb. & alios in cap.tranſmiſſam. de elect. & aliquid in c.cum m.Ferrarienſis in vij. col. de conſtit. Quid autem importet verbũ receptio,& quotuplex ſit, & quid differat à collatione, vide text. & Gemi. in cap.cum in eccleſiis.de præben. lib.vj.& Io.de Imo. in cap. maioribus.in ij.col.ſuprà de prębẽ. Quid autem differãt verbum receptio & verbum electio.vide Card. in conſil. ſuo ciij. incipiente diſcutiam pręmiſſa. In quo autem differant promouere & eligere colligitur ex verbis Abb. & aliorum in cap. omnipotens.de accu. Quid autem differant collatio,pręſentatio & inſtitutio,vide text.& docto.ibi in cap. cum in illis.§.cum autem. de prębend.lib.vj.Quid autem importet verbum diſpoſitio.& quod beneficium dicatur ſpectare ad diſpoſitionem alicuius,& quid differat diſpoſitio à pręſen-

tatione.

tatione.vide glo.in cle.vnica.in verbo diſpoſitionem. & ibid. Card.in j.oppoſitione de ſupplen.negli.prælа. Et de iſto verbo diſpoſitio etiam fit mentio. in d.cap. cum in illis.§.j. Quid autem importet verbum nominatio.vide gloſſ. in cap.quanto.lxiij.di. & plenius habetur per Abb. Panor. poſt gloſſ. & alios in cap. quod ſicut.in §.j.in prin.ſuprà de electio.vbi dicit quòd nominatio eſt triples vt per eum. & de hac nominatione habetur etiam aliquid per Bald.in rub. de elect.ſuprà circa fin.& per Gof.in ſum.de po.præla.circa fi.Quod autem dicatur beneficium electiuum habetur per d Card.in cle.quia contingit ver.vt autem. in iiij.no.de relig. do. ponderando gloſſ. paruam ibi in verbo electionem.quam dicit perpetuò notandam.refert & ſequitur d.Felin.in cap.in noſtra. in xxxj. corollario & ſequenti.de reſcript.habetur per eundem aliquid.in d. cap. cum Bertoldus.in ij.col.& quia tractatur in hoc opere.de iurepat.eccleſiarum,vel capellarum ſi volueris videre de ſignificationibus huius verbi eccleſia,vi de gloſ. plenam.in cap.fin.in verbo eccleſiam.ne prælati vices ſuas.& an appellatione eccleſiæ comprehen datur capella vel econtra.vide Ioan.de Ana. conſil.ſuo xxiiij.Abb.in cap.expoſuiſti.de præb. Quid autem ſit capella & capellani, & quare ſic nuncupatur.vide Archi in cap.plures.xvj.q.j.& glo.in cap.concedimus.de conſe.diſt.j.& plura de natura altarium & capellarum accumulat.d.Felin.in c.ex parte. ſuprà j.col.de reſcrip.

¶ † Octauò quæro an patronus alio nomine appelletur dic vt per gloſ.& doct.in cap.quia clerici.infrà eo. vbi concluditur, quòd multis aliis modis appellatur. 13

¶ Expeditus de octo quæſtionibus tendentibus ad declarationem terminorum deuenio ad materiã ipſam iur.ſpatr.ſuper verbis diffinitionis examinandam. Et

aſſumo primum verbum diffinitionis quod eſt verbum Ius.

1 *Iuſpatronatus an ſit temporale vel ſpirituale.*
2 *Spirituale nõ omne dicitur quod tendit ad finem rei ſpiritualis & animæ.*
3 *Iuſpatronatus quare nõ dicatur ſpirituale annexum temporali ſicut econtra.*
4 *Laici qualiter poſſint eſſe capaces iuriſpatronatus.*
5 *Iuſpatronatus regulatur ſicut alia ſpiritualia.*
6 *Actio quæ competat contra impedientes præſentare.*
7 *Iuſpatronatus an ſit ius gratioſum an de iure communi conceſſum.*
8 *Preſentatio an ſit ius.*
9 *Ius aliquod an transferatur in beneficio in preſentatũ per preſentationem.*
10 *Ius plenum an trãſferatur per inſtitutionem in beneficio iuriſpatronatus vel alio abſque apprehenſione poſſeſſionis.*
11 *Iuſpatronatus an ſit diuiduum an indiuiduum.*
12 *Preſentatio eſt fructus vel effectus iuriſpatronatus.*
13 *Patronis duobus diſcordãtibus an ſuperior poſſit eos compellere ad diuiſionem faciendam.*
14 *Iuſpatronatus eccleſiarum quotuplex ſit.*
15 *Patronatus eccleſiaſticus quid ſit.*
16 *Eccleſia & laicus ſi habent ſimul iuſpatronatus an tale iuſpatronatus regulabitur vt eccleſiaſticum an vt ſeculare.*
17 *Patronus vnus eccleſiaſticus ſi habẽs iuſpatronatus ſimul cũ pluribus laicis an iudicabitur iuſpatronatus eccleſiaſticũ an ſeculare.*
18 *Iuſpatronatus beguinarũ, vel fraternitatũ, diſciplinatorũ vel illorum de tertio ordine ſancti franciſci & ſimiliũ an dicatur iuſpatronatus eccleſiaſticum.*
19 *Clerico eccleſiã fundãte ſi dubitatur an patrimonio an de bonis ſuæ eccleſiæ id fecerit an hoc caſu iudicabitur iuſpatronatus eccleſiaſticum vel ſeculare.*
20 *Iuſpatronatus eccleſiaſticum & ſeculare qualiter differant.*

1 IVS circa iſtud verbũ ius primò quero † an ius patronatus ſit ſpirituale vel tẽporale. Vt iſta quæſtio bene decidatur ſcire oportet quod ſpiritualia multis modis ſumuntur ſecundum Ioan. Andr. Abb. Io. de Ana. in. c. conſulere de ſimo habetur etiam per gl. & Archi. in. c. j. j. q. j. per

Archi.in.c.piæ mentis.xvi.q.vii.per do.Ant. de But.& Panor.in.c.quanto.de iudi. Quædam enim ſunt ſpiritualia ſecundum eſſentiam ſuam. & iſtorũ aliqua ſunt incorporalia aliqua corporalia. incorporalia vt virtutes dona Dei & ſimilia.corporalia,vt reliquiæ ſanctorum:quedam ſunt ſpiritualia pet cauſam vt ſunt ſacramenta,per quæ conſequimur gratiam.& ſic ſunt cauſa gratiæ.quædam ſunt ſpiritualia per ſtatutũ vt religio. quædam ſunt ſpiritualia quæ dependẽt à poteſtate ſpirituali vt eſt abſolutio peccatorũ. c.ad aures.de ſimo. quædam ſunt ſpiritualia ratione officii.vt in.c. ad aures de ſimo.exemplum in his quæ cõpetunt clerico ratione ordinis,vt pulſarẽ campanas, claudere oſtia eccleſię & ſimilia:quædam ſunt ſpiritualia quia ſunt deputata ad vſum ſpiritualiũ vt vaſa ſacra: veſtes ſacerdotales & ſimilia:& appellãt Ioan. And. & Abb. in.d. c.conſulere annexa ſpiritualibus.& in iſta ſpecie videtur comprehendere iuſpatro. Archid.tamen in d.c.j. poſtquam enumerauit multas ſpecies ſpiritualium,dicit in ſumma concludendum eſſe,quod ſicut anima viuit ſecundum ſeipſam, corpus autem viuit ex vnione animæ:ita quædam ſunt ſpiritualia ſecũdum ſeipſa vt ſecramenta & huiuſmodi: quædam autem ſunt ſpiritualia,ex eo quod ſpiritualibus adhærent.Et iſtam concluſionem etiam videtur ponere do.Ant.de Butr.in c. iiij.de indi.& & ibi refert Abb.in ij.colũ. ſubiiciens; quòd tantomagis dicuntur ſpiritualia iſto ſecũdo modo quantomagis ſpiritualibus adhærent. Alibi etiam dicit Archi.ſcilicet in j.de conſ.diſt.j.quòd ſacramentorum quædam ſunt ſalutaria: quædam veneratoria: quædam miniſtratoria:quædã præparatoria: & exemplificat vt per eum. & ſacramenta eccleſiæ enumerat glo.in cap.veniens.de tranſact.†Et aduerte,quòd non

omne id quod tendit ad finem rei ſpiritualis & animæ dicitur ſpirituale. exemplum datur in libris eccleſiaſticis qui ordinantur ad finem animæ & rei ſpiritualis. non tamen ſunt ſpirituales nec ſacri. ita dicit formaliter Abb. Panor. in d. cap. quanto. col. iij. de iudi. His ſic præmiſſis in quæſtione præpoſita reperio aliquos dicere prout Goſ. hic in ſum. verſ. item nota. quem refert & ſequitur do. Anto. de But. in d. cap. quanto. & in rubrica. de iudi. quod iuſpatron. eſt realiter ſpirituale. quod patet, quia vendi non poteſt eo. de iure. infrà eo. & ſi opponatur de. d. cap. quanto. & de. d. cap iure. vbi dicitur annexum ſpirituali non autem ſpirituale. Reſpondet ipſe quòd dicitur annexum non inſpecta natura: ſed inſpecto iſto accidente, ſcilicet, quòd ex diſpenſatione eccleſiæ cadit in laicum. ex hoc infert do. Anton. quòd cum eſſentialiter, ſeu realiter iuſpatr. dicatur ſpirituale. debet quo ad omnia iudicari. vt ius ſpirituale niſi aliud in contrariũ à iure reperiatur expreſſum. & ideo ſecundum eum ibi: vbi ſpiritualis cauſa deberet tractari ſimpliciter & de plano. idem dicendum eſſet de iurepatro. ¶ Contrariam opinionem tenuit glo. in d. cap. piæ mentis. quæ concludit quòd iuſpatron. eſt partim ſpirituale & partim temporale. ſpirituale eſt quia vendi non poteſt. d. cap. de iure. temporale eſt quia poſſidetur à laicis & tranſmittitur ad hæredes. cap. j. infrà eodem. cap. filiis. xvj. q. vij. Et iſtam opinionem tenet in effectu Abb. in d. cap. quanto. in ij. not. & in rubr. de iudi. in penulti. col. vbi dicit, quòd eſt miſtum, vel annexum ſpirituali: dicitur ergo temporale ius annexum ſpirituali. Iſtam eandem opinionem ſequitur do. Card. hic in ij. q. ſubiiciẽs tamẽ quòd potius dicitur annexum ſpirituali quàm partim ſpirituale & partim temporale: motus vt credo quia iuſpa.

eſt

eſt indiuiſibile. d. c. j. infrà eod. ergo non poteſt bene dici pro parte ſpirituale & pro parte temporale. Sed ad iſtud argumentum reſpondet gloſ. in d.c. piæ mentis.& Abb.vbi ſuprà quòd iſta diuiſio potius ad intellectum quã ad actum referenda eſt. Iſtam etiam opinionem quòd non ſit mere ſpirituale iuſpa. tenet gloſ. in.d.c.quãto.& tenere videtur Archi.in.d.c. piæ mentis.& d.c.j.infrà q.j.& ſequitur Areti. & moderniores. in.d.rubr.de iudi. vbi iſta quæſtio examinatur. do. tamen Andr. barba. ibi ſuſtinet opinionem Gof. & do. Anton.& iſtum punctum pleniſſimè attingit. in cap. quanto.in iij.col.cum ſequentibus.Et tandem ibi mutat opinionem & dicit quòd iuſpat.eſt ſpirituale omni reſpectu:& ſic nedum inſpecta natura : ſed etiã inſpecto accidenti, ſubiicit tamen quòd forte eſſet neceſſaria declaratio papalis ex quo paſſus videtur dubius.mihi placet opinio do. Abb.& ſequacium.quam etiam ſed Aret.in d.cap.quanto.& eam etiam reperio tenere ibi do.Card. Flo.& cap. examinata.eod.tit.vbi dixit quòd iuſpatron. impropriè eſt ſpirituale,& allegat.d.cap.quanto.& me mouet præcipuè.quia ſi iuſpatron.eſſet mere ſpirituale tex.in d.cap.quanto.& in d. cap.de iure. non dicerent quòd eſſet annexum ſpirituali.Iſta enim ſunt diuerſa vt de ſe patet & reſpõdere ad illum text.prout reſpondent tenentes cõtrarium eſt violare & impropriare verba illius tex.& hanc opi.do. Abb.etiam tenet & per plura comprobat do. Feli.Sandeus in d.cap.quanto.in j.& ij.col.Et tenendo iſtam opinionem de facili potes reſpondere ad argumentum tenentium contrarium dum dicunt ſpirituale eſt,quia vendi non poteſt. Iſta non eſt bona conſequentia,quia ſi dicimus quòd ſit miſtum ius vel annexum ſpirituali, ſequetur idem effectus, quia vẽdi non poterit.

BIBLIOTECA ROMA VITTORIO EMANUELE

poterit.quia connexorum idem eſt iudicium.c.tranſlato.de conſtit. d.cap.quanto.& d.ca.de iure. & ſi quis dicat vellem ſcire rationem quare iuſpatron, dicatur annexum ſpirituali.reſpondet Abb.in d.rubrica. & in d.cap.quanto. in ij.col.ſubiiciens,quòd iſta eſt vera ratio,quę non ſolet aſſignari per doct.ſcilicet,quod dicitur annexum ſpirituali. quia facit præparamentum ad ius ſpirituale, id eſt, ad inſtitutionem obtinendam. Iſtam tamen ratioñe reperio prius poſitam per Archi. in d.cap.j.infrà.q.j.circa finem,dum dicit,vocatur annexum ſpirituali.quia quod ad alterum adminiculando ordinatur,eſt annexum eidem:& de mente Ioann. An.& ibi etiam Panor.refert.in cap. conſulere. infrà de ſimonia.vbi dicunt,quòd aliqua ſunt annexa ſpiritualibus:quia ſunt ordinata ad ſpiritualia,& inter hęc enumerant iuſpatron. Conſydera tamen, quòd non videtur bona iſta ratio: quia procedit reſpectu præſentationis tantùm:non autem reſpectu iuriſpatrona. quòd aliud eſt quam ipſa præſentatio.& ex quo iure patronatus alij effectus procedunt quam præſentatio, vt patet ex diffinitione,de qua ſuprà.& ex his quæ dicit Panor. ſuper ea.aliam rationem aſſignat do. Anto. de Butr.ſcilicet quòd annexũ dicitur conſyderato hoc accidenti, ſeu propter hoc accidens: quia conceſſum eſt laicis. Sed iſta ratio reprobatur per omnes communiter in d.cap.quanto.dum reprobant opinioñe ipſius d.Anton.de qua ſuprà. aliam rationem aſſignat Bald. in d.cap.quanto.ſcilicet quòd ideo dicitur annexum, quia adheret eccleſiæ.& iſtam videtur ſequi Felin.ibi. col.ij.& iſta magis mihi placet. aliam & quartam aſſignat gloſ.cap.piæ mentis.xvj.q.vij.ſcilicet quòd dicitur annexum: quia eſt partim temporale, & partim

ſpirit

ſpirituale. Sed iſta ratio etiam non videtur bona: quia ea attenta iuſpatronatus deberet potius dici miſtum. & tamen id iure non cauetur: licet quandoque doctores appellant miſtum, & quòd melius appelletur annexum quam miſtum firmat Cardin. Flo. in hac rubri. q. ij. & dom. Franciſcus Aret. in d. cap. quanto. ¶ † Secundò poſſet quis inſtare circa prædicta quare iuſpatron. 3
non dicatur ſpirituale annexum temporali ſicut dicitur econtra. Breuiter puto poſſe reſponderi, quòd illud ſit, quia miſtum aſſumit naturam dignioris potentioris. ita Abb. in d. cap. de iure. & probatur per l. quæritur. ff. de ſtatu homi. ¶ † Tertiò inſtabit ſubtilis 4
ſi iuſpatronatus aſſumit naturam dignioris. & ſic magis ſpiritualitatis quàm temporalitatis, quomodo poſſunt laici eſſe capaces iuriſpatron. quia laici ſpiritualia poſſidere nec præſcribere poſſunt. cap. cauſam. de præſcript. cap. ſacroſanct. & cap. meſſaria. de elect. & not. in cap. nobis. infrà eod. ad hoc poteſt reſponderi quòd contraria procedunt regulariter. ſed ipſa regula fallit in iurepat. quòd benè poſſunt quaſi poſſidere laici ex gratia eis à iure conceſſa: & ratio fallentiæ eſt, vt ipſi laici inducantur ad fundationem, conſtructionem, & dotationem eccleſiarum. ita Abb. in cap. j. in princi. de præbend. & in d. cap. quanto. in iij. colum. & ibi etiam alij de iudiciis. & ſentit gloſſ. magna in cap. cum dilectis. infrà eodem in fine. ¶ Quartò inſtabit ſubtilis, tu firmaſti quòd iuſpatronatus poteſt per laicos quaſi poſſideri contra de. d. c. quanto. de iudiciis. vbi dicitur, quòd iudex laicus de eo non poteſt ſe intromittere. iſtud contrarium ſoluunt doctores, & clarius Abb. ibi in iij. colum. in d. cap. quanto. Nam dicunt ipſi, licet laicus quaſi poſſideat iuſpat. non tamen per hoc infertur, quòd iudex laicus de eo

cognoſcere poſſit.quia priuilegium ſibi conceſſum,vt poſſit iuſpatronatus quaſi poſſidere, vt inducatur ad conſtruendas & dotandas eccleſias tanquam exorbitans à regulis iuris, non debet extendi ad alios caſus maximè in præiudicium eccleſiæ. argu.cap. ſanè.infrà de priuilegiis.c.quòd ob gratiam.& c.in argumẽtum. de reg.iur.lib.vj. vnde conceſſio facta laicis.de iurepa. intelligitur ratione poſſeſſionis,vel actuum cõſecutiuorum ad ius poſſidendi: prout eſſet tranſmittere ad hæredes,& cum vniuerſitate alienare vel aliis modis: prout habetur per gloſ.in cap.piæ mentis. xvj.q.vij.& in c.cum ſeculum.infrà eo.non autem intelligitur conceſſum laicis quantum ad alios effectus,ſcilicet,vt poſſint de eo iudicare,vel aliter de eo ſe intromittere.d.c. quanto & propterea dicimus,quòd in laicum non poteſt de iurepatronatus compromitti. ita videtur concludere Io. Ant.& Abb.in c.examinata.de confirma. vtili vel inutili. de quo videantur Moderni. in d.cap. quanto.& quòd dicit d.Alexand.in conſil.ſuo lxxv. in iiij.volu.incipiente viſis.in penult.col. & ibi per eum allegata.& do.Abb.in diſputatione ſua incipiente Augerio.in vj.col.vbi firmat, quòd ſuper iuſpatron.non poteſt tranſigi.& eſt text.clarus.in c.præterea.de trãſac.Comprobatur iſta ſolu.quia in iſtis caſibus non militat ratio,quare iuſpa. conceſſum fuerit laicis, de qua ſuprà. Aduerte tamen,quia patrono nedum competit quaſi poſſeſſio iuriſpatrona.ſed etiam proprietas.cap. conſultationibus.cum ibi notatis.infrà eo. licet doct. in d.c.quanto. ſimpliciter loquantur de poſſeſſione ſolum.& etiã gloſ.ibi. Ex prædictis infertur † quòd iuſ-
5 patronatus regulariter regulatur, prout alia ſpiritualia d.c.quanto.cum aliis ſuprà deductis. Limita tamen iſtam concluſionem tribus modis. ¶ Primò, vt nõ procedat

cedat in caſibus in contrarium expręſſis à iure videlicet in quaſi poſſeſſione iuriſpa.vel actuum conſecutiuorum.quia vt dictum eſt id competit laicis,licet ſpiritualia non competant.¶Secundò limita,vt non procedat in odioſis.quia appellatione ſpiritualiũ, vel cauſæ ſpiritualis non venit cauſa iuriſpatro.quia propriè non dicitur ſpiritualis,ſed annexa,vt ſuprà dictum eſt. ita notabiliter concludit Abb.Panor.in c.ij.in j.col.in fi.ſuprà de iura.calum.& in d.c.quãto. in notabilibus. licet in contrarium faciat quod dicit ipſe Panormi.in c.tranſlato.de conſtit.ad ibi dicta per doctores me remitto. ¶Tertiò limita iſtam concluſionem vt nõ procedat quantum ad actionem perſonalem, quæ competit ad conſtitutionem, vel ex promiſſione tradẽdum: ſed ad erigendum iuſpatro. quia non regulatur vt alia ſpiritualia.nec eſt de foro eccleſiæ: nec habet idẽ priuilegium.ita d.Anto.de But.in d.c.quanto. iuxta finẽ. vbi vult, quòd iudex ſecularis poſſet cognoſcere de cauſa actionis perſonalis,quæ intentatur:puta pro iurepatro. promiſſo donari.& idem tenet ibi do. Andr. Barbatius col. antepenult. & etiam refert & ſequitur ibi do.Felin.Sandæus in fine.& idem tenet ibidem reuerendus auditor Rotæ apoſtolicæ do. Andreas Baſſignana,qui mouetur inter cætera ea ratione:quia cauſa iuriſpa.pertinet ad iudicem eccleſiaſticum: quia habet cõnexitatem cum inſtitutione quæ eſt ſpiritualis. ſed iſta ratio ceſſat ſecundum eum in cauſa iuriſpatro natus cõſtituendi.eandem opinionem tenet do.Franciſcus de Aretio.in cõſ. ſuo vj.incipien.In Chriſti nomine viſo inſtrumento ſic. Abb.tamen in hoc contrarium tenet in d.c.quanto. in fin. & idem tenet ibi Io. de Imo.per generalitatem illius text.idem tenet dom. Franc.de Are.in conſ. ſuo lxxxiij.incip.quia multa.ſed

præcedens opinio videtur verior,& eam tenendo non obſtat quod dicit Abb.in d.c.quanto.dum dicit quod donatio & promiſſio iuriſpatr.ſubiicitur iuriſdictioni iudicis eccleſiaſtici:quia in ea requiritur cõſenſus epiſcopi.c.vnico.ĵ.eod.lib.vj.quia poteſt dici, quòd ille tex.& ſimiles non loquũtur in promiſſione de donando,ſed in donatione tãtùm:niſi dicas,quòd ſicut conſenſus epiſcopi requiritur in donatione ita in præambulo,videlicet in promiſſione de donando : prout videtur velle do.Card.Flo.in c.cum in ſeculum.in iiij.q.ĵ.eo.tit.& comprobatur: quia rationes quare requiratur conſenſus epiſcopi in donatione iuriſpatron.quas refert Abb.in c.illud.ĵ.eo.tit.videtur militare in pro-

6 miſſione de donando. ¶†Quæ autem actio competat contra impedientes præſentare, vide Bald.in rubrica C.de vſufruct.gloſ.in c.examinata in gloſ.ij.de iudi.& ibidẽ.do.Ant.de But. Abbatem & communiter cæteros dicentes, quod competit confeſſoria vel negatoria.an autem directa vel vtilis, dic vt per eos.vide gl. in l.in rem.§.loca ſacra.ff.de rei vendi.quæ dicit quòd iuſpatro. petitur conditione ex iure canonum vel ex lege. vide tamen doctores ibi maximè Barto.& Angelum.& vide Bal.do.Card.& do.Andr.Barbatium in d.c.quanto.& text.& doct.in c. examinata. eo.tit.dic prout in dictis locis concluditur.Quæ autẽ actio competat patr.eccleſiæ expulſo per vim de cuſtodia ipſius eccleſiæ,vide Bald.& do.Andr. Barba.in d.c.quanto. Quomodo autem formetur libellus quando agitur contra epiſcopum inſtituentem, vel quando vnus patronus agit contra alium,vel quando petitur præſentatio admitti & generaliter quomodo ſint formandi libelli in materia iſta, traditur ordinatè per Specul.in hoc eodem titulo, quaſi per totum. Quod autem remedium

medium competat ſpoliato poſſeſſione iurepatronat. vide Specul.in titul.de reſtitut. ſpol.§.nunc dicamus. poſt principium. Qualiter autem agetur ſi patronus ad inopiam vergens petit ſibi per eccleſiam prouideri,habetur per eundem in hoc titulo,verſiculo porro.& in titulo de offic.iudi.§.ſecundo,verſi.ſi vero.& ſequenti.De hac tamen materia,ſcilicet,quando eccleſia teneatur prouidere patrono indigenti dicetur plenè infrà ſuper verbo & vtile. Quæ autem forma ſeruetur in præſentando & in conficiendo inſtrumentum præſentationis: vide Speculum in hoc titulo.in ver. verum. An autem patronus poſſit vnà cum præſentato comparere in iudicio, & petere eius præſentationem confirmari,& an ſi præſentatus ſit mortuus poſſit iudicium inchoatum per ipſum præſentatum proſequi, & petere declarari ius præſentandi ad eum ſpectare: vide Rotam in deciſionibus ſuis nouis deciſione ſecunda ſub hoc eodem tit. ¶ † Secundò quæro circa iſtud verbum ius, an iuſpatronatus ſit ius gratioſum, an de iure communi conceſſum.in hoc puncto reperio docto. hic & in cap.tertio. infrà eodem.& in d.cap.quanto.de iudi.& Abb.in capitulo primo.de præbend.dicere, quòd iuſpatronat.eſt ius gratioſum, ſeu de gratia conceſſum.fundantur omnes per textum in cap.iij. in verbo ſuſtinuit. infrà eodem. & dicit Abbas in dicto capitulo ad apoſtolicam. de ſimo. quod principaliter fauore laicorum introductum eſt. ſed in hoc vt puto malè dicit, quia iuſpatronatus laicis conceditur principaliter, vt ipſi laici ad conſtructionem eccleſiarum inuitentur. vt not.in d.c. iij.& in cap.cum dilectus. ℽ. eod.in gloſſ.magna. in fi. ergo fauore eccleſiarum principaliter eſt conceſſum. ¶ Redeundo modo ad propoſitum ratio,quare de iure

communi iuſpatro.non fuerit introductum, vt dicunt præfati doctores eſt, quia laici non ſunt capaces ſpiritualium per iura in præcedenti quæſtione allegata.ego multum dubito ſuper hac deciſione: quia iuſpatrona.etiam competit perſonis eccleſiaſticis. vt declarat Abb.in.c.illud.infrà eo.& eſt text.in.c. vnico.de iurepatro.libr.vj.& in.c.cum autem. infrà eo. & alibi ſæpe, ſed perſonæ eccleſiaſticæ indubitanter ſunt capaces ſpiritualium vt de ſe patet. & probatur. in. d. c. cauſam de præſcrip.& in.d.c.quanto.de iudi.ergo non eſt verum generaliter,quod inſpatronatus ſit ius gratioſum: quia reſpectu perſonarum eccleſiaſticum videtur quod competat de iure communi, cum nihil repugnet. neſcio aliter reſpondere pro nunc niſi quod etiam reſpectu eccleſiaſticarum perſonarum erit ius gratioſum reſpectu præſentationis, quæ de iure communi non poteſt fieri ab aliquo: quia collatio beneficiorum ſpectat ad epiſcopos.c.cum ex iniũcto.in ſiue j. de hereticis. c. cum omnes baſilicæ.xvj. quæſtione. vij.ergo vbi epiſcopus non poſſit conferre libere:quia alius habeat ius præſentandi:patet qnod illud ius habet de iure ſpeciali vel ex priuilegio ſibi conceſſo. ergo iuſpatro.vel ius præſentãdi competit ex priuilegio etiam eccleſiis & perſonis eccleſiaſtiticis. & ſic indiſtincte erit ius gratioſum.vel die quòd iuſpatro.de gratia conceditur laicis, ſed eccleſiaſticis conceditur de iure communi.& iſto modo tolluntur contraria. vide etiã circa hanc quæſtionem Barba.in.c.quanto.in.vij. col.in principio. ſ.de iudi. vbi concludit quòd aliquo reſpectu iuſpatro.poteſt dici ius & non gratia exemplificando vt per eum,vide etiã Abb. & alios in puncto in.c.ſuper eo.in.j.no. de offi.dele. ¶ † Tertio quæ-
8 ro an præſentatio ſit ius breuiter credo quod nõ. Præ-

ſenta

ſentatio enim eſt actus facti quia vt ſuprà dictum eſt in declaratione terminorum in iij. q. præſentatio eſt exhibitio quædam de clerico præſente facta: & dicitur effectus iuriſpatronatus. vt dicit glo.in.c.j. infrà.e. ſeu fructus.vt per Abb.& alios in.c.conſultationibus. infrà eo.& per gloſ.fi.in.c.cum Ber.de re iud.niſi dicamus ꝙ ipſum præſentare bene eſt facti.ſed preſentatio ipſa prout eſt annexa ſpiritualitati, in inſtitutioni dicatur ius:vt ſentit Abbas in.c.quanto.in.ij.col.de iudi. vbi dicit quòd præſentatio eſt ius annexum ſpiritualitati.& clarius hic decidit in.c.ſuper eo. per illum tex. de offi. dele. vel dicas quòd præſentatio antequam ſit deducta ad actum eſt ius. poſtea quando deducitur ad actum eſt factum:vt in ſimili dicunt alibi moderni.de accuſatione in rubrica.infrà de accu. & alij. de bonorum poſſeſſione in rubrica. C.qui admitti. Et in quantum ſuprà dixi quòd præſentatio eſt fructus iuriſpatro. vide omnino quæ circa hoc accumulat do Feli.in.c.cū olim.in.j.colum.de maio.& obedien.vbi inter cætera attingit an in diſpoſitione faciente mentionem de fructibus comprehendatur præſentatio. ¶ † Quartò 8 quæro an per præſentationem transferatur aliquod ius in beneficio in præſentatum. doctores ſolēt dicere quòd non.quia præſentatio eſt quoddam inchoamentum ſeu preambulum ad obtinendam inſtitutionem epiſcopi,& ſic ad obtinendum ipſum ius. c. quod l autem ibi inchoactum &c. infrà eod. & ita not. Abbas & doct.ibidem firmat.Abbas.in.c.ij.& in c. nobis.infrà eod.& in.c.quanto in.ij.col. de iudi. & in rubrica. eo.tit.poſt Inno.in.c.quòd ſicut ſuprà de electio. Idem tenet Abb.in.c.ij.fi.de conceſ. præben. aliter tamē loquitur ipſe Abb.in.c.cum Bertol. de re iudi.in.ij.colū. verſic. oppono ſecūdo vbi melius loquitur quam alij in hoc

in hoc puncto poteſt gl.tertiam ibi, & finaliter videtur concludere, quòd præſentatus nullum ius habet in beneficio, ſed benè habet ius ad petendum illud beneficium, vel ſaltem poteſt implorare officium ſuperioris: perſeuerante patrono in eadem voluntate per illum textum iuncta gloſſ.ij.ſed vbi patronus variaret, tunc etiam præſentatus ſecundo loco haberet aliquale ius. quia epiſcopus poſſet ipſum ſecundum admittere ſpreto primo. Iſtam concluſionem & diſtinctionem ſequitur ſimpliciter Felin.ibi in principio. Idem concludit in effectu Lapus allegatione ſua octaua incipiente præſentatus in vltima colum. idem & clarius do.Cardi.Flor.in clemen.vnica in principio in ij.oppoſitione de ſupplen. negligent.prælat. vbi dicit hoc procedere etiam in præſentatione quæ habet vim electionis, ſcilicet, in præſentatione patroni clerici. Præmiſſam etiam concluſiouem tenet ipſe in cap.paſtoralis.in j.col.ͣ.eod.dum dicit præſentatio non tribuit ius reſpectu tituli. Idem in cap.quoniam.in x.q. & in c.quod autem in j.nota.ͣ.eo.iſta etiam fuit concluſio Innocen.cuius verba Abbas ibi commendat in cap.dilectus.de offi.lega.vbi dicit Inn.quòd per præſentationem acquiritur ius ad beneficium: per inſtitutionem verò acquiritur ius in beneficio. idem etiam concludit Abbas in c.quòd autem, verſ.oppono contrà textum.ͣ.eod.& idem volunt moderniores in rubrica de iudi.Limita tamen vt præſentatus habeat ius ad beneficium.& ſic ad rem poſtquam acceptauit præſentationem. prius autem non dicitur propriè habere ius etiam ad rem. ita concludit Calde.in conſil. ſuo xvij.incipiēte præſentato ſub hoc.eod.tit.& no.quòd tale ius ad rem dicitur habere præſentatus etiã quòd præſentatio nō ſit admiſſa ab eo cui facta eſt: ita dicit

Bald.

Bald. in repertorio ſuo iuris ciuilis, & canonici in verbo patronatus. verſ. ij. allegat text. pro ſingulari. in d. c. cum Ber. ¶ † Quintò quæro, an per inſtitutionem trãferatur plenũ ius in beneficio iuriſpatronatus, vel 9
alio abſque apprehẽſione poſſeſſionis. Abb. in c. quòd autem. ĩ. e. decidit quòd ſic. mouetur, quia licet in temporalibus requiratur traditio & apprehenſio poſſeſſionis ad hoc quòd quis dicatur habere plenum ius. l. traditionibus. C. de pac. l. quoties. C. de rei vend. ſecus eſt in ſpiritualibus per text. clarum in cap. ſi tibi abſenti. de præben. lib. vj. vbi etiam Gemini. & doct. notant. Idem decidit Abbas in cap. ſuggeſtum. in primo not. ĩ. eod. Idem Innocẽ. Abb. & alij in c. inter cætera. ſ. de præben. vbi dicunt, quòd facta permutatione beneficiorum cum autoritate ſuperioris acquiritur ius permutantibus ſine alia traditione. & facit optimè quod dicit Abb. in c. quòd autem. in fi. textualiũ. ĩ. eod. vbi dicit ꝙ ſufficit ꝙ præſentatus ſit inſtitutus dato, quòd poſſeſſionẽ non apprehẽderit. quia ex ſola inſtitutione habet plenum ius per d. c. ſi tibi. Contra iſtam concluſionẽ, arguitur ſic, ſi inductio in poſſeſſionẽ non eſt neceſſaria, quia per inſtitutionẽ acquiratur plenũ ius, ergo malè fuit à iure adinuenta in c. vt noſtrum. de of. archi. & ſimilibus in quibus dicitur, quòd ius inducẽdi beneficiatũ in poſſeſſionẽ beneficij ſpectat ad archidiaconum. Iſtam difficultatem mouet Abbas in capit. tranſmiſſam. in ij. col. de elec. & facit pro concordia, & ſolu. hãc diſtinctionem, quòd aut alius eſt in poſſeſſione beneficij. & tunc non eſt licitum inſtituto, vel confirmato adminiſtrare niſi prius inducatur legitimè in poſſeſſionem illius beneficij. quia ſecus faciẽdo eſſet ſpoliare poſſeſſorẽ propria autoritate, quòd nõ licet. c. eum qui de præbend. lib. vj. Et iſto caſu procedit

contrar

cõtrarium aut nullus eſt in poceſſione beneficij. & tũc tenet communem eſſe opinionem vt ſupra.ſ.quòd ſine apprehenſione poſſeſſionis habeat clericus plenũ ius in beneficio & poſſit adminiſtrare in ipſo beneficio. Limita tamen hanc concluſioné vt non procedat quã-tum ad effectum vt quis dicatur in quaſi poſſeſſione iuriſpatronatus.quia eſt neceſſe quòd præſentatus per eum & inſtitutus ſit in poſſeſſione beneficij & habitus pro rectore vel clerico illius beneficij. ita decidit domi.Calde.in concilio.ſuo.xij.incipiente quæ requirantur &c.in titulo de iurepatronatus. allegat notata per Innocen. & Hoſti. in.c.ij. de.in integ. reſti. & ibi etiam ponit alia requiſita vt quis dicatur in quaſi poſſeſsione iuriſpatrona. & dicam infrà ſuprà verbo cõpetens alicui in.x.q. Limita atiã vt non procedat hæc concluſio quantum ad alium effectũ de quo per Abb. in.cap.cum ſuper in iiij. col. ſuprà de can. póſ. & propriè.quem omnino vide pro intelligentia prædictorum.Quomodo autem acquiratur poſſeſsio beneficij. vt de Innoc. & doctores in c. in literis. ſuprà de reſti ſpoliato. vbi etiam tradunt quomodo amittatur & videbimus ſuper verbo competens alicui in quæſtione
10 xj.& ſequentibus. ¶ † Sextò quæro an iuſpatronatus ſit diuiduum : vel indiuiduũ. in hoc puncto diſtingue, quòd ſi nos loquimur de ipſo iurepatronatus, tunc indiuiduum eſt.text.eſt in c.j. ꝟ. eo.hinc dixit Bald.in.l. familiæ. C. con. vtriuſ. iud. quòd cum iuſpatronatus competat inſolidum non venit in diuiſione. & ratio eſt ſecundum gloſ.& doctores in.d.c.j.& gloſ.in.c. piæ mentis. in fine.xvj. q.vij. quia iuſpatro. eſt quid incorporale ſed in corporalia diuidi nõ poſſunt.l.§.vſuſfructus.ff.ad.l.falc.l.cornelia pia.ff. de iurepat. igitur &c. idem tenet Bal.& refert & ſequitur do. Andreas Barbatius,

batius.quos omnino vide pro declaratione huius conclusionis in c.quanto.de iudi.Iſta concluſio exemplificatur tribus modis.vt per doctores & Abba.Panor.referentē in d.c.j.ad quos me remitto.Ex iſta concluſione ego infero, quòd in iurepatro. habet locum ius accreſcēdi.quia in his quæ indiuidua ſunt habet locum ius accreſcendi etiam in contractibus: vel ſecundum aliquos ius non accreſcendi text.eſt in l.proprium.ff.cōmu.prædio.notāt Bart. & alij communiter in l.ſi mihi & Titio.ff.de verb.obliga.doc.in c.j.de duobus fratribus de nouo beneficio inueſti.Ioan.And.in additionibus Specu.in rubrica de feudis.& Bald.in l. vnica.circa vltimam col.C.quando non pe.par. & ibidem Sali. in x. quæſtione. & Bal.in l.j. §. interdum. ff. de vſufru. accreſcen.& facit quod no.Bart.in l.ij.§.ex his.in vltimis verbis.ff.de verbo.oblig. & ita in terminis decidit Paulus de Eleaza.in diſputatione ſua inſipiente patronus eccleſiæ. Idem do. Alexad.in d.l.ſi mihi & Titio.in fine principij. ff. de verb.oblig. & idem ſentit Calder. in conſil.ſuo.viij. poſito ſub hoc titulo de iurepatron. Idem Bald.in c.quanto.in ij.col.de iudiciis.vbi concludit † quòd ſi contra vnum ex patronis fertur ſentētia 11
& alius obtinuit, quòd obtinenti totū accreſcit.& ibi in ſpecie refert & ſequitur do.Andr.barba.Si verò nos loquimur de præſentatiōe, quæ eſt fructus vel effectus iuriſpatro.& iſta quandoque poteſt diuidi ſcilicet hoc modo tu præſentabis iſta vice & ego altera quando continget eccleſiam vacare.tex.eſt clarus in cle.plures. eo.tit.Circa quod vide pulchrā deciſionem Ioan.And. in c.cum illis.§.fin.de præbendis libro ſexto:quam refert & ſequitur excellens doctor dominus Ludo. bologni.in additione ſua facta ad Ioan. de ana. in conſil. ſuo xliij.incip.ſtante viciſſitudine. dicūt enim præfati

doctores quòd facta cõuentione inter patronos modo quo ſuprà ſi Papa mandat prouideri de beneficio quod ſpectat ad præſentationem alterius illorum patronorum non poteſt pro quo ſcribitur habere beneficium illud ſi illa vice præſentatio ſpectat ad alium patronum, cuius decisionis non fuit memor maximus accumulator & canoniſtarum princeps dominus Felinus Sandeus in ſuo tractatu quando literæ apoſtolicæ noceant patronis eccleſiarum. Redeundo nunc ad propoſitum poteſt etiam fieri diuiſio hoc modo. Tu præſentabis in vna eccleſia & ego in alia præſupponendo, quòd habemus duo iura patro. ita Abb. Panormita. in d.c.j. in fine textualium. ſ. eod. & hoc procedit etiam ſine conſenſu epiſcopi ſecundum dominum Cardi. in d.c.j. in iij.q. per dictam clem. plures. in verbo liberè. cum gloſſ. & iſtam diſtinctionem videtur ſenſiſſe gloſ. in d.ca.j. dum dicit quòd iuſpatronatus tanquam indiuiduum eſt apud vnumquenque heredem inſolidum quantum ad omnes effectus, præterquam quo ad præſentationem, quæ eſt apud omnes pro parte ſua, ita quòd nullus de per ſe poterit præſentare. & quæ ſit ratio diuerſitatis, ſcilicet, ꝙ magis iuſpatro. ſit inſolidum apud patronum quantum ad alios effectus quàm quantum ad præſentationem pulchrè explicat Io. An. in d.c.j. ſuper glo.j. & clarius do. Card. Flo. in cle. plures. in principio. in iij. col. eod. tit. prædictam etiam diſtinctionem facit do. Cardi. Flor. in cle. plures. in prin. in iij. col. in ver. quia verò ad hæc motiua. eo. ti. dicens, quòd iuſpa. eſt indiuiſibile in ſubſtantia, ſed diuiſibile quo ad ius præſentandi. Adducit ſimile, quia iuriſdictio quãdocũque eſt apud plures inſolidum, ſed exercitiũ pro parte. c. prudentiã. in princ. de offic. dele. ¶ Quid autem ſi ſint duo patroni qui ſint

diſcord

diſcordes an poſſit ſuperior eos compellere ad facien dam diuiſionẽ modo quo ſ.ſ.vt alternis vicibus fiat præſentatio p eos reperio ꝙ do. Feli. Sande⁹ in c. quæ in eccleſiarum.col.pe.de cõſti.in verſi. ceterum in fine ſentit ꝙ ſic.dũ allegat glo.in c.licet.xvj.q.j. & ſubiicit illã eſſe notãdam ad intellectũ cle.ij.de iurepa. dicit e-nim gl. preallegata ꝙ ſi duo epiſcopi habeant cõmuni ter eccleſiã ſubiectã.& diſcordant in eccleſiæ diſpoſi-tione,ſuperioris erit officium,vt alternis annis diſpo-nant.Ego tamen puto dicendũ contrarium hoc caſu. quia diuerſa militat ratio in præſentatione fiẽda quæ ſi fiat nũc incertũ eſt quãdo alia vice fieri debeat. Sed in caſu dictæ gl.certũ eſt ꝙ alternis annis quilibet epi ſcopus habebit exhercitiũ illius iuris.præterea quan-do patroni diſcordant,ſatis eſt prouiſum à iure de mo do prouidẽdi eccleſiæ vt in c.iij.& in c. cũ autẽ.cũ ibi no.ĩ.e. ¶ Septimò quæro circa iſtud verbũ ius † quo 13 tuplex ſit iſtud iuſpatro. eccleſiarũ de quo tractemus. breuiter dic ꝙ duplex. vnũ appellatur iuſpatrona. ec-cleſiaſticum : aliud laicorum. Et ſic alij dicuntur pa-troni laici alij dicũtur patroni eccleſiaſtici. text.eſt in c.vnico in fi.eo.ti.li.vj.& in c.cũ autẽ.ĩ. e.vbi Abb. & do.Idẽ.Abb.& alij.in c.eã te. in c.cũ propter.& in c. paſtoralis.& in c.cũ dilectus,ĩ. eo. & alibi ſepe patro-natus laicorũ ſeu patronus laicus dicitur quando ali-quis laicus vel clericus ratione patrimonij ſui eccleſiã fundauit cõſtruxit vel dotauit.glo.eſt in clemẽ. plures, in verbo præſentare.e.ti.& ita declarant Abb. & alij in locis ſuprà allegatis.Idẽ Abb. in c.illud ĩ. e.in c. de monachis.ſ. de prębẽ. vbi ſẽper cõcludũt do. ꝙ etiã ſi cleric⁹ nomine ꝓprio ſeu ratiõne patrimonij ſui fun-det eccleſiã vel capellã tamẽ cẽſetur iuſpa.laicorũ:ſeu illi equiparat̃ p oĩa:vt di.Ab.ĩ d.c. eã te.ĩ fi.Et ita etiã

 firmat

firmat do.Fel.alias autoritates alegando in ſuo tracta-
14 tu quando literæ apoſtolicæ, &c. † Patronatus autem eccleſiaſticum dicitur, quando clericus habet illud nomine eccleſiæ ſuæ. ita doc. vbi ſ. ſeu quando ipſa eccleſia vel aliqua vniuerſitas vel collegium religioſum vel clericorum habet iuſpatro. vt decidunt domini de rota deciſione octaua in antiquis in ti. de iurepatr. & latius do.Fel. in d. ſuo tract. in vij. col. & probatur in c. vnico, eo. ti. li. vj. ¶ Sed circa iſtam deciſionem inſurgũt aliæ
15 quæſtiones acceſſoriæ. ¶ † Prima eſt, pone quòd eccleſia & laicus ſimul habent iuſpatr. an regulabitur tale iuſpatronatus vt eccleſiaſticum an vt ſeculare. glo. in c. vnico in verbo eccleſiaſticus eo. tit. li. vj. concludit quòd regulabitur vt eccleſiaſticum. Et propterea hoc caſu laicus habebit ſex menſes ad præſentandum, vbi tantũ haberet quatuor. & cum illa glo. tranſeũt Archi. Gemi. & alij ibi. Et ratio deciſionis eſt quia magis dignum trahit ad ſe minus dignum. c. quod in dubiis. cũ glo. & con. eccle. vel alta. l. quæritur. ff. de ſta. ho. cum ſimilibus. Iſtam etiam concluſionẽ ſequitur Abbas in c. cum propter in fi. & in c. eam te. ĵ. eo. Idẽ firmat Fede. de ſenis in cõſil. ſuo lxv. incipien. infraſcriptę quæſtiones. in vlt. col. in princ. Idem etiam tenet Abbas in c. de quarta. in v. col. de præſcrip. vbi per dictam gloſ. in ſimili cõcludit, quòd ſi laicus habet rem cõmunem & indiuiſibilẽ cum eccleſia tunc nõ currit præſcriptio contra laicum ſpatio tẽporis à iure communi ſtatuto. ſed conſeruatur ius ſuũ propter eccleſiam. allegat tex. optimũ & quaſi expreſſum in l. ſi cõmunem. ff. quemadmodũ ſeruitus amittatur. Facit etiam quod no. Bart. & Bal. in l. præcipimus. §. eo. obſeruando. C. de appell. vbi dicunt, quòd ſi clericus & laicus eſſent obligati ratione clerici ambo conueniuntur corã epiſcopo quod

etiam ſequitur do. Andreas barbatius in rubrica de officio deleg. in ij. col. & dominus Alexander in conſil. clxvij. incipien. viſo toto proceſſu. in ij. volumine in fine. & in conſil clxxxiij. incipiente viſo proceſſu eodem volumine & Abbas in c. ſuper quæſtionum §. ſi verò. in ij. colum. ſ. de officio deleg. vbi ponunt ſimiles deciſiones. & illam deciſionem Bar. in d. l. præcipimus, exclamat Mathesilanus notabili ſuo clxiiij. Et poſſent infinita accumulari quæ accumulauit do. Fel. in c. j. in iij. colum. de præſcrip. vbi pulchrè ornat regulam, d. l. ſi communem. facit etiam quod dicit Rota in antiquis ſub titulo de conceſ. præben. deciſione xxxvij. incipiente papa. vbi dicit quòd ſi papa confert beneficium iuriſpatr. clerici & laici ſimul valet talis collatio vbi aliàs non valeret. Contra iſtam concluſionem facit quod decidit Abbas in c. fi. in fine ꝟ. eod. vbi dicit quòd ſi præſentatio ſimul pertineat ad patronum laicum & patronum clericum non poterit legatus papæ etiam de latere tale beneficium conferre ſine præſentatione laici: & tamen beneficia iuriſpatr. eccleſiaſtici poteſt legatus conferre liberè. c. cum dilectus, ꝟ. eo. allegat Fede. de ſenis conſil. xliij. alias eſt in conſil. lxv. præallegato. Et ita decidunt Lapus & Gemi. ibi in vltimis verbis in d. c. vnico eo. ti. li. vj. Iſtam difficultatẽ tangit do. Fel. in dicto tractatu. in iiij. col. qui alias autoritates allegat pro & contra: & finaliter ſoluit diſtinguendo, ꝙ vbi reſultat commodum eccleſię vel eccleſiaſticæ perſonæ, & tũc fit in caſu miſto denominatio à qualitate clericali, non autem à qualitate laicali. Et ita procedit gl. in d. c. vnico eo. ti. li. vj. cum ſ. allegatis. Si autem reſultaret incommodum vel deterioratio eccleſiæ ex prædenominatione qualitatis clericalis. tunc inſpicitur potius qualitas laicalis. Et ita procedũt con-

traria in quibus legatus non poteſt conferre beneficiũ iuriſpatronatus miſtum. quia conferendo liberè nedũ præiudicaret præſentationi laicali: ſed etiã præſentationi eccleſię vel eccleſiaſticę pſonæ. Iſtã diſtinctionẽ cõprobo p ea quæ notat Ab. in c. ſuper quæſtionũ. §. ſi vero. in ij. col. ſuprà de offi. deleg. vbi dicit quòd compoſitum aſſumit naturam alterius ſpeciei ſecundum quòd iuri minus derogatur. ¶ Secunda quæſtio
16 acceſſoria eſt. pone † quòd vnus patronus eccleſiaſticus habeat iuſpatrona. ſimul cum pluribus laicis. an tunc iudicabitur iuſpatro. eccleſiaſticum: an potius ſeculare. propter maiorem numerum patronorum ſecularem videtur dicendum quòd iudicabitur iuſpatro. ſeculare per doctrinam Bar. in l. fi. in iij. col. ff. de colleg. illicitis. vbi dicit quòd vniuerſitas ſcholarium cenſetur ſecularis, quando plures ſunt ſeculares in ea quã eccleſiaſtici. & propterea ipſa vniuerſitas poterit conueniri coram iudice ſeculari. fatetur tamen quòd vbi eſſent pares numero cenſetur eccleſiaſtica: quia magis dignum trahit ad ſe minus dignum. & iſtam doctrinã ſequitur Abb. & ibi do. Feli. in j. col. in c. ex literis. de conſti. eandem doctrinam tradit Bald. in auth. habita in pen. colum. in princip. C. ne filius pro patre. facit quod notat idem Bald. in l. fi. in x. colum. C. de edic. diui Adri. tol. in verſicu. ſed hic quæritur. vbi dicit quòd ſi ſunt plures poſſeſſores hereditatis: quibus vniuerſaliter deberet offerri libellus, quòd ſi omnes eſſent laici excepto vno qui ſit clericus debebit agitari iudicium coram iudice laico. Tandem pro iſta opinione videtur deciſio in terminis Io. de lig. in c. dilectus. iij. ſ. de preben. quem refert & ſequitur dom. Feli. in d. c. ex literis. in j. colum. vbi decidit quòd iuſpatronatus competens vniuerſitati ſcholarium dicitur eccleſiaſticum

ſticum ſi ibi ſint plures clerici. Si autem ſint plures laici dicitur iuſpatronatus ſeculare. Contrarium credo verius licet non reperiam hunc punctum examinatũ: teneo enim ſaluo ſaniori iudicio quòd iudicabitur iuſpatro. eccleſiaſticum non conſiderata pluralitate ſecularium &c. me mouet quia iuſpatro. eccleſiaſticum, vt ſuprà dictum eſt dicitur quando clericus nomine eccleſiæ ſuæ & ſic ipſa eccleſia vel collegium clericorum vel religioſorum habet ipſum iuſpatro. vnde hoc caſu non conſideratur perſona ipſius clerici: & ſic non conſideratur, quòd ſit vna vel quòd ſint plures perſonæ. quia non eſt ipſa perſona clerici quæ habeat iuſpatrona. ſed poti⁹ eccleſia, collegium, vel vniuerſitas. Et propterea fundamentum de pluralitate ceſſat. fateor tamen quòd vbi conſiderarentur perſonæ: tunc attenderetur an eſſent plures laici quã clerici vel contra. Et propterea ſi ad vniuerſitatem ſcholarium ſpectaret iuſpatro. tunc ſi in illa vniuerſitate eſſent plures laici iudicabitur iuſpatro. ſeculare, vt ſuprà. hoc enim caſu conſiderantur perſonæ ad cognoſcendum an vniuerſitas dicatur eccleſiaſtica vel ſecularis: vt ſuprà ſed iſta conſideratio non fit in caſu noſtro quando eccleſia eſt patrona. quia ita eſt patrona ſi ibi ſit tantum vnus clericus, ſicut ſi eſſent plures. & iſto modo poſſunt concordari dictæ deciſiones. Quinimo quandoque conſideratur plus perſona vnius clerici quàm pluriũ aliorum. vt in caſu ca. per tuas. de arbi. & vide Abbatem & melius vide pro declaratione & intelligentia illius text. & ſimilium dominum Andream Barba. in c. j. in ij. col. in fine de loca. vbi habuit optimam cõſiderationem. ſcilicet quod vbi clerici conſiderantur tanquam tales. & ſic tanquam clerici tunc minor numer⁹ clericorũ trahit ad ſe maiorẽ numerũ laicorũ.

& ad hoc allegat bona iura licet non allegat dictum c. per tuas. Aut verò clerici non conſiderantur tanquam tales ſed ſunt in loco tanquam quilibet vel conſiderantur tanquam quilibet : eo caſu maior pars laicorũ trahit ad ſe minorem partem clericorum. exemplum vt dictum eſt in vniuerſitate ſcholarium. clerici enim ſunt in vniuerſitate tanquã quilibet & tanquam ſcholares non tanquam tales.& ſic non tanquam clerici ni mirum ſi maior pars ſecularium vel laicorum trahit ad ſe minorem partem clericorum & allegat bonum textum cum gloſ.in cap.à collatione. de appelatio. libro ſexto & iſtã declarationem ſequuntur moderniores in capitulo ex literis.de conſtitutioni.& ex iſta declaratione habes intelligentiam prædictæ quæſtionis. & eorum quæ ſuprà dixi. & dictam conſiderationem habuit prius domi.Car.Flo. in proœmio clementinarum in j.colum.& domi.Abbas Panor.c. auditis.in iij. nota.in fi.de elect.ſ. vbi allegat gloſſam pro ſingulari in d.c.à collatione.& refert do.Fel.ſ.in proœmio gregoriano.in princ.dicit enim Panormitanus vbi ſuprà: quòd epiſcopus quantumcunque maximus exiſtens in ſtudio non præcedit rectorem: quia non eſt in vniuerſitate tanquam epiſcopus, ſed tanquam ſcholaris. & præmiſſam doctinam.ſ.quòd vbi plures conſiderantur vt ſinguli, quod tunc attendatur perſona clerici licet laici ſint plures : firmat etiam do. Maria. Soci.in c.j.in ver.decimaquinta declaratio.de foro competen.Quid autem ſi eſſent pares perſonæ : ſcilicet tantæ ſeculares quantæ eccleſiaſticæ:patet veritas ex ſupradictis.& aliquid faciunt notata per Imo.in c.inter dilectos.de do

17 natio. in pen.col. ¶ † Tertia quæſtio acceſſoria eſt an iuſpatr. benignorum vel iſtarum fraternitatum diſciplinatorum vel illorũ de tertio ordine ſancti Frãciſci

&

& ſimiliũ dicatur iuſpat.eccleſiaſticum.Reperio domi nos de Ro.in ſuis deciſionibus antiquis in tit.de iurepatron.deciſione octaua. decidere quòd iuſpat.beguinarum cenſetur iuſpatr.eccleſiaſticũ:quia poſito quòd tales beguinæ ſint ſeculares:religioſè tamen viuunt & habitum portant religioſum. Ideo non videntur merè laicæ : quia licet ſint laicæ tamen propter religionem quam habent vidẽtur facere collegium religioſarum. Iſtam eandem concluſionem firmat Fel.allegando dictam deciſionem dominorum de Rota in dicto ſuo tractatu quando literæ apoſtolicæ, &c. in vij. colum. concludens idem in aliis fraternitatibus vel collegiis habentibus eaſdem qualitates quas habent beguinæ, ſcilicet habitum religioſum &c. ſed vbi non habent dictas qualitates prout diſciplinati non habent : tunc dicuntur patroni laici. Iſtam concluſionem comprobo per doctrinam Bart.in l.cum ſenatus.ff.de rebus dubiis.vbi dicit quòd fraternitates laicorum debent conueniri coram iudice laico.& tradunt doc.in c.ij.de fo. compe.vbi d.Feli.in fi.alia adducit. ¶Quarta quæſtio acceſſoria eſt : quia concluſum eſt ſupra quòd iuſpatronatus eccleſiaſticum dicitur quando competit eccleſiæ vel clerico ratione eccleſiæ. Si ante competit clerico ratione patrimonij ſui dicitur iuſpat.ſeculare. pone † quòd clericus fundauerit & dotauerit eccleſiã 18 & dubitetur an de patrimonio an de bonis ſuæ eccleſiæ id fecerit:an hoc caſu iudicabitur iuſpatr.eccleſiaſticum vel ſeculare. Iſtam quæſtionẽ tangit d.Ioan.de lig.in d.c.dilectus.& non decidit. Reperio quòd d.Fel. in d.cap.ex literis.in j.colum.decidit quòd iudicabitur iuſpatr. eccleſiaſticum:quia in dubio cenſetur clericus illam eccleſiã dotaſſe de bonis beneficiorum. Et ratio ſecundum eũ eſt quia clerici licitè diſtribuunt fructus

tales in pios vſus ſecundum notata per Inn.in c.epiſcō pus.de præb.Iſta ratio d. Feli.non eſt cōcludens vt vides.vnde ego credo deciſionē huius quæſtionis pēdere ab alia quæſtione quā tangunt doc.maximè Abb.in c. iij.de peculio clericorū.in c. cū in officiis.& in c.cum eſſes.de teſta.in xj.col.ver.iij.principaliter quæro,videlicet an acquiſita per clericū cenſeantur acquiſita de fructibus eccleſiæ : an de fructibus patrimonij ſui.in qua quæſtione opin.& diſt. Abb.ibi videtur æquior.ſ. quod aut cōſtat de quibus bonis clericus acquiſiuit : & res eſt clara.Si autē dubiū eſt,& tunc cēſebitur acquiſiuiſſe tam ex redditibus propriis quàm ex redditibus eccleſiæ.& ideo acquiſita ſecundum eum debent diuidi inter eccleſiā & heredem clerici æqualiter vel inæqualiter ſecundum ꝙ magis de redditibus patrimonij,vel econtra præceptū eſt.prout exemplificat Abb. in d.cap.iij.circa fi.de peculio cleri. Ex hoc infero in quæſtione noſtra,quòd ſi præſupponimus clericū habere patrimonium & beneficium,& reperiatur eum fundaſſe vnam eccleſiā, vel capellā erit patronus ipſe ratione patrimonij:& etiā erit patrona eccleſia ſua ratione ſuorū fructuū vel redditũum.& licet regulariter diuiſio rerū acquiſitarū per clericū fiat vt dictum eſt, tamen non erit curandum hoc caſu quòd maiores redditus percipiātur de beneficio quàm de patrimonio, vel econtra.quia quando plures fundant vel dotāt eccleſiam ita eſt patronus qui cōfert minus ſicut qui cōfert plus ſecundum gl.in ſumma.lxiij.diſ.& cōcludunt Inno. Abb. & alij. hic fateor tamen quod ratione miſturæ regulabitur hoc caſu ſicut iuſpat.eccleſiarū quia magis dignū,&c.vt declaraui.ſ.in j.q.acceſſoria.vnde d.Fel. malè videtur cōcluſiſſe ꝙ in totū iudicetur iuſpatro.eccleſiaſticū quia de bonis vel redditibus eccleſiæ in

ſiæ in totū præſumatur acquiſitum. quia veritas eſt in cōtrariū vt ex p̄dictis apparet. ¶ Vltima qō acceſſoria eſt † q̄ differētia ſit inter vnū & aliud iuſpatr. Breuiter Hoſti. hic in ſumma in ver. in quibus differāt enumerat multas & clarius Abb. in c. cum propter. in fi. ȷ̄. e. vbi enumerat nouē differentias. Aliā ponit do. Anto. in c. pe. in vlt. col. ȷ̄. e. vide per te. Aliā & ſic vndecimā differentiā credo poſſe aſſignari: quia patronus laicus non pōt intereſſe electioni in eccleſia collegiata patronata. Sed clericus ſic. gloſ. eſt in c. nobis. in verbo de ſua. ȷ̄. e. & etiam habetur in c. de hoc per abbatem maximè de ſimonia. Aliam & duodecimam aſſigno differentiam: quia laicus non efficitur patronus à principio, niſi altero de tribus modis, ſcilicet fundatiōe, &c. iuxta glo. in c. piæ mentis. xvj. q. vij. ſed clerici efficiūtur patroni ex conceſſione temporalium alicuius eccleſiæ eis facta. ita decidit Abbas per illum textum in capitulo de monachis. in verſiculo. in quarto modo. ſ̄. de præbendis. ſuper qua differentia cogita quia in dicto c. de monachis. non dicitur, quòd in tali conceſſione transferatur iuſpatronatus, ſed bene ius præſentandi. Et an poſſit quis habere ius præſentandi abſque eo quod ſit patronus, dicā infrà in proceſſu ſuper verbo competens alicui. Et aliquas differentias refert dom. Felin. in capitulo cum Bertoldus. in iij. colum. de re iudi. Sed omnia in ſpecie non refero: quia ſic non ex pediretur hoc opus iſtō anno. Aliam differentiam colligo ex cap. ſi quis epiſcoporum xvj. quæſtione ij. vbi præſupponitur, quòd epiſcopus patronus in aliena diœceſi poteſt præſentare quem vult. Secus tamen eſſet in laico, & iſtud eſt priuilegiū epiſcopi ſecūdum Hoſt. hic in ſūma. §. ij. ¶ Expeditus ſum de cōmēto primi verbi poſiti in diffinit. capio ſecūdū. ſ. honorificū.

Epiſcop

1 *Epiſcopus non poteſt facere regulariter inſtitutionem ſine praſentatione.*
2 *Honor an in tantum debeatur patrono in praſentando quòd inſtitutio facta eo ſpreto ſit omni caſu nulla.*
3 *Epiſcopus poteſt inſtituere quem vult ſine praſentatione, quādo praſentatus per patronum non poteſt inſtitui ſine ſcandalo.*
4 *Inſtitutio non poteſt fieri per legatum de latere patrono eccleſiaſtico ſpreto.*
5 *Tempus datum ad praſentandum an poßit abbreuiari.*
6 *Honor an ita debeatur patrono vt nihil poßit fieri in praiudicium iuriſpatronatus ſine eius conſenſu.*
7 *Papa an poßit praiudicare patrono.*
8 *Inferiores à papa an poßint praiudicare patrono.*
9 *Rector eccleſia patronata poteſt ſibi eligere quos vult ad ſeruiendum ſibi & miniſtrandum ſine conſenſu patroni.*
10 *Rector poteſt deputare vicarium in eccleſia ſine conſenſu patroni.*
11 *Patronatui eccleſiaſtico praiudicari poteſt per legatum.*
12 *Legatus de latere poteſt derogare iuripatronatus quod habetur ex conſuetudine vel praſcriptione.*
13 *Religioſus an poßit praſentari ad eccleſiam patronatam.*
14 *Conſanguineus an poßit praſentari ſicut extraneus.*
15 *Clericus poteſt alere coniunctos pauperes de redditibus beneficiorum ſuorum.*
16 *Incognitus an poßit praſentari.*
17 *Praſentans praſumitur ſcire conditionem praſentati.*
18 *Beneficiatus aliàs an poßit praſentari.*
19 *Beneficiato aliàs praſentato an vacet primum beneficium.*
20 *Praſentare ſeipſum an quis poßit.*
21 *Praſentatus an debeat eſſe ſacerdos vel presbiter de neceßitate: an ſufficiat quòd ſit ſimplex clericus ſubdiaconus vel diaconus.*
22 *Patronus in eccleſia collegiata praſentat clericos ad prabendas.*
23 *Patronus an poßit praſentare per procuratorem.*
24 *Procurator an debeat conſtitui ſpecialis ad praſentandum: & an ſufficiat generalis.*
25 *Praſentatio eſt quadam donatio.*
26 *Procuratorem praſentaſſe infra quatuor menſes an ſufficiat.*
27 *Patronus an poßit praſentare per literas ſcribendo epiſcopo qualiter talem praſentat.*
28 *Patronus an poßit praſentare plures dicendo epiſcopo quòd admittat alternatiuè quem velit.*

29 *Patronus*

29 *Patronus an poßit præſentare ſub conditione.*
30 *Patronus an poßit variare ſeu præſentare plures ſucceßiuè.*
31 *Clericus patronus ſi variat in præſentando an ſit puniendus.*
32 *Variari an ſit permiſſum à poſtulatione.*
33 *Patronus eccleſiaſticus ſi præſentauit ei qui non habet ius iuſtituẽdi: & ſic nulliter an poßit variare & denuò præſentare legitimè.*
34 *Patronus eccleſiaſticus an poßit præſentare plures ſimul.*
35 *Patronus laicus an poßit variare toties quoties voluerit.*
36 *Patronus ſi promiſit de præſentando vnum an poßit variare & alium præſentare.*
37 *Patronus ſi præſentauit vnum & iurauit de non variando an poßit variare.*
38 *Patronus ſi præſentat ſecundum nec dicat accumulando an ſecunda præſentatio valebit.*
39 *Patroni duo ſi præſentẽt vnum: an poterit alter ex his variare accumulando & alium præſentare.*
40 *Patronus ſi præſentet ſucceßiuè duos: quorũ alter ſit idoneior epiſcopus poteſt inſtituere quem voluerit.*
41 *Gratificationi non eſt locus quando iura non ſunt paria.*
42 *Senior eſt præferendus in beneficiis conferendis.*
43 *Maior pars patronorum præſentat vnum indignum, minor pars dignum quis erit præferendus.*
44 *Epiſcopus an debeat inſtituere primo præſentatum: quãdo duo ſucceßiuè ſunt inſtituti & ſint equè idonei.*
45 *Duobus præſentatis quorum vnus eſt de ſanguine fundatoris an debeat illum epiſcopus præferre.*
46 *Beneficium debet conferri ei qui bene fecit.*
47 *Papa in duobus intendit prouidere cuicunque in patria ſua.*
48 *Epiſcopus poteſt repellere præſentatum extraneum quando reperiũtur idonei in illo epiſcopatu.*
49 *Clericus diues an debeat præferri pauperi in beneficio.*
50 *Procurator meus ſi præſentauit vnum an poßim variare ac ſi perſonaliter præſentaſſem.*
51 *Conſtituens procuratorem ad præſentandum vnum compatronum ſuum qui præſentauit vnum nomine proprio: an poßit variare & alium præſentare nomine ſuo.*
52 *Literæ apoſtolicæ an poßint valere in præiudicium inſtituti.*
53 *Patroni præſentant: vnus Pe. alter Io. Inter iſtos præſentatos oritur lis: quia vnuſquiſque prætendit ſe potius eſſe inſtituendum & præferendum: an hoc caſu ſit licita variatio.*
54 *Lis ſi duret longo tempore inter præſentatos: ait epiſcopus debeat*

tandin

tandiu tardare ordinatione eccleſiæ quandiu durabit lis.

55 Epiſcopus an habeat tempus limitatum ad inſtituẽdum ſi nulla ſit lis reſpectu iuriſpatr. an poſſit tardare tantum quantum voluerit.

56 Epiſcopus an poſſit ponere œconomum in eccleſia patronata durante tempore dato ad præſentandum à iure ſi patronus nolit præſentare niſi in fine illius temporis.

57 Tempus datum ad præſentandum quando incipiat currere.

58 Tempus an currat patrono impedito præſentare.

59 Tempus quando incipiat currere ad præſentandum in eccleſia nouiter conſtructa.

60 Iuſpatronatus poteſt acquiri in eccleſia conſtructa & dotata de conſenſu epiſcopi.

61 Patronus an poſſit præſentare vltima die termini præfixi ad præſentandum.

62 Patronus qui non præſentauit in tempore an poſſit purgare moram.

63 Tempus quantum detur epiſcopo ad conferendum quando patronus excluditur à præſentando propter negligentiam vel aliter.

64 Patrono excluſo à præſentando propter negligentiam ad eccleſiam ad quam ſpectabat inſtitutio de iure ſpirituali inferiori ab epiſcopo an hoc caſu poteſtas conferendi deuoluatur ad ipſum inſe.

65 Tempus datum ad præſentandum an currat diebus feriatis.

66 Præſentatio an poſſit fieri die feriata.

67 Tempus an ſit ſtatutum præſentato ad conſentiendum præſentationi.

68 Patronus inſtituit coram eo qui non habet ius inſtituendi & interim labuntur quatuor menſes: poſtea intelligit ius ſtatuendi ſpectare ad alium & coram illo vult præſentare: an poſſit.

69 Edictum an debeat proponi facta præſentatione.

70 Præſentatus ſecundò ſi ſit in curia romana: an debeat ibi citari.

71 Præſentatus ſi adminiſtret in beneficio ante inſtitutionem an priuetur ipſo iure præſentatione.

72 Clericus ſi habeat duas præſentationes de ſe factas an teneatur eligere quam velit: & an poſſit proſequi vtranque.

73 Patronus dicens eligo talem in præſentandum an per hoc dicatur facta præſentatio.

74 Patronus ſi eligat præſentandum & electus renuntiet antequam præſentetur an patronus habebit iterum quatuor menſes ad præſentandum à die renuntiationis illius.

75 Patronus ſi dicatur confero huic clerico eccleſiam meam: an dicatur facta præſentatio.

76 *Patronus dicens coram epiſcopo eligo hunc clericum & peto eum inſtitui an dicatur facta præſentatio.*

77 *Patronus dicendo præſento iſtum ad eccleſiam concedendo ei patronatum an per hoc faciat eum patronum.*

78 *Epiſcopus dicendo non recipio vel non admitto præſentatum an per hoc videatur ipſum reprobare.*

79 *Epiſcopus admiſit clericum ad ordines & etiam ad beneficia tanquam idoneum ſi poſtea præſentatur ad beneficium iuriſpatronatus an ipſe epiſcopus poſſit eum repellere.*

80 *Patronus ſi præſentat ſed epiſcopus non admittat præſentatum an patronus teneatur alium de nouo præſentare.*

81 *Præſentatio an fiat ſoli epiſcopo.*

82 *Patronus an teneatur probare ſe præſentare infrà tempus ſtatutum à iure ſi id negetur.*

83 *Præſentatio an probetur per ſolam narrationem epiſcopi factam in literis præſentationis.*

84 *Honor patrono debitus quis ſit.*

85 *Tempus quadrimeſtre quod datur patrono qualiter debeat computari.*

86 *Patronus an poſſit præſentare ad beneficium vacans de iure.*

87 *Rector eccleſiæ ſi ſit priuatus beneficio ipſo iure propter aliquod delictum an patronus poſſit ſtatim præſentare antequam ſit declaratum.*

88 *Prærogatiua maiori quis ſungatur præſentans an inſtituens.*

89 *Honor an debeatur patrono vt non poſſit vocari in ius per præſentatum ſine venia.*

90 *Honor an debeatur patrono vt pro eius anima ſit in eccleſia patronata ſpiritualis miſſa celebranda.*

91 *Maior pars patronorum an ſit neceſſe quòd conueniat habito reſpectu ad omnes patronos.*

92 *Præſentatio an requiratur quòd fiat à maiori parte patronorum.*

93 *Præſentatio an ſpectet ſingularibus perſonis: an collegio differt & quare.*

94 *Patroni an debeant ſimul conuenire in actu præſentationis.*

95 *Specialia duo non debent concurrere circa idem.*

96 *Patronorum vnus præſentat ſingulariter & de per ſe poſtea congregantur ſimul & ſemel, an ille qui præſentauit ſingulariter ſit priuatus pro alia vice poteſtate dandi vocem.*

97 *Inſtituendi habent poteſtatem duo inſolidum vnus præſentatur coram vno: alter ſecundo loco & coram alio, an primò præſentatus debeat*

debeat obtinere.

98 Honor an debeatur patrono vt poßit ſaltem ex conſuetudine concedere eccleſiam patronatam abſque epiſcopo.

99 Honor alius an debeatur patrono ex iure patronatus quàm præſentatio.

100 Patronus eccleſiaſticus poteſt exigere rationem de temporalibus eccleſia.

101 Epiſcopus poteſt exigere rationem de temporalibus eccleſia.

HONORIFICVM iſtud verbum importat honorem,quem habet Patronus in
1 præſentando rectorē vel clericum: † quia ſine præſentatione non poteſt epiſcopus inſtitutionem facere regulariter. c. decernimus.xvj.q.vij.Item importat honorem, quem habet patronus in eccleſia:quia præ aliis debet honorari. c. nobis.ĵ.eod. Iſte Abbas & alij hic:ſed vt melius hæc materia intelligatur formabo aliquas quæſtiones circa eam. ¶Pri-
2 mò igitur quæro † an intantum debeatur iſte honor patrono in præſentando quòd inſtitutio facta eo ſpreto ſit nulla omni caſu. Breuiter ſcias concluſionem, ꝙ regulariter inſtitutio facta ſine præſentatione patroni eſt ipſo iure nulla.tex.eſt in d. c.decernimus. ibi ordinationem ſuam irritam nouerit.xvj.q.xvij. Et ita firmat Abb.in c.illud.circa principium.& etiam circa fi. ĵ.eo.& in c.ex inſinuatione.in ij.no.eodem tit.& in c. cum Bertoldus.in iij.col.in fi.ſ̃.de re iud.& ibidem dò. Fel.in iij.col. vbi alias autoritates allegat. Idem decidit Bald. in conſil. ſuo xvij. ſecundum impreſſionem nouam incipiente factum ſic proponitur. in ij. dubio. in quinto volumine. vbi fortius dicit quod talis inſtitutio eſt nulla etiam ſi inſtituens ignoraret eccleſiam habere patronos. & ſubiicit ibi in tertio dubio quòd ipſemet inſtituens poteſt declarare ipſam inſtitutionem nullam. Et dicunt Hoſ. & d. Card. Flo. in d.c.ex inſinuatione

inſinuatione.quod inſtitutus in eccleſia habēte patronum intra tempus præſentandi ſine præſentatione patroni occupator eſt & tanquam occupator remouetur per illum text. & per c.illud ij. eod.titu. Contrariū tamen reperio tenere dominum Car. Flo.in.d.c.illud.in tertio notabili per illum tex.in verbo irritanda. quòd denotat inſtitutionem non eſſe irritam, ſed per ſententiam eſſe irritandam. Hoc non obſtante concluſio ſupra facta communior eſt. Nec ob. tex.in. d.c. illud. quia Abbas ibi & in.d.c. cum Bertoldus.exponit irritanda, id eſt, irrita nuntianda vel irritanda eſt de facto quatenus de facto proceſſit.vt in ſimili dicit gloſ.in. l. j.ff.de feriis. Nec abſurdū eſt ita interpretari vt euitetur correctio dicti c.decernimus.ſeu vt iura iuribus cōcordemus.c.cum expediat.de elec.lib.vj.l.vnica. C. de inoffi.dotibus. ¶ Hæc regula recipit modificationem vt ſit nulla inſtitutio inſtante patrono vel eo agēte de contemptu.ita firmat Abb.& do. Feli.alias autoritates allegans in.d.c. cū Bertol. idem Abb.in d.c. illud.alias etiam declarationes & limitationes recipit hæc regula de quibus per Ioa.An.do. An.& Abb.in fi.d.c.illud. & pleniùs per do. Feli.in.d. cū Bertol. vbi per tres columnas hanc regulam proſequitur. Miror tamē quòd eam perfecte non expediuerit. ¶ Limitauit enim dictam regulam ſex modis tantum. Ego alias referam omiſſis dictis per eum ne tranſportem de charta in papyrum. ¶ Limita igitur ſeptimò dictam regulam quæ habet quod inſtitutio facta ſine præſentatione patroni eſt nulla ipſo iure vt non procedat † quando præſentatus per patronum ſine ſcandalo inſtitui non poteſt quia tunc epiſcopus poterit inſtituere quem velit ſine præſentatione.text.eſt & ib no.Ab.in c.quoniam infra cod.tit. Multa enim pro ſcandalo euitando permittuntur

mittuntur que alias non permitterentur, que latiſſimè accumulat do Feli. Sandeus in c. nihil cum ſcãdalo. in j. & ij. col. ſ. de pręſcrip. Quomodo autem intelligatur imminere ſcandalum in caſu noſtro declarat Hoſ. hic in ſumma in ver. quid iuris. ¶ Octauò limito dictam regulam vt non procedat, quando non cõſtat eccleſiam eſſe patronatam. dato enim quod aliqui intra ſe cõtendant ſuper iure patronatus. Si tamẽ aliter nõ conſtat eccleſiam eſſe patronatam poterit epiſcopus ibi clericũ inſtituere illis ſpretis, ſeu ſine eorum præſentatione. iſtam limitationem colligo ex verbis Ab-
4 batis Panor. in c. ſi verò. infrà eo. titu. ¶ † Nonò limita iſtam regulam vt non procedat in patrono eccleſiaſtico: quia eo ſpreto poteſt fieri inſtitutio per legatum de latere. c. cum dilectus. & ibi not. j. eod. per papam verò poſſet fieri inſtitutio etiam ſpreto patrono laico: licet in dubio non pręſumatur velle illi preiudicare vt ibidem notatur. & ita declarat Abb. in d. c. illud. in vltimis verbis, & amplè traditur per dictum dominum Feli. in dicto ſuo tractatu, quando literæ apoſtolicæ &c. vbi declarat an & quando papa videatur voluiſſe præiudicare iuripatronatus. conſi. lxix. incip. vocante quadam eccleſia in ij. col. vbi etiam declarat an in propoſito noſtro paria ſint eſſe patronũ vel in quaſi poſſeſſione iuriſpatronatus. de quo pleniùs dicemus ſuper verbo competens alicui. ¶ Secundò quæro circa iſtud verbum honorificũ, poſito quod non poſſit epiſcopus honorem patrono auferre in præſentando: &
5 ſic ſine præſentatione inſtituere † an ſaltem poſſit tempus datum ad præſentandum abbreuiare. Exemplum prout quotidie contingit, vnus patronus præſentat clericum. ordinarius facit proponi edictum iuxta

iuxta formam. capitulo finali de elect. libro ſexto. ¶ Quæ forma habet etiam locum in præſentatione. vt ibi dicit gloſſ. ij. communiter approbata. alius patronatus non comparet infrà tempus aſſignatum in edicto. an per hoc ſit ſibi præiudicatum in tempore quatuor vel ſex menſium dato à iure ad præſentandum iuxta capitulum vnicum. de iurepatrona. libro ſexto. Iſtam quæſtionem attingit Ioannes And. in c.ij. ad finem de officio vicarij, libro ſexto. & ibi Gemi. refert in ſecunda collatio. & decidunt quod erit præiudicatum huic patrono non comparenti edicto. Et ratio eſt quia videtur patronus non comparendo conſentire præſentationi factæ. Iſtud etiam firmat dominus Feli. in c. cùm Bertoldus. in iiij. colum. de re iudica. ſubiiciens ſecus eſſe quando patronus compareret & diceret quòd præſentatio facta non deberet confirmari: quia prætendit quod ad ipſum ſpectat præſentatio, vel ſimul vel ſingulariter. ſed quòd pro tunc non vult præſentare, ſed vti termino & beneficio legis. & mouetur, quia licet iudex ex cauſa poſſit tempus præfixum à lege abbreuiare. vt firmat Barto. in l. ij. ff. de re iudicata. Tamen vbi incurritur aliqua pœna lapſo termino legis non poteſt iudex ipſum terminum abbreuiare. allegat gloſ. no. iuncto textu in capite primo in verbo tertiam vocationem de milite vaſ. qui contumax eſt in vſi. feud. & gloſ. in cle. j. in verbo tertio. de vita & ho. cle. Sed in propoſito lapſis quatuor vel ſex menſibus patronus amittit pro illa vice ius præſentandi. Ergo iſtud tempus inductiuum penè non poterit per ordinarium abbreuiari. Et ita dicit domi. Feli. ſe conſuluiſſe. & hunc punctum eſſe notiſſimũ & quotidianũ.

 Iſta con

Iſta cõcluſio videtur equa. tamẽ fundamentum domi ni Feli. non videtur tutum. quia idem eſt in habente ius eligendi quòd in habente ius præſentandi ſ. quod elapſo tempore ſibi dato à lege ad eligendum exclu-ditur ab eligendo. c. ij. & ibi nota. ſuprà de conceſ. prę-ben. Et tamen per terminum aſſignatum in edicto po-teſt ſibi præiudicari indiſtinctè d. c. fi. de elect. lib. vj. Niſi dicas ſoluendo dictam concluſionem, quòd ille tex. non loquitur in caſu, quando habens ius eligendi compareret & diceret ſe velle vti termino legis. ſed loquitur quando taceat & non compareret: quia vi-detur conſenſiſſe: vt ſuprà dictum eſt. vel dic quòd ille text. loquitur, quando edictum proponitur pro con-firmatione fienda & non pro electione fienda: quia tunc non proponitur edictum, ſed ſeruatur forma c. quia propter. de elec. & congregatio fit ſecũdum for-mam traditam per doct. in c. cum nobis de elect. vbi Abb. Pan. col. pe. & traditur per eundem poſt alios in c. in cauſis. eo. tit. & in c. cum omnes. in fi. de conſti. v-bi etiam moderni. quòd not. pro declaratione dicti c. fin. Præmiſſam concluſionem reperio etiam velle do. Abb. in diſputatione ſua incip. Angerio. in xiij. co. in fi. vbi dicit, quòd patrono præiudicatur ſi fuit propo-ſitum edictum & non comparet infra tempus ad con-tradicendum, allegat Hoſtien. & Ioan. Andre. in ſimi-libus terminis in c. ij. de his quæ fi. à præla. Et ad præ-dicta vide etiam Ioan. de Imo. in cle. plures. in vij. col. eo. titu. poſt Lapum ibi. vbi dicit fortius, quòd etiam cõtradictio vnius ex patronis, vel minoris partis vo-lentis expectare tempus quatuor menſium nõ atten-ditur quãdo maior pars præſentauit. & mouetur, quia fruſtra expectaretur præſentatio minoris partis, cuius euentus nihil operaretur per l. aliquando. ff. ad velleia-

num

num.quod bene not. Et ad hoc etiam vide doc. maximè Abb.ibi col.penul.& vlti.in c. cum nobis ſuprà de elect. Et prædictam opinionem etiam tenet Calderi. in conſi.ſuo x.incipiente.ſi vniuerſitas ſua. hoc e. titu. vbi dicit, quòd ſi vniuerſitas eſt patrona equior opi. eſt quòd maior pars poſſit non inſtante termino iuris aſſignare terminum præſentationi fiendæ. Aduerte tamen quia prædicta deciſio quam facit do.Feli. in d. c.cum Bertoldus. videtur contrariari dictæ deciſioni Cal.& alteri deciſioni Ioan. de Imo.ſuprà allegatę. Inquantum prædicti doctores præſupponunt,quòd maior pars patronorum poſſit præiudicare minori & prę ſentare etiam non inſtante termino iuris. & do. Feli. præſupponit ſimpliciter & indiſtinctè, quòd vnus ex patronis comparens edicto & dicens ſe velle expectare tempus,audiri debet. Sed poſſet(vt puto)ſaluari qđ dicit do.Feli.niſi illè qui præſentaſſet ante tempus eſſet maior pars patronorum,per fundamentum Imolæ ſuprà relatum. & quòd maior pars poſſit præiudicare minori etiam non inſtante tempore dato ad actum explican. decidit etiam Abbas & ſequuntur alij poſt eũ in c.cum omnes. in col. fi.de conſti. & habetur etiam per eum & alios plenius.in d.c.cum nobis.de elec. vbi Abbas in pe.col.aſſignat bonam rationem. Quis autem modus ſit ſeruandus in congregatione ipſorum patronorum, & cui ſpectet in congregando patronos maximè quando iuſpatronatus competit vniuerſitati, vide Calde.in dicto conſi. ſuo x.& ſequenti ſub hoc e. titu.& doc.in c.cum nobis. de elec. maximè Abb.ibi. co.penul.& vlti. ¶ †Tertiò quæro an debeatur honor 6
patrono,vt nihil poſſit fieri in prçiudicium iuriſpatronatus ſine eius conſenſu. Breuiter ſi loquimur † an 7
papa poſſit præiudicare patrono,clarum eſt, quòd ſic.

quia in beneficialibus habet ampliſſimam poteſtatem c.ij.de præben.lib.vj.cle.j.vt lite penden.& traditur in dictis locis & in aliis accumulatis per Fel. in tractatu ſuo quando literæ apoſtolicæ noceant patronis eccle-
8 ſiarum circa principium. † Si verò loquimur de inferioribus.&tunc do.Calde.poſt Hoſt.in c.cum acceſſiſſent.ſ.de conſti.ſentit quod nihil fieri poterit.nam ſecundum eum epiſcopus non poterit diſpenſare contra inſtitutionem beneficij patronati vel ipſam immutare,vel contra eam venire,ſine conſenſu patroni.ita dicit ſe obtinuiſſe. & de illo dicto faciunt feſtum dom. Ant.Abb.Imo.& ſcribentes ibi. Et pro ornamento illius dicti multas accumulat ibi dom. Fel.in vij.& viij. col.concludens quòd non poterit epiſcopus eccleſiam ſimplicem facere collegiatam nec erigere in cathedralem,nec alteri vnire nec autharizare permutationi vel ſimilia facere ſine conſenſu patroni,& iura,& autoritates allegat.Quinimo fortius dicit ibi Imo.quem refert & ſequitur.d.Fel.ibidem in viij.col. alia multa allegando, quòd epiſcopus non poterit inſtituere clericum in eccleſia patronata aliter quam ſe habeat inſtitutio & natura beneficij etiam quòd patronus propter negligentiam perdiderit poteſtatem præſentandi. & propterea ſi in inſtitutione beneficij collatio ſit fienda preſbytero non poterit epiſcopus diſpenſare, vt conferatur non preſbytero quod videtur bene notandum Vltra accumulata per do. Fel.in dicto loco: vide circa illud quod dixi, quòd permutatio non poteſt fieri ſine conſenſu patroni, dominos de Rota plenè in tit.de re. perm.in deci.nouis,deciſione v. & alios doctores commemoratos per do. Fel. in c.cum Bertold.verſic.limita quintò.de re iud.& aliquid per eundem in c. quoniam frequenter.in princ.in iiij.colum.vt lite non conte.vbi attingunt an talis permutatio facta ſine conſenſu pa-

troni ſit nulla ipſo iure. & communiter concluditur, quòd non: ſed quòd videlicet vſquequo patronus con tradicat cum cauſa. Item inquantum concluſum eſt, quòd nihil poterit fieri in præiudicium patroni ipſo patrono non conſentiente. quia dictum eſt ſolum, vt id fieri non poſſit per epiſcopum. intellige procedere etiam in legato Papæ: quando patronus eſt laicus vt no. in c. cum dilectus. ĩ. c. & in terminis decidit Gemi. in c. quanuis. circa fi. de reſcrip. li. vj. & habetur per d. Felin. in d. ſuo tractatu quando literæ apoſtolicæ, &c. Hoc tamen limitatur. ĩ. circa finem huius quæſtionis. Item ad prædictam cõcluſionem benè facit bona glo. in c. nemo deinceps. de elect. lib. vj. quæ dicit, quòd be beficium iuriſpatronatus non poteſt dari in cõmendam ſine conſenſu patroni. & allegat Inn. Ho. & Car. idem tenere. & ſequitur Gemi. ibi etiam declarans, an hoc caſu patronus poſſit præſentare nondum reuocata commenda. dic vt per eum, poſt Lapum Abb. Archi. & alios. Et præmiſſam cõcluſionem etiam firmat Inno. in c. ſi conſtiterit. de accuſa. Item facit quod decidit Inno. in. c. fin. de renun. qui vult quòd clericus, vel rector eccleſiæ patronatæ non poſſit renuntiare beneficio ſine conſenſu patroni, quod dicit eſſe menti tenendum Abb. in cap. ſignificatum. ſ. de præben. in fin. textualium. & limitationem cap. quòd in dubiis. de renun. idem tenet Abb. in cap. de multa. in iiij. colum. eod. titu. & Ioann. de Imo. in d. cap. ſignificatum. in j. col. Item facit, quia epiſcopus nõ poteſt reſtituere clericum, vel rectorem depoſitum ſine conſenſu patroni. ita concludit Gemi. eſſe communem opin. in c. quãuis. de reſcrip. lib. vj. ſuper glo. pe. quæ quatuor opiniones refert, & idem ſentit d. Anto. & Abb. in c. ex trãſmiſſa. circa finem. de renun. Præmiſſam etiam cõcluſionem

firmat.do.And.Barba.in conſ.ſuo xxiij.incipi. ſcripſit propheta in vij.col.in j.volu. vbi aliquas ex prædictis deciſionibus commemorat. Et not.circa prædicta inquantum dictum eſt, quòd requiritur conſenſus patroni in renuntiatione, vel permutatione beneficij patronati: quòd quando beneficium ipſum permutaretur, non eſt neceſſaria præſentatio de nouo. Sed poteſt ſuperior ſe expedire ſine alia præſentatione. ita Abb. in c.cum dilectus.ῡ.eod.allegat autoritates de quibus per eum. Et plura ad hoc adducit Io.de Imol.in ca.fin. col.pe.ſ.de re.permu.licet ſubiiciat, quòd conſuetudo obſeruat, vt in permutatione fiat reſignatio beneficiorum. Et hanc cõſuetudinem dicit probari in clem.j.de rerum permut. qua conſuetudine attenta patronus deberet de nouo præſentare. An autem præſentatio poſſit fieri in caſu præpoſito nondum reuocata permutatione, vide per Gemi.poſt alios in c. nemo deinceps. de elec.li.vj.in pe.col. Inquantum etiam ſuprà dictum eſt remiſſiuè, quòd vnio beneficij iuriſpatr.non poteſt fieri ſine conſenſu patroni. Reperio idem tenere vltrà allegata per Feli.in d.c.cùm acceſſiſſent.d. Thomã Faſtoli in opuſculo ſuo deciſionum Rotæ in ſecunda cauſa in ſexto dubio. vbi dicit ita dixiſſe maiorem partem auditorũ Rotæ. Item bene facit ad prædicta quia non poſſet epiſcopus bona eccleſiæ patronatæ conuertere in præbendas vt deſeruiant in neceſſitatibus alterius eccleſiæ ſine conſenſu patroni. ita Abb. in cap. ſuggeſtum.ῡ.eod.vbi etiam concludit poſt alios, quòd quando nullum præiudicium fieret patrono valeret diſpoſitio epiſcopi ſuper iurepatr.vel ſuper rebus illius. hinc dicimus quòd rector eccleſiæ patronatæ poterit præſentare ad titulum eccleſiæ ſuæ clericos ordinandos, qui ab ipſa eccleſia percipiant alimenta:
quia

quia nullum præiudicium fit iuripa.tex.eſt & ibi notatur.c.poſtulaſti.ĵ.eo.tit. † Item poterit rector eccleſiæ patronatæ ſibi eligere quos voluerit ad ſibi ſeruiendum & miniſtrandum ſine conſenſu patroni: vt ibidem no.& firmat Fede.de ſenis conſ.xcv.incip.ſuper dubitationum articulis. in ij.col.hinc etiam dicimus † ꝙ poterit rector deputare vicarium in eccleſia ſine conſenſu patroni.gloſ. eſt in c.ad hæc. ſ.de offic. vic.de hoc tamen dic vt per doc.ibi.& in c.propoſuit. de filiis presby.& per do.Cardin.in cle.vnica in xij.q. de offic.vica.Facit etiam quia in alienatione rei eccleſiaſticæ non requiritur conſenſus patroni de neceſſitate,licet de honeſtate ſecus, vt per Innoc.Imol.Abb.& communiter cæteros in c.vnico.vt eccleſ.benefic.ſine di.conferantur.& per Pe.de Anch.conſ.ſuo cxxj.incipien.ex narratis. gloſ.Bar.& alij in authent.de alie.& emph.in princ.ratio eſt,quia non præiudicatur iurip. vt declarat Pet.de Anchar.in dicto conſ.verum eſt,ꝙ vbi alienatio eſſet facta indebitè ſine cauſa poſſet patronus alienationem reuocare, ſeu reuocari facere, vt in dictis locis notatur per cap.filiis.xvj.q.vij. ¶ Limita tunc concluſionem ſuprà factam, quòd in præiudicium iuriſpatronatus nihil poteſt fieri ſine conſenſu patroni, vt non procedat quando immineret neceſſitas per quam pro vtilitate eccleſiæ epiſcopus moueretur ad diſponendũ de beneficio patronali aliter quàm eius natura exigat:quia etiam patrono inuito hoc poterit fieri.ita Abbas ſingulariter in d.ca.cum acceſſiſſent.in penult.colum.& ibidem dom. Felin.in viij.& ix.col.multa ad corroborationem adducit.ego cõprobo hanc imitationem per id quod dicit glo.in cap.j.x. diſt.quæ concludit quòd vbi ſubeſt iuſta cauſa poteſt epiſcopus parochiam diuidere inuito rectore:ſed ſine

cauſa nō poſſet.per quam gl.ita determinat Abbas in c.ad audiētiam.j.& iij. col.de eccle. ædifi.reprobando 11 gl.ibi quæ contrarium tenuit. ¶ † Secūdò limita iſtam concluſionem,vt non procedat in patronatu eccleſiaſtico,quia ipſi poteſt præiudicari per legatum,vt concluſum eſt in præcedēti quæſtione.& lat: habetur per do.Feli.in d.ſuo tractatu quādo literæ apoſtolicæ,& c. per do.Ludo.Roma.conſ.ſuo cclxj.incip.in caſu propoſitæ conſultationis. vbi dicit poſſe iuripatro.eccleſiaſtico per legatum prçiudicari etiam quando patronus ipſe non eſſet de ſua prouincia dummodo ipſa eccleſia patronata ſit.& ratio quare non ita de facili præiudicetur iuripa.ſecularium aſſignatur per gl.& doct. 12 in d.c.cum dilectus.j̃.eo. ¶ † Tertiò limita dictam limitationem, vt nō procedat in iurepatronatus, quod habetur ex conſuetudine,vel præſcriptione: quia legatus de latere poterit derogare ipſi iuripatronatus. Ita Fed.de ſenis in conſ.lxv. incipi. infraſcriptæ quæſtiones.Idem tenēt dom.Anton. Cardi.& Abb.in cap.dilectus.de offi.leg.idem tenet Cardi.in d.cle.j.in vij.q. vt lite pen.& do.Alex.in conſ.lxxiiij.incip. viſo puncto,& diligenter examinato.in iiij.volu.idem tenent plerique alij relati per Feli.in d.tractatu circa finem. & ratio huius limitationis ſecundum prętatos docto. eſt,quia hoc caſu ceſſat ratio propter quā legatus, vel alius inferior non poteſt conferre beneficium ſpectās ad laicos:ſcilicet,ne ipſi laici retrahantur à fundatione eccleſiarum.Contrarium tamen tenent Io.de Imo. & Barbat.in d.ca.dilectus.& etiam de iſta limitatione dubitat.do.Fel.in loco præallegato in fi.& dicūt Io.de Imo.& Barba.vbi s̃.quod non reperitur iure cautū, ꝙ legatus poſſit præiudicare in caſu prædicto. ſed præmiſſa limitatio eſt tenenda: quia probatur ex ratione

præalleg

præallegata.& eſt communis opi.vt atteſtatur d. Ant. Corſe.in repertorio ſuo in Abb.in verbo patronus circa prin. Quomodo autem poſſit acquiri iuſpatro.conſuetudine, vel præſcriptione: dico infrà ſuper vltimo verbo,in vltima quæſtione. Quando autẽ literæ apoſtolicæ præiudicant iuripa. ſecularium,vel etiam clericorum, & ſic quando ſit præſumendum Papam velle ei præiudicare nihil attingo:quia do.Fel.San.adeò plenè loquitur in dicto ſuo tractatu,quòd parũ in effectu addi poſſe exiſtimo.& aliquid etiam circa ipſam quæſtionem ponit ipſe in ca.eam te.col.xij. in verſ.quartà declaratio.ſ.de reſcrip.Item quia dixi ſ.quòd epiſcopus non poteſt vnire beneficiũ iuri patron.ſine patroni conſenſu. pone quòd vnio fiat cum eius conſenſu, an ipſe patronus remanebit patronus primę vnitæ:an verò efficiatur patronus ſecũdæ:cui fit vni.vide Spec. in hoc tit.in vltimis verbis.& ibi Io.And.in addi.vlti. An autẽ ipſe patronus poſſit aliquid facere,vel diſponere ſine epiſcopo circa iuſpatronatus dicam infrà ſuper verbo de diœceſani conſenſu.& an vbi requiratur conſenſus patroni,vt in caſibus de quibus ſuprà ſufficiat conſenſus hæredis. vide plenè per domin. Felin. in d. cap. cùm acceſſiſſent.in viij. col.poſt Abb. ibi & dicta ſuper prædicto verbo de diœceſani conſenſu. Item an non interueniente conſenſu patroni actus ſit nullus.an autem debeat annullari. vide Feli.in c.quoniam frequenter.§.porro.in iiij. col.vt lite non conte. & in c.cum Bertoldus.iiij.col.de re iudica.& dixi ſ.in j.q.huius verbi.& ſuprà poſt principiũ huius quæſtionis vbi dixi de permutatione tantum. ¶ Quartò quæro,an debeatur honor patrono vt poſſit præſentare vnumquęque clericũ religioſum vel ſecularẽ filium cõſanguineum vel extraneum cognitũ,vel incognitũ & ſeipſum

ſeipſum ſicut alium & tam ſacerdotem quàm non ſacerdotem,& tam beneficiatum quàm non beneficiatum. † Circa primum de religioſo an poſſit præſentari ad eccleſiam patronatam: reperio Abb. in c.de dei timore,in iij.col.ſ.de ſta.mo.qui concludit,quòd ad eccleſiam parochialem poterit præſentari. Et hanc dicit eſſe communem opin.contra dominos de Rota deciſione ſua ccliiij. aliàs eſt deciſio quinta in nouis in tit. de iurepat.quam refert & ſequitur Bertachinus in repertorio ſuo in verbo patronus. in iiij.col. Et mouetur Abb.fauore curæ animarum. vnde concludit ſecus eſſe in beneficiis ſimplicibus.Et pro hac concluſione allegat gloſ.expreſſam iuncto text.in c.in parochia.xvj. q.j.Idem concludit do.Præpo.diui Ambroſij. in c.priſcis.circa finem.lv.di.ſubiiciens,quòd hæc eſt communis opin.idem tenet Bal.in conſi.ſuo clx.incipien.quidam in morte in v.vol. ſecundum impreſſionem nouam. Et etiam tenuerunt multi alij relati in dicta deciſione Rotę.An autem debeat hoc caſu ipſi religioſo præſentato dari ſocius ſui ordinis, varię ſunt opin. de quibus per Abb. & d. Præpoſitum vbi ſ. vide per eos, quia non eſt præſentis ſpeculationis.Pro prædicta concluſione facit etiam ille text. in c. quod dei timore.& cle.j.in fi.de cle.vbi poteſt religioſus eligi ad epiſcopatum& etiam ad regimen aliarum eccleſiarum ſecularium ſecundum gloſ.& doc.ibi. Amplia iſtam concluſionem etiam ſi ſit religioſus nouitius.item etiam ſi ſit mendicans.ita glo.in d.cle.j.in verbo religioſus:quam approbant ibi Pau. de eleaza.& do. Car. Flo.in xxv.q. Limita nunc dictam concluſionem vt procedat interueniente licentia abbatis vel ſuperioris religioſi c. ſi religioſus.de elec.lib.vj.Et firmat Abb.in d.c.quòd dei timore.in vltima quæſtione. ſubiiciẽs quòd nec etiam

in papam

in papam poſſet religioſus promoueri ſine licentia ſuperioris per gl.no.in c.quàm ſit.xviij.q.ij.Eſt verum q superior cogitur conſentire vbi vtilitas vel neceſſitas ſuggerat vel ſuperior illius ſuperioris poterit licẽtiam dare vt firmant doct.in c.quòd dei.& ibi Abb.in fi.An autem ſit neceſſaria diſpenſatio ad hoc, vt religioſus poſſit præſentari,vide Abb.in d.c.quòd dei timore. & d.Præpoſitum in d.c.priſcis.vbi plenè loquitur.Secundò limita vt religioſus poſſit præfici eccleſiæ curatæ quando eſt aptus ad prædicandum.aliàs ſecus,& ratio quia principaliter propter officium prædicationis & ſic propter bonum curæ id ſibi permittitur. Iſta ſunt verba abbatis per illum text. in d.ca.quòd dei timore. hoc tamen non firmo pro nunc: quia in multis aliis cõſiſtit cura animarum & non in ſola prædicatione, vt de ſe patet & habetur in c. de multa. de præben.maximè per Abbatem ibi in fine. & per doct. maximè do. Ant.de but.in c.quia nonnulli.de cleri. non reſi.an autem in monaſterio in quo ſit capella iuriſp.poſſit præſentari clericus ſecularis,habetur per Abb. qui videtur concludere quòd non,in conſil. lix. incip. quidam do. Iac.de Rachaneto in ij.vol. vbi fortius videtur concludere, quòd in tali loco inuitis religioſis non poſſit acquiri iuſpat,de quo dicã ĩ. in verbo in eccleſia,in ſecũda quæſtione. ¶†Circa aliud de cõſanguineo an poſſit 14
præſentari ſicut extraneus breuiter concluditur quòd ſic.quinimo etiam filius præſentari poteſt glo eſt in c. quia clerici,in verbo filij ĩ.eo.cum qua tranſeunt Gof. Hoſt.Ioan.And.do.Ant.de but.do.Car.in j.q.& Abbas ibi qui alia allegat & ſubiicit iſtam eſſe communem opi. & dicit ibi do.Ant. quòd ita de conſuetudine obobſeruatur, licet Inno.ibi contrarium teneat. Eandem opinionẽ communẽ tenet glo.& Inno.ſibi contrarius,

in c.

in c.conſuluit.ĵ.eo.& Spec.in tit.de iurepat.ad finem idem tenent Abb.& communiter doct. in d.c. conſuluit.& do.Bartolo.bellenci.ibidem in apoſtillis multas alias autoritates allegat. Idem tenet Abbas ſubiiciens eſſe communẽ opin. in ca.ex ore.in princ.ſ.de his quę fi.à ma.parte cap.& in conſ. ſuo xcvj.incip. Ieſus Chriſtus adſit.in ij.vol.Et propterea cõcludit ibidem.& in d.c.quia clerici.quòd poterit epiſcopus cõferre beneficium filio legitimo vel nepoti. dũmodo ſit idoneus: quia charitas in primis exercenda eſt erga domeſticos. c.non ſatis.lxxxvj. d.c.omnino. xxxj.diſt. & probatur hæc deciſio expreſſa in c.dilecto.ſ. de pręben.vbi cardinalis de quo ibi cõtulit canonicatũ nepoti ſuo.quod etiã dicit Abbas in c.vt ſuper.in fi.de reb.eccl.nõ alie. vbi etiam decidit quòd res eccleſiæ poſſunt alienari p prælatum. ita in cõſanguineum ſicut in extraneum in
15 caſibus in quibus alienatio permittitur.†Et etiã facit, quia poteſt clericus de redditibus beneficiorũ ſuorum alere cõiunctos pauperes.gl.eſt in c.omnino. xxxj.diſt. & no.in c.j.de coha.cle.&mulie.vbi fortius dixit Abb. in fine quòd etiã filios ſpurios poterit pręlatus vel clericus alere de redditibus beneficiorum. & etiã poterit dotare filiam vel ſororẽ de redditibus eccleſiæ quãdo ſunt pauperes.ita decidunt do. Ant.de but.& Abbas in c.peruenit.de arbi.pro eadem concluſione etiam adduco tale fundamentum.nam illud cenſetur permiſſum, quòd nõ reperitur prohibitum in materia permiſſiua, prout eſt iſta l.necnon § quòd eis.ff.ex quibus cau.ma. c.inter corporalia.circa medium. vbi glo.no. ſuprà de tranſla. epiſcopi. & habetur per gloſ. in c.ex literis.ĵ. eodem,cum ergo non reperiatur prohibitum præſentare filium, merito præſentari poterit. Ad argumenta quæ ſolent in contrarium adduci reſpondent do.Car.

Abb.

Abb.& alij in d.ca.conſuluit. & Abbas in præallegato conſi.xcvj.& quia iſta concluſio videtur modicam dubitationem habere vlterius non inſiſto.Limita tamen eam vt non procedat quando pater præſentaret filium principaliter ob carnalitatis affectum non conſiderando idoneitatem ipſius filij.ita dom. Card.& etiam eſt de mente Abb.in d.ca.conſuluit. & probatur in ca. graue.de præben.& ibidem not.& propterea dicit Abbas in c.quia clerici.j.eo.circa medium per illum tex. quòd acquirens iuſpat.ad finem principaliter vt præſentet filios vel amicos,debet eo priuari,quia committit ſimoniam mentalem hoc tamen vltimum non habeo pro expedito ꝓpter notata in c.fi.de ſimo.& quando præſumatur præſentatio vel collatio beneficij vel renuntiatio facta ex affectu carnali habetur pulchrè per Abb.poſt Ioan. de lig. & alios in ca.j. ſ.de cle.non reſiden. †.Circa aliud de incognito an poſſit præſentari videtur text.expreſſus quòd ſic in c.monaſterium. 16
xvj.quæſt.vij.qui tex.dicit quòd conſtructor monaſterij vel oratorij poteſt commendare illi præſbytero cui voluerit dummodo malus non exiſtat,officium eccleſiæ cum conſenſu epiſcopi. & iſtud etiam videtur probare text.in c.decernimus. xvj.q.vij. qui tantũ videtur requirere ꝙ prẹſentetur idoneus.Et iſtã concluſionem videtur ſentire Abb.in præallegato conſ.lix.incip.do. Iac.de Racha.in ij.volu.in j.col. & clariùs in terminis noſtris in c.ea noſcitur. in ij.not.de his quæ fi.à præla. ſine conſenſu.cap.& in conſil. lxxvj. incipien.inuocato Chriſti auxilio.in ij.volu.in verſ.in iij. dubio. Ego credo in hoc puncto eſſe diſtinguendum, quòd aut eſt incognitus epiſcopo & ſine dubio poteſt præſentari, quia epiſcopus poterit illum examinare,nã ad aliũ finẽ non fit epiſcopo præſentatio niſi vt poſſit præſentatũ

examinare,

examinare, an ſit approbandus vel reprobandus. quæ examinatio non eſſet neceſſaria quãdo eſſet notus ipſi epiſcopo. Ita Abbas in d. conſil. lxxvj. Limita tamẽ iſtã concluſionem, niſi ſit de aliena diœceſi ipſe præſentatus. quia tunc epiſcopus non debet eum inſtituere in beneficio ſine literis commendatitiis proprij epiſcopi. tex. eſt & ibi notant doct. in c. fraternitati. ſ. de cle. non reſiden. & eſt text. & glo. in c. hortamur. lxxj. diſt. Hæc tamen limitatio non procedit in epiſcopo habente iuſpatro. in altera diœceſi: quia habet priuilegium præſentanti clericum coram epiſcopo illius diœceſis quẽ voluerit quaſi ſufficiat eius teſtimonium. Iſta ſunt verba Hoſt. hic in ſumma in verſ. ex quibus proueniat per text. in c. ſi quis epiſcoporum. xvj. q. ij. Idem dicit glo. in d. c. hortamur. aut verò eſt incognitus patrono præſentandi. & tunc idem credo dummodo ſit idoneus per iura ſupra allegata. dicit tamen Ioan. And. in c. bone. ij. in ij. col. de poſtu. præla. quod qui conſentit in perſonam, de qua non habet plenam notitiam non ſaluat conſcientiam per illum text. & idem dicit ibi Abb. in xij. not. Si autem præſentatus eſſet minus idoneus vel indignus tunc ſubdiſtinguitur: quòd aut patronus præſentauit ſcienter indignum, & eſt priuatus pro ea vice poteſtate præſentandi. ſecus ſi ignoranter vt quia forte præſentatus erat patrono incognitus. ita cõcludit Abb. relatis opinionibus doctorum in c. cum vos. ſ. de offic. or. poſt Hoſt. & Ioan. de ligna. & idem tenere videtur in c. cum propter. ibi quarta differentia j. eo. idem tenet Ioan. And. in c. illud. circa medium. j. eo. per tex. j. c. ij. §. fi. ſ. de ſup. neg. præla. vbi idem concludunt Hoſt. Ioan. And. & Abb. Idem concludunt domini de Rota in deciſio. nouis ſub hoc. eod. titu. deci. ccxij. incip. ſecundum omnes. & in deciſione ſequenti.

&

& ſentit Abb.in c.cum in cunctis. §. fin. ſ. de elec. idē pulchre conclu..it domi.And.Bar.in conſi. ſuo xxxiij. incip.ſcripſit pſalmiſta in vj.colum.in fi. cum ſequenti.in ij.vol.idem tenet dominus Feli.Sandeus.in c.cum Bartol.in v.col.verſi.limita.vj.ſ. de re iudi. Et iſta videtur communior opinio quicquid tenuerint aliqui in dictis locis relati.& iu cle.j.eo tit.& Bal.in margarita ſua in verbo patronus.verſic.primò diſtinguentes inter patronum eccleſiaſticum & laicum,vt eccleſiaſticus ſit priuatus,& laicus dummodo iterum præſentet dignum infra quatuor menſes. Quis autem dicatur indignus vel minus idoneus, ita vt præſentari non debeat,nec inſtitui,vel ad beneficium eccleſiaſticum promoueri, vide magiſtralem text.in c.cum in cunctis. per totum,& quę ibi notantur. ſ. de elect. & Panor.in c.graue.col.pe. de præben. & plenè notata per doct.maximè per do.Feli.in c. querelam. ſ. de iureiuran. & per eundem plenè in c.ij. ſ.de reſcript. & aliquid per Panor.& alios.in c.ſi celebrat. j.de cle. excō. miniſtrante.& inter cætera nota quod dicit Compoſte. in c.capitulum in verſi. ſed nunquid collatio. ſ. de reſcrip. quod non inuenit, quòd electio vel collatio facta conſtituto in ctimine non induente irregularitatem ſit nulla. Quæ autem ſint crimina inducentia irregularitatem tractant plenè doct. poſt gloſ.in c.niſi cū pridem.in principio de renun. & in c. fin. de temp. ordin.& plenius tradit do. Marianus de ſenis in repe. c.ad audientiam.in vij.q.principali.de homici. An autem excommunicatus excommunicatione minori poſſit præſentari vel inſtitui, vide text. qui probat in ſimili quòd non.in c.ſi celebrat.de cleri.excom. miniſtrante.dic vt ibi no. An autem puer vel patiens defectum ætatis poſſit præſentari ad cappellam habentem

ordinem ſacerdotij annexum, & an præſentans ſit priuatus pro ea vice poteſtate præſentandi, vide do. And. Barba. qui per plura concludit, quòd ſit in dicto conſ.
17 xxxiij. Nota tamen pro condimento prædictorum † quod præſentans præſumitur ſcire conditionem præſentati. ita probatur in ſimili in l. ſi patronatus. in fin. ff. de confir. tuto. & ibi no. Ia. de Are. ita etiã per illum text. & per alia decidit Bald. in dicta margarita ſua in verbo electio, in verſiculo xiij. quod benè not. ad faciendum priuari patronum poteſtate præſentandi pro ea vice. Et præmiſſam deciſionem etiam ponit Inn. in c.
18 cum terra. de ele. & repetit Bal. vbi ſ. ver. fi. ¶ † Circa aliud, an poſſit pręſentari aliàs beneficiatus: conclude, quòd ſic etiã ſi beneficiũ quod habet ſit curatum, vel dignitas, & etiam ſecundum id quod præſentatur ſit huiuſmodi. Iſtam concluſionem ſatis probat tex. in c. de multa. ſ. de præben. vbi dicitur, quòd habens vnum beneficium curatum, vel dignitatem poteſt aliud, vel aliam acceptare, licet vacet primum vel prima. Sed in terminis ita decidit d. Card. Flo. poſt Lau. in clem. & ſi
19 ab apoſtolicæ. in xv. q. de offi. ordi. ¶ † Sed hic ſuboritur quæſtio acceſſoria neceſſaria, an in caſu propoſito vacet. Primum videtur dicendum, quòd non: quia generalis diſpoſitio non trahitur ad beneficia patronalia laicorum, ne retrahãtur à fundatione eccleſiarum. vt dicit Lapus in allegatione ſua xcvj. incip. beneficia vacantia. & habetur plenè per d. Feli. in ſuo trac. quando literæ apoſtolicæ in prin. contrarium in vno verbo decidit do. Card. Flor. in d. cle. ſi ab apoſtolicæ in xv. q. Idem ſentit Abb. Panor. in d. cap. de multa. ſuper gl. iij. in verſ. additur & alius caſus. Et hoc credo verius: quia ceſſat hoc caſu dicta ratio, ne trahantur, &c. cùm patroni ratificatio, vel conſenſus requiratur ad hoc,

quòd

quòd valeat acceptatio ſecundi & vacatio primi, vt dicit Abbas vbi s̃.Iſtam etiam concluſionem tenet Gemi.in capitulo licet epiſcopus.de præben.libro vj.vbi allegat idem tenere dominos de Rota, & Lapum in allegatiõibus ſuis.dicũt etiã præfati doc.quòd ex quo primum beneficium vacat per acceptationem ſecundi, ipſo iure poſſunt patroni præſentare ad primum beneficium vacans non vocato ipſo acceptante.argu. d.cap.licet epiſcopus. Suboritur nunc alia difficultas an reſeruatio quam facit Papa de beneficiis vacantibus in caſu propoſito, trahatur ad beneficia iuriſpatr. vide Gemi.in capitulo ij.in iij. colum. de præben.lib. vj.& plenè habetur per dom. Feli.in dicto ſuo tractatu, in ver.limitatur ij.dic vt per eum: quia nihil adderem. An autem reſeruatio beneficiorum vacantium in curia trahatur ad beneficia iuriſpatrona.vide gloſ. & doct.in dic.cap.ij.dicam abundè infrà ſuper verbo competens alicui. in q.xxij. ¶ † Circa aliud, an quis 20
poſſit præſentare ſeipſum breuiter text. eſt quòd non in capitulo per veſtras, infrà eodem.& ibi not.omnes. & Specu. per illum textum in hoc eodem titulo circa finem.facit etiam textus in capitulo finali ſuprà de inſtitu.vbi quis non poteſt conferre beneficium ſibiipſi, ſeu non poteſt inſtituere ſeipſum: quia vt inquit ibi textus inter dantem & accipientem, debet eſſe diſtinctio perſonalis. Facit etiam quod probat tex. in l.ſi mandauero.§.ſi tibi centum.ff. manda.vbi qui iuſſus eſt dare cui velit, non poteſt pro ſe retinere. Item facit quia quis non poteſt eligere ſeipſum etiam quòd detur ſibi poteſtas eligendi: & etiam dato, quòd iurauerit eligere meliorem, & ipſe ſit melior. gloſſa quæ aſſignat rationem in capi.cum in iure peritus.s̃. de electiõn.& ratio præmiſſæ concluſionis eſt: quia ſi

quis præſentant ſeipſum videtur facere iudicium de perſona ſua,& autorizare ſibiipſi.quę omnia ſunt prohibita.arg.in cle.ij.de re.eccl.non alie.& in c.qualiter. de elec.Ita Abbas poſt alios in d.c.per veſtras.Contra tamen iſtam concluſionem videtur facere regula quæ habet quòd prima charitas incipit à ſeipſo. c.qui vult ordinate.de pœniten.diſt.iij.l.preſes.C.de ſer.& aqua. ſed reſponderi poteſt,quòd procedit dicta regula,niſi ſequantur inconuenientia, de quibus ſuprà, ſcilicet, quòd quis ſe ingerat, & authorizet ſibiipſi,&c.Ita reſpondet dom.Car.Flor.in d.cap.per veſtras.in j.quæſt. Limita nunc hanc cõcluſionem quæ habet, quòd quis non poteſt ſeipſum præſentare, vt non procedat,quãdo iam eſſet præſentatus ab alio compatrono: quia poſſet præſentationi conſentire:& ille conſenſus com putaretur pro vna voce, vbi eſſent alij patroni qui diſcordarent. Tunc enim non ſe ingeſſit, nec poteſt reputari ambitioſus. Ita probatur in d.cap.cum in iure peritus.Et hoc tenet Specu.in hoc tit.verſus finem. vbi dicit,quòd tres patroni poterunt præſentare vnũ ex ſe.arg.l.vt magiſtratus.ff.de tuto.& cura.da.ab his. hoc etiam clarè probat gl.in l.eos ff.de decurionib.in princi.quæ dicit,quòd electus ad aliquam dignitatem ſine ſui procuratione petens ſe poſtea cõfirmari non incidit in l.Iuliam ambitus.& illam gloſ.ſequitur Dy. in l.j. C.de confirma.tuto.& eam dicit non eſſe alibi Bald.in margarita ſua, in verbo electio.in v ſi.fe.Et ita eſt etiam de mente Abb.in d.cap.per veſtras. & domi. Bartholom.Veronen.in cautelis ſuis in xij. charta cau tela incipiente vidimus. pridie. Et etiam videtur hoc concludere Archidiac.in capitulo qui epiſcopatum.in vltimis verbis.viij.quæſtionis primæ.Contrarium tamen conſuluit dominus Cald. conſilio ſuo vij.in tit.
de

de iurepa.per d.ca.per veſtras. tamen mihi magis placet dicta limitatio : quia in ea ceſſat ratio ambitionis. de qua in d.cap.per veſtras. Et hanc opin.etiam tenet per plura dom.Andreas Barb.in conſ.ſuo xxxiij. incipien.ſcripſit Pſalmiſta in pen.col.in ij.volum. allegat gloſ.in terminis in ca.conſuluit.ꝟ.eo.tit.& etiam hoc tenet Abbas in d.ca.cum in iure. in pe.colum.vbi pulchrè explicat iſtum punctum.& ibidem in vlt.colum. declarat qualiter debeat electus, vel præſentatus conſentire electioni,vel pręſentationi de ſe factę.& an talis conſenſus poſſit præſtari quandocunque:an autem ꝟ.tempus datum ad eligẽdum vel præſentandum, dic vt per eum. ¶†Circa aliud an de neceſſitate præſentatus debeat eſſe ſacerdos, vel presbyter: an vero ſufficiat,quòd ſit ſimplex clericus,vel ſubdiaconus,vel diaconus:videtur dicendum, quòd non requiratur quòd ſit presbyter per text.in c.cum dilectus. ꝟ. eo.vbi fuit præſentatus quidam ſubdiaconus.in hoc puncto quotidiano puto diſtinguendum eſſe, quod aut in fundatione beneficij fuit ordinatum & diſpoſitum, quòd præſentari deberet vnus presbyter vel alter. poſtea id ſtatutum eſt,vel ex priuilegio,vel conſuetudine id caueatur.& tunc talis ordinatio,ſtatutum,vel conſuetudo,vel priuilegium eſt obſeruandum. Ita quod ſi præſentetur poſtea aliquis qui non ſit presbyter quòd præſentatio non valeat.& ratio eſt, quia requiritur,quòd tempore præſentationis præſentatus actu ſit presbyter.& ſic ipſum beneficium habet ordinem annexum actu.Ita concludit Abb.in cap.cum in cunctis. §.inferiora.in vlti.col.ꝟ.de elec.allegata inter cætera dominos de Rota deciſione ſua.iij.ſecundũ numerũ meum eſt deciſio.j.in tit.de præbendis in nouis deciſionibus. Idem dicit gl.in c.ſi eo tempore.de reſcrip.li.vj.& in c. 21

j.de filiis præſbyte.eo.lib.& idem in terminis concludit do. Ant.Barb.in conſ.ſuo xxxiij.incip.ſcripſit pſalmiſta.in iiij. & v.col.in ij.volu. Et etiam in vlt.col.vbi melius pro eadem concluſione facit : quia ſi patronus diſponat cum conſenſu epiſcopi, quòd ſemper præſentetur vnus de domo ſua vel de ſuo genere: ſi aliqui reperiãtur qui velint preſbyterari,& ſint idonei, valet talis diſpoſitio: ita decidit Gemi. in c. cum in eccleſia. per illum text.de præben. lib.vj.in vltimo notabili.Et ita conſuluit eleganter do. Card. Flor.conſil.xj.incip. quædam ſocietas.& ita firmat do. Fel. in d.ſuo tractatu,quando literæ apoſtolicæ,&c.in ij.col. verſi.corroborari poteſt. pro prædicta etiam concluſione facit text.notabilis in ca.cum dilectus.ſ.de conſue.& quod ibi notant do.And.Abbas & Imola.vbi cum conſenſu epiſcopi poteſt patronus diſponere circa ſpiritualia, vbi alias non poſſet:quod etiam habetur per omnes in capitulo ſignificatum. ſuprà de præbendis. & per dominum Felinum in capit. cum acceſſiſſent.in octaua columna.de conſtitu. poſt Abb. ibi & dominum Calde. qui etiam in terminis iſtis loquuntur: & prædicta concluſio eſt diligenter notanda quia vt plurimum teſtatores differunt, quòd volunt, quòd ad capellas vel altaria per eos fundata vel fundanda præſententur ſacerdotes idonei: vel dicunt quòd ad illa præſententur capellani, qui celebrent: quia tunc requiritur quòd præſentandi ſint ſacerdotes tempore pręſentationis. Si autem ex diſpoſitione teſtatoris fundatoris.vel ex priuilegio vel conſuetudine vel ex ſtatuto non requiritur, quòd actu quis ſit pręſbyter vel alium ordinem habeat. ¶ Tunc dicendum eſt, quòd ſufficit ſi pręſentatus habeat ordinem habitu,quem beneficium ipſum requirit. ita concludit in effectu dominus Cardin. in capit.

capitulo nobis.§.cæterum.in fine. j. eodem. per text. in capitulo ſecundo de inſtitu.libro ſexto. & ante eum Ioannes Andreas ibidem & pulchrè Imola in capitulo finali, ſ.de præbendis.& idem concludit Ludouicus Roman.in conſilio ſuo ccxxv.incipiente, quo ad primum. in prin.vnde ſi beneficium ſit curatum, ſufficit quòd præſentatus habeat ætatem ſufficientem ad aſſumendum preſbyteratum. & ſic quòd habitu poſſit eſſe preſbyter. textus eſt expreſſus in d.capitulo cùm in cunctis.§. inferiora.& ibi pulchrè Abbas poſt alios.nec eſt neceſſe, quod ſit in ſacris conſtitutus, vt dicit Innoc.ibi.cuius dictum,vt atteſtatur Pan.ibidem in fin. communiter obſeruatur. & idem tenet Panor. poſt multa in capitulo dudum.el j.ſuprà de elec.& clarè probatur in capitulo ſecundo.de inſti.libro vj.& in cap.ſi pro clericis pauperibus.de præbend. eo.li.& licet capitulo præterea.de ætate & qualita. videatur requirere, quòd ille qui promouetur ad curatum ſaltem debeat eſſe ſubdiaconus tempore promotionis, tamen ad illum tex.reſpondetur multipliciter per docto.in dictis locis maximè per Pan.in d.ca. dudum.el j.in fi.vide eum & hæc concluſio mihi placet.licet aliqui ſimpliciter inſiſtát literæ dicti cap.præterea.vt Io. An.in gl.c.cum ex eo.in verbo ſubdiaconatus.de elec. libro vj.& quidam alij relati per Panor.in d.c. dudum. & præmiſſam concluſionem dicit eſſe communiorem Card.Flo.in d.c.præterea.& in d.c.dudũ. contrario xj. tamen neceſſe, ꝙ poſtea ad ipſum ordinẽ requiſitũ in beneficio beneficiatus ſe promoueri faciat in tempore à iure expreſſo, vt in dictis iuribus cauetur. & faciũt notata per Gemi.in c.canon.& in ca.ſtatutum.de elect.lib.vj.vbi dicit,quod illa iura habent locũ etiam in præſentatione.& ad ꝑdicta etiã eſt bonus text.in c.

 primo.

primo & ibi ponderat do. Anto.in iiij. no.ſ. de eta.& quali.Si autem beneficium ſit ſine cura, vt puta canonicatus vel aliud beneficium ſimplex, vel eccleſia, vel capella, etiam per ſe ſtans poteſt præſentari etiam nó presbyter actu vel habitu & vnuſquiſque etiam qui non habeat aliquē ordinem ſacrum nec de iure tunc ſit aptus habere. Ita colligitur ex notatis per Abb.poſt alios in c.ſuper inordinata.ſuprà de prebē. & in c. præterea ſ.de æta.& qua.& in d.§. inferiora. vbi concludunt doct.communiter quòd in talibus beneficiis ſufficit ætas xiiij. annorum. Quinimò in beneficio merè ſimplici, vel in ſimili gradus ſufficeret, vt dicunt præfati do.ætas v. annorum. Ad prędicta etiam faciunt quæ dicit do.Barba.in d.conſilio xxxiij. in vj.col. ſed ad ordinem ſacrum nemo poteſt promoueri niſi in xviij.anno.loquēdo de primo.ſ.de ſubdiaconatu. quia alij maiorem ætatem exigunt, vt declarat text. in cle. generalem.de æta.& qua.Et pro dicta concluſione facit quod deciduntIoan.Andr.Abb. & cōmuniter doc. in c.nobis.ī.eo.Hoſti.Abb. & alij in c. ſuggeſtum. ī. eod.Abb.in c.poſtulaſti. ī. eod.& in conſilio ſuo lvij. incip. ex infraſcriptis literis.in vlti.col.in j. volumi-
22 ne vbi decidunt,† quod patronus in eccleſia collegiata præſentabit clericos ad præbendas.& ſi non ſit collegiata præſentabit rectorem & alios clericos.Et prędictam deciſionem dicit eſſe communem Imo. in c. fin.in vlt.no.ſ.de conceſ.præben. an autem epiſcopus poſſit admittere præſentationem, & diſpenſare cum his qui non habent ætatem vel ordinem requiſitum in beneficio ſaltem de conſenſu patroni vel heredis not.in d.cle.generalem.& in d.c.præterea.& in c. vnico de æta.& qua.li.vj.& per Abb.& alios in c. cum ac ceſſiſſent de conſti.vbi Abb. ſentit quòd ſic. dic vt ibi

& in

& in aliis locis preallegatis no. & dicam. infrà q.xv. ſuper verbo de diœceſani conſenſu.q.xv.an autem illegitimus poſſit præſentari, vide infrà q.ij.ſuper verbo competens alicui. ¶ †Quintò quæro an poſſit patronus præſentare per procuratorem. Breuiter concluſio eſt, quod ſic text. eſt à contrario ſenſu in c.fi. de conceſ. præben.ſ.& ibidem notant omnes. Iſtud etiam tenet do.Car.in cle.j.in prin.in q.de iurepatro. Idem ſentit do.Feli.in c.cùm venerabilis.in principio.ſ.de except.in vno verbo.& firmant domini de Rota loquẽdo in patrono clerico in deciſionibus antiquioribus deciſione prima circa principium ſub hoc e.ti. Probatur etiam iſta concluſio arg. text. in c. accedens. ſ. de præben. vbi abſens poteſt inueſtiri de beneficio per procuratorem. Item probatur quia non reperitur prohibitum.ergo cenſetur permiſſum ex quo materia eſt permiſſiua.l.necnon. §. quod eis.ff. ex quib.cau. ma.c. inter corporalia circa medium vbi pulchra glo. ſ. de tranſl.epiſcopi.& iſto argu. vtitur Abb. in iſta materia conſtitutionis procuratoris in c.conſtitutus. de appel.ſ.facit etiam text.per locum à ſpirituali. & ibidẽ not.in c.quia propter.§.illud.ſ.de elect. Ita etiam concludit Lapus in allegationib⁹ ſuis allegatione viij. incipiente præſentatus. & in allegatione lxxviij. incipiente in dei nomine in iiij. col. ſubiciens quod patronus etiam non impeditus id facere poteſt. Item etiam tenet in allegatione.xxij. incipien.an ſufficiat. & in allegatione.cxxix.incipiente, factum ſuper quo conſilium petitur.in. xvij. col. Iſtam etiam concluſionem ſentit Abb.in c.ex inſinuatione.in fi.infrà eod.& pro ea etiam facit, quia electio poteſt fieri per procuratorem.text.eſt in l.ſi is qui Stichum.ff. de procur. & in Litem eorum. §.j.ff. quòd cuiuſ. vniuer. nomine. & 25

melior in propoſito noſtro. in c. pe. de elect. libro vj.
24 Sed hic ſuboritur quæſtio acceſſoria. † nunquid procurator debeat conſtitui ſpiritualis ad præſentandũ: an verò ſufficiat procurator generalis. dicas quòd procurator debet eſſe ſpecialis.caſus eſt ſingularis, prout refert do.Feli.ibi ponderaſſe dominum ſuum in c. di-
25 lecto. ſuprà de teſtibus. Et ratio eſt ſecundum eum,† quia præſentatio eſt quædam donatio. ſed ad donandum requiritur ſpeciale mandatum.c. fi. de offi.vica. libro vj.l.contra ius.§. ſi filius.ff. de pactis. adeò quòd non ſufficeret ſecundum eum procurator vniuerſalis cum libera.pro eadem concluſione ego allego Paul. de caſt. pulchrè in cõſilio ſuo lvij.incipiẽte venerabilis vir.circa medium. vbi fortius dicit,quòd etiam ſi quis habeat mandatum ad conferendum beneficia,nõ tamen poteſt præſentare: quia aliud eſt cõferre aliud præſentare.c.cum in illis de præben.li. vj. idem etiam tenet Ioa.de Imo.in d.c.fi.in prin.contra Ioan. An. ibi ſubiiciens Imo hanc deciſionem non procedere,quando conſtituens procuratorem haberet dummodo poteſtatem præſentandi.quia tunc mandatum de conferendo intelligeretur de præſentando: quia aliter intelligi non poſſet. ſubiicit etiam Imo. ibi in iij. col. poſt Ioan.Cal.quòd quando in mandato eſſent expreſſa aliqua requirentia ſpeciale mandatum adiecta clauſula generali tunc comprehenderetur poteſtas præſentandi iuxta text. & notata ibi in c. qui ad agendum. de procu.libro vj. Aduertendũ eſt etiam circa hanc quæſtionem quod ſufficit procuratorem eſſe conſtitutum ad præſentandum in genere, non autem eſſet neceſſe ſpecificare ad tale beneficium. ita concludunt doctores communiter in d. c. fi. ſ.de conceſ. præben. & faciunt notata per Abbatem.& doct.in d.c. accedens.ſ. de præ

de præben.vbi concludunt quòd ſufficit procuratorē eſſe conſtitutum ad acceptanda beneficia in gene. Limita modo iſtam concluſionem,vt procedat quando beneficium vacat:quia tunc poteſt conſtitui procurator ad præſentandum vt ſupra,ſed antequam vacet ſecus.ita probatur in d.c.ſi.de conceſ.præben.intelligendo tamen & declarando vt plenè per doc.maximè per Imo.ibi ſuper.ij.glo. & aliquid habetur per Lapum in dicta allegatione cxxix. in xvij. col. & per Lu. Ro. in cōſi.cccclxv.inci. in re præſenti. ¶ † Secunda quæſtio 26
mouetur acceſſoriè ad predicta, an ſufficiat procuratorem præſentaſſe infra quatuor menſes datos laico patrono ad præſentandum ſi infra illos fidem non faciat de mandato. concluſio eſt quòd non. quia paria ſunt non præſentaſſe vel minus ſufficienter præſentaſſe infra tempus.ar.l.quoties.ff.qui ſatiſda.cog. ita decidit Lapus allegatione ſua xxij.incip. an ſufficiat. Crederem tamen, quòd ſi quis præſentaret nomine alterius tanquā negotiorum geſtor, vel procurator generalis, vel tanquam coniuncta perſona,ſi fiat poſtea ratificatio infra tempus datum ad præſentandum, quòd talis præſentatio valeat à tempore ratificationis.glo.eſt notabilis in ſimili in c.quàm ſit.in verbo petere.de elect. li.vj.& optimè faciunt notata per doct.in dicto c.accedens.vbi concludunt,quòd ſi quis acceptat beneficiū nomine meo poſſum ratificare.quam concluſione etiam commemorat & ſequitur do. Feli.in c.nonnulli. §.ſunt & alij.in viij.col.de reſcri. quinimò etiam ſi nomine meo non eſſet facta præſentatio ſufficit poſtea illam ratam habere intra tempus. ita probatur in c.quod ſicut.& ibi notatur.ſuprà de elect. & ita etiam decidit in terminis de præſentatione domini Bartholomei bellenci. in apoſtillis ad Abb.in c. cura.ꝗ eo.

per illum

per illum text.& ſi opponatur,quòd non poteſt haberi ratum à me id quod non eſt geſtum nomine meo. re-
27 ſponde vt per Abb.in d.c.quod ſicut.in iij.col. ¶†Sextò quæro an poſſit patronus pręſentare per literas ſcribendo epiſcopo qualiter talem præſentat. breuiter dicendum eſt quòd ſic.text.eſt & ibi no. glo. & do. Ant. Imo.Abb. & alij.in ca.ea noſcitur.ſ.de his quæ fiunt à præla.ſine conſenſu.ca.Inferentes per hoc quod poteſt quis præſentare abſentem. Eandem concluſionem tenet Lapus allegatione ſua lxxv. incipiente caſus talis eſt.in antep.& in penult.col.allegat inter alia text.clarum & ibi gloſ.no.in verbo literarum. in cle. vnica.in §.præſentatos.de exceſ.præla.Hic decidit ibi Lapus in contingentia facti, quod videlicet præſentatio facta per inſtrumentum in abſentia ſuperioris,ſi præſentatus infrà quatuor menſes deferat illud inſtrumentum ad ſuperiorem, & ipſum corã eo præſente. quod quotidie contingit. prædictam etiam concluſionem,quòd per literas poſſit quis præſentare,firmat Abb.in conſi. ſuo lxxvj.incipiẽte,inuocato Chriſti auxilio circa medium.& do.Car.in d.§.præſentatos.in prima oppoſi.& in c.fi.in fi.ỹ.eo.vbi dicit ita fuiſſe obtentũ.& ita conſuluerunt Ioan. And. Lap. Abb.& Lap.de caſtelliano. iſtud idem tenet do.Præpo.diui Ambroſij nunc meritiſſimus cardinalis in c.qui in aliquo. lj. di. Limita tamen dictam concluſionem,vt procedat, quando præſentatus ſe præſentat coram ſuperiore cum literis, vel inſtrumento vt ſ.dictum eſt: quia præſentatio eſt exhibitio facta ſenſibus corporis ſuperioris. gl.eſt in cle. dudum.in verbo præſentari.de ſepulturis.Ita Imol. & Abb.in d.c.ea noſcitur.Idẽ Abb.in c.præal.conſ.lxxvj. Et ſubiicit Imo.vbi ſ. quòd non ſufficeret dirigere literas epiſcopo qualiter ipſe præſentat Titium niſi Titius

tius aſſet præſens epiſcopo tempore præſentationis literarum. quòd etiam firmat Abb. in dictis locis & ſatis eſt de mente Lapi, & etiam do. Card. in locis ſ. allegatis. Reperio tamen dominos de Rota in deciſionibus ſuis nouis in tit. de iurepat. deciſione iij. quæ incipit non ſufficit: vbi aliter videntur loqui & dicere, ꝙ ſufficit literas eſſe præſentatas epiſcopo & ipſum præſentatum ſe exhibere corporaliter in termino dato ad præſentandum. Non autem requirunt, quòd tempore præſentationis literarum præſentatus ſit præſens epiſcopo. quod dicitur iuridicum & æquum: & ſecundum hanc deciſionem arbitror eſſe limitandũ id quod dicunt Panor. Imo. & alij ſuprà relati. Aduerte tamen, quòd vbi præſentatus eſſet notus epiſcopo tunc indiſtinctè non eſſet neceſſe, quòd ſe corporaliter exhiberet. Ita Abb. in d. ca. ea noſcitur. & clarius in d. conſil. lxxvj. in vlt. col. Idem tenet do. Præpo. diui Ambroſij in c. de petro. xlvij. diſt. Et ratio eſt ſecundum eos, quia non eſt neceſſe præſentatum exalare, ex quo eſt notus epiſcopo. Item aduerte ex mente Abb. in d. conſil. quòd quando epiſcopus admitteret præſentationem per literas de eo qui nõ ſe corporaliter exhibeat, tunc valeat præſentatio quod ſatis æquũ eſt: & faciunt no. per Ab. & doc. in c. cũ acceſſiſſent. ſ. de conſti. ¶ Septimò quæro † an patronus poſſit præſentare plures dicendo epi- 8
ſcopo, quod admittat alternatiuè quem velit. dicas ꝙ ſic text. eſt in cle. plures eo. tit. vbi probatur iuncta glo. in verbo plures. quòd poterit patronus iſto modo præſentare quotcunq; voluerit. & ità firmãt ibi Zen. Matthe. & Lap. quos etiam refert & ſequitur Ioan. de Imo. ibi ſuper dicta gloſ. Idem do. Car. ibi in §. fi. in prin. ſecus tamen eſſet in electione. c. ij. de elec. li. vj. Iſta glo. & doc. in d. cle. plures. Ioan. And. & Gemi. in d. c. ij. & Lap.

allegatione

allegatione ſua.viij.incid.præſentatus circa prin.& in allegatione lxxviij,incip.in dei nomine. in v. col.& in d.allegatione viij.plura accumulat in quibus parifican tur præſentatio & electio.prædictam etiam cõcluſionem facit do. Fel.plura allegando in c.inter cætera. in vlt.col. ſ. de appel. vbi etiam accumulat de validitate aliorum actuum alternatiuorũ ad ſaturitatem. An autem hæc concluſio procedat in patrono eccleſiaſtico,
29 vide ỹ.in q.ix.huius verbi in fi. ¶ † Octauò quæro an poſſit patronus præſentare ſub conditione Lap. in d. allega.viij. videtur ſentire quòd ſic dum dicit quòd c. ij.de elect.li.vj.non habet locum in pręſentatione.hoc idem videtur ſentire Gem. in d.c.ij. in princ. in verbo oppono ſecundò. Ego credo cõtrarium quia patronus debet realiter pręſentare infrà tempus à iure ſtatutum. Ita decidunt Ioan.And.& Abb.c.fi.ỹ.eo. vnde dicunt, quòd non ſufficeret patrono dicere infra tempus eligo talem præſentandum:quia tempus eſt datum ad præſentandum,non autem ad eligendum præſentandum. c.vnico.eo.tit.lib.vj.licet etiam in hoc vltimo contrarium teneat Lap.in d.allegatione lxxviij. in v. col. pro dicta concluſione etiam facit, quia conditio nihil ponit in eſſe. l.j.ff.de cond. & demonſt.& declarat glo.in rubr.illius tit.Item procedit eadem ratio in præſentatione quæ in electione igitur, &c. Non obſtant modò autoritates preallegatæ:quia ſe fundant ſuper cle.fi.de iurepatr.in fin.quæ non loquitur,quando conditionaliter fit præſentatio,ſed quãdo alternatiuè ſed diuerſa
30 eſt ratio igitur, &c. ¶ † Nonò quæro an poſſit patronus variare, ſeu præſentare plures ſucceſſiuè & ſic hodie vnum, cras alium. dicas quòd ſic loquendo de patrono laico:quia poteſt variare accumulando,non autem in totum à primo recedendo in patrono eccleſia-

ſtico

ſtico ſecus. text.eſt clarus. & ibi omnes notant in cap. cum autem infrà eodem.notatur etiam in ca.quòd autem.infrà eod.& per gl.& doc.in d.cle. plures. eod.tit. & ratio diuerſitatis inter patronum eccleſiaſticum & laicum aſſignatur per doc.in d.c.cum autem.reprobatis rationibus glo.ibi.Tamen meliorem rationem puto aſſignari per glo.in ſimili. in cap.cum vos.ſuprà de offic.ord.quam videas.& quod dixi de patrono eccleſiaſtico vt variare non poſſit,intelligendum eſt eſſe verum niſi clericus ſit patronus ratione patrimonij ſui. probatur in cap. cum dilectus. infrà eodem. nec alibi ita bene probatur ſecundum Abb. ibi ita etiam concludunt Abbas & alij in dicto cap. cum autem. ¶Sed hic ſuboritur quæſtio acceſſoria † an ſi clericus pa- 31
tronus variet. quia pendente præſentatione prima aliam facit, an puniatur in hoc, quòd ad ſuperiorem deuoluatur diſpoſitio quaſi patronus ſic variando reddiderit ſe indignum: conclude quod non,dum tamen non præſentauerit indignum. ita decidunt dom. de Rota, in deciſionibus antiquioribus deci. prima verſus finem ſub hoc eodem titulo, ad quod etiam bene facit quod not.in cap.bonæ.ij.de ele. Notá tamen circa principalem quæſtionem, quòd cautela eſt ad impediendum variationem, vt inducatur patronus ad donandum exercitium iuriſpatr. ſcilicet ipſam præſentationem:quod poteſt fieri. ita dom.Anton.in cap. illud.ȷ̃.eod.& in c.conſtitutus.de conceſ.præben.& faciunt quæ dicam infrà ſuper vlt.verbo in ij.q. An tamen ſine cõſenſu epiſcopi fieri poſſit talis donatio me remitto ad no,in ca.ex inſinuatione.infrà eod. & dicetur infra loco ſuo, Aliam cautelam collegi ex dictis. infrà quæſtionem xij. ¶ † Secunda ſuboritur quæſtio 32
acceſſoria an poſſit à poſtulatione variari. conclude

breuiter

breuiter quòd ſic.tex.eſt & ibi colligit Abb.in xj.nota bili in c.bonæ.ij.de poſtula.præla.& etiam faciunt no ta. in c.præcedenti. ¶ Ratio autem eſt, quia vt dicit Abb.vbi ſ.poſtulatio non eſt acquiſitum ius.Et ex hoc poteſt dari limitatio ad d.c.cum autem.inquantū prohibet clericum variare à præſentatione:quia non prohibebitur variare à poſtulatione.quod no.& ita etiam ſentit glo.fin. in c.cauſis.de elec.& ibi Abb. atteſtatur
33 hanc eſſe communē opin. ¶†Tertia ſuboritur quæſtio acceſſoria an ſi patronus eccleſiaſticus præſentauit ei qui non habet ius inſtituendi,& ſic nulliter, an poſſit variare,& denuò præſentare legitimè:conclude quod ſic:ita decidit do. Car. poſt Gem. reprobata opinione Lau.in cle.j.in ix.q.eo.tit.Idem tenet Ioan. de Imo.ibi in vlt.col.verſ.ſed quid ſi clericus.Et bene probatur ſecundum do.Card.vbi ſ.in c.fin.j.eod.prius ergo præſentatus habebitur pro nō proſentato, vt concludunt præfati doct. Idem dicas in patrono laico qui plures præſentauit;quia eum poteſt pœnitere & facere aliam præſentationem legitimam.& ſic in totum poterit recedere à prima.Ita probatur arg. text.in c.cum laici j. de iureiur.per quem text.ita dicit Panor.in c.j.ſuper gl. in verbo placere.in princip.de iud.& hæc erit vna alia limitatio ad d.c.cum autem.vbi dicitur quod non po-
34 teſt in totum recedi à prima præſentatione.¶†Quarta ſuboritur quæſtio acceſſoria, an abundat ſi patronus eccleſiaſticus poſſit præſentare plures ſimul iuxta cle.plures.§.fin.eo.tit.glo.ibi dicit quòd non.& ſequitur Gem.pro qua opin. facit quia præſentatio patroni eccleſiaſtici habet vim electionis.ita dicit Inn. & Ab. in c. cum autem. j.eo. ſed plures eligi non poſſunt ab vno c.ij.iuncta glo.in verbo alternatiua. de elec.lib.vj. Et hoc etiam videtur tenere Gemi. ibi poſt Ioan. And..
Contrarium

Contrarium tamen firmat Stephan. in d.clemen.plures.quam ibi refert & ſequitur do.Cardi.Flo.in §.fin. in princip.motus inter cætera propter indemnitatem rationis illius text.idem in effectu ſequitur ibi Ioan. de Imo.in penult.colum.& hæc opinio etiam mihi placet,& eam tenendo non obſtat dicere, quod præſentatio patroni eccleſiaſtici habeat vim electionis. quia illud eſt verum quantum ad hoc, ſcilicet, vt non poſſit à tali præſentatione variari, quemadmodum nec ab electione.& ita intelligunt Innoc.& Abb. in d. ca. cum autem.ſed dato, quod patronus eccleſiaſticus præſentet plures ſimul, per hoc non dicitur variare. prout etiam dicit dom.Cardi.in d.clem. plures.in §.fi. in princip.An autem à nominatione variari poſſit,vi. de Rot.in antiquis ſub titulo de præben.deciſione prima,& dic vt ibi.& in deciſione xxj. in antiquis ſub titulo de conceſ.præben.An autem ſi patroni procedũt per viam ſcrutinij in præſentatione fienda & publicetur ſcrutinium, an poſſit variare publicato ſcrutinio.conclude, quòd ſic.ita decidunt Ioann. Andr.& Panor.in cap.publico. de elec.& de ratione quare ſecus in electione dicatur, vide per eos ibi. ¶ † Decimò quæro,an poſſit patronus laicus variare toties quoties voluerit. Iſta quæſtio eſt quotidiana,& eam reperio in ſpecie factam per ſolum Cald.in conſilio ſuo xvj.incipien. an laicus in titulo de iurepatronat. vbi concludit, quòd non poteſt accumulare vltra duos. quia pluralis locutio duorum numero eſt contenta.c. pluralis.de regulis iuris, libro vj.l. vbi numerus.ff.de teſti.ſed iura dicunt,quòd licitum eſt plures accumulare,ergo, &c. Item ſecundum eum talis variatio eſt odioſa,ergo reſtringenda regula, odia.de regulis iuris libro ſexto.Et facit,quia vbi datur poteſtas varian- 35

di datur

di datur occaſio machinandi dolum, & fraudem. cap. cum in multis. & ita not. ibi Gemi. de reſcrip. lib. vj. ergo vbi eſt permiſſa variatio debet reſtringi. Item ſecundum eum infinitas eſt euitanda. d. cap. cum in multis. item dicit ipſe ſi videantur iura de iſta materia loquentia clarè hoc innuunt, quia c. quòd autem. ꝟ. eod. dicit poſtmodum aliud cap. cum dilectus. ꝟ. eod. dicit ſecundum cap. paſtoralis. dicit alium, & ſecundo loci. & iſtam opin. dicit Cal. ibi ſe putare de iure veriſſimam. Pro eadem opinione ego adduco regulam quæ habet, quòd vbi licita eſt variatio non permittitur niſi ſemel. Ita decidit Bald. in auth. habita. in vj. colum. C. ne filius pro patre allegat. l. ſi quis iuſiurandum. C. de re. cre. & iſtam regulam etiam commemorat dom. Alex. in l. fin. ex toto. §. fin. ff. de leg. j. vbi alias autoritates allegat. Ergo videtur benè probari, quod vbi quis præſentauit vnum alium tantùm: & ſic ſecundum poſſit præſentare. & per conſequens, niſi ſemel variare. Secundò adduco regulam legis boues. §. hoc ſermone. ff. de verb. ſig. vbi ſimplex ſermo verificatur in prima vice. hinc dicimus, quòd ſecuritas veniendi data bannito intelligitur pro prima vice. ita decidit Bar. in l. j. ff. ad l. Iul. ma. quem referunt & ſequuntur Abb. & d. Feli. alias autoritates allegantes in cap. ij. de treug. & pa. Facit etiam bene in propoſito noſtro: quia ſi eſt data poteſtas arbitro in compromiſſo de prorogando terminum compromiſſi, & non eſt dictum ſemel vel plures, intelligitur de prima prorogatione & vnica. Ita decidit Specu. in tit. de arbi. §. excipitur. ver. ſed quid ſi fuerit actum. allegat d. l. boues. §. hoc ſermone. & ita etiam dixit Baldus in capitulo fin. in x. colum. ibi dubitatur inſuper. ſuprà de conſuet. & in capitulo olim. de reſcript. & in l. ſi vt proponis. prima. C. quomodo,

& quando iud.allegat Inn. in cap. veniens.de iureiur. Et hanc deciſionem & plurimas alias ad propoſitum dictæ regulæ accumulat dom. Feli.in d.capitulo ij.vbi omnino videas.& ſic videtur, quòd prædicta concluſio Cal.ſit corroborata bonis fundamentis,& eam reperi tenere d.Feli.in cap.omnes. col.iij.circa medium. j.diſt. conſummatiſſimum doctorem do. Andr. Baſig. mihi patrem obſeruandum auditorem Rotæ apoſtolicæ digniſſimum in l.quanto.de iudi. Contrariam tamen opin.videtur probare text.in d.clem. plures con iungendo gloſ.in verbo plures & gloſ. in verbo præſentare.dicit enim gloſ.in verbo plures.quòd licitum eſt patrono præſentare quotcunque voluerit, & gloſ. ſequens dicit ſimul vel ſucceſſiuè. Ergo iſta deciſio videtur clara ad probandum, quòd patronus poterit ſucceſſiuè præſentare tot quot voluerit, & cum illis gloſ.tranſeunt d.Card. Flo.& alij.d.cum Cal.in d.con ſi.reſpondet ad illam gloſſ. vt intelligitur dum dicit, quotcunque quando patronus ſimul præſentat. Non autem referatur ad alium caſum, quando ſucceſſiuè præſentat.tamen iſta reſponſio deſtruit & violat illas gloſ.Eãdem etiam opin. quòd liceat ſæpe variare, & accumulare,videtur tenere dom. Abb. prout ponderaui,diſcurrendo verba ſua ibi in dicto capitulo quãto.in ij.colum.de iudi.dum dicit hinc eſt,quòd patronus laicus poteſt variare alium pręſentando & ex plu ribus præſentatis poterit epiſcopus inſtituere ſecundũ vel tertiũ:ergo ſentit Abb.ꝙ præſentari poſſit nedum ſecũdus,ſed etiã tertius.Eandẽ etiam opinionem videtur expreſsè tenere d.Card.Flo.in c.paſtoralis. in fi.ꝉ. e.vbi dicit,ꝙ ſi patronus præſentauit duos:.quãdo nul lus eorũ eſſet inſtitutus, poſſit p̃ſentare tertiũ, per illũ text.qui tamen nihil probat.Idem etiam præſupponit

ibi domi. Anton. de Butr. in fin, qui dicit eadem verba. Pro eadem opin, facit quia vtile erit eccleſiæ quanto plures præſentabuntur: quia facilius erit epiſcopo ex pluribus eligere vnũ idoneũ quàm ſi eſſent pauci præſentati, vt de ſe patet. Et tenendo iſtam opinionẽ poſſet reſponderi ad argumentum dum dicitur, quòd varietas eſt reſtringenda, nec debet permitti plus quàm ſemel; quia in terminis noſtris non poteſt dici propriè varietas, ſed eſt potius accumulatio, vt not. in d.c. cum autem. ꝗ. eod. Ego tamen credo opinionem Calde. primo loco relatam eſſe in puncto iuris veriorem per fundamenta ſupra adducta. & etiam quia ſapit magnam æquitatem, quia vt dictum eſt, ſi liceret ſæpe accumulare, vel variare poſſet procedi in infinitum, & induceretur magna confuſio. & ſi reſpondeatur ad vnum fundamentum quod vrget in contrarium, cætera facilem recipiunt ſolutionem. Fundamentum eſt de cle. plures, cum gl. ad iſtud fundamentum poteſt reſpõderi, quòd diuerſa ratio reformat pactũ. l. interpoſitas, C. de tráſac. dicamus ergo, quòd dictus text. debet intelligi, vt dicit Cal. in dicto conſ. vij. in caſu quãdo fieret præſentatio de pluribus. ſimul & ratio ſit diuerſitatis quãdo plures ſimul præſentantur non arguitur varietas in patrono præſentante. Præterea vnus præſentatus non poteſt conqueri, quòd præſentatio alterius ſibi præiudicauerit, cum omnes ſimul fuerint præſentati, cum ergo militet diuerſa ratio in dictis caſibus, non eſt aliquo modo dicendum, quòd Papa voluerit quòd ſit eadem iuris diſpoſitio, arg. l. illud cum vulgaribus. ff. ad l. Aquil. Vnde firma videtur concluſio ſupra facta. Ad aliud fundamentum, quòd vtile eſſet eccleſiæ, &c. Reſpondetur quòd dummodo vnus ex præſentatis ſit idoneus ſatis eſt. nec conſideratur, quòd alter idoneior

reperiatur,vt dicit gl.cōmuniter approbata in c.iij.ꝟ.
eo.& in c.ij.de of.cuſt.Præterea attētō iſto fundamen
to ſequeretur,quòd etiam patronus eccleſiaſticus poſ-
ſet variare.quod tamen eſt falſum.d.c. cum autē.ꝟ.eo.
Ad autoritates ſuprà allegatas reſpondetur, quòd eis
non eſt credendum:quia non ſunt roboratæ aliquo iu
re,vel ratiōe.& vt dicit Bal.in l.res publica.C.ex quib.
cau.ma.etiam glo.nihil alleganti non eſt credendum:
nec communis opinio eſſet attendenda. quando iure
non probaretur.ita decidit do.Anto.de Butr.cuius di-
ctum ibi extollit Abb.alia allegādo in c.tua nos. ꝟ.de
vſuris.Idem dicit Io.An.& ibi alij referunt & ſequun-
tur in c.j.de cōſtitutionibus. ¶† Vndecimò quæro,an 36
ſi patronus promiſiſſet de præſentando vnum poſſet
poſtea variare,& alium præſentare. Breuiter Io. And.
& ibi refert & ſequitur Io.de Imo.in prin.in c.fi.ꝟ.de
conceſ.præben.tenet,quòd ſic.nam ſecundū eos hoc
probatur argumento à fortiori.nam ſi vno præſenta-
to licitum eſt variare,& alium præſentare: quantomā
gis licitum erit variare, ſi ſola promiſſio de præſentā-
do præceſſit.Ego tamen credo, quòd patronus etiam
teneatur præſentare illum cui promiſit. licet doct.ibi
non dicant.Et ratio eſt:quia talis promiſſio de præſen
tando obligat,vt ibi dicūt doc.maximè Imo.in princ.
ponderando ibi textum à contrario ſenſu.dato enim,
quòd variatio fieri poſſit: verum eſt accumulatiuè.vt
no.in d.c.cum autem. An autem poſſit hoc caſu patro
nus cogi præciſè.an verò ſoluendo intereſſe liberetur,
dependet à notatis in l.ſtipulationes non diuiduntur.
verſ.Celſus.ff.de verbo.obligat. ¶†Duodecimo quæ- 37
ro quid ſi patronus præſentauerit vnum, & iurauerit
de non variando, an poſſit variare. videtur dicen-
dum quòd ſic.per illud quod decidit gloſſa in cap.fin.

F 3 de pro

de procuratoribus libro vj. in verbo reuocatis.quam dicit ſingularem dom. Fel. in cap.cum acceſſiſſent. in quinta columna de conſtit.dicit enim illa glo. quòd ſi conſtituo procuratorem & iuro ad eum de non reuocando ſi poſteà reuoco valet reuocatio licet ſim periurus. & dicit Inno.in cap. dilecto. ſuprà de præbend. quòd ſi iuraui non vendere librum, & poſtea vendo: valet venditio. licet ſim periurus. Hinc etiam dicit do. Anton.de Butr.in cap.penul.de offic.vica.quòd ſi conſtituatur vicarius ad tempus & iuretur de non reuocando ante tempus: ſi poſteà reuocetur, valet reuocatio indiſtinctè: licet quando ſine cauſa reuocatur iurans ſit periurus.& facit text.in cap.ſicut de ſponſa. & notatur per Abb. & doct.in cap. intellecto de iureiur. & pulchrè per Paul. de Caſtro declarantem iſtam regulam, & alia multa ſimilia adducentem in conſil.ſuo lvj. incip. dico non obſtante,&c. Et iſtam opinionem in terminis reperio tenuiſſe dom. Alexand. in conſil. ſuo xvj.incip.ponderatis in tertio volumine. ¶ Contrariam ſententiam reperio tenuiſſe in terminis Paul. de Caſtro in conſilio ſuo lvij.incipien.venerabilis vir. in ſecũda columna.vbi dicit quòd ſi quis iurauerit nullum præſentare durante arrendamento: ſi poſteà vellet præſentare non deberet audiri.& mouetur, quia in his in quibus debet adiri ſuperior ipſe non debet audire venientem contra proprium iuramentum,ne ſit autor periurij.allegat notata per Ioannem Andr.in cap. quod ſemel placuit.de reg. iur. in quæſtione mercuriali. Et dicit probari in cap. mulieri.de iureiurando,ex quo infert ſolutionem ad contraria ſuprà adducta. nam dicit ipſe quòd loquuntur in his caſibus in quibus non eſt neceſſe adire prætorem vel ſuperiorem. Tunc bene quis poteſt venire cõtra iuramentum licet

ſit

ſit periurus.Et eandem declarationem punit idem Paulus de Caſtro in conſilio præcedenti lvij ſuprà allegato.eandem concluſionem videtur tenuiſſe in fortioribus terminis Lapus in allegatione ſua ſeptuageſimaoctaua incip.in dei nomine. in iiij. colum.in fine, vbi dicit quòd ſi patroni promiſerunt ſibi inuicem de habendo & reputando præſentatum in rectorem & non alium, quòd contra talem promiſſionem veniri non poteſt. ar. cler. plures.de iurepatron. & ſic loquitur in promiſſione facta ſine iuramento, quod eſt fortius, & iſta ſunt in practica menti tenenda in hac materia, nec alibi reperi. ¶ † Decimotertiò quæro quid ſi patronus præſentet ſecundum, nec dicat accumulando: an iſta ſecunda præſentatio valebit. Lapus in dicta allegatione ſeptuageſimaoctaua, in quarta columna.ſentit quòd non.dicit enim quòd quidam patroni,qui primò præſentauerant quendam dom. Matt. & poſteà præſentauerunt vnum alium, non accumulando, ſed variando, nihil fecerunt: & propterea præſentatio non tenuit. Ego credo contrarium eſſe verius: quia patronus vel alius præſumitur velle id quod iuris eſt alio non apparente. l.ſi duo. ff.de acquiren hæred. quam pro iſta regula allegat Bald. in l. præcibus. C.de impub. circa decimamquintam colum.facit tex. & ibi not.in l.ex facto.in principio. ff. de vulgar. & pupilar. & aliquid habetur per dominum Alexand.de Imo.in l. hæredes mei.§.cum ita.ff.ad Trebellia.in ſeptima col. & in l. gallus §.primo.in prima columna.ff.de liber.& poſthu. ergo patronus quando ſimpliciter præſentat ſecundum videtur velle accumulare,non autem in totum à primo recedere:cum non poſſit de iure per text. & ibi not.in c.cum autem .j. eod. facit regula quia in dubio eſt fienda interpretatio, vt potius actus valeat

38

quã pereat. c. abbate. de verborum ſignificatione. l. quoties de re bus dubiis. Poſſet tamen dici quòd Lapus non loquitur, quãdo pat. ſimpliciter præſentat ſecundùm, ſed quando, præſentat ſecundum, & dixit ſe velle variare præſentando. quod etiam videtur bene notandum ad infringendas præſentationes, & ad intellectum d.c. cum autem. quia patronus præſentando ſecundum debet dicere quòd id facit accumulando, ſecundum Lapum vbi ſupra. vel ſaltem ſimpliciter pręſentare non dicendo quod id facit variando. quia tũc in dubio præſumitur voluiſſe quòd iuris eſt ſupra dixi.

39 ¶ † Decimoquartò quæro quid ſi duo patroni præſentent vnum, an poterit alter ex his variare accumulando, & alium præſentare. Ioan. An. in re communi. de regu. iur. libr. vj. quem refert & ſequitur Abb. in d. c. cum autem tenet quòd non. Et concludit quòd epiſcopus non poſſit inſtituere ſecundò præſentatum, ex quo primus habet plures voces. & ſic fortius ius. & licet Abb. vbi. ſ. loquatur quando alter ex patronis qui primò præſentauerunt eſt clericus: tamen puto idem eſſe vbi ambo eſſent laici. quia vtroque caſu militat eadem ratio & fundamentum ſupra factum. Eandẽ concluſionem tenuit Lapus pulchre in dicta allegatione. lxxviij. in iij. col. & melius in v. vbi fortius dicit allegando Ioan. An. vbi. ſ. quòd ſi omnes patroni vnum præſentant, dato quod maior pars poſtea variet præſentatus ab omnibus prefertur. Licet contrarium in ſimili dixerit. Bald. in l. fi. C. de aut. præſtan. Eandem etiam concluſionem tenuit Ioan. An. in additionibus Spec. in hoc titu. in addi. magna circa principium.

40 ¶ † Decimo quintò quæro an ſi patronus præſentat ſucceſſiuè duos quorum alter ſit idoneior, epiſcopus poſſit inſtituere quem voluerit. & ſic an hoc caſu locus ſit

cus ſit gratificationi:iſta quō eſt dubitabilis valde. Hoſtien.Ioan.An.do. Anto.& Car. in d.c.cum autem tenent quòd ſic.quia non eſt conſiderandus exceſſus idoneitatis, ſed ſatis eſt quòd vterque ſit idoneus. Eandem opi. videtur tenere glo.in c.iij. in verbo maioribus.infrà eod. & glo.in ſimili. in c.ij.de offi. cuſtodis. & in c. monaſterium. iuncto text. xvj,q.vij.& in c. licet.viij.q.j. & in c. conſtitutus. el.iij. vbi etiam dom. Anto.& Ab.ſ. de app.Idem videtur ſentire Spe.in hoc eo titu.circa fi.vbi dicit ſufficere quòd præſentatus nō ſit malus.Idem videtur tenere Fede.de Senis in conſi. ſuo xcv.incip.ſuper dubitationum articulis in principio.vbi dicit ſatis eſſe quòd patronus præſentet idoneum,dato quod potuerit præſentare idoneiorem licet ſic faciendo vulneret conſciētiam ſuam.Iſtam eādem opinionem reperio tenere gloſ. in d. c. ſi plures xvj.q. vij.dum dicit quòd ſi patroni ſunt in diſcordia debet inſtitui qui maioribus iuuatur meritis & ſit idoneior. Si autem ſint pares, epiſcopus poteſt facere gratiam cui vult.Et ſic expreſſe ſentit quòd hoc vltimo caſu. ſ. quando ſunt pares voces non attenditur exceſſus idoneitatis. Iſtam eandem opinionem videtur tenere Bald.in conſilio cccxxiij. incip. præmittendum eſt, in allegatianibus ibi inſertis poſt conſilium in vlti.col.in iij.volum.vbi dicit quòd propter diſcordiam patronorum ſi ſint pares voces ille qui habet ius inſtituēdi poteſt adherere cui vult & preſertim dignio ri tā præſentato quam præſentanti.Ergo ſentit quòd illa qualitas. ſ. quòd præſentatus ſit dignior non habet arctare inſtituere hebetem ad eum inſtituendum. Iſtam etiam concluſionem tenere videtur dom. Philip.de Leruſio.in c. conſtitutis.iij. de appella. in principio poſt gloſ.iij. ibi loquentem in ſimili de elect

Contrariam opi.tenet Abb. Panor. in d.c. cum autẽ. per text.in c.ſi forte.lxiij. di. & in d. c.iij.infrà eo. vbi dicitur quòd ille præferri debet qui maioribus iuuatur meritis &c. Item mouetur per text. in d.c.cum autem dum ibi dicitur quòd patronus præſentauit ſecunda vice æquè idoneum. Ergo videtur innuere aliter eſſe ſi erat magis idoneus. Præterea ille tex. dicit ꝙ vbi duo ſucceſſiuè ſunt præſentati, eſt in iudicio epiſcopi inſtituere quẽ velit. Sed verbum iudicium ſapit diſcretionem & arbitrium boni viri.c.fidei commiſſa.§. quanquã.ff.de le.iij.cum ſi.Sed bonus vir admittet idoneiorem.igitur &c. Iſtam eandem opi.reperio tenuiſſe d.Car.flo. referentẽ Pau.deEleaza. ibi in cle. plures.§. fi.in j.q. e.tit. vbi dicit iſta verba,ſi vota ſunt paria,diſtinguenda erũt merita.vel locus erit gratificationi quaſi dicat in alternatiuam, vel quòd vbi merita diſtingui non poſſint:quia etiam eſſent paria,tunc locus eſſet gratificationi: alias expreſſe ſentit quòd attendantur merita. & ſic exceſſus idoneitatis. & quòd iſta ſit eius intentio patet ex iure per eum allegato. ſ. ex c.pe.de reſcrip.libro vj.hoc idem clarius tenuit do. Cardi. in d. clem. plures.in prin.in iiij.col. vbi dicit ꝙ ſi duo patroni præſentant duos, admittitur idoneior. Si autẽ ſunt equaliter idonei: locus eſt gratificationi. allegat notata in c.j.infrà e.Eandem opi.tenet ibi clarè Ioan.de Imo. ſuper gloſſ. magna in pluribus locis. Et hæc opinio omnibus conſideratis etiam mihi placet, quia fundamenta pro ea adducta fortiſſime ſtringunt,maxime text.in d.c. iij.quod incipit quoniam.ĩ. eod. vbi formaliter dicitur,quòd ſi in plures partes fundatorum ſe vota diuiſerint,ille præficiatur eccleſiæ,qui maioribus iuuatur meritis &c. & textus in d. c.ſi forte. lxiij. diſt.dicit ſi vota eligentium in duas ſe

diuiſerint

diuiſerint partes,is præferatur qui maioribus iuuatur meritis &c.& ſic etiam loquitur quando vota ſint paria.& ratio illorum iurium militat etiam in caſu noſtro quando vnus & idem patronus præſentat plures. Et pro hac parte ego facio tale fundamentum. Nam ſecundum Abb. & alios in d. c. cum autem.† vbi iura non ſunt paria non eſt locus gratificationi.& probatur in illo text. in fin. Sed quando quis eſt idoneior altero clarè apparet inter eos non eſſe paritatem.ergo nō erit hoc caſu locus gratificationi. ¶Cōprobo etiam hanc concluſionem per illud quòd dixit dominus Andr. Barba.in cōſilio ſuo.xxiij.vlti.colum. j.volu. vbi dicit † quòd in beneficiis conferendis eſt præferendus ſenior.& incipit, ſcripſit propheta:quòd etiam pulchrè & clarè dicit ante eum Bald. in conſilio ſuo clxv.incipiente ordinatio teſtamenti. in fi. in iiij.volu.vbi ad hoc allegat l.fi.ff. de fi inſtrument. & iſta opinio ſapit maximam equitatem. & maximè procedit in foro conſcientiæ : quia ille vulnerat conſcientiam , qui poteſt eligere idoneiorem , & eligit idoneum vt dicit Fede. in conſilio præalle. & dominus Ant.de But.& Abba.in d.c. conſtitutis. & Abb. in d.c.quoniam quicquid dixerit dominus Philipp. de Peruſio.in c. conſtitutis, & hæc mihi videtur veritas. Crederem tamen hanc concluſionem eſſe limitandam niſi idoneus habeat plures voces pro ſe , & idoneior pauciores : quia tunc deberet inſtitui idoneus. ita loquitur gloſſ. in d. c. quoniam.in verbo maioribus. & in d. c. licet. Et ratio limitationis ſit , quia hoc caſu idoneus habet fortius ius. Secundò crederem eam limitandam niſi idoneus eſſet pauper vel egenus.quia eſſet prçferendus idoneiori non pauperi in ſimplici

41 42

ſimplici beneficio. ita decidit Hoſt. in c. tuam de ætat. & qua.& ibi refert & ſequitur do. Anto. de Butr. in iij. col.& bene faciunt quæ dicam in q. iij. ſequentis verbi. Et ſi quis dicat tenendo præmiſſam concluſionem quid reſpondebimus ad text. qui allegatur in contrarium in c. monaſterium. xvj. q. vij. dum dicit quod ſufficit quòd præſentatus non ſit malus. ergo idoneior nõ præferetur idoneo. Ego reſpondeo quòd ille text. debet intelligi, quando alius melior non eſt oblatus. Et iſtam ſolutionem reperio traditam per quoſdam relatos per glo. in d. c. licet. quanuis ipſa teneat quòd ſuprà dixi. Vel aliter poſſemus reſpondere quòd quando aliquis habet facere præſentationem ſufficit, quòd præſentet vnum idoneum. quia abſurdũ eſſet dicere, quod deberet perquirere totum mundum, vt inueniret meliorem.& ita procedat d. c. monaſterium. ſed quando epiſcopo ſunt præſentati duo, quorum alter eſt idoneior ceſſat dictum abſurdum,& inſtituendo idoneum repulſo idoneiori, facit iniuriam ipſi idoneiori, qui etiam habebat ex pręſentatione ius petendi inſtitutionem. quæ ratio ceſſat, vbi quis nondum eſt præſentatus.& iſta ſolutio rationabilis eſt & ſolida, vt puto: & comprobatur, quia hoc vltimo caſu epiſcopus eſt iudex inter ipſos duos ſuper hoc contendentes, ſcilicet quis eorum potius admitti & inſtitui debeat. Ergo iuſtitiam miniſtrare debet. Aliter non diceretur iudex. c. forus. j. de verb. ſig. ſed profectò iuſtitiam non miniſtraret, ſi repelleret idoneiorem admiſſo idoneo, data paritate in cæteris. & vide quæ dicam. j. in ſequenti verbo q. ij. ¶ Decimoſextò quæro circa prædicta de
43 alia quæſtione notabili. † Pone quòd maior pars patronorum præſentet vnum indignum, minor pars præſentet dignum. quis iſtorum præſentatorum inſtituendus

dus erit.reperio quòd text. in c.dudum. cl.j. ſ.de elect. decidit ſimilem quæſtionem.& ibi doct.notant.maximè. d.Abb. in vlt. notab. dicitur enim ibi quòd concurrentibus duabus electionibus ſuper eadem dignitate,quarum vna eſt facta à maiori parte indigno ſcienter:alia à minori porte de digno, venit confirmanda electio facta à minori parte de digno.Et propterea idẽ credo in caſu præpoſito ex identitate rationis.nec mirum, quia præſentatio facta de indigno non tenet, vt concludunt doct.in c.cum vos.ff.de offic.or.& alias autoritates allegaui.ſ.in iiij.q.huius verbi. ¶Decimoſeptimò quæro circa materiam præmiſſam. † Pone ꝙ duo ſucceſſiuè ſint præſentati & ſint æquè idonei, an debeat epiſcopus inſtituere ptimò præſentatum.Ioan. And.in reg.in re cõmuni.in fi.de reg.iur. li.vij. in mercu,decidit quòd ſic ſed credo eum inaduertenter eſſe locutum;quia caſus eſt in contrarium in c.cum autem. ſ.eo,vbi ita ſummant doct.Et concluditur quòd duobus præſentatis etiam ſucceſſiuè locus eſt gratificationi. ¶Decimooctauo quæro de quæſtione notabili quã non reperio in ſpecie formatam & contingere poſſet multoties de ſecundo. † Pone quòd duo ſint præſentati & ſint æquè idonei,ſed alter ex eis eſt de ſanguine fundatoris,an propter hoc epiſcopus debeat illũ præferre, videtur dicendum quòd ſic. per illud quòd dicit text. in ſimili,in c.bonæ.ij. & ibi Abb. in xiij not.ſ.de poſtu.præla.vbi dicitur,ꝙ ſi in loco repeꝛiuntur idonei non debet præfici extraneus.& ibi dom. Abb. allegat alium text.pulcherrimum c. nullus inuitis.lxj.diſt.vbi epiſcopus debet eligi de clero ciuitatis & non de aliena ciuitate.Iſtud idem decidit Abb.in c.ad doctorem. in fi. ſ.de inſtit.vbi dicit quòd geniti in ciuitate ſi ſint idonei non debent poſtponi propter extraneos. & ſubiicit

44 (beside "Decimoſeptimò … Pone ꝙ")

45 (beside "Pone quòd duo ſint præſen-")

ſubiicit quòd ſi ſic fieret valde honeſtum eſſet & fructuoſum. faciunt etiam notata per text. ibi in l. j. §. permittitur. ff. de aqua quoti. & eſti. Item facit quod decidit Abba. in ſimili, in c. conſtitutus. in ij. col. de appel. vbi dicit quòd honeſtius eſt quòd idoneus eligatur de eodem collegio, quàm idoneior de alio. bene etiam facit text. in l. in eccleſiis. C. de epi. & cle. vbi dicitur & ita ſumatur quòd ad eccleſiam ſunt promo-
46 uendi illi qui ſunt de illa ciuitate vel oppido. Item facit & quia beneficium debet conferri ei qui bene fecit. c. cum in officiis. ſuprà de teſta. l. ſed & ſi lege. §. conſuluit. ff. de pet. her. ¶ Contrariam opinionem videtur probare text. in c. ad decorem. ſuprà de inſti. vbi papa reprehendit patriacham conſtantinopolitanum qui alios clericos ſpernens, Venetos tantum in eccleſiis conſtantinopolitanis collocabat, ſubiiciens quòd in omni gente qui facit iuſtitiam acceptus eſt deo. nec conuenit ſanctuarium de iure hereditario poſſideri. & propterea videtur quòd ſi illi de ſanguine fundatoris deberent ſemper inſtitui quod denotaretur ſucceſſio in beneficiis quæ eſt reprobata vt ibi & in c. conſuluit infrà eod. & in c. j. ſuprà de præben. Item facit quia nec apud deum nec apud eccleſiam habetur acceptio perſonarum. c. nouit. cum ſi. §. de iudi. ergo non debet fieri differentia inter extraneos & eos qui ſunt de ſanguine quantum ad propoſitum noſtrum. & iſtam opinionem videtur tenere Abb. in d. c. ad decorem. vbi dicit quòd vnum beneficium non debet ſemper conferri hominibus vnius cognitionis, ne videatur tale beneficium debitum illi cognationi & hoc pleniùs explicat in c. venerabilē. col. v. de elec vbi appellat eos laicos improbos, qui inſtant ne aliquod beneficium exeat familiam, per illum text. Comprobatur iſta

tur iſta opin.quia tex.de hac materia loquentes ſolum ponderant quod preſentatus ſit idoneus. vt in d.c.cum autem.cum ſimilibus: nec faciunt differentiam an ſit de ſanguine fundatoris an non.Comprobatur etiã hęc opin. per illud quod dicit Abb.in d. c.conſtitutis el ij. de appellat. vbi inquit quod dummodo quis ſit idoneus non eſt conſiderandum quod aliæ qualitates deſint.puta diuitiæ vel potentia ſi illis eccleſia non indigeat.& iſtud idem firmat ibi do. Phil.de Peruſio in iij. col.qui dicit poſt Imolam ibi quòd licet ante factum debeant conſiderari tales qualitates tamen poſt factũ & ſi poſt electionem vel præſentationem non eſt curandum,quia dummodo vel præſentatio ſit facta de idoneo videlicet.Prima opinio eſt verior & pro ea adduco gl.in terminis. c.neminem. in verbo ſine poſſeſſionis.lxx.d.quæ dicit formaliter quòd potius ſunt inſtituẽdi illi clerici de quorũ bonis eſt fundata eccleſia. cum qua gl.trãſeunt ibi ſimpliciter Arch.& do. Præp. diui Ambroſij nunc meritiſſimus Card.Alex.& faciũt notata per gl.& doc.in c.ſi ꝓponente.de reſcriptis.vbi dicunt ꝙ ſi forenſis impetrat beneficium, & non facit mentionem de loco ſuæ originis, gratia eſt ſurreptitia † quia in dubio papa intendit prouidere cuicunque in patria ſua.& allegat ibi dominus Abb.inter cetera bonum textũ in c.bonæ. el ij.§.de poſtu. prælato. circa finem ibi,nec vellemus ei præficere alienum.& aliũ bonum tex.in d.c.nullus inuitis lxj.di. & etiam text. in c. hortamur.lxxj.diſt.quæ allegat glo.in c.ſi proponente. Et melius facit in propoſito noſtro glo. ibi quæ dicit quòd laicus non debet præſentare extraneum quando reperitur idoneus in ſuo epiſcopatu. Et dicit fortius Archi.ibidem † ꝙ epiſcopus poteſt repellere talẽ præſentatũ extraneum,quando reperiuntur idonei in illo epiſcopatu. 47 48

epiſcopatu.& ſequitur Cardi. Alex. ibi & hoc eſt bene notandum quia volunt hanc deciſionem procedere etiam ſi ille extraneus haberet literas commendatitias proprij epiſcopi. Pro iſta etiam opi. facit quod gl.in cle.Plures.in glo. magna verſus fi. eo titulo. quæ velle videtur,quòd vox illius ex patronis præferri debet in præſentando qui plus contulit in conſtructione vel dote eccleſiæ.Quod an verum ſit, vide quæ dicam ĵ.ſuper verbo & dotauit.in xij. q. Præmiſſam etiam concluſionem reperio tenere do. And. Barba.in conſi. ſuo xxiij. incip. ſcripſit propheta. in ij.vol. vbi per multa concludit eſſe regu.quod illi de propria eccleſia vel ciues in beneficio præferri debent peregrinis,ſi ſint idonei.vide eum in vj.& vij. col.allegat inter cætera no.per glo.in d.c. ſi proponente. Nō obſtāt modo in contrarium adducta & primò nō obſtat tex. in d.c.ad decorem cum ſimilibus.quia reſpondet glo. in d.c.bonæ.de poſtu.præla.quòd ibi erant omnes extranei.ideo qua ratione veneti inſtituebantur, eadem ratione debebant inſtitui alij.Non etiam obſtat dicere quòd denotaretur ſucceſſio in beneficiis:quia id negatur cum non præſupponatur in caſu noſtro, quod prædeceſſores inſtituti in tali beneficio fuerint parētes eius qui nuc præſentatur.Non ob. etiam quòd non ſit habenda acceptio perſonarum, quia illa regula procedit vbi militat eadem ratio in perſonis:ſed ſi diuerſa ratio militat diuerſum ſeruatur ius.c.de multa.in fi. vbi Abb.& cæteri de præbē.& etiam no. in.d.c.nouit. & alibi ſæpe. Sed in propoſito noſtro militat diuerſa ratio inter dictas perſonas præſentatas, quia alter ex præſentatis eſt de ſanguine fundatoris, alter non. igitur &c. Non obſtat modo quod dicit Abb. in d.c. ad decorem. & in d.c. venerabilem. quia poteſt dici

quòd

quòd per deciſionẽ Abb.in dictis locis limitatur concluſio ſuprà facta, ſ.vt tunc procedat,quando prædeceſſores inſtituti in illo beneficio etiam erant de familia fundatoris:quia ſi de nouo præſentetur vnus de illa familia & etiam præſentetur alter æquè idoneus præferendus erit ille alter ne denotetur ſucceſſio in beneficiis.vt dicit Ab.in dictis locis,& alij doct.ibidem & alibi ſæpe. Et iſta limitatio eſt rationabilis, & equa. Non obſtat etiam vltimum, ſ. ꝙ iura non conſiderent iſtam qualitatem,ſ.quòd ſit de ſanguine:ſed tantũmodo conſiderẽt quod præſentatus ſit idoneus,quia iſtud eſt falſum,vt probatur per gloſ.in d.c.neminem.& per alia de quibus ſuprà. Si quis tamẽ vellet tenere aliam opi.ſ.quod non ſit fienda prædicta differẽtia inter præſentatos. Limitanda eſſet niſi teſtator, vel fundator diſpoſuiſſet cum conſenſu epiſcopi quod ſemper præſentetur vnus de domo, vel de ſanguine ſuo, ſi aliqui ſint qui velint preſbyterari:quia videtur talis diſpoſitio.& præfertur ille præſentatus qui eſt de domo. ita decidit Gem.in c.cum in eccleſia.in vltimo no.de præ ben.li.vj.Et firmat d.Fel.in ſuo trac. quãdo literæ apoſtolicæ præiudicent iurip.laicorum. in ij.col.verſ.corroborari poteſt.Qui etiã allegat d. Car.in conſ.ſuo xj. licet falſo allegaret.Idem tenet Bal.in conſ.ſuo xxxvj*ii*. incip.voluntas teſtatoris.in iiij.volu. ¶ Decimononò quæro, † an clericus diues debeat præferri pauperi in 49 beneficio.Cõis.opi.eſt,ꝙ quando eccleſia eſſet onerata debitis præferri debeat.ita Ab.& expreſſius d. Phil. de Peru.ibi in v.col.in c.conſtitutus.el iij.de appel.& firmat d.Feli.in c.cum adeo.in vlt.col.de reſcrip.& in c.poſtulaſti.in ix.col.e.tit.Aliàs autem crederem quod cæteris paribus præferri debeat pauper.arg.ca.quia in tantum.ſ̃.de præb.&c.non liceat.& c.epiſcopus.& ca.

cum ſecundum.cum fin.eo.tit.& dicam pleniùs ĩ.ſup. verbo onoroſum.q.iij. ¶ Vigeſimò quæro, clarum eſt quod patronus poteſt variare in præſentando iuxta c. cum autem.ĩ.eo.Pone† quòd procurator meus pæſen
50 tauerit vnũ,an poſſim variare,ſi ego perſonaliter præſentaſſem. Breuiter dicendum eſt quod ſic.ita concludit in terminis Dominicus de ſancto Gemini.in c.lex eſt.ij.diſ.ſubiiciens ſe ita dixiſſe in facto.& eum refert & ſequitur d.Feli. Sandeus in cap.cum venerabilis.in prin.ſ.de excep.hanc concluſionem comprobo, quia ſi licitum eſt mihi variare quando ego præſentaui:Eadem ratione videtur quod poſſim quando procurator meus præſentauit, quia id quod fecit procurator,ego dicor feciſſe.c.mulieres.ĩ.de ſent.excom.l.j.§.deiecifſe.cum ſimilibus.ff. de vi & vi ar. & facit hæc deciſio ad amplificationem d.ca.cùm autẽ.¶ Vigeſimoprimò quęro,†Pone quod ego conſtituam procuratorem ad præſentandum vnum compatronũ meum,& ipſe pręſ
51 ſentauerit vnum nomine proprio,an poſſit variare,& alium præſentare nomine meo. Reperio quod Lapus de Caſtelliono in allegationibus ſuis allegat. xxij.incip.an ſatisfaciat. concludit quod non. dicit enim ibi quod procurator qui habet mandatum ad præſentandum à diuerſis non poteſt diuerſos pręſentare. allegat tex.in c.pe.de ele.li.vj. Illud idem tenet d. Fel.Sandeus in c.cum olim.in ij.col.de re iudi.allegando Lapũ vbi ſ.& aliqua ſimilia ad propoſitũ. Vnũ obſtat,quia text. in d.c.pe.allegato per Lapum loquitur in electione in qua quis tenetur præferre idoneiorẽ.c.cõſtitutis.el iij. de ap.vnde ea cõſcientia qua eligit idoneiorẽ nomine proprio debet etiã eligere nomine alieno.vt dicit gl. in d.c.pe. Sed hæc ratio ceſſat quando quis teneretur præſe

præferre idoneũ,quia tunc poſſet aſſumere vnum idoneum nomine proprio ,& alium idoneũ nomine alieno.vt dicit Ab.in c.cõſtitutis.ſed in præſentatione loquendo ſufficit præſentare idoneũ ſecundũ communiter oẽs in c.iij.ẽ.e.& probatur in c. monaſteriũ. xvj.q. vij.Ergo poterit procurator compatronus præſentare vnũ idoneum nomine ſuo,& alium idoneũ noĩe meo. Tenendo concluſionẽ Lapi. iſtud obiectũ non obſtat, quia non eſt verũ,ꝙ quis teneatur de ſubſtãtia eligere idoneiorẽ:imo electio facta de idoneo valet:vt tenẽt gl.& doc.in d.c.cõſtitutis.eſt verũ quod vulnerat conſcientiã qui non eligit idoneiorem. ita Ab. ibi & Fed. in conſ.xcv.incip.ſuper dubitationũ articulis.in prin. & propterea Abb.in d.ca.conſtitutis,dum dicit,ꝙ eligens debet præferre idoneiorẽ.dicit verũ eſſe quãtum ad conſcientiã: ſecus autem quantũ ad validitatẽ electionis.ſed hoc idem præſentatione ſecundũ Fed. vbi ſ.ergo firma remanet cõcluſio.ſ.facta.quia quantum ad propoſitũ noſtrũ non eſt differentia inter electionẽ & præſentationẽ,vt patet ex prędictis.Limita tamen dictã concluſionẽ vt non procedat,quãdo procurator eſſet cõſtitutus ad pręſentãdũ certã perſonã in ſpecie quia tũc poſſet pſentare vnũ noĩe ꝓprio,aliũ noĩe alieno.tex.eſt in.c.pe.& firmat d.Fel.vbi ſ. ¶ † Vigeſimoſecũdò quęro,in materia pręmiſſę variationis pone ꝙ 52
vnus ex duobus pręſentatis,vel alius pro impetratione illius beneficij vacantis accedat ad curiam Romanam.interim autem quòd accedit patroni variant,vel de nouo pręſentãt,& epiſcopus facit inſtitutionẽ.iſte impetrat literas à ſummo põtifice nõ facta mẽtiõe de præſentatione,vel variatione prędicta, cũ illã ignoraret,an tales literę valeãt in pręiudiciũ inſtituti. cõcludeꝙ non : quia ſurreptitia etiam cõmittitur tacendo

id quod ignoratur ſi veriſimiliter illud tacitũ potuiſſet mouere Papam ad aliud faciendum. Ita Abb.per illum tex.quem exclamat in c.conſtitutus. in princi.de reſcrip.idem Abb.in c.ad audientiam. circa finem eo. tit.in propoſito ergo noſtro,ſi Papa ſciuiſſet variationem,vel præſentationem eſſe factam veriſimiliter nõ conceſſiſſet literas ipſi, à quo variatum eſt. vel ſaltem ſic de facili non conceſſiſſet. igitur ipſæ literæ nõ habẽt præiudicare inſtituto. ¶ Vigeſimotertiò quæro de
53 quotidiana quæſtione,quam vidi de facto †quo patroni præſentant vnus Petrum alter Ioannem.inter iſtos præſentatos oritur lis:quia vnuſquiſque prætendit ſe potius eſſe inſtituendum & præferẽdum. dubitatur an hoc caſu licita ſit variatio iuxta d.c. cum autem. & ſic quæſtio eſt,an lite pendente inter præſentatos ſit licita variatio. Reperio quòd do. Cald. in conſ.ſuo j.ſub tit.vt lite pendente. decidit quòd non mouetur inter cætera per text.in c.j.vt lite pen. lib.vj qui tex.loquitur in ſimili.ſi in electione.& dicit quòd ſi duo ſint electi in diſcordia inter quos lis oriatur pendente lite, non poteſt alter aligi,etiã quòd vnus moriatur,vel renunciet.aut alio modo à perſecutione iuris ſui excludatur.vnde dicit ipſe ſicut poſſe ꝙ habebant olim electores poſt mortem primi eſt hodie impeditum per d. c.primum propter pendentiam litis, ita & poſſe patronorum accumulandi erit hodie impeditum propter litis pendentiam. Pro eadem opi.facit Calde.vbi ſuprà aliud fundamentum.Nam dicit ipſe iura quæ faciunt mentionẽ de variatione & accumulatione loquuntur in caſu quãdo præſentatio eſt facta de vno tantũ, ſed ſi plures fuerint à principio præſentati qui ad inuicẽ litigant non dant iura poteſtatẽ accumulandi. mouetur etiam aliis fundamentis,de quibus per eum retuli ea,

quæ

quæ m igis ſtringere videntur.idem tenet ipſe Cald.in conſ.ſuo xviij.incip. an capitulum ſub hoc e.tit. Iſtam eãdem op.tenet Lapus in d.c.j.& ibi refert & ſequitur Gem.in prin.Eandem opin.reperio tenuiſſe Lapum in allegatione ſua xxij.incip. an ſufficiat.qui dicit quòd d.cap.primum habet locum in præſentationibus. Et quòd ita ſentit ibi do.And.Ego aliàs aduocando tenebam contrarium in cõtingentia facti. & mouebar primò per generalitatem d.ca.cum autem.Secundò mouebar per illud quòd dicit Abb.ibi quòd patronus poteſt præſentare in præiudicium præſentati: ergo datò quòd fiat præiudicium præſentantis,quando fit variatio pendente lite,illud non eſt curandum.Tertiò mouebar per illud quòd dicit Abb.in c.quòd autem.in ij. not.j.eo. vbi concludit quod poteſt patronus variare vſque ad inſtitutionem.ergo etiam quòd lis pẽdeat inter præſentatos variare poterit quandocunque vſque ad inſtitutionem dummodo tamen id fiat intra tempus datum ad præſentandum. Quartò mouebar; quia ratio variationis præmiſſæ hoc caſu eſt vt patronus poſſit corrigere errorem: ſi quem commiſit ſecũdum do.Car.in d.c.cum autem.& Io.An.in cap.vos.in vlt.colum. ſuprà de offi.ordi.ſed hæc ratio militat:ita pendente lite ſicut non pendente.Et tenendo iſtã opi. reſpondebam ad autoritates.ſ.in contrarium allegatas.quod fundantur ſuper d.c.primum.quod nihil probare videtur.Nam ille tex.loquitur in electione.& vera ratio illius eſt ſecundum Cald.in d.conſ.quia ſi lite pendente liceret eligere, lites protraherentur in longum,& eccleſia diſpendium pateretur,vt etiã ibi probatur in text.Sed iſta ratio vt dicebam non militat in præſentatione. Maximè in caſu qui tunc occurrebat: quia plures patroni præſentauerãt in diſcordi. vna

 pars

pars præſentauit reuerendũ F. Franc.ex comitib. Medæ.alia pars d. Ceſarẽ ex eiuſdem comitibus.pendẽte lite inter dictos pręſentatos aliqui ex eis qui pręſentauerant d.F.Franc.variarunt accumulando d.Ceſarem. Quo caſu apparuit ipſum d.Ceſarẽ habere plures voces.Et propterea ego dicebam ꝙ hic actus variationis aperuit viã vt lis citius decideretur. quia clarum eſt ꝙ habẽs plures voces debet pręferri dũmodo ſit idoneus. vt not.in c.iij.ĩ. eo.Et ſic dicebam quòd hoc caſu nõ militabat ratio d.c. primum. vbi enim militaret eadẽ ratio in præſentatione quæ in electione, fatebar idẽ eſſe dicendum. Et gaudeo poſtea reperiſſe quòd hanc opi.tenet d.Car. Flo.in c. paſtoralis. in vlti. q. ĩ. eod. mouetur per illum text.Item mouetur,quia præſentati primo loco qui cœperunt litigare debebant præuidere hũc caſũ euenire poſſe. ſcilicet vt alius præſentaretur durante termino quatuor menſium.& ſic videntur voluntariè ſubiiſſe expenſas vnde non poſſunt de patrono laico conqueri,ex eo quòd variauerit:quia vſus eſt iure ſuo. iſta ſunt verba ſua formalia & in practica bene notanda.ſi caſus iterum contingeret. fatetur tamen d.Car.quòd epiſcopus ſi malitioſe inſtituit tertium:tenetur alteri ex litigantibus qui reportauit ſententiã ad intereſſe actione de dolo vel in factum ſi ſciebat litigium eſſe inchoatum ante tertiam præſentationem.Reperio tamen quòd d.Anto.de But. ibi in fi.tenet primam partem.& dicit quòd etiam patronus tenebitur ad intereſſe vincẽtis actione de dolo.Maximè conſiderata æquitate canonica. item dicit quòd patron⁹ tenebitur crimine ſtellionatus ſi tertius inſtituatur omiſſis primis litigantibus. Et ſic iſta opi.videtur magis cõmunis.Et tandẽ in hoc pũcto cõſiderãt ſic poſſe diſtingui.Et prædictas opin.cõcordari. aut enim præſentatur tertius lite pendente.Et tunc procedãt au

toritates quæ fundantur ſup d.c.j.& ſic procedat opin. quam dixi videri magis cõmunem. aut verò præſentatur vna ex perſonis iã pręſentatis & ſic fit variatio circa eaſdem perſonas.Exemplum ego pręſentaui Petrũ, tu Ioannem. ego poſtea vario & præſento Ioannẽ accumulando.& tunc ꝓcedat alia opin. ſ. ꝙ variatio teneat:quia hoc caſu ceſſat ratio d.c.j.quia lites ꝑ talẽ variationem factã circa eaſdẽ perſonas etiã lite pendẽte non magis in longum protrahentur.vt ſ. declaraui.Et iſta mihi videtur veritas. & hæc eſt opinio mea in hoc pũcto quotidiano.¶†Vigeſimoquartò quæro an ſi longo tẽpore duret lis inter pręſentatos epiſcopus debeat tandiu tardare ordinationem eccleſiæ quãdiu durabit lis.Concludo ꝙ ſic.tamẽ deputabit œconomũ in eccle 54 ſia.Ita pulchrè cõcludit Io.An.in c.cũ vos in prin. ſ.de offic.or.idẽ tenet Io.An.in c.quoniam. in ver.quicquid prædixerim ĩ.eo.& ibidẽ d. Car.Flo.in ix.q.Idẽ tenuit Lap.in alleg.ſua lxxviij.incip.in dei nomine.in pe.col. & in dictis locis etiã traditur qd iur.quãdo lis eſt inter patronos vel inter epiſcopũ & patronos an poſſit eps ordinare eccleſiã ante litẽ finitã.dic vt ibi habetur.& Pe.de Anc.poſt Paul.de Elea.in cle.plures.in fi.eo.ti.& per Abb.in c.j.in fi.& in c.eã te.in fi.& in c. cũ propter ĩ.eo.& in d.c.cum vos.in fi.& in c.ſi verò ĩ.eo.Quãdo autẽ pendente lite eccleſia vacaret an poſſet fieri præſentatio.dicã ĩ.ſup ver.cõpetẽs alicui.in q.xx.¶†Vice 55 ſimoquintò quæro circa prædicta pone ꝙ nulla ſit lis nec reſpectu iuriſp.nec reſpectu pręſentationis:vt quia vnus tantum ſit præſentatus an eps habeat tẽpus limitatũ ad inſtituendũ an autẽ poſſit tardare tantũ quantum voluerit.Abb.in c.iij.circa fi.ſ de conceſ.præben. poſt dominos de Rota deciſ.ccl. tenet ꝙ ſi dicit enim quòd tempus ſex mẽſium datum ad conferendũ per d.

c.ij.non habet locũ in habente inſtituere. Et propterea concludit quòd tempus erit arbitrarium cum non reperiatur à iure limitatum. Et aſſignat rationem diuerſitatis.nam habens inſtituere ſecundum eum non debet habere tempus ita prolixum ſicut is qui habet conferre cum inſtrumento fiat de perſona præſentata.vnde non habet ſuperior aliud facere niſi aliũ examinare.Item ſequeretur ſecundum eum quòd beneficium poſſet vacare longo tempore:quia patronus habet quatuor vel ſex menſes ad præſentandum iuxta c. vnicum de iurepat. libro vj. vnde ſi ſuperior haberet alios ſex menſes ad inſtitutionem, vacaret beneficiũ per annum antequam deuolueretur poteſtas ad alium ſuperiorem.quod eſt contra d.c.ij. & hoc etiam mihi placet per hoc vltimum fundamentum. ſed alia parũ valent:quia text.in d.c.ij.habet locum in electione vt ibi in glo. & in capitulo noſtris.eo.ti. Item habens conferre etiam non habet aliud facere niſi examinare, vt in tit.de æta. & quali. igitur &c. Et ſi quis dicat amice ſi tempus eſt arbitrarium ſuperiori quomodo ſuccurretur præſentato vt cito inſtituatur.reſpondet Abb.vbi.ſ.quòd remedium eſt vt recurratur ad ſuperiorem qui præfiget terminum debenti inſtituere & ſi non inſtituet ſuperior ipſe ſupplebit. Iſtam eandem concluſionem ponit Abb. in c. paſtoralis. verſi. quid autem ĩ. eo vbi etiam dat aliud remedium ipſi præſentato ſi epiſcopus differat ipſum inſtituere ſine legitima cã vt appellet à grauamine ſibi illato ad ꝙ ponderat Abb.text. iuncta gloſſ.ibi. idem tenet Abb. in repeti. §.qui vero in c.extirpandæ in viij. col. ſ. de. præben. Eandem concluſionem tamen ipſe Abb. in conſilio ſuo xxviij,incipien.omnipotentis dei poſtulato ſuffragio in ij.vol.Eandem concluſionem tenent domini

domini de Rota in deciſionibus nouis deciſione cc-
xij.incipi.ſecundum omnes,ſub tit.de iurepat. & for-
te eſt iſta deciſio quam voluit allegare Abb. in d.c. ij.
Quomodo autem puniatur epiſcopus differens inſti-
tuere ſi per hoc præſentatus aliquod damnum patia-
tur, vide de hoc doct. in c.cum autem. & melius in c.
paſtoralis.per illum text.ĵ.eo.& Abb.in conſi. xcj in
cipi. quo ad primum in vlti.col.in j.volu. ¶ † Vigeſi- 56
moſextò quæro an durante tempore dato ad præſen-
tandum à iure poſſit epiſcopus ponere œconomum in
eccleſia patronata ſi patronus nolit præſentare niſi in
fi.illius temporis.concludendum eſt quòd ſic.Ita Hoſt.
quem refert & ſequitur Ioan. An.ibi circa medium.&
Abb.ibidem in fi.per illum tex.in c. cum vos.ſ.de of-
fi.or.ſubiiciens Abb.idem eſſe vt inferior epiſcopo ha
beret ius conferendi:quia ſi vellet differre per tempus
à iure ſtatutum,poſſet epiſcopus vel ſuperior ibi pone
re œconomũ per illum text. ne eccleſia ſtet tanto tẽ-
pore ſine gubernatione. quod bene notandum eſt.&
vide Pet. de Anc. poſt Pau. de Elea in cle.plures. circa
fi.eo. tit. Abb.tamen videtur aliter loqui in patro.ec-
cleſiaſtico ex quo ipſe habet cuſtodiam eccleſiæ vacã-
tis in c.cum vos. in princi. ſ. de offi. or. & bene dicit.
¶ Vigeſimoſeptimò quęro † quando incipit currere
tempus datum ad præſentandum an à die vacationis 57
beneficij an à die notitię. breuiter dicendum eſt quòd
à die notitię.ita Ioan.Ant.cuius dictum aſſerit ibi Ab.
ſingulariter notãdum in c.fi. ĵ. eo tit. idem ſentit Io.
An. in c.ij.de conceſ. præben.idem Abb.in c.cũ prop-
ter ĵ. eo. referens idem tenere Fe. de Se.in conſi. ſuo
cxxiiij. & alios de quibus per eum reprobata opi.
Pe.contrarium tenẽtis.idem ſentit Ab.in c. quia diuer
ſitatem.in vlt.no.ſ. de cõceſ.prebẽ. & ſatis ꝓbatur ar.

illi⁹ tex.vbi tp̄s p̄fixū ad cōferendū nō currit niſi à tpe notitiæ. & nota hoc eſſe verū.etiā ſi teſtator mādaſſet præſentationē eſſe fiēdam infra quatuor menſes à die mortis vel vacationis:quia debet intelligi & ſuppleri & à die notitiæ.ita decidit Ab.in c.nos quidē. ſ. de teſta.ſuper gloſ.iij.allegat tex.in l.ſtatu liberos. §. ſi quis heredi.ff.de ſta.lib.& tex.iūcta gl.in l.fi. §. ſi aūt dubi⁹. C.de iure deli.& ſubiicit Ab. hoc eſſe ſemper tenēdū menti.& faciūt nota.per eundē in repeti.c. cum eſſes. in fi.de teſta. & id ꝙ dixit Ab.in d. c. nos quidē prius. dixit ibi Pe.de Anc.& refert & ſequitur Imo. ibidē in notabilib⁹.An autem preſumitur notitia declarat pul chrè Ab.in d.c.quia.diuerſitatē.& aliquid habeᵗ p do. Fel.in c.à nobis.in ij.co.de except.p̄dictā ēt cōcluſionē ſentit gl.in d.c.ij.in verbo infra ſex. dū dicit ꝙ genera liter non currit tempus niſi à die ſciētiæ.Eādē concluſionē firmāt domini de Rota in deci.antiquis deci.cc-lxj.inci.vtrum vacāte.ſub hoc ti.de iurep.Licet cōtra-riū videātur tenuiſſe in deci.xxxviij.quę incipit patro no currit tp̄s.e. ti. Præmiſſam etiā concluſionē tenent præfati domini in deciſiōibus ſuis antiquioribus deci-ſione iij.incipi.à quo tpe.eo.tit. Et fundamentū huius concluſionis eſt:quia non valētibus agere nō currit tē pus,d.c.quia diuerſitatē.in fi.& l.fi.C.de annali excep. Itē nemo debet puniri ſine culpa & ſine cā.reg.ſine cul pa.de regu. iur.li.vj.intellige tamē prędictā cōcluſio-nem ſ.ꝙ tēpus currit à die ſcientię. & ſupple vel à die quo ſcire debuit.Ita cōcludūt p̄fati domini in dicta de ciſiōe cclxvj.& in deci.cclxiij.inci. ſi ꝓpter negligētiā in nouis.ſub hoc eo.tit.& ſequitur.d.Feli.San.in c.à no bis in ij.col.& ponūt Ab.& alij in c.licet de ſup.neg.prę la.Eandē etiam concluſionē pulchrè ponit & declarat Lapus in allegatione ſua [x]xviij. quę incipit in die no-

mine

mine in vij.col.verſi.ad quartam quæſtioné dicens in ter cætera ꝙ requiritur ſcientia vera non interpretatiua. ¶ † Vigeſimooctauò quęro an patrono impedito 58 pręſentare currat tempus Abb.in c.quoniã.ꝟ.eo.videtur concludere ꝙ ſic.per illũ text. vbi ſi patronus impediatur præſentare quia litiget ſuper iurepa.tamen currit tẽpus prefixũ ad pręſentandũ.Idẽ videtur tenere d. Pe.prout ibi refert Ab.in c.cũ propter.ꝟ.e. Contrariũ tamen firmat Ab. ibi per multa fundamenta. & allegat idẽ tenere Io.And.in c.ij.ꝟ. de ſup.negli.pręla.Nec ob.ſecũdum eum tex.in d.c.quoniã & in d.c. cũ propter.quia loquntur in caſu, quãdo non conſtabat, quia eſſet patronus.ſed ſuper iurepa.litigabat. ſed vbi cõſtaret aliquẽ eſſe patronũ prout nos præſupponimus,illi text nihil faciũt. Pro eadem concluſione ego adduco omnia quæ adduxi in præcedenti quęſtione.Ex quibus probatũ fuit ꝙ patrono ignoranti vacationẽ beneficij non currit tẽpus. ergo nec impedito curret ex idẽtitate rationis. Et hãc concluſionem ſentit Bal. in cõſi.cccclxix. incipi. ſanctiſſime.in iiij. vol. in fin. vbi formaliter dicit, quòd tẽpora quę prouidẽtiã eccleſiarum reſpiciunt quo ad quid, vtilia ſunt & impeditis non currunt,pro qua cõcluſione etiã facit optimè ꝙ decidunt domini de Rota in deciſionibus antiquioribus.deci.ij.in fi.eo.tit. vbi dicũt quòd excõmunicato nõ currit tẽpus ad pręſentãdum. ſuper quo cogita pro nũc & vide quę dicã ꝟ.ſuper verbo cõpetens alicui. in viij.q.in fin.& generaliter an impedito currat tp̃s, videatur plenè in locis amplè accumulatis per do. Feli. Sãdeũ in c.cũ inter.in x.col.de excep. & in c. ex tranſmiſſa ad finẽ.de reſcrip. ¶ † Vigeſimononò q̃ro quãdo 59 incipiat currere tp̃s ad p̃ſẽtãdũ in eccleſia nouiter cõſtructa.tunc enim non poſſumus dicere quòd incipiat à die ſcientiæ vacationis beneficij cũ nullus iterũ fue-

rit ibi inſtitutus. Lapus in allegatione ſua xcix. incip. quædam eccleſia circa medium. decidit quòd tempus currere incipiet eoipſo quòd eccleſia eſt conſtructa & completa de conſenſu epiſcopi licet nondum ſit conſecrata.ſentit ergo Lapus quòd ante epiſcopi conſenſum adhibitum in fundatione eccleſiæ nõ currit tempus ad præſentandũ.Et ratio eſt quia fundãs nondũ eſt effectus patronus.vt probatur ex diffinitione iuriſpat. poſita per dom. ſuper hac rubrica & retuli ſ. in prima quæſtione euidentialium & probatur in c.nobis.ȷ̃.eo. & firmat do.Card. in pulchro caſu in c.cum ſeculum. in iiij.q. ȷ̃ eod.Eandem concluſionem firmat Ioan.de Imo.in c.nos quidem.de teſtã.in iij.col.verſiculo vlterius quæritur.dicens quòd tempus præſentandi rectorem in eccleſia noua currit patrono à die in qua ædificium poterit dici eccleſia.quia tunc & non prius incipit indigere regimine ſacerdotis, ſubiiciens hoc eſſe menti tenendum. Ex prædictis infert † quòd quis ac-
60 quirit iuſpat.in eccleſia conſtructa & dotata de conſenſu epiſcopi. licet illam eccleſiam nõ faciat conſecrari. nec mirum quia etiam in eccleſia non conſecrata poſſunt celebrari diuina cum altari viatico ſine alia ſententia epiſcopi.in Abb.per illum text.in c.fi.ȷ̃.de conſecrat.eccle.vel alta. Idem Abb.& alij in rubrica eiuſdem tit.& pro dicta illatione facit gl.in c.piæ mentis. xvj.q.vij. quæ dicit quòd iuſpat. acquiritur ante conſecrationem eccleſię,poſtea autem non.quia quod humani iuris eſſe deſiit ſeruitutem nõ recipit. hoc tamen limitatur & declaratur vt per Abb.in cap.quoniam.ȷ̃.
61 eo.& dicetur infra ſuper verbo dotauit. ¶ † Trigeſimò quæro an vltima die termini præfixi ad præſentandum poſſit patronus præſentare. videtur dicendum ꝙ non per id quòd in ſimili decidit Rota in antiquis ſub

hoc

hoc eo.tit.dec.vj.vbi dicit, quòd vltima die anni præfixi ad promotionem ſacerdotij iuxta c. licet canon. de elec.lib.vj.nõ poteſt beneficiatus ipſum beneficium permutare.Contrarium tamen concludunt Ioan.And. & alij in c.cum vos. ꝰ.de offic. ord. idem pulchrè concludit Gem.in c.vnico.§.j. ſuper gloſ.in verbo quadrimeſtre.eo.tit. lib.vj. mouetur per illum text. vbi datur quadrimeſtre laico ad præſentandum ergo in quadrimeſtri includitur vltima dies: vt dicit gloſ. in ſimili in cap.j. in verbo proponitur.de reſtit. ſpo. libro ſexto.& iſta eſt veritas. quicquid dixerit Pau. de Elea. in cle. i.. circa finem eo.tit. qui contrariũ tenuit vt refert Gem. vbi ꝰ.& Pau.ſequitur Pe.de Anc.ibi in fi. Eandem conclusionem reperio tenuiſſe dominos de Rota in deciſio.nouis,deci.cxij.incip. ſecundum omnes. ſub tit. de iurepat.& Berta. in repertorio ſuo in verbo patronus. verſ.ij. nihil allegat niſi Gemi. vbi ꝰ.Et hanc opin. tenendó non obſtat ſimile dominorum de Rota de quo ꝰ.quia ideo illud eſt in caſu illo:quia ille permutans nõ poterat illa vltima die promoueri ad ſacerdotium, cũ ordines non conferãtur niſi certis temporibus de quibus in titu.de temp.or. quòd obiectum non militat in 62
caſu noſtro. ¶ † Trigeſimoprimò quæro an patronus qui non præſentauit in tempore poſſit moram purgare.conclude quòd non.quia vbi executio eſt facta à iure non admittitur purgatio moræ, ita not. doct. in l.ſi inſulam ff.de verb.obli.glo.& doc.in reg.mora.de reg. iur. libr.vj. ſed in caſu noſtro executio eſt facta à iure: quia elapſo tempore dato ad præſentandum poteſtas liberè conferendi ſtatim deuoluitur ad ſuperiorem.ita concludit Abb.in c.fi.ver.ſed hic cadit.ꝗ.eo.& probat text.in c.vnico.in verbo quadrimeſtre duntaxat.ꝗ.eo. lib.vj.idem ſentit Abb.in c.ij.in vl.q.ꝰ.de conceſ.præben.

ben. Et clatius do. de Rota in decifionibus ſuis nouis deciſione cclxiij.incip.ſi propter negligentiam.ſub tit. de iurepat.vbi concludunt quod ab vltima die quadrimeſtris, tempus ſtatim incipit currere epiſcopo. Comprobatur etiã iſta concluſio per illud quod decidunt in ſimili Abb.& do.c.ij.preallegato.& in c.licet.s̃.de ſup. neg.prælat.vbi concludunt, quod ſi habentes ius eligẽdi vel conferendi non eligant vel non conferant in tẽpore ibidem ſtatuto non poſſunt poſteà purgare moram propter rationem s̃.allegatam. ¶† Trigeſimoſecũdò
63 quæro quantum tẽpus detur epiſcopo ad conferendũ quando patronus excluditur à præſentãdo propter negligentiam vel aliter. Conclude ſecundũ dominos de Rota in deciſionibus nouis deciſione ſua cclxiij.incip. ſi propter negligentiã quod epiſcopus habet ſex menſes à die deuolutionis & notitiæ quemadmodũ habet in aliis beneficiis ſpectantibus ad collationem ſuam ꝙ etiam firmat Abb.in c.quia diuerſitatem. in fi.textualium de conceſ.præben.idem etiã Abb.in c.fin.in verſ. ſed hic cadit.ĩ.eo.dicẽs.ꝙ iſta eſt notabilis quæſtio. Et allegat ad hoc Rotam in deciſione ſua ccxxij.idẽ concludere videtur poſt multa Ge.in c.vnico.§.j.in princ. eo.tit.li.vj.& no.ꝙ.epiſcopus conferens iure deuoluto vt s̃.non poterit aliter cõferre quàm ſe habeat inſtitutio & natura beneficij.ita decidũt Cal.Imol.& moder. in c.cum acceſſiſſent.de cõſti.& bene facit text.in cle. vnica in verſ.illa debet de ſup.neg.Et hanc concluſionem cõprobat autoritatib. multis & pulchrè declarat. & limitat d.Fel.San.in d.c.cum acceſſiſſent. in vij.col. & ſequenti die vt per eum. Quantũ aut tẽpus detur his qui prętendũt ſe habere ius in collatione ad contradicendum ipſi collationi. dicunt Hoſt.& Abb. in c.ij.de his quæ fi.à præla. ꝙ dantur ſex menſes, dic vt per eos.

¶Trigeſi

¶Trigeſimotertiò quæro de ſubtili quæſtione. † pone 64
patronus excluditur à præſentãdo propter negligentiã ad eccleſiã ad quã ſpectabat inſtitutio de iure ſpirituali inferiori ab epiſcopo, puta præpoſito vel archipræſb. Quæritur an hoc caſu poteſtas liberè cõf. rendi deuoluatur ad ipſum inferiorẽ, an autẽ ad epiſcopũ cui aliàs de iure cõmuni cõpetit collatio gl. reputata ſingularis in cle. vnica in verbo diſpoſitionẽ de ſup. negli. præla. concludit quòd collatio deuoluitur ad eũ qui habebat inſtituere ſiue ſit epiſcopus diœceſan⁹ ſiue alius. & ibidem hoc ſequitur do. Car. Flo. in vj. q. vbi hãc quæſtionem attingit p quatuor columnas plurima argumenta faciendo ꝓ & contra quæ videri poſſunt. ſubiiciens d. Car. qđ fuit diſputata iſta quęſtio p quendã ſcholarẽ in Bononienſi ſtudio & qđ eſt quęſtio difficillima. ſubiicit quoque quòd dicta cõcluſio procedit ſiue inferior habeat ius inſtituẽdi ex pręſcriptiõ, ſiue ex priuilegio vel ex cõſuetudine, vel ex alio iure ſpirituali. idẽ tenet ipſe do. Car. quẽ refert & ſequitur Imola ibi in vlt. col. ſubiiciens hanc deciſionẽ eſſe mẽti tenẽdã in c. ij. ſ. de conceſ. præben. Idẽ tenet ibi d. Ab. Panor. in fine ſubiiciẽs. Nota ſemper quia ſubtilis eſt quæſtio & poſſet de facto venire. idẽ tenet Abb. in c. illud. circa finem ẽ. eo. & in c. cũ vos. in vlt. col. in ptin. ſ. de offi. ord. & in c. cũ in cunctis. § fi. circa fi. ſ. de elec. mouetur inter cætera p gl. in d. cle. vnica quã dicit eſſe ſingularẽ & ſemper mẽti tenendã. Contrariã ſententiã reperio tenuiſſe Bal. in repet. l. j. C. de emanci. li. poſita poſt tit. C de iure delib. pen. col. vbi decidit. Tandem licet multum ſe inuoluat quod ad epiſcopum ſpectabit collatio: hoc caſu mouetur inter cætera: quia ipſe epiſcopus fuit priuatus iure inſtituẽdi tantũmodo ex prę̃ſcriptione vel priuilegio, vel ex alio iure ſpeciali, non autẽ perdidit aliud ius. ſ. conferendi,

ius inſtituendi non debet ſine culpa ſua illud amittere.reg.ſine culpa.de reg.iur.li.vj. Abſurdum ergo videretur quòd propter negligentiã patroni commiſſum, in non præſentando talis inferioris ius ſuum amitterent.Et iſtam opi.etiam expreſsè tenet d.Feli.Sandeus in c.cum venerabilis.in xiij.col.ver.no.ij.de excep. Alia fundamenta videas per do. Cardi.plenè in d.clem. vnica.Et iſtam opi.tenendo dignum eſt reſpondere ad alias duas opi.ſ.relatas. Quare dicas, quò opi.Bald.ſ. relata quæ etiam fuit aliorum relatorum per do. Car. in d.cle.vnica nõ eſt bona: quia fundatur in debilibus fundamentis. Fundamentum enim potiſſimum huius opi.eſt,quia ius ſpeciale non extenditur.l.ius ſingulare.& l.quod vero contra. cum ſimilibus. ff.de legibus. Vnde licet epiſcopus qui habet de iure cõmuni collationem,&inſtitutionem fuerit priuatus iure inſtituẽdi per præſcriptionem,vel priuilegium, vel conſuetudinem,non tamen fuit priuatus iure conferendi.vt dicit Bal.vbi ſ.ad iſtud fundamentum reſpondetur ſecundum d.Car.vbi ſ. quòd non eſt verum, quòd iſto caſu fiat aliqua extenſio; quia ipſe inferior non cõſequitur aliquod ius de nouo, ſed ſolũ modo ius quod habebat non liberum eſt factum liberum: vt ſi quis diſſoluat ligatum,& ipſe ſolutus ambulet,certè non ambulat per poteſtatem nouam ſibi quæſitã ſed per eandem quam prius habebat.quàm ſolutionẽ etiam tradit in effectu Abb.in d.c.ij.in fi. Ad alia fundamenta quę ſolent fieri pro iſta opin.reſpondet ſigillatim.d. Card.vbi ſ.iij. etiam opi.ſ.relata nõ videtur bona,quia dicere, quòd patrono negligente præſentare ius præſentandi deuoluatur ad epiſcopum,qui præſentabit corã inferiore & ipſe inferior inſtituet,eſt loqui ſine lege.Quinimo iura contrariũ præſupponunt, ſ. ꝙ patrono excluſo am-

plius non prouideatur eccleſiæ per viã preſentationis, ſed per viã libere collationis.ita videtur ſonare tex.in c.iij.in cap.ſi vero. in ca. eam te.& in ca.cũ propter.ĩ. e.Et ita expreſsè decidit Gemi.in c.vnico.§.verũ.in ij. col.e.ti.li.vj.allegat tex.in c.ij.de ſupplen.negli.prælа. in fin.qui probat ſecundũ eum, ꝙ patrono negligente præſentare vno ſtructu fiat prouiſio. Et ſic fiat ꝙ amplius nõ fiet preſentatio pro illa vice,poſſet tamẽ vnaqueq; dictarũ opinionũ diſputando ſuſtineri. Sed quia prima videtur cõmunior:& ab ea in iudicãdo & cõſulendo nõ eſſet recedẽdũ.Quod aũt tẽpus detur ipſi inferiori ad cõferendũ patrono excluſo,vide ſ.in xxviij.

65 q.¶†Trigeſimoquartò quero,an tẽps datũ ad præſentãdum currat diebus feriatis.dicendũ eſt breuiter ꝙ ſic, vt in ſimili decidũt Io.An.Ab.& alij in c.ij.ſuper gl.in verbo ſex.ſ.de cõceſ.preb.vbi dicunt,ꝙ tẽpus datũ ad eligendũ,vel conferendũ eſt continuũ:quia currit diebus feriatis.vtile tamen eſt certo reſpectu, ſ quia non

66 currit tẽpore impedimẽti ſecundũ doc.vbi ſ. ¶†Trigeſimoquintò quæro, an die feriata poſſit fieri preſentatio.arbitror,ꝙ ſic & moueor per ſimile:quia matrimonium carnale põt cõtrahi diebus feriatis.c.capellanus. cum ſimilibus.ſ.de feriis. Ergo etiã poterit fieri præſentatio q̃ eſt præparatoria ad matrimoniũ ſpirituale vt dicunt Abb.& alij in c.quãto.ſ.de iudi.per tex.not. in c.quod aũt.ĩ.eo.ti.Bonũ enim eſt argumentũ à matrimonio carnali ad ſpirituale,& econtra.c.inter corporalia.ſ.de trãſla.epiſco.& ita ſæpiſſimè arguũt doc. in variis locis.Secundò & vltimò moueor,quia actus pij & qui tendũt ad honorẽ, & poſſunt fieri diebus feriatis.c.j.& fi.& vtrobique no.ſ.de feriis,l.dies feſtos, C.eo.tit. Ergo etiã poterit fieri præſentatio per quam deuenitur ad ꝓuiſionẽ rectoris, vel clerici in eccleſia.

& ſic

& ſic eſt actus qui tendit ad honorē Dei. Facit etiam ſimile à fortiori, quia legitimatio poteſt fieri die feriata, vt dicit Bal. in c. fi. §. de feriis. & d. Car. Alex. in rep. cap. venerabilem. col. lxv. ÿ. qui filij ſint legit. ¶ † Trigeſimoſextò quæro, an præſentatio ſit ſtatutū tempus ad conſentiendum præſentationi, & ad inſtitutionem petendum. Breuiter Lapus allegatione ſua viij. incip. præſentatus circa medium, dicit quòd ſic, dicens quòd tempus præfixum electo per decretalem, quàm ſit. de elec. li. vj. habet locum in præſentato: & allegat ita tenere doc. ibi. Idem ſentit Cal. in con. ſuo xvij. ſub hoc eod. tit. quod incipit præſentato. Not. tamen quod dicit Cardi. Flo. in c. fi. in vlt. col. ÿ. e. quòd eoipſo quòd quis patitur præſentare intelligitur conſentire. vnde ſubiicit, quòd non expedit pręſentatū conſentire. quia perſonaliter exhibetur inſtituenti, quando præſentatur iuxta gl. in clem. dudum. verſ. ac deinde. de ſepul. & cōfirmauit. §. in vj. q. huius verbi honorificum. & ſic iſtæ opiniones videntur contrariæ. Ego dicerem pro concordia, quòd deciſio Lapi procedit in illis caſibus in quibus nō eſt neceſſe præſentatū exhibere, vt quādo eſt cognitus epiſcopo vt dixi in præallegata q. vj. Opinio autē Car. procedat vbi eſt incognitus, & ſic in caſu in quo præſentatus exhibetur perſonaliter: quia tunc ex quo patitur ſe præſentari videtur cōſentire, vt ſuprà dictum eſt. ¶ † Trigeſimoſeptimò quæro, pone quòd patronus præſentet coram eo qui non habet ius inſtituendi. & interim labātur quatuor menſes. poſtea intelligit ius inſtituēdi ſpectare ad alium. & coram illo vult præſentare, an poſſit Lapus in allegatione ſua xcv. circa finē decidit quòd ſic. mouetur, quia talis non fuit negligēs cū pſentauerit licet minus legitimè allegat tex. & ibi Inn. qui in prīcipio hoc videtur sētire in

c.cum noſtris.ſ.de conceſ.præbẽ. ¶† Trigeſimooctauò quæro an quẽadmodũ facta electione proponitur dictum iuxta c.fi.d.elec.lib. vj. Ita etiam proponi debeat facta præſentione? Breuiter cõclude quòd ſic glo. eſt in d.c.fi.in verbo electiõe.quã ſequũtur doct.ibi & firmat Lapus in d.allegatione viij.& Abbas dicẽs hoc ſingulariter notandum in c.iij. ſ. de elect. & docto.alibi ſepe.& an præſentatus à maiori parte debeat citare præſentatum à minori,vide Bald. in conſi. cclxxxij. incipiente factum ſic proponitur.in iiij.volu.& faciũt quæ dicit Io.de Imo.in clemen.plures.in viij.col. ver. ex predictis etiam eo tit. & aduerte quia illud conſiliũ Bald.xxvij.ſecundum impreſſionem nouam eſt conſilium xvij.in v.vol.& ibi concludit in quinto dubio ꝙ ſic.ſubiicit tamen quòd ſufficeret,quòd ille præſentatus à minori parte eſſet certus de alia præſentatione. quia tunc non eſſet neceſſe proponere aliud edictum. allegat inter cetera ſimile.d.l. ceſſante. C. quomodo & quando iudex & regu.eum qui certus de regu.iur. libro vj.& multa alia quod diligenter nota ad limitationem dicti c.fi.

70 ¶ † An autem ſi ſecundo præſentatus ſit in curia romana debeat ibi citare vel vbi. Cald.in conlio xvij.incipiente.prꝃſentato cõcludit, quòd ſufficeret citationem fieri in eccleſia de qua agitur.vide eum & eſt ſub hoc titulo de iurepatro. & plenè loquitur. Idem concludit Cal.conſilio ſuo iij.ſub titu.de dila.& incipit an ſit præſentatus.

71 ¶ † Trigeſimo nonò quæro an ſi præſentatus ante inſtitutionem adminiſtret in benefinio priuetur ipſo iure preſentatione, quemadmodum electus qui adminiſtrat per ſe vel per alium ante confirmationem ſiue ſpiritalia ſiue tẽporalia priuatur ipſo iure dicta electione & iure ſibi quæſito. c. auariciꝃ de elect.lib.vj.cõcludo quòd ſic. Et ita reperio te

rio tenere Lapū[s] in d.allega.viij.mouetur per d.c.aua ritiæ.ex identita e rationis ſubiiciens ꝙ ita ſe habet cõmunis obſeruantia. & quòd ita conſuluerunt Cal. & do.Cantinus de Bononia.& quòd ita fuit pronũtiatum.In contrarium tamen videtur vrgere reg.vulgata quòd in penalibus nõ fit extenſio. c.ſtatutum de elec. lib.vj.reg.odia.de reg. iur.eo.libr.ergo d. c.auaritiæ lo quens de ele.non debet trahi ad præſentationem. Tenendo dictã concluſionem:ego reſpondeo prout reſpondet gloſ.in ſimili in c.ſciant de elec.libr.vj.quæ di cit quòd prouiſio illius c.licet penalis. quia tamen eſt fauorabilis eccleſiis extẽditur de electione ad præſen tationem,& propterea videm⁹ quòd glo.in d.c. fi. etiã extendit illam diſpoſitionẽ pœnalem loquentẽ de electione vt habeat locũ in præſentatione: quia eſt fauorabilis eccleſiis. hinc etiam dicit gloſſ. quã ibi mul tum notant do.in auth.ſacramenta.C.ſi aduer.vend.ꝙ illa diſpoſitio loquẽs de cõtractibus extẽditur ad quaſi contractus & ad iudicia.ratio eſt quia fauet animæ: & tamẽ eſt pœnalis. Stat ergo concluſio quòd non debet præſentat⁹ adminiſtrare in eccleſia nec in ſpiritua libus nec in temporalibus ante inſtitutionẽ factã. An autem etiã ſit neceſſe ꝙ prius apprehẽdatur poſſeſſio beneficij vel eccleſiæ me remitto ad ea quæ dixi ſupra in v.q.primi verbi. ¶ † Quadrageſimò quæro an ſi clericus habeat duas præſentationes de ſe factas teneatur eligere quam præſentationem velit. An autẽ poſſit proſequi vtranque : vtilitas huius quæſtionis eſt, quia forte altera ex ipſius præſentationibus erit facta à non patrono vel aliter erit inualida. Concludeſecundum Lapum latè in d.allegatione viij. quòd tenebitur præſentatus eligere alteram ex dictis præſentationibus. Mouetur inter cætera per text. in c. vt quis 72

duas.de elec.libro ſexto.qui text. dicit quòd electus te netur ex duabus electionibus alterã eligere.nec poteſt perſequi vtranque etiã ſi proteſtetur ſe eſſe contentum altera per quã cõſequi poſſit ſuæ intentionis effectum.& licet ille tex. loquatur in electione.dicit tamen Lapus per multa fundamenta quod procedit in præſentatione.& ad argumenta quæ poſſunt fieri in contrariũ,reſpondet clarè vt per eum.Eandem cõcluſionẽ ponit Bal.in conſ.ſuo xvij.ſecundum impreſſionem nouã incipien.factũ ſic proponitur. in iiij.dubio. in v.volu. ¶Limita tamen prædictã concluſionem vt procedat quãdo quis vellet proſequi duas præſentatio nes agendo:ſecus ſi excipiendo.arg.tex.quem dicit ibi Ab.ſe neſcire alibi.in ca.poſt electionem.in iij.not.de conceſ.præben.reddens per hoc cautũ eum qui dubitat de collatione ſibi facta.vt aliam ſecundam impetret.quia per hoc non cenſetur renũtiare primæ,&po terit vti vtraque ad ſuã defenſionem.& idem dicit d. Cardi.ibi.idem tenent Abb.& cæteri poſt gloſ.ibi in verbo quòd meum.in fi. in c. inter dilectos.de fide inſtru.& ibidem d.Fel. Sandeus col.xj.alias autoritates allegat.¶†Quadrageſimoprimò quęro,pone quòd pa
73 tronus dicat eligo talem in præſentandum:an dicatur per hoc facta præſentatio.Io.An.Card.Abb.& alij in cap.fin.ꝟ.eod. tenent quòd non mouentur, quia tẽpus eſt pręfixum ad præſentandum, non autem ad eligendum præſentandum:vt patet in c.vnico.e.ti.li.vj.Idem tenet Io.An.in addi.Spec.in addi. incip. teneat in hoc eod.tit. Et iſta videtur mihi veritas. licet contrarium tenuerit Lap.in alle.ſua lxxviij. incip.in Dei nomine. in v.col.qui nullo iure nec ratione mouetur.¶†Qua-
74 drageſimoſecundò quæro,pone quòd patronus eligat

præ

præſentandum.iſte electus renuntiat antequam præſentetur. Quæritur an patronus habebit iterum quatuor menſes ad præſentandum à die renuntiationis illius videtur dicendum quòd ſic per c.ſi electio. de cle. lib.vj.vbi in ſimili dicitur quòd electo renuntiante habent electores integrum tempus. In contrarium determinat do.Car.Flo.in c.fi.in vlt.col.verſic.ij. quæro ÿ.eodem mouetur:quia patronus eligendo præſentandum non fecit quod in eo eſt,ex quo non præſentauit. vnde dicit ſecus eſſe ſi præſentauit,quia tunc ſi præſentatus renũtiat habebit patronus integrum tempus ad præſentandum à die renuntiationis.quod etiam firmãt do.de Rota in nouis deciſionib. deciſione cclxix. incip.ſi aliquis præſentatus.ſub hoc tit.de iurepat. An autem talis renuntiatio poſſit fieri in manibus ſolius patroni dicam infrà. ¶ † Quadrageſimotertiò quæro, pone quod patronus dicat confero huic clerico eccleſiam meam.an dicatur facta pręſentatio.text.in c.fi.ÿ. eo.videtur decidere quod non. & propterea dicit ibi Vin.quem refert Car. ibidem in penult.col. quod non poteſt patronus vti his verbis, concedo, trado, dono eccleſiam.poteſt tamen dicere ſecundum eos concedo vt habeas hanc eccleſiam: quia tunc ponitur concedere pro conſentire.hinc etiam dicunt ibi Petr.& Abbas antiquus. quos refert & ſequitur ibi Ioãnes And. quod quando patronus petiit clericum in eccleſia inſtitui per epiſcopum dicens quod ipſe contulit ſibi eccleſiam.hoc ipſo epiſcopus poteſt eum repellere per illum tex.idem etiam tenere videtur Ab.Pan. ibi in vlt. not.Et ꝓpterea dicunt do.ibidem maximè Abb.quòd practica eſt vt patronus in præſentationis actu dicat hunc clericũ elegi vobis domino epiſcopo pręſentandum,& ſic pręſento eũ & ꝑeto eũ per vos inſtitui.Iſtam 75

concluſionem limita, niſi patronus dicat confero, & præſento:quia tunc vtile per inutile non vitiantur.ita Card.in d.c.fi.in col.pe.allegans idem tenere Hoſ.ibi. Limita ſecundò,niſi ex aliis coniecturis poſſet percipi quod mens patroni erat præſentare non autem conferre,quia potius eſt conſideranda mens quàm verba. c.quáto.de priui.c.intelligétia.de verb. ſig.vbi gl.allegat iura concordantia. Aduerte tamen circa prædictã concluſioné:quia contra eum facit tex. in c.fi.de conceſ.præben.vbi notant Abb.& Imo.quod largo modo donatio, vel collatio poteſt ſumi pro præſentatione. ergo videtur quod ſi patronus dicat cófero, vel dono eccleſiam,quod iſta verba habeãt vim præſentationis. Neſcio aliter ſoluere, niſi quod conſideranda eſt mẽs patroni vt ſuprà dixi. Et iſtam concluſionem videtur firmare do.An.Bart.in conſ.ſuo xxxiiij.incip. ſcripſit Pſalmiſta in pen.col.in ij.vol.vbi dicit, quod ſi teſtator dicat volo collationem ſpectare ad hæredes meos. illud verbum collationem,accipitur pro pręſentatione.quia ſecundum eum verba debent intelligi, prout congruunt materiæ & perſonæ: & faciunt quæ ſtatim
76 dicetur. ¶ † Quadrageſimoquartò quæro,pone quod patronus dicat coram epiſcopo eligo hunc clericum. & peto eum inſtitui, an dicatur facta præſentatio:videtur dicendum quod non per dicta in præcedenti q. Contrariũ tamen credo verius,quia largo modo præſentatio dicitur electio.ca.nobis.& cap.ij.̃j.eod. hinc dicit Abb.in d.c.ij.quod non vitiabitur libellus,ſi dicatur quod patroni elegerunt.dixit etiam Abb.in cap. pro illorum.in j.notabili.ſ.de præben.quòd non vitiabitur libellus,in quo patronus dicat eccleſiá eſſe tuam: quia poteſt dici ſua ratione iuris quod habet in ea. hinc etiam dixit Abbas in capitulo poſt electionem,

ſuper

ſuper gloſſ. in verbo inſtitutione. ſuprà de conceſ. præben. quod viciabitur libellus in quo collatio appelletur inſtitutio. Et plura ſimilia accumulat do. Fe. Sandeus in c. examinata. in v. colum. de iudi. ¶ Ad dicta in præcedenti quæſtione: reſpondeo quod loquuntur in eo qui dixit confero eccleſiam & mentis ſuæ erat con ferre ſic loqui videtur text. ibidem allegatus, & declaraui ſ. Nota tamen quod indubitãter dicta verba vim præſentationis non haberent, quando non proferrentur corã habente inſtituere, vel verbo, vel literis: quia vt dictum eſt ſæpiſſimè præſentatio debet fieri habenti inſtituere, prout etiam cantant plurima capitula huius ti. firmant Abb. & alij in cap. fi. j. eo. hinc dixit do. Car. Flo. in cle. j. in ix. q. e. ti. quod in præſentationibus actu requiruntur tres perſonæ, ſ. præſentans, præſentatus, & ille cui fit præſentatio, quarum aliqua deficiẽte actus non eſt completus. ¶ † Quadrageſimoquintò 77
quæro, pone quòd patronus dicat præſento iſtum ad eccleſiam cõcedendo ei patronatum: an per hoc faciat eum patronum. Reperio quod do. Fel. Sandeus in cap. cum venerabilis. in princ. ſ. de exce. decidit quòd non. quia per iſta verba dat tantummodo ius petendæ inſtitutionis. allegat Gemi. in cap. j. §. j. in fi. de vſur. lib. vj. qui tamen hoc non dicit. Idem dicit do. Feli. in c. examinata. in v. col. de iudiciis. Comprobatur tamen hæc deciſio. quia non eſt in facultate patroni in aliũ transferre iuſpatron. ſine conſenſu epiſcopi, niſi transferat in locum religioſum, iuxta text. & ibi plenè not. per Ab. & alios in c. illud. j. eod. ergo non eſt mirum ſi per dicta verba iuſpatr. non transfertur. De modo tamen transferendi. iuſpatron. de vno in alium, videbimus. infrà ſuper verbo vel is à quo cauſam habuit. ¶ † Qua 78
drageſimoſextò quæro, pone quòd epiſcopus dicat nõ

recipio vel non admitto præſentatũ an per hoc videatur ipſum reprobare.cõclude quòd ſic.ita decidit Domi.in c.per ſimoniã.per illũ tex.in iij.no.xl.di.quẽ refert & ſequitur do.Bar.Bellẽ.in c.paſtoralis.ĩ.eo.facit ꝙ decidit Bal.in l.j.in fi.C.de neg.ge.poſt glo.in verbo non admittit.vbi dicit, quòd ſi iudex dicat nõ admitto exceptiones:dicitur reiicere. Si tamẽ epiſcopus admittat præſentationẽ,ꝑ hoc nõ inſtitúit.ita colligo ex verbis Abb.in c.ex literis.in vlti.col.ĩ.e.& clarè ꝓbatur in c.paſtoralis.ĩ.e. ¶ † Sed hic ſuboritur qõ acceſſoria.pone quòd eṗs admiſit clericũ ad ordines, & ẽt ad beneficia tanq̃ idoneũ. Poſtea præſentatur ad beneficiũ iuriſpat.an ipſe eṗs poſſit eũ repellere tãquam non idoneũ vel ex defectu ſciẽtiæ vel alio.iſtã queſtionẽ plenè attingit Ioã.An.ĩ addi.Spe.in hoc e.ti. in addi. magno, dic vt per eum, quia ſatis plenè loquitur.

79

80 ¶ † Quadrageſimo ſeptimò q̃ro.pone quòd patronus ꝑſentet,ſed eṗs non admittat præſentatũ an patronus teneatur de nouo aliũ præſentare. dicas quòd nõ. quia ſi poſtea cõſtabit corã iudice appellationis quòd præſentatio fuerit legitimè facta ille præſentatus inſtitui debebit.ita concludũt do.de Rota. in nouis deciſionibꝰ deciſione ccxij.incip. ſecũdũ omnes ſub hoc e.ti.& ſatis ꝓbatur in c.paſtoralis. ĩ. e. ſi tamẽ patronus aliũ præſentaret nõ admiſſo primo & ſecundo præſentatus inſtituatur,videlicet inſtitutio. tamẽ epiſcopus puniet iuxta nobilem diſpoſitionem d. c. paſtoralis in fi.

81 ¶ † Quadrageſimo octauò quero an præſentatio fiat ſoli epiſcopo, an autem etiã capitulo. conclude quòd ſoli epiſcopo text.eſt in c.nobis.& in c. ex literis.& in multis aliis capitulis huius tit.& decidit Abb. Pan. in c.cum eccleſia Volaterrana in ij.& iiij.col.ſ de elec.ſede tamẽ vacante corã capellano fit preſentatio.ita Io. An.in

An.in c.nobis.ꝭ e.per c.j. de inſti. lib. vj. & ipſum capitulũ confirmat vel inſtituit vt tiã clarè dicit Cal. in cõſi.ſuo iij.ſub hoc e.ti.An aũt ſolus eps poſſit inſtituere, iura ſonãt quòd ſic. & ita videtur tenere Ab.vbi ſ. dicã ſuper verbo cõpetens alicui. vbi tractabitur cui cõpetat ius pręſentãdi & cui ius inſtituẽdi. ❡ † Quadrageſimononò quęro an teneatur patronus ꝓbare ſe pſentare infra tps à iure ſtatutũ ſi id negetur. videtur quòd ſic p id quòd decidunt domini de Rota in deci. ſua cclvj.inci.vtrũ pſentatus in antiquis ſub hoc eo ti. quos refert & nõ improbat d.Feli.Sãdeus.in c.iij.in v. col.de ꝓba. Aduerte tamẽ quia Rota ibi ſuprà loquitur, quãdo talẽ præſentationẽ nõ admiſit eps,quia tũc eſt pręſũptio ꝓ facto epi cõtra ipſam pſentationẽ. ſed vbi pręſentatio non eſſet reiecta cõtrariũ tenet in ſimili Rota in ti.de cõceſ. pben. in antiquis deciſionibus deciſione xiij.vbi dicit quòd ſi cõſtat de acceptatione beneficij,pſumitur facta intra tẽpus debitũ & mouetur,quia pęſumptio ęſt quod quilibet velit ſibi acquirere.arg.l.ſi defunctus.C.arbi. tu. iũcta l. cũ de indebito.ff de ꝓba.pmiſſam ẽt cõcluſionẽ tenet Rota in deci.xix. in eo ti.x.incipiẽ. ſi aliquis ſubiiciens quod ita ſeruant domini auditores ſacri palatij in deci.li.ij. in e.tit.ſubiiciens ꝙ ita ſeruat Rota. Idem etiam tenet Ro.in nouis in titu.de conceſſione præben. deciſione iij.licet prædictas deciſiones in contrarium allegauerit corruptè vel inaduertenter domi. Feli. Sandeus in c.quod ad conſultationem.col.antepe.in ver.ſecunda concluſio. de re iud.multa tamen poſſent adduci pro prima parte de quibus per præfatos dominos de Rota, & per do. Feli. vbi ſuprà verum quia faciliter reſponderi poſſet non inſiſto. ❡ † Quinquageſimoquartò an præſentatio probetur per ſolam narrationem

Margin numbers: 82 (beside "Quadrageſimononò"), 85 (beside "Quinquageſimoquartò").

rationem epiſcopi factam in literis inſtitutionis. Reperio dominos de Rota in deciſionibus ſuis nouis deciſione pen. ſub hoc eo. tit. qui decidunt quòd ſic mouentur potiſſimè, quia vbi cõſtat de duobus extremis bonis debemus præſumere etiam de medio bono. ar. c. cũ dilectus. & c. inquiſitioni. & c. ij. requiris. de appel. vnde ſi conſtat de vacatione beneficij, & de inſtitutione, debemus etiam præſumere de medio. ſic de præſentatione. quod etiam refert & ſequitur d. Feli. Sandeus in c. poſt ceſſionem. in iiij. col. de proba. item dicunt ipſi literis epiſcoporum creditur in his quæ ſpectãt ad eorum officium c. poſt ceſſionem. de proba. & legitur & notatur per Inn. in c. ij. de fide inſtru. prope finem. Iſtã etiam cõcluſionem refert do. Fel. in c. ſicut. col. xij. verſ. extrinſeca ſolennitas. de re iud. & dicit quòd eam obſeruant præfati domini de Rota, niſi quando agitur de præiudicio alterius. quicquid dixerit Ludo. de Roma in l. ſciendum. col. xx. verſ. ix. quid ſi conſtat. ff. de verb. oblig. qui ſecundum eum cõtrarium tenuit. An autem iuſpat. probetur per literas antiquas inciſas in lapidibus ſeu in campanili. vide Bald. in conſ. ccccxlv. incip. an patronatus. in iiij. volu. alias eſt in conſil. cccx. in v. vol. ſecundum impreſſionem nouam. & decidit quòd ſic per plura de quibus per eum. ¶ Quinquageſimoprimò quæro circa iſtud verbũ honorificum. † an debea-
84 tur hic honor patrono. ſ. vt patronus præſentatus poſſit in illius ſolius manibus renũtiare beneficio. In hoc puncto diſtingue. aut inſtitutio eſt facta & non poteſt. ſed eſt neceſſe quòd renunciet in manibus epiſcopi. c. admonet. & c. quod in dubiis š. de renun. requiritur tamen quòd talis renuntiatio fiat cum conſenſu patroni: ita Inn. in c. fi. š. de renun. cuius dictum dicit eſſe menti tenẽdum. Abb. in c. ſignificatum. in vltimo notabili š. de

ſ.de præben.ad limitationem d.c.quòd in dubiis.facit deci.Calde.in c.cum acceſſiſſent.ſ.de conſti.& ibi mo derni.maximè do.Fel.multa accumulāt ad illud dictū, & concludunt quòd nihil poteſt fieri in præiudicium iuriſpatr.ſine conſenſu patroni regulariter loquendo. aut verò inſtitutio nondū eſt facta.Et tūc licet præſen tatio ſit recepta à ſuperiore valet renuntiatio facta per præſentatum coram ſolo patrono maximè quādo ipſi ſuperiori non poteſt aliquod præiudicium afferri per renuntiationem.iſta ſunt verba formalia dominorum de Rota in deciſionibus antiquis deciſione cccxviij. incip.vbi quis eſt præſentatus ſub hoc eo.tit.Mouētur quia per præſentationem eſt ſolummodo quæſitum ius ad rem & non in re nimirum ſi de facili poteſt tali iuri renuntiari.idem tenēt præfati domini de Rota. in nouis deciſionibus deci.cclxix.incip.ſi aliquis præſentatus. licet loquantur in caſu quando epiſcopus nondū acceptauit præſentationē.& allegant inter cætera not. dictum Innoc.in cap.cum veniſſent,ſ.de reſtit.in inte. ſuper verbo renuntiauit. vbi dicit ꝙ electus ante confirmationē poteſt renuntiare iuri ſibi ex electione quęſito in manibus eligentium etiā ſi electioni de ſe factæ conſenſit.quod etiam firmat Bald.in margarita ſua in verbo electio in ver.xxxv. quinimo fortius dicūt præfati domini in loco ſ.allegato quod pręſentatus nō ad inſtitutionem poterit renuntiare præſentationi in ma nibus cuiuſcunque etiam ſimplicis notarij.ergo nō eſt dubitandum quin poſſit renuntiare in manibus patroni.ſubiiciētes præfati domini quòd patronus facta renuntiatione in eius manibus vt ſ.poterit iterato præſentare,& habebit integrum tempus.quia ex quo primò pręſentauerat.& per eum non ſtetit quominus illa præſentatio ſit cōſecuta effectum,non eſt ei imputandum

dum quod etiã firmaui.s̃.in q.xxxviij. Ex prædictis infertur quòd patronus poteſt præſentare nedum quando eccleſia vacat per mortem clerici,ſed etiam quando per renuntiationem illius. imò concludendum eſt quòd quomodocunque vacat eccleſia poteſt patronus præſentare.ita firmat Lapus alleg.ſua lxxviij.incipien. in dei nomine.ver.ad quartam in fin. vbi etiam ponit quòd ſi eccleſia vacet vno modo puta per priuationem clerici,& patronus præſentet tanquam ad eccleſiã vacantem per mortem.an præſentatio valeat.quibus aũt modis eccleſia vacet,vide bonam gl.in c.ſi propter tua
85 debita.in verbo vacabunt.de reſcript.lib.vj. ¶†Quinquageſimoſecundò quæro qualiter debeat computari tempus patroni quadrimeſtre. & an vnuſquiſq; mẽſis habebit triginta dies. Iſtum punctũ tangũt domini de Rota ſub hoc tit.in antiquis deciſionib. deci.ccxxviij. incip.infrà tempus. & nihil decidunt. ſed ſe remittunt ad pleniſſimè notata per Hoſt.in c.licet de ſupplen.negli.præla.& per Ioan.And. in c.quàm ſit.de ele.lib. vj. Ego concludo quòd, iſtud tẽpus cõputabit vt in ſimili dicit gl.in d.c.quàm ſit.in verbo menſem.quia conſiderabitur dies in qua vacauit beneficium.& patronus ſciuit vacationem, & in ſimili die menſis ſequentis erit completus vnus menſis.& ita cõputabitur totum quadrimeſtre vel ſemeſtre. & illam gl.dicit communiter ſeruari do. Ant.de But.in d.c.licet.& do.Alex.in l.de di
86 uiſione.in j.col.ff.ſolu.mat. ¶† Quinquageſimotertiò quæro an poſſit patronus præſentare ad beneficium vacans de iure licet non vacet de facto, cõclude quòd ſic.ita probatur in ſimili in c.licet epiſcopus. de præben.lib.vj.vbi beneficium vacans de iure poteſt conferri. & ita per illum text. & per aliud fundamentum concludunt domini de Rotà in antiquis deciſionibus deci.

deci.cccclxv.incipiente nunquid patronus.aliàs eſt deciſio viij.ſub hoc tit.de iurepatr.& Ludo.Ro.in conſil. ſuo cccclxv.incip.in re præſenti. Item firmat Gemi.in d.c.licet epiſcopus.in fin.& facit quòd dicit idem Gemi.in c. fundamenta.§. pen. de elect.lib.vj.& refert & ſequitur do.Fel.Sandeus in ca. cæterum.col penult de reſcript.Quando autem beneficium dicatur vacare & de iure & de facto vel de iure tantū. vide Abb.& doc. per illum text. in c. cum noſtris. ſ. de conceſ. præben. ad prędicta etiam vide Lapum allegatione ſua cxxvij. incipiente Anaſtaſius. in ver. ad ſextam & vltimam. Nota tamen quòd ſi beneficium nullo modo vacaret non poſſet fieri præſentatio.& ſic non poſſet fieri præſentatio ad beneficium vacaturum, vt ſentiunt præfati domini & no.in ca.fin. de conceſ. præben.& firmat Ludo.Roma.in conſi.ſuo ſ.allegato, cccclxv.incip.in re præſenti.& faciunt quæ dixi ſ.ſuper verbo honorificum.in quæſt.v.in penul.colum.Intellige tamen concluſionem ſuprà in principio huius quæſtionis factam vt in ſequenti quæſtione dicetur. ¶ † Quinquageſimoquartò quæro quid ſi rector eccleſiæ ſit priuatus beneficio ipſo iure propter aliquod delictum, an patronus poſſit ſtatim præſentare antequam id ſit declaratum.videtur dicendum quòd non: quia iſta decidit Lapus allegatione ſua lxxviij. incipiente in dei nomine vacante eccleſia, &c. in verſi.ad quartam ſub hoc eodem titulo.& in allegatione cxxvij.inciente anaſtaſius. in fine licet ibi paulò antè aliter dicat in eo cui competit ius conferendi: prout etiam aliter dicit Baldus in conſilio ſuo cĕteſimotrigeſimotertio incipien. quæſtionis. in iiij. volum. Facit doctrina Bald. in l. eius qui delatorem. ff. de iure fiſci. quam referunt & approbant doctores in l. ſi quis maior. C. de tranſac. 87

& pro

& pro qua allegatur text.in ca.cum ſecundum.in fi. de hæred.lib.vj.& etiam facit glo.in cle.j.in verbo donec. de decimis. Et præmiſſam opinionẽ tenere videtur in ſimili do. And.Barb. in c.ij.in iij.col.de feudis.Contrarium tamen decidit Gemi.in c.fundamenta. §.pen.de ele.lib.vj.dicens per illum tex.quòd vbi quis eſt priuatus ipſo iure poteſt eligi alius rector abſq; alia pronunciatione ſuper priuatione. idem decidere videtur Ro. in conſil.ſuo cccclxv.incip.in re præſenti.in fi.vbi formaliter dicit, quòd caſu quo quis eſſet beneficio ipſo iure priuatus,licet in poſſeſſione beneficij inſiſteret,tamen poteſt per patronum fieri præſentatio. mouetur, quia hoc caſu poſſet collator conferre quod eſt plus ſecundum eum c.licet epiſcopus de præbend.lib.vj.ergo patronus poteſt præſentare quod eſt minus. Itẽ firmat do.Philipp.in c.cæterum.col.penul.in prin. de reſcrip. & hæc opinio magis mihi placet per fundamentum prædictum.Fateor tamen quòd non deberet ille priuatus amoueri à poſſeſſione niſi citaretur d.c.licet epiſcopus.& niſi ferretur ſententia declaratoria contra eum

88 per dictã doctrinã Bar.cum aliis vulgaribus.¶ †Quinquageſimoquintò quæro circa iſtud verbum honorificum.quis fungatur maiori prerogatiua præſentans an inſtituens.dicas quòd præſentans: prout concludit do. Feli. Sandeus pulchrè in cap. cum venerabilis. in xiij. col.verſic.conſidera etiam.de except. ſubiiciens quòd quilibet cui daretur optio magis eligeret facultatem præſentandi quàm inſtituendi. Nam ad voluntatem præſentantis prouidetur eccleſiæ.& ipſe eſt qui poteſt dicere præſentato opus manuum mearum tu es.poterat enim præſentare quem volebat.ſed epiſcopus non poterat quẽ forte voluiſſet inſtituere. ita do.Fel.vbi ſ. Reperio tamẽ quòd Abb. in c.lateranen.ſ.de præben. dicit

dicit quòd pinguius ius habet epiſcopus in beneficio quàm patronus. ſed deciſio ſua poteſt intelligi alio reſpectu quàm præſentationis. ¶ † Quinquageſimoſextò 89
quæro, an debeatur honor patrono, vt non poſſit vocari in ius per præſentatum ſine venia. Io.Fab.§. & in eum.inſti.de act.dicit, quòd licet ſatis videretur æquũ quòd deberet peti venia, tamen putat de iure contrarium: quia non reperitur in iure expreſſum. Iſtam deciſionem Io.Fab.refert & ſequitur d. Alex.in l.genera liter.in vlt.col.ff.de in ius voc.ſubiiciens quòd meminit ſe legiſſe alibi. Ideo benè notanda eſt, & ſequitur d.Iaſon præceptor meus ibi. ¶ † Quinquageſimoſepti 90
mò quæro, an debeatur honor patrono, vt quotidie pro eius anima ſit in eccleſia patronata miſſa ſpecialis celebranda. Ludoui.Ro. in conſ.ſuo ccxxxix.incip.dictus monachus, &c.concludit quòd non, dicẽs ſpecialiter pro eo: nec etiam in genere pro mortuis quotidie eſt miſſa ibidem celebranda. ſed ſecundum eum ſufficit in oratione quæ offertur Deo in miſſa commemorationem facere defunctorum in genere: quia vt ipſe inquit, non minus indulgẽtiæ accipit patronus à Deo ex tali cõmemoratione generaliter facta, quàm ſi pro eo ſpecialiter fieret. allegat text. qui hoc expræſsè dicit in c.non mediocriter.de conceſ.di.v. Et propterea ſuperfluum eſt nomina defunctorum, vel eorum pro quibus celebratur in miſſa ſpecificè commemorare. tex.in c.viſum.& in c. de nominibus.de conſec.diſtin.j. Subiicit tamen Ro.quòd ſi ſacerdos vellet facere ſpecialem commemorationem poteſt & pium eſt ſic facere: non vt Deus intelligat, ſed vt ſupplicantium deuotior reddatur affectus, vt dicit gl.in d.c.de nominibus. in fi. ¶ Limita nunc iſtam concluſionem, vt non procedat quãdo patronus diſpoſuiſſet pro eius anima quo-

tidie miſſam celebrari debere, quia eius voluntas & diſpoſitio eſſet ſeruanda cùm ius non reſiſtat. l. non aliter. ff. de leg. iij. Ita per dictam regulam & per alia fundamenta concludit do. Abb. Panor. pulchrè in con ſilio ſuo xcix. incip. quædam condidit teſtamentum, in ij. col. in ij. volu. vbi fortiùs ſentit, quòd iſta diſpoſitio patroni valeret etiam ſine cõſenſu epiſcopi. quia in caſu in quo ipſe conſulit, non præſupponitur aliquem conſenſum epiſcopi interueniſſe. Et ſi quis ſubtilis opponeret d. cap. ſignificatum. s. de præben. vbi non poteſt inſtituendus grauari per patronum vel alium ad quotidie cebrandum. vt ibidem etiam notatur. & in cap. conſuluiſti. j. de celeb. miſſ. Et de hoc & ſimilibus plenè dicemus j. ſuper verbo pro eo quòd de diœceſani conſenſu. Reſpondet Abbas vbi ſuprà, quòd ille text. procedit vbi vnus ſacerdos grauaretur. ſed vbi non eſt grauatus idem ſacerdos ſed in genere mandatum eſt miſſam quotidie celebrari debere, tunc ſeruanda eſt eius voluntas. quia per diuerſos ſacerdotes celebrari poterunt. quod eſt benè notandum ad limitationem d. cap. ſignificatum. ¶ Aduertendum tamen eſt, quòd iſta deciſio non procederet in eccleſia patronata, in qua vnus tantum eſſet inſtituendus. quia licet valeret diſpoſitio patroni, vt miſſa defunctorum pro eius anima celebretur per ſuprà dicta, non tamen valeret vt quotidie inſtituendus celebraret per d. cap. ſignificatum, & ibi expreſsè notant Abbas & alij. ¶ Limita ſecundò quod dictum eſſe neceſſe in eccleſia quotidie miſſam pro mortuis celebrare, vt non procedat in eccleſia collegiata: quia in illa debent duæ ſaltem miſſæ celebrari quotidie, vna de defunctis, alia pro feſto, vel feria. textus eſt in capitulo cum creatura. & ibi declaratur. infrà, de celebratione miſſa. ¶ Quinquageſimo

geſimooctauò quęro clarum eſt,quòd præſentatio facta à pluribus valet.capitulo tertio,vbi notat infrà eodem. † An ſit neceſſe,quòd conueniat maior pars habito reſpectu ad omnes patronos. An ſufficiat maior pars habita comparatione ad minorem partem.Exemplum. quatuor ſunt patroni, duo præſentant vnum, tertius alium:quartus alium:præſentatus à duobus nō habet maiorem partem omnium, ſed habet maiorem partem habito reſpectu ad alios præſentatos, an id ſufficiat ad hoc vt præferatur.Ioann.And.dom.Anto. de Butr.Card.Flo.referens Vincen.& Abb.in dic.cap. iij.diſtingunt in hoc pūcto,quòd aut præſentatio competit collegio, & tunc requiritur maior pars reſpectu totius collegij per text.in capitulo eccleſia veſtra.j.ſ. de elec.& rationem pulchrè ponit dom. Anto. vbi ſuprà.aut vero præſentatio competit perſonis ſingularibus,prout communiter competit laicis habentibus iuſpatronat.de patrimonio.& iſto caſu ſufficit maior pars reſpectu aliarum partium.& ſubiicit do.Cardin. Flo.in d. cap. iij.in vj. quæſt.quod ita intrepidè eſt tenendum ſecundum Vinc.& allegat idem tenere Compoſtellanum in dicto capitulo eccleſia veſtra. Idem in effectu concludit ipſe dom.Card.in clemen. plures.in princi.in iiij.colum.in verſ.item per hæc dicta.eodem titu.& vide quæ dicam infrà ſuper verbo ipſe velis à quo cauſam habuit in ij.quæſt.colum.fina.Idem tenet Abbas ibi referens ita tenere communiter docto.per text.in dicto cap.iij.Et rationem diuerſitatis aſſignat. Idem ſentit Lapus in ſua allegatione lxxxviij. incip. in Dei nomine.in iiij.col.Idem tenet Imo.in d.cle.plures.in v.columna verſi.& ideo cum in patronis laicis. & in iiij.colum.ver.an autem in ipſis.poſt Pau.ibi allegantem notata per Vin.& Compo.in d.cap.eccleſia 92

in vltima col. vbi dicit hanc eſſe opi. canoniſtarum, & legiſtarum. & allegat Bartol. in l. omnes populi. ff. de iuſtitia & iure. & alias autoritates quas vide per eum. Et ad hoc etiam aliquas autoritates allegat Cald. in conſilio ſuo x. incip. ſi vniuerſitas. ſub hoc eod. titu. licet dicat eſſe æquiorem opinionem, quòd ſufficiat, quòd maior pars congregetur & præmiſſam concluſionem clarè tenet ipſe Calde. in conſilio xj. eod. titu. Idem tenet Ioan. de Imol. in cap. humilis. in iiij. colum. de maio. & obed. qui dicit hanc eſſe communem opinionem. licet etiam conetur laborioſè oſtẽdere, quòd de rigore iuris ſufficiat maior pars eorum qui debent vocari, licet non faciat duas partes vocandorum. Prędictam etiam opinionem tenet do. Alex. in l. iuriſgentium. §. fin. in vlti. col. ff. de pact. Iſtam etiam opi. tenet dominus Feli. Sandeus in d. cap. cum omnes. in pe. col. ſubiiciens, quòd communiter tenetur. & alias multas autoritates pro hac concluſione accumulat quas vide per eum. & ibidem etiam declarat qui ſint vocandi, an reſidentes tantum, an etiam abſentes. dic vt per eum poſt Abbatem & alios ibi. & in cap. quòd ſicut. & in c. bonæ memoriæ. ij. de elect. ¶ † Quinquageſimonono quæro, an requiratur quòd præſentatio fiat à maiori, & ſaniori parte patronorum: an vero ſufficiat, quòd fiat à maiori, licet non ſit ſanior pro parte. quod requiratur etiã ſanioritas faciunt multa iura in ſimili maximè text. in capitulo primo, ſuprà de his quæ fi. à ma. par. cap. vbi conſequatur effectum quod à maiori & ſaniori parte capituli fuerit conſtitutum. & in capitulo ea noſcitur. ibi maioris & ſanioris partis. ſupra de his quæ fiunt à præla. ſine conſen. cap. & in capitulo quia propter. & ibi maior & ſanior pars capituli cõſentit, ſuprà de ele. & alibi ſæpe. & ita per dicta 91

iura generaliter loquendo videtur concludere. Abb. in cap. prudentiam. in ij. col. §. de offi. deleg. & do. Feli. multa alia allegando in cap. cum omnes. in xij. col. de conſtitu. in verſ. xiij. fallit dicens, quòd regula quæ habet quicquid facit maior pars valet, intelligitur, quãdo maior pars eſt etiam ſanior. Secundò pro eadẽ parte facit quod decidit Bal. per illum text. in l. j. ff. de ſenato. vbi dicit, quòd ſi maſculus & fœmina diſcordant à præſentando, debet præferri vox maſculi tanquam dignior. quod etiam fuit de mente præfati doctoris in conſilio ſuo clxv. incipien. ordinatio teſtamenti in vltimis verbis. in quarto volumine. ergo nedum attenditur numerus vocum, ſed etiam aliæ qualitates conſiderantur. Et etiam facit pro hoc deciſio. Bald. in cap. j. §. hoc autem, el ij. quem legit cum § decidẽte. in viij. colum. de his qui feu. dar. poſſ. & do. Florianus in l. per fundum. ff. de ſeruit. ru. prædi. vbi dicunt quod agatur de facienda pace ab hæredibus occiſi, vox maſculi præfertur voci fœminæ. Hanc etiam partem tenere videtur Hoſt. quem ibi refert & ſequitur Ioannes Andr. paulò ante finem in cap. j. eodem. dicunt enim præfati docto. attendenda eſſe merita perſonarum præſentantium ſicut in electionibus ſecundum eos per capitu. dudum. j. ſuprà de elect. ſicut etiam in teſtibus per capitulum in noſtra. de teſtibus & dicit Abbas ibi per illum tex. quòd vox nobilis eſt maioris autoritatis quã vox plebei. & vox literati eſt maioris autoritatis quã illiterati. Pro hac etiam parte facit, quia doctrina communis eſt quod in actibus eccleſiaſticis requiratur etiam ſanioritas. licet ſecus ſit in actibus merè prophanis. ita doctores in capitulo eccleſia. primo, & vltimo de elect. dominus Alexand. in l. maiorem. ff. de pac. dom. Felin. in cap. cum omnes. in xij. colum. de

conſtit

conſti.vbi allegat multa ad hoc.ſed præſentatio nõ eſt actꝰ merè prophanus c. quanto. & ibi no. de iudiciis. igitur in præſentatione attendetur etiam ſanioritas. Pro alia parte quod ſufficiat maior pars non conſiderata ſanioritate.facit text. in cap. iij. ibi plurimorum electio approbatur à ſenſu.infrà eo.vbi nihil de ſanioritate videtur, ſed ſolum de pluralitate vocum. ergo de ſanioritate non eſt curandum. & iſto argumento in ſimili vtitur dominus Feli. Sandeus in d. c.cum omnes in xij.colum.verſicu.modo ad intellectum prædictorum.dum dicit quòd in actibus merè prophanis & in electione papæ non curatur ſanioritas:quia iura in his tantummodo requirunt maiorem partem. cùm ergo tex in d.c.iij. loquens de præſentatione requirat tantummodo pluralitatem vocum, igitur ſanioritas nõ requireretur. Et iſtam opinionem arbitror veriorem. Et eam etiam ſentit Abb. in d.c.iij. in verſi. quæro extra gloſ.vbi præſupponit valere præſentationem factam à pluribus.nec aliquid dicit de ſanioritate. Idẽ ſentit dominus Car.Flo.ibi in vj.no.& in vj.q. & clarius in c.j.in ver.quæro de intellectu literę.ĩ.e. vbi formaliter dicit quòd ſi patroni diſcordant in præſentando ſtatur maiori numero.& in his etiam verbis vtuntur alij doct. communiter quando loquuntur de hac materia & maximè in d.c.iij. Idem ſentit Fede. de Senis in conſilio ſuo cij.incip. nobilis quidam. vbi dicit quòd præſentatio facta à maiori parte eorum ad quos pertinet,ſortitur effectum nec aliquid dicit de ſanioritate. Idem Bald.in conſilio ſuo ccxcij. incip. factum ſic proponitur.in iiij.vol.alias eſt in conſilio xvij.v.volu. ſecundum impreſſionem nouam, vbi dicit in primo dubio, quod præſentatio facta à maiori parte parochianorum præualet per d.c.iij.Et tamen experiẽtia

docet quod parochianorum aliqui ſunt ſaniores, aliqui minus ſani. facit etiã ꝑ hac parte quia iuſpatro. & ius præſentandi trãſit ad eos ad quos trãſit hereditas, ſecũdum Inno. ſuper hac rub. & Ab. in c. j. & in c. cum ſeculũ. & in c. nobis. ĵ. e. Et eſt cõis opinio, vt latius dicam ſuper d. verbo cõpetẽs alicui ergo ſi plures ſint heredes, dato quòd vnus ſit ſanior altero, abſurdũ eſſet dicere quòd tantum ius nõ habeat vnus ſicut alter in præſentando: cum ita vnus ſit heres ſicut alter. quinimo etiam ſi vnus ex heredibus habeat pinguiorẽ partem hereditatis, non tamen habet pinguiorem vocẽ: quia iuſpatron. eſt indiuiſibile & eſt apud quemlibet heredem inſolidum. Ita decidit glo. per illum tex. in c. j. ĵ. eo. Et ita tenet Ab. ibi ſubiiciens, quòd ita tenetur communiter per doct. quicquid dixerit Inno. ibi qui contrarium tenuit. & de hoc pleniùs dicã. ĵ. in verbo & dotauit, in q. xij. Item abſurdum eſſet dicere, quòd ſi duo conſtruxiſſent & dotaſſent vnam eccleſiã: quorum alter eſſet ſanior, quòd propter id vox eius preualeret. quia priuilegium iuriſpat. eſt datum quibuſcunque conſtruentibus fundantibus & dotantibus. d. c. iij. & ibi no. & habetur per Abb. poſt alios ſuper hac rubrica. Nec dicunt doct. quòd iſtud priuilegium magis detur ſanioribus quàm aliis. Reſtat nunc ad contraria reſpondere. nõ obſtant igitur primò iura ſuprà allegata: quia illa iura non loquũtur in materia iuriſpatro. dato ergo quòd requirant ſanioritatem, nihil faciunt ad propoſitum. & tanto minus: quia iura loquẽtia de præſentatione nihil dicunt de ſanioritate vt ſupra dixi. vel aliter reſpõdeo ex mente Abb. per illum text. in c. eccleſia veſtra. ij. in vlti. not. ſ. de elec. quòd prędicta iura loquuntur in actibus fiendis per capitu. vel collegium. quia ſecundum eum & in electione & in om

in omnibus aliis diſpoſitionib' fiendis per capitulum non ſufficit maior pars, niſi illa ſit ſanior: quòd etiam concludit Abb. in c. cum in iure. §. de elec. in ij. col. ſed in actibus fiendis per ſingulares perſonas cõſideratur ſolummodo numerus. allegat l. ſi duo ex tribus. & l. inter pares. ff. de re iudi. quòd eſt notandum. quia ex hoc patet quòd non debet conſiderari nec dignitas nec nobilitas nec alia qualitas in præſentante, quando præſentatio ſpectat ſingularibus perſonis. & hoc ſuadet bona ratio. quia non videtur referre qualis ſit præſentans dummodo præſentatus ſit idoneus nec in hoc cõſiſtit aliquod præiudicium eccleſiæ vt de ſe patet. † 93
Quæ autem ſit ratio diuerſitatis an præſentatio vel actus ſpectet ſingularibus perſonis an collegio. dic vt in dictis locis notatur. & ſubiicit Abb. in d. c. eccleſia vnum ad quod communiter non aduertitur ſecundũ eum, quòd in diſponendis per vniuerſitatem ſeu capitulum non debent dari voces per lupinos. quia tunc non poteſt apparere quæ pars ſit ſanior. ſed ſolum quę pars ſit maior reſpectu numeri. & ſic cõcluſio ſuprà facta quòd non requiratur ſanioritas, ſed tantummodo pluralitas vocum in præſentando limitatur per ſupra dicta, vt non procedat, quando præſentatio vel alius actus eſt fiendus. à collegio vel vniuerſitate. tũc enim ſanioritas curatur. declarando tamen & intelligendo vt eleganter declarat Abb. poſt Ioan. And. in d. c. eccleſia veſtra. ſuper glo. fi. vbi etiam declarat in quo conſiſtat iſta ſanioritas. & per hoc etiam tolluntur ſeu reſpondetur ad notata in d. c. dudum. & ad doctrinam doct. d. Alex. & Feli. ſuprà relatorum. Nota tamẽ quòd vbi eſt pluralitas vocum etiam præſumitur ſanioritas. text. eſt & ibi põderat Abb. in iij. no. in d. c. eccleſia veſtra & ita etiam concludit dominus Ant. de But. in d.

c.ea noſcitur.quem refert & ſequitur do. Feli. Sādeus in d. c. cum omnes. in. xij.colū.& eſt glo.iij. in d. c. j. de his quæ fiunt à ma. part. cap. quā ibi ponderat Io. de Imo. non obſtat modo deciſio Bald. in d.l.ij. ff. de ſenato.quia reſponderi poteſt quod deciſio ſua non eſt tuta. quia nullo iure probatur. dato enim quod maſculus ſit dignior fœmina. vt probatur in d. l.j.per hoc non infertur, quod ſi ambo ſimul habent iuſpatro.& diſcordant in præſentando, quod vox maſculi præferatur.quia non reperitur iure cautum quòd priuilegiū iuriſpatrona.detur magis maſculis quàm fœminis.vt infrà dicam ſuper verbo competens alicui.in j.quæſt.Præterea illa deciſione Bal. attenta ſequeretur ꝙ ſi duo maſculi habeāt iuſpat.quorū alter ſit dignior ꝙ vox illi⁹ dignioris præferetur.ꝙ abſurdū videtur cū equaliter ſint patroni,& quod non præferatur,ſed locus ſit gratificationi in terminis decidit Bal. in conſilio ſuo cccxxiij. incip. præmittendum eſt in vlti. col. allegationum ibi inſertarunt. Præterea non ſunt regulariter deterioris conditionis fœminæ quàm maſculi.l.in multis. & ibi notatur. ff. de ſta. homi. A regula igitur non eſt recedēdum in dubio,vt dixit Bal. in c.j. §. iudices. in titulo de pace iur. fit & alibi ſæpe. & eſt gloſ. in l.omnis definitio.ff.de regu.iur.probatur in c.ij.de coniug.lepro.Et eſt bonum verbum ad hoc Io. An.quòd ibi refert Abb.in c.ſalubriter de vſuris.Et cōtra dictā deciſionē facit ꝙ dicit do. Andr. Barba. in c. quāto in fi.de iudi.vbi dicit ꝙ de iurepatro. tantū habet paupercula quantum rex. Notanda eſt tamen illa deciſio Bald.in practica propter authoritatem eius:& frequenter contingit in facto.Et illam refert & ſequitur do.Barbellenci.in apoſtillis ad Abba. in d.c.iij. in principio ꝟ, eod.& do.Feli. Sandeus in c. quonam. in fi.de te

ſi.de teſti. An autem ex parte præſentati requiratur vtrunque. ſcilicet quòd maior numerus eum præſentauerit,& quod ſit ſanior vel idoneior ille præſentatus dixi s̄. in quæſt.xv.huius verbi. vide ibi. ¶ † Sexageſimò quæro de quotidiana quæſtione.ſ.an patroni debeant ſimul conuenire in præſentationis actu. 94
an autem poſſit vnuſquiſque de per ſe, & ſingulariter præſentare aliis non vocatis.Iſtam quæſtionem attingit Io.An.in d.ca.iij.in j. col.infrà eodem in verſi. ſed incidit dubium.& concludit quòd ſi patroni habent præſentare vt collegium debeant omnes vocati conuenire. alias non vocati poſſent agere de contemptu. Si autem habeant præſentare vt ſinguli.id non eſt neceſſe ,imò poterit vnuquiſque præſentare aliis non vocatis.Et hanc ſuam opinionem refert ipſemet Ioã. An.in addit.ad Specul.in hoc eo. titu.in addi.incipiẽte vocare. Eandem opinionem tenet dominus Anto. de But.in d.c.iij.in iij.col.qui aſſignat ration ẽ diuerſitatis,quare magis vno caſu debeant ſimul conuenire quàm alio. & reſpondet aliquibus in contrarium facientibus.Idem tenet Fede.de Senis in conſilio ſuo cij. incipiente nobilis quidam patronus.in ij.col. ſubiicit tamen quòd honeſtum eſt & cautum vocem aliorũ patronorum requirere.& ita dicit ſeruare conſuetudinem. Idem ſentit Cal. in conſilio ſuo ix.incip.populus.& clarius in conſilio xv.incip.duo bis præſentant ſub hoc titu. de iurepatro. Idem pulchrè concludit Abb.in cõſilio ſuo lxxvj.incip. inuocato Chriſti auxilio.in j.colum.in ij.volu.ſubiiciens quòd profectò iſta eſt communis opinio doct.in d.c.iij. & quòd obſeruatur in practica.Idem tenet Pet.de Anch.in repet.c.canonum ſtatuta. in ix.char.in ver. vlterius quæro de conſtitutis. vbi dicit, quòd poterit vnus ex patronis præſenta

præſentare hodie, alter cras. allegat Ioan. And. in nouella in d. ca. iij. idem tenet Bertachinus in repertorio ſuo in verbo patronus. verſ. patroni ſimul. Contrariam opin. tenuit Abb. ſibi contrarius in d. ca. iij. in fi. mouetur per doctrinam Bar. in l. omnes populi. ff. de iuſti. & iure. vbi dicit quòd ſiue à collegio conſenſus ſit explicandus, ſiue à pluribus; vt ſingulis: dummodo in actu maior pars præiudicet minori, ſemper debent iſti eſſe ſimul. Et ratio eſt, quia minor pars potuiſſet trahere maiorem ad ſuam ſententiam: vt in ſimili dicitur in l. item ſi vnus. in fin. ff. de ar. eandem opinionem tenuit ipſe Abbas in cap. cum omnes. in penult. colum. ſ. de conſtit. & in cap. in geneſi. in penult. col. ver. ad vnum tamen notabile & ſingulare dictum aduerte ſ. de ele. & c. venerabilem. in xiij. notabili eod. titu. idem tenuit do. Fel. in d. c. cum omnes. in xvj. col. in verſic. & ex iſtis infertur. ſubiiciens quòd ita aliàs habuit conſulere Ferrariæ & obtinuit. Eandem opinionem ego reperio tenere do. Bartho. Bellenci. in apoſtillis ad Abb. in c. cura ſ. eo. vbi dicit, quòd ſi duo ex tribus præſentarunt contempto tertio, præſentatio non valet, allegat c. venerabilem. in arg. ſ. de elec. ſubiicit tamen quòd præſentatio poteſt ratificari per tertiũ, per illum text. in d. c. cura. & ita dicit ſe reſpondiſſe, cum eſſet interrogatus de facto. Eandem opin. ego etiam teneo: quia fundamentum huius opin. eſt ſolidiſſimum, ſcilicet quòd vbi maior pars præiudicat minori debent ſemper conuenire. & hæc eſt regula, vt dicit Bart. in d. l. omnes populi. in v. col. & iſtam regulam approbant ibi doc. & Pet. de Anch. in loco ſ. allegato. à regula igitur non eſt diſcedendum, niſi reperiatur fallentia iuxta gloſ. in l. omnis diffinitio. ff. de reg. iur. Et dicit Bald. in c. j. §. iudices. in iiij. col. in tit. de pace iura. firman. in vſibus feu. Moneo te quòd

te quòd in dubio à textu & regulis iuris non recedas. Idem dixit Bald.in l.j.in ij.col. C.de ſac. ſan. eccl. & in l.ſi tutor. C. de ſeruo pigno. da. ma. & firmat Paul.de Caſt.conſilio ſuo cxxij.incipien.dubia de quibus quæritur in ij. col. Eſt optimus text. qui non ſolet allegari in c.ij.in fine,de coniugio lepro.&in c.ſanè verſus finẽ xv.q.iij.hinc dixit Abb.poſt Ioan. And.in c.ſalubriter. in v.q.de vſuris.quòd vbi eſt regula pro aliquo volens dicere contrarium debet allegare caſum expreſſum.& iſta opinio eſt honeſta,vt dixit Fede.in d.conſilio cij.& eam comprobo tali ratione. †Nam duo ſpecialia non 95
debent concurrere circa idem l.j. cum glo.& ibi ſummat Bart.C. de dotis promiſ. ſed in caſu noſtro vnum ſpeciale inducitur contra regulas iuris,vt quando iuſpatron. competit pluribus vt ſingulis non requiratur omnium conſenſus ad præſentandum,ſed ſufficiat maior pars, vt declaraui in quæſtione lviij. ergo non debet aliud ſpeciale concurrere contra regulam præallegatam vt non patroni ſimul conuenire in pręſentationis actu,cum ſimus in caſu in quo maior pars pręiudicat minori.Pro hac etiam concluſione allego deciſionem d.Alexan.per text. ibi in l.iuriſgentium §. fi.ff.de pact.vbi alias autoritates allegat. Idem etiam reperio tenere reuerendum patrem fratrem Angelum de Cauaſio in ſumma ſua angelica in verbo iuſpatr. ver.xxj. Quis autem modus ſit ſeruandus in congregatione ipſorum patronorum,& an maior pars poſſit facere citari minorem & reſtringere terminum præſentandi à iure pręfixum.dic vt not.plenè in c.cum nobis.de elec. per Abb.maximè col.penul.& vlt.& dixi ſ.in quæſt.ij. huius verbi. Limita tamen prædictam concluſionem vt non procedat quando aliter ſe haberet conſuetudo. vt dicit Abb.in d.conſi.lxxvj.& quòd in hoc ſit atten-

denda

denda conſuetudo, etiam firmat Fede.in d. conſil. cij.
96 & faciunt nota in d.c.cum nobis. † Sed hic ſuboritur quæſtio acceſſoria. pone quòd vnus ex patronis præſentet ſingulariter & de per ſe.poſtea congregantur ſimul & ſemel prout debent,an ille qui præſentauit ſingulariter ſit priuatus pro alia vice poteſtate dandi vocem.Conclude quòd non gloſſ.eſt no.in c. fi. ꝟ.eod. in glo. magna in fi.& aſſignat rationem. quia talis pœna non debet imponi niſi reperiatur à iure expreſſum. Et cum illa gl.tranſeunt communiter doct. & eam etiam allegant Panor.& moder.in c.quærelam. de iureiutan. in ſimili materia, & ibidem Fel. alia vulgata adducit. Idem firmat gloſſ.in ſimili in c. bonæ.ij. in j. glo. in fi. de elect. & ita firmant ibi communiter doct. prout etiam atteſtatur ibidem Abb.Panor.in ij.colum.qui allegat d.glo.in c.fi.& alia de quibus per eum.Et reſpon-
97 de ad obiecta quæ fieri poſſent in contrarium. ¶ † Sexageſimoprimò quæro circa prædicta,pone quòd duo habeant ius inſtituendi inſolidum: vnus præſentatur coram vno: alter & ſecundo loco coram alio. an primò præſentatus debeat obtinere. vide Lapum in ſæpe
98 allegata allegatione lxxviij. incip. in dei nomine. in vj.colum.& conclude vt per eum. ¶ † Sexageſimoſecundò quæro circa iſtud verbum honorificum. an debeatur honor patrono vt poſſit ſaltem ex conſuetudine concedere eccleſiam patronatam abſque epiſcopo. Et ſic quæſtio eſt,an ex conſuetudine poſſit habere patronus ius conferendi. Conclude quòd non,ſecundum Ioan.Andr.in cap.fin. de præben. libro vj. quem refert & ſequitur Abbas in cap.quod autem.in fin.ꝟ.eodem. & facit cap.ſacroſancta.& cap.meſſana. ꝟ.de elect.vbi dicitur quòd laicus non poteſt eligere.Et pro prædicta concluſione eſt melior text in cap. cauſam. ſuprà de

præſcrip.

præſcrip.& in c.quanto.ſ.de iudic.& vtrobique notatur. ¶Sexageſimotertiò quæro,quia diximus ad ſaturitatem de honore præſentationis. † an illius honor 99 debeatur patrono ex iurepatrona. quàm præſentatio. Inno.hic dicit quòd patronus habet alium honorem: quia honorificentiùs recipitur, & ſtudioſè ei ſeruitur, & in proceſſione præ aliis honoratur. quod declarat Abb.hic & clariùs in cap. nobis in vltimo notabili. ĵ. eodem dic vt ibi habetur per eum & alios. Et iſta quæ competunt patrono includuntur. ſecundum Hoſtien. hic in ſumma in verſic.quid competat.in his verſibus, Patrono debetur honor,onus,emolumentum.Pręſentet,præſit,defendat,alatur egenus. Quos verſus etiam refert do.Card.Floren.in d.ca.nobis.in fi.principij. Et ſub verbo honor comprehenditur etiam vt puto exactio rationis de temporalibus eccleſiæ loquendo in patrono eccleſiaſtico. † Patronus enim eccleſiaſticus 100 poteſt exigere rationem de temporalibus eccleſiæ. ca. cum & plantare.§.in eccleſiis.infrà de priuileg.& melius probatur in cap. ex literis. infrà eodem.& firmat Abbas in cap.de monachis.in ſecunda columna.ſuprà de præbend. & in dicto cap.cum & plantare. & in dicto cap.ex literis.& pleniùs in cap.in lateranenſi.ſuprà de præbend. Et in dictis locis maximè in dicto cap. cùm & plantare declarant doctores, quòd talis patronus non poteſt exigere rationem minutatim, ſcilicet quid expendatur ſingulis diebus in carnibus vel piſcibus. ¶Sed quomodo regantur poſſeſſiones & quomodo prouentus expendatur. ¶† Et nota quòd iſtam rationem etiam poteſt exigere epiſcopus vt de- 101 terminat Abbas in dicto cap. in lateranenſi. An autem laicus patronus exigere poſſit dictam rationem dicam infrà ſuper verbo & vtile. quæſtione ij. in fine.

Comp

Comprehendi etiam poteſt ſubdito verbo honor cuſtodia eccleſiæ vacantis. quam habent patroni eccleſiſtici ſecundum Ab.in d.ca.de monachis.& pleniùs in c.bonæ.ſuper gl.ij.ſ.de appel. & in c.cum vos.in j.col. ſ.de offi.iudicis.& iſtam cuſtodiam.necnõ etiam exactionem rationis habent patroni laici. vt not.i n dictis locis vbi doct.aſſignant rationem diuerſitatis. Nota etiam circa prædicta,quòd dicit Inno. in c.quia clerici. j.eo.quòd patroni ſecundum diuerſas conſuetudines plus & minus habent honoris & oneris. & per hæc fit expeditum commentum huius ſecundi verbi diffinitionis.capio tertium ſcilicet oneroſum.

1 *Verbum oneroſum quid importet.*
2 *Onus in iurepatronatus in quo conſiſtat.*
3 *Patronus negligens priuandus eſt iurepatronatus.*
4 *Ius publicum an conſiſtat in rebus ſacris.*
5 *Patronus an habeat onus præſentandi idoneiorem.*
6 *Patronus an habeat onus potius præſentandi pauperem quàm diuitẽ.*
7 *Patronus an debeat contribuere cum rectore eccleſiæ ad onera illi incumbentia.*
8 *Collectis ſeparatim epiſcopis vel eccleſiis,&c. impoſitis an teneantur eccleſiæ ſubiectæ ad talem collectam.*
9 *Patronus eccleſiaſticus an habeat onus aſſignandi clerico certam partem redditũum eccleſiæ.*

1 ONEROSVM iſtud verbum importat. vt de ſe patet, quòd ex iurepatronatus nedum prouenit honor, ſed etiam onus. ſed vt hoc plenè intelligatur, ¶ † Quæro pri-
2 mò in quo conſiſtat iſtud onus. Inno. Abbas & alij hic & in d.c.nobis dicunt, quòd conſiſtit in hoc : quia patronus tenetur defendere eccleſiam ne bona indebitè dilapidentur,& poteſt denuntiare epiſcopo presbyterum ſi eſt dilapidator vel aliàs inhoneſtus. allegant c. filiis xvj.q.vij.cogita ſuper iſta deciſione cõmuni:quia tex.per doc.allegatus nõ dicit quòd patronus teneatur

defendere

defendere eccleſiam. ſed benè dicit, quòd licitum eſt. vnde non eſt bona conſequentia. poteſt ergo teneri.l. non quicquid.ff.de iudi.& per verbum poteſt.loquũtur omnes doct.in l.locis infrà allegandis. poteſt tamẽ dici quòd tex.in d.c.filij. verſus finem, videtur probare prædictam concluſionẽ.& ita ſummatur.& pro hac parte facit text.in cap.ſicut dignum.§.illi.ĵ.de homicidio.vbi probatur quod eſt in culpa qui nõ obuiat crimini.& notatur in c.j.ſ.de offic.dele.† Fateor tamen, 3
quòd ſi patronus negligat denuntiare rectorem dilapidantem, vel ei non obuiat per hoc priuatur iurepatro. quia per negligentiam non priuatur quis iure, quod defertur per ſucceſſionem. gl.eſt in c.grandi.in verbo regis.de ſupplen.negligen.prælato.lib.vj.quam refert pro ſingulari, & eam ſequitur do.Franciſ.Areti.in cap. illa.circa prin.de accuſa.Et eam etiam ſequitur d.Fel. Sande.in c.j.in ij.col.de treuga & paca.vbi multa accumulat de negligentibus. Et etiam multa dicit in ca. irrefragabili.de offic.ordi.Et præmiſſa cõcluſio, quòd patronus teneatur ad denũtiãdum. vt ſuprà etiam eſt de mente Abbatis in ca.nouit.in xij. col.cum ſequenti de iudi.vbi tamen refert doc.varios in hoc puncto. & quòd teneatur eſt bona gloſſ.in cap. illa. de accuſa. in verbo dicere.& clarè etiam probatur ex ſignificato huius verbi oneroſum, poſitum in diffinitione iurepatronatus. Si autem ipſe patronus dilapidet bona eccleſiæ iniungitur ſibi pœnitentia iuxta dictum cap. filiis.in fin. Et ita dicit Hoſtienſis in ſumma de pœnitent.& remiſ.in §.quæ pœna, verſiculo. vt autem ſacerdos; qui enumerat illum textum pro vno canone pœnitentiali. An autem alienatio rerum eccleſiæ facta ſine conſenſu patroni ſit nulla, vide Innocent.& alios maximè Ioannem de Imola,& Abbatem in ca.

vnico. vt eccleſi.beneficia ſine di.conferam.& Petr.de Ancar.conſilio ſuo cxxj.incipien.ex narratis.& Felin. Sandeum in cap.cum acceſſiſſent. in vij.col.de conſti tuti.& communiter concludit, quòd non ſit neceſſarius conſenſus patroni, licet de honeſtate requiri debeat. Inquantum tamen concluſum eſt ſuprà,quòd pa tronus denuntiare teneatur clericum dilapidātem bo na eccleſiæ. Limita vt non procedat quantum ad accuſandum ſeu quātum ad procedendum criminaliter contra preſbyterum.quia patronus & multominus alius laicus hoc non poteſt.ſecus quantum ad procedēdum ciuiliter de crimine etiam ad priuationem benefici.gloſſ.eſt in ſumma.ij.quæſt.vij.& declarat Abbas poſt alios in cap.cùm P.Manconela, ỹ.de accuſatio.& in capitulo illa.eodem titulo & in cap.ex parte. adde ſuprà de teſtibus.in v.col.vbi etiam latè attigunt doct.an & quando alij laici,qui nōn ſunt patroni poſſint accuſare,vel denuntiare clericos, vel contra eos teſtificari.dic vt ibi habetur. & in capitulo de cætero. de teſti. Aduerte tamen circa prædicta de preſbytero dilapidante bona eccleſiæ ꝙ in hoc caſu nedum patronus,vel parochianus admitteretur ad denuntiandum, ſed etiam quilibet alius laicus in ſubſidium. ita firmat dominus Abbas in capitulo ex parte adde.in quinta columna. de teſtib.& ibi refert & ſequitur dominus Felin.Sandeus ibi in iiij.colum.in verſic.fallit tertiò. Idem tenet domi.Andr.Barba.clarè in capitulo ſi quis preſbyterum.in vltima columna,de rebus eccleſ.non alie.ſubiiciens ſe ita tenuiſſe Ferrariæ.in conflictu magnorum virorum, & alias autoritates ad hoc allegat domi.Felin.vbi ſuprà.Et in iſtam concluſionem etiam inclinat dominus Franciſ.de Aretin. in capitulo illa. in ſecunda columna, de accuſa. Licet in contrarium

arguat.

arguat.& fundamentum huius concluſionis eſt vt tradunt præallegati doct. † quia ius publicum conſiſtit 4
in rebus ſacris. cap. ius publicum. j. diſtinct. ergo quicunque admittitur. Iſta tamen ratio non videtur bona: quia etiam fauor publicus eſt, quòd delicta puniantur. capitulo vt fame. de ſenten. excom. l. ita vulneratus. ff. ad l. Aquil. Et tamen laici non admittuntur ad denuntiandum, vel ad accuſandum clericos. capitulo cum P. Manconella. infrà eod. Et quòd etiam hoc caſu patroni, & parochiani tantum admittantur. tenet gloſſ. expreſsè in capitulo Maximianus lxxxj. diſt. & benè probatur in d. capitu. filiis. à contrario ſenſu: niſi fortè dicas, quòd pręcedens concluſio loquitur, vt admittantur alij laici in ſubſidium. Tamen eo caſu etiã in aliis criminibus loquendo fortè admitterẽtur iuxta theoricam, Abbatis in capitulo de cætero. ſuprà de teſtibus. vnde in crimine dilapidationis nihil eſſet ſpeciale iuuare, cogita. ¶ † Secundò quæro, an patronus 5
habeat onus præſentandi idoneiorem. dicas quòd ſic quantum ad forum conſcientiæ. ita Federi. de Senis in conſilio ſuo xcv. incip. ſuper dubitationum articulis. in principio. & ita etiam tenent dom. Anto. & Abb. in capitulo conſtitutis. iij. ſuprà de appellat. & Abbas in cap. iij. j. eodem. ſuper glo. in verbo maioribus. Quãtum autem ad validitatem præſentationis ſufficit præſentare idoneum. dato, quòd potuerit præſentari idoneior, vt dicunt præfati docto. & eſt gloſſ. in d. cap. iij. & probatur in capitulo monaſterium. xvj. quæſtione ſeptima. & plura dixi, ſuprà ſuper præcedenti verbo in xv. quæſt. & ita etiam dicunt Ioan. An. & domi. Anton. in fin. in cap. tuam de æta. & qual. & Bal. in ſimili. in l. in eccleſiis. C. de epiſco. & cleric. ¶ † Tertiò quæro, an patronus habeat onus præſentandi pauperem

K 2 potius

potius quàm diuitem conclude quòd ſic. ita decidit Hoſti.in ſum.huius titu.§.in quibus differant. ver. ſed nunquid.facit ſimile quia in eleemoſina faciēda quis debet deferre magis indigentem gloſ.eſt in cap.ſi quis. xc.diſtin.facit tex.in c.paſce fame morientem.lxxxvj. diſtin.facit etiam ſimile de cap.ij.& de cap.epiſcopus. cum concordantibus.de præben. facit etiam optimè quod dicunt Hoſt.& ibi do. Anto.in iij.col.in c.tuam. de æta.& quali.vbi dicunt,quòd epiſcopus poteſt præferre pauperem idoneum idoneiori.Etiam dato,quòd ille idoneus ſit conſanguineus ſuus. dummodo ſecundum eos beneficium ſit ſimplex. Credo tamen, quòd quandoque ſit præferendus diues, ſcilicet vbi eccleſia indigeat diuitiis,vel potentia.ita concludit Abb.in c. conſtitutis el iij.de appel.& idem do. Phil.de Peruſio in iij.col.& eſt rationabilis deciſio.& firmaui.ſ.ſuper verbo honorificum. Quid autem ſi ſint duo præſentati:quorum vnus ſemper fuit bonus, alter autē fuit deuius:ſed poſtmodum eſt reductus ad frugem melioris vitæ. dicas quòd debet præferri ille qui ſemper fuit bonus.ita probatur in ca.nos conſuetudinem.xij.diſt. & ibi not.Archi.& firmat do.Card.Alex.in c.fidelior. 50.diſt.ita declarans gloſſ.ibi,quæ videbatur contrarium dicere. Reperio tamen quod Roma.in ſingulari ſuo incipi.ſunt electi duo rectores. charta xx. colum. iiij.ſequitur gloſſ.in d.cap. fidelior. contra Archid.in d.cap.illud.Et prædictam gloſſ.etiam ſequitur Panor. in cap.at ſi clerici.§.de adul.in fin.de iudi.& etiam ſequi videtur in cap.dudum.el ij.ſuper gloſſ.in verbo electionis tempore.in fin. de elect. Mihi magis placet opin.præcedens per text.in dicto capitulo nos conſuetudinem.& eſt magis æqua. Vel dic,quòd veritas huius puncti dependet ab his quæ dicta ſunt ſuper dicto verbo

Verbo honorificum quæſt.xv. videlicet an ſit locus gratificationi, quando ambo ſunt idonei, licet alter magis ſit idoneus, dic vt ibi dixi. ¶ † Quartò quæro cir- 7
ca iſtud verbum oneroſum an patronus debeat contribuere cum rectore eccleſiæ ad onera illi incombẽtia do. Ant. de But. in c. propoſuiſti. infrà de conſe. eccleſiæ vel alta. ſentit quòd ſic. dum cõcludit quòd ſi eccleſia ſit reconcilianda propter delictum ibidem perpetratum, & non reperiatur delinquens, nec aliter de conſuetudine obſeruetur, patroni contribuent cum rectore in procuratione epiſcopi allegat c.j. de eccle. ædifi. ego credo contrarium, & me mouet quia text. præallegatus non probat quòd dicit do. Anto. eſt verum quòd dicit quòd in oneribus eccleſiæ puta in reparatione debent contribuere omnes beneficiati in ipſa eccleſia. Et ſic potius probat contrarium eius ad quòd allegatur. quia patroni non ſunt beneficiati ex eo quòd habeant iuſpatro. ergo non debent contribuere. Et iſtud eſt rationabile & equitati conſonum, ex quo patroni nullam commoditatem habent ex eccleſia patronata, niſi quando ad inopiam deuenirent: vt dicetur in ſequẽti verbo: vel niſi tempore fundationis ſibi aliquos fructus reſeruaſſent: vt etiam in ſequenti verbo declarabitur hoc enim caſu bene faceret, quòd patronus teneretur contribuere pro rata commodi ſui iuxta regulam quæ ſentit de regulis iuris libro vj. poſſet tamen ſaluari opinio domini Antonij loquendo de patronis clericis vel religioſis quibus ſubiecta eſt eccleſia quantum ad temporalia propter eorũ paupertatem, tunc enim ſunt patroni illius eccleſiæ iuxta tex. & ibi notata in c. de monachis. ſ. de præbendis in clemen. j. de iurepatrona. Tales enim ex quo habent partem fructuum vel redditпum eccleſiæ ſibi

ſubiectæ iuxta notata in dictis locis, æquum eſt quòd dicti teneantur contribuere.ar.dict. cap.j. de eccleſ.æ-
8 diffic. & probatur in d.capitulo qui ſentit. ¶ † Quintò quæro pone, quòd Papa imponat collectam epiſcopo ſeparatim, & eccleſiis quæ habeant iuſpatronat. vel clericis patronis aliarum eccleſiarum ſimiliter ſeparatim, an eccleſiæ ſubiectæ, ſeu clerici præſentati contribuent cum epiſcopo ſuo, an potius cum patronis.dicas, quòd contribuent cum patronis. ita dicit Inno.cum quo tranſeunt alij in capitulo cum & plan
9 tare.de priuilegiis. ¶ † Sextò quæro, an patronus habeat onus aſſignandi clerico certam partẽ reddituum eccleſię loquor de patrono eccleſiaſtico cui ſubeſt eccleſia ratione temporalium, quia patronus laicus oẽs redditus dimittit clerico præſentato, nec poteſt ſe intromittere de temporalibus eccleſiæ. capitulo nouerint.x. quæſt.j.niſi à principio aliquid ſibi reſeruauerint cum conſenſu epiſcopi, vt dicunt doctores per illum textum in capitulo præterea, infrà eodem, el ij.& plenius dicam in ſequenti verbo.conclude, quòd talis patronus eccleſiaſticus tenetur aſſignare congruam portionem reddituum præſentato ex qua poſſit congruam ſuſtentationem habere, & iura epiſcopalia per ſoluere.dict.capi.de monachis. ſuprà de præbendis.& ibi declarant doctores. text. eſt etiam in clementina prima de iure patronat.& in capitulo primo de præbendis.libro ſexto.qui loquitur etiam in patronis exẽ ptis. Nota tamen, quòd talis patronus eccleſiaſticus de quo ſuprà non habet temporalia eccleſiæ ſibi ſubiectæ ratione iuriſpatron.ſed quia ipſa temporalia ſibi fuerunt conceſſa, fortè propter paupertatem. Item notatur in dictis locis maximè per gloſſ.in d.c. monachis.in verſ.quãdoque monachi.& gl.in di.clem. pri-

ma

ma in verbo ius præſentãdi. An autem ipſum ius præſentandi habeant ratione iuriſpatronatus an ratione ſubiectionis, dicam infrà ſuper verbo competens alicui. quæſtione xxv. vbi omnino videas. ſequitur verbum & vtile.

1 *Vtilitas quæ prouenit ex iurepatronatus in quo conſiſtat.*
2 *Eccleſia an teneatur in caſu indigentiæ alere patronum in domo propria: & an poſſit rector eccleſiæ dicere patrono venias ad manducandum mecum.*
3 *Plures ſi ſint patroni indigentes an debeat omnibus ſubueniri.*
4 *Alimenta an debeant præſtari pariformiter patrono ruſtico ſicut nobili.*
5 *Vniuerſitas ſi ſit patrona & deueniant aliqui ad inopiam, an omnes erunt alendi ab eccleſia patronata.*
6 *Patronus an poſſit aliquid exigere annuatim ab eccleſia patronatâ in recognitionem iuriſpatronatus.*
7 *Rector eccleſiæ patronatæ non poteſt ſe obligare ad ſoluendum cenſum vel augendum ſolitum etiam in vita ſua.*
8 *Patronus non poteſt exigere à rectore vel clerico rationem de temporalibus vel fructibus beneficij.*
9 *Patronus an poſſit recipere pecuniam pro præſentatione, & an recipiendo committat ſimoniam.*
10 *Pecuniam non licet dare pro præambulo ad beneficium conſequendum.*
11 *Taciturnitas non obeſt ei qui non poteſt probare.*

ET vtile. Circa iſtud verbũ quæro primò † in quo conſiſtat vtilitas, quæ 1 prouenit ex iurepat. Inno. & alij docto. hic & in ca. nobis per illum textum infrà eodem dicunt quòd conſiſtit in hoc: quia ſi patronus deueniret ad inopiam tenetur eccleſia patronata ex redditibus vltra neceſſaria remanentibus alere patronum pinguius quàm alios pauperes. cap. quicunque ſecundo iuncta gloſ. xvj. quæſtione ſeptima. Et habebit hoc caſu patronus actionem contra eccleſiam ſecundum Ioan. Andr. in dicto cap. nobis in

c.ea noſcitur.quem refert & ſequitur do. Feli. Sádeus in d. c. cum omnes. in.xij.colũ.& eſt glo.iij. in d. c. j. de his quæ fiunt à ma. part. cap. quã ibi ponderat Io. de Imo. non obſtat modo deciſio Bald. in d.l.ij. ff. de ſenato.quia reſponderi poteſt quod deciſio ſua non eſt tuta. quia nullo iure probatur. dato enim quod maſculus ſit dignior fœmina. vt probatur in d.l.j.per hoc non infertur, quod ſi ambo ſimul habent iuſpatro.& diſcordant in præſentando, quod vox maſculi præferatur.quia non reperitur iure cautum quòd priuilegiũ iuriſpatrona.detur magis maſculis quàm fœminis.vt infrà dicam ſuper verbo competens alicui.in j.quæſt.Præterea illa deciſione Bal. attenta ſequeretur ꝙ ſi duo maſculi habeãt iuſpat.quorũ alter ſit dignior ꝙ vox illi⁹ dignioris præferetur.ꝙ abſurdũ videtur cũ equaliter ſint patroni,& quod non præferatur,ſed locus ſit gratificationi in terminis decidit Bal. in conſilio ſuo cccxxiij. incip. præmittendum eſt in vlti. col. allegationum ibi inſertarunt. Præterea non ſunt regulariter deterioris conditionis fœminæ quàm maſculi.l.in multis. & ibi notatur. ff. de ſta. homi. A regula igitur non eſt recedẽdum in dubio,vt dixit Bal. in c.j. §. iudices. in titulo de pace iur. fit & alibi ſæpe. & eſt gloſ.in l.omnis definitio.ff.de regu.iur.probatur in c.ij.de coniug.lepro.Et eſt bonum verbum ad hoc Io. An.quòd ibi refert Abb.in c.ſalubriter de vſuris.Et cõtra dictã deciſionẽ facit ꝙ dicit do. Andr. Barba. in c. quãto in fi.de iudi.vbi dicit ꝙ de iurepatro. tantũ habet paupercula quantum rex. Notanda eſt tamen illa deciſio Bald.in practica propter authoritatem eius:& frequenter contingit in facto.Et illam refert & ſequitur do.Barbellenci.in apoſtillis ad Abba. in d.c.iij. in principio ĵ, eod.& do.Feli. Sandeus in c. quonam. in fi.de te

ſi.de teſti. An autem ex parte præſentati requiratur vtrunque. ſcilicet quòd maior numerus eum præſentauerit,& quod ſit ſanior vel idoneior ille præſentatus dixi ſ. in quæſt.xv.huius verbi. vide ibi. ¶ † Sexageſimò quæro de quotidiana quæſtione.ſ.an patroni debeant ſimul conuenire in præſentationis actu. an autem poſſit vnuſquiſque de per ſe, & ſingulariter præſentare aliis non vocatis.Iſtam quæſtionem attingit Io.An.in d.ca.iij.in j. col.infrà eodem in verſi. ſed incidit dubium.& concludit quòd ſi patroni habent præſentare vt collegium debeant omnes vocati conuenire. alias non vocati poſſent agere de contemptu. Si autem habeant præſentare vt ſinguli.id non eſt neceſſe ,imò poterit vnuquiſque præſentare aliis non vocatis.Et hanc ſuam opinionem refert ipſemet Ioã. An.in addit.ad Specul.in hoc eo. titu.in addi.incipiẽte vocare. Eandem opinionem tenet dominus Anto. de But.in d.c.iij.in iij.col.qui aſſignat rationẽ diuerſitatis,quare magis vno caſu debeant ſimul conuenire quàm alio. & reſpondet aliquibus in contrarium facientibus.Idem tenet Fede.de Senis in conſilio ſuo cij. incipiente nobilis quidam patronus.in ij.col. ſubiicit tamen quòd honeſtum eſt & cautum vocem aliorũ patronorum requirere.& ita dicit ſeruare conſuetudinem. Idem ſentit Cal. in conſilio ſuo ix.incip.populus.& clarius in conſilio xv.incip.duo bis præſentant ſub hoc titu. de iurepatro. Idem pulchrè concludit Abb.in cõſilio ſuo lxxvj.incip. inuocato Chriſti auxilio.in j.colum.in ij.volu.ſubiiciens quòd profecto iſta eſt communis opinio doct.in d.c.iij. & quòd obſeruatur in practica.Idem tenet Pet.de Anch.in repet.c.canonum ſtatuta. in ix.char.in ver. vlterius quæro de conſtitutis. vbi dicit, quòd poterit vnus ex patronis præſenta 94

præſenta

præſentare hodie,alter cras. allegat Ioan. And. in nouella in d. ca.iij. idem tenet Bertachinus in repertorio ſuo in verbo patronus.verſ.patroni ſimul.Contrariam opin.tenuit Abb.ſibi contrarius in d.ca.iij.in fi.mouetur per doctrinam Bar.in l.omnes populi.ff. de iuſti.& iure.vbi dicit quòd ſiue à collegio conſenſus ſit explicandus,ſiue à pluribus; vt ſingulis: dummodo in actu maior pars præiudicet minori, ſemper debent iſti eſſe ſimul. Et ratio eſt, quia minor pars potuiſſet trahere maiorem ad ſuam ſententiam: vt in ſimili dicitur in l. item ſi vnus.in fin.ff.de ar. eandem opinionem tenuit ipſe Abbas in cap. cum omnes. in penult. colum. ſ. de conſtit. & in cap.in geneſi.in penult.col. ver.ad vnum tamen notabile & ſingulare dictum aduerte ſ. de ele. & c.venerabilem.in xiij.notabili eod.titu.idem tenuit do.Fel.in d.c.cum omnes.in xvj.col.in verſic.& ex iſtis infertur.ſubiiciens quòd ita aliàs habuit conſulere Ferrariæ & obtinuit. Eandem opinionem ego reperio tenere do.Bartho.Bellenci.in apoſtillis ad Abb.in c.cura ĩ.eo.vbi dicit,quòd ſi duo ex tribus præſentarunt contempto tertio,præſentatio non valet,allegat c.venerabilem.in arg.ſ.de elec.ſubiicit tamen quòd præſentatio poteſt ratificari per tertiũ, per illum text.in d.c.cura.& ita dicit ſe reſpondiſſe,cum eſſet interrogatus de facto.Eandem opin. ego etiam teneo:quia fundamentum huius opin.eſt ſolidiſſimum,ſcilicet quòd vbi maior pars præiudicat minori debent ſemper conuenire. & hæc eſt regula,vt dicit Bart. in d.l.omnes populi. in v. col. & iſtam regulam approbant ibi doc. & Pet. de Anch.in loco ſ. allegato. à regula igitur non eſt diſcedendum,niſi reperiatur fallentia iuxta gloſ.in l.omnis diffinitio.ff.de reg.iur.Et dicit Bald.in c.j. §. iudices.in iiij.col.in tit.de pace iura.firman.in vſibus feu. Moneo te quòd

te quòd in dubio à textu & regulis iuris non recedas. Idem dixit Bald.in l.j.in ij.col. C.de ſac. ſan. eccl. & in l.ſi tutor. C. de ſeruo pigno. da. ma. & firmat Paul.dè Caſt.conſilio ſuo cxxij.incipien.dubia de quibus quæritur in ij. col. Eſt optimus text. qui non ſolet allegari in c.ij.in fine,de coniugio lepro.& in c.ſanè verſus finẽ xv.q.iij.hinc dixit Abb.poſt Ioan. And.in c.ſalubriter. in v.q.de vſuris.quòd vbi eſt regula pro aliquo volens dicere contrarium debet allegare caſum expreſſum.& iſta opinio eſt honeſta,vt dixit Fede.in d.conſilio cij.& eam comprobo tali ratione. †Nam duo ſpecialia non 95
debent concurrere circa idem l.j. cum glo.& ibi ſummat Bart. C. de dotis promiſ. ſed in caſu noſtro vnum ſpeciale inducitur contra regulas iuris,vt quando iuſpatron. competit pluribus vt ſingulis non requiratur omnium conſenſus ad præſentandum,ſed ſufficiat maior pars, vt declaraui in quæſtione lviij. ergo non debet aliud ſpeciale concurrere contra regulam præallegatam vt non patroni ſimul conuenire in pręſentationis actu,cum ſimus in caſu in quo maior pars pręiudicat minori. Pro hac etiam concluſione allego deciſionem d. Alexan.per text. ibi in l.iuriſgentium §. fi.ff.de pact.vbi alias autoritates allegat. Idem etiam reperio tenere reuerendum patrem fratrem Angelum de Cauaſio in ſumma ſua angelica in verbo iuſpatr. ver.xxj. Quis autem modus ſit ſeruandus in congregatione ipſorum patronorum,& an maior pars poſſit facere citari minorem & reſtringere terminum præſentandi à iure pręfixum.dic vt not. plenè in c.cum nobis.de elec. per Abb. maximè col.penul.& vlt.& dixi s.in quæſt.ij. huius verbi. Limita tamen prædictam concluſionem vt non procedat quando aliter ſe haberet conſuetudo. vt dicit Abb.in d.conſi.lxxvj.& quòd in hoc ſit attendenda

denda conſuetudo, etiam firmat Fede.in d. conſil. cij.
96 & faciunt nota in d.c.cum nobis. † Sed hic ſuboritur quæſtio acceſſoria. pone quòd vnus ex patronis præſentet ſingulariter & de per ſe.poſtea congregantur ſimul & ſemel prout debent,an ille qui præſentauit ſingulariter ſit priuatus pro alia vice poteſtate dandi vocem.Conclude quòd non gloſſ.eſt no.in c. fi. ỹ.eod. in glo. magna in fi.& aſſignat rationem. quia talis pœna non debet imponi niſi reperiatur à iure expreſſum. Et cum illa gl.tranſeunt communiter doct. & eam etiam allegant Panor.& moder.in c.quærelam. de iureiuran. in ſimili materia, & ibidem Fel. alia vulgata adducit. Idem firmat gloſſ.in ſimili in c. bonæ.ij. in j. glo. in fi. de elect. & ita firmant ibi communiter doct. prout etiam atteſtatur ibidem Abb.Panor.in ij.colum.qui allegat d.glo.in c.fi.& alia de quibus per eum.Et reſpon-
97 de ad obiecta quæ fieri poſſent in contrarium. ¶ † Sexageſimoprimò quæro circa prædicta,pone quòd duo habeant ius inſtituendi inſolidum: vnus præſentatur coram vno: alter & ſecundo loco coram alio. an primò præſentatus debeat obtinere. vide Lapum in ſæpe
98 allegata allegatione lxxviij. incip. in dei nomine. in vj.colum.& conclude vt per eum. ¶ † Sexageſimoſecundò quæro circa iſtud verbum honorificum. an debeatur honor patrono vt poſſit ſaltem ex conſuetudine concedere eccleſiam patronatam abſque epiſcopo. Et ſic quæſtio eſt,an ex conſuetudine poſſit habere patronus ius conferendi. Conclude quòd non,ſecundum Ioan.Andr.in cap.fin. de præben. libro vj. quem refert & ſequitur Abbas in cap.quod autem.in fin.ỹ.eodem. & facit cap.ſacroſancta.& cap.meſſana. ſ.de elect.vbi dicitur quòd laicus non poteſt eligere.Et pro prædicta concluſione eſt melior text in cap. cauſam.ſuprà de præſcrip.

præſcrip.& in c.quanto.ſ.de iudic.& vtrobique notatur. ¶Sexageſimotertiò quæro,quia diximus ad ſaturitatem de honore præſentationis. † an illius honor 99 debeatur patrono ex iurepatrona. quàm præſentatio. Inno.hic dicit quòd patronus habet alium honorem: quia honorificentiùs recipitur, & ſtudioſè ei ſeruitur, & in proceſſione præ aliis honoratur. quod declarat Abb.hic & clariùs in cap. nobis in vltimo notabili. ij. eodem dic vt ibi habetur per eum & alios. Et iſta quæ competunt patrono includuntur. ſecundum Hoſtien. hic in ſumma in verſic.quid competat.in his verſibus, Patrono debetur honor,onus,emolumentum.Prçſentet,præſit,defendat,alatur egenus. Quos verſus etiam refert do.Card.Floren.in d.ca.nobis.in fi.principij. Et ſub verbo honor comprehenditur etiam vt puto exactio rationis de temporalibus eccleſiæ loquendo in patrono eccleſiaſtico. † Patronus enim eççleſiaſticus 100 poteſt exigere rationem de temporalibus eccleſiæ. ca. cum & plantare.§.in eççleſiis.infrà de priuileg.& melius probatur in cap. ex literis. infrà eodem.& firmat Abbas in cap.de monachis.in ſecunda columna.ſuprà de præbend. & in dicto cap.cum & plantare. & in dicto cap.ex literis.& pleniùs in cap.in lateranenſi.ſuprà de præbend. Et in dictis locis maximè in dicto cap. cùm & plantare declarant doctores, quòd talis patronus non poteſt exigere rationem minutatim, ſcilicet quid expendatur ſingulis diebus in carnibus vel piſcibus. ¶ Sed quomodo regantur poſſeſſiones & quomodo prouentus expendatur. ¶ † Et nota quòd iſtam rationem etiam poteſt exigere epiſcopus vt de- 101 terminat Abbas in dicto cap. in lateranenſi. An autem laicus patronus exigere poſſit dictam rationem dicam infrà ſuper verbo & vtile. quæſtione ij. in fine.

Comp

defendere eccleſiam. ſed benè dicit, quòd licitum eſt. vnde non eſt bona conſequentia. poteſt ergo teneri.l. non quicquid.ff.de iudi.& per verbum poteſt.loquũtur omnes doct.in l.locis infrà allegandis. poteſt tamẽ dici quòd tex.in d.c.filij. verſus finem, videtur probare prædictam concluſionẽ.& ita ſummatur.& pro hac parte facit text.in cap.ſicut dignum.§.illi.ῖ.de homicidio.vbi probatur quod eſt in culpa qui nõ obuiat crimini.& notatur in c.j.ſ.de offic.dele.† Fateor tamen, 3
quòd ſi patronus negligat denuntiare rectorem dilapidantem, vel ei non obuiat per hoc priuatur iurepatro. quia per negligentiam non priuatur quis iure, quod defertur per ſucceſſionem. gl.eſt in c.grandi.in verbo regis.de ſupplen.negligen.prælato.lib.vj.quam refert pro ſingulari,& eam ſequitur do.Franciſ.Areti.in cap. illa.circa prin.de accuſa.Et eam etiam ſequitur d.Fel. Sande.in c.j.in ij.col.de treuga & paca.vbi multa accumulat de negligentibus. Et etiam multa dicit in ca. irrefragabili.de offic.ordi.Et præmiſſa cõcluſio, quòd patronus teneatur ad denũtiãdum. vt ſuprà etiam eſt de mente Abbatis in ca.nouit.in xij. col.cum ſequenti de iudi.vbi tamen refert doc.varios in hoc puncto. & quòd teneatur eſt bona gloſſ.in cap. illa. de accuſa. in verbo dicere.& clarè etiam probatur ex ſignificato huius verbi oneroſum, poſitum in diffinitione iurepatronatus. Si autem ipſe patronus dilapidet bona eccleſiæ iniungitur ſibi pœnitentia iuxta dictum cap. filiis.in fin. Et ita dicit Hoſtienſis in ſumma de pœnitent.& remiſ.in §.quæ pœna, verſiculo, vt autem ſacerdos; qui enumerat illum textum pro vno canone pœnitentiali. An autem alienatio rerum eccleſiæ facta ſine conſenſu patroni ſit nulla, vide Innocent.& alios maximè Ioannem de Imola,& Abbatem in ca.

vnico.vt eccleſi.beneficia ſine di.conferam.& Petr.de Ancar.conſilio ſuo cxxj.incipien.ex narratis.& Felin. Sandeum in cap.cum acceſſiſſent. in vij.col.de conſti tuti.& communiter concludit, quòd non ſit neceſſarius conſenſus patroni, licet de honeſtate requiri debeat. Inquantum tamen concluſum eſt ſuprà,quòd pa tronus denuntiare teneatur clericum dilapidãtem bo na eccleſiæ. Limita vt non procedat quantum ad accuſandum ſeu quãtum ad procedendum criminaliter contra preſbyterum.quia patronus & multominus alius laicus hoc non poteſt.ſecus quantum ad procedẽdum ciuiliter de crimine etiam ad priuationem beneſici.gloſſ.eſt in ſumma.ij.quæſt.vij.& declarat Abbas poſt alios in cap.cùm P.Manconela, ·j·.de accuſatio.& in capitulo illa.eodem titulo & in cap.ex parte. adde ſuprà de teſtibus.in v.col.vbi etiam latè attigunt doct.an & quando alij laici,qui non ſunt patroni poſſint accuſare,vel denuntiare clericos, vel contra eos teſtificari.dic vt ibi habetur. & in capitulo de cætero. de teſti. Aduerte tamen circa prædicta de preſbytero dilapidante bona eccleſiæ ꝙ in hoc caſu nedum patronus,vel parochianus admitteretur ad denuntiandum, ſed etiam quilibet alius laicus in ſubſidium. ita firmat dominus Abbas in capitulo ex parte adde.in quinta columna. de teſtib.& ibi refert & ſequitur dominus Felin.Sandeus ibi in iiij.colum.in verſic.fallit tertiò. Idem tenet domi.Andr.Barba.clarè in capitulo ſi quis preſbyterum.in vltima columna,de rebus eccleſ.non alie.ſubiiciens ſe ita tenuiſſe Ferrariæ.in conflictu ma gnorum virorum, & alias autoritates ad hoc allegat domi.Felin.vbi ſuprà.Et in iſtam concluſionem etiam inclinat dominus Franciſ.de Aretin. in capitulo illa. in ſecunda columna, de accuſa. Licet in contrarium

arguat.

arguat.& fundamentum huius concluſionis eſt vt tradunt præallegati doct. † quia ius publicum conſiſtit 4
in rebus ſacris.cap. ius publicum. j.diſtinct.ergo quicunque admittitur. Iſta tamen ratio non videtur bona:quia etiam fauor publicus eſt,quòd delicta puniantur.capitulo vt fame,de ſenten.excom. l.ita vulneratus.ff.ad l. Aquil. Et tamen laici non admittuntur ad denuntiandum,vel ad accuſandum clericos. capitulo cum P.Manconella.infrà eod. Et quòd etiam hoc caſu patroni, & parochiani tantum admittantur. tenet gloſſ.expreſsè in capitulo Maximianus lxxxj. diſt.& benè probatur in d.capitu.filiis.à contrario ſenſu:niſi fortè dicas,quòd pręcedens concluſio loquitur,vt admittantur alij laici in ſubſidium. Tamen eo caſu etiã in aliis criminibus loquendo fortè admitterẽtur iuxta theoricam, Abbatis in capitulo de cætero.ſuprà de teſtibus.vnde in crimine dilapidationis nihil eſſet ſpeciale iuuare, cogita. ¶ † Secundò quæro,an patronus 5
habeat onus præſentandi idoneiorem. dicas quòd ſic quantum ad forum conſcientiæ.ita Federi.de Senis in conſilio ſuo xcv. incip. ſuper dubitationum articulis. in principio.& ita etiam tenent dom.Anto.& Abb.in capitulo conſtitutis.iij.ſuprà de appellat.& Abbas in cap.iij.ĵ.eodem.ſuper glo.in verbo maioribus. Quãtum autem ad validitatem præſentationis ſufficit præſentare idoneum.dato, quòd potuerit præſentari idoneior,vt dicunt præfati docto.& eſt gloſſ.in d.cap.iij. & probatur in capitulo monaſterium. xvj. quæſtione ſeptima.& plura dixi, ſuprà ſuper præcedenti verbo in xv.quæſt.& ita etiam dicunt Ioan.An.& domi.Anton.in fin.in cap.tuam de æta.& qual.& Bal.in ſimili. in l.in eccleſiis.C.de epiſco.& cleric. ¶ † Tertiò quæro, an patronus habeat onus præſentandi pauperem

potius quàm diuitem conclude quòd ſic. ita decidit Hoſti.in ſum.huius titu.§.in quibus differant. ver. ſed nunquid.facit ſimile quia in eleemoſina faciēda quis debet deferre magis indigentem gloſ.eſt in cap.ſi quis. xc.diſtin.facit tex.in c.paſce fame morientem.lxxxvj. diſtin.facit etiam ſimile de cap.ij.& de cap.epiſcopus. cum concordantibus.de præben. facit etiam optimè quod dicunt Hoſt.& ibi do. Anto.in iij.col.in c.tuam. de æta.& quali.vbi dicunt,quòd epiſcopus poteſt præferre pauperem idoneum idoneiori.Etiam dato,quòd ille idoneus ſit conſanguineus ſuus. dummodo ſecundum eos beneficium ſit ſimplex. Credo tamen, quòd quandoque ſit præferendus diues, ſcilicet vbi eccleſia indigeat diuitiis,vel potentia.ita concludit Abb.in c. conſtitutis el iij.de appel.& idem do. Phil.de Peruſio in iij.col.& eſt rationabilis deciſio.& firmaui.ſ.ſuper verbo honorificum. Quid autem ſi ſint duo præſentati:quorum vnus ſemper fuit bonus, alter autē fuit deuius:ſed poſtmodum eſt reductus ad frugem melioris vitæ. dicas quòd debet præferri ille qui ſemper fuit bonus.ita probatur in ca.nos conſuetudinem.xij.diſt. & ibi not.Archi.& firmat do.Card.Alex.in c.fidelior. 50.diſt.ita declarans gloſſ.ibi,quæ videbatur contrarium dicere.Reperio tamen quod Roma.in ſingulari ſuo incipi.ſunt electi duo rectores. charta xx, colum. iiij.ſequitur gloſſ.in d.cap. fidelior. contra Archid.in d.cap.illud.Et prædictam gloſſ.etiam ſequitur Panor. in cap.at ſi clerici.§.de adul.in fin.de iudi.& etiam ſequi videtur in cap.dudum.el ij.ſuper gloſſ.in verbo electionis tempore.in fin. de elect. Mihi magis placet opin.præcedens per text.in dicto capitulo nos conſuetudinem.& eſt magis æqua. Vel dic,quòd veritas huius puncti dependet ab his quæ dicta ſunt ſuper dicto verbo

verbo honorificum quæſt.xv. videlicet an ſit locus gratificationi, quando ambo ſunt idonei, licet alter magis ſit idoneus. dic vt ibi dixi. ¶ † Quartò quæro circa iſtud verbum oneroſum an patronus debeat contribuere cum rectore eccleſiæ ad onera illi incombētia do. Ant. de But. in c. propoſuiſti. infrà de conſe. eccleſiæ vel alta. ſentit quòd ſic. dum cōcludit quòd ſi eccleſia ſit reconcilianda propter delictum ibidem perpetratum, & non reperiatur delinquens, nec aliter de conſuetudine obſeruetur, patroni contribuent cum rectore in procuratione epiſcopi allegat c.j. de eccle. ædifi. ego credo contrarium, & me mouet quia text. præallegatus non probat quòd dicit do. Anto. eſt verum quòd dicit quòd in oneribus eccleſiæ puta in reparatione debent contribuere omnes beneficiati in ipſa eccleſia. Et ſic potius probat contrarium eius ad quòd allegatur. quia patroni non ſunt beneficiati ex eo quòd habeant iuſpatro. ergo non debent contribuere. Et iſtud eſt rationabile & equitati conſonum, ex quo patroni nullam commoditatem habent ex eccleſia patronata, niſi quando ad inopiam deuenirent: vt dicetur in ſequēti verbo: vel niſi tempore fundationis ſibi aliquos fructus reſeruaſſent: vt etiam in ſequenti verbo declarabitur hoc enim caſu bene faceret, quòd patronus teneretur contribuere pro rata commodi ſui iuxta regulam quæ ſentit de regulis iuris libro vj. poſſet tamen ſaluari opinio domini Antonij loquendo de patronis clericis vel religioſis quibus ſubiecta eſt eccleſia quantum ad temporalia propter eorū paupertatem, tunc enim ſunt patroni illius eccleſiæ iuxta tex. & ibi notata in c. de monachis. §, de præbendis in clemen. j. de iurepatrona. Tales enim ex quo habent partem fructuum vel redditum eccleſiæ ſibi

ſubiectæ iuxta notata in dictis locis, æquum eſt quòd dicti teneantur contribuere.ar.dict. cap.j. de eccleſ.æ-
8 diffic. & probatur in d.capitulo qui ſentit. ¶ † Quintò quæro pone,quòd Papa imponat collectam epiſcopo ſeparatim, & eccleſiis quæ habeant iuſpatronat. vel clericis patronis aliarum eccleſiarum ſimiliter ſeparatim, an eccleſiæ ſubiectæ, ſeu clerici præſentati contribuent cum epiſcopo ſuo, an potius cum patronis.dicas, quòd contribuent cum patronis. ita dicit Inno.cum quo tranſeunt alij in capitulo cum & plan
9 tare.de priuilegiis. ¶ † Sextò quæro, an patronus habeat onus aſſignandi clerico certam partē reddituum eccleſię loquor de patrono eccleſiaſtico cui ſubeſt eccleſia ratione temporalium, quia patronus laicus oēs redditus dimittit clerico præſentato, nec poteſt ſe.intromittere de temporalibus eccleſiæ. capitulo nouerint.x. quæſt.j.niſi à principio aliquid ſibi reſeruauerint cum conſenſu epiſcopi,vt dicunt doctores per illum textum in capitulo præterea,infrà eodem, el ij.& pleniùs dicam in ſequenti verbo.conclude,quòd talis patronus eccleſiaſticus tenetur aſſignare congruam portionem reddituum præſentato ex qua poſſit congruam ſuſtentationem habere, & iura epiſcopalia per ſoluere.dict.capi.de monachis. ſuprà de præbendis.& ibi declarant doctores. text. eſt etiam in clementina prima de iure patronat.& in capitulo primo de præbendis.libro ſexto.qui loquitur etiam in patronis exēptis. Nota tamen, quòd talis patronus eccleſiaſticus de quo ſuprà non habet temporalia eccleſiæ ſibi ſubiectæ ratione iuriſpatron.ſed quia ipſa temporalia ſibi fuerunt conceſſa, fortè propter paupertatem. Item notatur in dictis locis maximè per gloſſ.in d.c. monachis.in verſ.quādoque monachi.& gl.in di.clem. prima

tia in verbo ius præſentãdi. An autem ipſum ius præſentandi habeant ratione iuriſpatronatus an ratione ſubiectionis, dicam infrà ſuper verbo competens alicui. quæſtione xxv. vbi omnino videas. ſequitur verbum & vtile.

1 Vtilitas quæ prouenit ex iurepatronatus in quo conſiſtat.
2 Eccleſia an teneatur in caſu indigentiæ alere patronum in domo propria: & an poßit rector eccleſiæ dicere patrono venias ad manducandum mecum.
3 Plures ſi ſint patroni indigentes an debeat omnibus ſubueniri.
4 Alimenta an debeant præſtari pariformiter patrono ruſtico ſicut nobili.
5 Vniuerſitas ſi ſit patrona & deueniant aliqui ad inopiam, an omnes erunt alendi ab eccleſia patronata.
6 Patronus an poßit aliquid exigere annuatim ab eccleſia patronatâ in recognitionem iuriſpatronatus.
7 Rector eccleſiæ patronatæ non poteſt ſe obligare ad ſoluendum cenſum vel augendum ſolitum etiam in vita ſua.
8 Patronus non poteſt exigere à rectore vel clerico rationem de temporalibus vel fructibus beneficij.
9 Patronus an poßit recipere pecuniam pro præſentatione, & an recipiendo committat ſimoniam.
10 Pecuniam non licet dare pro præambulo ad beneficium conſequendum.
11 Taciturnitas non obeſt ei qui non poteſt probare.

ET vtile. Circa iſtud verbum quæro primò † in quo conſiſtat vtilitas, quæ 1
prouenit ex iurepat. Inno. & alij docto. hic & in ca. nobis per illum textum infrà eodem dicunt quòd conſiſtit in hoc: quia ſi patronus deueniret ad inopiam tenetur eccleſia patronata ex redditibus vltra neceſſaria remanentibus alere patronum pinguius quàm alios pauperes. cap. quicunque ſecundo iuncta gloſ. xvj. quæſtione ſeptima. Et habebit hoc caſu patronus actionem contra eccleſiam ſecundum Ioan. Andr. in dicto cap. nobis in

vlti.notabili.Et pondera bene quòd dixi vltra neceſſaria.quia idem etiam tenet Bart. poſt Dy.in l.ſi quis à liberis.§.de alimentis.ff.de lib. agno. Et nota quòd tale ius alimentorum non poterit patronus retento iurepatro.alienare.ita Ab.Panor.in c.præterea.in fine.ꝧ.c. Item nota quòd dicit Io.An.in c.cùm & plãtare.in vlti.col.ꝧ.de priuilegi. & ibi etiam Inno. quod non debet preſbyter ſubuenire patrono in neceſſitatibus niſi cũ cõſenſu epiſcopi.allegat Ioan.An.notata in dicto c. nobis.§.fi.Et forte voluit ponderare text. ibi in verbo modeſtè.quaſi velit tex.ꝙ nõ ſit in facultate preſbyteri ſubuenire patrono in quantitate quam voluerit. allegat etiam alia vt per eum Cogita tamen ſuper iſta deciſione quaſi videtur dura. præſupponendo quòd
2 preſbyter ſubueniat patrono de fructibus tantũ. † Sed hic acceſſoriè quæritur an teneatur eccleſia in caſu indigentiæ alere patronun in domo propria ipſius patroni,an poſſit rector eccleſiæ dicere patrono venias ad manducandum mecum.Concludendum videtur ſecundum Abb. antiquum quem refert & ſequitur Io. An.in d.c.nobis.in vlti.col. quòd patrono debet ſubueniri in domo propria per l.plenum.§.ponis. ff. de vſu & habi.niſi ipſe eſſet contentus alimentari in eccleſia.Et ſubiicit Ioan.Andr. vbi ſupra quod eſt expertus aliquos nolle alimentari in eccleſia,ne videantur conuerſi. vel dicas ſecũdum Panor. in dicto c.nobis in reperi.quam refert & ſequitur do. Card. Flo. ibidem in §.fin.in tertia quæſtione.Quod conſiderabitur perſona patroni & eius indigentia & conditio eccleſiæ.quibus attentis aletur in eccleſia vel extra allegat Specula.in titulo qui filij. ſint legiti. verſicu.ſed pone pe-
3 tebat. ¶ † Secundò acceſſoriè quæritur, an ſi plures ſint patroni indigentes omnibus debeat ſubueniri.

Conclu

Conclude quòd ſic declarando vt ſuprà. debet tamen magis ſubueniri ei,qui plus contulit in fundando vel dotando eccleſiam licet iuſpatronatus ad ſingulos pertineat inſolidum.ita decidit Hoſt. in ſumma huius tituli. §.qualiter transferantur. quem refert & ſequitur dominus Bartholomeus Bellencinus in apoſtillis ad Abba.in capitulo primo infrà eod. De hoc tamen dic vt dicam infra ſuper verbo & dotauit in vndecima quæſtione. ¶ † Tertiò acceſſoriè quæro circa hanc 4
primam principalem quæſtionem an alimenta debebunt præſtari pariformiter patrono ruſtico ſicut nobili. Conclude quòd erunt præſtanda ſecundum qualitatem patroni tam in veſtibus,quam in cibis. ita dominus Antonius in d.c. nobis quem refert & ſequitur dominus Feli.alias authoritates allegando in c. cum omnes in xviij.col. de conſti & faciunt quæ ſupra paulò ante dicta ſunt allegando Pau.& do.Car.in d.c.nobis. ¶ † Quartò acceſſoriè quæritur circa prædicta 5
an ſi vniuerſitas ſit patrona & deueniant aliqui ad inopiam,an omnes erunt alendi ab eccleſia patronata, conclude quòd non.ita dominus Bartholomeus Bellencinus in apoſtillis ad Abb. in c.nobis infrà e. allegat Archi.in c.ſi plures.xvj.q.vij.circa principium. per text.in argumentum in c. qui manumittitur. xij.q.ij. Et firmat Gemi.in capitulo vnico.in princi.col.ij. eo. titulo libro ſexto & ratio eſt: quia ipſa vniuerſitas eſt patrona,non autem ſingulares perſonæ dicto c.qu manumittitur. Qualiter autem agere debeat patronus vergens ad inopiam contra eccleſiam. vide Spec. in titu.de officio omnium iudicum. §.ſecundo verſiculo ſi verò cum ſequentibus & in hoc eo. titulo in verſiculo porro. ¶ † Secūdò principaliter quæro cir- 6
ca iſtud verbum & vtile. an poſſit patronus aliquid

 annuatim

annuatim exigere ab eccleſia patronata in recognitionem iuriſpatronatus.conclude quòd ſic.dummodo tempore fundationis illud diſpoſuerit cum conſenſu epiſcopi.alias ſecus. text. & ibi nota. Abbas in c. præterea.ij.infrà eo.titulo ſubiiciens quòd per illum text. alias conſuluit, quòd quidam populus qui habebat iuſpatrona. non poterat exigere à presbytero certos cereos in recognitionem iuriſpatrona. ex quo illud non fuit ſibi reſeruatum tempore fundationis.& allegat bonum text.in c.cum dilectus. de conſuetudi. & notata per Inno.in c.quoniam infrà ne prælati vices ſuas. & facit text.in c.nouerint.x.quæſtione.j. & in c. tua nos. de iureiurando vbi Abbas notat ex illo text.
7 † quòd rector eccleſiæ patronatæ non poteſt ſe obligare ad ſoluendum cenſum vel ad augendum ſolitum etiam in vita ſua. Quinimò ſecundum eum non poteſt patrono etiam ſponte ſoluere nomine cenſus. idem decidit Abbas in c.j.in ij.colum.infrà de immu. eccle. in c. cùm olim.primo in iij.notabili per illum text. de reſtitu.ſpoliato. Idem Bald.in conſilio ſuo cccxviij. incipiente nunc venio in tertio volumine. Amplia nunc iſtam concluſionem ſcilicet quòd nedum patronus poteſt diſponere tempore fundationis vt certum quid annuatim ipſi patrono vel ſucceſſoribus ſuis ſoluatur, ſed etiam poteſt diſponere vt ſoluatur tertio.textus eſt & ibi colligit Abbas in primo notabili in c.quanto.j. de cenſibus. Secundo amplia vt etiam poſſit patronus tempore fudationis diſponere, quòd fructus eccleſiæ quando contigerit illam vacare ſibi ſpectet gloſ. eſt in c.generali. in verbo fundatione. de electíon. libro ſexto. Limita nunc iſtam concluſionem, vt non procedat quando patronus aſſignaſſet ſolummodo dotem neceſſariam eccleſiæ. nunc enim non poteſt aliquid

ſibi re

ſibi reſeruare etiam cum conſenſu epiſcopi. quia iura mandant integram & neceſſariam dotem eſſe aſſignandam eccleſiæ. textus eſt in c. j. infrà de cenſibus& in c.cum ſicut infrà de conſecra eccle. vel alta. Ita limitat & declarat Abbas in d. cap.j. infrà de cenſi bus.Pro qua declaratione & limitatione ego allego. gloſ.in c.ſi quis Baſilicam. de Conſecratio. di. j. † Ex 8
prædictis ego infero quòd non poſſet patronus exigere à rectore vel clerico rationem de temporalibus vel fructibus beneficii. quod optime probatur in d.c.nouerint.x.quæſt.hoc tamen fallit in patrono eccleſiaſtico.ita probatur clare in c.cum & plantare. §.in eccleſiis. de præuilegiis & vtrunque prędictorum decidunt domi. Antonius & Abbas in c. cùm propter.infrà eo. titu. An autem alij prælati vel clerici teneantur reddere rationem adminiſtratorum ſuperioribus ſuis, vide tex.in cap.qualiter.el ij.& Abbatē ibi in tertio notabili,& eumdem,& alios ibidem ſuper gloſ.in verbo reddere rationem.de accuſ.vide etiam clemē. quia cō tingit.§.illi & doct.ibidem de relig.do.& Bald.in l.orphanotrophos. C. de epiſco. & cleri. & text. in c. j. §. quòd ſi de aliquibus.iuncto.§.præcedenti. de cenſi. libro vj. ¶ † Tertiò quæro an poſſit patronus pecu- 9
niā recipere pro præſentatione: & an recipiendo cōmittat ſimoniam.Breuiter dicendum eſt,quòd vitium ſimoniæ incurritur.& per conſequens quòd non poſſit aliquid pro præſentatione recipi. Et moueor, quia ſimonia committitur ita in annexis ſpiritualibus ſicut in ipſis ſpiritualibus. text. eſt in cap. ex inſinuatiōe.& in cap.de iure,& vtrobique hoc firmat Abbas infrà c.& clarè probatur hæc concluſio in cap. quæſitum. infrà de rerum permut. & colligitur ex diffinitione ſimoniæ poſita per doct. in rub. infrà de ſimoniā.

ſimonia.hinc dixit tex.in c.pręterea primò ȷ̃.de trãſac. quod non valet tranſactio ſuper iure præſentandi. ſed pręſentatio ipſa eſt annexa ſpiritualitati:ſicut & ipſum iuſpat.vt probatur in d.c.præterea.ſecundum quod intelligit ibi Abb.in j.notabili.& firmat idem Abb.in c. quantò.in ij.col.ȷ̃.de iudic.vbi dicit quòd præſentatio ideo dicitur annexa ſpiritualitati:quia eſt pręparamentum ad inſtitutionem:& ſic ad ius ſpirituale obtinendum.text.eſt in c.quòd autem.in verbo inchoatum. ȷ̃. eo.tit.ergo bene concluditur quòd non erit licitũ præſentare propter pecuniam. ¶Secundò pro eadem concluſione adduco text.optimum in ſimili in c.ſi quis baſilicam.de conſe.diſt.j.vbi dicitur quòd ſi quis ædificat baſilicam ad iſtum finem vt lucretur partem oblationum,nullatenus debet epiſcopus illam baſilicam conſecrare.Et propterea dicit ibi gl. collige argumentum quòd patroni non debent exigere enxenia vel huiuſmodi ab eccleſia. ¶Tertiò adduco text.in c. de hoc ȷ̃. de ſimo. qui text. in fine dicit quòd quidam reges & principes qui acceperunt pecuniam vt conſentirent electioni epiſcopi Exonienenſis:debent illam pecuniã ſine diminutione reſtituere ipſi eccleſiæ. & ſecundum vnum intellectum loquitur ille text.de patronis.& dicunt ibi Abbas & Ioan.de Ana.illum text.eſſe bene notandum in practica & quod confeſſores principum vel ignorantia ducti vel vt applaudant ipſis principibus negligunt eos ad pœnitentiam inducere de ſimilibus. Et quod multi ſunt tales de quorum ſalute eſt differendum cum decedant cum tali peccato.Quinimò fortiùs probatur ille tex. ſecũdum alium intellectum, quẽ ibi refert Ioan.de Ana.quod nedum accipiẽtes pecuniam vt conſentiant electioni teneãtur ad reſtitutionem vt ibi.ſed etiam procurantes cum electoribus vt eligant:

qnia

quia ſi ex illa procuratione aliquid acceperint, illud
reſtituere tenẽtur. Tales enim etiã ſimoniaci ſunt c.de
ſimoniac.& ibi notatur j̃. de ſimo.c.cũ ſuper ſ̃.de con
feſ.ad quod etiam multi non aduertunt. ¶Quartò pro
iſta concluſione facit optimè quod decidit Ioann. de
Ana.in c.ij.penul.notabili per illum tex. j̃.de ſimonia.
† vbi dicit quod ſicut non licet dare pecuniam pro be 10
neficio conſequendo immediatè, ita nõ licet dare pro
pręambulo ad beneficium conſequendum per l.oratio
cum ſimilibus.ff.de ſponſa.ſed pręſentatio eſt præam-
bulum ſeu præparamẽtum, vt ſ̃.dictum eſt. igitur,&c.
¶Quintò pro dicta concluſione eſt text. in c. tua nos
primo.de iureiuran. vbi fortiùs dicitur, quod non va-
let promiſſio facta per præſentatum pręſentati etiam
cum iuramento, ¶Sextò pro dicta concluſione eſt etiã
text.clarus & ibi notat Abb.in ca. veniens primo ſ̃.de
teſtibus. Quòd autem pecunia ipſa debeat reſtitui ec-
cleſiæ, cui iniuria ſimoniaca eſt irrogata tenet etiam
glo.in c.quia clerici.j̃.eod. & clarè probatur in d.c.de
hoc.vbi notant Abb.& alij. j̃.de ſimo. hoc tamen de-
claratur & limitatur vt per glo. magnam. & doct.ibi-
dem.Quam autem pœnam pati debeat clericus qui pe
cuniam dedit vt ad beneficium promoueatur.vide ex-
trauagantem vnicam ſub titulo de ſimo. quæ incipit
Paulus.& dicit quòd acquiſitio beneficij per quancun-
que diſpoſitionem ſimoniacam eſt nulla ipſo iure, ita
quòd aliter acquirens beneficium,tenetur ad omnium
fructuũ quos percipit reſtitutionem. Item talis & etiã
mediatores ſententiam excommunicationis incurrũt:
à qua ſolus pontifex abſoluit præterquam in articulo
mortis.Item per eandem extrauagantem tenentur illi,
qui ſciunt aliquos eſſe ſimoniacos, vel mediatores ſi-
moniæ in ordine vel in benficio reuelare quãtò citiùs
poſſunt.

poſſunt. Et ſi ſimonia eſſet cōmiſſa pro aliqua iuſtitia, vel gratia apud ſedem apoſtolicam obtinenda etiam ſcientes & non reuelantes infrà triduum ipſo iure ſunt excommunicati: & abſolui non poſſunt, niſi à papa præterquam in mortis articulo. ita diſponit extrauagans Bonifacij ſub titulo de ſententia excommunicationis. eſt enim hic caſus de reſeruatis papæ: vt etiam exponitur in extrauaganti Pauli ſub rubrica de pœni. & remiſſio. quæ incipit & dominici gregis. Aduertendum tamen eſt circa illud quod dixi de ſcientibus, vt reuelare teneantur. quod id intelligitur ſi ſcientes id probare poſſunt. ita concludit in ſimili Angelus Aretinus in libro maleficiorum in verbo che hai tradito in v. colum. verſic. quòd crimen leſæ maieſtatis vbi dicit, quòd poſito, quod ſciens crimen leſæ maieſtatis ab alio committendum illud reuelare teneatur, intelligitur, ſi illud probare poteſt. & allegat Bald. vt per eum. & in terminis noſtris ita decidit domin. Felin. Sandeus in cap. de cætero in fine de re iudicata ſubiiciēs quod ita audiuit fuiſſe concluſum à quodam pœ-
11 nitentiario papali. & vltra eum bene facit text. in cap. plerunque. ij. quæſt. vij. vbi expreſſè gloſ. notat † quòd taciturnitas non obeſt ei qui non poteſt probare. vide etiam omnino reuerendum fratrem Angelum de clauaſio in ſumma ſua angelica in verbo denuntiatio. verſ. fin. An autem aliam pœnam patiantur ſimoniaci. dic vt dicitur in d. c. de hoc. & in d. c. cū ſuper. de confeſſis. & per glo. & doctores j. q. j. in ſumma. & pulchrè per Ioā. de Ana. in rub. ȷ̄. de ſimonia. in vlt. col. in princ. ex cuius verbis etiam intelliges, an recipientes pecuniam vt præſentent, puniantur alia pœna quam ad reſtitutionem ipſius pecuniæ & nota quod nedum ſimonia committeretur in accipiendo actualiter pecuniam

niam vel quid temporale pro ſpirituali, ſed etiam recipiendo promiſſionem vel obligationem pecuniæ vel temporalitatis. textus eſt & ibi colligit Abbas in primo notabili in dicto cap. cum ſuper. & idem voluit. Abbas in dicto cap. veniens primo in vltimo notabili: quod diligenter nota. Idem eſſet ſi remittetur aliquod debitum. text. eſt in dicto cap. veniens. quia remittere eſt dare, vt ibi in gloſ. quæ allegat iura concordia. hæc tamen regula ibi pulchrè declaratur per dominum Fel. Sandeum in iiij.notab. vide eum: quia non eſt materia noſtra. Item nota pro intelligentia prædictorum, quod dato quod plures ſint patroni, ita quod vox recipientis pecuniam non eſſet ſufficiens ad effectualem præſentationem & inſtitutionem, tamen ex tali receptione committitur ſimonia perinde ac ſi ipſe ſolus eſſet patronus. ita probatur in ſimili in dicto cap. cum ſuper. & ibi notat Abbas in iij.notabili idem concludunt dom. Anton. de Butrio. Abbas & Ioann. de Ana. per illum textum, in cap. mattheus. ĵ. de ſimo. vbi dicunt quòd receptio pecuniæ pro danda voce etam non neceſſaria inducit ſimoniam. ¶ Quartò & vltimò quæro circa hoc verbum & vtile. an patronus habeat hanc vtilitatem ex iurepatron. vt poſſit ſeipſum præſentare vel filios. dic vt dixi ŝ. in verbo honorificum. q. iij. & ſic ſum expeditus de verbo & vtile. Capio nunc verbum competens alicui.

1 *Iuſpatronatus an competat ita fœminæ ſicut maſculo.*
2 *Fœminæ an admittantur ad dādā vocem quādo iuſpatronatus competit illis de parentela.*
3 *Fœmina meretrix an poßit eſſe patrona.*
4 *Excommunicatus non debet admitti ad fundandam eccleſiam, ſi tamen admittitur, acquirit iuſpatronat. licet nō habeat exercitiū.*
5 *Meretrices repelluntur ab omnibus actibus legitimis in tantū quòd licet in illo caſu habilitarentur generaliter criminoſi non cenſerentur habilitare meretrices, niſi de eis fieret ſpecialis menſio.*

6 *Iuſp.ut*

6 *Iuſpatronatus an competat illegitimè natis.*
7 *Patronum eccleſiæ eſſe eſt quædam prærogatiua & præeminentia & honor.*
8 *Legitimatus per imperatorem an ſit capax iuriſpatronatus.*
9 *Illegitimus eſt capax iuriſpatronatus nedum in conſequentiam, ſed etiam principaliter.*
10 *Iuſpatronatus principaliter conceditur laicis in fauorem eccleſiarũ.*
11 *Illegitimus an poßit præſentari ad eccleſiam vel capellam iuriſpatronatus.*
12 *Iuſpatronatus an competat pupillo vel infanti.*
13 *Autoritas tutoris vel curatoris quando ſit neceſſaria ad hoc, quòd maior infante poßit præſentare.*
14 *Pupillus non poteſt eligere.*
15 *Iuſpatronatus ſi competat vniuerſitati in qua ſint pupilli, an ipſi pupilli erunt vocandi ad præſentationem.*
16 *Vniuerſitates plures ſi habeant iuſpatronatus, an qualibet vniuerſitas habeatur pro vna voce, an tot ſint voces quot ſint perſonæ.*
17 *Iuſpatronatus quando competat vniuerſitati, an ſingulares perſonæ illius de vniuerſitate ſint patronæ.*
18 *Filiusfamilias an habeat vocem in præſentando, quando iuſpatronatus competit vniuerſitati, puta populo.*
19 *Natura iuriſpatronatus eſt, vt viuente patre filius nullam poteſtatem habeat.*
20 *Excommunicato an competat iuſpatronatus.*
21 *Excommunicatus poteſt licitè ingredi eccleſiam ad audiendum verbum dei.*
22 *Inſtitutio facta per epiſcopum de præſentato à patrono excommunicato, an valeat.*
23 *Tempus datum ad præſentandum an currat patrono excõmunicato.*
24 *Impedimentum quando cauſatur intereſſe, ex culpa & non directè prodeſſe poteſt culpoſo.*
25 *Infideli an poßit competere iuſpatronatus.*
26 *Heretico qui ſit baptizatus an poßit competere iuſpatronatus.*
27 *Hæreticus reuerſus ad fidem recuperat iuſpatronatus, quando ſententia contra eum lata non erat de amißione iuriſpatronatus.*
28 *Iuſpatronatus quando competit collegio vel monaſterio, an ſolus prælatus poßit præſentare.*
29 *Conuerſi an habeant vocem, quando iuſpatronatus competit conuentui vel capitulo.*
30 *Capellani non vocantur ad communes, nec ſunt de corpore collegij canonicorum.*

31 *Filiusfamilias*

31 *Filius familiàs ſi ſit patronus, an pater habeat ius præſentandi an ipſe filius.*

32 *Ius præſentandi an competat ei qui eſt in quaſi poſſeßione iuriſpatronatus licet non appareat quòd ſit patronus.*

33 *Fructus iuriſpatronatus eſt præſentatio & ſpectat ad poſſeſſorem.*

34 *Quaſi poſſeßionem iuriſpatronatus quando quis dicatur habere.*

35 *Bona fides qualiter probetur.*

36 *Inſtitutione facta ſequitur quaſi poſſeßio non ante.*

37 *Inſtitutus habetur tanquam rector vel capellanus in poſſeßione rectoriæ vel capellæ.*

38 *Incorporalia quando vacant non eſt neceſſe habere ſcientiam; vel patientiam alicuius in acquiſitione quaſi poſſeßionis illorum.*

39 *Quaſi poſſeßio an acquiratur per exercitium alterius actus competentis patrono.*

40 *Titius præſentauit pluribus vicibus rectorem ad eccleſiam. vltimo loco Sempronius præſentauit. quis iſtorum dicatur in quaſi poſſeßione: & quis erit potior in præſentatione de nouo facienda.*

41 *Electores vt dicantur conſtituti in quaſi poſſeßione eligendi quid requiratur.*

32 *Patronus ex pluribus vnus præſentat: alij ſunt negligentes: an propter hoc ſint priuati quaſi poſſeßione.*

43 *Hæredes ſi ſint plures qui habeant bona communia & vnus ipſorum adminiſtrat & fructus percipit, dicuntur alij poſſidere.*

44 *Quaſi poſſeßio iuriſpat. quibus modis admittatur.*

45 *Exiſtens in quaſi poſſeßione iuriſpatronatus ſi præſentet vnum: & verus patronus præſentat alium, quis ex iſtis præſentatis erit præferendus.*

46 *Proprietas abſorbet cauſam poſſeßionis.*

47 *Patronus verus ſi præſentet, & tamẽ nec ipſe nec alius ſit in quaſi poſſeßione, an præſentatio ſit nulla tanquam facta à non poſſeſſore.*

48 *Duo ſunt in quaſi poſſeß. iuriſpatronatus vnus eſt verus patronus, alius eſt putatiuus: verus patronus præſentat vnum, putatiuus alium quis præferri debeat.*

49 *Præſentatio facta per patronum putatiuum, vbi talis non eſſet in quaſi poſ. nihil valet indiſtinctè.*

50 *Duo ſunt quaſi poſſeſſores iuriſpatronatus, vnus bonafidei, alter malafidei: vnus præſentat vnum, alius alium: epiſcopus inſtituit præſentatum à malafidei poſſeſſore, an talis inſtitutus debeat remoueri.*

51 *Inſtitutio facta ab epiſcopo ad petitionem eius qui aſſerit ſe patronum emiſſo edicto publico an valeat.*

52 Ius præſentandi an competat ei, cui mouetur quæſtio ſuper iurepatronatus vel ſuper quaſi poſſeſsione illius.

53 Præſentatio non poteſt fieri per poſſeſsionem, quando lis mouetur ſuper iure ſeu poſſeſsione iuris præſentandi, & lis eſſet conteſtata.

54 Poſſeſſor ſi ſuccumbat tenetur reſtituere omnes fructus quos percipit poſt litem conteſt.

55 Præſentatio quando eſt facta à patrono vel à bonafidei poſſeſſore ante litem motam, debet fieri confirmatio, licet ante confirmationem ſit mota lis ſuper iure ſeu proprietate iuris eligendi.

46 Præſentatio an cõpetat patr. ad beneficium vacans in curia Rom.

57 Ius præſentandi rectorem ad eccleſiam an competat aliquo caſu ei qui non eſt patronus nec in quaſi poſſeſsione iuriſpat. nec etiam ſe aſſerat patronum.

58 Præſentare an quis poſsit rectorem vel clericum ad eccleſiam alia ratione quàm iuriſp.

58 Ius præſentandi rectorem vel clericum perpetuum non poteſt competere alij quàm patrono.

60 Præſentatio aliquando competit via ſimplicis petitionis.

61 Rector eccleſiæ patronatæ præſentauit clericum ordinandum ad tit. beneficij ſui: an ipſo rectore mortuo patronus teneatur illum clericum præſentare in rectorem.

62 Patroni duo: quorum vnus præſentat vnum qui fuerat intitulatus in eccleſia: alter præſentat alium: an intitulatus data paritate in reliquis debeat præferri.

63 Patronus an poſsit promittere de præſentando antequam vacet eccleſia.

64 Inſtitutio quibus competere dicatur.

65 Inſtitutio an competat ſoli epiſcopo an epiſcopo & capitulo ſimul.

66 Vicarius gener. epiſcopi an poſsit ex ſuo officio inſtituere præſẽtatũ.

67 Ius præſentandi non competit vicario ſine expreſſo mandato domini.

68 Ius inſtituendi an competat capitulo ſede vacante.

69 Capitulum an poſsit conferre ſede vacante.

70 Inſtituere quis poſsit.

71 Epiſcopus an poſsit inſtituere præſentatum extra territoriũ ſuum.

72 Ius inſtituendi an competat abbati in eccleſiis ſibi ſubiectis.

COmpetẽs alicui. Super iſto verbo videbimus qui poſſint eſſe patroni, & qui poſſint præſentare, & etiam accessoriè videbimus qui poſſint inſtituere. ¶ † Primò 1 igitur

igitur quæro,an iuſpatron.competat ita fœminæ ſicut maſculo.Conclude breuiter quòd ſic.ratio eſt: quia iura concedunt iuſpatronatus conſtructoribus, fundatoribus,& doctoribus eccleſiarum.c. filiis.xvj.q.vij.cap. quoniam.& c.nobis.cum ſimilibus.j.e. Et licet videantur loqui per verba maſculini generis, tamen maſculinum comprehendit fœmininum.l.ſi ita ſcriptum.§. ſi ſub conditione.ff.de lega.ij.l.j.ff.de verbo.ſigni.cap. ſi quis ſuadente diabolo.xvij.q.iiij.coniuncto cap.mulieres.de ſenten.excom.& iſta regula procedit nedum in l.humana.ſed etiam in l.diuina.textus eſt in cap.maiores.& ibi Abbas in ſecunda columna dicit eſſe menti tenendum,infrà de baptiſmo. ¶ Secundò probatur hæc concluſio per cap.fina. ſuprà de conceſ.præbend. vbi text. loquitur de quadam comitiſſa quæ habebat iuſpatronatus. & licet ille textus loquatur in fœmina conſtituta in dignitate, tamen dicunt ibi do. Ant. de Butr. Imola & Abbas Panor.quòd procedit etiam in alia fœmina priuata.& ſubiicit dominus Ant.quòd ita ſeruatur quotidie. & allegat idem tenere Dominos de Rota in deciſione ſua decimanona.Ego reperio in deciſione ccccxxij. incipiente fuit dubitatum, vtrum valeret conſuetudo in nouis deciſionibus. ſub hoc titulo de iurepatronatus. ¶ Tertiò probatur hæc concluſio: quia vt infrà dicetur etiam pupillus poteſt præſentare. vt etiam habetur in dicto c. fi.ergo à fortiori poterit fœmina præſentare. Et iſtam concluſionem tenet etiam gloſſ. in cap. quoniam.inueſtituras.xvj.q.vij. Idem concludit Io.And.Abbas & alij in cap.nobis,infrà eodem. & in conſ.ſuo liiij.in fi. incipiente Chriſti.in j.volum.Idem tenet dom.Cardi. Flo.in cle.fin.in vj.q.eod.tit.& dixit An.Barba.in cap. quanto.in fi.de iudiciis.quòd de iurepatr.tantũ habet

paupercula quantum rex. Et præmiſſam etiam concluſionem tenet Calde. in conſilio ſuo iiij. vbi format pulchram quæſtionem: & decidit quòd relicto iurepatronatus fratribus ſuis hæredibus, & aliis eorum deſcendentibus maſculis, quibus deficiētibus ipſum iuſpatronatus deueniat ad epiſcopum: quòd ſi ipſi hæredes moriantur ante teſtatorem qui poſtea decedat relicta filia, quòd ipſa filia ſuccedat in iurepatronatus. & eſt illud conſilium ſub hoc eod. tit. nec aliquem reperi contrarium tenentem. Quinimo dixit Inno. in c. cum. ex iniuncto in fin. de nō. oper. nunti. Quòd etiam ſi iuſpatronatus competat vniuerſitati. fœminæ virgines, & viduæ ſunt vocandæ. & licet non loquatur in ſpecie in iurepatron. tamen hunc caſum includit dum dicit, quòd tales perſonę ſunt vocandæ in gerēdis per vniuerſitatem, ſubiicit tamen Inno. quòd conſuetudo tales non admittit. attendenda ergo eſſet conſuetudo in hoc, vt ipſe ſentit. quod eſt diligenter notandum. Faciunt etiam ad præmiſſam quæſtionem quæ infrà dicam ſuper verbo ipſę, vel is à quo. in vj. q. principali.

2 † An autem quando iuſpatronatus competeret illis de parentela; vt multoties vidi fœminæ admittantur ad vocem dādam in præſentatione. ego arbitror, quòd ſi fœminæ non ſunt nuptę extra parentelam, quòd vocem habeant, & pari modo ſi nōdum ſint nuptæ. quia nihil eſt quòd obeſt. ſi autem ſint nuptæ extra parentelam hoc dependet à quæſtione, an fœmina nupta dicatur de domo, vel de parentela patris ſui. de qua habetur per Bartol. in l. quoties. C. de priuileg. ſcholar. lib. xij. & aliquid per Bald. in l. voluntas. C. de fideicommiſſ. & per dom. Felin. Sandeum plenè in capitulo ſuper eodem, el ij. in j. columna de teſtibus. & per moderniores in l. j. C. vnde vir & vxor. dic vt in dictis locis

conclud

concluditur. Conſideranda tamen eſt hæc conſuetudo vt ſupra ad aliud propoſitum dixi. Item conſiderãda eſſet in primis fundatoris mens per iura vulgaria. ¶ † Sed hic ſuboritur quæſtio acceſſoria. quid ſi fœmina eſſet meretrix an poſſit eſſe patrona. Iſtam quæſtionem videtur decidere gloſ. in c. non eſt putanda. in verbo ex illicitis. in quæſt. j. quæ dicit, ꝙ ſi de illicitè acquiſitis. puta de pecunia ſimoniaca eccleſia fundata eſt, non debet ipſa eccleſia demoliri. & dicit ibi Arch. circa finem, quòd licet de turpi quæſtu non ſint oblationes faciendæ, poſſunt tamen inde fieri aliæ eccleſię. & adducit ſimile. quia non licuit triginta denarios pro quibus fuit venditus Chriſtus mittere in corbanam quia pretium ſanguinis erat, ſed licuit agrum figuli emere in ſepulturam peregrinorum. & ſic videtur quod licet meretrix eccleſiam fundauerit de meretricio, quòd licitè fundauerit. & per conſequens quòd ſit patrona. Et illam gloſſ. ſequitur etiam Abbas in c. ex tranſmiſſa. de decimis. ¶ Secundò pro hac concluſione facit quia vt infra dicetur † excõmunicatus nõ debet admitti ad fundandam eccleſiam. ſi tamen admittatur, acquirit iuſpatrona. licet non habeat exercitium. ita decidunt Ioan. Andr. Abbas & alij in c. nobis. infrà eod. ſed ſi excommunicatus poteſt eſſe patronus, à fortiori poterit meretrix. ¶ Tertiò & vlti. pro dictà concluſione facit text. & in c. piæ mentis. in fin. ibi omni Chriſtiano debetur. & in c. frigentius. in fine ibi chriſtianis omnibus &c. xvj. q. vij. vbi probatur, quòd quilibet chriſtianus eſt capax iuriſpat. Sed ſi meretrix eſt chriſtiana igitur &c. & iſto argumento in ſimili de excommunicato vtitur Ioan. An. in d. c. nobis, vbi dicit, quòd ille qui profitetur religionẽ & matrimonium poteſt cõtrahere, & ſimilia facere. po-

3 (at "¶ † Sed hic ſuboritur…"); 4 (at "excõmunicatus nõ")

teſt etiam eſſe patronus.& ſubiicit ibi dominus Ant. de Butr.in ij.col.quòd ille qui poteſt audire in eccleſia verbum Dei & orare,per conſequens poteſt etiam eccleſiam conſtruere.& ſic concluditur quòd iuſpatrona.etiam meretrici competere poteſt. Licet hæc concluſio ſit fauorabilis eccleſiis, vt ſic vnuſquiſque,etiã meretrix inuitetur ad fundationẽ eccleſiarum: In contrarium tamen fortiter ſtringit: quia iuſpatrona.conceditur laicis ex priuilegio, c.quoniam.& ibi notatur ĩ.eod.Sed tales perſonæ propter earum vilitatem non merentur gaudere aliquo priuilegio:vt in ſimili de aliis vilibus perſonis, dicit gloſſ.notabilis in c.j.in verbo ignominioſam.de vita & hon.cler.lib.vj.per l.quæ adulterium.C.de adulter.& alibi dixit gloſſ.notabilis in ca.j.ſ.de locatio.quòd illi qui commorantur cum ſcholaribus gaudent priuilegio ſcholariũ:niſi ſint meretrices.Et facit quod dixit Abb.per illum text.in cap.
5 tanta.ĩ.de ſimo.vbi inquit†quòd meretrices repellũtur ab omnibus actibus legitimis, in tantum quòd licet in illo caſu habilitarentur generaliter criminoſi, non tamen cenſerentur habilitatæ meretrices: niſi de eis fieret ſpecialis mentio. Et faciunt quæ dicentur in ſequenti quæſtione:vbi probabitur, quòd iuſpatrona. eſt honor & prærogatiua.Ergo non debet poſſe competere meretricibus. Tenendo tamen concluſionem præmiſſam. credo ad prædicta vno verbo reſponderi poſſe.& dico quòd iuſpatronatus non eſt conceſſum, propter fauorem laicorum, ſed propter fauorem eccleſiarum vt inuitentur laici ad illarum fundationẽ. vt notat in capitulo quoniam,infrà eodem. Licet contrarium dixerit Abbas vt arbitror inaduertenter in capitulo ad apoſtolicã, infrà de ſimo.& dixi ſuprà ſuper verbo ius in ij.quæſtiõe.Cum ergo fauore eccleſiarum
princ

principaliter iuſpatronat. introductum ſit, non curabitur, quòd perſona quæ eccleſiam conſtrui ſit meretrix vel excommunicata.vt ſuprà dixi.argumento text & ibi notatorum in l. qui exceptionem. in principio. ff.de condit. indeb. & faciunt quæ ſupra dixi allegando Ioan. And.& dom. Anto.in dicto cap.nobis.& facit l.ſi quis nec cauſam.cum ibi plenè notatis per modernos, maximè. ff. ſi certum petatur. & vide quæ dicam in queſtione ſequenti. ¶ † Secundò principaliter 6 quæro, an iuſpatronatus competat illegitimè natis. pro parte affirmatiua facit: quia iura generaliter loquuntur & concedunt iuſpatrona.fundatoribus eccleſiarum cap. filiis. xvj. quæſt.vij. cap.quoniam. & cap, nobis. ĵ.eodem.& per conſequens ita videtur concedere illegitimè natis ſicut aliis. ¶Secundò facit, quia iura concedunt iuſpatro.omnibus chriſtianis,vt etiam dictum eſt in præcedenti quæſtione per cap.piæ mentis.& cap.ſrigentius.xvj.quæſt.vij. Ergo videtur,quòd ſi illegitimus ſit chriſtianus quòd nihil obſtet quin poſſit eſſe patronus. ¶ Tertiò pro iſta parte facit, quia ſi tales illegitimi non poſſint eſſe patroni eccleſiarum per eos fundatarum retraherentur à fundatione ipſarũ eccleſiarum, & propterea hoc non eſt dicendum, vt in ſimili decidit gl.in c.cùm dilectus.in verbo præſentare.in fine.ĵ.eo. ¶Quartò facit,quia ſi excommunicatus eſt capax iuriſpat.vt dictum eſt in præcedenti quæſtione,& dicetur ĵ.ergo à fortiori debet eſſe capax illegitimus. ¶ Quintò facit, quia vt concluſum eſt in quæſt.præcedenti, etiam meretrix eſt capax iuriſpatr, ergo videtur quòd etiã illegitimus ſit capax.pro parte negatiua facit, quia illi qui patiuntur defectum natalium non videntur capaces ſpiritualium.cap.j.de filiis presbyt. libro vj. cap.j. & ij. eodem titulo in antiquis

ne legali, quantum ad commodum & honores. Ergo licet canones concedant laicis iuſpatronatus, non tamen videntur includere illegitimos: cum iuſpatronatus ſit honor vt ſupra dictum eſt. ¶ Quartò pro hac parte facit ſimile, quia naturales etiam legitimati nō ſuccedunt in feudo. text. eſt in ca. naturales. in titu. ſi de feu. fue. controuer. in libro feudorum. Et ratio eſt quia feudum eſt beneficium & honor. iſta ſunt verba Bald. in l. generaliter. §. cum autem. C. de inſtitu. & ſubſtitu. ergo idem dicemus de iurepatro. Item facit aliud ſimile, quia tales non ſuccedunt in emphyteoſi eccleſiaſtica, etiam quod ſint legitimati. Ita decidit Bald. in d. §. cùm autem. Et ratio eſt ſecundum eum: quia tales non ſunt verè legitimi. Item concludit Bald. meliùs quàm alibi in c. quæ in eccleſiarum. in xviij. col. & ſequenti. ꝫ. de conſtituto. & ab iſta concluſione nemo diſcrepat, vt atteſtatur famoſus Iaſon in d. §. cum autem in vltima columna vbi alias authoritates allegat: quas etiam accumulat d. Alex. in l. ex facto. §. ſi quis rogatus in xij. col. ff. ad Trebellia. & ſequitur idē d. Alex. in l. & ſi pepercerit. in ij. col. ff. de libe. & poſt humis. vbi dicit allegādo Bald. in d. §. cùm autē quod nati ex minus legitimo matrimonio, etiam quod ſint legitimati adhuc dicuntur infames infamia facti: ſed ſi tales non ſuccedunt in emphyteoſi eccleſiaſtica, videtur, quod multominus ſuccedāt in iurepatronatus, quod ſpiritualibus magis videtur annexum. In hoc puncto reperio quod Bald. in conſilio ſuo cccxxij. incipiente premittendum eſt, in vltima col. allegationum ibi inſertarum poſt multa concludit, quod illegitimatus eſt capax iuriſpatrō. in quandam conſequentiam. vt ſi inſtituatur in aliqua hereditate à transuerſalibus vel extraneis, & ibi ſit iuſpatrona. tunc ex quo

 ſuccedit

ſuccedit in hereditate,ſuccedet etiam in iurepatro, & propterea cõcludit ibidem, quòd quia tales non poſſint inſtitui à patre, nec illi ſuccedere in hereditate, non etiam ſuccedent in iurepatro.in ea exiſtente. ſed ſi ſint legitimati,ex quo ſuccedunt in hereditate ſuccedent etiam in iurepatrona. Et ſi dicatur legitimatio non trahitur ad iuſpatrona.annexum ſpirituali vt ſupra. Reſpondet Baldus ibi quòd iuſpatronatus eſt potius annexum hereditati. Vel aliter reſpondeo quod talis legitimatus non ſuccedit in iurepa.ex eo quia legitimatio ad illud trahetur, ſed ex eo.quia ſuccedit in hereditate:& illud venit in conſequentiam hereditatis. Adduco ſimile iuſpatro. non poteſt per ſe vendi: quia committeretur ſimonia.c.de iure.&c. quia clerici.infrà eodem.ſi tamen vẽdat hereditatem vel aliam vniuerſitatem iuſpatro.tranſit:non quia ſit venditum, ſed quia eſt acceſſorium rei venditæ.c.ex literis. & ibi notatur infra eodem.ſentit ergo Bald. in dicto conſilio,quòd illegitimus vel etiam legitimatus ab Imperatore non ſit capax iuriſpatronatus principaliter & de per ſe.ſed in conſequẽtiam hereditatis vel alterius vniuerſitatis ſic. Eandem concluſionem videtur tenere Bald. in conſilio præcedenti cccxxij. quod incipit dominus Ambroſius.Iſtam eandem concluſionem tenet dominus Præpoſitus diui Ambroſij nunc benemerito Cardinalis Alexandrinus in c. lege, in penulti. colum. x. di. referens Geminia. ibi qui in hoc puncto firmat pedes: & mouetur eodem fundamento: quia iuſpatronatus tranſit cum hereditate vel vniuerſitate. Item mouetur,quia ad iuſpatrona:quilibet laicus admittitur. d. c. quoniam. Tamen in iſto fundamento vltimo videtur ſentire, quòd indiſtinctè illegitimus admittatur ad iuſpatro. ſiue ſit legitimatus, ſiue non

& ſiue.

& ſiue principaliter ſiue in conſequentia vniuerſitatis & hoc etiam videtur voluiſſe Bald.in l.eam quàm. in fi.C.de fideicommiſ.vbi videtur dicere,quòd naturalis eſt ita patronus eccleſiæ ſicut legitimus. Et iſtam deciſionem refert dominus Alex. in l. vt iureiurandi. §.ſi liberi. in ij.col.ff.de op. liberto. poteſt tamen illa deciſio Bal.intelligi, vt tantummodo voluerit dicere, quòd iuſpatron.eccleſiæ ſit indiuiduum, prout videntur verba ſua ſonare: reperio tandem in hoc puncto do. Antoniũ de But. in conſilio ſuo xxix.quòd incipit Ieſu Chriſti &c.viſis punctis &c. vbi tangit an legitimè natus ex matre illegitima ſuccedat in iurepatrona. aui materni, cum fuerit ab ipſo auo materno inſtitutus.Et concludit quòd ſic:& potiſſimè ex eo,quia macula matris non debet nocere filio legitimo. ergo ſentit dominus Antonius quòd macula ipſa bene nocuiſſet dictę matri illegitimæ vt non potuiſſet dictum iuſpatrona.habere.Non loquitur tamen dominus Antonius quando ipſa mater fuiſſet legitima.& eiſdem verbis quibus vtitur dominus Antonius, reperio etiam quòd vtitur Petr.de Ancha.in conſilio ſuo ccclviij.incip. in nomine Ieſu Chriſti, viſis pũcto &c. & credo quòd ambo conſuluerint eodem caſu: quia ambo attingunt tria eadem puncta. Ex prædictis videre potes rem eſſe valde dubiam. Cùm tamen caſus anno ſuperiore de facto eueniſſet in legitimato qui ſucceſſit in hereditate, iudicatum fuit ipſum eſſe capacem. Et potuiſſet dare vocem in fauorem domini Cæſaris ex comitibus in hæde per anthoritates de quibus.ſ. ad fundamenta contraria reſpondebatur vt per doct. in dictis locis maximè per Bal. in dicto conſilio cccxiij. & ſupra retuli. Ego in hoc puncto diu anceps fui propter fundamenta hincinde vrgentia. Tandẽ omnibus

recte

9 rectè conſideratis mihi videtur dicendum † quòd ille-
gitimus ſit capax iuriſpat.nedum in conſequentiam.ſ.
quãdo ſuccedit in hæreditate vel alia vniuerſitate,ſed
etiam principaliter, ſcilicet quando ei donaretur vel
legaretur iuſpatron.vel ipſe eccleſiam vel capellã fun-
daret: & nedum quando eſt legitimatus, ſed etiam ſi
non ſit legitimatus. & me maximè mouet text.in d.c.
piæ mentis.& in d.c.frigentius. vbi dicitur quòd omni
chriſtiano iuſpatron. competere poteſt. ergo illegiti-
mi ſi erant Chriſtiani capaces erant iuriſpatr. ¶ Secun-
dò me mouet id quod dicit Ioan.And.in c.nobis.j.eo.
vbi inquit,quòd ille qui profitetur religionem & ma-
trimonium poteſt contrahere & ſimilia facere: poteſt
etiam eſſe patronus.Et ſubiicit ibi do. An.de But.in ij.
col.quòd ille qui poteſt audire in eccleſia verbum dei
& orare,per conſequens poteſt etiam eccleſiam con-
ſtruere. Nam ſecundum eum laudabile eſt conſtruere
domum dei.ergo videtur quòd illegitimus poſſet con
ſtruere eccleſiam, & ſic effici patronus. ¶ Tertiò me
mouet deciſio Bal.in d.l.eam quam.in fi. ¶ Quartò me
mouet quod dicit dominus Præpo.ſuprà relatus. in d.
c.lege. dum inquit quod quilibet laicus admittitur ad
iuſpatr. ¶ Vltimò me mouet, quia etiam meretrix eſt
capax iuriſpatr. vt concluſi in præcedenti quæſtione.
Item etiam excommunicatus eſt capax, vt concludit
Ioan.And.do. Ant. Abbas & cæteri in d.c.nobis. ergo
etiam illegitimus erit capax.Et tenendo iſtam conclu-
ſionem ad contraria vno verbo reſponderi poſſet, vt
in præcedenti quæſtione reſpondi ad contraria facta
10 contra meretricem,ſcilicet † quod iuſpatr.principali-
ter conceditur laicis in fauorem eccleſiarum, ſcilicet
vt eccleſiæ fundentur & conſtruantur, vel vt ipſi laici
ſaltem prætextu ipſius patronatus faciliùs inducantur

ad ipſas

ad ipſarum eccleſiarum fundationem. vt ibi probaui. & ſatis de ſe patet. Nõ curatur ergo quod perſona quę acquirit vult acquirere iuſpatronat. ſit illegitimè nata, vel aliàs vilis, dummodo ſit chriſtiana. & ſi dicatur amice ſpiritualia ſunt principaliter in fauorem & honorem diuini cultus introducta, & tamen illegitimus eſt incapax illorum, vt ſuprà probatum eſt. Ego reſpõdeo quod non eſt bona conſequentia quis eſt incapax ſpiritualium, ergo eſt incapax iuriſpatron. vt notã. in c. quanto. ꝗ. de iudiciis. & probatur in hoc toto tit. Vel aliter dico quod diuerſa ratio reformat pactum: rationes enim quare illegitimus repellitur à ſpiritualibus, ſcilicet ab ordinibus & beneficiis quæ referuntur per dominum Ant. de But. in c. præſentium. & in c. literas. de filiis presbyt. non militant in iurepat. Præterea & tertiò non eſt fauor eccleſiarum vel honor diuini cultus, quòd beneficia conferantur illegitimis, vel quòd illegitimi ordinētur, ſed bene eſt fauor & honor quòd eccleſiæ conſtruantur, vt de ſe patet. Et per hoc etiam tolluntur alia fundamenta, ſcilicet dum dicebatur, quòd illegitimus non ſuccedit in feudo. Itē quòd non ſuccedit in emphiteoſi eccleſiaſtica: quia per hoc non diminuitur fauor eccleſiarum, ſed bene diminueretur, quando aliquæ perſonæ: puta illegitimi retraherentur à fundatione eccleſiarum. argumento eius quòd dicit glo. magna in fine. in c. cum dilectus. ꝗ. eo. & propterea text. in d. cap. piæ mentis. dixit, quòd omni chriſtiano iuſpatron. competere poteſt. Et iſta opinio eſt fauorabilis eccleſiis ergo tenenda. arg. l. ſunt perſonæ. ff. de religio. & ſump. fune. hanc tamen concluſionem limitarem, vt non procedat quando iuſpatron. ex ſui natura vel inſtitutione competeret ſolùm illis de parentela, tunc enim non competeret baſtardis vel illegitimè

natis

concluſionem quòd præferatur præſentatus à pupillo tenet Gem.in d.c.ex eo.in fi.principij. vbi plenè iſtum punctum attingit. Idem etiam reperio tenere. Calde. in conſil.ſuis conſil.ix. incip. populus. ſub hoc eod.tit. & dominos de Rota in antiquis deciſi. incipiẽte nota.
14 eo.tit.†Aduerte tamen quòd licet pupillus poſſit præſentare,quòd non poteſt eligere. text. eſt in d.c. ex eo. Et ratio eſt,licet poſſit contrahere ſponſalia, non tamen poteſt contrahere matrimonium ſed per electionem contrahitur matrimonium ſpirituale. cap. inter corporalia.de tranſla.epi.non ſic per pręſentationem. vt declarat Abb.in c.quanto. de iudi.& probatur in c. quod autem.in verbo inchoatum.ǰ.eo.ergo,&c. Et iſtam rationem diuerſitatis ponit Lapus in allegationibus relatis in præcedenti quæſtione & doct. in d. c. ex
15 eo.vbi Gemi.aliàs rationes refert.vide per eũ. ¶†Quinto quæro circa prædicta: poſito quòd pupillus poſſit præſentare,quando habet iuſpatronatus iure ſingulari quid ſi iuſpatr.competat vniuerſitati in qua ſint pupilli,an ipſi pupilli erunt vocandi ad præſentationem. Iſtam quæſtionem attingit Cald.in conſil. allegato in præcedenti quæſtione. & incipit populus.& decidit quòd ſic: quia tales bene præſentare poſſunt vt ſuprà dictum eſt.Nam ſecundum eum cùm ſint de vniuerſitate dicti pupilli, & ſentiant onera ipſius, per conſequens debet ſentire commoda.c.qui ſentit. de reg. iur. lib. vj. & quòd tales debeant vocari tanquam ſint de vniuerſitate allegat not.per Inno.& Hoſti.in c.cum ex iniuncto.de oper.no.nun.& per archi.in cap. ſi plures. xv. q.vij. Et alia fundamenta facit Calde. & reſpondet ad contraria vt per eum. ¶ Contrariam ſententiam tenet Lapus quem refert & ſequitur Gemi. in d. ca. ex eod.in fine principij. dicunt enim præfati doct. quòd
eſt in

eſt in facultate vniuerſitatis pupillos admittere: verũ eſt ſecundum eos, quòd ſi admittantur, computabuntur illorum voces. Prima opinio verior mihi videtur: vtpote melioribus fundamẽtis roborata: & potiſſimè eo fundamento ab omnibus approbato: quòd vbi ſuprà cõpetit pupillo iure ſingulari, ipſe poteſt dare vocem. ergo idem erit, vbi competat iuſpatr. vniuerſitati: cùm ipſe pupillus ſit de vniuerſitate. nec aliqua ratio diuerſitatis aſſignatur per Gem. vbi ſ. Actus enim præſentandi non rendit ad regimẽ ciuitatis, nimirum. ſi pupillus eo caſu debet vocari. ſed Cald. in dicto conſilio. & iſta concluſio maximè procederet ſecundum eum, quando pupillus præſentare vellet cum autoritate tutoris. Quomodo autem fiat vocatio, vel citatio illorum de vniuerſitate ad præſentationem fiendam, habetur pulchrè per Calde. in conſ. ſuo x. incip. ſi vniuerſitas. ſub hoc eo. ti. Et generaliter quomodo citetur vniuerſitas habetur per Inno. & alios in ca. humilis. ſ. de maio. & obed. & in aliis locis accumulatis per do. Alex. in l. non poteſt. ij. ff. de reg. iur. ¶ † Sextò quæro, 16
circa prædicta: quia præſupponitur ſuprà in præcedenti quæſtione, quòd vniuerſitati competat iuſpatr. pone quòd plures vniuerſitates habeant iuſpat. an quælibet vniuerſitas habeatur pro vna voce, an verò tot ſint voces quot perſonæ. do. Cardi. Flo. in clem. ſi. §. fin. in iij. q. eo. tit. dicit poſt Lapum in quadam additione, quòd hoc caſu quælibet vniuerſitas habetur loco vnius ſingularis perſonæ. allegat capitu. ea noſcitur. de his quæ fiunt à præla. idem in effectu concludit dom. Abbas in ſeptimo conſilio ſuo lvij. incip. ex infraſcriptis. in primo dubio, in primo volu. & de hoc adduco tex. quem ibi gloſſ. & doctores ponderant in capitulo paſtoralis. in principio de reſcript. Attenditur tamen maior pars

vniuerſitatis ad vocem perficiendam. d.c. ea noſcitur. Et eſt gloſſ.quam ibi extollunt do.Ant.de Butr. Imol. Abbas,& do. Feli.in d.cap.paſtoralis.in prin.in verbo plures declarantes.vt per eos & habetur per Abbat.in
17 dicto conſ. ¶ † Suboritur nunc quæſtio acceſſoria ad prædicta, an vbi vniuerſitati competat iuſpa.ſingulares perſonæ de illa vniuerſitate ſint patronæ. concludé quòd non.arg.text.in c.qui manumittitur. xij.q.ij. & ita decidit Archi.in ca.ſi plures.xvj.q.vij.quæ refert & ſequitur Gemi.in cap.vnico in prin.in ij.col.eo.tit. lib.vj.& do.Batto.Bellenci.in apoſtillis ad Abb.in ca. nobis.ĳ.e.& vide quod dixi ſ.in verbo & vtile.in j.q. infi.¶ Septimò quæro circa iſtud verbum cõpetens ali
18 cui.de notabili quæſtione quam vidi de facto. † An quando iuſpat.competit vniuerſitati puta populo, filiifa. habeant vocem in præſentando. In hoc puncto reperio quòd Fede.de Senis in terminis in conſil. ſuo xxx. incipien.quæſtio talis eſt.in vij. col.dicit quòd ſi parochiani eccleſiæ ſint patroni,tunc pater & filius eligunt. Et iſtam partem probat etiam deciſio Spec.in tit.de ſindico in §.quid de ſindico à caſtro, vel villa conſtituto: vbi dicit,quòd in conſtitutione ſindici facta ab vniuerſitate filiifam.interuenire debent. ſubiicit tamen, quòd conſuetudo eos non vocat. In contrarium facit,quia pater & filius pro vno capite computantur,vt notat gloſſa in l.ſecunda. C.qui ætate.lib. decimo, quam ita pro notabili allegat Baldus in l. etiam,in penultima columna.C.de excu.rei iudica.& in l.finali, C.de impuber, vbi etiam textus id probat. & multa alia ad hoc allegat d. Alex.in conſ.ſuo xlviij. incip.viſis & oportunè digeſtis.in j.col.in j.volumine. Ego arbitror in hac quæſtione diſtinguendum eſſe, quòd ſi filiifamil.habent domicilium in domo patris.

eis

eis non competat ius præſentandi, vel vocem dandi. ſecus ſi habeant domicilium alibi. Iſtam diſtinctionem probo per theoricam Inno.in cap.cùm ex iniuncto.in fine.ȷ̃.de oper.noui nuntia.vbi formaliter dicit generaliter loquendo, quòd in gerendis ab vniuerſitate filiifamilias ſunt vocandi, ſi alibi quàm in domo patris habent domicilium. ſed vbi cum patre domicilium habent, pater tantum vocandus eſt. & cum illa doctrina tranſeunt alij ibi, & eam refert & ſequitur dom.Alexand.de Imo.in l.illud.ff.quòd cuiuſque vniuerſitatis nomine. Et iſta diſtinctio eſt æqua & rationabilis. Indubitatum tamen eſt quòd vbi iuſpatronat, non competit vniuerſitati, ſed ſingularibus perſonis, quòd filij non habent ius, vel vocem viuente patre patrono. ita colligo ex verbis dom.Card. Flo.in clemen. plures.in octaua q.eod.titu. Ex hoc expreſſè dicit do. Card.in conſ.ſuo xix.incipiente, conceſſum ſub hoc eod.tit.in fin.dicit enim do.Card.ibi † quòd natura iu- 19
riſpatron.eſt vt viuẽte patre filius nullam poteſtatem habeat.ſubiiciens quòd ita volunt omnia iura de iurepatro.loquentia.& maximè cle.ij.eod.tit. An autem quando iuſp.competit vniuerſitati, fœminæ virgines & viduæ admittãtur.dic vt per Inno.in d.c.cum ex iniuncto.& dixi ſ̃.in prima quæſt.huius verbi.¶ † Octa- 20
uò quæro, an excommunicato cõpetat iuſpatronatus. Io.And.do.Ant.Ab.& cæteri communiter in c.nobis. ȷ̃.e.dicunt quòd epiſcopus malè facit illum admittẽdo.ſed ſi cum ſuo cõſenſu fiat patronus erit patronus: ſed exercitium non habebit ante abſolutionem. Cùm enim excõicatus ſecundũ p̃fatos doct.maximè Io.An. religionẽ profiteatur & matrimoniũ cõtrahat & alia faciat quę ipſemet Io.And.colligit ſuper reg.dolo facit.de regu.iur.lib.vj.ergo ſecundum eos poterit effici

21 patronus. Item ſecundum præfatos docto. † excommunicato, licet eccleſiam ingredi ad audiendum verbum Dei.c.reſponſo.ỹ.de ſenten.excommunica. item ad orandum.vt notatur in cap.nuper.eo.tit.Ergo talis eccleſiam conſtruere poterit,& per conſequens acquirere iuſpatro.Iſtam eandem concluſionem videtur tenere Gemi.in c.vnico.§.fin.in penult.col.eo.tit.lib.vj, dum dicit allegando Specu.quod ille qui emit villam à patrono excommunicato,ſtatim poterit pręſentare. ergo ſentit,quòd excommunicatus non poteſt eſſe patronus,& tranſmittere iuſpatrona.ad alium,licet ipſe non poſſit præſentare.idem Gemi. poſt Archid.ibi in c.pia.§.ij.in iiij.col.de excep.lib. vj. eandem concluſionem tenent domini de Rota in ſuis antiquis deciſionibus,deciſione incipiente patronus excommunicatus.ſub hoc eo.tit.Licet aliqui quo ipſi referunt ibi, & in deciſionibus antiquioribus,deciſione ij.incip.patronus excommunicatus.eo.tit.tenuerunt in patrono laico.maximè quòd ipſe poſſit præſentare, licet ſit excommunicatus,Pro qua opi.facit,quia actus facti non ſunt excommunicato interdicti. vt cõcludit Abb.per multa in c.veritatis.in pe.col.ỹ. de dolo & contu.ſubii
ciẽs,quòd iſtud nõ habet dubium: ſed præſentari quid
2 facti videtur vt de ſe patet.igitur,&c.Præcedens tamẽ opi.magis placet.&ꝗ vltra prędicta facit,quia excommunicatus non poteſt eligere,vt decidit Inn.& alij ſequuntur in d.cap.veritatis.maximè Abb.ibi in fi.ergo videtur in ſimili quòd non poſſit pręſentare.quod etiã tenuit Lap.allegatione ſua viij.incip.præſentans circa mediũ.vbi dicit quòd ſi præſẽtãs,vel præſentatus eſt excommunicatus,præſentatio eſt inualida.Et tenendo hanc concluſionem non obſtat dicere, quòd præſentatio ſit actus facti. quia reſpondeo quòd actus præſen-

tandi

tandi bene eſt facti: ſed ipſa præſentatio eſt iuris: quia dicitur ius annexum ſpiritualitati.i.inſtitutioni.vt declarat Abb.in ca.quanto.in ij. col.de iudi. & declaraui ſ.ſuper verbo ius.in iiij.qõ. Et eadẽ concluſio videtur poſſe teneri in bannito.In hoc tamen dicas vt per Ge. plenè in d.c.vnico.in penu.col.poſt alios ibidem & in aliis locis ibi per eum allegatis.¶Suboritur nũc qõ acceſſoria circa prædicta poſito † quòd excõmunicatus 11
non poſſit præſentare,an inſtitutio facta per epiſcopũ de præſentato à patrono excõicato valeat.Iſtam quæſtionem attingunt domi.de Rota in d.deciſ.ij.in antiquioribus. & referunt varias inter eos fuiſſe opiniones.tandem concludunt ſecundum opi.plurium & maiorem,quod inſtõ facta de præſentato clerico excommunicato non valet: ſecus ſi à patrono laico.& ratio diuerſitatis eſt vt ipſi ſentiũt, quia patronus laicus nihil vel parum iuris habet circa diſpoſitionem beneficij,niſi de quadam gratia iuxta notata in c. quoniam. ſ.eodem. vnde totalis diſpoſitio potius cenſetur dependere à poteſtate epiſcopi.& per conſequens inſtitutio epiſcopi tanquam ſola vis in beneficio tribuens potius erit attendenda quàm præſentatio patroni laici excommunicati: ſed in patrono clerico loquendo eius præſentatio habet vim electionis.ca. cum autem. & ibi notatur.ſ.eo.& per conſequens ex tali præſentatione transfertur ius. vnde hoc caſu totale ius non transfertur in beneficium per inſtitutionẽ epiſcopi:& ſic cum reperiatur actus factus partim à perſona inhabili,ſ.à patrono clerico excõicato,non potuit pro alia parte valere ſecundum eos. quæ concluſio eſt ſatis rationabilis,& idem in effectu concludere videtur Rota ſub tit.de inſtitutionibus deciſione vnica in antiquis. 12
¶Secunda ſuboritur qõ acceſſoria †an patrono excõ- 13

municato currat tempus datum ad præſentandum:domini de Rota in præallegata deciſione ſecunda in fine dicunt ſub dubio forſan, quòd ſi excommunicatus volens repreſentare, repellatur ab epiſcopo prætextu excommunicationis, quòd poſſet ſuſtineri, vt ei non currat tempus argumen. cap. quia diuerſitatem. ſ.de conceſſio.præbend.vbi dicitur quòd tempus datum ad eligendum vel conferendum non currit ſuſpenſo etiã quod fuerit ſuſpenſus ex culpa ſua & rationem ponunt ibi dominus Anton.Imol.Abbas,& alij.quia impedimentum quo detinetur ſuſpenſus vt non poſſit conferre, non cauſatur immediatè ex culpa ſed ex ſuſpenſione. vnde & ſecundum eos debet inſpici cauſa immediata non autem mediata. cap. de occidendis. xxiij. quæſtione quinta cap. de cætero. cum glo. infrà
24 de homicidio. Et propterea dicunt † quòd vbi impedimentum cauſatur indirectè ex culpa non autem directè illud impedimentum prodeſt culpoſo. quòd eſt bene notandum. hinc dicit dominus Antonius de Butrig.ibi circa finem, quòd vbi ſuſpenſus nõ faceret ſe abſolui quando poſſet:tunc ſibi imputaretur & curreret ſibi tempus.& ratio eſt ſecundum eum,quia impedimentum eo caſu procederet immediatè & directè ex culpa commiſſa in non petẽdo abſolutionem.quod eſt etiam notatu dignum in propoſito noſtro. & præmiſſam cõcluſionem, quàm dixi tenere Rotam,etiam tenet ipſa Rota in antiquis ſub titulo de inſtitutionibus,deciſione vnica.Et iſta etiam nota pro intelligentia eorum quæ dicta ſunt ſ.in quæſtione xxviij verbi honorificum.vbi tetigi,an impedito prȩſentare currat
25 tempus. ¶ † Nonò quæro an iuſpatr.competere poſſit iudæo vel infideli. Ioan.And. & cæteri omnes in c. nobis.ĵ.eo.decidunt quòd non per tex.in c.frigentius. ibi,chriſtianis omnibus.& in c.piæ mentis. ibi omni-

bus chriſtianis.xvj.q. vij. & ita etiam expreſſe decidit gloſ.in d.c.frigentius.& etiam probatur in c. quicunq́. el ij.eadem cauſa & quæſtione. facit capitulum gaudemus. de diuor.vbi dicitur nihil ad nos de hiis quæ fo. ſunt.Non ſunt ergo incluſi Iudæi & infideles in diſpoſitione canonis concedentis iuſpatro. laicis per dictũ tex.&ita etiam reperio tenere Bal. in cõſilio ſuo ccc-xxiij.incipiente præmittendum eſt.circa finem. Idem tenet dominus Andreas Barba.in c. quanto.in fi.de iudiciis.¶ † Decimò quæro an hæretico qui tamen ſit baptizatus competere poſſit iuſpatro. videtur dicendum quod ſic: quia chriſtianus appellatur in d. c.frigentius & d.c.piæ mentis. In cõtrarium tamen concludunt Ioan. An. & alij in dicto c. nobis. & mouetur quia hæreticus nihil habet cum omnia bona eius ipſo iure ſint confiſcata.c,cum ſecundum leges. de hereticis.lib.ſexto.Et propterea dicunt quòd etiam ſi præſupponatur ipſum hæreticum acquirere iuſpatro. tamẽ illud eſſet cõfiſcatũ ſtatim. De hoc tamẽ an iuſpatrona.tranſeat in confiſcatione bonorum,in caſu prædicto nõ eſt dubium. quia confiſcatio fit à iure canonico.ſed quando confiſcatio fieret per iudicem laicum vel per ius ciuile,dic vt dicam.ĩ. ſuper verbo vel is à quo cãm habuit vbi melius cadit. Prædictam etiã cũcluſionẽ tenet Archi.in c.quicunq́ fideliũ.xvj.q.vij. vbi dicit ꝙ ſi patro. labatur in hęreſim amittit iuſpa. Subiicit tamẽ ꝙ ſi redeat ad fidẽ illud recuperat. Circa tamẽ iſtud vltimũ aliter loquitur glo.in c.maximũ. j.q.vij.q́ dicit † ꝙ hereticus reuerſus ad fidẽ recuperat iuſpatro.qñ ſẽtẽtia cõtra eũ lata nõ erat de amiſſione iuriſpa.ſecus ſi ſẽtẽtia cõtra eũ lata erat. Quã cõcluſionẽ tenet ẽt Arch.quẽ ibi refert & ſequitur Gemi.in ij. col.in c.vnico co.ti.li.vj. Aliter etiam in hoc loquitur

26 (beside "baptizatus competere…"); 27 (beside "j.q.vij.q́ dicit…")

Abb.Pa.in c.quia diligētia.in fin.ſ.de e.Et dicit indiſt inĉtèquòd imò hereticus reuerſus ad fidem, non recuperat iuſpa.nec alia bona. Et ratio eſt ſecundum eū, quia vbi præceſſit bonorum publicatio ab homine vel à iure, non recuperat quis bona per pœnitentiam: quia ſemel commiſſum non retractatur:ſed bona hæretici ipſo iure & facto à lege ſunt publicata. d. c. ſecundum leges.& firmat Abb. in c. vergentes infrà de hereti. Adeò vt dicat text.in c. ij.in fin. de preſcrip. libro vj. Quod etiam ſi hereticus reputetur catholicus in vita ſua quādocūq̄ detegatur hæreſis poſt eius mortem poterunt illius bona per fiſcum ab heredibus auocari,niſi ipſi heredes illa per quadraginta annos bona fide poſſederint.vnde opi. Panor. verior videtur per

28 prædicta. ¶ † Vndecimò quæro an quando iuſpatro. competit collegio vel monaſterio ſolus prę̄latus præſentare poſſit text.in c.ex literis.ī.e. quem ibi ponderat Abb. probat quòd ſic quia præſupponitur ibi prę̄ſentationem factam per ſolam abbatiſſam valuiſſe in contrarium tamen eſt veritas:vnde dicas quòd præſentatio debet fieri à prælato cum capitulo vel maiori parte capituli.text.eſt in c.ea noſcitur. ſ. de his que fi.à præla.ſine conſenſu capi.& ibi notāt omnes. Hoc tamen limitatur niſi aliter cōſuetudine vel priuilegio caueatur vt ibidem probatur. Iſtam etiam concluſionem probo per text.quem ibi legendo ponderaui in c.illud.in fin.ibi ſine præſentatione fratrum.infrà e.Et firmat Rota in antiquis ſub titu. de præben. deciſione xix.incip.vbi præſentatio.Aduerte tamen quòd Abb. vel prę̄latus tanquam caput collegij faciet talem prę̄ſentationem ſecundum Inno.in d.c.ea noſcitur.& Rota vbi.ſ.intelligo tamen quòd conſenſu capituli ſeu maioris partis eam faciat per iura ſupra allegata.Non

obſtat

obſtat nunc text.in d.c. ex literis.quia dũ ibi dicitur ꝙ abbatiſſa præſentauit,debet intelligi quòd illam præſentationem fecit cum conſenſu capituli vel maioris partis,vel ꝙ ſola habebat ius præſentandi ex cõſuetudine vel priuilegio,vt ſic cõcordet cũ d.c. ea noſcitur. Cõuenit enim iura iuribus concordare.c. cũ expediat. de elec.lib.vj.cũ vulgaribus.An autẽ ſi prælatus pręſentauerit nomine conuẽtus vel capituli præſumendũ ſit cõſenſum ipſi⁹ capituli vel cõuẽtus interueniſſe,dic vt no.in d.c.ea noſcitur & per Arch.& d.c.Præpoſitũ diui Amb.in c.diaconi.lo.vlt.xciij.di.& facit ꝙ dicit Rota in præallegata deciſione. & habetur de hoc clarius p Rotã in antiquis deciſione prima ſub titu. de his quæ fiũt à prælato. ¶ †Duodecimò quæro an quãdo iuſpat. cõpetit cõuẽtui vel capitulo,cõuerſi & nouitij vel nõ ꝓfeſſi habeant vocem Abb.in c.j.in fi.de ꝓcura. videtur cõcludere ꝙ non.dicit enim ꝙ tales cõuerſi laici in dubitãter in ſpiritualibus nõ admittũtur cũ aliis clericis,puta in electione pręlati p c.ex eo.in fi.de ele. li.vj. vbi tex.clarè dicit,ꝙ nõ ꝓfeſſi, nec cõuerſi habẽt vocẽ in electione,in tp.alibus etiã nõ admittẽtur:quia appellatione capituli nõ cõprehẽdũtur cõuerſi.tex. eſt in c.& ſic Chriſtus in fi.iuncta ſupraſcriptione.§. iureiurã.vbi etiam Abb.id notat. Pro qua concluſione in ſimili facit quò.l decidit gloſ.approbata in cap.pe.§.de cleri.non reſiden.in verbo Aſſiſios. quæ dicit † quòd capellani & alij beneficiati in eccleſiis collegiatis nõ vocantur ad communes tractatus. nec ſunt de corpore collegij canonicorum. Prædictam etiam concluſionem tenet Ang.in.§.hoc etiam in ij.eo. in aut. de alie. & emphyteo. ¶ Decimotertiò quæro ſuper hoc verbo competens alicui † an ſi filiuſfamilias ſit patronus vt quia ei donetur iuſpatrona.vel aliter legitimè con-

cedatur, pater habeat ius præſentandi, an vero ipſe filius. videtur quòd pater: quia ad eum ſpectant fructus bonorum aduentitiorum filij. l. cum oportet. C. de bonis quæ liber. l. fi. eo. titu. cum ſimilibus. Contrariũ conclude quia in ſpiritualibus vel quaſi filius non acquirit patri nec curatur de patria poteſtate. c. ſi annũ. de iudi. libro vj. & ita in ſimili decidit Abb. in c. con-
32 ſuluit. infrà eo. ¶ † Decimoquartò quæro an ius præſentandi competat ei qui eſt in quaſi poſſeſſione iuriſpatrona. licet non appareat quòd ſit patronus. breuiter concludite quòd ſic. caſus eſt in c. conſultationibus. infrà e. & in ſimili in c. querelam. ſ. de elect. & vtrobique no. probatur etiam in cap. ex literis. j. eod. & alibi ſæpe. hinc dicit dominus Car. Flo. in conſilio ſuo lxix. incip. vacante quadam parochiali eccleſia. in ij. colum. in princ. Quod quantum ad effectum præſentandi non refert an quis ſit patronus vel in quaſi poſſeſſione iuriſpatro. Ratio huius concluſionis eſt ſecũ-
33 dum doct. in prædictis locis. † quia præſentatio eſt fructus iuriſpatrona. fructus autem ſpectant ad poſſeſſorem. §. ſi quis à non domino. inſti. de rerum diuiſ. no. in c. grauis. de reſti. ſpo. igitur &c. Comprobatur per ſimile de eo qui eſt in quaſi poſſeſſione eligendi: quia poteſt dare vocem in electione, licet aliter de iure ſuo non appareat & ſic de ſimilibus de quibus per Abb. Panor. in d. c. quærelam. hanc etiam concluſionem firmát domini de Rota in antiquis deciſionibus ſub eo tit. de præbendis deciſione quinta, quæ incipit quidam. & domi. Alexander. de Imo. in conſilio ſuo lxxv. incip. viſis. in iiij. volumi. in penult. colum. & nemo diſcrepat. Sed pro intelligentia pleniori huius quæſtionis ſuboritur alia quæſtio acceſſoria & neceſſaria,
34 † ſcilicet quando dicatur quis eſſe in quaſi poſſeſſione iuriſpa

iuriſpatro.ſeu quę requirantur in acquiſitione quaſi poſſeſſionis iuriſpa. in hoc puncto docto.in d.c.conſultationibus .maximè Abbas Panor. ibi in vltimo notabili. & in verſiculo ex his infertur. videtur concludere,quod ille dicatur conſtitutus in quaſi poſſeſſione iuriſpatro.qui ſemel præſentauit cũ bona fide.ſcilicet credendo ſe eſſe patronum.vnde ſi poſtea talis ſecundo loco præſentet, præſentatio iſta dicitur facta à quaſi poſſeſſore iuriſpatro. vos autem dicite ꝙ plura requiruntur quę enumerat Calderi.in conſilio ſuo xxij.incipiente,que requirãtur.ſub hoc eo. tit. Primò enim requiritur,ꝙ pręſentatio fuerit facta cũ bona fide.quòd etiam tenent doct.præallegati. † Quomodo 3 autem probetur ipſa bona fides declarant Inno. & alij.in c. ij.de in integ. reſtitu. Cal. conſilio ſuo xiij. incip.an requiratur ſub hoc.e.tit. Abbas Panormi. & alij in c. cum eccleſia de cauſa poſſeſ. & proprieta.& pulchrè dominus Alexan.in præallegato cõſilio lxxv. in vltima colum.& pondera, quia in iſto primo requiſito ſentit etiam Calde.quod vnica præſentatio ſufficiat.quod etiam ſentit gloſſa. & ibi Abbas Panor. in c.ſi verò infrà eod.& clarè Abbas in c.primò verſi. & hæc faciunt. ſ.de relig.do.firmat etiam dominus Car. Flor.in d.c.ex literis. in ij.colum.in ſecunda oppoſitione infrà e.& Bal.pulchrè in conſilio ſuo xxij.incipiente quidam nobilis.in fine. in tertio volumi. facit etiã gloſſ.in d.c. cum in eccleſia. in verbo in trium. ſuprà de cauſa poſſeſſ.& propri. quæ dicit quod ad acquirendã quaſi poſſeſſionem eligendi ſufficit datio vocis in vna eccleſia.& ita tranſeunt ibi Inn.Abb. & alij. idem dicit Inn.in d.c.ij.de re.in integ.in ſecunda colum. & ibi Abb.in fi.idem firmat do.Alex,in conſi.ſuo lxxiiij. incipi. viſo puncto.in tertia col.in iiij.volu.& ꝓbatur ex doctri

9 rectè conſideratis mihi videtur dicendum † quòd illegitimus ſit capax iuriſpar.nedum in conſequentiam.ſ. quãdo ſuccedit in hæreditate vel alia vniuerſitate,ſed etiam principaliter, ſcilicet quando ei donaretur vel legaretur iuſpatron.vel ipſe eccleſiam vel capellã fundaret: & nedum quando eſt legitimatus, ſed etiam ſi non ſit legitimatus. & me maximè mouet text. in d.c. piæ mentis.& in d.c.frigentius. vbi dicitur quòd omni chriſtiano iuſpatron. competere poteſt. ergo illegitimi ſi erant Chriſtiani capaces erant iuriſpatr. ¶ Secundò me mouet id quod dicit Ioan.And.in c.nobis.ĵ.eo. vbi inquit,quòd ille qui profitetur religionem & matrimonium poteſt contrahere & ſimilia facere: poteſt etiam eſſe patronus.Et ſubiicit ibi do. An.de But.in ij. col.quòd ille qui poteſt audire in eccleſia verbum dei & orare,per conſequens poteſt etiam eccleſiam conſtruere. Nam ſecundum eum laudabile eſt conſtruere domum dei.ergo videtur quòd illegitimus poſſet conſtruere eccleſiam, & ſic effici patronus. ¶ Tertiò me mouet deciſio Bal.in d.l.eam quam.in fi. ¶ Quartò me mouet quod dicit dominus Præpo. ſuprà relatus. in d. c.lege, dum inquit quod quilibet laicus admittitur ad iuſpatr. ¶ Vltimò me mouet, quia etiam meretrix eſt capax iuriſpatr. vt concluſi in præcedenti quæſtione. Item etiam excommunicatus eſt capax. vt concludit Ioan.And.do. Ant. Abbas & cæteri in d.c.nobis. ergo etiam illegitimus erit capax.Et tenendo iſtam concluſionem ad contraria vno verbo reſponderi poſſet, vt in præcedenti quæſtione reſpondi ad contraria facta
10 contra meretricem,ſcilicet † quod iuſpatr.principaliter conceditur laicis in fauorem eccleſiarum, ſcilicet vt eccleſiæ fundentur & conſtruantur, vel vt ipſi laici ſaltem prætextu ipſius patronatus faciliùs inducantur

ad ipſas

ad ipſarum eccleſiarum fundationem. vt ibi probaui. & ſatis de ſe patet. Nō curatur ergo quod perſona quę acquirit vult acquirere iuſpatronat. ſit illegitimè nata, vel aliàs vilis, dummodo ſit chriſtiana. & ſi dicatur amice ſpiritualia ſunt principaliter in fauorem & honorem diuini cultus introducta, & tamen illegitimus eſt incapax illorum, vt ſuprà probatum eſt. Ego reſpōdeo quod non eſt bona conſequentia quis eſt incapax ſpiritualium, ergo eſt incapax iuriſpatron. vt nota. in c. quanto, ꝭ. de iudiciis. & probatur in hoc toto tit. Vel aliter dico quod diuerſa ratio reformat pactum: rationes enim quare illegitimus repellitur à ſpiritualibus, ſcilicet ab ordinibus & beneficiis quæ referuntur per dominum Ant. de But. in c. præſentium & in c. literas. de filiis presbyt. non militant in iurepat. Præterea & tertiò non eſt fauor eccleſiarum vel honor diuini cultus, quòd beneficia conferantur illegitimis, vel quòd illegitimi ordinētur, ſed bene eſt fauor & honor quòd eccleſiæ conſtruantur, vt de ſe patet. Et per hoc etiam tolluntur alia fundamenta, ſcilicet dum dicebatur, quòd illegitimus non ſuccedit in feudo. Itē quòd non ſuccedit in emphiteoſi eccleſiaſtica: quia per hoc non diminuitur fauor eccleſiarum, ſed bene diminueretur, quando aliquæ perſonæ: puta illegitimi retraherentur à fundatione eccleſiarum. argumento eius quòd dicit glo. magna in fine. in c. cum dilectus. ꝭ. eo. & propterea text. in d. cap. piæ mentis. dixit, quòd omni chriſtiano iuſpatron. competere poteſt. Et iſta opinio eſt fauorabilis eccleſiis ergo tenenda. arg. l. ſunt perſonæ. ff. de religio. & ſump. fune. hanc tamen concluſionem limitarem, vt non procedat quando iuſpatron. ex ſui natura vel inſtitutione competeret ſolùm illis de parentelà, tunc enim non competeret baſtardis vel illegitimè

natis

natis. quia tales non ſunt de parentela. vt concludit dom. Ant. de But. in c. per venerabilem, qui filij ſint legitimi. quem refert & ſequitur aliàs autoritates allegando do. Alex. in l. ex facto. §. ſi quis rogatus. in fi. ff. ad Trebell. & dicit Bald. in l. fi. C. de verb. ſig. quòd tales non dicuntur de domo vel de caſata nec etiam diſcrepat Bart. ibi licet dicat communem vſum loquendi eſ-
11 ſe in contrarium. † An autem illegitimus poſſet præſentari ad eccleſiam vel ad capellam iuriſpatronat. Breuiter concludo quòd non. quia talis non admittitur ad beneficia eccleſiaſtica ſine diſpenſatione vt ſupra dixi. & probatur in cap. literas & in cap. fin. & per totum titu. ẽ. de filiis præſbytero. in antiquis. & etiam ſexto & quis poſſit diſpenſare. notatur plenè in dicto cap. literas. & in dicto cap. fin. ¶ Tertiò quæro circa
12 iſtud verbum cõpetens alicuĩ † an iuſpatronatus competat pupillo vel infanti. Iſtam quæſtionem attingit Archid. in c. ip. decernimus. in principio. xvj. quæſt. vij. & concludit quòd ſic. fatetur tamen, quòd infans, qui nondum habet ſeptem annos præſentare non poterit, præſentabit ergo iſto caſu eius tutor. Idem concludit Abbas in cap. fin. in fine. de conceſſio. præbend. Idem ſentit ipſe Abbas in cap. j. ẽ. eod. & Ioan. And. in cap. ex eod. de electio. libro vj. Idem conſuluit dom. Ant. de Butr. in conſil. ſuo xxxix. incipiente viſis puncto & quæſitis in fine. Idem tenet Lapus in ſua allegatione viij. incip. præſentatus. in princip. & in allegatione ſua lxxv. incipiente caſus talis. in penult. col. Idem Bald. in conſil. clxv. incipiente ordinatio teſtamenti in iiij. volum. ſubijcit tamen ibi, quòd licet iuſpatron. hoſpitalis competat impuberibus & pupillis, tamen ſecus eſt in regimine ipſius hoſpitalis: quia non committitur niſi diſcretis & idoneis. Et quia hęc concluſio non
habet

habet dubitationem, vlterius non inſiſto & ſatis etiam declarabitur in ſequentibus quæſtionibus. ¶Quartò quęro poſito † quòd maiore infante poſſit pręſentare, an ſit neceſſaria tutoris autoritas vel curatoris ſi ſit adultus. Iſtam quæſtionem attingit dom. Ant. de Butr. in præallegato conſi. xxix. & concludit quòd non mouetur, quia talis poteſt cōtrahere ſponſalia, de deſponſa. impub. per totum. Item poteſt ad beneficium eccleſiaſticum aſſumi ſine tutore vel curatore. allegat no. in cap. ſi eo tempore. de reſcrip. li. vj. & mouetur aliis fundamentis, quę poſſunt per eum videri. Idem concludit Pet. de Ancha. in conſi. ſuo ccclvj. incip. in nomine Ie. chriſti, viſis puncto, &c. in fine. Idem tenet glo. magna Ioan. And. in d. c. ex eo. de elec. lib. vj. vbi concludit ꝙ ſi pupillus præſentat vnum, & tutor alium: quòd præferetur præſentatus à pupillo, ſi pupillus eſt maior vij. annis. licet Abb. firmare nō videatur in d. c. fi. de cōceſ. præben. Idem concludit expreſſè Archid. qui alias autoritates allegat in d. c. decernimus. in princ. Et ratio eſt ſecundum eum: quia pupillus dominus eſt iſtius patronatus. Idem in ſimili decidunt domini de Rota in deciſionibus nouis deci. incipiente nō fuit dubitatum vtrum valeret, &c. ſub hoc eod. tit. vbi dicunt, quòd ſi vxor dedit in dotem hæreditatem vel vniuerſitatem, in qua ſit iuſpatron. & maritus præſentet vnum, & vxor alium, præferetur præſentatus ab vxore allegant notata per Ioan. And. in d. cap. ex eo, in quæſtione de tutore & pupillo præſentantibus. Vtrum tamen ſit vera concluſio, quòd data vniuerſitate in dotem, in qua ſit iuſpatron. marito competat ius præſentandi. Abbas plenius attingit in dicto cap. fin. de conceſ. præbend. Ego dicam. infrà ſuper verbo diffinitionis vel is à quo cauſam habuit vbi melius cadit. Præmiſſam etiam

conclu

concluſionem quòd præferatur præſentatus à pupillo tenet Gem.in d.c.ex eo.in fi.principij. vbi plenè iſtum punctum attingit. Idem etiam reperio tenere. Calde. in conſil.ſuis conſil.ix. incip. populus. ſub hoc eod.tit. & dominos de Rota in antiquis deciſi. incipiẽte nota.
14 eo.tit.† Aduerte tamen quòd licet pupillus poſſit præſentare,quòd non poteſt eligere. text. eſt in d.c. ex eo. Et ratio eſt,licet poſſit contrahere ſponſalia, non tamen poteſt contrahere matrimonium ſed per electionem contrahitur matrimonium ſpirituale. cap. inter corporalia.de tranſla.epi.non ſic per pręſentationem. vt declarat Abb.in c.quanto. de iudi.& probatur in c. quod autem.in verbo inchoatum.̃j.eo.ergo,&c. Et iſtam rationem diuerſitatis ponit Lapus in allegationibus relatis in præcedenti quæſtione & doct. in d. c. ex
15 eo.vbi Gemi.aliàs rationes refert.vide per eũ. ¶ † Quinto quæro circa prædicta: poſito quòd pupillus poſſit præſentare,quando habet iuſpatronatus iure ſingulari quid ſi iuſpatr.competat vniuerſitati in qua ſint pupilli,an ipſi pupilli erunt vocandi ad præſentationem. Iſtam quæſtionem attingit Cald.in conſil. allegato in præcedenti quæſtione. & incipit populus.& decidit quòd ſic: quia tales bene præſentare poſſunt vt ſuprà dictum eſt.Nam ſecundum eum cùm ſint de vniuerſitate dicti pupilli , & ſentiant onera ipſius, per conſequens debẽt ſentire commoda.c.qui ſentit. de reg. iur. lib. vj. & quòd tales debeant vocari tanquam ſint de vniuerſitate allegat not.per Inno.& Hoſti.in c.cum ex iniuncto.de oper.no.nun.& per archi.in cap. ſi plures. xv. q.vij. Et alia fundamenta facit Calde. & reſponde ad contraria vt per eum. ¶ Contrariam ſententiam tenet Lapus quem refert & ſequitur Gemi. in d. ca. ex eod.in fine principij. dicunt enim præfati doct. quòd

eſt in

eſt in facultate vniuerſitatis pupillos admittere: verũ eſt ſecundum eos, quòd ſi admittantur, computabuntur illorum voces. Prima opinio verior mihi videtur: vtpote melioribus fundamẽtis roborata: & potiſſimè eo fundamento ab omnibus approbato: quòd vbi ſuprà. cõpetit pupillo iure ſingulari, ipſe poteſt dare vocem. ergo idem erit, vbi competat iuſpatr. vniuerſitati: cùm ipſe pupillus ſit de vniuerſitate. nec aliqua ratio diuerſitatis aſſignatur per Gem. vbi ſ. Actus enim præſentandi non tendit ad regimẽ ciuitatis, nimirum ſi pupillus eo caſu debet vocari. ſed Cald. in dicto conſilio. & iſta concluſio maximè procederet ſecundum eum, quando pupillus præſentare vellet cum autoritate tutoris. Quomodo autem fiat vocatio, vel citatio illorum de vniuerſitate ad præſentationem fiendam, habetur pulchrè per Calde. in conſ. ſuo x. incip. ſi vniuerſitas. ſub hoc eo. ti. Et generaliter quomodo citetur vniuerſitas habetur per Inno. & alios in ca. humilis. ſ. de maio. & obed. & in aliis locis accumulatis per do. Alex. in l. non poteſt. ij. ff. de reg. iur. ¶ † Sextò quæro, 16
circa prædicta: quia præſupponitur ſuprà in præcedenti quæſtione, quòd vniuerſitati competat iuſpatr. pone quòd plures vniuerſitates habeant iuſpat. an quælibet vniuerſitas habeatur pro vna voce, an verò tot ſint voces quot perſonæ. do. Cardi. Flo. in clem. ſi. §. fin. in iij. q. eo. tit. dicit poſt Lapum in quadam additione, quòd hoc caſu quælibet vniuerſitas habetur loco vnius ſingularis perſonæ. allegat capitu. ea noſcitur. de his quæ fiunt à præla. idem in effectu concludit dom. Abbas in ſeptimo conſilio ſuo lvij. incip. ex infraſcriptis, in primo dubio, in primo volu. & de hoc adduco tex. quem ibi gloſſ. & doctores ponderant in capitulo paſtoralis. in principio de reſcript. Attenditur tamen maior pars

vniuerſitatis ad vocem perficiendam. d.c. ea noſcitur. Et eſt gloſſ.quam ibi extollunt do.Ant.de Butr. Imol. Abbas,& do. Feli.in d.cap.paſtoralis.in prin.in verbo plures declarantes.vt per eos.& habetur per Abbat.in
17 dicto conſ. ¶ † Suboritur nunc quæſtio acceſſoria ad prædicta, an vbi vniuerſitati competat iuſpa.ſingulares perſonæ de illa vniuerſitate ſint patronæ. concludc quòd non.arg.text.in c.qui manumittitur. xij.q.ij. & ita decidit Archi.in ca.ſi plures.xvj.q.vij.quæ refert & ſequitur Gemi.in cap.vnico in prin.in ij.col.eo.tit. lib.vj.& do.Barto.Bellenci.in apoſtillis ad Abb.in ca. nobis.j.e.& vide quod dixi ſ.in verbo & vtile.in j.q. infi. ¶ Septimò quæro circa iſtud verbum cōpetens alicui.de notabili quæſtione quam vidi de facto. † An
18 quando iuſpat.competit vniuerſitati puta populo, filiifa. habeant vocem in præſentando. In hoc puncto reperio quòd Fede.de Senis in terminis in conſil. ſuo xxx. incipien.quæſtio talis eſt.in vij. col.dicit quòd ſi parochiani eccleſiæ ſint patroni,tunc pater & filius eligunt. Et iſtam partem probat etiam deciſio Spec.in tit.de ſindico in §.quid de ſindico à caſtro, vel villa conſtituto. vbi dicit,quòd in conſtitutione ſindici facta ab vniuerſitate filiifam.interuenire debent. ſubiicit tamen, quòd conſuetudo eos non vocat. In contrarium facit,quia pater & filius pro vno capite com putantur, vt notat gloſſa in l.ſecunda. C.qui ætate.lib. decimo, quam ita pro notabili allegat Baldus in l. etiam,in penultima columna.C.de excu.rei iudica.& in l.finali, C.de impuber, vbi etiam textus id probat. & multa alia ad hoc allegat d. Alex.in conſ.ſuo xlviij. incip.viſis & oportunè digeſtis.in j.col.in j.volumine. Ego arbitror in hac quæſtione diſtinguendum eſſe. quòd ſi filiifamil.habent domicilium in domo patris.

eis non competat ius præſentandi, vel vocem dandi. ſecus ſi habeant domicilium alibi. Iſtam diſtinctionem probo per theoricam Inno.in cap.cùm ex iniuncto.in fine.ī.de oper.noui nuntia.vbi formaliter dicit generaliter loquendo, quòd in gerendis ab vniuerſitate filiifamilias ſunt vocandi, ſi alibi quàm in domo patris habent domicilium. ſed vbi cum patre domicilium habent, pater tantum vocandus eſt. & cum illa doctrina tranſeunt alij ibi, & eam refert & ſequitur dom.Alexand.de Imo.in l.illud.ff.quòd cuiuſque vniuerſitatis nomine. Et iſta diſtinctio eſt æqua & rationabilis.Indubitatum tamen eſt quòd vbi iuſpatronat. non competit vniuerſitati, ſed ſingularibus perſonis, quòd filij non habent ius,vel vocem viuente patre patrono.ita colligo ex verbis dom.Card.Flo.in clemen. plures.in octaua q.eod.titu. Ex hoc expreſsè dicit do. Card.in conſ.ſuo xix.incipiente, conceſſum ſub hoc eod.tit.in fin.dicit enim do.Card.ibi †quòd natura iuriſpatron.eſt vt viuēte patre filius nullam poteſtatem 19
habeat.ſubiiciens quòd ita volunt omnia iura de iurepatro.loquentia.& maximè cle.ij.eod.tit.An autem quando iuſp.competit vniuerſitati, fœminæ virgines & viduæ admittātur.dic vt per Inno.in d.c.cùm ex iniuncto.& dixi ſ.in prima quæſt.huius verbi.¶†Octa- 20
uò quæro,an excommunicato cōpetat iuſpatronatus. Io.And.do.Ant.Ab.& cæteri communiter in c.nobis. ī.e.dicunt quòd epiſcopus malè facit illum admittēdo.ſed ſi cum ſuo cōſenſu fiat patronus erit patronus: ſed exercitium non habebit ante abſolutionem.Cùm enim excōicatus ſecundū p̄fatos doct.maximè Io.An. religionē profiteatur & matrimoniū cōtrahat & alia faciat quę ipſemet Io.And.colligit ſuper reg.dolo facit.de regu.iur.lib.vj.ergo ſecundum eos poterit effici

21 patronus. Item ſecundum præfatos doct. † excommunicato, licet eccleſiam ingredi ad audiendum verbum Dei. c. reſponſo. j. de ſenten, excommunica. item ad orandum. vt notatur in cap. nuper. eo. tit. Ergo talis eccleſiam conſtruere poterit, & per conſequens acquirere iuſpatro. Iſtam eandem concluſionem videtur tenere Gemi. in c. vnico. §. fin. in penult. col. eo. tit. lib. vj, dum dicit allegando Specu. quod ille qui emit villam à patrono excommunicato, ſtatim poterit pręſentare. ergo ſentit, quòd excommunicatus non poteſt eſſe patronus, & tranſmittere iuſpatrona. ad alium, licet ipſe non poſſit præſentare. idem Gemi. poſt Archid. ibi in c. pia. §. ij. in iiij. col. de excep. lib. vj. eandem concluſionem tenent domini de Rota in ſuis antiquis deciſionibus, deciſione incipiente patronus excommunicatus. ſub hoc eo. tit. Licet aliqui quo ipſi referunt ibi, & in deciſionibus antiquioribus, deciſione ij. incip. patronus excommunicatus. eo. tit. tenuerunt in patrono laico. maximè quòd ipſe poſſit præſentare, licet ſit excommunicatus; Pro qua opi. facit, quia actus facti non ſunt excommunicato interdicti. vt cõcludit Abb. per multa in c. veritatis. in pe. col. ſ. de dolo & contu. ſubiiciẽs, quòd iſtud nõ habet dubium; ſed præſentari quid facti videtur vt de ſe patet. igitur, &c. Præcedens tamẽ opi. magis placet. & vltra prędicta facit, quia excommunicatus non poteſt eligere, vt decidit Inn. & alij ſequuntur in d. cap. veritatis maximè Abb. ibi in fi. ergo videtur in ſimili quòd non poſſit pręſentare. quod etiá tenuit Lap. allegatione ſua viij. incip. præſentans circa mediũ. vbi dicit quòd ſi præſẽtás, vel præſentatus eſt excommunicatus, præſentatio eſt inualida. Et tenendo hanc concluſionem non obſtat dicere, quòd præſentatio ſit actus facti. quia reſpondeo quòd actus præſentandi

tandi bene eſt facti: ſed ipſa præſentatio eſt iuris: quia dicitur ius annexum ſpiritualitati.i.inſtitutioni.vt declarat Abb.in ca.quanto.in ij. col.de iudi. & declaraui ſ.ſuper verbo ius.in iiij.qõ. Et eadẽ concluſio videtur poſſe teneri in bannito.In hoc tamen dicas vt per Ge. plenè in d.c.vnico.in penu.col.poſt alios ibidem & in aliis locis ibi per eum allegatis. ¶Suboritur nũc qõ acceſſoria circa prædicta poſito † quòd excõmunicatus 22
non poſſit præſentare,an inſtitutio facta per epiſcopũ de præſentato à patrono excõicato valeat.Iſtam quæſtionem attingunt domi.de Rota in d.deciſ.ij.in antiquioribus. & referunt varias inter eos fuiſſe opiniones.tandem concludunt ſecundum opi.plurium & maiorem,quod inſtõ facta de præſentato clerico excommunicato non valet: ſecus ſi à patrono làico.& ratio diuerſitatis eſt vt ipſi ſentiũt, quia patronus laicus nihil vel parum iuris habet circa diſpoſitionem beneficij,niſi de quadam gratia iuxta notata in c. quoniam. ſ.eodem. vnde totalis diſpoſitio potius cenſetur dependere à poteſtate epiſcopi.& per conſequens inſtitutio epiſcopi tanquam ſola vis in beneficio tribuens potius erit attendenda quàm præſentatio patroni laici excommunicati: ſed in patrono clerico loquendo eius præſentatio habet vim electionis.ca. cum autem. & ibi notatur.ſ.eo.& per conſequens ex tali præſentatione transfertur ius. vnde hoc caſu totale ius non transfertur in beneficium per inſtitutionẽ epiſcopi:& ſic cum reperiatur actus factus partim à perſona inhabili,ſ.à patrono clerico excõicato,non potuit pro alia parte valere ſecundum eos; quæ concluſio eſt ſatis rationabilis,& idem in effectu concludere videtur Rota ſub tit.de inſtitutionibus deciſione vnica in antiquis. c
¶Secunda ſuboritur qõ acceſſoria †an patrono excõ- 23

municato currat tempus datum ad præſentandum:domini de Rota in præallegata deciſione ſecunda in fine dicunt ſub dubio forſan, quòd ſi excommunicatus volens repreſentare, repellatur ab epiſcopo prætextu excommunicationis, quòd poſſet ſuſtineri, vt ei non currat tempus argumen. cap. quia diuerſitatem. s̃.de conceſſio,præbend.vbi dicitur quòd tempus datum ad eligendum vel conferendum non currit ſuſpenſo etiã quod fuerit ſuſpenſus ex culpa ſua & rationem ponunt ibi dominus Anton.Imol.Abbas,& alij.quia impedimentum quo detinetur ſuſpenſus vt non poſſit conferre, non cauſatur immediatè ex culpa ſed ex ſuſpenſione. vnde & ſecundum eos debet inſpici cauſa immediata non autem mediata. cap. de occidendis. xxiij. quæſtione quinta cap. de cætero. cum glo. infrà
24 de homicidio. Et propterea dicunt † quòd vbi impedimentum cauſatur indirectè ex culpa non autem directè illud impedimentum prodeſt culpoſo. quòd eſt bene notandum. hinc dicit dominus Antonius de Butrig.ibi circa finem, quòd vbi ſuſpenſus nõ faceret ſe abſolui quando poſſet:tunc ſibi imputaretur & curreret ſibi tempus.& ratio eſt ſecundum eum,quia impedimentum eo caſu procederet immediatè & directè ex culpa commiſſa in non petẽdo abſolutionem.quod eſt etiam notatu dignum in propoſito noſtro. & præmiſſam cõcluſionem, quàm dixi tenere Rotam,etiam tenet ipſa Rota in antiquis ſub titulo de inſtitutionibus,deciſione vnica.Et iſta etiam nota pro intelligentia eorum quæ dicta ſunt s̃.in quæſtione xxviij verbi honorificum.vbi tetigi,an impedito pręſentare currat
25 tempus. ¶ † Nonò quæro an iuſpatr.competere poſſit iudæo vel infideli. Ioan.And. & cæteri omnes in c. nobis.j̃.eo.decidunt quòd non per tex.in c.frigentius. ibi,chriſtianis omnibus.& in c.piæ mentis. ibi omni-

bus chriſtianis.xvj.q. vij. & ita etiam expreſſe decidit gloſ.in d.c.frigentius.& etiam probatur in c. quicunq́. el ij.eadem cauſa & quæſtione. facit capitulum gaude mus. de diuor.vbi dicitur nihil ad nos de hiis quæ fo. ſunt.Non ſunt ergo incluſi Iudæi & infideles in diſpo ſitione canonis concedentis iuſpatro. laicis per dictū tex,&ita etiam repetio tenere Bal. in cōſilio ſuo ccc-xxiij.incipiente præmittendum eſt.circa finem. Idem tenet dominus Andreas Barba.in c. quanto.in fi.de iu diciis.¶ † Decimò quarto an hæretico qui tamen ſit baptizatus competere poſſit iuſpatro. videtur dicen- 26 dum quod ſic: quia chriſtianus appellatur in d. c.frigentius & d.c.piæ mentis. In cōtrarium tamen conclu dunt Ioan. An.& alij in dicto c. nobis. & mouetur quia hæreticus nihil habet cum omnia bona eius ipſo iure ſint confiſcata.c,cum ſecundum leges. de hereticis.lib.ſexto.Et propterea dicunt quòd etiam ſi præſupponatur ipſum hæreticum acquirere iuſpatro. tamē illud eſſet cōfiſcatū ſtatim. De hoc tamē an iuſpatrona.tranſeat in confiſcatione bonorum,in caſu prædicto nō eſt dubium, quia confiſcatio fit à iure canonico.ſed quando confiſcatio fieret per iudicem laicum vel per ius ciuile,dic vt dicam.j. ſuper verbo vel is à quo cām habuit vbi melius cadit. Prædictam etiā cōcluſionē tenet Archi.in c.quicunq́ fideliū.xvj.q.vij. vbi dicit ꝙ ſi patro. labatur in hęreſim amittit iuſpa. Subiicit tamē ꝙ ſi redeat ad fidē illud recuperat. Circa tamē iſtud vltimū aliter loquitur glo.in c.maximū. j.q.vij.q́ dicit † ꝙ hereticus reuerſus ad fidē recuperat 27 iuſpatro.qn̄ ſētētia cōtra eū lata nō erat de amiſſione iuriſpa.ſecus ſi ſētētia cōtra eū lata erat. Quā cōcluſionē tenet ēt Arch.quē ibi refert & ſequitur Gemi.in ij. col.in c.vnico eo.ti.li.vj. Aliter etiam in hoc loquitur

Abb.Pa.in c.quia diligẽtia.in fin.ſ.de e.Et dicit indiſtinctèquòd imò hereticus reuerſus ad fidem, non recuperat iuſpa.nec alia bona. Et ratio eſt ſecundum eũ, quia vbi præceſſit bonorum publicatio ab homine vel à iure, non recuperat quis bona per pœnitentiam: quia ſemel commiſſum non retractatur:ſed bona hæretici ipſo iure & facto à lege ſunt publicata. d. c.ſecundum leges.& firmat Abb. in c. vergentes infrà de hereti.Adeò vt dicat text.in c. ij.in fin. de preſcrip. libro vj.Quod etiam ſi hereticus reputetur catholicus in vita ſua quãdocũq̃ detegatur hæreſis poſt eius mortem poterunt illius bona per fiſcum ab heredibus auocari,niſi ipſi heredes illa per quadraginta annos bona fide poſſederint.vnde opi. Panor. verior videtur per
28 prædicta. ¶ † Vndecimò quæro an quando iuſpatro. competit collegio vel monaſterio ſolus pręlatus præſentare poſſit text.in c.ex literis.ĩ.e. quem ibi ponderat Abb. probat quòd ſic quia præſupponitur ibi pręſentationem factam per ſolam abbatiſſam valuiſſe in contrarium tamen eſt veritas:vnde dicas quòd præſentatio debet fieri à prælato cum capitulo vel maiori parte capituli.text.eſt in e.ea noſcitur. ſ. de his que fi.à præla.ſine conſenſu capi.& ibi notãt omnes. Hoc tamen limitatur niſi aliter cõſuetudine vel priuilegio caueatur vt ibidem probatur. Iſtam etiam concluſionem probo per text.quem ibi legendo ponderaui in c.illud.in fin.ibi ſine præſentatione fratrum.infrà e.Et firmat Rota in antiquis ſub titu. de præben. deciſione xix.incip.vbi præſentatio.Aduerte tamen quòd Abb. vel pręlatus tanquam caput collegij faciet talem pręſentationem ſecundum Inno.in d.c.ea noſcitur.& Rota vbi.ſ.intelligo tamen quòd conſenſu capituli ſeu maioris partis eam faciat per iura ſupra allegata.Non obſtat

obſtat nunc text.in d.c. ex literis.quia dũ ibi dicitur ꝙ abbatiſſa præſentauit,debet intelligi quòd illam præſentationem fecit cum conſenſu capituli vel maioris partis,vel ꝙ ſola habebat ius præſentandi ex cõſuetudine vel priuilegio,vt ſic cõcordet cũ d.c. ea noſcitur. Cõuenit enim iura iuribus concordare.c. cũ expediat. de elec.lib.vj.cũ vulgaribus.An autẽ ſi prælatus pręſentauerit nomine conuẽtus vel capituli præſumendũ ſit cõſenſum ipſi⁹ capituli vel cõuẽtus interueniſſe,dic vt no.in d.c.ea noſcitur & per Arch.& d.c.Præpoſitũ diui Amb.in c.diaconi.lo.vlt.xciij.di.& facit ꝙ dicit Rota in præallegata deciſione. & habetur de hoc clarius ꝑ Rotã in antiquis deciſione prima ſub titu. de his quæ fiũt à prælato.¶†Duodecimò quæro an quãdo iuſpat. cõpetit cõuẽtui vel capitulo,cõuerſi & nouitij vel nõ ꝓfeſſi habeant vocem Abb.in c.j.in fi.de ꝓcura. videtur cõcludere ꝙ non.dicit enim ꝙ tales cõuerſi laici indubitãter in ſpiritualibus nõ admittũtur cũ aliis clericis,puta in electione pręlati ꝑ c.ex eo.in fi.de cle. li.vj. vbi tex.clarè dicit,ꝙ nõ ꝓfeſſi, nec cõuerſi habẽt vocẽ in electione,in tẽpalibus etiã nõ admittẽtur:quia appellatione capituli nõ cõprehẽdũtur cõuerſi.tex. eſt in c.& ſic Chriſtus in fi.iuncta ſupraſcriptione.ſ. iureiurã.vbi etiam Abb.id notat. Pro qua concluſione in ſimili facit quòd decidit gloſ.approbata in cap.pe.ſ.de cleri.non reſiden.in verbo Aſſiſios. quæ dicit † quòd 30 capellani & alij beneficiati in eccleſiis collegiatis nõ vocantur ad communes tractatus. nec ſunt de corpore collegij canonicorum. Prædictam etiam concluſionem tenet Ang.in.§.hoc etiam in ij.co. in aut. de alie. & emphyteo. ¶ Decimotertiò quæro ſuper hoc verbo competens alicui † an ſi filiusfamilias ſit patronus 31 vtquia ei donetur iuſpatrona.vel aliter legitimè con-

cedatur, pater habeat ius præſentandi, an vero ipſe filius. videtur quòd pater: quia ad eum ſpectant fructus bonorum aduentitiorum filij. l. cum oportet. C. de bonis quæ liber. l. fi. eo. titu. cum ſimilibus. Contrariũ conclude quia in ſpiritualibus vel quaſi filius non acquirit patri nec curatur de patria poteſtate. c. ſi annuũ.
32 de iudi. libro vj. & ita in ſimili decidit Abb. in c. conſuluit. infrà eo. ¶ † Decimoquartò quæro an ius præſentandi competat ei qui eſt in quaſi poſſeſſione iuriſpatrona. licet non appareat quòd ſit patronus. breuiter conclude quòd ſic. caſus eſt in c. conſultationibus. infrà e. & in ſimili in c. querelam. ſ. de elect. & vtrobique no. probatur etiam in cap. ex literis. j. eod. & alibi ſæpe. hinc dicit dominus Car. Flo. in conſilio ſuo lxix. incip. vacante quadam parochiali eccleſia. in ij. colum. in princ. Quod quantum ad effectum præſentandi non refert an quis ſit patronus vel in quaſi poſſeſſione iuriſpatro. Ratio huius concluſionis eſt ſecũ-
33 dum doct. in prædictis locis. † quia præſentatio eſt fructus iuriſpatrona. fructus autem ſpectant ad poſſeſſorem. §. ſi quis à non domino. inſti. de rerum diuiſ. no. in c. grauis. de reſti. ſpo. igitur &c. Comprobatur per ſimile de eo qui eſt in quaſi poſſeſſione eligendi: quia poteſt dare vocem in electione, licet aliter de iure ſuo non appareat & ſic de ſimilibus de quibus per Abb. Panor. in d. c. quærelam. hanc etiam concluſionem firmãt domini de Rota in antiquis deciſionibus ſub eo tit. de præbendis deciſione quinta, quæ incipit quidam. & domi. Alexander. de Imo. in conſilio ſuo lxxv. incip. viſis. in iiij. volumi. in penult. colum. & nemo diſcrepat. Sed pro intelligentia pleniori huius quęſtionis ſuboritur alia quæſtio acceſſoria & neceſſaria,
34 † ſcilicet quando dicatur quis eſſe in quaſi poſſeſſione iuriſpa

iuriſpatro.ſeu quę requirantur in acquiſitione quaſi poſſeſſionis iuriſpa. in hoc puncto docto.in d.c.conſultationibus .maximè Abbas Panor. ibi in vltimo notabili. & in verſiculo ex his infertur. videtur concludere,quod ille dicatur conſtitutus in quaſi poſſeſſione iuriſpatro.qui ſemel præſentauit cũ bona fide.ſcilicet credendo ſe eſſe patronum.vnde ſi poſtea talis ſecundo loco præſentet,præſentatio iſta dicitur facta à quaſi poſſeſſore iuriſpatro. vos autem dicite ꝙ plura requiruntur que enumerat Calderi.in conſilio ſuo xxij.incipiente,que requirãtur.ſub hoc eo . tit. Primò enim requiritur,ꝙ pręſentatio fuerit facta cũ bona fide.quòd etiam tenent doct.præallegati.† Quomodo autem probetur ipſa bona fides declarant Inno. & alij.in c. ij.de in integ. reſtitu. Cal. conſilio ſuo xiij. incip.an requiratur ſub hoc.e.tit. Abbas Panormi. & alij in c. cum eccleſia de cauſa poſſeſ. & proprieta.& pulchrè dominus Alexan.in præallegato cõſilio lxxv. in vltima colum.& pondera, quia in iſto primo requiſito ſentit etiam Calde.quod vnica præſentatio ſufficiat.quod etiam ſentit gloſſa. & ibi Abbas Panor.in c.ſi verò infrà eod.& clarè Abbas in c.primò verſi. & hæc faciunt. ſ.de relig.do.firmat etiam dominus Car. Flor.in d.c.ex literis. in ij.colum.in ſecunda oppoſitione infrà e.& Bal.pulchrè in conſilio ſuo xxij.incipiente quidam nobilis.in fine. in tertio volumi. facit etiã gloſſ.in d.c. cum in eccleſia. in verbo in trium. ſuprà de cauſa poſſeſſ.& propri. quæ dicit quod ad acquirendã quaſi poſſeſſionem eligendi ſufficit datio vocis in vna eccleſia.& ita tranſeunt ibi Inn.Abb. & alij. idem dicit Inn. in d.c.ij.de re.in integ.in ſecunda colum. & ibi Abb.in fi.idem firmat do.Alex,in conſi.ſuo lxxiiij. incipi. viſo puncto.in tertia col.in iiij.volu.& ꝓbatur ex doctri

ex doctrina Bart.in l.j.§.ij.ff.de itine. actûque priua.& Bald.pulchrè in l.j.in j.colum.C.de ſeruitu.vbi dicunt quod in his quæ non ſolent concedi ratione facultatis vel amicitiæ:ſed tantūmodo permittuntur his qui habent ius id faciendi, vnicus actus ſufficit ad acquirendum poſſeſſionem vel quaſi.Exemplificatur autem vt per eos ibi.& per Bart. in l. ſicuti. §. ſi quæratur.ff.ſi ſer vendic.vbi eandem doctrinam ponit.& idem vult Cat.in conſil.ſuo.iij.ſub titu.de cauſa poſ. & proprie. ¶Secundò requiritur vt dicit do. Cal. in d. conſil. xij. quòd præſentatio fuerit admiſſa & confirmata. & ſic quòd ſecuta fuerit inſtitutio. Iſtud etiam firmat dom. Card.in d.c.ex literis.in ij.opp.& Abb. Panor.in conſilio ſuo liiij.incipien.caſus contingētiæ. circa principium.in primo vol.& allegat multa iura.& idem concludit in conſil.cvj.incipien.caſus in pen.col.in ij. vol.
36 vbi dicit † quòd quando ſecuta eſt inſtitutio: ex tunc quis dicitur in quaſi poſſeſſione & non prius:& firmat Bald.in conſilio ſuprà allegato. vbi dicit quòd ſi quis non eſt admiſſus neque repulſus vel eſt appoſita conditio, de cuius veritate incerti ſumus, quòd per talem præſentationem non dicitur quis poſſidere. Et idem dicunt do.in d.c.cum eccleſia.& in aliis locis ſuprà allegatis:in quibus loquuntur de quaſi poſſeſſione electionis. quia intelligunt acquiſitam quaſi poſſeſſioné electionis,quando electio eſt confirmata & non prius. Idem in effectu tenet dominus Ant. de Butr. in repeti. c.fi.in vlt.col.de cauſa poſ.& proprie. Ego fortiùs dico quòd etiam eſt neceſſe quòd inſtitutio vel confirmatio ſit ſecuta effectum.vnde ſecus eſſet ſi ab inſtitutione eſſet appellatum, & in cauſa appellationis fuiſſet caſſata ipſa inſtitutio vel confirmatio. quia tunc talis inſtitutio vel confirmatio nullum produceret effectum.

ctum.arg.c.ꝙ autem.in fine.ĩ.eo.vnde hoc caſu perinde eſſet ac ſi ipſa inſtitutio facta non fuiſſet. Et ita perpulchra reperio decidere do. Cal.in conſil.ſuo xiij.ſuprà ad aliud propoſitum allegato. & ſatis eſt de mente dom. Alexan.in præallegato conſilio. ¶ Tertiò requiritur ſecundum dom Cald.vbi ſuprà † quòd inſtitutus 37
habitus fuerit tãquam rector vel capellanus in poſſeſſione rectoriæ vel capellæ: & ad.hoc requiſitum:& etiam ad alia ſupra enumerata:allegat notata per Inno. & Hoſtien.in d.c.ij.de reſtit. in integrum & per Ioan. And.in d ca.conſultationibus. Hoc tamen requiſitum videtur in effectu. idẽ cum præcedẽti in quo dictũ eſt quod effectus inſtitutionis debet eſſe ſecutus. ¶ Quartò & vltimò requiritur ſecundum Calde.in loco præallegato quòd ille in cuius præiudicium quaſi poſſeſſio iuriſpatr.acquiritur hoc ſciat & patiatur. Et ad hoc allegat notata per Ioan. And. in cap.bonæ.ij.de poſtula. prælato. & in c. conquerentes. de offic.ordina.& in c. cum eccleſia.de cauſa poſſeſ.& proprie. tu vide etiam Innoc.& ibi Abb.in fi.in d. c.ij. de in integrum reſtitu. & hoc eſt regulare in acquiſitione quaſi poſſeſſionis iurium incorporalium. licet ſecus ſit in rebus corporalibus l. fin.& ibi no. C.de præſcrip.lon.temp.& pulchrè declarat Beld.in l.j.& ij.in j.colum. verſic.iiij.oppono. C.de ſeruitutibus. & Barto.in l.j. §.ij. in iij.col. ff.de iti.actúq; priua. Quomodo autem probetur ſcientia & patientia illius de cuius præiudicio tractatur,vide Abb.in dicto c.cum eccleſia.in v.colum. Aduertendum tamen eſt circa prædicta † quòd ſi incorporalia 38
vacent : quia nullus illa poſſideat,tunc non eſt neceſſe habere ſcientiam vel patiẽtiam alicuius in acquiſitione quaſi poſſeſſionis illorum. ita concludit Abbas in dicto cap.in literis.in viij. colum. ſ. de reſti. ſpoliato. Et alle-

Et allegat Innocen.in dicto cap. bonæ.& hoc ſatis de ſe patet.Et ſic habemus declaratum quomodo acquiratur quaſi poſſeſſio iuripatr. & per conſequens etiam poſſumus cognoſcere quomodo admittatur ipſa quaſi poſſeſſio. quòd etiam decidit Cald.in cõſilio ſuo xiiij. incipiente caſſatur præſentatio.& in conſilio ſequenti ſub hoc eodem titulo.& tradunt doct. in dicto cap. in literis.& faciunt notata per Abb. in d.cap. cùm eccleſia.in j.colum.in fine per illum text. s̃.de cauſa poſ. & proprie. & aliquid videbimus j̃. in quæſt. xvj. & pleniùs in xviij. Quomodo autem conſeruatur quaſi poſſeſſio iuriſpat.dato quòd nulla fiat præſentatio, videbimus infrà in quæſt.xvij. ¶Decimoquintò quęro circa prædicta:quia concluſum eſt,quod ex vnica præſentatione concurrentibus aliis de quibus ſuprà acquiri-
39 tur quaſi poſſeſſio iuriſpatr. † an per exercitium alterius actus competentis patrono acquiratur dicta quaſi poſſeſſio.vtputa quia honoratur quis in eccleſia, & tractatur vt patronus. iuxta text. & ibi nota.in cap. nobis.infrà eodem.Iſta quæſtio eſt notabilis, & de facto plerunque contingere poſſet. Ego reperio quòd Fede. de Senis in conſilio ſuo ccxxiiij. incipiente ſuper primo puncto. in penult. columna in fine, decidit quòd ſic & mouetur: quia iſti ſunt actus:vt cui debetur vnus debetur & reliquus:quia ex eodem fonte procedunt. vnde concludit quòd ille, qui in aliis actibus competẽtibus patrono,fuit in quaſi poſſeſſione, etiam præſumitur eſſe in quaſi poſſeſſione præſentandi.Præmiſſam etiam concluſionem clarè firmat Ioan. Andr. in cap.quòd alicui gratioſè.in fine de regulis iuris. lib. ſexto in mercurialibus. vbi formaliter dicit, quòd per exercitium vnius actus competentis patrono erit quis poſſeſſor iuriſpatro.Iſtam eandem concluſionem

apertè

apertè ſentit Abbas per illum text. in cap.j. verſicu.& hæc faciunt. ſuprà de relig.domi.vbi dicit quòd quando non conſtat,quò iuſpatronatus pertineat ad alium, præſumendum eſt, quod pertineat ad illum qui exercuit vnum ius competens patrono tantum. & ibidem in vltimo notabili.in principio.dicit eſſe menti tenendum, & ſatis notandum, quòd per exercitium vnius iuris ſeu articuli comprehenſi ſub vniuerſo, infertur ad poſſeſsionem iuris vniuerſalis. Contrarium tamen tenet Ludo.Roma.in conſilio ſuo ccclxviij.incipiente præſens conſultatio.ſed præcedens opinio magis placet. pro qua etiam ipſe Ludo.aliqua ex prædictis fundamentis adducit. Et quibus poſtea tenendo contrarium illis reſpondeat,tamen illæ reſponſiones non tollunt ipſa fundamenta:vt in propoſito noſtro. Sentiunt tamen præfati doct. maximè Fede. in dicto conſilio quòd vbi appareret alium præſentaſſe, & ſic eſſe in quaſi poſſeſſione illius actus non procederet prædicta deciſio. quod eſt ſatis rationabile. & ad hoc faciunt plura ſimilia quæ accumulat dict. Fel. in cap. auditis.colum,viij.de præſcrip.in verſic.ij. declaratiò. Et ratio poteſt eſſe. quia tunc ceſſat præſumptio, quæ oriebatur in fauorem illius qui eſt in quaſi poſſeſſione aliorum actuum vel alterius actus quàm præſentationis.Limita etiam prædictam concluſionẽ, vt non procedat quando quis probaret quaſi poſſeſſionem circa primordia actus:quia tunc nõ diceretur probaſſe quaſi poſſeſionem actus.text.eſt & ibi Abbas in vij.notabili declarat in c.cum ına. ̃s.de electio. quandoque tamen ſecus eſt vt eſt text. in l.ſi partem. in principio.ff. quemadmo.ſerui.amitta.quem notat d. Franc.de Are. in l.iij.in princ.ff.de acquir.poſ.Et ad præmiſſam quæſtionem vide omnino dom.Ant.de But. in repetitione c.fin.

vniuerſitatis ad vocem perficiendam. d.c. ea noſcitur. Et eſt gloſſ. quam ibi extollunt do. Ant. de Butr. Imol. Abbas, & do. Feli. in d. cap. paſtoralis. in prin. in verbo plures declarantes. vt per eos. & habetur per Abbat. in
17 dicto conſ. ¶ † Suboritur nunc quæſtio acceſſoria ad prædicta, an vbi vniuerſitati competat iuſpa. ſingulares perſonæ de illa vniuerſitate ſint patronæ. conclude quòd non. arg. text. in c. qui manumittitur. xij. q. ij. & ita decidit Archi. in ca. ſi plures. xvj. q. vij. quæ refert & ſequitur Gemi. in cap. vnico in prin. in ij. col. eo. tit. lib. vj. & do. Barto. Bellenci. in apoſtillis ad Abb. in ca. nobis. ỹ. e. & vide quod dixi ſ. in verbo & vtile. in j. q. infi. ¶ Septimò quæro circa iſtud verbum cōpetens ali
18 cui. de notabili quæſtione quam vidi de facto. † An quando iuſpat. competit vniuerſitati puta populo, filiifa. habeant vocem in præſentando. In hoc puncto reperio quòd Fede. de Senis in terminis in conſil. ſuo xxx. incipien. quæſtio talis eſt. in vij. col. dicit quòd ſi parochiani eccleſiæ ſint patroni, tunc pater & filius eligunt. Et iſtam partem probat etiam deciſio Spec. in tit. de ſindico in §. quid de ſindico à caſtro, vel villa conſtituto. vbi dicit, quòd in conſtitutione ſindici facta ab vniuerſitate filiifam. interuenire debent. ſubiicit tamen, quòd conſuetudo eos non vocat. In contrarium facit, quia pater & filius pro vno capite computantur, vt notat gloſſa in l. ſecunda. C. qui ætate. lib. decimo, quam ita pro notabili allegat Baldus in l. etiam, in penultima columna. C. de excu. rei iudica. & in l. finali, C. de impuber. vbi etiam textus id probat. & multa alia ad hoc allegat d. Alex. in conſ. ſuo xlviij. incip. viſis & opportunè digeſtis. in j. col. in j. volumine. Ego arbitror in hac quæſtione diſtinguendum eſſe, quòd ſi filiifamil. habent domicilium in domo patris,

eis non competat ius præſentandi, vel vocem dandi. ſecus ſi habeant domicilium alibi. Iſtam diſtinctionem probo per theoricam Inno. in cap. cùm ex iniuncto. in fine. ꝫ. de oper. noui nuntia. vbi formaliter dicit generaliter loquendo, quòd in gerendis ab vniuerſitate filiifamilias ſunt vocandi, ſi alibi quàm in domo patris habent domicilium. ſed vbi cum patre domicilium habent, pater tantum vocandus eſt. & cum illa doctrina tranſeunt alij ibi, & eam refert & ſequitur dom. Alexand. de Imo. in l. illud. ff. quòd cuiuſque vniuerſitatis nomine. Et iſta diſtinctio eſt æqua & rationabilis. Indubitatum tamen eſt quòd vbi iuſpatronat. non competit vniuerſitati, ſed ſingularibus perſonis, quòd filij non habent ius, vel vocem viuente patre patrono. ita colligo ex verbis dom. Card. Flo. in clemen. plures. in octaua q. eod. titu. Ex hoc expreſſè dicit do. Card. in conſ. ſuo xix. incipiente, conceſſum ſub hoc eod. tit. in fin. dicit enim do. Card. ibi † quòd natura iuriſpatron. eſt vt viuēte patre filius nullam poteſtatem habeat. ſubiiciens quòd ita volunt omnia iura de iurepatro. loquentia. & maximè cle. ij. eod. tit. An autem quando iuſp. competit vniuerſitati, fœminæ virgines & viduæ admittātur. dic vt per Inno. in d. c. cùm ex iniuncto. & dixi ſ. in prima quæſt. huius verbi. ¶ † Octauò quæro, an excommunicato cōpetat iuſpatronatus. Io. And. do. Ant. Ab. & cæteri communiter in c. nobis. ꝫ. e. dicunt quòd epiſcopus malè facit illum admittēdo. ſed ſi cum ſuo cōſenſu fiat patronus erit patronus: ſed exercitium non habebit ante abſolutionem. Cùm enim excōicatus ſecundū ꝑfatos doct. maximè Io. An. religionē profiteatur & matrimoniū cōtrahat & alia faciat quę ipſemet Io. And. colligit ſuper reg. dolo facit. de regu. iur. lib. vj. ergo ſecundum eos poterit effici 19 20

21 patronus. Item ſecundum præfatos docto. † excommunicato, licet eccleſiam ingredi ad audiendum verbum Dei. c. reſponſo. j. de ſenten. excommunica. item ad orandum. vt notatur in cap. nuper. eo. tit. Ergo talis eccleſiam conſtruere poterit, & per conſequens acquirere iuſpatro. Iſtam eandem concluſionem videtur tenere Gemi. in c. vnico. §. fin. in penult. col. eo. tit. lib. vj. dum dicit allegando Specu. quod ille qui emit villam à patrono excommunicato, ſtatim poterit prǫſentare. ergo ſentit, quòd excommunicatus non poteſt eſſe patronus, & tranſmittere iuſpatrona. ad alium, licet ipſe non poſſit præſentare. idem Gemi. poſt Archid. ibi in c. pia. §. ij. in iiij. col. de excep. lib. vj. eandem concluſionem tenent domini de Rota in ſuis antiquis deciſionibus, deciſione incipiente patronus excommunicatus. ſub hoc eo. tit. Licet aliqui quo ipſi referunt ibi, & in deciſionibus antiquioribus, deciſione ij. incip. patronus excommunicatus. eo. tit. tenuerunt in patrono laico. maximè quòd ipſe poſſit præſentare, licet ſit excommunicatus, Pro qua opi. facit, quia actus facti non ſunt excommunicato interdicti. vt cõcludit Abb. per multa in c. veritatis. in pe. col. v̄. de dolo & contu. ſ. ibi ciẽs, quòd iſtud nõ habet dubium; ſed præſentari quid facti videtur vt de ſe patet. igitur, &c. Præcedens tamẽ opi. magis placet. & vltra prędicta facit, quia excommunicatus non poteſt eligere, vt decidit Inn. & alij ſequuntur in d. cap. veritatis. maximè Abb. ibi in fi. ergo videtur in ſimili quòd non poſſit prǫſentare. quod etiã tenuit Lap. allegatione ſua viij. incip. præſentans circa mediũ. vbi dicit quòd ſi præſẽtãs, vel præſentatus eſt excommunicatus, præſentatio eſt inualida. Et tenendo hanc concluſionem non obſtat dicere, quòd præſentatio ſit actus facti. quia reſpondeo quòd actus præſen-

tandi

tandi bene eſt facti: ſed ipſa præſentatio eſt iuris: quia dicitur ius annexum ſpiritualitati.i.inſtitutioni.vt declarat Abb.in ca.quanto.in ij. col.de iudi. & declaraui ſ.ſuper verbo ius.in iiij.qõ. Et eadẽ concluſio videtur poſſe teneri in bannito.In hoc tamen dicas vt per Ge. plenè in d.c.vnico.in penu.col.poſt alios ibidem & in aliis locis ibi per eum allegatis. ¶ Suboritur nũc qõ acceſſoria circa prædicta poſito † quòd excõmunicatus 12
non poſſit præſentare,an inſtitutio facta per epiſcopũ de præſentato à patrono excõicato valeat.Iſtam quæſtionem attingunt domi.de Rota in d.deciſ.ij.in antiquioribus. & referunt varias inter eos fuiſſe opiniones.tandem concludunt ſecundum opi.plurium & maiorem,quod inſtõ facta de præſentato clerico excommunicato non valet: ſecus ſi à patrono laico.& ratio diuerſitatis eſt vt ipſi ſentiũt, quia patronus laicus nihil vel parum iuris habet circa diſpoſitionem beneficij,niſi de quadam gratia iuxta notata in c. quoniam. ſ.eodem. vnde totalis diſpoſitio potius cenſetur dependere à poteſtate epiſcopi.& per conſequens inſtitutio epiſcopi tanquam ſola vis in beneficio tribuens potius erit attendenda quàm præſentatio patroni laici excommunicati: ſed in patrono clerico loquendo eius præſentatio habet vim electionis.ca. cum autem. & ibi notatur.ſ.eo.& per conſequens ex tali præſentatione transfertur ius. vnde hoc caſu totale ius non transfertur in beneficium per inſtitutionẽ epiſcopi:& ſic cum reperiatur actus factus partim à perſona inhabili,ſ.à patrono clerico excõicato,non potuit pro alia parte valere ſecundum eos. quæ concluſio eſt ſatis rationabilis,& idem in effectu concludere videtur Rota c
ſub tit.de inſtitutionibus deciſione vnica in antiquis. ¶ Secunda ſuboritur qõ acceſſoria †an patrono excõ- 13

municato currat tempus datum ad præſentandum:domini de Rota in præallegata deciſione ſecunda in fine dicunt ſub dubio forſan, quòd ſi excommunicatus volens repreſentare, repellatur ab epiſcopo prætextu excommunicationis, quòd poſſet ſuſtineri, vt ei non currat tempus argumen. cap. quia diuerſitatem. ſ.de conceſſio,præbend.vbi dicitur quòd tempus datum ad eligendum vel conferendum non currit ſuſpenſo etiã quod fuerit ſuſpenſus ex culpa ſua & rationem ponunt ibi dominus Anton.Imol.Abbas,& alij.quia impedimentum quo detinetur ſuſpenſus vt non poſſit conferre, non cauſatur immediatè ex culpa ſed ex ſuſpenſione. vnde & ſecundum eos debet inſpici cauſa immediata non autem mediata. cap. de occidendis. xxiij. quæſtione quinta cap.de cætero. cum glo. infrà
24 de homicidio. Et propterea dicunt † quòd vbi impedimentum cauſatur indirectè ex culpa non autem directè illud impedimentum prodeſt culpoſo. quòd eſt bene notandum. hinc dicit dominus Antonius de Butrig.ibi circa finem, quòd vbi ſuſpenſus nõ faceret ſe abſolui quando poſſet:tunc ſibi imputaretur & curreret ſibi tempus.& ratio eſt ſecundum eum,quia impedimentum eo caſu procederet immediatè & directè ex culpa commiſſa in non petẽdo abſolutionem.quod eſt etiam notatu dignum in propoſito noſtro. & præmiſſam cõcluſionem, quàm dixi tenere Rotam,etiam tenet ipſa Rota in antiquis ſub titulo de inſtitutionibus,deciſione vnica.Et iſta etiam nota pro intelligentia eorum quæ dicta ſunt ſ.in quæſtione xxviij verbi honorificum.vbi tetigi,an impedito pręſentare currat
25 tempus. ¶ † Nonò quæro an iuſpatr.competere poſſit iudæo vel infideli. Ioan.And. & cæteri omnes in c. nobis.ĵ.eo.decidunt quòd non per tex.in c.frigentius. ibi,chriſtianis omnibus.& in c.piæ mentis. ibi omni-

bus chriſtianis.xvj.q. vij. & ita etiam expreſſe decidit gloſ.in d.c.frigentius.& etiam probatur in c. quicunq́. el ij.eadem cauſa & quæſtione. facit capitulum gaudemus. de diuor.vbi dicitur nihil ad nos de hiis quæ foſunt.Non ſunt ergo incluſi Iudæi & infideles in diſpoſitione canonis concedentis iuſpatro. laicis per dictũ tex,&ita etiam reperio tenere Bal. in cõſilio ſuo cccxxiij.incipiente præmittendum eſt.circa finem. Idem tenet dominus Andreas Barba.in c. quanto.in fi.de iudiciis.¶ † Decimò quæro an hæretico qui tamen ſit baptizatus competere poſſit iuſpatro. videtur dicendum quod ſic: quia chriſtianus appellatur in d. c.frigentius & d.c.piæ mentis. In cõtrarium tamen concludunt Ioan. An.& alij in dicto c. nobis. & mouetur quia hæreticus nihil habet cum omnia bona eius ipſo iure ſint confiſcata.c,cum ſecundum leges. de hereticis.lib.ſexto.Et propterea dicunt quòd etiam ſi præſupponatur ipſum hæreticum acquirere iuſpatro. tamẽ illud eſſet cõfiſcatũ ſtatim. De hoc tamẽ an iuſpatrona.tranſeat in confiſcatione bonorum,in caſu prædicto nõ eſt dubium. quia confiſcatio fit à iure canonico.ſed quando confiſcatio fieret per iudicem laicum vel per ius ciuile,dic vt dicam.j. ſuper verbo vel is à quo cãm habuit vbi melius cadit. Prædictam etiã cũcluſionẽ tenet Archi.in c.quicunq́ fideliũ.xvj.q.vij. vbi dicit ꝙ ſi patro. labatur in hęreſim amittit iuſpa. Subiicit tamẽ ꝙ ſi redeat ad fidẽ illud recuperat. Circa tamẽ iſtud vltimũ aliter loquitur glo.in c.maximũ. j.q.vij.q́ dicit † ꝙ hereticus reuerſus ad fidẽ recuperat iuſpatro.qñ ſẽtẽtia cõtra eũ lata nõ erat de amiſſione iuriſpa.ſecus ſi ſẽtẽtia cõtra eũ lata erat. Quã cõcluſionẽ tenet ẽt Arch.quẽ ibi refert & ſequitur Gemi.in ij. col.in c.vnico co.ti.li.vj. Aliter etiam in hoc loquitur

26 (margin, beside "baptizatus competere…"), 27 (margin, beside "j.q.vij.q́ dicit…")

obſtat nunc text.in d.c. ex literis.quia dũ ibi dicitur ꝙ abbatiſſa præſentauit,debet intelligi quòd illam præſentationem fecit cum conſenſu capituli vel maioris partis,vel ꝙ ſola habebat ius præſentandi ex cõſuetudine vel priuilegio,vt ſic cõcordet cũ d.c. ea noſcitur. Cõuenit enim iura iuribus concordare.c. cũ expediat. de elec.lib.vj.cũ vulgaribus.An autẽ ſi prælatus pręſentauerit nomine conuẽtus vel capituli præſumendũ ſit cõſenſum ipſi⁹ capituli vel cõuẽtus interueniſſe,dic vt no.in d.c.ea noſcitur & per Arch.& d.c.Præpoſitũ diui Amb.in c.diaconi.lo.vlt.xciij.di.& facit ꝙ dicit Rota in præallegata deciſione. & habetur de hoc clarius p Rotã in antiquis deciſione prima ſub titu. de his quæ fiũt à prælato. ¶ † Duodecimò quæro an quãdo iuſpat. cõpetit cõuẽtui vel capitulo,cõuerſi & nouitij vel nõ ꝓfeſſi habeant vocem Abb.in c.j.in fi.de ꝓcura. videtur cõcludere ꝙ non.dicit enim ꝙ tales cõuerſi laici indubitãter in ſpiritualibus nõ admittũtur cũ aliis clericis,puta in electione pręlati p c.ex eo.in fi.de ele. li.vj. vbi tex.clarè dicit,ꝙ nõ ꝓfeſſi, nec cõuerſi habẽt vocẽ in electione,in tpalibus etiã nõ admittẽtur:quia appellatione capituli nõ cõprehẽdũtur cõuerſi.tex. eſt in c.& ſic Chriſtus in fi.iuncta ſuprascriptione.§. iureiurã.vbi etiam Abb.id notat. Pro qua concluſione in ſimili facit quòd decidit gloſ.approbata in cap.pe.§.de cleri.non reſiden.in verbo Aſſiſios. quæ dicit † quòd capellani & alij beneficiati in eccleſiis collegiatis nõ vocantur ad communes tractatus. nec ſunt de corpore collegij canonicorum. Prædictam etiam concluſionem tenet Ang.in.§.hoc etiam in ij.eo. in aut. de alie. & emphyteo. ¶ Decimotertiò quæro ſuper hoc verbo competens alicui † an ſi filiuſfamilias ſit patronus vtquia ei donetur iuſpatrona.vel aliter legitimè con-

29 30 31

 cceda

cedatur,pater habeat ius præſentandi, an vero ipſe filius. videtur quòd pater: quia ad eum ſpectant fructus bonorum aduentitiorum filij. l. cum oportet. C. de bonis quæ liber.l.fi.eo.titu. cum ſimilibus. Contrariũ conclude quia in ſpiritualibus vel quaſi filius non acquirit patri nec curatur de patria poteſtate. c. ſi annũ. de iudi.libro vj.& ita in ſimili decidit Abb.in c. con-
32 ſuluit.infrà eo. ¶ † Decimoquartò quæro an ius præſentandi competat ei qui eſt in quaſi poſſeſſione iuriſpatrona.licet non appareat quòd ſit patronus. breuiter concludite quòd ſic. caſus eſt in c. conſultationibus.infrà e.& in ſimili in c.querelam. ſ. de elect. & vtrobique no.probatur etiam in cap.ex literis.j.eod.& alibi ſæpe.hinc dicit dominus Car. Flo.in conſilio ſuo lxix.incip. vacante quadam parochiali eccleſia. in ij. colum.in princ. Quod quantum ad effectum præſentandi non refert an quis ſit patronus vel in quaſi poſſeſſione iuriſpatro.Ratio huius concluſionis eſt ſecũ-
33 dum doct.in prædictis locis. † quia præſentatio eſt fructus iuriſpatrona.fructus autem ſpectant ad poſſeſſorem.§. ſi quis à non domino. inſti. de rerum diuiſ. no.in c.grauis.de reſti. ſpo. igitur &c. Comprobatur per ſimile de eo qui eſt in quaſi poſſeſſione eligendi: quia poteſt dare vocem in electione, licet aliter de iure ſuo non appareat & ſic de ſimilibus de quibus per Abb. Panor. in d.c. quærelam. hanc etiam concluſionem firmãt domini de Rota in antiquis deciſionibus ſub eo tit.de præbendis deciſione quinta, quæ incipit quidam.& domi. Alexander. de Imo. in conſilio ſuo lxxv.incip.viſis.in iiij. volumi.in penult.colum.& nemo diſcrepat.Sed pro intelligentia pleniori huius quęſtionis ſuboritur alia quæſtio acceſſoria & neceſſaria,
34 † ſcilicet quando dicatur quis eſſe in quaſi poſſeſſione
iuriſpa

iuriſpatro.ſeu quę requirantur in acquiſitione quaſi poſſeſſionis iuriſpa. in hoc puncto docto.in d.c.conſultationibus .maximè Abbas Panor. ibi in vltimo notabili. & in verſiculo ex his infertur. videtur concludere,quod ille dicatur conſtitutus in quaſi poſſeſſione iuriſpatro.qui ſemel præſentauit cũ bona fide.ſcilicet credendo ſe eſſe patronum.vnde ſi poſtea talis ſecundo loco præſentet,præſentatio iſta dicitur facta à quaſi poſſeſſore iuriſpatro. vos autem dicite ꝙ plura requiruntur que enumerat Calderi.in conſilio ſuo xxij.incipiente,que requirãtur.ſub hoc eo . tit. Primò enim requiritur,ꝙ pręſentatio fuerit facta cũ bona fide.quòd etiam tenent doct.præallegati. † Quomodo 3 autem probetur ipſa bona fides declarant Inno. & alij.in c. ij.de in integ. reſtitu. Cal. conſilio ſuo xiij. incip.an requiratur ſub hoc.e.tit. Abbas Panormi. & alij in c. cum eccleſia de cauſa poſſeſ. & proprieta.& pulchrè dominus Alexan.in præallegato cõſilio lxxv. in vltima colum.& pondera, quia in iſto primo requiſito ſentit etiam Calde.quod vnica præſentatio ſufficiat.quod etiam ſentit gloſſa. & ibi Abbas Panor. in c.ſi verò infrà eod.& clarè Abbas in c.primò verſi. & hæc faciunt. ſ.de relig.do.firmat etiam dominus Car. Flor.in d.c.ex literis. in ij.colum.in ſecunda oppoſitione infrà e.& Bal.pulchrè in conſilio ſuo xxij.incipiente quidam nobilis.in fine. in tertio volumi. facit etiã gloſſ.in d.c. cum in eccleſia. in verbo in trium. ſuprà de cauſa poſſeſſ.& propri. quæ dicit quod ad acquirendã quaſi poſſeſſionem eligendi ſufficit datio vocis in vna eccleſia.& ita tranſeunt ibi Inn.Abb. & alij. idem dicit Inn. in d.c.ij.de re.in integ.in ſecunda colum. & ibi Abb.in fi.idem firmat do.Alex.in conſi.ſuo lxxiiij. incipi. viſo puncto.in tertia col.in iiij.volu.& ꝓbatur ex doctri

ex doctrina Bart.in l.j.§.ij.ff.de itine. actúque priua.& Bald.pulchrè in l.j.in j.colum.C.de ſeruitu.vbi dicunt quod in his quæ non ſolent concedi ratione facultatis vel amicitiæ:ſed tantúmodo permittuntur his qui habent ius id faciendi, vnicus actus ſufficit ad acquirendum poſſeſſionem vel quaſi.Exemplificatur autem vt per eos ibi.& per Bart. in l. ſicuti. §. ſi quæratut.ff.ſi ſer vendic.vbi eandem doctrinam ponit.& idem vult Car.in conſil.ſuo.iij.ſub titu.de cauſa poſ. & proprie. ¶Secundò requiritur vt dicit do. Cal. in d. conſil. xij. quòd præſentatio fuerit admiſſa & confirmata. & ſic quòd ſecuta fuerit inſtitutio. Iſtud etiam firmat dom. Card.in d.c.ex literis.in ij.opp.& Abb. Panor.in conſilio ſuo liiij.incipien.caſus contingẽtiæ. circa principium.in primo vol.& allegat multa iura.& idem concludit in conſil.cvj.incipien.caſus in pen.col.in ij. vol.
36 vbi dicit † quòd quando ſecuta eſt inſtitutio : ex tunc quis dicitur in quaſi poſſeſſione & non prius:& firmat Bald.in conſilio ſuprà allegato. vbi dicit quòd ſi quis non eſt admiſſus neque repulſus vel eſt appoſita conditio, de cuius veritate incerti ſumus, quòd per talem præſentationem non dicitur quis poſſidere. Et idem dicunt do.in d.c.cum eccleſia.& in aliis locis ſuprà allegatis:in quibus loquuntur de quaſi poſſeſſione electionis. quia intelligunt acquiſitam quaſi poſſeſſioné electionis,quando electio eſt confirmata & non prius. Idem in effectu tenet dominus Ant. de Butt. in repeti. c.fi.in vlt.col.de cauſa poſ.& proprie. Ego fortiùs dico quòd etiam eſt neceſſe quòd inſtitutio vel confirmatio ſit ſecuta effectum.vnde ſecus eſſet ſi ab inſtitutione eſſet appellatum, & in cauſa appellationis fuiſſet caſſata ipſa inſtitutio vel confitmatio. quia tunc talis inſtitutio vel confirmatio nullum produceret effectum.

ctum.arg.c.ꝙ autem.in fine.ꝰ.eo. vnde hoc caſu perinde eſſet ac ſi ipſa inſtitutio facta non fuiſſet. Et ita perpulchra reperio decidere do. Cal.in conſil.ſuo xiij. ſuprà ad aliud propoſitum allegato. & ſatis eſt de mente dom. Alexan.in præallegato conſilio. ¶Tertiò requiritur ſecundum dom Cald.vbi ſuprà † quòd inſtitutus 37
habitus fuerit tãquam rector vel capellanus in poſſeſſione rectoriæ vel capellæ: & ad hoc requiſitum:& etiam ad alia ſupra enumerata:allegat notata per Inno. & Hoſtien.in d.c.ij.de reſtit. in integrum & per Ioan. And.in d ca.conſultationibus. Hoc tamen requiſitum videtur in effectu. idẽ cum præcedẽti in quo dictũ eſt quod effectus inſtitutionis debet eſſe ſecutus. ¶Quartò & vltimò requiritur ſecundum Calde.in loco præallegato quòd ille in cuius præiudicium quaſi poſſeſſio iuriſpatr.acquiritur hoc ſciat & patiatur. Et ad hoc allegat notata per Ioan. And. in cap.bonæ.ij.de poſtula. prælato. & in c. conquerentes. de offic.ordina.& in c. cum eccleſia.de cauſa poſſeſ.& proprie. tu vide etiam Innoc.& ibi Abb.in fi.in d. c.ij. de in integrum reſtitu. & hoc eſt regulare in acquiſitione quaſi poſſeſſionis iurium incorporalium. licet ſecus ſit in rebus corporalibus l. fin.& ibi no. C.de præſcrip.lon.temp.& pulchrè declarat Beld.in l.j.& ij.in j.colum. verſic.iiij.oppono. C.de ſeruitutibus. & Barto.in l.j. §.ij. in iij.col. ff.de iti.actúq; priua. Quomodo autem probetur ſcientia & patientia illius de cuius præiudicio tractatur, vide Abb.in dicto c.cum eccleſia.in v.colum. Aduertendum tamen eſt circa prædicta † quòd ſi incorporalia 38
vacent : quia nullus illa poſſideat, tunc non eſt neceſſe habere ſcientiam vel patiẽtiam alicuius in acquiſitione quaſi poſſeſſionis illorum. ita concludit Abbas in dicto cap.in literis.in viij. colum. ꝰ. de reſti. ſpoliato. Et alle-

Et allegat Innocen.in dicto cap. bonæ.& hoc ſatis de ſe patet.Et ſic habemus declaratum quomodo acquiratur quaſi poſſeſſio iuripatr. & per conſequens etiam poſſumus cognoſcere quomodo admittatur ipſa quaſi poſſeſſio. quòd etiam decidit Cald.in cõſilio ſuo xiiij. incipiente caſſatur præſentatio.& in conſilio ſequenti ſub hoc eodem titulo.& tradunt doct. in dicto cap. in literis.& faciunt notata per Abb. in d.cap. cùm eccleſia.in j.colum.in fine per illum text. s.de cauſa poſ. & proprie. & aliquid videbimus j. in quæſt. xvj. & pleniùs in xviij. Quomodo autem conſeruatur quaſi poſſeſſio iuriſpat.dato quòd nulla fiat præſentatio, videbimus infrà in quæſt.xvij. ¶Decimoquintò quęro circa prædicta:quia concluſum eſt,quod ex vnica præſentatione concurrentibus aliis de quibus ſuprà acquiritur quaſi poſſeſſio iuriſpatr. † an per exercitium alterius actus competentis patrono acquiratur dicta quaſi poſſeſſio.vtputa quia honoratur quis in eccleſia, & tractatur vt patronus. iuxta text. & ibi nota.in cap. nobis.infrà eodem.Iſta quæſtio eſt notabilis, & de facto plerunque contingere poſſet. Ego reperio quòd Fede. de Senis in conſilio ſuo ccxxiiij. incipiente ſuper primo puncto. in penult. columna in fine, decidit quòd ſic & mouetur: quia iſti ſunt actus:vt cui debetur vnus debetur & reliquus:quia ex eodem fonte procedunt. vnde concludit quòd ille, qui in aliis actibus competẽtibus patrono,fuit in quaſi poſſeſſione, etiam præſumitur eſſe in quaſi poſſeſſione præſentandi.Præmiſſam etiam concluſionem clarè firmat Ioan. Andr. in cap.quòd alicui gratiosè.in fine de regulis iuris. lib. ſexto in mercurialibus. vbi formaliter dicit, quòd per exercitium vnius actus competentis patrono erit quis poſſeſſor iuriſpatro.Iſtam eandem concluſionem

39

apertè

apertè ſentit Abbas per illum text. in cap.j. verſicu.& hæc faciunt. ſupià de relig.domi.vbi dicit quòd quando non conſtit,quò iuſpatronatus pertineat ad alium, præſumendum eſt, quod pertineat ad illum qui exercuit vnum ius competens patrono tantum. & ibidem in vltimo notabili.in principio.dicit eſſe menti tenendum, & ſatis notandum, quòd per exercitium vnius iuris ſeu articuli comprehenſi ſub vniuerſo, infertur ad poſſeſsionem iuris vniuerſalis. Contrarium tamen tenet Ludo.Roma.in conſilio ſuo ccclxviij.incipiente præſens conſultatio.ſed præcedens opinio magis placet. pro qua etiam ipſe Ludo.aliqua ex prædictis fundamentis adducit. Et quibus poſtea tenendo contrarium illis reſpondeat,tamen illæ reſponſiones non tollunt ipſa fundamenta:vt in propoſito noſtro. Sentiunt tamen præfati doct. maximè Fede. in dicto conſilio quòd vbi appareret alium præſentaſſe, & ſic eſſe in quaſi poſſeſſione illius actus non procederet prædicta deciſio. quod eſt ſatis rationabile. & ad hoc faciunt plura ſimilia quæ accumulat dict. Fel. in cap. auditis.colum,viij.de præſcrip.in verſic.ij. declaratiò. Et ratio poteſt eſſe. quia tunc ceſſat præſumptio, quæ oriebatur in fauorem illius qui eſt in quaſi poſſeſſione aliorum actuum vel alterius actus quàm præſentationis.Limita etiam prædictam concluſionē, vt non procedat quando quis probaret quaſi poſſeſſionem circa primordia actus:quia tunc nō diceretur probaſſe quaſi poſſeſionem actus.text.eſt & ibi Abbas in vij.notabili declarat in c.cum vna.ē.de electio. quandoque tamen ſecus eſt vt eſt text. in l.ſi partem. in principio.ff. quemadmo.ſerui.amitta.quem notat d. Franc.de Are. in l.iij.in princ.ff.de acquir.poſ.Et ad præmiſſam quæſtionem vide omnino dom.Ant de But. in repetitione c.fin.

c.fi.colum.xxix.& ſequenti de cauſa poſ.& proprie.& conclude vt per eum. quia plenè loquitur poſt alios per eũ relatos. ¶ Decimoſextò quæro circa prædicta
40 de quæſtione ſæpe occurrenti † pone quòd Titius prę ſentauerit pluribus vocibus rectorem ad eccleſiam: vltimo loco Sempronius præſentauit quis iſtorum dicatur in quaſi poſſeſſione.& ſic quis erit potior in præſentatione de nouo fienda. iſtam quæſtionem tangit Federi de Senis in dicto conſilio ccxxxiiij.in penult. colum.& decidit quòd in poſſeſſorio obtinebit ille qui vltimo loco præſentauit.allegat text.in c.cum eccleſia ſutrina.ibi vltimo & immediate ſupra. de cauſa poſſeſ.& proprie.& alia de quibus per eum. Idem pulchrè decidit Oldra.in conſilio ſuo cccxij. incipi. thema quæſtionis.circa finem. Eandem concluſionem tenet dominus Card.Floren.in c.ex literis.in ij.oppoſi. ǰ.eo.Idem tenet.Ioan An.& ibi Abbas refert & ſequitur in vij.col.in d.c. cum eccleſia ſutrina. vbi dicunt, quòd non eſt neceſſe,quòd electus vixerit per tempus
41 xl.annorum,ad hoc † quod electores dicãtur cõſtituti in quaſi poſſeſſione eligendi: ſed ſufficit vnicus actus & vltimus:& ſic vnica electio & vltima, Eandem concluſionem facit do.Feli.Sandeus in c.cùm acceſſiſſent. ante p.col.ſ.de conſti.& allegat Fede.in d.conſilio ccxxxiiij.dicunt tamen Fede.& do.Feli.in dictis locis ſecus eſſe,vbi ageretur petitorio. quia poſſeſſio non pręſcripta legitimo tempore non tolleret præcedentem præſcriptam allegant notata in c. cum de beneficio. de præben.libr. vj. Eandem concluſionem ſentit Barto.in l.j.§.ij.de iti.actuque priua. vbi dicit quod ſi dubitetur an aliquis habeat ius eligendi, ſufficit probare quod dederit vocem in proxima præcedenti electione.Contra tamen prædictam concluſionem facit regula quæ

gula quæ

regula quæ habet quod iunior poſſeſſio præſumitur clandeſtina.c.licet cauſam.vbi Inn.& alij notant:maximè Abb.in x.not.ſ.de proba.& dicit Bart.in l.Celſus.in v.col.ff.de vſucap.quod vbi poſſeſſio antiquior appareat,nouus poſſeſſor præſumitur in mala fide.& quod probans de antiquiori poſſeſſione vincere debeat.Firmat etiam Bart.in l.ſi duo. in prin.in pe.col.ff. vti poſ.Ergo videtur quod ille qui priùs fuit conſtitutus in quaſi poſſeſſione præſentandi præferatur poſteriori in præſentatione de nouo fienda. Retenta prædicta concluſione ad iſtud fundamentum poteſt reſpon deri, quòd dicta regula non procedit in iſtis incorporalibus.ita Io.And.licet Abb.ſibi contradicat in d. ca. licet cauſam.allegat Io.And.not.in c.j.ſ.eod.vbi dicitur quòd iuſp.& alia iura incorporalia ſunt apud plures inſolidum. hoc etiam in propoſito ſentit Bar.in d. l.Celſus.in v.col. ergo quaſi poſſeſſio iuriſpat. poterit eſſe licitè apud eum.qui vltimo loco præſentauit. vel aliter dicamus, quòd in terminis noſtris quaſi poſſeſſio iunior præfertur:quia antiquior poſſeſſor fuit priuatus quaſi poſſeſſione ſua patiendo & non condicendo vltimo præſentanti,iuxta notata per Inn.in d.cap. ij.de in integ.reſtitu.in ſua gloſſ.magna.& clariùs per Bald.in l.j.in vltima colum.verſic.tamen ad intelligentiam horum.C.de ſerui. & aqua.& per do. Card.Flo. in c.ex literis.in ſecundo contrario.niſi enim ſcientia & patiētia primi poſſeſſoris interueniſſet,vltimus præſentans non acquiſiuiſſet poſſeſſionem: vt dicunt præfati doct. & ſuprà plenius dictum eſt.& firmat Car.in conſ.ſuo xv.inci.duo bis præſentant.ſub hoc eod. tit.

¶ Vel aliter & tertiò dicamus, quòd vera eſt dicta regula, ſ.quòd iunior poſſeſſio præſumitur clandeſtina. Sed præſumptio ipſa tollitur: quia in caſu noſtro præ-

ſupponim⁹, ꝙ vltimus pręſentator fuerit in bona fide: & ꝙ eius præſentatio fuerit confirmata per iudicẽ, ad quẽ ſpectat cõfirmatio, vel inſtitutio: & ꝙ alia cõcurre rint neceſſaria ad legitimè acquirẽdũ ipſam quaſi poſſeſſionẽ. quæ ſ. enumerata ſunt xiiij. q. in ver. ſed ꝓ intelligẽtia. De materia tñ dictę regulę ꝙ poſſeſſio iunior præſumitur clandeſtina, vide in locis pͣallegatis. Stat ergo ex prædictis concluſio, ꝙ ille qui vlt. loco præſen tauit ꝑfertur in pñtatione de nouo fiẽda aliis, q antea etiã plurib. vicibus præſentauerant, declarando vt ſ.
42 ¶Decimoſeptimò quæro circa prædicta †pone ꝙ vn⁹ ex plurib. patronis præſentat: alij ſunt negligentes: an propter hoc ſint priuati quaſipoſſeſſione ſua. in hoc pũcto dicas, qđ ſi non appareat eũ, q præſentauit eã præſentationẽ feciſſe animo priuandi alios ſua quaſi poſſeſſione, alij nõ ſunt priuati. Quinimo per pñtationẽ factã p vnũ conſeruatur quaſi poſſeſſio aliorũ ita conclu dit do. Abb. in conſ. ſuo liiij. incip. Chriſti, &c. in j. vol. & poteſt exẽplificari prædicta deciſio qñ patronus q pñtauit, nõ dixit ſe eſſe vnicũ patronũ: ſed dixit ſe vnũ ex patronis. tunc enim atteſtatur alios habere cõpatronos: & eo modo ius ipſorũ conſeruat. Præmiſſam etiã cõcluſionẽ clarè ponit Fed. de Senis in cõſ. ſuo ij. incip. nobilis quidã genere. in vlt. dub. dicẽs, qđ licet qñ vn⁹ ſolus eſt in poſſeſſione eligendi, & p. mittit aliũ eligere, amittat ſuã poſſeſſionẽ. ſecus tamen ſcđ. n eũ ſi habeat ius eligendi cũ aliis: q a illi ſi eligãt vtũtur iure ſuo: nec poſſunt probari. Idẽ expreſsè ſentit Cald. Pro præmiſſa etiã cõcluſione facit tex. in l. cõmunis ſeruus. ff. de acq. poſ. vbi probatur, ꝙ ſi vnus poſſideat rẽ cõmunem, ab omnib. cõſociis poſſideri intelligitur. Et ꝓpterea dicit
43 ibi notabiliter Bar. †ꝙ ſi plures ſunt hæredes, q habeãt bona cõmunia: & vnus ſolus adminiſtrat, & fruct⁹ ꝑcipit

pit:dicitur alij poſsidere q̀a ille q adminiſtrauit totũ, videtur geſſiſſe iure familiaritatis,& cõmuni nomine. ¶†Decimooctauò quęro,quib.modis admittatur qua 44
ſi poſſeſsio iuriſpa. Circa hanc quęſtionẽ ego reperio, ꝙ Cal.in d.cõſ.ſuo xv.dicit ꝙ q̀s eã perdit, qñ apparet cũ ſpoliatũ:puta q̀a voluit p̄ñtare &non fuit admiſſus. vel qñ nõ præſentat:quia credit ad ſe nõ pertinere ius pręſentãdi qđ poſsidebat:vel qñ non eſt auſus præſentare cõtra voluntatẽ corũ,qui dicunt ad ſe tãtũ ſpectare ius pręſentãdi.& ſic quãdo per aliquẽ actum exteriorẽ appareat eũ amiſiſſe ipſam quaſi poſſeſsionẽ.allegat l.iij.§.in amittẽdo.ff.de ac.poſ.hĩc dicit ipſe Cal. in conſ.pręcedenti xiiij ꝙ quãdo pręſentatio alicuius fuit caſſata per ſentẽtiã,& ille permiſit eam ſententiã trãſire in rem iudicatã,tũc perdit eã poſſeſsionẽ quam habebat:& quòd ille perdat quaſi poſſeſsionẽ iuriſp. & ẽt aliorũ iuriũ incorporaliũ,q excluditur ab exercẽdo actũ,& actus ille exercetur p aliũ vel alios,ẽt ꝓbat text.in c.cũ eccleſia ſutrina.& ibi not.Ab.in j.col.ſ̃.de cã poſ.& ꝓpric.ſubiiciẽs Ab.ibi p hoc eẽ notãdũ,ꝙ in retinẽtia quaſi poſſeſſione iuriũ incorporaliũ non ſẽp ſufficiat animus.vide ẽt ad iſtã q.Inn.in c.ĩ literis.ſ̃.de reſt.ſpo.¶†Decimononò q̀ro p̄ſuppoſito,ꝙ ius p̄ſẽtã 45
di cõpetat ei q ẽ ĩ quaſi poſſeſſiõe iuriſp.pone ꝙ ille q ẽ in poſſeſſiõe p̄ſẽtet vnũ:verus patr. p̄ſẽtet aliũ:q̀s ex iſtis p̄ſẽtatis p̄fertur.Iſtã q.format Ab.Pan.in c.cõſultationib.in fi.ſ̃.eo.tit. Et decidit in effectu ꝙ p̄feretur p̄ſẽtatus à poſſeſſore dũmõ ſit bõæfidei.Idẽ tenẽt doc. d.de Ro.in antiq̀s deciſionib.deciſ.v.in c.q̀dã ſub tit. đ p̄b.Rõ huius cõcluſ. ẽ, q̀a vt dictũ ẽ ſ̃.in xj.q. p̄ſẽtatio eſt fructus iuriſp.vt concludunt doc. in d.c.conſultationibus.& in capitulo ex his. infrà eodem.Sed fructus ſpectat ad poſſeſſorem bonęfidei.vt ibidem no.&

in c.quærelam.de elec.ergo, &c. Hanc tamen concluſionem limita, vt non procedat, quando ante inſtitutionem factam conſtaret de proprietate ipſius iuriſpa. quia tunc præſentatus per habentem proprietatẽ, vel
46 dominiũ deberet potius inſtitui. Et ratio eſt† quia proprietas abſorbet cauſam poſſeſsionis. c.cum dilectus. cauſa poſ.& proprie. Ita concludit & limitat Abb.in d.ca.conſultationibus,in fi. Pro qua limitatione facit quod decidit Io.An.in c.dilecti. in princip.s̃.de arbit. vbi dicit, quod ſi homines vnius caſtri ſint in quaſi poſſeſſione paſcuandi infra limites alterius,& poſtea oriatur cõtentio inter homines dictorum caſtrorum, ex eo quòd paſcua non ſufficiant vtriſque:tunc profiterentur domini illorum paſcuorum. argu.cap.ſuggeſtum.j̃.de decimis. cum aliis iuribus per præfatũ doctorem allegatis.& refert & ſequitur Rot.in ſingulari incip. præſcribit communitas. charta xviij. col.iiij. vide quod infrà paulo dicetur. Præcedens ergo deciſio procedit quando poſt inſtitutionem conſtat de proprietate alterius ex præſentationibus.quia per hoc nõ debet remoueri prẹſentatus à poſſeſſore.eſt verũ,quòd in poſterum præſentabit verus patronus, cum de eius proprietate conſtet. Ita clarè probat text. in dicto ca. conſultationibus. ibi cum ex hoc ei qui de iure, &c. Item ille qui fuit inſtitutus in poſterum recognoſcet eum in verum patronum : non autem recognoſcet illum poſſeſſorem qui eum præſentauit.ita dom. Cardi. Flo.ibidem in prima quæſtione,& alij ſequũtur.Item in caſu præmiſſæ concluſionis datur cautela, ipſi vero patrono,vt repræſentet de nouo illum inſtitutum, qui fuit præſentatus à poſſeſſore : vt ex tali repræſentatione acquirat poſſeſſionem iuriſpatronatus, quam prius non habebat. text.in capitulo ſi vero. & ibi no-

tant omnes.§.eod. Et firmat do.Card.Flo.in d.c.conſultationibus circa fi. Secundò limita præmiſſam concluſionẽ vt procedat quando poſſeſſor eſt bonæfidei, vt dictum eſt. Si autem ſit malæfidei neutra tenebitur. præſentatio enim veri patroni ideo non tenebit: quia ſibi non licet propria autoritate reaſſumere poſſeſsionem. Non etiam tenebit præſentatio alterius propter malam fidem. Ita Innoc.in d.cap. in literis.de reſti.ſpolia.& firmat Pan.in d.cap.conſultationibus.& in cap. cum eccleſia ſutrina.in pen.col. de cauſa poſſeſ.& proprie.& ibi etiam concludit Io.de Imol.in vltimis verbis.licet dom.Ant.Ibi videatur voluiſſe, quòd hoc caſu præſentatio veri patroni teneat. Aduerte tamen ad primam limitationem ſuprà relatam, quia Inn.in cap. in literis.§.de reſt.ſpo.quem refert & ſequitur Panor. in cap.cum eccleſia ſutrina. de cauſa poſ.& proprie. col.pen. videantur tenere cõtrarium: quia dicũt quod electio poſſeſſoris prȩferetur electioni proprietarij,& illa potius eſt cõfirmanda.& ſatis præſupponũt, quòd de proprietate ipſius proprietarij conſtet,& ratio præ militat quandocunque conſtet de proprietate. dum dicunt, quòd ideo præfertur electus à poſſeſſore, quia proprietario non licuit priuare poſſeſſorẽ propria autoritate.ideo de dicta prima limitatiõe dubito. ¶† Vigeſimò quæro circa prædicta.pone quod verus patronus præſentet:& tamen nec ipſe, nec alius ſit in quaſi poſſeſsione, an præſentatio ſit nulla, tanquam facta à non poſſeſſore.ex dictis in præcedenti q.concluditur, quod imo præſentatio tenet: quia vbi cõſtat aliquem eſſe verum patronum, ipſe poteſt præſentare, licet nõ ſit in quaſi poſſeſſione. Et ita probatur in d.c.conſultationibus.& contrario ſenſu.& ibi not. Abb.qui etiam ad hoc allegat Inn.in c.cumana.§.de elec.inferẽs. Ab. 47

per hoc quòd fructus fundi pertinet ad dominū, licet non ſit in poſſeſſione, ex quo nullus alius eſt poſſeſſor. & hoc nullam habet dubitationem. ideo vlterius non
48 inſiſto. ¶ † Vigeſimoprimò quæro pone quòd duo ſint in quaſi poſſeſſione iuriſpa, vnus eſt verus patronus a lius eſt putatiuus: verus patronus præſentat vnum, putatiuus alium: quis præferri debeat. Iſtā quæſtionē format Bal. in d. l. ij. in vlti. col. C. de ſerui. & aqua. & decidit ꝙ præferri debeat præſentatus à vero patrono. in tantum quòd ſi præſentatus à putatiuo inſtituatur, poterit alter præſentatus à vero patrono illum facere remoueri. & ratio eſt ſecūdum eū quia præſentatus à vero patrono fuit præſentatus à iuſto poſſeſſore. allegat Inn. in d. c. conſultationibus. qui hoc mihi non dicit. licet dicat quò preſentatio facta à iuſto poſſeſſore. & ſic à poſſeſſore bonæ fidei, teneat: ſed in caſu noſtro: ita poteſt eſſe poſſeſſor bonæfidei putatiuus patronus ſicut verus. Caſus eſt iuncta glo. in verbo poſſidebat. in dicto c. conſultationibus. Quare ego crederem quod ſi putatiuus patronus etiam poſſideret bona fide, inſtitutus ad eius præſentationem non deberet remoueri, quia hoc caſu quantum ad ipſam præſentationem factam, perinde eſt ac ſi eſſet verus patronus, per ea quæ dicta ſunt ſ. in iiij. q. Et cùm duo fuerint præſentati: vt in themate quæſtionis præſupponitur, fuit locus gratificationi. c. cū autē. & ibi notatur. ĩ. eo. Arbitror tamē deciſionem Bald. poſſe ſaluari in caſu, quando ante inſtitutionem conſtaret de proprietate veri patroni, non propter ipſius fundamentum quòd non concludit vt ſupra dixi, ſed ex eo, quia tunc non conſideraretur poſſeſſio. quia proprietas illam abſorbet. c. cū dilectus. ſuprà de cauſa poſ. & proprie. & dixi ſupra. in q. xix. Hoc enim caſu bene verum eſt,

præſen

præſentatus per verum patronũ poſſeſſorem poteſt facere remoueri præſentatum per putatiuum patronum quantuncunque pariter poſſeſſorem, per fundamentum d.c.cum dilectus.& ſatis eſt de mente Abb.in d.c. conſultationibus. ibi in fin.niſi contra fundamentum d.cap.cum dilectus.inſtetur vt dixi in quæſt.xix. Nota tamen circa prædicta de patrono putatiuo † quòd vbi talis patronus non eſſet in quaſi poſſeſſione,præſentatio per eum facta nihil valeret indiſtinctè. caſus eſt in d.c.conſultationibus. & ibi Abbas colligit in ij.notabili.ſubiiciens per hoc eſſe limitandam l.Barbarius. ff.de offic.præto.& ratio eſt,quia vt ſæpe dixi,præſentatio eſt quidam fructus iuriſpatro. qui fructus ſpectat poſſeſſori vel vero domino, vbi nullus alius ſit poſſeſſor:vt declarat Abb.per illum text.in d.c.conſultationibus. in penult.notabili. & habetur in c.ex literis. ȷ̄. eodem tit.Et per hoc eſt dicendum, quòd præſentatus per talem patronem putatiuum, qui non ſit poſſeſſor, dato quòd inſtituatur,tamen poſſit remoueri quandocunque compareat verus patronus, vel legitimus poſſeſſor,per prædicta in fine, hoc tamen limita vt in ſequenti quæſtione dicitur. ¶ Vigeſimoſecundò quæro circa prædicta. pone † quòd duo ſunt quaſi poſſeſſores iuriſpatron.vnus bonæ fidei: alter malæ fidei: vnus præſentat vnum:alter alium. Epiſcopus inſtituit præſentatũ à malæ fidei poſſeſſore, an talis inſtitutus debeat remoueri.Iſtam quæſt.tangit Inn.in d.c. cõſultationibus.in fi.& decidit,quòd ſi incertũ eſt de mala fide præſentantis,tunc propter incertitudinem tuendus eſt inſtitutus in poſſeſſione beneficij per c.cũ veniſſent de in integrũ reſti.& per c.cum veniſſent.de inſti.Tamen ſecundũ eum ſi poſtea conſtaret de veritate & ſic de mala fide pręſentãtis,remouebitur dictus pręſentatus ab

49 50

tus ab illo:& dabitur beneficium præſentato à bonę fidei poſſeſſore, penes quem eſt fructus iuripatro. Præſentatus ergo per malæ fidei poſſeſſorē, dato quòd fuerit inſtitutus debes remoueri ſecundum Inn. & ratio eſt vt ipſe dicit, quia poſſeſſor malęfidei non facit fructus ſuos.c.grauis de reſtit.ſpo.cũ ſimilibus. Ergo præſentare non potuit, cum præſentatio ſit fructus iuriſpatro. vnde ſi præſentauit nullum ius tranſtulit in præſentatum. Iſtam eādem concluſionem ſequuntur alij, maximè do.Car.Flo.ibi in v. quæſt. Idem concludunt domini de Rota alia allegando in nouis deciſionibus, deciſione incip. collatio ſub hoc eo. tit. Idem Abb.in effectu.in c.ex literis in pe.col.j.eodē. qui etiā ad hoc allegat In.notabiliter in c.ij.de in inte.reſti.& in c.literis.de reſti.ſpo. Idē etiā cōcludere videtur Gem.poſt Lapum.in c.eum qui beneficium in princ. in j. col. de præben.lib.vj. Hanc tamen concluſionem limitat eſſe verā dominus Card.Flo.in d.c.conſultationibus in v. q.dummodo à tali inſtitutione fuerit appellatum:quia tunc bene retractari poterit.alias ſecus. & ratio eſt ſecundum eum:qua talis inſtitutio ſi non appelletur ab ea tranſit in rem iudicatam, & habet vim diffinitiuæ. c.fi.cum ibi notat.de elec.lib.vj. & ita etiam intelligit ipſe in c.ex literis.in.§.contrario.j.eodem tit. Sed hic cadit quæſtio acceeſſoria pro intelligentia pleniori præcedentis. pone quod iſte præſentans malęfidei nullum habeat aduerſarium, ſed ſolus præſentet. & ad eius inſtantiam proponatur edictũ publicum, vt moris eſt, iuxta d.c.fi.& nemo compareat & ſequatur inſtitutio, an ſi poſtea veniat verus patronus. vel poſſeſſor bonæ fidei, & petat reuocari dictam inſtitutionen offerens ſe probaturum malam fidem præſentantis, an erit audiendus. Conclude breuiter quod non: ita decidit

cidit Gemini.in c.ij.de offici.vica.libro.vj.in ij colum.
dicẽs † quod ſi epiſcopus inſtituiſſet aliquem ad peti- 51
tionem eius qui aſſerit ſe patronum emiſſo edicto publico,tunc patrono vero eſſet præiudicatum pro illa vice.allegat notata,in c.ij.de his quæ fiunt à præla.vbi Ioan Andr. & Abbas dicunt quòd ſi contempti non contradicunt infra tempus edicti, de quo in dicto c. fi.non poſſunt amplius contradicere. Iſtud idem in effectu concludit dominus Card. Floren. in dicto cap.conſultationibus.in iiij. quæſt. in fi. & in ſequen. & in dicto capitulo ex literis.in iij.contrario. Iſtã etiã concluſionem firmat dominus Felin. Sandeus in cap. cùm Bertoldus. in iiij.columna in verſicu.quid autem ſi ordinarius. de re iudi. Et mouetur inter cætera: quia quando aliquis eſt iuſſus loqui, ſi tacet videtur conſentire etiam ad ſui præiudicium.l.de ætate.§. qui tacuit.ff.de interroga.act.c.ij.de confeſſis libro vj.notat Inno.c.j.de his quæ fiunt à maiori parte.cap. Si ergo propoſito edicto verus patronus modò comparuit,ſibi eſt imputandum:& ſi quis dicat tenendo hãc
concluſionem,quid reſpondebimus ad iura & authoritates ſupra allegatas,in quibus dicitur,quòd malę fidei poſſeſſor non facit fructus ſuos,& per conſequens videtur quòd præſentatio & inſtitutio tractari debeãt. Ego reſpondeo ,quod conſenſus tacitus veri patroni qui non comparuit in termino edicti.confirmauit illam præſentationem, & ſubſequentem inſtitutionem :& pro illa vice ſibi præiudicauit per prædicta, vnde poſteò non auditur petendo illam reuocari. ex qua ratione infertur, quòd idem eſſet,quando ille,qui præſentaſſet, poſſeſſor non eſſet aliquo modo, etiam cum mala fide:quia ſi patronus non comparuit edicto ſibi imputet:quod etiam de mente pręfatorum

ex doctrina Bart.in l.j.§.ij.ff.de itine. actúque priua.& Bald.pulchrè in l.j.in j.colum.C.de ſeruitu.vbi dicunt quod in his quæ non ſolent concedi ratione facultatis vel amicitiæ:ſed tantũmodo permittuntur his qui habent ius id faciendi, vnicus actus ſufficit ad acquirendum poſſeſſionem vel quaſi.Exemplificatur autem vt per eos ibi.& per Bart. in l. ſicuti. §. ſi quæratur.ff.ſi ſer vendic.vbi eandem doctrinam ponit.& idem vult Car.in conſil.ſuo.iij.ſub titu.de cauſa poſ. & proprie. ¶Secundò requiritur vt dicit do. Cal. in d. conſil. xij. quòd præſentatio fuerit admiſſa & confirmata. & ſic quòd ſecuta fuerit inſtitutio. Iſtud etiam firmat dom. Card.in d.c.ex literis.in ij.opp.& Abb. Panor.in conſilio ſuo liiij.incipien.caſus contingẽtiæ. circa principium.in primo vol.& allegat multa iura.& idem concludit in conſil.cvj.incipien.caſus in pen.col.in ij. vol.
36 vbi dicit † quòd quando ſecuta eſt inſtitutio : ex tunc quis dicitur in quaſi poſſeſſione & non prius:& firmat Bald.in conſilio ſuprà allegato. vbi dicit quòd ſi quis non eſt admiſſus neque repulſus vel eſt appoſita conditio, de cuius veritate incerti ſumus, quòd per talem præſentationem non dicitur quis poſſidere. Et idem dicunt do.in d.c.cum eccleſia.& in aliis locis ſuprà allegatis:in quibus loquuntur de quaſi poſſeſſione electionis. quia intelligunt acquiſitam quaſi poſſeſſionẽ electionis,quando electio eſt confirmata & non prius. Idem in effectu tenet dominus Ant. de Butr. in repeti. c.fi.in vlt.col.de cauſa poſ.& proprie. Ego fortiùs dico quòd etiam eſt neceſſe quòd inſtitutio vel confirmatio ſit ſecuta effectum.vnde ſecus eſſet ſi ab inſtitutione eſſet appellatum, & in cauſa appellationis fuiſſet caſſata ipſa inſtitutio vel confirmatio. quia tunc talis inſtitutio vel confirmatio nullum produceret effectum.

ctum.arg.c.ꝙ autem.in fine.ī.eo. vnde hoc caſu perinde eſſet ac ſi ipſa inſtitutio facta non fuiſſet. Et ita perpulchra reperio decidere do. Cal.in conſil.ſuo xiij.ſuprà ad aliud propoſitum allegato. & ſatis eſt de mente dom. Alexan.in præallegato conſilio. ¶Tertiò requiritur ſecundum dom Cald.vbi ſuprà † quòd inſtitutus 37
habitus fuerit tãquam rector vel capellanus in poſſeſſione rectoriæ vel capellæ: & ad.hoc requiſitum:& etiam ad alia ſupra enumerata:allegat notata per Inno. & Hoſtien.in d.c.ij.de reſtit. in integrum & per Ioan. And.in d ca.conſultationibus. Hoc tamen requiſitum videtur in effectu. idẽ cum præcedẽti in quo dictũ eſt quod effectus inſtitutionis debet eſſe ſecutus. ¶Quartò & vltimò requiritur ſecundum Calde.in loco præallegato quòd ille in cuius præiudicium quaſi poſſeſſio iuriſpatr.acquiritur hoc ſciat & patiatur. Et ad hoc allegat notata per Ioan. And. in cap.bonæ.ij.de poſtula. prælato. & in c. conquerentes. de offic.ordina.& in c. cum eccleſia.de cauſa poſſeſ.& proprie. tu vide etiam Innoc.& ibi Abb.in fi.in d.c.ij. de in integrum reſtitu. & hoc eſt regulare in acquiſitione quaſi poſſeſſionis iurium incorporalium. licet ſecus ſit in rebus corporalibus l. fin.& ibi no. C.de præſcrip.lon.temp.& pulchrè declarat Beld.in l.j.& ij.in j.colum. verſic.iiij.oppono. C.de ſeruitutibus. & Barto.in l.j. §.ij. in iij.col. ff.de iti.actúq; priua. Quomodo autem probetur ſcientia & patientia illius de cuius præiudicio tractatur, vide Abb.in dicto c.cum eccleſia.in v.colum. Aduertendum tamen eſt circa prædicta † quòd ſi incorporalia 38
vacent: quia nullus illa poſſideat, tunc non eſt neceſſe habere ſcientiam vel patiẽtiam alicuius in acquiſitione quaſi poſſeſſionis illorum. ita concludit Abbas in dicto cap.in literis.in viij. colum. ſ. de reſti. ſpoliato.

Et alle-

Et allegat Innocen.in dicto cap. bonæ.& hoc ſatis de ſe patet. Et ſic habemus declaratum quomodo acquiratur quaſi poſſeſſio iuripatr. & per conſequens etiam poſſumus cognoſcere quomodo admittatur ipſa quaſi poſſeſſio. quòd etiam decidit Cald.in cõſilio ſuo xiiij. incipiente caſſatur præſentatio.& in conſilio ſequenti ſub hoc eodem titulo.& tradunt doct. in dicto cap. in literis.& faciunt notata per Abb. in d.cap. cùm eccleſia.in j.colum.in fine per illum text. ſ.de cauſa poſ. & proprie. & aliquid videbimus ĩ. in quæſt. xvj. & pleniùs in xviij. Quomodo autem conſeruatur quaſi poſſeſſio iuriſpat.dato quòd nulla fiat præſentatio, videbimus infrà in quæſt.xvij. ¶ Decimoquintò quęro circa prædicta:quia concluſum eſt,quod ex vnica præſentatione concurrentibus aliis de quibus ſuprà acquiritur

39 tur quaſi poſſeſſio iuriſpatr. † an per exercitium alterius actus competentis patrono acquiratur dicta quaſi poſſeſſio.vtputa quia honoratur quis in eccleſia, & tractatur vt patronus. iuxta text. & ibi nota.in cap. nobis.infrà eodem. Iſta quæſtio eſt notabilis, & de facto plerunque contingere poſſet. Ego reperio quòd Fede. de Senis in conſilio ſuo ccxxiiij. incipiente ſuper primo puncto. in penult. columna in fine, decidit quòd ſic & mouetur: quia iſti ſunt actus:vt cui debetur vnus debetur & reliquus:quia ex eodem fonte procedunt. vnde concludit quòd ille, qui in aliis actibus competẽtibus patrono,fuit in quaſi poſſeſſione, etiam præſumitur eſſe in quaſi poſſeſſione præſentandi. Præmiſſam etiam concluſionem clarè firmat Ioan. Andr. in cap.quòd alicui gratioſè.in fine de regulis iuris. lib. ſexto in mercurialibus. vbi formaliter dicit, quòd per exercitium vnius actus competentis patrono erit quis poſſeſſor iuriſpatro. Iſtam eandem concluſionem

apertè

apertè ſentit Abbas per illum text. in cap.j. verſicu.& hæc faciunt. ſuprà de relig.domi.vbi dicit quòd quando non conſtat,quò iuſpatronatus pertineat ad alium, præſumendum eſt, quod pertineat ad illum qui exercuit vnum ius competens patrono tantum. & ibidem in vltimo notabili.in principio.dicit eſſe menti tenendum, & ſatis notandum, quòd per exercitium vnius iuris ſeu articuli comprehenſi ſub vniuerſo, infertur ad poſſeſsionem iuris vniuerſalis. Contrarium tamen tenet Ludo.Roma.in conſilio ſuo ccclxviij.incipiente præſens conſultatio.ſed præcedens opinio magis placet. pro qua etiam ipſe Ludo.aliqua ex prædictis fundamentis adducit. Et quibus poſtea tenendo contrarium illis reſpondeat,tamen illæ reſponſiones non tollunt ipſa fundamenta:vt in propoſito noſtro. Sentiunt tamen præfati doct. maximè Fede. in dicto conſilio quòd vbi appareret alium præſentaſſe, & ſic eſſe in quaſi poſſeſſione illius actus non procederet prædicta deciſio. quod eſt ſatis rationabile. & ad hoc faciunt plura ſimilia quæ accumulat dict. Fel. in cap. auditis.colum.viij.de præſcrip.in verſic.ij. declaratiò. Et ratio poteſt eſſe. quia tunc ceſſat præſumptio, quæ oriebatur in fauorem illius qui eſt in quaſi poſſeſſione aliorum actuum vel alterius actus quàm præſentationis.Limita etiam prædictam concluſionẽ, vt non procedat quando quis probaret quaſi poſſeſſionem circa primordia actus:quia tunc nõ diceretur probaſſe quaſi poſſeſionem actus.text.eſt & ibi Abbas in vij.notabili declarat in c.cum vna.ſ.de electio. quandoque tamen ſecus eſt vt eſt text. in l.ſi partem. in principio.ff. quemadmo.ſerui.amitta.quem notat d. Franc.de Are. in l.iij.in princ.ff.de acquir.poſ.Et ad præmiſsam quæſtionem vide omnino dom.Ant.de But. in repetitione

c.fin.

c.fi.colum.xxix.& ſequenti de cauſa poſ.& proprie.& concludevt per eum. quia plenè loquitur poſt alios per eũ relatos. ¶ Decimoſextò quæro circa prædicta
40 de quæſtione ſæpe occurrenti † pone quòd Titius prę ſentauerit pluribus vocibus rectorem ad eccleſiam: vltimo loco Sempronius præſentauit quis iſtorum di catur in quaſi poſſeſſione.& ſic quis erit potior in præ ſentatione de nouo fienda. iſtam quæſtionem tangit Federi de Senis in dicto conſilio ccxxxiiij.in penult. colum. & decidit quòd in poſſeſſorio obtinebit ille qui vltimo loco præſentauit.allegat text.in c.cum eccleſia ſutrina.ibi vltimo & immediate ſupra. de cauſa poſſeſ.& proprie.& alia de quibus per eum. Idem pulchrè decidit Oldra.in conſilio ſuo cccxij. incipi. thema quæſtionis.circa finem. Eandem concluſionem tenet dominus Card.Floren.in c.ex literis.in ij.oppoſi. ỹ.eo.Idem tenet.Ioan An.& ibi Abbas refert & ſequitur in vij.col.in d.c. cum eccleſia ſutrina. vbi dicunt, quòd non eſt neceſſe,quòd electus vixerit per tempus
41 xl.annorum,ad hoc † quod electores dicãtur cõſtituti in quaſi poſſeſſione eligendi : ſed ſufficit vnicus actus & vltimus:& ſic vnica electio & vltima, Eandem concluſionem facit do.Feli.Sandeus in c.cùm acceſſiſſent. ante p.col.s̃.de conſti.& allegat Fede,in d.conſilio ccxxxiiij.dicunt tamen Fede.& do.Feli.in dictis locis ſecus eſſe,vbi ageretur petitorio, quia poſſeſſio non prę ſcripta legitimo tempore non tolleret præcedentem præſcriptam allegant notata in c. cum de beneficio. de præben.libr. vj. Eandem concluſionem ſentit Barto.in l.j.§.ij.de iti.actuque priua. vbi dicit quod ſi dubitetur an aliquis habeat ius eligendi, ſufficit probare quod dederit vocem in proxima præcedenti electione.Contra tamen prædictam concluſionem facit regula quæ

gula quæ

regula quæ habet quod iunior poſſeſſio præſumitur clandeſtina.c.licet cauſam.vbi Inn.& alij notant:maximè Abb.in x.not.ſ.de proba.& dicit Bart.in l.Celſus.in v.col.ff.de vſucap.quod vbi poſſeſſio antiquior appareat,nouus poſſeſſor præſumitur in mala fide.& quod probans de antiquiori poſſeſſione vincere debeat.Firmat etiam Bart.in l.ſi duo. in prin.in pe.col.ff. vti poſ.Ergo videtur quod ille qui prius fuit conſtitutus in quaſi poſſeſſione præſentandi præferatur poſteriori in præſentatione de nouo fienda. Retenta prædicta concluſione ad iſtud fundamentum poteſt reſponderi, quòd dicta regula non procedit in iſtis incorporalibus.ita Io.And.licet Abb.ſibi contradicat in d. ca. licet cauſam.allegat Io.And.not.in c.j.ſ.eod.vbi dicitur quòd iuſp.& alia iura incorporalia ſunt apud plures inſolidum. hoc etiam in propoſito ſentit Bar.in d. l.Celſus.in v.col. ergo quaſi poſſeſſio iuriſpat. poterit eſſe licitè apud eum.qui vltimo loco præſentauit. vel aliter dicamus, quòd in terminis noſtris quaſi poſſeſſio iunior præfertur:quia antiquior poſſeſſor fuit priuatus quaſi poſſeſſione ſua patiendo & non condicendo vltimo præſentanti,iuxta notata per Inn.in d.cap. ij.de in integ.reſtitu.in ſua gloſſ.magna.& clariùs per Bald.in l.j.in vltima colum.verſic.tamen ad intelligentiam horum.C.de ſerui. & aqua.& per do. Card.Flo. in c.ex literis.in ſecundo contrario.niſi enim ſcientia & patiẽtia primi poſſeſſoris interueniſſet,vltimus præſentans non acquiſiuiſſet poſſeſſionem: vt dicunt præfati doct. & ſuprà plenius dictum eſt.& firmat Car.in conſ.ſuo xv.inci.duo bis præſentant.ſub hoc eod. tit. ¶ Vel aliter & tertiò dicamus, quòd vera eſt dicta regula, ſ.quòd iunior poſſeſſio præſumitur clandeſtina. Sed præſumptio ipſa tollitur: quia in caſu noſtro præ-

pit:dicitur alij poſsidere q̇a ille q̇ adminiſtrauit totũ, videtur geſſiſſe iure familiaritatis,& cõmuni nomine.

¶†Decimooctauò quęro,quib.modis admittatur qua ſi poſſeſsio iuriſpa. Circa hanc quęſtionẽ ego reperio, ꝙ Cal.in d.cõſ.ſuo xv.dicit ꝙ qs eã perdit, qñ apparet cũ ſpoliatũ:puta q̇a voluit p̄ñtare &non fuit admiſſus. vel qñ nõ præſentat:quia credit ad ſe nõ pertinere ius pręſentãdi q̇d poſsidebat:vel qñ non eſt auſus præſentare cõtra voluntatẽ eorũ,qui dicunt ad ſe tãtũ ſpectare ius pręſentãdi.& ſic quãdo per aliquẽ actum exteriorẽ appareat eũ amiſiſſe ipſam quaſi poſſeſsionẽ.allegat l.iij.§.in amittẽdo.ff.de ac.poſ.hĩc dicit ipſe Cal. in conſ.pręcedenti xiiij ꝙ quãdo pręſentatio alicuius fuit caſſata per ſentẽtiã,& ille permiſit eam ſententiã trãſire in rem iudicatã,tũc perdit eã poſſeſsionẽ quam habebat:& quòd ille perdat quaſi poſſeſsionẽ iuriſp. & ẽt aliorũ iuriũ incorporaliũ,q̇ excluditur ab exercẽdo actũ,& actus ille exercetur p̱ aliũ vel alios,ẽt ꝓbat text.in c.cũ eccleſia ſutrina.& ibi not.Ab.in j.col.ſ̃.de cã poſ.& ꝓprie.ſubiiciẽs Ab.ibi p̱ hoc eẽ notãdũ,ꝙ in retinẽtia quaſi poſſeſſione iuriũ incorporaliũ non ſẽp̱ ſufficiat animus.vide ẽt ad iſtã q.Inn.in c.ĩ literis.ſ̃.de reſt.ſpo. 44

¶†Decimononò q̇ro p̄ſuppoſito,ꝙ ius p̄ſẽtãdi cõpetat ei q̇ ẽ ĩ quaſi poſſeſſiõe iuriſp.pone ꝙ ille q̇ ẽ in poſſeſſiõe p̄ſẽtet vnũ:verus patr. p̄ſẽtet aliũ:q̇s ex iſtis p̄ſẽtatis p̄fertur.Iſtã q.format Ab.Pan.in c.cõſultationib.in fi.ſ̃.eo.tit. Et decidit in effectu ꝙ p̄feretur p̄ſẽtatus à poſſeſſore dũmõ ſit bõæ fidei.Idẽ tenẽt doc. d.de Ro.in antiq̄s deciſionib.deciſ.v.in c.q̇dã ſub tit. d̄ p̄b.Rõ huius cõcluſ.ẽ,q̇a vt dictũ ẽ ſ̃.in xj.q. p̄ſẽtatio eſt fructus iuriſp.vt concludunt doc. in d.c.conſultationibus.& in capitulo ex his. infrà eodem.Sed fructus ſpectat ad poſſeſſorem bonę fidei.vt ibidem no.& 45

in c.quærelam.de elec.ergo, &c. Hanc tamen concluſionem limita, vt non procedat, quando ante inſtitutionem factam conſtaret de proprietate ipſius iuriſpa. quia tunc præſentatus per habentem proprietatē, vel
46 dominiū deberet potius inſtitui. Et ratio eſt†quia proprietas abſorbet cauſam poſſeſsionis. c.cum dilectus. cauſa poſ.& proprie. Ita concludit & limitat Abb.in d.ca.conſultationibus,in fi. Pro qua limitatione facit quod decidit Io.An.in c.dilecti. in princip.ṡ.de arbit. vbi dicit, quod ſi homines vnius caſtri ſint in quaſi poſſeſſione paſcuandi infra limites alterius,& poſtea oriatur cōtentio inter homines dictorum caſtrorum, ex eo quòd paſcua non ſufficiant vtriſque:tunc profiterentur domini illorum paſcuorum. argu.cap.ſuggeſtum.ȷ̄.de decimis. cum aliis iuribus per præfatū doctorem allegatis.& refert & ſequitur Rot.in ſingulari incip. præſcribit communitas. charta xviij. col.iiij. vide quod infrà paulo dicetur. Præcedens ergo deciſio procedit quando poſt inſtitutionem conſtat de proprietate alterius ex præſentationibus.quia per hoc nō debet remoueri prǽſentatus à poſſeſſore.eſt verū,quòd in poſterum præſentabit verus patronus, cum de eius proprietate conſtet. Ita clarè probat text. in dicto ca. conſultationibus. ibi cum ex hoc ei qui de iure, &c. Item ille qui fuit inſtitutus in poſterum recognoſcet eum in verum patronum : non autem recognoſcet illum poſſeſſorem qui eum præſentauit.ita dom. Cardi. Flo.ibidem in prima quæſtione,& alij ſequūtur.Item in caſu præmiſſæ concluſionis datur cautela, ipſi vero patrono, vt repræſentet de nouo illum inſtitutum, qui fuit præſentatus à poſſeſſore : vt ex tali repræſentatione acquirat poſſeſſionem iuriſpatronatus, quam prius non habebat. text.in capitulo ſi vero. & ibi no-

tant omnes. ỹ. eod. Et firmat do. Card. Flo. in d. c. conſultationibus circa fi. Secundò limita præmiſſam conclusioné vt procedat quando poſſeſſor eſt bonæfidei, vt dictum eſt. Si autem ſit malæfidei neutra tenebitur. præſentatio enim veri patroni ideo non tenebit: quia ſibi non licet propria autoritate reaſſumere poſſeſsionem. Non etiam tenebit præſentatio alterius propter malam fidem. Ita Innoc. in d. cap. in literis. de reſti. ſpolia. & firmat Pan. in d. cap. conſultationibus. & in cap. cum eccleſia ſutrina. in pen. col. de cauſa poſſeſ. & proprie. & ibi etiam concludit Io. de Imol. in vltimis verbis. licet dom. Ant. Ibi videatur voluiſſe, quòd hoc caſu præſentatio veri patroni teneat. Aduerte tamen ad primam limitationem ſuprà relatam, quia Inn. in cap. in literis. ſ. de reſt. ſpo. quem refert & ſequitur Panor. in cap. cum eccleſia ſutrina. de cauſa poſ. & proprie. col. pen. videantur tenere cõtrarium: quia dicũt quod electio poſſeſſoris preferetur electioni proprietarij, & illa potius eſt cõfirmanda. & ſatis præſupponũt, quòd de proprietate ipſius proprietarij conſtet, & ratio præ militat quandocunque conſtet de proprietate. dum dicunt, quòd ideo præfertur electus à poſſeſſore, quia proprietario non licuit priuare poſſeſſoré propria autoritate. ideo de dicta prima limitatiõe dubito. ¶ † Vi 47
geſimò quæro circa prædicta. pone quod verus patronus præſentet: & tamen nec ipſe, nec alius ſit in quaſi poſſeſsione, an præſentatio ſit nulla, tanquam facta à non poſſeſſore. ex dictis in præcedenti q. concluditur, quod imo præſentatio tenet: quia vbi cõſtat aliquem eſſe verum patronum, ipſe poteſt præſentare, licet nõ ſit in quaſi poſſeſſione. Et ita probatur in d. c. conſultationibus. & contrario ſenſu. & ibi not. Abb. qui etiam ad hoc allegat Inn. in c. cumana. ſ. de elec. inferẽs. Ab.

per hoc quòd fructus fundi pertinet ad dominũ, licet non ſit in poſſeſſione, ex quo nullus alius eſt poſſeſſor. & hoc nullam habet dubitationem. ideo vlterius non
48 inſiſto. ¶ † Vigeſimoprimò quęro pone quòd duo ſint in quaſi poſſeſſione iuriſpa, vnus eſt verus patronus alius eſt putatiuus: verus patronus præſentat vnum, putatiuus alium: quis præferri debeat. Iſtã quæſtionẽ format Bal. in d. l. ij. in vlti. col. C. de ſerui. & aqua. & decidit ꝙ præferri debeat præſentatus à vero patrono. in tantum quòd ſi præſentatus à putatiuo inſtituatur, poterit alter præſentatus à vero patrono illum facere remoueri. & ratio eſt ſecũdum eũ quia præſentatus à vero patrono fuit præſentatus à iuſto poſſeſſore. allegat Inn. in d. c. conſultationibus. qui hoc mihi non dicit. licet dicat quò preſentatio facta à iuſto poſſeſſore. & ſic à poſſeſſore bonæ fidei, teneat: ſed in caſu noſtro : ita poteſt eſſe poſſeſſor bonæ fidei putatiuus patronus ſicut verus. Caſus eſt iuncta glo. in verbo poſſidebat. in dicto c. conſultationibus. Quare ego crederem quod ſi putatiuus patronus etiam poſſideret bona fide, inſtitutus ad eius præſentationem non deberet remoueri, quia hoc caſu quantum ad ipſam præſentationem factam, perinde eſt ac ſi eſſet verus patronus, per ea quæ dicta ſunt ſ. in iiij. q. Et cùm duo fuerint præſentati: vt in themate quæſtionis præſupponitur, fuit locus gratificationi. c. cũ autẽ. & ibi notatur. ĩ. eo. Arbitror tamẽ deciſionem Bald. poſſe ſaluari in caſu, quando ante inſtitutionem conſtaret de proprietate veri patroni, non propter ipſius fundamentum quòd non concludit vt ſupra dixi, ſed ex eo, quia tunc non conſideraretur poſſeſſio. quia proprietas illam abſorbet. c. cũ dilectus. ſuprà de cauſa poſ. & proprie. & dixi ſupra. in q. xix. Hoc enim caſu bene verum eſt, præſen

præſentatus per verum patronũ poſſeſſorem poteſt facere remoueri præſentatum per putatiuum patronum quantuncunque pariter poſſeſſorem, per fundamentum d.c.cum dilectus.& ſatis eſt de mente Abb.in d.c. conſultationibus. ibi in fin.niſi contra fundamentum d.cap.cum dilectus.inſtetur vt dixi in quæſt.xix. Nota tamen circa prædicta de patrono putatiuo † quòd v- 49
bi talis patronus non eſſet in quaſi poſſeſſione,præſentatio per eum facta nihil valeret indiſtinctè. caſus eſt in d.c.conſultationibus. & ibi Abbas colligit in ij.notabili.ſubiiciens per hoc eſſe limitandam l.Barbarius. ff.de offic.præto.& ratio eſt,quia vt ſæpe dixi,præſentatio eſt quidam fructus iuriſpatro. qui fructus ſpectat poſſeſſori vel vero domino, vbi nullus alius ſit poſſeſſor:vt declarat Abb.per illum text.in d.c.conſultationibus. in penult.notabili. & habetur in c.ex literis. ij. eodem tit.Et per hoc eſt dicendum, quòd præſentatus per talem patronem putatiuum, qui non ſit poſſeſſor, dato quòd inſtituatur,tamen poſſit remoueri quandocunque compareat verus patronus, vel legitimus poſſeſſor,per prædicta in fine, hoc tamen limita vt in ſequenti quæſtione dicitur. ¶ Vigeſimoſecundò quæro 50
circa prædicta. pone † quòd duo ſunt quaſi poſſeſſores iuriſpatron.vnus bonæ fidei: alter malæ fidei; vnus præſentat vnum:alter alium. Epiſcopus inſtituit præſentatũ à malæ fidei poſſeſſore, an talis inſtitutus debeat remoueri.Iſtam quæſt.tangit Inn.in d.c. cõſultationibus.in fi.& decidit,quòd ſi incertũ eſt de mala fide præſentantis,tunc propter incertitudinem tuendus eſt inſtitutus in poſſeſſione beneficij per c.cũ veniſſent de in integrũ reſti.& per c.cum veniſſent.de inſti.Tamen ſecundũ eum ſi poſtea conſtaret de veritate & ſic de mala fide pręſentãtis,remouebitur dictus pręſentatus ab

tus ab illo:& dabitur beneficium præſentato à bonę fidei poſſeſſore,penes quem eſt fructus iuripatro. Præſentatus ergo per malæfidei poſſeſſorē,dato quòd fuerit inſtitutus debes remoueri ſecundum Inn. & ratio eſt vt ipſe dicit,quia poſſeſſor malęfidei non facit fructus ſuos.c.grauis de reſtit.ſpo.cũ ſimilibus.Ergo præſentare non potuit,cum præſentatio ſit fructus iuriſpatro.vnde ſi præſentauit nullum ius tranſtulit in præſentatum. Iſtam eãdem concluſionem ſequuntur alij, maximè do.Car.Flo.ibi in v. quæſt. Idem concludunt domini de Rota alia allegando in nouis deciſionibus, deciſione incip. collatio ſub hoc eo. tit. Idem Abb.in effectu.in c.ex literis in pe.col.ĵ.eodē. qui etiã ad hoc allegat In.notabiliter in c.ij.de in inte.reſti.& in c.literis.de reſti.ſpo.Idē etiã cõcludere videtur Gem.poſt Lapum.in c.cum qui beneficium in princ. in j. col. de præben.lib.vj. Hanc tamen concluſionem limitat eſſe verã dominus Card.Flo.in d.c.conſultationibus in v. q.dummodo à tali inſtitutione fuerit appellatum:quia tunc bene retractari poterit.alias ſecus. & ratio eſt ſecundum eum:qua talis inſtitutio ſi non appelletur ab ea tranſit in rem iudicatam, & habet vim diffinitiuæ. c.ſi.cum ibi notat.de elec.lib.vj. & ita etiam intelligit ipſe in c.ex literis.in.§.contrario.ĵ.eodem tit. Sed hic cadit quæſtio acceſſoria pro intelligentia pleniori præcedentis.pone quod iſte præſentans malęfidei nullum habeat aduerſarium, ſed ſolus præſentet. & ad eius inſtantiam proponatur edictũ publicum,vt moris eſt,iuxta d.c.ſi.& nemo compareat & ſequatur inſtitutio,an ſi poſtea veniat verus patronus.vel poſſeſſor bonæ fidei, & petat reuocari dictam inſtitutionen offerens ſe probaturum malãm fidem præſentantis, an erit audiendus. Conclude breuiter quod non: ita decidit

cidit Gemini.in c.ij.de offici.vica.libro.vj.in ij colum. dicẽs † quod ſi epiſcopus inſtituiſſet aliquem ad peti- 51
tionem eius qui aſſerit ſe patronum emiſſo edicto publico,tunc patrono vero eſſet præiudicatum pro illa vice.allegat notata,in c.ij.de his quæ fiunt à præla.vbi Ioan Andr. & Abbas dicunt quòd ſi contempti non contradicunt infra tempus edicti, de quo in dicto c. fi. non poſſunt amplius contradicere. Iſtud idem in effectu concludit dominus Card. Floren. in dicto cap.conſultationibus.in iiij. quæſt. in fi. & in ſequen. & in dicto capitulo ex literis.in ij.contrario. Iſtã etiã concluſionem firmat dominus Felin. Sandeus in cap. cùm Bertoldus. in iiij.columna in verſicu.quid autem ſi ordinarius. de re iudi. Et mouetur inter cætera: quia quando aliquis eſt iuſſus loqui, ſi tacet videtur conſentire etiam ad ſui præiudicium.l.de ætate.§. qui tacuit.ff.de interroga.act.c.ij.de confeſſis libro vj.notat Inno.c.j.de his quæ fiunt à maiori parte.cap. Si ergo propoſito edicto verus patronus modò comparuit,ſibi eſt imputandum:& ſi quis dicat tenendo hãc concluſionem,quid reſpondebimus ad iura & authoritates ſupra allegatas,in quibus dicitur,quòd malę fidei poſſeſſor non facit fructus ſuos,& per conſequens videtur quòd præſentatio & inſtitutio tractari debeãt. Ego reſpondeo, quod conſenſus tacitus veri patroni qui non comparuit in termino edicti. confirmauit illam præſentationem, & ſubſequentem inſtitutionem : & pro illa vice ſibi præiudicauit per prædicta, vnde poſteò non auditur petendo illam reuocari. ex qua ratione infertur, quòd idem eſſet, quando ille,qui præſentaſſet, poſſeſſor non eſſet aliquo modo, etiam cum mala fide:quia ſi patronus non comparuit edicto ſibi imputet:quod etiam de mente pręfatorum

doctorum. Fateor tamẽ, quòd dictus inſtitutus recognoſcet verũ patronum in futurum verbaliter vel per inſtrumentũ ſecundũ do. Anto. de Butr. in c. ex literis. ĵ. eod. vel patiendo ſe repræſentari ab illo, iuxta c. ſi verò. ĵ. eo. & dixi. ſ. in quæſt. xix. in fi. Sed iterum inſtabit ſubtilis contra dictam concluſionẽ, & dicet ꝙ doctores in dicto c. conſultationibus. maximè Abbas in vltimo notabili iudiſtinctè dicunt, ꝙ inſtitutio facta ad præſentationẽ eius, qui nõ eſt patronus, nec bonæ fidei poſſeſſor, reuocari debet. & tamẽ etiã ipſi ſciebãt veriſimiliter diſpoſitionem d. c. fin. cum gloſ. ij. ſcilicet ꝙ in præſentationibus præponuntur edicta. Ergo ſentiunt quòd non obſtante edicto, ſit fienda dicta reuocatio. Ad hæc ego reſpondeo, quòd Abb. & cæteri loquũtur ſecundum tẽpus d. c. conſultationibus. quo tẽpore edicta non proponebantur, non obſeruabatur diſpoſitio d. c. fi. & ita intelligit illum text. d. c. conſultationibus. do. Card. Flo. in d. c. ex literis. in §. contrario. Limitatur nunc prædicta concluſio, vt non procedat quando epiſcopus inſtituiſſet vel contuliſſet beneficium ſine alicuius præſentatione: quia tunc ſi poſt eà appareret patronus aſſerens ſe velle præſentare infra tempus debitum petendo inſtitutum remoueri debere. tunc deberet audiri. Iſtam limitationem colligo ex verbis Gemi. in d. c. ij. in ij. col. Et ratio poteſt eſſe: quia tunc non eſt quid imputetur patrono: ex quo nõ fuit citatus nec emanauit edictum. In collatione enim beneficiorum non proponitur edictum, vt dicit Hoſtiẽ. quem refert & ſequitur Abbas in d. c. ſecundo de his quæ fiunt à præla. allegat not. in d. c. fi. de elect. libro ſexto. Et pro hac limitatione eſt text. in c. decernimus. xvj. q. vij. & declaraui ſupra ſuper verbo honorificum. in j. q. dic. vt ibi plenè dixi. An autem in caſibus in

ſibus in quibus debet fieri reuocatio inſtitutionis illemet iudex, qui inſtitutionem fecit, poſſit illam reuocare, vide Gemi. poſt gloſ. & alios in d.c.fi. & in c.ij. de officio vicar. lib. vj. in ij. col. vbi etiam tangit an vicarius epiſcopi poſſit ipſam reuocare. ¶ † Vigeſimotertiò quæro circa hoc verbum, competens alicui. an ius præſentandi competat ei qui mouetur quæſtio ſuper iure patronatus vel ſuper quaſi poſſeſione illius. Iſtam quæſtionem tangũt gloſ. & doc. maximè Ab. plenè in c. ex literis. ʒ. eod. & in c. ij. ſ. de reſtitutio. in integrũ. & doct. in c. hæc quippe iij. q. vj. & in dictis locis referuntur plures opiniones. Vna eſt opinio, quòd præſentatio poſſit fieri litependente ea ratione: quia præſentatio eſt quidam fructus iuriſpatronatus. vnde ſicut poſſeſſor in re prophana colligit fructus litependente, ita in hoc iure. Iſtam opinionem dicit Abb. in dicto capitulo ex literis communiter ſentire doctores. Eandem opinionẽ tenet Bald. in l. ij. in vltima col. C. de ſeruitutibus & aqua. Alia & ſecunda eſt opinio, quã tenet gl. in d. capitulo ex literis. quod non poſſit præſentare ille, cui lis eſt mota. Et dato quod admittatur præſentatio, non tamen debet ſequi inſtitutio per ſuperiorem, ſed debet expectari exitus cauſę. Hanc opinionẽ tenet ẽt do. Alex. in conſi. ſuo. lxxv. incip. viſis in penul. colũ. in iiij. volu. Et ratio eſt ſecundum gl. prę dictam, quia ſi contingeret præſentantem ſuccumbere, non poſſent reſtitui fructus præſentationis, ex quo inſtitutio eſſet facta legitimè: quia canonicè inſtitutus non remouetur ſine culpa. Iſtam opinionem videtur etiam tenere Rota in ſuis deciſionibus nouis deciſione prima incipiente poſſeſſor. ſub hoc titulo de iurepatronatus vbi dicunt † ꝙ licet quando mota eſt 53
quæſtio ſuper caſtro vel villa, in qua ſit iuſpatrona.
poſſit

52 (margin, beside "Vigeſimotertiò")

poſſit pendente lite per poſſeſſorem fieri præſentatio. quod etiam ſequitur dom. Fel. Sandeus in c. cum Bertoldus.in vlt.col.ſ.de re iud.tamen ſecus eſt ſecundum Rotam quando lis ſuper iure ſeu poſſeſſione præſentandi moueretur, & lis conteſtata eſſet quia poſt litis conteſtationem mala fides induceretur. & ſic præſentatio fieri non poſſet, vt dicit Rota. ¶ Tertia fuit opinio principalis Ioannis in d.c. hæc quippe. & refert gl. in d c.ij.de integ.reſti. in vlt.glo. vt diſtinguendum ſit, quòd aut quæſtio eſt mota ſuper poſſeſſione, quia negatur aduerſarium poſſidere:& tunc non debet admitti præſentatio:quia ſuper hoc pendet queſtio.& ita intelligitur d. ca.ij. aut verò mouetur quæſtio ſuper proprietate iuriſpatro. vt quia negat aduerſarium eſſe patronum, licet ſit in poſſeſſione:& tunc bene poteſt ipſe aduerſarius præſentare.Ratio eſt,quia exiſtens in poſſeſſione rei lite pendente poteſt colligere fructus illius rei,tamen non debet preſentatus inſtitui;licet præſentatio admitti debeat, licet & debet ipſa inſtitutio differri in euentum cauſæ.Ratio eſt † quia poſſeſſor ſi ſuccumbat,tenetur reſtituere omnes fructus,quos percepit poſt litem conteſtatam, vt not. in cap. grauis.de reſt. ſpo.ſed ſi inſtitueretur præſentatus lite pendente & ſuccumberet præſentator in proprietate, non poſſet reſtituere illum fructum : quia legitimè inſtitutus remoueri non debet.& ideo propter impoſſibilitatem reſtituendi debet differri inſtitutio. Iſtam diſtinctionem refert & ſequitur Abb.in d.c.ex literis poſt dom. Anto.ibidem in col penult.& idem tenet do.Ant.in d. c.ij. ¶ Quarta fuit opinio Inno.in d.ca.ij.& ibi refert & ſequitur Abbas in pen. col. quòd etiam mota quæſtione ſuper poſſeſſione,poterit lite pendente fieri electio,vel preſentatio.Ratio eſt ſecundum prefatos doctores

ctores:quia quando quis prætendit ſe eſſe in poſſeſſione non debet prohiberi vti ſua poſſeſſione: tamen ſecundum eos differetur confirmatio in euentum litis: quia illius electio vel præſentatio confirmabitur, qui obtinebit in cauſa. Iſta opinio eſt in effectu eadẽ cum prima.& ſic Abb.fuit varius.quia in d.ca.ex literis. tenet præcedentẽ tertiã opin.& diſtinctionem. ¶ Quinta fuit opinio Hoſt. in d.ca.ij. & ibi refert Abb. in vit. col. & primò dicit ipſe, quòd prædicta diſtinctio ſeu opinio Ioannis ſuprà relata ſibi non placet:quia dat locum figmentis. Nam ea attenta ſecundum eum aduerſarius volens impedire electionem, diceret, quòd reus conuentus non eſt in poſſeſſione eligendi vel præſentandi. vnde diſtinguit ipſe ſic. quòd aut eſt contentio ſuper iure præſentandi, aut ſuper iure eligendi. Primo caſu non poteſt lite pendente fieri præſentatio. ſic poteſt intelligi ſecundum eum c.ex literis. de iurepatronatus & aſſignat rationem, quia non multum præiudicatur patrono, ſi non præſentat intra tempora:quia dato quòd præſentaret non attenderetur præſentatio ſua: ſi non decideretur lis infra tempora præfixa:tunc enim poſſet epiſcopus eccleſiæ prouidere. c.quoniam. & c.eam te. ĵ.eo.tit. Secundo caſu, ſcilicet quando eſt contentio de iure eligendi, cùm non ſint determinata tempora ad litem decidendam. argu. c.dudum.& cap. congregato.de elect.poterit fieri electiò lite pendente.vt in d.ca.ij. Iſta opinio Hoſt. ſatis videtur concordare cum opin. glo. in d.c. ex literis. ſ.relat. Iſtam tamen differentiam ſeu diuerſitatem Hoſt. damnat do. Ant.de But.Abb.in d.c.ij.dicentes quòd iure non probatur.& d.c.ex literis.non dicit præſentationem non poſſe fieri lite pendente: & licet in ſenſu contrario id probare videatur, tamen debet intelligi quantum ad confir

confirmationem, quæ non poteſt fieri pendente lite. mihi etiam diſplicet dicta diſtinctio Hoſtien. quia nõ eſt rationabilis nec concludens. ¶ Sextam opin. diuerſam à prædictis videtur tenere dom. Card. Flo. in dicto cap. ex literis. in vlt. colum. dicit enim quòd pendente lite ſuper proprietate, poteſt fieri præſentatio & inſtitutio. ſecus ſi mouetur quæſtio ſuper poſſeſſione, ſcilicet an poſſideat vel non: quia tunc differtur inſtitutio. Ratio eſt ſecundum eum: quia poſſeſſio litigioſa non ſufficit, vt quis interim vtatur fructib. iſta ſunt verba ſua. Mihi autem in hoc puncto placet tertia opin. diſtinguens ſuprà relata: quia meliori fundamento eſt comprobata: & eam etiã ſequi videtur Archid. in dicto cap. hæc quippe. & Hoſt. hic in ſumma in verſicu. quid iuris. in fine & in ſecundo membro diſtinctionis prædictæ: ſcilicet quando eſt mota quęſtio ſuper poſſeſſione: vt tunc non debeat admitti præſentatio. concordat etiam Rota ſuprà allegata in dicta ſua deciſione j. & Card. ſuprà relatus. in præcedenti opinio. Et tenendo hanc concluſionem non obſtat, quòd dicit Hoſt. ſuprà relatus in dicto c. ij. ſcilicet quòd iſta opin. & diſtinctio dat locum figmentis: quia ſi dicamus, quod mota quæſtione ſuper poſſeſſione non poſſit fieri præſentatio, dicit ipſe, quòd ad impediendum præſentationem ſemper aduerſarius diceret, quòd alter non eſt in poſſeſſione. Ad hoc reſpondetur, quòd non eſt veriſimile, quòd quis dicat alium non poſſidere. & cum ſi per hoc ad iudicium petat, quandu ſciat eo poſſidere propter iuramentum calumniæ quòd præſtatur in iudicio etiam in ſpiritualibus hodie per capitulum primum, de iura. calum. lib. vj. nemo enim præſumitur immemor ſalutis æternę. l. fin. C. ad l. Iuliam repe. Item non eſt veriſimile, propterea quòd agens vel litigans temerè

temerè bene cogitare poteſt ſe in expenſis eſſe cōdemnandum.l.eum quem temerè.ff.de iudiciis.l.properandum.§.ſinautem alterutra. C. de iudiciis.c.finem litib. ſ.de dolo & contu. Præterea non eſt veriſimile, quòd quis mouet litem ſuper poſſeſſione ad effectum impediēdi præſentationem:quia in themate & in quæſtione iſta præſupponitur quòd quæſtio ſit mota antequā eueniat caſus pręſentationis fiendæ.& ſic pręſupponitur quòd lite pendente accidit eccleſiam vacare:vnde caſſare videtur fundamentum, vel abſurdum quòd dicebat Hoſt.militare:quando autem eccleſia iā vacante oriretur lis vel inter patronos vel inter epiſcopum & patronum vel inter pręſentatos quid iuris ſit dixi ſ. q.xxiiij.verbi honorificum.No.tamē vnum circa prædicta † quòd vbi præſentatio eſſet facta à patrono vel 55
à bonæ fidei poſſeſſore ante litem motam, debet fieri confirmatio:licet ante confirmationē ſit mota lis ſuo iure ſeu proprietate iuris eligēdi.Ita decidit Abb. pan. in d.c.ij.circa finem.dicens ita ſentire d.Anton. ibi aſſgnat rationem,quia ex quo præſentatio fuit facta ante litem motam,non ſubiacet amplius reſtitutioni per conteſtationem litis poſteà factam: quia ſicut fructus percepti non ſubiacent reſtitutioni niſi à tempore litis conteſtatę vt ipſe ibi declarat:ita nec virtus iſtius pręſentationis iam oblatæ ſuperiori ante litem conteſtatam debet impediri per conteſtatā ſuperuenientē. ita Abb.poſt do.Ant.in d.c.ij.circa finē.¶ Vigeſimoquartò quæro circa iſtud verbum cōpetens alicui † an præ- 56
ſentatio competat patrono ad beneficiū vacans in curia romana. Conclude ꝙ ſic,quia reſeruatio facta per papam de beneficiis vacantibus in curia non trahitur ad beneficia iuriſpatr. laicorū ne ipſi laici retrahantur à fundatione eccleſiarum ita Lapus de Caſtelliono in

alleg

allegatione ſua xcvj.incipi. beneficia vacãtia in curia. & notatur in c.cum dilectus. infrà eo. idem tenet dominus Alex.in conſilio ſuo lxxv.incipi.viſis in iiij.vol. & firmat dominus Feli.Sandeus in ſuo tractatu quando literæ apoſtolicæ præiudicent &c.in prin.Idem cõcludit Gemi.reprobata gloſ.ibi in c.ij.in iij.col.de prę ben.libro vj.Et iſta eſt communis opi.licet aliqui poſt dictam gloſſ.tenuerint contrarium quos refert Gemi. vbi ſupra.Et pro iſta concluſione multas alias authoritates accumulat do.Feli.Sandeus in loco præallegato. Limita nunc dictam concluſionem, vt non procedat quando iuſpatro.haberetur in eccleſia ex priuilegio: vel quando præſentatio competeret ſine patronatu. ita concludit Fede.de Senis in conſilio ſuo lxv. incip. infraſcriptæ quæſtiones.& latius dominus Cardi.Flo. in conſilio ſuo lxj.incipien.vacante. in ij.dubio in clemen. ij. in vij.q. vt lite pendente. & ſequitur domi. Feli. alias authoritates allegans in dicto ſuo tractatu in verſicu.limitatur.xj.idem ipſe de. Fe.in c. in noſtra. xxxviij.corollario.de reſcrip.idem Archi.& do. Præpo.in c.hortamur. lxxj. di. & in dictis locis videbis de ratione diuerſitatis.& idem firmat do. Alex. in dicto conſilio ſuo lxxv.licet Barba. in quodam ſuo conſilio inſerto ante d.conſilium do. Alex. contrarium teneat poſt gloſ.in d.c.ij.quæ communiter reprobatur vt di-
57 xi. ¶ † Vigeſimoquintò quæro an ius præſentandi rectorem ad eccleſiam, cõperat aliquo caſu ei qui nõ eſt patronus,nec in quaſi poſſeſſione iuriſpatronatus, nec etiam ſe aſſerat patronum. & ſic quæſtio eſt an alia ratione quam iuriſpatronatus poſſit quis præſentare rectorem vel clericum. ad eccleſiam. Abbas in d. c.de monchis. ſuprà de præben. ver.in quarto modo videtur ſentire quòd ſic. dicit enim ibi quòd ex conceſſione

ceſſione tẽporalium eccleſiæ facta religioſis propter eorum paupertatem trãſfertur in ipſos religioſos ius præſentandi rectorem in ipſa eccleſia:nec tamen præ ſupponitur illam eccleſiam fuiſſe patronatam. Contrarium tamen ſentit ipſe Abb.in c.j.verſ.& ex prædictis.de capellis mona.vbi dicit † quòd monachi habẽt 58
ius præſentandi ad eccleſiam ſibi ſubiectam: ita demum ſi ſit iurisſpatronatus ipſorum: alias ſecus. facit etiam quod dicit Abb.in conſ.ſuo lix. incipiente quidam Iacobus.circa fi.in ij.volu.vbi dicit quòd ſi ceſſat iuſpatronatus,ceſſat pręſentatio.Pro opinione prima facit capitulum poſtulaſti.ꝫ.eodem. vbi rector eccleſiæ patronatæ: qui tamen non eſt patronus põt præſentare clericos in eccleſia patronata.ille tamen text. non loquitur de præſentatione clericorum ad perpetuum beneficium, ſed de præſentatione ordinandorum,qui non debent ordinari, ex quo nullum beneficium habent.in c.ij.& ca. epiſcopus.ꝫ.de præb. poteſt ergo rector præſentare ordinandos ad titulum beneficij ſui: vt ſic poſſit ordinari quando facultates ſufficiunt pro vtroque. Aliàs epiſcopus talem præſentationem non debet admittere:vt ibi dicunt Hoſt.Abb. & cæteri.& ex tali præſentatione non conſequuntur pręſentati aliquem titulum, vel perpetuum beneficium: ſed tantummodo conſequuntur alimenta, vt ibi notatur,& per Archidiac.& dom. Præpoſi.diui Ambroſij. in capitulo quando.xxiiij.diſt.vbi etiam dicit domin. Præpoſi.quid ſi eccleſia ad quam præſentatur clericus ordinandus habeat aliam eccleſiam ſuperiorem & patronam:an illius conſenſus requiratur.dic vt per eum & per dominum Cardi.Flo.in dicto capitulo poſtulaſti.in tertia quæſtione. Ex prædictis videtur dicẽdum
† quòd ius præſentandi rectorem,vel clericum perpe- 59

O tuum

tuum nõ poſſit competere alij quàm patrono. Et ſi voluerimus hoc tenere poſſumus reſpondere ad deciſionem Abb. in d. cap. de monachis. vt intelligatur, quòd conceſsio ibi fuerit facta de tẽporalibus eccleſiæ patronatæ. aliàs ſi eccleſia non eſſet patronata, videretur abſurdum dicere, quòd ius præſentandi competeret. Iſta tamen ſol. eſt diuinatiua. vnde iudicio meo verius eſt dicere, quòd pręſentatio rectoris ad eccleſiam quãdoque competat non patrono: & ita intelligi poſſit d. cap. de monachis. & quod ibi dicit Abbas, & ita etiam intelligatur clem. j. de iurepa. & ſimilia iura quæ indiſtinctè concedunt præſentationem perſonis eccleſiaſticis ad eccleſiam ſibi ſubiectam: quia illud intelligitur ſiue ſit ſubiecta quia eam edificauerint. & ſic quia ſint patroni: ſiue quia alio modo fuerit ſibi conceſſa, & ſubiecta. & ita intelligit gloſ. magna in ſua diſtinctione in d. cap. de monachis. Et præmiſſam concluſionem ſentit Abb. in cap. cùm eccleſia. Vlterana. verſic. quo ad ſecundum. de elec. vbi dicit in eccleſia collegiata quando vacat prębẽda, præſentatio ſpectat ad prælatum & capitulum, & inſtitutio ad epiſcopum. & tamen ibi non præſupponitur iuſpatrona. in ipſa eccleſia. & ad hoc allegat Abb. authoritates reprobata quadam alia opi. vt per eum. & hoc etiam tenet dominus Præpoſitus diui Ambroſij poſt Archidiac. in capitulo quando. xxiij. diſt. & in capitulo primo. xxj. diſt. idem dom. Felin. Sandeus in cap. cum venerabilis. de excep. in col. iij. & etiam in xij. col. in princip. vbi dicit quòd in eccleſiis ſubiectis regularibus ad præſentationem monachorum epiſcopus inſtituit. Nec tamen loquitur quando regulares ſunt patroni ipſarum eccleſiarum. præſupponit ergo quòd in quibuſcũque eccleſiis ſubiectis monaſterio competat ius præſentandi mo-

nachis

nachis.& multa allegat.& maximè Marianum latiſſi-
mè in d.c.de monachis. Dicamus ergo quod hoc caſu
præſentatio competit non ratione iuriſpatr.ſed ratio-
ne alterius iuris quod habet monaſteriũ in eccleſiam
ſubiectam.& facit c.extirpandæ.§ qui verò.de præbẽ.
& ca.ad hæc.de offi.vicar.vbi rector præſentat vicariũ
perpetuum epiſcopo,prout præſupponũt doc.ibi.ma-
ximè Abbas in d.§.qui verò.in iiij.col. in repetitio.in
ver.ſed contra.& in ver.eſt etiam aduertẽdum.& ibi-
dem Pet.de Anch.in cle.vnica.in iiij.notabili.de offi.
vica.& tamen non eſt patronus ille rector, vel canoni
cus de quo ibi. poteſt ergo præſentatio competere ſi-
ne patronatu, vt ex prædictis conſtat. ſic etiam poteſt
competere patronatus ſine fundatione, cõſtructione,
& dotatione.vt voluit Abbas in conſ.ſuo xxviij.inci-
piente in cauſa cõmunis caſtri.in ij.vol.vbi dicit quod
iuſpa. poteſt cõpetere alicui ex priuilegio Papæ:& ſic
abſque fundatione,conſtructione,& dotatione.& fir-
mat domi.Felinus in tractatu ſuo, quando literæ apo-
ſtolicæ,&c.in vj.col.verſ.ampliatur decimò.& meliùs
in penulti.col.verſi. limitatur vndecimò. allegat inter
cætera domi.Cardi.Flor.in clemen. per literas. in ter-
tia quæſtione.de præbend.vbi dicit quòd ſi ad laicum
ſpectat ius præſentandi ſine patronatu, ceſſat ratio
quæ allegatur, ſcilicet ne retrahantur patroni à fun-
datione eccleſiarum.ergo concluditur, quòd quan-
doque præſentatio rectoris, vel capellani compe-
tat non patrono nec præſupponenti iuſpatronatus.
Et facit quod dicunt Archidiaconus, & dominus præ
poſitus in c.hortamur.lxxj.diſtinctione vbi inquiunt† 60
quòd præſentatio quandoque competit per viam ſim-
plicis petitionis,vt quãdo populus petit,vel ſupplicat
quòd talis preſbyter inſtituatur in eccleſia ſua: quia

illum gratum habent.iuxta text.& ibi notatur in cap. quod Dei.de ſtatu monach.& iſto modo procedit forte conſuetudo quæ eſt Mediolani, vbi ad petitionem parochianorum inſtituuntur rectores:valeret conſuetudo,quòd mortuo prælato deberet fieri notificatio populo ciuitatis,antequam collegium procedat ad electionem.ita decidit Inn.ſingulariter in c.quòd ſicut. de elec.& refert.& ſequitur Ro.in ſuo ſingu.incip. cle. cum terra.de elec.in vij.char.col.ij.ſed debuit incipere capitulum cum terra, non tamen valeret ſtatutum, vt dicit dictus text.& refert Ro.vbi ſuprà.poſſent tamen tales parochiani de quibus ſ.etiã præſentare vigore iuſpatro.quãdo allegarent ſe patronos.& ad probandum ipſum iuſpatrona.allegarent præſentationes antea factis iuxta notata in c. quærelam.de ele.& plenè dicam.j. ſuper verbo ipſe. vel is à quo cauſam habuit.in q.vltima.in qua tractabo, an poſſit iuſpatronatus præſcribi. ¶ Vigeſimoſextò quæro,circa dicta

61 in diſcurſu præcedentis quęſtionis pone†quòd rector eccleſiæ patronatæ præſentauerit clericum ordinandum ad titulum beneficij ſui, iuxta d.ca.poſtulaſti.an ipſo rectore mortuo patronus teneatur illum clericum præſentare in rectorem: conclude quòd non.vt ibidem probatur,& declarant doctores, quod intellige verum etiam ſi de conſenſu ipſius patroni fuiſſet præſentatus:vt ibidem dicit Ioannes Andreas & firmat Abb.in fi.& ratio eſt,quia ſi aliter diceremus per indirectum daretur ius ad vacaturum beneficium: quòd non eſt dicendum.capit.nulla cum ſimilibus.ſ. de conc.præb.& iſta eſt cõior & verior opinio ſecũdũ Abb.ibi quicquid dixerit ibi gloſſ.referens alias opiniones,ſubiicit tamen Abb.quòd de honeſtate deberet talis præſentari,vel de neceſſitate quãdo adeſſet

conſ

ſuetudo.& ad prædicta vide etiam do. Præpo.in cap. quando.xxiiij.diſt. ¶ Vigeſimoſeptimò†quæro,an ma 62
teria præmiſſa:pone quòd duo ſunt patroni.vnus præ ſentat Petrum qui fuerat intitulatus in eccleſia iuxta dictum c.poſtulaſti.alter præſentat alium: an intitula tus data paritate in reliquis debeatur præferri.videre tur dicendum quòd ſic.ex quo ipſe ſeruierat in illa eccleſia.& ibidem fuerat intitulatus de conſenſu epiſco pi,vel etiam patronorum. In contrarium eſt veritas. ita probat tex.in d.c.poſtulaſti.in verbo non ſunt aliis præferendi.& ita intelligit ibi Hoſtié.quem refert & ſequitur do.Car.Flo.ibi.in fin.¶ Vigeſimooctauò quęro,†an patronus poſſit promittere de præſentãdo an- 63
tequam vacet eccleſia,& an valeat talis promiſſio.vide quæ dixi ſ.ſuper verbo honorificum.in xj.q.& plané notatur in c.fi.de conceſſio.præbend.& in toto illo titulo.& ſuper dicto verbo honorificum multas alias quæſtiones tetigi, quæ etiam benè cadebant ſub hoc verbo.¶ Vigeſimononò quæro circa iſtud verbũ competens alicui.viſo quibus competat iuſpatronatus, & præſentatio † quibus etiam competat inſtitutio. Bre- 64
uiter conclude quòd competit epiſcopo, & non inferiori.text.eſt in cap.cùm ex iniuncto.in fi.ibi.ad cuius officium tam inſtitutio quàm diſtinctio pertinet.ĩ.de hære.& in c.nullus.xvj.q.vij.& propterea dicit Abb. in d.ca.cum ex iniuncto.quòd epiſcopus habet fundatam intentionem ſuam de iure communi ſuper inſtitutione & deſtitutione. vnde prælatus inferior vendicans ſibi hanc poteſtatem debet illam probare. Iſtam eandem concluſionem firmat Abb.in ca.cùm eccleſia Vulterana.in iij.col.& ſequenti.ſ.de elec. & alibi ſæpe.Firmat etiam dominus Cardin.Flo.qui iſtam quæſtionem format in clementina prima, in octaua col.

verſic.ſolutio pro declaratione quęſtionis.de ſupplen. negli.pręla.vbi iura concordantia allegat. Eandē conclusionem tenet do.Fel.Sandeus in c.cum venerabilis. in iij.col.de excep.concludens hoc procedere etiam ſi pręlatus inferior eſſet pręlatus eccleſię. quia per hoc non habet ius inſtituēdi in beneficiis in ea,vel in eius fundo ſitis: ſed tantummodo habet ius pręſentandi, quicquid dixerunt alij. vt per eum plenè poſt Abbatē in d.c.cum eccleſia.& alios per eum allegatos.Idem tenet do.Prępo.diui Ambroſij in c.j.xj.diſt.& in c. quāto.xxiiij.diſt.poſt Archi.ibi. Limita tamen hanc regulam vt per Feli.vbi ſuprà. Prędictam etiam concluſionem tenens gl.& doc.in c.referente.ſ.de pręben.dicētes,quòd de iure ſpeciali benè poteſt inferioribus inſtitutio competere vt ibi.& faciunt quę dixi ſuprà ſuper verbo honorificum.in xxxiij.q.& clarè probatur in c. ex frequentibus.vbi Abb.in j.notabili.ſ.de inſtitut.& etiam probatur in c.omnes baſilicę.xvj.q. xvij. & alibi ſępe.Et notat quòd etiam ſuper hoſpitalibus habet epiſcopus fundatam intentionem de iure communi. Item illorum cuſtodiā habet.ca.de xenodochiis.de relig.domi.vbi probatur,quòd omnium piorū locorum ſpectat ordinatio ad epiſcopum.& idem probatur in c.cum ad ſedem.vbi Abb.colligit in ij.notabili.de reſti.ſpo.& facit text. & quod ibi dicitur per Abbatem in iiij.notabili in c.cùm ſit generale.de fo. competen. & text.& quòd ibi notatur.in l.omnia priuilegia.C.de epiſcop.& cleric. Nota tamen quòd licet de iure ſpeciali:puta pręſcriptione, vel priuilegio ius inſtituendi ſpectaret inferiori,non tamen ſibi competeret ius deſtituendi. ita Abbas ſingulariter in capitulo finali,in penultima col.ſ.de ſtatu monac. Remittens ſe ad pleniùs dicta per eum in capitulo ſi quis cōtra clericum.

de fo

de foro compe. Idē Io. And. Io. Calde. & Abb. & cæteri cōmuniter in c. cū ex iniunćto. de hæreti. Idē Gemi. in c. nemo deinceps. in fi. de elec. lib. vj. idē Ab. in c. accepta in fi. de reſti. ſpol. an aūt ex diſpoſitione teſtatoris poſſit ad inferiorē epiſcopo ſpectare inſtitutio. Traditur in d. c. nobis per Abbatē maximè & in c. cùm dilectus. de conſue. & per do. Feli. in c. cū acceſſiſſent. de cōſtitu. dicā ĵ. ſuper verbo de diœceſani conſenſu. q. xi. ¶ Tertiò quæro † an inſtitutio cōpetat ſoli epiſcopo, an aūt cōpetat epiſcopo & capitulo ſimul. in hoc puncto reperio quòd Ab. Panor. in c. cū eccleſia Vulterana in iij. col. ſ. de elec. Concludit quòd epiſcopus in inſtitutione fienda non requirit conſenſum canonicorum ſed potius conſiliū allegat text. in arg. in c. nouit. & in c. quāto. de his quæ fiunt à præla. vbi idem tenet ipſe iſtud idem voluit do. Cardi. Flo. in d. cle. j. de ſupplen. negli. prælato, vbi dicit quòd ad ſolum epiſcopum ſpectat inſtitutio. & hoc ſatis probatur in c. nobis. ĵ. eod. vbi tex. dicit præſentationem eſſe fiendā epiſcopo: nec aliquis dicit de capitulo. & ita obſeruat conſuetudo. Quid autem in collationibus aliorū beneficiorum, quæ non ſunt de iurepatronatu, an requiratur conſenſus capituli. Ponit etiam Abb. poſt alios in d. l. cùm eccleſia Vulterana in iiij. col. ¶ † Trigeſimoprimò quæro, an vicarius generalis epiſcopi poſſit ex ſuo officio iuſtituere præſentatum. videtur dicendum quòd non. per textum in capite fin. de officio vica. libro ſexto, qui ad literam dicit, quòd vicarius generalis epiſcopi non poteſt conferre beneficia niſi ſpecialiter ſibi cōmiſſum ſit & rationē aſſignat text. quia collatio eſt donatio q̄ donatio nō venit in gn̄ali mādato & p illū te. dicit Pau. de Ca. in cōſil. ſuo lvij. in

65

66

67 cipiē.venerabilis vir circa finem. † quòd actus præſentandi non competit vicario ſine expreſſo mandato domini.ergo videtur etiam quòd ſibi non competat actus inſtituendi. & ita etiam reperio expreſſe tenere dominũ Car. Flo. licet nihil alleget,in cle.j. in ix. q. eo titu.de iurepatro.Et idem Io.de Imo. ibi in vltima col.in ver.ſed quid ſi clericus. ¶Contrariũ tamē tenet gl.pillũ tex.& ibi Io. And.& Io.de Imo.in ij.notabili. & expreſſius Ab.in c.ex frequentibus.ſ.de inſtitu.idē Abb.in c.cùm olim.de maio.& obedi. Idem tenet Ludoui.Ro.in ſingularibus ſuis,in ij.parte in ſingular.in cip.tu ſcis quòd fundatores.charta.xvj. colum.iiij.Et hoc etiam ſentit in conſilio ſuo ccclxv.incip.in repreſenti.& ſic iſta videtur communior opinio quæ planè procedet ſi tollatur obiectum de d.c.fi. Reſpondeo igitur ad illum tex.prout reſpondet Abb. in d.c. exfrequentibus.quòd ille tex. loquitur in collatione :Nos autē in inſtitutione.& ratio diuerſitatis eſt : quia collatio (vt dictum eſt)eſt quædam donatio quæ non venit in generali mandato. ſed inſtitutio eſt neceſſitas, nec exercetur aliqua liberalitas:quia ex quo preſentatus eſt idoneus debet de neceſſitate inſtitui per ſuperiorem.c.decernimus.xvj.q.vij. & propterea nihil repugnat quominus veniat in generali mandato.Ad authoritatem Pau.de Ca. reſpondetur quòd fundatur ſuper d.c.fi. qui text.non loquitur in terminis noſtris vt ſupra dixi.Ad authoritatem Cardi.& Imo.reſpōdetur ꝙ nihil facit,quia nihil allegat.vnde ei nō eſt credēdũ. vt dicit Bald.in l.res publica.C. ex qui.cau. ma. & facit quod dicit gloſ.in l.j. C. de legibus. quinimo dicit Abbas notanter poſt domi. Anto. de Bur.in c. tua nos. infrà de vſur.quòd etiam communi opi.doctorum vel gloſſarum non eſt ſtandum , quando iure vel ratione non fun

non fundatur. ¶ † Trigeſimoſecũdò quæro circa hoc 68
verbũ competens alicui † an capitulo cõpetat ius in-
ſtituendi ſede vacãte breuiter conclude quòd ſic, ca-
ſus eſt in c.j. de inſtitu.lib.vj. & per illum text. ita fir-
mat Calde.in conſi.ſuo iij incipiente. an capitulũ ſub
hoc eo.titu.ita etiam per illum tex.concludit Abb. in
c.cum olim.ſ. de maio. & obedien. Aduerte tamen † 69
quia capitulũ licet ſede vacãte poſſit inſtituere præſen
tatum, non tamen poteſt conferre.tex.eſt in d.c.j.& in
c. vnico.diſtinguẽdo vt ibi.ne ſede vacante.eod.lib.Et
ratio diuerſitatis non plene poteſt aſſignari.vt per plu-
ra dicit.d. Feli. in d.c. cũ olim.in j. col. Abb. tamen ibi
nec diſcrepat. Feli. ponit rationem quã poſui in præ-
cedenti quæſtione. An autem in aliis ſpectantibus ad
epiſcopum ſuccedat capitulum vacante ſede tradi-
tur plenè per do.Feli.poſt Abb.in d.c.cùm olim.& per
eundem do. Feli.in c.eam te.in xvj.col.verſi.in mãda-
to.ſ. de reſcip.& in c.irrefragabili.de offi.ordi.& quid
ſit in capitulo regularium. Abb. remoto : vide Panor.
in c. fi.ſ.de ſta.mona.& in c.cùm dilectus, ſ.de conſue.
¶ Trigeſimotertiò quæro circa materiam præmiſſam
ſcilicet † quis poſſit inſtituere.pone ꝙ papa deleget a- 70
licui, vt ad præſentationem eius quem nouerit patro-
num ordinet eccleſiam.an talis delegatus poterit inſti
tuere.conclude ꝙ non.ſed tantũmodo habebit decla-
rare.caſus eſt in c.ſuper eo.ſ.de offi.dele.dic vt ibi ha-
betur. ¶ Trigeſimoquartò quæro † an poſſit epiſco- 71
pus extra territoriũ ſuũ inſtituere pſentatũ. conclude
ꝙ non ſecũdũ Abb.in c. nouit.de offi. delega.rationi-
bꝰ de quibꝰ ibi per eũ. ¶ Trigeſimoquintò quæro † an
ius inſtituẽdi cõpetat abbati in eccleſiis ſibi ſubiectis 72
pleno iure.conclude quòd ſic.ita probatur in c. in la-
teranenſi.& ibi Abbas. ſ. de præ ben. Aduerte tamen,

quòd licet ad exemptos perueniret iuſpatronatus:puta cum vniuerſitate aliqua tamen inſtitutio ſpectaret ad eum,ad quem ſpectabat prius. quia in eos non poteſt eſſe plus iuris tranſlatum quòd haberet transferẽs. caſus eſt in c.cum ſeculum. ĵ. eo.& ad prædictas quæſtiones vide etiam Hoſti.in ſum.in titu.de inſtitu. ver. quis poſſit inſtituere.& in titu. de offic.ordi.§.quid pertinet.verſi. ſunt autem quædam. & ſic ſum expeditus de quæſtionibus applicabilibus huic verbo competẽs alicui.capio nunc verbum in eccleſia.

1 *Iuſpatronatus an poßit haberi in eccleſiis cathedralibus.*
2 *Reges vel principes an ſint patroni eccleſiarum cathedralium.*
3 *Iuſpatronatus an poßit haberi in eccleſia collegiata.*
4 *Preſentatio ad prælaturam quare non poßit fieri in eccleſia collegiata,ſed bene ad alia beneficia inferiora.*
5 *Laicum etiam patronum non habere ius eligendi regulariter limitatur tribus modis.*
6 *Eccleſia quando dicatur collegiata: & quæ ſint ſigna cognoſcendi.*
7 *Iuſpatronatus an poßit haberi in eccleſia conuentuali vel religioſorum.*
8 *Iuſpatronatus an poßit haberi in hoſpitali.*
9 *Epiſcopus debet ponere rectorem in hoſpitalibus niſi hoſpitale habeat patronum.*
10 *Eccleſiarum larga appellatione an veniant hoſpitalia:& an hoſpitale priuatum poßit viſitari per epiſcopum.*
11 *Hoſpitali publico duo conſiderantur videlicet iuſpatro. & regimen hoſpitalis.*
12 *Iuſpatro. an poßit haberi in collegio vel loco deputato ad alendos ſcholaſticos vel ſtudentes.*
13 *Iuſpatronatus an poßit haberi in ſepultura ſeu ſepulchro quod quiſpiam conſtruat.*
14 *Extraneus an poßit ſepeliri in ſepulchro,inuito patrono.*
15 *Ius ſepulchrorum non trãſit ad heredes extraneos,ſed ſolum ad deſcendentes.*
16 *Ius quod habet quis in ſedilibus vel banchis in eccleſia an dicatur ius patronatus.*

In eccle

IN eccleſia. Circa iſtud verbum firmabo aliquas quæſtiones per quas patebit an iuſpatronatus poſſit haberi in aliis locis quàm in eccleſiis & an in quibuſcũque eccleſiis vel locis piis haberi poſſit.

¶ † Primò quæro igitur. An iuſpatronatus haberi poſ 1
ſit in eccleſiis cathedralibus. Breuiter dicas quòd ſic. quod probo per iſtud verbum in eccleſia poſitum in diffinitione quòd eſt generaliter prolatũ:& ſic cõprehendit tam eccleſias cathedrales quã alias & eodem modo probatur in tex. in c. nobis. ij. eo. & in multis aliis iuribus huius tituli. probatur etiam ex idẽtitate rationis. quicunque ergo ipſam eccleſiam fundauerunt, conſtruxerunt, & dotauerunt, erunt patroni. idẽ ſi ex priuilegio id habeant. vt dicit d. Præpoſitus. in c. hortamur. in j. colum. lxxj. di. & ĩ. dicam plenius in vltima quæſtione ſequentis verbi. Eſt tamen aduertendũ quòd licet in tali eccleſia cathedrali poſſet haberi iuſpatro. quod tamen patronus vel patroni non præſentabunt epiſcopũ in dicta eccleſia, ſed bene præſenta- 1
bunt clericos ad alia beneficia particularia, vt dicitur in ſequenti quæſtione. & etiã habetur per d. Prepo. di. Ambro. ĩ c. ĩperiũ. x. di. Aduertẽdũ eſt ẽt circa premiſſa ꝙ Arci. in c. lectis. lxiij. diſt. per illum text. dicit † quòd 2
reges vel principes ſunt patroni eccleſiarũ cathedralium. quòd etiã dixit Bald. in c. quãto. de iudi. & in procemio decretaliũ. ſed hoc non probatur aliquo iure. & contrarium tenuit do. Præ. in c. lectis. præallegato. & plenius in d. c. imperium. vbi dicit ꝙ prædicta deciſio Archi. & Bal. debet intelligi quãtũ ad ꝑectionẽ non aũt quãtũ ad electionẽ vel preſentationẽ. & facit ꝙ dicit Abbas poſt Vin. & Philip. in cap. venerabilem. ſuper gloſ. in verbo carebit. de elect. vbi dicit, quòd Imperator nõ eſt patron⁹ Romanę eccleſię dato ꝙ ſit

3 aduocat⁹ & defenſor illius, vt in illo tex. dicitur. ¶ † Secundò quæro an iuſpatr. poſſit haberi in eccleſia collegiata. prædicta faciunt quod ſic. & eſt textus clarus in c. nobis. infra eodem. eſt verum quòd prælatus non præſentabitur hoc caſu à patrono, ſed eligetur à collegio: & electioni factę patroni poſtulabitur aſſenſus de honeſtate tantum, & non neceſſitate. vt ſic poſſit contradicere, ne confirmetur electus ſi iuſtam habeat cauſam contradicendi, vt dicitur & notatur in d. c. nobis. & in c. ſacroſancta. per Abbatem maximè ſuprà. de electio. & ſecundum prædicta eſt intelligendum, quod dicit dom. Alex. in conſil. ſuo lxxiiij. incip. viſo puncto. in penult. col. in iiij. vol. vbi videtur velle quòd in eccleſia collegiata non habeatur iuſpatro. quia intelligi debet, ſcilicet quòd pręſentatio pręlati non fiat in eccleſia collegiata ad pręlaturam: & quòd hoc velit patet, quia allegat dictum ca. nobis. & ex verbis ſuis ſequentibus id clarè colligitur. ¶ Limita tamen hoc niſi patronus tempore fundationis ibi reſeruaſſet pręſentationem pręlati de licentia epiſcopi, quia tunc licet non poſſit eligere pręlatum, tamen poterit eum pręſentare. Ita decidit dom. Card. Flo. poſt Pet. de ſtagno in cle. plures. §. fin. in fi. eo. tit. Ad alia autem beneficia inferiora exiſtentia in ipſa eccleſia collegiata patronata præſentabit patronus canonicos vel clericos. Ita dicit Abb. poſt Ioan. And. in d. c. nobis. in verſic. circa primum. vbi formaliter dicit quòd patronus poterit præſentare ad præbendas in eccleſia collegiata. quod etiam firmat Abb. in cap. ſuggeſtum. ĩ. eo. & conſilio ſuo lvij. incip. Chriſti, &c. in primo volum. in vlt. col. Idē dicit Ioan. de Imo. in c. fin. in vlt. not. ſ. de conceſ. præbend. ſubiiciens quòd iſta eſt communis⁹ opinio. Idem pulchrè firmat & declarat Abb. in cap. cum eccleſia

cleſia Volcterana.in iij.col.ſ.de elect.& d.Præpoſitus diui Ambroſij in c.j.in vj.col.xxj. diſt. videomnino ea quæ dico j. ſuper verbo & dotauit. in vlt. quæſt. Et ſi quis quærat de ratione diuerſitatis † quare in eccleſia 4
collegiata non poſſit fieri præſentatio ad prælaturam ſed ad alia beneficia inferiora ſic.dicas rationem eſſe, vt eſt in mente omnium. in d.c.nobis. Et etiam ponit Abb.in d.cap.ſacroſancta.quia in eccleſiis collegiatis prælatus eligitur,vt patet per gloſ.in ca.quanquam.de elec.lib.vj.& eſt text. vbi notant omnes in c.j. de elec. & in d.c.nobis.& alibi ſæpe.ſed electio ad beneficium eccleſiaſticum eſt quid merè ſpirituale.ſpiritualia autem non cadunt in laicos d.c.ſacroſancta. cum ſimilibus igitur,&c.Iſta ratio ceſſat in beneficiis inferioribus in quibus non proceditur per viam electionis. & ſic in illis bene poteſt habere locũ præſentatio. Quare autem electio prelati in eccleſia dicatur magis quid ſpirituale quam præſentatio ad alia beneficia inferiora,declarat Abb.in d. c. ſacroſancta. & faciunt notata per eum & alios in c.quanto. de iud. ſtat ergo ex prædictis concluſio † quòd laicus etiam patronus non ha 5
bet ius eligendi.Amplia nunc iſtam concluſionem aliquibus modis vt per Abb. in d.ca.ſacroſancta.in iiij. not.Limita etiam dictam concluſionem pluribus modis.Primo limita vt non procedat quando ex priuilegio papæ electio concederetur laico, vt dicunt glo.& doct.in d.c.nobis.& in d.c.ſacroſan.ſicut etiam quandoque conceſſum fuit ius confetendi. vt in ca. Adrianus.lxiij diſt.& habetur per Ioann.Andr.in d. ca.ij.de præbend.lib.vj. ¶Secundò limita vt non procedat in laico conuerſo.vt per gloſ.in c.ex eo. in fin. de elec. li. vj.quia ſaltem de conſuetudine poterit intereſſe electioni vt ibi & per Abb. in cap.j.in fine ſ.de procura.

declaran

ſequenti. xvj. quæſtione ſeptima. cap. dilectus. ſuprà conſuet. cum ſimilibus. Ergo etiam in ipſo monaſterio puta in vna capella vel altari poteſt haberi iuſpatr. Contrarium tamen tenet Abbas Panorm. in conſilio ſuo lix. incip. dom. Iaco. de Rachaneto. in vltima columna. in ſecundo volumine. vbi dicit, quòd iuſpatro. non poteſt acquiri in eccleſia religioſorum ipſis inuitis, maximè in altari maiori: ne acceſſu ſecularium religioſi patiantur aliquod ſcandalum: & ne eccleſia eorum patiatur hanc ſeruitutem. hinc prohibentur clerici ſeculares beneficiari in monaſterio. cap. fin. §. præcipimus. ſuprà de ſtatu mo. & ibi clarius Abbas videtur hanc ſecundam opinionem tenere: dum dicit ſe putare, quòd clerici ſeculares non poſſint intitulari in monaſterio. & ſic non poſſit deputari ſecundum eum altare in monaſterio, vt inſtituatur ibi clericus ſecularis. iſta ſunt verba ſua vbi ſuprà ſubiiciens hoc eſſe bene notandum. Fatetur tamen, quòd poterit deputari certum ſtipendium, non tamen in titulum pro ſeruiendo in monaſterio. Iſtam etiam opinionem tenet dominus Felinus Sandeus. in capitulo cum venerabilis. in decimaſecunda columna. de exception. vbi dicit ꝙ in capellis fundatis in monaſteriis mendicantium nullus eſt patronus, nec vacant. Allegat Pet. de Ancha. in conſi. ſuo cviij. alias eſt conſi. cxiij. incipiēs. iura quæ loquũtur. ego credo in hoc puncto dicendum, ꝙ ipſum monaſterium fundatum & dotatũ debito modo poſſit eſſe iuſpat. quia iſto modo nullum fit præiudiciũ monachis, qui tempore fundationis nondum ſunt in ipſo monaſterio. & de hoc eſt caſus in d. c. dilectus de conſ. & probant alia iura. ſ. allegata. ſed poſtquam monaſterium eſt conſtructum liberum, ita ꝙ iuſpat. ad aliquem non ſpectat credo verum eſſe quòd dicit Abb. in d. c. fi.

quòd

quòd non poſſit ipſa ſeruitus imponi in illo monaſte-rio, vt aliquis ſit ibi patronus. & ſic quòd nemo clericus ſecularis poſſit ibi intitulari religioſis inuitis. ſed eis volentibus. credo ſecus dummodo tamen non ſit de congregatione ipſorum religioſorum: quia nihil eſt quòd repugnet. & hoc ſatis eſt de mente Ioan. Andr. poſt Hoſtien. ibi in d. c. fin. §. præcipimus. de ſtatu mona. & Abbatis in d. ſuo. conſil. lviij. Et etiam ſatis probat text. iuncta gloſ. in verbo clericos ſeculares. in d. §. præcipimus. dum dicit quòd in eodem officio diſpar non debet eſſe profeſſor, &c. Et ſic prohibet clericum ſecularem in eccleſia religioſorum intitulari. ita vt ſit eodem officio & congregatione cum religioſis. vult ergo à contrario: quòd dummodo ipſe clericus ſecularis non ſit de illa cõgregatione, quòd admitti poſſit. Et ita ego teneo. & poſito quòd quis vellet tenere partem contrariam, ſcilicet quòd nullo modo clericus ſecularis in monaſterio vel alia eccleſia religioſorum inſtitui poſſet, tamen nihil repugnat quominus ibi haberi poſſit iuſpatron. ſaltem quantum ad alios effectus quàm præſentationis. & ita probatur in dicto cap. dilectus. cum aliis ſ. allegatis. & ſi tu dicas qui ſunt iſti alij effectus, reſpondeo, quòd traduntur per doctores in c. j. & etiam in c. nobis. vbi melius. j. eo. & declaraui ſ. ſuper verbis honorificum, oneroſum, & vtile. & tradit Abbas. ſuper hac rubrica: & vnus effectus in propoſito noſtro ponitur in c. ſacroſancta. ſ. de elect. qui text. expreſsè loquitur de patrono monaſterij. & dicit quod facta electione Abbatis vel prælati patroni, honeſtus poſtulabitur aſſenſus. de quo etiam habetur in d. c. nobis. Fateor tamẽ, quòd in eccleſia mendicãtium non habeatur iuſpatron. quia ibidem non cadit dotatio: ex quo tales eccleſiæ nihil habere debent. c. j. verſi.

confir

confirmatos.de religio.do. libro vj.ſed ſine dotatione non acquiritur iuſpat. vt dicunt doc.poſt Innoc ſuper hac rubrica.& dicam j.in verbo & dotauit.igitur,&c. Et in iſtis terminis loquitur Pet.de Ancha.in d.conſi. cxiji.& dom.Feli. in dicto capitulo cùm venerabilis.Et ita limitanda eſt & declaranda concluſio ſuprà facta. Et idem tenet Ioãnes de Ana.in conſilio ſuo lxxxj.incipien.pro expeditione.vbi dicit, quòd iura loquẽtia de iurepatr. non habent locum in capellis fundatis in eccleſiis,in quibus habitant mendicantes. & quòd dictæ capellæ ſunt liberæ in adminiſtratione ipſorũ fratrum.& quòd ſunt effectæ ſancta ſanctorum. & ſequitur ibi excellens doctor dominus Ludoui.Bologninus in additione ſua. ¶ † Quartò quæro, an iuſpatronatus haberi poſſit in hoſpitali.videtur dicendum,quòd 8
non:quia de eccleſia tantummodo loquitur diffinitio iuſpatron.& aliud eſt eccleſia,aliud hoſpitale,vel monaſterium.capitulo ſecundo,vbi not. Abbas, ſuprà de conſuetu.in contrarium eſt veritas. Et pro iſta concluſione videtur caſus in §. ſi quis ædificationẽ.in authẽtico.de eccle.ti.vbi dicitur,quòd ſi quis ædificari mandauerit xenodochium, orphanotrophium, vel aliam venerabilem domum,& diſpoſuerit ad aliquem ſpectare, puta ad hæredes electionem gubernatoris ad ipſum ædificatorem, & ad hæredes ſpectabit electio, & ad epiſcopum confirmatio.& ibi Bartol. firmat & clariùs Abbas Panormit.in capitulo de xenodochiis. ſuprà de relig.do.vbi dicit † quòd ad epiſcopum ſpectet ponere rectorem in hoſpitalibus, niſi hoſpitale 9
haberet patronum:quia tũc ad epiſcopum ſpectat tantummodo confirmatio ſubiiciens ſe latius dixiſſe in quadam ſua diſputatione, quæ incipit Sẽpronius,vbi vide. Pro iſta etiam concluſione videtur text.in clem.

quia contingit.de reli.do.& ibi vide. clarè hoc dicit d. Card.Flo.in prin.in vij.q.Idem Abb.in c.olim.primo in notabilibus.s̄.de reſtir.ſpo.Idē Bal.in con.ſuo clxv. incipiente ordinatio teſtamenti. in iiij.volu. Intellige tamen præmiſſam concluſionem in hoſpitali pub. & ſic in hoſpitali cum conſenſu epiſcopi conſtructo, vel fundato. quia aliter non poſſet iuſpatro. in eo acquiri.vt patet ex diffinitione iuriſpatro.s̄. in princ. huius operis deſcripta. ea enim hoſpitalia,vel oratoria quæ ſunt fundata ſine epiſcopi autoritate,priuata appellantur,& poſſunt reuocari & reduci ad priores vſus prophanos vt per Inn.plenè in ca.inter dilectos.de dona. quem refert & ſequitur Abb.Panor.in c.pe.ver.ſecundò quæritur.ī.de immu.eccl.& probatur in c.ad hæc. & ibi Ab.no.& hoc pulchrè declarat.s̄.de relig.domi. & eſt pulchra gl.in cle.quia contingit.in verbo altare. de relig.domi.Et firmat do.Car.Flo.in conſ.ſuo xj.incipiente quædam ſocietas.col.fi.& de his etiam habetur aliquid per Bal.in conſ.ſuo cccxx.incipiente præmittendum. in v.vol. ſecundum nouā impreſſionem. & hoc caſu qui fundauit tale hoſpitale priuatum non eſt propriè patronus illius,ſed dominus regens ipſum autoritate propria.ita do.Fel.Sandeus.in c.de quarta. in ij.col.in fi.& in iiij.columna in prin.s̄.de pręſcript. dicit tamen Abbas Panormitanus in capitulo inter dilectos.in penultim.notabili per illum textum ſuprà de dona.quod domini hoſpitalis priuati poſſunt dici patroni ratione ſpiritualitatis, ad quam deputatur hoſpitale:quaſi dicat,quod illo reſpectu non poſſunt dici domini.argu.l.in tantum.ff.de rerum diui. in §. ſacræ. An autem tale hoſpitale priuatum poſſit vendi, vide Abb. poſt alios in capitulo penultimo, ſuprà de
10 ſepul. † Item ſi dubitaueris, an tale hoſpitale priuatum

tum poſſit viſitari per epiſcopum, dic vt per Federic. de Senis in conſilio ſuo cxj. incip. talis quæſtio eſt, an diœceſanus,&c.& per doc.in dicto cap.inter dilectos. & per Abb.in capi.ſopite.de cenſibus. & dicam in ſequenti verſ.in quæſt.xij.in fin. Et nota circa prædicta, quòd etiam locus priuatus dici poteſt quandoque,dato quòd conſenſus epiſcopi in eius fundatione interuenerit, ſcilicet, ſi ſtatutum ſit tempore fundationis, quòd eccleſiaſticus locus non ſit.ita dom. Car.Flor.in conſilio ſuo xj.incipi.quædam ſocietas. ſtat ergo concluſio ſuprà facta, quòd in hoſpitali publico poteſt haberi iuſpatro. Pro qua concluſione etiam facit: quia appellatione eccleſiarum veniunt hoſpitalia ſaltem largè:vt dicit Gemi.in cap.cupientes.§.j.de elect.li.vj. quem refert & ſequitur dom.Feli.in d.cap. de quarta. in iiij.col.in fin.allegans etiam Fede.de Senis in dicto conſ.ſuo cxj.vbi dicit, quòd hoſpitale ſaltem appellatur locus eccleſiaſticus:de quo etiam per Abb.declarantem in cap.pen.ſ.de ſepulturis. & per iſtud fundamentum reſpondetur ad contrarium ſuprà adductũ: ſcilicet,quòd in diffinitione iuriſp.non fiat mentio de hoſpitali:ſed de eccleſia tantum.quia vt dictum eſt in propoſito noſtro appellatione eccleſiæ continetur hoſpitale.Largo ſaltẽ modo vt per Abb.in d.c.ij.de conſ. & ſic ex prædictis habemus vnum caſum in quo idem iudicamus de eccleſia quod de hoſpitali.quia ſicut fundator eccleſiæ acquirit iuſpat. ita fundator hoſpitalis ſi id facit cum epiſcopi cõſenſu. Alios decem & octo caſus accumulat d.Fel.in d.c.de quarta. in ij.& iij. col. vbi alia multa in materia hoſpitalium accumulat, & ex verbis ſuis colligere etiam poteris multas alias ſpecies hoſpitalium,ſcilicet, aliud priuatum:aliud publicum: aliud habens eccleſiam annexam:aliud non,dic

11 vt per eum. † Duo etiam ſunt conſideranda in hoſpitali publico, ſ. iuſpatro. & regimen hoſpitalis. ita dicit Bal. in con. ſuo clxv. incip. ordinatio teſtamenti. in iiij. volu. Primum autem ſecundum eum tranſit etiam ad impuberes. Secundum verò non committitur niſi diſcretis, & idoneis. & propterea infert ibi notabiliter, quòd vbi teſtamẽtarius non eſſet idoneus ad regimẽ, tunc eſſet locus datiuo ad inſtar tutoris. iuxta l. non ſolum. §. ſi libertus. ff. de excuſatio. tutor. ſubiicit etiã ibi notabile verbum, quòd vbi duo præſentarentur ad regimen hoſpitalis, quòd ſenior eſſet in dubio præferendus. allegat l. fi. ff. de fide inſtru. decidit etiam ibi quod in dubio maſculis præferentur fœminæ. quod etiã dixit ipſe Bal. in l. j. ff. de ſenatoribus. de quorũ dictorum veritate vide ſ. ſuper hoc verbo honorificum. q. xv. & aliquid faciunt dicta in q. lix. in fin. ſuper eodem ver-

12 bo. ¶ † Quintò quæro, an in collegio vel loco deputato ad alendos ſcholaſticos, vel ſtudentes prout in collegio Catonis huius ciuitatis: vel in collegio Caſtellioneo, vel Marlianorum Boſſiorum, vel ſimilium poſſit haberi iuſpatronatus. Pro parte negatiua facit: quia in diffinitione iuriſpatro. non continentur iſta loca, vel collegia: quia in ea fit tantummodo mentio de eccleſiis: vnde cui non competit diffinitio nec diffinitum. l. j. §. dolũ. ff. de dolo. aliud enim eſt eccleſia: aliud collegium, vel alius locus pius. ca. ij. & ibi no. de conſuet. ¶ Secundò facit, quia patroni propriè dicũtur qui habent præſentare rectorem, vel clericum ad loca publica, vel eccleſiaſtica coram epiſcopo. patet in hoc titu. per totũ. Et ita formaliter dicit Io. de Imo. in c. inter dilectos. in pe. col. ſ. de don. ſed qui erigũt talia loca non habẽt id facere. ergo, &c. ¶ Tertiò facit, quia quis non acquirit iuſpatro. in loco, niſi ille locus erigatur, vel ſit

erectus

erectus cum conſenſu epiſcopi, vt probatur in diffinitione iuriſpatro. in verbo diœceſani conſenſu. & infra videbimus ſuper dicto verbo. ſed iſta loca nō ſunt huiuſmodi igitur &c. ¶ Pro parte contraria & affirmatiua facit, quia iſta loca videntur eſſe quædam hoſpitalia tanquàm deputata ad hoſpitādum & alendum pauperes ſcolaſticos: & poſſunt appellari ptochotrophia: id eſt loca in quibus pauperes aluntur. prout exponit gloſ. in l. illud. C. de ſacroſan. eccle. ergo videtur quòd in ipſis locis poſſit haberi iuſpatro. quemadmodum & in hoſpitalibus, de quibus in præcedenti quæſtione. Breuiter iſta videtur mihi veritas ex mente doctorum allegatorum in præcedenti quæſtione, quòd in ſimilibus locis propriè non habeatur iuſpatro. quia ſunt loca priuata, hoc eſt ſine epiſcopi cōſenſu erecta, & ille qui erexit dicitur potius dominus regens ea authoritate propria, vt dixit domi. Feli. Sandeus in ſimili de hoſpitali priuato in c. de quarta. in ij. & iiij. col. de præſcriptio. Largè tamē poſſūt tales appellari patroni, quia ſunt dñi loci deputati ad piū vſum. ita formaliter Io. de Imo. in d. c. inter dilectos adducēs illud quòd interdū vulgariter dicitur, talis eſt patronus talis poſſeſſionis vel domus. & tamen ſermo fit de domino: & dicit Abb. ibidem quòd tales domini locorum priuatorum, puta hoſpitaliū fundatorū ſine authoritate epiſcopi poſſunt dici patroni ratione ſpiritualitatis, ad quā deputantur illa loca. ex prædictis ergo infertur, ꝙ ſi talia collegia vel loca pia cum authoritate epiſcopi fundarentur, bene haberetur in illis iuſpatro. prout in hoſpitalibus dictum eſt in præcedēti quæſtione: quia eadem ratio militat vtroque caſu. & tunc rector vel gubernator illius loci eligetur à patrono, & præſentabitur epiſcopo, & epiſcopus illum cōfirmabit. vt dicit

Abb.in c.de xenodochiis.ſ.de relig.do.&in aliis locis
13 allegatis in præcedenti quæſtione. ¶ †Sextò quæro,an iuſpatr.haberi poſſit in ſepultura, ſeu ſepulchro, quod quiſpiam conſtruat: breuiter conclude,quòd non. Et me mouet:quia non cõuenit hoc caſu diffinitio iuriſpatro.ergo nec diffinitum.l.j.§.dudum. ff.de dolo. Secundò me mouet,quia non militat eadẽ ratio in conſtruente ſepulturam,quæ in conſtruente eccleſiam,vel capellam:quia erigere eccleſias,vel capellas,tendit ad cultum diuinum:ſed non ſic in ſepulturis. Et iſtá concluſionem ſentit Abb.clarè in cap.j.de ſepul.vbi dicit, quòd quis poteſt in eccleſia habere propriam ſepulturam,ſ.reſpectu vſus. non autem poteſt habere dominium.quia res ſacræ & religioſæ nõ ſunt in dominio alicuius.l. in tantum. §.ſacræ. ff.de rer. diui.& hoc ius quod habetur in ipſa ſepultura, habetur ſecundũ Ab. ibi.& docto.in ca.quanto:de iudi.potius ex tolerantia eccleſiæ quàm de iure ſcript.ſicut dicimus in iurepat. Iſta ſunt verba Abbatis in præallegato loco.Sentit ergo Abbas loquendo ſimilitudinariè, quòd illud ius, quod habetur in ſepultura, non ſit iuſpatronat. quia nullum ſimile eſt. Idem gl.in c. capitulum ſanctæ crucis.de reſcrip.& in l.quòd Nerua,cum ſimilibus.ff.depoſiti.& eiſdem verbis ſimilitudinariè loquendo vtitur ipſe Abbas in dicto cap.penult.de ſepul. circa medium. Appellatur autem tale ius: ius funerandi, vt per gl.& doc.in d.c.quanto.de iudiciis.& per doc.in d.c.ti. de ſepulturis.in quãpluribus locis.& eſt annexum ſpirituali.vt per Inn.in d.c.quanto. Eſt verum.& Abb.in d.c.j.poſt ſuprà dicta appellat patronũ ſepulchri eum qui habet ius in ſepulchro.Tamen poteſt intelligi eius dictũ largo modo loquendo ratione ſimilitudinis quá habet iſtud ius ſepulchri cum iurepatronat.Et ita cre-

dend

dendum eſt intellexiſſe Abbatem ne incontinenti videatur ſibiipſi fuiſſe contrarius.an autẽ habeatur quaſi poſſeſſio per laicos in talibus iuribus funerandi, ſicut in iuribus patronatus, vide Collec. Abbatem & alios in dicto c. quanto. vbi etiam trãdunt ad quem ſpectat cognitio,cùm agitur de iure funerandi.dic vt per eos. Notã tamen quòd tale ius non poteſt haberi in ſepultura ſine conſenſu epiſcopi.ita Hoſt.quem referunt & ſequuntur Ioan. And.& Abb.in d.c.penult.& ibi etiam traditur per doct. † an inuito patrono ſepulchri poſſit 14
alter extraneus ibidem ſepeliri.vide per eos,& per Archidiaco.in c.præcipiendum.xiij.q.ij.& per Roma. in ſingularibus ſuis:ſingulari incipien.quęſtio eſt in facto, charta.xix.col.iiij. & per Petrum de Ancha.in conſil. ſuo cxvj.& per Ioan.de Ana.in conſil. ſuo lxxvj. incip. pro expeditione.& per excellentem doct. do.Ludouicum Bolognium ibidem in additione ad dictum conſilium vbi allegat dictum conſilium Petrus de Ancha. Dicunt enim præfati doctores † quòd tale ius ſepulchrorum non tranſit ad heredes extraneos, ſed ſolum 15
deſcendentes poſſunt ibi ſepeliri etiam quòd non ſint heredes.an autem tale ius poſſit vendi, traditur etiam in d.c.penult.dic vt per doct.ibi quia non eſt pręſentis propoſiti. ¶ †Septimò quæro,an ius,quod habet quis 16
in ſedilibus vel banchis in eccleſia, dicatur iuſpatron. In hoc arbitror concludendum vt in præcedenti quæſtione dixi eſt rationibus ibidem adductis.Nota tamẽ, quòd etiam iſtud ius non poſſunt laici habere inuito epiſcopo. & illud habent ex tolerantia ſeu ex gratia, quemadmodum dicimus in iurepatr.ita Hoſt, Io.And. & Abb.in d.c.penult.de ſepulturis. & ſic ſum expeditns de iſto verbo in eccleſia. Cupio nunc verbum pro eo quòd de diœceſani conſenſu.

1 *Teſtator ſi mandet fundari capellam, & poſtea decedat ante conſenſum epiſcopi: iuſpatro. cauſatum ex tali fundatione non dicitur eſſe in hereditate ipſius teſtatoris.*

2 *Conſenſus diœceſani an debeat interuenire in fundatione, conſtructione, vel dotatione: ſiue ſit clericus ſiue laicus qui eccleſiam vel capellam fundet, conſtruat, vel dotet.*

3 *Teſtatore mãdante eccleſiam conſtrui in eius domibus, poſtea autem epiſcopus non conſentit ibi ædificari, an heredes contra facientes incidant in pœnam.*

4 *Conſenſus diœceſani an debeat interuenire quando iuſpatronatus iã legitimè creatum & in eſſe deductum transfertur de vna perſona in aliam.*

5 *Iuſpatronatus an transeat ſemper cum vniuerſitate.*

6 *Iuſpatro. quando transfertur ex vltima voluntate an requiratur conſenſus epiſcopi.*

7 *Conſenſus epiſcopi vel diœceſani quare debeat interuenire in acquiſitione iuriſpatro.*

8 *In acquiſitione iuriſpatronatus an interuenire debeat conſenſus alterius quam epiſcopi.*

9 *Conſenſus epiſcopi an debeat interuenire ante actum vel in actu: vel an ſufficiat poſt actum vel ratificatio actus.*

10 *Authoritas vbi requiritur non prodeſt ſi interueniat ex poſtfacto.*

11 *Authoritas in materia iuriſpatronatus ſtat pro conſenſu.*

12 *Epiſcopus ſi nolit conſentire ſine cauſa acquiſitioni iuriſpatro. an poſsit cogi.*

13 *Statutum ſi mandat quod non poſsit contrahi cũ minori xxv. an. ſine conſenſu duorum agnatorum, ſi agnati denegant conſentire ſine cauſa poteſt adiri ſuperior vt conſentiat, vel cogat dictos agnatos.*

14 *Teſtatore mandante eccleſiam in ipſius domibus conſtrui an hoc poſsit fieri ſine conſenſu epiſcopi.*

15 *Archiepiſcopus eſt ordinarius epiſcopi. & an debeat epiſcopus cogi per archiepiſcopum, an per ſolum papam.*

16 *Archiepiſcopus an poſsit cogere epiſcopum: & ſi epiſcopus nolit parere, poſsit archiepiſcopus ſupplere vices epiſcopi & conſentire in eius defectum.*

17 *Epiſcopus ſi nolit conſentire donationi factæ vel legato facto de iurepa. nec poſsit cogi per ſuperiorẽ: apud quẽ tũc remanebit iuſpat.*

18 *Donatarius iuricta. ſi donat ipſum iuſpatro. ante conſenſum vel approbationem epiſcopi, an valeat talis donatio.*

19 *Conſenſus epiſcopi ſi dubitetur an interuenerit in conſtructionem eccleſiæ, nec id poſsit probari: an debeat præſumi interueniſſe.*

20 *Conſen*

20 *Conſenſus epiſcopi quando requiritur, an ſufficiat cõſenſus tacitus*

21 *Donans iuſpatronatus & donatarius ſi ſint diuerſæ diœceſis, an vtriuſque epiſcopi conſenſus requiratur.*

22 *Cura eccleſiæ & rerum vel dotis ipſius ſpectat ad epiſcopum.*

23 *Conſenſus ſolus epiſcopi an requiratur in conſtructione eccleſiæ vel acquiſitione iuriſpatronatus: an etiam requiratur copulatiuè conſenſus capituli.*

24 *Capitulum an poßit præſtare conſenſum ſede vacante.*

25 *Fundans eccleſiam an poßit ſine conſenſu epiſcopi tempore fundationis apponere pacta vel grauamina circa regimen eccleſiæ: vel aliquid inſtituere circa prouiſionem illius eccleſiæ.*

26 *Teſtator ſi iniungeret pœnam quòd redditus deputati conuerterentur in alios pios vſus, niſi eccleſia ordinaretur, prout ipſe diſpoſuit: an ſit talis pœna admittenda.*

27 *Diſpoſitio teſtatoris quòd tres vel quatuor miſſæ omni ebdomada celebrentur per inſtituendum, an valeat ſine conſenſu epiſcopi.*

28 *Conſtruens oratorium priuatum vel hoſpitale, ſi diſponat quòd epiſcopus non ſe intromittat: an hoc caſu poßit epiſcopus aliquo modo ſe intromittere.*

29 *Conditiones nouæ an poßint apponi per fundatorem in eccleſia vel beneficio patronali poſt fundationem in eccleſia vel beneficio patronali poſt fundationem cum conſenſu epiſcopi factam.*

30 *Conditiones tempore fundationis appoſitæ in eccleſia patronata an poßint ex poſt per patronum tolli in totum vel ſaltem alteri cum conſenſu epiſcopi.*

31 *Epiſcopus an poßit immutare conditiones vel qualitates annexas beneficio: quando redditus beneficii eſſent impotentes ad illas.*

32 *Conuerſio aut commutatio non poteſt fieri per ſolum heredem: nec per ſolum epiſcopum: ſed per epiſcopum & heredem vel eum qui habet exequi.*

33 *Voluntas teſtatoris eſt ſeruanda in forma ſpecifica.*

34 *Conſenſus epiſcopi an poßit facere vel creare aliquem patronum vnius eccleſiæ vel capellæ ex priuilegio.*

PRo eo ꝙ de diœceſani conſenſu. Iſtud verbum importat (vt de ſe patet) quòd non acquiritur iuſpatronatus niſi epiſcopo vel diœceſano cõſentiente: quinimo non dicitur eſſe beneficiũ eccleſia vel capella, niſi ſequuta approbatione epiſcopi. ita Calde. in coſi. ſuo vltimo ſub tit. de iurepa. Idẽ dñi de

Rota in deci.decima ſub eo ti.& in deciſione xvij.ſub ti.de prębē.in antiquioribus. Et īcipit quidā patron⁹. vbi pulcrè loquitur.& ita refert & ſequit.do.Feli.San. alias authoritates allegando in c.ex parte.ſ.in j.col.ſ. de reſcrip.& facit ꝙ dicit Ab.in c.cura.in fi.textualiū. ſ.eo & ibidē do.Card. Flo.in v.notabili.Hinc alias di
1 cebā in q.facti † ꝙ ſi teſtator mandet fundari capellā: & poſtea decedat ante conſenſum epi:iuſp it. cauſatū ex tali fundatione non dicitur eſſe in hereditate ipſius teſtatoris:adeò ꝙ licet heres priuetur illa hereditate, non tamē priuatur ipſo iurepa.quia ſumpſit initium à tēpore cōſenſus epi, ſed vt clarius pateat materia iſta.
2 ſubiiciā qōnes infraſcriptas. ¶ † Primò igitur quæro an conſenſus diœceſani debeat interuenire in fundatione,cōſtructione,vel dotatione , ſiue ſit clericus ſiue laicus,qui eccleſiā vel capellā fundet,cōſtruat,vel dotet.breuiter cōclude ꝙ ſic.ita firmat Calde in cōſi. ſuo xx.incip.quidā edificauit.& eſt vltimū cōſiliū ſub hoc tit.de iurepa.& mouetur per tex.in c. pigmentis. in c. frigētius,& in c.cōſider in ſū.xvj.q.vij.& in c.nobis.ſ. e.ti.ꝓbatur ēt ex diffinitiōe iuriſp. in generalitate ſui. & in c.nemo.de cōſecra.diſt.j Et aduerte quia talis cō ſenſus requiritur etiā ꝙ ex iuſſu teſtatoris quis cōſtrue re vellet.ita Ang. in conſi. ſuo cxxv. incip. bona dicti teſtatoris.Et quia hæc quæſt.nō habet dubitationē vl-
3 terius non inſiſto.†ſed hic ſuboritur qō acceſſoria:po ne ꝙ teſtator mādet eccleſiam cōſtrui debere per heredē in domibus ipſius teſtatoris ſub certa pœna:epiſcopus requiſitus ab herede non vult cōſentire, quòd eccleſia in ipſius domibus conſtruatur : ſed concedit quòd alibi poſſit conſtrui.quæritur an heres conſtruēdo ipſam eccleſiam alibi incidat in pœnam. iſte punctus eſt vtilis. conclude quòd heres non incidet in aliqam pœ

quam pœnam.ita decidit Lud. Ro.in ſuo ſingulari in-
pien·teſtator mandauit .allegat caſum ſingularem ſe-
cundũ eum in l.teſtamento quidã. la grande.ff.de cõ-
di.& demõ.& Bald.in l.j.C. de his quæ pœnę nomine.
& ſubiicit ſe ita pridie conſuluiſſe. An autem ſufficiat
requirere conſenſum epiſcopi poſt eccleſiam fundatã
dicam infra loco ſuo. ¶ † Secundò quæro an conſen- 4
ſus diœceſani debeat interuenire quando iuſpa. iam
legitimè creatũ & in eſſe deductũ transfertur de vna
perſona in aliam.ſ. ex donatione vel ex aliis modis,de
quibus per glo.in c.cùm ſeculum.ꝟ.eodem & in c.pię
mentis,xvj.q.vij.& not. in c. illud. ꝟ. eod.in hoc pun-
cto variæ fuerunt doctorum opiniones: vt atteſtatur
Abb. Panor. in d.c.illud tamen ex mente ipſorum di-
ſtinguit Abb. ibi hoc modo: aut iuſpatro. tranſit in
alium cum vniuerſitate. puta cum hereditate. vt quia
quis ſuccedit in hereditate, in qua eſt iuſpatr. vel emit
ipſam hereditatem:& tunc iuſpatro. tranſit etiam ſine
conſenſu epiſcopi.ita probatur in c.ex literis. ꝟ. eodẽ
& in d.c. cùm ſeculum. & vtrobique notatur. Et ratio
eſt ſecundum Abb.& alios in d. c. ex literis. quia tunc
iuſpatronatus tranſit acceſſoriè: nec videtur aliquis
contractus inuitus ſuper ipſo iurepatro. ſed ſuper ipſa
vniuerſitate temporali. vnde quemadmodum ab ip-
ſa vniuerſitate in aliam transferendo non requiri-
tur conſenſus epiſcopi, nec etiam in acceſſorios. &
in hoc omnes concordant. † An autem ſemper cum 5
vniuerſitate tranſeat iuſpatronatus, tangit Abb. in d.
cap.illud. & latiùs dicetur infrà. ſuper verbo, vel is à
quo cauſã habuit.aut verò iuſpat. trãsfertur in aliũ de
p ſe & principaliter.& tũc diſtinguit, ꝙ aut trãsfertur
ex cõtractu ĩter viuos, aut ex vltima volũtate. ſi ex cõ-
tractu inter viuos: & tũc aut trãsfertur in eccleſia vel
locum re

locum religioſum & hoc caſu valet tranſlatio etiam ſine autoritate epiſcopi: vt probatur in d.c.illud.in aduerſatiua licet,& in verbo liberam facultatem. & expreſsè probatur in c.vnico.eo.tit.lib.vj.per quem text. ita etiam decidunt domini de Rota in nouis,deciſione cccciiij.incip.fuit dubitatum,ſub hoc eo.tit.& tenetur communiter per doct.ſecundum Abb.ibi in d.c.illud aut conceditur ſeu transfertur in laicum recipientem nomine proprio: & tunc non valet conceſſio ſine conſenſu epiſcopi.ita probatur in d.c.vnico.in princ. à contrario ſenſu.Et in hoc etiã eſt cõmunior & verior opin.ſecũdum Abb.in d.c.illud. & in diſputatione ſua incip. Augerio. in iij. & iiij.col. vbi plenè proſequitur referendo in hoc varias opiniones licet tãdem teneat contrariũ eius quod tenet hic.ſ.quod etiã cũ conſenſu epiſcopi non valet talis donatio vel trãſlatio iuriſpat. in laicum:tamen cammunis opinio eſt magis æqua & eſt ſequenda. Et ſi tu dicas tenendo communem opin. quæ eſt ratio diuerſitatis,quarè magis hoc caſu requiratur cõſenſus epiſcopi quàm in præcedenti membro vide per Abb.in d.c.illud.qui duas rationes aſſignat.Aliam etiam rationem aſſignat Hoſt.in ſumma huius tituli in §.qualiter trãferatur.in ver.donatio.Dicit enim ipſe,quòd iuſpat. non poteſt haberi per laicum niſi de gratia:nimirum ſi requiritur conſenſus epiſcopi. Sed quando ipſum iuſpato. transfertur in eccleſiam vel locum religioſum,tunc non requiritur quòd res reuertatur ad naturam ſuam. Quam rationem etiam tradunt domini de Rota in dicta ſua deciſione ccccíiij.ſub hoc titulo.Ex quo apparet,quòd etiam ipſi ſequuntur hanc diſtinctionem,& differentiam inter conceſſionem factam loco religioſo , & eam quæ fit laico : licet aliter tenere videantur in antiquis,deciſione vltima ſub hoc titulo.

titulo. Eandem etiam diſtinctionem format do. Card. Flo.in c.illud.in fi.vbi omnes opiniones refert.& tandem dicit quòd hoc communiter tenetur. Et hoc etiam firmat Ioan.Andr.Abb. & alij communiter in dicto c. cùm ſæculum. Amplia nunc præmiſſam concluſionem ſcilicet quòd in conceſſione iuriſp.tro.facta laico requiratur conſenſus epiſcopi, vt procedat etiam ſi vnus ex patronis relaxaret vel renuntiaret alteri compatrono partem ſuam vel ius ſuum patronatus. ita tenent Ioan.And.d.Card. Abbas Panorm.& communiter cæteri c.ex inſinuatione. ꝟ.eo. & mouetur propter identitatem rationis, vt ibi per eos. Quæ autem ſit ratio, quare conſenſus prædictus requiratur, videbimus in ſequenti quæſtione. In hoc tamen puncto contrarium tenuit gloſ.& do.Ant.in d.c.ex inſinuatione.& glo.in c.illud. Tamen præcedens opinio eſt magis tuta & videtur magis communis. ¶ Circa aliud membrum, ſcilicet † quando iuſpat.transfertur ex vltima voluntate: 6
puta ex legato: an conſenſus epiſcopi requiratur. Abbas in d.c.illud.ſe remittit ad no.in c. cùm ſeculum. ꝟ. eodem.vbi ipſe concludit reiecta opin. Feder.per eum relata, quòd etiam hoc caſu requiratur conſenſus epiſcopi eo modo quo dictum eſt in cōfeſſione facta inter viuos. puta in donatione quæ fiat laico vel clerico recipienti nomine proprio. Et ita etiam concludunt ibi Calde.Ioan.And.& do.Card.Flo.& mouentor præfati docto.quia legatum dicitur quædam donatio. inſtitu. de legatis.in princip.& intantum ſecundum Abb.poſt Cald.ibi requiritur conſenſus epiſcopi, quod ante conſenſum epiſcopi iuſpatro.legatum remaneat apud heredem. ſubiiciens Abb. quod ita dicunt communiter doc.Car.Flo.ibi in vj.q. contrarium tenet dicēs, quòd ſi antequam epiſcopus approbet legatū eccleſia vacet:
præſen

præſentatio ſpectabit ad legatarium non autem ad heredem:& pręſentabit legatarius ſub ſpe approbationis quæ approbatio ſecūdum eum retrotrahitur ad diem mortis eius qui fecit legatum & hoc dicit do.Car.Flo. eſſe verius.Ego ſequor opin.Cald.Abb. & ſequacium: quia do.Car.non mouetur aliqua lege vel ratione. debet ergo eſſe cautus legatarius in faciendo approbari legatum iuriſpat.ab epiſcopo quam citius poteſt. quia ante conſenſum vel approbationem epiſcopi nullum ius habet vt dictum eſt. Et iſtam etiam concluſionem reperio firmare Calde.in conſil.ſuo vj.incip. an valeat præſentatio. ſub hoc tit.de iurepatro. vbi dicit ꝙ conſenſus epiſcopi debet interuenire ante præſentationē fiendam per legatarium.Et ratio eſt ſecundum eū:quia tale legatum non tenet ante approbationem factā per epiſcopū.ſit ergo cautus legatarius vt dixi.ſed cautior eſſet,ſi ſequeretur conſilium Ioan.And.in d.c. cùm ſecul ū.ſcilicet in faciendo, quòd conſenſus epiſcopi interueniret vel in morte vel ante mortē teſtatoris.Quibus autē modis poſſit transferri iuſpat. de vna perſona in aliam magis in ſpecie dicā ſuper verbo penultimo diffinitionis, quod incipit ipſe vel is à quo cauſam habuit.
7 ¶ †Tertiò quæro quę ſit ratio qđ epiſcopi vel diœceſani cōſenſus debeat interuenire in acquiſitione iuriſpatr.In hoc puncto dicēdum eſt, quòd ſi nos loquimur de conſenſu epiſcopi requirendo in creatione iuriſpatr.quæ creatio fit ex fundatione, cōſtructione,& dotatione,vt patet in diffinitione iuriſpatr. & firmat Abb.in conſil.ſuo lix.incip.quidā d. Iacobus. in ij.vol. in ij.col.& etiam ex priuilegio papæ. vt ỹ.in vlt.quæſtione huius verbi dicetur.Tunc ratio eſt quia epiſcopi eſt examinare locum erectionis eccleſiæ,& dotem: & diſponere qualiter ſit regenda & gubernanda.vt in auten.

auten.de monachis.§.illud.collatione prima. & in ca. nemo.de conſe.di.j.ita dicit do.Calde.in cōſil. ſuo xx. quod eſt conſilium vltimum ſub hoc eo.tit. Vel aliter dicamus ratione eſſe, vt dicit Abb.in conſil.ſuo lxxxv. incip. Ieſu Chriſti.in j.col.in ij. volu.ſ quòd conſenſus epiſcopi vel diœceſani requiritur fauore eccleſiæ: ne contingat opus inchoari & non cōſumari,vel non ſufficienter poſtmodum dotari. Vel aliter & tertio dicamus ratione eſſe,quia iſta ſpiritualia non poſſunt laici propria autoritate tractare. c.ij. de iudi. c.omnes baſilicæ.xvj.q.vij.ita Abb.in cōſilio ſuo lix.incip. do.Iaco. de Rachaneto.in verſic.iij. principaliter. in ij volum. Si autem nos loquimur de cōſenſu epiſcopi requirendo quando iuſpatron.iam creatum transfertur de vna perſona in aliam. Et tunc ratio quare ipſe conſenſus requiratur eſt, vt.epiſcopus videat an expediat eccleſiæ mutare patronum. Nam ſi vellet patronus concedere vel donare iuſpatro.potentiori ſeu tyranno: tunc epiſcopus non debet conſentire. Item aduertet epiſcopus ne interueniat fraus:& ſic ne ſit ficta donatio:& in veritate venditio fiat. quod eſſet ſimoniacum. ita dicit Abbas Panorm.in c.illud.ꝟ.eodem & ante eum Ioan. Andr.ibi in fi.& do. Card.Flor. ibidem in vltimis verbis & ſequuntur cæteri. ¶ †Sed circa prædicta ſubori- 8
tur quæſtio acceſſoria an alterius quàm epiſcopi conſenſus poſſit in talibus interuenire. Cōclude ꝙ poterit interuenire conſenſus alterius prælati: dummodo habeat epiſcopalē poteſtatem propter identitatem rationis. Ex hoc etiam ſatis voluit Abb. in d. conſil. ſuo lix. in vltima colum. & in dicto conſil. lxxxix.incipien.Ieſu chriſti. circa principium eodem volum. ¶ Quartò quæro de ſubſtili & notabili quæſtione, ſcilicet † an 9
conſenſus epiſcopi debeat interuenire ante actum vel in actu,

in actu,an verò ſufficiat ꝙ interueniat poſtquam quis conſtruxit eccleſiam ſine conſenſu epiſcopi vel donauit iuſpatron.alteri laico ſine conſenſu epiſcopi an ſufficiat epiſcopum poſtea ratum habere vel cõſentire ad hoc ꝙ iuſpat.acquiratur. in hoc puncto videtur dicẽdũ ꝙ ſufficiat talem conſenſum poſtea interuenire, per text.in c.cura.ǰ. eod.per quem text.dicit ibi Abbas in vlt.not. quòd vbi in actu requiritur alicuius cõſenſus, ſufficit quòd interueniat ex poſtfacto.Idem concludit gloſſ. in ſimili: quàm ibi doct.ſequuntur in c.edoceri. in gloſ.j. de reſcript. ſ̃. eſt verum ſecundum abbatem. in d.c.cura.quod actus valebit vt ex nunc:ſcilicet tempore conſenſus præſtiti, non vt ex nunc: ſcilicet tempore actus facti. Et ita etiam dicit dom. Card. floren. ibi in v.notabili. Et iſtud etiam eſt de mente Abbatis poſt Calde.ibi in ca.cum ſeculum.in fine. ǰ.eodem. & in ca. ſuggeſtum. in vltimo notabili per illum text. ǰ. eodem.Et firmat idem Abbas in conſil.ſuo lxxxix.incipiẽ.Ieſu Chriſti.in j.col.in ij.vol. vbi dicit quòd licet requiratur conſenſus epiſcopi vel diœceſani in cõſtructione eccleſiæ tamen poteſt poſteà interuenire. Idèm firmant domini de Rota vbi latè attingunt iſtũ paſſum in antiquis deciſionibus ſub hoc titulo de iurepatro. in deciſione vltima incipiente quidam laicus. vbi loquuntur de donante iuſpatronatus. quam deciſionem alij allegant ſub numero ccclxxiij. & aliqui allegant ſub numero cccliij. Idem etiã reperio firmare do. Car. in conſi.ſuo vj.incipien.an valeat præſentatio.ſub hoc eodem titulo.vbi dicit quod communis opinio habet conſenſum epiſcopi poſſe interuenire etiam poſt legatum factum de iurepatr. Eandem opinionẽ confirmat quod dicit dom. Card.Floren. in cle.vnica in v.quæſt. de rerum permuta.vbi dicit quòd conſenſus qui venit

nit præſtandus in caſu quæſtionis quartæ ibi per eum formatæ.poteſt præſtari ante ex interuallo vel poſt.faciunt notata in ca. admonet.& in c.quod in dubiis.de renuntia. facit etiam ſimile,quia ſufficit quòd patronus conſentiat inſtitutioni ex poſtfacto. c.ſi vero.j̃.e. & firmat Abbas poſt alios in capitu.veſtras.j̃.eodem. dato ergo quòd præſentatio non præcedat inſtitutionem ,dummodo poſteà patronus aſſentiat inſtitutioni,ipſa inſtitutio tenet, vt in dictis locis traditur.& per doct.etiam in ca.cum Bertoldus. de re iudicata.In contrarium tamen vrget deciſio Ioan. And.quam refert Abb.in d.c.cùm ſæculum.j̃.eodem.vbi dicit ſpeciale eſſe in legato iuriſpatronatus vt conſenſus epiſcopi poſſit interuenire ex poſtfacto.Et ratio ſpiritualitatis ſecundum eum eſt fauor vltimæ voluntatis. ergo ſecundum eum in actu inter viuos,puta in donatione iuriſpatronatus, vel in conſtructione eccleſiæ non ſufficiet conſenſum interuenire ex poſtfacto. ad hoc quòd ipſum iuſpatronatus acquiratur.Secũdò pro eadem parte facit:quia in donatiõe iuriſpatronatus, vel legato videtur requiri nedum conſenſus epiſcopi, ſed etiam autoritas.tex.eſt in d.c.cura.j̃.eod.ibi autoritas diœceſani epiſcopi & conſenſus,&c.& eſt clarior tex. in c.ſuggeſtum.j̃.eod.ſed reg.iuris eſt,† quòd vbi au- 10
thoritas requiritur non prodeſt ſi interueniat ex poſtfacto.tex.eſt in §.tutor.inſtit.de auto.tuto: & ita determinat Inno.in c.cùm conſuetudi.vbi dicit, quòd quãdò autoritas alicuius requiritur in actu.Actor & principalis talis eſſe debet,vt verbum autoritas denotat. Et quòd ſit differentia inter autoritatem, & conſenſum,& etiam decretum, traditur etiam per pulchram gloſſum,& doc.in capitulo primo:in verbo tractatus. de rebus eccle.non alie.li.vj.& per Bald.in c.quæcun-

que.C.de bo.que lib.& per doc.in d.c. cùm conſuetu-dinis.& plenè in l.ſi quis mihi bona. §. iuſſum.ff.de acquir.here.& per iſtud fundamentum,& per plura alia: ita tenet Abb.Panor.in diſputatione ſua incip. Augerio.in iiij.col.vbi plenè attingit iſtum punctum. Et ad eum ſemper eſt recurrendum: quia ei parum boni addi poſſet:& multa alia fundaméta po 'ent pro hac parte adduci:quæ videas per eum ibi. Pro hac etiam opinione facere videtur quod decidit do. Car.Flo.in cap. cum ſpeculum.in iiij.quæſt.Ƴ. eod.mihi magis placet prima opinio tanquam magis æqua,& maioribus autoritatibus roborata. Et eam ſequen lo ad adducta in contrarium poſſet reſponderi vt infrà.Non obſtat igitur prima deciſio Ioan.Andr.in ca.cùm ſæculum.quia poſſet dici,quòd illa deciſio nō eſt vera : quia non probatur iure vel ratione : quinimò probatur contrarium in d.c.cura.ſ.allegato.& etiam in dicto c. ſuggeſtum, vel aliter reſpondere poſſumus, quòd Io.An.noluerit id ad quod adducitur,ſed voluerit quòd in legato ſit ſpeciale,vt fauore vltimæ voluntatis poſſit conſenſus epiſcopi ex poſtfacto interuenire,ſcilicet quantum ad effectum vt ipſum legatum valeat,vt ex tunc,ſcilicet, tempore legati facti ; ſed in actu inter viuos valeat,vt ex nunc,ſcilicet tépore conſenſus præſtiti, vt dictum eſt ſuprà.& ita videtur ſentire do.Cardi. Flor.in dicto c.cùm ſeculū.in v.quæſtione.vbi dicit,quòd ſi teſtator iuſſit eccleſiam conſtrui, & circa hoc legata fecit:conſtat quòd neceſſarius eſt cōſenſus epiſcopi in conſtructione.c.nemo.de conſecr.diſt.j.& tamen legatum tenet.c.nos quidam.de teſtamen.legatum ergo fauore vltimæ voluntatis ſtatim valebit,licet conſenſus epiſcopi interueniat poſt : ſed donatio non valebit niſi tépore præſtiti conſenſus. Nullo tamen caſu ante epiſcopi

con

conſenſum iuſpat. transfertur in alium, vt dictum eſt ſuprà. non obſtat etiam dum dicebatur, quòd in donatione, vel legato iuriſpatr. requiritur autoritas epiſcopi. ergo debet in ipſo actu interuenire per ſuprà allegata. Quia reſpondeo, † quòd autoritas in iſta materia 11
ſtat pro conſenſu, nec ſtat propriè. probo: quia vt plurimum iura huius tituli vtuntur promiſcuè his verbis. Quandoque enim dicunt exigi conſenſum, quandoq; autoritatem. patet in c. cura. præallegato. & in ca. illud. & in c. quòd autem ĵ. eod. & in ſimili probatur in cap. cùm apoſtolica. de his quæ fiunt à præla. & in cap. ſine exceptione. xij. qõe ij. Et ita dicunt domini de Rota in dicta ſua deciſione vltima circa medium: vbi affirmãt quòd in donatione iuriſpatro. non requiritur autoritas Papæ vel epiſcopi, ſed conſenſus. Et iſtam reſponſionem ad dictum fundamentum ſatis voluit Abb. in dicta ſua diſputatione. & licet poſteà teneat contrariũ, vt dixi, tamẽ iſtaꝫ ſolutionem non impugnat. Et pro ipſa ſolu. etiam facit, quia licet conſilium & cõſenſus differant, vt notatur in cap. cum eccleſia Vulterana. de elec. in c. nouit. & in c. quanto. de his quæ fiunt à præla. tamen quandoque ſumuntur pro eodem: glo. eſt quam ibi ponderat Abb. Panor. in c. j. ſ. de foro competenti, vel aliter reſpondeo, quòd imo autoritas quandoque etiam poſt actum interuenire poteſt. l. ſi quis mihi bona. §. iuſſum. ff. de acquiren. hæred. Maximè quando in vim confirmationis requiritur: & ibidem plenè per dominum Alex. & ibidem in ſimili caſu decidit Abb. Pan. in d. c. edoceri. col. fi. de reſcr. Non obſtat etiã vltimum, ſ. deci. d. Car. in dicto c. cùm ſeculũ. quia poſito, quòd valet illud ad quod adducitur, poſſet dici deciſionem ſuam non eſſe veram per dictum ca. cura. cum aliis allegatis pro hac concluſione. Vel aliter dicamus

quòd deciſio ſua procedit, quia donans reuocauit voluntatem ſuam in caſu per eum formato. vnde fruſtrà poſteà expectaretur conſenſus epiſcopi in tali donatione. Ad alia quæ adducuntur per Abb. in dicta ſua diſputatione, etiam faciliter reſponderi poſſet. ideo non refero. Non negauerim tamen quin opinio ipſius d. Abb. in dicta ſua diſputatione ſuſtẽtabilis ſit. In alia autem materia generaliter loquendo, an autoritas, cõſenſus, decretum, & ſimilia debeant de neceſſitate interuenire in actu, vel ante actum: vel ſufficiat ex poſtfacto interuenire, videatur, Bald. in d. l. quicunque. C. de bo. quę li. vbi magiſtraliter loquitur. videatur etiá plenè per Abb. Panor. & pleniùs per Io. de Imol. in ca. cùm vos. de his quæ fi. à præla. & per dominum Alex. in l. j. §. fuit quæſitum. in fin. ff. ad Trebel. & aliquid in l. ſciendum. in viij. col. de verbo. obligat. & aliquid per Bal. & do. Alex. in l. diuortio. ff. ſol. mat. & per dominũ Alex. in l. ſi cùm dotem. §. eo autem tempore. ff. eo. tit. & per doc. in dicto c. cùm conſuetudinis. & per d. Feli. Sandeum poſt Abb. & alios in c. edoceri. in verſ. ſequi poteſt conſenſus. de reſcr. & in c. cùm dilecta. in xiiij. col. ver. ſextò amplia. eod. tit. & aliquid in c. nonnulli. §. ſunt & alij. in iij. col. eo. tit. & per Bar. in l. ſi autem. ff de aqu. plu. arc. & per doc. in locis ibidem per d. Alex. relatis. & per doc. in §. tutor. inſti. de auto. tuto. & per Bar. & cæteros. in l. ſi quis mihi bona. §. iuſſum. ff. de acqui. here. vbi plenè per d. Alex. & notata ibi optimè faciunt ad deciſionem quæſtionis ſuprà formatæ. ideo ad illum locũ recurras ſemper.

12 ¶ † Quintò quæro, pone, quòd epiſcopus nolit cõſentire ſine cauſa acquiſitioni iuriſpatronatus, an poſſit cogi. Conclude, quòd ſic. textus eſt in capitulo nullus, infrà eodem ſecundum quod ibi notant omnes. licet diſputãdo poſſet

ſet dici, quòd ille tex. nihil facit: quia de coactione verbum nullum dicit: & dicit ibi Abb. generaliter per illum text. quod ibi requiritur conſenſus vnius in fauorem alterius. ſi non vult cōſentire ſine cauſa legitima poteſt haberi recurſus ad ſuperiorem, vt ſuperior ipſe conſentiat, vel compellat illum ad conſentiendum. † 13
Hinc infert ibi Abb. notabiliter ad ſtatutum mandās quod non poſſit contrahi cum minori xxv. annis ſine conſenſu duorum agnatorum. quod ſi agnati denegāt conſentire ſine cauſa, poteſt adiri ſuperior, vt conſentiat, vel cogat dictos agnatos per illum text. & ita dicit ibi ſe aliàs conſuluiſſe. & ita reperio eum conſuluiſſe, in conſ. ſuo lxv. incipien. caſus, quidam Reynerius, &c. in ij. volumi. alias autoritates ad hoc allegat & per tex. in dicto cap. nullus. multas deci. in ſimili ac cumulat. dom. Bartho. Bellenci. ibi in apoſtillis ad Ab. facit etiam quod dixit gloſſ. in cap. pen. in verbo teneantur. de reſcrip. lib. vj. & quod ponit Ab. in capitu. ij. & in cap. ex parte alſēſis. ſ. de conceſ. præben. Præmiſſam etiam concluſionem, ſcilicet, quòd epiſcopus poſſit compelli, vel ille qui epiſcopale ius habet in loco firmat Ab. in conſilio ſuo lix. incip. quidam do. Iac. de Rachaneto in pen. col. in ij. volum. & in cap. auaritiæ. in fin. ſ. de præbendis. Sed hic ſuboritur quæſtio acceſſoria † pone ꝙ teſtator mandet eccleſiam cōſtrui 14
per hæredem in domibus ipſius teſtatoris ſub pœna. clarum eſt, quòd id non poteſt fieri ſine conſenſu epiſcopi, vt ſuprà ſæpe dictum eſt. verum epiſcopus requiſitus ab hærede non vult conſentire, quod eccleſia conſtruatur in dictis domibus: ſed concedit quòd alibi poſſit cōſtrui: an hæres teneatur cogi facere epiſcopum, vt conſentiat modo quo ſ. an autem acquieſcendo voluntati epiſcopi, & conſtruendo eccleſiam alibi

incidet in pœnam.dic quòd non incidit in aliquā pœnam. ita concluſi ſuprà in ſecunda quæſtione primæ
15 principali huius verbi. †Secūda ſuboritur quæſtio acceſſoria ſubtilior, ſcilicet, an dicta coactio poſſit fieri per archiepiſcopum,an per ſolum Papam. videtur prima facie,quòd per ſolum Papam per d.c.nullus. ibi romano pontifici nuntietur,&c.In cōtrarium facit,quia archiepiſcopus eſt ordinarius epiſcopi.c. paſtoralis.ſ. de officio ordin.ergo poteſt eum compellere. & iſtam partem tenent Io.An.Io.Cald.Card.Flor. Ab.& communiter cæteri in d.ca.nullus.alia iura adducendo, vt per eos.Idem tenet Abb.in ca.ex parte aſtenſis.in vlti. col.ſ.de conceſſio.præben. & in dicto c.auaritiæ. in fi. Et hanc concluſionem tenendo poteſt reſponderi ad text.in d.c.nullus.qui fortiter videtur ſtringere pro alia parte.quod licet ille textus dicat, quòd per Romanum pontificem cogatur epiſcopus, tamen debet ſuppleri,vel per alium ſuperiorem: vt ſic concordet cum iuribus diſponentibus, quòd archiepiſcopus habet iuriſd.in epiſcopum.d.c.paſtoralis cum ſimilibus.Tertia ſuboritur quæſt. acceſſoria circa prædicta:in qua etiā
16 doctores ſunt varij in ca.nullus.& alibi poſito † quòd archiepiſcopus poſſit cogere epiſcopum vt ſuprà,an ſi epiſcopus nolit parere, archiepiſcopus ipſe ſupplere poſſit vices epiſcopi, & conſentire in eius defectum. In hoc puncto Io.An.Car.& Abb.in d.ca.nullus.concludunt quod non. Et mouentur quia archiepiſcopus non habet iuriſdictionem in ſubditos ſuffraganei ſui regulariter.d.c.paſtoralis.ſed conſentiendo,vel authorizando in actibus ipſorum ſubditorum,vel dando licētiam,vt ſuprà,iudicare diceretur inter ſubditos ſui ſuffraganei ſecundum dom.Cardi.Flo.vbi ſ.quod nō poteſt,vt dictum eſt.& propterea concludunt præfati docto.quod archiepiſcopus non ſuccedit loco epiſco

pi.data qualibet negligentia ſed tantum in caſibus ex preſſis à iure.per d.c. paſtoralis. Et ita etiam concludit Abb.ibi,& in repetitione c.ſi quis contra clericũ.ſ.de foro competen.& in c.ex parte aſtenſis. ſ. de conceſ. preben.& in d.c.auaritiæ.in fi.de præbendis. Cogitandum tamen eſt ſuper hoc: quia Abbas in ſimili in d.c. ij.& clariù: in dicto c. ex parte aſtenſis. ſ. de conceſ. præben. decidit contrarium. dicit enim ibi quod ſi epiſcopus iuſſu archiepiſcopi mandantis vt infra certum terminum inſtituat,nolit inſtituere, tunc archiepiſcopus poteſt inſtituere, & ſupplere eius defectum: niſi dicas quòd ille eſt caſus expreſſus à iure, ſcilicet in collatione beneficiorum,vel inſtitutione, vt epiſcopo negligente archiepiſcopus ſuccedat per cap. ij. de conceſ.præben. ¶ Quarta ſuboritur quæſtio acceſſoria ad prædicta. † pone quòd epiſcopus nolit conſentire donationi factæ vel legato facto de iurepatro. 17
nec per archiepiſcopum ſuperiorem poſſit cogi quia nolit parere;præſuppoſito (vt ſupra dictum eſt) quòd archiepiſcopus non poſſit ſupplere vices epiſcopi:quæritur apud quem remanebit iuſpa. Iſtam quæſtionem tangit Io.Cald.in c.cùm ſeculum. infrà eod. & dimittit inſolutam.Gaſp.de Cal. dixit ibi quòd eccleſia remanebit libera. Card.autem Flo.ibi in vltimis verbis dicit veriùs eſſe,quòd legatum,ex quo non tenet, con ſolidatur hereditati. & ſic ſecundum eum heres erit patronus ratione vniuerſitatis per c.ex literis.ſ.eo. & ſic concludit,ꝙ iuſpa.remanebit apud eũ qui legauit, vel donauit illud ex quo legatũ,vel donatio nõ tenuit. Idẽ in ſimili qõne decidit do.Card. in d.c.cũ ſeculũ.in iiij.q. vbi dicit ꝙ ſemel quidam donauit bona quædam plebano, vt dotaretur certa capella: & conſtituit certos patronos, poſtea in morte ipſum

iuſpatronatus legauit vni alteri,quem heredem inſtituit.decidit Cardi.heredem ipſum iuſpatronatus obtinuiſſe.quia prima donatio vel diſpoſitio ſine epiſcopi conſenſu facta non tenuit. Remanebit ergo per prędicta iuſpat.apud donantem vel legantem. Et pro iſta concluſione,quæ magis mihi placet,faciunt etiam notata per glo.in c.quia clerici. j̃. eo.& regula tradita in l.j.§.ſi vir.ff.de acquiren. poſſeſſio. cùm ſimilibus videtur tamẽ, ꝙ parum ſeruiat nobis hæc deciſio.quia ſi epiſcopus nolit conſentire,nec cogi poſſit: poterit adiri ſaltem papa,qui veriſimiliter conſentiet,ſi nihil obſtat petitioni factæ. & per conſequens legatum vel donatio valebit.& ſic non militabit dubitatio prædicta. ¶ Sextò principaliter quæro circa iſtud verbũ de diœceſani conſenſu.pone quòd ante conſenſum, vel approbationem epiſcopi legatarius vel donatarius iuriſpatronatus donauit ipſum iuſpat.vel legauit alicui eccleſiæ an valeat tale ſecundum legatum,vel donatio.dixit cum miniſterio eccleſiæ. quia ſi laico donaretur vel legaretur clarè non valeret ſine epiſcopi conſenſu,per ea quæ dicta ſunt in ſuperioribus quæſtionibus. Iſtum punctum attingit Io. Calde.in d. c. cùm ſeculũ & indiſcuſſum reliquit domi.Car. Flo.ibi in vij. quæſt.decidit quòd valeat tale legatum, vel donatio ſecuta approbatione epiſcopi, qui approbet primum legatum vel donationẽ. Et ratio eſt ſecundũ eũ: quia illa approbatio retrotrahitur.allegat l.actio.ff.de furtis. Conſidera ſuper iſta deciſione, quia ea attenta idem eſſet propter identitatem rationis in legato vel donatione facta per legatarium, vel donatarium alteri laico, quod in donatione vel legato facto eccleſiæ. Item aduerte quia conſenſus epiſcopi qui requiritur in donatione iuriſpatronatus facit valere actum à tem

pore

pore quo præſtatur, & non retrotrahitur. vt dicit Abbas.in c.cura.infrà eod.& dictum eſt ſ.in iiij.quæſt.licet legatum ſtatim valeat. vt ibidem dixi & rationem diuerſitatis aſſignaui. ¶ Septimò quæro circa idem verbum,pone † quod dubitetur an conſenſus epiſcopi interueniret in conſtructione eccleſiæ nec id probari poſſit:an debeat præſumi interueniſſe. In hoc puncto reperio quod Archi.in c.nemo.de conſe.diſ.j. Concludit quòd ſic,dummodo eccleſia ſit in forma eccleſiæ. ita ibi miſſæ publicæ celebrentur. & mouetur eo fundamento.ſcilicet vt indicetur eccleſiam ipſam legitime eſſe ędificatam arg. text. in c. quòd interrogaſti. xxvij.diſ.& aliorum iurium ibi per eum adductorum. Et iſtam deciſionem Arch.exclamat Ro.ſingularibus ſuis ſingulari cccxx. incipien. tu Senenſis. dicens quòd eſt ſingulare dictum canonicis incognitum. Eandem deciſionem refert dominus Feli.Sandeus in c.de quarta.in iiij.col.de preſcrip.vbi alias multas authoritates allegat eam deciſionem approbantes. Præmiſſam concluſionem tenet etiam Pau. de Caſt. in conſilio ſuo clxxxj.incipien.dicendum eſt.licet non alleget Archi. vbi ſupra ſubiiciens Pan. quòd locus habens forman eccleſiæ. vt quia ibi ſit campanile vel ibi celebrentur diuina , & fiant alia ſigna eccleſiaſtica , præſumitur cum authoritate epiſcopi conſtructus, & per conſequens eſt ſubiectus epiſcopo ſecundum eum. Quæ autem ſint ipſa ſigna eccleſiaſtica,habetur plenè per dominum Feli.in d. c. de quarta. & in locis ibidem per eum memoratis. contrariam ſententiam reperio tenere Abba. Panormi. in conſilio ſuo cvj. incipiente, caſus.in j.colum.in ij.volu. vbi formaliter dicit, quòd conſenſus epi,qui requiritur in acquiſitione iuriſpat. nō debet preſumi.quia eſt quędā ſolēnitas extrinſeca.

l.quæcunque.ff.de pub.& notatur ſecundum eum per glo.& B ar.in l.ſciendum. ff. de verb.oblig. hoc tamen non obſtante præmiſſam teneo concluſionem, & vltra. ſ. allegata, eam etiam ſentire reperio Abb. Pan. in c.cura.ij.co.ſuper glo.ij dum allegat gloſſ. not. in c. peruenit. de empt.& vend.Idem etiam tenet do.Card. Flo.in conſil.ſuo xj.incip,quædam ſocietas. in fine.vbi refert Archidia.in d.c.nemo.& Fede.de Senis in conſi. cvj.in princ.aliàs eſt conſilium cxj.incip.quæſtio talis eſt.Idem etiam tenet do.And.Barb.in conſi.ſuo xxxiij. incip.ſcripſit pſalmiſta.in princip.in ij.volum.vbi plenè attingit iſtum punctum,& alias authoritates & fundamenta pro iſta parte adducit & ſubiicit ibi in iij.col. in fi.quòd in pleriſque mundi partibus requiſitus fuit de hac quæſtione:& quòd ita conſuluit:& quòd etiam ita conſuluerunt do. Card. Flo.& Ioan. de Imo. idem etiam videtur tenere do.Fel.Sandeus in c. de quarta.in iiij. colũ de præſcrip. Et hanc concluſionem tenendo ad fundamentum ſ.in contrarium adductum, poteſt reſponderi prout reſpondet do.And. Barb. in præallegato conſil.xxxiij. vbi dicit quòd regula dictæ l. quæcunquæ non obſtat: quia vbi apparent indicia, tunc præſumitur ſolennitas; licet ſit facti.allegat philoſophum in ij. metaphyſicæ, dicentem quòd accidentia magnam partem conferunt ad cognoſcendum quòd quid eſt.ergo vbi apparet quòd eccleſia habet campanile:vel alia ſigna eccleſiæ: præſumetur autoritas vel conſenſus epiſcopi interueniſſe. Vel aliter reſpondeo quòd ſi præſupponatur eccleſiam iam longo tempore fuiſſe conſtructam ex curſu temporis ſeu ex diuturnitate temporis præſumitur ſolennitas etiam extrinſeca.l.ſi filius. C.de peti.hered.qui text. eſt ſingularis ſecundum Angelum. dom. Alexan.& modernos.in cap. ſciendum.

ſciendum.ff.de verb.oblig.& dicit ibi dom. Alex.in v. col.quòd iſta eſt communis opin.& multas alias autoritates allegat quas vide per eum.& idem dixit Pet.de ancha.in conſil.ſuo lxviij.incip.contra donationem.in ij.col.in princip.& infinita poſſent accumulari quæ traduntur in d.l.ſciendum. & quæ accumulat pulchrè do. Alexan. in conſilio ſuo lxxviij incip. circa primum in iij.col.in j.vol.& in propoſito noſtro hoc etiam tenuit famoſiſſimus dominus Iaſon præceptor meus in l. ſi certis annis. C. de pact.in penult.col. verſic. v. facit.& quòd vbi requiritur cõſenſus alicuius præſumat interueniſſe ex longinquitate temporis. Firmat etiam do. Aret.in pulchro caſu in conſil. xxxvj.incip. caſus talis eſt.ad aliqua alia quæ etiam in contrarium adduci poſſent,reſpondet Barba.in conſil.ſ.allegato.vide per eũ.

¶Octauò quæro †an vbi requiritur cõſenſus epiſcopi 20
ſufficiat cõſenſus tacitus do. Car. Flo.in c.cura.in fine, ꝟ.eo.concludere videtur quòd ſic,poſt Inno.ibi. Idem etiam ſatis voluit gl.ibidem.ſubiicit tamen do. Car.ꝙ taciturnitas epiſcopi habetur pro conſenſu, quando conſtat ipſum ſciuiſſe id quod actum eſt,& nullã cauſam eum impediuiſſe ad cõtradicendum. Contrariam ſententiam tenet Abbas ibidem , & mouetur quia in actu odioſo non præſumitur conſenſus ex taciturnitate. allegat notata in c.qui tacet. de reg.iur. lib.vj. & c.cùm iam dudum.de præbend.Iſtam etiam opinionẽ videtur tenere Ioã.And.in c.nobis.ꝟ.eo.& ibidem do. Car.Flo.in v.nota.vbi dicunt quòd non ſufficit petere conſilium vel licentiam ab epiſcopo ad conſtruendam eccleſiam:ſed requiritur conſenſus.prima opinio mihi magis placet præſupponendo quòd epiſcopus ſciuerit conſtructionem & potuerit cõtradicere.pro qua opinione faciunt dicta in quęſt.pręcedenti.facit etiam

quod

quod dicunt gloſ. & doct.in c.ea noſcitur. de his quæ fiunt à prælatis. Et hoc tenendo non obſtat fundamentum Abbatis,quòd in actu odioſo,&c.quia conſtruere eccleſiam vel acquirere iuſpatronatus non eſt quid odioſum,imò fauorabile,vt de ſe patet:& ſic ceſſat fundamentum Abbatis. Non obſtat etiam deciſio Ioan. And.& Card.de qua ſ.quia dum dicunt,quòd requiritur conſenſus, poteſt intelligi tacitus ſicut expreſſus. De hac tamen materia an tacens habeatur pro conſentiente,quia eſt multum ſcabroſa & brocardica:videantur Bart.& doct.in l.quæ dotis. ff. ſoluto matr. & Fel. in c.cùm omnes.in vij.col.de conſtit. & Abb.& alij in c.ex parte decani.de reſcript.gl.& doct. in reg.qui tacet.& in reg.is qui tacet.de reg.iur.lib.vj. ¶Nonò quæro † cuius epiſcopi conſenſus requiratur an loci vbi

21 eccleſia conſtruitur, an epiſcopi ſuperioris eius qui conſtruere vult.& ſimiliter ſi donans iuſpatronatus & donatarius ſint diuerſæ diœceſis, an vtriuſque epiſcopi conſenſus requiratur.Iſtam quæſtionem attingit dominus Card.Flo. in cap. nobis. in princ.ſ.eod.& dicit iſta verba formalia:quòd id quod dicitur,quòd requiritur conſenſus diœceſani, intelligitur de diœceſano loci,in quo fundatur eccleſia,non fundatoris tantum, per tex.ibi loci epiſcopo,&c & allegata aliqua alia iura maximè l.ſi prædium.C.de prædiis mi.in qua l.dicit ꝙ ſufficit decretũ iudicis rei ſitæ ſuper alienatione rei minoris,& expreſſius Bar.& Bal.ibi dicunt, quòd non requiritur decretum iudicis domicilij, & etiã rei alienandæ ſed ſufficit alterum tantum.& idem concludit Bald.poſt Iaco.de Arena in l.j. C. de contrahen.empt. vbi dicit,quòd ſi cõtractus fiat in vno loco & res ſit in alio ſufficit autoritas vel decretum vnius ex iudicibus, ea ratione: quia vnuſquiſque ex ipſis iudicibus habet iuriſdi.

iuriſdi. ergo decretum poteſt interponere. Idem dicit Bald. in l. magis puto. §. illud. ff. de rebus eorum. ſubiicit tamen Bal. vtrobique cautius eſſe quòd vterque interponat decretum ſuum. In cõtrarium tamen ſcilicet quòd de neceſſitate vtriuſque iudicis decretum in alienatione rei minoris interuenire debeat tenet Barto. in d. §. illud. Aliæ etiam fuerunt in hac opiniones, quas ponũt doct. in c. paſtoralis. de priuile. & ibi refert Abb. pan. & multa alia loca in quibus attingitur. cõmemorat ibidẽ do. Bartol. Bellẽcinus in apoſtillis, qui in alienationibus rei eccleſiæ loquendo dicit communẽ eſſe opinionem Io. ibi ſcilicet quòd in alienationibus rerũ eccleſię requiritur ſolum autoritas iudicis vel epiſcopi ipſius eccleſiæ & ita etiam ſequitur Abb. ibi aſſignans rationem † quia ad epiſcopum ſpectat cura eccleſiæ 22 ſuę & rerũ ſeu dotis illius. c. nouerint. x. q. j. Subiicit tamen ꝙ cautum eſſet vtriuſque iudicis vel epiſcopi ſcilicet & eccleſiæ & rei autoritatẽ interuenire. his omiſſis quantum ad propoſitum noſtrum, ego ſum valde dubius. Aliqua enim iura requirunt ſimpliciter conſenſum diœceſani. vt c. nobis. c. cura. & c. illud. ĵ. eodẽ. nec explicant de quo diœceſano intelligatur, aliqua iura videntur requirere conſenſum epiſcopi donantis vel concedentis iuſpatronatus vt c. nullus. ibi ſine conceſſione ſui pontificis. ĵ. eodem. Card. autem ſuprà relatus videtur velle, quòd in conſtruente eccleſiam vt acquirat iuſpatronatus duorum epiſcoporum conſenſus requiratur, ſcilicet fundatoris & loci in quo eccleſia conſtruitur. Et pro iſta opinione bene facit text. in ſimili in cap. pro illorum. §. ſi verò clauſtralis. infrà de ſenten. excomm. Tandem mihi videtur in hoc puncto eſſe dicendum, quòd ſiue quis conſtruat eccleſiam ſiue donet iuſpatronatus eccleſiæ quòd ſufficiat conſenſus

etiam requiratur copulatiuè conſenſus capituli. domi. Cardi. Flo. in c. illud. in iiij. contrario poſt Vinc. & in c. cura in ij. col. in fi. ℣. eodem. concludit quòd ſolus epiſcopi conſenſus requiratur. quòd ſuadetur, quia iura de hoc loquentia prout dicto. C. & c. nobis. & ſimilia poſita in hoc titulo nullam faciunt de capitulo mentionem. Iſtud etiam de mente Abb. in d. c. illud. vbi ponit quando requiratur conſenſus epiſcopi in acquiſitione iuriſpa. & quæ ſit ratio quòd requiratur & nunquàm de capitulo facit mentionem. ¶ Comprobatur etiam hæc concluſio per ſimile: quia præſentatio fit coram ſolo epiſcopo ſiue capitulo vt concludit Abbas in c. cum eccleſia Vulterana. in iiij. colũ. ſ. de electio. & dixi §. ſuper verbo honorificum. in q. xlviij. ¶ Contra tamen hanc concluſionem videtur facere tex. in c. paſtoralis in fi. ſ. de donati. vbi dicit quòd ſi epiſcopus concedit eccleſiam patronatam religioſis, debet interuenire conſenſus patroni & etiam capituli. Tenendo tamen quod dictum eſt ſupra. poteſt reſponderi quod dictum c. paſtoralis. non facit in propoſito. quia loquitur in caſu quando epiſcopus alienabat iura quæ habebat epiſcopatus in vna eccleſia, qđ facere non poteſt ſine conſenſu epiſcopi. Ex quo fit præiudiciũ epiſcopatui ſeu eccleſiæ cathedrali. c. ſine exceptione, xii. q. ij. cum ſimilibus. & ita declarant Abb. & do. in d. c. paſtoralis. ¶ Vndecimò quæro † an ſede vacante poſſit conſenſum (de quo ſupra) præſtare capitulũ. 24
Ioan. Andr. in ſimili in d. c. nobis decidit quòd ſic. dicit enim ibi ſuper verbo loci epiſcopo. quòd præſentatio quæ ſolet fieri epiſcopo ſede vacante fit capitulo. ſed in terminis noſtris eſt deciſio. Calderi in conſi. ſuo iij. incip. an capitulũ ſub hoc eo. tit. Et mouetur. eo fundamẽto, quia capitulũ ſuccedit in iuriſdictionalib.

ſede

ſede vacante. c. is qui. de maior. & obedien. & c. cum olim. eodem tit. & c. j. ne ſede vacante. lib. vj. ſed dare licentiam vel præſtare conſenſum in acquiſitione iuriſpatron. eſt iuriſdictionis & non ordinis ergo, & c. & idem tenet Gem. in cap. vnico in xxij. q. de ma. & obe.

25 lib. vj. ¶ Duodecimò quæro † an ſine conſenſu epiſcopi poſſit fundans eccleſiam tempore fundationis apponere ea pacta vel grauamina, quæ voluerit in eccleſia, vel circa regimen eccleſiæ, vel diuinorum officiorum vel ſtatuere, quòd inſtitutio præſentati ſpectet ad inferiorem epiſcopo vel ad alienum epiſcopum. videtur dicendum quòd ſic. per reg. quæ habet quòd in traditione rei ſuæ quis poteſt apponere ea pacta quæ vult l. in traditionibus. ff. de pact. In contrarium tamen determinant docto. in variis locis dicentes quòd id non poteſt fieri ſine conſenſu proprij epiſcopi. ita concludit Abbas Panorm. in ca. nobis. in notabilibus. j. eod. vbi dicit quòd ſi quis in vltima voluntate mandauit capellam conſtrui & diſpoſuit, quòd inſtitutio pertineret ad certum prælatum inferiorem epiſcopo, non valet illa diſpoſitio, vnde ſecundum eum illa particula habebitur pro non adiecta: niſi interueniat conſenſus proprij epiſcopi, & aſſignat rationem quia teſtator vel fundans eccleſiam non poteſt immutare diſpoſitionem canonum in præiudicium epiſcopi. c. requiſitum. s. de teſta. item nemo facere poteſt quin iura locum habeant in ſua diſpoſitione. c. tua. s. de teſta. l. nemo. ff. de leg. j. Iſtam concluſionem faciunt etiam legiſtę. videlicet Bart. poſt Iaco. de Aren. in l. quoties. §. fi. ff. de admi. tuto. Idem concludit Inno. in ca. in lateranenſi. ante fi. s. de præbend. vbi pulchrè loquitur: ſubiiciens quòd etiam ſi teſtator diceret, quòd ſi eccleſia nō ordinaretur, prout ipſe diſpoſuit, quod irritat omnem ſuam diſpoſit

ſpoſitionem, quòd talis pœna reiicitur.idem deciđũt Domini de Rota de teſta.deciſione vij.in antiquis.vbi fortius dicunt† quòd etiam ſi teſtator iniungeret pœ- 26
nam, quòd redditus deputati conuerterentur in alios pios vſus,niſi eccleſia ordinaretur: ꝓut ipſe diſpoſuit: quòd talis pœna reiicitur.quod etiam refert & ſequitur do.Feli.Sandeus alias autoritates ad prædicta alle gãs in c.cùm venerabilis.col.xj.de excep.Ad quod videatur etiam vnum bonum verbum.Pe.de Anchar.in conſilio ſuo cxcviij.incipien.ſubtiliter & ad plenum. quod refert & ſequitur do.Felin.in loco præalleg.col. xiij.in fi.Præmiſſam etiam concluſionem Inn.& alio rum ſuprà relatorum ponunt do.Anton.& Imol.poſt Compo.in c.cum dilectus.§.de conſue.per illum tex. & ibidem Abb.in iij. notabili.ſubiiciens hoc eſſe tenendum mẽti.quia ſæpe patroni excedẽtes metas ſuæ poteſtatis contrarium ſtatuunt.vnde ibidem in iiij.no tabili per illum tex.quem dicit ſe neſcire alibi ita bonum,cõcludit id poſſe fieri de conſenſu epiſcopi, dũmodo tamen id ſtatuatur in fundatione eccleſiæ, vel ante:tunc enim nullum ius inſtituendi adhuc eſt quæſitum ipſi epiſcopo: nimirũ ſi poteſt epiſcopus in hoc ſibi,ſeu epiſcopatui ſuo præiudicare. ſed vbi iam fundata eſſet ecclesia, & ſic quæſitum eſſet ius inſtituendi ipſi epiſcopo, tunc ſecundum eum non poſſet epiſcopus conſentire patrono diſponenti,quòd ad aliũ ſpectet ipſa inſtitutio.quicquid ſenſerit ibi d. An.de But. & ratio eſt ſecundum eum,quia ſi epiſcopus id faceret: eſſet alienare illud ius inſtituendi ſpectans epiſcopatui,quod ſecundum eum ſine cauſa fieri non debet.Et iſtud reperio etiam tenere dom.And. Barb.in conſilio ſuo xxiij.incipiente ſcripſit propheta in xiij. columna in j. volu.& de hoc infrà in quæſtione ſequenti. Præ-

miſſam etiam concluſionem,ſcilicet,quòd fundans eccleſiam non poſſit aliquid diſponere circa ſpiritualia ſine conſenſu epiſcopi,firmat Abb.in c.ſignificatum. in primo notabili.ſ.de præben.vbi dicit, quòd patronus non poteſt apponere modum celebrãdi diuina in eccleſia patronata, nec reſtringere aliter inſtituẽdum in illo beneficio.ſed hoc explicare ſpectat ad ſuperiorem.allegat tex.in c.cùm dilectus.ſ. allegato.& Inno.
27 in c.iij.ne prælati vices ſuas.† Non valebit ergo diſpoſitio teſtatoris diſponentis,quòd tres vel quatuor miſſæ omni hebdomada celebrentur per inſtituendum, niſi conſenſus epiſcopi interueniat.Eandem etiã concluſionem tenet Abb.in c.cõſuluiſti.de celeb.miſſa.& in c.præterea.ij.ſ.eo.vbi dicit patronũ non poſſe onus aliquid annuatim ſoluendi imponere eccleſię patronatæ ſine conſenſu epiſcopi.iſtud idem firmat d.Feli.Sandeus in c.cum acceſſiſſent.in viij.col.ſ. de conſtitu.allegat docto.in c.cum dilectus.Idem do.Fel.in tractatu ſuo quando literæ apoſtolicæ noceant patronis eccleſiarum in ij.col.in fi.Idem tenent domini de Rota in deciſionibus ſuis in antiquis ſub titu. de teſtamen.deciſione incipien.factum tale eſt.vbi dicunt,quòd non valuit diſpoſitio cuiuſdam fundantis capellaniam, & diſponentis, quòd epiſcopus ſe in ea non deberet intromittere, aliter quòd illa capellania haberetur pro non facta & pro non cõſtructa.& hanc deciſio.& multas ſimiles refert do.Fel.Sandeus in c.cùm venerabilis. in xij.colum.verſ.amplia.ij.de excep. Ex prædictis ergo patet,quòd fundans poteſt apponere conditiones, vel grauamina:dummodo epiſcopi conſenſus interueniat.& propterea poterit cum conſenſu prædicto ſtatuere,quòd tanti clerici ſint in eccleſia: prout reſpondi his diebus cuidam me interrogãti. Aduerte tamen, quòd

quòd hoc caſu creſcentibus facultatibus eccleſiæ augeri deberet numerus clericorum. ita decidit Ang.per illum text.in autentico, vt determinatus ſit numerus clericorum, circa medium. facit etiam text.in c. cum M.de conſtitu.vbi do. Feli.in iij.notabili prædictã deciſio. Angeli refert & ſequitur. & propterea diminutis facultatibus eadem ratione deberet diminui numerus clericorum, de quo vide quæ dicam ĩ.q. xiiij.poterit etiam patronus cum epiſcopo tempore fundationis diſponere, quòd bona eccleſię ſint diuiſa inter prælatum, & capitulum, & conuentum. ita decidit Abb. in c.edoceri.in j.q.ſ.de reſcrip. & ſequuntur moderni ibi. Contra tamen concluſionem factam, ſcilicet, quòd conſenſus epiſcopi non requiratur de neceſſitate in ordinatione teſtatoris circa grauamina vel conditiones, facit quòd dicunt præfati domini in eod.titu.de teſta.deciſione incipi.& eſt ſciendum.vbi dicit, quòd ſi aliquis teſtator ordinet in ſuo teſtamento beneficium ſacerdotale, & dicat volo quòd talis xiiij.annorum, vel minor habeat beneficium meum, etiam interim, quòd poſſit eſſe ſacerdos, quòd talis ordinatio tenet & valet: nec tamen faciunt mentionem de epiſcopi conſenſu. ¶ Secundò obſtat quòd Hoſt.in c.ea quæ. de ſtatu regula. vbi dicit, quòd fundans eccleſiam regularem poteſt apponere pactum, quòd clericus ſecularis habeat vocem in electione Abbatis. quod refert & ſequitur do.Fel.in dicto ſuo tractatu in verſ.corroboro.& ibi alia allegat ad propoſitũ.nec tñ facit mentionẽ de epiſcopi cõſenſu. ¶ Tertiò obſtat, ꝙ dicit Barb. in con.ſuo xxxiij.incip.ſcripſit Pſalmiſta in iiij.col.in ij.vol.vbi dicit, ꝙ valet diſpoſitio teſtatoris ordinantis vt inſtituẽdus omni hebdomada celebret miſſas.& tamen de epiſcopi cõſenſu nullam facit mentionẽ.ſ.

autem circa hoc in ſpecie concluſum eſt contrarium. Tenendo tamen cõcluſionem ſ.factam poteſt reſponderi ad omnes prædictas decisiones ſimul dicendo, ꝙ debent intelligi, quando epiſcopus conſenſiſſet, vel conſentiret: quia circa ſpiritualia (vt dictum eſt) non valet diſpoſitio fundatoris ſine epiſcopi cõſenſu.d.c. ſignificatũ.cum ſimilibus.Et per hoc etiá tollitur contrarium ſuprà primo loco factũ.d.l. in traditionibus. ff.de pactis.illa enim regula intelligitur reſpectu pactorum ſecundum ius vt ibidem notatur. & per dom. Card.Flo.in cle.quia contingit.in prin. in xj.notabili. & in viij.q.de relig.do.& per Inno.in c.iij.ne prælati vices ſuas. ſed facere pacta, vel aliquid diſponere reſpectu ſpiritualium ſine conſenſu epiſcopi. id eſt contra ius.d.c.ſignificatum.& ibidem notatur in d.c.cùm dilectus.de conſue.& in aliis locis ſ.allegatis benè fateor, quòd pacta non concernentia ſpiritualitatem, & eccleſiæ non oneroſa poſſent apponi fundationis tẽpore, etiam ſine epiſcopi conſenſu per dictá regu.l.in traditionibus.& ſatis eſt de mente doct.in locis præallegatis.& maximè Ho.& Io.And.in dicto c.ſignificatum.Aduerte tamen diligenter, quia licet dictum ſit ſuprà quòd patronus poteſt diſponere circa ſpiritualia cum conſenſu epiſcopi.tamen text.in d.cap.cùm dilectus.& doct.ibi & in d.c.ſignificatum.& in d.c.edoceri aliter loquuntur: quia præſupponunt actum fundari debere in perſona epiſcopi de conſenſu patroni, ſeu inſtante patrono.Et ita credo eſſe dicendum & intelligendum: & ſi fortè aliquis opponat de verbis diffinitionis iuriſpatronatus, de qua per doct.in hac rubrica ibi de diœceſani conſenſu.credo poſſe dici quòd in caſibus comprehenſis in dicta diffinitione, & ſimilibus id procedat.quia illi actus videlicet fundare, cõſtruere, &

re & dotare eccleſiam vel capellam non poſſunt conueniẽter fundari in perſona epiſcopi, vt de ſe patet.nõ enim eſſet conueniens dicere, quòd epiſcopus fundet vel conſtruat eccleſiam ad petitionem patroni:conſidera an vera ſit iſta doctrina: quia non reperio hanc difficultatem motam. Sed circa prædicta cadit quęſtio acceſſoria † pone quòd quis conſtruat oratoriũ priuatum vel hoſpitale:quod facere poteſt ſine epiſcopi cõſenſu.c.vnicuique.de cõſe.diſt.j.c.inter dilectos. & ibi notatur de dona. & diſponat vel ordinet quod nullo modo epiſcopus ſe intromittat de hoc loco, an hoc caſu epiſcopus poterit videre & inquirere, an omnia ſecundum defuncti conſtructoris voluntatem facta ſint. Conclude quòd ſic. ita decidit Abb. in d.c. inter dilectos.in fi.allegat §. ſi quis ædificationẽ.cũ ſequenti.in autẽtico de eccle. titulis. ita etiam dicit Fede. de Senis in dicto conſi.xj. incip.quęſtio talis eſt.in j.colũ. Idem Bald.in conſi.ſuo clv.incipien.ordinatio teſtamenti in iiij.volumine. ¶ † Decimotertiò quæro an poſt fundationem cum conſenſu epiſcopi factam poſſint aliqua pacta vel nouæ conditiones apponi per fundatorem in eccleſia vel beneficio patronali. Abb.in d.c. cũ dilectus.de conſuetu.videtur ſentire quòd ſic.dum dicit quòd poſt fundationem non valeret diſpoſitio etiã cum conſenſu epiſcopi facta, quod ad inferiorem ſpectaret ius inſtituendi.quia iſto modo epiſcopus videretur alienare ius iſtud inſtituendi. ergo vbi epiſcopus nullum faceret preiudicium eccleſiæ:vt quia conſentiret alicui pacto vel conditioni non præiudiciali eccleſiæ, ſentit Abbas quòd tale pactum vel conditio valeret. In contrarium facit quod dicit Bald. in l. vnica.§.accedit.in fi. C.de rei vxo. ac. vbi concludit quòd qui non apponit talia pacta in initio in conuentione

28 (margin, beside "acceſſoria † pone quòd quis conſtruat oratoriũ priua")
29 (margin, beside "iiij.volumine. ¶ † Decimotertiò quæro an poſt fun-")

non poteſt poſteà illa apponere ex poſt traditione. quod etiam refert & ſequitur dominus Feli. in dicto ſuo tractatu in ij.colum.in fine. Iſtud idem videtur tenere Abb.in ca.præterea. infrà eodem.vbi dicit, quòd reſeruatio alicuius temporalitatis facta per patronum in eccleſia patronata ita demum valet, ſi tempore fundationis cum autoritate epiſcopi facta ſit. ergo quando fieret poſteà, ſentit quòd non ſufficeret autoritas epiſcopi. Idem videtur concludere domi.Card. Flo.in clemen.quia contingit.in verſ.vt autem. in iij.notabili.de relig.do.allegat d.c.cùm dilectus.& ibi notat. & idem firmat in eadem cle.in xj.not.ego in hoc puncto credo dicendum, quòd ſi nouæ conditiones, vel noua pacta ſint præiudicialia eccleſiæ patronatæ & illi oneroſa:tunc non poſſint apponi poſt fundationē etiam cum conſenſu epiſcopi.gloſ.eſt melior de iure ſecundum Imolam ibi in d.c.cum dilectus.in verbo conſtitutum.de conſuetudin. & ibidem domi. Abb. vt ſuprà retuli.& ita etiam concludit domi. Felin. Sandeus in c.ſignificat.in ij.notabili.ſ.de teſtibus.ſi autem ſint vtilia eccleſiæ,vel non præiudicialia, & tunc fieri poſſint: quia nihil eſt quod repugnet. & ita eſt de mente Abbatis in dicto c.cum dilectus.& doctorum ſuprà relatorum. Credo tamen quòd etiā hoc caſu requiratur conſenſus epiſcopi.argumento c.nouerint.x.q.prima, cum ſimilibus.& faciūt notata per illum tex.in ca.nos
30 quidem.ſ.de teſtamen. ¶ † Decimoquartò quæro,an conditiones, ſeu qualitates tempore fundationis appoſitæ in eccleſia patronata poſſint ex poſt per patronum tolli in totum, vel ſaltem alterari cum conſenſu epiſcopi. Cōclude breuiter,ꝙ ſic, ſecundum quod oēs concludunt in d.ca.cùm acceſſiſſent.vt refert ibidem domi.Feli.Sandeus in viij. col.qui etiam plenè diſpu-

ta

ſtat an id facere poſſet hæres patroni cum conſenſu epiſcopi: vel epiſcopus cum conſenſu hæredis: de quo dicam infra in ſequenti quæſtione. Et pro concluſione prædicta quod in totum tolli poſſint, vel alterari qualitates vel conditiones in beneficio appoſitæ dummodo epiſcopus & patronus ſint concordes: facit quia poteſt in iurepatro. præiudicari per epiſcopū cōſentiente patrono. vt concluditur per omnes in dicto c. cùm acceſſiſſent. de conſtitutio. & plenè dixi. ſ. ſuper verbo honorificū in iij. quæſtione. Item poſſet patronus iuſpatro. ſupprimere & ei renuntiare, ita quod eccleſia remaneret libera. & hoc poſſet etiam ſine conſenſu epiſcopi. iuxta notata per Abb. plenè poſt aliōs in c. illud. ỹ. eo. vbi concludit ſecundū omnes: quod quando iuſpa. transfertur in locum religioſum vel eccleſiam, conſenſus epiſcopi non requiritur. ergo à fortiori poterit conditiones vel qualitates in beneficio appoſitas tollere cum conſenſu epiſcopi. Hanc tamen concluſionem credo limitandam eſſe, niſi dictæ conditiones vel qualitates eſſent vtiles eccleſiæ, quia tunc tolli nō poſſent per patronum etiam cū epiſcopo ſine cauſa. Moueor, quia tunc fieret præiudicium eccleſiæ cui iam ius erat quæſitum. ergo fieri non poteſt, vt dictum eſt in præcedenti quæſtione per notata per Abbaté, maxime in c. cū dilectus. in quarto notabili de cōſuetud. licet enim iuripatro. poſſet præiudicari vt ſupra, nō tamen poſſet præiudicari eccleſiæ per notata in d. c. cū dilectus. vel in titul. de rebus eccle. nō alienā. ¶ † Decimoquintò 31
quæro an ep̃s poſſet immutare conditiones vel qualitates annexas beneficio, qñ redditus beneficij eſſent impotentes ad illas. exéplū poſſet dari quādo fundator diſpoſuit certū numerum miſſarū celebrari debere in eccleſia cum cōſenſu ep̃i: quo caſu valet diſpoſitio, vt

ſupra declaratum eſt in quæſtione xij.poſteà reperitur quòd redditus non ſunt ſufficientes vel quòd ſunt diminuti.In hoc puncto credo dicendum quòd epiſcopus commutare poſſit dictas qualitates.& hoc probo per c.nos quidem.de teſta.vbi dicitur quòd relictum à teſtatore ſi non poteſt deputari ad vſum deſtinatū per teſtatorem,tunc debebit commutari ad aliam piā cauſam.& propterea dixi ibi Pe. de Anch. quem refert & ſequitur ibi Imo.in antepenul.col. quòd ibi nō poteſt intentio teſtatoris impleri,prout voluit, eſt aliter cōmutanda.facit l.legatum.& quod ibi no. ff. de vſufru. leg.& dixit Abb. in d.c.nos quidē.quòd ſi pecunia relicta à teſtatore pro monaſterio conſtruendo non ſufficeret,tunc debet conuerti ad alium pium vſum.ꝙ ſatis probatur in illo text. & ſubiicit Abb. ibi vnum ꝙ
32 ſemper dicit eſſe notandum † quod iſta conuerſio vel cōmutatio non poſſet fieri per ſolum heredem nec ꝑ ſolum epiſcopum, ſed per epiſcopū & heredē, vel eū qui habet exequi ſimul per illum tex. ibi ordinari tecum & c.& per alia de quibus ibi per eum. Præmiſſam etiā concluſionem voluit d. Fel.Sandeus in d. c. cū acceſſiſſent.in viij.col.in fi.vbi dicit quod ceſſātibus redditibus,ceſſare debet ordinatio teſtatoris, per ea que notant ibi doct.per illum text. allegat etiam do. Io. de Imo.in cle.quia cōtingit in v.col.ver.poſſet.Lapus hic limitat de reli.do.vbi dicit illū tex. non ꝓcedere quādo legata conuerti non poſſunt ad vſum deſtinatū.allegat etiā do.Ant.in c.fi.de teſta. verſi. hoc dictū quotidie contingit.ſubiiciens d. Feli.ſub dubio forte quòd poterit epiſcopus eo caſu ipſas conditiones immutare etiam inuito herede:quia cauſa neceſſaria eas immutandi ſubeſt. Sed in hoc vltimo contrariū voluit Ab. in loco ſupra relato. niſi concordando dicas, ꝙ illud

quod di

quod dicit do.Fel. intelligitur quãdo heres nollet cõ-
ſentire.quia tunc epiſcopus eo inuito id poſſet ex quo
renuit conſentire ſine cauſa. ſed quando heres nollet
conſentire vel non recuſare conſentiret,tunc eius con
ſenſus requirereretur. Et ita intelligatur quod dicit Ab.
in dicto c.nos quidem.Et circa iſtum punctũ.ſ. an re-
quiratur conſenſus vtriuſque videlicet epiſcopi & he
redis in commutatione legatorum.vide etiam Imo.in
d.c.nos quidem in antepe.col. vbi intelligit quòd re-
quiratur conſenſus vtriuſque in commutandis legatis
vel diſpoſitionibus circa loca eccleſiaſtica.In aliis autẽ
relictis ſecuudum eum poterit fieri commutatio de cõ
ſenſu heredis,& eius cui eſt relictum, & ſic eius cuius
intereſt.allegat l.legatũ.ff.de vſufruc.lega. Ex predi-
ctis infertur quòd vbi voluntas teſtatoris poteſt imple
ri tunc non poteſt in aliud cõmutari Quinimo ſecun-
dũ Io.de Imo.vbi ſupra poſt Pe.de Ancha. eſt in forma
ſpecifica adĩplẽda: nec poteſt in aliud cõmutari ſine li
centia papæ:quamuis facta fuerit cõmutatio in aliã
cauſam allegant notata in clemen. quia contingit.de
relig.do.& in l.ſi quis ad declinandum.§. ſinautem.C.
de epiſco.& cleric.& notata per Bart.in dicta.l.legatũ.
& hoc etiam firmat do. And.Barba.in conſi.ſuo xxiij.
incipien.ſcripſit propheta,in prima col.in primo vol.
vbi multa ad hoc accumulat. Et ſic per iſta videtur cõ
cludi quòd heres patroni non poſſit immutare quali-
tates poſſibiles vel conditiones annexas beneficio e-
tiam de cõſenſu epiſcopi.quod etiam firmat do. Car.
Floren.in dicta clemen. quia contingit. in principio.
v.quæſtione in fine.& ibidem Io.de Imo.in v.col. ver.
hoc vltimũ concludentes quòd licet de conſenſu eius
qui ordinauit aliquid ad pium vſum, poſſit epiſcopus
legatum mutare:tamen ſecus de conſenſu ſui heredis.

quia hic non agitur de vtilitate ipſius cùm poſſit renũtiare:ſed de voluntate defuncti ſeruanda. Et dicit do. Cardi.Floren.vbi ſupra,ſe pluries ita dixiſſe in d.c.nos quidem. Contrarium tamen in hoc tenuit Abbas Panor.in d.c.cùm acceſſiſſent.in iij.colũ.verſic. ego limitarem.de conſti.vbi dicit, quòd non poſſunt diminui præbendæ quæ ſunt de iurepa. ſine conſenſu epiſcopi vel heredis. ergo de conſenſu heredis ſecundum eum id fieri poterit. do. Feli. Sandeus ibi in viij.colum.diſtinguit,quòd aut epiſcopus vult pro vna vice diſpenſare contra conditiones vel naturam beneficij, & tũc poterit cum conſenſu heredis. allegat notata per do. Anto.in c. fin.ante medium.verſic.Vincentius autem. de teſtamentis.vbi dicit quòd ex cauſa vtile relictum pro anniuerſario,poteſt pro vna vice ad aliud expẽdi, & redire poſtea ad ſolitum debitum. Et ſubiicit dom. Feli..ſe conſuluiſſe Ferrariæ & obtinuiſſe,quòd pro vna vice poteſt epiſcopus conſentiente herede patroni conferre beneficium non habenti qualitates in fundatione appoſitas.aut vero dicit ipſe vult epiſcopus cum conſenſu heredis in totum ſupprimere beneficium patronale vel in totum tollere conditiones illi annexas. & tunc conſenſus heredis non ſufficit per rationem textus in d. clemen.quia contingit.& per authoritates.ſ.allegatas.niſi epiſcopus id faciat ex cauſa neceſſaria. quia tunc ſecundum eum etiam inuito herede poſſit epiſcopus id facere per id quod notat Ioan. de Imo.in dicta clemen.quia contingit in v. colum.verſi. Lapus hic limitat vbi dicit illum text.non procedere quando legata conuerti non poſſunt ad vſum deputatum. & ſupra declaratum fuit. Tenet ergo in effectu do.Feli.quòd qualitates vel conditiones beneficij poſſibiles non poſſint per epiſcopum in totum immutari

etiam

etiam cum conſenſu heredis: ſed bene poſſet contra illas diſpenſare pro vna vice. Ego autem arbitror in hoc eſſe dicēdum in diſtinctè, quòd dicta immutatio fieri non poſſit per epiſcopum, nec in totum nec pro vna vice ad petitionem heredis vel eius conſenſu. Et me mouet, quia voluntas teſtatoris eſt ſeruanda pro lege.§.diſponat.in autentico de nuptiis. c. vltima voluntas.xiij.q.ij.cum ſimilibus. Sed epiſcopus non poteſt regulariter aliquid contra legem etiam diſpenſando. text. eſt in c. dilectus. ſ. de tempor. ordi. & dicit Ioan.Andr.poſt Hoſti.in c.j.de ſupplen.negli.prælato. libro vj. Quòd vbi canones imponunt legem epiſcopis non diſpenſant niſi id ſpecificè ſibi reperiatur conceſſum. Et ita refert & ſequitur Abbas in c. at ſi clerici.§.de adulteriis.in v.col.ſ.de iudiciis. Quinimò dicit ibidem in iiij.col.quòd epiſcopus non poteſt diſpenſare niſi vbi reperitur permiſſum, niſi ſit maxima & vrgens cauſa: allegando ita tenere dominos de Rota deciſione ſua.ccv.& alios, vt per eū. Et intelligit ipſe Abbas de cauſa noua vel antiqua veriſimiliter non cogitata per papam vel legiſlatorem. Ergo in propoſito noſtro epiſcopus non poterit diſpenſare aliquo modo contra voluntatem teſtatoris quæ ſeruari poſſit: quia vt dixi pro lege habetur.niſi id faciat ex cauſis, vt ſupra ¶ Secundò moueor quia dicunt Pet.de Anchar. 33
& Imol.in dicto c.nos quidem.vt ſupra retuli † voluntas teſtatoris eſt ſeruanda in forma ſpecifica per illum text.& per dictā l.legatū.& p dictā cle.quia contingit. ſed ſi diceremus epiſcopū poſſe immutare volūtatē defuncti pro vna vice vel aliqualiter, certè nō obſeruaretur ipſa voluntas in forma ſpecifica. ¶ Tertiò moueor per text.in dicta clem.quia cōtingit. in prin. vbi text. formaliter dicit: quæ ad certum vſum largitione ſunt

deſtina

deſtinata fidelium, ad illum debent non ad alium. (ſalua ſedis apoſtolicæ autoritate) conuerti. & cùm ille text. indiſtinctè loquatur, eſt diſtinctè intelligendus vt non poſſit fieri commutatio diſpoſitorum ad pias cauſas nec in totum nec in partem. & dicit ibi dom. Card. Flo. quęſt. iiij. quòd etiam in melius non poteſt fieri talis commutatio. Idem dicit Abbas in ca. tua nobis. de teſta. vlt. ego moueor, quia doctores in d. ca. nos quidē. maximè Imol. ibi in antepen. col. vtuntur verbo alterari dicendo quòd voluntas teſtatoris non poteſt alterari per epiſcopum. eiſdē verbis vtitur Bald. in l. ſi quis ad declinandam. in iij. col. C. de epiſc. & cler. dicens ꝙ vbicunque diſpoſitio teſtatoris eſt certa reſpectu cauſæ, perſonæ vel loci non poteſt per epiſcopum alterari. & eiſdem verbis vtuntur Bald. & multi alij quos commemorat in iſta materia do. Alexan. in d. l. legatum. ſentiunt ergo præfati doct. quòd nedum in totum immutari non poſſint diſpoſita per teſtatorem: ſed nec etiam alterari. & propter ea videtur (vt dixi) tenenda concluſio de qua ſuprà: & eò maximè: quia do. Fel. nō probat deciſionem ſuam aliquo iure. Standum igitur eſt regulis (vt inquit Bald.) in c. j. §. iudices. in iiij. colum. in titulo de pace iura. firma. in libro feudorum. per glo. in l. omnis diffinitio. ff. de reg. iur. idem Bal. in l. j. in ij. col. C. de ſacroſan. eccl. & alibi ſæpe. idem pulchrè Abbas Panor. poſt Ioan. Andr. in c. ſalubriter. in j. q. de vſu. & eſt bonus tex. iu c. ſanè. verſus fi. xv. q. iij. Et melior tex. in c. ij. in fine, de coniugio leproſorum. Et ad hanc concluſionem vide quæ dicam infrà ſuper verbo conſtruxit. q. xiiij. Et tenendo hanc concluſionem ad autoritatem Abbatis contrarium etiam volentis in d. c. cùm acceſſiſſent (vt ſupra retuli) poteſt pari modo reſponderi quod male loquitur: quia nullo iure fundatur.

Quinimò

Quinimò regulæ ſunt in contrarium: quia hæres non poteſt venire cõtra factum defuncti: ſed debet ſeruare voluntatem ſuam pro lege, vt ſ. dixi. ¶ † Decimoſextò 34
quæro circa iſtud verbũ de diœceſani cõſenſu an conſenſus epiſcopi poſſit facere vel creare aliquem patronum vnius eccleſiæ vel capellæ ex priuilegio. & ſic eũ qui non fundauerit nec conſtruxerit, nec dotauerit eccleſiam ipſam vel capellam. In hoc puncto reperio Abba. in terminis in conſil. ſuo cvj. incip. caſus ſuper quo conſilium de iure poſtulatur. circa finem in ij. vol. vbi decidit quod epiſcopus id non poteſt. & præſertim ſecundum eum quando capella eſt iam conſtructa & dotata & conſecrata tempore conceſſionis dicti iuriſpat. quia non poteſt epiſcopus rei ſacrę ſine cauſa legitima hanc ſeruitutem iuriſpat. imponere. allegant gloſ. in c. piæ mẽtis. xvj. q. vij. & alia de quibus per eum. Pro eadem concluſione facit quod dicit gl. in c. nobis. in verbo de ſua iuriſdictione. in fine ꝟ. eod. Iſtud idem Abb. in conſil. ſuo xxviij. incip. omnipotentis dei, &c. in cauſa communis, &c. in ij. volu. dicens ꝙ nulli dubium eſt quin papa poſſit id facere: ſed epiſcopus vt ipſe ſentit non poſſet niſi ſaltẽ laicus qui crearetur patronus eccleſiæ minus dotatę aliquid conferret pro legitima dote: quia tunc etiam ſi poſt conſecrationẽ conferret, poſſet epiſcopus illum creare patronum. allegat Ioann. Andr. in c. j. ꝟ. eo. Et ita dicit debere intelligi & diſtingui gl. in c. piæ mentis. xvj. q. vij. quæ vult, ꝙ poſt conſecrationem non poſſit imponi ſeruitus iuriſpat. eccleſiæ: quia intelligitur quando eccleſia cõſecrata eſt legitimè dotata. Circa hoc tamen vltimum Abb. pleniùs loquitur in c. quoniam. ꝟ. eo. & dicam infrà ſuper verbo dotauit. Præmiſſam etiam concluſionem ſentit do. Alexan. in conſil. ſuo. lxxiiij. incip. viſo pũcto. in iiij. vol. verſus finem.

finem. vbi dicit quod ex priuilegio papæ poteſt concedi iuſpat.alicui. Innuit ergo quòd ex priuilegio inferioris ſecus ſit dicendum. Idem etiam ſentit dominus Fel.Sandeus in ſuo tractatu quando literæ apoſtolicæ &c. in vj col.Idem dom. Præpoſitus diui Ambroſij in capitulo hortamur.in j.col.lxxj. diſtin. vbi dicit quòd etiam in cathedralibus eccleſiis ex priuilegio competere poteſt laicis iuſpatr.non tamen apperit an ex priuilegio epiſcopi,ſed veriſimiliter intellexit de priuilegio papæ & non epiſcopi: quia epiſcopus non poteſt regulariter aliquid contra ius cle.ne roma.in princip. de elec.c. inferior.xxj.diſt. c.cum inferior. ſ.de maior. & obe. c.dilectus. ſ. de tempo. ord.& dixi.ſ.in præcedenti quæſtione.ergo non poteſt priuilegium concedere.limita tamen præmiſſam concluſionem, vt procedat,quando epiſcopus vellet de nouo creare patronatum ſine fundatione,cõſtructione,& dotatione:ſecus tamen eſſet quando iuſpatr.iam creatum vellet in alium transferre vel conſentire transferenti titulo lucratiuo.hoc modo poſſet fieri quis patronus ſine fundatione & dotatione.c.illud.& ibi no.ĩ.eod.& dicam plenè ĩ. ſuper verbo ipſe vel is à quo cauſam habuit. Et in iſtis terminis poteſt procedere quod dicit Cald. in hoc tit.in conſil.ſuo vlt. ſ. quòd ſi fundans & dotans ſtatuat cum conſenſu epiſcopi, quod iuſpat. ſpectet ad eum & ad Titium: quòd etiã Titius erit patronus.licet enim ipſe Titius non fundauerit,nec dotauerit:tamen alius fundauit eius nomine vel cõmunicauit ei ius ſuũ.

1 *Fundare eccleſiam quando quis dicatur.*

2 *Patronus an quis efficiatur ex ſola fundatione, vel aſſignatione fundi pro conſtruenda eccleſia.*

3 *Fundum quis dedit pro eccleſia conſtruenda: eccleſia conſtruitur & dotatur per alium, & ſic ambo ſunt patroni: contingit eccleſiam funditus deſtrui, & alibi ædificari, & dos primæ eccleſiæ huic ſecundæ*

- eunda aſsignari:an patronus primæ erit patronus ſecundæ.

4 Conſtruere an poſsit alius vel alij inuito fundatore ſic vt efficiantur patroni.

5 Superior debet prouidere ne ex multitudine patronorum grauetur eccleſia.

6 Aſsignatio fundi an debeat fieri cum conſenſu epiſcopi ad hoc vt requiratur iuſpatronatus.

7 Eccleſia ſi conſtruatur ſuper fundo meo me inſcio,an ego ſum patronus ratione fundi.

8 Rector alicuius eccleſiæ ſi conſtruit capellam ex redditibus eccleſiæ iuſpat.acquiritur ipſi eccleſiæ & non conſanguineis ſuis.

9 Vaſallus ſi conſtruat eccleſiam in fundo feudali ratione conſtructionis acquirit iuſpatronatus.

10 Vaſallo eccleſiam conſtruente in fundo feudali an dominus fundi poſsit eam propria autoritate deſtruere.

11 Clericus ædificat eccleſiam in proprio fundo vel ſolo de pecuniis eccleſiæ ſuæ:an eccleſia cuius erant pecuniæ ſit ſolum patrona alterius eccleſiæ ædificatæ.

12 Iuſpat.an acquiratur fundatori quando ſimpliciter aſsignauit fundum pro eccleſia conſtruenda ipſámque conſtruxit & dotauit, nec dixit ſe velle eſſe patronum.

13 Reſeruans ſibi iuſpatronatus an cenſeatur etiam reſeruaſſe heredibus.

14 Patronus an efficiatur ſi quis non fundet eccleſiam ſed aſsignet domum quandam ſtatuens,vt illa ſit eccleſia.

15 Domum poteſt quis in eccleſia conſecrari facere.

16 Epiſcopus an poſsit dare fundum eccleſiæ pro oratorio vel hoſpitali conſtruendo.

17 Conſenſus capituli an requiratur vbi epiſcopus voluerit dare fundum eccleſiæ pro conſtruendo oratorio vel hoſpitali.

18 Monaſteriũ vel eccleſia de cuius fundo conſtruitur hoſpitale vel oratorium,an habebit iuſpatron.

19 Patronus an quis efficiatur ratione alicuius iuris quod quis habet in fundo ſuper quo eccleſia conſtruitur , licet non ſit totaliter dominus.

20 Ius habens aliquod in fundo ſuper quo eccleſia conſtruitur ſit patronus propter fundamentum.

21 Iuriſdictio potius concernit perſonas quàm loca.

22 Eccleſia an poſsit conſtrui ſuper fundo ſubiecto fideicommiſſo.

ECCLE-

1 ECCLESIAM fundauit. ¶ Primò quæro circa iſtud verbum † quãdo quis dicatur fundare eccleſiã. Breuiter dicas quòd dicitur fundare aſſignando fundum vbi eccleſia debeat conſtrui. tex.eſt in c.nobis.& ibi Ioan. And.in penult.col. & alij. ĩ. eod. & probatur in c. abbatem ſecundò.ibi poſſeſſionis dominus. xviij.q.ij. Et declarat Ioan.And.in c.j.ſuper gl.j.ĩ.eodem.& Abbas ſuper hac rubrica.& in c.cũ m eccleſia vulterana.in iiij. col.de elec.glo.in c.piæ mentis.xvj.q.vij.& doct.alibi. ſæpe.vulgo tamen dicuntur fundatores qui conſtruxerunt vel eccleſiam in eſſe deduxerunt, & etiam quandoque in iure ſumitur fundatio pro conſtructione text.eſt in c. nos quidem.in verbo fundari iuncta expo
2 ſitione Ioan.And.ibi ſ.de teſtam. ¶ † Secundò quæro an ex ſola fundatione vel aſſignatione fundi pro conſtruenda eccleſia quis efficiatur patronus: videtur dicendum quòd ſic propter alternatiuam poſitam in diffinitione iuriſpatronatus. de quo per Abb. & alios ſuper hac rubrica dum in ea dicitur quòd iuſpat.competit ex eo quòd quis eccleſiam conſtruxit, fundauit, vel dotauit. videtur ergo quòd alterum prædictorum ſufficiat,& probari videtur in c.nobis.§.pro fundatione.ĩ.eo.& ita videtur concludere Abbas in c. cùm eccleſia Vulterana in iiij col. ſ.de elect. & alibi ſæpe. In cõtrarium facit:quia per hoc quòd aſſignetur fundus, eccleſia nondum eſt conſtructa nec in eſſe deducta.ergo non poteſt quis dici patronus eccleſiæ ex ſola aſſignatione fundi.& iſtud eſt veriſſimum,prout latius dixi in principio huius operis in j. quæſt. debet ergo intelligi quòd quis efficiunt patronus ex fundatione, dummodo alius vel alij ſuppleant ſcilicet conſtruant eccleſiam & dotent. Ita decidit Abbas Panormit.in

conſilio

conſilio ſuo cvj. incipien. prius iuxta ordinem in prima col.in fin.in ij. volu.& propterea dicimus, quòd ſi quis det fundum pro conſtruẽda eccleſia,& alter conſtruat,& alter dotet,omnes erunt patroni:vt per Abba.hic.Et iſto modo intelligitur, quòd ex fundatione quis efficitur patronus:ſcilicet alio vel aliis conſtruẽtibus & dotantibus,aliter ſequeretur abſurdum, quòd quis diceretur patronus eccleſiæ quæ nondum eſſet & quæ forte nũquam fieret. ¶ † Tertiò quæro,pone quòd 3
quis det fundum pro eccleſia conſtruenda: & eccleſia conſtruatur:& dotetur per alium,quo caſu ambo ſunt patroni,vt dicunt omnes ſuper hac rubrica, & gloſſa lxiij.diſ. in ſumma. poſtea contingat ipſam eccleſiam funditus deſtrui & alibi ædificari & dos primæ eccleſiæ huic ſecundæ aſſignari:an patronus primæ erit patronus ſecundæ.iſtum pũctum attingit Inn. ſuper hac rubrica:& concludit, quòd ille qui dedit dotem primæ erit patronus ſecundæ eccleſiæ: ſed non qui dedit fundum. & ratio diuerſitatis de ſe patet, vt puto.dos enim deſeruit ſecundæ eccleſiæ ſicut deſeruiebat primæ:nimirum ſi dotator eſt patronus ſecundæ ſicut erat patronus primæ.quæ ratio ceſſat in fundo, ſuper quo eccleſia non eſt ampliùs fundata. Et cum Innoc. tranſeunt alij.ſubiicit tamẽ Inn.quòd dato ꝙ talis qui primò fundauit non ſit patronus, fundum tamen recuperare non poterit. cap. nouerunt. x.quæſtione prima, cum aliis per eum allegatis. quòd eſt notandum: & ratio patet in dictis iuribus. ¶ † Quartò quæro,an 4
inuito fundatore poſſit alius,vel alij conſtruere & dotare. vt ſic etiam epiſcopi efficiantur patroni. exemplum.quis aſſignauit fundum, vel legauit pro eccleſia conſtruenda:alius vult eo inuito conſtruere ipſam eccleſiam ſuper dicto fundo & illam dotare, an poſſit.

Ioan.And.in ca.nobis.in verbo conſtruxerit.j.eo.poſt Holt.ibi concludit, quòd ſi fundator poteſt & vult ſolus ædificare, vt dotare, epiſcopus non debet aliũ admittere, vt vitetur diſſentio, quam cõmunio ſolet inducere.l.cum pater.§.dulciſſimus.ff.de leg. ij.Licet enim ſecundũ Io.An.videatur expediẽs eccleſiæ habere plures defenſores, vbi boni eſſent: tamen docet experientia (vt ipſe dicit) hodie potius non expedire propter ipſorum malitias, diſcordias, & onus alendi. Iſtud etiã refert & ſequitur do. Cardi.Flor.in d.c.nobis. in vij.q. nihil addendo. Pro prædicta etiam concluſione facit quod dicit ipſe do.Cardi.in cle. plures.in ij.q.in ij.col. eod.tit.vbi dicit quòd ſuperior debet prouidere ne ex multitudine patronorum grauetur eccleſia. Item facit quis nemo inuitus cogitur ſtare in cõmunione.l.ſi non ſortem.§.ſi centum.cum ſimilibus.ff.de condi.inde.& faciunt notata per Bart.in l.quintus.ff.de annuis legatis.

6 ¶ † Quintò quæro, an aſſignatio fundi debeat fieri cum conſenſu epiſcopi, ad hoc vt acquiratur iuſpa.Io. An.in d.c.nobis.in ij.col.in verbo ex e. dicit quod dos, ædificatio, & fundus faciunt quem patronum: dũmodo fiant cum conſenſu diœceſani: ſed ſi alterũ iſtorum fieret ſine ipſius conſenſu: illi tantũ qui haberent conſenſum eſſent patroni. Iſta ſunt verba ſua poſt Hoſtië. ibi.& comprobatur: quia forte ille qui dedit fundum erit talis qui ad iuſp.de facili non erit admittendus. Ergo etiam in aſſignatione fundi requireretur cõſenſus epiſcopi. Iſta etiã cõcluſio comprobatur ex diffinitione iuriſpa.in verbo de diœceſani cõſenſu. Iſtud etiam concludit Abb.in conſilio ſuo lix.inci.quidã.d. Iac.de Rachaneto.in ver.tertio principaliter. in ij.vol. vbi dicit, quòd nec ex conſtructione, nec etiã ex dotatione acquiritur iuſpatr. niſi id fiat de conſenſu diœceſani.

quando

quando ergo quis aſſignaret fundum pro eccleſia conſtruenda:ſi alter conſtruat & dotet de conſenſu epiſcopi, debet eſſe cautus ille qui aſſignauit fundum, vt faciat quòd epiſcopus conſentiat dictæ aſſignationi.& ipſum aſſignantem admittat ad iuſpa.aliter ſolus eſſet patronus ille qui conſtruxit & dotauit per prædicta. Quæ autem ſit ratio, quòd dictus conſenſus epiſcopi requirat: declaraui in verbo præcedenti in iij. quæſt.

¶ †Sextò quæro,an ſi ſuper fundo meo cõſtruitur eccleſia me inſcio,ego ſim patronus ratione fundi.Ioan. And.in dicto c.nobis.in ij.col.in verbo acquirit,videtur concludere quòd ſic.quinimò hoc caſu dicit,quòd in totum iuſpa.acquiretur domino fundi & non conſtructori qui id fecit inſcio domino:quia ędificium cedit ſolo.l.adeo.§.cum in ſuo.ff.de acquir.re.do.§.cum in ſuo.inſti.de re.diui.ſed vbi quis conſtruit bona fide de conſenſu domini fundi:tunc ſecundũ eum conſtructor etiam erit patronus per illum tex.Iſtam cõcluſionem Io.An.refert.& ſequitur.d.Card. Flo.ibidẽ in iiij. oppo.In contrarium tamen facit:quia vt dicit d.Card. poſt Io.An.vbi ſ.domino fundi non acquiritur iuſpat. niſi dominium ipſius fundi ſit trãſlatum in eccleſiam. allegãt.c.ſecundum. x.q.j. ſed hoc fieri non poteſt inſcio domino fundi.l.id quod noſtrũ eſt.cum ſimilibus. ff.de reg.iur.Ergo dominus fundi inſcius (vt ſuprà)nõ erit patronus.& iſtud credo verius. ſolus ergo dominus fundi in dicto caſu erit patronus,quãdo ſit poſtea contentus dominiũ ipſius fundi in eccleſiã transferre, & actualiter trãsferat:licet non fuerit cõtentus à principio de cõſtructione facta eo inſcio.Et de hoc etiam puncto habetur per d.Ant.de But.in d.c.nobis.in j.col. & ſi quis dicat prædictæ cõcluſioni videtur obſtare,ꝙ dicit d.Ab.in c.iij. in verſ.ſed dubitatur de qõne.ĩ.de 7

eccle.ædifi.& do.Cardi.Flo.in conſ.ſuo cxxij. incip.in
8 nomine indiuiduæ Trinitatis.vbi decidunt † quòd ſi
rector alicuius eccleſiæ conſtruit capellam ex redditibus
eccleſiæ,iuſpatro.acquiritur ipſi eccleſiæ: non autem
conſanguineis ſuis: etiam quòd intentio rectoris
fuerit de acquirendo conſanguineis per c.apoſtolicos.
cũ gl.xij.q.ij.& alia p eos allegata.Et ſequitur do. Fel.
Sandeus in ca.cum venerabilis.xij.col.de excep. & tamen
illud non fuit factum cum conſenſu eccleſiæ.poteſt
reſponderi,quòd imò eccleſia videtur conſenſiſſe:
ex quo illi redditus fuerunt conuerſi in conſtructioné
capellæ:& ſic ad diuini cultus augmentum:prout erogari
debent quando ſuperſunt vltra neceſſaria vitæ.c.
de his.& ibi notatur de eccle.ædi.& notatur in c.paſtoralis.
de his quæ fi.à præla.& per Abb.& alios in ca.de
monachis,ſuper gl.j.de præben.& alibi ſæpe declarádo.
tamen vt in dictis locis habetur, prædictæ etiam
concluſioni videtur obſtare quod dicunt Hug.& Archi.
in cap.in ſacris.xij.q.j. quos refert do. Card.in di-
9 cto conſ.cxxij.dicunt enim præfati doctores,quòd † ſi
vaſallus conſtruxit eccleſiam in fundo feudali ratione
conſtructionis acquirit iuſpatro.quem ſecundũ eum
non perdit.licet fundum amiſerit : ergo nõ eſt verum,
quòd ſolus dominus fundi ſit patronus : ſed poteſt reſponderi
quòd illa deciſio Hug.& Archi.eſt vera,quádo
bona fide cum conſenſu domini vaſallus cõſtruxiſſet:
vt s̃.dixi:vel dicas meliùs, ꝙ in caſu prædicto iſte
vaſallus etiã patronus efficitur:quia fundus non eſt totaliter
domini : ſed ipſe vaſallus habet in eo vtile dominiũ:
igitur,&c.Sed circa prędicta acceſſoriè riquæ-
10 tur † an in caſu propoſitæ quæſtionis poſſit dñ fundi
propria autoritate deſtruere eccleſiã. Ad hoc vide do.
Alex.in l.j.§.nunciatio.in prin.ff.de oper.no.nunt.vbi
ex

ex notatis ibidem concludit quòd non. & etiam allegat.gl.in d.c.apoſtolicos. quæ vult quòd fauore eccleſiæ ſolum in quo eſt ædificata eccleſia cedit ædificio. Et eandem concluſionem tenent & approbãt ibi moderniores.de veritate tamen dictæ gl.c.apoſtolicos.vi de plenè do.Alex.in d.l.j.§.nũc videamus.poſt Ro.ibi: vbi plura accumulat ꝓ & cõtra ipſam gl. ¶†Septimò 11
quæro circa prædicta: pone quòd clericus ædificat eccleſiam in proprio ſolo,vel fundo de pecuniis eccleſię ſuæ:an eccleſia cuius erant pecuniæ ſit ſolum patrona alterius eccleſiæ ædificatæ.vt ſ.gl.in c.apoſtolicos.xij. q.ij.videtur cõcludere quòd ſic.dicit enim quòd fauore eccleſię ſolum ædificio cedit. & illam gl.dicit ſing. Ab.in cõſ.ſuo xciiij.inci.in queſtione hæredũ.in ij.vol. Ego autem arbitror,ꝙ hoc caſu vterq; ſit patronus.ſcilicet & clericus ratione ſoli, & eccleſia ratione pecuniarum,ex quibus fuit conſtructa eccleſia: iuxta theoricam Inno.& aliorum ſuper hac rubrica.Nec obſtat, quòd dicit dicta gl.quia loquitur in conſtruente aliud ædificium quàm eccleſiam:& ſic in eo qui cõſtruit ad vtilitatem propriam: tunc enim expendit pecuniam eccleſiæ aliter quàm debeat.ſed vbi conſtruit de pecuniis eccleſiæ aliam eccleſiam facit opus bonum. nec eſt ſibi aliquid imputandum. Et ita (iudicio meo) eſt intelligenda dicta gloſ.aliàs eius deciſio eſſet iniqua. intelligo etiam quòd dixi dummodo eccleſia quæ cõſtruitur (vt ſuprà) etiam dotaretur iuxta ea quæ dicta ſunt in ij.quæſtione huius verbi.¶†Octauò quæro,an 12
fundatori acquiratur iuſpatr. quando ſimpliciter aſſignauit fundum pro eccleſia conſtruenda, ipſamque cõſtruxit & dotauit, nec dixit ſe velle eſſe patronum. dom.Calde.in conſilio v.ſub hoc titu. de iure patron. refert aliquos dicere, quòd iuſpatron. non acquiritur

ædificanti eccleſiam niſi expreſsè ſibi reſeruet iuſpat. tamen id non firmat. veritas eſt quòd abſque alia expreſſione acquiritur iuſpatr. fundanti, conſtruenti, vel dotanti. Ita concludunt domini de Rota in antiquis. deciſione cclv. & eſt deciſio quinta ſub hoc titulo. Iſtã etiam concluſionem reperio prius poſuiſſe glo. in ca. ſi quis baſilicam. in verbo ſunt tributaria. de conſecrat. diſt. prima. quæ allegat aliqua iura ad hoc. & etiã probatur in c. ſignificauit. ſ. de teſti. & ibi expreſſe notãt do. Card. Ab. Panor. & d. Feli. Sandeus dicentes, quòd non requiritur aliquis expreſſio retentionis iuriſpatr. ſed ſufficit quòd fundans, vel cõſtruens, vel dotans nõ remiſerit ipſum iuſpatr. quæ deciſio eſt benè notanda
13 in practica. †Quid autẽ ſi quis ſibi reſeruauerit iuſpa. an ſenſeatur etiam reſeruaſſe hæredibus. Calde. in cõſ.
14 ſuo iiij. eo. tit. cõcludit quòd ſic. dic vt per eum. ¶†Nõ nò quæro, an ſi quis non fundet eccleſiam, ſed aſſignet domum quandam ſtatuens, vt illa ſit eccleſia: an ſit patronus id faciẽdo cum conſenſu epiſcopi. Credo quòd ſic. dummodo dotet illum locum ipſe vel alter declarando, vt ſuprà dixi in ſecunda quæſtione huius verbi. Et moueor per id quod dicit Arch. in ca. nemo. de con
15 ſecra. diſtin. j. vbi dicit quod † quis poteſt domum in eccleſiam conſecrari facere. allegat in argumentum c. vnicuique. eadem di. & dicit quòd epiſcopus vel alius loco illius veniet ad illam domum: & ibi crucem ponet & locum Deo deputabit. Et facit pro hac concluſine: quia ratio eadem militat acſi à principio quis eccleſiam fundet, vel conſtruat. Præmiſſam etiam concluſionem ſentit Barto. in conſ. ſuo xxv. incip. teſtator. vbi etiam tractat, an ſi diſponens quòd eccleſia erigatur in domo ſua poſtea illam domũ alienet, & aliam emat, debeat eccleſia erigi in illa empta. dic vt per eũ.
Præm

Premiſſam etiã concluſionẽ tenet Roma. in conſi.ſuo clxxvij.incipi.licuit ipſi notario.in princi. ¶ Decimò quęro † an epiſcopus poſſit dare fundum eccleſiæ pro 16
oratorio vel hoſpitali conſtruendo. Cõclude quòd ſic niſi id fiat cũ maxima leſione eccleſiæ. ita dicit Abb. Panor.in c.olim primo per illũ tex.in ſecundo notabili.de reſtit.ſpo.allegat argumentum c. apoſtolicæ. &c. ceterum de dona.& c.bonæ rei.& c.terrulas.& c. aurũ xij.q. ij.facit etiam tex.bonus in c.queſti.xvij.q.iiij. vbi dicit quòd valet donatio facta per abbatem de terra monaſterij pro eccleſia conſtruenda. † An autẽ cõ- 17
ſenſus capituli requiratur, dic vt per Abbatem poſt alios in c.paſtoralis.circa finem.de his quæ fiunt à pręla.& in c.apoſtolicæ. & vide ad prædicta quæ dicam ĩ ſuper verbo & dotauit in xvj. quæſtione. † Aduerte 18
tamen quòd in caſu propoſito monaſterium habebit iuſpa.vel eccleſia cuius erat fundus non autẽ ipſe pręlatus.vt pulchrè habetur per Abba Panor. in c. ad audiẽtiã.primo de eccle.edifi.& latè ꝑ do.Feli.in c.cũ venerabilis.col.xij.de excep.& bene facit quod dicit do. Ant.de But.in c.eam te.de ætate & quali.& Abb. in c. ad audientiam. vbi dicunt quòd ſi intrà corpus eccleſiæ laicus ædificat capellam ratione ſoli eccleſia efficitur compatrona. Et ſubiicit Abbas. ibi hoc non eſſe tactũ ab alio. & cõmuniter non obſeruari propter inaduertentiam. & refert & ſequitur d. Feli.in d. c.cum venerabilis.in xij.col.in fi.vbi plenè loquitur in materia huius quæſtionis & ſequẽtis.videatur etiã Gemi.in c.vnico.in prin.de capellis mona.lib. vj. ¶ † Vndeci- 19
cimò q̃ro an rõne alicui⁹ iuris ꝙ quis habeat ĩ fundo, ſup quo eccleſia cõſtruit̃,licet nõ ſit totaliter dñs fũdi efficiatur patro.videt̃ dicẽdũ ꝙ ſic.quia ſi plures darẽt dotẽ eccleſię:licet vn⁹ min⁹ altero,tñ oẽs ſũt patr. vt p

 Abb.hic

Abb.hic & in c.adaudientiam.j.de eccle. ædifi. & dicam infra ſuper verbo dotauit.ergo ſi quis habeat directũm dominiũ in fundo,& alter habeat vtile. vel aliud ius:licet minus habeat: debent equaliter eſſe patroni. In contrarium tamē facit quod decidit Abb. in d. c.ad audientiam.in ij.col. verſ.ex his. vbi cōcludit reprobata opi.Inn.& ſequaciũ: quòd ſi eccleſia conſtruatur infra limites parochiæ alterius eccleſiæ tamen illa non efficitur patrona huius eccleſiæ quæ conſtruitur: licet habeat ius parochiale in illo loco. Eſt ergo neceſſe ꝙ illa eccleſia parochialis ſuppleat, ſi quid reſtat, & ſic dotet: ad hoc vt ſit patrona. vt dicit Abbas vbi ſuprà. & in c.cũ venerabiliis.de excep. & ibidem.d.Fel. Sandeus.in xij.co.inquiens prædictam deciſionem eſſe notabilem,& inferens ex ea ꝙ habens iuriſdictionem in aliquo loco vbi eccleſia conſtruatur, per hoc non eſt compatronus conſtruentis.Et prædictã deciſionem de eccleſia conſtructa infrà limites parochiæ etiã firmat Io.de Imo.in c.de monachis.in pe.col. poſt do.Ant.ibi ſ.de præben.& do.Præpo.diui Ambroſij in c.quando. in j.col.xxiiij.di.allegant Inn.in d. c. cum venarabilis. in fi.Ego credo verã opinionem ſuprà primo loco re-

20 latam.ſ.† ꝙ habens ius aliquid in fundo ſuper quo eccleſia conſtruitur ſit cōpatronus propter fundamentũ ſuprà factũ.Nec obſtat ꝙ dicit Abb.in d. c. ad audientiam.quia illud ius quod habet eccleſia parochialis in parochia.habet reſpectu animarum, non aũt reſpectu locorum,vel fundorum ipſius eccleſiæ, vt patet de ſe. & probatur ex ſignificatione huius verbi parochia. de qua per Abb.& alios in rubrica ſupra de parochiis.eodem mō poteſt reſpōderi ad id quod dictũ eſt de iuriſ-

21 dictione † quia iuriſdictio potius concernit perſonas quam loca. vt conſtat ex eius diffinitione de qua per glo.&

glo.& doc.in l.j.ff.de iuriſdi.om.iudi.ſed iuſpatro.non acquiritur niſi ex aſſignatione fundi vel ex conſtructio ne,vel ex dotatione,vt dicunt omnes ſuper hac rubrica, vel ex priuilegio papæ:vt dixi in vltima quæſtione præcedentis verbi. nõ autem acquiritur propter iuriſdictionem vel ſimilia.¶ † Duodecimò & vltimò quęro an ſuper fundo ſubiecto fideicõmiſſo poſſum conſtruere eccleſiam. conclude ꝙ non ſecundum Bart. in l.ſi locus.in fi.ff.de relig.& ſump. fune. & per hæc ſum expeditus de hoc verbo fundauit. Aggredior nunc verbum conſtruxit. 23

1 *Conſtruxit verbum,an intelligatur de fabro, qui cõſtruxit:an de eo qui ſuis expenſis conſtrui fecit.*
2 *Faber conuenit cum alio , quod ipſe operam ponet pro conſtruenda eccleſia:alius ponet pretium,& ligna,ſeu ſumptus:an hoc caſu faber erit patronus.*
3 *Iuſpatronus an acquiratur ex ſola fundatione eccleſiæ.*
4 *Conſtruens eccleſiam an poßit eam dotare,*
5 *Heres fundatoris tenetur ad fundandum eccleſiam.*
6 *Fundans capellam in eccleſia an teneatur eam dotare.*
7 *Eccleſia quando eſt ædificanda de neceßitate : poteſt conſtrui ſine dote:ex quo non reperitur modus quo ipſa dotetur.*
8 *Epiſcopus an poßit dirui facere eccleſiam vel capellam , quam quis conſtruxit ſine ipſius conſenſu.*
9 *Iuſpatronatus an quis acquirat ex conſtructione altaris.*
10 *Prælatus eccleſiæ in qua conſtruitur capella vel altare ſi non conſentiat,ſed contra dicat:an ex tali cõſtructione acquiratur iuſpa.*
11 *Conſtruo,vel doto altare,vel capellam in eccleſia tua patronata, an requiratur conſenſus tui patroni:& an aquiram nouum iuſpatronatus in illa capella vel altari*
12 *Reficiens vel reparans eccleſiam an efficiatur patronus.*
13 *Conſtruens primò eccleſiam an præferatur cæteris in refectione vel reparatione.*
14 *Patronus prior an remaneat patronus ſi eccleſia funditus deſtructa reficiatur de eadem materia.*
15 *Capella quam teſtator mandauit conſtruendam ſine præfinitione temporis,infra quantum tempus debeat conſtrui.*
16 *Teſtator ſi mandet eccleſiam conſtrui per heredem ſuum infra tale tempus ſub certa pœna : an herede moriente & non exequente*

teneatur heres heredis ad pœnam.

17 *Teſtator ſi leget centum pro eccleſia conſtruenda, & illa centum non ſufficiant:an heres tenebitur ſupplere.*

18 *Teſtator ſi mandauit eccleſiam conſtrui in certo loco,ſi non poßit fieri an tenebitur heres pro alio loco.*

19 ¶ *Teſtatore mandante eccleſiam conſtrui in loco communi:an cæteri teneantur partem ſuam vendere,vt eccleſia ædificetur.*

20 *Teſtator mandans eccleſiam conſtrui, nec dicat in quo loco:an teneat legatum.*

21 *Teſtatore mandante conſtrui hoſpitale:an poßit heres conſtrui facere monaſterium.*

22 *Regula,cui licet plus,licet minus,non habet locum in mandato.*

23 *Teſtator inſtituit filiumfa. ſi emancipatur à patre quamuis non emanciparetur,ſed alio modo efficiatur ſui iuris,capiet hereditatẽ.*

24 *Monaſterium non eſt equipollens hoſpitali,nec ſunt loca conformia.*

25 *Conſtruens eccleſiam an efficiatur patronus etiam capellarum.*

26 *Conuentio an valeat,vt emptori non liceat in re ſibi vendita ædificare eccleſiam.*

27 *Teſtator ſi mandat conſtruit eccleſiam in teſtamento imperfecto an illa voluntas ſit ſeruanda.*

28 *Oratorium an quis poßit conſtruere: & ſtatuere,quod ibidem celebretur,& quod locus non ſit eccleſiaſticus.*

29 *Eccleſia à quo præſumatur conſtructa, quando aliter non apparet.*

CONSTRVXIT hoc verbum quid importet ſatis patet ſcilicet per clara in
1 teiligentia materiæ. ¶ † Primò quæro an iſtud verbum intelligatur de fabro qui conſtruxit:an de eo qui ſuis expenſis conſtrui fecit eccleſiam.Iſtam quæſtionem format d.Cardi.flo.in c.nobis.l.prin.l.viij.q.ĩ.e. tit. poſt Ioan. And.ibi.& concludunt intelligendũ eſſe de eo,qui fecit expenſas in conſtruendo, non autem de fabro con ſtruente.Et ratio eſt ſecundum eos : quia faber recepit mercedem pro laboribus ſuis : vnde non eſt æquum, quòd etiam iuſpatronatus ex tali conſtructione acquiratur ſibi.allegant illud, quod habetur Lucæ xvj.c. & in c.cauendum.de pœni diſt.iij. & in Ladeo. §. cum quis .ff. de acqui. re.do. Facit pro hac concluſione regula vul

gula vulgata, quæ habet quòd ille dicitur facere cuius nomine fit.l.j. §.deieſſiſſe.ff.de vi & vi arma. c. mulieres.de ſenten.excommuni.c.qui facit per alium.de regu.iur.libro vj. Ergo ille dicitur conſtruere eccleſiam & per conſequens acquirere iuſpatro. cuius nomine & ſumptibus eccleſia conſtruitur. & hæc concluſio eſt indubitata. ¶ Secundò quęro pone † quòd conueniat 2
faber cum alio: vt ipſe faber operam ponat pro conſtruenda eccleſia: alius autem ponat pretium & ligna, ſeu ſumptus faciat: an hoc caſu faber erit patronus. Iſtam quæſtionem format domi.Cardi. Flo.in d.c.nobis.in princi.in ix.quæſt.poſt Io.And.ibi.& cõcludunt quòd etiam faber erit patronus. dummodo id fiat cũ autoritate diœceſani.facit ſecundum eos: quia poteſt eo modo contrahi ſocietas.l.v.§.j.ff.pro ſocio.Pro iſta concluſione etiam facit quod decidit gloſ.in ſumma.lxiij.di.quæ dicit, quod ſi plures dent dotem eccleſiæ, omnes pariter ſunt patroni: dato quod vnus det minus quàm alter. & allegat rationem quia vnus poteſt ſupplere per operam, quòd ei deeſt in patrimonio. & ſic eſt ibi gloſ.in terminis in hac quęſtione.quã glo.etiam refert & ſequitur Abb.Pan.ſuper hac rubrica ad aliud propoſitum. & prędictam deciſionem licet non allegat dicta gloſ.ponit Innoc.in c.j.j̃. eo. Et ex prędictis concludunt etiã Io.An.& do.Cardi. & alij ſequũtur in d.c.nobis ꝙ ſi vnꝰ ponat prætiũ operarũ: alter prętiũ lignorũ ꝓ cõſtruenda eccleſia: ꝙ vterq; erit patronꝰ ex idẽtitate rationis.intellige tñ vt in ſeq. q.remiſſiue dicã. ¶ Tertiò quęro an ex ſola cõſtructiõe 3
eccleſię acquiratur iuſpa.cõclude ꝙ non niſi ipſe conſtruẽs vel alius dotauerit.vt plenè dixi s̃. in princ. in j. quæſt. & etiã in ij. quæſt. præcedentis verbi. ¶ Quartò quęro dictum eſt in prçcedẽti quæſt. ꝙ ſi alius dotauit

eccleſiam

4 eccleſiam quam conſtruxi,ego etiam ſim patronus † an ego qui conſtruxi poſſim cogi dotare. In hoc reperio Ioan. de Ana.in conſilio ſuo xxiiij. incip.primò videtur.& ibidem in additionibus excellentem dominum Ludouicum Bolognium,qui tenẽt quòd eccleſiam dotare tenetur qui conſtruxit ſed capellam non : ex multis fundamentis,de quibus per eos. In contrarium facit text.in c.cum ſicut.& ibi glo.& omnes.ĵ.de conſecra.eccle. vel alta. Fundando enim & conſtruendo eccleſiam vel capellam cenſetur tacitè ſe ad dotem obligaſſe.quemadmodum pater carnalis obligatur ad dotem competentem filiæ dandam.l.fi. C.de do.promiſſione. Ille enim qui fecit eccleſiam conſtrui quodammodo cenſetur pater:cùm deduxerit eccleſiam de nõ eſſe ad eſſe.ita Abb.in d.c. cùm ſicut. & etiã ſuper hac
5 rubrica poſt Inno.& alios † quinimò etiam heres fundatoris ad id teneretur ſecundum gl.in d. c. cum ſicut. quæ allegat iura hoc probãtia. & dicit Abbas ibi nota. quia ſæpe accidit,maximè in conſtructoribus capellarum.Prædictam concluſionem etiam firmat Abbas in c.ad audientiam primo,in iij. notab.in fine ĵ.de eccle. ædifi.dicens quòd compelli poteſt directo , vt dictum eſt.Item per indirectum non admittendo eum volentem exercere iuſpatron.puta præſentare. Idem concludit glo.in cap.nemo.de conſecra.diſt.j.Et per prædicta & per alia hoc etiam firmat Abb.in conſilio ſuo lxxix. incipiente,Ieſu Chriſti ſaluatoris,&c.in j.col.in ij.vol. vbi pulchrè loquitur , & cõcludit quandam dominam Vanuciam potuiſſe cogi ad dotandum vnam capellam ſeu altare per eam conſtructam. faciunt etiam ea quæ dicuntur per do.Fel.in c.cum acceſſiſſent.de conſtitutionibus. col. vj. in fine. vbi dicit quòd canonici qui creant dignitatem non omnino nouam in eccleſia, debent

debent ipſi dignitati cōſtituere dotem:aliàs ipſa creatio non tenet.& allegat Rotam & alias autoritates,vt per eum Opinio præcedens poſſet diſputando faciliter ſuſtineri:tamen quia hæc ſecunda eſt magis fauorabilis eccleſiis & cultui diuino illam amplector. argu.l. ſunt perſonæ.ff.de religio.& ſump.fune.Et eam tenendo limita niſi ad ornatum eccleſię ipſam capellam vel altare quiſpiam conſtruxiſſet. ita Abbas in conſil. ſuo cvj.incipiente caſus.in ij.vol.in ij.col.in princ. vbi declarat quando id præſumendū ſit. Et hoc eſt quod forte voluit Ioan.de Ana.in d.conſi.ſuo xxiij incip.primò videtur.quem refert do. Fel.Sandeus in c. ex parte. in ij.col.ſ.de reſcrip.vbi dicit † quòd fundans capellam 6
in eccleſia non tenetur eam dotare. debet enim intelligi ſecundum do.Abb.vbi ſ.quando ad ornamentum eccleſiæ capella conſtrueretur.hoc tamen caſu nullum ius haberet conſtruens in ipſa eccleſia,vt præſupponit Pan.in d.conſil.cvj. Prædictā etiam concluſionem ſ.ꝙ ad dotandum cogi poſſit conſtructor, firmat Pau. de Caſt.in conſil.ſuo.ccxliiij. incip. videtur dicendum.& doct.alibi ſæpe.Et nota ſemper quòd etiam hoſpitali ſicut & eccleſiæ dos eſt aſſignanda.Ita decidit Inno.in c.cum ad ſedem.de reſtit.ſpo.allegat d.c. cum ſicut. & illud dictum refert & ſequitur ibi Abbas Panormit. in ſecundo notabili, dicens eſſe notabile. & allegat nota.per gloſ.in dicto c.ſicut. Limitatur etiam præcedens concluſio ſecundo modo,vt non procedat,quando eccleſia ædificaretur ex neceſsitate propter periculum animarum puta quia multi ſunt homines, qui propter longam diſtantiam eccleſiæ ſæpe decederent ſine ſacramentis. Tunc propter penuriam dotis non debet epiſcopus pati periculum animarum. & ſic non deberet prohibere eccleſiam cōſtrui ſine dote. †Nam 7
vbi

vbi de neceſſitate eccleſia eſt ædificãda,poteſt conſtrui ſine dote:ex quo non reperitur modus ipſam dotandi. ita Abbas in d.c.ad audientiam.in glo.ij. poſt Hoſtien. ſubiiciens ita eſſe limitandum capitulũ nemo.de conſecra.diſt.j. & tunc viuet rector vel vicarius de obuentionibus eccleſiaſticis per d.c.ad audiẽtiam. An autem qui refecit eccleſiã illam dotare teneatur,text. probat quod non.in §.j.in autentico.vt nullus fa.ora.do.& per illum text.ita tenet do.Io.de Ana. in dicto conſi.xxiiij. faciunt ad hac quæſtionem ea quæ dicam. ĩ. in q.viij.

8 ¶ Quintò quæro † an ſi quis conſtruxit eccleſiam, vel capellam ſine conſenſu epiſcopi,poſſit epiſcopus illam dirui ſeu demoliri facere. Abb. in dicto conſi. lxxxix.ſ. in præcedenti quæſtione allegato in prima colum.concludit quod ſic.vide etiam do. Calde. in titu. de religi. domi. in conſilio penultimo. ¶ Sextò quæro an conſtruens alium pium locum, puta hoſpitale, collegium ſtudentiũ,vel ſimilia loca,iuſpatro.acquirat. & an conſtruens ſepulchrum ſit patronus illius,dixi ſupra in verbo eccleſia.in iiij.q.& ſequentibus. ¶ Septimò quæro

9 † an & cõſtructione altaris quis acquirat iuſpatro.ego tetigi de hoc vnum verbum.ſ.in iiij. q. huius verbi, & ſenſi quod ſic. poſt Abb.in conſi. ſuo lxxxix. in ij. vol. intellige tamen hoc verũ,ſi epiſcopus conſentiat conſtructioni: prout in eccleſia plerunque dictum eſt. ita probatur in cap. nullus presbyter.de conſecra.diſtin. j. Prædictam etiam concluſionem firmat Calde. in conſilio ſuo vltimo ſub hoc eo.titu. & Cardina. in conſi. ſuo viij. incipiente caſus. & Abb. in conſilio ſuo lix. incipiente. quidam dominus Iacobus de Rachaneto in ij. volumine. maximè in verſiculo tertio principaliter. & alibi ſæpe doctores. Aduerte tamen, quod hoc caſu etiam eccleſia in qua eſt ædificatum vel

con

conſtructum altare, erit compatrona ratione fundi, ſuper quo eſt conſtructum altare, quod eſt ipſius eccleſiæ. ita concludit Abbas in c. ad audientiam. primo. ĵ. de eccleſ. ædifican. in verſiculo. ſed dubitatur de quæſtione. ſubiiciens hoc non eſſe tactum ab alio, & communiter non obſeruari propter inaduertentiam. & refert & ſequitur do. Feli. Sandeus in c. cùm venerabilis. in xij. col. in fin. de except. idem Abbas pulchrè in c. cum eccleſia Vulterana. in pe. col. de electio. & dixi ſuper præcedenti verbo in q.x. hoc tamen procedit quando tertius ædificaret ipſum altare. Si autem eccleſia ipſa puta eccleſia parochialis ædificat in fundo ſuo vel intra corpus ipſius eccleſiæ vnam capellam vel altare vel etiam aliam eccleſiam, tunc prælatus maioris eccleſiæ erit prælatus vtriuſque. ita Abbas pulchrè in d.c. cùm eccleſia Vulterana. col. vltima. & refert & ſequitur dominus Feli. Sandeus in d. c. cùm venerabilis. in xiiij. col. mouentur per gloſ. ſingularem in cap. eam te. in verbo pendeant. ſ. de ætat. & quali. Et hanc concluſionem intelligunt procedere dummodo eccleſia ædificauerit ſibi aliam eccleſiam vel capellam in ſui adiutorium propter numeroſitatem populi. ſecus ſi ædificauit vt eſſet beneficium per ſe ſtans. quia tunc de neceſſitate debebit ibi præſentari perpetuus rector. Et ſubiicit Abbas vbi ſupra. quòd ita ſentit Inno. in d.c. eam te. faciunt etiam quæ dicit dominus Fel. in cap. ex parte. ſ. de reſcri. col. j. vbi multa pulchrè accumulat de iſtis altaribus vel capellis. Sed hic ſuboritur quæſtio acceſſoria. pone † quod prælatus 10
eccleſiæ in qua conſtruitur capella vel altare non conſentiat ſed contradicat: an ex tali conſtructione

acqui

acquiratur iuſpatr.Ego credo quòd ſic dummodo epiſcopus conſentiat.Et moueor per tex. in c.omnes baſilicæ.xvj.q.vij.vbi dicitur ꝙ omnes baſilicæ quæ ſunt conſtructæ vel quotidie conſtruuntur in epiſcopi poteſtate conſiſtunt. Ergo alterius cõſenſus non eſt quærendus.Faciunt etiam deciſiones relatæ in præcedenti principali quæſtione:in quib. doct. non requirunt aliũ conſenſum quàm epiſcopi in conſtructione altaris vel capellæ:& probatur in d.ca. nullus presbyter. Pro iſta concluſione ſuadet ratio quia nullum fit præiudicium ipſi prælato vel eccleſiæ.ergo nimirum ſi illius conſenſus nõ requiritur.& ita reperio tenere quaſi in propriis terminis d. Præpoſitum diui Ambroſij in c. principali lxiij.di.poſt do.Card.Flo.in c.poſtulaſti.ꝟ.eo.Iſtam tamen concluſionem limita vt non procedat in capella vel in altari conſtructo in eccleſia religioſorum: quia illis maximè inuitis non poteſt in eorũ eccleſia acquiri iuſpat.ita decidit Abb.in d.conſil.ſuo lix. in vlt.col. & declaraui plenius ſuper verbo in eccleſia.in iij.q.dic vt ibi.Secũdò ſuboritur quæſtio acceſſoria ad prædicta

11 † pone quòd ego conſtruam vel dotẽ altare vel capellam in eccleſia tua patronata:an requiratur conſenſus ſui patroni: & an acquiram nouum iuſpatron. in illa capella vel altari.In hoc puncto ego credo dicendũ,ꝙ reſpectu conſtructionis altaris vel capellæ non requiratur conſenſus patroni.moueor primò,quia patronus non habet ius in fundo eccleſiæ quia habet tantummodo ius pręſentandi rectorem ad eccleſiam:& quædam alia de quibus per Abb.in hac rubrica & per tex. & doct. in cap. nobis infrà eodem. Secundò moueor quia conſenſus patroni non requiritur in occurrentibus circa eccleſiam patronatam niſi iuripat.fiat præiudicium: vt habetur per omnes poſt Cald.in ca.cum

acceſſiſ

acceſſiſſent.de conſtitu.& clarius per Abb.in c.ſuggeſtum.j.eod.titu.ſi igitur conſtruatur altare vel capella cum conſenſu epiſcopi:ſatis erit,quia nullum præiudicium fit patrono. vbi autem fieret præiudicium patrono vel iuriſpatr. ſecus eſſet.Quãtum autem ad acquiſitionem non iuripatro.in dicta capella vel altari,ego magis dubito.Reperio circa iſtum punctum do. Abb. in conſ. ſuo lix. ſ. allegato in ij.col.qui decidit quòd iuſpatro.non acquiratur ex dotatione vnius altaris:puta altaris maioris:quando ipſa eccleſia iam fuit dotata.Et ratio eſt ſecundum eum, quia ſi eccleſia fuit dotata,ſatis dicitur dotatum ipſum altare: cum ſit pars eccleſiæ.Præterea dicit ipſe in verſ.ſecundo principaliter,quando eccleſia eſt cõſecrata , non poteſt amplius in èa acquiri iuſpatro.dato quòd quis illam dotet.ratio eſt ſecundum eum:quia iuſpatro.eſt quædam ſeruitus:ſed loca ſacra ſeruitutem non recipiunt. l.ſeruitutes.§.fi.ff.de ſeruitu.l.caueri.ff.communia prædi.Et ad hoc allegat gl.quam ſecundum eum ſequuntur communiter docto.in ca.piæ mentis.xvj.q.vij.Breuiter in hoc puncto notabili,& qui ſæpe euenire poſſet in facto,ego credo diſtinguendum:quòd aut quis vult dotare capellam vel altare iam conſtructum in eccleſia iam dotata & cõſecrata:& tunc procedat deciſio Ab. in dicto conſilio ex rationibus per eum allegatis. Aut verò nondum eſt dotata eccleſia,tamen eſt conſecrata.& tunc ſi quis dotaret ipſam eccleſiam an efficitur patronus:ego attingam ſuper ſequenti verbo vel dotauit.Aut verò quis cõſtruit altare vel capellam de nouo in eccleſia dotata & patronata: & hoc caſu credo, quòd conſtruens acquirat iuſpa. nouum in ipſo altari, vel capella,dũmodo cum conſenſu epiſcopi id faciat. & dummodo ipſum altare, vel capella etiã dotetur.&

moueor: quia iſte facit actu,per quæ acquiritur iuſpa tronatus:ſcilicet conſtructionem & dotationẽ capellæ.igitur,&c. Et hanc concluſionem credo procedere etiam quod patronus cõtradicat:quia vt ſuprà dixi,de conſenſu patroni non curatur,niſi quando fieret præiudicium iuripatrona. ſed hoc caſu nullum fit præiudicium:quia aliud iuſpatro.nouum creatur, & noua dos conſtruitur ipſi altari vel capellæ.&ad iſtud propoſitũ bene facit deciſio domini Cardinalis & domini Prępoſiti,quam allegaui in præcedenti quæſtione.faciunt notata per Abbatẽ in c.j.in fine,de ſucceſſione ab inte ſtato.& pleniùs per Barb.ibidem. Procedat etiam iſta concluſio,dato quòd ipſa eccleſia in qua conſtruitur dictum altare ſit cõſecrata: quia per hoc non ſequitur quod ſit conſecratũ altare quod de nouo conſtruitur: vt no.doc.maximè do.Abb.in c.ij.& in c.propoſuiſti. j.de conſec.eccleſiæ vel alta. ſolũ huic cõcluſioni obſtat:quia vt dicit Abb.in præallegato con.lix. quando eccleſia fuit dotata, etiam cenſeantur dotata altaria, quæ ſunt pars eccleſiæ.ergo ſi conſtruo altare de nouo in eccleſia patronata,patronus eccleſiæ erit etiã pa tronus huius altaris vel capellæ,de nouo cõſtructæ. Te nendo tamẽ præcedentẽ concluſionem ad hoc funda mentum puto tñderi poſſe,quod procedit reſpectu ca pellarum vel altariũ iam cõſtructorũ:ſed reſpectu cõſtruendorũ non videtur rõnabile,quod quis ſit patronus eo quòd ex quo nondũ ſunt in rerũ natura tẽpore quo iuſpa.acquiritur in eccleſia:& quod hoc ſit verum probatur in argumẽtũ.in d.c.nullus preſbyter.de cõſ. diſt.j.vbi dicitur quod nõ eſt conſtruendũ altare in eccleſia ſine conſenſu epi. Non eſt igitur bona conueniẽtia quis habet ius in eccleſia, puta iuſp.ergo idẽ ius habet reſpectu altariũ vel capellarũ poſtea conſtruendarum:

rum:q̄a de illis iudicamus ꝓut de eccleſia de nouo cõſtruẽda.vt ibi iũcto c.nemo.ea.diſt.Itẽ probatur,q̄a iura & doc.plerũq; dicũt ꝙ ex cõſtructione capellæ, vel altaris in eccleſia q̄s efficitur patronus, vt dixi in principio huius vij.q.nec diſtingũt an eccleſia ſit patronata vel nõ.igitur vtroq; caſu acq̄ritur iuſpa.&maximè, q̄a vt dixi hoc caſu nullũ fit p̄iudiciũ j.iuriſpa.& ſic patrone eccleſiæ cũ aliud iuſpat.nouũ creetur in ipſa capella vel altari de nouo cõſtructo.¶Octauò q̄ro principaliter†an ſi q̄s reficiat vel reparet eccleſiã efficiatur patronus. Iſtã q̄õnẽ tãgit gl.i c.iij.ꝟ.e.& diſtinguit 12
aut eccleſia non eſt funditus deſtructa:& tũc reficiens nõ efficitur patronus.mouetur inter cætera, eo q̄a & humani iuris eſſe deſiit,ſeruitutẽ non recipit.l.caueri. ff.cõmu.præd.ergo ex tali refectione nõ acq̄ritur iuſpa.cũ eccleſia iã humani iuris eſſe deſierit p̱ cõſecratiõnem.facit ẽt,q̄a aliud eſt facere,aliud reficere.vt dicũt Ab.& cæteri in c.cõſuluit.ꝟ.de iudæis.Et habetur, per ſ
Bal.d.Alex.& cæteros in rub.ff.ſol.matr.reficiẽs enim nõ dicitur ꝓpriè facere.gl.eſt in l.j.§.ędificare.vltimo. ff.de mor.infe.aut vero eſt funditus deſtructa.& tunc reficiẽs efficitur patronus ſecundũ prædictã gl.dũmodo tamen ipſam refectionẽ faciat cum cõſenſu ep̄i.& mouetur,quia q̄n eccleſia eſt funditus deſtructa & reficitur,perinde eſt ac ſi ab inuito cõſtrueretur. allegat tex.in arg.in d.c.cõſuluit.cũ iſta cõcluſ.p̄dictæ gl.trãſeunt ibi Hoſt.& Io.An.allegãtes caſum in §.j.in autẽtico vt nullus fabricet oratorij domum.& ita etiam tranſeunt do.Cardi.Flor.Ab.Bellencinus & alij ibidẽ. & ſubiicit Abb.ꝙ illam gl.ſequuntur doctores.& ego etiam illam teneo &cõprobo hũc caſum vltimam: q̄a ſ
etiã ſi,ꝙ talis eccleſia fuiſſet patronata, tamen iuſpat. periit deſtructo funditus ędificio ſecũdũ Io.An.in d.c.

iij.poſt Ta.Goſ.Vin.Phi.& Hoſt.in c.ij.de relig.dom. limitantes hoc verum in patrono propter ædificium. quia ſublato ædificio perdit iuſpatronatus. item in patrono propter fundum: quia ſi fundus periret deſinit eſſe patronus. ſecus tamen ſecundum eos in patrono propter dotem.quia dato quòd ędificium corruat,vel fundus pereat,durat tamen dos & per conſequens talis dotator patronus durat: quòd etiam eſt de mente Specu.in hoc tit.in fi.& Io.And.ibidem in vltima additione. erit ergo compatronus reficientis, ſi tamen etiam dos periiſſet,pari modo dotator perdidiſſet iuſpatro.eadem ratione & hoc etiam fi: in it d.Card.Flo. in d.c.iij.in j.ij.& iij.q.& ſatis eſt de mẽte Abbatis ibidem in verſ.& in fi.gl.& ad concluſionem gl.in d.ca. iij.vide plura accumulata per dominum Felinum in c. cum acceſſiſſent. col.pen.& fi.de conſtitu. & per modernos in l.j.§.ſi quis ædificatum.ff.de noui ope.nunt.
13 ¶Sed hic ſuboritur quæſtio acceſſoria †an ille qui primò conſtruxit,præferatur cæteris in refectione,vel reparatione.Hoſt.in d.c.iij.quem referunt Io.An.& do. Card.ibidem dicit æquum eſſe,quòd ſi extraneus vult reædificare eccleſiam, epiſcopus antequam ei conſentiat prius antiquum patronum ſuper hoc moneat: & ipſum cuilibet extraneo præferat. allegat tex.in argu. in ca.cùm apoſtolica,de his quæ fiunt à præla.& cap. potuit.de loca.& c.ad hæc.§.fi.de offi.archi.facit etiã text.& quod ibi notant Bartol.& cæteri in l.j.§ permittitur.ff.de aqua quoti.& æſti.ſentiunt ergo præfati docto.quòd de neceſſitate non debeat præferri antiquus patronus:quod videtur notandum. ¶ Secunda
14 ſuboritur quęſtio acceſſoria circa prędicta †an ſi eccleſia funditus deſtructa reficiatur de eadem materia, prior patronus remanet patronus. Iſtam quæſtionem attin

attingit prædicta gloſ.in d.c.iij.& arguit ad partes. & tandem concludit quòd non.& mouetur quia obligatio ſemel extincta amplius non reuiuiſcet.l.qui res.§. aream. ff.de ſolu.c.queri.de conſe.di.iiij.Eandem opinionem ſequitur ibi Calde. quem refert & ſequitur Abb. ſequitur etiam Io. And. & communiter cæteri maximè do.Cardi.ibidem in iij.q.ſubiiciens idem eſſe quando dos periiſſet:quia de nouo dotans erit patronus.non autem ille qui primò dotauit.quòd etiam firmat ipſe ibidem in j.& ij. quæſtione. de quo etiam dicemus in ſequenti verbo. & dotauit. ¶ Nonò quæro an cõſtruens eccleſiam vel capellam ſimpliciter:abſque eo quòd dicat ſe velle eſſe patronum, efficiatur patronus. breuiter dic vt dixi ſuper præcedenti verbo in viij.q. ¶ † Decimò quæro infrà quantum tempus 15 debeat conſtrui eccleſia vel capella quam teſtator cõſtruendam mandauit ſine pręfinitione temporis:conclude quòd debebit conſtrui infra annum computandum à die munitionis fienda per epiſcopum. caſus eſt in c. nos quidem.ſ.de teſta. & ita ibi concludunt communiter doc.& maximè Ioan. de Imo. qui hanc quæſtionem ibi format in iij. colum,in verſiculo vlteriùs quæritur. & hoc etiam allegat tenere Fede. de Senis in conſilio ſuo cxxiiij.alias cxxix. & ibidem declarat Imola in ij.col.poſt d.Cardi. Flo. quid ſi heres cœperit conſtruere & non potuit finire infra annum, an hoc caſu fiat deuolutio ad epiſcopum iuxta formam illius texr. & concludit quòd non ar. reg. imputari de reg. iur.libro vj.idem concludit Abb. ibi dicens, quòd reſpectu operis inchoandi datur annus:ſed reſpectu operis complendi conſideratur qualitas ipſius operis. In contrarium tamen videtur vrgere ille textus. in d.c. nos quidẽ ibi cũcta cõſtruere.qui tex. vult quòd cũcta

infra annum ſint conſtructa. idem probat text.in §.ſi quis ædificationem.in autentico de eccle.tit.in verbo compleri. ſed poteſt dici quòd ille text. debet intelligi quando id fieri poteſt conſiderata qualitate operis, vt ſuprà: quia lex non obligat ad impoſſibile.§.ſi impoſſibilis.inſt.de inuti.ſtipu.cum vulgaribus. Quid autem ſi talis grauatus vt ſuprà non potuit incipere. dic vt per Imolam & alios ibidem. Aduertẽdum etiam eſt circa prædicta quòd hodie communiter epiſcopi diſponũt per ſtatuta, quòd tempus currat à die mortis teſtatoris monendo quoſcunque in genere. ita dicunt Abbas, & communiter alij in loco præallegato. hoc tamen eſt quid facti. ideo eſſet videndum ipſum ſtatutum. Eſſet tamen intelligendum & declarandũ, ſeu ſupplendum prædictum ſtatutum & à tempore aditæ hęreditatis & ſcientiæ: vt ibi per Abb. pulchrè, qui allegat autoritates ad hoc. quam autem pœnam patiatur hæres non implens voluntatem defuncti, ibidem traditur maximè per Imolam in ij. col. & per doct.in autentica hoc amplius.C.de fideic.& pulchrè per Ab. & alios in c.ſi

16 hæres.de teſt.† an autẽ ſi teſtator mandet eccleſiã conſtrui per hæredem ſuũ infra tale tẽpus, aliàs ſit priuatus hæreditate: ſi moriatur hæres infra illud tẽpus, teneatur hæres hæredis ad illã pœnam. vide Bar.in cõſ. ſuo vij.incip. factum tale eſt. item quid ſi ſit pius locus, vel minor inſtitutus, & grauatus ad cõſtruendũ eccleſiam vel capellam infra annum ſub pœna priuationis hæreditatis: an lapſo anno detur reſtitutio. conclude quòd ſic text. eſt ſingularis in l.iij.§.ſi hæres.ff.de minoribus. & ita decidit Ro.in ſingu. ſuis charta ij. colum. quarta, ſingulari incipien. pridie habui. vbi etiã allegat Bald.in l.pupillorum.C.de repudianda hereditate. ¶ Vndecimò quæro circa iſtud verbum conſtruxit:

† pone

† pone quod teſtator leget centum pro eccleſia vel ca 17
pella conſtruenda,& illa centum non ſufficiant. an he
res tenebitur ſupplere. Conclude quod non: ſed tunc
debebunt illa centum conuerti per heredem in alium
pium vſum de conſenſu tamẽ epiſcopi. ita decidit Ab-
ba. per illum text. in d. c. nos quidem. & plenius ibidem
Ioan. de Imo. in v. col. verſ. extra glo. poſt Io. And. & do.
An. & allegant alia iura, vt per eos. & faciunt quæ dixi
ſ. ſuper verbo diœceſani conſenſu. in xv. q. ¶ † Duode- 18
cimò quæro: pone quòd teſtator mandet monaſte-
rium, eccleſiam, vel capellam conſtrui in certo loco, &
ibi conſtrui non poſſit: an heres tenebitur conſtruere
ſeu conſtrui facere in alio loco. conclude quod ſic ca-
ſus eſt in capitulo nos quidem. & ibi notãt omnes hoc
plenè declarantes & rationem aſſignantes & habetur
etiam in clemen. quia contingit. in prin. de relig. domi.
facit lex. legatum. & quod ibi not. ff. de vſufruc. leg. &
habetur pulchrè per Bar. in l. pater filium. §. tuſculanus.
ff. de lega. iij. & in locis ibidem memoratis per domi.
Alexan. in apoſtillis ad Bar. & per eundem Bart. in con
ſil. ſuo xxv. incipien. teſtator diſpoſuit. ¶ Sed hic ſubo-
ritur dubitatio † quid ſi poſſit conſtrui eccleſia in illo 19
loco in quo diſpoſuit teſtator, tamẽ ille locus eſt com-
munis ipſius teſtatoris cum alio: an ille cogatur ven-
dere partem ſuam, vt ſic ibi poſſit eccleſia conſtrui.
videtur dicendum quòd non per regu. l. nec emere. C.
de iure delibe. Contrarium tamen cõcludit Bal. & be-
ne in l. j. in fi. per illũ, tex. C. de cõmuni ſeruo ma. dicẽs,
quod etiam heres hoc caſu tenetur illam partẽ emere.
Nec obſtat dicta regula: q̃a fallit fauore religionis in
caſu propoſito. & ad hoc allegat alia iura vt per eũ. Et
iſta limitatio eſt notãda ad multa: & alias limitationes
ad dictã regulã. vide p do. Alex. remiſſiuè in dicta l. nec

emere.& pleniùs per apoſtillantem ad Abbatem in c. j.de emp.& vend.vbi inter cæteras commemorat eam
20 quam ſuprà retuli. ¶ † Decimotertiò quæro:pone ꝙ teſtator mandet conſtrui eccleſiam vel capellam, nec dicat in quo loco:an iſtud legatum teneat.glo. in d.c. nos quidem.in verbo, in loco poſt multa concludit ꝙ tale legatũ tenet fauore vltimæ voluntatis & piæ cauſæ. Et iſtam opinionem dicunt eſſe communem Abb. & Ioan.de Imo.ibi ſuper dicta glo.locus igitur hoc caſu eligetur de conſenſu epiſcopi & hæredis: vt dicunt ibi præfati doc.maximè Abb. argumento illius text. idem dicit ibi Ioan.de Imo.in penul.notabili per illum text.quando teſtator mandat monaſterium vel eccleſiam conſtruì,& non exprimit longitudinem nec latitudinem nec alia: quod tamen legatum videlicet, & certificatio ſeu declaratio fiet per epiſcopũ loci, con-
21 ſideratis facultatibus defuncti. ¶ † Decimoquartò quæro:pone quod teſtator mandauerit conſtrui hoſpitale,an poſſit hæres conſtrui facere vnum monaſteriũ. Hanc quęſtionem format do.Car.Flo.in cle.quia contingit.in prin.in iiij.q.de relig.do. & refert argumenta & autoritates pro vtraque parte tandem concludit quod hæres id facere non poterit:quia voluntas defuncti pro lege ſeruanda eſt.xiij.q.ij.c.vlt.voluntas.§.diſponat.in auten. de nup. & mouetur per alia de quibus per eum ſubiicientem ſe plenius dixiſſe in d. c. nos quidem. ſ. de teſta. l. iij. quæſtione. & in pluribus ſequentibus. & hoc dicit procedere etiam quòd heres plus expenderet & melius faceret faciendo conſtrui monaſterium quàm hoſpitale.quia vt ipſe dicit eo modo nõ ſeruaretur voluntas defuncti nec hoc caſu continetur minus ſub maiori ſecundum eum. Iſtam etiã quæſtionẽ format Bald.& idem decidit poſt Iacc. in *l.ſi*

in l.ſi quis ad declinandã in ver.iuxta hoc quæritur. & in iij,col.C.de epiſ.& cle. vbi dicit reg. eſſe ꝙ vbicũq; diſpoſitio teſtatoris eſt certa reſpectu loci pſonæ vel cauſę & cauſa eſt poſſibilis & loc⁹ poſſiblis de iure,& de facto, nõ põt per epiſcopũ alterari.& faciunt plura alia quæ cõmemoraui ſ.in verbo pro eo ꝙ ne diœceſa ni conſenſu.q.xv.col.vlt. Et hoc ẽt tenet clarè do. Ab. in c.tua nobis in iij.notabili.de teſt.& bñ facit gl.in c. fi.in verbo meliores.de conſue.lib.vj.quę dicit † quòd 22
in mandato nõ habet locũ reg. cui licet plus licet minus.quã gloſ.dicit ſingularẽ do. Franciſ.de Aretio in c. fi.in penult.notabili de accuſa.hinc dicimus ꝙ diſpoſitio hominis non extenditur regulariter. ita Are. vbi ſuprà allegat bonum tex.in c. cũ in illis. & in c. cui de non ſacerdotali.de præben.lib.vj. hoc idem dicit Io.de Imo.in l.ſi verò.§.de viro col. viij. ibi item hoc in extenſione fienda.ff.ſolu.matri. quem etiam refert & ſequitur domi.Feli.Sandeus in c.cùm dilecta. in xij.col. ver. amplia quinto de reſcriptis. Contra tamen hac concluſionẽ vrget tex.in l.fi.ff.mandati.vbi probatur quòd ſufficit formam mandati ſeruari per equipollens. & illum textum ad hoc dicit eſſe bonum dominus Alexan.in conſilio ſuo ij.incipiente viſis dubitationib⁹.in princ.in ij.vol.& dixit gloſ.in c.innocẽs.in verbo clemẽtior xxij.q.iiij.quòd ſi iudex facit id quod non multum differt à mandato, non dicitur exceſſiſſe fines mandati. & ad propoſitum multa allegat domi. Feli.in dicto c.dilecta in xviij.col. in verſicu.limita ſecundo de reſcrip.& in c.cauſam quæ in ij.colum.de re iudica.& dicit text.in l. ſi mater. C. de iuſti.& ſubſti. † quòd ſi teſtator vel teſtatrix inſtituit filiumfami. ſi 23
emancipabitur à patre: dato quòd non emanciparetur:ſi tamen alio modo efficiatur ſui iuris capiet he-

reditatem. & propterea ſemper allegatur ille text. ad hoc.ſ. quòd non refert quid ex equipollentibus fiat ergo in propoſito noſtro ſatisfaciet heres voluntati defuncti, cõſtruendo monaſterium equipollens hoſpitali: & multomagis ſi conſtruat mona. excedens hoſpitale. Tenendo tamen pręmiſſam concluſionem domi.
24 Cardi. huic fundamento poſſet reſponderi † quòd monaſterium non eſt equipollens hoſpitali, nec ſunt loco conformia: quinimò ſunt diuerſæ qualitatis & naturæ: vt patet ex dicta cle. quia contingit. & ex ibi notatis. vnde illa regula quæ habet quòd non refert quod ex equipollentibus fiat, procedit: quando caſus ſunt omnino equipollentes: vt dicũt doc. in d. l. ſi mater. in ſolutionem cõtrariorum formatorum ibi per gloſ. ij. an autem prædicta regula habeat locũ vbi aliquid requiritur pro forma, traditur per Feli. plenè in d. c. cùm dilecta. in xvj. col. in ver. amplia xj. & ꝑ modernos in l. certum. ff. ſi certum peta. & alibi ſæpe. ¶ Decimoquintò quæro, an ſi quis non conſtruat eccleſiam, ſed deſignet, vel diſponat quòd domus ſua conuertatur in eccleſiam illam dotando legitimè, an acquirat iuſpatro. dic vt dixi ſuper præcedenti verbo in vij. quæſtione.
25 ¶ † Docimoſextò quæro an conſtruens eccleſiam efficiatur patronus etiam capellarum eccleſiæ: & ſic eſt quæſtio an habeat præſentationem eccleſiæ non ſolũ rectoris eccleſiæ: ſed etiam capellanorum inſtituendorum in capellis. cõclude quòd ſic. ita decidit Ioa. And. in c. nobis. ꝟ. eod. & ſequũtur ibi cæteri. & firmat Ab. in conſi. ſuo cvj. incipiẽ. caſus ſuper quo cõſiliũ in princi. in ij. volu. & dixi ſuper verbo in eccleſia. in j. q. vbi alias autoritates allegaui. an autem ſi vna capella de nouo conſtruatur in ipſa eccleſia per alium idem ſit dicendum, dic vt dixi. ſ. in q. vij. huius verbi circa finem

nem. ¶ † Decimoſeptimò quæro an valeat conuentio vt emptori non liceat in re ſibi vendita ædificare eccleſiam vel capellam, vel monumentum: conclude quòd ſic. quia in re ſua quilibet eſt moderator & arbiter. l. in re mandata. C. mandati. & dicit text. in l. in traditionibus. ff. de pac. in traditionibus rerum. quodcũq; pactum apponas id valere manifeſtum eſt. Et pro hac concluſione eſt caſus in l. ſi quis ita. C. de pactis inter emp. & vendi. vbi ita ſummat Bald. & ibi tex. aſſignat rationem huius deciſionis. idem etiam concludit do. And. Barba. in conſi. ſuo xxiij. incipien. ſcripſit propheta. in xiij. col. in primo vol. Contra tamen iſtam concluſionem facit quia laicus licet Imperatator & vir ſanctus non poteſt imponere legem rei eccleſiaſticæ, vel aliquid diſponere contra libertatem eccleſiaſticam. aut. caſſa. C. de ſacroſan. eccle. Ad iſtud fundamẽtum tenendo quod ſupra dixi facilis eſt ſolu. poteſt enim dici, quòd hoc caſu non eccleſiaſticæ rei ſed priuatæ apponitur lex vel conditio. vel aliter dic vt per Bal. in d. l. ſi quis ita. & per Barba. in conſilio prælegato. 26

¶ † Decimooctauò quæro an ſi teſtator mandet conſtrui eccleſiam in teſtamento imperfecto illa voluntas ſit ſeruanda: de iſta quæſtione vide Bart. per illũ tex. in l. in teſtamẽto. ff. de fideicom. liberta. & doc. in l. hac conſultiſſima. §. ex imperfecto. C. de teſta. & in l. ſi is qui teſtamentum. ff. de teſta. do. Matheſi in notabilibus ſuis, in iiij. charta. col. iij. & dñ. Feli. Sãdeus in c. cũ venerabilis. col. vij de excep. & doc. in locis accumulatis per modernos in dicto. §. ex impefecto. 27

¶ † Decimononò quęro an poſſit quis conſtruere oratorium, & ſtatuere quòd ibidem celebretur, & tamen quòd locus non ſit eccleſiaſticus: concludo quòd ſic. dummodo id faciat cum conſenſu epiſcopi: 8

quia

quia in loco ꝓphano nõ poteſt celebrari ſine epiſcopi vel ſuperioris cõſenſu c.in his de priuil.& ibi notãt doct.maximè Io.ã And.ita cõcludit do.Car.Flo.in cõſi. ſuo xj. incipien. quædam ſocietas.ſubiiciens ꝙ taliter conſtruentes cauere debent ne aliquã dotem ſtatuant ipſi oratorio vel loco prophano:& ne deputent aliquẽ rectorem certum ad celebrandum in eo: quia tunc talis rector eſſet viſitandus ab epiſcopo:ſed habent licentiam faciendi celebrari per quemlibet ſacerdotem idoneum.vt excludantur notata per Inn.in ca.fi.de cenſibus. Item dicit do.Card.quòd tales debent præcauere, ne ipſum oratorium reducant ad faciem eccleſiæ faciẽdo ibi campanile & ſimilia. vt latius per eum quia: tunc in futurum præſumetur locus eccleſiaſticus iuxta nota.per Archi.in c.nemo.de conſe.di.j.& per Fede.de Senis in conſilio ſuo cvj.in prin.& per Abb.in c. fi. de cenſibus.& in c.patentibus.de priuile.& in c.inter dilectos.in vlti.colum.de dona. Campanella tamen ſecretè poteſt ibi teneri:nec per hoc dicetur locus eccleſiaſticus. ita probatur in d. c. patentibus. ibi publicéque pulſare à contrario ſenſu. & ita ibi notant dóc. maximè Abb.in ij.notabili. Aduertendum tamen eſt circa prædicta in quantum dictum eſt de conſenſu epiſcopi: quod talis conſenſus requiritur eo reſpectu: quia ſtatuitur,vt in oratorio priuato quotidie celebretur: per d.cap.in his.non autem requiritur conſenſus epiſcopi in conſtructione oratorij vel in conſtructione alterius loci,qui non habeat faciem eccleſiæ: puta hoſpitalis: talis enim locus poteſt conſtrui & deſtrui ad bene placitum.tex.eſt & ibi no.Abb.in d.c.ad hæc. de relig.do. habetur per Inno.& alios in c. inter dilectos. de dona. per Abb.in c.penult.ver.ij quæritur.de immu.eccle.& in c.fi.de cenſibus.probatur in c. vnicuique. de conſec. di.j.

di.j.firmat domi.Cardi.in dicto conſilio xj.& eſt gloſ. in dicta clemen.quia contingit.in verbo altare.de reli. do. Poterit tamen epiſcopus accedere ad talia oratoria vt videat quomodo ſe habeant: & an præter formam iuris conſtructa ſint:& an honeſt tractentur ſecundum Abb.& alios poſt Inno.in d. c. fi. de cenſibus. non tamen habebit epiſcopus ius viſitãdi ea, nec procurationes.tex.eſt & ibi notatur in ca.autoritate. ꝟ. de cenſibus. Eſt verum quod nõ dicitur haberi iuſpatro. in tali loco propriè loquendo: quia locus non dicitur eccleſiaſticus:ſed ille qui conſtruxit dicitur potius dominus illius loci, vel oratorij regens illud autoritate propria. ita dicunt doct.in dicto cap. inter dilectos. & do.Fel.Sandeus in c.de quarta. in ij.colum. in fin. & in iiij.col.in prin. de præſcri. & dixi ſuprà ſuper verbo in eccleſia.in iij.q.Quando autem tale oratorium vel talis locus conſtruitur cum epiſcopi autoritate, tunc dicitur locus eccleſiaſticus: & ſubeſt hoc caſu epiſcopo: nec amplius poteſt ad vſum prophanum conuerti. ita notatur in d.c. inter dilectos.& in locis ſuprà allegans. poſſet etiam hic oportunè quæri,an aliqua pacta,conditiones,vel grauamina poſſit conſtruens apponere in cõſtructionis,vel fundationis,vel dotationis actu, vel poſt. verum quia plenè hoc diſcuſſi ſupra ſuper verbo pro eo quod de diœceſani cõſenſu. in ij.q.xij.& ſequentibus,vbi etiam bene cadebat.ideo hic non repeto. & ſic remaneat expedita iſta quæſtio. ¶ † Vigeſimò quęro à quo præſumatur conſtructa eccleſia, quãdo aliter 29
non conſtat.ex ſe enim naſci non poteſt. videtur ergo, quod debeamus dicere ab aliquo fuiſſe conſtructam. puta ab illo populo,vel ab illis parochianis,vbi eſt conſtructa eccleſia. & ita videtur concludere Abb. in conſilio ſuo cvj.incipi.caſus in princi.& in fi.in ij. volu. &

c.quæ

ſtat ad epiſcopum etiam ſi eſſet eccleſia parochialis. allegat Innoc. notabiliter in cap. cùm venerabilis. in fin. de except. & Ioann. And. in cap. vnico. de capellis monaſt. lib. vj. Idem tenet Bald. allegando Inno. vbi ſ. in repertorio ſuo in verbo eccleſia. verſic.xxiiij. in repertorio iuris ciuilis & canonici. Idem tenet Abba. in conſilio lxxvj. incipien. inuocato. in ij. volum. vbi dicit præſumendum eſſe, quod populus conſtruxerit & quod habeat iuſpatro. in eccleſia quando eſt in quaſi poſſeſſione præſentandi. aliàs ſecus. & idem in effectu dicit in dicto conſilio cvj. in princi. & nota quod talis quaſi poſſeſſio non præſumitur. text. eſt quem ſingulariter ibi reſponderat Abb. & declarat in cap. olim. iij. de reſti. ſpo. in iij. notabili. & comprobatur præmiſſa concluſio: quia regulariter quælibet res præſumitur libera. l. altius. & ibi gloſ. allegat iura concordantia. C. de ſerui. & aqua. ergo etiam eccleſia libera præſumitur. ¶ Vigeſimoprimò quæro, an ſi quis conſtruat ſimpliciter eccleſiam, nec dicat ſe velle eſſe patronum, ſit nihilominus patronus. vide quæ dixi in præcedenti verbo, quæſtione viij. & per hæc ſit expeditum commentum huius verbi conſtruxit: aggredior nunc aliud verbum diffinitionis, & dotauit.

1 *Iuſpatronatus an acquiratur ex ſola dotatione.*

2 *Conſuetudo quod eccleſia non ſit compatrona ratione fundi, ſed præſentatio tamen ſpectet conſtruentibus & dotantibus capellas vel altare in ipſa eccleſia, an valeat.*

3 *Eccleſia ſi ſit ſine dote, an ex dotatione eccleſiæ acquiratur iuſpatronatus, ſiue eccleſia ſit conſecrata ſiue non.*

4 *Iuſpatronatus an acquiratur ex dotatione, quando eccleſia eſt conſecrata*

5 *Dos eccleſiæ ſi eſt depauperata non tamen in totum perempta & quis ſuppleret dotem ipſam an efficiatur patronus.*

6 *Dotare an quis cogatur eccleſiam quam conſtruxit vel altare vel hoſpitale.*
7 *Iuſpatronatus an acquirat qui dotat coactus à iudice.*
8 *Conſenſus idem eſt quod ſimul ſenſus.*
9 *Iuſpatronatus an quis acquirat ex legato dotatione vel relicto facto eccleſiæ.*
10 *Priuilegium non extenditur de perſona in perſonam.*
11 *Dos debet aßignari congrua eccleſiæ.*
12 *Dotatio an debeat fieri ante conſtructionem eccleſiæ: vel ſufficiat quod fiat poſt & nume. ſequenti.*
14 *Dos quanta ſit aßignanda eccleſiæ.*
15 *In aßignatione dotis quid ſit attendendum.*
16 *Dotans eccleſiam parua dote, quæ non eſt congrua, licet epiſcopus conſentiat: an efficiatur patronus.*
17 *Conſenſus epiſcopi an requiratur in aßignatione dotis.*
18 *Dos, ædificatio, & fundus faciunt quem patronum dummodo fiant cum conſenſu diaconi.*
19 *Plures ſi ſimul dotent eccleſiam vel capellam: vel vnus fundet vel conſtruat alter dotet: an omnes erunt patroni.*
20 *Eccleſiæ an ſit vtilius habere vnum patronum quam plures.*
21 *Plures ſi dotent: & vnus conferat plus quam alter: an per hoc habeat maius ius in patronatu.*
22 *Heredes ſi plures inſtituantur quamuis vnus inſtituatur in re minima: omnes tamen inſolidum ſunt patroni.*
23 *Dotans vnam capellam vel altare in eccleſia, an ſit ſolus patronus illius capellæ vel altaris: an eccleſia erit compatrona.*
24 *Epiſcopus an poßit aliam eccleſiam vel capellam dotare de bonis propriæ eccleſiæ.*
25 *Epiſcopus quare magis poßit dare pro dote eccleſiæ conſtruendæ quam iam conſtructæ.*
26 *Epiſcopo dotante aliam eccleſiam de bonis propriæ eccleſiæ: an ipſi vel eccleſiæ acquiratur iuſpatronatus.*
27 *Vaſallus epiſcopi ſi dotet eccleſiam de bonis feudi: an iuſpatr. tranſibit ad heredes.*
28 *Patronus an fiat qui dat pretium pro emenda dote.*
29 *Dotauit quis eccleſiam ſi illa funditus deſtruatur, & dos illa aßignetur alteri eccleſiæ: an ille efficietur patronus ſecundæ eccleſiæ.*
30 *Patronus an dicatur qui erigit vnam præbendam: vel aßignat dotem pro vna præbenda cum conſenſu epiſcopi: diſponendo quòd ad eum ſpectet præſentatio ad illam præbendam.*
31 *Prælatus eligitur in eccleſia collegiata.*

ET

ET dotauit ſuper iſto verbo videbimus,an & quando ex dotatione eccleſię capellæ, vel alterius loci pij.acquiratur iuſpatron. ¶ † Primò igitur quæro,an ex ſola dota- 1
tione acquiratur iuſpatr. videtur dicendum quòd ſic. vt probatur in diffinitione communi.ſ.in prin.relata in alternatiua,vel ibi fundauit,conſtruxit,vel dotauit.Contrariũ tamen eſt dicendum & tenendum:quia ſi quis dotat eccleſiã : iam præſupponitur fundatio, & cõſtructio ipſius eccleſiæ vel ab ea, vel ab alio ex omnibus.igitur his ſimul iunctis acquiritur iuſpat.& non ex dotatione ſola vt plenius dixi ſ.in prin. in diſcuſſione dictæ diffinitionis,& ſuper verbo fundauit in ij.q. Fateor tamẽ quòd benè loqueretur qui diceret, quòd ex ſola dotatione eccleſiæ cum conſenſu epiſcopi facta acquireretur iuſpatronatus,declarando vt in quęſtione ſequenti. quia in hoc ſermone præſupponitur eccleſiam ſubeſſe.& ſic etiam præſupponitur fundatio & conſtructio.Et ad hanc quæſtionem vide quæ dixi ſ.in prin.huius operis in diſcutiõe diffinitionis.aduertatur etiam quia conſuetudo in ciuitate iſta ſe habet:& ita audio eſſe alibi,quòd ex ſola dotatione altaris,vel capellæ iam cõſtructæ acquiratur iuſpatrona, id eſt,ita vt ipſe dotans ſolus ſit patronus : non autem ſit compatrona eccleſia ratione fundi & conſtructionis:licet de iure aliter ſit dicendum.vt ĩ.dicam in xv. q. Obſeruatur etiam conſuetudo in hac ciuitate,quod in altari vel in capella fundata ſub nomine alicuius ſancti vel ſanctæ in qua ſit iam creatum iuſpatro. per vnum:ſi alter ordinet ad ipſum altare vnum alium capellanum , & dotem vel bona relinquat pro ipſo alio capellano,dicendo ſe ibi fundare vnam capellam ſub vocabulo alterius ſancti vel ſanctæ:quòd talis admit-

titur ad præſentandum tanquam patronus: licet hoc non videatur procedere de iure per ea quæ tradit Inn. ſuper hac rub.& Ab.in conſ.ſuo lix.incipien. quidam do.Iaco.in ij. volu.maximè in verſ.ij. principaliter.& in conſilio xvj.incipien. caſus. verſus finem,eodẽ volumine,& infrà in ſequenti quęſtione,& ſequentibus aliquid dicetur. An tamen ipſa conſuetudo poſſit facere aliquem patronum, qui de iure non ſit,dicetur ĩ.ſuper verbo ipſe.quæſtione vltima. Crederem bene † ꝙ
2 valeat conſuetudo vt eccleſia non ſit compatrona ratione fundi,ſed præſentatio tantum ſpectet conſtructibus & dotantibus capellam,vel altare in ipſa eccleſia:quia in prouiſione beneficiorum maximè conſuetudo præfertur iuri communi. ca.cùm eccleſia Vulterana.vbi Abb.in vlti.col.de elec.c.fi.de inſti.cum concordantibus.de quibus per Abb.vbi ſ. ¶Secũdò quęro, † quid ſi eccleſia ſit ſine dote: an ex dotatione
3 eccleſiæ acquiratur iuſpatrò. ſiue eccleſia ſit conſecrata ſiue non.quo caſu dicitur baſilica.ca.j.vbi gl.declarat.ſ.de reli.do.In hoc puncto conclude, quòd ſi eccleſia nondum ſit conſecrata,indubitáter acquiritur iuſpatro.ex dotatione:dummodo cum conſenſu epiſcopi id fiat.ita colligitur ex verbis gl.in c. piæ mentis.xvj. q.vij.& ex verbis Abbatis & doctorum.in d.ca.quoniã.& ſatis probatur in ca.filiis.xvj.q.vij.& in diffinitione iuriſpa.non deberet tamen epiſcopus conſentire tali dotationi.niſi primò requireretur ille qui conſtruxit talem eccleſiam. ad eum enim ſpectat dotatio. quinimò & ipſe heredes ſui ad id cogi poſſint. capit. cum ſicut.cum glo.ĩ.de conſe.eccle.vel alta.& firmat Abb.in dicto capitulo quoniam.poſt Inn.ſuper hac rubrica.& Ioannes Andr.in cap.j.ĩ. eod.eos coniungendo vt plenè dixi ſuper præcedenti verbo in iiij.q. Hoc

tamen

tamen intellige ſanè, vt non procedat, quando quis conſtruxiſſet aliquod altare vel capellam in eccleſia ad ornatum eccleſiæ potius quàm vt acquireret iuſpa trona.ita concludit do.Ab.in dicto con.cxvj.in ij.col. in princip.tunc enim alius poſſet ipſum altare vel capellā dotare non requiſito conſtructore:vt ſentit Ab. vbi ſ.& eſt ſatis rationabile.†Quando autem eccleſia 4
eſt conſecrata,an ex dotatione illius acquiratur iuſpa. doctores ſunt aduerſi.primò enim gl. in d.c.piæ mentis.dicit quod non mouetur inter cætera. quia ſi poſt conſecrationem fieret aliquis patronus, iam videretur imponi ſeruitus rei ſacræ. quod eſſe non debet.l. ſeruitutes.§.fi.ff.de ſerui.& l.caueri.ff.cōmu.prædi.ius enim patronatus eſt quædam ſeruitus, vt dicit gl.præallegata.& gloſ.& doc.in d.c.quoniam.& Bald.in rubrica.C.de vſufruc.dicit tamen ibi. Bal.quòd iuſpatr. eſt ſeruitus impropriè loquendo, non autem propriè declarando vt per eum.cum præallegata gl. tranſit Archid.ibi idem ſentit gl.in c.quicunque. el ij.xvj.q. vij. idem tenet Fede.de Senis in conſ.ſuo ccxxxiiij.incip. ſuper primo puncto.in fin.idem tenet dominus Felin. Sandeus:licet prædictas autoritates non alleget.in capitulo cum venerabilis.in xij.colum.verſ.ſed aduerte. de ex cep.Contrariam opin.tenuit Inno.ſuper hac rubrica. dicit enim Inno.quod licet aliqui contradicant, ipſe tamen tenet quòd licet ab initio, ſcilicet, tēpore fundationis male omiſſa ſit dos: ꝙ tamen poſt edificationem & etiam poſt conſecrationem ſi eccleſiam dotaret patronus eſſet.mouetur quia ſine ſubſtantia rerum non poteſt eccleſiæ deſeruiri.ca.ſi quis obiecerit. j.q.iij.Iſtam opi. Inn.refert & ſequitur Io. An. in c.j.ī. eo.poſt medium.cum moderamine tamē, ſ.dummodo id fiat cum conſenſu epiſcopi.& dummodo ab eo qui

conſtrui vel conſecrari fecit ipſam eccleſiã dos haberi non poſſet. Iſtã opi. Inn. & Io. An. tenet d. Ab. in d. c. quoniã. ỹ. eo. & idem d. Car. Flo. ibi concludẽtes idem eſſe quãdo eccleſia ſemel fuiſſet dotata, & dos periiſſet in totũ quia de nouo dotans efficeretur patronus. Mouetur d. Car. per ſimile gloſſę ibi dicẽtis, quòd ſi eccleſia funditus deſtructa ſit ex noua reædificatiõe acquiritur iuſpa. & ſubiicit d. Abb. ibi prædictã concluſionem eſſe notandã: quia quotidie hoc contingit in capellis fundatis in iſtis eccleſiis conuẽtualibus: quia ſi dotãtur, acquiritur iuſpa. hoc tamẽ quod dicit Abb. de eccleſiis cõuẽtualibus præſupponẽdo quòd in ipſis poſſit haberi iuſpatr. an verũ ſit, dixi s̃. ſuper verbo in eccleſia. in iij. q. Præmiſſam etiam concluſionẽ, ſ. ꝙ ex dotatione etiã poſt cõſecrationẽ acquiratur iuſpat. qñ eccleſia eſſet ſine dote, firmat Abb. in conſ. ſuo xxviij. incip. in cauſa communis. in ij. volu. & in conſi. lix. incipiente quidam do. Iacobus de Rachaneto. in ij. col. verſ. ſecundo principaliter. eodẽ volumine. & in conſ. cvj. incipiente caſus ſuper quo conſilium de iure poſtulatur. circa principium eodem volumine. idem firmat domi. Cardi. in hac rubrica, quæſtione vj. & hæc concluſio eſt communis & eam tenendo non obſtat gloſ. in d. c. piæ mentis. quia ſecundum domi. Abb. in dictis conſiliis maximè in d. conſ. lix. & in cõſ. cvj. Illa gl. debet intelligi, qñ iam eccleſia fuiſſet dotata. quia tunc nõ poſſet acquiri iuſpa. ex alia dotatione poſt cõſecrationem facta: ſecus ſi nunquam dotata ſit, vel dos ſit in totum perempta. Vel aliter reſpondeo, quòd illa gl. malè loquitur, patet: quia fundamentum ſuum eſt falſum in propoſito noſtro, vt ſtatim demonſtrabo ex reſponſione ad illud. Non obſtat igitur fundamentum dictæ gloſſ. inquantum dicit quod rei ſacræ imponeretur

retur

retur ſeruit⁹,ſi quis efficeretur patronus eccleſiæ ex do tatione facta poſt conſecrationem : quia reſpondetur quòd fauore eccleſiæ ipſa conſtitutio dotis retrotrahi tur & fingitur eccleſia dotata ante conſecrationem, vt ſic quis inducatur ad dotandum propter acquiſitio-nem iuriſpatro. hoc igitur caſu non imponitur ſerui-tus rei ſacre.ita reſpondet Io.An.in c.j.verſus fi.ĵ.eod. & domi.Cardi.in d.vj. quæſtione.&domi. Abb.in d.c. quoniam & in dicto conſilio lix.Mouentur per ſimile de c.tanta.qui filij ſunt legi.vbi fauore matrimonij. fi-lij geniti ante contractum matrimonium finguntur geniti poſt.& iſta opinio eſt fauorabilis eccleſiis:quia ſic facilius inducentur homines ad illas dotandum. er go tenenda eſt. argu.l. ſicut perſonæ. ff. de relig. do. & ſump.fu. ¶ † Tertiò quæro pone quod dos eccleſiæ 5 eſſet depauperata , non tamen in totum perempta , & quis ſuppleret dotem ipſam , an efficeretur patronus. conclude quòd non. ita decidit dominus Cardi. Flo. in d. c. quoniam in j. quæſt. in iiij. colum. Poſt Ioan. Cal.in cap.ſignificaſti. infrà eod.& probatur hæc con cluſio per ſimile glo .in d.cap.quoniam quæ dicit quòd ex refectione eccleſiæ non acquiritur iuſpatronatus idem tenet dominus Cardi. in d. c. quoniam in ij. q. reprobando opi. Hoſti.qui contrarium dixit. Contra-rium etiam tenuit dominus Abb. in dicto conſilio ſuo xxviij.incip.in cauſa communitatis.vbi dicit quòd cō ferens aliquid eccleſiæ minus dotatæ acquirit iuſpa-tronatus.mihi magis placet opinio. Ioā. Car. & Card. ſuprà relata,& eam cōprobo:quia illud ſuppleret dotē ſicut aliud eſt edificare,aliud reficere.c.cōſuluit. de iu-dæis cum ſimilibus ibi per doc.adductis. & per mo-dernos. in rubrica ſol. matri. Non obſtat modo autoritas Abbatis ſuprà relata,quia ſe fundat ſuper

autoritate Io.An.in c.j.ꝟ.eo.vbi loquitur in alio caſu, ſcilicet quando concorditer plures ſimul dotarēt:quia tunc omnes eſſent patroni. prout etiam dicit Abb.ſuper hac rubrica poſt Inn.declarando vt per eum & dicemus infrà in q.xj. huius verbi ſed quando vnus iam dotauit & eſt effectus patronus quòd ſi poſtea dos ipſa depauperetur & alter ſuppleat quòd efficiatur patronus primo patrono inuito.id nō dicit Io. And.Fateor tamen quòd quando patronus primus cōſentiret ſuppletioni dotis.& vellet ſupplentem habere in compatronum quòd id facere poſſet conſentiente epiſcopo. &moueor,quia etiā ſine aliqua ſuppletione dotis poſſet ille primus patronus alteri donare iuſpatronatus vel eum facere compatronum conſentiente epiſcopo. c.illud.& ca.quod autem.ꝟ.eodem.ergo multofortius poteſt eum admittere in compatronum ſi ſuppleat do
6 tem depauperatā vt ſuprà. ¶† Quartò quæro,an quis cogatur dotare eccleſiam quam conſtruxit, vel altare vel hoſpitale.dic vt dixi ſuper præcedēti verbo in iiij. q.& aliquid dixi ſ.in q.ij.huius verbi.& vide Abb.in c.cùm ſicut.de conſecra.eccle.vel alta.qui dicit, quòd
7 poteſt cogi ex quaſi contractu. ¶† Quintò quæro,an eo caſu quo qs dotat coactus à iudice acqrat iuſpatronatus.Iſtam quęſtionem attingit d.Car.Flor.ſuper hac rubrica.q.vj.& dicit quòd Io.And.in c.cum ſicut.ꝟ.de conſe.ecclē.vel alta.videtur velle, quòd ille qui dotat ex neceſſitate nō acquirat patronatū.tamen Io.An.in libro meo hoc non dicit. & ſubiicit Cardi.vbi ſuprà, quòd pro iſta opin. poteſt fieri tale argumētum. Nam non detrahit Trebellianicam qui compulſus adiit: vt reſtituat.l.nam quod.§.qui compulſus. ff.ad Trebell. ergo in ſimili videtur,quòd non ſit patronus qui compulſus dotat.Tandem concludit æquius eſſe,quòd talis

lis fiat patronus. Et aliter non probat hanc ſuam opinionem nec reſpondet ad fundamentum ſupra factũ In hanc etiam opinionem inclinat dominus Signorolus de Homodeis Mediolanenſis in conſi. ſuo lxxxiij. incipien. iuſſu domini papę, vbi dicit quod compulſus conſtruere efficitur patronus, niſi in pœnam delictis compellatur. Mihi magis placet opinio, quòd non fiat patronus: & moueor per dictum. §. qui compulſus. & per rationem illius. Secundò moueor per ſimile. nam videamus quòd confitens delictum ſponte habet priuilegium vt ſibi alleuietur pœna. ſecus ſi coactè c. non dicatis. xij. q. j. per quem text. ita decidunt Inno. & doct. in cap. qualiter. ij. & ibi Abb. in v. colum. de accuſa. Tertiò moueor per ſimile l. conditione. quæ eſt l. ij. in fi. ff. de cõdi. & demõ. vbi dicitur nõ dicitur quis ſatisfeciſſe diſpoſitioni teſtatoris quando nõ adimpleret ſuam voluntatem ex propoſito. ſed facto vel caſu multo ergo minus ſatisfeciſſe diceretur ſi coactè adimpleret. ergo idem dicendum videtur in caſu noſtro. Quartò mouetur, quia iuſpatronatus eſt quædam gratia vel priuilegium cõceſſum fundatoribus vel rectoribus eccleſiarum. cap. quoniam ibi ſubſtituit. & ita notant ibi omnes. infrà eodem. abſurdum ergo eſſet dicere quòd erigens vel dotans eccleſiam coactè haberet illud priuilegium. argumen. d. §. qui compulſus. & dictæ l. conditionum. Quintò moueor quia vt in diffinitione iuriſpatronatus dicitur & in multis iuribus huius tituli probatur iuſpatronatus acquiratur interueniente conſenſu epiſcopi, in fundatione, conſtructione, & dotatione. † ſed 8
verbum conſenſus (vt etymologia ſonat) importat. id, eſt ſimul ſenſus & ſic ſatis denotatur quòd non

ſufficeret coactè conſtituere vel dotare. Vltimo adduco deciſionem Ioan. And.in c.nobis. ̅j. eodem verbo conſenſu.vbi dicit expreſſè, quòd violenter conſtruẽs non acquirit iuſpatro.
9 ¶ † Sextò quæro,an ex legato, dotatione, vel relicto facto eccleſiæ quis acquirat iuſpatro.quẽadmodum ex dotatione ipſius eccleſiæ. videtur dicendum quòd ſic. propter identitatem rationis. Et iſtam opinionem ſentire videtur Abb. Panor.in c.ad audientiam.j. in ij.notabili. ̅j.de eccleſiis ædifican. vbi dicit, quòd ſi vna eccleſia donauit obuentiones alteri eccleſiæ, efficitur patrona illius. Contrariũ tamen concludit ipſe Abb. in c. quoniã ſuper.j.glo. ̅j.eod.& mouetur quia talis non dicitur dotator ſed benefactor.potius iura autem indulgent patronatum non benefactori, ſed dotanti.c. filiis xvj. q. vij.igitur &c.& propterea monet ibi Abb. volẽtes dotare eccleſiam, vt ſint cauti,& dicant, quòd pro dote illa bona largiuntur. Idem tenet ipſe Abb.in conſi.ſuo lix.incip.quidam do. Iaco.in ij. col. in ij. volu. allegat Io.And.in c.nobis. ̅j.eod.& alia de quibus per eũ.Fortè voluit allegare Io.An.in c.j.circa mediũ. ̅j.eod.quia in c.nobis.nihil dicit de hoc:hoc idem concludit ipſe Abb.in conſi.ſuo cvj.incip. caſus. in j. col.in verſi. ſed his non obſtantibus eod.volumine. Fortius dicit Inn. Io.An.& do.Card.Flo.in d.c.j. ̅j.eo.quòd etiam ſi quis daret rem magnam eccleſiæ,ſed nõ pro dote, non acquireret patronatum.& mouentur per fundamentum. ̅s.factum.ſ.quia iura indulgent patronatum, ſolũmodo fundatori,conſtructori,& dotatori,& non aliis.& pro hac opi.etiam facit: quia licet Conſtantinus Imperator fecerit magnam donationem eccleſiæ, ſeu papæ Syluestro, tamen Imperatores non ſunt patroni eccleſiæ Romanę. ita decidit Abb. Panor. poſt Vin. &

Philippum.

Philippum.in c.ſ.venerabilem.ſuper glo.in verbo carebit.de ele.facit deciſio Io. An. in additio. ad Spe.in ti.de iuriſdi.om.iudi. in ver. quæ autem in additione incip.vidiſti duas:& Abbatis.in c.veniens.in ij. notabili de accuſa. & ſequitur do.Fel.in c.ſolitæ.in iij.col. ver.limita primò de maio.& obe. dicunt enim præfati doct.quòd conceſſio temporaliũ facta eccleſiæ non cenſetur facta in feudum, ſed liberè & totaliter: niſi exprimatur quòd in feudum fiat.pari modo dicamus, quod conceſſio non cenſebitur facta pro dote niſi id dicatur: quinimò tunc cenſebitur libera donatio. ergo iuſpatro. non acquiritur. Coroboratur etiam hæc opi.† quia priuilegium non extenditur de perſona ad 10
perſonam, etiam ex identitate rationis. c.ſane. & ibi notant omnes de priuile.ergo non acquirũt patronatum aliæ perſonæ quàm predictæ:cum vt ſæpe dixi iuſ patro. ſi quoddam priuilegium. Comprobatur etiam iſta opinio:quia vt infrà declarabitur loco ſuo, † eccle 11
ſiæ debet aſſignari congrua dos, iuxta notata in c. cũ ſicut.ĵ.de conſe.eccle.vel alta.& in c.nemo. de conſe. diſ.j.non ſufficit ergo donationem vel legatũ eſſe factum:& maximè quando non contineat tantam quãtitatem, quæ ſufficiat ad ſuſtentationem miniſtrorũ & ſeruitium eccleſiæ.Comprobatur & vltimò hæc cõcluſio:quia ſi quis dicat dono vel lego,videtur liberalitate vti:quia donatio propriæ eſt quæ fit ex liberalitate.l.j.in prin.ff.de dona.ergo talis non videtur acquirere patronatum.quia ſi donatio non eſſet, liberatur. & hæc ratio demulcet aures meas:tamẽ valde dubito ſuper præmiſſa cõcluſione:quia ea attẽta videretur lex impoſita verbis contra c.cõmiſſa. de ele. lib. vj. & l.ij. C.coĩa de leg.nihil enim in effectu referre videtur, an quis dicatur do cẽtũ ꝓ dote eccleſiæ: an verò dicat do

V 5 vel dono

vel dono centũ eccleſiæ.vt ibidẽ poſſint diuina officia celebrari.& illud ſuadet tex.in c.piæ mẽtis. xvj.q. vij. ibi collata prius donatione.& hoc maximè procedere videtur,vbi talia verba proferantur ab eo qui dotare teneatur:puta à cõſtructore,iuxta.d.c. ſicut. talis enim videtur velle facere illud ad quod tenetur, & ſic dotare:non autem liberè donare, vel relinquere: quia in neceſſitatibus nemo liberalis exiſtit.l.rem legatam.ff. de adimen.leg.ponunt Bar.& doc.in l.ſi creditores.C. de pac.vnde in hoc puncto. Ego credo dicendum, ꝙ vbi ille qui conſtruit vel conſtruere intendit, aſſignat certum quid eccleſiæ:id totum faciendo cum conſenſu epiſcopi.iuxta dictum. c. nemo ſatis dicatur dotare.ita probatur tex.in d.c.nemo.in verbo prẹfiniat. In quo verbo denotatur quod ſufficit præfinire neceſſaria pro luminaribus, & pro ſeruientibus eccleſia. nec exigit text. quòd talis dicat aſſigno vel præfinio pro dote.& ſuadet ratio:quia vt ſuprà dixi,ex quo talis dotare tenetur non prẹſumitur donare:quia in neceſſitatibus nemo liberalis exiſtit. de l. rem legatam.item id ſuadet adhibito conſenſu epiſcopi, qui in donatione, vel legato facto eccleſiæ non requireretur.ſi autem eccleſia ſit iam coſtructa & dotata cum conſenſu epiſcopi tunc bene credo quòd alter ſiue donet, ſiue leget, ſiue iterum dotet,non acquiret patronatum. hoc decidit Inn.ſuper hac rubri. ratio eſt:quia iã eccleſia eſt in eſſe deducta:ex quo eſt ſũdata ,cõſtructa, & dotata vñ cum talis non deducat eccleſiam de non eſſe ad eſſe, non poteſt dici patronus quia patronus dicitur ad ſimilitudinem patris.& propterea ſecundum Inno. vbi. s̃. talis potius dicitur benefactor quã dotator. Si autem & tertio caſu eccleſia nunquam fuerit dotata à conſtructore prout tenebatur dicto c. cum ſicut. & dicto

c.nemo

c.nemo.& talis ſit inhabilis ad dotandum,vel eccleſia ſemel fuerit dotata, & dotem totaliter amiſerit:& alter leget,vel donet,tali eccleſiæ : an talis acquirat patronatum.iſte punctus ſeu iſtud membrum habet maiorem dubitationem. ego credo dicendum quicquid dicant Abb.& alij ſuprà circa principium relati, quòd potius ſit attendenda mens quàm verba : quia vt dicit Imperator in l.ſi quis filium. C. de liber. præteri. cum manifeſtiſſimus eſt ſenſus verborum interpretatio nuſquam tantum valet,vt melior ſenſus exiſtat.& dicit text.in l.fi.C.quæ res pig.ob.poſ. iuſtum eſt voluntates contrahentium potius quã verba inſpici. & hoc eſt regulare in omni materia per iura vulgaria : quorũ multa accumulat glo. in c. quanto de priuile. vnde ad coniecturas arbitror recurrendum : an quis voluerit dotare,vel donare eccleſiæ:& ſic an voluerit eſſe dotator vel benefactor. Finge enim in tali donatione vel legato adhibitum eſſe conſenſum epiſcopi : certe ex hoc ſatis apparet,quòd talis voluit dotare , & ſic patronus fieri:quia ad donationem liberam, vel ad legatum factum eccleſiæ , vel ad oblationem faciendam nõ requiritur cõſenſus epiſcopi:ſed bene in dotatione:vt dicetur ĩ.in x.q.ſi ergo adhibeatur cõſenſus epiſcopi,nihil aliud eſt præſumendũ,niſi quòd dotare voluerit.& idem dicendum videtur, vbi alio modo appareat de mẽte eius,qui donat,vel legat eccleſiæ. & hoc videtur mihi mera veritas. ¶Septimò quæro † an dotatio debeat fieri ante conſtructionem eccleſiæ: vel 12
ſufficiat quòd fiat poſt. iſtam quæſtionem decidit tex. in d.c.nemo. de conſecra. diſt. j. vbi dicitur quod nemo eccleſiam ædificare debet , antequam præfiniat neceſſaria pro luminaribu , & pro ſtipendiis miniſtrorum.& ſic ante cõſtructionem eccleſiæ debet dos
aſſignari

aſſignati.per quem text.ita etiam concludit gloſ. in c. piæ mentis.in verbo,collata.xvj. q.vij.& in c. cùm ſicut.de conſecra.eccle.vel altaris.& ibi Abb.Pañ.idem Ioan.de Ana. in conſi.ſuo xxiiij. incip. primò videtur. ſubiicit tamen gloſ.in d. c. cum ſicut. quod ſi per eum omiſſa ſit dos tempore,quo conſtitui debebat, conſtitui debet. poſtea allegat illum text.& d.c. piæ mentis. in verbo, collata. & faciunt quæ dixi ſupra in ij. quæſtione huius verbi & aliquid in iiij.quæſtione.& ſuper
13 præcedẽti verbo in iiij.quæſtione. Nota tamen † quod licet à principio conſtitui debeat dos:quod tamen ſufficit,quod conſtruens vel conſtruere volens ſe obliget ad tradendum ipſam dotem.ita decidit Archidia.in d.
14 c.nemo. ¶ Octauò quæro † quanta dos ſit eccleſiæ aſſignanda. Iſtam quæſtionem videtur decidere text. in c.nemo.de conſecra.diſtinc.j.vbi dicitur quòd tantum debet aſſignari eccleſiæ quod ſufficiat ad neceſſaria miniſtrorum,& ad luminaria. per quem tex. ita concludit gloſ.in c.quicunque.el.ij.xvj.q.vij.dicens, quòd dans modicam dotem non efficitur patronus. quam glo.dicit ſingulariter ad hoc eſſe notandam. do. Abb. ſuper hac rubrica circa finem: & eam extollit in c. ad audientiam. primo.de eccle.ædifi.aliter.tamen locuta eſt glo.in c.cum ſicut.de cõſe.eccle.vel alta.dicit enim illa glo. quod ſi conſtruatur vnum monaſterium, dos debet eſſe cauta:quod presbyteri,diaconi,ſubdiaconi, cantores,& lectores poſſent ibi eſſe.allegat quod traditur in autentico vt determi.ſit numerus cler.§.j. Si verò ſit alia eccleſia non collegiata, dicit gloſ. quod dos debet ad minus conſtitui pro duobus. Allegat text. in argumentum.in c.propoſuit.ſ. de filiis presbyterorũ.& in c.illud.vij. q. j. Item debet conſtitui talis ſecundum illam gloſ.quod poſſint ibi recipi hoſpites, & epiſcopalia

palia iura perſolui.c.de monachis.ſ.de præben.c.ij. de ſupplen. negli.præla. hanc opinionem reprobat hoſt. ibi. dicit enim hoſti.quod opinio illius glo.non eſt bo na:quia ſi tanta deberet eſſe dos, quod hoſpites recipi poſſint, pauci reperirentur qui vellent eccleſias conſtruere. vnde concludit Hoſt. quod ſufficit aſsignare vnum manſum terræ pro dote. & quid ſit manſum, tra ditur in cap.j. per gloſ.& doc.ĵ.de cenſibus.ſubiiciens Hoſti. quod attento quod iſta obligatio dotandi peruenit ex mera liberalitate, non debet multum ſeuerè agi contra ipſum ædificatorem. nec eſt verum dicit ipſe quod debeat dos à principio aſsignari pro hoſpitalitate tenenda,& pro iuribus epiſcopalibus ſoluendis ex alia ratione. ſ. quia eccleſia impotens non tenetur ad prædicta:imò nec tenetur ſecundum eum procurare epiſcopum viſitantem.c.cauendum.xvj.q.iij. ſi tamen eccleſia peruenerit ad pinguiorem fortunam: tunc dicit Hoſt.poterit exercere hoſpitalitatem,&alia facere.de quibus in dicta glo. Alio modo in hoc puncto locutus eſt Vin.quē refert Abb. Panor. in d.c. cùm ſicut. in fine. dicit enim † quod in aſsignatione dotis 15 attendendum eſt, vtrum eccleſia ſit parochialis: quia eo caſu habenda eſt ratio decimarum, & oblationum, & aliarum obuentionum ſpiritualium. quaſi dicat ꝙ tunc minor dos conſtitui poterit propter ipſas decimas,oblationes,& obuentiones.Aliter etiam loquitur gloſ.in c.vt quiſque, de vita & hone. cleri. dicit enim, quod tanta dos debet aſsignari eccleſię,quod ſufficiat ad minus pro duobus. & illam glo.ſimpliciter ſequuntur Ioan.de Imo.& Abb.ibi. Et illam opini. in effectu etiam tenet ipſe Abb. poſt relatas alias opinio. in d. c. cùm ſicut.dicit enim.Abb.ibi quod dos debet eſſe tan ta vt presbyter viuere poſsit, ſaltem cū vno miniſtro,

quando

quando eccleſia non eſt collegiata. & ratio eſt ſecundum eum: quia non poſſet deſeruiri eccleſiæ ſine miniſtro. ſolennia enim miſſarum non debent celebrari ſine ſuffragio clerici. cap. propoſuit. ſ. de filiis presbyter. Quando autem eccleſia eſſet collegiata. dicit Abb. debere dotari ſecundum numerum collegiatorum. & qualitatem collegij. allegat gloſ. in cap. j. xxj. quæſt. j. Idem in effectu concludit ipſe Abb. in c. j. in primo notabili. ſ. de cenſibus. & in conſilio ſuo lxxxix. incipien. in Chriſti nomine Antonius, &c. in tertio dubio in ij. volumi. Et hæc opinio non multum diſcrepat ab opin. gloſ. in d. c. cum ſicut. quinimò concordat excepto eo quod ibi dicitur de hoſpitalitate, & de epiſcopalibus perſoluendis. Et aduerte, quia Abb. in præallegato conſilio dicit, quod vbi dictum eſt dotem debere aſsignari pro duobus, illud procedit etiam vbi altare ſacerdotale conſtruetur. hæc etiam opinio in effectu non diſcordat ab opinione approbata in d. c. nemo. quæ ſupra primo loco relata fuit ſcilicet quod debeat tanta dos aſsignari, quod ſufficiat pro neceſſariis miniſtrorum, & pro luminaribus. Iſtam etiam ego ſequor: quia ille textus eſt clarus & etiam probatur in cap. paſtoralis. ibi in vſus eccleſiæ neceſſarios, &c. ſupra de his quæ fin. à præla. ſine conſenſu capituli. Si ergo eccleſia erit collegiata, vt quia conſtruens diſponat eam eſſe collegiatá, erit dotanda ſecundum numerum collegiatorũ. alias erit dotanda ſecundum numerum eorum qui ibi habent deſeruire. Item debebunt conſiderari alia neceſſaria eccleſiæ. Et iſta opinio eſt de mente omnium cõmuniter, dato ꝙ per diuerſa verba loquantur: & vt dixi non eũdo per mẽdicata ſuffragia: clarè ꝓbatur in d. c. nemo. & in d. c. paſtoralis. Quot autẽ clerici, vel miniſtri debeant

beant eſſe in eccleſia, traditur plenè in d. c. vt quiſque. Et credo hanc concluſionem procedere etiam quod eccleſia veriſimiliter ſit habitura aliquas oblationes: quicquid dicerit Vincen. ſupra relatus: quia per hoc non debebit minor dos conſtitui. ratio eſt, quia dos debet conſtitui à principio. vt dixi in quæſtione præcedenti. Et ita reperio decidere domi. Feli. Sandeus in c. venerabilis. in xij. colum. de exceptio. per rationem prædictam, & per quaſdam autoritates, quæ tamen parum faciũt. Sed præmiſſam deciſionem ſuadet: quia ipſe oblationes ſint incertæ & caſuales: vnde per eas non eſſet ſuccurſum neceſſariis eccleſiæ & miniſtrorum: prout exigunt iura ſupra allegata. Et hoc etiam videtur eſſe de mente doctorum præallegatorum tenentium præmiſſam concluſionem cum indiſtinctè loquantur. An autẽ aliquo caſu eccleſia poſſit conſtrui dote: dixi ſuper præcedenti verbo. in iiij. q. poſt Abb. in c. ad audientiam. primo. de eccle. ædifi. ¶ † Nonò 16
quæro circa quæſtionem præmiſſam. pone quod in rei veritate dos data eccleſiæ non ſit congrua: tamen epiſcopus conſentiat tali aſſignationi dotis: & illã approbet pro congrua: prout quotidie contingit: nec ſolent epiſcopi multum ad hoc aduertere ſed indifferenter admittunt vnunquemque dotantem tanquam patronum: an talis dotans erit patronus. glo. in d. c. quicunque. ſecundo. xvj. quæſtio. vij. videtur ſentire quod non. dicit enim quod dans modicam dotem eccleſiæ non eſt patronus. Sentit ergo ex quo generaliter & indiſtinctè loquitur, quod etiam epiſcopo conſentiente talis non erit patronus: nec eſſet bonum intelligere illã glo. in caſu in quo epiſcopus non conſentiret: quia qñ non conſentiret, etiam ſi aſſignaretur congrua dos non acquireretur iuſpat. qui vt infra dicam & etiam
proba

probatur in diffinitione iuriſpatro. conſenſus epiſcopi requiritur etiam in dotatione congrua. Prædicta concluſio mihi placet, & eam comprobo per deciſionem claram do.Abb.in c.j.in primo notabili per illum text.j̃.de cenſibus.vbi dicit quod quando dos neceſſaria aſsignatur eccleſiæ & non vltra: non poteſt patronus aliquod ſeruitium vel aliquam penſionem ſibi conſtituere in illa dote neceſſaria: etiam quod conſenſus epiſcopi interueniret. & ratio eſt ſecundum eum:quia conſenſus epiſcopi non prodeſt, vbi aliquid ſit contra ius. ſi ergo aſſumatur modica dos ex quo fit contra ius, non prodeſt epiſcopi conſenſus,niſi forte ex cauſa epiſcopus id faciat,iuxta ea quæ dixi ſupra in iiij.q. præce
17 dentis verbi. ¶ Decimò quæro † an in aſſignatione dotis requiratur conſenſus epiſcopi, etiam quod dos congrua aſſignetur. conclude breuiter quod ſic. ita probatur in diffinitione iuriſpatro. in qua præſupponitur generaliter conſenſum epiſcopi interuenire debere in conſtructione,fundatione,vel dotatione. Et iſtam concluſionem expreſsè tenet Ioan.And.cum quo tranſeũt
18 alij in c.nobis. in ij.colum.j̃. eo. vbi dicit † quod dos, ædificatio,& fundus faciunt quem patronum,dummodo fiant cum conſenſu diœceſani. ſed ſi alterum iſtorum fieret ſine dicto conſenſu,dicit ipſe,quod illi tantum qui haberent conſenſum eſſent patroni. Iſta ſunt verba ſua poſt Hoſtien. ibi.& comprobatur hæc concluſio bona ratione. nam forte ille qui dotat eſt talis, qui de facili ad iuſpatro. non erit admittendus. ergo dignum eſt,quod conſenſus epiſcopi interueniat.Præterea dignum eſt quod interueniat. vt intelligat quomodo ipſa dos ſit conſtituta, & an ſit congrua. vt dicit do.Calde.in conſi.ſuo xx.quod eſt conſilium vltimum ſub hoc titu.de iurepatro. & faciunt quæ dixi ſuper
verbo

verbo pro eo quod de diœceſani conſenſu.in iij.q.& ſuper verbo eccleſiā fundauit in v.quæſtione. ¶† Vndecimò quæro,an ſi plures ſimul dotant eccleſiam,vel 19
capellam,vel vnus fundet, & conſtruat,alter dotet:an omnes erūt patroni.dicas quòd ſic. gl.eſt quam nemo improbat in ſumma lxxiij.diſt.idē tenet Hoſt.in ſumma huius tituli.in §.qualiter transferatur. ver. quid ſi plures.vbi dicit,quòd ſi plures fundent, vel dotēt omnes ſunt patroni.idem concludit d.Ab.ſuper hac rubrica ante finem.& etiam ſatis eſt de mente gl.in cle.plures.in gl.magna poſt principium,eo.tit.nec iſtud dubitationem habere videtur.Aduerte tamen,quia licet omnes ſimul dotantes acquirant iuſpa.vt ſuprà,ſi ſuperior tamen prouidere debet,ne ex multitudine patronorum grauetur eccleſia.iſta ſunt verba do.Car.Flor. in d.cle.plures. in prin.col.iij.& dixit Pet.quem refert Ab.in cap. quærimoniam.j̃.eodem.†quòd vtilius eſt 20
eccleſię habere vnum patronum quam plures: quia ſecundum eum , quod communiter poſſidetur de facili negligitur.l.ij.C.quando & quibus quarta pars debetur.lib.vj. Conſidera tamen ſuper hoc vltimo:quia videtur fauor eccleſię habere plures patronos & plures defenſores vt de ſe patet , & ſi non eſſet vtile eccleſiæ ius non admitteret plures patronos : prout facit clem. plures.cum ſimilibus eo.tit.& vide quæ dicam j̃.ſuper ſequenti verbo.in xij.q. ¶ Duodecimò quæro circa prædicta.pone † quòd plures dotent,& vnus plus con 21
ferat quam alter : an per hoc habeat maius ius in patronatu.Hoſtienſ.in loco prędllegato dicit quòd iuſpatrona.ad ſingulos pertinet & inſolidū:tamen in alendo & in onere eccleſia eſt magis aſtricta illi qui plus contulit.Et iſtam deciſionem refert, & cum ea tranſit dom.Bartol.Bellencinus in apoſtillis ad Abbatem in

dicto c.j.ꝟ.eo. in verbo de hoc.& in c.nobis.ꝟ. eod.in verbo quando.Præmiſſam etiam deciſionem,ſcilicet, inquantum dictum eſt, quòd licet vnus minus conferat,tamen ita patronus eſt ſicut qui plus confert: comprobo per deciſionẽ gl.in cle.plures. in gl. magna poſt principium.eod.tit.quæ dicit quòd omnes concordãt in hoc vt in heredes etiam ex inęqualibus partibus æqualiter tranſeat iuſpatr.Et etiam omnes concordant ſecundum gloſſ.ibi,vt qui aliquid in dote poſuit ita ſit patronus,ſicut qui plus poſuit.& ibi ſequitur d. Cardi. in principio.col.ij.& alij.Idem gloſ.Inno.Hoſtien.Io. And.& alij in ca.j.ꝟ.eo.Et adducit Hoſt.pro hac concluſiõe parabolas de vidua & de operariis vineę Marci xij.& Matth. xx.hanc etiam cõcluſionem tenet gl. in ſumma.lxiij.diſt.idem tenuit Bart.in l.vt iureiurandi.§.ſi liberi.ff.de oper.liber.vbi dicit † quòd ſi plures
22 inſtituantur heredes, dato quòd vnus inſtituatur in re minima,tamen omnes inſolidũ ſunt patroni. ¶Comprobatur hæc concluſio tali ratione. nam iuſpatro.eſt indiuiſibile.c.j.ꝟ.eod.ergo nimirum ſi omnes inſolidũ ſunt patroni.Et cum iſta concluſione tranſeunt communiter doctores & dicit dominus Andr. Barb.in capitulo quanto.in fine.de iudi.quòd tantùm habet de iurepatro.qui ædificat vnum angulum ſicut qui ædificat tres & tantum paupercula quantum rex. Sed dubitatio eſt, an verum ſit quod ſuprà dixit velle Hoſtien. in dicto §.qualiter transferatur.ver.quid ſi plures,ſcilicet,quòd eccleſia erit magis aſtricta.Cy.qui plus contulit in dote.Ioann.And.in dicto capitulo primo.in fi. infrà eodem. videtur velle quòd ſic. Et hanc opinionem etiam refert in gloſſa magna verſus finem in dicta clemen.plures idem tenet Bellencinus in locis ſuprà allegatis poſt Hoſt.vt dixi ſuprà.quinimò Bellencinus

cinus refert Hoſtien.plus velle,ſcilicet,quòd etiam in honore eſt magis aſtricta ei qui plus cõtulit.quod etiã velle videtur Inn.in c.j.ꝟ.eo. vbi concludit licet prius dicere videatur contrariũ:quòd ſicut ratione dignitatis in electionibus aliquando vnus habet duas voces vel plures:ita etiam eſſe poſſit inter patronos:quia ſecundum partem hereditatis habeat etiam vocem in præſentatione:quaſi dicat quòd pinguiorem vocẽ habet qui maiorem partẽ habet in hereditate. Iſta deciſionem Inno.refert & ſequitur ſub dubio forſan.gloſ. in clement. plures. præallegata in gloſſa magna poſt principiũ.Et pro hac opinione facit tex.in l.maiorem. ff.de pac.quem text.ad iſtud propoſitum allegat Ioan. And.in cap.j.ꝟ.eod.paulo antè finem,licet contrarium teneat vt ſtatim ſubiiciã.Cõtrariam opi.ſcilicet,quod tantam vocem habeat qui minus contulit in dote,& qui minus habet hereditatis ſicut qui plus,ſentit gloſ. in d.c.j.ꝟ.eo.idẽ tenet Hoſt. ibi quẽ refert & ſequitur Io.An.ibidem.& ſic Hoſtien.fuit ſibi cõtrarius in hoc pũcto:quia vt ſuprà retuli aliter locutus eſt in ſumma ſua.Et iſtã opinionem etiã tenere videtur d. Car.in d. cle.plures.in principio.in iij.col.qui dicit quòd heredes ex inæqualibus partibus æqualiter ſunt patroni. Et ratio eſt ſecũdũ eum propter incõmodũ diuiſionis. Item dicit, quòd ſi plures ſunt dotantes inæqualiter, vterque eſt patronus.Et ratio eſt ſecũdum eum:quia is qui plus contulit admittendo aliũ ſecum,videtur cõicare ius ſibi competẽs in patronatu.videtur ergo ſentire quòd pars ius habeant,& ſic parem vocem.Et hoc clariùs dicit in dicto ca.j.in ij.q.per prædictam rationem. Item mouetur ex alio: nam dicit ipſe,diuiſio reſpectu vocum fieri non debet: niſi quatenus reperiamus expreſſum, prout in caſu cle.ſecundæ.eod.tit. Et

ſubiicit do.Cardi.quod non apparet modus per quem poſſit fieri diuiſio. Hoc caſu ſecus ſecundum eum ſi apparet modus: vt quando patroni paciſcerentur, quòd alternis vicibus præſentarent,vel alio modo facerent: vt per eum quem videas.Iſtam etiam opin.clarè tenet Ab.Panor.in d.c.j.ſubiiciens quòd eſt communis opi. Et mouetur:quia cùm iuſpatro.ſit indiuiſibile nõ poteſt dici, quòd quis habeat duas partes, vel maiorem partem in tali iure.iſta ratio,item ratio do.Card.in locis ſuprà allegatis concludunt,quòd etiam non ſit verum,quod eccleſia ſit magis aſtricta ei, qui plus contulit:nec etiam ſit verum quòd gratificandum ſit ei, qui plus contulit:licet contrarium dixerit Io. An.in d.c.j. in fi.& ita etiam mihi per prædicta dicendum videtur in puncto iuris: licet cõtraria opinio ſapiat aliqualem æquitatem. ¶ Decimotertiò quæro,an poſſit quis dotare altare vnum in eccleſia religioſorum, & per hoc effici patronus illius altaris.dic vt dixi ſup verbo præcedẽti.in vij.q.& ſuper verbo in eccleſia.in iij.q. ¶De cimoquartò quęro,an ſi quis dotat vnũ altare vel capellam in eccleſia,cuius alter ſit patronus,per hoc acquirat iuſpatrona. dic vt plenè dixi ſuper præcedenti
23 verbo,in vij.q. ¶ Decimoquintò quæro, † an dotans vnum altare vel capellã in eccleſia ſit ſolus patronus illius altaris vel capellæ: an verò etiam eccleſia ipſa erit compatrona.concludequòd ſic,erit etenim compatrona ratione fundi.ita concludit do. Abb. Panor. in capitulo ad audientiam primo.de eccle.ædif.ſubiiciens hoc nõ eſſe ab alio tactum,& communiter non obſeruari propter inaduertentiam. Idem firmat ipſe Abb.in capitulo cum eccleſia Vulterana, in iiij. colũ. ſuprà de elec.Hanc etiam concluſionem ſequitur do. Feli.Sandeus in c.cum venerabilis.in.xij. col.de exce.

alia allegando maximè dominos de Rota vt per eum & firmaui.§.in verbo fundauit.in penul.q.in fi. ¶ Decimoſextò quæro, † an poſſit epiſcopus vel alius prælatus eccleſiæ dotare aliam eccleſiam vel capellam de bonis propriæ eccleſiæ:diſtingue in hoc puncto vt diſtinguit tex.in d.c.apoſtolicę.de don.vbi dicitur quòd eccleſiæ conſtruendæ poteſt epiſcopus dare pro dote quinquageſimam redditũm ſuæ propriæ eccleſiæ,vel quinquaſimã poſſeſſionem ſecũdum gl.Io.An.& doc. ibi communiter.eccleſiæ autem iam cõſtructæ poteſt dare pro dote centeſimam,ſi tamen conſtaret quòd eccleſia aggrauaretur:dato quòd non excederetur dicta ſumma,tamẽ non poſſet fieri talis donatio.dato quòd in dubio non præſumatur hoc caſu eccleſia grauata: ex quo non eſt exceſſa ſumma taxata à iure. ita declarat Io.de Imo.in d.c.apoſtolicæ.in notabilibus.& etiã in gl.iij.ſi tamen eccleſia ſua, vel menſa epiſcopalis in tantum abũdet,quòd poſſit donare vltra quinquageſimã vel cẽteſimã ſine grauamine eccleſiæ id facere poterit cũ ſuperioris autoritate. ita probatur.in d.c. apoſtolicæ.† Quare aũt magis dare poſſit epiſc.pro dote eccleſiæ conſtruendæ quàm iam conſtructæ:dic vt per Io.de Imol.ibi in notabilibus, quòd ratio eſſe poteſt. quia pro conſtructione nouæ eccleſiæ religio magis augetur.ideo plus fuit cauendum. An autem conſenſus capituli requiratur in tali dotatione diſtingue vt per Abbatem poſt alios.in dicto capitulo apoſtolicæ. & in dicto capitulo paſtoralis.circa finem.dicit tamẽ Ioann.de Imol.in d.capitulo apoſtolicæ.colum.penul. quod tutius eſt ad opiniones vitandas, quòd ſemper adhibeatur conſenſus capituli. An autem quòd dicitur in epiſcopo habeat locum in aliis prælatis:videtur quòd non quia tex.in d.capitulo apoſtolicæ. ſumptus

24 (beside "Decimoſextò quæro") · 25 (beside "Quare aũt")

à cap.bonæ rei.xij.q.ij.loquitur de epiſcopo & non de alijs.Et ita concludit Abbas in d.c.apoſtolicę.in notabilibus, dicens quod hoc priuilegium conceditur epiſcopis tantum.cogita tamē an verum dicat:quia contrariū videtur probare text.in ca.quęſtio.xvj.q.vij.qui dicit quod valuit quædam donatio facta per abbatem Tranſquilitanum de quadam quantitate terræ pro eccleſia conſtruenda:licet abinde ſuprà reuocetur donatio vt ibi.an autem epiſcopus poſſit dictam dotē conſtituere de rebus alterius eccleſiæ ſibi ſubiectæ vel ſuæ diœceſis,dicas quòd non.ita concludit Inn.Io. An.& Imo.vbi refert & ſequitur in iiij.col.in d.ca.apoſtolicæ.ſubiiciens Imol.quòd ſecundum dom. Card.Flor. ibi iſta opinio eſt verior per illum text.ſaluat tamē ibi Imo.opnionem contrariā vno caſu vt per eum. Præmiſſam etiam concluſionēm tenent Innocen.& Egidius quos refert & ſeqtur Ab.ibi in fi.in d.c.paſtoralis.
26 ¶ Decimoſeptimò quæro, † an in caſu quo epiſcopus dotat de bonis eccleſiæ ſuæ aliam eccleſiam iuſpatronatus acquiratur ipſi eccleſiæ ſuæ : an vero epiſcopo: breuiter dic quòd acquiritur eccleſiæ cuius erant bona.ita decidit Abb. Panor.in c.ad audientiam. § j.per illum text.de eccleſi.ædifi.in conſilio ſuo lvij.incipiēte attingam.circa finē,in primo volumine.& eſt text. clarus in capitulo apoſtolicos.in fin.xij.quæſt.ij.& ibi bona gloſſ.declarat.idem dicit domi. Feli. Sandeus in ca.cùm venerabilis. colum.xij.de excep. & propterea Abb.in d.c.ad audientiam.dicit peccare clericos qui de redditibus eccleſiæ ædificant capellas & attribuūt patrimonio ſuo iuſpatrona. quia vſurpant bona eccleſiæ.hinc etiam dicit dominus Cardina. Florent. in conſilio ſuo cxxij. incipiente in nomine indiuiduæ
27 trinitatis. † Quòd ſi epiſcopi vaſallus dotauit eccle-
ſiam

ſiam de bonis feudi. iuſpatro.non tráſibit ad heredes ſuos:ſed tranſibit ad eos ad quos tranſibit feudum. ꝙ refert & ſequitur do.Feli.Sandeus.in d.c. venerabilis. in xij.colum.ante finem.& facit quod dicũt Ioã. And. & alij in d.c.nobis.in verbo conſtruxit.ĩ.eod. & vide quæ dixi ſuprà ſuper verbo eccleſiam fundauit. q. vj. ¶ Decimooctauò quæro † an qui dat prætiũ pro emẽda dote patronus fiat.cõclude quòd ſic.ita decidit Ioã. 28
And.in c.nobis.ſuper verbo conſtruxit.& alij cum eo tranſeunt.ĩ.eo.allegat text.in l.quia qui prætio. ff. de vſufruc.vbi dicitur ꝙ qui vtitur prętio intelligitur vt principali re:& multa ſimilia poſſunt allegari.¶ Decimononò † quæro an ſi quis dotet eccleſiam;& illa eccleſia fundata deſtruatur: & illa dos aſſignetur alteri 29
eccleſiæ:an qui dedit illam dotem, & ſic qui erat patronus primæ eccleſiæ ſit patronus ſecundæ dicas ꝙ ſic.& ita cõcludit Inno.ſuper hac rubrica,& refert & ſequitur do.Cardi.Flo.hic in vj.q.& dixi ſuper verbo eccleſiam fundauit.in iij.q. ¶ Vigeſimò quæro an ex dotatione alterius loci quàm eccleſiæ vel altaris: puta hoſpitalis vel alterius loci pij acquiratur iuſpatro. dic vt dixi ſuper verbo in eccleſia in iiij.& v.q. ¶ Vigeſimoprimò quæro pone † quod quis erigat vnam præbendam, ſeu aſſignet doté pro vna præbenda cũ conſenſu epiſcopi diſponendo, quòd ad eum ſpectet præſentatio ad illam præbendam, an erit patronus: videtur dicendum quòd non. quia huic caſui non conuenit diffinitio iuriſpatronatus. declarata vt ſuprà in 30
principio. oportet enim vt ibi dictum eſt, quòd ad hoc quod qui efficiatur patronus, quòd fundet, conſtruat,& dotet eccleſiam vel capellam: vel quòd ſi vnus vult ſolum dotare quòd reperiantur alij vel alius qui fundet & conſtruat.Pręſupponitur ergo quod

ex ſola dotatione quæ contingit in caſu propoſito nõ acquiratur iuſpatronatus. Secundò hoc videtur probari: quia iſta eſſet quædam immutatio ſtatus eccleſiæ: ſcilicet quòd vnus præſentaretur per laicum vbi canonici alij eliguntur vel recipiuntur iuxta notata in c. cùm M. Ferrarienſis. in gloſ. in verbo receperunt de conſti. Sed iſta commutatio non poteſt fieri per epiſcopum ſine conſenſu capituli: vt inquit Innocen. in c. cùm conſuetudinis. de conſue. ponunt docto. maximè Abbas & moderni in c. cùm omnes de conſtit. & in c. cùm acceſſiſſent. eo. tit. Super hoc caſu ego fui interrogatus à quodam nobili huius ciuitatis & reſpondi ei quòd ſi erigeret dictam præbendam & conſtitueret dictam dotem cum conſenſu epiſcopi & capituli dictæ eccleſiæ in qua intendit præbendam erigere, quod efficereretur patronus: & ſum motus per deciſionem Inno. & Io. And. quam ibi ſequuntur alij.
31 maximè Panor. in c. nobis. de iurepa. vbi dicit † quod in eccleſia collegiata licet patronus non poſſit præſentare prælatum quod ille eligitur. vt ibi notatur. tamẽ bene poterit præſentare ad præbendas arg. c. fi. de conceſ. præben. & c. dilectus vltimo de præbendis. idem vult Abb. poſt Hoſtien. in c. ſuggeſtum. eo. titu. & clarius Abb. in cõſi. lvij. incipiente ex infrà ſcriptis. in vltima col. vbi decidit iſtum caſum. dicit enim ibi quòd quædam præbendæ fuerunt dotatæ de bonis quorũdam conſultũ. & quod propterea ad eos ſpectat præſentatio canonicorum ibidem inſtituendorum. & pręmiſſa concluſio communiter tenetur vt dicit Io. de Imo. in d. c. fin. in vltimo notabili. & vide quæ dixi s̃. in verbo in eccleſia. in ij. q. & hoc tenendo nec obſtant contraria. & primò non obſtat quòd ſola dotatio non faciat quem patronum quia illud eſſet verum, vbi dotaretur

taretur

taretur eccleſia vel capella conſtruenda:quia niſi con ſtrueretur per ipſum dotantem vel alium, ſola dotatio nihil operaretur:ex quo eccleſia non deduceretur in eſſe,ſed vbi eccleſia eſt fundata & erecta ex creatione & dotatione cuiuſcũque beneficij in ipſa eccleſia acquiritur iuſpatronatus.vt dicit do. Abbas in dicto conſilio lvij.& ſatis eſt de mente doctorum ſuper declaratione dictæ diffinitionis.Item militat hoc caſu ratio quare ſit conceſſum iuſpat.laicis,de qua per docto.in c. iij.& in c.cùm dilectus. poſt gloſ.j. eod. non obſtat etiam ſi dicatur, quòd prædicti doctores non requirunt conſenſum canonicorum & capituli in tali creatione,quia reſpondeo, quòd vbi quis fundaret, erigeret,& dotaret eccleſiam collegiatam, tunc præſentaret ad omnes præbendas:nec in tali erectione & fundatione requireretur conſenſus canonicorum,qui nondum eſſent creati: ſed vbi iam eccleſia eſt fundata & canonici creati, & capitulum creatum, credo procedere quod dixi per notata per Inno.in d.c.cùm conſuetudinis: & in locis prædallegatis. & ſic ſum expeditus de commento verbi, & dotauit. Aggredior nunc verbum.vel is à quo cauſam habuit.

1 *Iuſpatronatus quot modis transferatur de vna perſona in aliam.*
2 *Succeſſio iuriſpatr.an fiat in ſtirpes an in capita.*
3 *Collaterales qualiter ſuccedant patronis.*
4 *Heredes plures vnius patroni quare habentur pro vno & vna tantum habent vocem.*
5 *Clementina plures.multis modis limitatur.*
6 *Heredes plures vnius patroni ſi ſint diſcordes: an attendantur voces plurium ad illam vocem perficiendam.& num.7.*
8 *Teſtator legat iuſpatronatus aliquibus ſub nomine collectiuo,& alteri ſingulari perſonæ : an tantum ius habebit ille ſolus quantum alij.*
9 *Papa ſi condemnat abbatem & conuentum in centum : dimidiam ſoluet abbas:& aliam dimidiam conuentus.*

10 *Teſtator quãdo vtitur aliquo verbo denotãte quòd ſingulariter ſint patroni omnes illi qui ſunt de vna ſtirpe: tunc omnes ſuccedent in capita, & non habebuntur pro vno.*

11 *Teſtatore dicente Titio cum eccleſia mea iuriſpatronatus lego fundum: an fundus cenſebitur legatus eccleſiæ pro dimidia: & Titio pro alia dimidia: an ſenſebitur factum legatum Titio & de iurepatr. dicta eccleſia.*

12 *Patroni ſunt quatuor, & ſic habent quatuor voces ſi vnus ſit heres alterius, an habebit duas voces.*

13 *Succeſſio quæ fit in iurepatronatus vel ex teſtamento, vel ab inteſtato: an fiat de iure communi, an de gratia.*

14 *Iuſpatronatus an transferatur per ſucceſſionem ad filias ſicut ad filios vel ad fœminas ſicut ad maſculos.*

15 *Iuſpatronatus an poſſit legari filio vel filiæ non heredi vel etiam alteri qui non inſtituatur heres.*

16 *Eccleſia ſi vacet & heres præſentat antequam epiſcopus approbet legatum factum de iurepat. tenet præſentatio.*

17 *Iuſpatronatus an tranſeat ad omnes heredes etiam extraneos, an ſolum ad heredes ſanguinis.*

18 *Ordinatio facta à fundatore vel teſtatore, quod ad heredes ſanguinis tantum & non ad extraneos tranſeat iuſpatronatus.*

19 *Teſtator diſpoſuit quòd iuſpatro. ſpectet filio ſuo & deſcendentibus: euenit caſus quòd non habet deſcendentes, ſed moritur relicto herede collaterali vel extraneo, an talis heres erit patronus.*

20 *Iuſpatronatus an tranſeat cum hereditate in fideicommiſſarium.*

21 *Iura ſepulchrorum hereditariorum tranſeunt ad quemcunque heredem: & tamen non tranſeunt ad fideicommiſſarium.*

22 *Tranſire quando aliquid dicatur ad heredes tanquam ad heredes.*

23 *Iuſpatronatus an tranſeat ad bonorum poſſeſſorem.*

24 *Heres extraneus dato quòd non ſit iuſſus in poſſeſ. an poſſit præſentare ſi ad eum deuenerit iuſpatronatus.*

25 *Iuſpatronatus ſi relinquatur proximioribus an auunculus admittatur cum heredibus defuncti.*

26 *Iudex an poſſit in diuiſione hereditatis adiudicare vni ex heredibus iuſpatrona.*

27 *Iuſpatronatus an poſſit permutari cum quacunque alia re.*

28 *Conſenſus epiſcopi an requiratur in permutatione iuriſpatronatus.*

29 *Conſenſus epiſcopi an requiratur, vbi habens compatronum relaxat ei iuſpatro. ita vt ſolus ſit patronus.*

30 *Conſenſus epiſcopi an requiratur in donatione iuriſpa.*

31 *Verbum liberam quid denotet.*

32 *Iuſpetrona*

32 *Iuſpatronatus quando datur religioſo, an aſſumat naturam iuriſpatrona.eccleſiaſtici.*
33 *Præſentatio fundatoris eccleſiæ vel capellæ quo caſu ſit inualida.*
34 *Donatio præſentationis an poßit fieri retento iurepatronatus.*
35 *Donatio iuriſpa.futuri an poßit fieri ſine conſenſu epiſcopi.*
36 *Iura requirentia conſenſum epiſcopi in donatione iuriſpa.loquūtur quando ipſum iuſpa.iam eſt creatum & formatum.*
37 *Donatarius iuriſpatro.an poßit præſentare donatorem.*
38 *Patronus ſi dicat dono eccleſiam meam: an per hoc cenſeatur donaſſe iuſpatrona.*
39 *Patronus cuius iuſpa. ab alio occupatur ſi porrigat libellum contra illum dicendo peto eccleſiam meam,libellus ſuſtinetur.*
40 *Iuſpatro.an tranſeat cum vniuerſitate.*
41 *Iuſpatronatus quando dicatur eſſe in vniuerſitate vel adhærere vniuerſitati.*
42 *Mea dictio eſt ſignificatiua domini.*
43 *Fundo vendito in quo eſt capella, an veniat capella.*
44 *Venditis honorantiis an tranſeat iuſpatronatus.*
45 *Caſtrum dicitur quid vniuerſale.*
46 *Vendita vniuerſitate in qua ſit iuſpatro.an ſi illud exprimatur in venditione tranſeat cum vniuerſitate.*
47 *Venditis omnibus honoribus & honorantiis.& iurepatro. an tranſeat iuſpatronatus.*
48 *Copulatiua facit copulatum venire principaliter.*
49 *Dedicans ſe religioni cum bonis ſuis:an expreßio bonorum aliquid operetur.*
50 *Cum,dictio, denotat acceßionem.*
51 *Verba debent intelligi propriè in dubio.*
52 *Venditio iuriſpatro. ſimoniaca reſpectu iuriſpatro. expreßi an teneat.*
53 *Recipitur aliquis de præſenti in canonicum & promittitur ſibi prima vacatura: receptio in canonicum tenet: & promißio vacatura eſt nulla.*
54 *Iuſpatronatus an veniat in venditione ſi de eo fiat mentio.*
55 *Pretium datum pro venditione iuriſpatronatus an debeat reſtitui.*
56 *Eccleſia patronata ſi emat iuſpatronatus an erit libera.*
57 *Iuſpatronatus an tranſeat in locatione vniuerſitatis.*
58 *Conductor maximè ad modicum tempus non facit fructus ſuos.*
59 *Conſuetudo ſi ſit quòd vicini & parochiani rectorē præſentent epiſcopo:& reperiatur domus alicuius ex illis parochianis locata:an præſentatio ſpectabit ad conductorem, an ad dominum domus.*

60 Iuſpatro

60 *Iuſpatronatus an tranſeat cum vniuerſitate pignori data.*
61 *Pignus non conſiſtit niſi in his, quæ quis de bonis ſuis facit obnoxia.*
62 *Iuſpatronatus an tranſeat cum vniuerſitate data in dotem, ita quod vacante eccleſia vel capella præſentatio ſpectet ad maritum non ad vxorem.*
63 *Maritus non poteſt percipere fructus ex rebus dotalibus, quando in breui non renaſcuntur.*
64 *Iuſpatrona. non conſideratur in venditione ſed acceſſoriè tranſit.*
65 *Iuſpatro. an tranſeat in fiſcum ex confiſcatione bonorum.*
66 *Feudum reuertitur ad eccleſiam confiſcatis bonis vaſalli ob crimen leſæ maieſtatis.*
67 ¶ *Emphiteoſis eccleſiaſtica ſi tranſit ad heredem extraneũ & contingat heredem delinquere, ita quod bona eius confiſcantur: talis emphiteoſis tranſibit etiam ad fiſcum.*
68 *Bona alicuius ſi confiſcantur non tranſibit in fiſcum niſi illud quod tranſiret in extraneum.*
69 *Iuſpatronatus an euaneſcat ſi quis priuatur in ſpecie iurepatronatus propter delictum.*
70 *Iuſpatro. an poßit de per ſe vel ſine vniuerſitate dari inſolutum creditori: vel an poßit in ſolutum capi à creditoribus.*
71 *Præſentare an poßit ſi contingat eccleſiam vacare ille penes quem factum eſt ſequeſtrum eccleſiæ vel iuriſpatronatus.*
72 *Patronus an poßit renuntiare iuripatro. in præiudicium deſcendentium vel legitimorum heredum.*
73 *Iuſpatro. ſi competat illis de parentela tantùm: an vnus de parentela poßit renuntiare extraneo ius ſuum.*
74 *Diſpoſitione ſtante quod iuſpa. non exeat extra domum vel parentela: ſi quis creatur de illa domo vel adoptatur, an talis ſit patronus ſicut alij.*
75 *Legatum factum alicui in tempus liberorum non debetur illi qui ſibi filios adoptauit.*
76 *Adoptiuus non ſuccedit in feudum.*
77 *Filiorum appellatione non veniunt adoptiui in diſpoſitione hominis.*
78 *Statutum præferens maſculos fœminis non habet locum in adoptiuis.*
79 *Donatio quæ reuocatur per ſuperuenientiam liberorum non habet locum in adoptiuis.*
80 *Verba debent intelligi naturaliter & propriè nõ ciuiliter & fictè.*
81 *Iuſpatronatus an poßit præſcribi.*

82 *Laicus*

82 *Laicus non poteſt poßidere ius ſpirituale.*
83 *Iuſpatro. antiquißimum probatur per iudicia & per famam: & poſſeßio antiqua habetur pro titulo.*
84 *Memoriam hominum non extare quomodo probetur.*
85 *Priuatus non poteſt praſcribere merum imperium.*
86 *Tempus quantum requiratur ad cauſandum praſcriptionem iuriſpatronatus.*
87 ¶ *Tempus quantum requiratur ad probandum vel praſumendum titulum.*
88 *Tempus longaua vita hominis, & ſic tempus centum annorum dicitur eſſe de antiquo.*
89 *Praſcribens vniuerſitatem an praſcribat iuſpatronatus.*
90 *Eccleſia vna an poßit aliam praſcribere.*

IPSE vel is à quo cauſam habuit. ¶ Super hoc verbo videbimus quot modis trãſferatur iuſpatro. de vna perſona in aliam: & etiam quomodo transferatur. in præcedentibus etenim verbis & ſupra in diſcuſſione diffinitionis iuriſp. habita in principio operis viſum eſt quomodo iuriſpatr. creetur & ſeu in eſſe deducatur à principio. item viſum eſt de aliis ad materiam iuriſpatro. faciẽtibus. ¶ † Primò igitur quæro quot modis tranſferatur iuſpa. de vna perſona in aliam. gloſ. in c. piæ mẽtis xvj.q.vij.circa fi.dicit quod transfertur quatuor modis. primò transfertur ſucceſſione. ſecundò donatione. tertiò permutatione. quartò transfertur quandocunque vniuerſitas in qua ſit ipſum iuſpatro. tranſferatur in alium. & ad ſingulos modos allegat glo. iura clarè probantia. idem concludit gloſ. in c.cum ſeculum.ĩ.eo.quæ allegat hos verſus iuſpa. tranſire facit nouus heres. Res permutata donatio, venditióque. hãc concluſionem facit etiam Inno. hic ſuper hac rubrica. in fine & ſequuntur alij communiter dato quod Bal. in l.fi.in penul.col.C.de edic. diui Adria. tollendo, 1

& in

& in conſi. ſuo cclxxxv. incipiente, quædam mulier. in tertio volumine. dixerit quod iuſpatro. non tranſit in alium titulo ſingulari Et exemplificat in donatione. quod etiam tenuit Abb. factis amplis allegationibus ad vtranque partem in diſputatione ſua incipiente Augerio. in primo dubio. ſed vt dixi præcedens opinio eſt communis & verior declarando: vt infra in proceſſu huius verbi dicetur. vt tamen materia iſta clariùs intelligatur ſigillatim inſiſtam circa vnunquemque modum transferendi ipſum iuſpatr. Et primò circa modum ſucceſſionis. ¶ Secundò igitur quæro, quia paulò ante dictum eſt, quod iuſpatr. transferetur

2 turin alium per modum ſucceſſionis: †an ſucceſſio iuriſpatr. fiat in ſtirpes, an in capita. hæc quæſtio eſt ſubtilis valdè. & ſuper ea inſudarunt maiores noſtri. Inno. in c. j. ꝟ. eo. concludit ſucceſſionem fieri in ſtirpes. & mouetur, quia in ſucceſſione hereditatũ fit ſucceſſio in ſtirpes. allegat. §. & quia placuit. inſtit. de heredi. quæ ab inteſt. defe. ita quod ſecundum Inn. ſi plures vni ſuccedant, habentur loco vnius. argu. l. cui fundus. ff. de condi. & demon. ſubiiciens Inn. ꝙ hæc concluſio magis conſonat æquitati. Et hanc æquitatem dicit ſubtilitati præponendam. l. ita vulneratus. §. fi. ff. ad l. Aquil. Iſtam opinionẽ Inn. & multi ſecuti ſunt: quos refert glo. in cle. plures. circa principium eo. tit. Contrariam opinionem ſcilicet quod ſucceſſio fiat in capita. tenuit Vincen. in c. ij. ꝟ. eo. & alij ſequaces relati per d. glo. Et mouentur, quia ad ſucceſſionem liberti patroni veniunt per capita non per ſtirpes. §. multis. inſtitu. de ſucceſ. libe. Ergo ſecundum eum idem eſt dicẽdum in ſucceſſione iuriſpa. propter identitatem rationis. Pro hac opinione facit ſecundũ dictã glo. quia iuſpat. eſt indiuiſibile, ſed indiuidua nõ diuidũtur inter heredes. l.

des.l.ij.l.eadē.§.cato.& l. ſtipulationes non diuidūtur· ff.de verb.ob.Ergo vnuſquiſque ſuccedit inſolidū: & ſic ſucceſsio fit in capita. Tertiā opinionē diſtinguentem & ad cōcordiā reducentē prædictas opiniones tenuit Archi.in c.ſi plures.xvj. q. vij. quē refert prædicta gl.in d.cle.plures.dixit enim Archi.ꝙ ſi plures ex diuerſis cauſis ſunt patroni:vt quia vnus fundauit, alter dotauit: tunc omnes deſcēdentes ab altero habētur loco vnius: & ſic ſuccedūt in ſtirpes. & ita procedat opinio Inn. Si autē ex vnica cauſa ſint patroni,vel vnicꝰ ſit patronus:tūc deſcēdētes ſuccedūt in capita. & procedat opinio Vincen. Hanc tñ opinionē,licet aliquantulum videatur demulcere aures,reprobat dicta gl.ex pluribꝰ rationibus,de quibus per eā hodie prima opinio ſ.relata. ſ. ꝙ ſucceſsio fiat in ſtirpes, & ſic ꝙ plures deſcēdentes ab vno vnius dūtaxat loco habeātur, approbàta eſt per dictā cle.plures.in princ.& ita dicūt gl.ibi & docto.& do.Card.Abb.& cæteri in c.j.ī.eo. & omnes doctores de hac materia loquentes poſt cōpilationem dictæ clemen. plures. & propterea dicunt præfati docto. in ipſa clemen. quod ſi duo patroni decedant, vnus relinquatur decem heredes, & alius relinquat duos vel vnum tantum: ita potens erit vox illorum duorum vel vnius, ſicut aliorum decem: quia illi decem habent vnam vocem tantum: & alij duo vel vnus habent vnam aliam vocem. Quæ autem ſit ratio, infrà ſtatim declarabitur. Limita tamen hanc concluſionem niſi aliter de mente teſtatoris appareret vt infrà dictam in ſequenti quæſtione verſus finem. Sed pro pleniori declaratione huius concluſionis ſuboriuntur aliquæ quæſtiones acceſſoriæ. Prima quæſtio eſt quia ſupra dictum eſt quòd deſcendentes à pluribus patronis ſuccedunt in ſtirpes:

† an

3 †an idem ſit in collateralibus ſuccedentibus ipſis patronis.do.Car.Floren. in dicta cle. plures. in princip. in j.col.cōcludere videtur quòd non. dicit enim quod in collateralibus loquendo fit ſucceſſio in capita, niſi quando tractatur de ſucceſſione patrui quo caſu ſuccedunt frater & filij alterius fratris defuncti in ſtirpes. autem. ceſſante.C.de legi.here.idem quando tractatur de ſucceſſione patrui inter nepotes duorum fratrum præmortuorum ſecundum opinionem gloſ. in dicta autem.ceſſante. quæ communiter approbatur ſecundum eum. quod etiam dixit do. Alexan. in l. poſt conſanguineos. in principio. ff. de ſuis & legi. In contrarium tamen vrget text. in dicta cle. plures. in principio qui generaliter loquitur quod plures relicti heredes ab vno ex patronis habentur loco vnius:nec diſtinguit an illi heredes ſint collaterales vel deſcendentes. dicamus ergo quod etiam in collateralibus ſucceſſio in iurepa. eccleſiarum fit in ſtirpes per generalitatem text.in d.cle.plures.vnde dicamus quod ſi vni ex patronis ſuccedāt plures etiam collaterales quod loco vnius habentur per illum text. item propter identitatem ra-
4 tionis. † Ratio enim quare plures heredes vnius papatroni habentur pro vno,& vnam tantum vocem habent eſt:quia ſi aliter diceremus,de facili abſorberetur ius patroni ſuperuenientis:qui etiam vnā vocem tantum habet. & ſic eſſet aperta via fraudibus : quia ſic poſſet patronus inſtituere plures heredes : qui ſi haberent plures voces, ſemper excluderent patronum ſuperuenientem iſtam rationem ad dicta clemen. plures. aſſignat ibi glo.magna verſus finem.& do.Car.ibi in iiij. quæſtione. & alij omnes ſequuntur. iſta enim ratio militat vtroque caſu. igitur, &c. Et hoc tenendo nō obſtat ꝙ dicit d.Car.ſ. relatus ſcilicet quod in collatera

lateralibus ſucceſſio fiat in capita:quia vt ipſemet dicit ibidē in iiij.col.in verſ.& pro hoc dicto illud procedit in ſucceſſione hereditatis,aliter enim ſucceditur in iure patronatus eccleſię:aliter in hereditate.vt etiā dicit An.Areti.in §.multis.in fine inſt.de ſucceſſio.liber.& quātum ad propoſitum noſtrum hoc bene probatur: quia ratio quam ſuprà dixi militare in ſucceſſione iuriſpatro.non militat in ſucceſſione hereditatis vt ad oculum conſtat.& propter prædictam rationem dicimus,quòd ſi vnus tantùm ſit patronus eccleſię qui decedat relictis pluribus heredibus nō habet locū dicta clem.plures.& ſic non habentur loco vnius:quinimò ſuccedunt in capita & vnuſquiſque habet vnam vocem cum hoc caſu eſſet dicta ratio: ſi tamen poſtea vnus ex iſtis heredibus, vel patronis decedat vel omnes decedāt,& quilibet eorum relinquat heredes ſucceſſio in iurepa.fit in ſtirpes,& ſic heredes vnius habebuntur pro vno & vnicam tantū vocem habebunt.& idem erit dicendum,vbi plures à principio ſunt patroni.quia heredes illorum ſuccedunt in ſtirpes vt euitetur fraus ſuprà recitata.& ita declarat & intelligit iſtā materiam Laurentius in dicta clemen.plures.in principio quem refert & ſequitur domi. Cardi.Floren.ibi in iiij.col.ſubiiciens quòd hic modus computādi placuit ſibi etiam dum eſſet ſcholaris.& quod hoc modo intelligendo ſoluatur opinio Archid.ſuprà recitata in vno membro: & tolluntur intricationes & contraria de quibus per gl.in dicta cle.plures. ad quæ ſigillatim reſpondet d.Car.ibi dic vt per eum.& prędictā declarationem Laurentij etiam refert & ſequitur dominus Ioannes de Imol.ibi in viij. col.ſuper glo.in verbo ab vno.& etiam idem in effectu dicit Abb. Panormita. in conſilio ſuo liiij. incipiente caſus. in primo volu.&

idem.d.Alexand.in l.vt iuriſiuran.§.ſi liberi.ff.de ope. liber.in ij.col.†Et procedit prædicta concluſio & declaratio & ſeu dicta cle.plures.declarata vt ſuprà nedum in pluribus heredibus ex teſtamento, ſed etiam ab inteſtato propter identitatem rationis. ita Paul.de Eleaza.& Stephanus quos refert & ſequitur Ioann.de Imo.in dicta clemẽ.plures.ſuper gl.in verbo relicti.& alij communiter ſequuntur. Procedit etiam prædicta concluſio & declaratio ſeu dicta clem.plures. quando iuſpatronatus vnius ex patronis deſcenderet ad plures per viam contractus:puta ſi donetur iuſpatronatus pluribus vel vendatur ſeu alienetur vniuerſitas,in qua ſit ipſum iuſpatronatus pluribus: quia illi plures habẽtur pro vno.ita decidit gloſ.in dicta clemen.plures.in verbo relicti quam ſequuntur omnes ibi.& pro hoc facit identitas rationis quam ſuprà retuli. Procedit etiam dicta clemẽ.plures.ſiue heredes ſint ſui ſiue extranei,ſiue maſculi ſiue fœminę:vt omnes communiter ibi concludunt, & infrà declarabitur. Suboritur
6 nunc alia quæſtio acceſſoria circa prædicta poſito† ꝙ plures heredes vnius ex patronis habeantur pro vno, & vnam tantum vocem habeant. pone quod inter ſe ſint diſcordes: an attendantur vota plurium ad illam vocem perficiendam. iſte eſt elegans & quotidianus punctus:& in eo reperio tres opiniones. Prima opinio eſt Stephani in d.clem.plures.qui vt refert ibi Io. de Imo.ſuper gl.magna tenuit, quòd vox ipſa ſit apud omnes:ita quod omnes debeant eſſe concordes.adeo quod vnius contraditio totum impediret: & per conſequens ſecundum iſtam opinionem ſi daretur caſus, quòd eſſent decem heredes, & nouem præſentarent vnum: alius decimus alium: neutra præſentatio valeret. Secunda opinio Lapi quam ibi refert & ſequitur.

Ioan.

Ioan.de Imol.quod dicta vox ſit apud maiorem partem ex eis etiam comparatione minoris partis. & ſic ſi daretur caſus quòd eſſent decem heredes & quinq; præſentarent vnum: tres alium: duo alium:quod præſentatio illorum quinque valeret:& aliæ duæ præſentationes nihil valerent: quia licet illi quinque non ſunt maior pars omnium: tamen eſt maior pars aliarum partium præſentantium.apud quam maiorē partem eſt ipſa vox vt ipſi dicunt. Pro iſta opinio. facit id quod decidunt Ioan. An. Abb.& communiter cæteri in dicto capitulo iij. ĵ. eodem.& in capitulo eccleſia. el j.ſuprà de elec.vbi dicūt quod vbi pręſentatio competit pluribus vt ſingulis, & non.vt collegio, præfertur vox maioris partis etiam comparatione minoris, de quo plenè dixi ſuprà ſuper verbo honorificum. q. lviij. Tertia fuit opinio Ioan.de Lignano in dicta cle. plures.quam opinionem etiam tenet clarè dom.Card. ibi in iiij.col.ver.item per hæc dicta.dicunt enim pręfati doct.quòd ad dictam vocem perficiendam requiritur maior pars omnium: nec ſufficeret maior pars comparatione minoris.& ratio eſt vt dicit d.Car.quia ex quo vox eſt vnica oportet dicere ꝙ ſit apud omnes vel maiorē partem ipſorū omniū.Et iſta opinio magis mihi placet,& eam cōprobo per ſimile:nā in actu fiēdo per vniuerſitatē vel collegiū requiritur maior pars omniū,vt dicūt doc.in d.c.iij.ĵ.e.& in d.c.eccleſia. per illum tex.ſ̃.de elec.Ratio eſt quia nō poteſt dici ꝙ ille actus ſit factus ab vniuerſitate, niſi ſaltem maior pars vniuerſitatis id fecerit.l.quòd maior. cum ſimilibus. ff.ad municipales.ita dicunt doct. in locis præallega. ſic dicamus in propoſito noſtro: nam illi oēs heredes habētur pro vno corpore: & vnam tantū vocē habēt, vt ſæpe dictū eſt.nō poteſt ergo dixi: actū eſſe factū ab

illo corpore,niſi ſaltem maior pars omnium de corpore conueniāt,& ipſum actum faciant.& pro hoc tollitur illud quod ſuprà dictū eſt, ſcilicet, quod vbi actus: puta præſentatio competit pluribus,vt ſingulis:ſufficit maior pars cōparatione minoris : quia in caſu iſto non competit pluribus, vt ſingulis:ſed competit pluribus,tanquam vni : ita quod omnes habentur pro vno. & ſic militat eadem ratio ac ſi competeret pluribus, vt collegio. Comprobo etiam iſtā opinionem per deciſionem gloſ.& doctorum in c.paſtoralis.ſuper verbo plures.ſ.de reſcrip. dicit enim ibi gl. quam dicunt ſingulariter eſſe notandam. d.Ant.de Butr.Io.de Imol.& Abb.ibi quòd plures deputati ad vnum officium ſunt omnes loco vnius.

7 † Quæritur modo ibi quid ſi tales deputati habēt conuenire cum aliis deputatis ad aliud officium cum illi etiam loco vnius habeantur, an debebunt omnes conuenire, vel ſufficiat maior pars.Et decidūt communiter doctores ibi poſt gl.quòd requiritur maior pars cuiuſlibet corporis. & multa alia ad hoc accumulat do.Feli. ibi quæ videri poſſunt. volunt ergo prædicta gloſſa,& doctores, quòd vbi plures habentur pro vno, requiritur maior pars illorum ad faciendum actum. & mouentur quia ſi habetur maior pars corporis per conſequens habetur interpretatiuè conſenſus omnium : quia quod facit maior pars omnes facere videntur.C.de his quæ fiunt à maio.par.ca. & d.l.quod maior.cum ſimi.& ſic loquuntur doct.ibi de maiori parte omnium.Idem ergo erit dicendum in caſu noſtro propter identitatem rationis. Cōcluditur ergo,quòd ſi præſupponantur decem heredes vnus ex patronis vt ſuprà, & alter patronus ſuperuiuat & deueniant ad præſentationem ſi dictus patronus præſentet vnū, & maior pars illorū decem præſentet alium,
tales

tales præſentati habebunt equale ius.vnde ſi alter eorum erit idoneior erit præferendus.aliàs locus erit gratificationi.Ita dicunt do.Cardi. & Imo.poſt Lapum in d.cle.plures.& faciunt notata.in d. c. paſtoralis.& aduerte quia dato quòd minor pars illorum decem præſentaret eum qui eſt præſentatus ab altero cum patrono,tñ per hoc nõ præferetur ille quia vox illorum decem eſt apud maiorem parté,ita ꝙ de ſuffragio vel pręſentatione minoris partis non eſt curandũ. ita colligo ex verbis doct.in locis præallegatis. & maximè dominus Cardinalis in dicta clemẽtina. plures in quarta col.ſcilicet in ij.q.in fi.& Ab. in d.c.paſtoralis circa fi. princi.vbi dicit quòd vnus ex tribus de eodẽ corpore pro nihilo reputatur:quãdo maior pars contradicit ei. & idẽ cõcludit do.Feli.ibi circa finẽ.in ver.ſed eſt communiter reprobata.vbi tenet poſt Io. An. in c. à collatiõe de app.li.vj. ꝙ ſi duo corpora habẽt actũ facere, & vnũ corpus concordet,& etiã habeat vnã perſonã alterius corporis,pro hoc nã obtinebit:quia vox illius corporis eſt apud maiorẽ partẽ.ita Io.An.vbi.ſ. reprobando opinionẽ Hoſt.qui cõtrarium tenuit.in c.poſtulaſti.de conceſ.preſby.Idem tenet Gemi.in dicto capitulo à collatione.& multi alij idem tenuerunt.quos refert dominus Feli.in d.cap. paſtoralis. qui etiam atteſtatur hanc eſſe communem opinionem. ex quo dicit quod opi. Hoſt.contraria communiter eſt reprobata. & hæc bene nota:quia in practica ſæpe contingunt. & vidi multos errare. ¶ Tertiò quæro circa iſtum modũ acquirendi iuſpa.ſcilicet per ſucceſſionem. † pone 8
quòd teſtator leget iuſpatro.aliquibus ſub nomine collectiuo & alteri ſingulari perſonæ vt quia dicat lego iuſpatro.tali collegio & Petro:an tantum ius habebit Petrus quantum totum collegium.conclude breuiter

quòd ſic.ita probatur in l.fi.& ibi doct. omnes ponunt ſimiles deciſiões. C.de imp. & aliis ſubſt.dicitur enim ibi maximè per Bal.in prin.& per eum probatur in illo tex.quòd plures contenti ſub nomine collectiuo habentur pro vno.hic dicunt Ange.& Io.de Imo.in l.liber homo.§.Titius.lo.j ff.de here.inſti.quod ſi rectori & vniuerſitati ſcholarium daretur poteſtas eligẽdi notarium,vel alium actum faciendi,tantam vocem habebit rector ſolus,quantã tota vniuerſitas.hinc etiam di

9 cunt Iac.But.Bal.& Ange.in l.quoniã.C.de appel. † quòd ſi Papa condemnauit abbatem & conuentum in centum:dimidiã ſoluet Abb.& aliam dimidiam conuentus.& idem dicit Sali.ſi poteſtas cum ſuis officialibus condẽnatur in cẽtum: quia poteſtas ſoluet dimidiam & alia poſſunt accumulari: quæ videas per doc. in d.l. fi.& in locis ibidem memoratis per eos.& per d. Feli. in c.paſtoralis.verſus fi.prin.ẽ.de reſcri. Limita tamẽ prædictam concluſionẽ niſi aliud appareret de mente teſtatoris: quia tunc nominatim ſub nomine collectiuo non haberẽtur pro vno.ita dicit Io.de Imo.in d. l.liber hõ.§.Titius.allegat.l.cum virũ. C.de fideicõ.& eſt bonus text.in l.Lucius Titius teſtamento.§ Lucius. lo.j.ff.de leg.ij.& eſt de mente omnium. in d.l. fi.& in terminis iſtis eſt deciſio d.An.But.in con. ſuo xxix.incipien. Ieſu Chriſti in primo dubio. vbi dicit,quod

10 † quando teſtator vtitur aliquo verbo denotãte quod ſingulariter ſint patroni omnes illi qui ſunt de vna ſtirpe,tunc omnes ſuccedent in capita,& non habebuntur pro vno:vtputa quia vtatur verbo diſtributiuo.ita etiam decidit Petr.de Anchar.in conſilio ccclvj.incip. viſis puncto, & quæſitis in primo dubio. & eſt idem conſilium de verbo ad verbum. Quid autem ſi aliquibus legatur iuſpatronatus ſint coniuncti per copulam &

lam & etiam legetur iuriſpatro. alteri perſonæ ſeparatim:an illi coniuncti habebuntur pro vno. vide bonum text.in l.liber hon.§.Titius.ff.de here.inſti.& nota.in d.l.fi.& in l.re confuncti.ff.de lega.iij.† Quid autem ſi teſtator dicat Titio cum eccleſia mea iuriſpatr. 11
lego fundum: an fundus cenſebitur legatus eccleſiæ pro dimidia:& Titio pro alia dimidia:an verò cenſeſebitur factum legatum Titio & de iurepatro. dictæ eccleſiæ & de fundo: dicas quod legatum cenſebitur factum Titio de vtroque. ita decidit Ro.dicẽs ſibi accidiſſe hunc caſum Romæ in ſuo ſingulari.incip.accidit mihi. in xj.charta.colum.j.in fi.allegat tex. vnicum qui bene probat in l.ſi is qui ducenta.§.ſi quis leget. ff. de rebus dubiis. ¶ † Quartò quæro in hac materia. po 12
ne quòd quatuor ſint patroni:quo caſu habẽt quatuor voces:an ſi vnus ſit heres alterius habebit duas voces. Conclude quod ſic ſecundum Pau. de Eleaza. Lau. & Lapum,quos refert & ſequitur Ioan. de Imo. in d.cle. plures.in viij.col.ſuper glo.in verbo ab vno.eo.titu. de iurepatron. & quia iſta quæſtio non habet dubitationem vlteriùs non inſiſto. ¶ † Quintò quæro an 13
iſta ſucceſſio quæ fit in iurepatronatus, vel ex teſtamento, vel ab inteſtato fiat de iure communi, an de gratia. dic breuiter quod de gratia: ita Abb. Panor. in cap.j. de præben. per cap. quam.ĩ.eod.& plenè dixi ſuprà ſuper verbo ius. in ij. quæſt. ¶ † Sextò 14
quæro an iuſpatr. transferatur per ſucceſſionem, ita ad filias, ſicut ad filios, vel ad fœminas ſicut ad maſculos. Iſtam quæſtionem explicaui plenè ſupra ſuper verbo competens alicui.in j.q.& concluſi ꝙ ſic. & ibi etiã tetigi quod ſi fœmina eſſet meretrix. Intellige tñ præmiſſam concluſionẽ,qñ fœmina eſſet heres ſicut maſculus:qa iuſp.trãſit ad illũ ad quẽ tranſit hereditas.

ita dicit Inno.ſuper hac rubri.& ſequũtur cęteri.idem Abb.& alij in c.j.& in c.cùm ſeculũ. ꝟ. e.Iidẽ doc. cõmuniter in cle.plures.e.ti.maximè Car.ibi in prin. in vj.& vij.q.hinc dixit Pe. de Anc. in c. ex inſinuatione. ꝟ.e.quod ſi ex forma ſtatuti vel conſuetudinis extantibus maſculis excludatur fœmina dotata,excludet ẽt à iurepat.& per conſequens à præſentatione rectoris, & ab aliis effectibus iuriſpa.& hoc refert & ſequitur dominus Laurus de Palatiis de Tano in ſuo tractatu ſuper ſtatuto,quod extantibus maſculis filliæ non ſuccedant.in vlt. colum. Iſtud etiam dixit Fede. de Senis. in conſilio ſuo cvj. quem refert & ſequitur do. Abb. Pan.in d.c.cum ſeculum, ſed corruptè allegauit: quia hoc dicit Fede.in conſi.ſuo cxj.incip. quæſtio talis eſt. in penul.col.vbi ſubiicit quod ita ſeruat conſuetudo. idem etiam firmat do. Card.ſuper hac rub.q.viij.idem. Abb.in conſi,ſuo.lix.inci.caſus.in j.volu. ex prædicta etiam declaratione inferunt doc. in prædictis locis ꝙ ſi filius renuntiauit hereditati paternæ, nõ retinet etiã iuſpa.licet argui poſſit in contrarium:vt per gloſ. in c. conſiderandum.xvj.q.vij.quæ allegat l.filij. ff. de iurepatro.vbi expreſſè dicitur:quòd filij abſtinentes ſe ab hereditate paterna,iuſpat.quod habent in liberis non amittunt.ſed ille text. non loquitur in iurepat. eccleſiæ,quod tranſit ad eum ad quem tranſit hereditas. vt ſ.dixi & faciunt quę dicãt. ꝟ.in quęſtionibus ſequentibus.

15 ¶ † Septimò quęro an iuſpa.poſſit legari filio vel filię non heredi:vel etiam alteri qui nõ inſtituatur heres.In hoc puncto diſtingue ſecundum Io. An.in eo.c. cũ ſeculũ quẽ refert & ſequitur ibi do.Car.Flo.in v.q. quod ſi legatũ factũ eſt eccleſiæ tenet,ſicut teneret donatio.c.illud infrà eodem cum cõcordantibus ibi memoratis. ſi autem factũ eſt priuato non valet,niſi conſentiente

ſentiente ep̃o ſicut non valereret donatio. d. c. illud. Nam legatum eſt donatio. §.j.inſti.de legatis & ſubiicit Io.An.ibi conſiliũ eſſe vt à principio ante teſtamẽti factionem vel ante mortẽ interueniat epiſcopi autoritas:fauore tamẽ vltimarũ volũtatũ dicit videri, quod etiã poſt mortẽ poſſit epiſcopus approbare & conſentire.& hãc opinionẽ ſuã refert ipſemet Io.An.in addi. Spe in hoc tit.in addi.magna poſt principiũ. Pręmiſſã etiã cõcluſionẽ ſequuntur Cald.& cõiter cæteri in d.c. cũ ſęculũ.prout ibi etiã atteſtatur Abb.hinc dicũt pręfati doctores,quod in caſu quo fieret legatum iuriſpa. laico cõſiſteret ipſum iuſpat. apud heredẽ vniuerſalẽ: vſquequo epiſcopus conſentiret & approbaret ipſum legatũ.iura enim vt dicunt doctores præfati volẽtia,ꝙ iuſpat.transferatur per ſucceſſionẽ, loquuntur de heredibus,non aũt de legatariis, ergo quis non ſuccedet in iurepatro.per viã legati. niſi epiſcopo conſentiẽte. & hanc cõcluſionem etiã firmat do. Cardi. ſuper hac rubrica in q. viij.& pro predicta cõcluſione eſt etiã clara deciſio Archi.in c.præſens clericus.in princi. xx. q. iij. vbi dicit quod pater non poſſet filio legare vel donare iuſpa.niſi eum inſtitueret heredẽ.quod intelligitur niſi epiſcopus cõſentiat vt ſuprà qua deciſione refert & ſequitur do.Bartol.Bellenci.in apoſtillis ad Abbatẽ in d.c.cũ ſeculũ.In actu autem inter viuos, puta in donatione iuriſpa.an conſenſus epiſcopi debeat de neceſſitate interuenire tẽpore ipſius donationis, vide quę plene dixi.s̃.ſuper verbo de diœceſani conſenſu in iiij. q. & ibi dicta etiã faciunt ad intelligentiã prædictorum. Ex pręmiſſis inferri videtur † quod ſi contingeret ecclesiam vacare & heres pręſentaret antequam epiſcopus approbaret legatum factum de iurepatrona. quod præſentatio teneret : quia iuſpatronatus. vt dictum 16

 eſt

eſt remanet apud hæredem vſquequo erit approbatum ipſum legatum. In contrarium tamen puto eſſe veritatem:quia ſi verum eſſet quod prædixi, de facili pararetur via fraudibus:poſſet enim heres ſtatim mortuo teſtatore præſentare & non expectare conſenſum epiſcopi.& ſic reperiretur legatarius decluſus.& licet iuſpatrona.remaneat apud heredem ante conſenſum epiſcopi tamen iniquũ videtur, quod ipſe heres prę-ſentet antequam conſtet epiſcopum nolle conſentire legato per prædictã rationẽ. Pro qua optimè facit tex. in argu.in l.ſciendum.ff.de vſu. & quod per illum tex. dicit do.Franc.de Are.in c.ij.in penul. col.de accu. bene etiam facit text. vulgatus & notabilis in l. quod dicimus.ff.de ſolu.& gaudeo reperiſſe quod iſtam opinionem tenet dominus Cardi. Flo.in d. c. cum ſeculũ in vj.q.licet Gaſpar.contrarium tenuerit ſecũdum eũ. & ſubiicit fortius do. Card.ibi,quòd legatarius poterit præſentare ſub ſpe approbationis. quòd etiam eſt bene notandũm: quia ſæpe contingere poſſet in facto.ꝙ aũt etiã dixi de donatione iuriſp. an & quãdo & qũo fieri poſſit explicabo.ĩ.ſuper hoc verbo loco ſuo.

17 ¶ † Octauò quæro an iuſpatro. traſeat ad oẽs heredes ẽt extraneos.an ſolũ ad heredes ſanguinis.cõclude breuiter vt ſ.dixi in q. vij. huius verbi in ver. procedit ẽt dicta clemen.quòd tranſit etiam ad extraneos. ita decidunt communiter omnes in clemen. plures eo.titu. poſt glo.ibi ſuper verbo heredes.idem Inno. ſuper hac rubrica in fi.idem glo.in c. conſiderandum. xvj. q. vij. & ſentit glo.in c.piæ mentis. eadem cauſa & quæſtione idem tenet Fede. de Senis in conſilio ſuo cxj. colũ. penul.idẽ Car. ſuper hac rubrica.in vij. & viij.quæſt. & in conſilio cxxij. incipi. in nomine indiuiduæ trinitatis.vbi dicit quòd hęc eſt communis opinio.idem

tenet

tenet Abbas & alij communiter poſt eum in c.j.ꝟ.eo. etiam ſubiicit ibi Abb. quòd hæc eſt cõmunis opinio. idem tenet Abb.in c.cum ſeculum.ꝟ.eo. & in diſputa tione ſua inci.Augerio.in iij.col.in fi. & in cõſilio ſuo liij.incip.caſus contingentiæ.in j.volu.licet ipſe Abb. ſenſerit contrarium in c.j.de præben. Præmiſſam etiã concluſionem tenet do. Bart. Belẽcinus in apoſtillis ad Abb.in d.c.cum ſeculum. vbi etiam alias autoritates allegat,licet referat aliquos contrarium tenentes. & fundamentum præmiſſæ concluſionis eſt: quia iuſpa, tranſit ad quemcunque ad quẽ tranſit vniuerſitas bonorum,in qua eſt ipſum iuſpatro.c.ex literis.& d.c.cũ ſeculum.ꝟ. eo. ſi ergo tranſit in quemcũque extraneũ. in quem tranſit hereditas,multò magis tranſit cùm he reditate in heredes inſtitutos à patrono. & quia vt prę dixi iſta concluſio eſt communis, & modicam habet dubitationem vlterius non inſiſto.¶ Sed hic ſuboritur quæſtio acceſſoria. † pone quòd ordinatũ ſit à funda- 18
tore,vel teſtatore,quòd ad heredes ſanguinis tantum, & non ad extraneos tranſeat iuſpatro. an talis diſpoſi tio vel ordinatio valeat Bald.in l.ij.circa princip.C.de in ius vocan.dicit quòd iuſpatro.tranſit ad heredes etiam extraneos,niſi aliud ſit dictum in fundatione.ſen tit ergo quòd valeret diſpoſitio, vt nõ tranſiret iuſpa. ad heredes extraneos:& illud dictum Bal. refert. do Bart.Bellenci.in apoſtillis ad Abb.in d. c. cũ ſeculum. & etiã refert & ſequitur do.Feli.Sãdeus in trac.ſuo qñ literę apoſtolicę ꝓiudicẽt patronus eccleſiarũ in ij.col. ver.corroboro.ego credo hãc cõcluſionẽ eſſe verã,dũmodo tali diſpoſitioni conſentiat eps, iuxta ea q̃ dixi in ꝓcedẽti qõne:quia ex quo ipm iuſpat.trãſiret ad oẽs heredes,ſi alteri heredũ prælegetur, epiſcopi cõſenſus requiritur,vt ibi declaraui.nõpoterit ergo teſtator vni ex here

ex heredibus adiudicare iuſpatro.niſi accedēte cōſenſu epiſcopi. per prædicta. de facili tamen conſentiunt epiſcopi: & bene faciunt ne retrahantur homines à fundationibus eccleſiarū.An autem iudex in diuiſione hereditatis inter plures heredes poſſit vni ex heredibus adiudicare iuſpatro.dicā ĩ. q.xiji huius verbi.& ibi dicenda etiam conferunt ad iſtam quæſtionem. Suboritur nunc alia notabilis dubitatio circa prædicta.po

19 ne † quod teſtator diſponat quod iuſpatro. ſpectet filio ſuo & deſcendentibus.euenit caſus quod filius non habet deſcendentes. ſed moritur relicto herede collaterali vel extraneo. an talis heres erit patronus: videtur dicendum quod non : quia voluntas teſtatoris habetur pro lege.§.diſponat.in autentico de nuptiis. ſed cum diſpoſuerit quod ad deſcendentes tranſeat iuſpatro. ad alios non debet poſſe tranſire. Et pro iſta parte facit deciſio Bald.ſ.alleg. in l. ij. C. de in ius vocan. In contrarium tamen conſuluit in terminis Pe. de Anch. in conſi.ſuo lxxx.incip. prima facie. & mouetur inter cætera. quia videtur teſtator ex abundanti de deſcendentibus mentionem feciſſe. Mouetur etiam ex aliis de quibus per eum. & opi.ſua mihi placet: quia veriſimiliter facit mentionem de deſcendentibus:quia ſperabat filium ſuum liberos habiturū: nec eſt veriſimile quod deficientibus deſcendentibus voluerit ipſum iuſpatro. remanere in aëre vel illud extingui. arg. l. cum de indebito. ff. de proba. & ex his ſatis tolluntur

20 obiecta de quibus ſupra. ¶ † Nonò quæro an iuſpatr. tranſeat in fideicommiſſarium cui hereditas reſtituitur,videtur dicendum quod ſic. quia vt ſæpe dictū eſt iuſpatro. tranſit cum vniuerſitate:ſi ergo in fideicommiſſarium tranſit hereditas , in eum etiā tranſibit iuſpatro. Secundò facit quia iuſpatro. tranſit ad heredes etiam

etiam extraneos,vt dictum eſt in præcedenti quæſtione ergo etiam trãſire d-bet ad fideicõmiſſariũ. Iſtam conſequentiã facit gl.in l.ſi patroni.in principio. ff.ad Trebel. Et iſtam opinionẽ per prædicta tenuit Ro.ibi. Contrariã opi.tenuit Bar.in l.quia perinde.ff.ad Treb. arg.illius tex.qui vult quod iura ſepulchrorũ non trãſeant in fideicommiſ.Eandem concluſionem tenet Io. de Imo.in d.l.ſi patroni.per d. l.quia perinde. iuncta l. familiaria.cum l.ſequenti.ff.de relig.& ſum.fu.vbi patet † quod iura ſepulchrorũ hereditariorum tranſeunt 21 ad quemcunque heredem.& tamen non tranſeunt ad fideicommiſ. & ratio eſt: quia ad fideicom. tranſeunt ea tantum,quæ concernunt commodũ pecuniariũ.ſed iura ſepulchrorum & iuſpatr.non ſunt homini.igitur, &c.ita Imo.ibi ſubiiciens hoc eſſe ſignanter notandũ: quia à canoniſtis nõ tangitur ſecundũ eum.Iſtam eandem concluſionem firmat Bald.in l.fi.in penul. col.C. de edic.diui Adri.tol.& in l.cũ virum. circa finem. C. de fideicom.& aſſignat rationem,quia iuſpatr.non eſt de corpore hereditatis:nimirum ſi non trãſit in fideicom. Eandem opi. tenuit Nicolaus de Neapo. Pau. de Caſt.do. Alex.& communiter doc.in d.l.quia perinde. & aduerte quia do. Alexã. legit illam l.cũ l. quanuis. §. nihil.& allegat alias autoritates. & ſubiicit ſe ita conſuluiſſe eo anno. non reperio tamen illud cõſilium in voluminibus conſiliorũ ſuorum. & ꝙ iſta ſit cõmunis opi.atteſtatur etiã d. Alex.in d.l.ſi patroni.in fi. principij.& eam etiã tenet Bertachinus in repertorio ſuo in verbo iuſpa.ver. xxxiij. & in verbo patron. ver. patronatus iura.idem tenet do. And.Barb.in c.quãto. de iudiciis.in fi.Idẽ tenet.d.Alex.in l.Centurio.col.xj. ff. de vulgari.& pupil.& in l.precibus.in viij.col. C. de impube.& aliis ſubſtitu.Et iſtam opinionẽ ſequendo non

obſtant

obſtant quæ in contrariũ adducuntur. & primò non obſtat dicere, ꝙ iuſpatr. tranſeat cũ vniuerſitate: quia iſtud fateor regulariter loquendo, ſed in fideicõmiſſarium nõ tranſit per rationes ſ̃.allegatas. probatur etiã per ſimile: nam iura ſepulchrorũ poſſunt trãsferri per titulũ vniuerſalẽ. l. in modicis. ff. de contrahen. emp. l. quædã. ff. de acqui. re. do. & tñ non trãſeunt ad fideicõ. d. l. quia perinde. ita punctualiter reſpondet. d. Alex. in d. l. quia patroni. in fin. principij. Non etiã obſtat aliud inquantũ dicebat, ꝙ ea quę ad heredes extraneos trãſeunt: etiã tranſeunt ad fideicõmiſ. quia hoc argumentum nõ eſt ſimpliciter verum. ꝙ ſic deducitur. ea enim quæ trãſeunt ad heredes tanquã ad heredes bene trãſeunt in fideicõmiſ. ita procedit argumentũ prædictũ. ſed ea quę tranſeunt ad heredes nõ tanquã ad heredes: ſed eo quia ſunt heredes, nõ tranſeunt in fideicommiſ. exemplũ in iuribus ſepulchrorũ quæ tranſeunt ad heredes extraneos d. l. familiaria. cũ l. ſequen. tamen non tranſeunt ad fideicommiſ. ſic ergo erit in iurepatr. ita declarat Pau. de Caſt. in d. l. quia perinde. & ibi refert
22 & ſequitur d. Alex. & intelligũt præfati docto. † ꝙ tũc aliquid dicatur trãſire ad heredes, tanquã ad heredes. quãdo pro hereditariis portionibus tranſit. ꝙ non cõtingit iurepatr. & ſimilibus quæ tranſeunt inſolidũ. c. j. cum ibi notatis. ĩ. eo. vel aliter reſponde, & dic ꝙ dictum argumentum non videt. ita formaliter dicit d. Alex. in d. l. ſi patroni. in fi. principij. per hæc ſit expedi-
23 ta hæc quæſtio ſatis ſubtilis. ¶ † Decimò quæro an iuſpatro. tranſeat ad bonorũ poſſeſſorem. breuiter dicas quod ſic. quia iuſpatro. transfertur ſucceſſione, vt dictum eſt in j. q. & in aliis quæſtionibus huius verbi: ſed bonorum poſſeſſor eſt ſucceſſor. igitur, &c. item talis in effectu eſt heres de iure prætorio. §. quos autem. inſti. de

ſti.de bo.poſ.cum ſimilibus. Et hanc concluſionem in ſpecie tenet Fede,de Senis in conſi.ſuo ccxvij. incip.ſi opinio Ioan. ¶ † Vndecimò quęro circa dicta in præcedentibus quæſtionibus:poſito quod iuſpatro. tranſeat ad heredes etiam extraneos , vt ſupra dictũ etiam. an poſſit heres præſentare:dato ꝙ nõ ſit miſſus in poſſeſſionem hereditatis:& ſic dato , quod nondũ apprehenderit poſſeſſionem hereditatis.iſtam difficultatem mouet Bald.in l.fi.in pe.colum.C. de edic.diui. Adria. tollendo,& concludit ꝙ ſic.& mouetur eo fundamento:quia in puris incorporalibus ſufficit habere ius. allegat Inno.in c.cũ noſtris.de conceſ.præben.& notata per Cy.in l.monumenta.C.de lega. & probatur in c. ſi tibi abſenti. de præben. lib. vj. & facit quod decidit Abb.in c.quod autem.in fi.textualium.ꝗ. eo. vbi dicit ſufficere præſentato,quod ſit inſtitutus:dato ꝙ poſſeſſionẽ non apprehenderit,quantũ ad hoc vt dicatur habere plenum ius in beneficio per d.c.ſi tibi abſenti. & faciunt notata in c.ſuper his. per illũ text. ꝗ. de accuſ. 24

¶ Duodecimò quæro circa iſtum modum transferendi iuſpatro. in alium. pone † quod iuſpatr.relinquatur proximioribus,an auunculus admittatur cũ nepotibus defuncti.conclude ꝙ non. ita decidit Bal.in conſi. ſuo lxxxvij.inci.ſuper eo ꝙ quæritur.circa fi.in iiij.vo. vbi dicit ꝙ præferuntur nepotes.Et ratio eſt ſecundũ eum: quia præferuntur à iure ex ſui qualitate priuilegiata,& verba debẽt ciuiliter intelligi allegat autẽticã poſt fratres.C.de le.her. 25

¶ † Decimotertiò quęro an in diuiſione hereditatis poſſet iudex vni ex heredib⁹ adiudicare iuſpatronatus. Iſtã quæſtionẽ attingũt doc. cõiter in c. querimoniã.ꝗ.eo.titu.Ioan. And.poſt Goff.ibi tenet,ꝙ non. per illum tex.qui prohibet mutationẽ ordinationis eccleſiæ propter mutationẽ patroni.do.Pe. quẽ ibi refert 26

refert Abb.tenet contrariũ.& miratur de Io.And.dicit enim do.Pe.quod iuſpa.poterit vni ex heredibus adiudicari ex pluribus rationibus. prima, quia non prohibetur iuſpatro.transferri de vna perſona in aliam. ſecundum eũ.Secunda,quia iuſpat.tranſit cũ vniuerſitate.c.ex literis.ĩ.eo.Tertia,quia vtilius eſt eccleſiæ vnũ habere patronũ quã plures,quia vt ipſe dicit ſolet negligi ꝙ communiter poſſidetur.l.ij. C. quando & quibus quarta pars debetur.li.x. Primã opinionem tenet Abb.ibi tali fundamento.nam aut hereditas æqualiter diuiditur inter heredes & tunc nõ apparet ratio,quare magis debeat iuſpatro. adiudicari vni ex heredibus, quàm alteri. vnde cùm ſit ius indiuiſibile conſiſtit penes omnes inſolidũ per notata per glo.in c.j.ĩ.eo. aut verò illi cui adiudicatur iuſpatro. fuit data minor pars hereditatis, & non videlicet talis adiudicatio. Ratio eſt,quia videtur adiudicatũ iuſpatro. in cõpenſationẽ bonorum. & ſic quodãmodo cõmutatur cum temporali & recipit æſtimationẽ cõtra c.de iure.ĩ.eo.& ſubiicit Abb.ibi hanc quæſtionem eſſe menti tenendam: quia quotidie poteſt accidere.Iſtã etiã quæſtionẽ tangit Abb.in c.j.ĩ.eo.& remittit ſe ad notata in d.c.querimoniam.Præmiſſam concluſionẽ cõprobo per illud ꝙ decidunt Hoſt.Io.And.d.Card. & Abb. in c.ex inſinuatione.ĩ.eo.vbi dicunt, ꝙ ſi plures ſunt patroni laici nõ poteſt vnus alteri remittere vel relaxare ius ſuũ ita vt alter ſit ſolus patronus ſine cõſenſu epi.quicquid dixerit ibi glo.contrariũ cõcludens. quã opinionẽ aliqui ſecuti ſunt ibi.& præceptor meꝰ do.Iaſon.in l.voluntas.C.de fideicom. quia ſecundũ ſenſum dictæ glo. aliud eſt relaxare:aliud donare:ſcilicet id fundamentũ reprobãt Hoſt.& ſequaces.ſ.relati.& Arch.in c.nemini.xvj.q.vij.per c.querelã.ĩ. de ſimonia. cũ ſimilibus, ergo

ergo in diuiſione hereditatis nõ poterit iudex, vel ipſi heredes ordinare non poterunt:quòd vnus ex eis ſolus ſit patronus ſine epiſcopi conſenſu. requiritur enim ſecundum præfatos doctores vbi s̃.conſenſus epiſcopi ne aliquid falſitatis,vel fraudis contingat in tali donatione,adiudicatione, vel relaxatione. nam ſæpe in veritate fit emptio.& ſic ſimonia committitur & fingitur donatio vel libera relaxatio. Præmiſſam etiam concluſionem reperio tenere do. Hoſt. in ſumma huius tit.§.qualiter transferatur, circa principiũ. Et hãc concluſionem tenendo ad argumenta do. Petr.facilis eſt reſpõſio. Et primò non obſtat,dum dicit quòd iuſpat.poteſt in alium transferri.ergo etiam vni ex heredibus poterit in diuiſione adiudicari:quia reſpõdetur, quòd imò iuſpatr.non poteſt in laicum transferri ſine conſenſu epiſcopi:& tunc etiam non poteſt transferri niſi titulo lucratiuo.vt plenè traditur in c. illud. ĩ.eo. ſi ergo iuſpa.adiudicetur vni ex heredibus in diuiſione hereditatis & adiudicetur liberè, & nõ pro incontro. alicuius partis hereditatis cum conſenſu epiſcopi id fieri poterit inter epiſcopos heredes.iudex tamen inique faceret id faciẽdo:quia nulla ratio hoc patitur. Si autẽ adiudicetur pro incontro.ſeu in cõpenſationem alicuius partis hereditatis,tunc quia iuſpa.quodãmodo vẽderetur & ſic ſimonia cõmitteretur.d.c.de iure. ĩ.eo.id fieri non poſſet etiã cum conſenſu epĩ per nottata in d.c.illud. Non etiã obſtat aliud inquantũ dicebat d.Pet.ꝙ iuſpa.põt vni adiudicari:quia tranſit cum vniuerſitate. quia reſpõdetur, ꝙ hoc argumentũ facit contra eum:quia ſi ibi eſt iuſpat.vbi eſt vniuerſitas hereditatis:ergo omnes heredes remanebũt patroni non obſtãte adiudicatione facta vni ex eis: quia apud quẽcunque eorũ remanet pars hereditatis,& ſic pars vni-

uerſitatis. Præterea quãdo iuſpatr. adiudicaretur vni, tunc ſpecificè adiudicatur: non autẽ trãſit cum vniuerſitate. Minus etiã obſtat tertiũ ſuper quo ſe fundabat d. Pet. dicẽs, ꝙ vtilius eſt eccleſiæ habere vnũ patronũ quã plures. Igitur vni pōt adiudicari iuſpa. quia reſpõdetur ꝙ ex quo iura patiũtur plures eſſe patronos. cle. plures. cũ ſimilib. e. tit. id etiã debet pati iudex. nec eſt cõcludens iſtud tertiũ fundamentũ. & ſic remanet expedita. hæc quæſtio. ¶ Decimoquartò quæro, an iuſpa. trãſeat ad filios baſtardos ſpurios vel alio mõ illegitimos. Hęc qõ deciſa fuit ſuper verbo cõpetens alicui in ij. q. dic vt ibi. & ſic ſum expeditus de quęſtionibus primi modi trãsferendi iuſpa. de vno in aliũ, ſ. per viã ſucceſſionis. ¶ Decimoquintò quæro, quia dictũ eſt ſ. in j. q. huius verbi ꝙ iuſp. trãsfertur per viã pmutationis.

27 †an iuſpa. poſſit pmutari cum quacunq; re. Cõclude, ꝙ non. ſed tantũmodo pmutari poterit cum alio iure ſpirituali. Iſta ſunt verba Hoſti. in ſumma huius tituli in §. qualiter trãsferatur. verſ. res permutata allegat c. nemini. xvj. q. vij. c. ad quæſtiones. & c. fi. de rerũ pmu & ita etiam ſentit glo. allegando d. c. nemini. in d. c. cùm ſæculũ. ỹ. eod. & Inn. ſuper hac rubr. & Gof. in ſumma huius tit. in verſ. trãsfertur. Et ita intelligit d. Cardi. in c. cum ſæculũ. & gl. in cle. plures. in verbo liberè in fi. eo. tit. Et ratio huius cõcluſionis eſt: quia ſi permutaretur iuſpatro. cum re temporali, ſimonia committitur, iuxta notata in d. cap. ad quæſtiones. & in cap. de iure.

28 ỹ. eodẽ. ¶ † Decimoſextò quæro, an in permutatione iuriſpa. requiratur epiſcopi conſenſus. tex. in d. cle. plures. in verſ. & vt faciliùs. in verbo liberè pbat in ſimili quod nõ. dicit enim ibi text. ꝙ liberè, id eſt, ſine ſuperioris autoritate ſecundum expoſitionẽ gl. ibi poſſunt patroni inter ſe cõuenire de rectore ab eis alternis vicibus

ſibus præſentádo.& dicit ibi gl.in d.verbo argumento illius text.quòd patroni duarum eccleſiarũ poſſunt inter ſe paciſci vt vnus ſit patronus vnius:alter ſit patronus alterius. Ego credo dicendum quòd conſenſus epiſcopi requiratur prout requiritur quando iuſpatr. alteri donatur vel cōceditur. Et iſtud vult Abb.in effectu poſt alios in cap.illud.ꝭ.eod.vbi concludit quòd quando iuſpa.cōceditur laico requiritur epiſcopi conſenſus per rationes de quibus ibi per eum. quæ verba ſatis comprehendunt caſum permutationis. Et etiam rationes ibi aſſignatæ per eum poſt alios ſatis militāt in permutatione. poſſet enim fingi permutatio, & in veritate fieret vēditio, & ſic ſimonia committeretur. ergo nimirum ſi cōſenſus epiſcopi interuenire debet. Et iſtud expreſsè firmant Hoſt.Io. An.d. Car.& Abb. in c.quærimoniā.ꝭ.e.per illum tex. ſecundū vnū intellectū qui fuit Hoſti.ibi & placet præfatis doctoribus. Cōprobo hanc cōcluſionē per illud quod dicūt Hoſt. Io.An.d.Car.& Ab.in c.ex inſinuatione.ꝭ.e. vbi dicūt, †quòd ſi quis habeat cōpatronū & ei relaxaret iuſpa. 29
ita vt ſolus patronus ſit,requiritur epi conſenſus. Idē enim eſt relaxare, vel remittere quod dare.c.quærelā. ꝭ.de ſimonia.cap.veniens el primo.de teſtibus. Et in propoſito noſtro per dicta iura ita decidit Arch.in d. c.nemini.in fin.ergo etiam in permutatione requiretur conſenſus epiſcopi. Cōprobatur etiā hæc cōcluſio per ſimile:quia bñficia non poſſunt pmutari ſine autoritate ſuperioris.c.q̃ſitū.& c.cum olim.& c.cū vniuerſorū.de re.pmut. Et iſtā concluſionē videtur etiā velle Abb.in d.c.ad quæſtiones.in j. notab.vbi dicit ꝙ generale eſt dictū doctorū:vt bñficia & iura quæ habentur in eis qualitercūque ſint poſſint cum autoritate ſuperioris permutari.Et hāc cōcluſionē tenēdo non obſtat

text.in d.clem.plures. quia ibi talis conuentio eſt reſpectu exercitij iuriſpatro.Et videt ſine conſenſu epiſcopi eo, quia tendit ad tollendam diſcordiam, & ad faciliorem prouiſionem eccleſiæ; vt dicit gloſſ.ibi in verbo liberè.quæ ratio ceſſat, vbi permutatur ipſum iuſpatro.Non etiam obſtat,quòd dicit gloſ.prædicta, quæ ſimpliciter inquit permutari poſſe iuſpatro.quia debet intelligi accedente cōſenſu ſuperioris vt ſuprà, & ſi aliter intellexit male dixit per prædicta. ¶ Decimoſeptimò quæro, quia dictum eſt ſuprà, in j.q.quòd iuſpatro.transfertur in alium per viam donationis.c.
30 ex inſinuatione cum ſimilibus, ĩ.eod. † an in tali donatione requiratur conſenſus epiſcopi.in hoc puncto, fuerunt opiniones gl. in cap. illud.in gloſſ.j. in fi.ĩ.eo. ſentit quòd non requiratur conſenſus epiſcopi in conceſſione iuriſpatro.idem tenuit gloſſa in cap.nemini. xvj.q.vij.Contrarium ſentiunt gloſſ. penult.& fina.in dicto c.illud. plenè etiam iſtum punctum attingit Ab. poſt alios in d.cap.illud.& pleniſſimè in diſputatione ſua incipiente Augerio. Communis eſt concluſio diſtinguens:aut iuſpatronatus cōceditur loco religioſo: & tunc id fieri poſſit ſine conſenſu epiſcopi: aut verò conceditur vel donatur laico vel clerico recipienti nomine proprio:& tunc requiratur epiſcopi conſenſus. ita diſtinguit Hoſtien.in ſumma huius titu.§.qualiter transferatur.in verſiculo donatio.Et probatur hęc diſtinctio in dicto ca.illud.in ver.licet. vbi dicitur quòd quiſque habet liberam facultatem concedendi iuſpat. loco religioſo.† verbum enim liberam denotat,quòd
31 nullius autoritas requiritur vt notatur. in cap.de multa.ſ.de præben.& in cap.licet epiſcopus. eod.tit.libro vj.& in clemen.plures.per gloſ.in verbo liberè.eo.tit. probatur poſtea à contrario ſenſu ille text. aliud eſſe

cùm

cùm iuſpatro.donatur laico.idem probat text.clarior in cap.vnico. in principio eod.tit.libro vj.vbi dicitur formaliter,quòd ſi laicus iuſpatro.loco religioſo duxerit conferendum,talis collatio abſque cõſenſu epiſcopi efficax eſt cenſenda à contrario. Ergo probat text. aliud eſſe quando laico donatur iuſpatro.vt tunc bene requiratur epiſcopi conſenſus.Et iſtam concluſionem communiorem & veriorem dicit domi. Abb.in dicto capitulo illud.& ibi rationem diuerſitatis aſſignat.Iſtam etiam concluſionem tenet dom. Cardi.ibi ſubiiciens in vltimis verbis, quòd iſta opinio eſt communis. eam etiam tenuerunt multi alij relati per do. Card.Ab.& modernos in dicto cap.illud. iſtud etiam tenentur communiter doct.in dicto c.ex inſinuatione.& in cap.cùm ſeculum.j. eodem.& Abbas in cap. quærimoniam.j. eod.& in cap. de monachis. in vlti. colum.de præben.& ibidem Imol.in quarta colum.& communiter doc.ibi & alibi.licet Abbas aliter loquutus fuerit in ſua diſputatione. ſ. allegata. Aduerte tamen pro declaratione huius concluſionis, quòd dicit Rota in antiquis ſub hoc titu. vltima deciſione, quòd in præiudicium donantis, videt conceſſio iuriſpatro. ſine conſenſu epiſcopi facta.quia talis conſenſus non requiritur quantum ad donationem, ſed quantum ad tranſlationem iuriſpatro.& adducit Rota iura & ſimilia.Contra tamen prædictam diſtinctionem, & concluſionem fortiter vrget text. in cap.nullus.j eod.qui text.dicit formaliter quod ſine conſenſu epiſcopi nullus laicus quicquid eccleſiaſtici iuris eſt transferre poteſt canonicis vel monaſteriis.Ergo videtur quod etiã loco religioſo non poſſit iuſpa.concedi,vel donari ſine epiſcopi cõſenſu.ſed reſpõde v t per Hoſt.in d.verſ. donatio.& per Goff.hic in ſumma ſua circa medium.

& per gl.pulchrã in d.c.vnico.e.titu.lib.vj.in verbo cẽſenda. An autem in caſu quo requiritur epiſcopi conſenſus ſufficiat quòd poſtea interueniat. dixi ſuprà ſuper verbo pro eo quod de diœceſani. in iiij.q. An autẽ donatarius poſſit præſentare ſub ſpe approbationis donationis. dixi ſuprà. in vij.q. in fi. † An autẽ quando iuſ
3 patronatus. donatur loco religioſo aſſumat naturam iuriſpatro. eccleſiaſtici, conclude quod ſic. caſus eſt & ibi glo. declarat in c.vnico.eo.tit.lib.vj. Firmat Abbas in c.de monachis.in vlt.col.ſuprà de præbendis. Sub-
33 oritur etiam alia quæſtio in iſta materia. † pone quod quis fundet & dotet eccleſiam, vel capellã, & ſtatuat cũ con ſenſu epiſcopi: quod præſentatio ſpectet ſibi & Titio vel alij, quos ipſe ædificans duxerit pro libito voluntatis eligendos. Contingit quòd dictus Titius bis præſentauit vnà cum fundatore: poſteà eueniente caſu tertiæ præſentationis fundans adiuncto ſibi alio & excluſo dicto Titio præſentat. Quæritur an talis præſentatio valeat. in hoc puncto Cald. in cõſilio ſuo vltimo tenet, quòd præſentatio non valeat ex pluribus, de quibus per eum. & illud conſilium licet ſit in numero conſiliorum Calde. tamen vt ſubſcriptio ſonat eſt conſilium Petri de Anch. & mihi etiam placet deciſio prædicta, eo fundamento: quia fundans admittendo dictũ Titiũ bina vice, cum ſatis eligit: & ſic ſer-
34 uatur diſpoſitio ſua facta tẽpore fundationis. ¶ † Decimo octauò quæro, an donatio præſentationis fieri poſſit retento iurepatro. In alijs cõcludc ꝙ ſic. ſecũdũ Vincen. in c.ex inſinuatione.j.eo. quem refert & ſequitur Calde. in conſilio ſuo xix. ſub hoc eo.tit. & hæc concluſio etiã ꝓbari videtur in cle. plures eo.tit. ¶ De-
35 cimo nonò quæro † an poſſit fieri donatio iuriſpa. futuri ſine epi conſenſu. Exẽplũ in qõne q̃ fuit de facto, vt atteſta

vt atteſtatur do.Card.floren.in c.cũ ſeculum.in iiij. q. ĵ.eo.Quidam donauit aliqua bona plebano,& canonicis cuiuſdam plebis, vt de illis dotaretur capella. & in inſtro donationis dixit velle ꝙ A. & B. laici eſſent patroni. an talis donatio vel diſpoſitio valeat, ita ꝙ non poſſit poſtea dictus donator aliũ relinquere patronum illius capelle: puta heredem ſuũ vniuerſalem. videtur prima facie, ꝙ talis ordinatio ſit irreuocabilis, tanquã actus factus inter viuos.Nec ob.ſi dicatur,ꝙ nõ valuerit, vel non valeat ex quo epiſcopus tali ordinationi non conſenſit, quia reſpondetur ꝙ non requiritur epiſcopi conſenſus hoc caſu, ex quo non donatur iuſpat. quod nondum eſt in eſſe deductum.† Iura enim requirentia conſenſum epiſcopi in donatione iuriſpatr. facta laico, loquuntur quando ipſum iuſpa.iam eſt creatum & firmatum, Contrariũ tamen cõcludit do.Card. vbi ſupra, dicens, ꝙ talis donatio iuriſpatr. non valuit propter defectũ dicti conſenſus.& mouetur: quia quẽadmodum conſenſus epiſcopi requiritur in conceſſione iuriſpa. firmato: ita etiam requiritur in præparatoria, arg. l. oratio. ff. de ſponſa. & c. præterea. de offic. dele. Et ſubiicit dom. Cardi. quod ita fuit obtentum & quod heres vniuerſalis dicti donatoris fuit patronus. 36

Quæ concluſio etiam mihi placet, & eam comprobo: quia rationes quare conſenſus epiſcopi requiratur in donatione iuriſpatron. iam creati, de quibus per Abb. & doct. in c. illud. ĵ. eod. militant etiam in donatione iuriſpatr. creandi. Huic tamen concluſioni vnum obſtat ſcilicet: quia epiſcopus poteſt ſemper conſentire ex poſt facto, & ratam habetur donationem: vt concludunt dñi de Rota in deciſione vltima ſub hoc titu. de iurepa. in antiquis. & dixi ſ. in verbo pro eo ꝙ de diœceſani conſenſu. in iiij. q. ergo verbo quod vſquequo

appareat epiſcopum nolle conſentire quòd non poſſit talis donatio reuocari. ſed facilis eſt ſolu. quia ex quo donatio non valet, vſquequo epiſcopus conſentiat, poteſt donãs interà diſponere alio modo nec poſſet poſteà epiſcopus conſentire in preiudicium heredis, qui fuit ius quęſitum. quòd etiam dicũt dñi de Rota in preallegata deciſione circa medium. ¶ † Vigeſi-
37 mò quærò an abundat in hac materia donationis iuſpatro. an donatarius iuripa. poſſit præſentare donatorem. Breuiter conclude quòd ſicut concludit Io. An. & ſequũtur Abb. & comuniter cęteri in c. ex inſinuatione. ĵ. eo. Limitatur tamen hæc concluſio ſecundũ pręfatos doct. niſi pro vna vice ſit conceſſum ius præſentandi: quia tunc non poteſt præſentari concedẽs: quia is facere dicitur cuius nomine fit. l. j. §. deieciſſe. ff. de vi & vi ar. c. mulieres. de ſen. excom. cum ſimilibus & facit quod dicit Abbas in ſimili in c. fi. in fin. ſ. de inſtit. & clariùs Card. Flo. poſt Io. Calde. ibiem dicentes quòd ſi pro vna vice ſit donatum ius conferendi, tamẽ non põt beneficiũ donatori conferri: licet Io. de Imo. ibi & quidam alij aliter loqui videantur diſtinguentes an conceſſio ſit facta tanquam procuratori, an tanquã donatario: vt primo caſu non poſſit beneficiũ conferri concedenti ſeu conſtituenti procuratorem. ſed ſecũdo caſu ſic. quę diſtinctio etiam eſt de mente. Io. And. & Panor. ibi & eſt rationabilis: quia ſi donatum eſt ius præſentandi mihi dato quòd pro vna vice tãtum ego poſtea præſentabo nomine meo pro illa vice ſecus ſi concedatur mihi ius præſentandi vt procuratori quia tunc non poſſum præſentare concedentem: quia ipſe ſeipſum præſentare diceretur. & hæc diſtinctio etiam eſt de mente Panor. poſt Io. And. in d. c. ex inſinuatione. in fi. & Specu. in hoc titu. circa fi. & vide quod dixi ſuprà

ſuprà ſuper verbo honorificum.in ix.q.in ver.nota tamen. ¶ Vigeſimoprimò quæro † an ſi patronus dicat 38
dono eccleſiam meam,per hoc cenſeatur don^aſſe iuſpatronatus.Conclude quòd ſic. dummodo conſenſus epiſcopi interueniat. Ratio eſt, vt actus potius valeat quàm pereat. ar.l.quoties.ff.de reb. dub. c. Abbate. ꝭ. de verb.ſig.ſi enim cenſeretur donaſſe ipſam eccleſiã non valeret donatio:quia laicus eccleſiã vel aliud ſpirituale poſſidere nõ põt.c.cauſam.cũ ſimilibus. de pręſcrip.cũ vulgaribus.Iſtã cõcluſionẽ probat tex.in arg. in c.paſtoralis. de donationibus. & firmat glo. in c. ꝙ autem.§.fi.ꝭ. eo.& firmat do. Anto. & Abb. & cæteri tranſeunt communiter in c.de monachis. ſ. de præbẽ. & in d.c.quod autem.& in c.illud ꝭ.eo.& dixit Bald.in l.monumenta.C.de lega.quòd legans eccleſiam cenſetur legare iuſpat.quod in ea habeat & faciunt quæ ꝭ. dicam dubitatio tamen eſt inter doctores. an quando talis donatio fieret loco religioſo requireretur conſenſus epiſcopi,quẽadmodũ ſi fieret laico:ſi enim ſimpliciter donaretur iuſpatro.An epiſcopi conſenſus requiratur ſatis dictum eſt.ſ. in q.xvij. ſed nunc loquimur quando donatur eccleſia.in hoc puncto Philippus quem refert & ſequitur Abb.in d. c. quod autẽ tenent quòd per talem donationem non trãsfertur iuſpatro.niſi epiſcopi conſenſus interueniat idem do.Anto.& Abb.in d.c.illud & mouẽtur per illũ tex. qui ſimpliciter dicit.quòd conceſſio eccleſiæ facta religioſę domini eſt nullius momenti,ex quo fuit facta inconſulto epiſcopo. idẽ etiã ꝓbat text. in d. c. ꝙ autẽ. in fi. & ibi gl. ita intelligitur. idẽ gl. magna circa principiũ in d.c.de monachis.Et ratio,quare nõ valeat talis donatio,eſt,vt dicit Abb.in d.c. illud quia peccat in forma.Contrariã tamẽ opi.tenuit Vincẽt. quẽ refert Ab.

in d.c.quod autẽ.Idem concludũt Io.de Imol.& Abb. ſibi cõtrari⁹.in d.c.de monachis.vbi formaliter dicit, quòd hoc caſu peccatur in materia & non in forma.& ꝙ ꝓpterea donatio tenet.& hæc opinio magis mihi placet.quã cõprobo:quia ſi donatio fiat de ſolo iurep. loco religioſo,talis donatio tenet ẽt ſine epiſcopi con ſenſu.d.c.illud.ergo eodẽ modo,qñ donatur eccleſia in qua donãs habeat iuſpa.quia ſic præſumitur voluiſſe tantũmodo donare iuſpa. vt.ſ̃.probatũ eſt ergo nihil eſt,quòd ſuadeat conſenſum epiſcopi debere interuenire magis hoc caſu quã alio.Et hanc opinionem tenendo non obſtant d.c.quod aũt.& d.c.illud. quia debent intelligi vt loquantur,quando donãs intendebat donare proprietatẽ eccleſiæ & nõ iuſpatro.prout etiã dicit Abb.ibi ſuper gl. j.in primo membro ſuæ diſtinctionis ibi factæ.Cõprobo etiam prĕmiſſam cõcluſionem de qua in princ.per illud ꝙ dixit Abb.in c.ꝓ illo-
39 rum.in primo nota.de prĕben.vbi decidit † quòd ſi patronus cuius iuſpa.ab alio occupatur porrigat libellũ contra illum dicendo peto eccleſiam meam: libellus ſubſtinetur & exponitur eccleſiã.in iuſpatrona.quod etiam firmat do.Feli Sandeus alias autoritates allegãs in c.auditis in ij.col.de præſcript. ¶ Vigeſimoſecundò quæro:quia dictũ eſt ſ̃.in j.q.huius verbi quòd iuſ-
40 patr.trãſit cùm vniuerſitate:quæro † an ſit verum hoc quando vniuerſitas transfertur per titulum, in quo requiritur particularis rerum traditio, vt in venditione hereditatis vel alterius vniuerſitatis iuxta l. qui tibi. C.de here.vel act.vendit. Conclude quòd ſic.ſecũdum Io.An. Cald. & communiter doc. in c. ex literis.infrà eo.& ſequitur do.Feli.in c.cũ ãm.in iiij.col.de prĕſcrip. dicens hãc eſſe cõmuniorem opinionẽ idẽ tenet ipſe do.Feli.in d.c.cũ Bertoldus. in fi.de re iudic. licet Pau. de Eleaza

de Eleaza.contrariũ tenuerit, vt in dictis locis fit mẽtio.& eum ſequitur do.And.Barb.in c.quanto. in viij. col.de iudi.refert tamen Bald.in l.j.C. de bonis liberorum tenentẽ quod s̃.dixi.& vide quæ j̃.dicam. q. xxv.

¶ Vigeſimotertiò quæro † quando dicatur iuſpatro. eſſe in vniuerſitate vel adhærere vniuerſitati. & ſic quid ſit vniuerſitas de qua nos loquimur.docto. cõmuniter poſt Inno.in d.c. ex literis. concludunt quòd vniuerſitas in propoſito noſtro dicatur illa quæ abſq; alia expreſſione iura vniuerſitatis in ſe continet: ſicut eſt villa vel caſtrum,quæ in ſe continet iuriſdictionẽ, honorem, diſtrictum,& iuſpatrona.& ſimilia.vel aliter dic, quòd vniuerſitas dicitur quæ continet in ſe corporalia & incorporalia. ita Bal. in conſi.ſuo xxxij. incipien. quidam nobilis in iij. volu. Et propterea ibi dicit,quòd conſideranda ſunt verba contractus vtrum venditio ſit facta ſub forma vniuerſitatis:an vero ſint venditæ res corporales tantum exemplificando vt per eum. hinc etiam dicit Paul. de Caſt. in conſilio ſuo cxxxiiij.incip.notandũ.in j.col.vbi allegat iura & autoritates ad hoc:quòd vendito caſtro venit in venditione iuridictio.imperium, & ſimilia. & quòd vendito caſtro vel villa tranſeat iuſpatrõ.nemo negat,vt dicit do. Cardi.in d.c.ex literis in xj. quæſt.poſt Io. And. ibi.Idem ſi detur caſtrum, villa.vel ciuitas in feudum in qua ſit iuſpa.tũc etiã trãſeat ipſũ iuſpa.Ita probatur in c.cùm ſæculũ.& ibi not.infrà eo. & firmat Oldra in conſilio ſuo cccxij. incipien. thema quæſtionis: non tamen poſſet iuſpatro. dari in feudum particulariter & de per ſe.ita notatur in dict.c. cùm ſæculum. Firmat Ludouicus Roma. in conſilio ſuo ccclxviij. incipiente. præſens conſultatio. vbi fortius dicit quòd non valeret conſuetudo in cõtrarium etiam tãti 41

temporis

temporis cuius memoria in cõtrarium non exiſteret, ex bonis fundamentis de quibus per eum. Prædictam etiam concluſionem Inno.& docto.vbi s.firmat Bald. in conſil. ſuo cclxxxv.incip. quædam mulier. circa fine.in iij.vol. nec ab ea deuiat in l.fi.in vlt. col. in prin. C.de edic.diui Adria. tol. Et facit quod ponit Abbas poſt alios in c.ij.in vj.col.de ord.cog.& Bart.in l.j. in j. col.ff.de eden.& Bald.in dicto conſilio pulchrè declarat quid ſit totum vniuerſale,quid integrale, quid numerale.Ex prædicta concluſione inferunt docto.in dictis locis.&Io.And.in additio.ad Spe.in hoc tit.in additione magna in prin.quod ſi habens fundos aliquos in villa dicat,vendo tibi omnia iura quæ habeo in villa:non tranſit iuſpatro. quod ibi habeatur. quia hoc caſu non ſubeſt aliqua vniuerſitas, cui adhæreat iuſpatro. & perinde eſt ac ſi diceretur vendo tibi talem & talem fundum. Et comprobat do.Cardi.in d.c.ex literis.in xj.q.dicens.quod ſi hoc caſu tranſiret iuſpatron. ſequeretur abſurdum,quod nihil habens niſi iuſpatro. poſſet illud vendere, dicendo vendo omnia iura quæ habeo in ciuitate vel prouincia. Hanc concluſionem etiam tenet Rom. in ſuis ſingularibus charta ij. in ſingulari incipi. volo tibi dicere. & idem dicunt docto. quando dicatur vendo omnia bona quæ habeo in tali villa:quia tunc non tranſit iuſpatro. & ibi ita etiã firmat do.Cardi. in dicta q. xj. & mouetur: quia eo caſu perinde eſt ac ſi eſſent tot contractus quot ſunt res. l. ſcire debemus.ff.de verbo.oblig.ſed iuſpatro.de per ſe, vendi non poteſt. C.de iur.ṗ.eo.igitur,&c.Item militaret abſurdum, de quo ſuprà in præcedenti difficultate. Et pro iſta opinione etiam facit: quia iuſpatron. non eſt de bonis. ita formaliter dicit Bald. in præalleg. conſil. cclxxxv. Contrarium tamen in hoc puncto,

ćto,ſcilicet quòd ſi vendo bona,&c.iuſpatro. trāsferatur,tenuit Gof.in libellis ſuis in hoc titu. in verſi. item transfertur & ſequitur do.Abbas in d.c.ex literis. referens quoſdam alios ita tenere,& mouetur Abbas per l.bonorum,la ij,ff.de verbo. ſignifi. vbi bonorum appellatio,ita continet vniuerſitatē ſicut hereditas, ſed vendita hereditate tranſit iuſpa. vt communiter doćtores concludunt,in d.c.ex literis.& latè ibi proſequitur do.Card.in xj.q.& ſatis ſ.dixi,igitur etiā tranſibit venditis bonis:& in veritate ille text. probat ineuitabiliter opinionem iſtam.pro qua etiam adducco idem ſenſiſſe Bald.in d.l.fin,in vltima colum. C. de edic diui Andri.Tollen.vbi dicit ꝙ ſi vendo omnia bona mea non tranſit iuſpatrona. † quia dićtio mea, eſt domi- 42
nij ſignificatiua: ſed patronus non eſt dominus:vt ipſe dicit niſi abuſiuè,ſentit ergo Bald, quòd aliud eſſet quando in venditione ſimpliciter diceretur vēdo bona ſine illa dićtione mea.& tenendo hāc opinionem: ego eam limitarem prout limitabam aliàs legendo d. c. ex literis,ſcilicet vt non procedat, quando vendens nihil penitus haberet,niſi iuſpatronatus:quia tunc dicendo vendo bona quæ habeo, non tranſiret iuſpatronatus quod probo ex pluribus.& primo, quia ſi aliter dicamus,concederetur per indirećtum quod direćto non conceditur contra regulam cum quid vna via, de regu.lib.vj.cum ſimilibus,præterea & ſecundò hoc caſu nulla eſt vniuerſitas rerum,cui inhereat iuſpatronatus prout doćtores requirunt in concluſione præmiſſa. 1
Tertiò probo,quia hoc caſu committeretur ſimonia: quia animus contrahentium tantummodo ſe haberet ad iuſpatronatus cū aliud non habeat vendens.Quartò & vltimò probo,quia regula iuris eſt, ꝙ vbi genus non poteſt verificari niſi in vna ſpecie habetur pro

ſpecie

ſpecie.l.iij.ff.de liberis & poſthumis. & ibi no.& in c. quoniam Abbas. & in c.ex parte. de offic.deleg. Ergo ſi dicat vendo omnia bona & vendens non habeat niſi iuſpatro.cenſetur ipſum iuſpatr.venditum:quod eſt prohibitum. c. de iure. ĵ. eod. cum ſimilibus. Et hoc etiam dixit do. Cardin.in d. c. ex literis. in xj. q. vt ſ. retuli ad aliud propoſitum. Et iſta videtur mihi veritas in hoc puncto. Et iſtam limitationẽ ex eiſdem rationibus credo militare vbi venderetur hereditas. Et per iſtam limitationem tollitur vnum fundamentum Cardi. qui vt ſupra retuli tenuit contrarium eius quod ego ſupra firmaui. Alia etiam fundamenta in contrarium adducta tolluntur per dictum text. in d. l. bonorum. Inferunt etiam ex præmiſſis Inn. Io. And.& Abba.in d.c.ex literis.quod ſi venditur fundus vel palatiũ in quo ſit capella iuriſpa.ipſum iuſpatro. non venit in tali venditione, etiam quod non habeatur aditus ad dictam capellam niſi per fundum vel palatium. Et ratio eſt ſecundum eos:quia palatium vel fundus non eſt quid vniuerſale ſed res particularis. Contrariũ tamen dicit Bart.in l.ſi mercedem.§.ſi cum fundũ.ff.de actio.
43 emp.per illum text. cõcludens † quod venditio fundo in quo ſit capella,venit in venditione ipſa capella niſi ad eam habeatur aditus ex publico. quod dictum referunt doct. in d.c. ex literis:ex Ludoui.Ro.in notabilibus ſuis,in ſecunda charta,in ſingulari incipiente, ſi vendo fundum. vbi etiam tenet hanc partem. Et multa allegat quæ non faciunt ad propoſitum : quia loquuntur in caſu, quando venderetur : vniuerſitas. ſed vt dictum eſt fundus vel palatium non dicitur quid vniuerſale.Iſtam etiam partem tenet do.Card.Floren. in c.cum ſęculũ.in iij.q.ĵ.eo.& in cõſi.ſuo cxxij. incip. in nomine indiuiduæ trinitatis. in j. col. mouetur ex multis,

multis,ſed potiſſimè ex d.§.ſi cum fundũ.qui tex. verè fortiter ſtringit. ita vt de facili diſputando teneri poſſet hæc pars. tamen præcedens eſt cõmunis vt atteſtatur do.Abb.in d.c.cùm ſęculum.Concludens cõmuniter doctores eam tenere etiam in caſu ꝙ fundus ſuper quo eſſet capella fuiſſet in feudum datus. ꝙ eſt fortius vt ibi per eũ.Et hanc opinionẽ dicit etiam eſſe cõmunem. Abbas in diſputatione ſua incipi. Augerio. in x. col.in princi.Licet dicat contrariã partem poſſe ſuſtineri ex rationibus de quibus ibi per eum. Præmiſſam etiam concluſionẽ reperio tenere Bal.in l.fi. in penul. col.in fin.C.de edic.diui Adria.tollen.vbi dicit ꝙ ſi habeo eccleſiam in fundo meo, & dono tibi fundũ, non tranſit eccleſia:etiam ſi ad eam nõ ſit acceſſus niſi per fundum.ratio eſt ſecundũ eum:quia nõ eſt eiuſdẽ conditionis eccleſia cũ ipſo fundo:licet ſecus ſit,vt ipſe dicit in ſepulchro:quod bene trãſiret ſecundũ eum:quia potius in facto quã in iure conſiſtit. Ex quibus verbis colligit ſolu.ad d. §. ſi cum fundũ. vbi præſupponitur quòd vendito fundo tranſeat in venditione ſepulchrũ: vel ſolue vt per Abb.poſt Innoc. & alios in d.c.ex literis. & conſidera quòd iſta pars eſt tutior in venditione loquendo:quia eam tenẽdo euitatur dubium ſimoniæ. ¶Vigeſimoquartò quæro circa prædicta † an ven 44 ditis honorantiis tranſeat iuſpatrona. videtur dicendum quod ſic. quia iuſpatronatus eſt honor vt patet in diffinitione ſui. de qua per docto. ſuper hác rub. dum dicunt quod eſt ius honorificum,&c. Item iſtud verbum honorantias, videtur quid vniuerſale igitur, &c. in contrarium conſuluit Baldus in conſilio ſuo. cclxxxv.incip. quædam mulier. verſus finem in tertio volumine,ſecundũ primam impreſſionem.& in conſi. xxxij. incipien. quidam nobilis. eodem volumine. &

no & capitulo ſancti Stephani Magũtini: quia in venditione expreſſerat curiã, agros, vineas, decimas, cenſus, iuſpatro. cum omnibus iuribus, &c. conſuluit tamen Ioan. Andr. ibi aduertendum eſſe ne fiat expreſſio iuriſpa. venditione coniuncta, ſcilicet, per quam dici poſſit iuſpat. expreſsè venditum: tunc enim non valeret venditio reſpectu iuriſpatr. c. de iure. ĩ. eod. & omnia verba Io. And. vbi ſuprà. ibi Gemin. refert licet aliam opinomem tenere videatur: vt infrà dicam. Et iſtam opionem Io. An. ipſemet refert & cum ea trãſit in additio. ad Spec. in tit. hoc in additiõe magna poſt prin. & eam etiam refert Ludouic. Roma. in conſi. ſuo ccclxviij. incip. præſens conſultatio. licet omnia eius dicta non referat. eam etiam refert & ſequitur Ab. in c. illud. in ij. col. ĩ. eo. & do. Card. Flor. in c. ex literis. in xj. q. ad fin. ĩ. eo. Iſtam eandem concluſionẽ tenet Bal. in l. fin. in vlt. col. C. de edic. diui Adri. tollen. vbi dicit, quòd ſi dicatur vẽdo tibi caſtrum, & patronatũ: trãſit in venditione tale iuſpa. quia vt ipſe dicit inutilis ampliatio nõ vitiat. allegat l. cũ precario. ff. de præcario. & l. ſi tã auguſti. ff. de ſeruitutibus. Et hoc idẽ videtur ſentire Bal. rectè cõſiderãti in con. ſuo cclxxxv. incip. quædam mulier. vbi cõcludit † quòd ſi quis vendit oẽs 47
honores, & honorantias, & iuſpatronatus: trãſit ipſum iuſpatronatus. & mouetur, quia illud verbũ honorantias: non eſt terminus vniuerſalis: ergo ſentit quòd ſi eſſet terminus vniuerſalis, trãſiret non obſtãte expreſſione facta. idẽ clarè cõcludit Io. de Ana. in c. querelã. in fi. ĩ. de ſimo. idem etiã tenet Oldra. clarè in conſ. ſuo cccxij. incip. thema quæſtionis. Aliã opi. in hoc pũcto tenuit Io. Cald. in d. c. vnico. e. tit. li. vj. & diſtinguendũ ſit, quòd aut expræſſio iuriſpatronatus fuit facta declaratiuè: vt quia dicatur vendo villã cum omnibus iuri-

bus ſuis, videlicet iuriſdictione, honore, iurepatr.&c. & tūc tranſeat iuſpatronatus: quia talis declaratio nō inducit nouā vel ſingularem venditionē, aut verò fuit facta expræſſio non declaratiuè ſed cōiunctiuè.& tūc licet ipſa expræſſio nō fuerit neceſſaria putat nō trāſire iuſpatronatus. Iſtā opinionē poſt multa refert ibidem Gem.in principio.in ij.col.& ita reſidet.vnde videtur iſtam tenere: ex quo eam refert vltimo loco: vt notat gl.in l.qui filiū.§.Sabinus.ff.ad Trebel.Io.Andr. in c.j.de pœnis.lib.vj.in nouella.& in cap.j.de ſenten. excōmuni.& probatur in l.ſi idē. cum eo.§.fin. ff.de iuriſd.om.iud.& in l.bona fides.vbi not.Bar.ff. depoſiti. & firmat Bal.in authentica ex teſtamēto.in ij.colum. C.de colla.& in l.ſi mater.C.ne de ſta. defun.& dom. Alexand.in conſ.lxxvij.incipientē,in cauſa & lite vertente cōrā reuerendo patre.in ij.col.& in conſ.clxiiij. incipiente,viſo proceſſu in principio in ij.volu.& alibi ſæpe doc. Aliam & tertiam opinionē in hoc pūcto tenuit Abb.Panor.in d.c.quærelā.de ſimo.diſtinguendo,quòd aut iuſpatr.exprimitur per dictionē,&: vt qa dicitur in vēditione vendo villā, & iuſpat.& iſto caſu iuſpat.non trāſit ſecundū eum. mouetur p gl.ibi dicē-

48 tem † q copulatiua facit copulatū venire principaliter.vñ dicit Abb.videtur hoc caſu eſſe venditū iuſpat. principaliter,ſicut eſt vendita villa: quod eſſe non poteſt: vt in ca.de iure.ij.eod. aut verò iuſpatronatus exprimitur per dictionē cū.& tunc tranſit qa illa dictio cū non denotat acceſſionē quandā, ſed per acceſſionē bene tranſit iuſpatronatus etiam in venditione: vt ſu pradictū eſt.igitur,&c.& ita dicit limitandū eſſe dictū Io.And.in d.c.vnico.ſed pro veritate prædicta diſtinctio eſt de mēte ipſius Io.Andr. Iſtam etiā opinionem quando apponitur dictio &,in venditione tenere vi-

videtur

detur ipſe Abb.in c.quanto in iij.col.de iudi. licet ibi nihil dicat quando apponitur dictio cum.Cõprobatur iſta opinio d.Abb.per doctrinã Bart.in ſimili in auth. ingreſſi.in penul.col.C.de ſacroſan.eccle.vbi dicit ꝙ 49
ſi quis dedicat ſe religioni cum bonis ſuis expræſſio bonorum nihil operatur.quia quẽadmodum bona tacitè veniebant acceſſorie pariter veniũt hoc caſu cum natura dictionis cum: ſit coniungere acceſſoriæ.l.j. & ij.ff.de peculio leg.§.ſi quis ancillas.& ibi notatur inſtit.de leg.ſi verò quis dedicaret ſe & ſua:tũc expræſſio fit per alium modum, quàm tacitè ineſſet ſecundũ gl.ibi nã tacitè bona veniebãt per quandã conſequentiam.ſed hoc caſu exprimũtur per ſe & principaliter: quia natura dictionis &: eſt copulare per ſe & principaliter vt d. l.prima ſecunda & tertiã. ff. de peculio legato. ita Bart.vbi ſ.inferens ad deciſionem quæſtionis: de qua ibi per eum. Iſtam tertiam opin. Abb.reprobat Ioan.de Ana.in d.c.quætelam.ad fi. Et mouetur,quia vna dictio poteſt poni pro alia prout eſt neceſſe.allegat glo.notabilem in l.eas cauſas. ff.de cond. & demonſt.& alia de quibus per eum. vnde dicit ipſe quando iuſpa. exprimitur per dictionem &: exponitur pro cum:vt ſic res potius valeat quam pereat. c.abbate.j.de verb.ſig.l.quoties.ff.de rebus dubiis.& ſic concludit ꝙ quomodocunq; fiat expræſſio iuriſpatro.ſiue per dictionem &:ſiue per dictionẽ cum:quod omni caſu trãſeat cum vniuerſitate vendita.& iſtud etiã videtur ſentire Bal.in dicta l.fi.C.de edic.diui Adr. tollen. vbi loquitur de dictione &. Et eodem modo loquitur Oldra.in dicto con.cccxij.quia in caſu ſuo erat cõceſſa ciuitas cum omnibus iuſtitiis, &c.nec non eccleſia ſancti Geruaſij cum omni integritate,&c. In hoc ſubtili pũcto verior videtur opinio,vt ex prędictis cõſtat:

quòd ſi iuſpatronatus exprimitur in venditione vniuerſitatis, eo modo quo ineſt in ipſa vniuerſitate. & ſic
50 per dictionem cum † quæ acceſſionem denotat, tunc trãſit cum ipſa vniuerſitate vendita: quia ſic nullũ prætium videtur eſſe ſtatutũ pro ipſo iurepatronatus. & ſic non poteſt dici ſimonia cõmiſſa. quæ opinio etiã mihi placet per rationes ſ. allegatas. & maxime per rationem, quæ habet quòd etiã in ſpiritualibus illa quæ inſunt ſine vitio exprimuntur, quando exprimuntur prout inſunt vt declarat d. Fel. in ſpiritualibus loquendo in loco ſ. in princip. allegato. & notãt doc. in l. iij. ff. de leg. j. difficultas ſtat quando iuſpatronatus exprimitur in vẽditione per dictionem & in hoc pũcto mihi placet opinio Abb. quæ vt dixi ſ. etiã eſt de mente Io. An. in fi. ſuæ doctrinæ in d. c. vnico. nec alio modo poſſunt verificari verba ſua ibi. Fundamentum eſt: q̃a expræſſio iuriſpat. fit per alium modũ quã inſit in vniuerſitate. quia exprimitur æquè principaliter cum vniuerſitate vẽdita. prout eſt natura dictionis &: vt ſuprà dictum eſt. non datur ergo ratio, quia venditio ita facta non dicatur de iure patr. ſicut de vniuerſitate & per conſequens eſt neceſſe dicere ſimoniã eſſe cõmiſſam. C. de iure. ĩ. e. vnde debem⁹ dicere, quod hoc caſu nõ tranſeat iuſpa. quam cõcluſionẽ corroboro per doctrinã Bar. in auth. ingreſſi. ſ. alleg. & inductã. Nec obſtat id q̃d dicit Io. de Ana. ſ. q̃ vna dictio exponatur ꝑ alia:
51 quia in deo † quòd in dubio verba debẽt intelligi propriè. l. nõ aliter cum vulgaribus. ff. de leg. iij. Et iſta concluſio maximè procederet in foro animæ vt puto: quia vbi dubitatur an actus ſit ſimoniacus, fiẽda eſt interprætatio in deteriorẽ partẽ fauore animę: iuxta no. per gl. in c. vnico. de ſcrutinio. facit tex. & ibi no. in c. iuuenis. de ſpõ. & habetur ꝑ d. Feli. San. in c. fi. in iiij. col. de præſum.

præſum.per hoc tradens limitationem ad regulá, quæ habet,quòd in dubio actus præſumitur licitus. & quilibet præſumitur bonus.quæ reg.limitatur etiá p eũdẽ aliis tribus modis.& ego aliàs pleniùs ipſam regulam ordinaui cum xiiij.limitationibus in c.nulli.de accuſatio. ¶†Sed hic ſuboritur quæſtio acceſſoria,an in ca 52
ſu prædicto quo vẽditio cenſetur ſimoniacha reſpectu iuriſpatronatus ex ꝑſſi,& deducta principaliter in venditione,teneat vẽditio ſaltem reſpectu vniuerſitatis & aliorũ ſub ea cõtentorũ: cõclude breuiter ꝙ ſic.Et ita ſentiũt oẽs doct.in qõne propoſita dũ dubitát, an expręſſior iuriſp.in vẽditione vniuerſitatis impediat quo minus iuſp.tráſeat pręſupponũt ergo ꝙ reſpectu aliorũ in vẽditione cõtẽrorũ nõ ſit aliquod dubiũ. & hoc clarè ſentit Io.And.in d.c.vnico. Et iſtá cõcluſioné cõprobo p deciſioné in terminis gl.quã ibi notant doct.maxime Abb.& Io.de Ana.in d.c.quærelam.de ſimo.vult enim illa gl.quòd qñ vẽdũtur plura principaliter & eſt aliquid quod vẽdi non poteſt retractatur cõtractus in omnibus rebus vẽditis. ſed ſolũ in re ꝓhibita vẽdi. facit reg.vtile.de reg.iur.li.vj.& bñ in propoſito facit l.j. & l.ex mille cum multis ſimilibus.ff.de euicti.Facit ẽt cõmunis concluſio doctorũ in c.cum M.de conſtit.& in c.dilectus primo.poſt gl.ibi in verbo approbãtes.de proba.vbi dicũt †ꝙ ſi quis recipitur in canonicum de 53
ꝑſti, & promittitur ſibi prima vacatura ; receptio in canonicũ tenet:& promiſſio vacaturæ eſt nulla. ꝙ ſatis probatur in d.c.dilectus.& in c.relatũ.e.tit.& multa alia exẽpla poſsẽt adduci.de quib. p gl.in dicta reg. vtile.& ꝑ doct.in l.j.§.ſi ſtipulanti.ff.de verb.oblig. Secundò dubitatur circa prædicta †an exprimens iuſpatronatus in venditione eo modo quo ſuprà,ſ.p dictionem :& poſito quòd in vẽditione nõ veniat. an ꝓptet 54

ſimoniā cōmiſſam in vendendo ipſum iuſpatro. illud amittat vēdens:vel priuari ſaltē debeat per ſententiā: Archi. in c.qui ſtudet.in q.j.dicit quòd nō priuatur nec priuari debet. & mouetur quia quando quis vendit iuſpatro. ius ſolū annullat contractū. d.c. de iure.ĵ.eo. & ibi do. Bartolo Bellencinus in apoſtillis ad Abbatē. illam deciſionē refert & cum ea tranſir. Contrariū tamen tenet gl.in c.quia clerici.in verbo ſpoliādo.ĵ.eo. dicens quòd quando venditur iuſpatrona. tunc applicabitur ipſum iuſpatrona. eccleſiæ cui per venditionē facta eſt ſimoniaca iniuria, & ibi etiā hoc tenere videtur Inn.dicēs quod quando venditur iuſpatro. eccleſia erit libera ab aduocato.in patrono.& ibidem Io. And. Card.& Abb.& cōmuniter alij. idem dicunt. & idem doct.maximè Car.in d.c.de iure. in vltimis verbis. & eſt gl.bona in c.vnico.in verbo eidē.eo.tit.lib. vj. ergo præſupponunt d.gl.& doct.quòd iuſpa.admittatur per talem venditionē.intelligit tamen Io.An.ibi ꝙ epō iure non. ſit priuatio facta. ſed quòd priuatio debeat fieri per ſentētiā.& ibi plenius.hoc firmat do.Car.Flo. in ij.oppo.poſt Goffr.ibidē quòd videtur equius.licet in hoc multi contradicant dicentes, ꝙ nullus proceſſus & nulla ſententia requiritur per text. ibi in verbo ſpoliando.ſed do.Card. & alij tenentes quòd prædixi exponunt verbum ſpoliando.in priuādo per ſententiā quā expoſitionē etiā Abb.Panor.ibi nō improbat Tertiò in fi.acceſſoriè requiritur ꝓ plenā intelligentia hu-
55 ius materiæ. † an poſito quòd iuſpa. non poſſit vendi vt ſ.ſi vendatur debeat pretiū reſtitui emptori videtur dicendum quòd ſic. ex quo iuſpatronatus ſibi venditū conſequi non poteſt. Contrariū determinat Io. Andr. do.Card.Flo.Abb.& cōmuniter cæteri in d.c. de iure. vbi decidūt ꝙ pretiū nō reſtituetur emptori:quia fuit

in mala

in mala fide emẽdo cõtra iuris diſpoſitionẽ arg.l.ſi fun dũ.C.de euic.& l.quẽadmodũ.C.de agri.& cenſi. li. xj. & c.de hoc ĵ.de ſimonia.& hoc etiã dicit dñ.Car.in d. c.quia cler.in vlti. verbis. Non etiã remanebit pretiũ apud venditorẽ:quia non debet locupletari cũ iactura emp.reg.locupletari.de reg.iur.lib.vj.vñ ſecundũ præfatos do.tale pretiũ applicabitur eccleſiæ cui fuit facta ſimoniaca iniuria. Et iſtam opinionẽ etiam tenet:quia abũdat in propriis terminis gl.in c.de hoc.in vlt. gl. ĵ. de ſimo:& etiam probatur in illo tex.& in §. & hãc.in autẽtico qũo oporteat ẽpos.& ibi notat Bar. multa alia ad hoc allegãs.Idẽ Bart. in §.præ oĩbus. quem legit cũ prin.in autẽtico de ſanctiſ.epiſ. vbi vult hoc eſſe regulare,ꝙ qñ aliquid aufertur ab aliquo,quia fecit iniuriã eccleſiæ debet ipſi eccleſiæ applicari.& refert & ſequitur Ioã.de Ana. in dicto c.de hoc. in vltimis verbis hoc intelligens ſecundũ diſtinctionẽ do. Ant. & Abb. ibidẽ ſup ſimili pũcto.de quo ibi ꝑ eos poſt glo.Quartò & vltimò dubitatur circa prædicta. pone † ꝙ ipſamet eccleſia patronata emat iuſp.an remanebit libera. quẽadmodũ ſi alius emeret vt ſ.cõcluſum eſt.gl. in dicto c.quia cler. videtur velle ꝙ eccleſia nõ remanebit libera alij tenẽt cõtra: qa ſecundũ eos delictũ perſonæ nõ nocet eccleſiæ. reg. delictũ de reg.iur.li.vj.Io.An.& do.Ant.ibi diſtinguũt.ꝙ aut ſolus prælatus emit,& eccleſia remanebit libera, qa delictũ ꝑſonæ nõ debet nocere eccleſiæ, aut verò prælatus cũ collegio emerũt. & tũc eccleſia nõ remanebit libera,ſed iuſpa. remanebit apud vẽditorẽ.& mouetur, quia delictũ prælati & capituli nocet eccleſiæ iuxta notata in.c.ij.de ord.cogni. & in dicta reg.delictum.Io.Cal.do.Car.& Abb.in d.c. quia clerici. tenẽt opinionẽ ꝙ indiſtinctè eccleſia remanebit libera. & dicit Abb. remouẽdo tacitũ cõtrarium, 56

rium, quòd eccleſia remanebit libera nõ rõne ſui con tractus.ſ.q̃ emerit: ſed ex eo, quia vẽditor debet ſpoliari ipſo iure patrõ.vẽdito.& ſi tu dicas iſto mõ eccleſia ex delicto reportabit cõmodũ, ꝙ videtur indignũ: rñdet d.Car.ibi quòd eccleſia, & ſic ipſi clerici qui deliquerũt emẽdo, poterũt alio modo puniri.& hęc opinio etiã mihi placet: quia in dubio eſt tenẽda opi. fauorabilis eccleſiæ arg. l.ſunt pſonæ. ff.de reli.& ſum. fu.in fi.ibi ſummã eſſe rationẽ quæ pro religione facit. Cõprobo etiã hãc cõcluſionẽ p doctrinã Hoſt.d.Ant. Ab.Io.de Ana.& cõiter doctorũ in d.c.de hoc.vbi concludũt ꝙ etiã ſi oẽs clerici eccleſiæ aliquid recipiãt ſimoniacè, illud totũ applicabitur ipſi eccleſiæ.& p hęc ſit expedita hæc xxv.quęſtio principalis.¶ Vigeſimoſextò quæro principaliter.quia vidimus, an & quando

57 in vẽditione vniuerſitatis tranſeat iuſpat.†an in locatione vniuerſitatis tranſeat iuſpatr.ita vt præſentatio ſpectet cõductori, ſi cõtingat eccleſiá vacare locatione durante. In hoc notabili pũcto dicas, quòd ſi locatio ſit perpetua vel talis, per quã vtile dominũ in conductorem ſit tranſlatum, tũc indubitanter tranſit iuſpatro.niſi fuerit in locatione exceptum. caſus eſt vbi ita ſummãt doc.in c.ex literis.ꝭ.eo. Si autem locatio ſit facta ad tẽpus modicũ, gl.& cõiter doct.ibi ſentiũt ꝙ nõ tráſeat iuſpa.quia dicũt quòd in caſu dicti ca.ex literis.ideo tranſit iuſpatro.in conductorem: quia in eum tranſit vtile dominium. & ſic ibi fuit locatio ad longum tẽpus.vbi ergo vtile dñium non transferatur prout in locatione ad modicũ tẽpus, volunt quòd non tráſeat iuſpa.& hãc concluſionẽ plenè & clarè firmat Pau.de Caſt.in conſ. ſuo lvij. incip.venerabilis vir.in j.columna & mouetur inter cætera: quia locare nihil aliud eſt quam fructus rei vendere, iuxta not.per Bart.

in l.

in l.cotem.§.qui maximos.ff.de publi. vnde non cẽſetur venditus fructus iuriſpatro. & ſic præſentatio vel ius præſentandi quia vendi non poteſt quemadmodũ nec vendi poteſt ipſum iuſpatro.c.de iure.ĩ.eo. & iſtã deciſi.Pau.de Caſt.refert & ſimpliciter ſequitur do.Feli.Sandeus.in c.cũ Bertold.in pe.col.ſ.de re iudi. Contrarium tamẽ in hoc mẽbro tenent domi.Card.Flo. & Abb.in d.c.ex literis.& mouetur do.Card.quia in conductorẽ ad tempus modicũ tranſit cõmoditas, dato ꝙ non tranſeat vtile dominiũ. igitur ſecũdum eũ tranſibit præſentatio,vel ius præſentandi:quod eſt quędam cõmoditas vel quidã fructus iuriſpa.ita do. Car.ibi. in j.q.licet non ita clare.Abb.autem ibi mouetur:quia cõductor vel colonus poſſidet naturaliter ſibi,licet ciuiliter dño.vnde ratione ſuæ naturalis poſſeſſionis poterit præſentare. Itẽ mouetur:quia quẽadmodũ colonus percipit alios fructus,ita debet percipere iſtũ fructum præſentationis.Tertiò & vltimò mouetur:quia tex. in d.c.ex literis.loquitur indiſtinctè:& ſic debet intelligi in omni locatione.Mihi placet opinio,primo loco relata:quę etiam videtur magis cõmunis.& eã comprobo tali fundamento:† nã conductor maximè ad modicũ tempus non facit fructus ſuos,qui breui tempore non renaſcuntur.l.diuortio.§.ſi fundum.& ibi Bal. & doct.notãt.ff.ſo.ma.ſed fructus pręſentationis eſt homini .quia non renaſcitur omni anno. ſed tantũmodo percipi poteſt tali, fructus vacãte eccleſia vel capella. igitur non ſpectabit ad conductorẽ. & tenẽdo iſtã cõcluſionem non obſtant fundamẽta do. Card. & Abb. ſ.in cõtrarium deducta.Primò enim nõ obſtat dicere ꝙ cõductor habet alias cõmoditates & alios fructus: ergo iſtũ fructũ pręſentationis habere debet: quia cõſequẽtia nõ eſt bona:ex quo vt ſ. dixi pręſentatio eſt 58

Aa 5 fructus

fructus qui breui tp̃e nõ renaſcitur. Secũdò reſpõdeo vt per Pau.de Caſt.vbi.ſ.ꝙ fructus pręſentationis emi non põt quẽadmodũ alij fructus. ſed cõductor cẽſetur fructus emere vt ſ.dictũ eſt.igitur.&c. Nõ obſtat mõ ſecũdũ dũ dicebatur ꝙ cõductor vel colonus poſſidet naturaliter ergo pręſẽtare põt:quia verior opinio eſt quòd colonus non poſſidet ſibi,aliquo mõ,nec ciuiliter nec naturaliter.l.nõ ſolũ.§.ꝗ vulgo.vbi glo.& Bar. ff.de vſuca.gl.in §.poſſidere.inſti.de interdic. Barto.in l.j.in fi princip.j.ff.de acqui.poſ.& faciũt notata in l.colonus.eo.ti.Non ob etiã vltimũ.l.quod dictũ.c. ex literis.loquatur indiſtinctè:quia nõ eſt abſurdum intelligere illũ tex.& limitare vt tãtũ ꝓcedat in conductore ad longũ tempus ꝓpter fundamenta.ſ.facta.arg.l. non eſt nouum.ff. de legibus. & ſic remanet expedita hæc notabilis & quotidiana quęſtio quã alibi ita plenè tactã non reperi.ſed ſuboritur quęſtio acceſſoria ad prædicta

59 † quid ſi ſit conſuetudo ꝓut eſt Mediolani quòd vicini vel parochiani rectorẽ pręſentent epõ.& reperiatur domus alicuius ex illis parochianis locata, an pręſẽtatio ſpectabit ad cõductorẽ:an ad dñm domus. in hoc puncto ego credo attẽdendos eſſe terminos cõſuetudinis:quia conſuetudo non egreditur terminos ſuos.vt dicit Bart.in l.poſt dotẽ.ff.ſol.ma.in pen.col. in aut.qui rem.in fi.C.de ſacroſan.eccle.do. Alexã.in cõſilio ſuo ix.incip.viſo themate.in princ.in iij.vol.Cõſiderabitur ergo an dñi domorũ tãtum præſentare conſueuerint:an etiã conductores. & ſic illi qui habitãt in illa parochia.& vide quę dicam ĩ. q. xxviij.an autem talis præſentatio quæ fit ex dicta cõſuetudine fiat vigore iuriſpatrona.declaraui ſ.ſuper verbo competens alicui. in xxv. quæſtione. in fine. ¶ Vigeſimoſeptimò

60 quæro † an cũ vniuerſitate pignori data trãſeat iuſpa.

ita vt

ita vt vacante poſteà eccleſia vel capella poſſit creditor præſentare. Conclude breuiter quòd non caſus eſt ſecundũ cõmunem intellectum, vt per Abb. ibi in primo notabili. in c. cũ Bertoldus. ſ. de re iudice. & ibi nota. & in c. ex literis. j. eo. & firmant Io. de Imol. & Ab. in c. fi. in fi. ſ. de conceſ. pręb. & ſi tu dicas quę eſt ratio diuerſitatis, quare iuſpat. trãſit cum vniuerſitate vẽdita, vel alienata, vel cũ hereditate, in qua quis ſuccedit, & non cũ vniuerſitate pignorata: doctores in dictis locis plures rationes aſſignarunt Gof. etiã in d. c. ex literis. vt ibi referũt Io. And. & do. Card. dixit rationẽ eſſe: quia licet p cõtractũ pignoris tranſeat poſſeſſio in creditorẽ, tamẽ abſurdũ eſt quòd ratione talis poſſeſſionis poſſeſſio eccleſiæ tranſeat in creditorẽ. ſed vt dicit do. Card. vbi ſ. hoc non eſt reddere rationẽ: nec probatur cauſa abſurditatis. aliã rationem aſſignauit Inno. vbi ſ. dicẽs, ꝙ ideo contractu pignoris non tranſit iuſpat. quia in creditorẽ nõ tranſit vtile dñiũ, nec directum. iſta etiã rõ vt vides nõ tollit difficultatẽ. aliã rationẽ aſſignauit Hoſt. vbi ſ. dicens ꝙ ratio eſt. † quia 61
pignus nõ conſiſtit niſi in his, quæ quis de bonis ſuis facit obnoxia. l. qui filios. C. quę res pigno. ob po. c. j. & ij. ſ. de pig. iſta etiã ratio nõ eſt bona: quia licet de per ſe iuſpatronatus. non poſſet obnoxiari, tamen videretur dicendum ſecus eſſe, quando vniuerſitatis, in qua eſſet iuſpatronat. obnoxiaretur: vt in ſimili videmus, quando vniuerſitas venditur vt diximus ſuprà. in viij. quæſt. & notatur in d. c. ex literis. vnde melior ratio & communis eſt quam aſſignauit glo. vlti. in d. c. cũ Bertol. ſcilicet ꝙ ideo non tranſit iuſpa. in contractu pignoris: quia creditor tenetur reſtituere oẽm fructum vel quaſi quem capit ex pignore, vel in ſortem cõputare: & ſi fructum conſumpſit tenetur eſtimationẽ computare

putare: vt no.in l.j.& ij. C. de pigno. actio. & in c.j.de vſur.ſed ſi iuſpatrona. trāſiret in creditorē & præſentaret nō poſſet reſtitui ipſe fructus,ſcilicet ipſa præſentatio.nā ſi creditor pręſentaret, & pręſentatus inſtitueretur:non deberet poſtmodū remoueri vt in c. cōſultationibus.§.co.& in c.querelam.de elec.non poſſet etiā dari æſtimatio:quia præſentatio eſt ineſtimabilis, tāquā res annexa ſpiritualitati.& iſtā rationē ſequūtur Ab.& doc.Feli.circa fi.& cōmuniter do.in d.c. cū Bertol.& ēt Ab.illā tenet ī d.c.ex literis.ī ij.col.licet de gl. in d.c.cū Bert.nō faciat mētionē.ex hac ratione infert Abb.in d.c.cùm Bertol. in colū. penul. ꝙ ſi ratione iuriſpatro.aliqua penſio deberetur patrono, illa trāſiret cum pignore in creditorē:eo quia poſſet reſtitui & in debitum cōpenſari:& ſic ceſſat hoc caſu ratio prædicta.quod eſt nota dignū. Aliqualiter tñ prædictę conclusioni repugnare videtur,quod dicit Ro.in ſingulari ſuo incipiēte quęritur à me charta xv.col.iiij.allegādo tex.in l.eleganter.§.fi.ff.de pigno. act.vbi cōcludit, ꝙ creditor in caſtro ſibi pignori dato poteſt iuriſdictionem exercēre:tñ ſi rectè perpēdis ex prædictis patet ſolu.

62 ¶ † Vigeſimooctauò quæro an cū vniuerſitate in dotem data tranſeat iuſpatronatus. ita quòd vacante eccleſia vel capella præſentatio ſpectet ad maritum & non ad vxorem. Iſtam quæſtionem attingunt domini de Rota in deciſionibus nouis, deciſione x. incipiente. fuit dubitatum.ſub hoc eo. tit. & decidunt quòd maritus poterit præſentare.& hoc maximè procedit ſecundū eos.ſi hoc habeat conſuetudo.ſi tñ cōcurrāt maritus & vxor, pręſētādo præfertur pręſentatus ab vxore.& ꝙ maritus poſſit pręſētare,mouētur: quia maritus eſt dñs rei ū dotaliū viuēte vxore l. doce ancillā. C.de rei vēdi. vel ad minus habet vſūfructum

ctú in rebus dotalibus.ex quo tenetur onera matrimonij ſupportare.c.per veſtras. de dona..inter vir. & vxo. Præterea dicunt ipſi,præſentare eſt fructus iuriſpatro. ergo cum maritus ſit in poſſeſſione villæ vel alterius vniuerſitatis,in qua ſit iuſpa.meritò eo iurepat.vti poteſt.c.conſultationibus.ĵ.eo.quod autem vbi concurrant maritus & vxor in præſentando præfertur præſentatus ab vxore:mouetur per ſimile. quia ſi tutor & pupillus concurrant in præſentando diuerſos, præfertur præſentatus à pupillo. vt per Io.And.in c. ex eo. de elect.li.vj.de hoc tamen vltimo dic vt ś.dixi ſuper verbo competens alicui.q.iiij. Contrariam opinionē tenet domi.Anto.de But.in c. fi. ś. de conceſſio. præben. quē ibi refert & ſequitur Io.de Imo.in fi. dicunt enim præfati doc,quod præſentatio in quæſtione propoſita ſpectat ad vxorem & non ad maritum. & mouentur quia iuſpa. eſt quædam honorificentia quo ad actum præſentandi:quæ nō eſt proportionabilis ad ſuſtentationem onerum matrimonij. ideo non tranſit in maritum. ſicut non tranſiret in creditorem occaſione pignoris ſibi dati:quia tales fructus non ſunt compenſabiles in debito & per iſtud fundamentum idem etiam tenet Abb. ibi ſubiiciens, quod iſta opinio eſt verior, ſubtilior,& elegantior.Eandem opinionem tenere videtur d.Fel.Sandeus in c.cum olim.in j.col.de maio.& obe.referendo do.Ant.& Imo. vbi ś. idem etiā clarius tenet d.Feli.in c.cauſam.in iiij.col.de præſcri. & allegat idem tenere Pau. de Eleaza. in diſputatione ſua, incip.patronus eccleſiæ ſancti Martini col. x. & in repe.c.nobis.in pe.col.ĵ. eo. & cum illa opi. Pau. vbi ś. tranſit ſimpliciter Pet.de Anch.in cle. plures.eo.tit.in iiij.col. vbi refert argumenta præfati Pau. Reperio tñ ꝙ do.Feli.in d.c. cū Bertoldus.in vlti.col. dicit ꝙ cum
ſemel

ſemel allegaſſet in Rota opi. Imo. in d.c.fi.nõ fuit exauditus.& ꝙ pro opi. Rotæ adducebatur tale fundamentum. nã maritus lucratur fructus perceptos & cõſumptos. vnde cùm nõn habeat eos reſtituere, fruſtra fit æquiparato de ipſo ad creditorẽ, qui debet fructus perceptos reſtituere. prætereà adducebatur, vt ipſe dicit aliud fundamentũ:quia tex.in d.c. ex literis.ꝟ.co. ſolũ conſiderat ꝙ cum vniuerſitate tranſit ius præſentãdi: & ſicut ad poſſeſſorẽ tranſeunt alij fructus rei poſſeſſe: ita tranſibit præſentatio. ſubdit tamen do. Feli. ꝙ pro tunc nõ fuit aliter cõcluſum in Rota, eo quia etiã do. Ant.de But.& Abb.in d.c.fi.tenent cõtra Rotam. Pro
63 iſta etiam opi.ego adduco ſimile bonũ.† nam maritus non poteſt percipere fructus ex rebus dotalibus, quando in breui non renaſcuntur.l.diuortio.§.ſi fundum.& ibi not.ff.ſolu. matri. ſed præſentatio eſt homini:quia non fit omni annõ ſed raro.ſ.vacante eccleſia. ergo ad maritũ non debet ſpectare in pũcto iuris videtur mihi verior opinio, quod ad maritũ tranſeat ius præſentandi.& intantũ tranſeat ꝙ ad vxorem nõn ſpectet. & ſic approbo opi. Rotæ in vno:in alio tamen mihi vera nõ videtur.ſ.inquantũ dicit, ꝙ ſi maritus & vxor concurrãt, ꝙ præfertur præſentatus ab vxore. id enim falſum videtur, & hoc totũ dico ineuitabiliter probari in d.c. ex literis.à fortiori. ibi enim iuſpa. tranſit in conducto rem vniuerſitatis ad longũ tempus:& tamẽ minùs ius habet talis in rebus conductis quã maritus in dote. vt expreſsè dicit Bal.in l.doce ancillã.C. de rei vendi. maritus enim habet propriè dominiũ dotis, vt dicit Bald. in l.in rebus.in iij.notabi.C.de iure do. patronatus ergo tranſire debet in maritũ cum vniuerſitate in dotẽ data.ibi etiã præfertur cõductor locati in pręſentatione.ergo etiam debet præferri maritus vxori à fortiori.

quic

quicquid dixerit Rota, cuius fundamentum non eſt concludens in propoſito noſtro, vt de ſe.patet.& per d. ex literis. etiã reſpondetur ad vnum argumentũ quod fit pro contraria parte, ſcilicet ꝙ vbi in aliquo titulo etiã vniuerſali requiritur ſpecialis traditio rerũ. Non poteſt tranſire iuſpa. ꝙ ſingulariter tranſire nõ poteſt. quo argumẽto inter cætera fundabatur Pau. de Eleaza.in dicta ſua diſputatione.prædictum enim c. ex literis.probat contrariũ vt etiam ibi dicit Ioã. de Ana.col. ij.& do. Anto.de But.& etiam do. Car Flo.q.xj.& plenè ꝟ.dicam.in vlti.q.huius verbi,in ver.ſed hic ſuboritur quæſtio.Et tenẽdo iſtam opinionẽ,non obſtat etiã fundamentũ doctorum contrariũ tenentium:dum dicunt,quod iuſpat.vel præſentatio eſt quædã honorificentia,quæ non eſt proportionabilis ad onera matrimonij ſuſtentanda,propter quæ onera datur dos.quia ad iſtud fundamentũ credo faciliter reſponderi poſſe, vnde dico ꝙ licet verum ſit ꝙ præſentatio non ſit fructus habilis ad ſuſtentationẽ onerum matrimonij:ſufficit quod ipſa vniuerſitas in qua eſt iuſpa.ad id ſit habilis. & vbi vniuerſitas transfertur non conſideratur ipſum iuſpatro. ſed tranſit acceſſoriè. patet in dicto c. ex literis. vbi locatur vniuerſitas in qua eſt iuſpatr. & tamen verum eſt dicere quòd iuſpatr. locari nõ poteſt. argu.c.de iure.ꝟ.eo.& tamen tranſit cum vniuerſitate locata.Ratio eſt,quia ipſum iuſpat.nõ habetur in conſideratione ſed tranſit acceſſoriè. iſta ſunt verba Abb. in effectu poſt alios in d.c.ex literis.in primo notabili: vbi dicit quòd ideo ibi iuſpatro. tranſit cum vniuerſitate:quia cõtractus videtur initus ſuper rebus temporalibus, & non ſuper iurepatro. Pari modo dicimus quando vniuerſitas in qua eſt iuſpatro.venditur: certè pretium non eſt proportionabile ad iuſpatr.d.c. de iure.&

re.& tamen tranſit in emptorē:vt dixi ſ.in vij.q. huius
64 verbi.Ratio eſt † quia iuſpat. non cōſideratur in venditione, ſed acceſſoriè tranſit. In propoſito ergo dicamus ꝙ licet verum ſit quod iuſpat.vel præſentatio nō proſit ad onera matrimonij ſuſtētanda,tamen acceſſoriè tranſeat cū vniuerſitate in dotē data: quia nō conſideratur ipſum iuſpa.de per ſe. & hāc ſolu. arbitror veriſſimam.Non obſtat etiā aliud ſcilicet inquantum dictum eſt ꝙ maritus nō poteſt percipere fructus, qui in breui non renaſcuntur quia dico ꝙ maritus non percipiet iſtum fructū præſentationis tanquā maritus & tanquā iuſpa.ſit de rebus dotalibus. ſed percipiet tanquam poſſeſſor vniuerſitatis.& per quandā conſequentiam vt dixi ſ.Et in iſtam opinionē etiā inclinare videtur do.Card.Flor.in cle.plures.in vj.q.eo.tit.vbi reprobat opi.Pau.de Eleaza.in d.ſua diſputatione. & ſic remanet proſtrata opi.do.Anto.Imo.& ſequaciū de quibus ſ.Cogita tamē bene ſi caſus cōtingat propter autoritatē tantorū patrū.Et tenēdo præmiſſam opi.ex ea inferri poteſt ad aliā deciſionem,ꝙ ſi quis decedat relicta vxore vſufructuaria plenaria, ꝙ præſentatio ſpectabit ad eā,& non ad heredē,præſuppoſito ꝙ in hereditate eſſet iuſpatr.Tenēdo tamen aliam opi. de qua.ſ. contraria concluſio eſſet fienda quære bene conſidera omnia prædicta. & iſtū vltimū punctū in ſpem attingūt moderniores repetētes in l.Titia.§.Titia.q. xxxix. ff.de ſena.ij.& quædā alia pūcta ibi in propoſito attingunt de vſufructuaria,an & quādo ei cōpetat ius præſentandi: ſed ex prædictis ad illa colligitur deciſio, & faciunt quæ dixi ſupra in quæſtione xxvj. huius verbi.
65 ¶ † Vigeſimonono quæro an iuſpatronatus tranſeat in fiſcum ex confiſcatione bonorum.iſtam difficultatem ſentit gloſ.in c.filiis.xvj.q.vij.dicit enim illa gloſ.

quod

quod iudex laicus poteſt cum vniuerſitate priuare aliquem iurepatrona. ſed per ſe non poteſt allegat tex.in arg.in d.c.ex literis.ꝟ.eo.vult ergo d.glo. quod ſi iudex confiſcat bona alicuius,quod etiam iuſpatro. tranſeat cum ipſis bonis. Eandē opi.tenent Ioan.And. & Abb. in c.nobis.ꝟ.eo.idem Abb.in c.cum laici.ꝟ.eo. & in c. quanto.in iij.colum.poſt do.Anto.ibi ꝟ.de iudi.ſed ibi do.Anto.nihil dicit de hoc. idem tenet do.Card.Flor. in d.c.quanto. dicens ita ſe conſuluiſſe & ibidem Ioā. de Imo.& allegant d.c.ex literis. & glo. ſingularem in d.c.filiis.Contrarium decidere videntur glo. in c. ſatis peruerſum in ſimili. 50. diſtin. & clarius in propoſito noſtro gloſ. in cle. paſtoralis. in verbo ſubiectæ. de re iudi. quæ formaliter dicit quod per damnationem vel confiſcationem iudicis ſecularis non perdit quis iuſpatro.ſed Abb.in dictis locis reſpondet quod non obſtant dictæ glo.quia loquuntur quando iudex ſecularis in ſpecie & de per ſe vellet priuare aliquem iurepatro. tunc enim non poteſt d.c.quanto.de iudiciis.Nec conſuetudo in contrarium valeret ꝙ iudex laicus ſe intromitteret de iurepat.ita concludunt domini de Rota in antiquis deciſionibus ſub tit.de cōſuetu. deciſione iij. Et iſtam opi.videtur tenere Bal.in l.j.C. de bonis libe. & in l.fi.in penul.colum.C.de edic.diui Adria. tol.vbi dicit quod ſi iudex ſecularis mittit aliquē in poſſeſſionem hereditatis videtur etiā mittere in poſſeſſionem iuriſpatr. & iſta opi.bene probatur argu.d.c.ex literis. vbi iuſpatr. tranſit in eum in quem tranſit vniuerſitas.

¶ Probatur etiam : quia ea quæ tranſeunt ad heredem extraneum tranſeunt in fiſcum.l.j.ij.& iij.& ibi not.ff. de bonis damna.& faciunt no.per Bar.in l.ſi finita.§. ſi de vectigalibus.ff.de damn.infec.ſed iuſpatr.tranſit ad extraneos heredes vt not.in c.j ꝟ.eo. & in c. filiis. poſt

gl.xvj.q.vj.igitur,&c. Opinionem tamen quam ſuprà dixi velle gloſſ.in d.clem.paſtoralis. tenet Archi.in c. filiis.xvj.q.vij.& do.Ant.de But.in d.clem.paſtoralis. dicens,quòd imo in confiſcatione bonorum nõ trãſit iuſpatro.& mouetur ex pluribus: & inter cætera.quia iuſpatro.eſt quid ſpirituale. cap.quanto de iudiciis.& ideo ſecũdum eum non poteſt iudex ſecularis pronun tiare tacitè vel expreſsè directè vel indirectè.ſuper eo allegat c.tuam.de ord.cogni.itẽ mouetur do.Ant.quia certi ſunt modi inducti à iure canonico,per quos trãſ-ferri poteſt iuſpa.in aliũ.de quib.in c.cum ſæculum.& in c.j.ĩ.eo.li.vj.ſed inter illos modo nõ reperitur iſtæ, ſ.per viã cõfiſcationis iudicis ſæcularis. ergo ſtabimus ſub regula negatiua,eo maximè ſecundũ eũ.quia iſtud videtur exorbitans ꝙ ius ſpirituale ſine licẽtia epiſcopi per laicum in aliũ transferatur.& ſic non debet fieri extenſio.ar.l.ſi verò.§.de viro. ff.ſolut. matri.& reg. quæ à iure,de regul.iur.lib.vj.ſubdit tamen ſub dubio fortè quòd iudex eccleſiaſticus propter delictum commiſſum, ex quo bona veniunt confiſcanda poterit illud ius confiſcare fiſco eccleſiæ.argumẽto notatorum per gloſſ.in cap.quia diuerſitatem.de conceſ.præben. Iſtam opin.& fundamenta do.Anto.refert & ſequitur Ioan.de Imo.in l.inſulam.ff.ſol.matr. ſubiiciens quòd hæc pars forte eſt de iure verior. & etiam mouentur præfati doctores in clem.paſtoralis.de re iud.in §.rurſus.in fi.vbi illa ſententia Imperatoris non trahitur ad feudum eccleſiæ,quod tenebat rex Robertus condemnatus vt ibi. Iſtam etiam opinionem quòd iuſpatron. non tranſeat in confiſcatione bonorum tenet domi. Card.Flor.in clem.plures.in princip.in viij.q.eod.tit. dicit tamen ibi,quòd non remanebit iuſpat. apud patronum:ſed redibit ad eccleſiam patronatam per tex. in argu.

in arg.in c.in quibuſdã.de pœnis.& in c.felicis.de pœnis lib.vj.in §.ſi qua verò.& dicit quòd Barr.& Salic. conſuluerunt † quòd confiſcatis bonis vaſalli eccleſię 66
ob crimen leſæ maieſtatis,feudum reuertitur ad eccleſia.diſcordat tamen Cardin.ab eo quod dicit dominus Anto.ſuprà relatus: quia vult dom.Anto.quòd iuſpatronatus poterit confiſcari fiſco eccleſiæ per iudicem eccleſiaſticum. Card.autem vult quòd applicetur.ipſi eccleſiæ patronatæ. quæ per hoc remanebit libera. mouetur etiam Card.alio colorato fundamento:quia ſi fieret confiſcatio iuriſpatronatus, ageretur de præiudicio eccleſiæ: quia nunquam eſſet ſpes quòd ipſum iuſpatronatus ad eccleſiam reuerteretur,ſicut quando eſt apud patronum,quòd etiam in ſimili dicit Ioan.de Imol.in c.fi.in fine.de rebus eccle.non alienã. & iſtud etiam eſt fundamentum do.Ant.& Imo.in locis ſuprà allegatis. & ſubiicit dominus Cardin. vbi ſuprà, quòd hæc opinio licet omnino non probetur in dictis iuribus, tamen quia eſt fauorabilis eccleſiæ ſuſtineri põt. Eandem concluſionem refert & ſequitur d. And.Siculus in c.quanto.in viij.col.ſ.de iudiciis.dicens formaliter,quòd eo caſu quo confiſcatur iuſpatronatus ſpectans ad laicum,quòd applicatur fiſco eccleſiæ & erit effectus ſecũdum eum:ꝙ iuſpa.extinguetur & eccleſia remanebit libera ſub ptãte epi. Allegat Arch.in c.conſiderandum.xvj.q.vij. & Io.de Imol.in d. cle. paſtoralis.& do.Anto.in c.nobis.ĩ.eod.& Bal.in l.j. C.de bo. liber.& gloſſ.in cap.maximum.j.q.vij. quæ nihil facit eandem concluſionẽ tenet do. Præpoſ.diui Ambroſij in c.j.pen.col.x.diſt.vbi dicit quòd in trãſlatione vniuerſitatis odioſa, puta in confiſcatione bonorum non tranſit iuſpatronatius.ſecus in trãſlatione voluntaria & fauorabili.volũt ergo præfati doc.in effectu quòd

in confiſcatione bonorum iudicis ſecularis nō veniat iuſpatronatus: & ſic volunt quòd non tranſeat iuſpatronatus ad fiſcum ſecularem. licet vniuerſitas bonorum tranſeat. Et iſtam etiā opi.tenet in effectu do.Feli. Sandeus in di.c. quanto, in iij.col. allegando d.Ant. & Imol.in d. clem.paſtoralis.& Imol.repeti.l.ſi inſulam.ff.ſol.matri.mihi magis placet in puncto iuirs opinio primo loco relata. ſ.quòd iuſpatronatus tranſeat in confiſcatione bonorum ad ipſum fiſcum, ad quem tranſeunt alia bona.licet alia ſit æquior, ſcilicet quod eccleſia remaneat libera. Et hanc opinionem ineuitabiliter probant argumenta ſuprà pro ea adducta maximè tex.in d.capitulo ex literis. item quia vt dictum eſt ea quæ tranſeunt in heredem extraneum tranſeunt in fiſcum.quia argumentum in iſto articulo facit Car. Flor.in d.cle.plures.Et eam comprobo per ſimile.quia
67 videmus † quòd ſi emphyteoſis eccleſiaſtica tranſit ad heredem extraneū,& contingat emphyteotam delinquere,ita quòd bona eius confiſcentur: talis emphyteoſis etiam tranſibit ad fiſcū.ita concludere videntur doctores in l.ſi finita.§. ſi de vectigalibus.ff.de dam. infec.& in locis ibidem memoratis per do.Alexan.& idem vult Bal.in l.j.ff.ſi ager vectigalis.& ibidem Albericus in ver.quæro an in iure in emphyteotico.Bal. in c.in præſentia in vij.col.de probationibus.in l.ſed & ſi poſſeſſori.§.ſi iura vero.ff.de iureiuran.in c.literæ, de dila.& probatur in l.j.C. de bonis liber.& ibi gloſ. Barto.& aliis dicentes,quòd iuſpatronatus liberti non tranſit in confiſcatione bonorum: quia non vadit ad extraneum heredem.Et ideo dicit ibi Barto.in vltimis
68 verbis,ꝙ ſi bona † alicuius cōfiſcantur non tranſit in fiſcū:niſi illud quòd trāſiret in extraneum. quod dicit eſſe perpetuò notandum.& dicit ibi Pau.de Caſtro in vltimis

vltimis verbis, quòd cum emphyteoſis eccleſiaſtica non tranſeat regulariter in extraneum heredem non tranſibit etiam in fiſcũ. ſi tamen præſupponatur, quòd emphyteoſis tranſeat ad extraneum heredem: puta ex pacto appoſito in inueſtitura certè trãſibit in fiſcum per ſupradicta. Ergo in propoſito dicamus, quòd iuſpatronatus tranſibit in confiſcatione bonorũ ad fiſcum. propterea quia tranſit cum vniuerſitate etiam ad extraneos heredes: vt concludunt communiter doc. ſuper hac rubrica. & in c. cum ſæculum. & in c. ex literis. ꝟ. eod. & Abb. in c. j. ꝟ. eod. & doc. in variis locis ſuprà per me memoratis in viij. q. huius verbi. Aduertendũ: quia iſtud ſimile de emphyteoſis eccleſiaſtica intelligitur per Barto. & Ro. & do. Alex. in d. §. ſi de vectigalibus. & per doc. ibidem relatos per do. Alex. hoc modo videt quòd licet emphyteoſis eccleſiaſtica tranſiret in fiſcum in publicatione bonorum, tamen eſt in facultate eccleſię repetere ipſam emphyteoſim à fiſco per tex. in §. j. in auth. de alie. & emph. & ſic attẽto iſto ſimili pari modo videtur dicendum in iurepa. & ſic in effectu iſtud ſimile potius videtur probare opi. dom. Card. in d. cle. plures. & tanto magis, quia Ro. & dom. Alex. in d. §. ſi de vectigalibus. allegant d. ca. felicis §. ſi quà verò. de pœnis libro vj. Si ergo voluerimus tenere opin. gloſſ. in d. c. filiis. & ſequacium: licet alia tãquam æquior ſit amplectanda, oportebit facere fundamentum ſuper d. c. ex literis. & ſuper d. c. cum ſæculum. Et ipſam opinionem tenendo reſpondeo ad argumenta cõtraria. Non obſtat igitur primò fundamentũ quod faciebat do. Anto. ſuprà relatus, videlicet quòd ex quo iuſpa. eſt quid ſpirituale vel annexum ſecundum communem opi. iudex laicus non habet iuriſdictionẽ ſuper eo nec directè nec per indirectum: & ſic nec iudicãdo

 in ſpec

in ſpecie de iurepatrona.nec in genere: quia reſpódeo quòd fateor obiectum ſed dico quòd iuſpa.tranſit virtute acceſſorij, ſeu quia eſt acceſſorium ad vniuerſitatem.d.ca.ex literis.non autem tranſit propter iuriſdictionem vel ſententiam iudicis. Non obſtat etiã aliud dum dicit do.Anto.quòd inter modos inuentos à iure ad trãsferendum iuſpátro.de vno in alium non reperitur hic modus confiſcationis, ſeu ſententiæ iudicis ſecularis: quia reſpõdeo quòd non reperitur vnus modus magis ſpecificatus quàm alter: ſed per omnẽ modum non ſimoniacum & licitum poteſt transferri iuſpatronat.de vno in alium: vt ſatis probat text.in d.ca. cum ſeculum.ibi ratione feudorum emptorum alio, vel modo acquiſitorum, vel etiam alio modo iuſpatr. acquiſiueritis.quæ verba ſic geminata probent quod dixi.Non obſtat quoque clem.paſtoralis.§.rurſus.quia reſpõdeo, quòd illa ſententia loquebatur de feudo, vel iuribus eccleſiæ.ſed nos loquimur quando ſententia non facit mentionem de iurepatro.vt dicit Abb. Panor.in dicto cap.quanto. Vel alter non reperitur iure cautum, quod illud feudum eccleſiæ ſit acceſſorium ad alia bona prout eſt iuſpatronat. & propterea ille tex.non obſtat. Non obſtant quoque iura allegata per domi.Cardi.in dictà clemen.plures. videt dictum ca. in quibuſdam.& d.cap.felicis.§.ſi qua verò, quia non loquuntur in terminis noſtris, videlicet, quando iudex ſæcularis proferret ſententiam ſuper vniuerſitate bonorum.ſed capitulum in quibuſdam loquitur de ſententia lata à iure in ſpecie ſuper iurepatronatus, quod debet applicari ipſi eccleſiæ patronatæ, cui iniuria eſt facta per occiſionem, vel mutilationem rectoris. textus verò in d.c.felicis. non loquitur pariter de ſententia iudicis ſecularis. Item nõ loquitur in caſu quãdo in

do in vniuerſitate vel bonis condemnati erat iuſpatro. vel tale quid quod tranſeat cum vniuerſitate. Non obſtat modo vltimũ dum dicebatur ꝙ ſi iuſpat. tranſiret in fiſcum agerctur de prçiudicio eccleſiæ. quia non eſſet ſpes quod reuerteretur ad eccleſiã aliquo tẽpore: quia poteſt dici ꝙ & iſtud non eſt præiudiciũ conſiderabile. nec hoc reperitur iure cautum in terminis iſtis vel talibus in quibus militet eadem ratio. vel dicamus quod tranſibit in fiſcum & apud illũ durabit tanto tẽpore quanto fuiſſet duraturum penes patronum. arg. l. lex vectigali fundo. ff. de pigno. & l. præco. §. prędium. ff. de leg. & l. ſtatius. §. Cornelio felici. ff. de iure fiſci. & c. j. in fi. de capi. Conradi. in vſibus feudo. cũ ſimilibus. Et ſic ſtat defenſata opi. glo. in d. c. filiis & ſequacium. Opinio tamen do. Anto. videtur vt dixi æquior: ſcilicet ꝙ non tranſeat iuſpat. in fiſcũ & vltra ſ. adducta eam etiam ſequitur reuerendus & excellẽs doctor do. And. Pomus auditor Rotæ apoſtolicæ, & mihi pater obſeruandus in d. c. quanto, de iudi. ¶ † Trigeſimò quæro. 69
poſito ꝙ iuſpatronatus tranſeat in confiſcatione bonorum. vt ſ. concluſum eſt, ne quod quis priuetur in ſpecie iurepatronatus propter delictum circa ipſum iuſpatr. commiſſum: an illud iuſpatronatus euaneſcet: ita quod eccleſia libera remaneat. an vero iuſpatronatus acquiratur ipſi eccleſiæ: ita quod ſit patrona ſuiipſius. Iſtam quæſtionem tangit gloſ. in c. quia clerici. ȷ. eodem. & dicit quod hoc caſu iuſpatronatus acquiretur ipſimet eccleſiæ patronatæ, cui facta eſt iniuria per delictum. ad quod faciunt nota per Aretin. Felin. & moderniores in rubrica ſ. de iudiciis. veritas eſt & communis opinio, quod eccleſia remanebit libera patrono vel aducato. ita quod ille ad quę primò ſpectabat inſtitutio, nunc habebit liberam collationem. Ita

aut eſt poſſeſſor:& tunc ſecundũ eum non eſt dubiũ,ꝙ poterit præſentare. Eãdem concluſioné tenet Rota in antiquis ſub titu. de elec. deciſione quinta. allegãs idẽ tenere Paulũ.in cle.vnica.de ſequeſtra.poceſ. & fruct. Eandem opinionem per prędictas autoritates & per multa alia firmat excellẽtiſſimus do. Feli. Sãdeus in d. c.cum Bertoldus.in fi.de re iudica. Et ita dicit ſe aliàs pronuntiaſſe in Rota de conſenſu aliorum. Et reſpondet ad fundamentum ſuprà in cõtrarium adductum. & ad alia quæ adduci conſueuerũt dic vt per eũ. & vltra eũ addo ꝙ idem tenet Gemi. in c. nemo deinceps. in iij.col.in fi.verſi.an ſũt commendatarius.de elec.li. vj. ¶ † Trigeſimotertiò quæro an patronus poſſit renuntiare iuripatr. in præiudiciũ deſcendẽtium vel legitimorum heredũ.videtur dicendum ꝙ ſic. & ita decidit Archi.in c.vnico in principio eod. titu. lib.vj. & ibi ſequitur Gemi.quicquid dixerit ibi Lapus contrarium tenens.& illud dictum Archi. refert & ſequitur Rota in antiquis ſub hoc eodem titulo, deciſione vltima in fine.quæ incipit quidam laicus. & do. Alex. in conſilio ſuo xiij.incipien.omnipotentis dei.in iij. col. in fi.& in conſi.ſuo xviij. incipien. attentis narratis. in ij.colum. & in conſilio xxvj. incipien. ponderatis. in vltima colum.in v.volum. Idem tenet Pau. de Caſt. in conſilio cliij.incipien. circa præſentem. caſum colũ. vltima circa medium.Et ſatis probatur hæc concluſio ex his quæ dicta ſunt ſuprà in quæſtione.j. & in quæſt. xvij.huius verbi.vbi concluſum eſt, quòd patronus poteſt alteri donare iuſpatro. requiritur tñ cõſenſus epi, quando donatur vel renuntiatur laico, vt ibi cõcluſum eſt.& ꝓbatur in d.c.vnico.& ad comprobationẽ præmiſſæ cõcluſionis facit quòd fortius dixit Cald.in conſilio ſuo xix.incip.conceſſum.ſub hoc eo titulo. Inquit 72

44 nu. 4 li. 2.

enim ꝙ pōt patronus donare iuſpa.alteri in pręiudciū ſucceſſorum etiā qñ iuſpa. ipſū eſſet cōceſſum ꝓ ſe & filiis ſuis maſculis tātummodo:nec hoc caſu ſecundū cum eſt neceſſarius conſenſus ipſorū filiorū vel ſucceſſorū.& mouetur inter cætera:quia ex tali conceſſione facta ꝓ ſe & filiis trāsfertur ius gradatim de patre in filiū.vnde ſtāte primo gradu ceſſat ſecūdus.allegat l.cū pater.§.pe.ff.de leg.ij.& l.peto.§.fratre.co.ti.faciūt notata per omnes in l.gallus.§.quidam rectè. ff.de lib. & poſthu. & ſic ſecundū cū viuente patre filius nullā poteſtatē habet.vnde poterit ipſe pater iuſpatrona.alteri donare in præiudiciū ſucceſſorū.mihi videtur quòd in eo qui fundauit eccleſiā poſſit ꝓcedere quòd dictū eſt.& idē in eo qui acquiſiuit ꝓ ſe & heredibus per ea quæ ſcribit do.Alex.primò poſt alios p eum relatos in dictis cōſiliis.& maximè in cōſilio xiij. Quādo autem quis acquiſiuiſſet iuſpatro.ꝓ ſe & ſuis ſatis dubito per ea quæ ſcribuntur per dñm Alexand.vbi ſuprà. & per Bartol.in l.iij. ff. de interdic. & relega. quam legit pro prima. & per Specu. in titu. de loca. §. nunc aliqua. verſi.cxliiij.& per Sali.diſtinguentem in ſimili pūcto in l.ij.C.de iure emphyteo. & per do. Iaſonem præceptorem meum. ibidem in col.lxxxiij.in verſi.vij.quęrit Sali.& in dictis locis etiā reperies, an delictum patris noceat filio quo ad amittendum emphytheoſim vel feudum. quæ deciſiones faciunt ad cognoſcēdum, an ex delicto patris filius priuetur iurepatronatus. Sed circa hanc quæſtionem ſuboritur alia acceſſoria:pone

73 † quòd iuſpatronatus competat illis de parentela tantum:vtputa quia ita in fundatione ordinatum ſit: an vnus de parentela poſſit renuntiare alteri extraneo ius ſuum.iſte punctus non habet dubitationem. Vnde dic breuiter quòd non.& ratio eſt;quia iuſpatronatus

hoc caſu

hoc caſu cōperit conditionaliter & qualificatiuè, ſcilicet illis de parentela. vnde ſi aliquis non habet iſtam qualitatē non pōt eſſe patronus. Ita cōcludit do. Card. Flo. in cōſi. ſuo xlviij. incip. quidam nobilis. ¶ † Trigeſimoquartò quæro. circa prædicta ſtāte diſpoſitione, 74
quòd iuſpatronatus non exeat extra domū vel parentelā. pone quòd quis creetur de illa parētela: vt aliquādo vidi vel adoptetur aliquis: an talis ſit patronus, ſicut alij qui ſunt verè & naturaliter de parentela. videtur prima fronte dicendum quòd ſic. quia vbi conueniunt verba, conuenit diſpoſitio, & edictum non habet locum, vbi verba eius non poſſunt adaptari vt dicit tex. quem ibi notat Bartol. in l. iiij. §. prætor ait. verſic. toties. ff. de dam. infect. facit. l. non aliter. ff. de legat. iij. cum vulga. cùm ergo præſupponatur aliquē eſſe creatum de parentela. ſatis conueniunt verba diſpoſitionis. igitur &c. Secundò pro hac parte facit regula, quæ habet quòd non refert quid ex equipollentibus fiat. l. ſi mater. C. de inſti. & ſubſti. cum multis concordantibus ibi in gloſ. memoratis. ergo non videtur referre an quis ſit natiuus vel originarius de parentela, vel quòd de ipſa parentela ſit creatus. iſta enim videntur æquipollere. Contrariam partē ego arbitror veriorē. & licet non reperiam deciſionem in ſpecie. moueor per text. in l. ſi ita quis. §. fi. ff. de leg. ij. vbi ſi teſtator faciat mentionem de liberis. intelligitur ſenſiſſe de natiuis, non autem de adoptiuis. dicitur enim ibi † quòd 75
legatum factum alicui in tempus liberorum non debetur ſibi: dato quòd filios adoptet, & cōcordat text. in l. fideicōmiſſū. ff. de cōdi. & demō. qui dicit ꝙ ſi quis ꝑ fideicommiſſum ſit grauatus reſtituere hereditatem ſi ſine liberis deceſſerit. intelligitur de liberis natiuis, non autem de adoptiuis. & alia iura concordantia

allegant

allegant gloſ.in dictis locis.Secundò facit bonũ ſimile
76 † nam adoptiuus nõ ſuccedit in feudũ.c. adoptiuus in tit.ſi de feudo fue.cõtro.inter dñm & agnatum in vſibus feudorũ ergo adoptiui vel creati de aliqua parentela pari modo nõ ſuccedẽt in iurepa.Tertiò facit quia cõſẽſus epi qui interuenire debet in tali diſpoſitione iuxta notata in c.illud.& in c.cũ ſeculũ.ĩ. eo.nõ debet extendi ſed reſtringi. quia cõceſſio iuriſpa. eſt de gratia & ex diſpenſatione facta. c. quoniã. & ibi nota. ĩ. eod.& notatur in c.quanto.de iudiciis.& plenè p Abb. in dicta ſua diſputatione incipi.Augerio.ſi ergo eps cõſenſit,ꝙ iuſpa.trãſeat ad eos de parentela tantũ:debet intelligi & reſtringi ad originarios vel natiuos de parentela.iſtud enim ius eſt exorbitans, & non extẽdendum.vt per docto.in locis pręallegatis.& per do. Feli.
77 in c.cauſam.in princi.de præſcrip.Quartò facit † quia in diſpoſitione hominis appellatione filiorũ non veniunt adoptiui,vt in notabili qnęſtione tradit.Io.And. in addi.ad Specu.in ti.de ſucceſ.ab inteſta.col.j. in ver.
78 nec obſtat. Quintò facit, quia † ſtatutum præferens maſculos fœminis,nõ habet locũ in adoptiuis: vt tradit Io.de Ana.in cõſi.xxvij.incipien.viſo caſu.Sextò fa
79 cit aliud † quia donatio quę reuocatur p ſuperueniẽtiã liberorũ nõ habet locũ in adoptiuis. ita cõcludit d.
80 Alex.in iiij. vol.cõſi.xj.col.fi.Septimò facit,quia † verba debent intelligi naturaliter & propriè, non ciuiliter & ficte.l.fi. vbi ita ſummant doct. C. de his qui ve. ęta.impe.Et hanc partem tenendo ad contraria facilis eſt reſponſio.Non obſtat igitur primum, dum dicebatur,quòd conueniũt verba diſpoſitionis,&c.quia reſpondeo quòd imò proprietas verborum non conuenit.propriè enim non poſſunt dici de parẽtela illi qui non ſunt originarij de dicta parentela: quemadmodũ
propriè

propriè non dicuntur liberi illi, qui nõ ſunt natiui ſed adoptiui: vt probatur in d.l.ſi ita quis.& in d.l.fideicõmiſſum.& hoc etiã dicit Bal.in l.ciues.C. de appel. vel aliter dicamus ꝙ poſito quod conuenirent verba, non tñ conuenit mens quæ in primis eſt attendẽda.l. iij.C. de li.præte.l.in conditionibus primũ locũ.ff. de condi. & demon.c.quanto.cũ concordantibus ibi in glo.memoratis.de priuil. Mens enim teſtatoris loquentis de illis de parentela eſt vt intelligatur de his qui ſunt natiui & de ſanguine.argu.d.l.ſi ita quis.§. fi. cum ſimilibus. Et per hæc etiam tollitur aliud obiectũ de æquipollẽtibus: quia ex prædictis patet ꝙ eſſe originarium de parentela & creatũ de parentela non æquipollent.

¶ Trigeſimoquintò quæro, an quando iuſpa.competit illis de parentela, filiiſa.habeant vocẽ in prçſentando. Iſtam quæſtionẽ expediui ſupra ſuper verbo cõpetens alicui. in vij.q. dic vt ibi. an autem in caſu propoſito fœminæ vocẽ habeant. dixi ſupra ſuper verbo competẽs alicui. in j.quæſtione. ¶ Trigeſimoſextò quæro an iuſpat.transferatur de vna perſona in aliã per præſcriptionem. & ſic quæſtio eſt † an iuſpa.præſcribi poſſit. 81
Iſta quæſtio eſt notabilis & ſubtilis & quotidiana: & eam attingunt doct. in pluribus locis. Archi. eã plenè examinauit in c.hortamur.lxxj.diſtin. & ibi poſt multa concludit poſt Io.de monte murlo in quadã ſua diſputatione ꝙ non poſſit præſcribi. & mouetur potiſſimè: quia iuſpat. competit ex priuilegio ſiue ex mera gratia aliquibus perſonis. ſcilicet his qui fundarunt, conſtruxerunt,& dotarunt, vt patet in diffinitione iuſpatro. ergo non debet trahi ad alios, vt in c.contra morem.c.diſtin.& in c.petiſti. vij. q. j. & in c. huic etiam. xvj.q.j.& in c.ſanè.de priuil. vbi peroptimè hoc probatur ſecundum eum. ſi ergo aliquis poſſideat iuſpat. vltra

vltra prædictos dicit Archi. non poteſt illud ſine temeritate poſſidere. & per conſeques eſt malefidei poſſeſſor. ergo non præſcribit.c.vigilanti. & c. quoniã omnem.de præſcrip.reg.poſſeſſor.de reg.iu.lib.vj.Eãdem opi.tenuit Abbas in diſputatione ſua incipiẽ.Augerio. in vj.col.& in c.quærelam.de elec.in iij.col. & mouetur per rationem inconuincibilem ſecundũ eum.Cer-
82 tum eſt, dicit ipſe † ꝙ laicus non poteſt poſſidere ius ſpirituale.& per cõſequens nec præſcribere.c.cauſam. de præſcrip.c.Meſſana. & c. ſacroſancta. de elect. pari modo. idem eſt dicendum in iure annexo ſpiritualitati,ſicut eſt ius præſentandi vel iuſpatr. quia de connexis idem eſt iudicium.c.quãto.de iudiciis. c. præterea. de tranſac.c.tranſlato.de conſtitu. c. ſuper his.de accu. c.de iure.ꝟ.eo.cum ſi.vbi iuſpatro.per omnia cenſetur tãquam ius ſpirituale ratione annexionis. Si ergo laicus non poteſt mero iure illud ius poſſidere: ergo nec præſcribere. quia præſcriptio non eſt ſine poſſeſſione. reg.ſine poſſeſſione.de reg.iu.lib.vj.&d.c.cauſam.Nec obſtat ſecundum eum ſi dicatur,ꝙ imo iuſpa.eſt poſſedibile per laicum:vt in hoc titulo per totum: quia reſpondet ꝙ iſtud ius fuit gratioſè laicis conceſſum non omnibus,ſed patronis duntaxat fauore eccleſiarum:vt laici inducerentur per acquiſitionẽ iſtius iuris ad conſtruendum,fundandum,& dotandum eccleſias. habilitatio ergo vel priuilegium conceſſum talibus non debet extendi ad alias perſonas in quibus non cõcurrit cauſa,ſuper qua fundatur illa habilitatio. arg.xvj.q.j.c. generaliter.& in c.cum ceſſante.de appel.& c. ſanè. de priuil.cum aliis ſ.in princ.allegatis. Non obſtat etiam ſecundum Abb.ſi in contrarium allegetur text.in d.c. quærelam.vbi præſupponitur quod populus de quo ibi acquiſiuit ius præſentandi ex longa conſuetudine:

quia reſpondet ipſe, quod illud præſupponit text. in narratione facti, non autem in deciſione: quinimò in ipſa deciſione papa ſolum ſe fundat ſuper quaſi poſſeſſione populi. nam dicit ipſe ex quo non apparebat ibi alius patronus, & populus proprius præſentauerat rectorem: præſumptio iuris eſt, quod pręſentauerit ratione iuriſpatr. quia eccleſia non naſcitur: ſed oportet quod habuerit conſtructorem. & ideo ſecundum eum in dubio præſumendum eſt pro poſſeſſore. arg. eius ꝙ legitur & not. in c. j. de relig. domi. ſed vbi populus ſundaret ſe ex ſola præſcriptione, dicit Abb. ꝙ tunc non videt quo iure debeat obtinere. & propterea dat cautelam vendicare volenti iuſpat. vt non fundet ſe ſuper præſcriptione mera. ſed ſuper iurepat. aſſerendo ſe eſſe patronum. & ad illud probandum vel præſumẽdum alleget præſentationes plurimas, & temporis curſum. & ad hoc dicit benefacere quod legitur & not. in l. cũ de in rem verſo. ff. de vſur. & per Ioan. And. in c. vnico. de iurepa. lib. vj. facit etiam gloſ. approbata in l. ij. in verbo repellere. in fin. C. de iure emph. & quod plenè traditur in l. ſi certis annis. C. de pac. & quod traditur per Bal. in l. cùm ſuper. C. de rei vend. & per Barba. in conſi. ſuo xlj. in j. volu. in princ. vbi ponunt quomodo probetur iuſpat. in fi. ibi antiquiſſimũ. dicit enim Bald. vbi ſupra quod iuſpatr. antiquiſſimum probatur per indicia & per famam. & † quod antiquiſſima poſſeſ- 83
ſio habetur pro titu. & quod in factis antiquiſſimis ſufficiat probatio per famam, per plurimas autoritates firmat do. Felin. in c. veniens. el j. de teſtibus. in v. colum. Eandem opinionem tenuit idem Abb. in cap. cauſam. de præſcript. & in conſilio ſuo cvj. incip. caſus. ver. ij. principaliter. in ij. volumi. vbi dicit quod opinio Archidac. ſibi videtur veriſſima. Iſtud idem

in eſſe

in effectu tenet do. Alex. in conſi.ſuo lxxv. incip. viſis. in fi.in iiij. vol. Iſtam eandē opinionem & diſtinctionem tenuit in effectu do. Feli. Sandeus in d.c.cauſam. in iij.col. vbi etiam in hoc ſatis plenè loquitur & plures autoritates refert quæ videri poſſunt.& quod dixit do.Feli.in d.c.cauſam.etiam ſequitur in c.in noſtra. in xxxviij.corollario de reſcript. & in ſuo tractatu quando literæ apoſtolicæ noceant patronis eccleſiarū verſus finem præſupponit tamē do. Feli.in locis præallegatis maximè in dicto tractatu, quod opinio Io. And. quæ infra referetur, tenentis, quod iuſpatronatus acquiratur præſcriptione vel conſuetudine ſit tenenda in iudicando & conſulendo. Præmiſſam etiam opinionem Archi.in d.c.hortamur.iuncta declaratione Abb. in prædictis locis,tenet ibidē do.Præpoſitus diui Ambroſij nunc meritiſſimus Cardi.in vlti.col.& mouetur eo fundamēto quo mouetur Abb.in d.c.quærelam. In hāc etiam opinionem Archi. inclinat eximius doctor Mediolanenſis do.Philip.Decius in rubric.de iudiciis. in antepenul.col.Contrariam opinionem. ſ. quod iuſpatr.præſcribi poſſit,tenuit Io.And.poſt dominū ſuum Marſilium in d.c.quærelam.ſuper verbo populis. & in c.vnico.in fi.eo.tit.lib.vj.in nouella. & pleniùs in reg. quod alicui gratiosè.de reg. iur. lib. vj. in mercurialibus.vbi in effectu concludit,quod ſi apparet eccleſiam eſſe patronatam,contra patronum currere poteſt præſcriptio : ſecus contra eccleſiam liberam : quia in illa vel in eius præiudicium non poteſt acquiri iuſpatr.per præſcriptionem.& ſic videmus quod in hoc ij. membro Ioan. And. concordat cum Areti. & ſequentibus: licet indiſtinctè loquatur in aliis duobus locis ſ. allegatis. & ad hoc probandum primò dicit, ꝙ iſta quæſtio fuit de facto in curia tēpore Nicolai Papæ quarti

contra

contra præſentatum à populo ſanctæ Ceciliæ de Florentia, cum diœceſanus præſentationē ipſam noluiſſet admittere appellauit ad Papam. & fuit lata ſententia pro ipſo: quā Papa confirmauit inſerto tenore ſententiæ confirmationis, & executores dando. ſubiiciēs Io. Andr. quòd tenor literarum Papæ erat vt infrà. Nicolaus, &c. dilecto filio. O. preſbytero & rectori eccleſiæ ſanctæ Ceciliæ Flor. ſalutem. ea quę in iudicio, &c. Sanè petitio tua nobis exhibita cōtinebat, quòd cum tu ad eccleſiam ſanctæ Ceciliæ Floren. tunc vacantem per mortem, &c. à parochianis ipſius eccleſiæ ad quos de antiqua & approbata & hactenus pacificè obſeruata conſuetudine præſentatio ad eandem eccleſiam vacare continuit, pertinet venerabili fratri noſtro. O. epiſcopo Flor. fuiſſes canonicè præſentatus: idē epiſcopus te ad eandem eccleſiā admittere contra iuſtitiam recuſauit. propter quod tu ad ſedem apoſtolicam appellaſti: narrat demum quomodo duo auditores ſucceſſiuè dati fuerunt ad cauſam. & quomodo ſecundus pro ipſo tulit ſententiam quam confirmat ipſius inſerto tenore: & fuit hoc apud vrbem veterem pontificatus ſui anno tertio. ad executores autem facta eadem narratione concludit, quòd ipſi, vel alter ſententiam præfatam autoritate apoſtolica exequantur inducentes, &c. & dicit Ioan. Andr. quòd prædictas literas penes ſe habebant inſinuatas. & ſubiicit quòd hoc ſufficeret ad robur prædictæ opinionis per cap. in cauſis. de re iudi. vbi dicitur quòd ſecundum quod Papa iudicauit ita in ſimilibus caſibus: ab aliis iudicādum eſt poſtea Ioannes Andr. dictam opinionem comprobat principaliter per d. cap. quærelam. & per alia de quibus per eum. & amplè loquitur. reſpondeo etiam ad ea quæ pro alia opinione adducebantur. prædictā etiam

opinionem Io.Andr.ſequitur do.Ant.& communiter cæteri in d.c.querelam.idem tenet in effectu d. Card. Flo.in cle.plures.in v.q.eo.tit.vbi dicit quòd ſi conſtat eccleſiã eſſe patronatam, poteſt præſcribi ius patronatus:ſi conſtat non eſſe patronatã,ſecus. Quãdo autem dubitatur, an eccleſia ſit patronata vel non, dicit ibi quòd præſcribi poteſt iuſpat.per tẽpus.de cuius cõtrario non ſit memoria.& ſubiicit ita tenuiſſe in d.c.querelam.& iura ibi allegaſſe.Eandẽ opinionẽ,ſcilicet,quòd contra patronum currat præſcriptio contra eccleſiam patronatã:ſecus tenet Abb.Panor.in c.ſanè. de priuile. referẽdo Io.And.in d.c.quòd alicui.& not.in d.c.querelam.idem tenet ipſe Ab.in conſ.ſuo lxxvj.incip.inuocato Chriſti auxilio. in ver. circa primum.in ij.vol. vbi dicit quòd iſta opinio Io.Andr.tanquam communis ſeruaretur in iudicando : quo verbo etiam vtitur ipſe in d.cap.querelam.licet ibi aliter concludat, vt s. dixi.& eodem verbo vtitur do.Feli.Sandeus in tractatu ſuo,quando literæ apoſtolicæ noceant patronis eccleſiarum.in vlt.col. vbi dicit,quòd in conſulendo, & in iudicando non eſſet recedendum ab opinione Ioã. Andr.Præmiſſam etiam opinionẽ, ſcilicet,quòd vnus patronus contra alium præſcribere poſſit, tenet Ludo.Ro.in conſ.ſuo ccclxviij. incip. præſens conſultatio.In eandem etiam opinionem inclinare videtur d. Alexan.in conſ.ſuo lxxiiij.incip.viſo puncto in iiij.volu.Concludit enim in effectu quòd vbi iuſpa.poſſideri poſſit,quòd etiam præſcribi poterit.ſed illud conſiliũ reputatur do.And.Barb.Pro hac etiam opi.ſ.quòd contra eccleſiam non currat pręſcriptio,ſenſit Spe.in hoc tit.verſus fi.vbi dicit, quòd in Italia parochiani vſurpant ius præſentandi. In hanc etiam opi.inclinare videtur d.Franc.de Aret.in rub.de iud. dum tractat poſt alios

alios an iuſpa.ſit temporale vel ſpirituale. Hanc etiam opinionem ſentit Bal.in l.ij.in ij.col.in ver.quæro ergo.in fi.C.de ſerui.& aqua.& Gemi.poſt Gof.in quæſtionibus ſuis in c.vnico.in fi.de iurepa.li.vj. Aduertēdum tamē eſt quòd tenētes opinionē iſtam.ſ.quòd iuſpa.præſcribi poſſit, intelligunt vt poſſit præſcribi per tantum tempus cuius initij memoria non ſit in contrarium.ita dicit Abb.in conſi.ſ.allega.cvj.in ij.colum.talis enim præſcriptio cum ſit contra ius requirit aut titulum,aut prædictū tempus. per c.ſi diligenti. de præſcrip.& clariùs probatur in c.j.de præſcrip. lib. vj. hoc eodem verbo vtitur do. Alex.in conſi.ſuo lxxvij. infra ſtatim allegādo.& do.Feli. in dicto ſuo tractatu in vlt. col.& in d.c.cauſam.in iij.col. Quomodo † autē probetur memoriā hominū nō extare, vide Io.And.in c. j. in fi.de præſc.li.vj.in nouella.& do. Alex.in conſil.ſuo lxxv.incip.viſis.in iiij.vol.in ij.col. & do. Feli.in c. veniens.j.in v.col.de teſtibus.ego diu ſup hoc articulo anceps fui:tn̄ omnibus rectè penſatis mihi veriſſima videtur opi.Io.And.ſ.recitata.ſ.ꝙ vbi conſtat eccleſiam eſſe patronatā, poſſit in præiudicium patroni currere præſcri.ſecus vbi ecclesia ſit libera,vel dubitetur:quia non poterit in præiudiciū eccleſiæ iuſpa. ꝑ præſcriptionem acquiri.huic tn̄ diſtinctioni videtur obſtare text. in c.in generali.ver.qui autem.de elect. lib.vj. vbi fundatione vel ex antiqua cōſuetudine iura ſibi huiuſmodi vendicant,cōiuncta glo.in verbo antiqua. ibi enim æquiparatur conſuetudo fundationi, & præſupponit generaliter poſſe acquiri iuſpa.per conſuetudinē præſcriptam vt ſubiicit glo.ibi.Sed poteſt dici ꝙ nihil obſtat quominus ille text. poſſit intelligi ſecundum diſtinctionem prædictam per fundamēta Io.And.vel poteſt intelligi vt ſtatim ſubiicio. placet tamen mihi in 84

duobus vltimis caſibus, de quibus ſuprà, ſcilicet, quã do eccleſia eſt libera, vel quando dubitatur doctrina Abbatis in d. c. quærelam. & in dicta ſua diſputatione, & aliorum doctorũ ſ. relatorum. ſ. quod volens dicere ſe eſſe patronũ, & nõ volens probare, dato quod non poſſit dicere ſe præſcripſiſſe quòd tamen allegando titulum iuriſpa. illum probare poſſit adducẽdo præſentationes plurimas & tẽporis curſum iuxta text. in d. c. quærelam. inducẽdo. vt ibi per Abba. & hoc infrà declarabo. & ſi dicatur quòd cõtra primũ membrum in quo tota difficultas conſiſtit. obſtant ea quæ dixit Archi. in d. c. hortamur. & Abb. in d. ca. quærelam. & in d. ſua diſputatione. ſ. iuſpat. non põt poſſideri, niſi ab his quibus ius id conceſſit de gratia. ſ. fundatoribus conſtructoribus, &c. ergo non poterit præſcribi ab eo qui prædicta non fecit etiã in præiudiciũ patroni. Ad hoc reſpondet Io. And. in d. ca. quod alicui. Sed alio modo poteſt reſponderi & dici ꝙ præſuppoſitum eſt falſum. Fateor enim ꝙ iuſp. non põt in eſſe deduci niſi ex fundatione, conſtructione, & dotatione, vt cõſtat ex diffinitione iuriſpat. de qua per oẽs ſuper hac rubrica: vel etiã ex priuilegio Papæ iuxta ea, quæ dixi ſ. ſuper verbo de diœceſani cõſenſu. vt in vlti. quæſtione. Tamen poſtquã eſt in eſſe deductũ, põt trãsferri in alium titulo lucratiuo, vel per viã ſucceſſionis. vt probatur in vltimis verbis dictæ diffinitionis. & notatur in c. j. in ca. quod autem. in c. ex literis. in c. cum ſæculũ. & plenius in c. illud. ĵ. eod. ergo poterit poſſideri ab alio quam à conſtructore, fundatore, vel dotatore. Et per cõſequẽs præſcribi poterit in præiudicium patroni. Intelligo tamen & reſtringo hãc deciſionẽ procedere qñ præſcribens haberet titulũ legitimũ puta donationem, vel legatum à non patrono interueniẽte cõſenſu diœceſani. ſi dona

ſi donatio vel legatũ fieret laico iuxta notata in prędi
ctis locis.alias enim poſſidere nõ poſſet legitimè.& ꝑ
cõſequẽs nec ꝑſcribere ẽt ſi poſſideret p tãtũ tẽpus cu
ius initij memoria nõ exiſtat in cõtrariũ: quia ſine ep̃i
cõſẽſu quis nõ põt poſſidere iuſpa.titulo ſingulari.d. c.
illud.cũ ibi notatis.vbi enim nõ datur capacitas in ex-
ercente actum, tunc quãtocumq; tempore quis exer-
ceat,non præſcribit vt pulchrè decidit Abb.in c.quãto
per illum tex.de conſue.& Io.And.in c.ij. de præbẽ.li.
vj.& multa adducit ad hoc do. And.Barb. in ſ. allega-
to conſil.lxxiiij.inſerto in iiij.vol.conſiliorũ do.Alex.
hinc etiã concludit do. Alex.in ſua diſputatione inci-
piente Sigiſmundus. in primo dubio in fi. quòd † pri- 85
uatus non poteſt præſcribere merum imperium:quia
illud non licet ei poſſidere de iure communi ſine ſpe-
ciali priuilegio & conceſſione principis.c.contra mo-
rem.c.diſt.c.illud.xciij.diſtin.ſic.dicamus in propoſito
noſtro.ius enim patronatus non poteſt transferri de
vno in alium ſine conſenſu epiſcopi.ſi ergo aliter quis
illud acceptet eſt incapax merito nullo tempore præ-
ſcribere poteſt. Et iſto modo limitatur & intelligitur
c.j.de præſcri.libr.vj.in fine.ſecundum Ab.in d. c.quã-
to.& alios doct. in locis præallegatis. & iſtud funda-
mentum etiam comprobat alia duo membra: de qui-
bus ſuprà.ſcilicet quando eccleſia eſt libera vel quan-
do dubitatur quòd contra eam nõ currat præſcriptio.
Cõprobantur etiã præmiſſa: quia ille qui ſine ep̃i cõ-
ſenſu & ſine aliquo titulo iuſpatro. exerceret contra
iura, mereatur vt ex prædictis conſtat. ergo eſt malæ
fidei poſſeſſor.c.qui contra iura.de reg.iu.libro vj.igi-
tur non præſcribit regula poſſeſſor. de reg. iur. libro
vj.c.fi.de præſcrib.vbi dicit Ioan.And. & ſequũtur cõ-
muniter cæteri quòd etiam per tempus cuius initij

memoria in contrarium non exiſtat, talis malæfidei poſſeſſor non præſcribit. Conſidera tamen ſuper premiſſa limitatione & declaratione: quia videtur poſſe dici, quòd curſus tanti tẽporis & etiam minoris temporis faciat præſumi conſenſum epiſcopi vt in ſimili dicit Archi. in c. nemo. de conſue. diſt. j. & plenè traditur per doc. in l. ſciendum. ff. de verb. obli. niſi dicas ꝙ prædicta limitatio procederet, quando oſtenderetur inſtrumentum tituli in quo appareret non interueniſſe dictum conſenſum: nec etiam conſtaret epiſcopum ex poſt facto conſenſiſſe. in quãtum autem dixi quòd requiritur titulus, vide quod dicam ĩ. in ſequenti pro-
86 ximo puncto in fine. † Difficultas modo reſtat in inueſtigando quantũ tempus requiratur ad præſcriptionem cauſandam in primo membro. ſecundò quantum tempus requiratur ad probandum vel præſumendum titulum in aliis duobus membris. Circa primum videtur dicendum, quòd requiratur tantũ tẽpus cuius initij memoria in contrariũ non exiſtat propter autoritates ſ. alleg. in ver. aduertendũ. vel ſecundum quod dicit Bal. in d. l. ij. in ij. col. C. de ſerui. & aqua. & do. Alex. in conſ. ſuo lxxv. in vltimis verbis. in iiij. vol. ſufficiũt xl. anni. dicit enim Bald. vbi ſ. quòd omnia iura ſpiritualia, vel annexa ſpiritualibus præſcribuntur ſpatio xl. annorum. non attenta cauſa continua vel diſcontinua. alleg. c. de quarta. de præſcri. & not. per Inn. in ca. conſultationibus. ĩ. eo. & hoc idẽ dicit Ludo. Ro. in d. conſ. ſuo cccxlviij. incip. præſens conſultatio. mihi autem videtur quod neutra iſtarũ opinionum ſit vera in caſu propoſito. Prima enim opi. dicentiũ ꝙ requiratur tantum tẽpus cuius initij memoria non ſit in contrarium, non placet: quia hoc caſu non loquimur de præſcriptione cõtra ius, prout loquũtur præfati doc. præ-
ſuppo

ſuppoſui enim quòd ille poſſit præſcribere, qui habet titulum interueniente epiſcopi conſenſu:& q̃ pręſcribat in præiudicium veri patroni:& ſic in præiudicium priuati. Talis enim non póſſidet cõtra ius cùm habeat conſenſum epiſcopi, iuxta c.illud.cum ſimilibus.ĩ.eo. Non etiam placet ſecunda opi.volentium quòd requiratur tempus xl.annorũ. quia d.c. de quarta. ſuper quo ſe fundãt, loquitur de pręſcriptione, quę currit in præiudicium eccleſiæ: ſed nos loquimur de ea quæ currit in præiudicium patroni, & ſic priuati. vnde nihil ad rumbum. vnde ego crederem quòd in caſu præmiſſo ſufficiat tempus x.annorũ inter præſentes, & xx. inter abſentes. Iſtam concluſioné elicio ex verbis Inno. Ioá. And.do.Abbatis Panor.& do. Fel.in c.de quarta. ſ.de præſcrip.vbi dicunt, quòd ſi ius quod præſcribitur cauſam habet continuam & perpetuam, vt ſeruitus aquæ ductus, vel habet cauſam quaſi cõtinuam, tale ius præſcribitur decem annis inter præſentes: & viginti inter abſentes ad ſimilitudinem rerum immobilium.l.ij.C. de ſerui.& aqua.l.fi.C.de præſcrip.long.tẽp. Et incipit tale tempus currere ſecundũ præfatos doc.quãdo quis cœpit illo iure vti, non vi nõ clam nec præcario ſciente & non cõtradicente illo cui fiebat præiudiciũ. Idem eſt de mẽte Inn.in c.cùm dilectus.circa fi.de conſuetu. vbi dicit quòd quando illud ius quod pręſcribitur, habet cauſam continuã vel quaſi continuã, iuxta l.foramen.de ſerui.vrb.prædi. in eccleſia requiritur tempus xl.annorum:in aliis ſufficit tempus x.vel xx.annorum per l.ſi quis diuturno.ff.ſi ſer.vend.& per l.ij.in fi.ff.de aqua plu.arcẽ. Et iſta concluſio etiã fuit gl.magiſtræ loquendo de ſeruitutib.vel iurib.quę pręſcribit priuatus contra priuatũ in l.ſeruitus prædiorũ. ff. de ſerui.& gl. Bar.& aliorũ in l.j.§.deniq;.ff.de aqua plu.ar.& ſequtur

do.Florianus in d.l.ſeruitutes.apoſtillando gl.ibi dum allegat d. l. foramẽ. ibi enim refert doctrinã Inn. in d. c.de quarta.& in c.cũ dilectus.Et expreſſè dicit cũ Inn. quòd ius eligendi habet cauſam quaſi continuã. quod etiã dicunt doc.maximè Abb.in c. cũ eccleſia ſutrina. in gl.antepe. in princi. de cã.poſ. & proprie. & ſubnectit Florianus.vbi ſ.quòd etiã ius præſentandi vel iuſpatrona.habet cauſam quaſi continuã:ſubiiciẽs quòd hoc vtile eſt propter effectum præſcriptionis & quòd ſufficiant x.vel xx.anni ad præſcribendum iuſpatro.cõ tra laicum,ſentiunt expreſſè Ioan.And. & Gemi. in c. vnico.in fin.de iurepatro.libro.vj.poſt Gof.in quæſtio nibus ſuis. q. xviij. Et aduerte quia etiam ſi diceretis quòd ius præſentandi habeat cauſam diſcontinuam, prout dicunt aliqui de iure eligendi in l.ij. C. de ſerui. & aqua.quo caſu videretur requiri maius tempus vt ſ.tamen adhuc credo procedere id quod dixi in præſcriptione iuriſpatro.contra laicum : quia differentia inter cauſam continuam & diſcontinuam non fit niſi in ſeruitutibus realibus:non autem in his iuribus quæ debentur à re perſonæ:prout ius eligendi. & eadem ratione ius præſentandi vt dici Panor.in d.c.cum eccleſia ſutrina.ſuper. gloſ.in verbo propter breuitatem in princip.& Bar.& doct.in pluribus locis relatis per do mi.Feli. Sandeum in c. de quarta colum. xiij. de præſcrip. Sed huic concluſioni obſtat, quia ius eligendi non præſcribitur tam paruo tempore. vt no. plenè in d.c.cum eccleſia ſutrina. de cauſa poſ. & propri. aliqui enim dicunt requiri tempus xl. annorum. Alij dicunt quòd requiritur tantum tempus cuius initij memoria non exiſtat in contrarium.& licet Inn.in d.c.de quarta.vtatur verbis ſ. relatis : tamen prius poſuit ibi pro conſtanti quòd ius eligendi non præſcribatur minori

tempore

tempore xl.annorum.ad quod facit bonus text. iuncta gloſ.in c.cũ de beneficio.de præben. li. vj. vbi eccleſia quæ conſueuit teneri per religioſos,pôt præſcribi, vt ibi inſtituantur clerici ſeculares ſi per xl. annos clerici ſeculares ibidẽ miniſtrauerunt.ergo videtur ex idẽtitate rationis idem dicendum in iurepatrona. Tenendo tamen quod ſuprà dixi reſponde, quòd in dicto caſu fit præiudicium eccleſiæ ſi ius eligendi acquiratur per alios,qui non ſunt de illa eccleſia, vel ad quos de iure cõmuni non ſpectat nimirum ſi non ſufficit tempus x.vel xx. annorum & eodem modo fit præiudiciũ eccleſiæ in caſu d. c. cum de beneficio. quia per præſcriptionem de qua ibi immutatur ſtatus eccleſiæ.nimirum ergo ſi ibi requiritur tempus xl. annorum. ſed in propoſito noſtro nullum fit præiudicium eccleſiæ: poſito quod mutetur patronus. quod probatur: quia poteſt patronus alteri donare, vel legare iuſpatro.cum conſenſu epiſcopi:quando donatio vel legatum fit laico iuxta notata in d.c.illud.ȷ̃.eod.quòd fieri non poſſit ſi præiudicaretur eccleſiæ.vt in toto titulo de rebus eccle.non alie. Obſtare etiam videtur præmiſſæ concluſioni quia dixi quòd licet in præiudicium patroni currere poſſit præſcriptio, quod tamen requiritur titulus.videtur enim hoc falſum, quia vbi incorporalia præſcribuntur, regulariter non requiritur titulus.l. ſi quis diuturno.ff.ſi ſerui.vend.notatur in l.ij.C. de ſer. & aqua.& in d.c.de quarta.& in d.c. cùm eccleſia Sutrina.ſed reſpondeo omittendo ea quæ pleniſſimè circa hoc dicuntur in dictis locis quòd ideo præſuppoſui quòd præſcriptio non poſſit currere in caſu noſtro ſine titulo: quia vt ſuprà declaraui iuſpatronatus non poteſt poſſideri niſi ab eo qui fundauit,conſtruxit, vel dotauit,vel ab heredibus eius, vel habeat ex priuile-

gio Papæ vel habeat titulum lucratiuum cũ conſenſu epiſcopi, quando eſt laicus vt ſuprà dixi. aliàs quis eſt incapax: & propterea non poteſt illud poſſidere: & ꝑ conſequens nec præſcribere, vel alio modo acquirere iuxta theoricam Ioan. And. in c. ij. de præben. libro vj.
87 & Abbatis in c. quanto. de conſuetudinibus. † Circa alium punctum videlicet quantum tempus requiratur ad probandum vel præſumendum titulum in caſu, quando quis nõ fundat ſe ſuper præſcriptione, ſed fundat ſe ſuper titulo iuriſpatro. aſſerendo ſe vel ſuos anteceſſores fundaſſe eccleſiam vel alio modo iuſpatro. acquiſiuiſſe. do. Abb. in locis vbi tradit hanc doctrinã videlicet in d. c. querelam. & in dicta ſua diſputatione incipiente Augerio. non aperit quantum tempus requiratur: ſed ſolum dicit quòd debent allegari præſentationes plurimæ & temporis curſus. & eiſdem verbis vtitur do. Præpo. in d. c. hortamur. verſus finẽ. ſentiunt tamen præfati docto. quòd requiratur longiſſima poſſeſſio. & ſic videntur requirere longiſſimum tempus. & hoc etiam clarè dicit Bal. in l. cùm ſuper. C. de rei vendi. vbi formaliter dicit quòd ad probandum iuſpa. antiquiſſimum valet antiquiſſima poſſeſſio, quæ habetur pro titulo. in hoc puncto do. Feli. Sandeus in d. c. cauſam. in iij. col. dicit quòd requiritur tempus cuius initij memoria non exiſtit. In contrarium tamen hoc non probat, & idem ſentit ipſe in ſuo tractatu, quando literæ apoſtolicæ noceant patronis eccleſiarum in fine. vbi etiam dicit quòd non ſolum debet allegari curſus temporis, ſed etiam titulus. quod etiam eſt de mẽte Ab. & do. Prępo. in locis ſ. allegatis. & do. Alex. in cõſi. ſuo lxxv. ſuprà alleg ato in iij. col. in iiij. vol. aliqui videntur velle quòd ſufficiat tẽpus longũ, & ſic x. annorum. ita ſentit do. Alex. in præallegato conſi. qui ad hoc

ad hoc multa allegat & maximè id ꝙ habetur in l.ſer
uitutes prędiorũ.in princ.iuncta gloſ.in verbo certã.in
fine.ff. de ſerui. & ad hoc poſſent multa ſimilia accu-
mulari quę accumlãt doc.moderni. & maximè d.Iaſõ
Maynus preceptor meꝰ in l.ſi certis annis.C.de pactis.
& do.Feli.ſaltẽ remiſſiuè in c.de quarta.in pe.col. ver.
fallit ſecũdò de pręſcrip. & do.Alex.in cõſi.lxxix.j̃.ſta
tim allegando.aliqua alia iura vidẽtur ꝓbare ꝙ requi-
rãtur xxx.anni vt c.peruenit.de empt.& vend.ibi enim
ꝓbatur iũcta gl.ꝙ ad præſumẽdũ ſolẽnitatẽ vel cõſen
ſum interueniſſe, qñ tractatur de pręiudicio tertij, re-
quiritur tẽpus annorũ xxx.& illũ text. dicit ſingularẽ
do.Alex.in l.ſciendũ.in v.col.ff.de verbo.oblig.& mo-
derni in dicta l.ſi certis annis.& habetur ꝑ do.Iaſonẽ
in verſi.v.limita& per eundẽ in conſi. xxix. incipiente
circa primũ.in iij.colũ.in j.vol.mihi placet opi.primo
loco relata. ſ. ꝙ requiratur tantum tẽpus cuius innitij
memoria nõ ſit in cõtrarium.& ratio eſt:quia talis al-
legatio iuriſpatro.habet ius cõmune cõtra ſe quia quę
libet eccleſia pręſumitur libera vt inquit Abbas in d.
c. querelam. in quarto notabili per illum text. & ad
hoc plura alia allegaui ſuprà ſuper verbo conſtruxit.
in vltima q. Et hæc concluſio bene probatur in d. c.
querelam. in verbo antiqua conſuetudine à contra-
rio ſenſu.illud enim dicitur de antiquo cuius non ex-
tat memoria.vt notatur per Inn. in c. veniens. & in c.
quòd per nouale.de verb.ſigni. & doct. in c. veniens.
el j.de teſtibus.& per domi.Alex.in terminis noſtris in
dicto conſilio ſuo lxxv.in iiij.volu. vbi autoritates plu
rimas ad hoc allegat quæ videri poſſunt. Et idem do.
Alex. in l. cum aliquis. C.de iu. delibe. in pe. colũ. vbi
expreſſè dicit quòd † tẽpus longæuæ vitæ hominis, & 88
ſic tẽpus cẽtũ annorũ dicitur eſſe de antiquo. & quòd
ita com

ita communiter tenetur. Aduertēdum tamen eſt circa prædicta, quod quandoque laici præſentant rectores non ex vi iuriſpatr. ſed per viā ſimplicis petitionis vel ſupplicationis, vt habetur per Archi. & do. Præpoſitum in d.c. hortamur. lxxj. diſt. & dixi s. ſuper verbo competens alicui. in xxv. q. in fi. tamen hoc caſu non cogeretur epiſcopus præſentatum inſtituere: quia iuſpat. non competit præſentantibus. c. decernimus. à cōtrario ſenſu. xvj. q. vij. & faciunt quæ dixi ſupra ſuper verbo honorificū. in j. q. Suboritur nunc quæſtio acceſſoria prę-
89 cedēti quæſtioni † an qui præſcribit vniuerſitatē: puta hereditatē vel villam præſcribat iuſpat. Iſtum punctū plenè attingit do. Feli. Sandeus in d. c. cauſam. in iiij. col. & poſt multa dicit communiorem eſſe opinionem ꝙ ſic. ſiue quis præſcribat vniuerſitatē ex titulo, in quo requiratur traditio ſpecialis cuiuſlibet rei: vt in donatione, & vēditione, iuxta l. qui tibi. C. de here. & actio vend. ſiue præſcribat ex titulo, in quo non requiratur talis ſpecialis traditio: vt in addi. hereditatis: iuxta l. cū here. in princ. ff. de acqui. poſſeſ. & allegat hoc tenere Io. And. in c. ex literis. de iurepat. in ij. col. & do. Card. Flo. in xj. q. & etiā do. Ant. de But. ibidē. & do. Card. in cle. ibi vj. q. de iurepa. Eādem opinionē tenet do. Abb. in multis locis, vbi ſemper loquitur de venditione, vel donatione vniuerſitatis. & dicit ꝙ cum illa tranſit iuſpatro. & ſic ſatis præſupponit, quòd ſi præſcriberetur vniuerſitas, etiā præſcriberetur iuſpa. ita Abb. in d. c. ex literis. in c. illud. & in c. cū ſæculū. j̄. co. & iudicio meo hoc bene probatur in tex. in d. c. cùm ſæculū ibi feudorū emptorum, & c. Illa enim verba ſatis poſſunt cōprehendere caſum quòd quis præſcripſerit vniuerſitatem ex titulo emptionis: in quo tit. requiritur ſpecialis traditio rerum contentarum in vniuerſitate, vt ſupra dictum

ctum eſt.& tamen ibi præſupponitur ꝙ acquiſita vniuerſitate ſit acquiſitum iuſparr. Eandem cõcluſionem ſentit Hoſt.in ſumma huius tituli.§.qualiter.in fi.Idem ſentit Bart.in l.in modis.quam legit cum l.hãc legem. ff.de contrahen.empt.& in l.Aufidius.ff.de priuil.credi. vbi præſupponit, ꝙ vendita vniuerſitate tranſeat iuſpatro. Idem concludit do. Feli. in c. cum Bertol.in fin.de re iudi.& hoc etiam tenuit ſ.in j. q. huius verbi & pleniùs in q.xxij.Nec obſtat quod requiratur ſpecialis traditio rerũ in titulo venditionis, vt ſupra dictum eſt:ſed ſpecialis traditio iuriſpatro. fieri non poteſt ſine conſenſu epiſcopi,iuxta notata in d.c.illud.per illũ tex.ĩ.eo. ergo iuſpatr. non tranſibit cum vniuerſitate vendita: quia ad iſtud fundamentum reſpondet clarè. do.Card.Flo.in dicta clemen.ij.in vj.q.& domi. Felin. refert & ſequitur in d.c.cauſam.in v.col.in princ. vide per te. ¶ Suboritur etiam alia dubitatio ad prædicta † videlicet an vna eccleſia poſſit præſcribere aliã vno 90 verbo conclude quod ſic.tex.eſt in c. cura. ĩ. eo. & ibi notant Ioan.And.Abbas,& cæteri. intelligunt tamen doct.ibi vt poſſit præſcribi iure proprietatis.ſ. vt eccleſia præſcribens habeat eccleſiam præſcriptam ad proprios vſus vel tanquam ſubiectam vel vnitam. Non autem poteſt præſcribi reſpectu tituli.ſ. vti habeat eccleſiam tãquam prælatus ſeu rector: quia beneficia id eſt tituli beneficiorum eccleſiaſticorum non habentur ſine inſtitutione canonica.c.j.de regu.iur.lib.vj.c.ex frequentibus.ſ.de inſtitutio.Quod tamen intelligitur, vt per gloſ.ſingularem,& ibi notata in c.cõtingit. de dolo & contu. an autem qui præſcripſit ius præſentandi in aliquibus eccleſiis tanquam ſenior de domo cenſeatur etiam præſcripſiſſe ius præſentandi in aliis eccleſiis quæ ſint de iurepatro. ipſius domus. & an qui præſcri

præſcripſit ius præſentandi in aliqua eccleſia cenſeatur etiam præſcripſiſſe alia ſub iurepatronatus incluſa & per conſequens integrum iuſpatron. vide quæ dixi ſuprà in verbo competens alicui. in q.xv. & Lud. Ro. plenè in conſilio ſuo ccclxviij.incipiente pręſens conſultatio.& per hæc ſum expeditus de hac ſubtili materia præſcriptionis iuriſpa. & per conſequens de commento huius verbi. ¶ Capio nunc vltimum verbum ſolus vel alio concurrente. Iſtud verbum importat vel litera ſonat quòd patronus efficitur, nedum qui ſolus fundat,conſtruit, & dotat:ſed etiam ſi aliquod prædictorum faciat: dummodo alius vel alij concurrant, & ſuppleant quod reſtat: quo caſu omnes æqualiter ſunt patroni, vt declaraui ſupra ſuper verbo dotauit. in xj.& xij.q. & quia hæc materia declarata fuit ſuprà in principio huius operis in j. q.vbi etiam bene cadebat, & etiam aliquid dixi ſupra ſuper verbo fundauit. in j. q.& ſuper verbo cõſtruxit. in iij.q.& ſuper verbo dotauit.in j.q. Aliter non repeto. Finem igitur huic repetitioni, in qua me multum elaboraſſe profiteor facio ad laudem omnipotentis dei ſacratiſſimæ virginis Mariæ ac totius curiæ cœleſtis.

¶Explicit tractatus perutilis & quotidianus de iurepatronatus Clariſſimi vtriuſque cenſuræ doctoris domini Rochi de Curte Papien. iura canonica ordinariè legentis in alma Ticinenſi academia per eum editus: ſuper rubrica de Iurepatronatus, cùm lectioni iuris canonici veſpertinæ præfectus eſſet. Summariis cuilibet verbo huius tractatus præpoſitis.

PERVTILIS TRACTATVS IVRISPATRONATVS CVM SVMMARIIS DIſtinctionum: ac cauſarum quæſtionum decreti: per I.V. doct. d. Paulum de Citadinis de Collegio dominorum iuriſperitorum Mediolani: editus dum ordinariam iuris ciuilis Friburgi legeret: cúmque nouis ſummariis nuper adiectis.

Ad lectorem Pauli autoris carmen.

QVISQVIS es: exardens patroni noſcere iura;
Vt ſacris dentur: omnibus & laicis.
Cauſas inſpicies varias: quæ talia iura
Præſtent: ac genera plurima conſpicies:
Ius quia concedat ſacrum: quàm diſſona iura
Patroni: quámque conferat accipies.
An cuiuis tale incumbat ius: quomodo, quando:
Vt plures capiunt: tranſeat: atque ſimul
Diſtent à laicis vt ſacri: perdere quiſque
Vt poßit: libro hoc ſingula percipies.
Alphabeti index monſtrabit ſingula quæque:
Index per partes optima quæque docet.
Index & pariter monſtrabit ſingula certè
Diſtinxere patres quæ & voluere iura.
Decreti libro: caueas tu parcere paruo
Æri: theſauros perdere non cupias.

Iacobi Rumpfelingi Theologiæ Licentiati carmen exaſticon.

Iura patronatus quæ ſi tu lector ad vnguem
Noſſe cupis: libro hoc te duce gnarus eris.
Quæ prius innumeris ſinuoſa volumina chartis
Complectebantur, hic liber vnus habet.

Multa

Multa igitur debet clerus:plebeia turba:
Et procerum cœtus Paule Facunde tibi.

¶ Iacobi Focher Philomuſi epigramma in librum Pauli de Citadinis Mediolanenſis,Iuris vtriuſque doctoris.

Hic liber ingenuo tinctus candore recenſet
Iurapatronatus:& bona mille docet.
Quem manus artificis,quo vix cordatior alter,
Compoſuit magnis viribus eloquij.
Pontifici ſummo:myſtis quoque docta placere
Scripta queunt ſellis Ceſareique fori.
Indice pro tanto,nouitas quem rara probabit:
Et breuitas,ſtatuam poſthuma ſecla dabunt
Hic nihil obliquum:nil tritum:nilque prophanum.
Non hic in pracepta vena deſerta cadit.
Mopſopij legerent hac concinnata patroni
Iura:quibus normam diua Minerua dedit.
Nec faſtidirent Romani ſceptra ſenatus
Nobile virtutis quod modo fulget opus.
Tu tantam generas fœlix Inſubria prolem:
Quæ prodeſſe poteſt omnibus:atque ſibi.
Pracellit cunctas gentes Saturnia tellus
Legibus:eloquio:moribus:ingenio.
Hac de gente ſatus:iuris profeſſor acutus
Cognitus externis Paulus vbique viris.
Protulit in mediam certiſſima tela paleſtram:
Eſſe quibus victrix cauſa probata poteſt.
Dij bene vortant.

AD OMNIPOTENTIS SALVATORIS GLORIOSISSIMAEQVE EIVS VIRGINIS MATRIS

Mariæ, necnon totius curiæ cœleſtis triumphantis laudem, Dedicatio tractatus ſequentis Pauli de Citadinis : Mediolanenſis, I. V. doctoris ex collegio iuriſperitorum Mediolani legúmque profeſſoris ordinanarij in inclita vniuerſitate Friburgenſi Briſcaudio.

CVM mortalium vitam ſub perpetuo rerum motu continuáque periculorum fluctuatione conſiſtere pateat : humanis nãque agimur bellis modò ſæuiẽtibus, modò diuis : tabe peſtifera inſtante. vnde cum ex nobis ipſis ſperãda ſalus ab altiſſimo non ſit, niſi patrocinij veſtri interceſſione ſaluberrima, factũ eſt vt cum anno 1502. iam emẽſo peſte graſſante vbique terrarum: præcipue in Germania : paſſim obſcuræ mortis pallore inſtante: commerciis mercatorum ceſſantibus: literarum ac bonarum artium ſtudiis intermiſſis, in Deum preces: ac vota continua: rogationéſque ad vos diuina numina darentur omnia aſſiduè: vt ſalui rapacem euaderemus peſtem. Alio tabula depicta: alio cera: alio pretio ac huiuſmodi aliis holocauſtis ſuperata epidimiæ ſæuitia protectori ſuo vota perſoluente : ne vacuus gratias agerem: tempora illa (quorum ſemper honeſtiſſima fuit auaritia) colligens præſenti tractatu cæleſtis curiæ limina viſere volui: Patronis vobis meis omnibus intimis non quas poſſum : ſed quas deberem gratias toto mentis affectu ſupplex referens ac habens: qui vitæ meæ incolumis patrocinium non vt patroni: ſed vt parentes optimi ſuſcepiſtis: ſtudióque fideli ge-

ritis: non meritis quidẽ meis:ſed veſtrorum omnium innata clementia, bonitate, deſiderioque alliciendi omnes Chriſti fideles ad ſalutis perpetuæ cõſortium. Non igitur volui, vel potui auro picturave aut cera: nudis vel orationibus gratias offerre: ſed meſſis meæ hos faciculos tantillos: cùm vobis ex me nihil gratius eſſe arbitrarer, obtuli. Quibus bene numati intelligere poterunt: qualiter eccleſias tẽplaque in nomen veſtrum fundando: dotãdo: ditando: reparãdo: reędificando: iuſto titulo præſcribendo: Papæ priuilegia merendo: veſtrum non minus fidiſſimum quàm certiſſimum patrocinium acquirere voluerint: patroniq; ipſarum eccleſiarũ exiſtere cum honore: gaudio: cura: de quibus parte ſexta intelligent: & ſeruorum poſſeſſores & domini quicunque ex manumittendi liberalitate patronatus nomen acquiri: cum emulumentis & curis. de quibus parte vj. Cognoſcent & patrocinia veſtra optantes iurium genera plura: patronorum varia: cauſas patronatum acquirentes: adinuentionis cauſam iuris huius: patronorum inuicem differentias varias: iuriſpatronatus fructus: quibus competat: qualiter pluribus: quo transferatur modo: quove exerceatur: quid agendum cùm non concordant patroni: quo modo perdatur: quibus cognitis non dubito patroni nomen honorificum ac ſalubre plures appetentes ad patrocinia veſtra confugient: non corporis tantum: ſed animæ magis auxilium expoſcẽtes. Quibus maximè precor adeſte propitij: vt illos largitas ac veſtra ſumma bonitas inclinet & trahat: quos quandoque crudelitas non flectit. Vt igitur grati; & gratum me in protectionem veſtram tutiſſimam habuiſtis: ſic & in futurum flagito: Ingenij autem mei vires exiguas, & adhuc ſatis immaturas grato ſuſcipite ſpiritu à ma-
gnani

gnanimo exalantes corde. Meliora recuſabo vbi potentiori veſtro fuero ſpiramine ſuffultus. Quantum verò libet à malorum oblocutionibus in melius vertite & protegite. Non me enim famæ ſtimulus:non gloriæ ardor inanis,ſed beneficij veſtri continui flamma ſplendidiſſima erga me demeritum: vt in qualem qualem redderem compenſam illuminauit. Quo circa beneuolis, & optantibus ardentiſſimo corde concepta hæc ad laudem veſtram exponere non timui : nullo per me in hac materia viſo verè tractatu alio : qui ſi forte extaret : ſi tunc ſtudioſis optioni locus : & quod in vno defuerit, ab altero abſque liuore præſtabitur. ingratis autem & inuitis non exhibui:nec ſcripta hæc mea aliquem offendent, dum inuidus non offendatur oculus ſcriptura. Si quid autem in his eſſet ſcriptis in quo me quiſquam errare, minusve bene ſentire cognouerit, vt ipſe rectius iudicium melius proferat exopto. Satis verò mihi fuerit:opera mea, alios ad indagandæ veritatis ſtudium excitaſſe.

¶ Ad Maximilianum Dei gratia Romanorum regem, inuictiſſimum Cæſaremque ſemper Auguſtum terreſtrem patronum:vniuerſalem & dominum: ſuumque præcipuum dominum fauentiſſimum Pauli de Citadinis Mediolanenſis Iuris vtriuſque doctoris : legumq; profeſſoris ordinarij in eiuſdem Maximiliani inclita vniuer. Friburg. Briſcaud. dedicatio tractatus ſequētis.

CONSTAT diue Maximiliane Prometheum Iapetidem Archadiæ virum acutiſſimi ingenij, ſpectatæque peritiæ: homines cōpoſitos ac rudes ad politiores mores reduxiſſe Auguſtin. teſte in libro xviij. de ciuitate Dei, ex lutoque corporibus compoſitis igneum ſpiritum è cælo raptum inſpiraſſe: animamque, &

ſenſus (vt veteres finxere ingenioſi poetæ) inſufflaſſe. Vnde fit rex illuſtriſſime & Cæſar inuictiſſime, vt cũ rudem quandã molem in iuriſpatronatus materia formauerim, & codicillos (vt ſic dixerim) quoſdã ineffigiatos ſcripſerim: illos optans viuificari, cuius numini eoſdem dedicarem, nullus Prometheus mihi melior maieſtatis tuæ ſplendore occurrit. A te namque Deo terreſtri, legéque in terris animata. §. fin. auth. de conſu. coll. iiij. vitæ exordium aſſument. A te legum patre ac anima iura animante & cõfouente. §. j. auth. de fide inſtru. col. vj. §. dubitatũ. auth. de inceſt. nup. col. ij. ſpiritum aurient. Tu namq; ſanctiſſimus & nobiliſſimus: vt inquit Sceuola in l. quęris. ff. de natalibus reſti. iacẽtes ſubleuas. Tu optimus maximuſque princeps: vt inquit Papinianus in l. qui ſolidum. §. j. de leg. ij. inuocantes exaudis: ineffigiatos ad formam reducis. Tu communis omnium pater. auth. neque virum quod ex dote. col. viij. depræſſos erigis. Tu quem Chriſtus in temporalibus eius terreſtrem vicarium elegit. Bal. in l. j. ff. de iure aure. annullo. ſupplices extollis. Tu ſolus prouinciarum omniumque ſuperior: & dominus verus. c. Adrianus. ij. lxiij. di. rerumque & perſonarũ omnium ſupremus. l. pe. C. de bo. quæ lib. omnia confuſa bilãce ſecernis æquiſſimo. Tu vnicus in orbe Romanorum: rex & Imperator. gl. in c. venerabilem. in verbo in germanos. de elec. c. ſi Imperator. lxxxvj. di. rector veteris ęquitatis ſceptro: vt Ioſias iiij. regum. xxij. non in dextram vel in ſiniſtram inclinans: calcata iuſtitiæ veſtigia nixiſſimè proſequeris. Tu ſolus leges interpretaris: ſolus es legum conditor & reformator. Tu ſolus ex propria iudicans conſcientia. Bart. in l. j. C. vt quæ deſunt aduoca. Hunc meum iuriſpatro. tractatulum iudica. & corde ſuſcipe benigno. Tu qui defectus omnes

omiſſar

omiſſarum ſolennitatũ ſacrato tuo nomine comples, & corroboras. Cardi. cle. ij. not. ij. de re iudi. non dedigneris quæſo me roborationem ac ſpiritum: à tui nominis inſcriptione ſumptũ laboribus iſtis meis inſufflaſſe. Non enim ad tuarum detractionem laudũ inuocationem hanc tendere exiſtimaui, ſed ad cumulũ potius. ¶ Quas ſi commemorare vellem: non copia præclara: ſed ipſa inſula mea magis oratio tempuſq; deficeret: Grãde vero nephas illud arbitrarer: humeris debilibus imponere quod nec ſufferre valerent. Turpius namque eſſe Phauorinus philoſophus lepidiſſimus dicebat: frigidè aliquẽ laudare; quàm inſectanter & grauiter vituperare. Quantò enim quis acerbiùs vituperat: tãtò magis pro iniquo & inimico habetur: nec vituperatio illa plerũque fidem capit: qui verò infacũdè & ieiunè laudat: amicus quidem eius quẽ laudare vult creditur: ſed nihil reperire poſſe quod iure laudet: Gellio teſte c. iij. li. xviij. Hinc me agitat non profectò dicendi facũdia aut orandi elegantia: ſed auguſtiſſimarum tuarum laudum præconia immemorabilia: maximuſque meus erga maieſtatem tuam ardor & fidelitas: non minus integra quàm deuota. Aſtringunt quoque ęſtuantem mentem meã innumera maieſtatis tuæ benemerita erga vniuerſitatem iſtam tuã inclitam, & me concepta hæc coram gratanter exponere. Ne qua autem per aſſentationem eloqui deprehendar: pleriſque manifeſta enarrabo: quæ licet minus eloquẽtiæ: eò tamen ſecuriùs quo plus fidei cõſequẽter exprimam. ¶ Si igitur natiuitatis tuæ originem contẽplari libuerit: contemplando admirari: admirando obſtupeſcere: intellectu facile erit; nihil tibi à natura penitus fuiſſe denegatũ. Si & dotes animi: quibus te natura inſigniuit rimari licuerit: nõ minus ädmirätionis quàm gau-

dij & letitiæ cõſurget. Ex gente namque Auſtria à qua originem tua deducit maieſtas inclitiſſima & celebratiſſima: tot Reges & Imperatores exiliuiſſe nobiliſſimos quis ignorat Pannoniæ Boemiæ Vngariæ quandoque & Poloniæ. Ex ſtirpe illa nobiliſſima occurrũt Rodolphus Cornubiæ Comarchus. xvij. ex germanis Imperator. Ex eo Albertus filius Auſtriæ dux: ex germanis. xix. Imperator Comarchus. h. Luciburg. ex germanis. xx. Imperator. Hinc & Albertus Auſtriæ dux Sigiſmundi Luciburgenſis Boemiæ, & Vngariæ Regis & Imperatoris xxv. gener, poſteà Rex Boemiæ & Vngariæ, deinde & Imperator xxvj. apud Franckfordiam omnium principũ ſuffragiis & fide ita creatus: vt eius ĩperio & principatu orbis fœlix diceretur: vir adeò ingenioſus ac virtute præditus, in cuius imperij principio tres ſoles apparuere: tria denotantes eccleſiæ regimina eodem anno ſecuta. Excreuit huic Federicus dux Auſtriæ ex germanis xxvij. Imperator. vir quidem in omni probitatis & gloriæ genere pientiſſimus etiam quibuſcunque viris illuſtriſſimis priſcis nedum conferendus: ſed magis præferẽdus: formidabilis: magni ingenij princeps: genitor tuus piẽtiſſimus glorioſiſſimæ memoriæ. Hi oẽs ex ſplẽdidiſſima gente Auſtria culmen Cæſarũ attigerunt atque prudẽtiſſimè gubernarũt. alios Reges & Principes perplures omitto omni laude dignos, Herneſtos Leopoldos, Hẽricos, Ottones, Albertos, qui præſtãtia ac virtutibus nõ minus digni fuere imperiali ſceptro quã Imperiũ dignũ fuerit per ſupradictos Imperatores sãctiſſimos gubernari, quos inter non poſſum non cõnumerare Albertũ fœlicis memoriæ patruũ tuũ obſeruantiſſimũ & præcipua dilectione paterna dilectum, qui ſua inter facta præclara ſe non minus religioſſimũ quã chriſtianiſſimum

mum demonſtrauit: Chriſtianam religionẽ amplificãdo ex innumerabili templorũ,eccleſiarũ,clauſtrorũ, hoſpitalium,piorúmque locorum fundatione,virginũ dotatione,omni denique eleemoſynarum elargitione quis eum ignorat ex pietate acquiſita iura nec ſibi reſeruaſſe,ſed ex pietate opus pientiſſimum erexiſſe.ius enim patron.tum fundatione: tum etiã dotatione vel aliàs in quamplurimis eccleſiis acquiſitũ hoc proprio motu cum maximo affectu in erectionem inclitę vniuerſitatis tuæ Friburgenſis annuentibus aliis principibus omnibus Auſtriæ domus illuſtriſſimis elargitus eſt: ex qua quidem vniuerſitate quot viri cuiuſlibet generis ſcientia præditi: alij ad curam animarum: alij ad iuſtitiæ protectionem cauſarúmque defenſionem: alij ad corporum ſalutem: alij ad ciuitatum rerúmque publicarum cuiuſcunquéve ſtatus vel imperij gubernationem optimam quotidie exurgant plus admirabile quàm nouum vel inauditum eſt. Et ſi nullum opus pium aliud operatus fuiſſet, hoc denique tanti meriti exiſtimo, vt ſaluam eius animam reddere potuerit iuxta illud Dan.xij.Qui docti ſunt fulgebunt quaſi ſplendor firmamẽti; & qui ad iuſtitiam erudiũt multos:vel cauſa ſunt vt erudiãtur:quaſi ſtellæ in perpetuas æternitates. ¶ Si natiuitatem aſſumpſero tuam: nobiliorẽ illa non facilè reperiri poſſe puto:ex vtroq; enim ſtipite regali cõpoſitã tenes.Federicus enim huius nominis tertius,genitor tuus piẽtiſſimus Dux Auſtrię Romanorũ rex & Imp. Maxim⁹ Heleonorã Heduardi Luſitaniæ regis filiã, & Alphõſi Hiſpaniarũ Regis præclariſſimi neptẽ habuit vxorẽ nobiliſſimam:ex qua te vnicum & chariſſimum habuit.Et vt vnicę eras ſpei, ac expectationis miræ: ita & paternatum laudum vnicus ſucceſſor:& imperij extitiſti.Hæc tua fuit

ſublimis origo:cui nec quicquã amplius addi poſſe videbatur. ¶ Tu verò gloriari ex alieno iactãtiam ridiculoſam aduertens:merita etiam parentũ : filiorũ degenerantium maculas non modicas:verã autẽ virtutẽ ac laudẽ niſi à ſeipſo ſumptã ab alio non expectandã animo quoque vertẽs , reſpõſum prudentiſſimũ Alex. Macedonis Regis decimi ſodalibus exhibitum : dũ eũ extollere niterẽtur:à futura ſucceſſione patris opulenta habenda:Quid prodeſt(inquit) ſi multa relinquantur nobis,cum ipſi agamus nihil? tua ſemper fuit cura præcipua:vt non minus imperio quàm patre Imperatore dignus reddereris.Quicquid igitur ad beatam vitam excogitari poteſt,hoc maximè es inſectatus :cætera caduca cognoſcens. Et cum alij mortales in hac terrena militia ea quærant, quæ laboribus duriſſimis acquiſita breui labuntur : tu verò prudentiſſimus nulli parcens labori acquirere id curaſti,quod perpetuò nec perditur : virtutem ſ. animæ tegumentum optimum: vitiorum propugnaculum tutiſſimũ. Iram nãque docet cohibere:cupiditatem compeſcere : libidinem refrenare.ſecundum Ambro.c.cum renunciatur.xxxj.q. j.Hinc Horatius. Virtus eſt vitium fugere : & ſapientia prima.Hanc ſolã fortunatiſſimos facere poſſe diiudicaſti:cum ex aliis proſperis ſolis nõ poſſit hac ſine fœlicitas inueniri.Hanc quatuor genera virtutum continentem ſecundum Macrobium,adeo inſectatus es,& inſequeris:vt nedum in aliquo deficis genere : ſed in qualibet generum ſpecie ita redundas , vt admirabile ex vitæ tuæ inſtituto ſpeculum præſens imitari poſſit : quicunque optans optimi Regis gubernationem inſectari.Idcirco exẽplares virtutes appellauit Macrobius , quæ vt verum exemplar in aliis pollentes nobis ſint imitandæ.Hoc igitur primo exemplari genere ex
his con

his conſtante quę nec homo nec mors aufert ex nobis, te ſpeculum ſpendidiſſimū, diuinæ legis obſeruatorem integerrimum habemus: de te vt Ambroſius de Abraham lib. de offi. ca. xiij. dicam. Credidit Abrahā Deo: & reputatum eſt illi ad iuſticiam: non ſolum credis: ſed credendo obſeruas: obſeruando alios ad obſeruantiam cogis & inuitas. In hoc genere exemplari cō catenatas virtutes. M. tuam complecti: iuſtitiam: ſcilicet fortitudinem temperantiam & prudentiam: non tā admirandū, quàm rarum eſt. Prudētia enim maxima calles: quā priſci in veri, id eſt Dei cognitione conſtare aſſeruerunt: ſine qua omnem doctrinam & virtutem ſine capite quenque habere Lactantius dicebat lib. ij. cùm ipſe ſit virtutis & doctrinæ caput, quem qui non agnoſcit licet videat, cæcus eſt: licet audiat ſurdus: licet loquatur mutus. Qui verò eum creatorem ac rerū parentem omnium cognouerit, tunc videbit: audiet: & loquetur: cū caput habere incipiat in quo ſunt ſenſus omnes collocati. Referunt antiqui oratores Argū quintum Argiuorum Regem centum oculos geſſiſſe: eo quod cuncta ſua incomparabili prudentia videret. Tu verò non tantum centum; ſed de te dicere valeo, quòd Vergiliꝰ de fama: Quot ſunt corpore plumæ, tot vigiles oculi ſubter: mirabile dictu. Tu profecto veritatem tenes in qua Deus eſt: vel Deum in quo veritas eſt, oculis cordis continuè aſpicis & contemplaris: adeo vt tibi aſcribi poſſit quod de ſancto Iacobo dicitur, qui dominum vidit facie ad faciem: & benedictionem meruit. In te prudentia: id eſt mens diuina: in auditu quia diuina præcepta audis: audita pectori affigis & obſeruas in ſermone non deficit prudentia dum cœleſtia diſſeris, virtutem ac Dei maieſtatem enarras. Os tuum in malum nec in vanum aperitur. Mente iu-

ſticiam diuinam continens:quæ perenni lege à ſempiterni operis cõtinuatione non flectitur. Teipſum pri⁹ in diuino conſpectu accuſas quàm alios. tibiipſi non parcis.Fortitudine animi non cares virtuoſa. Animus tuus eiſdem ſedibus ſemper continetur:non proſperitate titillat aduerſitate non frangitur: inter dulcia & amara ſemper idem.eundem cum Deo colluctari, vt de Iacob dicitur,arbitror:vires ex tactu diuino capit: vt ex terra matre Antheum ferunt antiqui autores. ¶Temperantia ſemper adeſt animo tuo:eiuſdem ſemper intentionis eſt animus aduerſa quæque ſufferens ſpem tuam in Deum collocans:ita vt dicere poſſimus, Cor regis in manibus dei eſt.Autentico de fi.inſtru. in glo.imponat.¶ Genus virtutis ſecundum politicæ: q ad humani generis ſocietatem ſpectat: totum cõplecteris. Virtutes polliticæ.j. ciuilis hominis dicuntur: quia homo animal ſociale eſt. Huiuſmodi virtutibus viri boni reipublicæ conſulunt:vrbes tuentur: parentes venerantur:liberos amant:proximos diligunt: ciuium ſaltem gubernant:ſocios circonſpecta prouidẽtia protegunt:alios his merendo memores faciunt.Tu verò vltra alios:vt es politicus: ita prudentia mercedis:ea ipſa ad normam cunctam redigis: nihil præter rectum agis humanis actibus tanquam diuinis arbitriis prouides.Ineſt prudentiæ tuæ ratio ſolidiſſima:intellectus ſanus:circonſpectio ampliſſima:prouidentia maxima:vt Noe æquiparari valeas:qui mira prudẽtia arcã compoſuit:vt generis humani propagationẽ ſeruaret. ¶ Fortitudinem demonſtrãs dũ animum ſuper periculorum metum extollis:algores: æſtus : bellorum incdiam : ſitimque dum toleras. Non hominem, non ſilueſtre aufugis animal. Nil niſi turpia times. Hæc tibi fortitudo, Magnanimitatis fiduciam : conſtantiam:

ſtantiam : ſecuritatem : tollerantiam : ac firmitatem omnem confert. ¶ Temperantiam oſtentas:nihil appetendo pœnitendum : in nullo rationis legem excedendo:ſub rationis iugo cupiditatẽ domitãdo. ¶ Oblocutiones innumeras nec curas : cum ſis in conſcientia ſecurus.Inde illa tua venuſta modeſtia:virginea verecondia:abſtinentia ſancta:caſtitas deuota : honeſtas grauiſſima:imperij moderatio conſultiſſima:parcitas laudatiſſima:ſobrietas rariſſima:in his pręcipue terris, pudicitia honeſtiſſima. ¶ Iuſtus pietatis modum,diuinequæ voluntatis ordinem in omni executione ſeruas : vt Abrahã in filij proprij immolatione. Iuſtitiã politicam exibes:vnicuique quod ſuum eſt ſeruando. Nemo quamuis humilis & deploratus : te iudice ſuo iuri diffidit.Nihil licet gratiæ cauſa ſtatuas:omnia tamen quæ ſtatuis grata ſunt. Si quid verò aſperius, quã animi tui habenæ patiantur, vnquam decernere coactus fueris (quod rariſſimè euenit) miſericordiæ lenitate & beneficij largitate lata manu hoc multum cõpenſas.Supplicantibus enim gratas præbes aures : neminem ledis:omnibus te ita equalem præſtas:vt verificatum videatur:quòd vſque ad Iuſtiniani Imperatoris tempora in principum creatione acclamabatur Auguſto Imperatore ſit fœlicior:Traiano Imperatore Hiſpano melior.Ex iuſtitia eſt illa innocentia tua immaculata : pietas non modo erga tuos : ſed & omnes exteros ſincera religio ſancta. Affectus in omnes benefacientes.Humanitas clementiſſima:qua (pace antiquitatis dixerim) Iulium Cæſarem excedis. Non ſemper vltore ferro dilinquentes : non armata manu rebelles corrigis : ſed humanitate ac illecebris reconcilias & foues. ¶ Tertium licet genus virtutis

tutis purgatoriæ illis aſcripſerit Macrobius, qui ſeſe humanorum quadã fuga,ſolis diuinis dedere:& ocioſis,qui rerum publicarum actibus ſe ſequeſtrarũt. Has igitur pugatorias vocauit: quia ſolũ eius animum expediunt,qui ſe à corporis contagione & macula purgare decreuerit.Huius tamẽ generis non modicam optinet maieſtas tua partem:dum enim tibi quietem præſtari arbitramur per noctem: eam inſomnem magnã pro parte reuoluis Deũ intimo quærens affectu.Quãtum autem Iulius Cæſar noctis diurna geſta ſcribendo conſumpſit: tantumdem tu dum iter rectum vitæ tenere optas,Cœlum non terram: Deum non hominem:diuinam legem ſempiternam generalem incommutabilem, nos ad iter verum ſummumque bonum dirigentem:veram:rectam:naturæque congruam non humanam:fragilem aut inequalẽ corde tractando percurris. Verum iter inueſtigare quo ad cognitionẽ ſciẽtiæ perueniamus:ac inquirendi cupiditatem omnibus natura præſtitit: in quo excellere vniuerſis pulchrum videtur:licet paucorum ſit aſſequi:hoc tamen tu diue Maximiliane:dum per noctem conſideras:conſiderãs cogitas:cogitando axaminas:examinando delectaris: delectando facis quicquid ad benè:beatè: honeſtéque viuendum pertinere poteſt. Ita quòd omnes te præcipuo quodam diuinæ prouidentiæ dono gẽnitum mirari valeamus.Indulgentiſſima quippe natura te ſuis quibuſcunque peculiaribus dotibus exõrnauit. In te virtutes totas collocauit: actiuam & contemplatiuã vitã tibi præſtitit,præſtitã experimur:expertã eam imitandam habemus.¶ Virtutis genus vltimũ adeo exples:vt quicquã haud addi poſſit: has purgati animi appellat virtutes Macrobius:cũ per ſupradictas iã animus tuus defæcatus ſit & ab omni mundi aſpergine preſſus &

purè

purè deterſus. Inde prudentia illa tua ſingulari fit: vt diuina dona tibi in electione nō ſint: ſed ſola illa noſcis:& abſque praua macula intueris:intuendo potiris & delectaris. ¶ Incredibilis eſt tuæ temperantiæ virtus terrenas cupiditates: hominúmque mordaces ſententias:ac de te falſa iudicia nō ſolum opprimere:ſed contemnere potius & obliuiſci. ¶ Illud mente reuoluis:quod ſanctus Gregorius Conſtātino Mediolanenſi Archiepiſcopo ſcripſit liberum inter accuſationes extare:quem propria defenderet cōſcientia. c. in cunctis. ij.q. iij. Tua hinc fortitudo non ſolum animi paſſiones diuerſas ſuperat:ſed & ignorat:ita vt iraſci neſciat,conceſſa niſi cupiat & obtineat. ¶ Iuſtitiæ verò tuæ eſt adeò cum ſuperna mente ſociari vt te cum ea perpetuum fœdus iniuiſſe exiſtiment homines. Tu igitur in quo non ſingula virtutis genera tantum:ſed cuiuſlibet generis ſinguli virtutū gradus vel ſpecies adeò vigent:vt te non tantū virtuoſum ſed virtuoſiſſimum & ipſam virtutem meritò nuncupare poſſimus. Tu virtus virtuoſiſſima,cui inter aſtra tantum locus dari deberet:qui inter nos calamitoſos imperium à Deo conſtitutum. auten. quomodo oportet epiſcopos. ad bonorum laudem & quietem:malorum verò vindictam & coertionem æquiſſimè moderatis.c. magnum.xj.q. j. Tu ſolus in terris Deus, receptui meo veniam præbens.hoſce labores meos ſuſcipe vultu ſereno ac numine propicio Pauli tui de Citadinis Iuris vtriuſque doctoris Mediolanenſis agelli mei munuſculum: ac fructus tenui manu collectos:ſed immenſa voluntate tuo ſacratiſſimo ſceptro dedicatos:qui incrementum non exiguum ſuſcipient:vbi regalis tui ſplendoris fauorem & ſuccum imbiberint. Memoriæ tenes ac opere comples nō dubito: quod Artaxerxes Rex Perſarum ſere

niſſimus

niſſimus crebro ſermone vſurpabat. Non minus regale & humanũ eſſe in Rege parua munera accipere quàm grandia elargiri: quod pro tua in omnes munificẽtia & humanitate futurum arbitror & ſpero. ¶ Valde terrarum dominus decẽtiſſimus, lex verò maris firmiſſima. Laus Deo.

TRACTATVS PERVTILIS DE IVREPATRONATVS PER ME PAVLVM DE CITADINIS MEdiolanenſem, I.V. doctorem ac legum profeſſorem ordinarium in inclita vniuerſitate Friburgenſi compoſitus & editus fœliciter incipit.

SVMMARIVM.

1 ¶ *Tractare, verbum, quot modis in iure capi poßit.*

TRACTATVM iſtũ de iurepatronatus, cum quæſtionibus, omnibúſque eiſdem acceſſoriis, & dependentibus, ad laudem omnipotentis & glorioſæ eius matris virginis Mariæ: totiúſque curiæ cœleſtis triumphantis aggredior. Quem pro clariori aditu & intelligentia: diuido in quatuordecim partes. In prima videndum erit quot ſint iurium genera: deueniendo ad ius iſtud, in ſecunda quot ſint patronorũ genera, & per conſequens quot ſint patronatus iura. In tertia ex quibus illa procedant. In quarta qua de cauſa ſint iurapatronatus adiuuenta. In quinta in quo differat quilibet patronus ab alio diuerſi iuriſpatrono. In ſexta quid cuilibet patrono iuſpatronatus conferat. In ſeptima quibus competat iuſpatronatus. In octaua quando competat. In nona quomodo iuſpatronatus transferatur. In decima quomodo plurib. vel ſingulis competat. In vndecima quomodo

quomodo iuſpatronatus exerceatur per patronum. In duodecima quid ſi exercitio ſint patroni differentes. In tredecima quæ ſit differentia inter patronos eiuſdẽ generis ſeculares & eccleſiaſticos. Vltima quomodo perdatur iuſpat.vel extinguatur. Antequã ad quæſtiones partium deueniã:quia ad cognitionem ſpecierum pręmittenda eſt aliqua generis cognitio:& quia de iurepatr.tractare intendo. ¶†Proderit primò ſcire quod verbum,tractare,variis in iure accipitur modis. Primò enim ponitur tractari ꝓ dici:vt tractari põt de hac re: id eſt dici.l.j.in fi.ff.de calũnia. Secundò tractare eſt in mediũ ꝑponere:& quærere:poſtea ad partes arguere: demũ determinare. Ita vtitur iuriſc. in l.cũ hic ſtatus. §.ſi ambo.ff.de do.inter virum & vxo. Vnde & dicitur tractatus, quia iſto modo ꝓcedere debẽt tractãtes:qđ quantũ potero obſeruare enitar. Sic & aliquãdo ponitur tractatus ꝓ quæſtione.l.naturalis.§. ſed ſi factio.ff. de præſcrip.verbis. Ita dialectici tractatũ dicunt,quod iuriſtæ quęſtionẽ appellant.l.qui quadraginta.in prin. ff.ad l.fal. Et q̃a fit tractatus ex ꝓpoſitione & argumẽtatione hincinde & cõcluſione:ideo ponitur tractatus pro toto illo colloquio.l.& ſi amicis quis. ff.ad l.Iul.de adul. Vbi domus in qua cõueniũt homines ad tractãdum de adulterio dño ſciente,facit dñm teneri de adulterio ex ſola ſciẽtia & patiẽtia:quia ſine tali colloquio adulterium non facile cõmitti põt:& ita punitur quis ex tali tractatu:ſicut ex perpetrato adulterio. Card.in clem.ij.viij.nota.de re iudic. Tertiò tractari ponitur ꝓ reputari & teneri: ſicut videmus ſtatuta ſonãtia quod ſcholares vel aliæ perſonæ tractẽtur vt ciues,id eſt habeantur & reputentur pro ciuibus in omnibus & per omnia vt plenè habetur in l.prima per Bar. & Moder. ff. de leg.j. Hic etiam dicuntur tractatorij qui tractant

&

& retractant manibus equos, & alia animalia vſui ſacro deſtinata. Et tractatoriæ literæ, id eſt literæ licentiæ vehendi equos & alia animalia: de quibus in gloſ. rubricæ. C. de tractatoriis & ſtatutis. lib. xij. Sed iſta duo nil ad rumbum.

¶ *Prima pars. Quot ſint iurium genera.*

¶ Summarium.

1 *Iuris quot ſint genera: & quid ſit genus apud iuriſtas: & quid apud dialecticos.*
2 *Ius naturale ſex modis dicitur.*
3 *Ius gentium quod ſit & quibus conueniat.*
4 *Ius ciuile in genere quid ſit & quot modis capiatur.*
5 *Ius canonicum quod ſit: vnde dicatur & in quot ſpecies ſecetur.*
6 *Ius diuinum quod ſit & in quibus conſiſtat.*
7 *Ius anulorum aureorum quod dicatur & quibus olim concedebatur.*
8 *Ius militare quod & in quibus conſiſtat.*
9 *Ius publicum quid ſit: in quibus conſiſtat & quod modis capiatur.*
10 *Renunciare iuri publico nemo poteſt.*
11 *Ius priuatum quod ſit & in quibus conſiſtat.*
12 *Ius eſſe alicui quid ſit.*
13 *Ius per apocopen dicitur quaſi iuſſum.*
14 *Ius hereditatis adeunda quid.*
15 *Ius excludendi à ſucceſſione quid: & quid ius gabellas exigendi. nume. 16.*
17 *Ius petendi quod ſit.*
18 *Ius alienandi quis habeat.*
19 *Ius coquendi quid: & quid ius torculandi dicatur.*
20 *Ius Trebellianica & ius Falcidia quod dicatur.*
21 *Ius accreſcendi quod ſit: & quod ius deliberandi. nu. 22. & quid ſit ius ſuccedendi. nu. 23.*
24 *Ius petendi ſupplementum quid ſit & quibus competat.*
25 *Ius accuſandi cui competat: & cui ius prohibendi. nu. 26.*
27 *Ius dicendi teſtamentum nullum: & ius excipiendi quibus competant. & num. 28.*
29 *Ius redimendi quibus competere cenſeatur.*
30 *Ius præſentandi patronis competit.*
31 *Ius arbitrandi quid ſit & cui conueniat.*

32 Ius

32 *Ius declarandi quod ſuperiori competit ad ſucceſſores non tranſmittitur.*
33 *Ius implendi conditionem quid & an ad heredes tranſmittatur.*
34 *Ius occupandi autoritate propria quibus competat.*
35 *Ius collectandi à quibus imponatur.*
36 *Collecta quid ſit.*
37 *Forenſis perſona in quibus caſibus ſubdita dicatur.*
38 *Iura quæ dicantur ſervitutes ruſticæ: & quæ vrbanæ.*
39 *Ius piſcandi, aucupandi, & venandi quid: & an liceat in flumine priuato piſcari.*
40 *Ius retinendi rem pro expenſis quando quis habere dicatur.*
41 *Iuſpatronatus quod priuatū ius dicitur quibus cōpetere cēſeatur.*
42 *Iuſpatronatus eccleſiæ quid ſit.*
43 *Iuſpatronatus ſpūale quid nō cenſetur, licet ſpirituali annectatur.*
44 *Iuſpatronatus pluribus dicitur modis.*
45 *Ius pro licentia ſeu libertate quadam aliquando capitur.*
46 *Ius aliquando accipitur pro merito.*
47 *Ius pro liquore eorum quæ coquuntur capi poteſt.*

CIRCA igitur primam partem † quot ſint iuriū genera: accipiendo genus prout iuriſtæ capiunt, non prout dialectici intelligunt: inter quos magna eſt differētia: vt notat gloſſ. j. in l. j. §. huius ſtudij. ff. de iuſtit. & iur. melius in l. legato generaliter. ff. de leg. primo. quod dialectici dicunt ſpeciem; genus iuriſtæ appellant: & tribus modis genus dicunt iuriſtæ. de quibus in d. l. legato. & j latius dicam in princi. ij. q. Dicam ergo hic variis modis ius dici, ſiue generibus, non à rerum varietate: ne ſim glo. contrarius iſti. de iuſtit. & iure. in verbo duæ ſunt poſitiones. ſed à diuerſo nomine iuris & effectu. ¶ † Primò igitur ab antiquiori inchoando eſt ius naturale, quod dicitur eſſe commune omnī animāti: eo quod certo naturæ inſtinctu habetur, non aliqua conſtitutione hominis. Sed ab ipſo naturæ conditore: vt maris & fœminæ coniugatio: cum ſimilibus notatis. inſtit. de iure naturali gentium & ciui. cap. ius na-

Ee turale

turale.j diſt.& iſtud eſt ius immutabile per homines. Sicut & libertas in homine propriè mutari nõ poteſt. Licet per ius ciuile dicatur offuſcari:& ſic de ſimilibus: de quibus in §.fi.inſti.de iure na.l.adeo.§.cùm quis.ff. de acqui.re.do.& hoc eſt ius naturale primæuũ. ¶ Secundò dicitur ius naturale cõmune ius, hominũ induſtria ſtatutum poſtquam cœperunt eſſe:quod ius naturale ſecũdarium dicitur.& aliàs dicitur ius gentium.de quo in §.ſingulorum.inſti.de re.diui. ¶ Tertiò ius naturale dicitur quod pacta tuetur.l.j.ff.de pac. ¶ Quartò quod pacta reſcindit.l.j.cum ſeq.ff.de mino.¶Quintò dicitur ius naturale pcepta in lege Moſai.cõprehenſa. gl.in d.c.ius naturale.inſti. de obli.quæ ex delic.& de iſtis omnibus modis.gloſ.j.inſt.de iure naturali gen.& ciui. ¶ Sextò ius naturale dicitur quod in l.& euangelio cõtinetur, quo quis iubetur alteri facere quod ſibi vult fieri:& prohibetur alteri inferre quod ſibi nõvult fieri.c.j.prima diſt.põderet.50.diſt.auth.vt cum de appel.cog.§.cæterũ.vnde verſus,Quod tibi vis fieri mihi fac:quod tibi non vis noli.Sic potes in terris viuere iure poli. Iſtis modis ſumptum ius naturale diſtat ab aliis iuribus in quatuor, origine.ſ.dignitate,amplitudine,& ſententiæ rigore , vt pulchrè dilucidantur hæc per gloſſ.primã.v.diſt.Origine , quia ab exordio naturæ, alia ab hominum inuentione iura inuenta ſunt. capitulo finali.vj.diſtinct.Dignitate,quia non patitur mutationem.d.§.fina. Amplitudine,quia omnia ſunt iure iſto communia ex charitate,non ſic ſecũdum alia. Rigore etiam ſententiæ alia excedit,quia contra iura naturalia in nullo diſpenſatur,ſed aduerſus alia ſæpe p
3 ſtatuta & priuilegia. ¶ Secundò eſt ius gentiũ quod à naturali diſtat vt quia ſolis hominibus hoc conuenit, aliud animãtibus omnibus.vt ſ.,vt erga Deum religio: vt pa

vt parẽtibus & patriæ pareamus, vt vim & iniuriã pro pulſemus, datio libertatis, vt iſta habentur in l.j.§. ius autem gentiũ.cum quatuor legibus ſequentibus.ff.de iuſt.& iur.ædificia collata, diſcretæ gentes, & cõmercia inducta.c.ius gen.j.diſ. ¶ †Tertiò eſt ius ciuile quod 4
multis capitur modis, nam quod quæq; ciuitas ius ſibi ſtatuerit ius ciuile appellatur. Vt ſtatuta cuiuſlibet ciuitatis ius propriũ ipſius ciuitatis appellãtur.§. nã quod. inſt.de iure nat.gẽ.& ciu.c.ius ciuile.j.diſt.Et quotiens non additur nomẽ cuius ciuitatis ſit, tunc intelligitur ius clauſum in toto iuris ciuilis corpore. §.ſed quotiẽs. inſt.de iure na.gen.& ciu. ¶ Secũdò particulariter diuidẽdo iſtud ius ciuile dicitur lex xij.tab. ¶ Tertiò quod ex legib.plebiſcitis, ſenatuſcõſultis, cõſtitution.principum, vel autoritate prudentũ decretũ inuenitur.l.ius ciuile.ij.ff.de iuſ.& iu. ¶ Quartò dicitur ius ciuile prętorũ edicta, diſputatio prudentũ habita ſuper l.xij.tab. quę diſputatio ſcripta nõ proprium nomen ſortita eſt, vt aliæ partes: ſed nomine communi iuris ciuilis gaudet.l.ij.§.his legibus.ff.de orig. iuris. ¶ Quintò Ædilium Curulium edicta, prudentum quoque reſponſa qui reſpondendi de iure habuerũt à Cæſare autoritatẽ ius ciuile dicuntur.de qbus inſti.de iure natu.gen.& ciui. ¶ Sextò ius ciuile dicitur, quicquid iuri naturali ſubtrahitur, vt in vſucapione, vel iuri gentium, vt in poteſtate dominorum reſtricta.§. penulti. inſtitut. de his qui ſunt ſui iuris. ¶ Septimò quicquid additur iuri naturali dicitur ius ciuile, vt in matrimonio cõſtituendo, quod formam recepit à iure ciuili, circa perſonas quæ poſſunt cõtrahere, & quæ non, & per ſponſalia de futuro & de præſenti.l.j.ff.de ſpon.l.nuptias. ff.de reg. iur.§.nuptias.Authentico de nuptiis. ¶ Octauò quod

iuri gētium additur, dicitur ius ciuile: vt de tutela fuit additum: de qua ius gentium nihil cogitauerat. inſti. de tutel.in princip. de his omnibus modis nominatis habetur in l.ius ciuile.ff.de iuſtit.& iure. Et iſto modo capiendo quicquid addit vel detrahit iuri communi, quod dicatur ius ciuile: poſſet etiam ius canonicum dici ius ciui. ¶Nonò, quicquid iure ſcriptū eſt: licet non habeat ſpecificum nomen, illud ius ciuile dicitur. l.j.§. proinde.ff.de var.& extraor.cog. Iſtis modis diuerſis dicitur vnū ius ciuile extra diuerſum ab alio propter cognitionem faciliorem: ſicut videmus quod aliquando accipitur ius ſcriptum ad differentiam æquitatis.l. placuit.C.de iudi. ¶†Quartò eſt ius canonicum: quod idem eſt dicere quod ius regulatum. Canon enim græcè, latinè regulam ſignificat.c.canon.iij.di.& eſt illud quod in conſilio generali, vel prouinciali ſtatuitur. ca. canonū ſtatuta.de conſti. Quatuor ſpecies ſub ſe continet, dogmata, ſcilicet, mandata: interdicta. ſanctiones vel decreta.c.ſi quis dogmata.xxv.q.ij.quādo vult Papa tales canones condere, poſſunt epiſcopi contra dicere, quod non conueniūnt conſuetudini patriæ ſuæ vel moribus, vel loco, aut tempori, vel ſimilibus: de quibus in capitulo erit autem lex.iiij.diſt. Et quia canon regulam ſignat inde dicimus canonem emphiteoticū illud quod nomine cēſus ſoluitur: quia omni anno regulariter ſolui debet.l.fi.C.de iure emphi. Sic etiā pecunia quæ à prouincijs præſtabatur canon dicetur: vnde habemus titulum de canone largionalium titulorum libro x.C.iuris autem canō.quoddam eſt generale, vt totum ius canonicum quoddam dicitur perſonale: quoddam locale: quoddam caſuale: quoddam tēporale: vt qñ iſtis partibus ſ.nominatis attētis. Aliqui canones ſunt conſtituti.c.j.de conſti. Tria autē vltima

tima iura dicuntur poſitiua:eo quia ab homine ſunt facta:ideo dicuntur iura humana. c. cum de diuerſis. de priuileg. in vj. ad placitum facientis poſſunt limitari & reſtringi vt quotidie videmus per ſtatuta & priuilegia.c.cum in multis.de reſcrip.lib.vj. vbi infinitas tollitur in multis caſibus ibi no.per gl. ij. ius naturale per ſolam naturam mutatur aliàs non. ¶ † Quintò eſt ius diuinum quod eſt ſacra pagina:iſtud ſimiliter multifariam dicitur. Nam primò homini creato cõceſſit deus ius in corde ſuo:vt in princ.v. di. habetur Gen. ij. fecit deus hominem & inſpirauit illi ſpiraculũ vitæ legem: ſcilicet naturalem quæ hominem in diuina iuſtitia viuere docebat:ideo dixit Apoſtolus ad Romanos.ij.ſunt qui habent legem dei ſcriptam in cordibus ſuis. Cum enim gentes legem non habent, ſi naturaliter ea quæ legis ſunt faciunt,ipſi ſibi ſunt lex.c.quæ.xix.q.ij. ¶ Secundò eſt ius diuinum, lex moſaica quæ originem habuit cum lex naturæ in homine per peccatum confuſa eſt: ſubinſtigante inuidia diaboli.Et depreſſa eſt pondere malitiæ rectitudo iuſtitiæ:& erroris caligine offuſcatum fuit lumen iuſtitiæ.c.princeps.de pe.diſ.ij.c.viſis.xvj.q.ij.vt autem ab hac confuſione peccati infirmitas noſtra conſurgeret : miſerator Deus illam coadiuuans viuendi legem quam in hominis corde à ſæculo ſcripſerat literis per Moyſen expreſſit:decémq; præceptis cõcluſit.c.Moyſes.vij.diſ.c.j.§.hæc ſancta. extra de ſum.tri.c.cum redemptor.xij.q.ij.hoc ius legem appellamus Moſaicam.c.cum in veteri.de elect.c.iſto.de purifi.poſt partum. Hanc legem etiã legis decalogum appellamus.c.tres ſunt autẽ.verſic.iij.actio. de pœni. diſt. j. ¶ Tertiò eſt ius diuinum:quod legem propheticã appellamus:quæ legi Moſaicæ ſucceſſit eandem modificans. d. §. hæc ſancta. Nam cum Moſaica lex ſineret vſuras 6

ab alienigenis exigi. xiiij.q.iiij. c. ab illo. tamen permiſſionis vſum diſſuadet profectò lex prophetica. Pſalmiſta.xiiij.dicens Eum fore in tabernaculo manſurum dei qui pecuniam ſuam non dedit ad vſuram & munera.c.quoniam.xlvij.diſt.xiiij.q. iiij.c. ſi quis obli. ſed cum iſtæ leges neminem ad perfectū ſtatum ducerent vt inquit apoſtolus ad Hebreos vij. hinc meritò ſucceſſit.¶ Quartò loco ius diuinum.ſ.euangelium dās ſalutē omni credēti.c.ad fidē:xxiij.q.v. cū enim plenitudo temporis aduenit miſit Deus vnigenitum ſuum legiſlatorem,per quem nobis ſtatuit legem vitæ animas conuertentem: quam fœlici vocabulo euangelicam appellamus.j.di.in princ.c.tranſlato.de cōſti. Sed cum iſta lex loqueretur de perfectionis conſilio acceſſit alia illam modificans,quæ quinto loco apoſtolica dicta eſt: quod enim dominus indulget de perfectionis conſilio petat hoc Apoſtolo dicente:ego dico non dominus. j. Cor.vij. ſi quis frater vxorē habet infidelem &c.ij.q.j.c.multi.xxviij.q.j.iam nunc.& ibi dominus non precepit in ſpiritu Dei. Apoſtolus fideliter cōſulit vt ibi de virginibus preceptum non habeo.Conſilium autem do. Bonum eſt ſi ſic permanſerit. xxiiij.q. j.c.ſic enim neque.Poſtmodum eccleſia creſcente deo autore gradibus ac ordinibus in ea rite diſpoſitis,cum ad eos decernendos, clericorúmque lites dirimendas lex non ſufficeret euangelica: tam ab apoſtolis quàm ab eorum vicariis ſtatuta fuerunt plura edicta quæ generali vocabulo canones appellati fuerunt.c.j.xv. diſt. ſ.dixi in quarto genere. Et iſta omnia iura diuina latius ponit Spec.in principio ſui operis.¶ Sextò dicitur ius diuinum quod factū eſt ſuper rebus eccleſiaſticis. Et ita poteſt dici ius canonicum diuinum,& iura ciuilia,quæ tractant de rebus eccleſiæ poſſunt dici diuina: ita intelligit l.fi.in princ.C.de ſac.ſan.eccl.p gl.& Bart.

ibi.¶Septimò dicitur ius diuinum acquiſitionis quando ipſi eccleſiæ acquiritur:quia dicitur ipſi deo acquiri:vt ibi Bald.adducendo Inno. in ca.olim, de reſt.ſpo. Extra iſta iuris genera principalia reperiuntur & alia plura iuris ſignificata particularia:quæ tamen ſub aliquo de prædictis continebuntur: & vt ad metam iuriſpatronatus perueniã alia iuris ſignificata enumerare liceat,ſub quo de prædictis genere cõtineatur ſemper per remiſſiones declarando. ¶†Octauò eſt ius anulorũ aureorum,quod concedebatur olim libertis à principe volente patrono:eo autẽ patrono inuito vel ignorante non.l.iij.ff.de iure aureorum anu. Et iſtud ius aureorũ anulorum nil aliud erat,niſi poteſtas poſſe deferre aurũ vel anulos aureos:per quos ipſi liberti habebãt imaginẽ vel ſignũ ſemiplenę ingenuitatis dũ viuebant:ideo imaginẽ:quia nõ propriè ingenui dicebantur: ſed habebant quandam ingenuitatis ſimilitudinem.l.fi.C.de iure anul.aureo.quæ ſimilitudo faciebat eos haberi ꝓ ingenuis quo ad multa.ſ.quo ad tutorẽ ingenuũ habẽdum:quod alias non fuiſſet cõceſſum l.cũ ex oratione. ff.de excu.tuto.Secundò quo ad dignitates & honores acquirendos.l.vnica.C.ad l.Viſcel.vbi puniũtur criminaliter appetẽtes tales dignitates liberti ſi nõ habebãt ius anulorũ aureorũ. Hodie autẽ nõ eſt neceſſe tale ius impetrari à principe cum ex datione libertatis in conſequentiam veniat.§.j.aut.vt liberti de cætero non indigeant:non tamen immutatur ius patroni per talem conceſſionem nouam vt ibi. Tertiò quia contrahunt matrimonia cũ nobilibus:in multis etiã aliis reputantur vt liberi.Quos caſus enumerat gl.in l.pen. ff.de iure aureo.anul. Iſtud autem ius cõprehenditur ſub iure ciuili vt ſuprà ſatis in tertio genere. Licet autẽ habeãt imaginem ingenuitatis ipſi liberti tamen moriebãtur

vt liberti. vnde patronus habet bonorum poſſeſſionē
8 in bonis ipſorum.l.etiam.ff.de bo.liber. ¶ † Nonò eſt ius militare;quod conſiſtit in ſolennitate inferēdi belli;fœderis faciendi: in dando ſigna: in egrediendo in hoſtes & pugnæ comiſſione:in flagitioſorum diſcipli na militū:in modo ſtipendiandi:in dignitatibus dandis,in premiis diſtribuendis:in coronis dādis:in prędę diuiſione.c.ius militare. j.diſt. Et iſtud ius militare ita comprehenditur ſub iure ciuili,ſicut ſub iure canonicō.toto ti.ff.de re mili.& in eo.ti.C.lib.xij. licet diuerſimodè.Ius enim canonicum pœna infamiæ afficit fugientem in bello.c.infames.vj.q.j.de iure ciuili.c. punitur fugiens.l.omne.§.qui in acie. ff.dē re mili. Et de
9 differentia iuris.clxiiij. ¶ † Decimò ius publicum quod ſimiliter continetur ſub duobus ſ.nominatis.ſ.iure ciuili & canonico:quod conſiſtit in ſacris ſacerdotibus & magiſtratibus. c.ius publicū.j.diſt. l.j.§. ius publicū. ff.de iuſti.& iure. Et hoc ius publicū poteſt variis modis accipi. ¶ Primò vt dixi.Et tūc dicitur afferre vtilitatem ſuam in publico dictis iuribus. ¶ Secundo modo dicit publicum cauſa imperij. ¶ Tertiò publicum quod eſt Romanæ ciuitatis.l. eum qui. in gl. ff. de verbo.ſig Et illud propriè dicitur ius Quiritum. j. diſt. §. ſed ius.inſti.de iure natu.Et ibi glo.à Quirino declarat quare ſic nominetur. Vnde publica appellatio in compluribus cauſis ad populum Romanum reſpicit: vnde & publica tum appellamus. ¶ Quartò modo dicitur publicum ius cuiuſlibet ciuitatis & municipij.l.ſed & hi.§.j.ff.de publi.& vtile tunc ius publicum dicitur ad ſimilitudinem iuris publici Romani:vt ibi glo. ita ſumitur in d.l.fi.& ita declarat ibi Bar. ¶ Quintò dicitur ius publicum quod continet priuata cōmoda, quæ tamen redundant in publicam vtilitatem:vt mulieres

eſſe do

eſſe dotatas reſpicit priuatũ principaliter cõmodum· ſecundariò publicum.l.j.ff.ſolu.mat. ſic publicè intereſt ne quis ſua re male vtatur.§.ſed hoc tempore.inſti. de his qui ſunt ſui vel alie.iur.§. cogitato. aut. vt iudi. ſine quoquo ſuffra. ¶ Sextò quicquid factum eſt ad ſalutem publicam,vel vtilitatem dicitur eſſe iuriſpublici: vt teſtamenti fac. donationis inſinuatio & ſimilia. Spec.in ti.de inſtru. edi. §. duodecimo. verſic. quod ſi quis iurauit. ¶ † Et huic iuri publico regulariter renũtiari non poteſt.Spec.in d.§.xij.facit l. nemo poteſt.de leg.j.Bal.in l.fi.C.ſi cer.peta.Hoſti. in ſum. de renunci. iſta autem omnia membra iuri publici ſub ciuili iure continentur. 10

¶ † Vndecimò dicitur ius priuatũ quod principaliter ad ſingulorum vtilitatem pertinet.§. penul.iſti de iuſti. & iu. Conſtat autem iſtud ius primò ex naturalibus præceptis. ſ. vt nemo fiat locuplex cum aliena iactura.l.nam hoc à natura.ff.de cõdi.inde. ¶ Secundo ex gentium præceptis: vt iniuriam propulſare defendendo vel de facto vel mediante iure: & hoc modo ſolis hominibus cõueniet.e.dicetur priuatum. licet & brutis liceat vim vi repellere. l.j. §. cum arietes. ff. ſi quadru.paupe.fe.di.non tamen dicetur illud ius priuatum,ſed naturale potius:quia cũ non poſſint facere vel pati iniuriam:quia ſenſu carent.l.j.in prin.ff. ſi quadru. pau. fe. di. ideo non poteſt eis ius tale priuatũ competere ad repellendas iniurias. ¶ Tertiò ex ciuilibus prçceptis vt in vſucapione:quæ de iure ciuili eſt adinuenta.vt ff.& C.de vſucapio.& inſti.eo.ne dominia.rerum diu in incerto eſſent. Iſtud autẽ ius priuatum eſt quod aliàs ius tertij dicimus vel ius noſtrum:vel cuilibet cõpetens in quacunque re: vel ad quamcunque rem corporalem, vel incorporalem: vt circa ſeruitutes circa vſumfructum & ſimilia: vt iſtud ius ad meliorem de- 11

12 clarationem deducam, † Sciendum eſt quod ius eſſe alicui, nihil aliud eſt dicere, quàm quòd alicui eſt licentia vel autoritas agendi, dicendi, ſtandi, poſſidendi, vel quaſi tranſeundi, annullandi, tollendi, confirmandi & ſimilia: vt ex iuris effectibus denominatur: data à iure communi vel priuato: pacto vel conſuetudine: aut lege priuata vel municipali: vt no. in c. conſtitutus. in glo. pe
13 nul. de relig. domi. † & ſecundum aliquos ius per apocopen dicitur quaſi iuſſum: quaſi nihil ius ſit niſi quod natura vel cõſuetudo vel ciuitas aut populus vel gens vel homo iubet: & id fiat vel fieri debeat: quæ diffinitio ſatis in effectu videtur conuenire diffinitioni iuris poſitæ per Vlpianum in l. j. §. ius. ff. de iuſti. & iu. licet in verbis diſconueniat: ſic & conuenit diffinitioni iuris diuini. de qua in §. iuris. inſti. de iuſti. & iur. Iuris præcepta ſunt honeſtè viuere: alterũ non lædere: ius ſuum
14 vnicuique tribuere. ¶ † Secũdum præcedẽtia dicimus illi eſt ius adeundæ hereditatis. l. j. & ſe. C. de iure deli. Sic & immiſcendi & petendi bonorũ poſſeſ. §. in extraneis. iuſti. de here. quali. vel ius eſt petẽdi bonorũ poſſeſ.
15 C. qui admit. ad bo. poſ. poſſunt. ¶ † Tertiò ius excludendi fœminas vel aliquem à ſucceſſione per ſtatutũ. de quo Bald. in l. non pro numero. C. ad Orfi. & l. ſi ar-
16 rogator. ſecũda in ij. col. in ij. oppo. ff. de adop. ¶ † Quartò ius exigẽdi gabellas, vel pedagia. c. ſuper quibuſdã.
17 §. preterea extra de verbo. ſigni. ¶ † Quintò ius petẽdi quando aliquid quocunque iure petere poſſumus in iudicio. l. item veniũt. §. petitã. ff. de peti. here. ¶ Sextò ius eligendi de quo in titu. de elec. ¶ Septimò ius confirmandi de quo in tit. de confir. vtil. vel inutil. ¶ † O-
18 ctauò ius alienandi quod regulariter habet quilibet dominus ſançmentis maior xxv. annis, vel minor cum autoritate tutoris vel curatoris, quando ſunt à patria poteſtate

poteſtate liberati. Item negotiorum geſtoribus competit cum cautione rati. procuratoribus generalibus cum ſpeciali mandato. de quibus ponitur in titulo inſti. quibus ali. licet vel non. ¶ † Nonò ius 19
coquendi in furno ius, quod eſt ſpecies ſeruitutis ſicut & ius torculandi: quod poſſim in tuo torculari vina facere. de quo Bald. in l. penulti. in iij. colum. C. de condi. inſer. Cepo. in tract. ſerui. vrba. c. 50. Alex. in l. vt pomum. ff. de ſerui. ¶ † Decimò ius Trebellianicæ vt 20
quis poteſt deducere Trebellianicam de hereditate vel parte hereditatis reſtituenda. De quo in titulis omnibus. ff. & C. ad Treb. & in c. Raynutius. & c. Raynaldus de teſta. Itē ius falcidiæ. vt ff. & C. & inſti. ad. l. falcidiā. ¶ † Vndecimò ius accreſcendi quod procedit in hereditate: & inuitum etiam obligat vt habetur 21
in l. qui patri. ff. de acqui. here. & in multis aliis legibus illius tit. Item habet etiam locum in bonorum po. vt in ti. C. quomodo non pe. par. Item habet locum in legatis & fideicommiſſis: vt in l. re coniuncti. per Bat. de leg. iij. §. ſi eadem. inſti. de leg. ¶ † Duodecimò 22
ius deliberandi quod quis habet antequam acceptet hereditatem, vt poſſit conſiderare, an ſit ſibi talis hereditas acceptanda vel recuſanda. ff. & C. de iure deli.
¶ † Decimotertiò ius ſuccedendi vt filiis vel aliis quibuſcunque legitimis ſucceſſoribus ex teſtamento vel 23
ab inteſtato. vt ff. & C. de ſuis & legi. here. ¶ † Decimoquartò ius petendi ſupplementum legitimæ: quod 24
illis competit quibus legitima pars bonorum: id eſt tertia debetur: vt filiis erga aſcendentes parentes. de quo in l. omnimodo. & l. quoniā. & l. ſeq. C. de in offi. teſt. & econtra. l. nam & ſi parentibus. ff. de inoffi. teſtamen. Item cōpetit patronis aduerſus libertorū bona mortuorū ſine filiis patrono preterito vel exheredato abſque

to abſque cauſa:vt de hoc habetur in §.ſi autem. inſti.
25 de ſuc.lib. ¶ † Decimoquintò ius accuſandi quod cõpetit cuilibet de populo in publicis iudiciis vt in crimine adulterij, homicidij & ſimilibus de quibus inſti.
26 de pub.iu.in princ. ¶ † Decimoſextò ius prohibẽdi aliquem aliquid illicitè facientem: quod cuilibet competit contra eſt quemcunque illicita facientem, vt cõtra ædificantem in publica ſtrata: contra impedientẽ curſum fluminis & ſimilia.Bar.in l.quominus.ff. de flum.
27 & in toto tit.ff.ne quid in loco pub. ¶ † Decimoſeptimò ius dicendi nullum teſtamentũ: quod filiis aut nepotibus datur iniquè exheredatis vel præteritis de quibus habetur in l. inter cætera. cum ſeq. ff. de lib. &
28 & poſthu.& inſti.de exhere.lib.in princ. ¶ † Decimooctauò ius excipiendi quod contra petitorem datur. l. ait prætor.ff.de iureiu.& l.j.cum toto tit.ff.de excep.&
29 extra eo.de excep. ¶ Decimononò ius redimendi aliquam rem pignoratam vel venditam: vt in l.ij. C. de pac.inter emp. & vendi.& an vni ius competens tale: alteri cedatur. ponit.Iaſ.in l. j. §. hinc videamus. ff.de no.ope. nun. De quo pacto dicit Lud. ſingu. ccclxij. ꝙ ſi præcedit mutuum facit præſumptionem contra vſuras.ſ.quãdo modicũ pretium interuenit: ſecus ſi iuſtũ. glo.ſi.in c.conqueſtus. & ibi Panor. de vſuris. illi iuri ſpatio xxx. præſcribitur. Iaſ. in l. petens. C. de pactis. Agnati vero infra annum iure agnationis poſſunt reemere: quod alius agnatus vendidit cum tali pacto vt
30 ibidem Iaſ. ¶ † Vigeſimò ius præſentandi quod patronis competit vigore iuriſpatronatus de quo ſtatim dicetur: habetur in tit.ff. & C. de iurepa. libertorum. de
31 præſentatione habetur extra eo.de iurepa. ¶ Vigeſimo primò ius arbitrandi quod quis habet poſtquam conſenſum eſt: vt in arbitrũ reciperetur in cauſa à princip.

voluit

voluntarium eſt compromittere: ſed ex poſtfacto neceſſarium: ita etiam ex parte recipientis eſt neceſſariũ ex poſtfacto; quia ad arbitrandum cogi poteſt. l. Labeo ait. §. tametſi neminem. ff. de arbitris. ¶ † Vigeſimo- 32
ſecundò ius declarandi quod ſuperiori competit qui habet auctoritatem iudicandi, vel componendi, vel qui dedit aliquod priuilegium: nec tranſit tale ius ad heredes vel ſucceſſores. Bald. in l. liberti. in penult. col. C. de op. liberto. & ſoli competit ambiguè loquenti in ſuis actibus: vt in iudice proferente ſententiá, vel principe concedente priuilegium per verba dubia. no. in l. quid iuſſit. ff. de iudi. vel datur cuilibet facienti vel cũ altero contrahenti. Bar. in l. ꝓ herede. ff. de acqui. here. ¶ Vigeſimotertiò ius excommunicádi, cui, quando, & ex qua cauſa competat here. in ti. extra de ſen. excom. ¶ Vigeſimoquartò ius ſuſpẽſionis vel interdicti: quod quale ſit cui, quando, & qua cauſa competat no. in titulo de ſen. excom. ſuſpen. & interdic. in vj. & in clem. ¶ † Vigeſimoquintò ius implendi conditionem pote- 33
ſtatiuam contrahentibus ſub conditione: quod competit etiam heredi quando eſt appoſita à teſtatore: nõ autem tranſit tale ius ad heredem. Bart. in l. diem proferre. §. j. in j. not. ff. de arbi. in l. ſi decem cum petiero. col. j. verſic. ſolet eſſe quæſtio. ff. de verb. oblig. l. à teſtatore. in fi. verſi dices tu. ff. de cond. & demon. ¶ † Vige- 34
ſimoſextò Ius occupandi rem aliquam propria auctoritate competit cõtrahentibus cum tali clauſula, quòd res propria auctoritate capi poſſit, nec tunc vim facere dicitur de quo in l. creditores. C. de pign. & licet poſſit quis propria auctoritate capere abſque vi, tamẽ ibi textus requirit auctoritatẽ præſidis: & poterit poſtea officium iudicis implorare: vt eum defendat à futura violentia. Baldus in l. ſi ſeruus. C. quod cum eo. & talis occupatio

occupatio etiam ſingulari ſucceſſori permiſſa eſt. Bar. in d.l.creditores.& in l.fin.§.fin.ff.vt in poſſ. lega.glo. in l.cum fundus.ff.de vi.& vi.ar. Et tale ius poteſt vendi & cedi cum re ipſa. Bal.in ca.j.§.ſi verò de pace iur. fir. Alex.in l.qui fundum. ff.de vi & vi arma. Competit etiam tale ius in aliis certis caſibus nota.per doc.in cle.j.§.abbates. de exceptio. prælato. videlicet execu-
35 tori:de mandato ſuperioris contra ſpoliantem.¶†Vigeſimoſeptimò. Ius collectandi à quibus imponatur. Bar.in l.j.C.de mulieribus. & in quo loco in fi.iij. col. lib. x. vbi vult quod ciuitas & propter publicam vtilitatem & propter neceſſitatem ipſius ciuitatis imponere poteſt tales collectas intelligendo de regentibus ipſam ciuitatem.Item intelligendo de ciuitate quæ nõ recognoſcit ſuperiorem: alias ſi recognoſceret, non poſſet imponere collectas ob publicam vtilitatem niſi obtenta licentia à principe.l.placet.C.de excuſa.munerum. lib.x.l.j. C. de ſuper indic. eodem libro. vnde non poſſet imponere de iure ciuitas collectas vt principi donaret, de facto ſic: ſi non recognoſceret ſupe-
36 riorem poſſet. † Collecta verò dicitur quod in ciuitate colligitur à ciuibus & incolis reſpectu patrimonij vel rerum.ita gloſ.fin.in l.reſcripto.de mune.& hono. ex parte ciuitatis: nec dicitur habere certam formam ſed variantur ſecundum voluntatem principis vel ſuperioris.Baldus in l.fin.C.ſi ſine cenſu vel reliquis.ver. tunc autem dicitur collecta, vbi dicit debere imponi ſecundum curſum temporis quandoque plus, quandoque minus,puta quandoq; ſex denarij pro libra æſtimi:quando duo:quando decem:cum non habeant certam formam vel regulam. ſecundum Spec. in titu.de cleri.coniuga. §.j. ver.ad huius autem rei euidentiam. tales collectæ imponuntur per ſolidum & libram, & ſecundum

ſecundum quantitatem patrimonij. vt notat glo. in l. j.in verbo inopes. C. de apochis pu. & deſcriptio. curialis & diſtribu. ciui. libro decimo in l. ſancimus j. C. de aduoca. di. iudi. Regulariter poſſunt imponi ciuibus,& omnibus incolis.l.reſcripto.in fine, ff.de mune.& ho.l.libertus. §.ſola. ff.ad municip. Reſpectu rerum imponuntur perſonæ:ideo forenſes qui habent bona in ciuitate alterius territorij non debent teneri ad collectas tales cum imponantur perſonis ſubditis. ¶ † Et perſona forenſis non ſit ſubdita dictis iuribus. 37 Quod tamen fallit in multis caſibus. ¶Primò in vſurario. ¶Secundò in ciuitate de hoc priuilegiata.l.munerum.§.patrimoniorum.ff.de mune.& hono. ¶Tertiò vbi eſſet in ciuitate conſuetudo cuius initij nõ extaret memoria in contrarium,quæ habet vim priuilegij.l.hoc iure. §.ductus aquæ. ff.de aqua quoti. & æſti. nec admittitur probatio in qua contra tale præſumptum priuilegium:ſicut nec contra talem prę ſumptam ſeruitutem Lancelotus Decius in l. ſi certus annus. C. de pact.in l.cùm de in rem.ff.de vſuris. A collectis talibus ſupra l.patrimoniorum.& l. profectò. C.de mune.lib.x. ¶Fallit in doctoribus actu legentibus. l. medicos.C.de profeſſo.& medi.lib.x. ¶Secundò fallit in clericis vel bonis eccleſiaſticis. ¶ Tertiò in omnibus locis piis vt eſt hodie expreſſum per nouam conſtitutionem Federici incipientem, Item nulla communitas.C.de epiſc.& cler. pro tali collecta imponenda fit æſtimatio bonorum mobilium & immobilium:vt latè habetur in l.forma.ff.de cenſibus.Æſtimatio ipſa fit per ſuſceptores qui erant præpoſiti ad ſuſcipiendos cenſus à ſponte ſoluentibus: & tales ſuſceptores ſcribebant modum iugationis poſſeſſorum & ſpecies ſingularium.l.ſuſceptores.libro ij. C.de ſuſcepto.libro.x.

Et

Et tales ſuſceptores immediatè reſtituebant quod receperant thaſaurariis.l.diui.& l.medios. C.eo.ius autem tale collectandi non poteſt creditoribus dari intentam per communitatem ſed eorum effectus.ſic Baldus in l.etiam.in vj.col.C.de excep.rei iudi. ¶ Vigeſimooctauò ius probandi.de quo in omnibus titulis de probationibus.de teſti.de fide iuſtru. An tranſeat ad heredes vel ſucceſſores habetur per Bald. c.j. prima col. ſi de inueſti. inter dominum & vaſallum lis oriatur. ¶ Vigeſimononò Ius legitimandi de quo auten. quib. modis natu.efficit.legitimi.& inſti.ff.& C.de adoptio.

38 ¶ † Trigeſimò Ius paſcendi,calcis quoquendæ: arenæ fodiendæ:ius appellandi peccora ad hauſtum:ius eundi per agrum alienum ad ſuum: ius ambulandi cum alio:ius agendi iumentum vel vehiculum quod actus dicitur.ius aquæ ducendæ.Et hæc iura dicuntur ſeruitutes ruſticæ. Alia ſunt iura quæ appellantur ſeruitutes vrbanæ:vt ius immittendi tigni in vicini ædes. Ius ſtillicidij, vt poſſim facere pluere tectum meũ in ædes vicini,vel cloacam,vel curiam,vel ius non recipiendi talia & tunc appellatur ius libertatis, vel ius non patiendi aliquam de prædictis ſeruitutibus etiam ruſticis, ius altius tollendi vel non tollendi ædes, ne luminibus vicini officiatur. Hæc iura omnia acquiruntur pacto contrahentium, vel ſtipulatione: de quibus omnibus inſtitu. de ſerui.ruſtic.prędio.& in tit.de ſeruitu.ruſtic.prædio.ff.de ſerui.vrba.prædio. ¶ Trigeſimoprimò Ius vtendi fruendi.ius habitandi:quę quantum inter ſe differant declaratur inſtit. de vſufruct.&

39 de vſu & ha.& C.eod. ¶ † Trigeſimoſecundò Ius piſcandi optimè collocatur inter hæc iura. §. flumina. inſt.de re.diuiſi.l.ſi quiſquam.ff.de diuer.& temp.præſcriptio.In priuato autem flumine, vel agro non licet

nec

nec aucupari, nec piſcari, vel venari domino inuito. nota. in l. diuus.ff.de ſerui.ruſtico. prædio.§. fere.§.illud.inſtit.de rerum diuiſi. & in vſibus feudorum quæ ſint regalia.tali iuri piſcandi aut aucupandi præſcribitur. Bal.in l.j.ver. item præſcribitur. C.de emanci.lib.

¶ † Trigeſimotertiò. Ius retinendi rem pro expenſis, quas in ea quis fecit credens rem ſuam eſſe:quæ ab eo vendicatur:nam ius retentionis habet pro illis expenſis:ſicut etiam dicimus in iure compenſandi: vbi iura & debita ſunt liquida.ff.&.C.de compen. De primo iure eſt text.in l.hoc iudicium.§.impendia autem.ff.cõmuni diui. Sic etiam fit in cautione damni infecti. Si quis propter non datam cautionem dãni infecti fuerit miſſus in poſſeſſionem: & ipſemet reædificauerit domum, tandiu habet illarum ædium ius retinendi, donec ſibi fuerit ſatisfactum pro expenſis.l.ex damni. & toto titu.ff.de dam.infect.l.j.C.ob chiro.pecu. Item videmus in obſidibus, qui poſſunt retineri.l.ij. & ibi not.C.de pa.qui filios diſtrax. ¶ Trigeſimoquartò. Ius ſtudij, id eſt, quod poſſit publicum haberi ſtudiũ:quod acquiritur conſuetudine vel priuilegio. Alexãder conſilio lxxiiij.in quarto.columna ſecunda.verſicu.& pro hoc facit. 40

¶ † Trigeſimoquintò. Iuſpatronatus. Quod patronis competit: vel eccleſiæ, vel dominis de quo infrà latius tractare intendo: quod & ius priuatum dicitur.de quo in titulo. ff.de iurepatronatus. & extra eodem. Iuſpatronatus erga libertos eſt poteſtas, quam habet patronus erga libertum à iure conceſſa ex beneficio manumiſſionis. 41

¶ † Ius autem patronatus eccleſiæ eſt autoritas, vel poteſtas proueniens ex beneficiis eccleſiæ collatis, ſcilicet ædificatione, fundatione, vel dotatione.xvj.quæſtione ſeptima. capit.filiis.c. præcedenti.xvij. quæſtione ſecunda, cap.abbates. vel 42

aliis cauſis vt infrà in tertia parte. Ius autem patronatus eccleſiæ per Panor. ſic definitur in Rubrica eo. eſt ius honorificum, oneroſum, & vtile alicui competens in eccleſia pro eo ꝙ conſenſu diœceſani eccleſiá conſtruxit, dotauit, vel fundauit is à quo cauſam habuit, ita tenent Io. And. & Innocen. ibi per Hoſti. in §. j. extra eo. ſic diffinitur. Eſt poteſtas præſentandi inſtituẽdum ad beneficium ſimplex eccleſiaſticum vacans. Quæ diffinitio magis placet: vt infrà patebit, excepto verbo ſimplex, niſi intelligas de ſimplici, quo ad dignitatem eccleſiæ collegiatæ: vt ĩ. iij. parte. q. xxxij. in

43 fin. †Ius autẽ iſtud non dicitur ſpirituale, nec eſt ſpirituale, ſed ſpirituali annexum ratione inſtitutionis factæ vel fiendæ: quæ ſpiritualis eſt: præcedente præſentatione patroni. Panor. in c. quanto. de iudi. colum. ij. Hoſt. §. qualiter. eo. tit. Nec omnino dicitur iuris eccleſiaſtici vt ibi per eum. Nec dicitur dominium ſed ſollicitudo ſeruitij. Arch. in c. monaſterium. xvj. q. vij. Hu

44 go. in c. frigentius. ea. ¶† Iſtud ius pluribus dicitur modis. ¶Primò iuſpatronatus. ¶Secũdò aduocatio. c. quia clerici. eo. ¶ Tertiò vicedominatus, vel cuſtodia, vel guardia. c. prætereà. extra eod. c. generali. extra eodem. ¶Quartò appellatur ius præſentationis. c. piæ mentis. xvj. q. vij. Et tale nõ poſſet Iudæis cõpetere. quia non procedere poſſunt in diuinis catholicis vt ea. & c. ſeq. frigentius. ¶Quintò appellatur gratia. glo. in d. c. quia clerici. Hoſt. in tit. eo. §. qualiter verò. verſ. mihi videtur. eod. Quæ autem & qualia ſint iſta iurapatronatus quomodo cuilibet competant: & differentia inter patronos, & cuius effectus ſint: & quomodo apud quemcunque patronum perueniant & finiantur, ex partibus ſequentibus lucidè conſtabit. Hæc autem exempla iuris priuati pro nunc poſuiſſe ſufficiat. Aliis

etiam

etiam caſibus dici poteſt ius priuatum: vt quilibet ex priuato intereſſe exemplificare poſſet in quacunque actione. † Pro generali ſignificatione verbi iuris ſciẽdum eſt quòd aliquando accipitur largè ius pro libertate quadam ſeu licentia ſicut dixit Cicero. Quare ſuo iure noſtrum ille Ennius ſanctos appellat poetas: ſuo inquit iure: quia ſummus erat poëta. Vnde ex propria licentia hoc dicere videbatur. Vnde dicitur aliquis ius ſibi facere vel dicere, quando illud facit, vel dicit quòd propriè ſpectaret ad iudicem: vt quando quis propria autoritate rem aliquam occupat credens hoc ſibi licere: & in iure confitetur hoc feciſſe: tunc tenetur ad reſtituẽdum rem illam, & omnia iura, quæ habuit ad illam perdit cum quadrupli reſtitutione. l. ſi quis in tantam. C. vnde vi. l. extat. ff. quod metus cauſa. rubri. C. ne quis in ſua cauſa iudicet, vel ius ſibi dicat. † Aliquando pro merito ponitur. Quintilianus, Quis eum non meruiſſe, quis nõ iure paſſum affirmet? Nonnunquam ſecundum eum adiuncta ſignificat, vt ius agnitionis ius amicitię: id eſt, neceſſitudinis vel affinitatis: vt ſuprà ſatis dictũ fuit. Ius pacis. Ius belli, &c. † Interdum pro liquore eorum quæ coquuntur: ſicut enim ius ſummum bonum continet, ſic humor ille bonus coctarum rerum maximam continet bonitatem & ſaporem: apparet ergo quod denominatur iuſpatronatus ad differentiam aliarum iuris ſpecierum, vt ſ. latiùs tactum eſt.

45 (beside "actione … ſciẽdum"), 46 (beside "dicat. † Aliquando"), 47 (beside "† Interdum")

¶ Secunda pars. Quot ſint patronorum genera.

SVMMARIVM.

1 *Genus quid apud logicos.*
2 *Genus quid à legiſtis dicatur.*
4 *Genus pro quota bonorũ capitur, vnde obligatus ẽ genere quis dicitur.*

4 *Patronus dictio, vnde dicatur: & pater quid interpretetur.*
5 *Patronus eccleſiæ quis ſit.*
6 *Iuſpatronatus libertorum quid ſit, & vnde originem ſumpſerit.*
7 *Patronus liberti quis dicatur.*
8 *Patronus cauſarum quis cenſeatur.*
9 *Patronus eccleſiæ, quis.*
10 *Patronus cauſarum: id eſt aduocatus quis eſſe poſſit.*
11 *Patroni officium nobile: procuratoris autem vile,*

SECVNDA pars quot ſint patronorum genera aperiet: accipiendo genus prout legiſtæ aliquando capiunt: pro eo quod conſtat ex pluribus indiuiduis integris: nam genus altero de quatuor
1 modis dicitur. ¶ † Aliquando propriè prout dialectici: & eſt illud quod prædicatur de pluribus differentibus ſpecie. Et hoc modo nonnunquam etiam capiũt iuri-
2 ſtæ. l. ij. §. creditũ. & ibi not. ff. ſi cer. pet. ¶ † Secundo modo dicitur genus im̃propriè apud legiſtas: quod dialectici ſpeciem appellant: vt homo: & hoc genus conſtat ex pluribus indiuiduis. De hoc genere habetur in l. legato generaliter. de leg. j. gl. ĩ l. j. §. huius ſtudij. ff. de iuſt. & iur. De tali genere loquar ego in præſenti materia. Conſtat enim ex pluribus indiuiduis vt apparebit ex ĩ. dicendis. ¶ Tertio modo dicitur genus quod conſiſtit põdere, numero vel menſura. l. ij. §. mutui. Et
3 ibi gl. ff. ſi cer. pet. ¶ † Quarto modo dicitur genus aliqua quota bonorum, vel hereditatis. qui obligatus eſt ad aliquam quotam bonorum, vel hereditatis dicitur obligatus in genere: puta ſi ſum obligatus ad mediam, vel tertiam partẽ hereditatis: iſtæ enim dicuntur partes quotitatiuæ: eo quia continet ſub ſe partes plures integras: puta media hereditas alias partes comprehendit ſub ſe, ſcilicet quartam, quintam, &c. ideo tales partes dicuntur genus. De quo in l. prima. § penul.

ff. ſi

ff.ſi pars.habetur. pe. l.non amplius. cum ſequenti de leg.j. Bar.in l.Meuius.§.duobus.de leg.ij.latè Pau.in d. §.mutui. ¶ † Primò iſtis præmiſſis ſciendum eſt,quòd 4
vocabulũ patronus à patre dicitur:pater autem à græcis ſumptum eſt: & tantum eſt dicere pater quantum omnia ſeruans: videmus enim quod per patrem ſeruatur familia: procreando ſeruantur bona & domeſtica quæque:vnde & primus qui imperium habet in familiam paterfamilias dicitur. à patrono venit verbũ patrocinium & patrocinari. patronorum: alij ſunt eccleſiæ:alij reſpectu libertorum. Alij dicuntur patroni qui in bonis nullum ius habent ſed cauſis præſunt eas defendendo:& tales dicuntur patroni cauſarũ ab hoc patrocinio.patronum cauſa honoris vocamus illum, cui reuerentiam impendere volumus,ſicut & patrem appellamus qui nullo paternitatis vinculo coniũctus eſt:ſed reuerentiæ cauſa vt Romulus centum elegit patres: qui reipublicæ cauſa præeſſent & eos patres appellauit:vt apud Titum Liuium. ¶ Primum igitur genus patronorum dicitur eccleſiæ vt cæteris dignius.de hoc primo principaliter tractare intendo: de quo in toto titulo extra de iure patrona.& in libro vj.cod.& clementinis eod.xvj. q.vij.per totam cauſam. ab hoc iurepatronatus deſcendit Primò iuſpatronatus quod eiſdem patronis competit: quis autem talis ſit patronus vt habeatur ſubſtantia rei de qua tractare intendo. † Dico igitur vt ſuprà, quòd patronus eccleſiæ eſt 5
ille qui habet ius honorificum, vtile,oneróſum: competens in eccleſia ex cauſis, de quibus in tertia parte dicetur patrono, vel ei qui patrono ſucceſſit. iſta generalis definitio poteſt capi piæ mentis, & ſequẽ.cum gloſſ.& capitulo quicunque.in fin. vbi dicitur quid talis patronus facere debeat. & capitulo ſe dicitur quo-

modo iuſpatron. tranſeat ad heredes. xvj.q. vij.de hac facta definitione latiùs loquar ſingulatim in vj.parte quid conferat iſtud ius, & in ſequen.cui acquiratur, & quomodo.ab iſto genere patronatus oritur vnũ iuſpatronatus ipſis cõpetens:vt ſ.eod.& latius dicam in vj.
6 parte. ¶ † Secundum eſt iuſpatronatus in iure expreſſum.ſ.libertorum.tale ius à.l.xij.tabu.ſumpſit originẽ. Ex iure enim gentium introducta ſunt bella. l.ex hoc iure:ff.de iuſt.& iur.Ex bellis introductę ſunt hominũ captiuitates & ſeruitutes contra hominum naturam: cum omnes homines liberi naſcerentur. §.j. inſtit.de libertinis.§.j.& §.ſerui autem.inſti.de his qui ſunt ſui vel alie.iur.Cum ergo de iuregentium a principio ſeruitus eſſet incognita, & manumiſſio:poſtquam ſeruitus inuaſit ſecutum eſt manumiſſionis beneficium: quo beneficio inuento, vt homines poſſent ad ſuam naturam reſtitui: cum de iuregentium omnes naſcerentur liberi, tria hominum genera eſſe cœperunt, ſcilicet liberi,ſerui,libertini: qui ex ſeruitute à dominis manumiſſi fuerant.d.§.j.inſti.de liberti.ab iſta autem manumiſſione ſucceſſit iuſpatronatus per manumiſſionem: id eſt, dationẽ libertatis qui dominus fuerat efficiebatur patronus ipſius liberti. Et ab illo patronatus ius dicitur.de quo in tit.ff.de iurepa.& C.de bo.liberto.& iurepat.& inſti.de ſucceſſione liberto. Is autẽ patronus liberti ſic poteſt diſtingui vt ſuprà de pri-
7 mo quibuſdam mutatis. †Patronus liberti vel libertæ eſt qui habet ius honorificum, vtile, & oneroſum in libertũ:ex eo cõpetens quod manumiſit vel aliquid fecit de dicendis ĩ.in iij.parte poſt ſex cauſas acquiren. Iuſpatronatus eccleſiæ verſic.nunc autẽ dicendum reſtat. Vnde iuſpatronatus liberti ab iſto genere patronorum venit iuſpatronatus liberti penitus ſeparatum
& diu

& diuerſum à ſuperiori: vt latius in vj. parte conſtabit enumerando effectus cuiuſlibet iuris qui cuilibet patrono competant & quæ onera. ¶ † Tertium genus patronorum eſt cauſarum qui cauſas ſuſcipiunt in iudicio defendendas. Et tales patroni aliàs dicuntur aduocati. de quo habetur in genere in l. rem non nouam. §. patroni. C. de iudiciis. l. aduocati. & l. ſancimus. C. de aduoca. diuer. in xv. quæſtione. ij. ca. vnico. Ioan. And. latè in rubri. extra eod. à talibus patronis patrocinari & patrocinium dicitur, quod cuiuſque auxilium quod præſtatur vel aliàs habetur. c. ij. de dolo & contuma. c. ex tenore. in fi. de reſcript. l. non plures. C. de ſacroſan. Et iſtud tertium genus aptum eſt alia duo comprehendere genera, & hominē quemcunquæ in quacunque cauſa ſuffragātē vel opitulātē. † Vnde etiā patroni ecclesiæ illi dicuntur in quorum honorem eccleſia ædificata eſt: eo quia eam tueantur & eum qui ædificauit. c. piæ mentis. & c. frigentius. j. quæſt. vij. ſimiliter nomen patroni eſt verbum honoris. vt ſuprà dictum eſt. vt videmus de duce Venetorum qui etiam patronus ſancti Marci dicitur à patrocinando. j. defendendo. dixit Panor. in c. nobis. in ij. col. extra eod. De iſto tertio genere nihil ſpecialiter tractare intendo: propter nimiam alterius iuriſpatronat. materiam. tales autem patroni aſſumentes cauſſas defendendas, licet aduocati generali nomine vocentur de quibus in lege prima §. aduocatos. ff. de variis & extraord. cogni. † Vbi aduocatos dixit iuriſcōſultus, qui cauſis peragēdis quo quo ſtudio operantur: & ibi gloſſ. duo requirit. ſ. quod ꝑ quinque annos in legib. ſtuduerit. l. iubemur. §. nec de cętero. C. de aduo. diuer. iudi. ꝑ hoc excludūtur imperiti & ꝓcura. vt gl. ibi & curator: & ſimiles: ſecūdò ꝙ doctor eius iurauerit de eius peritia. l. nemini. C. de aduo.

8 9 10

diuer.iud.de iſtis aduocatis habetur in l.j. §. poſtulare. Et ibi nota. qui prohibeantur poſtulare cum ſeq. §. ff. de poſtulan. Tamẽ gaudent hoc ſpeciali nomine vt patroni cauſarum nominentur.l.ſanci. & l. aduocati. C.
11 de aduo.diuer.iudi. † Tale officiũ patroni dicitur nobiliſſimum:officium autem procurandi viliſſimũ Bal. in l.j.§.ait pretor.ff.de poſtulando.Idẽ dixit gloſ.in l.j. §.hoc edicto.in verbo perſonis eodem. de poſtulando quod aduocare eſt honoris procurare oneris. Tales autem aduocati non poſſunt cogi deſerere cauſam poſtquam ſunt litem conteſtati.l. properandum. §. illo. C. de iudiciis.verbo neceſſitate.& ibi Bald.& Panor. niſi rationabilis cauſa ſubſiſtat vt ibi:vel ex cõſenſu aduocati & patris:ſicut etiã videmus in procuratore. l. poſt litem autem conteſta.ſeq.ff.de procura. niſi in caſibus de quibus ibi. iſtud ius quod acquirunt conteſtatione largè loquendo poſſet appellari iuſpatronatus cũ ipſi defendentes patroni dicantur:ſed de hoc iure non habemus ſpecialem titulum:vt de aliis duobus ſupra poſitis. Sed quomodo talibus patronis pro iure ſuo & ſibi debito acquirendo ſubueniatur,dicitur in d.§. aduocatos.& toto illo titu.ff.de va.& extraor.cogn.l.j.C.de ſuffrag.d.§.illo.per Panor.& Bal.de iſtis aduocatis latè per Spec.in tit.de aduocatis. Hoſtien. & Azo.in tit. eo.de poſtulan.

¶ Tertia pars. Ex quibus cauſis acquiritur iuſpatronatus.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus eccleſiæ ex quot & quibus procedat cauſis.*
2 *Fundare verbum,multifariam capitur.*
3 *Fundatio ius tribuens patronatus autoritate diœceſani muniri debet.*

4 *Fundationi quæ ſint neceſſaria.*
5 *Epiſcopus de vna præbenda duas facere poteſt.*
6 *Fundator eccleſiæ tenetur eam dotare.*
7 *Eccleſia quem numerum requirat.*
8 *Domus pia à quouis fundari poteſt.*
9 *Mulier an poßit eccleſiam fundare.*
10 *Fœmina coram deo non differt à maſculo.*
11 *Mulier iuſpatronatus acquirere poteſt ex fundatione.*
12 *Iuſpatronatus an ex vna & eadem fundatione poßit pluribus quæri.*
13 *Infidelis eccleſiam fundans an ſibi in ea quærat iuſpatronatus.*
14 *Fides qualiter per apoſtolum definiatur.*
15 *Iudæus quis: & an poßit eſſe patronus eccleſiæ.*
16 *Hæreticus an poßit iuſpatronatus ſibi ex fundatione quærere.*
17 *Hæreticus largè quis dicatur.*
18 *Hæreticus cenſetur is à quo quatuor ſpernuntur.*
19 *Iuſpatronatus an recuperetur ab hæretico hæreſim abiurante.*
20 *Schiſmaticus fundans eccleſiam an quærat ſibi iuſpatronatus.*
21 *Schiſma quid ſit.*
22 *Apoſtata fundans eccleſiam iuris patronatus eſt incapax.*
23 *Apoſtaſiæ ſpecies prima quæ ſit.*
24 *Apoſtaſiæ ſecunda ſpecies eſt inobedientia.*
25 *Apoſtaſiæ ſpecies tertia, irregularitas dicitur.*
26 *Sarraceni qui dicantur & an poßint ius patronatus habere.*
26 *Excommunicatus an poßit ius patronatus acquirere.*
28 *Excommunicatus ſpoliatur legitimis actibus.*
29 *Iuſpatronatus ſine adminiſtratione haberi poteſt.*
30 *Infamis ius patronatus ſibi acquirere nequit.*
31 *Infamis facti infamia, pluribus dicitur modis.*
32 *Iuſpatronatus velut quid honorificum infamibus competere nequit.*
33 *Iuſpatronatus an ſibi poßit quærere qui in aliena eſt poteſtate.*
34 *Adminiſtrationem liberam habere nequeunt qui alienæ poteſtati ſubſunt.*
35 *Filius ex bonis aduentitiis eccleſiã fundans an quærat ſibi iuſpatronatus.*
36 *Iuſpatronatus qui in genere ſibi poßint acquirere.*
37 *Iuſpatronatus an quæratur ex quauis fundationis inceptione.*
38 *Factum eſſe ante perfectionem nil dici poteſt.*
39 *Voluntas pro facto non habetur in his quæ facti ſunt.*
40 *Voluntas inſufficiens eſt vbi facto opus eſt.*

41 *Iuſpatronatus readificatione acquiritur.*
42 *Homo mortuus non eſt homo: nec eccleſia diruta eſt eccleſia.*
43 *Iuſpatronatus pluribus acquiritur reficientibus.*
44 *Ciuitati vel collegio eccleſiam fundanti an quæratur iuſpatronatus: an verò ſingulis ciuitatis.*
45 *Seruus à collegio manumiſſus non ſingulis de eodem reuerentiam facere tenetur.*
46 *Incipiens fundare eccleſiam cogitur perficere eam.*
47 *Eccleſiam incipiens infra quantum tempus eam perficere teneatur.*
48 *Fundator eccleſiæ qua actione cogatur eam perficere.*
49 *Cauſa pia quæ dicatur.*
50 *Fundare quis cogitur ex pollicitatione.*
51 *Coactus eccleſiam ædificare iuſpatronatus non poteſt ex hoc ſibi quærere.*
52 *Bonum coactum non remuneratur.*
53 *Deum eſſe aduerbiorum, & non nominum remuneratorem, qualiter intelligatur.*
54 *Iuſpatronatus non confertur in inuitum. & num. 55.*
56 *Fundatio facta de male quæſitis ius non tribuit patronatus.*
57 *Eleemoſyna multis capitur modis.*
58 *Fundatio ex male quæſitis facta, quorum dominium tranſlatum eſt, eſt valida.*
59 *Deus impiorum dona non probat.*
60 *Meretrix illicitè quæſita retinere poteſt & ex eis eleemoſynas facere.*
61 *Eccleſia an poſſit fundari ex fructibus malè quæſitorum.*
62 *Eccleſia conſtructa ex malè partis an debeat deſtrui.*
93 *Ius patronatus cui quæratur ex fundatione facta de bonis malè quæſitis.*
64 *Eccleſia in quibus locis fundari poſſit.*
65 *Fundare ſeu ædificare eccleſiam an poſſit quis compelli.*
66 *Epiſcopus quando eccleſiam nouam ædificare cogatur.*
67 *Fundare eccleſiam an dicatur qui donum dat vt in eam conuertatur.*
68 *Fundatio præſumitur ſolennis in dubio.*
69 *Fundatio cuiuſlibet eccleſiæ an tribuet ius patronatus.*
70 *Conuentus, collegium & capitulum ſunt termini ſinonymi.*
71 *Laicus quale ius in eccleſia collegiata habere poſſit.*
72 *Patronus præſentando eligere dicitur.*
73 *Electio quid conferat electo.*

74 *Eccleſia qualiter cognoſcatur eſſe collegiata.*
75 *Parochia aliqua cum dignitate & aliqua ſine dignitate inuenitur.*
76 *Parochia ſimplex quæ ſit.*
77 *Dignitas an poßit vniri ſimplici parochiæ.*
78 *Eccleſia tribus capitur modis.*
79 *Capella quæ dicatur & quot modis capiatur.*
80 *Capella in domo priuata fieri poteſt.*
81 *Prælatus fundans capellam in eccleſia an ſibi quærat ius in eadem.*
82 *Eccleſia fundans capellam ius ſibi quærit in eadem.*
83 *Capellæ nomine quandoque venit eccleſia parochialis.*
84 *Altare in eccleſia conſecrata non conſtruitur ſine licentia epiſcopi.*
85 *Altare mobile ſeu viaticum quod dicatur.*
86 *Baſilica quid propriè dicatur.*
87 *Fundare volens an poßit aliquem cogere ad vendendum fundum pro ea fundanda.*
88 *Bona eccleſiæ vendi poſſunt pro redimendis captiuis.*
89 *Vendere quis cogi poteſt pro fundatione vel ampliatione monaſterij.*
90 *Altare vel capella an poßit fundari inuito plebano.*
91 *Fundatori nouo plus fauetur quam antiquo.*
92 *Conceditur de facili quod nocet nemini.*
93 *Fundans eccleſiam in ſolo proprio, ſed de pecunia aliena, an quærat ſibi ius patronatus.*

TERTIO videndum eſt vnde iurapatronatus deſcendant. † Primò incipiendo 1
à iurepatronatus eccleſię: ponit Hoſtien. in ſum. v. cauſas ex quibus tale ius procedit. ſ. fundatione eccleſiæ: dotatione: ditatione: datione fundi: reædificatione: quas ſingulatim numerabo adddendo illis quæſtiones neceſſarias acceſſorias ad materiã iſtam iuriſpatronatus. Prima igitur cauſa eſt fundatio lex qua acquiritur iuſpat. Cum enim iuſpatronatus eccleſiæ cauſetur ab ipſa eccleſia: & eccleſia non poſſit ſine fundatione ſtare: fundatio ergo erit cauſa ipſius eccleſiæ: & per conſequens iuriſpatronatus. c. nobis.

c.nobis.eo.in prin.c.frigentius.c.piæ mentis.xvj.q.vij. in quibus dicitur qui cõſtruxit vel fundauit eccleſiam ad illum ſpectabit prouidere & tueri talem & proceſ-
2 ſionis aditum habere.† Aduertendum eſt autem quod fundare dupliciter intelligitur:nam fundare intelligitur qui dat fundum ad fundãdum & acquiritur ei iuſpatronatus. Secundò quando quis facit ædificare, & ſimiliter acquiritur ei iuſpatro.Panor.in rub.extra eo. in c.ad audientiam.in iij.not. de eccle. ædifi. Item intelligendum eſt verbum fundare,ciuiliter,vt ille dicatur fundare qui facit eccleſiam ſuis cõſtrui ſumptibus & ei acquiritur iuſpatro. non murario qui conſtruit. Panor.in d.rub.ca.monaſterium. xvj.q.vij. Niſi murarius ſuis ſumptibus faceret : vel niſi ipſe imponeret operas : alius impenſas:quia tunc cuilibet acquireretur iuſpat. Ioan.And. in c.nobis.in ij. col. ver. conſtruxit. de iurepatron.vbi dicit non referre : an laboribus : an ſumptibus aliquid fiat.Iuxta illam primã cauſam con-
3 gruenter videndum an ex omni fundatione eccleſiæ acquiratur iuſpatronatus. ¶ † Primò quæro Quæ ſit fundatio:quæ iuſpatronat. tribuit. Solutio,illa tribuit quæ facta eſt iuris ordine ſeruato ſcilicet cum auctoritate diœceſani,cùm aliter eccleſia fundari nõ poteſt, niſi ipſe diœceſanus veniat vel mittat,crucem figat & orationes ad deum fundat atrium deſignãdo. c.nemo. de conſecra.diſtinc.j.§.illud.auten.de monach.colum. j.alias poteſt epiſcopus ad placitum talem eccleſiam reuocare.c.cum olim.§.inſuper.de priuile. c.placuit.j. q.ij.§ ſi quis autem. j. auten.de eccleſia. tit.§.ſancimus igitur.auten.vt nullus fabricet orato.do.col.v.¶Secun
4 dò † quæro an ſolus epiſcopi conſenſus cum ſupraſcriptis ſufficiat ad fundationem : an alia requirantur ad neceſſitatem fundationis. Solutio, antequam epiſcopus

pus adhibeat conſenſum de neceſſitate requiritur, ꝙ fundans primò aſſignet dotem pro ipſa eccleſia fundanda.d.c.nemo. & d.§.j.auten. vt nullus fab.ora.do. quę dos datur ad cuſtodiam ipſius eccleſiæ ad cuſtodũ alimenta ad luminaria.d.iurib.& ad cler.ſuſtentati.qui ad minus duo eſſe debebũt:vt vnus ſit q poſſit cadentẽ ſubleuare. c.illud.vij.q. c.propoſuit.de filiis preſb.c.vt vnuſquiſq;.de vita & hone.cler.ſed quia nõ poteſt eccleſia niſi vni eſſe deſpõſata:ideo non poterit niſi vnus eſſe prælatus:aliꝰ erit coadiutor.d.c.illud.c.ſicut.xxj.q. ij.†vel ſi præbenda vel eccleſia ſit abundãs,tunc poteſt 5
epiſcopus de vna facere duas:ſicut & de prouincia poſſunt fieri duę.c.lege Imperatorũ. x.diſtructio.c̃.peruenit;c.j.diſtinctio.Et de duab. vnã facit. c.ſicut.de exce. pręla.ſed vnio talis epiſcopatuũ ad ſummum põtificẽ pertinet: vnio aliarũ eccleſiarũ ad diœceſanos. de tali dotatione habetur in c.piæ mentis.xvj.q.vij.ad ipſum autẽ epiſcopũ ſpectat prouidere de numero clericorũ: &aliorum neceſſariorum.d.auten.vt nul.fa.ora.do.§.j. & ſi dos talis non ſufficit: tunc debet ad arbitrũ ipſius epiſcopi dotari:vt ibi.& auten. de eccle. titu.§. ſi quis
† autem voluerit. Item in tantum debet dotare quod 6
ad hoſpitalitatem ſuſtinendam ſufficiat:& iura epiſcopalia perſoluanda. cap.ij. de ſupplen. negli.præla.c.de mona.de præben.Si autem hoc omiſit epiſcopus tempore quo primarium lapidem poſuit in tempore conſecrationis eccleſiæ debebit hoc petere : & fundator vel eius heredes ad hoc tenebitur.c.cum ſicut. de conſecra. eccle.vel alta. & ibi glo. diſtinguit quæ erit dos competens inter eccleſias quæ fundantur. † Si mona- 7
ſterium,ad minus quinque debebunt eſſe monachi. Si collegiata,ad minus duo vel tres.d.c.placuit.j.quæſt.ij. & pro illis perſonis ſufficienter dotare. Si autem hoc

omiſit

omiſit epiſcopus in conſecratione:tūc tenetur epiſcopus dotare eccleſiam:ſicut quando ordinat aliquē ſine ti.c.ij.de præbend.quia talem ordinatum tenetur prouidere de præbend.c.cum ſecundum.eo.quod in ſubſidium fit,quando fundans non eſſet amplius ſoluendo. Si autem eſſet ſoluēdo adhuc poſſet ipſe fundator per epiſcopum cogi ad dotandum.d.c.cùm ſicut.de conſe. eccle.& ibi glo.ponit totam hanc practicam.c.pię.xvj. q.vij.l.qui liberos.ff.de ritu nup.vbi tenetur pater quęrere conditionem filiabus vt nubant, & dotare, & ad hoc cogitur. Si non vult patronus competenter dotare:prohibetur exercere iura patro.c.ad audientiam.& ibi Panor. de eccleſiis ædificandis. idem de heredibus ſuis,qui etiam ad hoc poterunt cogi. §. ſiquis ædificationem. auten.de ec.titu. vbi dicitur ſi cœpit ædificare oratorium illud tenetur intra v.annos perficere. Ita etiam in fundatione hoſpitalis requiritur conſenſus epiſcopi,ſi vult quòd eccleſiaſticą gaudeat libertate:vt ibi de ſibilibus xenodochiis de quibus Hoſtien. tit de
8 relig.do.§.quis dicatur locus religio.tit.de regu.§.j.ver. quid de ruſticis †domum autem piam ad pauperes recipiendos vel alios infirmos facere quis poteſt ad placitum,ita quod non dicitur locus ſacer ſed religioſus largo modo: & poterit talis locus ad placitum vendi nec gaudebit eccleſiaſtica libertate, ita poteſt intelligi.§.religioſum.inſti.de re diui.Sine ergo dotatione nō poteſt aliquis fundare eccleſiam. vt ſ. Fallit quando immineret neceſſitas & periculum animarum ; quia villa vel caſtrum eſſet valde remotum à parochiali eccleſia:tunc nona poterit fundari eccleſia etiam in præiudicium par. & ſine ſufficienti dote. cap. ad audientiam. primo de eccl. ædific. Et eccleſiæ hoc modo prouidebitur. i. epiſcopus compellit populum ad ſubueniendum

niendum capellano. Si populus non ſufficit, compellet abbatem vel præpoſitum cui capella ſubeſt. quibus deficientib. prouidebit de ſuo.c.ſi.eo.tit.ſi non poteſt vltimum erit remedium vt capellanus ex induſtria ſua quærat ſibi victum. c.clericus victum.xcj.diſtin.& ibi gl.& c.j.xxj.q.j.quod dicit Panor. in d.c.ad audiẽtiam. valde nota ad limitationem. d. c. nemo.de conſec.di ſtinctio.prima. ¶†Tertio quæro. An mulier poſſit ec- 9
cleſiam fundare.ij. breuiter.Licet cap.nobis.loquatur in maſculino genere: quod ſi quis eccleſiam conſtruxerit de iurepatronatus.cap.piæ.& cap.frigentius.cap. filius.xvj.quæſtio.vij.tamen tenet Panorm.in dicto ca. nobis. quòd ſic: cùm maſculinum concipit fœmininum.cap.generali.& ibi gloſ. vniuerſas. de elec.in vj. l.j.ff.de verborum ſignificationibus.l.tres fratres.ff.de pac.Etiam in delictis & pœnalibus maſculinum genus continet fœmininum. capit. ſiquis ſuadente. xvij. quæſt.iiij. cap.mulieres.de ſen.excomm.& ſic apparet quod quilibet maſculus & fœmina poſſunt fundare domum religioſam remanente nomine generali. ſed ſacram non: niſi autoritate epiſcopi.de hoc in cap.quicunque.xvj.q.j.vbi etiam ponitur cui eccleſię debeantur decimæ: quando noua conſtruitur.ca.qui religioſis. cum tribus ſequentibus. xviij. quæſtione ſecunda. Poſtquam autem ſemel autoritate epiſcopi fuerit talis domus conſecrata amplius ad humanos vſus redire non poterit. cap. inter quatuor. de religioſis domi. regula, ſemel deo dedicatum.de regulis iuris. in ſexto. †Itẽ quod fœmina poſſit ædificare ſecundo loco facit 10
quod lex & natura non facit differentiã inter maſculũ & fœminã.l.maximũ vitium.C.de lib.præte.& in his quæ ſpectant ad charitatẽ & cultũ diuinũ nõ eſt neq; maſculus neq; fœmina:neq; liber neq; ſeruus. Omnes

enim

enim in Chriſto vnam mercedē percipere diuina prædicat gratia.§.hinc autem.authen. de monach. col.iiij. Pau.ad Galatas iij.in fi.xxix.q.ij.§.j.c.j.de coniugio ſeruo.Item tertiò apud deum non eſt acceptio perſonarū nec etiam inter homines eſſe debet. ca.ſacrorum.lxiij.
11 d.c.dilectiſſimi.viij.q.ij. †Poteſt itaque mulier ex fundatione acquirere ius patronatus:ſicut etiam videmus quòd poteſt alias dignitates & officia etiam perſonalia etiam ſi publica ſint auctoritate & vtilitate dummodo egeant adminiſtratione,gerere.vt per Bart.in l. fœminæ. ff.de reg.iur.iſtam deciſionem expreſsè tenet Hoſtien.in tit.de eccle. ædifi.§.fin. ver.quilibet etiam
12 maſculus. per plura de quibus per eum. ¶ † Quartò quæro An ex vna fundatione pluribus acquiratur ius patronatus. In ſumma concludendum eſt quòd in ſolidum pluribus acquiritur habetur in c. ad audiētiam. de eccle.ædi.& ibi Panor. in iij. notab. vbi acquiritur antiquæ eccleſiæ quæ paſſa eſt ædificari capellam ſub ſuo diſtrictu,& domino fundi in quo ſit fundata d.capella,& dedit reſiduum dotis.gl.in c.pię mentis.xvj.q. vij.Etiā ſi partes inæquales eſſent in fundatione: puta quia vnus plus altero contulit ad fundandū vt dicitur de plurib.heredibus inęqualiter ſuccedentib.patrono, tamen dicuntur inſolidū habere iuſpatronatus quo ad oēs ſuos effectus,q ĩ.declarabuntur in vj.parte,præter pręſentationē ſacerdotis:quia ille eſt actus indiuiduus qui ab omnib.ſimul fieri deberet.glo.in.c.j.de iurepat. quam dicit Panor. ibi cōmunem,licet Innoc.videatur tenere quòd habens maiorem partem in hereditate pinguiorem habeat vocem.gl.magna in cle.plures eo. & dicam in ſequen.cauſa acquirendi iuſpatronatus:ſcilicet in dotatione & ĩ. q. xvj. Per ſupradicta apparet poſſibile eſſe quod iuſpatronatus ex vna cauſa pluribus

ribus acquiratur,ſicut poteſt pluribus ex pluribus cauſis:puta vnus cōſtruit eccleſiam:ego do fundum ad eccleſiam,tertius dotat ipſam eccleſiam:nam tribus tūc competit iuſpatronatus ad ſimilitudinem patris qui ſicut producit filium de non eſſe ad eſſe:ideo ipſis tribus acquiritur iuſpatronatus inſolidum. Innocentius in rubri.extra eo.habetur in c.ad audientiam.ꝩ.de eccle. ædifi.& ibi Panor.in iij.nota.ꝩ.dicam in d. xvj.q.
13 ¶ †Quintò quæro,an infidelis poſſit fundare eccleſiā ad hoc vt ſibi acquirat iuſpatronatus. De hac q.ſunt iura clara quòd non.in ca. piæ mentis. in verbo omni chriſtiano.& ſeq.ver.qui chriſtianus.ca.quicunque fidelium.xvj.q.vij.ſed quia plures ſunt infidelium ſpecies : ideo dico omnes non habentes fidem chriſtianā infideles dici poſſe : & per conſequens non poſſe fundare eccleſiam:vt iura patronatus aſſequantur:vt d.iuribus:vbi requiritur quòd fundantes ſint fideles,id eſt,
chriſtiani.†Nam fides chriſtiana per apoſtolum ſic de 14
finitur ad Hæbreos, eſt ſubſtantia rerum ſperādarum: argumentum non apparentium : vt latiùs definitur in c.j.de ſumma trini.& fide catholica. & in glo.rubricæ qui non habet talem fidem infidelis dicitur : imo qui de ea dubitat dicitur infidelis:nec poteſt ea facere quę
fideles faciunt.glo.ij.in c.j.de ſum.tri.†Prædictis ergo 15
conſtat Iudæos nō poſſe ex fundatione acquirere iuſpatronatus. Et Iudæi dicuntur qui ad literam legem Moſaicam tenent,ſcilicet,circuncidendo & alia legalia ad literam faciendo. Vnde iudaizare dicuntur qui nimis adhærent literæ.c.j.§.penult.de ſacra vnct.quod chriſtiani minimè facere debent cùm aliud credant quàm cernant vt in euchariſtia conſecrata, & ſimilibus miſſæ miniſteriis quæ firma firmiter credimus:vt in capitulo cum Marthę.§.cæterum.ſecundo verſ.Sed

16 abſit à fideliũ cordibus error iſte.de cele.miſ. ¶ † Sextò ſic reſpõderi poſſet ad quæſtionẽ de hereticis quòd nec fundare poſſunt eccleſias ex quibus poſſint iuſpatronatus acquirere: cum hereticus ſit infidelis recedẽdo à fide: vel dubitando de fide vel in aliquo articulo fidei,dum in iudicio fuerit conuictus de tali crimine. c.j.de heret.l.ij.in fi.C.de here.c.ad abolendã.in prin. eo.de hereti. Quomodo autem quis dicatur hereticus pluribus modis habetur in c.pen.& c.excommunicamus.de here.qui cõmuniter carent omni legis priuilegio.c.ſi aduerſus. extra de hereti.& non ſolum ipſi,ſed eorum fautores & receptores: qui niſi moniti deſiſtãt ita puniũtur ſicut ipſi hęr.c.excõicamus.§. credẽtes.de
17 hæret.†Et generaliter:& largè loquẽdo omnis poſſet dici hęreticus: q vt dixi dubitat in fide, vel ſimoniacus,vel excõmunicatus: & omnis male interpretãs ſacram ſcripturam, & qui opinionem inuenit nouam, vel conatur auferre priuilegium à pontifice datũ: qui non recipit cõmunionẽ catholicæ eccleſiæ: qui trãſgreditur præcepta ſedis apoſtolicæ: qui vult literis apoſtolicis contrauenire: & qui eas non recipit: vt per Hoſt.tit.de hæret.§.j.ſed tamẽ in caſu quæſtionis ſtricte loquendo ille ſolum dicetur hęre. vt non poſſit ex fundatione acquirere iuſpatronatus qui aliter ſentit de articulis fidei quã Romana eccleſia. c.hæc eſt fides.
18 xxiiij.q.j.de conſec.diſt.iiij.c.venit.† qui non recipiũt quatuor concilia.l.quicũque.de hęret.C.e.vel qui aliter de eucharistia: pœnitentia: matrimonio:& aliis ſacramentis eccleſiæ ſentit, vel diſputat quã Romana eccleſia, talis per epiſcopum vel capitulum ſede vacãte debet iudicari hæreticus: & perpetuo vinculo anathematis innodari. d.capitulo ad abolendam. Et talis hæreticus non poteſt fundationẽ acquirere iuſpatronatus

natus. Hæreticus enim dicitur ab hæreciſco. Hæreſis dicitur idem quod diuiſio: quaſi à ſancta & catholica fide diuiſio & ſeparatio: & propter talē ſeparationem à fide meritò quis perdit omne legis priuilegium, & omnem actum legitimum.l. quicunque.& l.quoniam multi.C.de hæreti.nec aliquid cū aliis hominibus debent habere commune ex legibus, vel moribus. Azo. eo.tit.C.de hære.vbi ponit ſeptē ſpecies hæreticorum per dictam l.quoniam. alias plures ponit Hoſti.eo.tit. §.ij.& §.qua pœna. Circa quas ſpecies non inſiſto, ne materiam principalem egrediar.ſatis eſt ſcire quod tales non poſſunt acquirere fundādo iuſpatronatus:quia hæreticus nullum dicitur in rebus ſuis habere dominium: vt ſuprà. Sed ſunt ipſo iure bona confiſcata.l. Manicheorum.C.eod.ca.cum ſecundum leges.de hære.in vj. Et poſito quod de facto acquireret ex fundatione, tamen ex confiſcatione in fiſcum transfertur vt dicam.j.in nona parte. ¶ † Septimò, an autem ſi ceſ- 19
ſat hæreſis recuperetur iuſpatron.dicam in ij.parte. Et hoc idem procedit in ſimoniaco coninncto: vt infrà in vij.parte huius operis.q.v.dicam qui fundādo non poſſunt acquirere iuſpatronatus. ¶ † Octauò dubitan- 20
do quæri poteſt quid de ſciſmatico:an fundando eccleſiam acquirat iuſpatronatus? puto quod eodem modo vt ſuprà quòd non poſſit acquirere iuſpatronatus:cum infidelis dicatur, & ab hæretico non multum diſtare videatur.c.inter hæreſim & ſciſma. xxiiij.q.iij.hæreſis à principi.malum dogma habet contra fidē:ſciſma ex poſtfacto durādo in diuiſione & durādo cadit in hęreſim: vt ibi dicit textus nullum ſciſma eſt,niſi aliquam ſibi fingat hęreſim. † Sciſma autē eſt diſceſſio vel illici- 21
ta diuiſio ab vniuerſitate eccleſiæ per inobedientiam facta. d.cap.inter.ideo volētes Dei eccleſiā diſcindere

peccant in fide, quomodo ad illum articulum. Credo in ſpiritum ſanctum: & in vnam ſanctam eccleſiã catholicam.c.omnibus.c.non aſſeramus.c.quia. c.aduocauit.xxiiij.q.j.ideo vt infidelis non habebit iuſpatronatus: imo debent tales ſciſmatici excommunicari & deponi tanquam eccleſiæ corruptores:& bona eorum ſi non reſipuerint:per quẽcunque poſſunt inuadi: nec debet aliquis in eorum tabernaculis habitare:fiũt eorum filij orphani: & vxor vidua tanquam maritus ſi ex tali crimine mortuus fuerit: vt dixit Nicolaus Pa-
22 pa in c.In nomine domini.in fi.xxiij.diſt. ¶ † Nonò idẽ dicendum puto de apoſtata: vt non poſſit ædificando acquirere iuſpatronatus: eo quia apoſtata verus dicitur fieri infamis.c.non põt.ij.q.vij.vj.q.j. infames.xix. diſt.ca.nulli.ergo non competit hoc ius vel honor: vt ſuprà dixi in j.parte.verſ.xxxiiij. Ipſi apoſtatæ regula infamibus.de reg.iur.in vj.apoſtata autem dicitur tri-
23 bus modis. ¶ † Primò qui ſtatum fidei iure poſtponit ſacrificia aſſumendo.l.apoſtatarum.in fi.C.de apoſta. Et dicitur apoſtata quaſi poſt ſtans, vel retro:vt habetur in c.non obſeruetis.xxvj.q.fi.in fi.& de talibus loquitur titulus C.& in decret.de apoſtatis. grauius eſt peccatum Apoſtaſiæ quàm hæreſis. Azo.in d. titu.C. de apoſt. Ideo non aboletur tale crimen apud principes pœnitentia, licet quo ad Deum ſic.l.hi qui ſanctã. C.eod.& lex illa putat grauiorem pœnam inter homines verſari & nullum hominẽ poſſe habere commercium quam ſi exbanniretur. Et ſi laici ſunt, publicantur bona: ſi non habent liberos, vel conſanguineos quibus dantur talia,l.apoſtatarum.in finali.C.eodem. ſi autem fuerit clericus ab omni chriſtiana vrbe repellitur.l.fin.C.eod.l.ij. C.de ſum.trinit.& fide catho. De iure etiam canonico poteſt incarcerari, vt ex miſericor

ſericordia vita ſibi reſeruetur: vt vita fiat ſibi ſupplicium & mors ſolatiũ.l.quiſquis.C. ad l. Iuliam maieſ. & vt reſipiſcat.c.pe.eo. ¶ † Secunda ſpecies apoſtaſiæ 24
inobedientia dicitur, quam quis præceptum maioris ſui ſpontanea voluntate tranſgreditur vt Adam & Eua.& qui nolunt ſacris obedire canonibus.c.ſi quis.de maio.& obe.vbi debet talis excommunicari. ca.illud. eo.ij.q.vij.alieni.talis apoſtata durante apoſtaſia efficitur infamis iij.q.iiij. ſi quis à vero.ideo repelluntur: excommunicanturque à communi hominum conſortio & regno Dei.c.nobis.xj.q.iij.& per cõſequens nec talis apoſtata poterit habere iuſpatronatus conſtruendo:cùm tale ius honorificum non detur infamibus.l. infamia.C.de decu.lib.x.nam decurionatus eſt officiũ honoris quod per infamiam extinguitur.l.ne quis.C. de apo.l.j.C.de infa.lib. x.l.ij.l. iudices. C.de digni.li. xij.Etiam ſi ſint infames infamia facti.l.generaliter.§. ſpurio.ff.de decu. ¶ † Tertia ſpecies apoſtaſiæ eſt irre- 25
gularitas recedendo à ſtatu aſſumptæ religionis etiam profeſſe habitando vt laicus habitu poſtpoſito vt ſæcularis vel monachus cõuerſus vel clericus. De iſtis habetur in c.fin, 50.diſt.c.quantumlibet.xlvij. diſt.xvj.q. j.c.legi.talis apoſtata ipſo iure efficitur infamis.c.alieni.ij.q.vij.c.beatus.iij.q.iiij.& per conſequens nec talis poterit conſtruendo acquirere iuſpatronatus vt s̃. in aliis ſpeciebus dixi. Hæc procedunt quando de apoſtaſia conſtat. Si autem eſſet quis infamatus de apoſtaſia,& non conſtaret:tunc non efficeretur infamis, niſi probetur apoſtaſia. Si non probatur cogitur ipſe infamatus purgare infamationem ſuam.c.tuæ.eo. † Simi- 26
liter dicendum puto de ſaracenis, vt ædificando non poſſint acquirere iuſpatronatus. Saraceni dicũtur,qui nec vetus nec nouum tenent teſtamentum, ſed plures

deos vel dęmones colunt & illi ex inſpectione inteſtinorum animalium futura dicunt inter chriſtianos: talis inſpectio vel ſacrificium prohibentur: templa eorum inter chriſtianos clauſa eſſe debent ſub pœna mortis. Et poteſt Imperator talia donare quibus vult. de quibus in l.j.& ij.l.omnia.C.de paganis.& de his teneo prout ſ. dixi de hereticis. Cum & ſaraceni hæretici dici poſſunt. Hoſti.in titu. de here. §. j.xxiij. q.iij. hæreticos.c.relatum.xxxvij.diſtin&uales Saraceni pro Iudeis accipiuntur.& ęquiparantur:vt d.c. in nonnullis.extra de iudæis. & diſpoſitum in vno procedit in
27 alio, vt ibi. ¶ † Decimò quæro, An excommunicatus poſſit conſtruendo acquirere iuſpatronatus. Breuiter concludit Io. An.in c.nobis. eo.quod non ſ.de iurepatronatus: debet admitti ad conſtruendum. Sed tamen admiſſus poteſt acquirere iuſpatronatus. Sed non deberet habere exercitium per nota. in ſimili in c.veritatis de dolo.& contu.vbi quis eſt epiſcopus: & tamen propter contumáciam de qua ibi ſuſpenditur ab adminiſtratione.c.decernimus de ſenten. excom. lib. vj.in nouella.vbi prohibētur ab actibus ciuilibus excommunicati.i.ab agendo, patrocinando, iudicando, ergo ab iſto iurepatrona.quod non datur talibus ſeparatis à communione eccleſiæ. Licet Bart. in aut.credentes.C.de hære.teneat, quod non ſit infamis, niſi in
28 vno caſu tantum. † Pro hac ergo concluſione videamus facere quod ſeparatus à communione eccleſiæ per excommunicationem perdit omnes actus non ſolum legales, ſed & omnia priuilegia & beneficia à. l. iuducta. De hoc eſt tex.in §. pe. in fi.in aut. de priui.do.hæreti.muli.nō prętā.Sed hoc iuſpat.eſt à legibus & canonibus inductū: ergo debēt excōmunicati illius ſaltem adminiſtratione carere: licet poſſint illud

illud ædificando acquirere:ſic etiam videmus alios qui poſſunt iuſpatronatus acquirere:& tamē illud nō poſſunt exercere : puta quando plures inæqualiter dotant vnam eccleſiam:ſi eſt ſufficienter dotata ita habet ius & adminiſtrationem qui modicū dedit ſicut qui multum glo.not.lxiij.diſtinctione in ſumma.Si inſufficienter,tunc eis interdicitur adminiſtratio donec cōpetenter dotent:licet ſint patroni:ſecundum gl.in c. quicunque.ij.xvj.q.vij.quam ſequitur & exclamat Panor. in cad audientiam.j.de ec.ædi.conſil.ccxiij.incip.cauſas. col.ij.ſic ergo erit etiam in excommunicato. Item videmus quod poteſt excōmunicatus teſtari de ſuis bonis.Gemi.in d.c.decernimus.ergo & eccleſiam fundare:& conſequenter acquirere iuſpatronatus, licet ſtet in ſuſpenſo adminiſtratio donec abſoluatur:ſicut dicimus qui nō poteſt inſtitui niſi abſolutione obtenta. §. generalem.autentica vt cum de ap.cog.Hoſti.in tit.de ſen.excommu.§.quis ſit eius effectus. ¶ † Si quæratur quid proderit quod habeat iuſpatronatus ſine adminiſtratione. Reſponſum eſt apertum quod multum: nam ceſſante excommunicatione poterit exercere: quod non poſſet ſi non haberet iuſpatronatus : cum iuſpatronatus non præſumatur in aliquo, ſed ſpectet ad diœceſanum : ſi aliàs non apparet cui competat ſecundum Innocen. c. cùm venerabilis.de excep.& c.regendæ.quæſt.j. & hoc quando fundatur eccleſia. Si autem fundatur altare in eccleſia aut capella ſub alia antiqua eccleſia, tunc in dubio competit illi eccleſiæ in cuius fundo fundatur : quia fundare dicitur, qui fundum dat. cap. nobis. eodem. Ita poſſunt intelligi omnes caſus præcedentes in quibus dixi non acquiri fundatoribus vel conſtructoribus iuſpatronatus. & tunc domino loci intelligitur per ſupradicta. 29

30 ¶ † Vndecimò quæro, An infamis conſtruendo iuſpa. acquirat per ſupradicta. dico quòd iuſpatronatus non acquiritur ipſis infamibus ſaltim adminiſtratione ſiue ſint infames iuris infamia: quæ irrogatur per ſententiam in illis caſibus in quibus cauetur condemnatum eſſe infamem: vt in condemnato actione furti vi bo. rap. iniuria & aliis caſibus de quibus in l. j. ff. de his qui
31 no. infa. † ſiue ſint infames infamia facti qui pluribus dicuntur modis: puta quia apud graues viros generatur ſiniſtra ſuſpitio ex facto alterius puta quia quis damnatur ex conditione furtiua: que non infamat, ſed ſolum grauat ad rem reſtituendam furto ſublatam: tunc læditur fama damnati ex tali ſententia de facto: licet non oriatur infamia iuris. l. ceſſat. ff. de ac. & ob. l. Honorius. l. parens. l. licet. ff. de ac. & ob. Item ſi quis turpiter viuat: puta meretricando vel alio modo per quē ab honeſtorum virorum cœtu ſegregari debeat. l. i. C. de digni. lib. xij. Dy. in d. regula infamib⁹. de infamibus. libr. vj. quocunquæ modo de ſupradictis infamitus non poterit habere iuſpatronatus conſtruens eccleſiam, ſaltem quo ad adminiſtrationem vt s. proxi-
32 mè in præcedenti q. Cum iuſpatronatus ſit ius honorificum, quod talibus infamibus nullo modo competere pōt. d. l. ij. C. de digni. l. infamia. l. nequis. C. de decurio. l. infames perſonæ. C. de infa. lib. x. Dy. in d. regula. Et ita intellexi ſuprà omnes caſus præcedenes, quod Saraceni & ſimiles acquirunt iuſpatronatus actu: ſed non habitu intelligendo quando tales perſonæ retinent dominium bonorum ſuorum. Si autē ex tali delicto damnatus eſſet ex quo deberent bona publicari vel confiſcari, tunc transfertur iuſpatronatus ex tali
33 confiſcatione vt dicam in nona parte. ¶ † Duodecimò quæro, An illi qui ſunt in aliena poteſtate poſſint ex

ſint ex conſtructione ſibiipſis acquirere iuſpatro. an illis in quorum ſunt poteſtate licet hanc q.per aliquẽ adhuc iu terminis non repererim tactam, tamen puto quòd non poſſint acquirere ex tali conſtructione iuſpatrona.nam acquiritur illud ex cõſtructione, quá quis de bonis propriis facit.c.piæ mentis.c.filiis.c.frigentius.xvj.q.vij. † ſed ſic eſt quòd exiſtentes in alia 34
poteſtate regulariter non habent liberam rerum adminiſtrationem:nec dominium vt filiifumilias. l. placet.ff.de acqui.here.monachi profeſſi. aut.ingreſſi. C. de ſacroſanc.eccle.& ſerui qui immediate domino acquirunt.d.l.placet.Si ergo tales non habent bona propria, quia ſunt in aliena poteſtate:& qui in aliena eſt poteſtate, aliud in poteſtate ſua habere non poteſt.l. homo liber.in fi.ff.de acqui.re.do.l.qui in ſeruitute.ff. de reg.iur.non poterunt ædificãdo ipſis acquirere, ſed illis potius in quorum ſunt poteſtate:ſicut & acquirũt alia ex aliis omnibus actibus. Fallit hæc coclusio vbi filiusfami.haberet caſtrenſia vel quaſi:quia ex illis cõſtruendo ſibi acquireret. Cum in illis pro patrefa. habeatur.l.ij.ff.ad Mace.§.j.inſtitut. qui teſtamẽ. fa.poſſ.
† An autem poſſet ex aduentitiis bonis fundare vt acquirat iuſpatronatus.licet non reperiam tactum:tamẽ 35
puto quod non:eo quia licet in illis filius habeat proprietatẽ & pater vſumfru.l.fi.C.de bo.quæ lib.in princip.tamen non debet poſſe fundare vt ſibi acquiritur: etiam de talibus bonis ſi vellet in vltima volũtate diſponere teſtando nõ poſſet:vt communiter tenẽt doc. in l.ſenium. C.qui teſta.fa.poſſ. etiam ſi pater adhiberet conſenſum.§.j.§.præter hos.inſti.qui teſta.fa. poſſunt. immò etiam ſi ad piam cauſam vellet teſtari non poſſet,vt in l.ſicut.§. venditionis. ff. qui.mo. pig. vel hypo ſol. Bal. in l. j. §. j. de leg. iij. licet iſto caſu ſi

 patre

patre volente conſtrueret, tunc ſibi acquireret: licet enim teſtari non poſſit filius volente patre, tamen inter viuos poſſet donare: & etiam volente patre conſtruere.rationem ponit gloſ.in d.l.ſenium.quia teſtari eſt iuriſpublici cuius forma non poteſt tolli: ſecus in
36 fundatione vel donatione. ¶ † Decimotertiò quæro, Quæ perſonę in genere poſſunt acquirere iuſpatrona. licet in ſpecie non reperiam: tamen dico quod omnes qui habent liberam rerum adminiſtrationem & domi nium ex conſtructione poterunt iuſpatronatus acquirere: fundare enim eſt materia prohibitoria ſicut teſtificari: vnde omnes poterunt fundare, qui no reperiun tur prohibiti, vt in dictis capitulis quicunque.c.piæ.cũ ſequ.xvj.q.vij. & in iure omnia licent quæ non reperiuntur expreſſè prohibita.l. ſtatuas.C.de religioſis.l. necnon.§.quod eis.ff.ex qui.cauſ.maio.maximè. ergo in hoc opere pio cuicunque licebit ædificare: qui non reperitur expreſſè prohibitus.& ædificando acquirere. Cum multa liceant in cauſam piam. i.vbi tractatur de fauore animæ.Panor.in rubri. de teſt. quæ non licent in aliis.c.inter.c.reſponſo.de ſen.excon. in ſimili tenet Gemi.in c.decernimus. de ſen.excom.vt ſ.de excom. retuli.Teneo ergo firmiter quòd quilibet poterit fundare qui non reperitur expreſſe prohibitus vt j. huius
37 dicam in ſequenti parte. ¶ † Decimoquartò quæro, An ex qualibet incœptione fũdationis acquiritur iuſpatronatus.quid enim ſi incipientem ædificare pœniteat, & relicto ædificio alius perficiat. An incipienti vel perfecienti acquiratur iuſpatronatus ex tali funda tione, poſito quòd alius fundatam dotaret poſtea. licet hanc quæſtionem non adhuc in ſpecie tactam viderim, tamen puto quòd primò non acquiratur aliquod iuſpatronatus, ſaltem quo ad adminiſtrationẽ.eo quia iuſpa-

iuſpa.aquiritur ex fundatione, & cōſtructione eccleſiæ:quæ conſtructa dici nō poteſt dū aliquid ſupereſt cōſtruēdū.§.j.inſtitu.qui.mo. teſta.infirma. ſic nec aſcendiſſe domū vel arborē dici poteſt qui de pręſēti aſcēdit.glo.in l.vēdētis C.de cōtrahē.emptio.† nec qui vult ædificare dicitur ædificaſſe,nec qui vult eligere 38 dicitur elegiſſe.glo. in l.ſerui electione.ff.de leg.j.ſed ſic eſt ꝙ omnia iura cōcedentia iuſpatronatus,ex conſtructione vel fundatione loquuntur in preterito fundauit vel fundaſſe ſæpius allegatis. c.piæ. &c. c. frigentius.& capitu.filiis.§.j.q.vij.quod verbum de ſui natura actus perfectionem denotat non incœptionem tātum.notatur in l.ſiquis.verſicu. quòd ſi dum proponitur.ff.de iuriſ.om.iudi.ideo ſtatutum puniens qui Bal. exportauit de ciuitate,non puniet exportantem : quia adhuc non perfecit vt ſonat ſtatututum ſicut tenet Bal. in l.ſi quis non dicam rapere. C.de epiſ. & cle.in l. fugitiui. C. de ſer. fugi. Ioan. An. in addi. ad Spec. in tit.de conſtit.circa principi. ergo nec huic incœptioni erit acquiſitum iuſpat. cum non dicatur ædificaſſe: immo etiam ſi habuiſſet voluntatem perficiendi & non perfeciſſet, nec alteri commiſiſſet vel dediſſet:vnde perfici potuiſſet:ſed paſſus fuiſſet alterum perficere non acquireretur ſibi iuſpatronatus: † quia volun- 39 tas in his quæ ſunt facti, vt ædificare ſi ſtat per mille annos in cogitatione, non habetur pro facto. not. in capitulo j.extra de eo qui mit.in poſſ. cum aliquibus. de re iudic.l.promiſſor. §. conſti.ff. de conſti. pecunia. cum infinitis concor. Abbatis in d.c. j. Si autem per alium ordinaſſet perfici impeditus morte vel alio modo : quia per eum non ſtat quo minus conſtruat conſtruere dicitur. l. vter ex fratribus. ff. de conditio. inſtitu. tunc ſibi indubitatè acquiritur tale ius vel

vel heredibus ſuis. Itē quia qui per aliū facit per ſe facere videtur. Regula qui p aliū. de reg. iur. in §. aliàs nō. Licet enim bona voluntas cū charitate ſit deo accepta: & pro facto habeatur quo ad deū: vbi nō adimpletur per impoſſibilitatem, vt probatur per Gratianū de pœni. diſtinc. j. vſque ad ca. quis aliquando. & in aliis operibus habetur pro facto. c. quicunque. §. ſi quis maſcu-
40 lum. & ibi gloſ. ſola. de pœni. diſtinc. j. † Nō tamē habetur pro facto niſi ſequatur effectus vbi factū requiritur vt in q. iſta de pœnitentiis diſtin. j. per totā. preſertim in c. quis aliquando ea. puta volo facere eleemoſinas: ire ad ſepulchrum ſacrum: & ſimilia, iſta requirunt actum: ideo non ſufficit ſola voluntas pleniſſimè p Archi. in capit. qui bona. §. qui ergo. xvij. q. j. in aliis vbi ſola voluntas ſufficit non requiritur factum de neceſſitate vt in offendendo Deum. qui ſola hominis voluntate affligitur: & grauius ex facto: cùm ſola voluntas pœnitentia poſſit remoueri, factum autem non. Et ſic concludendo dico quòd non ſufficit cœpiſſe: niſi perficiatur quo ad acquirendum iuſpatronatus, ſic etiam in aliis cauſis ſequentibus, vt infrà dicam in eis non ſufficere incipere. Secundò ergo perficienti acquiritur argumento legis primæ, §. omnia enim. C. de veteri iure enu. l. ij. §. quotiens. ff. de orig. iur. cum ſequenti. ius Papirianum dictum eſt quia Papirius cō-
41 pleuit & non condidit. ¶ † Decimoquintò quæro, Quid ſi quis reædificauit ſeu reſtaurauit eccleſiam deſtructā conſenſu epiſcopi: cum alias reparari non poteſt ſine epiſcopi cōſenſu. §. ſi quis autem voluerit fabricare. aur. de eccleſi. titul. de quo tamen per Hoſti. in titulo, de eccle. ædific. in fin. vbi facit differentiam inter facere & reficere, an acquiratu inſpatronatus reſtauranti: an illi qui primo ædificauerat.
in

in hoc caſu tenet Hoſtien. in titulo, de iurepatronatus. quòd acquiritur ius reædificandi. §. j. auten. vt nullus fab.ora. do.colum.v. verſic. ſi autem non ſufficiat, vbi vult Imperator quod aliquis poteſt etiã ſtantem vetuſtiſſimam eccleſiam accipere ruinæ periculum habentem, & cum conſenſu epiſcopi illam reparare vel reædificare, & dicetur fundator: vel ædificator illius eccleſiæ reædificans. & per illum textum tenet ibi Ange. quòd acquiritur reædificanti iuſpatronatus, cùm ipſe dicatur ædificator eccleſiæ. & ibi eſt text.clarus, & fundatoribus acquiritur iuſpatronatus, vt s̃.ca.præterea.cap.nobis.eod. Quis autem teneatur ad reparationem eccleſiæ, & quomodo in neceſſitate dicam infrà parte vj. articu. v. q.ij.pro hac q.facit l.j.§. omnia.C.de veteri iure enucle. vbi qui non inſubtiliter, factum emendat, laudabilior eſt eo qui prius inuenit, ſic qui reficit rem caſuram: & ita teneo quòd acquiratur iuſpatronatus reficienti cum conſenſu epiſcopi.Nec me in contrarium mouet quòd Rofredus tenet contrarium in ſua ſumma, verſiculo quid autem ſi refecerit. vbi vult quòd ſit eadem cũ prima eccleſia. ideo ſeruitus imponi non poteſt: vt eſt iuſpatronatus, quia dico hoc eſſe verum vbi ex eadem materia eſſet in totum refecta, vel quando in aliqua parte tantum reficeretur, diceretur eadem. † Secus vbi tota diruta reficeretur: quia eccleſia diruta non eſt eccleſia: ſicut 42
homo mortuus non eſt homo. c. Moyſes.xxxij.quæſt. ij. clem.j. de ſumma trin.Item amplius non reuiuiſcit actio ſemel extincta.l. qui res.§.aream. ff. de ſolut.de conſecra.diſt.iiij.ca.quæris.ita dicitur deducere ad eſſe naturaliter qui reficit: ſicut qui à princi. facit vt s̃. ita loquuntur iura Rofre.l.ſi ita legatum.§.ſi domus.ff. de leg.j.l.quid tamen.§.proinde. ff.quib.mod. vſufruc. amit.

amir. Contra Rofred. tenet gloſſa pſima in fine in ca. quoniam. de iurepatrona. ſed ibi Panorm. ponit verbum per quod poſſibile eſt ſeruare Rofred. in parte, ſcilicet vt remaneat patron. quando etiam dotauit: ſed tamen vult quod etiam reædificans ſit patron. etiam ſi ex eadem materia. & primus deſinit eſſe patron. vt ibi per gl. pro hac quæſt. vide notabilem doct. Ioan. And. in dicto capitulo quoniam in gl. prima qui tenet quòd epiſcopus entequam præſtet conſenſum illi reficienti deberet primò interrogare ipſum antiquum patronum ſi vellet ipſe reficere & ipſe cæteris eſſet præferendus: vt ibi per eum allegata. ¶ †Decimoſexto quæ-
43 ro. Si plures reficerent cui acquireretur iuſpatrona. in hac q. breuiter tenet Hoſtien. eod. tit. §. qualiter. verſi. quid ſi plures. quod acquiratur pluribus inſolidum: tamẽ vult quòd eccleſia ſit magis aſtricta: plus exponendi quod eſt rationabile. De hac q. eſt gloſ. in terminis in ſumma. lxiij. di. quæ dicit ſi plures dotauerint eccleſiam, & vnus plus dederit quàm alter, quòd tamen omnes æqualiter ſunt domini inſolidum. Sic quando plures fundãt expenſis inequalibus & hoc intellige quando ſufficienter dotauit. Si autem inſufficienter: tunc qui minus dedit poteſt priuari exercitio iuriſpatrona. & ſic indirectè poteſt cogi ad complendam dotem vel fundationem ſecundum gloſ. ſingu. in c. quicunque. ij. xvj. q. vij. in verb. communi. idem tenet Panor. in rub. extra eo. iſta concluſio huius quæſt. fundatur ſuper rationem fundationis; quia qui reficit ita dicitur fundare ſicut qui de nouo fundat. arg. l. j. §. omnia. C. de veter. iure enucle. ſed plures fundantes acquirunt iuſpatronatus vt ſupradixi in iſta cauſa acquirendi iuſpatro. in iiij. q. ergo eodẽ modo & pluribus reficientibus acquiritur iuſpatro. inſolidum: ſed plus danti tenetur eccleſia

cleſia prouidere: vt in vj. ſ. artic. iiij. q. vj. ¶ † Decimo 44
ſeptimò quæritur, Quid ſi ciuitas: vniuerſitas: collegiũ
fundaret vel conſtrueret eccleſiam an ſingulis de illo
collegio vel corpore competat iuſpatr. vt ſ. in proxi. q.
competit pluribus inſolidum. Hanc extrauagãtem. q.
po ſuit Archi. in c. ſi. plures. xvj. q. vij. in glo. cum verſic.
inſolidum. vbi vult quòd iuſpatro. nulli debeatur inſo
lidum in ſingulari: ſed omnib. collectiuè cõgregatis ad
faciendum collegium vel corpus illud cõmunitatis vel
vniuerſitatis: & ſic iuſpatro. ex tali fundatione po. vel
collegio ædificanti. † Collectiuè reperitur ſicut ſeruus 45
qui à collegio manumittitur nõ tenetur facere reueren
tiam omnibus de collegio: ſed ſingulos de collegio po
teſt in ius vocare. xij. q. ij. qui manumittitur. alias eſt c.
epiſcopus qui mancipium. §. ſi vero. ver. collegio. Si au
tem vult contra illud collegium agere: tunc habet ne-
ceſſe veniam petere: quia collegij dicitur libertus: & li
bertus non poteſt patronos in ius vocare abſque venia
ideſt iudicis licentia: alias punitur in quinquaginta au-
reis. l. pe. ff. de in ius vo. & ſi non habet iu ære punitur
in corpus. l. fi. ff. eo. & verba capi. Epiſcopus ſi manci-
pium ſunt extracta ex l. ſed ſi hac lege. §. qui manumit
titur. ff. de in ius vocan. illud eſt ꝙ vult dicere glo. in c.
piæ. xvj. q. vij. ꝙ dicitur quis ſeruus cõmunis plurium.
Idem de liberto potius ad intellectũ quã actũ: quia im-
poſſibile eſt ꝙ ab vniuerſitate manumiſſus ſit pluriũ li-
bertus particulariter ſed ei ũt in illo cõmuni quo faciũt
corpus patroni: quo corpore vel cõmuni diſperſo diſ-
perditur iuſpat. ¶ † Decimooctauò quæro, An poſſit 46
incipientẽ conſtruere eccleſiam pœnitere & deſiſtere
à cõſtructione: vel ſi quis incœperit reparare an poteſt
deſiſtere licet tactam q. non reperiam: tum dico talem
incipientem non poſſe deſiſtere ſed poſſe & debere per
ordina

ordinarium loci ad hoc perficien.cogi.text.eſt in §. ſiquis autem voluerit fabricare. auten. de eccle. tit.col. ix.vbi ponitur modus eccleſiæ fundandæ: & vbi quis incœperit: tũc modis omnibus compellatur dicit imperator ab epiſcopo & œconomis eius & à ciuili iudice eam explere:& ſi diſtulerit poſt mortem, tũc heredes opus inchoatum adimpleant.ad idem text. in §. ſiquis ædificationem eo.tit. vbi vult quod infra quinquennium compleatur tale opus deo dicatum ſi ſit eccleſia. Si verò alius locus pius: puta domus leproſorum vel ſimilis tunc deberet infra annum:quando hæc ſunt in vltima voluntate diſpoſita. ad idem text. in c.
47 ad audientiam.in fin.de eccl.ædific. ¶ † Decimononò quæro. Quia §. ſiquis ædificationem. loquitur in herede quid de principali intra quod tempus cogatur. & d.§.ſiquis autem licet dicat quod derogatur nec tamen ſtatuit tempus ; quanuis non inueniam tactum: tamen puto idem dicendum in ipſo principali vt cogitur eccleſiam infra quinque annos perficere aliam vero domum piam infrà annum cum illud tempus ſit ſtatutum heredi qui in locum defuncti ſucceſſit:ergo videtur ab ipſo defuncto tale tempus habuiſſe cum herede & defunctus cenſeatur vna & eadem perſona §.j. auten.de iureiurando.à mort. præſtito. hoc tenet gl.in d.c.nemo.j.de conſe.di.j.nam ſequitur Augu. in d.§.ſiquis edificatione. ¶ Vigeſimò quia ſuprà concluſum eſt quem poſſe cogi ad perficiendum opus cœptum.
48 † Quæro qua actione, puto quod actione in factum poſſit cogi ſicut in ſimili videmus,quòd licet regulariter pollicitatio ſine cauſa non producta actionem de iure ciuili.l.j.in prin. ff.de polli. l.ij.§. circa. ff.de exce. doli.l.nuda.ff.de dona.l.iuriſgentium.§.ſed cum nulla. ff.de pact.Tamen hoc fallit quando pollicitus debebit

ad actum

ad actum facti : quia tunc per actionem in factum cogi per ciuitatem poteſt ad illud perficiendum: vel per illum cui pollici.facta eſt.l.j.§.j.& ibi gl. & Barto.ff.de polli.Item licet à princi.de iure ci.polli.non producat obligationem:& per conſequens nec actionem quando ſine cauſa facta eſt. Tamen de iure canonico producit actionem per quam poterit quis cogi ad illud faciendum etiam antequam inciperet.capitulo qualiter.vbi text. imponit neceſſitatē iudici vt ea quæ promittuntur opere compleantur.extra de pac.ergo à fortiori vbi quis iam cœpit ędificare poterit cogi generali actione in factum ad perficiendam eccleſiam, vt ſupraſcriptis quæſtionibus proximis.item datur talis actio vbicunque æquitas ſuadet talem actionem dari, tamen non eſt expreſſa alia actio.l. & quia.& ibi Bar. ff.de præſcrip.vel l.quotiens.eo.tit.l.quædam.in prin. per Bart.ff.de edendo.& ſic concludo quem poſſe cogi actione in factum perficere eccleſiam.d.cap. qualiter. & c.j.de pac.ſufficeret enim ſimplex polli.de edificando eccleſiam facta quo ad obligatioñ. pollicentem,vt habetur in ca.iuranti.tit. xxij.q.v.inter enim.ſimplicē loquęlam & iuramentũ Deus non facit differentiam: vt ibi præſertim vbi ſumus in pia cauſa : tunc inducitur obligatio efficax ex pollicitatiōe facta etiam ſine cauſa etiã de iure ciuili:quia cauſa dicitur ſatis expręſſa pro anima vbi ad cauſam piã diſponitur: †& pia dicitur quãdo aliquid diſponitur in fauorem animæ.Panor.in rubr.extra de teſta.col.iij.gl.in l.ſi quis Titio.de le.ij.l.illud.C.de ſacroſanct.ec.quod polli. nuda obligat piam cauſam : tenuit Barto.& Bald.in l.illud.in fi. C.de ſac.ſanct.ec.Ioann.Andr.in addi.ad Spec. in tit. de ceſ.ac. Abbas in cap.ex parte.de cenſi.Io.And.in c. ij.de cōſue. Si ergo poteſt quis cogi actione in factum 49

ad pollicitationem adimplendam quanto fortius vbi
50 iam cœptum eſt vt in quæſtione iſta. ¶ † Vigeſimoprimò per ſupradicta apparet reſponſum ad aliam quæſtionem quod cogitur quis fundare etiam dato quod non incæperit dūmodo pollicitus fuerit ſe velle fundare. ¶ † Vigeſimoſecundò ex pręcedentibus infero v-
51 nam nouam & notabilem quæſtionem, an quādo quis cogitur ad perficiendam eccleſiam, vel de nouo fundare ex pollicitatione. An tūc quæratur ipſi fundatori iuſpatronatus? videtur mihi quidem dicendū quod non quæratur: quia iuſpatron. eſt gratia quæ datur patronis laicis in remunerationem beneficij collati eccleſiæ in honorē Dei, vel liberto. gl. j. in c. quia clerici. eo. c. quoniam. j. reſponſo. eo. Hoſt. in §. qualiter transferatur. eo. ver. mihi videtur. † Sed bonū coactum, vel
52 inuoluntarium eſt irremunerabile. c. non ſatis. lxxxvj. diſt. vbi non ſufficit bonum facere niſi bene fiat: aliàs bonum quod fit non ex voluntate non dicitur bonū. c. ſicut. enim. xxxij. q. v. ſi non bonum eſt, ergo nec remunerationem meretur: † quia dicitur quòd Deus eſt
53 remunerator aduerbiorum, id eſt, attēdit corda hominum. An bene vel male opus aliquod agant non nomì num: hoc eſt non attendit bonum quod fit. d. c. nō ſatis. gl. ij. in c. j. de col. detegenda. quæ dicit quod Deus cor interrogat non manum dantis. xiiij. q. v. c. ſiquidē. alibi. gl. in d. c. ſicut enim dicit voluntatis forma monetat opus. xij. q. ij. c. hoc ius. Si nō remunerat factum coactè: quia non ex libera voluntate: quia nō bonum dicitur: ergo nec homines debent illud remunerare: quia omnis Chriſti actio noſtra debet eſſe inſtructio. c. ſignificaſti. extra de elec. de conſe. diſt. j. c. ſolennitates. & ibi gl. ij. q. j. ca. Deus. & ſic ex coacta fundatione non acquiritur iuſpatronatus. Secundò pro hac quæ-

ſtione

ſtione facit, quia videmus quod ſi dominus patiatur ſeruum doloſe venire ad libertatem puta per concluſionem non conſequitur iuſpatronatus ex tali doloſa manumiſſione:ſed ille qui detegit concluſionem.l.ad optimum.§.patr.ff.de in ius voc.ſic etiã in caſu propoſito, quando quis doſoſe illud adimplere non vult illud ad quod tenetur, ſed patitur cogi: tunc eo opere completo nõ deberet gaudiũ de ea ſtructura quam voluit omittere.argu.l. Papi.§. meminiſſe.ff.de inoffi. teſt.l.alta.ff.de his qui.vt indi.Regula ex eo quod quis nixus impugnare non debet quis lucrum conſequi in vj. † Tertiò quia iuſpatro. eſt gratia, vel beneficium 54
quod regulariter non confertur in inuitum.l.inuito. ff.de reg.iuris.Sed iſte qui cogitur efficitur patron.inuitus ergo non deberet habere tale beneficium: quod gaudium debet conferre: quod gaudiũ in inuito eſſe non poteſt cum illa ſint cõtradictoria.Nec ob.ſi dicatur fũdare,dotare,& ſimilia eſt bonũ operari,ad quod quis non cogitur regulariter.l.hac.l.C. de pac.conuen. c.vides cum ſeq.per totum. xxiij.q.vj. quia dico illud procedere,vbi bonũ ſtat in ſuo eſſe abſq; aliquo facto hominis.vt no.in d.iuribus.ſed in q. noſtra iſtud bonũ non ſtetit in ſuo eſſe:quia per incœptionẽ,vel pollicitationem hominis inducitur obligatio ad id ad quod antea nulla fuerat, vt videmus in voto toto titu.extra de voto.quia quæ à princip.ſunt voluntatis ex poſtfacto ſunt neceſſitatis.l. ſicut. C.de ac. & ob. & ſ. ſatis probatum eſt. & quòd quis cogatur ad bonum poſtquã ſe ad illud deſtinauit,habetur in d.c.vides & ſeq.in fi.& ſic concludo quod nõ debeat acquiri iuſpatronatus coacto ædificare. † Per hæc etiã puto quòd ſi heres grauatus à teſtatore fundare,& cogeretur à iudice, quòd non haberet iuſpatronatus, ſecus ſi voluntariè 55

ſundaret: vt in ſimili videmus grauari heredem ad duplum, grauatum aliquid dare piis locis: ſi ſolutionem diſtulerit vſque ad iuſſum magiſtratus. §. ſed furti quidem nec manifeſti. inſti. de ac. ſecus ſi voluntariè fundaret: quia omne commodum acquireret ex tali hereditate prout & ipſe defunctus acquiſiuiſſet: in cuius locum ipſe ſucceſſit: niſi à teſtatore tale ius fuiſſet alteri acquiſitum vel reſeruatum, tunc attenditur illa voluntas teſtatoris quæ non eſt contra iura. §. his igitur.
56 auten. de hære. & fal. ¶† Vigeſimotertiò quæro, an poteſt acquirere quis iuſpat. fundando eccleſiam ex male quæſitis quomodocunque. In iſta quæſtione breuiter puto quòd non poteſt. & ſi fuerit fundata non erit illi iuſpatro. quæſitum fundatori. eo quia de talibus quæſitis: vt de vſura & ſimili illicito lucro non poteſt fieri eleemoſyna ex talibus: ſic nec poteſt fieri aliud opus pium puta fundare, ditare, vel dotare aut conſtruere eccleſias: quia etiam iſta omnia comprehenduntur appellatione eleemoſynæ. Cùm ſecundum Bonauentu-
57 ram in iiij. diſt. xv. parte 1j. atticu. j. q. iiij. † accipitur cõmuniſſimè eleemoſyna ſecundum quod cõprehendit omne opus miſericordię impenſum ſiue proximo, ſiue ſibi. i. ad ſalutem ſuã. Cõiter verò accipitur ſecundum quod omne opus pietatis proximo impẽſum importat ſiue corporale ſiue ſpũale. Propriè ſecundum quod importat omne opus pietatis ad releuandã pauperis indigentiã: ſed quod de talibus male acquiſitis non põt fieri eleemoſyna, nec aliquod opus piũ. text. eſt clarus in c. non putandum. j. q. j. vbi aſſignãtur tres rationes. Prima quia hoſtiæ impiorũ ſunt Deo abhominabiles. Secunda quia Deus iuſtis laboribus adorandus eſt. Tertia quia qui affert ſacrificium de ſubſtantia pauperis, perinde eſt ac ſi filium victimet. & hoc vult

ibi exp

ibi expreſsè glo.ij.quòd de male quæſitis quorum dominium tráſlatum eſt: ſed datur repetitio vt in vſura, quòd nõ poterit fieri eleemoſyna, nec ædificari eccleſia ex talibus bonis.idẽ tenet glo. no.xiiij.q.v. in ſumma diſtinguẽdo, an detur repetitio vt in vſura.nã nõ fiet eleemoſyna de illis reſtituendis.c.debitores.de iuriur.idem in ſymo.acceptis.c.veniens.de ſymo.idem in bonis inuentis non habitis pro derelictis abſcõditis ab inuentoribus: quia tũc dicitur furtũ.c.ſi quid.xiiij.q.v. Quid autẽ in theſauro? glo.ibi bene diſtinguit.idẽ in nummis datis iudici etiam propter iuſtũ iudicium obtinendum. capitulo non licet.xj. q.iij. multomagis propter iniuſtũ,de quibus datur repetitio. c.non ſanè. xiiij.q.v.Idem in datis teſtibus propter iniquum teſtimonium ferendũ:vt c.non ſanè.de teſti. ¶† Vigeſimoquartò quæro, quid de male quæſitis, quorum dominium tranſlatũ eſt: nec datur repetitio,vt in datis meretrici vel ſimili,an ex illis poteſt conſtrui eccleſia? & ſi in ſpecie non inueniam tactum, tamen credo quòd eccleſia poſſet conſtrui:glo.in d.c.non putandum.quæ vult meretricem poſſe facere eleemoſynã ex ſuo meretricio:eo quia tranſlatum eſt dominium, nec datur repetitio.l.idem.& ſi.§.quo.ff.de condi. ob tur.cauſam. idem tenet gloſſ.in ſumma. xxiiij.quæſt.v.eodem.quia poteſt fieri eleemoſyna de omnibus bonis quæ ſunt in dominio dantis nec reſtitutioni ſunt ſubiecta,vt concludit Archi.poſt gl.in d.c.non putan. & in d. gloſſ.in ſumma. Nec ob.quod dicitur in d.ca.non putan.quia hoſtiæ impiorum ſunt Deo abhominabiles, tum aliis rationibus de quibus ſ.c.de eleemoſyna redemptoris oculis: quæ ex conceſſis & non ex illicitis congeritur rebus placet. xiiij.quæſtione v.nec capitulo ſcriptum. ead. quæſtione, vbi † iniquorum dona non probat 59

58

Deus:nec in multitudine ſacrificiorum propiciabitur peccatis eorum:nec quod habetur Deutero.xxiij.Non offeres mercedem proſtibuli.quia loquuntur s̃. allegata quando quis talia illicitè acquiſiuit & ad rationem tenetur,tunc non licet de talibus facere eleemoſynas vel aliquod opus pium cum talia bona non dicantur
60 ſua ex quo reſtituenda ſunt.† Sed meretrix licet illicitè acquirat,tamen acquiſitum poteſt retinere: nec ab ea repetitur.d.§.ſed quod meretrici.ad illud Deutero. Reſpondetur quòd loquitur dum ſtat in loco publico, tunc non debet accedere ad altare, vt ex tali reiectione reuocetur ad pœnitentiam: vel licet non poſſet eleemoſynã in altari:tamen poterit facere alia opera pietatis.vt cõcludunt gl.in c.non putan.gl.in ſumma.xxiiij. q.v.vbique etiam ſequitur Archi. Sic etiam non licuit triginta denarios mittere in corbonam,quia precium erat ſanguinis Domini:tamen licuit emere agrũ figuli in ſepulturam peregrinorum.Matth.xxvij. Actuum j.c.Mar.xv.Lu.xxiij.Ioannis xviij. ¶ Vigeſimoquintò quæro. Ex quo apparet quòd nõ poteſt fundari ex ma
61 le quæſitis eccleſia,quorum datur repetitio. † quid de fructibus illorum? an poterit conſtrui vel non.ad hoc reſpondet gloſſ.in dicto capitulo non putan.j.q.j.quia precium,vel fructus rei male quæſitæ ſuccedunt in locum ſuum.capit.cum tu.in fi.de vſuris.l. Imperator.§. fi.de leg.ij.ideo nec ex fructibus poterit fundari ſicut nec ex re. Sic videmus quicquid ex vſura capitur, ita cadit in reſtitutionem ſicut & vſura.d.cap. cùm tu.& hoc quam ex precio d.rei male quæſitæ lucratur.Si autẽ ex precio quod recipit nomine vſurarũ aliquid lucraretur ex induſtria ſua, tũc ex tali lucro poſſet conſtruere eleemoſynam facere: quia illud quod quis lucratur ex pecunia vſuraria videtur lucrari ex ſua induſtria:

ſtria: cum pecunia non ſit apta parere fructum, ſecus ſi ex fructibus prouenientibus ex vſura lucratetur. ita no. diſtinguit Panor. in c. fi. in fi. col. de vſur. de quo per Archi. in c. fi. de vſuris. in vj. non ob. l. qui vas. §. fi. ff. de fur. vbi nummus collectus ex re fur. non dicitur furtiuus. & ſic prætium male acquiſitarum rerum non ſequitur vitium rei à qua procedit: vnde deberet poſſe fieri conſtructio eccleſiarum de illis, quia ſolui illud contrarium poteſt. vt procedat quo ad vitium furti cum contra ipſum furem poſſit agi ad rem conditione fur. toto tit. ff. de condi. fur. & ad rei æſtimationem ad quadruplum. §. pœna. inſtit. de oblig. quæ ex delic. Cùm ergo non ſit in furem tranſlatum dominium rei furtiuæ nec prætij rei, ergo non poterit quis ex tali pecunia eccleſiam cōſtruere, cùm nec poteſt facere eleemoſynam vt ſ. proximè. ¶ † Vigeſimoſextò quæro 62
Quid ſi fuerit eccleſia ædificata de illis male acquiſitis ex quibus non potuit de iure ædificari: an erit eccleſia deſtruenda. Ad hanc quæſtionem reſpondit glo. in ca. non putandum. j. q. j. quòd non deſtruetur talis eccleſia ſed epiſcopus qui illam conſecrauit, tenebitur reddere æſtimationem illius illis quorum fuerant illa bona, ex quibus fuerit cōſtructa. per c. cōperimus. xiiij. q. vj. vbi expreſſus text. c. aurum. ij. q. ij. ibi Archi expreſsè tenet quòd ſi eps ſciuit talē eccleſiā ex male quæſitis ædificatam tenebitur ad duplū, ſi aūt neſciuit, tunc in ſubſidiū tenetur ad verū valorē eccleſię qñ conſecrauit eccleſiā. Idē dicit de calice qñ conſecraret illum vel ſimilē rem male quęſitā ipſe tenetur dño vero, qñ malęfidei acquiſitor nō potuiſſet ſatiſfacere ꝓ re illa conſecrata. mouentur autē gl. & Archi. eo. quia res conſecrata amplius non poteſt ad humanos vſus trahi. inſti. de rerum diui. §. locus. l. æde ſacra. ff. de contrahend. empt. l. æde ſa-
 cra. C.

cra.C.de palla.& do.domini.Regula ſemel. de reg.iur.
63 lib.vj. ¶ † Vigeſimoſeptimò quęro. Ex tali fundatione bonorum male quæſitorum cui acquiritur iuſpat. huic q.reſpondet.gl. in d.c.nō putandū.j. q.j. quòd illi eccleſiæ debet quæri cui eſt facta talis iniuria per c. de hoc.extra de ſimo.vbi pecunia vel datū ab ēpo clericis vt eligeretur:reſtituitur eccleſię in qua debuit fieri electio.§.ſed neque xenodochiū. aut.de ſanc.epiſ. col. ix. per l.& generaliter.§.illud. & .l. ſi quis ab aliquo. §. ſi vt filio.ff.de calum.vbi ſi quis accipit pecuniā vt alteri faciat iniuriam:condemnatur ad dandā illam pecuniā cui debuiſſet facere iniuriam.quā l. dicit Ludo.Ro.ſingularem in cccxxix.ſingulari.Sed per d.l. & generaliter.§.illud videretur dicendum , quòd illi deberet cuius fuit talis pecunia vel bona:quia ei facta eſt iniuria. vnde dic quòd immo eccleſiæ cuius epiſcopus talem rem indignā conſecrauit:quia à quo bona ſunt ablata tenetur ad reſtitutionem æſtimationis.vt ſ̄. Et facit.c.
64 ſi quis.xvij.q.iiij. ¶ † Vigeſimooctauò:quęro.Quia ſuprà dixi de perſonis quæ poſſunt fundare & ex quibus poſſit fundari, dicen. puto vbi poſſit eccleſia fundari ad hoc vt acquiratur iuſpatro. & breuiter puto quòd ſicut fundare eſt materia prohibitoria quo ad perſonas vt ſ̄.dixi.xiij.q.huius cauſæ vt quilibet qui non eſt expreſſè prohibitus poteſt conſtruere,dotare, vel ditare:ita quo ad loca,credo quod ſit materia prohibita.vt in omni loco poteſt ædificare vbi non requiritur expreſſe prohibitum.in loco vtili ſalubri. c. eccleſias. cū glo.de conſe.diſt. j. Item dum nō fundetur in loco qui patitur ſeruitutē vel onus: quia liber ab omni ſeruitio debet eſſe locus,in quo eccleſia fundatur. not. Panor.in c.j.de cenſibus.Niſi ſit tributarius Imperatori vt ibi.quia & tunc poteſt ædificari:ſcilicet ſi à tributo liberatur.

liberatur.hoc autē ſtabit in cognitione epiſcopi vt videat an ibi ſit aliquis numerus hominum qui poteſt facere plebem ex qua ſacerdos poteſt ibi ſuſtineri .c. vnio.x. q.iij. per illud.c.arguendo à contrario non negatur quin etiam poſſit ædificari eccleſia etiam dato quod ibi non ſit aliquis homo dummodo conſtruens taliter dotet quòd ibi poſſit haberi ſacerdos. c. præcipimus.xxj.q. ij. Archi.in d.c.vnio. vbi dicit ꝙ illud c. ex conſilio procedit.Sed tamen poteſt ædificari etiam ſi ſacerdos nullum haberet hominem. ¶ † Vigeſimo- 65
nonò quæro : an poteſt aliquis qui nec incœpit nec pollicitus eſt ædificaturum eccleſiam vt à ſuprapoſitis differat in xviij. q. cogi ad ædificandum. Licet adhuc non viderim per aliquem tactum , tamen breuiter dico quod ſic:in caſu neceſſitatis,vt in c.ad audiētiam.j. de eccleſiis ædi.vbi cogitur Archiepiſcopus ibi facere ædificare eccleſiam in quadam villa diſtanti ab eccleſia Matrici ad quam non poterant homines hyemali tempore accedere reſeruato iurepat. Matrici eccleſiæ & domino qui dat fundum ad ipſam fundandam. hoc idem dicitur in c.ſeq.& c.fi.ea.vbi Papa iubet Epiſcopum populo indigenti prouidere de noua inſtitutione eccleſiæ .non ob. iuramento quod fecerat eccleſiæ ſuę de bonis non diminuendis.c.pręcipimus.in fi. xxv. q.j. vbi creſcente populo poſſunt fieri plures Epiſcopi : & decreſcente de pluribus vnio in c.eccleſias. xvj.q. vj.c. eccleſias.de conſe.di.j. c. & temporis qualitas cum ſe. xvj.q.j.hoc procedit ex neceſſitate cauſata : † & tunc 66
poteſt cogi Epiſcopus ædificare nouam eccleſiam etiā in preiudicium antiquæ d.c.ad audi. ceſſante autē neceſſitate tūc nō deberet ædificari eccleſia : cū preiudicio alteri⁹ eccleſię.c.eccleſię.c.quicūq.& ibi gl.xvj.q. j.aliàs poſſet nouū opus nūciari.verū aūt eſt ꝙ quilibet

poteſt conſtruere eccleſiam cum conſenſu Epiſcopi ſi eam taliter dotaret quod poſſent haberi ſeruitia per vnum ſacerdotem. Oratorium autem quilibet poteſt in proprietate ſua ædificare non ſolùm in domo, ſed & extra: dũ tamẽ in eo nõ celebretur ſine licentia Epiſcopi. c. vnicuique. cũ duobus ſeq. de conſe. di. j. xij. q.
67 ij. religioſum. xviij. q. ij. c. quidam. ¶ † Trigeſimò quæro, an diceretur quis fundare eccleſiam dando domũ vel palatium aliquod vt in eccleſiam interueniẽte Epiſcopi conſenſu conuertatur: dato quòd hac intentione fundauerit: vt in domum priuatam haberet. ad hoc Archi. in c. nemo. de conſe. diſt. j. vbi dicit poſſe dari tales domos, ſicut fecit Bonifacius qui ſacrauit templũ idolorum beatæ virgini ac martyribus & omnibus ſanctis: ac locum ſanctæ Mariæ ad martyres appellauit: quæ nunc ſancta Maria rotunda à populo Romano vocatur: vt in hiſtoria lombardica habetur: tunc debet Epiſcopus vel alius loco eius & crucem in d. loco figere & locum illum deo dicare. Ita fuit factum Mediolani ex magno palatio Caſtellani de Euſtachiis monialibus ſanctæ Agnetis donato: per illuſtrem principem Ludouicum ducem Mediolani conſecrato per Archiepiſcopũ: aliàs non poſſet quilibet ſine epiſcopo facere eccleſiam. c. vnicuique. de conſe. diſt. j. c. ſiquis extra. xxx. di. & ibi ſub pœna excommu. prohibetur quis vocare populos ad locum tanquã ad eccleſiam ſi non fuerit fundata vel conſecrata. vt ſ. in ij. q. iſtius
68 cauſæ acquirendi iuſpatronatus. ¶ † Trigeſimoprimò quæro. Quid ſi fuit eccleſia ædificata & non apparet de ſolẽnitatib⁹ requiſitis ad fundañ. eccleſiã de quibus ſ. in ij. q. huius cauſæ: an tales præſumantur. Archi. in d. c. nemo. de conſe. diſt. j. tenet ꝙ ſi locus ſit in forma eccleſiæ celebratur, & ibi ſint ſacerdotes qui celebrẽt, quòd

quòd omnes preſumũtur præceſſiſſe,& debet eccleſia iudicare & gaudere priuilegiis eccleſiaſticis.c.quid interrogaſti.xxvij.dſt.vbi ex habitu ſumpto preſumitur quælibet mulier monialis,ita quod impeditur matrimoniũ.c.quẽ progenitores.xx.q.j. xxvij. q.j.c. viduas. cũ aliis p eũ ibi allegatis.ſic etiã no.per gl.in l.ſciendũ. ff.de verbo.ob.vbi traditur per legiſtas materia quæ de ſolennitatibus loquitur requiſitis aliquo facto vt tales interueniſſe præſumantur, vt in ſtipulatione in qua requiritur interrogatio ſi non appareat de illa. ſed de ſtipu.tamẽ omnia pręſumũtur ſoléniter acta, vt ibi tex.& in §.ſi ſcriptũ. inſti. de inuti. ſtipu. ¶ † Trigeſimoſecũdò quæro,an iuſpatro.acquiratur ex fundatione cuiuſlibet eccleſiæ vel altaris in qualibet eccleſia & cui.huic q.puto poſſe reſponderi, licet nõ tactã inueniã:colligendo dicta doctorũ quod acquiritur:vt s̃. definitũ eſt in j.parte.articu.xxxiiij.ex cõſtructione cuiuſlibet eccleſiæ non collegiatæ:quia nullus in tali eccleſia inſtituendus eſt niſi à patrono præſentetur:aliàs inſtitutus remouẽdus eſt.c.illud.de iurepatro.c. decernimus.xvj.q.vij.Patro.autẽ intelligitur verus vel putatiuus,qui ſit in poſſeſſione vel quaſi preſen.c. cõſultationibus.extra eo.de iurepat.Hoſt.eo tit.§. quid cõpetat. in collegiata verò eccleſia poteſt fieri electio prælaturæ vacantis per capitulum:nec poteſt patro præſentare in talibus,.ſed electus debet patrono.præſentari vt ipſe approbet vel conſentiat ad illam electionem:qui tamen ſi nollet conſentire non per hoc irritaretur electio facta: nec poſſet allegare aliquam conſuetudinem vel abuſum in contra.in c. cum terra. de elect. & licet textus ibi videatur loqui de conuentuali eccleſia quę ſecundũ vulgares intelligeretur de regulari in qua eſſet cõuẽtus religioſorũ:tñ habet locũ etiã in eccleſia collegiata

69

collegiata:quia quælibet eccleſia collegiata poteſt di: ci conuentualis licet ſit ſecularis,non regularis. poteſt
70 etiam appellari capitulum ſeu vniuerſitas: †quia ſunt ſinonyma conuentus:collegium : capitulum : licet regulariter conuentus dicatur religioſorum, capitulum laicorum, tamen dicit ibi Panorm. probari iure illa differentia:ſed in contrarium eſſe.c.cum terra.& cap: ſanctæ crucis. de reſcrip. quid autem operetur talis conſenſus patroni ex quo non poteſt electionem impedire.declarat ibi Panor.quia poterit omnes ſuas exceptiones opponere, vt poſtea in futurum in aliis acti bus non poteſt aliquid opponere. concord. capit.cum inter. capitul. ſicut. & capitul. ſacroſancta. capitul. Meſſana. de elect. Similiter & ei debetur honor præcedendi in proceſſione & alia præter ius præſentan-
71 di, de quibus in capitulo nobis. in fine eodem. † Laicus autem nõ poteſt in collegiata eccleſia eligere, quia eſſet contra libertatem eccleſiaſticam. dicto capitulo cum terra.niſi ſibi in fundatione eſſet ius reſeruatum, vt cum aliis poſſit eligere,vt not. in capitulo nobis.de iurepatron.ideo non poteſt laicus eligere,cum electio dicatur fieri ex pluribus vocibus & patronus vnicam habet:& licet eſſent plures patroni, non tamen dicun tur eligere laici patroni, ſed præſentare, conſentire, vel poſtulare:vt per Hoſtien. in tit.de elec.§.in quibus. ver.vbi verò.Si quęratur quare non ita eligunt patroni laici ſicut pręſentant,dico hoc procedere ex prohibitione canonis,qui non vult talem dignitatis eccleſiam per laicum poſſe conferri,cum forte in præiudicium eccleſiæ aliquem poſſet eligere contra dictam libertatem eccleſiæ.dicto cap.cum terra. de elect. Sic etiam videmus in ſimili canonem prohibentem laicum patronum poſſe aliquem rectorem eccleſiæ inſtituere

ſtituere.c.nobis.de iurepatro. c.decernimus. xvj.q.vij. quòd patronus non poteſt in præiudicium Epiſcopi iura canonica mutare, nec facere quod iura canonica, non habeant locum in ſua diſpoſitione.c. tua. & c.requiſiri.de teſtamen.l.nemo.ff.de leg.j. † Verum eſt au- 72
tem quod patroni largè loquendo,præſentando dicuntur eligere d. cap. nobis.ſed illa electio non tribuit ius electo,prout illa quæ fit à capitulo quę proprie dicitur electio.c.cum inter canonicos.de elec.gl. in c. quanto. lxiij.diſt. † quæ dicit per electionem acquiri digni- 73
tatem & ius adminiſtrandi per confirmationem exercitium:ſed per pręſentationem vel electionem quam facit patronus non acquiritur tale ius. c. quòd autem.de iurepatro. & ſic apparet, quod in eccleſia non collegiata quacunque acquiratur iuſpatronatus, etiam ſi fuerit parochialis & habet pręſentare rectorem patro.
† Quomodo cognoſcam[9] an eccleſia ſit collegiata vel 74
non,hoc ponit Panor.in c.nobis.in gl.conuentuali eo. & omnes appellat non collegiatas extra cathedrales & conuentuales vel regulares: puta ſi fuit per patronum inſtitutum, vt ibi eſſet rector cum vno clerico, ſi fuit conſtitutum, vt ibi eſſent plures collegiati: tunc dicetur collegiata & habebit iura collegij. Si non apparet de inſtitutione,tunc defenditur eccleſia in poſſeſſione ſua in qua fuerit: tunc quando agitur vt ſi fuit in poſſeſſione collegij habebitur pro collegio:alias tractabitur vt ſimplex beneficium, & hoc declarat ibi Panor. quomodo vtrunque hoc cognoſcatur. † Adde 75
ad hæc quod etiam inter parochiales eccleſias eſt differentia:quia alia eccleſia dicitur plebania cum dignitate:alia ſine. Plebania quæ habet ſub ſe certas capellas in quibus ſunt clerici habentes ius in illis, nec ab eis ſine culpa poſſent remoueri: talis plebaniæ rector

non

non dicitur habere ſimplex beneficium, ſed cum dignitate. Et dicitur plebanatus collegiatus: vnde talis non poſſet audire leges, ſicut nec alij habentes alias dignitates eccleſiaſticas, de quibus in c. ſuper Specula. ne cleri. vel mona. c. j. eod. in vj. nec deberet prouideri alicui habenti literas: vt ei prouideatur de beneficio curato de tali plebania: ſed de eccleſia curata non habente capellas ſub ſe ſecundum Innocen. & Hoſtien. in c. fi. de præben. quia dicunt tales plebanatus eſſe dignitatis. Gemi. in ca. j. ne cler. vel mo. in vj. Federic. de Senis q. lxxxj. Archi. in c. ſtatutum. de elec. adducendo cap. extirpandæ. §. quia verò. de præben. cum aliis Panorm. ibi in repetitione. Idem etiam quando non haberet ſub ſe capellas talis eccleſia, ſed plures ſacerdotes vel capellas, nam vtroque caſu dicitur plebania, cum dignitate propter iuriſdictionem quam habet ratione collegij vel capellarum: & in vtroque caſu habet locum prohibitio de qua in cap. ſuper Specu. & c. ſtatutum. vt & ibi Gemi. in vj. vnde tales plebanatus non veniunt ſub generali præcepto rectorum: puta vt in cap. licet canon. de elec. in vj. vbi nullus in rectorem animarum aſſumi debet, qui non attigerit xxv. annum & moribus & ſcientia commendandus exiſtat: iterum in c. ſtatutum. eod. quod nullus rector animarum aſſumptus differat promotionem ſuam vltra annum, ſub pœna priuationis non veniet plebanatus, de quibus ſuprà, vt in vtroque Geminianus loco & glo. & Archidi. multò ergo fortius vbi eſſet plebanatus collegiatus & habens ſub ſe capellas, vt iſte noſter plebanatus Friburgenſis laudabilis, non diceretur ſimplex beneficium. ſed cum dignitate.
76 ¶ † Alia dicitur parochia ſimplex in qua ſacerdos cũ ſolo clerico reſidet, de quibus in cap. j. xiij. q. j. Archi. in d. ca. licet canon de elec

elec.in vj. & ibi ponit vnde dicatur parochia. In parochiis autem cum dignitate adhuc retinetur iuſpatronatus:quia non reperitur immutatum. †An dignitas eccleſiaſtica poſſit vniri ſimplici parochiæ, vide 77
Archi.in d.c. ſtatutum. de elec. Melius Panor.in c.extirpandæ. §. quia verò.in repe.de præb.ibi appellat beneficium ſimplex ſine cura & dignitate in notabilib. idem dicere poſſumus ſimplicem parochiam non collegiatam, vel non habentem ſub ſe capellas. Sicut autem dixi acquiri iuſpat.eccleſię non collegiatę patrono ex conſtructione, ita etiam dico acquiri ex conſtructione cuiuſlibet capellæ vel in eccleſia facta vel econtra, vt propriè loquitur text.in dicto capit.nobis. alias capellæ in eccleſia appellantur altaria, alias ponitur altare pro eccleſia & econtra eccleſia pro altari. capit. ſi quis.j.xvj.q.iiij.vbi ponitur altare pro eccleſia.c.quæſitum.j.q.iij.cap.ſi motum.j.q.j. Talia altaria non conſtruũtur ſine conſenſu epiſcopi.c.nullus. de conſeſ.diſt. j.nec ſine reliquiis.ca.ſeq.Vt prædicta & infra dicenda intelligãtur.† Sciendum eſt quòd eccleſia capitur tri- 78
bus modis. Primò dicitur locus parietibus circundatus, conſecratus, vbi conſueuerunt timentes Deum veniam peccatorum petere.§. quia verò ita comperiuntur.auten.vt lice.ma.& auiæ.col.viij.ca.j.de conſecradiſtinct.j. iſto modo accipitur eccleſia in qua habetur iuſpat vel non habetur, vt in catedralibus.dicitur ergo eccleſia diuina domus deo dicato ad ſacramenta & diuina officia celebranda Deo.Hoſtien. de conſe. eccle. in prin. Azo in ſumma. C.de ſac.ſan.eccle.Secundò dicitur collectio omniũ fideliũ. l.nemo.ij.l.iubemus.C. de Epiſc.audien.cap.eccleſia.de conſecra.diſt.j.Tertiò dicitur eccleſia, perſona vel perſonæ plures deſtinatæ ad ſeruiendum Deo de quibus in l. fin. & penult. C.de ſacroſan.

ſacroſan. eccle. & neutro iſtorum nihil ad materiam noſtram. Azo.eo.titu. Aliis etiam pluribus modis dicitur eccleſia de quibus per gloſ.in c.querelam ne præla.
79 vi.ſuas. ¶ † Secundò ſciendum eſt quod capella dicitur locus in eccleſia priuatus vel extra eccleſiam qui debet eſſe Deo conſecratus. cap.eccleſiæ.de conſecra. diſt.j.ad hæc de reli.domi. Ideo tempore interdicti nō debet in eis celebrari. Cardi.poſt gloſ.in clem. ij.in j. opin.de ſen. excomm. quia capellæ tanquam acceſſoriæ dependent à locis in quibus ſunt: & vt acceſſoriæ cum eis tranſeunt. Ex conſtructione vel dotatione talis capellæ acquiritur iuſpat.vt ſ.c.nobis. de iurepatr. Dicitur autem capella eccleſia quaſi capiens laicos, id eſt populos vel capiens laudem. Archidia. in c.concedimus.de conſecra.diſt.j.vel dicitur ad ſimilitudinem: nam olim dicebatur capella tugurium caprarum pellibus caprarum tectum.gl.in d. c. concedimus. Archi.
80 in cap.ſi plures.xvj.q.j. † Talis capella etiam in domo priuata fieri poteſt & haberi ſecundum Innocen.in c. ad hæc.de elect.& in ca.ex literis. de iurepat. Sed cum autoritate epiſcopi.Ioann.fabri in §. religioſum.inſtit. de rerum diu. Alexan.in l.prima ff.de religio.& ſump. fu. Si autem talis capella in eccleſia parochiali fuerit conſtructa, tunc dico quod etiam eccleſiæ acquiritur iuſpatrona. ſicut ex datione fundi cuilibet acquiritur laico:ita etiam eccleſiæ acquiritur: quia dicitur dare fundum in quo capella vel altare fundatur ex cuius datione acquiritur iuſpatron. capit.piæ.capit. filiis.decimaſexta, quæſtione ſeptima. cum ſuprà allegatis. Panorm.in terminis in c.ad audientiam. ij. col. per illum tex.Et dicit illud valde no.quia in multis locis per in-
18 aduertentiam non ſeruatur. † Si autem prælatus eccleſiæ ex reſiduatis ex prælatura vel præbenda fundaret in eccle-

in eccleſia capellá, non puto quod acquiretur ſibi iuſpatro.aut conſanguineis ſed eccleſiæ tantum.c.apoſtolicos.xij.q.ij.& ibi per glo & per Archid.Nam Panor. dicit tales prælatos peccare ædificantes capellas & eas patrimonio attribuentes & ſibi iuſpatrona.vendicantes.in dicto cap.ad audientiam.iij.col.de ec.ædi. habetur in c.quæſti.& ibi per gl.primam.xvij.q.iiij.per illa iura dicit Panor.quem inſtrui poſſe quid fiendum de eccleſia quá prælatus fundauit vt illi acquiratur eccleſiæ in qua habuit prælaturam, licet ibi gloſſ.non clarè loquatur. † Iuxta hæc poſſet dubitari quid ſi aliqua 82
eccleſia conſtrueret capellam intra limites ſuæ eccleſiæ:an ſibi acquireretur iuſpatro.per d.c. ad audientiam. dicit Panor. ibi quod ſic,& illi poſſe per proprium ſacerdotem deſeruire.per gloſſ.incap. eam te.de æta.& quali.de qua Inn.in c.in lateranẽſi. de præb.in fi.ij.col. Sed iura allegata generaliter loquuntur in eccleſia ædificante, quæ non videtur in præiudicium epiſcopi poſſe ædificari, vt per Panor.in d.cap.niſi à monaſterio conſtruerentur.quia tunc monaſterio ſpectant in totum quo ad tẽporalia. Et ſic pinguius ius habet monaſterium ex fundatione quàm laicus: nec mirũ cum monachi ſint clerici.de quo per Hoſti.in §.ij. in tit.de capel.mona.†Capellæ etiam appellatione venit eccle 83
ſia parochialis:vt Panorm.in c.expoſuiſti.in v.not.de præben.Tertiò ſciendum quod in eccleſia fundantur altaria quæ dicuntur quaſi alteres: in quibus ſacerdos olim thura ardebat, quod nos altare dicimus: antiqui Aras ab ardore dixere: proprie altare eſt Dei cæli.ara deorum infernalium quos infideles coluere.De hoc altari habetur per Archid.in cap.de forma.de conſecra. diſtinc.prima.Altare autẽ Chriſtum ſignificat. Archi. in cap.in ſcriptis.viij. q.j.cap.reuera.de conſe.diſtinct.

ij. altare autem aliud eſt immobile aliud mobile. Immobile eſt lapideum vel attreum. not. in ca. altaria. de conſe. diſt. j. per Archid. & gloſſ. ibi aſſignantes rationem: quia altare Chriſtum ſignificat: & Chriſtus petra dicitur: & iſtud debet conſtrui in eccleſia, ſiue ſit conſecrata, ſiue non conſecrata: & tunc ſine licentia Epiſcopi. † In conſecrata vero non conſtruitur ſine licen-
84 tia Epiſcopi ſicut nec deſtruitur ſine eius licentia: ita etiam per eum ſolum, vel alium eius mandato conſecratur vel deſacratur: vt probátur hęc in c. nullus preſbyter. & c. placuit. de conſe. di. j. ſine altari non dicitur eccleſia. per Archi. in d. cap. nullus. talia altaria poſſunt per quemcunque erigi. ſi etiam tales poſſent cõſtruere eccleſias de quibus ſ. ſatis per ix. q. in hac cauſa. Requiritur tamen in hoc licẽtia epiſcopi, & reliquiæ alicuius ſancti in cuius honore fundatur, vel certitudo paſſionis eius ſancti in eo loco vbi ædificatur altare habitæ. d. ca. placuit. & conſtruens ſi illud altare dotat taliter vt ſacerdos poſſit ei deſeruire: tunc ſibi acquiritur iuſpatron. ſicut ſ. dixi ex ædificio eccleſiæ. in j. & ſecunda quæſt. iſtius cauſę. & j. dicam in ſequenti cauſa. à paritate ergo rationis licet aliud ſit eccleſia, aliud altare: vt in cap. eccleſiæ. de conſe. diſt. j. tamen iſto caſu ita acquiritur iuſpa. ex altaris fundatione, vel dotatione, ſicut ex eccleſiæ fundatione. † altare aliud mo-
85 bile eſt, quòd viaticum dicitur: vel portabile, quod fit ex parua lapidea tabula conſecrata. cap. fin. de priui. lib. vj. & ibi Ge. & Archi. c. concedimus. de conſe. diſt. j. dicitur tale viaticũ à via: quia vehitur vel portatur. ſ. talibus p̃nt celebrari diuina per eos q̃bus eſt cõceſſum per Papá. d. c. fi. dum in loco firmo reponatur: non autem in mari vel in naui. In iſtis mobilib. nõ puto altaribus cõſiſtere iuſp. ꝑpter mobilitaté cũ non poſſint eſſe
perpet

perpetua,& per conſequens nec dotari. Item quia regulaiter nō permittitur talia altaria fūdari.d.c.fi. Ideo ſi ex ſpirituali gratia alicui concederetur forte & per Papam poſſet illud iuſpat. concedi, quod regulis noſtri iuris non eſſet ſubiectum : de quibus iſte loquitur tractatus. Tale altare portatile quod poteſt per totam chriſtianitatem portari ſolus papa conceſſit vel poteſt concedere. Alij vt Epiſcopi & ſimiles in caſu neceſſitatis poſſunt.Gemi in c.fi.de priui.in vj. ¶ Quartò eſt oratorium, quod quiſque ad placitum fundare poteſt, non tamen in eo ſine diœceſano celebrabitur. ſ̄. dixi. q.xxix.in fi.nec ſunt ibi heredes campanæ.c.patētibus de priui.Panor.in c.fi. de eccle. ædifican. ¶ † Quintò 86
eſt Baſilica quæ propriè dicitur eccleſia non conſecrata.text.eſt cum gl.in c.j.de relig.do. quæ ibi no.ꝙ Eps ꝓpriè dicitur conſecratus:monachus propriè ꝓfeſſus. dicitus autē baſilica à Baſilio principe Imperatore greco.qui primus fecit ſe in eccleſia ſepeliri. vel dicitur domus regis:vnde quia in eccleſia ſeruitur ſupremo regi: ideo dicitur Baſilica:baſileos grece regem latine ſignificat. Archi in c.non oportet. ij. xxij. diſ. has baſilicas in Romana curia plures fundatas à Conſtantino Imperatore.primus ſacrauit Silueſter Papa : poſtmodum mandauit in eius ſimilitudinem vt cæteræ omnes baſilicæ conſecrarentur : vt habetur in hiſtoriis antiquis. conſecrata ergo eccleſia baſilica non dicitur. c. baſilicas.de conſe. di.j. ſed poſt conſecrationem dicitur eccleſia quod eſt verbum græcum & idem eſt quòd cōuocatio:quia ad eam vocātur omnes Chriſti fideles.c. eccleſia.de cōſe.diſt.j.Pano.in c.j.de religi.domi.& c. fi.de eccle.ædific.latius in rub.de conſe.eccle. vel alta. Et licet iſta nomina propriè ſumpta diuerſa ſignificēt, tñ ꝓ maiori partè iura abuſiuè vtūtur tēpus vnū ponē-

do pro alio: vt expreſsè in c.quicquid.de eccle.ædi.& ibi Panor.& quicquid fundauerit quis de ſuprafcriptis ſi conſecratū fuerit: vtque ſacerdos ſaltē cum clerico ibi ſtare poſſit prouiſum per dotationē fuerit,non dubito quin illi acquiratur iuſpatronat. ſi autem non eſſet dotatus: tunc regulariter non conſecratur locus: ideo etiā non haberetur iuſpa.d.c.piæ.&c. frigentius. xvj.q.vij.auth.vt nullus fa.ora.do.colū.v. niſi eccleſia ordinis mēdicantiū fundaretur,vel niſi eccleſia aliqua ex redditibus alicuius monaſterij ædificaretur: quia
87 tunc non dotantur. ¶†Trigeſimotertiò quæro,quid ſi quis habens plures pecunias abſque agris,an poſſet cogere aliquē, ad vendendū fundū pro fundāda eccleſia. In hac q.licet neminem reperiam tangentē, tamen ex ſimilibus caſibus credo,quod qs cogatur vēdere fundum pro eccleſia fundanda: eo quia videmus quod ſi quis haberet ſepulturā in agro alicuius: prout olim habuerūt antiqui:& non haberet viā ad illud, cogeretur quis vēdere viā ad ipſum ſepulchrū.l. ſi quis ſepuchrū. in prin.ff.de reli.& ſum.fu.& ibi eſt ſpeciale fauore religionis:ergo & in q.iſta debet qs cogi ſpecialiter vēdere fauore religionis: ſicut videmus, quòd in plurib. caſibus ſpecialiter quis cogitur fauore eccleſiæ ad aliquid faciendum,ad quod aliàs non cogeretur.vt ſ.dixi in xx.& ſequen.q.huius cauſę.Secundo videmus,quod cogitur quis vendere ſeruum communem fauore libertatis: quādo à conſocio fuit data libertas.l.j.C.de cōmuni ſer.manu.l.vni.§.illud.C. de lati.libe.tol.vbi etiā integrum totum ſeruum ſolus dn̄s cogitur vendere,qn̄ extraneus dat preciū:quia vult eum manumittere.§.fi. inſti.de his qui ſunt ſui vel alie.iu.ſi hoc procedit fauore libertatis:ergo fortius fauore eccleſiæ:qui fauor reſpicit ſalutē animarū,quæ cūctis eſt pręferēda.l.ſanci.

C.de ſacr.ſan.eccle. †vbi fauore animarũ captiuarum 88 poſſunt vendi bona eccleſiæ: qui fauor libertatis, & eccleſiæ æquiparatur: vt not.gl.in c.primo.de cenſibus per capitulum ſecundum canonicam. xxiij. quæſtione finali: nam ſi ſeruus efficitur preſbyter acquirit libertatem: ergo poterit quis etiam domino inuito in eius fundo ædificare eccleſiam, iuſtò tamen preciò oblato pro tali loco, quod ad arbitriũ præſidis dabitur: vt in dicta l.ſi quis ſepulchrum. †Tertiò facit: quia ſi mona 89 chi haberent anguſtum monaſterium, & vellent ędificium ampliare, coguntur vicini officio iudicis vendere agros, vel domos vicinas pro tali amplificatione vt Guillelmus & Florianus in dicta l.ſi quis ſepulchrum. Floria.in l.ij.§.locus.ff.de religioſis d. Ang.in l.j.ff.ſol. matr. qui ita dicit obtinuiſſe de facto: & ibi Bal.Io.de Imol.in capit.apoſtolicæ.de donatio. Si hoc procedit in ampliatiõe fauore religionis multomagis in noua fundatione religio magis viget ex fundatione quàm ex ampliatione. capitulo finali.de reſ.in vj.clementin. finali.eodem. vnde tenet Cepola in fin.colum.tractatus ſerui. vrba. quòd non ſolum pro eccleſia augenda vel monaſterio, ſed etiam pro noua domo conſtruenda hoc fieri poſſet: vt ipſe dicit ſe obtinuiſſe in ciuitatę Veronę. quia vbi tractatur de fauore publico, cogitur quis vẽdere.l.ij.ff.de his qui ſunt ſui vel alie.in §.fi.inſtitut.eo.& publicus fauor eſt quod ciuitas ſit pulchris ædificiis ornata: vnde domui affixa legari nõ poſſunt: ne auellendo ruat ædificiũ.l.cætera.de leg.j. Et ſic ego teneo quòd poteſt inuito domino fundi fundari eccleſia ſoluto, vel oblato precio pro fundo. Nec obſt.l.nec emere.C.de iure.delib.l.inuitum.C.de contrah.emp.l. nemo.C.de iudi.l.ſicut.C.de acquir.& ob.quæ volunt quòd nullus cogitur contrahere præſertim vendere:

quia procedũt vbi non habere locum publicus fauor.
90 Pro iſta q.vide Bald.in q.ſeq.allegatum in fin.¶†Trigeſimoquartò quæro, per prædicta puto, quòd etiam inuito plebano poſſet fundari altare, vel capella in eccleſia, vel extra intra fines illius eccleſiæ matricis: quando quis fundaret eam excluſo omni damno matricis eccleſiæ:imò etiam ſi ſequeretur aliquod damnum non magnum, puto quòd non deberet quis impediri facere talem ædificationem, quæ tendit ad augendum cultum diuinum:cui ſummi pontifices quantum poſſunt fauent non habita conſideratione ad aliquod priuatũ commodũ alicuius plebani,vel alterius. vt de hoc eſt tex.in c.ex parte.de conſ.c. fi.de re. in vj. ibi minuitur cultus diuinus quem deſideramus augeri. Itẽ vbi ſumus in dubio, magis fauetur religioni quàm alteri.l.ſunt perſonę.ff.de relig.& ſump.fune.c.ad aud. de homici.c.iubemus.de ſpon.cle.exiui. de ver.ſig.Sed vbi non apparet, quòd talis ædificatio ſit magnum præiudicium allatura eccleſiæ matrici,in dubio dicemus talem admittendum etiam contra voluntatem plebani.arg.d.l.ſi quis ſepulchrum.Amplia etiam hæc procedere ceſſante neceſſitate ædificandi:ſic etiam ſit ædificium tale quando interuenit autoritas Papæ etiã rectore inuito.c.ad audien.ij. de eccle.ædi. Si eſſet neceſſitas ædificandi,tunc nulla eſſet dubitatio.capitulo ad audien.j.de eccleſ.ædi.Hoſti.eod.tit.§.fin.non ob.ſi dicatur non debet diſcooperiri vnum altare, vt aliud cooperiatur.l.fi.§.ſed & ſiquis.in fi. & ibi Bald. no.C. eo.de le.c.expoſuiſti.& ibi Panor.per illũ tex.l.fi.§.ſin autem.ff.de aqua plu.ar.& ſic non deberet faueri fundatori nouo vt diſfaueatur antiquo plebano: † quia
91 dico attendendum maiorem fauorem, qui eſt circa nouum fundatorẽ,quam circa antiquũ: maximè cùm hoc non

hoc non vertatur in magnum præiudicium antiqui.d. l.ſiquis ſepulchrum.alià iura non tollerarent,vbi agetetur de magno præiudicio :quia iura canonica volũt competenter honorem debere præſtari eccleſiæ matrici per capellas vel eccleſias infrà ſuos limites poſitas:capitu.ad audien. de eccleſiis ædi. ergò videtur ꝙ debet admitti fundator qui tractat dè maiore fauore animæ ſcilicet quàm rectori eccleſiæ. aut. multomagis. C. de ſacro ſanct. eccleſi. † Item quod tibi non nocet & alteri prodeſt de facili concedendum eſt. l. in creditore. ff. de euic. & cogor pati aliquid in fundo meo fieri, quod factum non nocet, & alteri prodeſt etiam ſi ius deficiat quod æquitate nititur.l.in ſumma. §.item Varrus.ff.de aqua plu. ar. in fi. & prò q: hac facit Bal.in l.ij.§.fi.per illum textum. C.de cõmuni ſeruo manu vbi vult quòd ſi dominus fundi mandat ædificari eccleſiam in teſtamento coguntur alij condomini vendere, vt ædificetur ibi. & illa dec. Bald. multum comprobat ſuperiorem deciſionem in proxima q.poſitam. Iſtam quæſtionem intellige quando interuenit Epiſcopi conſenſus.Panor.in c.nobis.in j. no.eo. quia nemò eccleſiam vel altare cõſtuit ſine eo vt ibi. 92

¶ † Trigeſimoquintò quæro: Quid ſi quis ædificaret eccleſiam in proprio fundo aliena pecunia, an acquitatur illi iuſpatro. an verò domino pecuniæ. Solutio, diſtinguo aut enim fuit pecunia alicuius perſonæ priuilegiatæ vel eccleſiæ:& tunc iuſpatro.illis acquiritur ex tali conſtructione:& ſolum cedit ratione ſpecialitatis ædificio:puta ſi fuit pecunia eccleſiæ vel pupulli; militiſque,vel vxoris:tunc illis acquiritur.c. apoſtolicos.& ibi gl.pe.xij.q.ij.quę limitat. §.cũ in ſuo. inſtit. de rerum diui. aut pecunia vel materia ex qua fuit ædificata eccleſia fuit alterius priuati: & tunc crederem 93

quòd acquiritur iuſpatrona.ædificanti:ſed ipſe tenebitur ad pecuniam vel materiam reſtituendam ſecundũ diſtinct.poſitam in d.§. cùm in ſuo. ſi ædificans fuiſſet in dolo: tunc iurabitur in litem pro illa materia aut non:& tunc cogitur ad duplum.

SVMMARIVM.

1 Dos quid ſit.
2 Dos proprium dicitur mulieris patrimonium.
3 Dos quare à dando dicatur.
4 Dos dicitur quicquid à natura homini datur.
5 Dos quare detur.
6 Eccleſia Chriſti ſponſa quare dotetur.
7 Dotare eccleſiam quis teneatur.
8 Eccleſia indotata à quouis poteſt dotari.
9 Ditans eccleſiam iuſpatronatus acquirit.
10 Fundator eccleſiæ eam cogetur dotare.
11 Dotare in quantum quis debeat,vt iuſpatronatus ſibi quærat.
12 Ditans cum dotante primo an quærat iuſpatronatus.
13 Iuſpatronatus an acquiratur ipſo iure ex fundatione vel alia cauſa.
14 Receſſus à iure communi cenſetur odioſus.
15 Iuſpatronatus non quæritur ipſo iure, dotatione,ditatione, vel fundatione.
15 Ius patronatus non præſumitur quis habere niſi probetur.
16 Dotatio an requirat Epiſcopi conſenſum.
17 Dos eccleſiæ eſt doti mulieris ſimillima.
18 Conſentire & ratificare in quibus differant.
19 Dotatio an poßit fieri ex quibuſuis bonis.
20 Minor non dotat ſine decreto iudicis.
21 Dos an poßit conſtitui ex bonis emphyteoticis:& an ex vſufructu.
22 Dotatio eccleſiæ an poßit fieri ex bonis illius,qui nec dotare nec fundare potuit.
23 Vitium autoris non nocet ſucceſſori.
24 Dotatio eccleſiæ an poßit fieri ſub conditione.
25 Eccleſia conſecrari non debet ſub tributoria conditione.
26 Pactum ſeu conditio contra legem contractui appoſitum vitiatur & non vitiat.
27 Dotans eccleſiam maius ius ſibi quærit quàm is qui eam fundauit.
28 Bona dans,vitam largiri cenſetur.

29 Dos

29 *Dos ſeu dotatio conſtituitur voluntate.*
30 *Pollicitatione.*
31 *Promiſſione.*
32 *Traditione.*
33 *Acceptilatione.*
34 *Remiſſione.*
35 *Delegatione.*
36 *Dotibus in dubio fauendum.*
37 *Dos eccleſiæ an eiſdem priuilegiis potiatur quibus dos mulieris.*
38 *Iudæus filiam Chriſtianam dotare cogitur.*
39 *Dotem promittens excuſari non poteſt quin ſoluere teneatur.*
40 *Dotem ſtipulans animo donandi ſtipulare cenſetur.*
41 *Dos incerta conditione certi petitur.*
42 *Dotata creditoribus præfertur in hypotheca.*
43 *Dos actionem in vtraque parte accipit ex ſtipulatu.*
44 *Dos ex vtraque parte omnia habet hypothecata tacite.*
45 *Dotans an de euictione poſſit teneri: & an poſſit illi renunciare.*
46 *Extraneo dotante, & dotem ſibi reſtitui non ſtipulante fingitur mulier ſibi reſtitui ſtipulata.*
47 *Dos ſemel data non diminuitur.*
48 *Dotis cauſa minoris bona ſunt vendenda.*
49 *Dotis cauſa dari poſſunt quæ aliàs reſtitutioni ſubiecta ſunt.*
50 *Dos quæ reſtituenda poſt mortem datur de eo quod ſupererit, de quarta intelligitur.*
51 *Dotata cuicunque præfertur creditori in dote repetenda.*
52 *Dos non confiſcatur bonis mariti confiſcatis.*
53 *Dotis cauſa ſi quid ſoluatur tanquam indebitum non repetetur.*
54 *Dos pacto deteriorari nequit.*
55 *Dotis actio non variatur ex nouatione.*
56 *Dos in falcidiam non computanda.*
57 *Dotis ſeruãdæ cauſa ſi mulier in poſſeſſionem mittatur fructus lucrabitur.*
58 *Dos etiam impropria actionem parit perſonalem.*
59 *Dos non publicatur etiam ſi cætera mulieris bona publicentur.*
60 *Doti in dubio fauetur iudicando.*
61 *Dotis promiſſio tenet etiam à muliere facta alieno nomine.*
62 *Dos lege non clauditur generali.*
63 *Doti renunciatum non cenſetur etiam ſi omni iuri generaliter renuncietur.*
64 *Dotis inſtrumentum prius factum præſumitur: ideo cæteris anteferatur.*
65 *Dotalia ſunt in alienabilia.*

Ii 5 66 *Dotis*

66 *Dotis dilationes poſſunt breuiores dari quam in alia cauſa:*
67 *Dotis cauſa traditio præſumitur facta.*
68 *Pater cogitur filiam dotare licet non teneatur filio legitimã dare:*
69 *Dos matrimonio conſtante repetitur marito ad inopiam vergente:*
70 *Compenſatio in dote locum non habet.*
71 *Maritus dotem reſtituere non tenetur niſi ſecundum vires ſuas:*
72 *Fideiuſſores pro dote accepta non dantur.*
73 *Domini dotis duo inſolidum eſſe poſſunt: in cæteris autem rebus non.*
74 *Dos eccleſiæ non repetitur eò quòd eccleſia nunquam moritur.*
75 *Maior viginti quinque annis dotis cauſa deceptus non reſtituitur.*
76 *Actio ſine ceßione in maritum tranſit vtilis nominibus marito in dotem datis.*
77 *Dos an poßit poſt conſecrationem eccleſiæ dari.*
78 *Expenſæ in dote exigenda ſacræ an ſint deducendæ.*

SECVNDA cauſa ex qua acquiritur iuſ
patronatus eccleſiæ eſt dotatio ipſius ec-
cleſiæ capellæ vel altaris c.nemo.de.conſe.
diſtin.j.c.filiis. de conſe.diſt.j.c. quicũque.
xvj.q.vj. ¶ Primò quæro circa iſtam cauſam: quid ſit
dos & quare dicatur eccleſia dotari vel capellæ vel al-
tare: quæ ſynonima ſunt: & quòd de vno dicam idem
intelligam de altero quo ad hanc materiam acquiren-
di iuſpatronatus. vt ſ. dixi in proxima cauſa. q. xxxij.
1 † Ad quæſtio. dico quòd dos eſt illud quod à muliere
datur, vel eius parte, marito, vel eius parti propter one-
ra matrimonij, vt perpetuo idem dum viuunt ſit pe-
nes eum l.j.profectitia.l.etiam.l.ſi ei nuptura. ff.de iu-
re do.Gofr.in c. Raynutius. & ibi Hoſti. de teſta. † &
2 dicitur proprium patrimonium ipſius mulieris.l.iij.§.
ſed vtrum.in fi.ff.de mino. Hæc diffinitio etiam eſt ſe-
cundum Azo. in ti.de iure do.quam diffinitionem re-
probat Bart. in rubric. ff. ſolu.ma.qui etiam ſine da-
tione

tione conſtituitur dos: ideo diffinit Bartolus quòd eſt ius incorporale continens in ſe quod à muliere, vel eius parte datur, vel pro dato vel tradito habetur: & ſic eſt vniuerſale nomen ſicut hereditas quod valde vtile dicit Bartolus ibi. dicitur autem dos à dando: quia com 3
muniter datur, licet aliquid pro dote remittatur. ſed remittere eſt dare. dicta l. ſi ei. & ad hoc vt ſit dos de neceſſitate requiritur quod ſit matrimonium l. iij. ff. de iure dotium. alias non dicitur dos in iſto ſignificatu vt ſ. diffiniui ſecundum Azon. in ſumma. C. de iure dot. à dote res dotales dicuntur vt fundi, & ſerui: quæ res propriè dicantur dotales Bald. poſt gl. in l. in rebus. C. de iure dot. in fin. ij. col. † nam etiam quicquid homi- 4
ni datum eſt vel à natura, vel ab hominibus dos dicitur. vnde dotes animi dicimus prudentiam, iuſtitiam, fortitudinem, temperantiam. Dotes verò corporis pulchritudinem & ſimiles: & ab his dicimus hominem virtutibus & vitiis dotatum. de his dotib. nihi ad propoſitum: † vnde ſicut dos datur marito propter one- 5
ra matrimonij ei incumbentia: ita datur eccleſiæ ad cuſtodiendum ipſam luminariáque & ſimilia perſeruanda. capit. nemo. de conſe. diſt. prima. ſed quia non dicitur dos ſine matrimonio: † ideò dico quòd ec- 6
cleſia dicitur dotari eo: quia dicitur eccleſia Chriſti ſponſa: quæ ſacerdoti Chriſti locum repreſentanti in matrimonio coniungitur vxor: & ſponſa quam caſtè ſacerdos habere cogitur & ſincerè tractare: & ſicut nõ poteſt vna mulier duobus eſſe nupta eodem tempore. §. affinitatis. inſt. de nup. ſic vna eccleſia nõ poteſt duobus ſacerdotibus eſſe deſponſata: ideo videmus quòd quælibet eccleſia vnicũ habet prælatũ, non plures: niſi ex magna iuſta cauſa: quia duos tunc habere poteſt. ca. j. de paroch. quia eccleſia Chriſti vxor eſſe debet non

ſcortum

ſcortum.cap.ſicut.xxj.quæſt.ij.cap. propoſuit.de filiis
7 preſb. clemen. j. de ſumma tri. in princ. ¶ † Secundò quære, quis tenetur eccleſiam dotare. regulariter ille tenetur qui fundauit: per ſupradicta ſicut pater tenetur dotare filiam.l.qui liberos. ff.de rit.nu.l.fi.§. vtranque.C.de dotis promiſ.vbi dicitur paternum officium dotare filias. ita qui conſtruit eccleſiam: quia de non eſſe ad eſſe regulariter illam producit,ita tenetur eam dotare.Inno.in rub.extra eod.glo. in c.cùm ſicut.& ibi text.de conſec. eccl. talis dos quæ à patre proficiſcitur vel eius occaſione dicitur profectitia. l. profectitia. ff.
8 de iure do. † Sed quia aliquando filiæ obuenit dos ex alio quàm patre vel occaſione patris, quæ dicitur aduentitia.d.l.profectitia. §.pen.& finaliter etiam eſt quod quilibet poteſt eccleſiam non dotatam dotare ſiue à principio quando per alterũ conſtruitur. d.c. ad audiẽtiam.j.de eccl.ædifican.& ibi Panor.ſiue ex poſtfacto
9 poſt conſtructionem dotauerit.†Si enim vnus fundaſſet & ad neceſſitatem dotaſſet:tunc poſſet alter ad dotem addere eam eccleſiam ditando:& tunc ex tali ditatione acquiritur iuſpatro. diſtinguendo vt j.dicam in iiij.q.proxima.c.quicunque & c.filiis.xvj.queſt.vij. ſicut & dos mulieri augetur matrimonio conſtante.§. ſed nos. inſtit. de donat. dummodo ſint tales ditantes qui etiam poſſent ædificare,de quibus ſatis dixi in cauſa præcedenti incipiendo à v. q. vſque ad xiij.in quib. dixi infideles,Saracenos,Iudæos,hereticos,apoſtatas, ſciſmaticos, excommunicatos & infames, non poſſe conſtruere, quantum ad hoc vt acquirant exercitium iuriſpatron.Si non poſſent ædificare, tunc nec dotare: cùm illa à pari procedant. d.c. quicunque quod loquitur. alternatiuè, fundauerit, vel dotauerit, vel ditauerit.
10 rit. † Concludo ergo quòd fundator cogitur dotare etiam

etiam antequam fiat principium, & ſi factum fuerit ante conſecrationem dotabit, & ſi poſt cõſecrationem non dotauerit poteſt cogi per ordinarium loci dotare. & ſi non eſt ſoluendo ipſe fundator, tunc cogitur Epiſcopus dotare, glo. in c. nemo, de conſe. diſt. j. in c. cum ſicut, de conſe. eccle. iſta omnia latius tetigi in præcedẽti cauſa iſtius partis ij. q. † Tertiò quęro, inquantum 11
quis teneatur dotare ad hoc vt poſſit acquiri iuſpatr. vel ditare, & an ex qualibet ditatione vel dotatione acquiritur iuſpatron. huic quæſtioni reſpondet glo. j. in cap, quicunque. xvj. q. vij. quòd ad neceſſitatem luminum & ad neceſſaria miniſtrorum per cap. nemo. de conſe. diſt. j. §. ſancimus igitur. autent. vt nullus fa. ora do. col. v. ſed quia diuerſæ ſunt fundationes eccleſiarum. ideo dico ſi quis fundat monaſterium ad minus cogitur illud dotare pro perſonis neceſſariis. vt ſ. ſint presbyteri diaconi & ſubdiaconi, cãtores, & lectores. gl. in c. cum ſicut. de conſe. eccl. auten. vt determinatus ſit numerus cle. col. j. Si verò collegiatam eccleſiam: tunç debet dotare pro numero collegiatorum quem intendit, & ſecundum qualitatem collegij. xxj. q. j. c. j. & ibi gl. neceſſitatis. in fin. multum notat, quæ etiam. vult quòd habeatur conſideratio in dotatione eccleſiæ quo ad onera Epiſcopalia, & quo ad hoſpitalitatem vt poſſint hoſpites recipere. ſed Panor. in d, ca. cùm ſicut. dicit non eſſe onerandos patronos in ipſa dotatione: ne expenſarum magnitudine deterreantur à fundatione, vel dotatione. ſi autem ſimplicem eccleſiã quis fundat: tunc pro presbytero cum clerico ſaltem debet dotare. c. placuit. j. q. ij. c. & hoc quoque. de conſe. diſt. j. ſed tamen quia ex dotatione acquiritur iuſpatr. vt ex dotatione, vt s. ideo. † Quartò quæro, an ex ditatione, 12
facta per vnum acquiratur iuſpatro. ſimul cum primo

dotante

dotante vt ſicut pluribus dotantibus acquiritur iuſpatrona.vnicum.cap.ad audientiam. ĵ.de eccl. ædi.ita etiam acquiritur iuſpatron. ditanti cum dotante: licet hanc quęſt.non reperiam tactam:tamen ſic puto poſſe dici quando quis dicat eccleſiam iam dotatam, tunc crederem ipſum habere iuſpatron. cum dotantibus, ſi
11 cum eorum conſenſu hoc fieret, nec aliquid ſpecialiter in eccleſia fundaret:ſicut vnicum iuſpat.acquiritur pluribus à prin.inęqualiter dotantibus,vt Panor.no.in d.c.ad audientiam.aut ditat quis eccleſiam ſpecialiter puta altare vel capellam fundando vel nouam pręben dam in d.eccleſia:tūc in ſola ditatione acquiritur iuſ. patr.vt ſ̃.dixi in proxima cauſa.q.xxxij. ver.iij. Sciendum eſt per c.nobis.de iurepat.& alia ibi allegata.Hoc intelligo quando dotās vel ditans vel fundans ſibi vult iuſpatron.reſeruare vel poſteris,tūc poteſt,alias ſi ſimpliciter quis fundaret,ditaret vel dotaret, non puto ꝙ ſibi acquireretur iuſpa. ſed ordinario quādo non eſſet intra limites alicuius eccleſiæ.gl.ij.in c.vnico. eo.in vj. ca.omnes baſilicæ. cum ſeq.xvij.q.vij.nec per hoc dico quòd patronus efficiatur ipſe Epiſcopus, quia licet ad eum ius Epiſcopale ſpectet, tamen eccleſia erit libera. hoc tenet Archi.in c.nullū.xvj.q.vij. nec populus præſentabit ſecundum eum:cum non reperiatur tactum.ſi autē talis eccleſia eſſet poſita intra limites alterius,tūc rector eccleſiæ habebit præſentare,quaſi ex fundo dato ad fundandum acquiratur ſibi iuſpat,Archi.eo.cap. nullus.Panor.in c.ad audientiā.j.in fi.ij.col.cū ſequen. tenet quòd acquiratur laico fundanti & rectori eccleſiæ in cuius fundo fundatur,& bene.
13 †Quintò quæro, an acquiratur iuſpatron.ex fundatione, dotatione, vel ditatione ipſo iure. an requiritur quòd patronus ſibi ius illud reſeruet, licet nō ſpecialiter tactam viderint: tamen

tamen videtur quòd ex indiſtinctè dictis doctorum poteſt elici concluſio, quòd ipſo iure acquiritur iuſpa. ex ipſa fundatione, conſtructione, vel dotatione ipſo iure, id eſt abſque alio facto hominis. hoc videtur dixiſſe Hoſt. in §. ex quibus, in princ. extra eod. vbi dicit quòd eoipſo quod quis fundat eccleſiam cum auctoritate Epiſcopi acquirit iuſpatr. ca. quicunque. vbi aliquid eccleſiæ cõtulerint, & ipſi vel eorũ filij ad inopiam venerint, debent ſuſtineri ab eccleſia. c. filiis. xvj. q. vij. c. quoniam. c. nobis eo. vbi ex eo quòd quis conſtruxit eccleſiam iuſpat. acquirit. hoc idem videtur tenere Archi. in c. vnico. in vj. eo. ſuper verbo de iurepat. quod habuit. vbi dicit ſi patronus tempore donationis factæ eccleſiæ vel eccleſiaſticæ perſonæ nil dixit ſibi retinere, tunc totum ex donatione eccleſiæ acquiritur: ſecus ſi non dixit quòd ſibi nihil retineat, quia tunc habet aliqua iura quæ ipſo iure debentur. ſ. honor, onus, & vtilitas. cap. piæ. xvj. q. vij. glo. in c. ſi quis baſilicam. de conſe. diſt. j. in glo. ij. ad hoc videtur tex. ad literam arguendo à contrario ſenſu in ca. ſignificauit. de teſti. quòd à contrario procedat argumentum, habetur in l. j. ff. quod quiſque iur. ¶ Sed contra hãc opin. credo melius facere quod iuſpat. non competit patrono niſi per patronum reſeruetur: eo quia iuſpat. eſt gratia quæ ex conceſſione eccleſię permittitur. Panor. in c. quoniam, in primo not. eo. Hoſt. in ſumma eo. §. qualiter. Et cùm iuſpatron. cenſeatur eccleſiaſticum, quia ſpiritualibus annexum. cap. de iure. j. eo. cap. quanto. de vid. videtur quòd laicus non deberet tam faciliter acquirere iuſpatron. Sed ex reſeruatione ſpeciali & adhuc tunc ſatis eſſet vt dixit in ſimili text. in dicto cap. nobis eod. d. eccleſia collegiata quod non acquirit patronus iuſpatronat. niſi reſeruauerit: ergo & in aliis. Item cum

iuſpatron.

iuſpat. ſit gratia, apparet quod illud nō acquiritur ipſo iure communi ſola fundatione, vel aliis cauſis, ſed ex tolerantia vel gratia quam facit eccleſia.d.c.quoniam. ſed in gratiis non deuiantibus à iure communi fit pleniſſima vel latiſſima interpretatio. c. cùm dilecti.de dona.in fi.in gratiis autem deuiantibus à iure cōmuni non debet fieri lata interpretatio, † ſed ſtricta quia o-
14 mnis receſſus à iure communi eſt odioſus : ideo ſtricti iuris c.j.& ij.de iurepatr. c.quòd dilectio. de conſang. & affi.glo.in c.ordinarij.de offi. ordi. ergo in iſta gratia iuriſpat.vt dicamus iſtam interpretationem ſtricte fieri, dicemus ſine reſeruatione non competere iuſpat. ipſi laico, ſed eccleſiæ vel rectori:vel dicemus eccleſiā liberam à tali iure.gl.in c.vnico. eod.in vj. & hoc poſſet probari per alias plures regulas:nam in dubiis magis eccleſiæ quàm laico fauendum eſt. l. ſunt perſonæ. ff.de relig.& ſump.funerum.Item ſolet dici, iura vigilantibus & non dormientibus ſubueniunt. l. pupillus. in fi.ff.de his quæ in frau.credi. Item videmus beneficium eccleſiæ præſtitum latiſſimè interpretari. d.cap. vnico.eo.in vj.vbi ſpecialiter promittitur donari iuſp. loco religioſo vel eccleſieſtico ſine conſenſu Epiſcopi: quod olim erat prohibitum per c.nullus.eo.†Cum er-
15 go plus faueatur eccleſiæ quàm laicis, non dicam iuſp. acquiri fundatione, ditatione, vel dotatione ipſo iurepatron. cùm liberalitas quæ fit erga eccleſiam debet intelligi libera ab omni onere & vexatione ſæculari: vt dicitur in cap.cùm dilecti. in fi. de dona. Nec ob.in contra.allegata in quib. videtur probari quòd ex ipſo facto vel ipſo iure acquiritur:quia dico quod quando aliquid dicitur fieri ipſo iure.tamen requiritur declaratio ipſius iuris:puta homicida, latro, ipſo facto quo hominē occidit dicitur ſentētiam excōmunicationis incurrere

Incurrere: & poſtquam de crimine conſtiterit, dicitur quòd nullatenus ſententia excommunicationis aduerſus eum requiritur: quaſi ſit ipſo iure excõmunicatus: & tamen dicit Arch. in c. j. in fi. per illum tex. de homici. in vj. quod omnia iura quæ inferunt pœnã ex ipſo facto crimine, debent intelligi ſi ſequatur ſententia. p quam apparebit illũ culpabilẽ de tali crimine. ſic patrono acquiritur iuſpatr. ædificando, quando apparet eũ velle quòd ſibi acquiratur. † Vltimò facit: quia iuſpatrona. non præſumitur pro aliquo niſi probetur: & ſi non apparet patro. tunc eccleſia præſumitur libera. Archi. in c. nullus. xvj. q. vj. Innocen. in c. cùm venerabilis. de exception. ergo requiritur, quòd appareat de voluntate dotantis: quòd voluit ſibi reſeruare iuſpatr. aliàs non tranſmitteretur tale ius ad hæredes: cùm nõ appareat quod ipſi dotanti, vel fundanti fuerit acquiſitum iuſpatronatus. vt infrà dicam in nona parte, quo modo transferatur iuſpatronatus. Nec ſpecialiter obſtat c. ſignificauit. de teſtibus. quia dico quòd argumẽtum à contrario ſenſu non habet locum quo ad corrigenda iura, quæ ſunt quòd iuſpatronat. acquiritur ex gratia: & quod non liceat arguere à cõtrario ſenſu ad iurium correctionem. eſt gl. ij. in capitulo primo. de ætate & qualitate. in vj. gloſſa magna ad medium. de fo. competẽ. capitulo ſignificaſti. Iaſon in l. prima. in ij. col. ff. de officio eius cui mandata eſt iuriſdictio. & ſic nõ ob. nota. per Panor. in d. c. ſignificauit. in j. nota. de teſti. licet Archi. in c. vnico eod. in vj. in verbo eiſdem. diſtinguat, quòd quo ad quædam acquiritur iuſpatro. quo ad quædam non. ¶ † Sextò quæro, an ita in dotatione requiratur conſenſus Epiſcopi ſicut in fudatione, vt ſupià dixi in j. cauſa in ſecunda queſt. Puto circa hanc quæſtionem quã adhuc non vidi tactã: quòd po-

teſt dotari eccleſia ſine Epiſcopi conſenſu : vel præter conſenſum ipſius. Primò moueor per gl. in verbo cenſenda. in ca. vnico eod. in vj quæ vult quòd poteſt quis donare iuſp. loco religioſo præter Epiſcopi aſſenſum, licet non poſſit donare eccleſiã vacantem. hoc etiam clarè dicitur in c. illud. eo. & ibi gl. hoc tenet: hoc maximè probatur per d. cap. vnicum. vbi expreſsè dicitur huiuſmodi colla. abſque Epiſcopi conſenſu efficax eſt cenſenda. hoc firmiter tenet Archid. & Gemi. qui etiã aſſignat rationem quare magis loco religioſo ſine Epiſcopi cõſenſu quàm laico poteſt donari tale iuſpat. quia per hanc conceſſionem fit melior conditio eccleſiæ cum laici magis conſueuerunt grauare eccleſiaſticas res quàm clerici vel religioſi. vij. q. vij. laicos corruptè allegat. al às eſt c. ij. & c. laici. Item quia faciliùs clerici corripiuntur ſi vexant eccleſias quàm laici. ca. iudicatum. lxxxix. diſtin. Idem tenet gloſſa in cap. nemini. in fi. xvj. q. vij. idem Innocen. in c. illud. eo. quod laicis & clericis poſſit donari iuſpatrona. ſine autoritate Epiſcopi. c. ex inſinuatione. & in c. nullus. eod. hoc idẽ tenet Panor. poſt longã di. ibi quod loco religioſo poteſt donari iuſp. ſine epiſcopi cõſenſu ponderando verbũ liberam. & dicit communẽ opinionem. hoc tenuit Arch. in c. piæ. ſuper verbo donatione. xvj. q. vij. ſi põt donari iuſp. loco religioſo ſine Epiſcopi conſenſu: eo quia non efficitur cõditio eccleſiæ deterior ſed melior: vt Archid. in dictis locis: ergo eodem modo poterit quis dotare eccleſiam ſine Epiſcopo: eo quia non
17 ſit niſi melior conditio eccleſiæ tali dotatione. † Secundò pro hac q. facit quia omnimoda eſt ſimilitudo inter dotem quæ mulieri datur: & eccleſiæ vt Rofre. in tit. de iurepatr verſ. ſequitur de ſecunda cauſa. Sed dos mulieris datur abſque Epiſcopi conſenſu ſecundũ nobilitat

bilitates diuitias dantis & accipientis.l.cũ poſt diuortium.§.gener.ff.de iure do.l.fi. C.de dotis promiſ.l.cũ plures.ff.de admi.tut.nec quæritur alicuius cõſiliũ:ergo eodẽ modo in dotatione eccleſię nõ debet requiri Epi conſenſus. Tertiò quia iura loquentia de dotatióne non faciunt mentionem de Epiſcopi conſenſu: ſed dicunt quod qui vult eccleſiã ædificare: primò debet mõſtrare ſe feciſſe cõpetentem dotationẽ pro ipſa eccleſia cum iura nõ requirant expræſſum Epi cõſensũ: ergo nec nos ne iſto modo homines retardentur à bono ope,ſatis eſt quod competenter dotẽtur eccleſiæ,c. piæ mẽtis.xvj.q.vij.c.nemo.de conſe.di.j.c. frigentius. ead.q.vij.§.j.auth.vt nullus fab.ora. do. colum.v.non ob.gl.in ca.nemini.xvj.q.vij.quæ tenet in fi.quòd non poſſit donari iuſp.ſine Epiſcopi autoritate.Nec gl.in c. illud in verbo religioſo donare iuſpatronatus per d. capit.quod autem eod.in fi.quod loquitur de eccleſia. & ibi allegat cap.cura eo.quod loquitur de eccleſia in capitulo nullus videret.clarior tex. eo. quicquid ſpirituale eſt non licet laicis donare ſiue diœceſano ſiue laicis religioſis,vel monaſteriis.c.conſultationibus.de dona.In quo dicitur non valere donationes factas religioſis de eccleſiis niſi approbentur per Epiſcopum. Quia ad omnia iſta dico ꝓcedere qñ patronus donat eccleſias:quod non poteſt. vt clarè in d.cõtrariis. quia eccleſia non eſt in ptãte laici in d.c.nemini.ſed Epi. vt ibi.ſecus quando donat iuſp.quia tunc poteſt etiam ſine Epiſcopo.d.c.illud hodie eſt expreſſum in dicto ca. vnico.in vj.maximè loco religioſo,vel pſonę religioſę nõ nomine proprio. Panor.in d.c.illud.col.ij.ver.ij.caſu.ſi autem laico concederet, tunc an transferatur ſine Epiſcopo dicam in ix. parte. infrà & ſic concludo poſſe dotari eccleſiam etiam ſine Epiſcopo dum com-

petenter.non etiam ob.ſi dicatur, quòd eccleſia debet dotari antequam inchoetur, & hoc debet per Epiſcopum primò videri,an ſit competens vel non.d.ca. nemo.de conſe.diſt.j.ca.piæ.xvj.q.vij §.j.auth. vt nullus fa.ora.do. ergo videtur quod requiritur approbatio epiſcopi:quia fateor quod epiſcopus debeat videre,an ſit dotata eccleſia:nec per hoc videtur conſentire,ſed
18 apponere præſentiã & cognitionem † multũ intereſt inter conſentire & ratificare:conſenſus adhibetur per verbum conſentio, vel ſimile,& non ſola cognitione. Bal.in §.neceſſitate.col.pe.verſ.quærò an ſufficiat ſola præſentia in l.fi.C.de bo.quæ li.& ille dicitur conſentire qui eius contrariũ de quo conſenſus requiritur poteſt velle.regula eius eſt nolle.& ibi gl.ff.de reg.iur. Nec ſolum conſilium ſufficeret vbi conſenſus requireretur,ſed debet expreſſus interuenire.Car.in cle.ſæpe. §.non tamen.de verb.ſig.Item conſenſus requiſitus in actu dicitur de ſubſtantia actus: conſilium non. Bal.in d.§.neceſſitate.col.iiij.verſ.nota. quod conſenſus ſemper præſumitur. Archi.xviij.diſtin. cap. Epiſcoporum. Cùm ergo in prædictis iuribus non requiritur conſenſus,ſed ſola preſentia,ergo poſſibile erit aliquem dotare eccleſiam ſine Epiſcopi conſenſu.Nec ob.ſi dicatur fundare & dotare ſunt ſimilia. vt s.ſatis dictũ eſt: ſed fundare quia nõ poteſt ſine Epiſcopi cõſenſu. vt ſupra in prima quæſtione,primæ cauſæ.ergo etiam non debet quis poſſe dotare ſine Epiſcopi conſenſu. Quia dico æquiparationem procedere vbi à iure non reperitur diſpoſitum contrarium: ſed in iſto caſu aliud dicitur in fundatione, aliud in dotatione: ergo remanebit diuerſitas,vt ex ſupraſcriptis patet.Cùm ergo poſſit fieri indiſtinctè dotatio ſine epiſcopo , dũmodo de ipſa appareat:vt d.§.j.auth.vt nullus fa.ora.do.col.v.c.

nemo.de conſe.di.ij.Ideo congruenter dico poſſe dotari ſine conſenſu Epiſcopi dum vtiliter pro eccleſia fiat dotatio. ¶†Septimò quæro,an indiſtinctè de om- 19
nibus bonis poteſt fieri dotatio,etiam indiſtinctè illicitè acquiſitis: puto poſſe dici de his quæ reſtitutioni ſubiacent non poſſe fieri dotationem:quia non debet diſcooperiri vnũ altare vt aliud coopiatur.l.fi.§.ſed & ſi quis.& ibi Bal.no.C.cõia.de le.ver.no.quod non debet.c.expoſuiſti.extra de præb.& in hac q.illud idẽ dico quod ſ.dixi in xxiiij.q.in præcedẽti cauſa acquirẽdi iuſpat.vbi dixi poſſe fundari de malequęſitis quorum dñium tranſlatũ eſt, & non remanẽt ſubiecta reſtitutioni: adeo autẽ de omnibus bonis dotari pōt vt ſiue mobilia ſint,ſiue immobilia quæ dantur in dotem ſatis erit vt dos dicatur:ſiue mobilia ſint æſtimata ſiue inæſtimata.Specula.in tit.de dot.poſt diuor,reſtituẽda in princ.†Ita tamẽ quod ſi minor xxv.annis daret do- 20
tem,tunc forte deberet interuenire decretũ iudicis ſicut in dote mulieris.l.lex quæ tutores.C.de admin. tuto.& ibi Bar.& Bal.licet poſſet diſponere in vltima voluntate etiã ſine decreto.Bal.in l.fi.C.qñ decreto opus non eſt.& in l.j.ff.de rebus eo.quia adultus in vlt.volũtate cẽſetur maior.l.Aurelio.§.Caius.ff.de liberatione lega. †An autẽ pōt dos conſtitui de bonis emphyteo- 21
ticis,puto quod ſic,dum cñ: cõſenſus interueniat, vel ſine eius præiudicio.de quo Specu. in titu.de locato.§. poſtquam.verſi.cxvij. An autem ex vſufructu conſtituatur dos,puto quod non.eo quia talis dos debet eſſe perpetua,& ſi vſusfructus eſſet perpetuus tũc proprietas efficeretur inutilis.argumen.in l.ſi alij.ff.de vſufru. lega.ideo non valeret:licet poſſet dari in dotẽ pro muliere talis vſusfructus.latè per Azo.in tit.de iu.do.col. iiij.verſic.item conſtituitur dos. ¶† Octauò quæro,an 22

regula & d.gl.¶ † Nonò quæro an dotatio poteſt fieri 24
ſub aliqua conditione:puta vt non pertineat ad epiſco
pi ordinationem talis eccleſiæ?in hac q. Bar. remiſſiuè
in §.j.auten.vt nullus fa.ora.do.col.v.dicit concluden
dum vt no.gl.in c.ſiquidem.x.q.j. quæ finaliter conclu
dit,quod tale pactum vel conditio non poteſt apponi:
dato quòd iuxta traditionem rei ſuæ poteſt quis appo-
nere.l.quam voluerat.vt ibi ad hoc plura adduco : eo
quia talis conditio de qua ſ.dicitur contra naturam il
lius contractus dotandi eccleſias:& eſt contra l.& ca-
nones,quia ſecūdum iura res eccleſiaſticæ omnes ſpe
ctant ad ordinationē Epiſcopi. c.nouerint. ea.q.c.ſunt
qui.xvij.q.iiij.alias ſi conditio talis vel pactū non eſſet
contra legē vel libertatē eccleſiæ vel honeſtatē,liceret
cuique iuxta ſuā traditionem rei pactū vel conditionē
apponere.c.verū.de condi.app.c. ſi tributū.x. q.j.c.tri-
butum.xxiij.q.vlt. vbi eccleſia dat de ſuis fundis tribu
tum.c.præterea. vbi poteſt ſibi ſeruare certos redditus
dotās eccleſias ſiue ante ſiue poſt conſecrationē ſecun-
dum gl.adducentē plures concor.eo. †Secundò ad idē
adducit Bar in c.ſi quis baſilicam. de conſe.diſt.j.vbi 25
prohibentur Epiſcopi conſecrare eccleſias,quę nō pro
ſanctorum patrocinio conſtructę ſunt,ſed ſub tributo-
ria conditione & melius facit gl.fin. † quæ dicit quòd 26
in dotatione eccleſiæ nō poteſt apponi pactum de tri-
buto præſtando ar.d.c.nouerint.& ſi apponatur vitia-
tur,& non viciat,vt no.in d.c. ſic quidam. Archi.in ca.
ſiquis baſilicam.& ita teneo ꝙ non poteſt talis condi-
tio contra naturē contractus apponi,aliæ conditiones
quæ non eſſent contra ſic ita in ſimili tenet Gem in c.j.
in prin.in fi.iij.col.eo.in vj:quod ſi donaretur iuſpatr.
eccle.& apponeretur conditio quod donatarij tenean
tur præſentare ad voluntatem alterius Epiſcopi , iſta

 conditio

conditio vitiabitur & non vitiabit: quia eſſet contra concilium Lateranenſe:de quo habetur in c.ij. de cõceſſio.præben. vbi diſponitur quòd proprius Epiſcopus debet præbendas vacantes prouidere, quando patroni recuſant vel negligunt prouidere : & tale pactũ vitiabitur & non vitiabit:regula vtile de reg.iur.in vj. Sic puto quòd non poſſet fieri pactum de dote reſtituenda in caſu dirutæ eccleſiæ:quia eccleſiæ ſemel dedicatum debet apud eccleſiam perpetuò remanere. regula ſemel in vj. Rofred. in titulo de iurepatronat.

27 ¶ † Decimò quæro an maius iuſpatronatus acquiritur ex dotatione quã ex fundatione?incidenter reperi Speculatorem tenentem quòd maius ius acquiritur ex dotatione quàm ex fundatione, vel datione fundi, in titu.de iurepatronatus,in fine.vbi tenet quòd ſiquis ſit patro.in aliquo monaſterio: quod quia deſolatum eſt vnitur alteri monaſterio ſecundum cap.iij.de ſtatu mona.qui fuit patronus ex fundatione, vel datione fundi,non erit patronus in ſecundo monaſterio: ſecus ſi in primo eſſet patronus ex dotatione: quia res tranſiret cum onere ſuo.& eſſet patronus in primo: quia presbyter debet ſemper celebrare.c. & temporis. xvj. q.j.pro hac concluſione facit quod ſimpliciter dixit Rofre.eo tit.ver. ſequitur de ſecunda cauſa. qui dicit quòd ſumma fuit ratio quod ex dotatione acquiritur iuſpatronatus,quia non valeret eccleſiam conſtruere niſi & dos conſtitueretur,per quam clericus eccleſiæ miniſtret:quomodo cantaret ſi non haberet ad mandncandum:Quid denique prodeſſet procreare eccleſiam vel filiam, niſi & alatur:ergo videtur quis magis mereri dotando quã fundando.Ideo videmus ꝙ Papa & Imperator primò volunt eſſe certi de dote pro alimentis & neceſſariis eccleſiæ quã patiantur eccleſiam deduci

deduci ĩ eſſe.§.j.aut.vt null' fa.ora.do.col.v.c.nemo de
cõſ.diſt.j.†Qui enim bona dat vitã dare videt:vel qui 28
bona defendit vitã videtur defendere. Bar. in l.penul.
ff.de cõdi.ob tur.cau. Bald. in l.interpoſitas. C.de trãſ.
glo.vitã in l.aduocatis. C.de aduo. diuer.iudi.Lancelo
tus in l.tranſigere.C.de trãſ.char.iij.ergo cũ plus ſit do 29
tare:maius ẽt ius dotãti debetur quã fundãti. ¶ † Vn-
decimò quæro quibus modis dos eccleſiæ cõſtituatur.
breuiter puto ꝙ cũ inter dotem mulieris & ipſam ca-
dat omnimoda ſimilitudo: vt s.in vj.q.huius cauſę di-
xi:ita puto ꝙ etiã eiſdem modis poterit eccleſiæ dos
vel dotatio cõſtitui quib' & mulieri. Azo.inſti.de iure
dot.Conſtituitur aũt primò ex volũtate à quolibet vo
lente dotare:qui ad illud non tenetur à prin. nulla ha-
bità diſcretione ætatis vel ſexus.l.promittẽdo.ff. de iu
re dot. Ex neceſſitate cõſtituitur ab illo q ad hoc tene
tur:vt pater,auus,vel ſimiles. ¶ † Et primò cõſtituitur 30
dos pollicitatione:puta interrogatione precedẽte nul
la.l.iij.ff.de polli.licet abuſiuè pollicitatio nomen pro
miſſionis recipiat.l.ſciẽdũ.§.j.ff.de ædil.edic. ¶ † Secũ 31
dò promiſſione pręcedẽte interrogatione:& ſic ſtipu-
latione.l. cũ poſt.§.gener. ff.de iure do. vbi etiã ponit
vnũ ſpeciale ꝙ valet pmiſſio: licet incerta ſit vt infrà
alia dotis ſpecialia notabo. ¶ † Tertiò traditione dos
conſtituitur,quando mulier viro tradidit dotem vel 32
eius nomine alteri ipſo ratificante. l.quemadmodum.
§.j.ff. de iure do. Sic etiam iſtis tribus modis dico poſ-
ſe dotem eccleſiæ conſtitui promiſſione : pollicita-
tione & traditione. ¶ † Quartò conſtituitur acce- 33
ptilatione:nam ſiquis ſit mulieri debitor, poteſt mu-
lier cum eo contracto matrimonio dicere, illud quod
mihi debes accepto fero nomine dotis.d. l. promit-
tendo. §. acceptilatione. & l.licet. j. reſponſo. ff. eo-

dem. Ita etiam poſſet eccleſiæ dos conſtitui ſi aliquis eſſet debitor meus: ego autem fundaſſem eccleſiam ſine dote: nam ſi intendo illum debitorem præſentare: & illud quod mihi debet nomine dotis apud eam eccleſiam accepto fero: tunc non video rationem diuerſitatis, quare non ita eccleſiæ dos conſtituitur acceptilatione ſicut mulieri: ſed quia in acceptilatione requiritur certa ſolemnitas. ſ. vt præcedat interrogatio de qua in §. item per acceptilationem. inſtit. qui
34 bus mo. tolli. obli. idem dico quòd alio. ¶ † Et quinto modo conſtituitur dos remiſſione ſimplici debiti non precedente aliqua acceptilatione. Et ita illud quod erat debitum erit in dote: ita poterit dos eccleſiæ conſtitui de qua ſimplici dotatione habetur in l. ſi ei nuptura. ff. de iure dot. vbi & res pro altera dari vel remitti poteſt nomine dotis: puta ſi ſeruum debes mulieri illa remittit debitum ſerui nomine dotis: tunc il-
35 le ſeruus videtur in dote vel eius æſtimatio. ¶ † Sextò conſtituitur dos delegatione debitoris: puta ſi Titius mulieri tenetur ad centum illa contrahens matrimonium cum a. ipſi a. nomine dotis delegat illud debitũ: tunc tale debitum habetur pro dote: & mulieri competeret ad vendicandum à marito in caſu repetitionis dotis: & immutandum eſſet marito: quare non coëgerit illum ad ſolutionem debitorem delegatum. l. ſi extraneus. ff. de iure do. l. debitor mulieris. co. diſtinguendo tamen vt ibi. An ſit debitor ex cauſa liberalitatis vel neceſſitatis: vt pater qui conuenitur inquantum facere poteſt vt ibi: quod beneficium non perditur pacto vel ſententia: vt Hoſti. in §. fi. de dote poſt diuor. reſtitu. & ſi maritus abſque conſenſu vxoris tale debitum delegatum remitteret vel accepto ferret, tamen poſſet mulier agere contra maritum, ſi fuiſſet in negligentia

gentia nō exigendo.no.in l.vix ab eo.ff.de iure do.iſto etiā modo puro eccleſiæ dotē cōſtitui. & tunc tenetur prelatus eccleſiæ ſi nō exigeret:vt maritus:eo quia dos eccleſię ita pōt cōſtitui inter quas dotes dicitur cadere omnimodo ſimilitudo: & ita dicitur eccleſia Chriſti ſpōſa ſicut ſponſa ſui ſpōſi:vt ſ.dixi.j.q.huius cauſę.ergo eodē mō debet poſſe conſtitui dos in matrimonio ſpirituali ſicut in carnali.Itē quia licet hoc nō reperiā ī iure expreſſū,de iſta cōſtitutione tamē de ſimilibus. ad ſimilia bonū eſt argumentū.l.non poſſunt. cū ibi notatis.ff.de leg. † Et indubio illud attendēdū eſt ꝙ dotib' 36 fauet.c.nuper.de dona.inter virū & vxo. reſti. poſt diuortiū.c.Epiſcopi.lxxxvj.di.l.vnica.quādo Imperator inter viduas.c.ex tenore. de fo. cōpe.l.in ambiguis.ff. de reg.iur.ſed fauorabile eſt vtquomodocūque poteſt, dos cōſtituatur eccleſiæ quā ſub vno termino tantum conſtituatur: & cum ſupradictis modis certū ſit quòd mulieri conſtituatur:ergo vt eccleſiæ: cum magis fauendum ſit religioni quā ſecularibus. l. ſunt perſonę. ff.de religio.& ſump.fu.cap. ad audientiam. de homicidio. clemen.exiui. de verbo. ſignific. c. iuuenis.de ſponſalibus. Non ob.ſi opponatur de c.piæ mentis. vbi offenſa prius donatione pro eccleſia fundanda debet Epiſcopus locum deſignare: & ſic videtur quod delegatione non poſſit dos eccleſiæ conſtitui.xvj. q. vij.c.nemo.de conſe.diſt.j.§.j.aut.vt nullus fab.ora.do. colum.v.quia dico ſatis eſſe aliquem oſtendere & diffinire illud quod vult dare pro dote eccleſiæ:& de illo faciat prius donationē poſtea ædificari poteſt.vt ſ. d. §.j.& ſi hoc omiſſum eſt poſt ædificationē adhuc poterit fieri talis dotatio. c.quæ cōtra mores.viij. diſtin. gloſſ.collata in d. c. piæ. ſi quantitas delegata pro dote non exigeretur,imputaretur prælato eccleſiæ quare non

re non exegerit: ſicut imputatur marito non exigenti dotem delegatam pro vxore, latè per Azo. de hoc in tit. C. de iure dot. & deberet exigere in expenſis dotis,
37 non in l. & C. de ac. & obli. colum. v. ¶ † Duodecimò quæro, an dos eccleſiæ gaudeat illis priuilegiis quibus & dos mulieris: propter omnimodam ſimilitudinem quæ inter vtranque dotem datur: dico eadem priuilegia competere vt ex ĩ. numerandis priuilegiis apparebit. & plura crederem priuilegia competere doti eccleſiæ quàm mulieris per no. in proxima q. ſ. in fi. Ipſa verò dotis priuilegia ſunt multa, de quibus Specu. in tit. de dote reſtitu. poſt diuor. concedantur, habetur in
38 l. aſſiduis. C. qui po. in pign. habe. ¶ † Primum priuilegium quod parentes, vel pater ſolus Iudæus cogitur dotare & alere filiam licet ſit facta chriſtiana. l. cognouimus. C. de hæreti. Sed hoc nihil ad propoſitum no-
39 ſtrum. ¶ † Secundum eſt quòd quicunque maior xxv. annis promiſerit dotem ſiue maſculus ſiue fœmina non poteſt excuſari aliquo beneficio etiam Velleiani. l. ſi dotare. & l. fi. C. ad Velleianum. latiùs infra dicam xxiij. priuilegio. Hoſt. in §. & contra quem. de dote poſt diuor. reſti. Tale priuilegium etiam doti eccleſiæ competeret: vt tenui ſ. in quæſt. ij. huius cauſæ: omnes
40 tenet promiſſores ad dotandum. ¶ † Tertium quòd adhibitus ad ſtipulandum dotem vel partem dotis in caſu ſoluti matrimonij, videtur adhibitus animo donandi: vt in l. ſi cum ante. C. de do. ante nup. l. ſi ſtipulatio. C. de iure do. ſed hoc nihil ad propoſitum dotis eccleſiæ: quia talis non reſtituitur etiam pacto
41 facto vt ſ. in ix. quæſt. ¶ † Quartum dos incerta promiſſa petitur certi conditione: & ad arbitrium boni viri debebit talis dos præſtari. lege. ſi tum ea. & l. fi. C. de dotis promiſ. l. cũ poſt. §. gener. vbi cõfertur in arbitrum

arbitrum.ff.de iure do.Bart.in l.j. in iij. col.ff.ſol.mat. hoc priuilegium ita competeret doti eccleſiæ ſicut mulieris. ¶ † quintum quia præfertur in hypo.cuicunque 42
creditori.ſiue cõſtante,ſiue ſoluto matrimonio. l.vbi. & l.in rebus, C. de iure dot.ſed hoc dote iam data, & nihil ad propoſitũ dotis eccleſiæ: quia talia bona quæ eſſent reſtitutioni ſubiecta pro dote eccleſiæ dari non poſſent.vt s̃.in vij.quæſt.huius cauſæ. ¶ †.Sextum fin- 43
gitur actio ex ſtipulatu ſemper interueniſſe,quòd non interuenerit: & ſemper petitur dos actione ex ſtipulatu ſiue interuenerit valida ſiue non, & tunc ſpeciali fauore legis confirmatur l. vnica in princip. C. de rei vxo. ac. vbi illa actio rei vxoriæ. ſublata eſt & in eius locum ſubrogata eſt actio ex ſtipulatu, vtilitas autem eſt magna vt fingatur nata actio ad agendum vbi alias agi non potuiſſet.Item actio quæ alias fuit ſtricti iuris efficitur bonæfidei,quæ magna eſt vtilitas & differentia.§.actionum,& in §.fuerat.inſtit.de actio. Tale priuilegium tranſit ad heredes,quia competit contractui dotis tantum.Bart.in l.j.col.ij.ff.ſoluto matrimonio.non autem mulieri.Talis actio eſt duplex,vna datur marito ad petendum non dotem: altera vxori ad dotem repetendum, vt per Specu. in tit. de dote.poſt diuor. reſti.in fin.principij.vbi ponit formam libellorum.Hypotheca autem vxoris dicitur magis priuilegiata erga maritum, quàm viri contra vxorem. Hoſt. in §.& contra. de do. poſt diuor.reſt. hoc priuilegium etiam eccleſiæ doti competit. ¶ † Septimum ponitur 44
in eadem l.§.& vt plenius.vbi ex vtraque parte mariti & vxoris pro dote danda vel reſtituenda inducitur tacita hypo. bonorum. & eſt priuilegium quod datur actioni de dote.Bart.in l.j.in j. col.ff.ſol.mat. & ad quecunque tranſit ad quem tranſit actio de dote: vt ibi Bart.

Bart.in ij.colum.vel competit pro dote euicta:ſiue ipſi coniuges dederint vel promiſerint dotem, vel receperint ſiue alij pro ipſis promiſerint,dederint,vel eorum coniugum nomine receperint, prout in toto illo text. & hoc poteſt bene conuenire doti eccleſiæ ex parte dantis tantum, quia teneri debet de euictione dotans eccleſiam ne alias eccleſia remaneat indotata ſpeciali fauore dotis & eccleſiæ:vt in dote mulieris ex parte recipientis dotem eccleſiæ non video qualiter bona debeant eſſe hypothecata tacitè : cum talis dos non ſubiaceat reſtitutioni. per Rofre. in principio eodem titulo.& ſuprà dixi in xv.quæſt.primæ cauſæ.nec alienationi toto titulo.de rebus eccl.ali. vel non. niſi aliquis reciperet dotẽ vt depoſitam,vel vt adminiſtrator vel alio ſimili modo , & tunc non poſſet niſi eccleſiæ
45 eſſe vtile tale priuilegium. ¶ † Octauum quòd bona dotantis ſint hypothecata eccleſiæ pro euictione caſu quo contingeret. probatur diſtinguendo ſiue dos ſit promiſſa æſtimata eccleſię:puta illos fundos dabo pro mille nomine dotis. & ſi fundi fuerint euicti ante dationem poterit agi contra talem promiſſorem actione ex empto,quia ſi maritus recepiſſet tales fundos æſtimatos efficeretur debitor ſummæ , & non rei quaſi res ſit ſibi vendita. l.quotiens.ff.de iure do.& ibi dicitur quòd ſi duplũ conſequutus fuerit reſultabit in vtilitatem mulieris:puta quia extraneus dederit vel promiſerit dotem qui de euictione tenetur ad duplum ſi interuenit ſtipulatio.l.ſi dupla.& l.euicta re.§.duplę.ff. de euic.cum ibi not.Si euinceretur vel periret res promiſſa nomine dotis eccleſiæ antequam eccleſia ædificaretur vel antequam cogeretur promiſſor dare tunc periculo promiſſoris & heredum periret ſicut quando euincitur vel perit res nomine dotis mulieris promiſſa ante

ante matrimonium dicitur periculo vxoris perire. l. plerunque.§.ſi ante.ff.de iure do.Si autem dos ſit in re ineſtimata data eccleſię & euincatur ſi dationem pręceſſit promiſſio vel pollicitatio:tunc aget prælatus eccleſiæ contra dantem actione ex ſtipulatu vel pollicitatione exemplo generi qui contra ſocerum pro dote euicta l.j.C. de iure do. quia non datum eſt quod dari debuit,ex quo datum fuit euictum.l.vbi.§.fi.ff.de verborum obligationibus. vbi ſiquis ſtipuletur rem dari intelligitur vt dominium quoquo modo fiat accipientis.l.ratio, in principio ff.de act.empt.vbi non videtur venditor poſſeſſionem tradidiſſe,quæ iure auocata eſt ab emptore & tenetur venditor occaſione illius poſſeſſionis,cum concor.glo.ibi. Si nulla præceſſit pollicitatio vel promiſſio:tunc non tenetur mulier de euictione,niſi doloſè in dotem dediſſet rem alienam: & tunc in honorem matrimonij non daretur actio de dolo cõtra vxorem:quia eſt infamatoria. l.j.ff.quib.ex cauſis infa. irrogatur. l.j. ff.re. anno.& ſ.eod.ſed datur actio in factũ generalis.l.j.C.de iure do.Eodem modo non poterit agere eccleſia contra dotantẽ bona fide ſi poſtea euincatur.Si autẽ doloſe ꝓ dote eccleſiæ dediſſet res alienas: tũc puto ꝙ ageretur contra ipſum etiã actione de dolo:quia dotans eccleſiã dicitur extraneus quo ad eccleſiam:ex quo illam non habet in poteſtate. argu.legis j.§.extraneũ.C.de iure do.Si autẽ contingit deterioratio dotis æſtimatæ omne periculũ ad maritũ & eccleſiam pertinet,niſi ante traditionẽ ex toto pereat l.plerunque. §. ſi ante. ff.de iure dotium. Si dos ſit inæſtimata pertinet ad mulierem. dicta l.plerunque. in principio.& iſto caſu non credo ad dotem eccleſiaſticam debere pertinere periculũ,cùm non ſit receptu rus: & cui pertinet periculum eidem etiam pertinet commo

commodum Azo in tit.C.de iure dotium.col.vj.& ſequenti.Cum autē inducitur tacita hypotheca ex parte vtriuſque poſſit dubitari an iuri hypothecę poſſet mulier renuntiare in præiudicium patris vel prælatus in præiudicium eccleſiæ.Et vtroque caſu puto quod non per ea quæ tenet Specu.in titulo de dote reſti. poſt diuor.§.j.ver.quid ſi filia familias.Item licet vtriq; competat tacita hypotheca, tamen magis priuilegiata eſt quæ datur mulieri in bonis mariti:quia præfertur creditoribus præcedētibus tempore.l.fi. C.qui po.in pig. habean.nota. Hoſtien. in §.& contra quem.in tit.de
46 dote poſt diuor.reſtit. Si extraneus dotem pro muliere dederit & in ipſo continenti non fuerit ſtipulatus dotem reſtitui ſibi: tunc mulier fingitur ſtipulata ſibi dotem reſtitui & poterit ſoluto matrimonio eam incontinenti vēdicare.d.l.vnica.§.accedit.C.de rei vxo. ac ſ̄.eodem. dixi in vj.ſpeciali dotis: ſed hoc priuilegium nō puto doti eccleſiæ competere, cùm illa ſemper debeat apud eccleſiam remanere. dicta regula ſemel.de reg.iur. in vj. Rofre. in titulo eodem. de iurepatron. immò ſi fieret factum de dote reſtituenda in caſu eccleſiæ virtute non puto quòd valeret tale pactum, quia contra iura eſſet: quia quod ſemel deo dicatum,non poteſt iterum ad humanos vſus trahi:vt ſ̄.
47 dixi in ix.q.huius cauſæ. ¶ † Nonum priuilegium mulieris, quòd dos ſemel data per patrem non debet diminui per eum.dato quòd ſoluto matrimonio ad eum reuertatur,niſi pater aliquo caſu fortuito patiatur cladem aliquam in ſuis rebus.auten.ſed quanuis.C.de rei vxo.ac. hoc autem priuilegium non video quomodo ad dotem eccleſiæ trahi poſſit,ex quo illa non eſt am-
48 plius reſtituenda,vt ſuprà ar.proximo. ¶ † Decimum priuilegium,bona minoris etiā immobilia venduntur
pro

pro dote conſtituenda, vel vbi magis expedit vt vendantur quàm vt non vendantur. l. lex quæ tutores. circa prin. C. de admin. tuto. l. ſiue generalis. ff. de iure do. quod tamẽ debet fieri cum iudicis decreto vt ibi. hoc priuilegium poteſt etiam aliqualiter facere pro dote eccleſiæ: cùm etiam minor obligetur pro dote mulieris recepta. Io. An. in addi. Specula. in titulo de dote re ſtitu. in § formatis. in verbo fructus. & ſicut obligãtur bona eius, recipiendo dotem pro ipſa dote; eodẽ modo quando promitteret dotem eccleſiæ crederem obligari eius bona & hypothecari occaſione talis dotis, cùm ipſa ſit fauorabilior dote mulieris, vt ſuprà ſatis probatum eſt: & talis dos dicitur pia cauſa. gl. in auth. ſi mulier. C. ad l. fal. facit in ſimili. l. j. cum ſequen. ff. de rebus eorum. vbi poſſunt bona pu. obligari alteri pub. & illas allegat Io. And. in dicto loco: & quia permittitur tali maiori xiiij. annis contrahere matrimonium: ergo etiam acceſſoriũ. ſ. accipere dotẽ & obligari pro dote. argu. l. mutus ſurdus. ff. de iure do. Itẽ quia eadem eſt ratio in dote danda quæ in dote reſtituenda. gloſſ. obligationem. in authẽt. res quæ. C. communia de leg. gl. dotis in auth. contra rogatus. C. ad Tre. ¶ † Vndecimum quòd res quę ſubiacent reſtitutioni vel purè, vel ſub conditione: licet non poſſint alienari: vt in l. fi. circa finem. C. communia de leg. tamen poſſunt in ſupplementum dotis dari, vel legitimæ filij quæ æquiparatur: vt ĩ. xxv. priuilegio: & in auth. quæ ſequitur d. l. fi. Bar. in l. j. in iij. col. ver. aliud. C. ſoluto matrimonio. hoc idem puto in ſupplemento dotis eccleſiæ quod talia bona dari poſſent quãdo ipſe dotans non ſufficiẽter dotaſſet. vt ſ. dixi in iij. q. huius cauſæ cùm eam perfectè dotare teneatur vt ibi latiùs. ¶ † Duodecimum, quod grauatus reſtituere quod ſuppetit ſibi poſt mor- 49 50

tem alicui: intelligitur ſaltem quartam partem ſine omni diminutione: & ſi eã diminuerit, bona eius ſunt obligata vſque ad quartam, niſi occaſione dotis conſtituendæ, vel reſtituendæ cauſa grauatus diminuerit talem quartam: vel cauſa donationis propter nuptias: vel ex redemptione captiuorum: vel niſi aliunde grauatus expenſas habere non potuerit. hoc priuilegium habetur in auth. cõtra rogatus. in fi. & in corpore vnde ſumitur. & ibi gl. C. ad Treb. hoc etiã puto doti eccleſiæ competere à fortiori vt ſuprà. l. ſunt perſonæ. ff.
51 de relgio. & ſump. fu. cum ſimilibus. ¶ † Decimumtertium, quia præfertur omnibus creditoribus tam in actione reali quàm perſonali etiam prioribus tempore & tacitam in bonis hypothecam habẽtibus. l. aſſiduis C. qui po. in pig. habe. cum auth. ſequen. ſed illud priuilegium datur mulieri, & non tranſit ad heredes. Bar. in l. j. ij. colum. ff. ſol. matrimonio. & eſt priuilegium quod competit in iij. tempore ſol. mat. Bar. ibi. colum. iiij. poſt gloſſ. & datur etiam ſi contra fiſcum agat. not. Iaſon. in d. l. j. colum. ij. ff. ſoluto matrimo. & col. xvij. & habet locum priuilegium tale in dote mulieris quæ venit reſtituenda. Sed in dote eccleſiæ: ſecus quia illa
52 non ſubiacet reſtitutioni. ¶ † Decimumquartum, res vxoris dotales vel parafernales vel alia bona quęcunque veniunt in cõfiſcationem mariti. l. ſi quis. ij C. de bonis præſc. ſed hoc non poteſt habere locum in priuilegio eccleſiæ: quia illa regulariter non confiſcatur, nec delictũ prælati habet nocere eccleſiæ. regula delictum. in vj. Bal. in l. meminerint. C. vnde vi. xxvj. q. ca-
53 pit. ſi Epiſcopũ. ¶ † Decimumquintum, ſolutum cauſa dotis indebitè vt ſolutum non repetitur, quando quis credebat ad illud teneri dato quod nõ teneretur: quia remanet illud religionis cauſa ſolutum ſi ſuo nomine
ſolui l.

ſoluit.l.cum big.ff.de cond.inde. hoc priuilegium conuenit toti eccleſiæ.puta ſi quis ſe putaret obligatũ ad dotãdum eccleſiam & dotaret:non poſſet repetere, vt indebitè ſolutum.ita dicit Alex.ibi poſt Bal.quod datum ad pias cauſas non repetitur,dato quod indebitũ datũ appareat.& ibi dicit quod licet dos mulieris nõ ſit pia cauſa,tamẽ æquiparatur piæ cauſæ.Et ſic videtur quod dos eccleſiæ propriè dicatur pia cauſa.ex quo datur eccleſiæ.Panor.in rubr.de teſta.pia cauſa dicitur quod pro anima datur:ſecus in dote mulieris: quæ tamen æquiparatur piæ cauſæ vt ibi:& ei cõpetunt priuilegia quæ cõpetunt piæ cãæ. ¶† Decimumſextũ,mulier paciſcẽdo de dote ſua non põt facere conditionẽ ſuã deteriorem licet meliorẽ:nec ex pacto põt ſibi prę iudicare.l.de die.l.Attilicinus.ff.de pactis dotal.ibi dicit Bart.caſum notabilẽ, nec ſciret quid diceret, ſi illa lex non eſſet: ſed hoc priuilegiũ nõ competit eccleſiæ doti,cùm non ſit reſtituẽda.vt ſ.ſæpius dixi in iſtis priuilegiis. ¶†Decimumſeptimũ,nouatione tollitur præcedẽs obligatio & noua inducitur:& tñ ſi mulier mutauerit dotali actionẽ ſuã per nouationẽ remanebit actio firma ex ſtipulatu.l.ſi cũ dotẽ.§.ſi mulier.ff.ſo.ma. hoc nõ cõuenit doti eccleſiæ cùm illa nõ ſit reſtituenda. ¶† Decimumoctauũ,licet oĩa legata cõputẽtur in Fal.tñ ſi quis vxori legauerit bona etiã vltra dotẽ ipſa dos nõ veniet in cõputatione Falci.l. ſi vſusfructus.§. dos legata.ff.ad l.falci.Sed non põt hoc priuilegiũ cõpetere doti eccleſiæ cum in legatis factis eccleſiæ non habeat locum Falcidia.auth.ſi mulier.C.ad l.Falcidiã. ¶ † Decimumnonũ,mulier miſſa in poſſeſſionem nomine legatæ dotis ſeruandæ lucratur fructus.l.penult. ff.vt lega. no.caue. Sed illud non eſt propriè priuilegium dotis:ſed potius fœminini ſexus:vt ibi Bartolus.

54 55 56 57

in verbo nō ob.Saly.in l.fi.per illum tex.C.de iure do. Iaſon in l.j.ff.ſol.matri.Hoc etiam priuilegium poteſt doti eccleſiæ competere: puta ſi extaret ſtatutū quòd pro ſingulo centenario detur de quocunque cōtractu ſolidus denariorum fiſco,non per hoc deberet ſolidus dari in numeratione dotis, ſiue mulieris, ſiue eccleſiæ per ſupradicta.Item facit quia non deducitur de dote quod deducitur de aliis rebus ex legibus, vt in Falcidia, vt ſuprà dixi per auth. ſimiliter. C.ad l.Falcidiam.
¶ † Vigeſimumquintum,in generali renūciatione iuris non venit renunciatio iuris dotis petendo: vt Paul. de Caſtro conſ.xiij.in fin. colum. incipit licet iſta domina Lixa. Iaſon in l.prima.in iij.not.ff. ſoluto matri. Hoc priuilegium poteſt competere doti eccleſiæ, puta fundata eſt eccleſia ante quàm dotaret fundator:fecit eidem multa legata, vltra dotem illam eccleſiam grauauit in illis legatis vltra legata prælatus cognoſcens talia legata eſſe inutilia eccleſiæ renunciat generaliter omnibus relictis à fundatore; non per hoc videtur renunciare doti relictæ: quia hoc etiam videmus in legitima filij quæ nunquam comprehenditur in generali renunciatione.§.cæterum.auth. vt cum de ap.cog.l.ſi quando.§.& generaliter.verſ.& niſi ſpecialiter.& ibi Pau.Bald.& Saly.C.de inoffi.te.Alb.Bald. Ang.in l.de his.ff.de tranſ.ſed dos & legitima æquiparantur in omnibus: & quòd in vno dicitur procedere volunt iura & in altero; niſi in caſibus expreſsè à iure notatis.Panormitanus d.conſ.cxxxj.in fi. colum.quia legitimo ſurrogatur loco dotis, & ſurrogatum ſapere dicitur naturam eius in cuius locū ſurrogatur in omnibus ſi poteſt; & ſi non contrariatur ſuæ naturæ.l.fi. a.§.Titia.ff.de con. & dem. cap.eccleſia.extra vt lite pen. ¶ † Vigeſimumſextum.inſtrumētum dotis præſu- 64

mitur prius factum quã alia inſtrumenta: vnde ſi appareant duo inſtrumenta eadem die confecta pro inſtrumento dotis præſumetur, vt cæteris præferatur quæ prius facta fuerint. Bart.ſuper gl.cauſa in l.doté.ff. ſol.
65 mat. ¶ † Vigeſimumſeptimum: bona dotalia non ſunt alienabilia, & eſt priuilegiũ quod competit ipſi doti, &ad quẽ vadit dos,& ad illum etiam tranſit illud priuilegium.Bart.in l.j.col.ij.ff.ſolu.mat.per l.fundus dotalis.ff.de fundo do.per l.cũ vir.ff.de vſucap.latius Bar. in iij.colum.verſ.aliud priuilegium in ſecundo tépore.hoc priuilegium etiam competit doti eccleſiæ, vt patet ex toto titulo.extra de rebus ecc.alie.vel non.ex iuſta cauſa regulariter alienari poſſunt.Hoſt.eodem.§. & quibus ex cauſis.licet regulariter non alienẽtur, tñ vbi eſt neceſſe alienãtur,& etiã permittuntur cũ rebus viri.Io.An.in additi.ad Spec.in tit.de dote poſt diuor. reſti.§.j.in verbo.& l.qd autẽ ſi res dotalis.ponit Hoſ. eo.ti.§.quid ſit,& quæ ſint iuſtæ cauſæ alienãdi.eo.in §.
66 qñ per Hoſt. ¶ † Vigeſimũoctauum: priuilegiũ dotis reſpicit inſtantiam ipſius cauſæ dotis, vt iudex poteſt in cauſa dotis breuiores dilationes dare quàm aliàs eſſet daturus: quia cauſa eſt fauorabilis.l.ij.ff.de re iud.cle. diſpendioſã.de iudi.Bart.in d.l.j.in ij.col.ff.ſol. mat.& ibi Alex.col.v.Item infantia durat vltra triennium.Iaſon in l.j.in v.aduertendo.ff.ſoluto matrimo. contra l. properandum. C.de iudi.& hoc priuilegium poterit etiam cõperere doti eccleſiæ cùm in ea exigenda poſ-
67 ſet forte fieri cõtrouerſia per debentẽ ſoluere. ¶ † Vigeſimumnonum: traditio ſine cauſa non transfert dominium & regularirer cauſa non ſubintelligitur.l.nũquam nuda.ff.de acquir.re.dom.fallit hoc in traditione quæ fit à muliere vel eius parte marito: quia ſẽper intelligitur talis traditio fieri ex cauſa dotis, vel do-
tation

tationis.l.quod autem.ff.de iure dotium.& per illam L dicit Bart:quòd poſſet facere ad multas quæſt. quando quis legat filiæ centum & ſtatutum excludens filias do tatas etiam excludet iſtam:quia cauſa dotis videtur legaſſe:ſic mulier dans omnia bona ſua marito videtur dare cauſa dotis,vt ibi per eum.& Batr.in l.j. col.iij.ff. ſoluto matrim. Hoc priuilegium non puto habere locum in dote eccleſię:quia poſtquam eccleſia ſemel fuit dotata non amplius dicitur dotari vel augeri.l.cũ mul tæ.C.de dona.ante nuptias. §. ſed nos inſtitu.de dona. Spec.in titu.de dote poſt diuor. reſti.in principio.in v. col. Item quia hoc potius redundaret in præiudicium eccleſiæ cũ n ex dotatione acquiritur iuſpatron. vt s̃. in iij.q.huius cauſæ.gl.in c. ſi quis baſilicam de conſe. diſtin.j. & s̃.dixi in v. quæſt. huius cauſæ.& acquirere iuſpatron.eſt eccleſiæ oneroſum & contra libertatem eccleſiæ.no.in cap.nobis.in gloſ.de ſua.de iurepatron. ergo intelligitur potius datũ eccleſiæ cauſa religionis & fauore animæ quàm cauſa dotationis. ¶ † Trigeſimum non tenetur pater dare legitimam filio in vita: 68
quia viuentis nulla datur hereditas.l.j.§.ſi impuberi.ff. de col.l.ij.§.interdum.ff.de vulga.& pupil. ſic videretur non teneri dare dotem & tamen ſpeciale eſt vt dotare cogatur & quærere conditionem. l. qui liberos. per gl.ff.de ritu nup. quia paternum eſt officium dotare.l.fi.§.vtranque.C.de dotis promiſſio. Et dos dicitur ſuccedere loco legitimæ. Panorm. dicto conſil.cxxxj. in fi.& tamen ſpecialiter cogitur dotare.Hoc idem pri uilegium competit etiam in dote eccleſiæ: quia poſtquam quis produxit eccleſiam in eſſe cogitur illam do tare vt pater filiã,vt s̃.dixi in ij.q. huius cauſæ. ¶ † Tri- 69
geſimumprimum, Dos licet detur vt deſeruiat oneribus matrimonij, & debeat eſſe apud maritum & in

dominio eius.§.j.inſtit.quib' alié.licet.ſ.dixi in j.q.huius cauſę tñ ex cauſa poteſt & debet à marito védicari puta eo vergéte ad inopiá.l.vbi.C.de iure do. Bar.in l.j.in fi.iij.col.ff.ſolu.ma.Et in l.ſi conſtáte.eo. & quádo habeat locũ talis repetitio & quádo non,Hoſtié.plenè in §.& quádo in ti.de dote poſt diuor.reſti.Ité ſi debet ſolui matri.ex cauſa enumerata in l.conſenſu.C.de repu.vterque perdit actionem ad ſuam doté.Sed hoc priuilegium nó poteſt habere locum in dote eccleſiæ: cũ nó ſit reſtituenda aliquo modo vt ſ.in xiij.priuilegio.

70 ¶ † Trigeſimumſecundũ. Licet cópenſatio habeat locum in contractibus de liquido ad liquidum vt in l.fi. C.de compenſa.tamé non habet locum contra repetitioné dotis.l.vnica.§.tacet.C.de rei vxo. ac. tamé quia de hoc latius Bar.in l.diuortio.§.ob donationes.& in l. rei iudica.ff.eo.ſolu.ma. & quia nihil dotis eccleſię repeti poteſt vt ſ.proximo priuilegio: ideo non inſiſto.

71 ¶ † Trigeſimum tertium datur priuilegiũ marito reſpectu dotis repetendæ. ſ. quod ſi maritus conueniatur pro dote reſtituenda non tenetur niſi inquantum facere poteſt.l.maritum.ff.ſolu. ma. quod intelligitur in eo deducto per quod viuere poſſit.l.in condemnatione.ff.de regur.iur.ꝙ priuilegiũ nó perditur etiá pacto expreſſo à marito renunciando illi vel per ſententiam:quia licet inſolidum maritus condénatus, tamé adhuc non exigentur niſi in quantum facere poterit.l. Neſenius.§.fi.ff.de re iudi.Hoſti.in titu. de do.poſt diuor.reſti.Sed hoc non competet doti eccleſiæ cum illa non ſit reſtituenda: niſi intelligamus quando ille qui dotem conſtituit conueniretur. Si enim ad paupertatem deductus eſſet tunc non deberet inſolidum cóueniri vel exigi cùm nec donator conueniatur inſolidum.d.l. fi.in fi. Item quia videmus ſi poſtquam dedit

dotem

dotẽ vergat ad inopiã debet ali ab ipſa eccleſia.c.quicunque.xvj.q.vij. quãto ergo fortius debet habere illud benficium antequã exponat, vt ex tali dotatione non deducatur ad inopiam talem,in qua nõ poſſet viuere exigendo eum in toto:melius erit ergo intacta iura ſeruare quàm poſt vulneratam cauſam remedium quærere.l.ij.C.quando lice.vnicuique ſine iudi.ſe vendi. ¶ † Trigeſimumquartum eſt priuilegiũ dotis pro- 72
hibitorium.ſ. pro dote data accipiantur vel dentur fideiuſſores vel mandatores ne locus perfidiæ detur inter ipſos coniuges.l.j.& ij.C.ne fideiuſſores vel mãda. no.d.licet glo.in d.l.j. diſtinguat quod ex parte mariti qui dotem recepit non dantur fideiuſſores.Ex parte vero vxoris quæ adhuc nõdedit dotem bene poſſunt dari vt & ibi Azo.Ad hoc ſimiliter priuilegiũ ponit Specul.vnam cautelam in titu.de dote poſt diuor. reſtituẽda.in princi.vt alter recipiat dotẽ pro marito & ipſe conſtituat ſe debitorem .in iiij.col. verſicu.illud quoque notandum.Aliam ponit ibi Ioan. Andr. ſi in caſu ſoluti matrimonij promittant fideiuſſores de dote reſtituenda. Sed hoc priuilegium ex parte eccleſiæ non poteſt intercedere. Ex parte autem dotantis ſic vt ſupra:quia ſicut poteſt mulier fideiubere de dote danda antequam dederit.vt in d.l.j.ita etiam in iſto dotante eccleſiam. ¶ † Trigeſimumquintum. Licet duo non 73
poſſint eſſe domini inſolidum eiuſdem rei. l. ſi vt certo.§.ſi duobus vehiculum como.l. hereditate. §.pater. ff.de caſtren.pecu.tamen in dote videmus duos inſolidum dominos,ſed vnus quo ad adminiſtrationem:ſcilicet maritus & quo ad iuris ſubtilitatem.§.per traditionem.inſtitu. de rerum diuiſio. Alius quo ad veritatẽ.ſ.ipſa mulier de marito. eſt tex.expreſſus.inſtit. qui. ali.licet vel non.de vxore.Et de vtroque eſt tex.in l.in

rebus.C.de iure.do.ibi per hypothecam vendicare:cũ eædem res ab initio vxoris fuerant & naturaliter in eius permanſerunt dominio:non enim quòd legum ſubtilitate tranſitus earum in patrimonium fieri videatur: ideo rei veritas dilata uel cõfuſa eſt.d.l.in rebus. §. ſed vtrum.ver. dos ipſius mulieris proprium eſt patrimonium.C.de iure do.Ideo dicit Bartol.ibi quatenus inſpicimus ius ciuile. quod quando res dotalis eſt in patrimonio vxoris,cõpetit vxori rei vendicatio.Sed hoc priuilegium non puto competere doti eccleſiæ; cùm poſtquam ſemel dominium alicuius rei eccleſiæ acquiritur ampius non alienatur regulariter, regula ſemel Deo dicatum. de reg.iu.in vj. † Et quia eccleſia
74 quæ Chriſti dicitur ſponſa nunquã moritur vt ſupradixi in j.q.huius cauſæ; ideo non poteſt dari caſus dotis repetendæ:vnde ergo dominium ſemel in eccleſiã tranſlatam titulo dotis amplius non poterit ab ea reuocari:& ſic ipſa ſola poſt dationem dotis factam dicitur remanere domina huius dotis. Vnde licet prælatus habeat talem adminiſtrationem bonorum nõ tamen poteſt illa alienare:vt Bal.in c.j.in ver.dicit Imo. tit.qui feu.dare poſ. & Deo tenebitur reddere rationẽ de illa adminiſtratione,cum dicãtur bona eccleſiæ bona pauperum. Sic videmus quòd prælatus non debet renunciare iuri hypothecæ quam habet pro dote data vel promiſſa : vt ſupra dixi in ſeptimo priuilegio huius
75 dotis. ¶ † Trigeſimumſextum licet maior xxv.annis regulariter non reſtituatur vt ex generalitate totius tituli.ff.quibus ex cau.maio.à contrario. Item licet reſcindatur contractus venditionis dato quod interuenerit alicuius partis læſio ſi non vltra medium. l.ij. C. de reſcind. vendi. Item licet videatur generale & ius cõmune vt contractus dolo inhibitus reſcindatur. l. j. ff.de dolo.tamen contra iſta tria dicta, eſt vnum ſpe-

ciale in dote:quod ſi conſtituitur dos facta rerum ęſtimatione:& in æſtimatione decipiatur alteruter etiam maior vigintiquinque annis etiam ſine alterius dolo & non vltra dimidiam iuſti pretij reſtituitur ſic deceptus: quia non conuenit aut lucrari aliquem cum damno alterius, aut damnum ſentire pro lucro alterius.l.iure.in fi.ff.de iure do. eodem priuilegio credo à fortiori eccleſiam etiam gaudere debere vel dotantem in quemcunque caderet talis læſio vt etiam ratio ſuadet in iſto caſu ſicut in altero ſuperiori caſu dotis mulieris: immo eccleſia mitius agit in talibus læſionibus:quia non debet ipſa preſertim locupletari cum damno tertij: nec ſpoliari propter lucrum priuati. Alia autem priuilegia dotis poterit quilibet ſtudioſus iſtis addere ſtudio Camerario. ¶ † Trigeſimum ſeptimum: Nominibus in dotem marito datis 76
tranſit actio in maritum vtilis ſine ceſſione. l.j.& ij. & ibi gloſſ.C.de act.& obliga. Ex predictis ergo xij.q. in hac cauſa poſitis apparet iuſpatronatus poſſe acquiri ſcilicet fundatione:vt s̃.in prima cauſa dotatione: vt ſupra in xij. proximis quæſtionibus. ¶ † Decimotertiò quęro an poſt cõſecratã eccleſiã poteſt dari dos ad 77
hoc vt acquiratur iuſpat.Licet gl.in c.pię.xvj.q.vij.videatur tenere quòd non:quia ſeruitus imponi non poteſt poſt cõſecratã eccleſiã & iuſpa.eſt ſpecies ſeruitutis.Inno.in rub.extra eod.Ioan. And. in c.j.in vj. tamẽ teneo contrariũ ratione de qua in c.cũ ſicut de conſecra. & per no. Per Panor. in c. quoniam. in gloſſ.j.eo quòd dicit vtile pro capellis fundatis in eccleſiis conuentualibus,& iam ſacratis quæ poſtea dotantur:& fauore eccleſiæ dotatio retrotrahitur & fingitur: facta autẽ conſecratione ſicut in matrimonio.c.tãta.qui filij ſint legitimi. §. fin.inſti. de nup. & non ſufficeret dare

date aliquid eccleſiæ vt acquiratur iuſpatro. ſed nomine dotis debet dari vt ſupra dixi in ij.q.ij.cauſæ acquirendi iuſpatronatus.& etiam in iiij. ¶ † Decimo-
78 quartò quæro,an expen̄.quas forte fecit prælatus in dote exigenda deducantur ſicut de dote mulieris.de hac Spec.diſtinguit in ti.de dote poſt diuor.reſti.§.formatis.verſiculo illud etiam quæritur. vbi poſt allegationes hincinde factas dicit,ſi vincit exigens dotem debet à victo habere expenſas.cap. calumniam. de pen. l.properan. C. de iudi. ſi iudex non condemnauit ad expenſas agitur contra eum. l.ſancimus. C.eo.ſi iudex condemnauit habet actionem iudicati ſi ſuccubuit ex cauſa iniuſta eſt quid ſi imputetur.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus eccleſia acquiritur ditatione.*

1 TERTIA cauſa † acquirendi iuſpatronã: eſt ditatio ſiquis eccleſiam iam fundatam & dotatam ditauerit:tunc acquiritur iuſpatronatus. de qua dotatione ſupra ſatis dixi in quarta quæſt.proximæ cauſæ:quia ibi congrue contigit illam q.declarare,vt ibi late.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus ei quæritur à quo eccleſia diruta reparatur.*
2 *Fundator primus an per reparationem ab alio factam deſinat eſſe patronus.*
3 *Capella inuito patrono non poteſt fieri eccleſia collegiata.*
4 *Ius mihi quæſitum ſine mea voluntate non eſt à me auferendum.*
5 *Reparanti eccleſiam quando cum primo patrono quæratur iuſpatronatus.*
6 *Patronus an eſſe deſinat ſi per reparationem alij quæratur iuſpatronatus.*

7 *Reparaturus*

3 *Reparaturus eccleſiam an debeat primò adire fundatorem eius conſenſum periturus.*

QVARTA cauſa † acquirendi iuſpatron. 1 eſt reparatio vel reædificatio eccleſiæ ſecundum Hoſtien. in titulo de iurepatr. §. ex quibus. vbi vult quòd ita acquiritur iuſpatron. ex reparatione ſicut ex ædificatione: eo quia ita dicitur ædificator ille qui reparat, ſicut qui de nouo ædificat. §. j. auten. vt nul. fa. ora. do. & idi ipſe expreſſe Bart. de hac cauſa latius ſcripſi. ſ. in j. cauſa acquirendi iuſpar, in xv. q. ¶ † Iuxta iſtam cau- 2 ſam acquirendi iuſpatronatus, quæro an primus patronus deſinat eſſe patro. per reædificationem factam per alterum. in hac quæſt. neminem reperio præter Bar, ſpecialiter loquētem, qui in d. §. j. auten. vt nullus. incidenter ponit vnum verbum allegando no. in cap. etiam de iurepatron. ſed non eſt aliquod. C. quod incipiat etiam forte voluit allegare. C. eam te, in quo nihil dicitur, ſed magis facere videtur gl. in c. nobis. eod. in verbo in capella. † vbi per v. rationes tenet quòd 3 capella non poteſt fieri eccleſia collegiata inuito patrono. j. per c. monaſterium. cum ſeq. vbi non auſertur etiam ab Epiſcopo à diſpoſitione fundatorum monaſterium eis inuitis. xvj. q. vj. Secundò quia ſicut non poteſt iuſpatron. directo auferri à patrono c. decernimus. xvj. q. vij. cap. cum dilectus. ī. eodem. ſic nec indirectè per no. in gl. effectum. in c. tuæ. de procura. Tertiò quia ſua intereſt ne hoc fiat cum eo vergente ad inopiam deberet ali ab ipſa. c. quicunque. xvj. q. vij. Quartò ne laici retrahantur à prouiſione eccleſiarum. Quintò quia ſicut nō poteſt dominus vſum rei mutare in melius vſufructuario inuito. l. fin. in fi. ff. de vſu & habi. etiā dato quod capella poſſet fieri eccleſia collegiata,

non

non tamen deberet perdere iuſpatr.& ſic deberet poſſe præſentare rectorem, ergo eodē modo deberemus dicere de reædificatione quod nō deſinat primus eſſe patron. dato quòd alius ræedificet: niſi primus vellet ad hoc conſentire. vt in d. gl. dicitur in fi. tunc ſine iuris ſui proteſtatione tranſiret ius eligendi ad collegiū. ſic in q. tranſiret ius præſentandi ad reædificantem. Et quòd non deſinat primus eſſe patron. videtur facere regula id quod noſtrum. ff. de regu. iur. † vbi nobis
4 ius acquiſitum non poteſt auferri ſine noſtra voluntate. Cùm ergo ex ruina nihil poſſit imputari patrono primo, videtur quòd non deſinat eſſe patro. Nec habet obſtare, quod huic reædificanti de nouo acquiratur iuſpatro. quia nihil impedit quin pluribus acqui. iuſpatro. inſolidum ſicut ſuprà dixi de plurib. fundantibus; quòd acquiritur pluribus inſolidum in iiij. q. primæ cauſæ. Ità etiam poteſt pluribus inſolidum acquiri iuſpatro. ex diuerſis cauſis vt in caſu noſtro: notatur etiam in c. ad audientiam primo. de eccle. ædifi. Sed tamen in præcedenti caſu quòd non poſſit inuito patrono fieri capellā, eccleſia collegiata, vt tenet gl. in d. c. nobis. tenuit etiam Hoſt. in c. ſuggeſtū. de iurepat. & illa videtur communis, vt ibi Panor. Anto. autem de But. diſtinguit. vt refert Panorm. in d. cā. nobis in fi. col. eo. quòd autem ſubeſt neceſſitas & inuito patrono poteſt fieri aut non, & tunc procedit gl. & facit c. nullus eo. & ea quæ in ſimili no. in c. ad audiētiam. j. de eccle. ædifi. Secundò & melius poſſumus diſtinguere, aut primus eſt patro. ex fundatione ſola vel datione fundi ad fundandū, & tunc acquiritur iuſpatro. reædificanti
5 tantum. † Aut eſt primus ex fundatione & dotatione patro. & tunc acqui. iuſpatr. etiam reædificanti ſimul cum primo, quia negare non poſſumus quin dos data non

non tranſeat cum loco qui denique remanet religioſus & tranſit cum onere ſuo. Ita in ſimili tenuit Spec. in tit. de iurepatr. in fi. vbi vult, quòd ſi monaſterium aliquod deſolatum vniatur alteri monaſterio, vt in c. iij. de ſtatu mona. quòd patronus primi monaſterij ex ſola fundatione vel fundi datione non erit ideo patro. in ij. ſecus ſi eſſet patro. ex datione: quia tūc remanebit patro. in monaſterio in quo debet celebrare. c. & temporis qualitatis. xvj. q. j. & de iſta materia per Ioan. An. vt ipſe ſe remittit in additione fi. in tit. de iurepatr. ad Spec. ad dicta per eum in c. ij. de relig. do. Et ſic teneo quod in q. iſta nō remaneat patronus niſi ex donatione eccleſiæ qui fuit in eccleſia patronus antequam reædificaretur. Ita poſt hæc ſcripta reperi poſtea glo. tenentem in c. quoniam de iurepat. Et faciūt quæ dixi in xv. q. primæ cauſæ quæ differt ab iſta: quia ibi quæſiui. An reædificanti quęratur iuſpat. †Hic autem an ex acquiſito iurepat. reædificanti, deſinat eſſe primus patronus. 6
Et cōcludo quod ſi ex ſola fundatione vel datione fundi fuit primus patronus, tunc deſinit ſi ex datione: tūc inuitus non deſinit eſſe patro. niſi conſenſerit in reædificatione, ſine iuris ſui reſeruatione quicquid dixerit Inno. in rub. eo. hoc teneo per gl. in capella. in c. nobis. eo. ſi reſeruauit, tūc vtrique acquiritur vni ex dotatione, alteri ex reparatione: vt Pan. in d. c. quoniā. in fi. gl. j. par. §. affinitatis. inſti de nup. ¶ †Secūdò quæro, an in reædificatione eccleſię requiritur qđ primus fundator adeatur: & debeat ad hoc conſentire. An eo ſpreto poterit fieri talis reędificatio. breuiter puto quòd non requiritur conſenſus primi patroni eo quia per ruinam totalem deſinit eſſe patronus. l. qui res. §. aream. ff. de ſolut. c. quæris. de conſe. diſt. iiij. ſi patronus fuit ex ſola fundatione, vt ſ. proxima q. ſi autem fuit patron. quia

dotauit

dotauit tunc puto quod requiratur eius cōſenſus: quia non ob ruinam remanet ex dote patro. idem non poteſt præiudicari ſibi per alterum reædificantem eo inuito.ita tenet Inno.in rub.eo.& Panorm.in fi. j.glo.in c.quoniam eo.per nota. in c.cùm ſicut. de conſe. eccl. non autem puto quòd poſſet prohibere volentē reędificare cum in epiſcopi conſenſu fiet talis reædificatio: vt in § j.auten.vt nul.fab.ora.do.col.v.

¶Quinta cauſa acquirendi iuſpatronatus.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus his quæritur modis quibus & filius.*
2 *Filius quot modis acquiratur.*
3 *Iuſpatronatus an poßit præſcriptione quæri.*
4 *Ius eligendi per clericum qui non eſt de collegio poteſt præſcribi.*
5 *Conferre plus eſt,quàm præſentare.*
6 *Præſcribi poſſunt res vniuerſæ triginta vel quadraginta annorum tempore.*
7 *Præſcriptio quæ currere dicatur ſine titulo.*
8 *Ius ſpirituale non poteſt laicus poßidere.*
9 *Præſcriptio iuriſpatronatus non currit contra papam vel eius legatum.*
10 *Præſumere ſeu vſurpare aliis conceſſa temerarium eſt.*
11 *Populus idem ſemper dicitur etiam ſi in parte vel in toto mutetur.*
12 *Populus mutatus quo ad quid idem dicatur populus.*
13 *Homo ſenex quo ad quid idem ſit qui prius iuuenis fuit.*
14 *Mala fides in vno toto populo non præſumitur in dubio.*
15 *Præſentans ſine iure patronatus non poteſt præſcribere.*
16 *Ius eligendi actu triplici poteſt per monachos acquiri.*
17 *Verba narratiua quid operentur.*
18 *Præſcribi non præſumitur quod cum pacto poßidetur.*
19 *Conſuetudo quandoque contra ius cōmune rationabiliter inducitur.*
20 *Titulus requiritur vt aliquid contra ius commune præſcribatur.*
21 *Conſuetudo rationabilis quæ dicatur.*
22 *Præſentans nullum ius tribuit præſentato.*
23 *Iuſpatronatus poteſt conſuetudine præſcribi.*
24 *Iuſpatronatus penes laicum eſſe poteſt.*
25 *Laicus ſpiritualia vel eis connexa poßidere non poteſt.*
26 *Connexorum ſiue de connexis quando idem iudicium dicatur.*
27 *Os in cœlum ponit qui aliter iudicat quàm papa iudicauerit.*

QVÆRO

QVÆRO ergo, an iuſpatr. poteſt cauſari à præſcriptione ex præcedentibus omnibus cauſis: apparet quod verè acquiritur iuſpa. † ſicut ex vero ortu acquiruntur filij: ad cu- 1
ius ſimilitudinem gubernatur iuſpatro. vt dicit Imo. & Panormi. in rubri. extra eod. † Sed quia acquirun- 2
tur etiam filij ex actibus legitimis: puta arrogatione & adoptione de quibus inſtit. de adoption. toto titu. l. ſi arrogator. ff. eo. Item per ſubſequẽs matrimonium. ca. tanta. qui filij ſint legitimi. § fi. inſti. de nup. Item per dationem curiæ. auth. qui. mo. natura. offi. legi. & tunc per quandam fictionem legis filij dicuntur fieri legitimi filij. † Nunquid ergo per præſcriptionem poſſit acquiri iuſpatronatus: ſicut ex aliis cauſis. in hac quęſtio- 3
ne reperio Feder. de Senis. conſ. ccxxiiij. concludentem quod ſic. Licet allegatur Io. Andr. in regula quod alicui, in mercurialibus, in vj. & Archid. in capitulo j. eod. in vj. in gloſſa prima. in fin. tenentes contrarium. ¶ Mouetur primò Federic. de Senis argumẽto primo de iure eligendi clericorum ad ius præſentandi laicorum: quod argumentum in iure procedit. capitulo primo. de elect. vbi electio fit ab ipſis clericis coniuncto cap. nobis eod. † Sed ius eligendi præſcribi poteſt per 4
clericum qui non eſt de collegio iſtius eccleſiæ: de cuius electione tractatur etiam ſine titulo, capitulo cum eccleſia. cum ſimilibus, de cauſa poſſeſ. & proprie. vbi quia clerici in electione vocem habuerunt trium Epiſcoporum: etiam vult Papa, quòd in allo iure manuteneantur: & in illis neglectis electio facta reuocabitur: ergo eodem iure iuſpatronatus poterit per laicum præſcribi, etiam ſine titu. vel cauſa, de qua ſuprà dictum eſt, dummodo ſit in bonafide per cap. querelam. ibi. ad quem de antiqua conſuetudine pertinet

electio.& ibi gl. quæ adducit. c.ea noſcitur. de his quæ
5 fi. à maiori parte capituli. ¶ † Secundò mouetur quia
eſt plus conferre eccleſiam quàm præſentare: quia habet
ſub ſe collationis vicem electio, & cõfirmationis:
ſed ius conferendi pręſcribitur. cap. cùm Vulterana. de
electio. in fi. vbi ex conſuetudine inducitur vt capitulum
in cathedralibus eccleſiis præſcribit ius eligendi
canonicos. capitulo finali. de ſup. negli. præla. & ibi gl.
j. dicit talem conſuetudinem rationalem, & à conſilio
Lateranenſi probatam. De hac loquitur cap. ſi de conſue.
Et ibi gloſſa rationabilis quæ dicit conſuetudinem
rationabilẽ, quod aliquis admittitur ad electionem,
qui de iure non eſſet admittendus irrationabilem,
quæ eſt contra neruum & libertatem ipſius eccleſiæ:
ergo eodem modo debet poſſe præſcribi iuſpatro.
6 ¶ † Tertiò per l. ſicut. C. de præſcrip. xxx. vel xl. annorum.
vbi omnia iura præſcribuntur ſpacio xxx. vel xl.
annorum, ſiue realia, ſiue perſonalia, ſiue particularia,
ſiue vniuerſalia: niſi in caſibus iura nolũt hanc præſcriptionem
habere locum: ſed iſte caſus non enumeratur
ibi: ergo habebit locum præſcriptio, imò tenet quòd
præſcriptio etiam ſine titu. quia titulus debet concurrere
cum præſcribente, vbi ius eſt contra ipſum præſcribentem.
Non ob. gloſſa in capitulo ſacroſanct. in
verbo in laicum. & in capitulo Meſſana. in verbo conſuetudine.
de elect. quę videtur innuere quod laicus in
eccleſia collegiata non poteſt eligere nulla conſuetudine
obſtante quæ potius eſſet dicenda corruptela:
quia intelligit de patronis eligentibus, qui non ſunt
patroni modis à lege expreſſis, vel legitima præſcriptione.
Non obſt. Arch. in c. j. in ver. Itẽ nota quod eſſe
patron. vbi dicit poſſeſſionẽ non facere aliquẽ patro.
ſed ꝙ poſſeſſio prodeſt pręſentato: quia non allegat
ad hoc

ad hoc iura probãtia,ſed imò dãtur iura in cõtra. in c. quicũque.xvj.q.iij.& ibi gl.j.vult ꝙ etiã pręſcriptione acquiratur verũ dominiũ, non tantũ exceptio, vt quidã dixerunt. habetur in ſumma gloſſ.ead.q.Non obſt. etiam iuſpatronatus gratiam eſſe.doc.in rub.eo.& in c.quoniam.in quibuſdam,eo.quòd contra iura decretorum ſint laicis conceſſa talia iura: ergo deberet interuenire tit.cap.j.de pręſcrip.lib.vj.& gl.in d.ſumma quia dicit Feder.habendo reſpectum ad antiqua iura. ſcilicet,c.decretum.& c.nouerint.x.q.j.talis conceſſio fuit gratiosè conceſſa.Cùm illa velint quòd eccleſię & quæcunque bona earum ad Epiſcopum pertineant:tñ ex quo hodie talis gratia eſt in corpore iuris clauſa vt. in c.quicunque.c.filiis.c. frigentius.xvj.q.vij.c.nobis. quid in quibuſdam.de iur.pa.laicus præſcribendo tale ius non dicitur preſcribere contra ius commune † & ſic tenet quòd ſine titulo currat præſcriptio talis,præcipue vbi eſſet adeo vetuſta præſcriptio cuius initij memoria contraria non apparet, dum modo bona fides interueniat.Imol.tertio loco tenet,quòd talis præſcriptio etiam poterit perfici per vnum tantum ſacerdotem qui præſentatus per xl. annos ſtetit in beneficio.gl.antep.in prin.in ca.cum eccleſia Sutrina de cauſa poſſeſſionis& proprie.hodie eſt tex.in c.cũ de beneficio.ibi vno de pluribus. & ibi gloſſa.de præbend.in vj.Iſtam opin.conſulendo ſequutus eſt dominus Alexander con.lxxiiij.in iiij. vbi in ij.colum. vult.laicum poſſe præſcribere iuſpa.præſentan.per no.per Io.And. in regula quod alicui.in mercurialib. per ſcribẽtes. in c.querelam.de elec.& in cóſ.ſeq. Item quia vbi tanto tempore poſſedit cuius initij memoria non habetur in cõtrariũ tale ius dicitur pręſcripſiſſe:eo quia talis præſcriptio habet vĩ cõſti.j.l.hoc iure.§.ductus aquæ.ff.de 7

aqua quot.& æſti.c.Epiſcopum.de præſcrip.in vj.cum multis aliis ſimilibus vſque ad fi.iij.col. vbi dicit iuſp. non merè ſpirituale ſed ſpirituali annexũ.c.quãto. de iu.& ibi clarè gl.ideo latiùs põt poſſidere, & poſſidendo præſcribere.c.filiis.cum prçcedẽti.& ſeq.xvj.q.vij. & hoc ſolum limitat procedere in eccleſia non colle-
8 giata. †Si autem eſſet collegiata tũc tenet cõtra:quia eſſet ius merè ſpirituale, quod non poteſt per laicum poſſideri.d.c.quãto.c.ſacro ſancta.c.Meſſania.de elec. & talia merè ſpiritualia nũquã poſſunt per laicũ exerceri niſi in caſibus voce expreſſis.ſingularis eſt gl.in c. fi.xxiiij.q.j.aliàs potuiſſet allegare.cap. Adrianus.cum
9 ſeq.lxiij.diſt.& ibi Archi.in ſumma. ¶†Secundò limita vt præcedat talis præſcriptio cõtra diœceſa.& contra alios prælatos quibus competit præſentatio, non contra Papam vel eius legatum. Vnde Papa vel eius legatus poterunt conferre tale beneficiũ exiſtens in iure patro.acquiſita præſcriptione abſque aliqua mẽtione iuriſp.vel derogatione: eo quia contra Papã non præſcribitur cum ſit ordinarius cunctorum.ca. cuncta per mundum.ca.per principalem.ij.q.iij.& totus mundus dicitur eius diœceſis.Baldus in l.reſcripta.C.de precibus Imperato. offe.vbi dicit omnia beneficia quo ad Papam cenſeri manualia.Iſtam opin.ſequen. Alexan. conſilio lxxv. in iiij. volumine.in ij.columna. ſecus ſi eſſet beneficium iuriſpatronat.quia nõ poſſet legatus conferre.gloſſ.penultim.in cap.dilectus.de offic.lega. latius dixi in xxxj.quæſtione prima.in parte vj. Iſtam opinionem etiam tenuit Marſilius doctor.Ioan.Andr. in d.ca.querelam.in verbo conſuetudine.& ibi gloſſa per illum textum de electionibus. Contrarium tenuit Archidiaco.in c.hortamur.lxxj.diſt.latiſſimè hincinde arguens,& finaliter concludens quod iuſpatronat.
indiſtin

indiſtinctè non poſſet præſcribi per laicos per plures rationes quas breuitatis cauſa omitto.Sed tamē:quia in contrariā partem in puncto iuris ſentio prout conſuluerunt præallegati doct. ideo per Archi. adducti: quæ magis obſtare videantur opin. Fede. & Alexan. reſpondere cū venia curabo:faciunt ad multa præmiſſa:quia iuſpatronatus ex gratia conceditur.c.iij.eo.&
gratia non debet trahi ad exemplum. † Sed temera- 10
rium & indignum eſt aliquem propria auctoritate ſibi præſumere quòd Romana eccleſia ſpecialibus inſpectis beneficiis alicui voluit indulgere.c.ſanè.de priuileg.ſi eſt temerarium & indignū:ergo malafide poſſidet.c.vigilanti.& c.quoniam.de præſcript. & ſic non debet poſſe præſcribere. Solut. dico & ante præmitto in quæſtione & reſponſione Fede. & Alexan. ſemper præſuppono quòd interuenerit bonafides ex parte præſcribentis, vt præfati præſuppoſuerunt.not.in glo.in ſumma.xvj.quæſtione iij.vbi vult quod interueniente præſcriptione & bonafide acquiritur verum rei dominium: vt ibi modo dico quod vbi quis eſt in bonafide tanto tēpore,cuius rei memoria non habetur contraria:vel per xl.annos, tunc tollitur omne ius, & acquiritur præſcribenti:vt latè in d. q.in titu. C. de præſcript.xxx.anno.ſi præſcribit mediante iure:ergo legitima.l.iuſtè.ff. de acqui.poſ. & ſic nō aſſumit ſibi quis ex propria auctoritate quod alicui ex ſpeciali priuilegio conceſſum eſt,ſed aſſumit quod eſt à lege inductū: ſ.præſcribere. quod optimè poteſt: vt in toto titu. de præſcrip.C.& toto titu.extra de præſcript. c. ſi virgo. xxxiiij.q.ij.& iij.q.non ob. quod gratia non extendatur:quia dico quod non debet extendi per hominem: ſed per legē bene poteſt extendi.vt ꝫ. probabo.ex quo ergo lex induxit præſcriptionē & conſuetudinem de

omni iure: ergo etiam tale ius debet poſſe per laicum præſcribi cum non ſit merè ſpirituale intelligẽdo de omni iure pa. quod habetur in eccleſia non collegiata.
11 non etiam obſt. dum dicit † quòd parochiani ſemper dicuntur idem populus licet in parte vel in totum mutatus fuerit l. proponebatur. ff. de iudi. & iſte populus à principio habuit malam fidem: quia ſciuit ſe præſentando vſurpare tale ius quod ad ſe ſciuit non pertinere: aut ignorauit, & tunc fuit ſupina ignorãtia: quę nõ debet prodeſſe: quia quod meũ non eſt ad alios pertinere credere debeo. l. cum quęrebatur. C. vnde vi. & ſic ſunt tria implicita argumenta. Ad quæ primò dico, quòd licet populus mutatus dicatur idem, hoc eſt per legis fictionem. vt gl. ęſtimaretur in d. l. proponebatur. quæ non habet veritatem nec rei ſubſtantiã debet im
12 mutare. l. in rebus. C. de iureiurand. † licet enim dicatur idem populus quo ad nomen: non tamen ſequitur, ergo eſt idem quo ad ſubſtantiam: potuit enim populus præcedens habuiſſe malam fidem & ſequens bonam. Regula iuris qui in locum alterius ſuccedit licitam habet ignorantiam. ff. de regulis iuris. vnde in dubio debet præſumere ſuum prædeceſſorem habuiſſe bonam fidem cum in dubio quilibet præſumatur bonus. l. merito. ff. pro ſocio. ſimile videmus in ho-
13 mine: vt in fine dict. l. proponebatur. ff. de iudi. † homo xxx. annorũ eſt idem qui fuit & trium annorũ quo ad corpus & famam: non tamẽ ſequitur eſt idem quo ad actus hominis legales: quia homo xxx. annorum poteſt contrahere matrimonium, teſtari, & alia, quę non
14 poteſt impubes. ¶ † Secũdum argumentum nego quòd fuit populus in mala fide. quia in dubio non eſt mala fides præſumenda: præſertim in vno toto populo poteſt eſſe quòd vnus populus bis vel ter præſentauit: renoua

renouatur populus ex magna mortalitate pręſentatus durat in præbenda ad lx. annos ſubſequens populus ſemper poteſt eſſe in bona fide credendo præcedētem habuiſſe ius præſentandi ex legis beneficio, vel ex alia iuſta cauſa. idem poteſt eſſe ſi ponamus exemplum in vno tantū laico, qui alteri ſucceſſit qui pluries pręſentauerat, nam ſucceſſor qui eſt in bonafide poterit præſcribere, & ſic non interuenit aliquod peccatum hic præſupponendo bonam fidem: & ita euitantur multa argumenta per Archi. contra iſtam partē adducta, qui præſupponit quod fuerit populus vel laicus pręſcribēs in mala fide. ſic non obſtat tertium dum dicebat aut conſtat laicum habere malam fidem aut ignorat: quia poteſt dari medium, ſcilicet quod quiſquis probabiliter ſe habere ius bonū putat, quia vidit prędeceſſorem ſuum pluries præſentaſſe: ipſe etiam vltimo loco præſentat, & illa præſentatio admiſſa nemine contradicēte durat per xl. annos vel circa dummodo per lx. annos durauerit inducitur pręſcriptio etiā ex illo vnico actū continuato per xl. annos. gl. antepen. in c. cūm eccleſia. de cauſa poſſ. & proprie. c. cum de præbend. ibi vno vel pluribus. de præben. in vj. Etiam dato quod præcedens populus habuiſſet malam fidem non video quare ſucceſſor non poteſt habere bonā. d. regula qui in alterius. & in regula cum quis in vj. multum facit c. cura. cū gl. ij. in fi. de iurepat. quæ vult quod licet anteceſſores fuerint in mala fide, accipiendo eccleſiam dotatam à laico ſine epiſcopi conſenſu, tamē ex quo anteceſſ. poſſederunt, poſſunt & ſucceſſores præſcribere. ſimilis in c. de iiij. de pręſcri. & in primis ij. q. j. c. ſi ſacerdotes. xvj. q. iij. Itē non ob. quod dicit Archi. de vſurpatione & de peccato quod eſt voluntas retinendi vel conſequendi quod iuſtitia vetat ſecundum Aug. vel ſecundū Ambr;

15 † Peccatũ eſt opus iniquitatis, ſed præſentans ſine iurepatro. facit talem iniquitatem: ergo nõ debet etiam poſſe præſcribere: quia dico quòd non facit contra iuſtitiam, ſed ſecundum iuſtitiam & equitatem in iure ſcriptam: quæ concedit bonę fidei poſſeſſori præſcriptionem dictis iuribus, & laicis, ſucceſſores poſſunt eſſe tales. ergo habeo intẽtum. Vltimò dicit non obſtare c. querelam quod loquitur in princip. ibi, ſed ipſe ad quem per electionem populi antiqua conſuetudine pertinet electio in parte referente iura, quæ verba nõ probant vel quod conſuetudo fundabatur ſuper iur. permiſſo ex iure patron. & ita intelligit verbum quod poſtea ſequitur ſalua quæſtione iuriſpa. inter eccleſiã & populum: vt ibi eſſet quæſtio iuriſpatron. quod cõpetebat ex vi iuriſpa. id eſt fundatione, datione fundi dotatione ſecundum Hoſtien. per c. fi. eo. ad c. cùm
16 eccleſia Sutrina. vbi † ius eligẽdi ex conſuetudine acquiſitum dicitur per monachos ex triplici actu. j. de cauſa poſſeſſionis. & ad c. ea noſcitur de his quæ fiunt à præla. ſine conſenſu capituli: vbi ex legitima conſuetudine poteſt Abbas eligere ſine capitulo. nõ forte reſpondet, quia loquitur in eccleſiaſticis perſonis quæ talia merè ſpiritualia poſſunt acquirere, vt Panor. in d. c. quanto. Sed quia opin. Feder. Alex. & mea fundatur ſuper illo c. querelã. ꝙ loquitur in populo laico: ideo dico cùm venia veritatis dicendæ quòd non procedit ſolutio data per Arch. & Hoſti. ad illud c. primum fa-
17 teor Archi. dictum † quod in principi. dum loquitur de conſuetudine ſunt verba narrantis iura ſua, quæ licet non dicuntur probare vt notant Moder. in l. cætera. §. j. de leg. j. dico illud procedere vbi lex vel canõ poſtea decideret contrarium. Sed in d. c. Papa. non decidit contra illam narrationem immo abſoluit ibi

Papa

Papa præſentatũ in virtute illius cõſuetudinis ab omni moleſtia aduerſarij:aſſignat rationem quia conſtitit populum eſſe in quaſi poſſeſſione præſentãdi:ſed ille dicitur in quaſi poſſeſſione præſentandi qui præſentauit.& credit ſe habere ius præſentandi bona fide licet non verè ſit patronus text.eſt clarus in c. conſultationibus.de iurepat. & ibi glo. & licet poſtea declaretur non patronus tamen pręſentato & inſtituto remanet eccleſia:ergo cõpetit ius pręſentandi non ſemper ex vi iu.patro. Nec obſt. quod poſtea ſequitur in text. ſalua q. ſuper ureparro. & iſta verba intelliguntur de ꝓpria vi iuriſpat. quando quis eſſet proprie patronus verus.per d.c.fi.ſecundũ eos:quia dico ꝙ hoc diuinare eſt ad iſta duo capitula.in cõtrarium verò c. conſultationibus.vbi dicitur quęſtio iuriſpa.etiã ex parte illius qui non eſt verè patronus:ſed in quaſi poſſeſſione pręſentandi:puta ex bonafide:ita poteſt etiam intelligi c. querelã.& c.fi. de iurepatr.quę generaliter loquitur argumen.l.de pretio.ff. de publici. & ſic ergo apparet ꝙ licet non ſumatur argu.ab illis verbis narratiuis in c. querelã. tamen adhuc poſſet ſumi argumentum quia Papa decidit ſecundum illa verba narratiua.glo. eſt in verbo poſtfacto.in c. auditis. de electione. in l. vnica. in tertia lectura.C.quãdo non pe.par.cum concor. per Iaſo.ibi.& in l.illam. C.de colla. ſecus quando contra illa verba decideret. ¶ † Infert deinde cõcluſionem ꝙ non Preſcribitur aliquo tẽpore quòd cũ peccato poſſidetur. capit. illud.xciij. diſtin. c. nullus. centeſima diſtin.c.ſi diligẽti. de præſcript. Nec poteſt aliquid ex conſuetudine induci,quæ eccleſiaſticis obuiet conſtitutionibus vel iuri communi. Ad hoc dico quòd non eſt in peccato qui eſt in bonafide.i.in quaſi poſ.præſentandi.& præſcribit cum faciat actũ licitũ & à canoni- 18

Mm 5 bus

bus permiſſum toto ti.de præſcript. Nec iſta conſuetu do præſcribendi dicitur iuri communi contraria: quia licet habẽdo reſpectum ad c.decretum.& c. nouerint: x.q.j.iura antiqua in quibus diſponitur bona eccleſiaſtica eſſe in epiſcopi cura: tamen ex quo per alia iura noua diſpoſitum eſt iuſpatrona. eſſe apud laicos per c: quicunque. c.frigentius.c.filiis.xvj.q. vij.c.iij.c.nobis: de iurepatro.ergo etiam videtur quòd laici pręſcribẽdo non faciant contra iura communia ſed ſecundum ius: ideo talis cõſuetudo præſcribendi dicitur realis: ex quo non eſt contra ius commune. Item dico quòd aliquando eſt dare cõſuetudinem contra ius commune rationabilem: & talis conſuetudo dicitur rationabilis diueſis rationibus conſideratis. ius enim commune diſpoſuit quod Epiſcopus tractet negotia cum cõſilio capituli.c.nouit. extra de his quæ fiunt à præla.ſine conſenſu capituli.aliàs irritantur vt ibi. † Iſtud ius
19 fuit rationabile: quia firmius eſt iudicium quod plurimorum ſententia confirmatur.c. prudentiam. de offic.deleg. Tamen cõſuetudo inducitur cõtra iſtud ius. c.iij.de conſue.in vj.quæ etiam eſt rationabilis alia ratione conſiderata vt facilius expediantur negocia: & ſic duo contraria poſſunt ſimul eſſe vera diuerſis conſideratis rationibus ſicut nubere & non nubere.c. nuptiarum.xxvij.q.j.Laſo.in c.l.ij.per gloſſ.c.libetis.C.de in ius vocan.& ſic poſſet induci conſuetudo præſcribendi: quia vno iure conſiderato, non eſt contra ius permittens præſcriptionem: licet videatur contra aliud: tamen hoc non eſt multum eccleſiæ nociuum, vt ĵ.dicam.Multa inſuper facit argumẽta pro parte iſta: poſtmodũ facit ſexumẽbrum diſtinctionẽ. quomodo ſex viis eccleſiæ ſubuenitur electione: nominatione: poſtulatione: collatione: & omnibus iſtis ꝑ eccleſiaſti-

cas

cas perſonas.aliis duobus etiã per laicos, vt in præſentatione & petitione.Sed p iſta dicta ſua nõ recedo ab opi. Fede. & Alexã.quã tenuit Marſilius præceptor Io. And.vt ſupra dixi.tenuit & Hugo in c.ſic viue. & in capitulo ſiquis monachus. per illa iura vbi populus eos eligebat in prælatos de quibus ibi xvj.q.j.& ibi glo.in ſumma.Inno.in c.quod quis.in verbo abuſum.de elec. vbi dicit quòd ſiquis laicus ex conſuetudine haberet vel ex priuilegio quòd poſſet intereſſe electioni, non irritaretur vt ibi per Compo.in c.capitulum.de reſcriptis.& ibi Ioan.And.verſic.quærit poſt:quid ſi conuenerunt poſt gloſſ.prope finẽ.Io.de Imo.in q.iij.qui fundatur ſuper præſentationem populi. Hanc opin. firmat capitulo generali.& ibi gloſſ.antiqua præſcriptione.& ibi Paulus de Eleaza. relatus p Gemi. de electio. ſuper d.gloſſ.qui dicit quod immo etiã ſine titu.habebit locum talis præſcriptio,ſed ſola bonafides ſufficit. † Et ponit nota.limitationem ad cap.j.de præſcriptio. 20 lib.vj. vbi quando aliquid præſcribitur quod eſt contra ius commune non ſufficit bonafides tantum: ſed requiritur titulus:hoc dicit eſſe verum in actu creato & alicui quæſito perſonæ per ius commune: ſecus in actu nondum creato:ſed qui præſcriptione acquiritur, qui antea nulli erat tributus: quia licet ius commune in præſcribendo videatur reſiſtere:tamen quia perfectum id eſt perfectam præſcriptionem ius commune ei aſſiſtit: ideo non requiritur aliquis titulus: ſed bonafides ſufficit. vt in dicto capitulo generali. quod loquitur in præſcriptione iu. patrona. eligẽn. quod eſt valde aureum dictum. Firmat glo.conſuetudine allegando bona iura in capitu. querelam. de electio. glo.in capit.fi.in verbo niſi de conſuetudine. † Panor. ibi dicit ſatis eſſe conſuetudinem non eſſe peccati 21 nutriti

nutritiuam; ad hoc vt dicatur rationabilis vt poſſit induci:licet non tendat ad fœlicitatem æternam. cap: cùm dilectus.eodem. ¶. †. Quartò facit: quia ex tali
22 præſcriptione non multum grauatur eccleſia: eo quia licet habeat præſentare, non tamen dicitur dare aliquod ius præſentato,ſed epiſcopus poteſt reiicere talē præſentatum ſi non videt eum ſufficientē Archi. in c. decernimus.xvj.q.vij.Item quod eccleſia teneatur alere patronum egenum, hoc non eſt grauamen: quia de reſiduis alit,quę alias ſunt pauperum,cum bona etiam clericorum ſint pauperum. c.quando.xvj.q.j.gl.in cap: quicunque.eadem quæſt.vij.not.Panorm.in ca.quanto.de iudi. in ij.col. vbi dicit præſentationem non eſſe quid ſpirituale:& quod non magnum quid dicitur habere ipſe patronus ex ipſa præſentatione,facit dictum Archi.in cap.monaſterium.xvj.q.vj. vbi dicit iuſpatr. non eſſe dominium, ſed ſolicitudinem ſeruitij. Hugo idem in c.frigentius.xvj.q.vij.facit c.decernimus.ea.q.
23 † Cùm ergo iuſpatr.non contineat grande grauamen contra eccleſiā & omnis conſuetudo admittitur cōtra eccleſiā, quæ non ſit contra neruum ipſius.c.j.de conſuetudine.ergo etiam conſuetudine poterit præſcribi iuſpatr. ¶Quintò facit vltra ſupra allegata,quia negari non poteſt iuſpatron. conceſſum non eſſe laiçis ex gratia.cap.iij.eo.c.nullus.c.Adrianus.cap.in ſinodo.& quaſi per totum,lxiiij.diſt.& hoc omnes fatentur ſi ex gratia conceditur, ergo etiam ex conſuetudine: quia conſuetudo & priuilegia æquiparantur. gl.antiquitas. in c.quia per ambitiones.lxij.diſt.c.cum contingat. de foro compet.ibi ex conſuetudine vel indulgentia.melior text.in c.ea noſcitur.de his quæ fi.à præ.ſine conſenſu capituli.ibi proba.conſuetudine vel data libertate & ibi expreſſe gl.¶Sextò facit text.in c.generali. in verbo

jn verbo antiqua conſue.& ibi glo.de conſuetudine.in vj. ¶†Septimò facit quia iuſpatr. poteſt eſſe apud laicum.vt glo.expreſſa in cap.piæ.c.ſequen.c.quicunque. xvj.q.vij.quæ loquitur de fundatione, dotatione, aut ditatione, ergo eodem modo per alium quencunque modum legitimũ vt infra latius dicetur in nona parte quomodo transferatur. & eſt text.in c.conſultationib. eo.ſi poteſt poſſideri vel quaſi poſſideri:cùm incorporalia propriè non poſſideãtur. c.cùm eccleſia. de cauſa poſſ.c.conqueſtus.de foro compet.ergo cùm per laicũ poſſit quaſi poſſideri neceſſarium erit dicere ꝙ & poteſt præſcribi.c.j.de pręſcrip.in vj.glo.in ſumma xvj q. iij. ¶Iſtam opin.poſtquã iam omnia præcedentia ſcripſeram reperi.Ioan.And.cumulatiſſimè armantem,& ab omni impulſu & obiectione contra protegentem & atteſtantem Nicolaum papam quartum.hanc quæſtionem cùm de facto verteretur in curia cõtra parochianos eccleſiæ ſanctæ Ceciliæ de Flor. qui ſacerdotem præſentauerant cum noluiſſet diœceſanus præſentationem admittere, appellauerunt ad papam: & fuit lata ſentententia pro populo:quam papa confirmauit & executores dedit:& Ipſe Ioan. And.habuit literas in manib.bullatas. Maximè inſtetit Ioã. And.circa iſtam regulam vt Marſilium præceptorem ſuum defenderet contra Archi.in d.c.hortamur.ij.diſt.ꝙ parochiani nõ poſſent præſcribere iuſpat.præſentan. ſuum parochianum vel plebanum cuius de directo tenet contrarium præfatus Ioan. And. in regula quod alicui gratioſè.in mercurialibus.eandem opin.videtur ſenſiſſe in c.cùm venerabilis.ſ̃.verbo temporalia.remittendo ſe ad not. in d.regula.Hanc opin.dixit Panor. in cap.quærelam. de electio.communiorem omnes modernos ſequutos fuiſſe. † Sed ipſe tenet contra. per rationẽ,quam dicit incon-

inconuincibilem, eo quia laicus non poteſt poſſidere ſpiritualia: & per conſequens nec præſcribere. capit. cauſam de præſ.in primo notabili capit. Meſſana.cap. ſacroſancta.de elect.ita nec ius annexum ſpiritualitati ſicut eſt ius præſentandi. quia de connexis idem eſt iudicium.cap.quanto.de iudi.cap.præterea.de tranſ.c. de iure.de iurepatron.Licet ex ſupradictis ſatis putem ad hoc argumentum reſponſum, tamen breuiter dico conſequentiam eſſe falſam, quia iuſpat. quaſi poſſidetur per laicum,nec quia annexum ſit ſpiritualitati per hoc impeditur eſſe apud laicum. c.conſultationibus.c. cùm ſæculum.& pluribus aliis de iurepat. c.filiis.c.frigentius.c.quicunq;.xvj.q.vij.& c.ex literis.de iurepat. Et ſi illa conſequentia eſſet vera ſequeretur quod nullus laicus poſſet eſſe patro.verus.Cuius contra.dicitur in dictis iuribus. Item ſequitur quod iuſpat.cum vniuerſalitate tranſire non poſſet quod eſt contra c.ex li-
26 teris.de iurepat. Et ibi Panor.& glo. † Ad regulam q. de connexis idem iudicium dicendum,ergo eſſet quòd laicus non poſſet præſcribere ſicut nec emere ſpiritualia. Dico negando quod illa regula connexorum non ſemper procedit,vt videmus in iurepat.quod acceſſoriè venit cùm temporalibus. quod probatur in d.c.ex literis.& c.de iure.eo. & tamen certum eſt quòd ſpiritualia non poſſunt vendi.d.c.de iure. Ita ſe remittit Panor.de iſta regula in ca.quanto.ad d.ca.ex literis.vnde ergo apparet opin.Fede.& Ale.de iure procedere,etiã cum omni fauore eccleſiæ: quia parochiani regẽdi per ipſum plebanum merito deberent poſſe præſentare quem ſcirent ſufficere & pro eorum vtilitate valere, vt dixit Ioan.Andr.in dicta regula: non ergo eſſet inconueniens quòd parochiani debeant poſſe præſcribere vel alij laici cum bonafide.Iſtam met opi. videtur

ſequi Panor.in c.dilectus.de offic.leg.quòd præſcribatur iuſpat tanto tempore cuius initij memoria non eſt in contrarium. Allegãdo Ioan. Andr.in c.ij.de pręben. in vj. Cùm igitur iſta ſit doct. opin. communior quòd laicus cum bonafide poſſit iuſpatro.præſcribere vt ſupra ſatis clarè deductum eſt:& communis conſuetudo eã ſequitur, vt per literas papæ. Nicolai quarti de quibus s.per Ioan. And.& talis præſcriptio non ſit multũ eccleſiæ nociua:cũ patronus non ſolũ adueniat ad cõmodũ ſed & incõmodum.c.decernimus.xvj. q.vij. Minime tenere aut iudicare contra communem opin. ex conſuetudine quæ certã habet interpretationẽ audere l.minime.ff.de leg.Bar.in l.aſſiduis.C.qui po.in pig. ha.† Os eſſet in cœlũ ponere:qui aliter vellet iudicare, 27
quam papa iudicauerit in eodem vel ſimili caſu vt in iſta præſcriptione, vt ſupra dixi referendo Ioan. And. in c.in cauſis.de ſen.& re iudi. Quis ergo tantæ ſuperbiæ faſtigio tumidus eſt, vt regalem ſenſum cõtemnat, quem in ſententia ferenda habuit, vt aliter velit iudicare vel tenere quàm ipſe tenuerit. l. ſi imperialis. C. de legi.§.ſed & quod princi.inſti.de iu. na.gen.& ciui. Præſertim cum non habemus l. expreſſam in contrarium:ſed plura iura ſunt pro communi, ergo intrepidè tenenda eſt hæc communis opin. nec male diceretur aduocatus vel iudex aduocare vel iudicare aut conſulere ſi ſecundum hanc communem opin.cõſuleret vel iudicaret. Bart.in l. pen.c.de pœna.iudi. qui male iudi. Mo.in l.diuortio.§.ſi fundum. ff. ſol. mat. Ale.in l.cum prolatis.ff.de re iudi.in ij.col.& ſequen.& in princ. Patronus verò qui vult hanc præſcriptionẽ probare fundabit ſe in pluribus præſentationibus cum curſu temporis factis. Panor.in d.c.quærelam.de electio. Bald.in c.j.§.ſi verò vaſallus quid ſit inueſti.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus eſt de iure poſitiuo inuentum.*
2 *Papa contra ius poſitiuum poteſt: ſed & contra legem euangelicam diſpenſare poſſe putatur.*
3 *Papa nil poteſt in articulis fidei: nec innouare nec diſpenſare.*
4 *Papa generalis dei vicarius: in quibus & quid poßit.*
5 *Iuſpatronatus ex priuilegio papæ acquiri poteſt.*
6 *Papa omnium diocœſanus & ordinarius.*
7 *Papa ſacerdos potentißimus omnem habens iuriſdictionem.*
8 *Papa quid poßit.*
9 *Iuſpatronatus liberti vnde proueniat. & nu. 10.*
11 *Patronus liberti fit quis colluſionis detectione.*
12 *Patronus liberti per ſententiam quis poteſt effici.*
13 *Iuſpatronatus quæritur iuramento, & fideicommiſſaria manumiſſione. & nu. 14.*
15 *Patronus liberti per manumißionem ex pacto poteſt quis effici.*
16 *Patronus quis efficitur ex proſtitutione cõtra legẽ venditionis facta.*
17 *Iuſpatronatus liberti non ex omni libertate quæritur.*
18 *Liber multis caſibus quis efficitur: & tamen nulli iuſpatronatus quæritur.*

PRO ſexta cauſa quæro, an iuſpat. poteſt eodem modo deſcendere à priuilegio vt quis efficiatur patronus alicuius eccleſię liberè ex ſpeciali priuilegio. Breuiter in hac q. dico
1 quòd poteſt. & primò vtor tali ratione. † Certum eſt enim iuſpatr. eſſe inuentum de iure poſitiuo: ſummus enim pontifex cum toto concilio cõceſſit hoc ius laicis poſſe acquiri ex cauſis ſ. enumeratis. de quo habetur in Toletano conſil. c. quicunque. xvj. q. vij. c. piæ
2 mentis. c. ſeq. c. filiis. xvj. q. vij. ca. decernimus eo. † Sed in actibus reſpicientibus ius poſitiuum papa poteſt diſpenſare. imò etiam contra legem euangelicam & contra apoſtolum, vbi ceſſat ratio illorum: puta in caſibus in quibus diſpẽſauit Chriſtus. de quib. in ſacra ſcriptura, & de quib. non apparet in ſcriptura recurritur ad papam. c. quodcunque. xxiiij. q. j. puta vbi non diſpenſaret contra vniuerſalem ſtatum eccleſiæ: vt ex multis caſibus

caſibus colligitur in c.ſunt quidam.xxv.q.j.ca.licet.in fi.de teſt.xv.q.vj.c.iuratos.xxxiiij.diſt.lector.Panor.in c.per venerabilem.qui filij ſint legitimi.per c.j.de immu.ec.Inno.in c.cum ad monaſteriū.de ſtatu monach. dicit in his quæ ſunt iuris poſitiui Papa diſpenſat pro velle.Ant.in c.j.de conſti.Barba.conſ.j.col.xviij.†dum 3
modo non diſpenſet in his quæ pertinent ad articulos fidei: quia illa ſunt præcepta diuina legis naturæ tanquam principia practicæ.nota ex terminis: quia tendunt ad finale bonum appetendum, & malum mortis fugiendum,ſcilicet peccati:quę omnino ſunt indiſpenſabilia: ideo dicitur ius naturale immutabile.cap.ius naturale.ſecunda diſtin.§ ſed naturalia. inſtitu.de iure naturali.Ratio quare ſuper iſtis non poſſit diſpenſare, eſt:quia ratio legis naturæ quæ eſt illud quod dicunt illa duo principia,ſcilicet finale bonum appetendum, & malum æternæ mortis fugiendum.penitus eſt ab illis inſeparabilis:vnde ſuper illis non poteſt diſpenſare: ſed cum reſpicientibus ius poſitiuum ratio ſit multum à diſpoſitis ſeparabilis in iure: ideo à ceſſante ratione, vel alia ratione militante poterit diſpenſare: vt patet in omnibus caſibus,ſuper quibus quotidie diſpēſat Papa, quod poteſt cauſa iuſtificata. ¶ † Secundò, 4
quòd poteſt diſpenſare, facit:quia Papa dicitur generalis Dei vicarius aſſumptus in plenitudinem poteſtatis: vt poſſit in omnibus occurrentibus, & neceſſariò expediendis conſulere. capitulo quodcunque xxiiij. quæſtione prima. Matthei xvj. & quia vniuerſaliter locutus eſt Petro, nihil excepit à iuriſdictione ipſius Petri.capitulo ſi Romanorum xix.diſtinct.capitulo ſolitis.de maioritate & obedien. quæ verba exponit Innocen.in capitulo quanto.de conſu.vt intelligitur per viam conſtitutionis & præcepti: & quòd ſit generalis

vicarius in plenitudinem.ca.non ſunt.de pœnis.diſt.j. ca.de libellis.xx.diſt.cap.qui ſe ſcit.ij.q.xvj.ſi poteſt in omnibus neceſſariò occurrentibus conſuleret prouidere: ergo etiam poterit alicui ex priuilegio concedere iuſpatrona.in eccleſia:ſicut in ſimili videmus quòd poteſt interponere autoritatem ſuper totali alienatione bonorum eccleſiæ:etiam Romanę ſecundũ Bal. in l.penul.C.de bo. quæ lib.& in aliis occurrentibus: ergo & in caſu noſtro. Item videmus quòd de plenitudine poteſtatis poteſt ab aliquo auferre præbendas cum cauſa vel ſine cauſa. Iaſon in l. Barbarius.colum. viij.ff.de offi.præto. Cardiñ.in clem.j.vt lite pẽdente. ix.q.iij.ca.per principalem. capitulo cuncta per mundum.primo & ſeq.ea.q.vbi dicitur habere ius iudicandi & abſoluendi in omnibus caſibus:nec alicuius ſubeſt iudicio: ergo etiam poterit dare iuſpatro.ex priuilegio.habetur in capitulo propoſuit.de conce.pręben.
5 & ibi Panormit. in quibus poteſt diſpenſare. ¶ † Tertiò principaliter per cap. Adrianus.& cap.in ſynodo. lxiij.diſtinct.vbi apparet Papam vocaſſe regem Franciæ in auxiliũ contra quoſdam hoſtes eccleſiæ:& quia hoſtes ſuperauit, conceſſit ei Adrianus Papa cum totà ſynodo ius, & poteſtatem eligendi pontificem & ordinañ. ſedem apoſtolicam: ſi ibi conceſſit illud priuilegium, & alia quæ ſequuntur ibi.& in ca.ſeq.de totà eccleſia ſub pœna excommunicationis contrafaciendum: quanto ergo fortiùs poterit iuſpatronat.concedere ex priuilegio:ſic videmus quòd ſolus Papa poteſt concedere alicui laico ius electioni intereſſendi prælati eccleſiæ collegiatæ contra ius commune vt not.in
6 c.nobis.de iurep. ¶ † Quartò & vltimo qa veritas pręſtringitur paucis: cùm Papa dicatur ordinarius cunctorum: & totus mundus dicitur ei diœceſis.d.c. cuncta.per

ctã.per mundum.c.per principalẽ.ix.q.iij.Item dicitur quod etiã omnia bñficia ſint ei manualia. Bald.in l.reſcripta. C.de preci. Impera.offe. Ideo concludo quòd alicui poteſt dare iuſpatr.priuilegio alicuius eccleſiæ non patronatæ ante. Idem tenuit Alexand.in d.conſilio lxxiiij.in ij. col. in iiij.volu.Idem videtur ſenſiſſe Feder.in conſ.ccxxxiiij.arguendo de conſuetudine ad priuilegium:& eſt bonum argumentum vt ſuprà in cauſa præcedenti. † Item Papa dicitur potentiſſimus 7 ſacerdos.c.nulli fas.xxv.q.j.quod non eſſet ſi nõ poſſet concedere iuſpatrona.Item Papę eſt data omnis iuriſdictio. Actuum xj.cap.eſt & aliud. xxiiij. quæſtione j. vnde tenet Barb.in d.cõſ.j.in viij.col.& per totũ,quod ſolus Papa poteſt regere & deliberare & adminiſtrare ſine conſilio Cardinalium & Epiſcoporũ: quia ipſi ſoli data eſt dicta poteſtas.d.c. xvj. Matthæi.aliàs non diceretur potentiſſimus:intelligitur enim ſuperlatiuus de ſupremo: quæ ſupremitas non datur vbi aliquid deficeret. Item adæquat quadrata rotundis. Hoſtienſ. in capitulo conueniſſem.de iudi. †Item eſt maioris au 8 toritatis quàm ſancti.dict.cap.de libellis.ij.diſtinct.& ibi gl.Nec ſibi poteſt dici cur ita facis.cap.in memoriã xix.diſtinct.ergo concludo quod ex priuilegio poterit acquiri iuſpatr.perinde, ac ſi ex aliqua de prædictis v. cauſis acquireretur,ſcilicet fundatiõe, dotatione, ditatione:datione:fundi reparatione: itẽ præſcriptione & priuilegio.facit quod in ſimili tenet Io.And.in ca.ij.de pręb.in vj.in ij.col.vbi dicit ex priuilegio poſſe cõcedi laico vt eccleſias cõferat:& vt decimas percipiat,licet de iure non poſſet:& ibi Gem.quæ tñ ſunt ſpiritualia: ergo facilius dabit etiã iuſp.quod nõ eſt propriè ſpũale,ſed ſpirituali annexũ glo.in c.piæ mentis.xvj.q.vij. †Nunc autem dicendũ reſtat vnde iuſp.liberti proue- 9

niat: quam quidem materiam vt breuiùs potero abſoluam, cum alia nimis ſe extendat: iſta autẽ non multum proficua ſit, licet ambæ multum conformitatis habeãt quo ad diffinitionem: vt s̃. in j. parte apparuit. quia ambo competunt patronis propter beneficia collata eccleſiæ vt liberto. c. piæ. c. frigentius. xvj. q. vij. l. j. §. cum patronus. ff. de of. præfec. vrb. Item quo ad emolumenta vtrique ex tali iure competentia. vt j̃. apparebit in vj. parte. Prouenit autem iſtud iuſpa. ex pluribus

10 cauſis. † Primò ex ſpontanea manumiſſione quã quis facit de ſeruo ſuo quomodocunque quæſito, & illud quod dico de patrono maſculo idem etiã intelligo de patrona: quia ita põt manumittere fœmina ſicut maſculus: ſicut & s̃. dixi in alio iurep. poſſe mulierem fieri patronam fundatione, vel ex aliis cauſis: ſiue fœmina ſit vxor teſtatoris: ſiue filia, ſiue maſculus, ſiue fœmina. fauore libertatis non habetur ratio manumittentis. l. j. in fine. C. communia. de manumiſſio. nec ratio modi manumittendi, nec ætatis manumiſſi, vel manumittentis dummodo ſit maior xx. annis manumittens inter viuos: vel xviij. annum attigerit quando teſtamento vult manumittere. §. cum autem. inſtitu. qui & ex quibus cau. ma. poſ. l. ſi minor. C. qui manumit.

11 non poſ. ¶ † Secundò fit quis patronus detectione colluſionis: puta ſeruus facit ſibi moueri litem à domino, vel patrono vt pronuncietur ingenuus domino patiente & colludente, cùm poſſet contradicere. nam ſi pronuncietur quis liber & aliquis detegat iſtam colluſionẽ, efficitur ille libertus detegẽtis. de iſtis duobus modis eſt text. in l. ad optimum. §. patronũ. ff. de in ius vo

12 cando. & ibi gl. detexerit. ¶ † Tertiò per ſententiã efficitur quis patronus: puta aliquis libertus dicit ſe ingenuum: ego dico eum libertum meum: & ita pronunciatur:

ciatur:ſententia facit me patronum.d.§. patronũ.arg. l.ingenuum.ff.de ſta.hom.l.res iudicata.ff.de regu.iur. ¶ † Quartò ſi iuraui illum eſſe libertum meum in iudicio, ſicut & deſinit eſſe libertus per contra ſententiam & per iura.d.§. patronum. iſto modo quæſitum iuſp.prohibet in ius vocare patronum ſine venia, non autem dat ſucceſſionem in bonis liberti, ſicut alij mo di.l.ſi iurauero.ff.de iurepat.quia non propriè dicitur libertus ſicut quando lata eſt ſententia. ¶ † Quintò manumiſſione acqui.iuſpatro.puta fideicommiſſaria: quia quis fuit rogatus manumittere in teſtamento: & tunc ſi fuit filius teſtatoris grauatus: tunc ex tali manumiſſione efficitur patro.quo ad illud quod non poterit in ius vocari.l.xvj.quoq;.ff.de in ius vocan. & in magnitudine poterit imponere operas: & habet ius ſuccedendi per contratabu.l.qui ex cauſa fideicom.ff. de bon. liber. ſecus ſi alius fuerit rogatus à teſtatore manumittere: quia non poterit imponere operas in manumiſſione: vt ibi:licet habeat contratab.& alia iura. ¶†Sextò ſi hac lege emi, vt manumittam: ſi poſtea non ſeruo fidem, fit liber per conſtitutionem diui Marci & Commodi.de qua in l.ſecũda,& iij.C.ſi ma. ita fu.ali.vt ma.& in l.ſed ſi hac.l,in princi. ff.de in ius voc.quantum ergo ad illius edicti diſpoſitionem patro. efficitur & quo ad contratabu.l.j. C.de bo.liber. & hoc quando nummis meis emi. Si autem nummis datis ab ipſo ſeruo emi vt manumittam: ſi poſtea frango fidem non manumittendo efficitur liber; nec ego habeor pro patrono, d.l.ſed ſi hac. §.ſed ſi ſuis. Ratio diuerſitatis eſt, quia plus eſt fallere fidẽ ipſi ſeruo danti nummos, quàm venditori, quando meis emo nummis.l.quarta. ff.de manumiſſio. ſi autem manumitto: licet ſuis nummis emero nihilominus dicor patronus,

13

14

quantum ad hoc vt me in ius vocare non poſſit.l.j. C. de bo.liber.Si aũt accepi à dño ſuo pecunias vt emerẽ & manumitterem:tunc efficior patronus quo ad om-
16 nia iura.d.l.j.& ibi gloſſ.retinet. ¶ † Septimò ſi hac l. vendidi ancillam,vt ſi hac lege proſtituta eſſet efficeretur liberta:ſi emptor cõtra legem emptionis fecerit, efficietur liberta: & emptor non efficietur patro. ſed venditor. d. l. ſed ſi hac. §.proſtituta.ff.de in ius voc.
17 ¶ † Aliis etiam multis modis efficitur quis liber:& tamen non acquiritur iuſpar.puta ſi ſeruus mortẽ dñi iuridicè vendicauerit, accuſando occiſorem & aliàs perſeuerando in iudicio filio patroni in hoc negligente. l.pe.in princi.ff.de iure patrona.l.j.C. qui cau.ſerui.ac-
18 cip.præmium lib. ¶ † Secundò ſi aliquem de adulterina moneta fabricatorem accuſauerit.l.ij.eo.tunc recipit à fiſco dominus pretium. & in aliis duobus caſibus ſequen.& illam l.ij.dicit Bald.no.pro ciuitatibus, vt faciant iuſtitiam in expenſis ſuis. & quis cogitur
19 vendere fauore libertatis & publico. ¶ † Tertiò ſi quis detexerit raptum virginis præteritum diſſimulatione aut pactione tranſmiſſum.l.iij.C.quibus ex cau.
20 ſerui. ¶ † Quarto ſiquis deſertorem militiæ accuſauerit.l.iiij. C.ex qui.cauſ.ſer.non à domino efficiuntur
21 liberi ſed à lege.† Quintus caſus à l.vnica.C.de lati.liber.tol.§.ſed ſcimus.vbi ſi ſeruum egrotantem eiicerit publicè dominus nec eum alteri comendauerit ipſo iure efficitur liber: nec aliqua iura patro. reſeruantur domino:quia ſua domo talem repulit & fit liber con-
22 tra eius voluntatem. ¶ † Sextus caſus in §.ſequenti.ſi quis ancillá alienauerit ſub pacto ne proſtituatur: vt ſ.& ſi pſtituta fuerit efficiatur libera.vel ſibi reſeruauerit manus iniectionẽ:tunc ſi ad dñm reuertetur aliquo modo,& ipſe faciat cõtra cõuentionẽ efficitur libera ipſo

ipſo iure domino à iurepatronatus excluſo. ¶ † Septi- 23
mus ſi ex voluntate quidam teſtatoris ſerui pileati fu-
nus domini præceſſerint vel ſteterint in feretro, vel ex
voluntate heredis hoc factum fuerit tunc ſtatim effi-
ciebantur ciues Romani ſeruato iſto caſu iurepat. do-
minis ne cui de vana libertate iactari concedatur. d. l.
vnica. §. ſed & qui domini. C. de lati. liber. tol. ¶ † Octa 24
uus ſi quis ageret contra ſeruum vendicãtem ſe in ſuã
libertatem, & dominus obtineat, nam ſi tunc aliquis
daret extraneus domino pretium vt eum manumittat
per talem manumiſſionem non poteſt ſibi acquirere
inſpat. Sed ſtatim fit ciuis Romanus ipſe libertus, nec
enim cõſentaneum fuit vt qui pretiũ accepit, haberet
& iurapat. l. qui cum nummis. C. de ope. lib. l. vnica. §.
illud. de lati. lib. tol. ¶ † Nonus, ſi quis alicui tradiderit. 25
ancillam ſuam vt liberam matrimonio, eam dotãdo,
vel ſciens doloſe tacuerit eam ſeruã, & dotalia inſtru-
menta confecerit, vel econtra liberam ſeruo ſuo vt li-
bero in matrimonium collocauerit, nã ipſo iure effi-
ciũtur ipſi liberi ciues Romani ſeruato iurepat. domi-
nis in aliquib. caſibus vt in illa l. & ibi glo. denegamus.
§. ſed & ſi quis libero. cũ auten. ſeq. C. de lati. liber. tol.
An autem tale matrimonium teneat, declarat ibi glo.
matrimo. per c. ſi quis lib. xxix. q. ij. ¶ † Decimus, ſi he- 26
res grauatus manumitteret ſeruum ſub cõditione an-
te euentum conditionis manumiſerit ſi nõ verificatur
conditio, heres qui eum manumiſit remanet patron. l.
vnica. §. ſed & ſi ſub conditione. C. de lati. libe. tol. Sed
ad heredes eius vadit iuſpatron. ad quos debet ire de
iure. ¶ † Vndecimus, ſi quis in teſtamẽto vel ſine teſta- 27
mento aliquẽ manumiſerit vel ſcripſerit vel non ſcri-
pſerit: licet dicat eum velle eſſe libertum latinũ, tamen
ex quo illa libertas hodie ſublata eſt, remanebit ille

libertus ciuis Romanus contra domini voluntatem iure patro.ipſi domino ſeruato.§.illo procul. C.de lati.liber.tol. ¶ † Duodecimus, ſi quis apud acta aliquẽ nominauerit libertum vel filium ſeruum: nam talis efficitur ipſo iure liber & ciuis Romanus: quia indignum eſſet quod dominus iterum illum ſeruum habe ret,quem filium nominauerit:ideo vera libertate Romana gaudet: non falſo domini ſermone qui filium eum nominauit. §. Similique modo. Cod. de cad. tol.
29 ¶ † Decimuſtertius caſus, ſiquis ſeruo inſtrumẽta ſuæ emptionis in præſentia quinque teſtium corruperit vel lacerauerit:vel alterius cuiuſlibet acquiſitionis :ſiue ſeruo tradiderit vel deleuerit dum fiat in præſentia x.teſtium:ne detur via furandi ipſis ſeruis:tunc tales efficiuntur liberi:ſed iſto caſu remanet integrũ iuſpatrona.ipſi domino.d.l.vnica.§.ille autẽ nouiſſimus. C.de lati.liber.tol. Ex iſtis nominatis caſibus adparet iuſpatrona.patronis competere ex manumiſſione:vel quia aliàs ad libertatẽ peruenerit. ¶ Alius & xiiij. caſus in l.j.& l.eum. ff. qui ſine manu. ad liberta. perueniunt, vbi venditus ſub illa l.vt in certo tempore manumittitur ſi non fuerit manumiſſus lex facit eum liberum ipſo iure.l.j.ij.& fi. C.ſi manci.ita fuerit. Et per totũ illum titulũ.Sed in iſtis caſibus & illis poſitis in il lo titu.qui ſine ma.ad liber.perue. ſeruatur iuſpatron. manmittenti: ex quo non reperitur expreſſe peremptum vel ab eis ablatum.Et ſic poterit ad ſucceſſionẽ venire:& ad alia omnia iura de quibus in titu.ff.de iurepatronatus.Et de iſtis modis quomodo:quis efficiatur liber,eſt gloſſ.inſti.de liberti. in gloſſa antepenul.

¶ Pars quarta quare leges & canones iurapatro. adinuenerunt.

SVMMA

SVMMARIVM.

1 *Iurapatronatus quare leges & canones conceſſerint.*
2 *Iuſpatronatus quare laicis concedatur.*
3 *Papa beneficium in eccleſia patronata conferre poteſt ſine laicorum præſentatione.*
4 *Interpretatio lata eſt in iurepatronatus fienda.*
5 *Iſpatronatus quare laicis concedatur.*
6 *Iuſpatronatus in libertos quare concedatur manumittentibus.*

IN hac quarta parte venit explicanda cauſa, quare iurapatrona. hæc leges & canones adinuenerunt: in qua quidem parte me breuiter abſoluã. Cùm in ea non multa cadant dubia. ſeruato igitur
ordine s̃.poſito dicã c. ¶ Primò cauſam iuriſpatr.ec- 1
cle.quam ponit Hoſti.in titu.co.§. qualiter transferatur.verſi.& quòd laicus habeat iuſpatrona. eccleſiæ de gratia ſuſtinetur in remunerationem per c. quoniam. eo.& ibi Panor.in j.no.c.ſiquis Epiſcoporum.xvj.q.ij. aliàs enim in bonis eccleſiaſticis nullum ius habebat: nec ſe de illis intromittebat poſt dotationem, vel ditationem, aut fundationem eccleſiæ omnia pertinebant ad ipſam eccleſiam & ad ordinationem Epiſcopi.x.q.j.c.nouerint.c.decernimus. & gloſſ. fi. in c. piæ.
xvj.q.vij.c.fi.de rebus eccle.ali.vel nõ.†: Ratio autem 2
iſtius rationisquod laicis concedatur ex gratia poteſt eſſe vt laici inuitentur ad fundationem & eccleſiarũ dotationem quam ſentit glo.in capella in c.nobis.circa medium.de iurepatro. Ita ſenſit Archi. in c. hortamur.lxxj.diſ.colum.ij.Hugo.in c.piæ.xvj.q.vij. Gofre. extra de elec. ſacroſancta. Ex quo ergo ex beneficio vel priuilegio aut gratia conceditur hoc ius laicis: ſequitur etiam quòd patronus gaudebit illis priuilegiis
quibus priuilegiatus debet vti in ſuo priuilegio. † Iſtã 3

ceſetur priuilegium:ſed ius cõmune. Bal.in l.j.pe.col. ver.vnde quæritur. C.de fur. Et priuilegium iuricõmuni cõforme non cõfirmatur ꝓ priuilegio: vt ibi Bal.& in aut.omnis. C.cõmunia de ſucceſſ. ideo cũ iuſpatro. concedatur hodie ex cõmuni iuris diſpoſitione: non me latiùs extendo ad ea quæ priuilegiis conceduntur ſpecialiter, maximè cũ contra libertatem eccleſiaſticá cõceſſum videatur: vt ſ.in prin.huius cauſæ.† Cõcludo igitur primam eſſe cauſam quare ius canonicum concedat hoc iuſpatro.laicis latiùs quàm olim ex quadam pia remuneratione erga patronos eccleſiæ benefacientes: vnde videmus quòd iuſpatro. ipſis ſubuenit in alimentis quando egeni facti ſunt: vt no.in c. quicunque.xvj.q.vij.Secunda forte potuit eſſe ratio vt nõ tantum remuneraret ius quantum vt alius ad benefacien.eccleſiæ per talem iur.patro. conceſſionem inuitaretur. hanc rationem aſſignare videtur gloſſ. in c.nobis verſic. in capella circa medium. eo. † Cauſa autem quare concedat in libertos iuſpatro manumittentibus ipſos ſeruos exprimitur in l.j. ff. de bo.lib.ſ. ad remunerandum tam grande beneficium quod eis contulerant domini eos manumittendo:quod cenſetur ineſtimabile.§.ea.inſti.qui ma.nõ poſ.Hocꝗ intelligo ſiue patro. ſit laicus, ſiue eccleſiaſtica perſona vel ipſa eccleſia: quia poteſt etiã habere tales libertos de quibus in c.liberti.cum ſequenti.xij.q.ij.vbi etiam apparet quòd eccleſia poteſt grauare ſuos libertos magis quam laicos: vt ibi glo.liberti. habetur in c. Epiſcopus qui mãcipiũ.ea.q.c.iij.de rebus eccle.non ali. Cũ ergo appareat vtrunque iuſpatro. eſſe adinuentum cauſa remunerandi, ſequitur quòd iuſpatrona. non dicetur mera donatio:nõ enim donare dicimur qđ in remuneratione dam⁹.l.ſed ſi lege.§.cõſuluit.ff.de peti. heredi. l.Aquilius.

l.Aquilius.ff.de dona.hinc ſequitur quòd licet annexa ſpiritualibus ſpiritualia cenſeantur & laicis regulariter non competant.c.quanto de iudi. tamen iuſpatronatus laicis competet in remunerationem.facit l.iubemus.C.de ſacroſanc. eccleſi.Bartol.in j.conſti.digeſtorum in fi.colum.ver. prӕterea.

¶ Pars quinta. In quo differant patroni.

SVMMARIVM.

1 *Patronus quilibet in quo differat ab alio diuerſi generis patrono.*
2 *Patronus eccleſiӕ differt à patrono liberti in onerum impoſitione.*
3 *Patronus eccleſiӕ fit per reſeruationem:patronus autem liberti non.*
4 *Patronus eccleſiӕ fit per priuilegium:patronus autem liberti non.*
5 *Patronatus eccleſiӕ pluribus quӕritur cauſis:patronatus liberti vnica.*
6 *Iuſpatronatus eccleſiӕ cenſetur quaſi ſpirituale:aliud autem laicum.*
7 *Patronatus eccleſiӕ à patronatu liberti ſexta differentia.*
8 *Iuſpatronatus eccleſiӕ ad placitum non quӕritur:aliud autem ſic.*

SEQVITVR videre in quo differat patronus beneficij vel eccleſiӕ ab illo patrono diuerſi iur.in qua quidem parte.quia differentiӕ plures patebũt in ſequenti parte enumerãdo effectus quos quodlibet iuſpatro. tribuit ideo me paucis abſoluam.
1 † Sciendum igitur eſt quòd ambo patro. eccleſiӕ & liberti conueniunt ex parte acquiſitionis: quia ſicut ex beneficio eccleſiӕ collatio acquiritur iuſpatro. in ipſa eccleſia. vt ſ. dixi in prima cauſa & cӕteris cauſis acquirendi iuſpatro.Item quo ad diffinitionem vt ſupra vtrunque diffiniui in prin.in prima parte in fi. ver. iij. Item quo ad alimenta.l.ſi quis à liberis.§.ſolent.& ſequen.ff.de lib.agno.c.decernimus.xvj.q.vij.eodẽ modo etiã acquiritur iuſpatro.liberti ipſi patrono & be-
2 neficio collato liberto.d.l.j.ff.de bo.liberto.¶ † Primò

autem

autem differunt patroni eccleſiæ à patronis liberto-rum, eo quia videmus quando quis fundat vel dotat eccleſiam & ſic efficitur patron. ex fundatione aut ex dotatione facta ad neceſſitatem tantum non poteſt aliquod onus imponere eccleſiæ, puta vt ſibi teneantur dare certum cenſum annuum. ca.j. & ibi Panor. etiam cum conſenſu Epiſcopi. ca. de cenſibus. & c. præterea. eodem. quia non poteſt Epiſcopi conſenſus prodeſſe in his quæ ſunt contra iura. c. vides. x. diſtin. & ibi glo. ponit multas inſtantias contra: & intelligitur dotare ad neceſſitatem, quando aliter ſuſtineri eccleſia non poſſet in ſtatu debito. ca. primo. de inſtitu. cap. nemo. de conſecratione. diſtinctione j. Contrarium autem videmus in patrono liberti, quia talis poteſt in manumiſſione, & ſic in acquiſitione iuriſpatron. imponere onera, eo quia poteſt operas imponere dum manumittat ex libera voluntate: alias aliquo modo grauatus manumittere, non poteſt imponere operas, vt iſta probantur in l. ij. & iij. & l. ſi mater. l. Titius. ff. de ope. lib. & in l. qui ex cauſa. ff. de bonis liberto. ¶ † Secunda differentia: nam patronus eccleſiæ ædificando vel dotando ſi non reſeruat ſibi iuſpat. eccleſiæ non habet aliquod iuſpat. in ipſa eccleſia, vt ſ. dixi in v. quæſt. ij. cauſæ. Et poſito quod reſeruauerit poteſt incontinenti illud à ſe totaliter abdicare donãdo vel alio vniuerſali tit. tradendo. c. cum ſeculum. & c. cura paſtoralis. eo. vel ſimpliciter renunciando, & tunc eccleſia ſit libera, vt in d. v. q. Sed patro. liberti ſit ipſo iure ex manumiſſione & etiam ſi vellet non poteſt totaliter renuntiando generaliter cedere iuri ſuo. gl. j. in ca. Epiſcopus. xij. q. ij. in cap. quicunque laicus. liiij. diſt. iuri enim reuerentiali non poteſt. l. ſi. C. de bo. lib. l. ij. C. de in ius vocan. no. in d. c. quicunque. ¶ † Tertia differentia, nam ſupra 3

ſupra in ſexta cauſa acquirẽdi iuſpatron. concluſi poſſe acquiri tale ius ex priuilegio papæ: ſed non video qualiter iuſpatr. liberti acquiratur ex tali priuilegio. nam ſi proprios ſeruos papa vel princeps manumiſerit ex manumiſſione ſibi acquiritur iuſpatro. Azo in ſumma. C. de bonis liberto. & iuſpatro. Si autem alicui ius ſuum cedat, non video quod ex priuilegio acquiratur ſed ex tit. quo ceditur. idem etiam dicendum ſi ab alio quocunque cederetur iuſpat. liberti. nam ex tali ceſſio-
5 ne acquireretur iuſpatr. ¶ † Quarta erit differentia quòd plures ſunt modi cauſantes iuſpat. eccleſiæ vt ſ. plures enumeraui cauſas. Sed iſtud iuſpat. liberti ex ſola manumiſſione cauſatur ſpontanea in vero patrono & non ſemper quælibet manumiſſio, etiam cauſat tale iuſpat. l. liberti vt ſupra enumeraui in ſexta cauſa acquirendi iuſpat. plures caſus in quibus ex legis diſpoſitione fit quis libertus & nullus in eũ habet iuſpatr. vt in verſi. vij. Si hac lege vẽdidi ancillam. Fateor autem quod aliquis pluribus modis aliis effici poteſt patron. liberti, vt per colluſionem, ſententiam, & iuramentũ, de quibus ſupra parte iij. verſi. nunc autem dicendum reſtat. verſi. j. ij. & ſeq. licet enim ex illis cauſis quæratur iuſpatr. liberti, non tamen iuſpatr. ab eis deſcendit ſed cauſatum transfertur. Sicut etiam videmus quod aliis pluribus modis quam vj. acquiritur iuſpat. eccleſiæ. ſ. venditione vniuerſali, item donatione & ſucceſſione vt infra dicam in nona parte, & tamen non cauſatur niſi ab illis ſex modis ſuprapoſitis. Si etiam iſtud iuſpat. cauſatur ex ſola datione libertatis, licet poſtea cauſatum ex pluribus cauſis transferatur vt ſupra in
6 ſexta cauſa verſi. j. & ſeq. ¶ † Quinta differentia quod iuſpat. eccleſiæ eſt ſpiritualibus annexum & tanquam ſpirituale ratione connexitatis iudicatur. c. quanto. de iudi

ſudi.Panor.in c.quærelã.de elec.c.præterea.de tranſac. c.de iure. de iurepatron. Sed aliud eſt merè laicum vt euidenter apparet:quia ſine omni ſpiritualitate cauſatur inter laicos manumiſſione,quę à laicis & ab eccleſiaſticis perſonis emanat,vt in toto tit.ff.de manumiſ. & C.de vind.lib.& apud conſilium ma.& inſti.qui manu.poſ.vel non.ex hac multæ aliæ differentiæ poſſunt oriri:vt infra apparebit in ſeq.parte in effectib. quos tribuit ius vtrunque patronatus. ¶†.Sexta differentia 7
eſt:quia iuſpatron. eccleſiæ poteſt eſſe apud plures inſolidũ & non aliter quo ad ſuos effectus, excepto quo ad pręſentantem,quia tunc eſt apud omnes collectiuè: vt no.in c.j.& ſequenti eo.diſtinguẽdo tamen an apud collegium ſit vel laicos vel plures heredes vnum patronum repreſentent,vt infra in xxviij.q.huius partis cum ſeq. vt s̃.parte iij. q. xvj. quo ad alios effectus inſolidum apud ſingulos.Sed iuſpatron.liberti eſt diuiſibile intellectu vt qua quiſque parte quis fuit dominus pro ea etiam efficitur liberti pa.manumittendo: vt ſicut ius ſeruitutis plures habẽt pro parte.l.ſeruus communis.ff.de ſtipu.ſeruo. in §.fi.inſtitu.eo.de here inſti. ¶†Septima, iuſpatronatus eccleſiæ ad placitum non 8
poteſt cauſari,requiritur enim conſenſus Epiſcopi in fundatione vel reparatione.§.j.auten. vt nullus fab.or. do.c.nemo.de conſe. diſt.j. vel ſaltem Epiſcopi ſcientia,vt in dotatione de qua ſatis ſupra in ſecunda acquirendi iuſpatr.in vj.q.Aliud autem acquiritur ad placitum cum poſſit quis inter amicos ſuos manumittere ſeruum ſuum vel per epiſtolam, vt in §. multis autẽ modis.inſti de liberti.ſic etiam bene iudicis ſciẽtia. Alias autem differentias ſequentes partes denotabũt quo ad effectum iurium præſertim in ſeq. & in nona parte:iſti ſunt in ipſorum iurium procreatione.

¶Sexta

¶Sexta pars. Quid cuilibet patro. iuſpatro. afferat.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus quid cuilibet patrono conferat.*
2 *Iuſpatronatus patrono tribuit honorem præcedendi. Item honorem ſedendi. & nu. 3.*
4 *Itali honorem curantes præ aliis ſumma ope ad virtutes nituntur.*
5 *Patrono eccleſiæ an debeatur reuerentia ſicut patrono liberti.*
6 *Patrono eccleſiæ in quibus debeatur.*
7 *Honor in præſentando debetur eccleſiæ patrono.*
8 *Patrono ſeniori defertur honor præcedendi & ſedendi.*
9 *Epiſcopus an teneatur præſentatum inſtituere.*
10 *Dignus & idoneus quis dicatur.*
11 *Præſentato quale ius quæratur.*
12 *Præſentatus quando contra epiſcopum agere poſſit vt eum inſtituat.*

1 SEXTAM aggredior partem † quod cuilibet patrono ius ſuus patro. conferat. incipiēdo à patrono eccleſiaſtico. dico quòd iuſpatr. affert duo in genere ſcilicet commodum & incommodum vt ex ſequentibus patebit.
2 ¶Primò igitur commodum accipiendo, † Quæro in quo conſiſtat vel quod commodum afferat incipiēdo à leuiori vt gradatim aſcendam, dico afferre honorē proceſſionis: quia in proceſſione præfertur. c. piæ. c. frigentius. xvj. q. vij. c. nobis. in fi. eo. & ſic ipſe cum prælato præcedet in proceſſione alios. l. nemo. C. de officio magiſtra. vbi nota. Is gradus meritò præcedat quem ſtipendia meliora aut labor prolixior fecerit ante ire: licet Archi. in c. frigentius. alio modo exponat proceſſionis aditum, id eſt, patro. debebit habere ſolicitudinem vt eccleſia procedat. j. vt bona eccleſiæ augeantur & vt ſibi patrono bene merenti remereatur tempore neceſſitatis. † Eodem modo puto quod habebit hono
3 rem in ſedendo. Cùm digniores altiori loco ſedere debeant. §. aliam verò. inſtit. de bono. poſſoſ. & ibi glo. l. potiores. C. de offic. rec. prouinciæ. l. j. §. penult. ff. de

aqua

aqua plu.arcen. Iſtum honotem dixi Rofr.in ſum.ſua, cod.tit.multum curare Italos: & bene:quia honor eſt maximum bonorum exteriorum quòd virtuti ſoli debetur.iiij.ethicorum †. Ipſique Itali(pace aliorũ dixerim) omni ſtudio & labore ad virtutes maximè inſudant,vt ex effectu quiſque diiudicare poteſt: vnde plura librorum volumina, conſilia,diſputiones,quot liberationes bonarũque artium omnium erudimenta prouenìunt quam ex ipſis Italiæ hominibus: ideo nõ prouincialis vel prouincia dicitur Italia: ſed prouinciarũ domina.gl.ſi igitur.in §.quid enim erit durius.auth.vt omnes obe.iudi.prouin.col.v. quæ forte ex vitiis iniquorum non domina prouinciarum;ſed ancilla nuncupari poteſt:quã Deus protegat dirigat & gubernet non ſecundum impiorum iuſtitiam,ſed ſecũdum eius ſolitam immenſam clemẽtiam. ¶ Secundò quæro,an eodem modo debebitur honor & reuerentia patrono eccleſiæ ſicut patrono liberti: ſcilicet vt prælatus, vel clericus per patronum præſentatus teneatur facere reuerentiam ipſi patrono:ſcilicet in aſſurgendo ſibi:honorãdo eum cum birretto;eumque ſalutãdo:& in non vocando eum in ius ſine venia prætoris patronum: vt ad hæc libertus tenetur:vt habetur in l.ſi ſine venia. quæ eſt ſi.ff.de in ius voc.& in l. qui manumittitur. C. de ope.liber. Licet hanc q.non reperiam alicubi expreſſam;tamen quia ſuprà dixi in princi.v.partis iſtos patronos in multis conuenire:ideo † dico quòd eodẽ modo debetur reuerentia in illis patrono eccleſiaſtico ſicut patrono liberti.& hoc primò, quia talis reuerentia quæ conſiſtit in illis nominatis in non vocando,in non accuſando, in non teſtificãdo cõtra ipſum, in aſſurgendo, ſalutando, & ſimilia dicuntur competere de iure naturali: quod benefaciẽti benefacere di-

4 5 6

ctatur.l.venia.C.de in ius voc.l. ſi non ſortem.§.libertus.ff.de cond.ind.Sed talis præſentatus tenetur benefacere ipſi patrono: ergo etiam tenebitur ad iſta ſuprà dicta. Secundò certũ eſt quod patrono debetur honor ab ipſo adminiſtratore eccleſiæ.ca. filiis.c. quicunque. xvj.q.vij.c.nobis.in fi.eodem. Sed iſta ſuprà enumerata conſiſtunt in honore & reuerentia. ergo ex paritate rationis, vel forte ex maioritate:vt j̄.ſubiiciam.quæſtionem ſpecialem cui patrono magis debeatur iuſpatronat.& reuerentia in illis patrono eccleſiaſtico, vel laico. ¶ Tertiò, quia quod talis reuerẽtia eis debeatur non poteſt eſſe damnoſum ipſi eccleſię vel eius adminiſtratori: quia licet non poſſit vocare in ius ſine venia:tamen venia datur vbi eſt rationabilis cauſa.l.fin. ff.de in ius vocan.l. venia.C.eod. ſi autem vniuerſitas, vel ciuitas eſſet patro.tunc non teneretur facere reuerentiam omnibus,ſed tantum regentibus.vt j̄.dicam. 7 in iſta parte articul.iiij.q.v. ¶†Quartò,debetur patrono eccleſiaſtico in præſentando ſacerdotem domino ordinario.& aliàs nullus ſine patrono poteſt occupare eccleſias.c.ex inſinuatiõe. e.c.fi.de inſt.c. decernimus. c.monaſterium.xvj.q.vij. Iſte autem honor præſentãdi nõ eſt apud omnes inſolidũ.Sed vt apud vniuerſos, quãdo plures ſunt patroni eccleſię quia licet in aliis effectibus iuriſp.quãdo ſunt plures patroni q̃libet inſolidum dicatur patro.& cuilibet debeatur talis reuerentia de qua ſ.inſolidum: tamen in actu præſentãdi iuſpatronatus non dicitur apud ſingulos ſed apud oẽs: vt ſ.dixi in proxima parte in vj. differẽtia.& talis honor præſentandi dicitur eſſe fructus iuriſp.induſtrialis.Innot.in c.conſultationibus.eo.& ibi Panor.in fi.not.in c.fi.de conceſ.præben.gl.fin.in c. cum olim. de maiori.& obe.An talis honor pręſentãdi dicatur diſpoſitio

vel

vel non:ponit Zabarella in cle. vnica.in j. oppoſit.de ſupplenda negligentia prælatorum. & meritò,poteſt præſentare quia bona ſua contulit eccleſiæ. c. pe.eod. ſed non conferre Io. An.in ca.ij.de præb.in vj. Panor. in ca.quod autem.de iurepatr.in fin.ſ. intelligendo.de iurepa.laico, niſi ex priuilegio hoc ei eſſet conceſſum: vt per Io.& Ge. poſt Ioan.Monach.in c.ij.de præben. in vj. quia tunc poſſet conferre: ex hac determinatione quod quo ad reuerentiam dicatur iuſpatronatus eſſe apud plures inſolidũ dubitari poſſet. ¶ † Quintò ſi 8
eſſent plures patroni: puta x. quis debebit præcedere in proceſſione. iſto caſu diceremus prout in ſimili dicitur de inſtrumentis apud quem debeant eſſe cum ſint plures domini: quod inſtrumenta talia communia debent eſſe apud digniorem, qui conſiderabitur ex qualitate perſonæ: & dignitate & ſtatu: vt not. in l. procurator.C.de eden.melius.in l. finali. ff.de fi. inſtrum. attento ergo maioritatis gradu debebunt præcedere, vel ſedere: quo autem ad alios actus qui non ſimul conceduntur tantum debet iſte honor præſtari minori ſicut maiori: vt in nõ vocãdo in ius ſine venia: in nõ accuſando: in non teſtificãdo cõtra ipſum. ¶ †Sextò quęritur. An teneatur Eps vel ordinarius præſentatũ per 9
patronum inſtituere. ad hoc reſpondet gl.fi.in c.monaſterium. j. q. vij. quòd tenetur, niſi aliquid obiiciatur in perſonam eius. c.de præſenti. lxv.diſtinct.quod loquitur in Epiſcopo confirmando qui debet cum ſuperioris autoritate confirmare.cap.poſtquam. 50.diſt. vbi debet infra tres menſes à die mortis prædeceſſoris eligi & infra tres menſes conſecrari, niſi cauſa ſubſit. vt ibi glo.ca.paſtoralis. & ibi clarè dicitur quod Epiſcopus debet admittere præſentatum idoneum etiam dato quòd patronus vellet variare: †quis autẽ dicatur 10

dignus & idoneus.dixit Panor.in ca.paſtoralis. ij.col. eod.ſcilicet qui eſt bonæ famę:& quid ſit legere & cãtare competenter: & ſic ergo probatur quòd ex preſentatione acquiritur ius ipſi præſentato: ita quòd patro. non poterit eum auocare licet poſſit aliũ præſentare.
11 † & tale ius acquiritur præſentato, quòd cogitur Epiſcopus eum inſtituere, niſi habeat iuſtam contradicendi cauſam:&ſi nõ inſtituat,dãtur duo remedia.de quibus in ſeq.quæſtione dicam. quòd acquirat ius præſentato talis præſentatio,ponit Petrus de Ancharan.in c. primo de inſtitu. libro ſexto.& tale ius acquiritur ad rem non iure. hoc eſt in beneficio ante inſtitutionem ſicut electio.licet adhuc patroni dicantur eligere: de hoc Pano.in c.ij.e.& in rubr.de elec.& hoc põt habere locũ, etiã ſi primus præſentatus per patronũ appellauerit cõtra patr. volentẽ ſecundũ præſentare.& poſito ꝙ non appellaret cõtra Epiſcopum non ordinantem,vel patronum variantem adhuc poterit patronus variare accumulando alterum non tamen totaliter remouendo iam præſentatos. Panormitanus in capitulo cùm autem.in primo notabili.eodem.& in capitulo quod autem. in ſecundo notabili. eodẽ. Ioannes Andreas in capitulo cùm autem.vbi ſe remittit ad regulam in re communi.lib.vj.in mercu.in fine.& quòd præſentato competat ius non plenũ ſed ad petendam confirmationem vel inſtitutionem abEpiſcopo,tenet Panormit.in cap.nobis.in iiij.notab.de iurepat.clariùs & latiùs in capitulo cum Bertoldus.in tertia columna. & ſequenti per totam.de re iud.Item ad petendum intruſum remoueri tenuit ibidem Panormi. Sed intelligit procedere duo prædicta quando vnum tantũ prę-ſentauit,quem Epiſcopus ſine cauſa recuſat inſtituere &patron.perſeuerat in eadem voluntate. Si autem
duos

duos ſimul vel ſucceſſiuè: tunc neutri competit ius petẽ.ſed poteſt Epiſcopus eligere quem velit, niſi primum malitioſè recuſaret admittere: quia tunc tenebitur ſibi prouidere de alimẽtis, donec de beneficio prouideatur.c.paſtoralis.& ibi Panormit.eod. † Si autem 12 vnum tantum præſentauit, quem Epiſcopus ſine cauſa recuſat inſtituere, & patro. perſeuerat in eadem voluntate: tunc præſentatus poteſt agere cõtra Epiſcopum, vt eum inſtituat per illud c.& c.dilectus.de offi. legat. & ibi glo.j.quæ facit differentiam inter præſentatum à laico: & tunc acquiratur: quod.ſ.dixi. & præſentatũ à clerico vel collegio: vt tũc acquiritur ius fortius præſentato: vt ibi plenè. ſecus ſi alium patronus præſentaret æquè idoneum: vt Archi. latè in c. decernimus. xvj. q.vij.in gl.& ſic videtur quòd omnia prædicta procedant in præſentato à vero patrono. ſi autem patronus ſimulatus qui adhuc non eſſet in poſſeſſione præſentandi pſentet: & Epiſcopus inſtituat vero patrono præſentare poſtea: tunc inſtitutio dicitur nulla ipſo iure, patrono vero perſeuerante in contradictione: vt ibi Panorm.in d.ca.cùm Bertoldus.colum.v.in prin.& in fin.præcedentis gl.j.in c.paſtoralis.eo. Si verus patro: nullum præſentaret infra ſex menſes: tunc remittit ſe ad nota.in deciſ.ccclvij.& ad ca.illud.eod.vbi dixit ſe latiùs dixiſſe: quia ſ.dixi præſentatum habere remedium contra Epiſcopum non admittentem ipſum. Ideo ſequitur ſecundus articulus.

¶ Secundus articulus.

SVMMARIVM.

1 *Præſentatus legitimè quæ remedia habeat contra ordinarium non admittentem eum.*

2 *Præſentatus legitimè non admiſſus ſuperiorem adire poteſt.*

 3 *Præſen*

3 *Præſentatus legitimè contra præſentantem, ne alium præſentet non poteſt appellare.*
4 *Patronus contra Epiſcopum non inſtituentem præſentatum agere poteſt.*
5 *Patronus minus idoneum præſentans, an priuetur iurepatronatus.*
6 *Patronus ſcienter indignum præſentans iure præſentandi illa vice priuatur.*
7 *Priuilegio priuatur qui ipſo abutitur.*
8 *Beneficium cum vxore nemo poteſt tenere.*

SEPTIMO quæro, quot vel quæ remedia dentur contra ordinarium non inſtituentem idoneum præſentatum ipſi præſentato.
1 †Ad hanc queſtionem reperio gl. j. in c. paſtoralis. reſpondentem quòd poterit interponere appellationem ad ſuperiorem, quando ſine rationabili cauſa recuſat eũ inſtituere: & tali appellatione debebit Epiſcopus differre, quando patronus alium non præſentat, ſed perſeuerat in ſua præſentatione: qa ſibi præſentato tunc eſt acquiſitum ius aduerſus talem ordinarium ad peten. inueſtiturã. Item aduerſus alium inſtitutum ſine legitima præſentatione. c. cum Bertoldus. de re iudi. vbi text. clarus quòd licet præſentatus per heredem illius, cui curia fuit pignorata, fuerit inſtitutus: tamen præſentatus à vero patro. licet cõtra eum fuerit lata ſententia: quia non comparuerat: tamẽ probata iuſta abſentia obtinuit à Papa dictam ſui præſentationem ſortiri effectum. cap. decernimus. xvj. q. vij. vbi in contemptum Epiſcopi remouetur inſtitutus non legitimè præſentatus, & per patronum legitimè præſentatus admittitur: & ibi gloſſa notab. Epiſcopũ cogi ſua retractare facta non legitimè. Amplia iſtam deciſionem procedere etiam ſi patronus aliũ vel alios accumulaſſet præſentando: quia idoneior poterit appellare. Panor. in c. cum autem. in verſ. item dubitatur. de iura

de iurepa.per plura iura:& licet appellet vt inſtituatur non tamen appellat vt alius non præſentetur:quia patronus poteſt plures accumulare vt ibi.& in c.paſtoralis.eo.fallunt prædicta quando Epiſcopus haberet cauſam.Panor.in c.cum autem.in fi.eo. & per ſ.d. ¶†Secundum remedium ponit Panor. in d.cap.paſtoralis, quòd per modum querelæ adeat ſuperiorem, & petat illum cogi ad inſtituendum eum,per nota.in c.ex parte aſtenſis.de conceſ.præben.no.per glo.ibi,& per Panor.pen.col.ver.ſed dubium eſt.vbi tenet quòd archiepiſcopus poteſt cogere epiſcopum ad inſtituendum, per c.nullum.de iurepat.vbi cogitur conſentire donationi iuriſpat.quæ fit eccleſiaſtico loco. Epiſcopo autẽ negligente tenet Panor.in d.ca. ex parte. quòd poterit Archiepiſcopus. Et de ſecundo iſto remedio dixit Panor.idem in c.cum Bertoldus.de re iud.ad iſtam q.vide quæ ſ.dixi.q.lv. ¶†Octauo quæro an præſentatus legitime poſſit appellare contra ipſum patronum; vt non præſentet alium.Ad hoc reſpondet Panor.in c.paſtoralis. quòd non : quia ius canonicum permittit ipſi patrono variare poſt præſentationem accumulando vt ſ.dixi in vj.q.per cap.quod autem. eo: ergo non debet poſſe contra patronum appellare:quia appellaret contra ius:quæ appellatio non valet.Spec.in titulo de appellat.§.ij.ver.xxiij.& xxxvij.l.ij. ff.de appellat. refun: vel non.l.fi.eo quia non poteſt appellari quod aliquid non fiat quod de iure fieri poteſt. l.ex conſenſu. §.fi.de ap.c.cũ nobis olim de elec. c.j.de his quæ fiunt à maio: par.c.& cap.ex ore circa fin.Archi.in c.decernimus in verbo offerant.xvj.q.vij. Item durũ eſt contra ſtimulũ calcitrare vt dixit Chriſtus Saulo Actuum ix.¶†Nono quæro An patro.poſſit agere contra epiſcopũ non inſtituentem præſentatũ.ad hoc reſponderi poteſt ꝙ ſic ar-

2 3 4

guendo à fortiori. Nam ſi patro. poteſt agere contra epiſcopũ vt iam factum retractet: id eſt vt non legitimè præſentatum & inſtitutum remoueat in eius Epiſcopi contemptum.d.c.decernimus. xvj.q. vij.c. illud. c.ex inſinuatione. eo. & vt per eum alius præſentandus inſtituatur: ergo multofortius à principio poterit agere vt cogatur Epiſcopus iam præſentatũ inſtituere: quia ſi hoc poteſt facere præſentatus multofortius ipſe patronus à quo præſentatus habet ius. Item quia patroni intereſt & adhoc tenetur vt eccleſiæ prouideatur.d.c.decernimus.ergo videtur ei conceſſum totum quod eſt neceſſarium. Antecedens ad illud.l.illud. ff.de acqui. here. in gloſſ. acquiſiuiſſe.l. ad rem mobilem. l.ad legatum. ff. de procu. Ita in terminis tenuit Archan.d.c.decernimus: ſcilicet quãdo Epiſcopus iam inſtituiſſet alium non legitimè præſentatum: tunc & legitimè præſentatus & patro. poſſunt contra talem inſtitutum remouendum agere vt legitimè pręſentatus inſtituatur: aliàs poteſt ipſe Epiſcopus puniri: vt in c.paſtoralis. eo & ita teneo quod patro. agat cum ſua interſit vt eccleſiæ prouideatur.c.non ſolent.& ibi gl. plures adducit concor.ij.q.vj. Fallit iſta concluſio quãdo patroni adinuicem ſe impedirẽt diſcordes in præſentatione: quia poſt quatuor menſes ſi non concordant, Epiſcopus prouidebit eccleſiæ.c.quoniam.eo.Itẽ fallit in caſibus in quibus poteſt ſperni præſentatio patroni de quibus.ꝟ.in xiij.q.Hoſti.in §.quid iure eo.

5 ¶ † Decimò quæro: quia debetur honor patrono in præſentando: quid ſi præſentet vnũ non idoneũ ſcienter, an priuetur iurepatro. ipſo iure pro ea vice vt amplius præſentare non poſſit. huic q. reperio gl. negatiuè reſpondentem quòd non priuatur, intelligendo de patrono laico. Si autem de patrono eccleſiaſtico vel eccleſia

cleſia colegiata loquimur: tunc ſecus eſt:quia tũc priuatur.& ibi aſſignat rationem diuerſitatis inter tales patronos.gl.ij.multum not.in c.cùm vos.de offi.ordi. de qua differẽtia latiùs dicam in xiij.parte. Et probat iſtam ſolutionem iſte tex.qui vult ordinariũ loci debere ponere iconomos, qui habeant curare bona eccleſiæ & illa reſeruare futuro inſtituto & regere eccleſiam.Sed contra illum textum videtur facere text. in auten.de ſan.Epiſ.§.ſiquis oratorij domum.col.ix.vbi ſi patronus dignos præſentauerit Epiſcopus ordinari procuret: ſi autem indignos præſentauerit:tunc quos meliores putauerit ordinari procuret. & ille textus fecit magnam difficultatem inter doctores iuris ciuilis, & canonici:aliqui enim volunt quòd per talem prẹſentationem indignam patro. nõ priuetur per illum tex. ipſo iure. aliqui quòd ſic.Et quòd Epiſcopus debet inſtituere & præſentare:iſta etiam differentia eſt.cv.poſita in repetitione capi.j.de accuſa.gloſ.firmiter tenet quòd ſi eſt patro. eccleſiaſticus priuatur ipſo iure immò etiam à perceptione ſui beneficij ſuſpenditur.glo. à collatione extra de clerico excõmunicato depo. vel inter.minit.Si laicus non.nec ob. §.ſiquis quia procedit de iure ciuili quod non attenditur in ſpiritualibus vel quaſi:quæ ſpectant ad forum eccleſiæ.& ſic canonicum. Breuiter omiſſa longa diſputatione quæ fieri poſſet vt ibi per Ioan. Andr.qui refert Zaba. in d. cle. j.in xiij.q.eo. qui vult. ꝙ priuetur ſi in illa perſeueret vſque ad ſex menſes:credo quod loqui voluit de quatuor menſibus. †Teneo quod Epiſcopus debeat poſſe 6
ordinare vnum & patronus priuetur ex præſentatione indigna ſcienter facta ipſo facto pro illa vice, dico iure prẹſen.per.§.ſiquis.Nec ob.reſponſio Io. And. ad §.ſiquis quod poteſt intelligi in patrono. ſcilicet ꝙ

procuret Epiſcopus ordinari quoſcũque meliores putaueritindigno præſentato per patronum, quaſi ipſe patro.poſſet iterum præſentare:quia ibi poteſtas præſentandi confertur in ipſum Epiſcopũ,dum dicit quoſque putauerit meliores:non dicit de patrono.¶ Secũdo quia lex habet maiorem confidẽtiam de prouiſione,quã facit Epiſcopus, quã de prouiſione laici, qui à principio voluit ſancta Dei prophananda indigno cõmittere.contra illud quod dicitur in §.fi.aut.vt cle.æ.ce.colũ.v.Ad hoc faciunt aliæ rationes & auctoritates Panor.in d.ca.cùm vos.allegãtis Inno.Hoſtien.domi-
7 nos de Rota,Io.de Ligna, & Barto.hoc tenẽtes.† Vltimò concludit quia ius patroni ex gratia & priuilegio conceſſum eſt ipſi patrono. ca.iij. eodem. & ſ. dixi in prima parte in diffinitione iuriſpa.Abutendo ergo tali priuilegio deberet priuilegio grauari. ca.gratũm. de poſtu.præla.ca.priuilegium.ij.q.iij. Non ob. quod dicit Io.And. quòd poteſt patro. præſentato vno adhuc variare capi.cum autem.ca. quid autem.c. paſtoralis. eo.licet ipſe non allegat:ergo eodem modo etiã quando non idoneum & multofortius deberet poſſe variare:quia iura facilius permittunt variationem, vbi actus eſt nullus,quàm vbi eſt validus. capi:noſti. de electio.
8 quod non reperitur.allegat.ca. diuerſis.de cleri.coniuga.vbi non bene conuenit pſalteriũ cum cithara:ideo non poteſt quis tenere beneficium cum vxore:ideo poteſt actum nullum tenere ſcilicet beneficium omittere:quia dico procedere dictum Ioã.And. vbi quis non peccaret præſentando non idoneum:quia tunc debet puniri in illo actu præſentandi in quo peccat:ſicut punitur & Epiſcopus, qui ſcienter negligit inſtituere idoneum nulla ſubſiſtente legitima cauſa.c.paſtoralis eo. Tertiò pro prædicta opinione facit: quia patroni debent

bent eccleſiam defendere, & omnem ſuam ſolicitam operam intendere, ne operatio aliqua noxam attingat contra eccleſiam. c. filiis. xvj. q. vij. Sed præſentando nō idoneum non dicitur defendere, ſed magis opprimere. ergo deberet incurrere pœnas illius capituli. ſ. excommunicationis & reſtitutionis damni & intereſſe. facit quod dicit Bar. in l. cum quidam. in prin. de lega. ij. quā do alicui committitur electio vt in meram voluntatem: tunc poteſt eligere ſecundum voluntatem: ſecus quando committitur alicui electio vt bono viro: quia tunc debet eligere magis idoneum vt in caſu noſtro: patrono datur pręſentatio vt viro bono: quia tunc debet eligere magis idoneum. d. c. filiis. Quartò pro hac concluſione facit nota. doc. Panor. poſt gloſſ. iij. in c. conſtitu. ij. de appella. vbi tenet quod eligentes in foro conſcientiæ peccant quando non eligunt idoneiorem, dato quod idoneum eligant: quanto ergo fortius in caſu noſtro vbi eligit non idoneum ſcienter: quia tunc doloſe facit: ideo tunc deberet priuari: vt dixit Bar. in d. l. cum quidam. etiam quando alicui ſpectaret electio in meram voluntatem, ſi doloſe eligit non deberet amplius poſſe eligere. Hanc concluſionem teneo vt eccleſię vtiliorem & equiorem. Quid ſi præſentaret religioſam perſonam profeſſam an dicatur indignus ad eccleſiam ſecularem. Latè diſputatur in deciſione noua cclij. incip. in religioſo. & concluditur ꝙ ſit nulla. ſed patronus excuſatur à culpa vt ibi latè.

¶ Articulus tertius huius ſextæ partis.

SVMMARIVM.

1 *Patronus laicus præſentando variare poteſt: eccleſiaſticus autem nequaquam.*

2 *Patronus ante Epiſcopi inſtitutionem factam variare poteſt: poſt autem non.*

3 Patroni plures ſi fuerint poſſunt variare: ſi tamen concordes ſint in præſentatione.
4 Patronus variãs à præſentatione digna, ea non priuatur alia non ſequuta.
5 Epiſcopus an aliquando poſſit quem velit præſentatorum inſtituere.
6 Præſentatus præfertur qui maioribus meritis iuuatur.
7 Voces plures habens in eligendo diuidere non debet.
8 Præſentatio excommunicatione ſpernitur.
9 Præſentatio contemnitur patronorum diſcordia.
10 Præſentatio ſpernitur ob futurum ſcandalum.
11 Præſentatio litis mota contemnitur.
12 Præſentatio malafide ius poſſidentis patronatus ſpernitur.
13 Poſſeſſor malæfidei quis ſit & quis bonæ.
14 Præſentatio ſpernitur vbi ius non reperitur.
15 Præſentatio poteſt ſperni ob defectum quaſi poſſeſſionis.
16 Præſentatio ſpernitur propter apparentiã iuris alterius.
17 Præſentatio ſpernitur ob aliam à prælato conſenſu patroni factam.
18 Præſentatio contemnitur vno patronorum contempto.
19 Præſentatio abbatis ſpernitur facta capitulo non vocato.
20 Præſentatio patroni tribus ex cauſis poteſt ab Epiſcopo ſperni.
21 Epiſcopus quando & qualiter dicatur præſentatum ſpernere.
22 Præſentatus inſtitutioni non cogitur conſentire.
23 Matrimonium liberum eſſe debet omnibus, ad quod nemo cogitur.
24 Electio quale ius det electo.
25 Ius præſentandi vnico præſentationis actu quæritur.
26 Ius præſentandi nec emi nec vendi poteſt.
27 Patronus propriè quis ſit.
28 Præſentatio habentis cauſam à non valente præſentare non ſpernitur.
29 Præſentatus inuitis populis inſtitui non debet.
30 Rigor relaxatur, vbi ſtrages timetur.
31 Scandalum vt vitetur is qui habilis eſt, inhabilis reputatur.
32 Rigor iuris temperatur ſi ſcandalum timeatur.
33 Scãdalum potius oriri permittitur quàm vt veritas ipſa deſeratur.
34 Præſentatio infra quantum tempus fieri debeat.
35 Patronus laicus infra quatuor menſes præſentare debet.
36 Patronus laicus cum eccleſiaſtico infra ſex menſes præſentare debet.
37 Patronus actualiter debet præſentare: nec ſufficit eligere.
38 Coram aliquo fieri quando aliquid dicatur.
39 Ius præſentandi ad Epiſcopum deuoluitur ſi tempus debitum elabatur.

40 Epiſcopus

40 *Epiſcopus duobus caſibus ſine præſentatione poteſt inſtituere.*
41 *Tempus patronis datum ad præſentandum an ſit continuum vel vtile & quando incipiat currere.*
42 *Tempus præſentandi vtile quod ſit.*
43 *Tempus præſentandi ad prælatum deuolutum quantum ſit.*
44 *Præſentandi deuolutio iuriſpatronatus ſit ad prælatos gradatim cum integro præſentandi termino.*
45 *Præſentatio digni facta à parte maiori præfertur.*
46 *Præſentatus dignior cæteris paribus eſt præferendus.*
47 *Præſentatio quomodo dicatur fieri à parte maiori.*
48 *Præſentatio facta aliquo collegio à maiori parte eiuſdem debet fieri.*
49 *Præſentatio omnium patronorum requirit vocationem.*
50 *Approbari debet ab omnibus quod omnes tangit.*
51 *Peregrinus præſentari poteſt.*
52 *Præſentatio cuius efficacia vel effectus ſit.*
53 *Inſtitutio an poßit fieri ſine præſentatione.*
54 *Legatos de latere inſtitui ſine præſentatione.*
55 *Præſentatio quòd ius tribuat præſentato.*
56 *Præſentatio fieri poteſt ab abſente & de abſente.*
57 *Beneficium poteſt abſenti conferri.*
58 *Præſentatio non ſit per capitulum ſede vacante.*
59 *Præſentatio plus iuris confert quàm inſtitutio.*
60 *Forma præſentationis quæ ſit.*
61 *Vitium præſentati tempore præſentationis ipſam vitiabit.*
62 *Præſentandi ius per literas epiſcopi probatur.*
63 *Facta præſumuntur cum ſolemnitatibus debitis facta.*
64 *Præſentatio an fieri poßit per loci poſſeſſorem.*
65 *Præſentare eſt fructus induſtrialis.*
66 *Poſſeſſor malæfidei præſentare nequit.*
67 *Malæfidei poſſeſſor quis dicatur.*
68 *Pignora ſunt ſoluto debito reſtituenda.*
69 *Commoditas ineſtimabilis quare in creditorem non tranſeat.*
70 *Maritus an poßit præſentare in fundo dotali in quo eſt iuſpatronatus.*
71 *Præſentatio facta à pupillo præfertur præſentationi à marito facta.*
72 *Tutor non ſemper pro tutore eſt habendus.*
73 *Patronus an poßit præſentare ad probandam vacaturam.*
74 *Præſentandi poteſtas nemini datur in ſpecie.*
75 *Procurator generalis ad omnia negotia an poßit præſentari.*
76 *Præſentatio ad titulum an impediat præſentationem patroni poſt mortem rectoris.*

77 *Patronus prælato miniſtros non eligit.*
78 *Præſentatio facta ſecundo loco Epiſcopo per patronum præfertur ei quæ facta eſt vicario inſtituere non valenti.*
79 *Patronus exemptus an teneatur epiſcopo ordinandos præſentare.*
80 *Præſentatio alternatiuè fieri poteſt.*
81 *Præſentare quid ſit.*
82 *Inſtituere differt ab eo quod eſt inueſtire vel conferre.*
83 *Diſputatio vana nominum pertinacibus relinquitur.*
84 *Inſtitutio canonica quæ dicatur.*
85 *Poſtulare quid ſit.*
86 *Eligere quid dicatur.*
87 *Electio,poſtulatio,præſentatio.& confirmatio in quibus differant.*
88 *Nominare quid ſit,*
89 *Patronus an poſſit ſeipſum præſentare.*
90 *Præſentatus differre debet à præſentante.*
91 *Præſentare ſeipſum poteſt patronus in caſu neceſſitatis.*
92 *Miſſa potius omitti debet quàm in loco prohibito audiri.*
93 *Legi humanæ derogat neceſſitas.*
94 *Donatarius patronum præſentare poteſt.*
95 *Pater filium præſentare poteſt.*
96 *Patria poteſtas in ſpiritualibus non attenditur.*
97 *Præſentatio facta eccleſia vacante valet,licet patronus ante vacationem eccleſiam alteri contulerit.*
98 *Ius præſentandi an poſſit competere vni prælato in alia eccleſia.*
99 *Prælatus vnius eccleſiæ quando poſſit in alia eccleſia ius præſentandi habere.*
100 *Clericus aduena vt præſentari & inſtitui poſſit literas debet habere commendatitias.*
101 *Patronus an poſſit permutare,præbenda ſine ſuo conſenſu permutata.*
102 *Permutatio præbendæ ſine patroni conſenſu non eſt fienda.*
103 *Tempus an taxetur Epiſcopo ad inſtituendum ſicut patrono ad præſentandum.*
104 *Præſentatio an poſſit in eccleſia collegiata fieri.*
105 *Neglecta præſumuntur quæ notabilia, niſi ſpecialis mentio de eis fiat.*
106 *Præſentans tertium duobus iam præſentatis in curia litigantibus an victori teneatur.*
107 *Patronus an poſſit præſentare eccleſia per acceptionem ſecundi beneficij vacante.*
108 *Patronus laicus eccleſiaſtica perſona non dicitur.*

VNDEC

VNDECIMO quæro: an poteſt patro. poſt præſentationem factam de idoneo variare alium præſentando. Ad hoc breuiter 1
ſunt iura clara quæ volunt patronum laicum poſſe alium præſentare æquè idoneum. d. c. quid autem. & c. cum autem, ca. paſtoralis. c. fin. eo. ſecus eſſet in patron. eccleſiaſtico vel eccleſia collegiata quæ haberet rationem præſentandi. de diuerſitatis ratione loquitur glo. iij. in c. conſtitu. ij. de appel. Melius in c. cum vos. de offi. or. latius ĩ. dicã in xiij. parte: quia patronus eccleſiaſticus habet longius tempus ad præſentandum quàm laicus, ideo non variat. Fallit hoc quando patron. eccleſiaſti. eſſet patro. vt ex patrimonio patris laici, quia tunc poteſt variare. Panorm. in cap. cum dilectus. in ſecũdo notab. eod. Iſtam concluſionem intelligo vt ſupra dixi in vj. quæſt. ſcilicet quod poſſit accumulando variare non totaliter recedendo, & hoc tenet Panor. in d. c. quod autem. & in d. c. cum autem.
†Secũdò intelligo quod patronus poteſt variare, ſ. ante 2
inſtitutionem Epiſcopi, poſt autem inſtitutionem factam per epiſcopum, tunc non poteſt amplius variare: quia ius dicitur quæſitum primo præſentato. d. c. quod autem. melius in c. ſi tibi abſenti. de præben. in vj. vbi dicitur quòd acquiritur poſt collationẽ Epiſcopi, ita quod eius cui collatum eſt proprium dici poteſt: dato quod etiam non ſit præſens, ita quod alteri conferre non poteſt. & in ca. decernimus. xvj. q. vij. vbi dicitur præſentatio dat ius ad beneficium: inſtitutio autẽ dat ius in beneficio. Panorm. in c. quærimoniam. in fi. eo. ſic etiam dicitur quod ſolum ius præſentandi competit patronis ſiue ſint eccleſiaſtici ſiue laici. hoc eſt ſolùm poſſunt præſentare non conferre. Panorm. in cap. conſuluit. & c. fi. eo. licet alia emolumenta debeantur,

vt ſ.

vt ſ̃.dixi,& infra latius dicam.fallit quando eſſet talis patronus qui haberet ius conferendi: quia etiam tunc poſſet conferre.c.conſuluit.per Panor.eo.cum apoſtilla ibi & melius in glo.penult.in c.quia clerici.eodem.
3 †Tertiò intelligo prædictam concluſionem quod patronus poteſt variare & procedere,ſiue vnus ſit patronus tantum,ſiue plures laici, dummodo cõcordent in præſentatione poterunt variare. Si autem diſcordarét attenditur.cap.ij.iij.& ĩ.eo.Si autem vnus eſſet laicus, alius eccleſiaſticus, tunc nõ poſſet variare, vnde ſi ambo præſentauerunt vnum idoneum ſi laicus poſtea vellet alium præſentare,tunc non deberet eum Epiſcopus inſtituere:vt per Ioan.Andr.in regula in re communi, in mercuriali.& Panor.in d.c.cùm autẽ.& poteſt forte illa eſſe ratio: quia ſicut patronus laicus poteſt gaudere priuilegio clerici quãdo eccleſiaſticus eſt ſibi cõpatronus,vt habeat longius tempus ad præſentãdum, vt no.in c.vnico.eod.in vj.ratione connexitatis vel cõmunionis quam habet cum clerico,vt ibi plenè not.& ĩ.dicam in xxj.q.j. ca.ſic videmus.quando quis habet rem cõmunem cum pupillo gaudet priuilegiis ipſius pupilli,ratione connexitatis & indiuiduitatis iuris l.ſi communem fundum.ff.quemadmo.ſer.ami. Sicut ergo patronus laicus ſentit commodum in vna ratione connexitatis clerici,non etiam debet eſſe mirum ſi in alio debet eſſe incommodum. l.eum qui.ff.de iureiur. l.ſecundum naturam.ff.de regu.iur. & ſic non poterit aliquo modo variare patronus laicus, quando habet alium compatronum eccleſiaſticum. Quartò intellige prædictam concluſionem, niſi patronus pendente lite inter præſentatos malitioſè præſentaret tertium, qui per Epiſcopum admitteretur: quia tunc victor ageret & contra epiſcopum & contra patronum: vt dixi

vt dixi j.q.lv.in iſta parte. ¶ † Duodecimò quæro, quid 4
ſi patronus præſentauit vnum idoneum, poſteà variat, & non præſentat idoneũ, an priuetur: ita quòd poteſt Epiſcopus ipſe eccleſiæ prouidere de altero pręterquã de iſtis duobus. An verò debeat primum inſtituere idoneum, vel poterit quẽ velit de duobus præſentatis inſtituere: vt d.c.quod autem.& c.cum autẽ. Solutio.dico quòd non priuabitur patr.iure præſentandi per talem ſecundam præſentationẽ indignum: eo quia iam fecerat debitum ſuum præſentando dignum, quem tenetur Epiſcopus inſtituere: ſi non habet quid opponat. c.paſtoralis.eo.aliàs poteſt præſentatus Epiſcopũ moleſtare agẽdo cõtra eum vt s̃.in vj.q.huius partis: & ſic non poterit Epiſcopus eccleſiæ de alio prouidere quã de præſentato.c.decernimus.xvj.q.vij. Item licet patr. variare poteſt accumulando, non tamen poteſt primo præſentato ius quæſitum ex tali præſentatione auferre: s̃.in x. q. † Item nec credo quòd iſto caſu deberet 5
Epiſcopus habere electionẽ vt poſſit inſtituere quem velit. De iſtis præſentatis à patron. quando preſentatus eſt omnino indignus: puta quia neſcit legere, nec cantare, nec bonæ famæ eſt: prout diſtinguũt Io. And. Hoſt.& Pano.in d.c. paſtoralis. in glo. malitioſè. j̃.eo. Sed debet inſtituere primum præſentatum, non obſt. iura quæ Epiſcopo dant electionem vt capitulo quod autem.cap.cum autem.cap.paſtoralis.eod.quia ſi bene conſiderentur iura & gloſſa.ibi dant Epiſcopo electionem quando præſentati omnes ſunt idonei. Item ad Epiſcopum ſpectat prouidere, vt eccleſia dignis committatur, vt dixit Imperator in §.finali.authent.vt cle. qui recedũt.collatione quinta, ideo videmus quòd indignos poteſt reiicere, vt tota die videmus glo.in capitulo monaſterium xvj.quęſtione ſeptima.dixi ſuprà

in vj. proxima.q. ergo non deberet Epiſcopus habere electionem, vt poſſet hunc indignum inſtituere: imò ſi primus eſſet dignus, & ſecundus dignior, teneretur dignIorem inſtituere, nec debet eligere. hoc tenuit Pan. per illum text. in cap. paſtoralis. eo. vbi datur electio ſi ſecundo loco præſentatus eſt æquè idoneus ſicut primus: ergo à cõtrario ſi non eſt æquè idoneus non deberet habere electionem. † Item facit ad hoc: quia vbi vota ſunt paria, ille præferendus eſt qui maioribus iuuatur meritis. capitulo ſi forte lxiij. diſtinct. ſicut in ſimili dicimus de teſtibus: quòd vbi ſunt teſtes pares: tũc ſtatur dignioribus. gloſſ. fin. in c. j. de præſcri. in vj. facit. c. quoniam. de iurepa. ibi maioribus iuuatur meritis. Item quòd Epiſcopus habeat electionem, hoc non tantum committitur voluntati ſuæ meræ: ſed eius iudicio. ca. cum autem eod. Et ſic tanquam bono viro. l. fideicom. §. quanquam. de leg. iij. ergo idoneiorem deberet eligere & inſtituere. Nec ob. quod voluit Ioan. Andr. in ca. quod autem. & ibi gloſſ. quæ vult quòd ſit locus gratificationi cum pluribus concordan. apoſtillæ ibi: quia dico tunc eſſe locum gratificationi, quãdo omnia ſunt paria: vt in dictis capitulis: ſed vbi vnus eſt altero idoneior, tunc debet ipſum inſtituere. Nec obſtat expoſitio ſua quòd ibi verbum non intelligitur in quantitate bonitatis: ſed in eadem qualitate ſufficit, quòd non ſit malus. per c. quoniam. eo. quia dico quod imò illud verbum æquè, ſignificat parilitatem, & æqualitatem bonitatis in omnibus: quia de natura verbi æquè eſt partibus æqualitatem diſtribuere: vt ſi dicam primus, & filij fratris mei ęquè heredes ſunto: nã tantum habebit Primus ſolus quantum omnes filij fratris. l. interdum. ff. de heredi. inſtit. §. ſed ſi. vſque. inſtit. quibus modis inſt. Item in capitulo quoniam. erat

quis

quis à maiori parte electus. & ideo quia erat idoneus debebat admitti, licet à minori parte fuiſſet electus idoneior: de quo multum tunc dubitatur quis præferatur: & in foro conſcientiæ crederem quòd adhuc dignior deberet præferri, capitulo licet. & ibi gloſſa qui præſtantior. in ij. opin. viij. q. j. cap. illud. eadem cauſa. Archid. in d. cap. licet. in gloſſ. circa fin. concordat opi. quòd in neceſſariis deberet præferri idoneior, vt in electione prælati. ita loquitur cap. illud. cap. metropolitano. lxiij. di. cap. nec emeritis. & alia allegata per gl. Nec ob. cap. monaſterium xvj. q. vij. quia ibi non erat idoneior ſecundum gl. in d. cap. licet. Si verò ſumus in voluntariis, tunc ſufficeret, quòd aliquis præſentaret idoneum: quia ſufficit quòd bonum faciat, licet adhuc in iſto caſu crederem quòd in foro conſcientiæ teneretur patronus eligere magis idoneum omni alia cauſa ceſſante vt ſ. dixi in x. q. per Panor. in cap. conſtitutum. ij. de appella. quia eligentes tenentur prouidere eccleſiæ meliori modo quo poſſunt: eodem modo præſentātes, vt eſt tex. in ca. pen. & ibi gl. in verbo nihil. de elec. in vj. † vbi qui habet duas voces, ſi vult diuidere 7
eligēdo vnum nomine ſuo, & alium nomine dñi, non poteſt: quia qua conſcientia eligit nomine ſuo, eadem conſcientia deberet eligere nomine dñi, quæ vox non pōt diuidi: & ſic videtur qđ nō ſatis ſit eligere idoneū, qñ quis poteſt idoneiorē eligere. Nec ob. ꝙ liceat patrono variare: quia iſta variatio deberet intelligi, vt in melius valeret in fauorem eccleſię, vt in l. nonūquam. ff. de colla. bo. quia in malum non conceditur talis variatio. Iſta autem deciſio poſſet limitari, vbi ex tali pręſentatione poſſet ſequi aliquod ſcandalum: tunc potius deberet illum ordinare per quem remoueretur ſcandalum. argumento cap. quoniam eodem. propter

ſuturum ſcandalum euitandum à iure receditur. cap. cùm teneamus.de præbendis.& c.cùm ex iniuncto.de no.ope.nunc.gl.in d.c.quoniam. ¶Decimotertiò quęro,quibus ex cauſis ſpernitur præſentatio patroni: licet nõ reperiam ſpecialiter poſitam quæſtionẽ iſtam: tamen dico ex pluribus cauſis poſſe præſentationem
8 ſperni per patronum factam. ¶†Primò ſi præſentatus fuerit excõmunicatus:quia tunc poteſt Epiſcopus eum ſpernere ſecundum Lauren.gl.in c.decernimus.xvj.q. vj.Quæ quidem ex triplici cauſa poteſt contingere vt in c.certum.xj.q.iij.Hæc cauſa probatur per ea quæ ſ. dixi in j.cauſa acquirendi iuſpa.in iij.parte principali. in x.q.ſequitur Spec.in ti.de teſti. pñtis.§.ratio autem impetrantis.verſ. Item excipitur quod impetrans fuit excõicatus.tex.in c.poſtulatis.de cleri.excom.interdi. depo.mi.& ibi gl.dicit excom.vtrunque facere inhabi
9 lem conferentẽ & cui confertur.& ꝟ.q.xxxvj. ¶† Secundò poteſt ſpernere præſentationẽ patronis diſcordantibus, & præſentatis in omnibus æqualibus: quia tunc erit electioni,vel gratificationi locus:vt habetur in c.ſi duo.lxxix di.melius.in c.ſi forte. lxiij.di. quia in d.c.ſi duo.per fas fuerat facta talis præſentatio:aliàs autem habeat locũ.d.ca.ſi forte.& c.quoniã eo.vbi præfertur qui maioribus iuuatur meritis. Pano.in ca.quis aũt.ver.vltra gl.de iurep.cum pluribus conco.ibi omnibus aũt paribus tunc Eṗs expectat.An velint concordare patroni: ſi autẽ non cõcordant infra iiij. menſes, tunc Eṗs põt præſentare,vel ſine præſentatione ordinare ecclẽ ſiã per alterũ, ſicut ſibi melius videbitur ſecundum Deum.c.quoniã eo.in ij.reſpõſo.ꝟ.in vij. cau
10 ſa ſpernẽdi. ¶Tertiò poſtponere põt,vel ſpernere ipsã præſentationem, qñ non cõcordant patr.& non ſine ſcandalo poteſt aliquem illorum pñtatorum ordinare,
tunc

tunc magis omittet præſentationē potius quā ordinet de illis, ſed aliū poterit ordinare, vt ſibi melius videbitur ſecundū Deū.d.c.quoniā eo. nā à iure communi receditur vt futurū ſcandalū euitetur.d. c. cū ex iniuncto.de no.ope.nunc. c. cùm teneamur de præben. gl.in d.c.quoniam. Sed ſi epiſcopus hoc nō poteſt ſine ſcandalo facere:quia partes ſunt ita potentes, quòd nō auderet hoc facere, tunc pro extremo auxilio debet exportare reliquias,& claudere eccleſiam dum cōcordent.c.j.& ij.eo.c.cōſiderandum.& c. ſi plures. xvj. q.vij.& ibi glo.ponit notabilem diſt. quàm ſequitur Panor.in d.c.j.Si autem eſt diſcordia inter Epiſcopum & patronum,tunc ponet Epiſcopus economum: dum concordent.c.cum vos de offi.ordi.Aut eſt inter patronos diſcordia,& tunc expectat vſque ad iiij. menſes ſi ſunt laici:ſi autem clerici tunc per vj. poſtea inſtituet. c. quoniam eo.ſi de iurepatronatus eſt contentio. inter patronos tunc poteſt inſtituere vnum rectorē Epiſcopus & ille debet poſtmodum præſentari ab eo qui euincet iuſpa.ſecundū dictā glo. ¶ † Quartò ſpernere poteſt præſentationē patronorum ordinarius lite mota ſuper iurepat.vel ſuper quaſi poſſeſ.iuriſpatr.vt not.arg.c. ij.de his quæ vi metuſve cauſa fiunt. c.j. vt lite pendente.& c.conſultationibus:eo.in fi.vbi apparet,quod ſi verus patronus poſtea pręſentet vnum qui inſtituatur, tunc remouetur talis præſentatus per non habentē ius.ergo eodem modo à principio potuiſſet reiici & ſperni.do mi.de Rota deci.prima eo: in titu: in nouis.car. lxj.vbi tenent,quod lite mota ſi fuerit aliquis pręſentat⁹ & inſtitutus poterit poſtea remoueri per illum qui in cauſa obtinebit.& per c.conſultationibus.deciditibi gl.in verbo poſſidebat.in princ.quod quinto.& c. ¶ † Quintò poterit ſperni præſentatio illius

(margin markers: i i beside "Quartò"; i i beside "Quintò")

illius qui mala fide quaſi poſſidet iuſpa.quia etiam inſtitutus poterit remoueri vt ibi dicitur. Et illam gl.ſequitur Inn.ibi.ſ.quod poterit talis inſtitutus per malæ fidei poſſeſſorē remoueri,vbi conſtabit alium bonę fidei poſſeſſorem debuiſſe præſentare:ergo eodem modo à pr. ıçipio præſentationis ſi conſtabit illũ eſſe malæ fidei poſſeſſorem deberet poſſe illius præſentationem ſpernere Epiſcopus:quia tunc non debet Epiſcopus admittere:cùm ſibi ſit certũ illi malæ fidei poſſeſſori non cōpetere ius.arg.c.decernimus.xvj.q.vij.Nec poſtea cogitur retractare factam ſuũ Epiſcopus ſi talem admitteret.†Malæ autē fidei poſſeſſor dicitur qui
13 habet conſcientiã rei alienæ : bonæ vero qui poſſidet credens ſe dominum.ca.ſi verò.xxxiij.q.v.qui text.eſt no.ad hoc.& hoc intelligo,quãdo conſtat de tali animo poſſidentis. Si autem non conſtat, tunc diſtinguit Inno.in d.c.conſultationibus: & ibi Panor.vt per eos. Sed tunc nil ad propoſitum noſtrum:ſecus ſi verus patronus præſentaret qui nunquam fuit in vera poſſeſſione præſentan.quia ſi alius non præſentat,non deberet talem pręſentationem ſpernere:vel etiã ſi alius mala fide poſſideret. Panor.in ca.conſultationibus. in iij. nota.eo.Inno.in c.Cumana.de ele.nec talis erit remouendus vt ibi:licet in iſto ſecundo caſu,quando malus fidei poſſeſſor præſentaret, & verus patro. teneat Panor.quòd multa præſentatio admittitur. De quo etiã Pan.Pichus in l.Titia.§.Titia.col.lxxxij.in impreſſa. q.xxxix.de leg.ij.allegat Alexã.hoc tenere in conclu. lxxv.qui tamen hoc non dicit. ideo tenerem quòd à patrono præſentãs deberet præferri ex quo habet ius. d.c.conſultationibus.ita tenet Innoc.in c. Cumana.de elect.licet videatur tenere contrarium in capitulo in literis.verſ.itē nota.de reſt.ſpo.Sed ibi loquitur quãdo non

non cõſtabat quòd eſſet malæfidei poſſeſſor, ideo præfertur ſecus in cap. Cumana. Si autem conſtaret quòd alter eſſet malæfidei poſſeſſor. Panor. non firmat multum pedes in cap. Cumana. circa hoc: ſed dicit dictum Inno. ibi valde, notabile Panorm. Pichus in l. Titia. §. Titia. de le. ij. lxxxij. colum. tenet quod præfertur vox patroni, facit quod ſupra dixi in princip. quæſt. Idem dico quòd præfertur præſentatio patroni, quando etiam poſſeſſor bonæfidei prçſentaſſet: ſed fuiſſet cognitum de iure proprietatis ante inſtitutionem Epiſcopi, quia tunc præfertur patron. vt no. in d. c. in fi. col. eod. per Panorm. ¶ † Sextò per d. c. conſultationibus. in fi. 14
crederem ordinarium poſſe ſpernere præſentationem illius, quẽ videt non habere ius: eo quia ſi verus patronus poſtea præſentaret, cogeretur in ſui verecundiam remouere. d. c. decernimus. xvj. q. vij. Item non deberet quis admitti ad agendum illud quod actum non releuat. §. quibus. in prima conſti. C. ex hac deciſione poſſet inferre quòd ſpernere ordinarius poteſt præſentationem factam in eccleſia collegiata per patronum qui ꝓhibetur in eccleſia collegiata præſentare. c. nobis eo. tit. niſi ſibi ius à principio reſeruauerit à ſede apoſtolica. vt ibi licet Panor. faciat diſtinctionẽ inter prçſentationem ad præbendã in eccleſia collegiata, & illã poteſt ſecundum Panor. in ca. poſtulaſti. eo. in fi. etiam ſine reſeruatione facere: non autẽ eligere ad collegiatã eccleſiam vt ibi per eum. Et Ioan. And. & in dicto cap. nobis. † Item per ſupra dicta credo quod Epiſcopus 15
poſſet ſpernere prçſentationem factam à non habente quaſi poſſeſſionem iuriſpatron. ſ. dicta ratione, quia ſi inſtitueret, poſſet poſtea cogi retractare in verecundiam ſuam. Panor. in d. c. conſultationibus. in fi. no. eo.
¶ † Septimò ſpernitur præſentatio illius qui fuit in 16

poſſeſſione præſentandi: & præſentauit: ſed antequam inſtituatur præſentatus per patronum apparet de proprietate ſecundi tunc cauſa poſſeſſionis abſorbetur per cauſam dominij vel proprietatis. cap. cùm dilectus. de cauſa poſſeſſionis & proprietatis. Secus ſi Epiſcopus vel ordinarius ad inſtitutionem veniſſet antequam appareret de proprietate iuris: quia tunc poterit & debebit ſpernere præſentationem veri patroni. Cum indubio præfertur ille, qui eſt in quaſi poſſeſſione præſentandi.d. c. conſultationibus.in fine. Immò etiam ſiquis eſſet in quaſi poſſeſſione violenta debebit admitti ab eo præſentatus. domini de Rota, cclxviij. deciſ.in nouis in lxj. charta. ſed ſi conſtaret etiam poſt inſtitutionem deponitur. Panor. ibi in ſecunda & fi.colum.in d.c.cõſultationibus. Archi.in ca. eum qui.verſi. inuaſor. de præben. in vj. vbi idem tenendo adducit plures allegationes. fallit quòd ſupra dixi quando lis fuiſſet mota quia ſi tunc infra vj. menſes lis non terminetur vel iiij.à tempore vacationis, poteſt ordinarius inſtituere ſpreta præſentatatione. Cum hoc vt ille poſt inſtitutionem præſentetur ab eo qui euinceret.capitu.ſi verò capi.eam te.eo. glo. in cap.ſi plures.xvj.q.vij.Innoc.lata in capitu.ij. de in integ.reſtitu.& ſupra.in ſecundo caſu ſperne eum. Et notandum eſt quòd ſi iſto caſu durante: mandaretur legato vel legatis quòd ad præſentationem illius qui obtinuerit eccleſiá ordinet, intelligitur: id eſt ordinari faciat per illũ ad quem inſtitutio pertinet.text.eſt clarus & nota.in c.ſuper eo de offi.delega. circa fi. ¶ † Octa-
17 uò ſperniter præſentatio patroni quando de conſenſu patroni prælatus eccleſiæ præſentauit vnum ordinandum ordinario qui ordinatus fuit: nam ſi patronus poſt mortem illius rectoris præſentati vellet

alium

alium præſentare, non admitteretur: quia ſibi preiudicium fecit conſentiendo primæ præſentationi. hoc dicitur in cap. poſtulaſti.eo. omiſſa diſputatione doc.qui ibi volunt quòd etiam quando prebuit aſſenſum ꝙ non ꝑ hoc ſibi preiudicetur: quia aliàs aperiretur via vacaturis cõtra c.ij.de ꝑben.Sed illa diſputatio nõ ꝓcedit,vbi eſſet talis cõſuetudo vt etiã habetur in c.relatũ.de prebẽ.vbi poſtquã quis eſt receptus in canonicũ licet nõ vacet prebenda tñ tenuit promiſſio de prima vacatura. Ideo ex honeſtate & debito tenetur Eps cõferre poſtea vacantẽ.ſic in d.ca.poſtulaſti nõ poteſt patronus variare qui primo pręſentato conſenſit. & ſic ſibi fecit pręiudiciũ:quia dato ꝙ de rigore vellet variare,ille tamẽ remanebit, & ſaltem debebit habere alimẽta:vt Panor.ibi poſt alios.ſecus ſi nõ prębuit patronus aſſenſũ:quia poterit aliũ præſentare.c.principali.lxiij.diſ.& ibi gl.ij.quę vult ꝙ ad patronũ nõ ſolum ſpectet electio pręlati:ſed & aliorũ.ſ.diaconi & ſubdiaconi vt in c.Eleuterius. xviij.q.ij. §. ſiquis oratorij domũ.de ſanc.epiſ.col.ix.c.ad hoc.de offi.vic.vbi no. gl.j. ꝙ nõ põt ſine cõſenſu patroni quis ius conferre percipiẽdi aliquid perpetuum. ¶ † Nonò puto poſſe ſperni 18
pręſentationem factã ab aliquo vel aliquibus patronis cęteris nõ cõueniẽtibus vel interuenientibus in pręſentatione tali:quia vnus omiſſus poſſet agere de cõtẽptu & plus operatur contẽptus vnius quã multorũ cõtradictio,vt habetur in c.venerabilẽ.de elec.& in c.decernimus.xvj.q.vij. Lapus relatus ꝑ Card.cle.ij.ver.vt facilius eo. Io. An.in regula in re cõmuni in mercurialibus. ¶ † Decimò poſſet ſimiliter ſperni pręſentatio fa 19
cta ab Abbate vel alio prælato ſine conſenſu capituli vel maioris partis quando tale ius præſentandi ſpectabat eccleſiæ: vt in c. nouit. & in ca.quanto. de his

quæ fiũt à præla.in c.ea noſcitur.per Panor. latè eo.Ni
ſi priuilegium vel conſuetudo aliud ſuaderet. Panor.
ibidem. ¶ Decimoquartò principaliter quæro: quo-
modo dicatur ſperni præſentatio patroni ab ordina-
rio,vel quomodo in præſentatione dicatur ſperni pa-
20 tronus. † Huic quæſt. reſpondet Archi in c. decerni-
mus.xvj.q.vij.quod tribus modis dicitur ſperni. Pri-
mò ſi non vocatur cũ comodè poſſet expectari: vel ſi
vocatur & adeſt:& expellitur:ſiue ſi adeſt nõ admitti-
tur ad conſilium, aut non auditur. glo.ij.in c.obeunti-
bus.xiij. diſt. ex tribus autẽ cauſis poteſt ſperni patro,
per c.certum.ij. q.iij. dixi ſ. in xiij. q. huius partis vbi
poſui primam cauſum quare poſſit ſperni patroni prę
21 ſentatio. ¶ † Decimoquintò quæro. Quomodo præ-
ſentatum dicatur ſpernere ordinarius. Solutio:ſiue ex
preſſè ſiue tacitè dicat vel verba æquipollentia:vt pu-
ta non recipio te:vel te non admitto:dicitur vnum prę
ſentatum ſpernere:puta duobus præſentatis vnum in-
ſtituit,ſine effectu aliter:nam effectualiter dicitur alte
rum ſpernere vel reprobare.c.cùm dilectus.in fi.eo. &
in c.paſtoralis.eo. Primum autem dictum probatur in
c.parſimoniam.per illum tex.xlj.diſt.facit text. in cap.
cùm autem.eo.vbi relinquitur iudicio Epiſcopi quan
do ſunt duo idonei præſentati quem velit admittere:
quomodo ergo cunque ſuum iudicium propalauerit
22 dicitur admittere & alterum reprobare. ¶ † Deci-
moſextò quero:an pręſentatus à patrono cogatur con
ſentire & acquieſcere præſentationi: & per conſe-
quens etiam inſtitutioni fiendæ per Epiſcopum. Huic
q.licet nõ reperiã in ſpecie reſpõſum,tamẽ credo poſ-
ſe dici,ꝙ nullo modo cogatur. ex illa moueor ratione
quã ſupra ad aliud propoſitũ adduxi in iij.parte:in ij.
cauſa acquirendi iuſpatronatus. vbi in j.q. dixi quod
eccleſiæ

eccleſia dicitur Chriſti ſponſa quę ſacerdoti Chriſtum repreſentanti deſponſatur:ideo dicitur eccleſia dotata vt ſponſa quam ſacerdos honeſtè & caſtè tractare debet.c.ſicut xvj.q.ij.c.propoſuit.de fil preſby. † Sed 23
ſi eſt quod nullus ad matrimonium cogitur conſentire:quia procedit ex libero cōſenſu.l.nuptias.ff. de reg. iur.l.cui fuerit de condi.& demon. .fin.de ſponſa.duorum.c.ſufficit.xxvij.quæſt.ij.ergo nec præſentatus cogetur conſentire tali præſentationi vel inſtitutioni: quia ipſi inuito non debet deſpōſari eccleſia.Secundò ad hanc q. videtur eſſe factus text. in c. cum inter canonicos.ver. ſi idem præpoſitus eidem electioni conſenſerit:vt per talem mutuum eligentium conſenſum & electi quaſi coniugale ſit vinculū ſpiritualiter contractum & in fi.eo.tamen conſentire volente. † & ibi 24
expreſſè Panor.verſi. nota quod per conſenſum quod ex ſolo conſenſu eligentium & electi quaſi contrahitur coniugium etiam ante conſecrationem:& dicitur habere ius talis electus. Sed ſicut per copulam conſumatur verum matrimonium, ita per conſecrationem dicitur confirmari electio.Ita quod amplius non poſſet electum Papæ ſine conſenſu pœnitere: Et ſic ex electione & electi conſenſu acquiritur ius ex confirmatione exercituum Panor.in gloſ.ibi quaſi per coniugale. ¶ † Decimoſeptimò quęro an ius præſētādi ac- 25
quiratur ex vno actu præſentationis continuato. in hac q.breuiter reperi Fede.de Senis cōcludētē ꝙ ſic ēt ex actu cōtinuato p xl.annos.cōſilio ccxxxiiij.p gl.ante pe.in c.cū eccleſia q̄ expreſſ· tenet ius eligēdi poſſe preſcribi p illū tex.de quo hodie videtur.tex.in c.cū de ben.de p̄bē. in vj. De hac q.latiùs dixi s. in iij.parte in v.acquirēdi iuſp.cauſa vbi firmiter tenui poſſe p̄ſcribi iuſp.& ſi totū p̄ſcribitur:ergo & ius p̄ſētādi à fortiori.

l.quæ

l.quæ de tota.ff.de rei vend.l.ij. C.de non.nume.pecu. Hanc concluſionem videtur tacitè ſequi Panor. in d.
26 c.cùm eccleſia. † Licet præſcribatur tale ius,non tamẽ emitur:ſed emens ipſo iure priuatur. c. quia clerici eo. & talis poſſeſſio præſentandi ſufficit ad validitatem præſentationis, quæ quaſi poſſeſſio acquiritur ſequuta inſtitutione.Panorm.in c.conſultationibus. eo. Secus ſi præſentatio fieret à non vero patrono, nec ab habente quaſi poſſeſſionem præſentandi: quia non teneret: alias ſic quando fuit in quaſi poſſeſſione: imò etiam ſi euincatur iuſpatronatus ab ipſo:tamẽ per ipſum præ-
27 ſentatus & inſtitutus remanebit eo.c. ¶ † Aduertendũ tamen eſt quòd licet præſcribatur iuſpat. & ſit aliquis in quaſi poſſeſſione præſentandi,non tamen ſequitur: ergo eſt in quaſi poſſeſſione præſentandi vt verus dominus vel patronus, nec propriè poteſt dici patronus, quia eſſe patronum,eſt petitorium,eſſe in quaſi poſſeſſione pręſentandi,eſt poſſeſſoriũ:quæ cauſæ nihil commune habent. l. naturaliter. §. nil commune l. permiſceri.ff.de acquiren. poſſeſ. Hoc tenet Rofred.eod.tit. §.nunc de vltimo. ideo dicit difficile eſſe probare aliquem eſſe patronum:ſequitur ſimpliciter Archi.in c.ſi plures.in fi.col.xvj.q.vij.& in c. conſultationibus. no. eo.vbi probatur multum prodeſſe talis poſſeſſio: quia tunc Epiſcopus vel ordinarius poteſt illum inſtituere. Nec obſt.quòd poſtea appareat verus patron.quia non per hoc præſentatus & inſtitutus deponetur: vt ſ̃,Fallit in eo qui plures fecit præſentationes hoc aduertendum:quia præſumptiuè dicetur patro.vt per Panorm. in c.quærelam.in vj.not.de elect.in c. cùm eccleſia. de cauſa poſſeſ. & proprie. Tale ius præſcriptum debet probari per plures præſentationes, vt ibi Panor.in d.c. quærelam. pro ſupradictis facit: quia iuſpatro. poteſt abeſſe

abeſſe à iure præſentandi & econtra. Card. in cle.ij.in iij. quæſt. de præben. & † Decimooctauò quæro: an 28 ſpernatur præſentatio illius qui habet cauſam à non valente præſentare: vt quando excommunicatus vendit, vel donat aut cedit bona ſua omnia alteri, vel caſtrum vel villam in qua habet iuſpatronatus an ceſſionarius vel cui data ſunt talia bona poſſit præſentare. Spec. in tit. de procur. §. fi. verſi. quid ſi excommunicatus. tenet quod poterit etiā antequam abſoluatur: quia licet excommunicatus non poſſit ſibi alium obligare, tamen ſi aliis & aliis dare bona ſua poteſt, & ille cui dat incontinenti agere. hanc q. dicit diſputatam in q. venerabilibus. Bartho. Brixien, in q. vj. ad hoc dicit facere c. veritatis. de dolo & contu. allegatio illa non bene probat: quia loquitur in depoſito per cōtumaciam, qui non poteſt alienare bona ſua vt ibi in fi. glo. eſt penult. expreſſà in c. vnico eo. in vj. quia vitio excommunicationis perſonæ adherens non tranſit ad ſucceſſorem. l. vitia. C. de acquir. poſ. Illam gloſ. ſequitur Ioan. And. ibi latiſſimè approbando eam. Bart. in l. apud. §. ſi cū legitima. ff. de excep. doli. allegat Dyn. in c. ſiquis in ius alterius. de reg. iur. in vj. Spec. in tit. de ceſ. ac. §. nūc videndum. verſi. item illud quæritur. faciunt ſupra dicta in iij. parte in ij. cauſa acquirendi iuſpatr. in viij. q. Item intelligas hanc quæſtionē quando patron. omnia bona vel illum locum ſpecialiter venderet in quo eſt iuſpatron. alias ſi tantum vellet patro. excom. committere præſentationem fiendam, quam ipſe tunc non poterat, nec etiam per procuratorem fieri poterit, & facta poterit ſperni, vt infra dicam q. xl. huius partis per doctrinam Ioann. Andr. in cap. fin. de præbend. in vj.

¶ † Decimononò quæro, an præſentatus inuitis populis ſit inſtituendus. Licet hanc quęſt. adhuc tactam non 29

reperiam

reperiam ſpecialiter:tamen credo poſſe dici quod or-
dinarius non deberet talem ordinare quem populi &
contenptui habituri eſſent & odio vt in ſimili dicitur
de epiſcopis duobus electis cęteris paribus debet &
poteſt gratificare cui vult:dum tamẽ det vnum popu-
lis gratum alias non:vt nota.in c.fi.lxiij.diſtinc.per il-
lum text. nam ſi aliter faceret ordinarius, poſſet dare
materiam ſcandalis:quã tamen debet auertere quan-
30 tum in ſua poteſtate. † Et potius rigori detrahitur vbi
ſtrages timetur.cap.vt conſtitueretur.50.diſtinc.& ibi
glo.declarat ad hanc quęſtionem ver. facere. cap. j. de
paro.vbi etiam ſtatur electioni populi & ſimilis glo.in
c.obeuntibus verbo nunc ergo. lxiij. diſtinc. Ad hanc
q.facit quod poſtea reperi per Innocen.determinari in
c.niſi cùm pridem. de renunc. in j. & ſeq. col.vbi dicit
quòd etiam quando Epiſcopus cõſecratus patitur per-
ſequutionem extrinſecam & tota ſalús eccleſię eſt in
eius abſentia quod talis deberet potius fugere quàm
ſtare: quanto ergo fortius non debet admitti præſen-
tatus vbi timendum eſt futurum ſcandalum: quia po-
31 pulus de eo ſit ingratus.facit c.quoniam eo. † vbi pro-
pter ſcandalum aliàs habilis efficitur inhabilis: & ta-
lem non debet epiſcopus admittere quando diſcordia
eſt inter patronos licet præſentaretur à maiori parte
patronorum & ſit dignus:ſi timetur de futuro ſcanda-
lo:nam & licitum eſt à mandato papę ſuperſedere. c.
32 cùm teneamur.de præben. † Item videmus quod à ri-
gore iuris receditur vbi ſcandalum timetur.cap.ad au-
res. vt ibi glo. cum multis concor. in verbo ſcandalo.
de tempo.ordi.ca.cùm ex iniuncto.de nou. ope.nunc.
33 l.de pupillo.§.ſiquis riuos. ff.de no. ope. nunc. † Fallit
hoc vbi ex tali futuro ſcandalo veritas opprimeretur:
quia vtilius naſci ſcandalum permittitur quàm vt ve-
ritas

ritas oppimatur. cap. qui ſcandalizauerit de regulis iuris in antiquis. Et ſic non poteſt dari inuitis vt ſupra ita nec inueſtiri patrono inuito. cap. decernimus. xvj. quæſt. vij. nec reinueſtiri quando ſeipſum depoſuit. gl. penult. in cap. quamuis. de reſcriptis. in vj. Ioan. Andr. in addi. ad Specu. in titulo de iurepatro. in addit. hanc materiam. ¶ † Vigeſimò quæro: infra quod tempus 34
patronus debeat præſentare. Solutio. diſtinguendum eſt inter patronos laicos & eccleſiaſticos, laici enim debent intra quatuor menſes præſentare: eccleſiaſtici intra ſex, vt hodie habemus apertum text. in cap. vnico eo. in vj. de vtroque diſtinguentem in §. verum. Et ibi dicit gl. quod non habebamus olim ita expreſſum ſicut ibi. licet adhuc videatur probari in cap. quoniam eo. vbi ſi non infra quadrimeſtre componitur diſcordia inter patronos præſentandi, poteſt & debet Epiſcopus ordinare eccleſiam. ad idem videtur text. in c. cùm propter eo. vbi infra quatuor menſes: licet ſit text. in cap. eam te. qui multum videtur contrariari, dum loquitur de ſex menſibus, alias debet ipſe Epiſcopus ordinare & ibi glo. ſatis laborat ad ſoluendum contrarium. Sed quid dixerit ibi gl. & in c. ſi plures. xvj. q. vij. † Dico ꝙ intra quadrimeſtre tẽpus debet præſentare 35
patron. laicus, alias ꝓuidere debet Epiſcopus de iurib. & ſufficeret etiã ſi vltima die quarti mẽſis præſentaret cũ detur ſibi quadrimeſtre: licet aliqui tenuerint cõtrarium, de quib. per Gem. in gl. quadrimeſtre col. iiij. in d. c. vnico. in vj. eo. qui tenet ſecundũ Ioã. And. quòd imo valeat: vt ibi per eũ. patronus verò eccleſiaſticus debet intra ſex menſes ita loquitur d. c. eam te & iſta eſt vna differentia inter patronum laicum & eccleſiaſticum, vt infra dicam in iij. parte. Hanc differentiam & prædictam opin. confirmat glo. in ca. cum vos. de offi. ord.

quòd

quòd patronus laicus infra quatuor mẽſes. Et aſſignat rationem diuerſitatis: quia clerici deberent eſſe peritiores: ideo datur eis longius tempus vt poſſint maturè & vtiliter prouidere eccleſiæ, quod ſi non fecerint, priuantur iure præſentandi vt ibi. iſtam deci. ſequitur Panorm. in c. eam te. eo. Gemi. in d. §. verum eo. in vj. ſuper glo. Ioan. And. in dicto ca. cùm vos. de offic. ordi. Archid. in d. c. vnico. in vj. in glo. ſemeſtre. Circa iſtam
36 deci. contingit de multis dubitari. ¶ † Vigeſimoprimò quæro. Quid ſi patronus laicus & eccleſiaſticus deberent præſentare, An infra quatuor, vel infra ſex menſes præſentabunt, huic q. reſpondet gloſ. fin. in d. c. vnico. in vj. quòd poterit & debebit patronus laicus præſentare infra ſex menſes, ſicut patronus eccleſiaſticus. cùm ratione communis tranſeat priuilegium ad laicum. Sicut dicimus de eo qui habet rem communem cum pupillo vt gaudeat priuilegiis ipſius pupilli l. ſi communem. ff. quemadmo. ſerui. amit. & per eccleſiam conſequitur quod per ſe conſequi non poteſt. c. penult. de conceſ. præben. Iſtam opin. tenet Gemi. ibidem: quia magis dignum trahit ad ſe minus dignum. ca. quod in dubiis. de conſecra. eccle. vel alta. l. quæ religioſis. ff. de rei vend. c. non æſtimemus. xiij. q. ij. l. ſi alieni. ff. de ſol. l. eum qui ædes. ff. de vſuc. Sequitur Ioan. And. ibi: Prætereа hæc deciſio confirmari poteſt per ea quæ ſ. dixi. in vj parte in ij. q. vbi dixi quod patronus laicus cum eccleſiaſtico non poteſt variare: quia gaudet priuilegio patroni eccleſiaſtici & ſicut ibi ſentit illud incommodum ratione communionis, ſic & æquum eſt quòd in alium ſentiat commodum. l. ſecundum naturam. ff. de reg. iur. l. eum qui. ff. de iureiur. & ita teneo. Prædicta tamẽ limito, niſi talis clericus haberet iuſpatronatus à laico puta iure ſucceſſionis, vel alias ex iure laici: quia

poſſet

poſſet variare & præſentare infra quadrimeſtre.c.cum dilectus.eo.Rofre.eo.verſ. Vtrum patro.poſſit variare.
¶†Vigeſimoſecundò quęro,an ſufficiat patronis eligere pręſentandum infra tempus eis datum ad præſentandum:an debeant actualiter pręſentare huic q.reperi.Gemi.j.reſpondentem in c.vnico.§.fin.eo.in vj.qui dicit per illum textum quod actualiter debeant præſentare:quia datur illud tempus ad præſentandum: & ſic per talem electionem non eſt ſatisfactum:cùm gerundia actus neceſſitatis ſignificent not.per doc.in l.j. ff.de iuſt.& iure.quod dicit eſſe contra laicos qui credunt ſatisfactum.& c.fi.eo.vbi præſentatio dicitur ad patronum pertinere. Idem Archi. in c.j. de præben.in vj.allegando Inno.in c.cùm vos.de offi.ordi.in gloſ.j. Ad iſtius quęſtionis radicem ponunt falcem domini de Rota deciſione ccxj.in nouis.in char.lxj. Vbi aſſignatur ratio quare hoc fieri debeat:& adducũtur plures concor.& reſpondetur argumentis in contrarium adductis vt in ea: ideo tenet ibi quod effectualiter debet fieri talis pręſentatio: quia verbũ præſentare hoc ſonat: nam pręſens dicitur qui ſenſibus corporis prębetur.l.j.ff.de verbo. obliga.l.coram Titio.ff.de verb. ſig.†vbi non dicitur fieri aliquid corã aliquo niſi ipſe intelligat.ca.capitulum ſanctę crucis.de reſtit. Ioann. Andrę.poſt compoſtellanum,& clarius in capitulo fin. eod.de iurepatrona.Gemi.in capitulo vnico. in ſecunda columna.eo.in vj. Concludo ergo circa iſtam quęſtionem dico vt ſuprà, quòd non ſufficit eligere aliquem præſentandum niſi actualiter præſentetur Epiſcopo inſtituendus dicendo: cùm talem elegerim ad talem eccleſiam vobis pręſentãdum, peto vt eum inſtituatis:vt Ioannes Andreas in dicto capitulo finali, dicitur autem quis actualiter pręſentare etiam per literas

37 … 38

Qq teras

teras & abſentem præſentando, dummodo cognitus
ordinario præſentetur: vt ĩ.q.xxxij.huius partis.Vn-
39 de ſi nõ præſentaret actualiter. ¶†Vigeſimotertiò quę
ro,an poſt tempus elapſum ſine præſentatione patro-
norum deuoluatur ius incontinenti ad ſuperiorem or
dinarium. Huic q.reſpondet Panor.in cap.quoniam,
eo.in fi.nota quod ſic incontinenti deuoluitur ad ordi
narium tale ius per illum text.ex quo dicit poſſe nota-
re duos caſus in quibus aliquem poteſt Epiſcopus in-
40 ſtituere ſine præſentatione. ¶† Primus quando non
poſſet inſtituere, ſine ſcandalo durante diſcordia pa-
tronorum.¶Secundus quando eadem durante diſcor-
dia ante præſentationem lapſum eſt tempus eis ſtatu-
tum ad præſentandum. Et ita videtur ſequi ibi à con-
trario.Io.An.dum dicit contrarium eſſe: quando eſſet
differentia inter patronos debentes eligere: quia fini-
to tpe non concordantibus illis non per hoc deberet
ordinarius pñtare vt ibi:quia agitur de magno præiudi
cio ipſorum canonicorũ: ſecus in præſentatione.vide
ĩ.q.xxxj.ver.iij.caſu.Et dicitur cõfundi pręſentatio cũ
inſtitutione qñ fit ab eo. Panor.in c.ſignificaſti.e.in fi.
& dicitur per viam collationis prouidere ſicut in aliis
eccleſiis non patronatis diſtinguẽdo,vt ꝑ Pano.ibi iij.
caſus ponitur in cap.per veſtras.eo quando Epiſcopus
patronum egenum præſentat: quia tunc ſatis dicitur
præſentare tacitè acceptando.per Panor. ibi latè.Se-
cundum caſum intellige ſine patronorum præiudicio.
non enim per hanc diſcordiam,vel negligentiam de-
bent perdere iuſpatr. Panor.in cap.cum propter eod.
Prædictam deciſionem intellige: quæcunque ſit inter
eos diſcordia ſiue ſuper iure proprietatis ſimul, vel de
iure quaſi poſſeſſionis. Hoc excepto quando conſta-
ret aliquem eſſe in quaſi poſſeſſione præſentãdi: quia

ſi ille

ſi ille præſentaret, deberet ordinari per ordinarium & ſi negligeret forte propter litē motam ſuper proprietate præſentare intra tale: Epiſcopus tunc poſſet Epiſcopos ordinare, vt Io. An. in d. loco. ¶ † Vigeſimoquartò quæro, quale ſit iſtud tempus datū patronis ad præſentandum continuum: an verò vtile: & conſequenter quæro, quando incipiat currere iſtud tempus. Primò dico, quod in iure habemus duo tēpora. vnum eſt continuum, quod diebus feriatis, & non feriatis currit in pręſentia, & in abſentia ſiue ſit copia iudicis, ſiue non: de quo tempore loquitur l. fi. C. de præſcrip. longi temp. quoddam eſt tempus vtile, quod non currit diebus feriatis, nec in abſentia partis, nec vbi deeſt iudicis copia: vt habemus gloſſ. in cle. vnica. in verbo continuum. de reſtitu. in integ. & in rubric. ff. de diuer. & temporali præſcrip. Tale vtile aliquando eſt continuè vtile aliquando, vt quando quis ignorat quod ad ſe ſpectat vt patronus. Quoddam eſt quandoque continuum vno reſpectu, vt etiam die feriata currat: quod tamen alio reſpectu non erit continuū: puta quia ignoranti, vel non valenti agere non currit. l. j. in fin. C. de anna. exce. † Nunc autem quo ad propoſitum dico ſecundum glo. in c. ij. de conceſ. præb. in verbo. infra ſex menſes quod eſt tempus vtile: quia ignorāti non currit: ſed ſolùm à tpe ſcię: vel non currit qñ eſſet aliquod impedimentū: puta ſuſpēſio aliqua, vel aliud impedimentū eſſet. c. quia diuerſitatē. de conceſ. præb. Quod limita qñ eſſet cōtentio inter patronos de iure patro, quia ſi non ſopitur infra iiij. menſes præſentat Eps. Et ſic videtur impedito patrono tempus currere. ca. cùm propter. & ibi latè. Panor. qui tenet quòd non currat: non obſt. ibi text. quia non conſtabat quis eſſet paronus. eo. probatur hoc quòd ignoranti nō currat tēpus.

41 (margin, beside "Vigeſimoquartò")
42 (margin, beside "Nunc autem")

per l.j.§.fi.C.de anna.exce.l.ij.C.qui admitti.l.ſcimus. C.de iure deli.in quibus dicitur quod non valenti agere nec neſciēti ſibi delatam ſucceſſionē non currit tēpus centum dierum: alio tamen reſpectu iſtud tempus appellat Panor.continuum in d.cap.ij.quo ad hoc.ſ.vt etiam currat diebus feriatis poſtquā quis ſciuit beneficium vacare:& illa poteſt eſſe ratio:quia conciliū Lateranenſe conſiderauit ſolū negligentiā non præſentantium,cum deberēt pn̄tare.de quo habetur in d.ca. ij.de conceſ.præb.quæ negligentia ita imputatur diebus feriatis,ſicut in aliis diebus: quia pn̄tare eſt de actibus voluntariis, qui etiam pn̄t fieri diebus feriatis, etiam paſcalibus.Hoſtien.in tit.de feriis.§.quid in eis agi.per l.actus.C.de feriis.vbi textus clarus.Et iſte intellectus Panor.etiā procedit ex glo.d.cle.vnicæ. dum dixit quoddam tempus eſt vtile quo ad ſuum principium non quo ad proceſſum.Iſtam opi.ſequitur Ioan. An.in d.c.ij.circa fi.de cōceſ.præben.& dicit tale tempus ſimile tempori quod datur ad appellādum: quod curit à tempore ſcientiæ.c.anteriorum.& ibi gl.in verbo à citatione ſicut in d.cle.vnica.¶†Vigeſimoquintò
43 quæro, patrono negligente præſentare iuxta tempus ſtatutum cum ius deferatur ad ſuperiorē per ca. quoniam.eo.an ſuperior iſte habebit nouū tempus vt perſona eccleſiaſtica:an uerò vt laicus ad prouidendū tali eccleſiæ: poſt longam diſputationem Pilei tenet Gemi.in c.vnico.in vj.col.iij.quòd habebit ordinarius tempus ad prouidēdum vt eccleſiaſticus non vt laicus: licet laico ſuccedat.per plura mouetur:quia res duæ vnitæ retinent priuilegia quæ particulariter habebant. gl.eſt valde no.in c.j.ne ſede va.l.ij.C.eo.de legatis in fi.capitulo medicamtèum.de pœni.diſtinct.j. Ergo ordinarius cui vnitur ius laici, gaudebit priuilegio ſuo.
Secun

Secundò quia mutata cōditione perſonæ cōuenit ſtatus etiam mutari.l.cum quis. ff.de ſol.l.ſi plures.ff.de acquir.hered.vbi res intelligitur rebus ſic ſtantibus vt ſtant tēpore contractus:ſecus ſi mutentur,& quia mutatur diſpoſitio.Item quia filius repudiata bo.poſſ.vnde liberi.in qua habet annum ſi petat vnde cognati.habet centū dies:ſed tamen Epiſcopus habet annū.l.j.§. quibus cum ſeq.ff.de ſuc.edi.Alia plura adducit & reſpondet argumentis Pilei diſputantis contrarium, vt ibi per eum.Hoc idem tenuit Io.An.reſpōdendo contrariis in c.vnico.in verbo ſemeſtre eo.in vj.in c.ſtatutum.in j.col.de præb.in vj.ſequitur Panor.in cap.fi.in verbo:ſed hic cadit notabilis quæſtio.eo. & vult quòd non currat tale tempus niſi à tempore ſcientiæ. Cùm ergo concludatur communiter quòd iſtis prælatis detur tempus canonum.id eſt ſex menſes poſt negligentiam patro. ¶† Vigeſimoſextò quæro,an tantum dentur omnibus prælatis ſex menſes ad præſentandum & 44
nunquid tantum proximus ſuperior prælatus tantum habebit prouidere in defectum patroni laici: an verò & alij ſuperiores ſuperioris. Huic quæſtioni clarè reſpondetur,quod ſex menſes ſingulis dabuntur prælatis vni poſt alium negligenti.Et ſic gradatim fiet deuolutio cùm ſingulo termino:& talis eccleſia poterit diu vacare.j.per iiij.mēſes datos laico.ij.per vj. mēſes qui dantur Epiſcopo ad prouidendum in defectum laici: Epiſcopo negligente deuoluitur ad metropolitanum, qui etiam habet vj. menſes.capitu.ij. de conceſ.præb. in fine.vbi eſt textus, quòd ius eligendi gradatim deuoluitur,& cuilibet datur integer terminus ad negligentiam metropolitani:tūc venit patriarcha ſi ei ſubeſt metropolitanus: aliàs venit Papa qui etiam habet ſex menſes.capitulo licet.de ſupplē.negligen.prælato.

& ſupradicta procedunt vbi tales prælati nõ ſunt exempti vnus ab altero:quia poteſtas tunc deuolueretur de exempto non ad immediate ſuperiorem ſed ad Papã. d.c.licet.& ita terminat Panor.in d.c.ij.de conceſ. præben.Innocen.in c.cùm in cunctis.in fin.iij. colum.
45 de elect.per c. ne pro defectu eo.de elec. ¶ † Vigeſimoſeptimò quæro quando patroni non ſunt concordes & diuerſos præſentant:quæ præſentatio præferatur. Ad hanc quæſtionem reſpondet Panorm. in cap. quoniam eo. in ij. colum. quòd præſentatio maioris partis ſi præſentatus eſt dignus:& ipſe ibi not.in pen. not.c.ſi forte.lxiij. diſt.Hoc etiam tenet Ioan. And. ibi quæ dicatur maior pars & quomodo conueniant pa-
46 troni dicam in ſequenti quæſt. † Paribus autem patronis præſentantibus tunc idoneior præferetur. Panor.in c.cùm autem eo. Sed ſi præſentati ſunt pares, tunc præfertur quem Epiſcopus elegerit & locus eſt gratificationi.Panor.ibi eſt gl.in c. ſi plures.j.xvj.q.vij. cum concor.per eum.Limita prædictam cõcluſionem habere locum vbi partes eſſent humiles,ita quod poſſet Epiſcopus inſtituere ſine futuro ſcandalo, ſecus ſi eſſent potentes & minarentur quòd gladius erit vltor ſi talis inſtituatur:vt dicit ibi Ioan. And.quia tunc etiã talem omittet Epiſcopus licet dignum & ad arbitriũ ſuum vnum inſtituet vt ſupra dixi in xxiij.q.& xix.huius partis.facit capitu.ſi forte.lxiij.diſtinc.Ita tenẽt Io. And.Hoſt.Panor.in d.c.quoniam. Hoc idem ſimiliter fallit etiam quando Epiſcopus non poſſet ſine ſcandalo:tunc enim deuenitur ad remedium. c.j. & ij. eo. ſ. quòd claudetur eccleſia & exportabuntur reliquię donec concordent patroni.pro hac q.meliùs declaranda.
47 ¶ † Vigeſimooctauò quæro: quomodo dicatur fieri præſentatio à maiori parte patronorum. An habito
reſpectu

reſpectu ad pauciores pręſentantes, an habito reſpectu ad omnes, puta ſunt iiij. patroni duo præſentant vnũ, tertius aliũ: quartus aliũ, An præſentatus à duobus dicetur pręſentat' à maiori parte habito reſpectu ad oẽs an habito reſpectu ad pauciores. †Circa iſtã.q.diſtinguit Ioan. And.d.c.quoniam quod autem præſentatio 48
fit ab aliquib.vt à collegio corpore vel vniuerſitate & tuncrequiritur præſentatio maioris partis totius collegij vel corporis. De hoc eſt tex.in c.eccleſia j.de ele. ſecus in aliis forte actib. quia ſufficeret maiorem partem præſentiũ. Car.in cle.vnica.de re. pemu.verſi.iiij. quæro an patroni præſentant vt ſingulares, vt communiter faciunt patroni laici, qui habent iuſpatro. ex patrimonio vel alia cauſa, & tũc ſufficit quod præſentatio fiat à maiori parte patronorũ quæ maior pars dicetur reſpectu aliarũ patrimoniũ minorũ. Quã diſtin. ſequitur ibi Panor. & dicit eã multũ notandã: quia faceret adcognitionẽ aliarũ quęſtionũ quæ requirũt aliquid fieri à maiori parte vt aduertamus an illud ſit fiẽdum à collegio. an à ſingularib. Non ob. ad prædictam deciſionẽ. Si quis diceret, amice præſentatio pertinet ad omnes patronos inſolidum nõ apud ſingulos: ergò omnes debent in vnum concordare, vt notã. in c.j.de iurepat. quia dico quod nõ habetur conſideratio vnius tantũ præſentantis, quãdo plures ſunt patroni pręſentantes. Sed conſideratio omniũ qui ſimul debent præſentare ſecundũ diſtinctionẽ ſupra factam. & ſi cõtingat præſentationẽ de duob. fieri, tunc attẽditur maior numerus præſentantium. d.c.quoniã. & c.fi.lxiij.diſt. 49
¶ † Vigeſimonono quæro, an omnes patroni ſint conuocandi in præſentatione facienda: an verò ſeparatim poſſint præſentare. Similiter diſtinguit Ioa. And. vt in d.c.quoniam co.ꝗ ſi habent præſentate vt collegium,

omnes ſunt vocandi ad præſentationem faciendã pro ut ad electionem.c.quod ſicut.de elect.c. cùm eccleſiis. de præben. in vj. aliàs contempti poſſent irritare præſentationem aliorum factam ipſis ſpretis dictis iuribus. & ca. bonæ de elect. Si verò præſentant vt ſinguli, hoc non eſt neceſſe: ſed quilibet ſeparatim poteſt præſentare. Sed poſtea in inſtitutione habebit ſeruare Epiſcopus quod dicitur in c. quoniã. eod. & c.fi.lxiij. diſtin. Et dato quod quilibet faciat ſuam præſentationem aliis non vocatis: aliis tamen non prohibetur quin poſſint illum vel alium præſentare: hoc autẽ ſecũdum membrum diſplicet Panor. in c. quoniam in fin. eod. vbi tenet quod immò tales deberent ſimul conuenire: aliàs non deberet valere præſentatio: quia in quibus caſibus conſenſus maioris partis præiudicat minori, etiam ſi pertineat ad plures vt ſingulos requitur: vt illi ſimul faciant actum illum. l. & ſuum. §. fi. & ibi per Bar. ff. de pactis. & Barto. in l. omnes populi in ij. q. principali. ver. iij. ff. de iuſti. & iur. Item quia pars minor forte poſſet ad ſe trahere maiorem ſi fuiſſet ſimul argumen. not. in gloſ. ciuilis. in ca. ij. de arbi. in vj. opi. Io. An. puto veriorẽ. Nec ob. argu. de d. l. & ſuum. quia dico vt Panor. fatetur quòd pactum illud alteri poteſt præiudicare circa eundem actum: ideo ex ſpeciali cau
50 ſa debent ſimul conuenire: † quia quod omnes tangit ab omnibus approbari debet: & ſi maior pars remittit debitum, infertur damnum aliis: ideo requiritur omnium conuentus. Sed in caſu noſtro præſentatio vnius nõ nocet alteri quo ad actũ præſentandi: quia quilibet poteſt præſentare quem voluerit & variare: vt ſ. dixi in ij quæſt. huius partis. Cùm ergo factum maioris partis non præiudicet minori quo ad præſentandum: ergo iſte actus præſentandi poterit fieri à laicis ſeparatim

cim etiam ſi non ſint conuocati vel collecti. Moueor, quia iſte actus præſentandi pertinet ad omnes vt ad ſingulos: ergo poterit fieri ſucceſſiuè per ipſos patronos ſeparatim. l. per fundum. ff. de ſeruitu. ruſti. prædi. l. fin. ff. communia prædi. Nec obſtat doctrina Barto. in d. l. omnes. quia loquitur in his quæ ſunt communia pluribus vt vniuerſis: & tunc fateor quod omnes debent conuenire vt quando plures ſuccederent vni patrono omnes efficerentur patroni inſolidum: & tamen omnes non poſſunt facere niſi vnam præſentatio nem: vt not. in ca. j. eo. & tunc forte peſſet procedere opi. n. Pano. & tales ſimul cõueniãt & faciãt vnã præſentationẽ. Pro prædictá opi. vidêtur facere doctriná Barto. in d. l. per l. de quibus. ff. de legi. per l. ſinautem. ff. de aqua plu. arcen. Prætereà Barto. loquitur in his quæ ſpectant ad plures vt vniuerſos: vt de ſtatuto faciendo: & tunc fateor quòd omnes debent conuenire: ſecus vbi aliquid ſpectat ad plures vt ad ſingulos: tunc ſeparatim poſſunt & maximè quando vuus non præiudicat alteri: vt in iſto actu præſentandi. Ita poteſt incidenter. reperi Zabarellam tenere in cle. ij. §. j. de iurepatrona. verſi. quæro an in facienda conuentione de qua hic. Quę limitarem niſi conſuetudo eſſet quòd patroni conuenirent: quia talis conſuetudo eſſet attẽdenda. c. fi. de cõſuetudine. ¶ † Trigeſimò quæro, 51
an poſſit peregrinus clericus præſentari, Breuiter concludo ſecundum Ioãn. And. quod ſic de conſuetudine etiam in alia patria extra diœceſim etiam Epiſcopus vel prælatus poterit vel in ſua diœceſi præſentare: licet ſit inſtituendus ab inferiore dummodo præſentatus ſit idoneus. ita tenet Ioã. An. procedere de conſuetudine in ca. ſignificaſti. de iurepatronat. poſt Hoſt. ſcilicet quod clericum idoneum quilibet præſentare

poteſt vndecunque originem duxit vel ex quibuſ-
cunque partibus,dummodo bonitas vitæ & idoneitas
ſit cognita:vt dicitur in c.ad decorem.de inſti. vbi om-
nis qui facit iuſtitiam deo acceptus eſt. Ad idem cap.
cum deputati.de iudi.Nec ad hoc obſ.ca. fi. de clerico
peregrino, vbi non poteſt inſtitui peregrinus cleri-
cus ſine approbatione locorum ordinarij:& literis di-
miſſoriis:vt ibi Ioan. And. c.hortamur.lxxj.diſtin. vbi
alienigena non poteſt inſtitui licet præſentatus ſine
commendatitiis ſuorum Epiſcoporum:quia dico pro-
cedit de rigore : vel illud non habet locum in Epiſco-
po:quia extra ſuam diœceſim poteſt quē vult præſen-
tare ſine aliis literis.c.ſiquis Epiſcoporum. xvj. q.ij.&
ibi gl.vel poteſt dici quod patronus poteſt præſentare
quando habet tales cognitos. Sed in inſtitutione de-
bet aduertere ordinarius:an habeant literas commen
datitias & dimiſſorias à ſuo Epiſcopo vt habetur in d.
c.fi.& c.hortamur. & tota diſtin. lxxj. cum ſequen. Et
de hac q.vide j̃.q.lj.& ſic non impeditur pręſentatio
per hoc ꝙ quis ſit aduena,dū cognita ſit virtus,mores,
& vita opi.Io.An.ſequitur Pānot.in d.c.ſignificaſti. in
52 fi. ¶ † Trigeſimoprimò quęro:cuius efficacię vel effe-
ctus ſit iſta pręſentatio:& an dicatur fructus. ¶ Primò
dico ꝙ eſt magnæ efficaciæ:quia ſine pręſentatione nō
poteſt aliquis ordinarius inſtituere aliquem:& ſi inſti-
tueret in vituperiū ſuū, cogeretur talē inſtitutionē re-
tractare.c.decernimus.xvj.q.vij. & ad pręſētationē pa
troni cogeretur alium ordinare vt ibi. & ſi hoc nollet
tunc patro.ageret contra ordinarium vt ſupra dixi in
ix.q.huius partis:& ſine præſentatione patroni nullus
poteſt occupare eccleſias : & ſi occupauerit, cogitur
reſtituere. c. ex inſinuatione eo. Item quod nulla fiat
inſtitutio ſine præſentatione:eſt textus clarus nec ali-
bi ſcio

bi ſcio meliorem quam in cap.illud in fin. eod.& ſi inſtituerit Epiſcopus erit inſtitutio irritanda vt ibi: ſed Panorm.in c.cum Bertoldus.in fi. iiij. colum. verſi. ex hoc notabili colligitur.de re iudica.tenet quod ſit nulla ipſo iure & quatenus eſt facta de facto:etiam de facto eſt irritanda patrono inſtante. † An autem ſi pa- 53
tronus nullum præſentaret talis inſtitutio ratificetur. ibi Penor. in v.colum. remittit ſe ad notata in cap. illud.& ibi dicit quòd inſtitutio facta in caſu negligentiæ patroni non præſentantis valet.cap.ij. de ſupplen. negli.præla.in fi. vbi etiam ſine aliqua admonitione currit tempus tale. Et non ſolum Epiſcopus illo caſu poteſt inſtituere ſine præſentatione ſed etiam quilibet alius ad quem tale ius deuolueretur.clement.vnica. de ſupplen.negli.præla.& ibi gloſſ. locorum multum nota. ¶ Secundò poteſt quando indignum præſentauit. d. cap.ij.de ſupplen.negli.præla.Latiùs dixi ſuprà in x. quæſtione huius partis. ¶ Tertiò poteſt inſtitutio fieri ſine præſentatione à ſummo pontifice. latè Panor. in c.iij. in j.nota. eod. cum concor. per eum.& c.illud. in fin. eod. Sed ſi non facit mentionem de patrono præſumũtur ſurreptitiæ literę. ca.cũ dilectus.& ibi Panorm.in fin.eod.& ſuprà quæſt. xxiij. Idem in legato
Papæ de latere: nam aliquem poſſunt tales inſtitue- 54
re ſine præſentatione de plenaria poteſtate ſine alia præſentatione:quod intellige quando iuſpatr. ſpectat eccleſiæ: aliàs ſi ſpectaret laico legatus de latere non poſſet conferre ſine patroni prę́ſentatione.gl.not. in cle.per literas de præben. in verbo apoſtolicis. cum concor. ibi per eam ſimilis eſt in capit. dilectus. in verbo in conceſſione de offi. lega.Si autem patroni eſſent vnus laicus alter eccleſiaſticus: tunc nec poſſet

legatus

legatus conferre. Panor. in d. c. dilectus. in fi. per l. ſi cõmune. ff. quemadmodum ſerui. amit. & per alia plura de quibus ibi: licet Papa hoc indiſtinctè poteſt: tamen tenetur facere expreſſam derogationis iuriſpatronatus mentionem. argumen. de clemen. & Panor. in d. c. dilectus in fin. Quod dixi legatum non poſſe conferre eccleſiam iuriſpatrona. ſine patroni præſentatione procedere poſſet quando quis eſſet patronus ædificatione, vel fundatione beneficij, vel dotatione eccleſiæ vel reparatione vel ex priuilegio Papæ generali: ſecus ſi ex ſpeciali: & de vtroque etiam de præſcriptione clarè ſcripſit Panorm. in dicto cap. dilectus. in fin.

55 ¶ † Item præſentatio dat ius præſentato idoneo vt poſſit agere contra Epiſcopum vt ſuprà in vij. quæſtio. & duabus ſequentibus non ſolùm præſentato ſed & præſentáti: quia facit eum acquirere ius præſentandi. Si bonafide hoc fiat. c. conſultationibus eo. Intellige ſi illa confirmatione ab Epiſcopo conſequatur edicto propoſito, ca. fi. de elec, in vj. Ioan. And. in d. c. ij. de his quæ fiunt à prela. ¶ Item reuocat ordinationem factam per ordinarium: ſine præſentatione quæ aliàs ſtaret firma ſi patronus non præſentaret infra tẽpus debitũ: vt voluit Panor. in c. cùm Bertoldus. col. v. ver. quid autem ſi Epiſcopus. de re iud. allega. deci. Ro. ccclij. ¶ Sextò facit patronum retinere poſſeſſionem præſentandi dato quod ordinarius non inſtituat quando præſentatus fuit idoneus vt deci. Ro. ccxij. in nouis char. lxj. Item eſt iurepatronatus fructus præſentatio: vt ſupra latè in iiij. quæſt. huius. vj. partis: aliàs non nego præſentationem etiam habere effectus quos diſcurſus tractatus huius demonſtrabit. quos accumulare magis eſt laborionſum quam ſubtile.

56 ¶ † Trigeſimoſecundò quæro: an fiat præſentatio à patrono abſente

abſente. Ad hoc reſpondet Panor. in ca. ea noſcitur. de his quæ fiunt à præla. ſine conſenſu capituli. in ij. notabili. quòd poteſt abſens præſentari aliquem ordinare per literas ſuas. arg. illius text. vbi abbates præſentant per literas. Idem dicitur de confirmatione Epiſcopi qui per alios debet confirmari & ſi alij non poſſunt venire, debent dare conſenſum per literas c. j. cũ ſequen. lxiiij. diſtin. & ibi gl. literis. quæ dicit quod in quocunque contractu vel cauſa vbi conſenſus requiritur alienus non intereſt an præſens conſentiat vel per literas conſenſum adhibeat. Item poteſt fieri electio per procuratorem, vbi tractatur de maiori præiudicio ca. quia propter. de elec. ergo & præſentatio & per literas verum fatetur Panor. quod talis præſentandus debet eſſe præſens & ſenſibus corporis ſe exhibere alias non diceretur præſentari. gl. in clemen. dudum. §. ac deinde. in verbo præſentare. de ſepul. & ibi Card. per illum text. adducendo capitulum teſtes. iij. q. ix. vbi debent teſtes deponere de his quæ facta ſunt in præſentia ſua, & eorum intellectu. l. coram Titio. ff. de verb. ſignific. hoc putat procedere quando pręſentandus eſſet incognitus ipſi. cui per literas præſentatur. † Si autem cognitus tunc tenet quod poſſet per literas præſentari ſicut poteſt beneficium abſenti conferri. c. accedens. de pręben. vbi clarus text. quòd alius pro alio inueſtiri poteſt abſens. ca. ſi tibi abſenti. eo. in vj. Idem Cardin. in clementina vnica. in verbo præſentatos. in iij. nota. & clarius in prima oppoſitione dicit quòd poſſunt patroni præſentare per literas & preſens dicitur præſentari: quia ipſemet præſentatus portando literas patroni conſpectui ordinarij ſatis dicitur præſentari vt eum examinet & videat an ſit idoneus. Quæ omnia fallunt quando præſentatus eſt cognitus vt ſupra dixi. Et 57

xi. Et qđ poteſt fieri pñtatio per literas tenẽt Zabarella Lapus Io. An. poſt gl. literarũ in cle.j.§.præſentatos.de
38 exceſ.prælat.¶ † Trigeſimotertiò quęro: an valeat pręſentatio facta per capitulũ vacante ſede, quando pertinebat ad Epiſcopũ preſenta tio. Specu.in ti. ne ſede vacante. tenet ꝙ non poterit fieri in preiudiciũ futuri epiſcopi & ſi facta fuerit erit irritanda: quia ſicut ſententia contra minorem indefenſum lata non tenet, ita nec talis preſentatio. aſſumptum probatur in .l. acta ff. de re iudica. ca. fi. ne ſede vacãte. quia minor & eccleſia æquiparantur. ca.j. de reſti. in integrum. ij.q.ij. ſi qua debebas. & ibi glo.j. quę dicit quod non valet. ſ. per reſtitutionem in integrum quod factum eſt ſede vacante in damnum eccleſiæ. c. apoſtolicos. & c. precariæ. ea.q. Illud idem ſequitur ibi Archi. in d. gloſ. ſiqua. de reb. ec. cum pluribus concor. de .j. dicto eſt etiam tex. expreſſus in c. ſicut noſtris. de iure iu. ſimilis glo. ibi in verbo damnũ Epiſcopalis. facit. c. quia ſæpè. de elec. in vj. cle. ſtatutum eo. de ele. Pro hac deciſione tex. in c.j. de inſti. in .vj. vbi capitulum non poteſt præſentare quando ad Epiſcopum ſpectat, ſed poteſt confirmare præſen-
39 tatos. & per illum dico tex. ¶ † Trigeſimo quartò quęro. Plus iuris tribuere cõferentem eccleſiam quam cõfirmans conſtat: vt & Gemi. in d. c. vnico. de inſti. in vj. quia poteſt capitulum ſede vacante præſentatos inſtituere vel confirmare, ſed non præſentare: ratione mouetur aſſignata in gl. fi. ibi quia præſentare eſt voluntatis: confirmare iuriſdictionis & neceſſitatis, vbi eſt idoneus præſentatus: & nullus alius. nota. in gl. non poſſit: nam qui confirmat nihil dat. c. inter. de fide. inſtru. in §. cęterum. & quod confirmare ſit neceſſitatis. ſ. dixi in vj. parte. & vij. q. huius partis quod ſit iuriſdictionis tenet Innoc. in c. de cętero. de tranſ. poſt gl. fi. in d. c.j. de inſti.

inſti.& in his quę ſunt iuriſdictionis ſuccedit capitulũ Epiſcopo ſede vacante:quia Epiſcopo non præiudicatur, vt in c.cum olim.de maio.& obedien.& ibi glo.fi. ſed cùm colla.ſit voluntatis & ad Epiſcopũ pertineat. ideo non poteſt fieri per capitulum:quia tunc præiudicaretur iuribus Epiſcopi futuri;quod ius nõ patitur vt ibi per gl. Sed quia contra hanc deci.eſt expreſſus tex. in c.dilectus.de offi.lega.vbi dicitur cùm igitur plus iuris habeat in conceſſione prælatus quàm in præſentatione patronus, & ibi expreſſe tenet Panor, quòd plus iuris acqui.inſti.quàm præſentatione.& quia multi caſus dantur in contrarium.Ideo ſaluando vtrunq; dictũ dico quòd ſunt ſicut excedentia ſi exceſſa.nam in d.c.j. de inſtit. in vj.plus eſt præſentare quàm conferre:ideo capitulum ſede vacante non poteſt præſentare, tamen poteſt cõfirmare ratione de qua ibi.Sic videmus quod præſentatio non poteſt per patronum reuocari totaliter, vt s̃.in xxij.q.& tamen inſtitutio facta per Epiſcopum ſine pręſentatione totaliter reuocatur ad petitionem patroni.c.decernimus. xvj. q.vij. & ſic inſtitutio confert ius in beneficio reuocabile:præſentatio ius ad beneficiũ irreuocabile per patronũ.Vnde iſta excedentia contingit inuicem ex variis rationib.prout apparet in caſib. s̃.no.& in caſibus qui poſſunt dari contrarij.

¶†Trigeſimoquintò quæro:quomodo præſentás formet præſentationẽ ſuã corã Epiſcopo vel ordinario ꝓ præſentato admittendo:vel ſi plures ſunt patroni qũo formabũt præſentationẽ ſuam ordinario petendo per eos præſentatũ admitti & inſtitui.Licet ex c.præterea. ex c.ſi ſignificaſti eo.& c.fi. poſſet colligi forma, tamẽ vt hic collecta habeatur materia de omnib.ad iuſpatr, ſpectantib.ſecundũ Spec.in eo.tit.verſi.ſuperiori autẽ. ſic poteſt formari. Nos talis A.& talis. B. patroni talis 60

eccleſiæ,

eccleſiæ capellæ, vel altaris modo vacantis, concorditer & communiter repræſentamus vobis tali. C. epiſcopo, talem: D. clericum ad curam vel in rectorem ad regimen eccleſiæ prælibatæ, vel ad capellaniam, vel ab beneficium talis altaris virum vtique honeſtum literatum & de legitimo matrimonio natum: iura eccleſiæ capellaniæ vel altaris defenſare ſcientem & valentem petentes ipſum in eccleſia vel capellania vel beneficio inſtitui & ſibi per vos cura eiuſdem eccleſiæ concedi eandem formam ſenſi. Panor. in c. fin. eodem.

61 ¶ † Trigeſimoſextò quæro: an Si quis tempore præſentationis per patronum factæ habuit præſentatus aliquod vitium propter quod non potuit inſtitui: puta ex communicationis, ſed tempore quo venit ad ordinarium & exequitur præſentationem ceſſat illud vitium: an attendatur tempus præſentationis, an tempus datarum. Hanc quæſt. poſſum reſoluere vt in ſimili dixit Spec. in tit. de reſcrip. præſentatione, quod attenditur tempus datæ in §. ratione autem impetrantis. verſic. quid ſi impetrans. vbi tenet quod impetrans reſcriptũ ad beneficium ſi non exprimat dignitatem quam habet quæ dignitas erat tempore datarum ſi poſt ea ceſſat quando præſentat literas, tamen tenet quòd vitiatur reſcriptum & ſic ibi attenditur tempus datarum. ar. c. eam te. de reſcrip. vbi eſt text. & glo. quod attenditur tempus datarum. c. poſt ceſſionem. de probatio. & ibi ponitur exemplum quod excommunicatus tempore impetrationis non debet admitti, ſi probatur fuiſſe excommunicatus tempore impetrationis. Hoc idẽ tenet eod. §. verſi. item excipitur. quòd impetrans fuit excommunicatus. vbi etiam tenet quòd excommunicatus tempore præſentationis vel conſtitutionis non validè poſſit præſentare. Hoc latius dixi ſ. quæſt. xiij.

articulo

articulo j.huius partis.Idē cum prima opi.tenet Specu. eo.tit.§.ñ.verſ.in ſumma.nota.allegatur etiā quædam deciſio dominorum de Rota.ciiij.in nouis quam non reperio. Hinc autem opi.Spe.putarem de iure procedere vbi eſſet tale vitium quod redderet clericum inhabilem ad talem collationem, vel præſentationem, vt vitium excommunicationis quod inducit inhabilitatem etiam ex parte conferentis:& eius cui cōfertur; quia tale vitium non ſolum excludit à beneficijs eccleſiaſticis vt habetur in c.poſtulaſtis.de cleri.excommunica.mini.c.cum bonæ.de ætate & qualit.ſed & ab honorabili officio & publico.c.decernimus. de ſen.ex com.in vj. vbi ab agendo, teſt.ficando, & aduocando repellit Immo.& ab officio vili & oneroſo: vt eſt officium procuratoris ad quod etiam infamis de iure ciuili promouetur.inſti.de excep.in fi. Panor.in c. Imperatorum.de iuramen.calumniæ.ſecus ſi eſſet aliud vitium quod non redderet eum incapacem: quia in illo caſu ſi non interueniat ſurreptio attenditur tēpus executionis literarū non datæ.c.ei cui.vbi tex.not.ad hoc. de præb.in vj.vbi ſi mandatur alicui prouideri de præbenda vacatura in vna eccleſia,& in illa ſint curatę,& non curatæ:licet impetrans tempore datæ non habeat ætatem ad præbendam habendam ſacerdotalem.Si tamen eſt in tempore quando vacat & ſic quādo fit executio ſatis eſt:ſi autem interueniret ſurreptio, vel dolus impetrantis, & tacentis ætatem quam non habet ad præbendam,vel aliud beneficium quod habet tempore impetrationis: tunc in ſui doli,& ſurreptionis odium attenditur tempus datæ.ita loquitur d. ca.eam te.de reſcrip.& capitulo ſi eo tempore.de reſ.in vj.vbi quia occultauit ætatem tempore impetrationis attenditur tempus datæ: & ideo ſi illo tempore non eſt ha-

bilis: licet poſtea efficiatur habilis tempore executionis tamen annihilatur reſcriptum.& in d.cap.eam te. vbi occultauit aliam dignitatem eccleſiaſticam quam habuit tempore impetrationis:& hanc diſtinctionem poſt ſcripta hæc reperi Panormi.in cap.dilectus.ij.de
62 præben. ¶ † Trigeſimoſeptimò quæro:quomodo poteſt quis probare ſe habere ius præſentandi, & eſſe in quaſi poſſeſſione præſentandi: breuiter quia deciſiones Rotæ ſunt multum in vſu.& clarè hanc q.deciſam habemus:ideo dico quod per literas ordinarij qui inſtituit, poteſt probari aliquem eſſe in quaſi poſſeſſionẽ iuris præſentandi: licet multa poſſent in contrariũ allegari quæ habentur in authent.ſi quis in aliquo.C.de edendo.vbi ſi inſtrumentum faciat mẽtionem de alio non creditur niſi aliud monſtretur. Simile habetur in cap.poſt ceſſionem.de proba.& ibi gloſ.tamen in contrariũ fuit de facto iudicatũ allegatur deciſ. ccccxxvij. aliàs eſt ccccxxiij.in nouis deci.char.lxij.q.a ex quo per inſtitutionem Epiſcopi cõſtat de vacatione beneficij: de tempore vacationis beneficij:& ꝙ præſentans erat verus patr.& ꝙ inſtitutio erat facta infra tẽpus: & de idoneitate pſonæ pſumi debet pſentationẽ ad prȩſen-
63 tantẽ:inſtitutionẽ ad inſtituentẽ ptinuiſſe.† Itẽ quia factũ pſumitur ſolẽniter actũ, niſi probetur contrariũ. capitulo in prȩſentia.de præſumptio.& d.capitu.poſt ceſſionem.Item etiam facit l.ſciendum.cum ibi not.ff. de verbor.oblig.eãdem opin.tenet Panor. in dicto ca. poſt ceſſionem.columna vij.verſic. & licet in hoc dubio.vbi plenè poſt gloſſ. examinat quando literæ epiſcopi faciãt fidem ponendo.x.opin.& ibi tenet, quòd totus mundus ſequitur quòd faciant fidem in ſpectantibus ad officium ſuũ:& in non tangentibus propriam cauſam:quia tũc nõ crederetur.Nec ob.quòd aliquando epi

do Epiſcopi inſtit.retractatur vt in c. decernimus.xvj. q.vij.quia fateor quòd probant literæ Epiſcopi quátenus non probatur contrarium : vt in d.c.poſt ceſſionẽ. Itẽ quia ſi patronus non contradicit, tunc videtur conſentire & approbare.regula qui tacet.de reg.iur.in vj. Item propter difficultatem probationis iuriſpatronatus fuit iudicatum ſufficienter probatum per tales literas:& adhuc hodie ſatis probaretur tale ius præſentãdi per tales literas. ¶†Trigſimooctauò quæro,an poſſeſſor caſtri, vel villæ in qua eſt iuſpatronatus poſſit præſentare:idem de ciuitatibus, & de alio quocunque loco vbi eſſet iuſpatron.an illius poſſeſſor habeat ius præſentandi.circa ſolutionem huius quæſtionis multum facit c.conſultationibus.de iurepa.in duobus locis.Primò in principio vbi Papa vult,quòd valeat ordinatio facta de præſentato ab illo qui credebatur eſſe patro.licet in veritate non eſſet : & licet alter poſtea euincat iuſpat.tamen ordinatio remanet firma propter bonã fidẽ:quã quis habuit in præſentando.& ibi tenet gloſſ.& communiter doct.Illud autem primum dictum procedit quando quis erat in quaſi poſſeſſione præſentan.ſi autem non fuiſſet in poſſeſſione præſentandi : ſed tamen præſentauerit , & ordinatus fuerit,valebit præſentatio,& inſtitutio ſi verus patronus non contradicit. ſi autem contradiceret : tunc deberet remoueri,vt ibi.& dicto capitulo decernimus. xvj. quæſtione ſeptima. & ſic probat : ergo ille text.quòd licet regulariter pertineat præſentatio ad verum patronum:vt in c.quoniam.c.ij.c.nobis.& per totũ. ti.de iurepa.& c.filiis.& d.cap.decernimus.xvj.q.vij.tamen poſſeſſor loci in quo eſt iuſpa.validè poteſt præſentare : ſi eſt in quaſi poſſeſſione præſentandi: & ſic validè præſentabit dato quod non habeat ius proprietatem. 64

Panor.in c.ex literis.ij.nota.de iurepatrona.etiam dato quòd moueatur queſtio de proprietate:ſed tunc deberet ſuſpẽdi inſtitutio:vt latè Panor.ibi.col.iij.& latiùs in c. conſultationibus.in fi.eo.niſi ſequatur inſtit. ante proprietatis declarationẽ, & ante litem motam. & ſi non eſt in quaſi poſſeſſione adhuc poteſt præſentare:& ſi Epiſcopus inſtituit valet præſentatio niſi patron.contradicat. Ad idem videtur eſſe text.in c.ex literis.eo.vbi villa conducta ad firmam:id eſt ex tali cõtractu:ex quo tranſit vtile dominium:in qua erat iuſp. à monaſterio quodam per certum militem miles vacante eccleſia,præſentauit. Abbatiſſa etiam monaſterij voluit præſentare & Epiſcopus non admiſit ſuum præſentatum:vnde mandat Papa adiudicari eccleſiam præſentato per militẽ.Si in conductione non fuit iuſp. exceptum vel ſi inſtitutus fuit ante litem motam inter abbatiſſam & militem.Et ſic patet quòd loci poſſeſſor poteſt præſentare vacante eccleſia:licet autem preſentet,non tamen fit verus patronus: vt ſuprà xvij.q.huius partis niſi preſcriberetur.vt ſ.dixi in iij.parte in v. cauſa acquirendi iuſpa. Contra primam deciſionem videtur facere tex.in cap.ex inſinuatione eod. vbi dicitur in fine.qui eccleſias obtinent ſine patrono eas vt detentores patrono reſtituant ordinandas. Ad idem videtur textus magis fortis in capitulo cum Bertoldus per totum.de re iu. vbi ille qui habet villã vel curiam pignori obligatam:ita quod faceret fructus ſuos, & quòd plus eſt qui etiam ab eccleſia percipiebat cenſus quoſdam de conſenſu patroni qui patrono debebantur vacante eccleſia præſentauit, & ſimiliter patronus verus præſentauit, qui præſentatus per patronum ex negligentia fuit cõdemnatus: quia non per ſe nec per procuratorem comparuit, & eccleſia fuit alteri adiudicata

dicata præſentato per habentem pignus: tamen quia per patronum adhuc comparuit allegando iuſtam ab ſentiam:vnde Papa adiudicauit eccleſiam præſentato per patronum: quia licet ille creditor vel heres fuerit in quaſi poſſeſſione percipiendi cenſum,non tamē per hoc dicitur patronus, & ſic non potuit ibi talis præſentare:licet adhuc faceret fructus ſuos: qa perceptio cenſus non facit quem dominum nec poſſeſſorem iuris præſentandi cum aliud ſit perceptio penſionis,& aliud quaſi poſſeſſio iuris præſen.cap.inter dilectos.in fin.de fi.inſtru. gl.in c. cum Bertoldus.verſ.iure. ergo apparet quod etiā poſſeſſor qui facit fructus ſuos non poteſt præſentare per illa iura, & per alia plura, quæ poſſunt adduci:ratio quia perceptio penſionis, vel fructuum non dicitur eſſe de fructibus iuriſpatron.& ſic nec iuris præſentandi.Sed extra iuſpa. ergo per perceptionem fructuum non poteſt dici in quaſi poſſeſſione iuriſpatro.& per conſequens nec præſentare poterit. circa hoc difficile contrarium ſic credo poſſe reſponderi,& ex reſponſione apparet quomodo procedat deciſio quæſtionis propoſitæ: aut loquimur de vero loci poſſeſſore,qui pōt facere fructus ſuos nec ad reſtitutionem tenetur. Et tunc dico quod talis poſſeſſor poterit præſentare:quia præſentare eſt fructus iuriſp.vt no.in c.conſultationib.eo.& Pan.in d.c.ex literis. Et quēadmodum fructus pertinent ad bonæ fidei poſſeſſorē,& non ad d ñm.§.ſi quis à non dño.inſt.de rerum diui.ca. grauis.de reſti.ſpon.& ibi gl.not.de iſtis fructibus. Ita ius præſentandi etiā poterit competere ipſi poſſeſſori bonæ fidei:& ſicut nō tenetur ad reſtitutionē fructuū conſumptorū poſſeſſor bonæ fidei vbi ſuperuenit dominus ita nec quaſi poſſeſſor iuriſpat.Vnde ſi aliquem præſentauerit qui fuerit inſtitutus:nec verus patronus

vnquam fecerit reſiſtentiam, non debebit remoueri præſentatus per poſſeſſorem. ita loquitur c. conſultatinoibus. ſecus ſi contradiceret patron. ante inſtitutionem: quia non deberet inſtitui: & quis præferatur inter præſentatum à vero patrono, vel poſſeſſore dixi in xiij. q. verſ. vij. huius partis. Nec ob. ſi dicatur poſſeſſor non facit fructus naturales ſuos: vt not. gl. in d. ca. gra
65 uis. l. fructus. ff. de vſuris. † quia reſpondetur quòd præſentare nõ eſt fructus naturalis: ſed fructus induſtrialis: requiritur enim hominis induſtria in eligendo idoneum. d. c. decernimus. xvj. q. vij. Item ſ. limit. tũ tempus. ca. j. de iurepatr. in vj. dixi ſ. in xx. q. eiuſdem. & in x. Et ſi quæratur quis erit iſte poſſeſſor bonæ fidei qui poſſit ſuos fructus facere & per conſequens præſentare. Dico ſecundum Inno. & Panor. in c. conſultationibus. in ij. col. eo quod ille erit qui poſſidet iudice autore qui iuris ordine ſeruato proceſſit: vt in l. iuſtè poſſidet. no. ff. de acqui. poſſeſ. l. fin. ff. ſi per vim vel alio modo ab. poſſeſ. c. conquerente. de reſti. ſpolia. c. cùm cauſam. de offi. delega. Aliis etiam multis modis poteſt dici bonæ fidei poſſeſſor: puta quia emit villam: & per conſequẽs venit iuſpa. cap. cùm ſeculum. de iurepa. & cap. ex literis. eodem, ſcilicet quando bona emerent à non domino. Idem ſi ſuccederet, vel daretur villa, vel caſtrum in dotem, vel in feudum. Ita quòd vtile tranſiret domi-
66 nium & per gl. ſi. in d. c. cum Bertoldus. † Si autem eſſet poſſeſſor malæ fidei: licet iudex bona fide dediſſet ei poſſeſſionem, tamen non poſſet validè præſentare; ex quo non eſt patronus nec quaſi iuriſpatro. poſſeſſor: ideo vero patrono contradicente talis præſentatus etiam inſtitutus eſſet remouendus. d. c. decerni-
67 mus. xvj. q. vij. c. ex inſinuatione. eod. de iurepa. † Malæ fidei dicitur vbi habet cõſcientiam rei alienæ. Panormitanus

mitanus in d.c.cõſultationibus.in ij.col.eod.vel eſt in malafide qui poſſidet rẽ iure reſiſtente.Inn.in d.c.ij.de reſti.in integrũ.l. quemadmodum.C.de agri.& cenſi. lib.ij.regula qui contra ius mercatur bonam fidem habere non præſumitur.de reg.iuris in ſexto. Et per hoc & per ſupradicta apparet reſponſum ad c.j.cùm Bertoldus.quia ibi non fuit talis poſſeſſor qui poſſidet facere fructus ſuos: quod clare dicitur ibi per gloſſam fina.Creditor enim non facit fructus ſuos: ſed fructus extenuant ſortem.l.j.& ij. C.de pignor. actio. cap.j.& ij.de vſur.vnde ſi fiat pactum de lucrãdis fructibus fit iure vetante.vnde dicitur malæfidei: ideo præſentare non poterit.dicto capitulo conſultationibus. Item ſoluto debito deberent omnia iura pignoris tolli.l.j.& ij.ff. quibus modis pign.vel hypo.ſoluit.l.j.& ij. C.ſi pig.pi.datum ſit. † vbi ſoluto debito debent pignora 68
reſtitui primo pignoranti:& ſic in caſu d.ca.cum Bertoldus.ſi ibi valuiſſet præſentatio creditoris, qui licet dicatur poſſidere pignus.d.l.j.& ij.ff. ex quibus modis pign.ſolu. tamen ſoluto debito præſentatus per eum & inſtitutus eſſet remouendus quod eſſet contra capitulum inuentum.xvj. quæſtione vij. vbi laicus non poteſt collatam eccleſiam à ſacerdote adimere.capit. peruerſum.lvj.diſtinct.cap.vltimo.de exceſ.prælatorum. Et ſi diceretur vbi quis volente domino percipit aliquam penſionẽ vel fructus rei:tunc dicitur poſſeſſor illius rei.cap.cùm veniſſent.de reſtitu. ſpoliatorum.l.quamuis.ff.de acquir.poſſeſſio.vbi ſi de voluntate domini percipio penſionẽ rei ſatis dicor poſſidere.Vnde ergo cùm in c.Bertoldus.debuiſſet valere pręſentatio,& non tenuit vt ibi dicitur. ſoluit illud cõtra Panorm.quòd illud procedit de domini voluntate pręcedente titulo habili ad transferendum poſſeſſionem

vel rem ipſam.quia tunc transfertur poſſeſſio ex titu. conſtituti:vt in c.cùm veniſſet. in fi.quod non habet locum in d.c. cũ Bertoldus. quia pignoratio non trãſfert veram poſſeſſionem. Item commoditas iuriſpatr. tranſit in creditorem cum vniuerſitate ratione acceſſorij.ca.ex literis.de iurepatrona. Cùm talis commoditas ſubiaceat reſtitutioni:& & poſſit ſortem diminuere.l.quamuis.C.in quibus cau.ius pig.taci.contra.c. ad
69 noſtram.j.de iureiurando. † Sed commoditas inæſtimabilis non tranſit in creditorem : quia nec poſſet reſtitui.nec minuere ſortem.ideo in contractu pignoratitio iuſpatronat. vel ipſius poſſeſſio non poterit tranſire:vt ibi eſt caſus:& c.cum Bertoldus.de ſenten.& re iudica.ita dicit Panor. limitando illum text. & ſic apparet non procedere iſtam cõſequentiam.Ille eſt poſſeſſor:ergo facit omnes fructus ſuos : & ſic poſſet præſentare:ſecus vbi eſt poſſeſſor qui faciat fructus ſuos: quia talis poterit etiam præſentare prout tenuerunt prudenter & iudicauerunt domini de Rota deciſio. cxlj.in nouis deciſio.Et eſt deciſio j.char.lxj. cum limitatione quando non eſt lis mota ipſi poſſeſſori per patronum:quia tunc non poſſet præſentare.d.c. conſultationibus.eo. de iurepatro. Et per deciſionem huius q.
70 apparet poſſe ſolui alia quæſtio que eſt talis. ¶ † Trigeſimononò quæro quando mulier dat marito in dotem caſtrum vel villam vel curiã vel alium locũ in quo eſt iuſpat.An ipſe maritus poſſit præſentare.Circa hãc quæſtionẽ minus dubitandum eſt quam in antecedẽti:eo.quia certum eſt maritum rerũ dotalium poſſeſſorem talem eſſe,quod facit fructus ſuos cum & dominus dotis.per l.dicatur.inſtitu. quibus alie.licet vel nõ. in prin.l.in rebus.C.de iure dotiũ.l.doce ancillã. C. de rei vendica. vel ſaltem ex rebus dotalibus maritus habet

habet vſumfructum quo mediante poteſt onera matrimonij ſuſtinere.c.per veſtras. de dona. inter virum & vxo.c.ſalubriter.de vſuris.l.ſi is qui.ff. de iure dot. Item etiam certum erit quod maritus poterit præſentare cum dicatur verus poſſeſſor. Item quia iuſpatro. tranſit cum vniuerſitate rerum : vt in c. ex literis & c. cùm ſeculum.eod.de iurepatronatus. Vnde concludo quòd poterit maritus præſentare:& maximè vbi eſſet conſuetudo patriæ quæ eſt optima legum interpres.c. cum conſuetudinis.de conſue.l. de quibus.ff.de legi.capitu.finali de conſuetudi. & maximè iſta quæ videtur iuri communi conſona. ca. ſi.de dona. inter virum & vxor.Ita tenent domini de Rota deciſione ccccxxij.in nouis charta.lxij. Cum limitatione tamen ſi maritus & vxor ambo concurrent præſentãdo diuerſos, quod per vxorem præſentatus deberet præferri.per Io.And. in c.nouella.in c.ex eo.de elec.in vj.Zaba. in c. plures. de iurepatro.in iiij.colũ.& ſequen.Et fuit dicta deciſio ccccxxij. eo.titu. incip. Fuit dubitatum. Panorm.in c. fin. de conceſ. præben. vbi tenet expreſſe cum predicta deciſione. Per hæc poteſt reſponderi ſimili quæſtioni. ¶ † Quadrageſimò quæritur. Si populus 71 habet tutorem & in bonis ſuis eſt iuſpatrona.quis præſentabit:tutor,an pupillus ?concludit Panorm.in ca.ſi. de conceſ. præben. quod tutor : niſi in præſentatione eſſent diuerſi:quia pupilli præſentatio ſi dignior fuerit vel ſaltem æquè digna ſicut præſentatio tutoris : tunc præfertur præſentatio pupilli. Pro hoc tenuit Tãcre.& Bar.Brixiẽ in q.ſua dominicali lxxvij.inci. tutor cuiuſdã refertur p gl ſuffragiũ.in c.ex eo.de elec.in vj.& ibi latè p Io.An.qui ad vtranque partẽ arguit, & finaliter tenet cũ gl.ibi p c.decernim⁹.xvj.q.vij. Et quia pupill⁹ poteſt facere ſuã conditionẽ meliorem ſine tutore.in-

ſtitu.de autori.tuto.in princi.Sed quanto melior inſti tuitur tãto melior eſt cõditio patro.in c.Valẽtinianus. lxiij.di.c.grauibus iij.q.vij.& qui maiori nititur ratione.c.multi.xl.diſt.in fi. quæ ratio deficiente iure ſcripto pro iure ſeruatur: quia ratio & veritas conſuetudini ſunt pręponenda: niſi conſuetudo veritate nitatur.c.fruſtra.viij.diſtinct.gloſſ.in d.c.ex eo quod:verſi. quam rationi & ratione vincendum. xxiij.q. vj. c. vi-
72 des. † Quartò mouetur: quia vbi eſt diſcordia inter tutorem & pupillum quo ad illam non habetur pro tutore:quia ſua res agitur,ſed datur curator. §. fi.inſti. de auto.tuto. Nec ob.quod tutor dicatur dominus in bonis pupilli.l. qui fundum. §. ſi tutor. ff. pro emp. & quod pupillus ſit in poteſtate tutoris.§.eſt autem.inſti. de tutelis. & acceſſoriè etiã bona.xij. q. j.pręcipimus. regula acceſſorium de regu. iur.in vj. quia illa procedunt vbi tutor bene adminiſtrat,non vbi expoliat pupillum vel male gerit negocia eius.d.§. ſi tutor. Nec ſimiliter ob.tex.in d.c.ex eo. vbi prohibet minorẽ poſſe eligere:quia licet minor non poſſit contrahere matrimoniũ.c. j.de deſpon. imp. inſtitu. de nup. in princ. & ita non poteſt eligere quia per electionẽ cõtrahitur matrimonium cũ eccleſia. Sed in pręſentatione ſecus quia patro.poteſt accumulare.c.paſtoralis.eo.ꝙ in electione nõ licet.c.publicato de elec.& ibi latè Gemi.tenet prędictã opi.Io.An.Archi.in c.decernim⁹.in prin. p illũ tex.xvj.q.vij.Panor.in c.j. ver.quid autẽ ſi com-
73 petit infanti.eo. ¶ † Quadrageſimo primò quæro:an præſentare poſſit patro.ad præbendã vacaturã: vel an poſſit dare alicui certam ſpẽ de præſentatione futura. Item an procuratori ad conferendum beneficia poſſit etiam dari poteſtas præſentandi ad eccleſiam in ſpecie vacaturam.Licet videantur plures articuli in iſta quęſtione

ſtione,tamen quia vnius diſcuſſio ſatisfaciet:ideo ſimul coniunxi.Reperio allegari per Bertachini repertorium.c.cum illis de præbend.in vj. in quo vere nihil ad propoſitum. Sed loquitur de reſcriptis factis quod alicui prouideatur de beneficio, an videbitur de curato. Item an prouidendum ſit de ſpectante ad alterius prouiſionem.Item allegatur conſilium Pau. de Caſtro. lix. in quo fit mentio de ſubſtitutione pupillari plutibus facta. Item an clauſula codicillaris operetur rupto teſtamento paterno natiuitate poſthumi : & ſicut nil ad propoſitũ:ſed quia q.eſt ſatis vtilis & multũ quotidiana:ideo circa iſtam vide Panor.in c.fi.in vlti.nota.de conceſ.præben. vbi breuiter tenet quod ſi collator beneficiorum non poteſt promittere vacaturũ, ita nec dare alicui in ſpecie poteſtaté conferendi antequã vacet.c.ij.& c.conſtitutus.de conceſ.præben. † Sic nec 74
patro poteſt alicui ꝓmittere præſentationem nec dare in ſpecie alicui poteſtaté præſentandi cũ vacabit,quia ratio quæ eſt in collatione, ſclicet votum mortis alterius eſt etiam in præſentatione:nam ſperans ſe præſentandum deſideraret mortem proximi.& ſic ſi poſſet dari poteſtas præſentandi procuraretur facinus:quia daretur amico hæc poteſtas præſentandi. & ſic indirectè promiſſio vacaturi fieret: quod eſſet contra dictũ c.fi.de conceſſione præbendę. Fatetur tamen ibi Ioannes Andreas quòd poſſet dare poteſtatem præſentandi in genere: puta quia vult ſe in longinquas partes abſentare, vel cauſa ſtudij, vel ex alia iuſta cauſa: nam poterit conſtituere vnum generalem procuratorem omnium bonorum ſuorum qui poterit etiam præſentare ad vacantes præbẽdas :cum talis vſus procuratorũ maximè ſit hominibus neceſſarius.l.j.ff. de ꝓcu.Hãc opi.ſequitur Io.An.in c.fi.§.allegato aſſignãs

ſimile

ſimile de procuratore qui non datur ab excommunicato ſuper actu qui nō potuit p ipſum excōmunicatū tēpore quo voluit cōſtituere procuratorē exerceri. c. fi. de procura. tamen poteſt cedendo totū ius ſuum in alterum trāsferre: quia tunc venit iuſpa. acceſſoriè. Et hoc faciunt ad limitationē eorum quæ dixi in xviij. q. huius partis, vbi tenui valere præſentationem factam ab habente autoritatem à non valente præſentare.
75 ¶ † Quadrageſimoſecundò quæro: an eodem modo patronus eccleſiaſticus poſſet conſtituere generalem procuratorem ad oīa negotia & etiam ad præſentationes faciendas. breuiter tenet Panor. in d. c. fi. quod non poterit niſi ſuo generali vicario ſoli. Hoc latiùs tenuit idem Panor. in c. conſtitutus. de conceſ. præben. in glo. ij. per c. deliberatione. §. prohibemus. de offic. le. lib. vj. & ibi gl. in fi. per c. fi. de offi. vica. Ita dicit ibi Panorm. quòd legatus in genere non poteſt alteri dare poteſtatem recipiendi reſignationem beneficiorum & illa cōferen. de quo per Ioan. And. in d. c. conſtitutus. quam ſoli ſuo vicario: quod facit ad limitationē. c. fi. de offi. vica. & ad extenſionem. d. §. prohibemus vt per Pano. in d. c. cōſtitutus. Nō tñ poſſet talis vicarius patronū præſentare alicui ordinario: quia tūc videretur ſe ipſū præſentare, quod eſt prohibitum. de quo latius dicā. ỹ.
76 q. xlviij. ¶ † Quadrageſimotertiò quæro an præſentatio facta p rectorē eccleſiæ vel per aliū habentē beneficiū ad titulū eccleſiæ: cuius præſentatio ad patronos pertinet, habeat impedire præſentationē patroni fiendam poſt mortem dicti rectoris vel beneficiati. Breuiter. quia circa hanc q. habemus caſum expreſſum: ideo dico quòd non facit patrono aliquod præiudicium. caſus eſt in c. poſtulaſti. c. de. eo. titu. de iurep. vbi dixit Innocen. Papa per talem intitulationem nullum
generari

generari patronis præiudicium:licet plures poſſint ordinari ad eundem titulum vt ibi Panor.in ij.no.& prodeſt quo ad alimenta obtinenda talis præſentatio:vt ibi.quod intelligit gloſ.in d.capitulo.poſtulaſti.etiam ſi pręſentatio fiat talis domino pręſente & tacēte quia ex quo inuito patrono poteſt rector vel alius beneficiatus facere talem præſentationem ad titulum pro ordinando.argumē.notatorum in capitulo propoſuit. de filiis preſbyte.& capitu. illud.vij.q.j ergo etiam in præſentia:nec præſentia habebitur pro conſenſu, nec requiritur conſenſus patro gl.j.in c.ad hæc.de offi.vica.Vnde mortuo rectore vel tali præſentato ante per patronum:licet ipſe præſentatus alium præſentauerit ad titulum ſuum:tamen poterit ad petitionen patroni remoueri;quia ſine ipſius conſenſu non potuit conſtitui titulus perpetuus in tali eccleſia.c.principali & c. ſeq.lxiij.diſt.c.ad hoc.de offic.vica.& ibi glo.j.eandem opi tenet Panor.poſt Io. An.in.c.pe.de iurepatro. Et hanc deciſionen limitant per tex.ibi ſi non conſenſit patro.tali præſentationi;nam ſi conſenſit,tunc decens eſt quòd non poſſit alium præſentare:& maxime ſi talis eſt conſuetudo,quod ille ſic præſentatus inueſtiatur mortuo beneficiato:ſecus autem non extante conſuetudine;quia dato quòd non conſenſerit,non per hoc impeditur quin poſſit alium præſentare;vt Panor.& Io.An.ibi.†.Per quæ apparet reſponſio ad aliā q.quod 77
non poteſt patro.eligere prælatos miniſtros.cap. vt quiſque cleric.us.de vi,& hone.cle.& per gl.in d.capit. ad hæc,de offic.vica.& ibi Io.An.& Innocen.& Io. An.in c.propoſuiſti.de filiis preſbyterorum. vide latè per Zabarelam in cle.ij.in vlt. q.in princ.illius cle.eo.
¶.† Quadrageſimoquartò quæro facta preſentatione 78
prima vicario Epiſcopi per patronū qui non habet ius

inſtit

eccleſiæ capellæ, vel altaris modo vacantis concorditer & communiter repræſentamus vobis tali. C. epiſcopo, talem. D. clericum ad curam vel in rectorem ad regimen eccleſiæ prælibatæ, vel ad capellaniam, vel ab beneficium talis altaris virum vtique honeſtum literatum & de legitimo matrimonio natum: iura eccleſiæ capellaniæ vel altaris defenſare ſcientem & valentem petentes ipſum in eccleſia vel capellania vel beneficio inſtitui & ſibi per vos cura eiuſdem eccleſiæ concedi eandem formam ſenſi. Panor. in c. fin. eodem.

61 ¶† Trigeſimoſextò quæro: an Si quis tempore pręſentationis per patronum factæ habuit præſentatus aliquod vitium propter quod non potuit inſtitui: puta ex communicationis, ſed tempore quo venit ad ordinarium & exequitur pręſentationem ceſſat illud vitium: an attendatur tempus præſentationis, an tempus datarum. Hanc quæſt. poſſum reſoluere vt in ſimili dixit Spec. in tit. de reſcrip. præſentatione, quod attenditur tempus datæ in §. ratione autem impetrantis. verſic. quid ſi impetrans. vbi tenet quod impetrans reſcriptū ad beneficium ſi non exprimat dignitatem quam habet quæ dignitas erat tempore datarum ſi poſt ea ceſſat quando præſentat literas, tamen tenet quòd vitiatur reſcriptum & ſic ibi attenditur tempus datarum. ar. c. eam te. de reſcrip. vbi eſt text. & glo. quod attenditur tempus datarum. c. poſt ceſſionem. de probatio. & ibi ponitur exemplum quod excommunicatus tempore impetrationis non debet admitti, ſi probatur fuiſſe excommunicatus tempore impetrationis. Hoc idē tenet eod. §. verſi. item excipitur. quòd impetrans fuit excommunicatus. vbi etiam tenet quòd excommunicatus tempore præſentationis vel conſtitutionis non validè poſſit præſentare. Hoc latius dixi ſ. quæſt. xiij.

articulo

articulo.j.huius partis.Idē cum prima opi.tenet Specu. eo.tit.§.ſi.verſ.in ſumma.nota.allegatur etiā quædam deciſio dominorum de Rota.ciiij.in nouis quam non reperio. Hunc autem opi.Spe.putarem de iure procedere vbi eſſet tale vitium quod redderet clericum inhabilem ad talem collationem, vel præſentationem, vt vitium excommunicationis quod inducit inhabilitatem etiam ex parte conferentis:& eius cui cōfertur: quia tale vitium non ſolum excludit à beneficiis eccleſiaſticis vt habetur in c.poſtulaſtis.de cleri.excommunica.mini.c.cum bonæ.de ætate & qualit.ſed & ab honorabili officio & publico.c.decernimus. de ſen.ex com.in vj. vbi ab agendo, teſt. ficando, & aduocando repellit Immo.& ab officio vili & oneroſo: vt eſt officium procuratoris ad quod etiam infamis de iure ciuili promouetur.inſti.de excep.in fi. Panor.in c. Imperatorum.de iuramen.calumniæ.ſecus ſi eſſet aliud vitium quod non redderet eum incapacem: quia in illo caſu ſi non interueniat ſurreptio attenditur tēpus executionis literarū non datæ.c.ei cui.vbi tex.not.ad hoc. de præb.in vj.vbi ſi mandatur alicui prouideri de præbenda vacatura in vna eccleſia,& in illa ſint curatę,& non curatæ:licet impetrans tempore datæ non habeat ætatem ad præbendam habendam ſacerdotalem.Si tamen eſt in tempore quando vacat & ſic quādo fit executio ſatis eſt: ſi autem interueniret ſurreptio, vel dolus impetrantis, & tacentis ætatem quam non habet ad præbendam, vel aliud beneficium quod habet tempore impetrationis: tunc in ſui doli,& ſurreptionis odium attenditur tempus datæ.ita loquitur d. ca.eam te.de reſcrip.& capitulo ſi eo tempore.de reſ.in vj.vbi quia occultauit ætatem tempore impetrationis attenditur tempus datæ: & ideo ſi illo tempore non eſt ha-

Rr bilis

bilis: licet poſtea efficiatur habilis tempore executionis tamen annihilatur reſcriptum,& in d.cap.eam te. vbi occultauit aliam dignitatem eccleſiaſticam quam habuit tempore impetrationis:& hanc diſtinctionem poſt ſcripta hæc reperi Panormi.in cap.dilectus.ij.de
62 præben. ¶ † Trigeſimoſeptimò quæro:quomodo poteſt quis probare ſe habere ius præſentandi, & eſſe in quaſi poſſeſſione præſentandi: breuiter quia deciſiones Rotæ ſunt multum in vſu.& clarè hanc q.deciſam habemus:ideo dico quod per literas ordinarij qui inſtituit, poteſt probari aliquem eſſe in quaſi poſſeſſionē iuris præſentandi: licet multa poſſent in contrariũ allegari quæ habentur in authent.ſi quis in aliquo.C.de edendo.vbi ſi inſtrumentum faciat mẽtionem de alio non creditur niſi aliud monſtretur. Simile habetur in cap.poſt ceſſionem.de proba.& ibi gloſ.tamen in contrariũ fuit de facto iudicatũ allegatur deciſ. ccccxxvij. aliàs eſt ccccxxiij.in nouis deci.char.lxij.q.a ex quo per inſtitutionem Epiſcopi cõſtat de vacatione beneficij: de tempore vacationis benefitij:& ꝙ præſentans erat verus patr.& ꝙ inſtitutio erat facta infra tẽpus: & de idoneitate pſonæ pſumi debet pſentationẽ ad prȩſentantẽ:inſtitutionẽ ad inſtituentẽ ptinuiſſe.† Itẽ quia factũ pſumitur ſolẽniter actũ, niſi probetur contrariũ. capitulo in prȩſentia.de præſumptio.& d.capitu.poſt ceſſionem.Item etiam facit l.ſciendum.cum ibi not.ff. de verbor.oblig.eãdem opin.tenet Panor. in dicto ca. poſt ceſſionem.columna vij.verſic. & licet in hoc dubio.vbi plenè poſt gloſſ. examinat quando literæ epiſcopi faciãt fidem ponendo.x.opin.& ibi tenet, quòd totus mundus ſequitur quòd faciant fidem in ſpectantibus ad officium ſuũ:& in non tangentibus propriam cauſam:quia tũc nõ crederetur.Nec ob.quòd aliquando epi

do Epiſcopi inſtit.retractatur vt in c. decernimus.xvj. q.vij.quia fateor quòd probant literæ Epiſcopi quatenus non probatur contrarium : vt in d.c.poſt ceſſioné. Itẽ quia ſi patronus non contradicit, tunc videtur conſentire & approbare.regula qui tacet.de reg.iur.in vj. Item propter difficultatem probationis iuriſpatronatus fuit iudicatum ſufficienter probatum per tales literas:& adhuc hodie ſatis probaretur tale ius præſentãdi per tales literas. ¶ † Trigſimooctauò quæro,an poſſeſſor caſtri, vel villæ in qua eſt iuſpatronatus poſſit præſentare:idem de ciuitatibus, & de alio quocunque loco vbi eſſet iuſpatron.an illius poſſeſſor habeat ius præſentandi.circa ſolutionem huius quæſtionis multum facit c.conſultationibus.de iurepa.in duobus locis.Primò in principio vbi Papa vult,quòd valeat ordinatio facta de præſentato ab illo qui credebatur eſſe patro.licet in veritate non eſſet : & licet alter poſtea euincat iuſpat.tamen ordinatio remanet firma propter bonã fidẽ:quã quis habuit in præſentando.& ibi tenet gloſſ.& communiter doct.Illud autem primum dictum procedit quando quis erat in quaſi poſſeſſione præſentan.ſi autem non fuiſſet in poſſeſſione præſentandi : ſed tamen præſentauerit, & ordinatus fuerit,valebit præſentatio,& inſtitutio ſi verus patronus non contradicit. ſi autem contradiceret : tunc deberet remoueri,vt ibi.& dicto capitulo decernimus. xvj. quæſtione ſeptima. & ſic probat : ergo ille text.quòd licet regulariter pertineat præſentatio ad verum patronum:vt in c.quoniam.c.ij.c.nobis.& per totũ. ti.de iurepa.& c.filiis.& d.cap.decernimus.xvj.q.vij.tamen poſſeſſor loci in quo eſt iuſpa.validè poteſt præſentare : ſi eſt in quaſi poſſeſſione præſentandi: & ſic validè præſentabit dato quod non habeat ius proprietatem. 64

Panor.in c.ex literis.ij.nota.de iurepatrona.etiam dato quòd moueatur quęſtio de proprietate:ſed tunc deberet ſuſpēdi inſtitutio;vt latè Panor.ibi.col.iij.& latiùs in c. conſultationibus.in fi.eo.niſi ſequatur inſtit. ante proprietatis declaratione͂, & ante litem motam. & ſi non eſt in quaſi poſſeſſione adhuc poteſt præſentare:& ſi Epiſcopus inſtituit valet præſentatio niſi patron.contradicat. Ad idem videtur eſſe text.in c.ex literis.eo.vbi villa conducta ad firmam:id eſt ex tali co͂tractu:ex quo tranſit vtile dominium:in qua erat iuſp. à monaſterio quodam per certum militem miles vacante eccleſia,præſentauit. Abbatiſſa etiam monaſterij voluit præſentare & Epiſcopus non admiſit ſuum præſentatum:vnde mandat Papa adiudicari eccleſiam præſentato per milite͂.Si in conductione non fuit iuſp. exceptum vel ſi inſtitutus fuit ante litem motam inter abbatiſſam & militem.Et ſic patet quòd loci poſſeſſor poteſt præſentare vacante eccleſia:licet autem pręſentet,non tamen ſit verus patronus: vt ſuprà xvij.q.huius partis niſi pręſcriberetur.vt s̃.dixi in iij.parte in v. cauſa acquirendi iuſpa. Contra primam deciſionem videtur facere tex.in cap.ex inſinuatione eod. vbi dicitur in fine.qui eccleſias obtinent ſine patrono eas vt detentores patrono reſtituant ordinandas. Ad idem videtur textus magis fortis in capitulo cum Bertoldus per totum.de re iu. vbi ille qui habet villa͂ vel curiam pignori obligatam:ita quod faceret fructus ſuos, & quòd plus eſt qui etiam ab eccleſia percipiebat cenſus quoſdam de conſenſu patroni qui patrono debebantur vacante eccleſia præſentauit, & ſimiliter patronus verus præſentauit, qui præſentatus per patronum ex negligentia fuit co͂demnatus: quia non per ſe nec per procuratorem comparuit, & eccleſia fuit alteri adiudicata

dicata præſentato per habentem pignus: tamen quià per patronum adhuc comparuit allegando iuſtam ab ſentiam: vnde Papa adiudicauit eccleſiam præſentato per patronum: quia licet ille creditor vel heres fuerit in quaſi poſſeſſione percipiendi cenſum, non tamẽ per hoc dicitur patronus, & ſic non potuit ibi talis præſentare: licet adhuc faceret fructus ſuos: qa perceptio cenſus non facit quem dominum nec poſſeſſorem iuris præſentandi cum aliud ſit perceptio penſionis, & aliud quaſi poſſeſſio iuris præſen. cap. inter dilectos. in fin. de fi. inſtru. gl. in c. cum Bertoldus. verſ. iure. ergo apparet quod etiã poſſeſſor qui facit fructus ſuos non poteſt præſentare per illa iura, & per alia plura, quæ poſſunt adduci: ratio quia perceptio penſionis, vel fructuum non dicitur eſſe de fructibus iuriſpatron. & ſic nec iuris præſentandi. Sed extra iuſpa. ergo per perceptionem fructuum non poteſt dici in quaſi poſſeſſione iuriſpatro. & per conſequens nec præſentare poterit. circa hoc difficile contrarium ſic credo poſſe reſponderi, & ex reſponſione apparet quomodo procedat deciſio quæſtionis propoſitæ: aut loquimur de vero loci poſſeſſore, qui põt facere fructus ſuos nec ad reſtitutionem tenetur. Et tunc dico quod talis poſſeſſor poterit præſentare: quia præſentare eſt fructus iuriſp. vt no. in c. conſultationib. eo. & Pan. in d. c. ex literis. Et queadmodum fructus pertinent ad bonæ fidei poſſeſſorẽ, & non ad d ñm. §. ſi quis à non dño. inſt. de rerum diui. ca. grauis. de reſti. ſpon. & ibi gl. not. de iſtis fructibus. Ita ius præſentandi etiã poterit competere ipſi poſſeſſori bonæ fidei: & ſicut nõ tenetur ad reſtitutionẽ fructuũ conſumptorũ poſſeſſor bonæ fidei vbi ſuperuenit dominus ita nec quaſi poſſeſſor iuriſpat. Vnde ſi aliquem præſentauerit qui fuerit inſtitutus: nec verus patronus

 vnquam

us in d.c.cõſultationibus.in ij.col.eod.vel eſt in
ide qui poſſidet rẽ iure reſiſtente.Inn.in d.c.ij.de
n integrũ.l. quemadmodum.C.de agri.& cenſi.
regula qui contra ius mercatur bonam fidem ha
on præſumitur.de reg.iuris in ſexto. Et per hoc
ſupradicta apparet reſponſum ad c.j.cùm Ber-
.quia ibi non fuit talis poſſeſſor qui poſſidet fa-
uctus ſuos: quod clare dicitur ibi per gloſſam
reditor enim non facit fructus ſuos: ſed fructus
uant ſortem.l.j.& ij. C.de pignor. actio. cap.j.&
ſur.vnde ſi fiat pactum de lucrãdis fructibus fit
etante.vnde dicitur malæfidei: ideo præſentare
oterit.dicto capitulo conſultationibus. Item ſo-
ebito deberent omnia iura pignoris tolli.l.j.&
uibus modis pign.vel hypo.ſoluit.l.j. & ij. C.ſi
datum ſit. † vbi ſoluto debito debent pignora 68
i primo pignoranti:& ſic in caſu d.ca.cum Ber-
.ſi ibi valuiſſet præſentatio creditoris, qui licet
r poſſidere pignus.d.l.j.& ij.ff. ex quibus modis
olu. tamen ſoluto debito præſentatus per eum
itutus eſſet remouendus quod eſſet contra ca-
m inuentum.xvj. quæſtione vij. vbi laicus non
collatam eccleſiam à ſacerdote adimere.capit.
ſum.lvj.diſtinct.cap.vltimo.de exceſ.prælato-
Et ſi diceretur vbi quis volente domino perci-
quàm penſionẽ vel fructus rei:tunc dicitur poſ-
llius rei.cap.cùm veniſſent.de reſtitu. ſpoliato-
quamuis.ff.de acquir.poſſeſſio.vbi ſi de volun-
omini percipio penſionẽ rei ſatis dicor poſſide-
le ergo cùm in c.Bertoldus.debuiſſet valere prę-
o,& non tenuit vt ibi dicitur. ſoluit illud cõtra
m.quòd illud procedit de domini voluntate prę
e titulo habili ad transferendum poſſeſſionem
 vel

vel rem ipſam.quia tunc transfertur poſſeſſio ex titu. conſtituti:vt in c.cùm veniſſet. in fi.quod non habet locum in d.c. cũ Bertoldus. quia pignoratio non trãſfert veram poſſeſſionem. Item commoditas iuriſpatr. tranſit in creditorem cum vniuerſitate ratione acceſſorij.ca.ex literis.de iurepatrona. Cùm talis commoditas ſubiaceat reſtitutioni:& & poſſit ſortem diminuere.l.quamuis.C.in quibus cau.ius pig.taci.contra.c. ad
69 noſtram.j.de iureiurando.† Sed commoditas inæſtimabilis non tranſit in creditorem : quia nec poſſet reſtitui.nec minuere ſortem.ideo in contractu pignoratitio iuſpatronat. vel ipſius poſſeſſio non poterit tranſire:vt ibi eſt caſus:& c.cum Bertoldus.de ſenten.& re iudica.ita dicit Panor. limitando illum text. & ſic apparet non procedere iſtam cõſequentiam.Ille eſt poſſeſſor:ergo facit omnes fructus ſuos : & ſic poſſet præſentare:ſecus vbi eſt poſſeſſor qui faciat fructus ſuos: quia talis poterit etiam præſentare prout tenuerunt prudenter & iudicauerunt domini de Rota deciſio. cxlj.in nouis deciſio.Et eſt deciſio j.char.lxj. cum limitatione quando non eſt lis mota ipſi poſſeſſori per patronum:quia tunc non poſſet præſentare.d.c. conſultationibus.eo. de iurepatro. Et per deciſionem huius q.
70 apparet poſſe ſolui alia quæſtio que eſt talis. ¶ † Trigeſimononò quæro quando mulier dat marito in dotem caſtrum vel villam vel curiã vel alium locũ in quo eſt iuſpat.An ipſe maritus poſſit præſentare.Circa hãc quæſtionẽ minus dubitandum eſt quam in antecedẽti:eo.quia certum eſt maritum rerũ dotalium poſſeſſorem talem eſſe,quod facit fructus ſuos cum & dominus dotis.per l.dicatur.inſtitu. quibus alie.licet vel nõ. in prin.l.in rebus.C.de iure dotiũ.l.doce ancillã. C. de rei vendica. vel ſaltem ex rebus dotalibus maritus habet

habet vſumfructum quo mediante poteſt onera matrimonij ſuſtinere.c.per veſtras. de dona. inter virum & vxo.c.ſalubriter.de vſuris.l.ſi is qui.ff. de iure dot. Item etiam certum erit quod maritus poterit præſentare cum dicatur verus poſſeſſor. Item quia iuſpatro. tranſit cum vniuerſitate rerum: vt in c. ex literis & c. cùm ſeculum.eod.de iureparronatus. Vnde concludo quòd poterit maritus præſentare:& maximè vbi eſſet conſuetudo patriæ quæ eſt optima legum interpres.c. cum conſuetudinis.de conſue.l. de quibus.ff.de legi.capitu.finali de conſuetudi.& maximè iſta quæ videtur iuri communi conſona. ca.fi.de dona.inrer virum & vxor.Ita tenent domini de Rota deciſione ccccxxij.in nouis.charta.lxij. Cum limitatione tamen ſi maritus & vxor ambo concurrent præſentãdo diuerſos, quod per vxorem præſentatus deberet præferri.per Io.And. in c.nouella.in c.ex eo.de elec.in vj.Zaba. in c. plures. de iurepatro.in iiij.colũ.& ſequen.Et fuit dicta deciſio ccccxxij. eo.titu. incip. Fuit dubitatum. Panorm.in c. fin. de conceſ. præben. vbi tenet expreſſe cum predicta deciſione. Per hæc poteſt reſponderi ſimili quæſtioni. ¶ † Quadrageſimò quæritur. Si populus 71
habet tutorem & in bonis ſuis eſt iuſpatrona.quis præſentabit:tutor,an pupillus?concludit Panorm.in ca.fi. de conceſ.præben. quod tutor: niſi in præſentatione eſſent diuerſi:quia pupilli præſentatio ſi dignior fuerit vel ſaltem æquè digna ſicut præſentatio tutoris: tunc præfertur præſentatio pupilli.Pro hoc tenuit Tãcre.& Bar.Brixiẽ in q.ſua dominicali lxxvij.inci. tutor cuiuſdã refertur p gl.ſuffragiũ.in c.ex eo.de elec.in vj.& ibi latè p Io.An.qui ad vtranque partẽ arguit,& finaliter tenet cũ gl.ibi p c.decernim⁹.xvj.q.vij Et quia pupill⁹ poteſt facere ſuã conditionẽ meliorem ſine tutore.in-

ſtitu.de autori.tuto.in princi.Sed quanto melior inſti tuitur tãto melior eſt cõditio patro.in c.Valẽtinianus. lxiij.di.c.grauibus iij.q.vij.& qui maiori nititur ratione.c.multi.xl.diſt.in fi. quæ ratio deficiente iure ſcripto pro iure ſeruatur: quia ratio & veritas conſuetudini ſunt pręponenda: niſi conſuetudo veritate nitatur.c.fruſtra.viij.diſtinct.gloſſ.in d.c.ex eo quod:verſi. quam rationi & ratione vincendum. xxiij.q. vj. c. vi-
72 des. † Quartò mouetur: quia vbi eſt diſcordia inter tutorem & pupillum quo ad illam non habetur pro tutore:quia ſua res agitur,ſed datur curator. §. fi.inſti. de auto.tuto. Nec ob.quod tutor dicatur dominus in bonis pupilli.l. qui fundum. §. ſi tutor. ff. pro emp. & quod pupillus ſit in poteſtate tutoris.§.eſt autem.inſti. de tutelis. & acceſſoriè etiã bona.xij. q. j.pręcipimus. regula acceſſorium de regu. iur.in vj. quia illa procedunt vbi tutor bene adminiſtrat,non vbi expoliat pupillum vel male gerit negocia eius.d.§. ſi tutor. Nec ſimiliter ob.tex.in d.c.ex eo. vbi prohibet minorẽ poſſe eligere:quia licet minor non poſſit contrahere matrimoniũ.c. j.de deſpon. imp. inſtitu. de nup. in princ. & ita non poteſt eligere quia per electionẽ cõtrahitur matrimonium cũ eccleſia. Sed in pręſentatione ſecus quia patro.poteſt accumulare.c.paſtoralis.eo.ꝙ in electione nõ licet.c.publicato de elec. & ibi latè Gemi.tenet pręadictã opi.Io.An.Archi.in c.decernim⁹.in prin. p illũ tex.xvj.q.vij.Panor.in c.j. ver.quid autẽ ſi compe-
73 petit infanti.eo. ¶ † Quadrageſimo primò quæro:an præſentare poſſit patro.ad præbendã vacaturã: vel an poſſit dare alicui certam ſpẽ de præſentatione futura. Item an procuratori ad conferendum beneficia poſſit etiam dari poteſtas præſentandi ad eccleſiam in ſpecie vacaturam.Licet videantur plures articuli in iſta quęſtione

ſtione,tamen quia vnius diſcuſſio ſatisfaciet:ideo ſimul coniunxi.Reperio allegari per Bertachini repertorium.c.cum illis de præbend.in vj. in quo vere nihil ad propoſitum. Sed loquitur de reſcriptis factis quod alicui prouideatur de beneficio, an videbitur de curato. Item an prouidendum ſit de ſpectante ad alterius prouiſionem.Item allegatur conſilium Pau. de Caſtro. lix. in quo fit mentio de ſubſtitutione pupillari pluribus facta. Item an clauſula codicillaris operetur rupto teſtamento paterno natiuitate poſthumi : & ſicut nil ad propoſitũ:ſed quia q.eſt ſatis vtilis & multũ quotidiana:ideo circa iſtam vide Panor.in c.fi.in vlti.nota.de conceſ.præben. vbi breuiter tenet quod ſi collator beneficiorum non poteſt promittere vacaturũ, ita nec dare alicui in ſpecie poteſtatẽ conferendi antequã vacet.c.ij.& c.conſtitutus.de conceſ.præben. † Sic nec 74
patro poteſt alicui ꝓmittere præſentationem nec dare in ſpecie alicui poteſtatẽ præſentandi cũ vacabit,quia ratio quæ eſt in collatione, ſcilicet votum mortis alterius eſt etiam in præſentatione:nam ſperans ſe præſentandum deſideraret mortem proximi.& ſic ſi poſſet dari poteſtas præſentandi procuraretur facinus:quia daretur amico hæc poteſtas præſentandi. & ſic indirectè promiſſio vacaturi fieret : quod eſſet contra dictũ c.fi.de conceſſione præbendę. Fatetur tamen ibi Ioannes Andreas quòd poſſet dare poteſtatem præſentandi in genere : puta quia vult ſe in longinquas partes abſentare, vel cauſa ſtudij, vel ex alia iuſta cauſa: nam poterit conſtituere vnum generalem procuratorem omnium bonorum ſuorum qui poterit etiam præſentare ad vacantes præbẽdas :cum talis vſus procuratorũ maximè ſit hominibus neceſſarius.l.j.ff. de ꝓcu.Hãc opi.ſequitur Io.An.in c.fi.ſ.allegato aſſignãs ſimile

ſimile de procuratore qui non datur ab excommunicato ſuper actu qui nō potuit p ipſum excōmunicatū tēpore quo voluit cōſtituere procuratorē exerceri. c. fi. de procura. tamen poteſt cedendo totū ius ſuum in alterum trāſferre: quia tunc venit iuſpa. acceſſoriè. Et hoc faciunt ad limitationē eorum quæ dixi in xviij. q. hujus partis, vbi tenui valere præſentationem factam ab habente autoritatem à non valente præſentare.
75 ¶ † Quadrageſimoſecundò quæro: an eodem modo patronus eccleſiaſticus poſſet conſtituere generalem procuratorem ad oïa negotia & etiam ad præſentationes faciendas. breuiter tenet Panor. in d. c. fi. quod non poterit niſi ſuo generali vicario ſoli. Hoc latiùs tenuit idem Panor. in c. conſtitutus. de conceſ. præben. in glo. ij. per c. deliberatione. §. prohibemus. de offic. le. lib. vj. & ibi gl. in fi. per c. fi. de offi. vica. Ita dicit ibi Panorm. quòd legatus in genere non poteſt alteri dare poteſtatem recipiendi reſignationem beneficiorum & illa cōferen. de quo per Ioan. And. in d. c. conſtitutus. quam ſoli ſuo vicario: quod facit ad limitationē. c. fi. de offi. vica. & ad extenſionem. d. §. prohibemus vt per Pano. in d. c. cōſtitutus. Nō tñ poſſet talis vicarius patronū præſentare alicui ordinario: quia tūc videretur ſe ipſū præſentare, quod eſt prohibitum. de quo latius dicā. j. q. xlviij.
76 ¶ † Quadrageſimotertiò quæro an præſentatio facta p rectorē eccleſiæ vel per aliū habentē beneficiū ad titulū eccleſiæ: cuius præſentatio ad patronos pertinet, habeat impedire præſentationē patroni fiendam poſt mortem dicti rectoris vel beneficiati. Breuiter. quia circa hanc q. habemus caſum expreſſum: ideo dico quòd non facit patrono aliquod præiudicium. caſus eſt in c. poſtulaſti. c. de. eo. titu. de iurep. vbi dixit Innocen. Papa per talem intitulationem nullum
generari

generari patronis præiudicium:licet plures poſſint ordinari ad eundem titulum vt ibi Panor.in ij.no.& prodeſt quo ad alimenta obtinenda talis præſentatio:vt ibi.quod intelligit gloſ.in d.capitulo.poſtulaſti.etiam ſi prçſentatio fiat talis domino prçſente & tacēte quia ex quo inuito patrono poteſt rector vel alius beneficiatus facere talem præſentationem ad titulum pro ordinando.argumē.notatorum in capitulo propoſuit. de filiis preſbyte.& capitu. illud.vij.q.j ergo etiam in præſentia:nec præſentia habebitur pro conſenſu , nec requiritur conſenſus patro gl.j.in c.ad hæc.de offi.vica.Vnde mortuo rectore vel tali præſentato ante per patronum:licet ipſe præſentatus alium præſentauerit ad titulum ſuum:tamen poterit ad petitionen patroni remoueri;quia ſine ipſius conſenſu non potuit conſtitui titulus perpetuus in tali eccleſia.c.principali & c. ſeq.lxiij.diſt.c.ad hoc.de offic.vica.& ibi glo.j.eandem opi tenet Panor.poſt Io.,An.in.c.pe.de iurepatro. Et hanc deciſionen limitant per tex.ibi ſi non conſenſit patro.tali præſentationi;nam ſi conſenſit,tunc decens eſt quòd non poſſit alium præſentare:& maxime ſi talis eſt conſuetudo,quod ille ſic præſentatus inueſtiatur mortuo beneficiato:ſecus autem non extante conſuetudine;quia dato quòd non conſenſerit,non per hoc impeditur quin poſſit alium præſentare;vt Panor.& Io.An.ibi.†.Per quæ apparet reſponſio ad aliā q. quod 77
non poteſt patro.eligere prælatos miniſtros.cap. vt quiſque cleric us.de vi.& honc.cle.& per gl.in d.capit. ad hæc.de offic.vica.& ibi Io.An.& Innocen.& Io. An.in c.propoſuiſti.de filiis preſbyterorum. vide latè per Zabarelam in cle.ij.in vlt. q.in princ.illius cle.eo.
¶ † Quadrageſimoquartò quæro facta preſentatione 78
prima vicario Epiſcopi per patronū qui non habet ius

inſtit

inſtituẽdi,& deinde facta ij.Epiſcopo de alio,quæ iſtarum præſentationum præferatur:quia eſt de raro contingentibus.Ideo breuiter dicô quòd ij.pręſentatio facta præfertur,eo quia prima facta habetur pro non facta.l.ſi pater. C. ne de ſtatu defunc.l. quo. ff. qui ſatiſda.cog. ¶ Vnde ij.præſentatio legitimè facta debet præferri.Ita tenet Zaba.in cle.j. in ix.q. de iurepatr.al-
79 legado alias concor. ¶†Quadrageſimoquintò quæro, an patronus prælatus vel conuentus habens iuſpatr. exemptus debeat pręſentare ordinario ordinandos ad eccleſiam in qua habet iuſpat.vel beneficium.Breuiter reſpondendo:quia caſus eſt in nouis iuribus,dico,ꝙ tenetur præſentare ordinandos ordinario, & ordinarius tenetur tales inſtituere vel ordinare nulla exiſtente legitima cauſa tales reiiciendi,de hoc eſt caſus in cle.vnica.in §.nonnulli.j. verſic.præſentatos. de exceſſ.præla. etiam dato quòd tales exempti in ſalutatione literarũ ad ordinarium non permittant obedientiam,vt ibi dicitur in textu quod ibi declarat Zaba.ꝓcedere ſiue tales prælati pręſentent ad ordinariũ cum titulo vel ſine tit.Si enim præſentarent aliquem de religione requiritur quod habeât titulum præſentati:quia à religione habent expenſas neceſſarias. c.ex parte.de accu. Secus ſi præſentarent clericum ſæcularem:quia non deberet talis clericus ordinari ſine titulo vel certo redditu firmo ex quo viuere poſſet.c.accepimus.de æta. & quali. cap.cùm ſecundũ apoſtolum. qui altari ſeruit de altari viuere debet. de præbẽ.aliàs ipſe ordinarius teneretur prouidere de beneficio vel de expenſis, donec poſſet beneficium obtinere dictis iurib. clarè in ca.ij.de præben.Et ſic teneo talem præſentationẽ facien. vt ſuprà. ¶ †Quadrageſimoſextò quæro.an quis poſſit præſen-
80 tare alternatiuè A. vel P. quia de hoc videtur hodie textus

textus expreſſus & ibi gl.nõ. nõ ideo multum inſtabo. pro ſolutione quæſtionis dico eſſe gl.in cle. §. fi.per illum tex.eo.ibidem dicitur quòd patroni poſſunt inter ſe conuenire, vt liceat ipſis patronis alternis vicibus præſentare, quibus dicit Clemens papa ex eadẽ cauſa, id eſt vt facilius prouideatur eccleſię permittimus vt plures ad vacãtem eccleſiam poſſint eodẽ modo præſentare perſonas quod vna ex eis eligi per Epiſcopum valeat & admitti. glo. permittimus. dicit quod olim non poterat,plures licet poſſet accumulare.c.quod autem.& c.cùm autem. eo. glo. ibi præſentare intelligit ſimul vel ſucceſſiuè & finaliter notat quòd electiones non poſſunt fieri alternatiuè per c.ij. de elec. in vj.vbi in electionibus poſtulationibus & ſcrutiniis ex quibus ius oritur eligen.vota conditionalia alternatiua & incerta pœnitus reprobantur:& pro non adiectis habentur cùm ex puris vocibus electio celebretur voce illorum qui non purè conſenſerint in aliis reſidente. Sed ibi glo.dicit illud cap. habere locum in collatione etiã ſeu prouiſione, quæ fit eccleſię per eandem rationem de qua ibi. Pro prima opin.ij.facere videtur. ca.ſtudij. lxj.diſtinct. vbi dicitur quòd plures poſſunt eligi,vt ſi vnus non placeat,ſit alius in quo poſſit reclinari & ibi glo. facit & cap.archidiaconum.lxxxv.diſtinctio. Sed tamen talis electio hodie reprobatur,cum per electionem acquiritur ius electo & videatur quodammodo deſponſari eccleſiæ quę duos ſponſos habere non poteſt,vt dixi in ſecunda cauſa acquirendi iuſpatrona.in tertia parte ſupra cap. gaudemus. de diuor. Zabarela in dicta clementina fina.eodem.ſecus in præſentatione. Item probari poteſt iſta deciſio huius quæſtionis vltra ſupra allegata per rationem, nam ſicut poteſt fieri nominatio de pluribus ad aliquam dignitatem,

quia

quia talis nominatio non tribuit ius in re. ç.quod ſicut de electioni.ita deberet poſſe fieri præſentatio de pluribus alternatiuè cum per præſentationem non conferatur vel acqui.ius in re. vt no.in cap. paſtoralis. eo. Prætεrea non video aliquam rationem diuerſitatis cum plures poſſit accumulando præſentare patron. vt latè.ſ.dixi in ij.q.huius partis habetur in d.c.paſtoralis quare etiam non debeat poſſe ſimul plures aut alternatiuè præſentare vt relinquat hoc diœceſani arbitrio quem magis exiſtimet inſtituendũ cum nulla hic fraus poſſit intercedere ex.quo conſcientia diœceſani oneratur in tali inſtitutione fienda.d.c.paſtoralis.& c.decernimus.xvj.q.vij.ideo cum glo. cle.fin.dico poſſe alternatiuè fieri præſentationẽ vt ſ.& quod plures poſſint præſentari eſt text. in c.ſiquis Epiſcoporum.in gl, clericos.xvj.q.ij.& in c.decernimus.xvj.q.vij. ¶ Quadrageſimoſeptimo. Quia circa hanc materiam præſentationis habemus aliquos terminos qui idem videntur importare & tamen ſunt pænitus diuerſi. Ideo quero quid ſit Præſentare. Inſtituere. Eligere. Conferre. Poſtulare. Confirmare & Nominare. quę cùm inter ſe differant. vt j. patebit ſim ſummiſta. Breuiter hæc quo ad intelligentiam præſentis intentionis aperiam.

81 ¶ † Præſentare quid ſit, ſatis poteſt colligi ex ſ. dicta xxxv. quæſt.eſt patroni vel patronorum perſonæ clerici: repræſentatio facta ordinatio de eodem inſtituenda ad altare vel capellam ſeu eccleſiam patronatam verbo facta præſentat aliter vel per literas de abſente vel de præſente: vt ſ.proxima quæſt.xxxij.ſic diffiniuit Spec. ponendo ipſam formam eo. tit.de iurepat.verſi. ſuperiori autem. Et intellige quando præſentatus eſt præſens corpore & ſenſibus: nam ſi eſſet inſenſatus talis non diceretur præſentari etiam ſi forma ſuprà dicta

ſeruaretur

ſeruaretur: quia non ſolum requiritur quod ſit præſens corpore ſed quod ſentiat & intelligat per gloſſ. no. in clemen. dudum. §. ac deinde. verſiculo præſentare. & ibi Car. adducens c. teſtes. iij. q. ix. vbi debēt teſtes deponere de his quæ dicta ſunt vel facta in præſentia ſua: id eſt ſub aſpectu & eorum intellectu, aliter non dicerentur præſentes. l. coram. ff. de verbo. ſignifi. 82
¶†Inſtituere aliquē in beneficio vel inueſtire aut conferre licet vnum videantur: tamen effectu ſunt varia. licet hoſt. dicat in tit. de inſti. quòd inſtitutio eſt eccleſiæ vel beneficij collatio. Et dicitur inſtitutio quaſi intus ſtatio: & ſic videtur velle quod idem ſit inſtitutio quod collatio & inueſtitura: quod probat ex illarum rubricarum ordine. Clarius tamen loquendo cum habeant diſtincta ſignificata, & à diuerſis & diſtinctis perſonis fiant illa eorum etiā debebit eſſe diſtincta ratio. l. ſi maritus. j. C. de donat. in. vir. & vxor. l. ſi idem. cū eodem. C. de iure delib. l. fi. ff. de calum. quod inſtituere vel inſtitutio eſt ius alicuius eccleſię vel eccleſiaſtici beneficij alicui cōferre, inueſtire. vel inueſtitura eſt illius collationis ſeu inſtitutionis euidens probatio ſeu declaratio per quam inducitur confirmatio. Miſſio verò in poſſeſſionem eſt præcedentium: id eſt collationis & inueſtituræ executio, quæ omnia pulchrè probat Dy. in regula j. de reg. iur. in vj. in ij. & ſequen. col. de inſtitutione heredis quæ primo præcedit. ij. ſuccedit confirmatio illius inſtitutionis & confirmationis irreuocabilis quæ fit per mortem teſtatoris. iij. ſequitur inſtitutionis executio quæ fit per aditionem hereditatis & apprehenſionem poſſeſſionis rerum hereditariarum. Idem in feudi datione quæ primo verbalis fit, ſecundo inueſtitura ſequitur, quæ eſt collationis confirmatio, quæ fit per ſcripturam, vt in titulo quid ſit inueſtitu-

§.primo in vſibus feu. Tertiò poſteà ſequitur inductio in realem poſſeſſioně rerum, quæ fit per traditionem rerum ſpectantium ad illum titulum vt ibi: ſed tamen dicitur ibi quòd inueſtitura impropriè dicitur poſſeſſio de quo diſputan. non putat Hoſt. in tit. de inſt. §. q d
81 fit: †quia vana nominum diſputatio pertinacibus relinquenda eſt. l. ij. C. cōmunia de lega. verum eſt quod vſus & conſuetudo abutitur illis nominibus & inſtitutionis nomine venit cōfirmatio & collatio. c. cùm ex iniūcto. de hæreticis. Et inductio in poſſeſſionem quæ fit per Arch. appellatur. inſt. corporalis. c. ad hæc. de of. archi. ſi tamen in aliquo iſtorum interueniat defectus ſemper vitiatur actus ſiue ex parte inſtituentis: vt quia inſtituit qui de iure inſtituere non poterat, vt vicarius Epiſcopi, qui non habuit ad hoc ſpeciale mādatū, cap. cùm in generali. de offi. vica. in vj. d. c. ex frequētibus. de hæreti. vel à capitulo ſede etiā vacāte. ca. j. de inſt. in vj. licet capitulū poſſit cōfirmare pñtatos per patronū, vel patronos vt ibi. Et ibi accipitur inſtituere pro confirmare vel inueſtire. & ita cōmuniter dicit Dy. accipi in d. regula j. in vj. quia ille qui eſt verbaliter inſtitutus non poſſet propria autoritate ingredi poſſeſſioně: & ſi ingrederetur predo diceretur non vt inſtitutus poſſeſſor legitimus. l. ſi ex ſtipulatione. ff. de acqui. poſ. l. nec ex venditione. C. eod. Ideo poſt inſtitutionem requiritur inueſtitura, vel confirmatio, vel miſſio in poſſeſſionem, quæ in idem ſonant. eodem modo ſi ex parte inſtituti eſſet defectus: puta quia laicus vel irregularis inſtitueretur: vitiaretur talis inſtitutio. capitulo ſecundo. de inſtitu. ca. noua actione. xvj. quæſt. vij. Idem ſi in forma inſtitutionis eſſet defectus: vt quia in diem, vel ſub conditione facta eſt: tunc vitiatur quia actus legitimi non recipiunt nec diem nec cōditionem. Regula

actus

actus legitimi de re.iur.in vj.& tunc cum s̄.dicta omnia cõcurrũt:is inſtituit qui poteſt : is inſtitutus eſt qui legitime potuit:& ſolẽnis eſt ſeruata inſtitutionis forma † :tunc appellatur canonica inſtitutio largo modo 84
ſumpta pro collatione, inueſtitura, & inductione in poſſeſſionem:ſic etiam dicitur legitima tutoris datio: quando is dat qui poteſt:is datur qui poteſt dari:& iudex interponit ſuum decretum. Is accipit cui datur.l. naturalis.§. ſi quæratur. ff.de confir. tuto. ſecus ſi non ſeruarentur ſubſtantialia in iſtis: quia vitiaretur : ſiue collatio,ſeu inueſtitura, vel inductio in poſſeſſionem: quia omiſſio formæ,vel ſubſtantiæ vitiat ipſũ actum. l.hac conſultiſſima. C.de teſtamen.l. hac conſultiſſima.C.qui teſtamen. facere poſſ. quibus autem pertineant inſtitutiones faciendæ non eſt propoſitæ materię hic tractare.habetur in capitulo ex frequentibus.& toto titu.de inſtitu. regulariter ſpectat ad ordinarios, vel illos quibus ipſi ſpecialiter commiſerunt. d.cap.& c.j.de offic.vica.in vj.Reſtant duo vltima quid ſit poſtulare,eligere. † Poſtulare eſt petere gratiam à ſuperiore de promouendo aliquem ad prelationẽ ad quam 85
de iure communi propter impedimẽtum aliquod, vel defectum eligi,vel promoueri non poterat.cap.vnico. de poſtula.in vj.& ibi gloſ. vera poſtulatio. † Eligere 86
verò eſt aliquam perſonam, vel ſocietatem fraternam canonicè factam vocare: vt gl.in capitulo vnico.verſ. vera poſtulatio.Panormi.in rubr.eod.de poſtula.præla.& in d.gl. notatur differentia inter poſtulationem, & electionem. † Prima nititur gratiæ:& non acquiritur aliquod ius poſtulato:nec initiatur matrimonium 87
cum eo,& eccleſia.capitu. bonæ.ca. poſtulationem.de poſtu.præla.ſecus per electionem : quia acquiritur ius electo,& initiatur matrimonium cum eo. cap.publi-

çato.eod.de electio.Et electio nititur iuri non gratiæ: vt ibi.& in d.gloſ.ſic etiam inter præſentationem, & electionem eſt differentia.Electio dat ius in re, & initiatur matrimonium cum electo, & eccleſia vt ſ. Sed præſentatio non dat ius in re,ſed ad rem ipſam,id eſt, ad eccleſiam, vel beneficium obtinendum: vt ſ.dixi. q.vj.in vj.parte. licet etiam largo modo dicantur patroni eligere & impropriè non tamē dat ius in re. Panor.in ca.ij.per illum tex.eo.de iurepatro.& in c.cùm autem.eo.& in c.nobis. in iiij. no.e.vbi dicit electione acquiri ius:confirmatione exercitium cum concor.& in c.iij.in fi.no.ver.& ex hoc habes.& vbique aſſignat rationem diuerſitatis: quia agitur de magno præiudicio inter patronos debentes eligere, non ſic inter patronos debentes præſentare.datur & ſecunda differentia,quòd Epiſcopus poteſt ordinare finito tēpore prę ſentandi inter patronos debentes præſentare abſque vlla prę ſentatione.Secus inter debentes eligere:vt per Io.An.in c.quoniam.in j.collatione in fi.eo.vbi dicit quòd etiam durante diſcordia triēnio inter patronos debentes eligere non deberet Epiſcopus aliter poſſe eccleſiam ordinare: licet ſatis rigoroſum videatur:vt ibi Hoſtiē.dicit & eſſet expreſſum ius de hoc promulgandum:quod ſi infra certum tempus non terminaretur dicta quæſtio quòd ſuperior deberet eccleſię prouidere.Ita poteſt notari differentia inter prę ſentare & conferre:nam ille qui poteſt conferre non indiget aliqua præſentatione, ſed ſola collatione prouidet eccleſiæ ſicut patrono Epiſcopus: vel Epiſcopus qui in eccleſiis non patronatis debet prouidere: vt Hoſtien.Io. An.Panorm.in cap.ſignificaſti.circa fin.eod.de iurepatro.ſecus in præſentatione,vt ſuprà dixi,quæ non confert ius in rem. Ita poteſt ex ſ. poſitis colligi diſtantia

inter

inter inſtituere & præſentare. Inſtitutio fit ab habente autoritatem conferendi: præſentatio à patrono tantũ qui nõ poteſt inſtituere.c.relatum.eod. Sic etiam poſſumus notare aliquam differentiam inter præſentare & poſtulare. Poſtulatio præcedit præſentationem, & fit ad prælaturam aliquam: præſentatio non vt ſuprà.
¶ † Habemus & ſeptimum nominare quod ſignificat eligere de propria iuris ſignificatione: vt in c. cùm in iure. de electione. l. nominationes. C. de appella. lege. obſeruare. lege nominationum forma. C. de decurioni. li. x. Sed tamen non eſt tantæ autoritatis, ſicut electio aliquando puta quando fit concordia vt vnus nominet, alter præſentet, tertius ordinet vt regulariter in eccleſiis collegiatis fiunt inter clericos & laicos tales conuentiones vt Baſilicæ in eccleſia ſancti Petri. 88
¶ † Quadrageſimooctauò quæro an poteſt patronus ſeipſum præſentare: videtur primò quod ſic: quia ſi poteſt facere præſentationem de aliis: ergo prouidere ſibi ipſi poteſt præſentando: cùm ordinata charitas à ſeipſo incipiat. lege. præſes. C. de ſeruitut. & aqua. Sed quia text. habemus clarum in capitu. per veſtras. eodẽ. de iurepatronat. ideo non inſtabo. Nam ibi aſſignat rationem: quia nullus ſe ingerere debet officiis eccleſiæ prælationis. Ideo quamuis doctus & quibuſcunque virtutibus ornatus: non tamen poſſet ſeipſum præſentare etiam ſi ſit clericus ibi dicit gloſſ. j. quod tanquam ambitioſus deberet reiici per iura allegata per eam. 89
¶ † Secundam rationem aſſignat ibi gloſſ. præſentare: quia debet eſſe differentia inter præſentatum & præſentantem ſicut inter cauſatum & cauſantem: inter matrem & filium: cũ nullus à ſeipſo oriatur inter baptizatũ & baptizantẽ. c. debitũ. de baptiſmo. l. prætor. ff. de tuto. & cura. da. ab his cũ ſimilibus. ergo nõ poterit 90

rit quis ſeipſum præſentare. Sed cùm ille text. loquitur in beneficio prælaturæ: ſcilicet c. per veſtras. vt ſe videtur fundare Papa, poſſet quis dubitare. An etiã procedat hæc deciſio in ſimplici beneficio patronato: & licet ibi Io. An. teneat idem eſſe ex paritate rationis: tamen forte poſſet contrarium teneri in caſu neceſſitatis: & puto quòd idem dixiſſet Io. And. in caſu neceſſitatis, licet dixerit generaliter, quòd in canonia, vel in
91 beneficio non poſſet quis ſeipſum præſentare. †Vnde dico, quòd in caſu neceſſitatis poteſt patr. ſeipſum offerre Epiſcopo & præſentare, poſito quod ſit dignus, & ſufficiẽs. Nec ob. ratio ambitioſitatis: quia neceſſitas excludit talẽ præſumptam ambitioſitatẽ: ſicut videmus in ſimili quod non eſt ambitioſum, clericũ pauperem emittere preces vt ſibi prouideatur de beneficio. c. cum ſecundum apoſtolum. de elec. c. tuam. & ibi expreſſa gl. de hoc. de æta. & qual. c. fi. de conceſ. præb. li. vj. aliàs ſi non eſſet dignus. dicit gl. quod committeret ſimoniam petendo. Item non habet obſtare ſecunda ratio in text. poſita quod debet eſſe differentia inter præſentatũ & præſentãtẽ cum nemo à ſeipſo oriatur: quia dico hoc regulariter procedere: ſed fallit vbi eſt neceſſitas vt in iſto caſu fauore alimentorũ qui proponendus eſt, & his prouidendũ eſt quibus maius intenditur periculum in re. vt l. j. §. ſed & ſi quis. ff. de Car. edicto. vbi omittitur controuerſia mota contra puberem, & ſibi decernũtur alimenta vſque ad tempus pubertatis ne fame interim pereat. Idem dixit Imperator in l. fin. C. de Carbo. edic. quod interdum de rebus alienis decernuntur alimenta, ne impuberes fame pereant. Ad idem facit quia videmus, quòd eccleſia reſeruauit alimenta patrono in caſu neceſſitatis etiam laico. capitulo quicunque. xvj. q. vij. quanto fortius debebit

bebit prouidere ipſi patrono quando eſt habilis vel vult ſe habilitare ad ſeruiendum ipſi eccleſię,ſic poſſent adduci multa ſimilia in quibus neceſſitas reiicit legẽ nec ſeruatur lex in caſu neceſſitatis.l.j.ff.de offi.cõſu.& ibi glo.expedire.ca.ſicut.de conſe.diſtin.j.† vbi licet eſſet 92 melius non audire miſſas etiam in feſtiuitatibus ſummis,quàm audire in loco prohibito aut à perſona prohibita:tamen in caſu ſummæ neceſſitatis poſſunt etiã audiri in loco prohibito:quia dicitur in regula quod non eſt licitum in l. neceſſitas facit licitũ.de regu.iur. in antiquis:& tempore neceſſitatis omnia dicuntur communia.ca.dilectiſſimis.xxij.q.j.cum aliis pluribus adductis in dicta regula.Ergo non video quare non poſſit ſe præſentare contra regulas iuris communis. † Precipuè cum ſit ex lege humana inductũ quòd debeat patronus alios præſentare à qua lege humana licitum eſt recedere propter neceſſitatem:ſecus ſi eſſet aliquod præceptum legis diuinæ.xxij.q.v.c.ita ne.glo. in d.c.ſicut.Item non eſt admittenda talis iuris humani ſubtilitas vbi poſſet ſequi maxima abſurditas,vt in caſu noſtro alimentorum, argu. ca.præterea.in fi.de appella. Vel aliter dico ſecundum Io.An. quod quis non habet originẽ à ſeipſo : verum eſt de prima origine:ſed per hoc quod patronus præſentet ſeipſum non per hoc dicitur à ſeipſo oriri cum præſentatio non det ſibi ius:ſed eius natiuitatis habet dependẽtiam ab ipſo Epiſcopo qui eum habet confirmare vel non.Item ſi patronus non poſſet ſeipſum pręſentare in caſu neceſſitatis poſſet ſequi abſurdum : quod illud beneficium non poſſet ſuſtinere ſacerdotem & patronum inopem , & ſic cogeretur ipſe patronus mendicare propter eccleſiam propter quam ſe inaniuiſſet contra d. ca.quicunque.xvj .quæſt.vij.& contra.c.poſtulaſti.

& ibi no.de iurepa. Vnde cõcludo per ſupradicta quòd patronus poteſt ſeipſum præſentare in caſu neceſſitatis. Et poſito quòd eſſent plures: tunc certum eſt quòd poſſent vnum ex ipſis præſentare ſicut & debentes vnum eligere poſſunt vnum ex ſe eligere: vt no. in c. cũ in iure de elect.& in c.quoniam per Io. And.in j.colũ. eo.ſ.quando non habent præſentare vt collegium ſed vt ſinguli:vt ibi per Io. And. & in c.fi.de inſti.in c. per veſtras.de iurepa. Item ad prædictam concluſionẽ nõ habet obſtare,quòd non poteſt fieri inſtitutio ab Epiſcopo ſine pręſentatione patroni:ſed hic non interuenit præſentatio.ergo & c.ca.illud.de iurepatr.c.ex inſinuatione eo.c.decernimus. xvj.q. vij. quia dico ꝙ immò interuenit præſentatio quæ poteſt fieri vt ſuprà.& ſatis dicitur ſe præſentare ex quo conſentit inueſtituræ fiendæ per ordinarium.Sicut valet etiam ordinatio facta de motu proprio ipſius patroni. j. Epiſcopi:quia tunc conſentiendo illi ordinationi ſatis dicitur patro. præſentare & ſiue ante ordinationem ſiue poſt patronus conſentiat ſatis dicitur præſentare.ca.ſi verò eo.de iurepatro. De hoc vltimo plenè per Io.An.in c.per veſtras.de iurepatro.& ibi per Panor. de vtroque ita tenent vt ſupra dixi. vbi tenent præſentationẽ poſſe fie-
94 ri poſt inſtitutionem. † Ad maiorem autem huius q. cautelam poſſet dari remedium vt patronus cum conſenſu Epiſcopi donet alteri totum iuſpat.liberè & tũc ille donatarius poterit antiquum patronum præſentare vt expreſſe tenet Panor. in d. ca. ex inſinuatione. de iurepatrona. Ante eum Ioan. Andr.in d.c. vel ius alteri patronatus remittat. quia remittere eſt donare vt
95 ibi Panor.& in ca.veniẽs de teſt. ¶ † Quadrageſimo nonò quæritur, an pater poſſit filium præſentare? circa hanc q. videtur dicendum quòd non eo quia pater

& filius

& filius cenſetur vna & eadem perſona. §. ei qui.inſti. de inutili ſtipulat.l.fi.C.de impube & aliis ſubſti.& ſicut non poteſt pater regulariter ſeipſum præſentare: vt s̃.proxima q.ſic nec deberet poſſe filiũ præſentare. cuius contrarium determinatur in ca. conſuluit per textum illum à contrario.& ibi gloſſ.autoritate. eod. titu.quia ille text.prohibet teneri eccleſiam iure hereditario à filiis propria autoritate.ergo nõ videtur prohibere patrem præſentare filium. argu. ca. cùm apud de ſponſa. l. cum prætor. ff. de iudi. Clariùs loquitur gloſſ.ibi ſequens quæ vult quòd pater poteſt præſentare fil.ũ Epiſcopo & patris ſuffragium valeat filio.per l.illud notandum.ff.quòd quiſque vniuer.no.ibi gloſſ. reſpondet ad argumentum.s̃. factum quòd patria poteſtas non curatur quo ad ius publicum. l.nam quod. ff.ad Trebel.l.in priuatis.ff. de iudi.vel fictione iuris reputatur pro vna & eadem perſona:ſed in ſpiritualibus non attenditur talis fictio. Sic etiam dicimus in voto. ca.vnico.de voto.in vj.&ibi Archi.Nec ſimiliter obſtat ſi dicatur quicquid acquirit filius acquirit patri ſaltem quo ad vſumfructum.l.cum oportet.&l.fi. C. de bonis quæ liberis. & ſic pater præſentando filium in effectu videtur ſeipſum præſentare: † quia ad hoc dicitur ꝙ 96
in ſpiritualibus non curatur talis patria poteſtas, nec filius acquirit patri.ca.ſi annum de iudi.lib.vj.Ita tenet Panor.in c.conſuluit.de iurepatr. Et ibi vide additionem Corſeti qui plures adducit autoritates. & glo. eſt in c.quia clerici.in verbo filij.eo.de iurepatrona.& ibi Panor.qui dicit Epiſcopum poſſe beneficium patronatum conferre filio patroni dũ ſit dignus,& ne faciat amore carnalitatis c. graue. de præben. & c.j.vt eccle. benefic.confer.quod non habet dubium vt ſuprà.quæſtione proxima.Sed tamẽ aduertendum eſt quòd licet

poſſit patronus præſentare filium, non tamen poteſt conferre: vt in cap.conſuluit.eod.per Panormi.ibi in j.nota. fallit vbi clericus eſſet ipſe patron. & talis qui poſſet conferre:quia tunc etiam filio conferre poſſet: vt per ca.non ſatis.lxxxvj.diſtinct.in.ca. omne. xxj. diſtinctione.Archidia.in c. Epiſcopus decima quæſtione ij. Panormi. latè in capi.quia clerici.de iurepatrona.in gloſſ.antepenultima. ¶ † Quinquageſimò quæro. Quia ſuprà in hac parte quæſtio. xiij. verſiculo vj. dixi poſſe ſperni præſentationem quando præſentans ius non habuit præſentandi. Quid ſi patronus eccleſiam non vacantem alicui donet etiam loco religioſo & vacante eccleſia vnum poſtea præſentat:an valeat talis præſentatio,ita quòd inſtitui debeatur ab ordinario. Ad hanc quæſtionem reſpondet capitu.illud de iurepatrona.vbi Papa vult quòd ij.conceſſio teneat:non obſtat prima quæ de iure non eſt ſortita effectum:cùm nullus poſſet donare eccleſias vel priuato vel etiam loco religioſo ſine conſenſu Epiſcopi:vt ibi:& in capit. conſultationibus de donatio. & ca. paſtoralis. eodem de donatio. Ad deciſionem huius quæſtionis facit etiam capitulum cum laici:de iurepatrona. vt ſecundò loco præſentatio facta teneat: quia laici patroni non poſſunt concedere alicui eccleſias nec in eis ordinare ſine Epiſcopo. Ad idem facit ſi clericus patronus vellet concedere accleſiam alicui & poſtea præſentet alterum: quia præſentatio ſecundo loco facta admittitur prima caſſata: quia prima inualida non impedit ſecundam validam, cùm non præſtet impedimentum quod de iure non ſortitur effectum. ca. quòd autem. de iurepatronatus.c.bonæ.ij.c.congregato. de electio. & ſic tenet præſentatio ſecunda.Ita tenet Panormi.in locis ſuprà allegatis vt per eum poſt Ioannem Andr.

97

¶ † Quin

¶ † Quinquageſimoprimò quæro: an vni eccleſiæ vel 98
prælato illius poſſit competere iuſpatro. & conſequenter ius præſentandi in alia eccleſia. Breuiter dico quòd poteſt cum ſit in iure. text. expreſſus etiam ſi prælatus ſit eccleſiæ cathedralis vel ſi ſit eccleſia. c. ſignificaſti. eod. vbi admitti debet præſentatus ab Epiſcopo qui iuſpatro. acquiſiuit pro eccleſia ſua. Ad idem eſt text. in c. fi. eo. ad intelligentiam huius q. ſciendum quòd quando conceditur ſimpliciter iuſpatro. alicui prælato eccleſiæ in dubio videtur concedi illud ius pro eccleſia ſua, ita quòd prælatus vel capitulum habebit iuſpatronatus quo ad proprietatem & conſequenter ius præſentandi, prout concedenti placuit & in cõceſſione expreſſum fuerit. d. c. ſignificaſti. quia verò in d. c. ſignificaſti. ponuntur varij intellectus ad illum text. ideo pro enucleatione huius q. omnes comprehendendo facio tres caſus. ¶ † Primus quando prælatus ac- 99
quirit iuſpatro. in alia diœceſi ratione ſuæ eccleſiæ quod poteſt fieri: vt eſt text. in c. j. xvj. q. vij. Hoc autem caſu eſt dubium, an Epiſcopus cui eſt acquiſitum tale ius in alia diœceſi poſſit quemcunque præſentare etiam peregrinos dummodo idoneos? Hugo gloſſator tenuit quod ſic in d. c. ſignificaſti per c. ſiquis Epiſcoporũ. xvj. q. ij. vbi licet non poſſet in alia diœceſi fundator Epiſcopus alicuius eccleſiæ illam dedicare tamen hæc gratia ſibi ſeruatur, vt quos deſiderat clericos in re ſua ordinari ipſos ordinat is Epiſcopus cuius eſt territorum: videtur ergo quòd Epiſcopus fundator poſſit illos præſentare ſi ille ordinatur quem deſiderat: licet vbique dicant gloſſ. quòd non probatur opinio Hugo. ex illo text. mihi verò videtur ſatis probari ex illo text. quòd Epiſcopus poſſet præſentare etiam in alia diœceſi cùm tex. ibi generaliter loquatur. Nec ob. quòd nõ

poſſint

poſſint inſtitui clerici peregrini ſine approbationē Epiſcoporum locorum eorum & abſque eorum literis commendatitiis.c.fi.de clerico peregri.vbi peregrinus non ordinatur ſine conſenſu Epiſcopi loci:ordinatus verò remouetur,vt ibi:niſi cum eo diſpenſetur:c.hortamur.& c.extraneo.lxxj.diſtinctio.vbi extraneus clericus non poteſt ſine literis ſui Epiſcopi adminiſtrare diuina extra ſuam eccleſiam & diœceſim:nec patroni debent talem peregrinum præſentare in ſuis fundatis eccleſiis niſi à ſuo Epiſcopo fuerit conſecratus vel literis cōmendatitiis ſuſceptus: quia dico in patrono laico præſentante:ſecus in Epiſcopo vel alio præſentāte in alia diœceſi: cui meritò propter perſonæ elegantiā credendum eſt.glo.fi.in d.c.ſiquis Epiſcoporum.c.Epiſcopus.d.loco vij.q.j.Sic etiam literis abbatis creditur pro monacho ordinando. c.monachi.j.xvj.q.j.Ita archid.ibi & glo.in.d.ca.hortamur.¶Nec huic concluſioni ob.dictum c.hortamur.†vbi non debent fundato- 100
res eccleſiarum ſuſcipere aliquem aliunde venientē; niſi fuerit ab Epiſcopo loci conſecratus:vel niſi cum literis patroni ſui commendatitiis veniat:quia loquitur de iure cōmuni omnium: etiā fateor quòd aduena regulariter non poſſit præſentari,vt ibi à quolibet patrono.Sed non procedit hoc in Epiſcopo & ſic nec d. c.hortamur.procedet in Epiſcopis:ſed d.c.ſiquis Epiſcoporum. xvj.q.ij.vt gl.tenet in d.c.hortamur. quam ſequitur Hugo Ala.Io. ibi dicit cōmunem eam.Archi in c.ſiquis Epiſcoporū. & videtur ſatis æqua opi. quicquid dixerit Panor.in d.c.ſignificaſti.de iurepatro.& Joan.An.ibi qui dicit dictam glo.procedere de conſuetudine in quocunque patrono, vt poſſit preſentare etiam peregrinum dum ſit idoneus. Dictam glo. tenuit Hoſti. in ſumma de iurepatrona.§.ex quibus. pro illa

facit

facit cap.ad decorem. de inſt.vbi mandat papa literatos & idoneos quoſque ſuſcipi, vbicunque ducant originem præſertim in eccleſiis cathedralibus: cùm deus non habeat acceptionem perſonarum: ſed quilibet eſt gratus, qui facit iuſtitiam. ad idem facit c.cùm deputati.de iudiciis. & vide quæ ſ. notaui proxima q.xxx. huius partis. Sēcundo modo poteſt intelligi quādo Epiſcopus acquiſiuit ius præſentandi in ſua diœceſi & inſtitutio pertinet ad aliquos inferiores prçlatos ex iure ſpeciali, licet Ioan.And. ibi hunc intellectum non admittat. An tunc Epiſcopus poſſet quencunque etiā peregrinum præſentare: fortius quàm ſuperiori caſu dicendum eſt poſſe eum prçſentare: quia Epiſcopus ſatis dicitur eum approbare præſentando in ſua diœceſi. Pro hoc facit c.fin. de clerico peregrino & rationes ſ. adductę. Si verò prçſentatio pertinet ipſi Epiſcopo qui poſtea acquiſiuit iuſpatronatus, tunc confunditur ipſa præſentatio: & Epiſcopus confert beneficium illud.c. nullus.xvj.q.vij. & hoc quando eſt Epiſcopus ſolus patronus. Si autem habetur compatronus, tunc ipſe præſentabit ſibiipſi tanquam patronus etiā tanquam Epiſcopus inſtituet.l.ſi conſul.ff. de adop. vbi quis ſeipſum emancipat, & ſibi tanquam conſul autoritatem emancipandi præſtat, ſi ſit filiusfa. præſes vel conſul. Et pro ſecundo iſto membro quòd debeat poſſe quoſcunque prçſentare, facit c.ne pro defectu. de elec. vbi circa fin. debet prouidere eccleſiæ vel canonicis vel presbyteris ipſius eccleſiæ, vnum eligendo in locum vacantem vel alium extraneum ſi nullus eſt idoneus vt ibi. Tertio modo intelligit Panor.d.cap.ſignifi. quando Epiſcopo fuit donatum ius faciendi vnam præſentationem in aliqua eccleſia patronata. Iſto caſu dubitabatur, vtrum poſſet conferre præbēdam cuicunque vellet, & merito

dubita

dubitabatur, quia ius conferendi præbendas non vacantes non tenet vt in c. fin. de conceſ. præben. tamen in caſu d.c. ſignificaſti. poterit præſentare. & quicunq; per eum præſentatus debebit admitti vt ibi & ſic ergo patet Epiſcopum vel prælatum poſſe etiam peregrinum præſentare, licet Panorm. magis inclinet in non aduenis vt illi magis præſententur: cùm per eos magis prouideatur eccleſiæ quàm per aduenas. in dicto c. adde coram. de inſtitu. in fine. & ſatis naturale eſt vt primò noſtrates prouideantur, ſecundo loco aduenæ. d.c. ne pro defectu. Et ſicut dixi in iſtis tribus caſibus Epiſcopum poſſe in aliena diœceſi præſentare: ita etiã licet collegio vel eccleſiæ præſentare aliquem in alio collegio vel in aliena eccleſia, vt per Panor. no. primo in c. ſignificaſti. Pro quo etiam facit c. fi. eo. de iurepat. eodem modo eccleſia aliqua poteſt ſibiipſi eſſe patrona & libera vt ſi patronus ius ſibi competens eccleſiæ remiſerit, vt in c. vnico. eo. in vj. Et tunc ſi in eadem eccleſia plures ſunt ſacerdotes, ita quod ſit collegiata eccleſia inter ſe tunc de ſeipſis præſentabunt. Si autẽ eſſet vnicus ſacerdos, tunc præſentaret & conferet epiſcopus ad quem iure ordinario ſpectat prouidere eccleſiis vt ibidẽ gl. per c. omnes. & c. ſe nullus. xvj. q. vij.

801 ¶ † Quinquageſimoſecundò quæro an patron. nouiter poſſit præſentare, quando permutatur præbenda ſine ſuo conſenſu. Huic q. reperio Panor. reſpondentem in c. cùm dilectus. per glo. ij. ibi tenet quod debet patron. poſſe prẹſentare, quẹ videtur ſatis obſcurè ꝓbare, ideo adducit glo. in cle. vni. de re. permu. pen. quæ vult quod in permutatione facienda requiritur conſenſus illius, qui poteſt eligere, conferre, vel poſtulare alias collatores vel patroni poterunt aliis prouidere. de talibus beneficiis, cùm per permutationem dicatur vacare beneficium,

neficium, vt de hoc eſt clarior glo.in c.vnico.in verbo collationem.Ideo requiritur quòd patronorum vel patroni interueniat conſenſus alias patronus præſentaret,cum diceretur vacare beneficium.Idem tenet Car. in d.cle. vnica.verſic.iiij. quæro vbi vult quòd non fiat permutatio niſi omnium interueniente cōſenſu, quorum intereſt, ſi præſentatio fiat cauſa perſonarum, ſi autem cauſa eccleſiæ, tunc ſufficere conſenſum maioris partis.Ita tenet Pet.de Ancha. ea. clemen. verſic.ij. quæro licet gloſ. ibi dicat, quòd Epiſcopus debet interponere autoritatem, & patroni debent conſentire quaſi innuat quòd teneantur patroni poſt autoritatem Epiſcopi conſentire.De quo Pet.de Ancha.ibi dubitat & allegat Panor. dicentem: quòd illi magis deberent cognoſcere,qui habent intereſſe,vt ſunt patron. & Epiſcopus poſtea deberet approbare. Hoſtien. in tit.eo. §. quid poteſt. verſic.ſed nunquid tenet quòd quando capitulo pertinet collatio, quod ſola authoritas Epiſcopi non validabit talem permutationem per d.ca.ad hæc. in fi.& c.fi.de his quæ fi.à.præla.eandem opi. ſequitur Ioannes Andr.in cap.vnico.in gl.collationem.eodem. 102
in vj.Concludo igitur quod talis permutatio non poterit fieri ſine conſenſu patronorum, & ſi fieret poſſet patronus expellere talem intruſum in eccleſiam ſuam patronatam ſine eius conſenſu.vltra ſupra dicta facit, nam non debet quid indirectè fieri,quod etiam via directa factum non tenet.regula cùm quid vna via de reg.iur.in vj.ſed nullus ſacerdos poteſt tenere eccleſiam patronatam ſine patronorū conſenſu,& ſi teneat eam,poteſt etiā per Epiſcopum inueſtitus ſine patroni præſentatione reiici in ſcandalum ipſius Epiſcopi c.ex inſinuatione.de iurepatronatus cap. decernimus. xvj. q.vij. ergo non poterit quis per viam permutationis

inuadere

inuadere talem eccleſiam ſine patronorum conſenſu; quo non interueniente, dicetur beneficium vacare & poterit præſentare patronus vt s. ¶ Quinquageſimo tertio quia s. q. xx. dixi tempus præſentandi omnibus
103 eſſe taxatum ſiue laicis ſiue eccleſiaſticis: quæro † an eodem modo ſit taxatum ſuperiori tempus ad inſtituendum, ſicut patrono ad prẹſentandum. Hanc q. ſoluit Panor. in c. paſto. col. ij. verſic. quid autem ſi habens inſtituere non inſtituit infrà vj. menſes, tenens quòd nullibi reperiatur taxatum tempus ad inſtitutionem faciendam: ergo tale tempus deberet eſſe arbitrarium; vt ipſemet in c. ij. de cōceſ. præben. verſi. extra gl. quæro allegat Deci. Ro. qui mouetur per illum text. qui tempus dat debentibus eligere: qui non extendi debet ad debentem inſtituere. Cùm in inſtitutione non reperitur tempus limitatum, ergo debet eſſe arbitrarium: potuiſſet allegare l. j. §. ait prętor. ff. de iure deli. vbi tēpus à lege datum ſine taxa ad aliquid faciendum eſt in poteſtate iudicis: ſed licet nō ſit certum tempus taxatum, dat nihilominus remediū Panor. vt eatur ad ſuperiorem qui tempus præfigat, infra quod habeat inſtituere: quòd ſi non fecerit ipſe ſupplebit. argu. c. ex parte. eo. ti. fatetur tamen in eodem loco Panor. quod nō deberet habere tantum tempus ad inſtituendum ſicut ad conferendum: cum ille qui habet conferre habeat magis laborare in cognoſcendo perſonam & conferendo, quam habens inſtituere; alias ſi tantum tempus deberet habere ad inſtituendum; ſequitur quòd beneficium vel eccleſia nimis deberet vacare: cùm qui deberet conferre, haberet ſex menſes: qui verò deberet inſtituere, haberet alios ſex: & ſic nimis vacaret eccleſia. Idem dicit de debente confirmare electionem, vt poſſet ſibi præfigi tempus infra quod haberet confirmare:

mare:aliàs ſuperior confirmabit. De hac q. vide etiam per Gemi.in c.j.de præb.qui per illum text.dicit quòd nec etiam eſt tẽpus taxatum ordinario ad confirmandam collationem factam alicui de beneficio: prædicta omnia limita niſi Epiſcopo ius inſtituendi & conferendi ſimul delatum eſſet ex negligẽtia patroni non præſentãtis: quia tunc habet tempus taxatum, intra quod cõferat, ſcilicet, vj.menſium: aliàs ſuperiori defertur illud ius. vt ſ.dixi in iſta parte.q. xxix. limitationem iſtã poſuit Panor.in d.c.fi.in fi.col.verſ.ſed hic cadit nota.q.de iurepatro. ¶ Quinquageſimoquartò, Cùm ſatis ſ.dictum ſit de præſentatione in genere facienda, quæro † an patronus in eccleſia collegiata pręſentare poſſet. Iſtam q.ſol.gl.in c.poſtulaſti. in fi.quòd 104
nec prælatum nec miniſtrum poterit patronus præſentare: quam dicit valde not. Panor.ibi: ſed tamen dicit, quòd ad præbẽ.poterit præſentare dato, quòd non ad prælaturam: eo quia iura quæ prohibent patronum in eccleſia collegiata præſentare ſolùm loquũtur de prælato: non autem in aliis præbend.vt in c.nobis. eod.& c.j.de elec. Ratio poteſt eſſe: quia electio prælati nõ fit niſi per eccleſiaſticas perſonas: nec patronus laicus poteſt tali electioni intereſſe, niſi ex ſpeciali conceſſione Papæ quam cogitur demonſtrare ipſis eligentibus: vt not.per gl.in d.c.nobis.ver.de ſua iuriſdictione. eo.& rationẽ diuerſitatis dixi ſ.q.xlvij.quia per ipſam electionem fit initium matrimonij inter electum & eccleſiam, quod non poterit fieri per patronum laicum eligentem, niſi ex ſpeciali iuſſu Papæ. vt ſuprà dixi: ſecus ex præſentatione rectoris: quia ex tali præſentatione non initiatur aliquod matrimonium: vt ſuprà dixi. quæſt.xiiij. & quòd poſſit patronus præſentare in eccleſia collegiata ad prebendas, vel canonicatus videntur

dentur probare verba dicti cap. nobis. vult enim quòd electioni prælati honeſtius adhibeatur cõſenſus quam quod interſit electioni: ergo tacitè videtur permittere quòd poſſet præſentare à contrario ſenſu illius literæ: & vt aliquid plus ſit ſpeciale in electione prælati, quã canonici. argumen. notab. in l. item apud Labeonem,
105 §. hoc edictum. ff. de iniuriis. †quæ notabiliter fiũt, niſi ſpecialiter notentur, videntur quaſi neglecta. l. cum prætor. ff. de iudi. eandem opin. tenet Panor. in c. poſtulaſti. & ibi refert Io. Andr. Ita diceretur in d. cap. eo. ſ. quòd patronus poſſit ad præbendas præſentare nõ ad prælaturam. Et iſta opi. videtur mihi ſatis de iure procedere, vt ſit differentia inter eccleſiæ collegiatæ prælati electionem, & canonici electionem. Electio enim prælati collegiatæ eccleſiæ ſpiritualis eſt: & non poteſt fieri niſi ab eccleſiaſticis pſonis. d. c. nobis. c. j. c. manaſa. capitulo ſacroſancta. vbi aſſignat gloſſa rationes: quia ſpiritualia continet electio, quæ non poſſunt in laicum cadere. & in capitulo quiſquis. e. de elec. etiam non obſtante quacunque conſuetudine, quæ potius dicenda eſt corruptela quàm conſuetudo. Sed in ſimplici canonico bene poteſt fieri præſentatio, cùm talis non dicatur quid ſpirituale: & talis præſentatio vel ius præſentandi acquiritur ex fundatione, dotatione, ditatione vel aliis cauſis, de quibus ſuprà ſeriatim dixi in
106 tertia parte. ¶† Quinquageſimoquintò quæro, quid ſi iam patronus inſtitutis duobus in curia litigantibus tertium præſentet infra tempus debitum, de quo s̃. eadem parte. q. xx. qui ab Epiſcopo ſcienter inſtituitur: an teneatur poſtea victori etiam per eum præſentato, ad aliquam pecuniam. Item an Epiſcopus teneatur, tunc. Hanc q. reperi motam per Ioan. Andr. in capitulo. paſtoralis. in fina. eod. qui per illud cap. tenet quod victor

victor qui in curia obtinuit ſententiam, habet actionem etiam contra Epiſcopum, & contra patronum: nam ibi tenetur Epiſcopus prouidere primo præſentato quem malitioſè diſtulit prouidere cùm eſſet idoneus.argu.ca. bonæ.ij.verſ.nec noceat.de poſtulando. vbi ſi poſtquã poſtulatio facta eſt & approbata, ſi liceret ab illa recedere, tunc illuderetur ſummus põtifex: quod eſſe non debet. vt ibi not. & ſic per iſtam viam fieret durior conditio vincentis, & deterior facto patroni, & Epiſcopi.l.j.ij.& iij.ff. de alienatione iudicij mutan.cau.fac. Vnde ergo tenentur ad intereſſe, qui ſic doloſè egerunt.argumen.l.non ſolùm.§.hæc actio, ff.de alien.iudicij mutan.cau.fac.Sicut ille qui res alienas vendidit.argumen.illius edicti tenetur.l.ex hoc edicto.§.alienare.l.cùm miles.e.tit.vel actione de dolo vel actione in factũ ad intereſſe vincenti.l.rem quãdã. ff.de dolo.vbi datur actio de dolo cõtra proprietarium quo doloſè emptorem abſtulit à poſſeſſore dum habetur,& poſtea deſtitit maximè de ęqtate canonica: quã conſiderata quilibet põt petere intereſſe ab illo cuius facto doloſè leſus eſt etiam nulla actione expreſſa.ca. fi.de reſ.c.j.& ij.de dolo & contuma. Vel vltimò dicit poſſe teneri crimine ſtellionatus, quo tenentur omnes qui crimen aliquod committũt, cuius nomen. in l.nõ reperitur.l.pen.ff. de crimi.ſtel.ſecundum Hoſtien.ita determinauit Io.And.loco præallegato,& ſatis bene: quia vt ſuprà dixi, licet patronus poſſet variare accumulando,non tamẽ põt ius præſentati auferre. nec ſimiliter Epiſcopus non poteſt. non iuſtè non admittere primò pręſentatũ idoneum,vt ſuprà.de primo in ij. q.huius partis.de ij.in vij.qõe.vbi dixi pluribus præſentatis idoneiorem poſſe cõtraEpiſcopum appellare qui non eum inſtituit. ¶†Quinquageſimoſextò quæ- 107

ro:an patronus poſſet pręſentare alio inſtituto exiſtẽte in beneficio, qui ſecundum beneficium acceptauit ſine diſpenſatione?dico quòd ſic:vt per Imo.in cap.de multa.per illum tex.de præb.in verbo ferat.& ibi Panor.in glo.ij.ſuper ver.ſed per receptionẽ corporalem ibi ponit multas limitatiões ad d.c.de multa.ij.in ver. præcedenti:& limitationes illas facit per ſuperuenientia iura de quibus per eum:quia debet habere ſecundi beneficij pacificam poſſeſſionem antequam priuetur:
108 vt latè per eum ibi. ¶†Quinquageſimoſeptimò quæri poſſet: an laicus patronus dicatur eccleſiaſtica perſona.Cui breuiter reſpondet Alex.in l.ſemper.§.fi.ff.de iure immuni. eo quia non habet ſubſtantialia ad ſtatũ eccleſiaſticum:vt ibi per eum: qui de multis perſonis quæritur an efficiantur eccleſiaſticæ, ex quo ſequitur aliquam regulã? & tenet quòd non:quia tales non habent ſubſtantialia regulæ:ſcilicet caſtitatis, paupertatis & obedientiæ.c.cùm ad monaſterium.in fi.de ſtatu monachorum.c.de voto.in vj.

¶ Quartus articulus de Commodo pecuniario.

SVMMARIVM.

1 *Patrono quod emolumentum debeatur.*
2 *Clericorum bona pauperum eſſe debent.*
3 *Patronus in neceßitate ab eccleſia debet alimentari.*
4 *Libertus patronum & eius filios inopes alere debet.*
5 *Patronus ad quam paupertatem deueniſſe debet vt alimenta ab eccleſia petere poßit.*
6 *Superlatiui natura quæ ſit.*
7 *Marito vergente ad inopiam dos poteſt repeti.*
8 *Patronus pauper alimenta ab eccleſia petet officio iudicis.*
9 *Patrono inopi quid dandum ſit nomine alimentorum.*
10 *Alimentorum nomine quid veniat.*
11 *Patroni ſi plures ſint eiuſdem eccleſiæ:an ſint omnes alendi.*
12 *Alimenta maiora dantur patrono qui plus contulit.*
13 *Alimenta,an præſtentur patronis inæqualiter.*

14 Cib

14 Cibi ruſticorum qui: & qui nobilium.
15 Alere nolens patronum, an homicidij ſit reus ſi fame perierit.
16 Filius ingratus filiationis ſpoliatur priuilegio.
17 Patronus an dote extincta ſit alendus.
18 Patronus inops in domo propria eſt alendus.
19 Patronus laicus nil temporale poteſt ab eccleſia exigere.
20 Patronus non poteſt eccleſia ſeruitium aliquod imponere.
21 Eccleſia fundari non debet in loco oneroſo.
22 Loca pia ex fructibus ſuperfluis fundantur.
23 Iuſpatronatus nullum ius proprietatis patrono tribuit.
24 Beneficia eccleſiaſtica nemo ſine Epiſcopi conſenſu conferre poteſt.
25 Patronus facere poteſt ne fructus eccleſia in alios vſus conuertantur.
26 Alimenta an ſint in ſpecie, vel in æſtimatione patrono præſtanda.
27 Alimenta cuius expenſis ſint patrono deferenda.

PRINCIPALITER quia ſuprà in principio huius partis dixi iuſpa. afferre patrono honorem in eũdo, in ſedendo, & præſentando: qui honor non reſpicit aliquod commodũ pecuniarium: & tamen iuſpa. affert adhuc tale commodum pecuniarium. Ideo. ¶ † Primò quæro, quale commodum, vel emolumentũ hoc ſit quod debet patrono pręſtari. Cui quæſtioni reſpõdent clarè c. quicunque. xvj. q. vij. vbi & patronis & filiis patronorũ vergentibus ad inopiã ſuffragium vitæ ab eadem eccleſia præſtari debet pro temporis vſu. & cap. nobis. in fin. vbi ſi ad inopiã vergat patronus ab eccleſia illa modeſtè ſuccurratur. & c. fi. x. q. iij. † Nec huic obſt. quòd dici ſolet: quicquid habet eccleſia eſt pauperũ: & ſimiliter quicquid habent clerici, pauperũ eſt: & domus illorum debent eſſe communes omnibus egenis: vt inquit Hierony. quia tempore neceſſitatis ſunt eis cõmunicandæ. & non ſolùm patronis, ſed omnibus egenis. Cum dicat Ambr. Neq; minus criminis habenti eſt tollere, quàm cùm poſſis, 1 2

& abundans ſis indigentibus denegare. Eſurientiũ panis eſt quē detines: nudorũ indumentũ eſt quod tu recludis. c. ſicut hi. xlvij. di. ergo non videtur quòd hoc emolumentũ patrono egenti debeatur, vt patrono, ſed vt cuilibet egeno: vt in ca. quod autem. xxiij. q. vij. &
3 in c. conuenior. eo. c. quæſt. viij. † Quia ad hoc reſpõdetur quod licet eccleſia in genere teneatur benefacere omnibus hominibus, tamē magis tenetur iſtis patronis qui bona ſua eccleſiæ contulerunt. gl. in c. penul. de iurepat. & d. c. quicunque. xvj. q. vij. quia ordinata charitas magis debet tendere in illum à quo recipimus beneficium, quam in alios: cũ ibi ſit naturalis obligatio. c. cùm in officiis de teſta. l. ſed ſi leg. §. cõſuluit. ff. de peti. here. viij. q. j. c. illud Io. An. in d. c. nobis. ſuper verbo inopiam. de iurepat. Et differentia erit in modo prouidendi: quia latiùs prouidetur illi patrono, qui aliàs fuit diues, quàm pauperi alteri. c. non cogantur. xlj. diſt. ſic dixit gl. in d. c. nobis. eod. quòd habito reſpectu ad facultates eccleſiæ & qualitates perſonæ patroni ſunt talia alimenta præſtãda nõ ſolũ patrono, ſed etiã familię ſuę. ſ. filiis. vt in c. filiis, xvj. q. vij. licet Rofr. dexerit niſi qñ nil habet per l. quæ legatorum. ff. vt in po. legatorũ. & in l. ij. ff. de origi. iur. in pe. colũ. vbi Sabinus à ſcho-
4 laribus fuit enutritus. † Ita videmus quòd libertus nõ ſolum inopem patronum, ſed etiam filios alere cogitur. l. ſi quis à libertis. §. ſolent. ff. de lib. agno. facit. §. ſi is qui ædium inſtit. de vſu & ha. l. non ſolum. l. non aliter. ff. de vſu & ha. Circa hanc materiam alimen-
5 torum ab eccleſia præſtandorum. ¶ † Secundò quæro. Ad quam inopiam requiritur quòd patronus veniat, ad hoc vt ab eccleſia alatur. Ad hoc reſpondetur per glo. in capitulo quicunque. decimaſexta, quæſtione ſeptima, quòd requiruntur duæ qualitates ad

hoc

hoc vt alatur.ſ.quod in ſummam egeſtatem perductus ſit patronus:id eſt quod nihil penitus habeat.illa enim eſt ſumma egeſtas qua non datur maior † quia illa eſt 6
natura ſuperlatiuorum ſupremum gradum & vnitatem denotare,vt dixi papam appellari potentiſſimum in eccleſia:quia omnia poteſt in ea.s.in iij.parte.cauſa vj.acquirendi iuſpa.verſi.iiij.& vltimo. Secunda qualitas requiritur quòd ſuperſit de eccleſiæ bonis alias nō teneretur ſi non ſupereſſet.ſentit ibi gl.quia primo ſunt miniſtri eccleſiæ.ſecundò patronus alendus ſi ſupereſt primò allegat c.ita nos.xxv. q.ij.in fi.vbi illis ſuccurritur qui bona ſua donauerunt eccleſiæ vel locis ſatis piis vel religioſis vt tempore inopię detur ſuffragium vitæ:probatur etiam per ſimile liberti:qui tenentur patronum alere in caſu neceſſitatis ſi ſibi ſupereſt.& patrono deeſt:& ibi tenet glo.quòd ſi ſolum habet ad neceſſitatem propriam,ipſe libertus non tenebitur aliquid dare patrono.Licet hoc ſecundum dictum gloſ. credam verum : non tamen aliud puto poſſe procedere.ſ.quòd requiritur,quòd ad ſummam 7
inopiam peruenerit.ſatis crederem iam teneri ad alimenta,quando iam tendit ad magnam paupertatem: licet adhuc non venerit ad ſummam. ita ſonant omnia iura allegata:& c.nobis eo:Sic dicitur quòd marito vergente ad inopiam etiam conſtante matrimonio quod intelligitur non quando venit ad ſummam paupertatem ſed ſolum incipit pauper fieri.facit & c.j.§. ſane.& ibi gloſ.de ſtatu regu.in vj.vbi dicitur venire ad inopiam:vbi non poteſt commode ſuſtentari puta nobilis non poteſt ſine centum florenis commode viuere,licet cum viginti poſſet viuere cum penuria.facit & illud quod nota.dixit Bar.in l. ſiquis à liberis,in §.ſed ſi filius.ff.de lib.agno.vbi tenuit per illum text;

 quod

quod pater qui tenetur alere filium non teneatur ſibi dare alimenta, quando ex operis ſuis poſſet acquirere vt dicitur in text.ibi quod intellexit Barto.verum,quãdo filius licitè poſſet exercere tale exercitium: ſecus ſi licitè non poſſet: puta quia nobilis, & ars eſſet mecanica:tunc tenetur alere etiam dato quòd non ad ſummam inopiam peruenerit per l. nepos Proculo.in fi.ff. de verbo.ſignificatio. vbi verba cùm commodè potero:intelliguntur ſalua hominis dignitate: & ſic non expectabitur iſta extrema inopia. Sed vbi non poterit viuere ſecũdum ſuam dignitatem, putarem eum poſſe petere ab eccleſia vitæ ſuffragium pro temporis vſu.ſecus quando eſſet talis qui arte ſua poſſet viuere: quia non poterit nutrimenta petere.d. §.ſed ſi filius. l. j.C.de mendic.vali.lib.xj. vbi validi prohibẽtur mendicare.§.fi.aut de quæſtio.colo.vj. & ſatis dicitur quis redactus ad inopiam,vbi non poteſt viuere ſecundum ſuum ſtatum & dignitatem: & in paupertate dicitur qui non habet quadraginta.l.nonnulli.ff.de act. & ob, auten.prætereà.C.vnde vir & vxor. ¶ † Tertio quæro:quo iure poterit patro. ab eccleſia petere alimenta vel vitæ ſuffragium.De hac quæſtione breuiter reſpõdendo dico,quòd officio iudicis petet: vt Barto. dixit alimenta debere peti officio iudicis in l. ſi quis à liberis.in prin.per illum textum.ff.de lib. agno. ¶ Secundo probat ratione naturali quo debentur alimẽta filiis à parentibus:& parentibus à filiis.l.j. ff. de iuſti.& iur.ergo non datur actio. Sic etiam debentur patrono ab eccleſia alimenta: quia bona donauit vel conſumpſit fundando eccleſiam: & ſic eccleſia vel prælatus eſt obligatus ad antidora vt benefacienti benefaciamus,quæ eſt tantum naturalis obligatio. de qua in l.ſed ſi lege.§.conſuluit.ff.de peti.here. in capitu. cùm

in of

in officiis.de teſtamen. ergo in actione nõ poterit agi contra prælatum eccleſiæ pro talibus alimentis. Hoc idem tenet Bart.in l.ſolent. ff. de ali.leg. vbi in verſic. quæro.dicit quòd per officium iudicis: quia iura loquentia de alimentis dirigunt verba ad iudicem, quo caſu debet oriri officium iudicis. vt in l. quod ſi minor.in fi.ff.de minori.& in l.j.eo. argu. legis primæ. ff. de iure deliberan. Sed in tota l. ſi quis vbi fit mentio de alimentis etiam patrono præſtandis. præſertim in §.penul. vbi ſemper verba diriguntur ad iudicem. ergo oritur officium iudicis:& dato quòd in capit. nobis.de iurepatro.& in ca. quicunque. xvj. q. vij. verba ſint ſimpliciter poſita, tamen ex quo de iure ciuili eſt expreſſum, ſtabimus illi preſertim cùm non ſumus in materia peccati vt per canoniſtas in ca. j. de no. oper. nuncia.Et ſic teneo quòd officio iudicis petentur: qui iudex habebit moderari quæ & qualia debeantur habito reſpectu ad perſonæ qualitatẽ:vt dicam ĩ. in ſequenti q.quomodo autem formetur libellus in alimẽtis petendis,latè Spec.in tit.qui filij ſint legit. col. iij. verſic.competit etiam per totum. ¶ † Quartò quæro 9
Quia iura ſ allegata volunt quod patrono inopi ſuffragium vitæ concedatur quid dandum erit. Licet adhuc tactam non viderim hanc q. tamen quia c.quicunque xvj.q.vij.c.nobis eo.c.ita nos.xxv.q.ij.in fi.volũt quòd detur ſuffragium vitæ.Ideo puto quòd ſi eccleſia abundat ita quod ſibi ſuperſit expenſis omnibus neceſſariis circa eccleſiam deductis, quòd teneatur ad omnia neceſſaria quæ ſpectant ad vſum vitæ † ſicut quando ali- 10
cui debentur alimenta videmus quod debetur cibus & potus:veſtitus & habitatio. eo quia ſine his corpus humanum viuere non poteſt.l.legatis alimentis. ff. de alimen.legatis.l.& ſi non ſint. §. ſi cui forte. ff. de auro

& argē.lega.Immo etiā veniēt medicinę vt tenet Ang. in l.cùm ij. §. qui tranſigit. ff. de tranſ. vbi etiam tenet quòd veniet lectus& culcitra & calciarium:eo quia ſine iſtis homo regulariter viuere non poteſt. Et idem dicunt doct.ſiue loquatur de alimentis ſiue de victu.in d.§.qui tranſigit.ſiue de educatione. l. fi. ff. de alimen. leg.quòd victus appellatione veniat veſtitus, ſtratum, & calciarium, dicitur in l. verbo victus. de verbo. ſignifica.quòd veniant medicinæ : in l.ſi cum dotem.§. ſinautem in ſeuiſſimo.& ibi per Alex.& alios. ff. ſolu. matrimo.l.quos nos.§.verbum viue. l. in ſtratum omne veſtimentum contineri Labeo ait.ff. de verbo ſigni fic. Secus ſi eſca vel cibus deberetur quia non veniret medicina vel ſtratum nec habitatio.d.l.& ſi.§.ſi cui for te.ff.de auro.& argen.lega.Ange.in §.qui tranſigit. De prædictis omnibus ita tenet Spec.in titul. qui filij ſint legi.col.pen. An magnæ expenſæ ſint faciendæ in medicinis.tunc tenet Ber.in d.l.alimētis.quòd ſic eo quia vbi ſimpliciter lex grauat aliquē ad alimēta:tūc etiā eſt obligatus ad medicinas etiā magnas ſi pōt. Secus vbi homo obligat ſe daturum alicui alimenta:tunc non tenetur ad mgnas medicinas:ita etiam tenuit Bar. in cō ſilio ſuo xxvij.Alex.in l.diuor.§. impēdi autem.ff.ſolu. matri.

11 ¶ † Quintò quæro. Quid ſi populus aliquis eſſet patronus alicuius eccleſiæ vel aliqua vniuerſitas: vt hæc alma Friburgenſis : vniuerſitas in Briſcaudia: an teneatur alere vnumquemque de populo vel vniuerſitate inopem factum.Huic quęſtioni reperi Archi. reſpondentem in capi. ſi plures. xvj.q.vij. vbi tenet quod non tenetur clericus præſtare reuerentiam cuique de populo,vel collegio,dato quòd fuerit ab eo præſentatus,ſed toto collegio tenetur facere reuerentiam:ſicut libertus manumiſſus à collegio quemlibet de colle-

gio poterit in ius vocare ſine venia,non autem totum collegium. argmento capituli. Epiſcopus qui mancipium.§.ſi verò à collegio.cum ſequenti. xij. quæſtion. ij. Ante illa iura fuit diſpoſitum in lege.ſed ſi hac lege. §.qui manumittitur.ff.de in ius vo.aſſignat rationé ibi quia à collegio manumiſſus non eſt libertus ſingulorum:ſed honorem collegij vel reipublicæ habere debet. ſic in propoſito eccleſia non habebit neceſſe prouidere cuilibet de vniuerſitate, ſed ſolum illis qui repreſentant vniuerſitatem id eſt illam regentibus vt etiã ſ.dixi in ſimili quęſtione.in iij.quęſt.in hac parte. & hoc ſi abundaret : ſinautem non abundaret multũ, in tãtum teneretur omnibus in gnere inquantum poſſet. Et ſic teneo quod ſiue patronus ſit vnicus ſiue plures ad inopiam redacti, quòd eccleſia patronata teneretur eos alere immò etiam vnicus capellanus teneretur patronum alere in caſu neceſſitatis ſi ſibi ſupereſſet:vt tenuit Bart.poſt Dy.in l. ſiquis à liberis. §. de alimentis.ff.de liber agno. ¶ † Sextò quæro.Si plu 12
res patroni haberent iuſpatronatus ex aliqua de cauſis ſupra tactis in tertia parte, ſed ex partibus inequalibus vel in fundatione vel in dotatione : puta vnus dedit mille : alter dedit ccccc.in fundatione : alter in dotatione.: ambo perueniunt ad paupertatem : an magis teneatur in plus eccleſia ſuccurrere illi qui plura dedit,quam illi qui pauciora? videtur quòd ambobus æqualiter debeat prouidere. quia certum eſt quòd ambo ſunt patroni inſolidum. gloſſ. in ſumma. lxiij.diſtin. Et Panor.in c.ad audientiam primo de eccle.ędificã. ſi ſunt patroni inſolidum : ergo etiam quo ad omnes effectus patronatus inter quos eſt iſte.Sed verius puto ꝙ in plus teneatur illi qui plura dedit quã ei qui pauciora.moueor hac ratione.nã iure naturali be-

nefacienti

ne facienti benefacere tenemur.l.ſed ſi l.§. conſulit.& ibi no.ff.de peti. he.ergo & magis benefacienti magis tenemur.aut multo magis.C.de epiſco.& cleri.c. cum in officiis.de teſta.dixit Hoſtien.in § qualiter transferatur. verſi. quòd ſi plures eo. vbi tenet quòd eccleſia magis tenetur illi qui plura contulit quam illi qui paucior a.Ita videtur tenere Panor.in capitu.ad audien.primo.col.j.de eccle.ędifi.Ita tenui in iij.parte.ſ.eo.q.iiij.
13 & q.xvj.eiuſdem. ¶ † Septimò quæro an eccleſia debeat vitæ ſuffragium dare ſemper æqualiter patronis: an plus debeat dare vno tempore quam alio.Breuiter puto quòd teneatur dare ſecundum vitæ ſucceſſionẽ: nam mortuo patrono inope pluribus relictis filiis paruulis tenetur dare alimenta ſecundum ætatem : qua creſcente debent & alimenta creſcere. moueor per ſimile.l.cum vnus.§.fi.ff.de ali.leg.vbi alimenta filiæ relicta debentur pro arbitrio boni viri ſecundum quantitatem ætatis & ætate creſcente creſcere id eſt augmẽtari debebunt & alimenta. vbi ſequitur Bar. doct. Dy. in l. ſi cum dotem. §. ſinautem in ſæuiſſimo. ff. ſoluto. matri.Similiter deciſio huius quæſtionis nititur ratione naturali vt præcedens:nam verba intelliguntur ſecundum qualitatem perſonæ & ſecundum tẽpus verbi.l.in delictis.§.ſi extraneus.ff. de noxali. Sed alimenta debentur patrono in caſu neceſſitatis: ergo patrono debebuntur vt patronus eſt.Sic etiam puto quòd diuerſimodè debeantur alimenta patrono:ſecundum diuerſitatem patronorum, poſito quòd vnus eſſet nobilis:alter merus ruſticus: puta agricola vel mecanicus: nam alia alimenta dabit nobili: alia dabit ruſtico eccleſia.debentur enim talia alimẽta arbitrio iudicis qui habebit diſcretionem perſonarũ:vt ſ.in iiij.quæſtione huius articuli.Bar.in l.ſi quis à liberis.in prin.ff. de lib. agno.

agno.Spec. in tit.qui filij ſint legiti. verſic.penult.in fi.
†Sed cibi ruſticorum ſunt allia,cepe,fabę,panis groſ- 14
ſus,caſeus & ſimilia vt dixit gloſſ.in l.ſeruis vrbanis.in
verbo cibariis.ff.de leg.iij.Cibi verò nobilium vel de-
licatorum,ſunt pulli,& huiuſmodi delicati cibi,nec di
cuntur nobiles vtendo illis peccare vt no.in c.cum in-
ſtantia.de cenſibus.in glo.prægrauari.Et ibi clarius Pa
nor.text.in c.non cogantur.xlj.diſtinctio.Ergo cùm a-
limenta debeãt dari diuerſimodè de iſtis duob. patro-
nis,eodem modo idem patrono dabuntur diuerſimo-
dè ſecundum diuerſam ętatem.facit gl.in d.capi.non
cogitur. quæ vult aliter debere puniri nobilem: aliter
ruſticum etiã data paritate criminis. ¶†Octauò quæ- 15
ro.Si prælatus eccleſiæ non præſtaret patrono inopi a-
limenta,& patronus fame periret,an teneretur de ho-
micidio.Hanc q.adhuc non reperi tactã per aliquem,
ſed nihilominus puto quòd teneatur, eo quia qui po-
teſt malo obuiare,& non obuiat, malum committere
dicitur.lxxxiij.diſtin.in princ.mortem enim languen-
tibus probatur infligere qui cum poſſet hanc non ex-
cludit.c.paſce.lxxxvj.diſtin.c.quantæ.de ſen.excom.c.
dilecto.eo.in vj.l.necare dicitur non tantum qui partũ
præfocat ſed & qui alimoniã denegat.ff.de libe. agno.
l.nihil intereſt.An quis occidat vel mortis cauſam præ
beat.l. ſi quis necandi. C. ad l. Cornel.de ſica. Si pec-
cat.in l.Corn.de ſica.ergo eadem pœna deberet puni-
ri quod eſt capitale ſupplicium.d.l.ſi quis.ita tenet glo.
in d.l. necare. ſed ibi Bart.tenet quod pœna extraor-
dinaria,teneatur non pœna homicidij per l.j. §.pœna.
ff.de lib.agn.Ita videtur ſenſiſſe Hugo glo. in d.c.prin.
lxxxiij.diſt.vt refert ibi Arch.quod talis non incidit in
canonem, licet ſit reus mortis, ſcilicet æternæ vt dicit
in c.paſce.Iſta mihi videtur mitior opin. quæ in dubiis
tenenda

tenenda eſt.l.ſi præſes.ff.de pœnis.l.abſentē.eo.l.ſemꝑ ff.de reg.iur.Nec obſtant contra allegata:quia dicatur facere homicidiũ.ſ.in foro animæ:ſecus in foro cōtentioſo in quo nō punitur quis,niſi ex facto nō ex voluntate,niſi in quibuſdā caſibus ſpecialib,de quib.in l.quis non dicā rapere.C.de Epiſc.& cle.Iſtam deciſionem& omnia ſupradicta limito procedere quando patron.ſe bene habuit & habuiſſet erga eccleſiam & ipſum prælatum. Si autem commiſiſſet ingratitudinem propter quam deberet filius à patre exheredari, vel poſſet exheredari.quæ ſunt xiiij. de quibus in §. aliud quoque capitulum.auten.vt cùm de app.glo.in c. quintauallis.de iureiuran. tunc putarem quòd ſicut filio poſſent denegari alimenta vt eſt text.in l.ſiquis à liberis. §.idem iudex. & ibi gloſ. detulerat. ff. de lib.agno. Ita poterant ſubtrahi alimenta patrono ingrato:& dato quòd moreretur fame,non diceretur per hæc filicida, nec puni-
16 retur l.Pompeia.de par. prælatus vel pater: † quia poteſt pater totam legitimam filio ingrato ſubtrahere & denegare,eo quia filius ingratus perdit filiationis priuilegium,vt tenet Bald.in l.fi.C.de dotis promiſ.Et per clariſſimum Iaſonem præceptorem honoran. in l. ius autem.in gl.conimium. ff.de iuſti. & iu. quam limitationem reſtringit procedere quando filium vel filiam non pœnituit. Si autem pœnituiſſet, tunc non liceret patri talem filium exheredare.nec alimenta denegare, nec ſimiliter etiam patrono pœnitenti de tali ingratitudine deberent alimenta denegari : quia in tanto punitur patronus in quanto peccat vt ſupra dixi. quæſt. x.in hac parte articulo iij. de præſentante indignum ſcienter qui priuatur illa vice præſentandi. Et hæc no. quia vtilia. ¶ † Nonò quæro. Poſito quod plures ec-
17 cleſiam dotauerint vel poſt dotationem aliũde multa bona

bona acquiſiuit: ita quod etiam ſine dore poſſet ſe curare & regere extincta te data in dotem, an eccleſia adhuc teneatur alimentare patronum, qui dotem dederat. Huic quæſtioni videtur text. reſpondere in l. j. in fi. C. de iure emphit. quòd eccleſia amplius non teneatur, prout ibi non tenetur amplius emphiteota ad canonem ſoluendum extincta re propter quam ſoluebat. Item ceſſante cauſa quare alimenta dantur patrono, deberet etiam ceſſare datio. l. adigetur. ff. de iure patro. l. à teſtatore. ff. de cond. & demonſt. Contrariam tamẽ opin. de iure puto veriorem quod adhuc eccleſia teneatur alere patronum, me in hanc partem inclinat dictũ Bal. in d. l. j. in fi. ver, de vno quæro. vbi vult quod ſi eccleſiæ donaui domum vt me alat, licet domus comburatur, tamen tenetur eccleſia alere: quia ex parte dantis fuit perfectus contractus. Vnde periculum ſequens debet eſſe acceptoris non datoris. l. Lucius. ff. de eui. vbi periculum eueniens poſt dationem ſpectat ad accipientem. l. neceſſario. ff. de peric. & commo. rei vend. vbi eſt periculum emptoris perfecta emptione. l. ſi pecuniam. §. penul. ff. de condi. ob. tur, cau. & ſic tenebitur eccleſia patrono prouidere: dato ꝙ res data ceſſet. ¶†Decimò quæro. Quia iura quæ volunt quòd 18
eccleſia patrono ſuffragium vitæ præbeat, non dicunt de loco. in quo loco præſtabuntur alimenta ipſi patrono, nunquid in domo propria, an patron. debebit intrare eccleſiã & ibi viuere. Breuiter credo ꝙ alimenta debeant patrono præſtari in domo ꝓpria. Simile videmus ꝙ ſi aliquis habet vſum fundi alicuius, poteſt ibi fructus ad neceſſitatẽ colligere, & deambulare, & alia domum apportare quæ ſpectant ad vtilitatem vſus ſui & familiæ. l. plenum. §. pomis. ff. de vſu & habi. niſi patronus vellet eſſe in eccleſia. ſi autem non vult non

poteſt

poteſt cogi,ſicut nec vxor que mortuo marito non poteſt cogi habitare in domo mariti, & ibi percipere alimenta vt ibi not. per Spec. in tit. qui filij ſint legitimi. verſic. ſed pone vxor. ab eo petebat. & ſequen. Pro iſta opinione faciunt quæ dixi ş. in iiij. quæſtione huius articuli: vbi dixi patrono deberi etiam habitationem & ſic extra eccleſiam. Ita tenet Ioan. And. in d.c.
19 nobis. in verbo ad inopiam. de iurepatro. ¶ †Vndecimò quæro: an patronus poſſit habere aliquod aliud emolumentum ab eccleſia: poſito quòd non ſit in paupertate, prout eſt habere aliquos cenſus annuos ex eccleſia. Breuiter dico quòd non poteſt patronus laicus aliquid temporale ab eccleſia extorquere ſub pœna excommunicationis niſi tẽpore fundationis hoc obtinuerit à diœceſano vel papa, nam illud quod de conſenſu diœceſani reſeruauit vel annuum vel ſemel tantum poterit exigere, in plus autem non poterit grauare eccleſias, ſub eadem pœna excommunicationis, vt de hoc eſt text. in c. præterea. eod. de iurepat. & ibi dixit Panor. quòd nec cereos, nec aliquod aliud ſeruitiũ poterit ab eccleſia exigere. Item per illum text. dixit Roſre. libellis ſuis eod. tit. in §. vtilitas patroni. quòd nec poterit grauare eccleſiam canibus vel auibus, puta vt ſibi alatur accipiter, vel alia auis, ſub excommunicationis pœna. Aliqua autem munuſcula leuia poterit capere, vt poma, vel ſimilia, non tamen cogere. Ad idẽ quòd non poſſit imponere eccleſiæ ſeruitium. c. tributum. xiij. quæſt. fi. clarior tex. in ca. filiis. xvj. q. vij. in fi. vbi prohibentur patroni aliquam partem ſalutaris mercedis recipere: & ſi receperint ſub excommunicationis pœna: & magna confuſſione cogitur reſtituere. ca. in ſingulis. §. fina. de ſtatu mona. hoc tenet & Io. And. in d. ca. præterea. qui dicit quòd ipſo iure incurrunt

runt excommunicationem ſecundum Hoſti.per c.non minus.& c.aduerſus. de immu.eccle. Intelligẽdo in d. c.non minus.ſummat. Pano.ſ.quãdo moniti non deſiſtũt. Illam limitationem ſuprapoſitam debemus intelligere, quando reſeruat ſibi aliquem cẽſum in aliis bonis eccleſiaſticis quàm in fundo vbi fundata eſt eccleſia,& vbi ſepeliuntur homines:& loco excepto vbi creſcit granum ex quo fit ſacramentũ: nam ex iſtis tribus locis non debet aliquid ſolui: quia debẽt eſſe omnino libera à quocunque onere.text.eſt & ibi gloſ.j.in c.ſecundum cano.xxiij.q.viij.quæ vult, quòd eccleſia non debet recipere dotem de re oneroſa. Alibi dixit Panor.in cap.non minus.col.v.quòd † Epiſcopus non 21 deberet pati quòd eccleſia fundaretur in loco oneroſo:ſed deberet fundatorẽ cogere ad redimẽdum. vt dicitur in gl. d.c.ſecundũ canonicam.in fi.Et Pan.in c.j. de cenſibus. Imo etiam ſi talis fundus ſolueret tributum,deberet primò à tributo liberari, antequam eccleſia ibi ædificaretur,vel antequam daretur talis fundus in dotẽ eccleſiæ.Ita etiã videtur eſſe diſpoſitum de iure ciuili.l.placet.C.de ſacroſ.eccleſ. vbi etiam perpetuo puniuntur exilio contra factores in fi.& ibi nota. Per ſupradicta concludo patronum nihil poſſe ab eccleſia petere nomine cenſus,niſi ſibi reſeruauerit: quæ omnia puto reſtringenda:quando eccleſia eſſet à patrono donata cum conſenſu ordinarij,vel Papæ ad ſuſtentationem vitæ alicui loco religioſo,vel loco pio: quia tunc talia loca poſſunt perpetuum vicarium præſentare: & neceſſaria tantum pro victu tribuere: & pro oneribus epiſcopalibus reſiduos, vel ſuperextantes fructus imburſare pro neceſſitatibus propriis. de hoc text.eſt in cap.de monachis.& in capitulo in Lateranenſi.de præben. Panor.in d.cap.de monach.in iij.no.

à contrario. & in iij.verſicu.& in cap.paſtoralis.de dona.cap.paſtoralis.de priuilegiis.in d.cap.de monachis. ponit Panor.v.modos quomodo ad tales pertineant,
22 vel pertinere poſſint tales eccleſiæ. † Ex hoc videmus quotidie fundari loca pia ex talibus ſuperfluis fructibus: vt hæc alma excreſcens Friburgenſis vniuerſitas fundata eſt à diuis principibus Auſtriæ præcipue ab Archiduce Alberto cæterorum conſenſu:quia vniuerſitas & ſimilia pia collegia ſtudentium locis religioſis æquiparantur:cùm talia collegia naturaliter ordinantur ad virtutem.ſ.iuſtitiam:prudẽtiam: fortitudinem: & temperantiam acquirendam: vt collegia vniuerſitatum fratrum mendicantium, aliorumque piorum locorũ,& omnia ſunt approbata naturali ratione: quia omnia tendunt ad bonum cõmune,vniuerſale,& particulare.Inno.poſt gl.in c.dilecta.de exceſ.prælato.Bal. in auth.habita.C.ne filius pro patre.col.ix.ver.iij.quæ
23 ritur.Pano.in d.c.dilecta.in fi. ¶†Duodecimò quæro, an iuſpatronatus faciat patronũ dominum, quia text. habemus expreſſum.Breuiter dico, quod iuſp.nullum ius proprietatis affert patrono: ſed ſolummodo ſalutarem ſolicitudinem, & curã affert patronis per quam cogitur omnino eccleſiæ prouidere: vt latiùs infrà dicam in commodo:quod affert ipſis patronis iuſpatronatus.& de prædictis quòd afferat ſolicitudinem ſalutarem patronis iuſpa.eſt tex.in c.filiis xvj.q.vij.&in c.ſeq. Vnde videmus quod etiam ipſi patrõni non dicuntur concedere eccleſiam patronatam clerico: nec poſſunt ſed dicuntur præſentare.rex.eſt in c.conſuluit. de iurepat.quod habet locum ſiue patr. ſit clericus vel laicus.c.fi.eo.vbi dicitur ex vi iuriſpatro.non conceſſio,ſed præſentatio ad patronũ pertinet. Sic videmus quòd non poteſt donare eccleſiã,vel iuſp.quod habet

ſine Epi

ſine Epiſcopo.c.quod auté.c.quod faceret ſi iure proprietatis ad ſe pertineret: quia poſſet & donare & vendere ad placitum.l.in re manda. C.mandati.l.ſed ſi lege.§.cóſuluit.ff.de peti.here. Sic etiam videmus quod tale ius non poteſt védi,cùm ſit quaſi ſpirituale:vt no. in c.de iure.eo. Ratio autem eſt quia proprietas eccleſiarum illi Epiſcopo ſoli eſt reſeruata in cuius territorio ſunt eccleſiæ fundi.& tex.eſt clarus in c.omnes baſilicæ quæ per diuerſa loca cóſtruuntur,vel conſtructæ ſunt in Epiſcopi poteſtate conſiſtunt in cuius territorio ſunt poſitæ.& c.ſequenti † vbi etiá nulla eccleſiaſtica perſona quacunq; dignitate decorata poteſt ſine Epiſcopi cóſenſu eccleſiaſtica beneficia conferre.xvj.q. vij.& ibi gl.ſeq.adducunt plures concordantes.& per Arch.ibi not.fallentia quádo eccleſia eſſet exempta:vt ibi per eos. Cùm ergo proprietas ſit apud Epiſcopum ſaltem quo ad adminiſtrationem apud patronos eſſe nó poterit vulgata.l.ſi vt certo.§.ſi duobus vehiculum. ff.como.& quod patro.non dicatur dñs,ſed aduocatus potius,tenet Panor.in ca.quia clerici.eo.in j.nota.Bal. in l.fi.pen.col.C.de edic.diui.Adri.ſic & aliis pluribus nominibus appellantur patroni: de quibus dixi ſ̃.in fin.primæ partis.vbi de nominibus iuriſpatrona.dixi ad quæ me remitto. Item videmus quòd quia non eſt dominus eccleſiæ, ideo non poteſt conferre beneficium,nec eccleſiam, nec aliquem inſtituere.c.præterea.de iurepatro. & hoc ſiue ſit laicus, ſiue clericus: vt per Panor.in d.c.fin.eod.de iurepatro. Pro hac q.facit quia tale commodum patrono debitú eſt inæſtimabile:nec ex tali commodo dicitur quis ditior: nec poſſet poni in æſtimo, vt maior collecta exigeretur: ſiue loquamur de iure.patro.eccleſiæ,vel liberti: vt Barto.& Alexand.in l.naturali.in §.ſina.ff.de preſ. verbis. Paul. 24

de Ca.in l.plane.la ſecunda.§.fi.cum gl.ibi & l.ſeq.ff.
25 de lega.j.Pau.de Eleaza.in c.nobis.eo.in vj.col. ¶†De cimotertiò quęritur,an pręter nominata ſuprà afferat iuſpatronatus aliquid patrono.Breuiter dico quod affert,& aliam commoditatem,ſcilicet,quod poteſt impedire ne redditus patronatæ eccleſię in alios vſus cõuertantur quam de extempore fundationis fuerint:vt Panormi.tenet in capitu.ſuggeſtum. eod.Ita diſputat gloſſ.in ca.nobis eo.quod eccleſia patronata non poſſit conuerti in aliam collegiatam eccleſiam inuito patrono vt late per eam.& Panor.ibi.& Hoſtien. in d.c. ſuggeſtum.& Anto.alio modo diſtinguit in ca. nobis. eo. An ſubſit neceſſitas vt tunc poſſit an non : & tunc non poterit : quæ diſtinctio habet rationẽ ſatis æquã: cum ipſe patronus habeat iuſpatronatus ex gratia.ca. quoniam de iurepatro.Ideo non deberet obſtare contradictio patroni quominus ſubueniatur neceſſitatibus eccleſiæ.capitulo nullus.de iurepat. vnde contradictio ſua non obſtat quando ſine cauſa contradicit. argu.c.ſacroſancta.de elec.in fin. vbi interrogatur vt ſuum adhibeat cõſenſum ſi velit:& ſi non vult nihilo-
26 minus remanet electio firma vt ibi. ¶† Decimoquartò quæro , alimenta patrono præſtanda ſint in ſpecie danda , vel in æſtimatione vel quota redituum. Circa hanc q.puto diſtinguendum vt Bart.diſtinxit in l.j.ff. de ali.lega.quod ſi iſta quæ ſunt pro alimentis præſtãda ſunt breui tẽpore duratura:vt carnes:aqua vbi eſſet venalis,& ſimilia debet ſolui æſtimatio non ipſa ſpecies.l.meſſa.in fi.ff.de ali.& ciba.leg.vbi legatis alimẽtis & aqua illud pretium videtur eſſe legatũ, quo aqua comparari potuiſſet:quædam ſunt, quæ ſi pro toto menſe ſoluerentur : vt communiter debent alimenta menſtrua præſtari.l.fin.ff.de lib.agno.l.pecuniæ.in fin. ff.de

ff.de alimentis & cibariis lega.non corrumperentur, vt frumentum,ligna,vina:& tūc non debetur æſtimatio,ſed ipſę ſpecies.l.cum hi.§.ſi cui.ff.de tranſac.l.infra.l.nulli.C.de eroga.mili.anno.libr.xij.Iſtam diſtinctionem ſequitur Petr.de Ancha.in cle.j.in ij.col.iiij. notabili:& quamuis ibi teneat quod in vicario eccleſiæ qui eſt perpetuus,fiet ibi computatio pro toto tem pore vitæ: & aſſignabitur certa portio poſſeſſionū,ex quibus poſſit viuere ſecundum intentionem illius lite ræ.& gl.ibi in verbo,& in pœnam.non dicit quod ho die certus numerus ſaccorum frumenti datur & pecu niæ. ¶ † Quis autem teneatur pro portatura alimen- 27
torum tenet, quod ſi ille cui debentur ſit nobilis, vel talis qui cum ſuo honore non poſſet portare: ille qui tenetur ad illa alimenta etiam ſoluet portaturam. Si autem poſſet cum honore afferre ille cui debētur non deberet ſolui portatura.Ita etiam in iſto caſu arbitror dicendum:& multo fortius in caſu noſtro:in quo iura multum fauent:quia intantum dilexit eccleſiam patro nus vt ſua contulerit bona in eccleſiam ipſam: vt glo. fi.in fi.in c.pe.de iurepatr.

¶ Quintus articulus. De onere iuriſpatronatus.

SVMMARIVM.

1 *Patronus eccleſiam protegere tenetur.*
2 *Patronus an teneatur eccleſiam ſuis expenſis tueri.*
3 *Patronus eccleſiam quando reficere teneatur.*
4 *Eccleſia minans ruinam vel iam diruta à qua refici debeat. & nu. 5. 6.*
7 *Domus ſacerdotis à quo refici debeat.*
8 *Eccleſiæ bona alienari poſſunt pro reparatione ipſius eccleſiæ.*
9 *Patronus tenetur eccleſiam protegere, reparare, & ei de bonô ſacerdote prouidere.*

QVIA iuſpatronatus affert onus ipſi patrono, vt dicit gloſſa penultima in cap.nobis.
1 eo.Ideo. ¶ † Quæro quale onus attribuat ipſi patrono. huic q. reſpondetur per cap. filiis.in fin.eo.vbi ad onus tuendæ, & defendendæ eccleſiæ tenetur patron.decimaſexta, quæſtione ſeptima.vnde dicitur patro.aduocatus & defenſor ipſius eccleſiæ: quia eam debent ab omnibus oppreſſionibus defendere:multoque minus debent eam opprimere.c. præterea.ij.de iurepa.c.vnico.de nato ex libero ventre cum multis concor.vt ſ.dixi in ij.q.in iiij.articulo.

¶ Secundò incumbit onus patrono, vt ſolicitet, quòd bene prouideatur eccleſiæ:vt in ca.decernimus. xvj.q. vij.Vnde ſi non defenderet eccleſiam:tunc deberet priuari omni commodo quod habet ex eccleſia. gl.defen
2 dere.in c.tributū.xxiij.q.vltima. ¶ † Primò quæritur, ex quo patron.tenetur defendere eccleſiam:an ſuis expenſis teneatur defendere:an expenſis eccleſiæ. Circa hanc quæſt.puto quòd non teneatur eius expenſis, ſed potius expenſis eccleſiæ:quia nemo militat ſuis expenſis,ſed potius expenſis eccleſiæ in cauſa ipſius eccleſię. capitulo cùm ex officij.de præſcript.in fin. facit l.tutoribus.in fine.ff.de adminiſtra.tuto.l. opere.ij in fin. ff.de ope. liber. vbi non ſolùm libertis debentur alimenta pro operis præſtandis:ſed & cuilibet qui debet operas præſtare:vt in dicta l.penult.& ita in terminis tenet Rofre.in libellis ſuis.eod.titulo. Quod profectò videtur contra dominos huius patriæ qui cogunt agricolas,& aſcriptitios huius terræ pręſtare operas diurnas in ſuis expenſis quos dominos forte excuſat conſuetudo patriæ: vt Bartolus in l.ſuo.ff.de operis liber-
3 torum.per l.exceptio. C.locati. ¶ † Secundò quæro, an teneatur patronus ad refectionem eccleſiæ?videtur

primò

primo quod ſic quia tex.in cap.decernimus.iniungit patronis pro eccleſiis ab eis ædificatis curam,dum in vita fuerint ſuperſtites:ergo videtur quòd etiam quo ad refectionem:quia ſi eam dimitteret ruere,non diceretur eam curare ſicut tenetur.Sed puto quòd immo præſbyter illius teneatur:vt videtur tex.apertus in ca. decernimus.x.q.j.vbi Epiſcopus viſitando diœceſes annuatim ſi reperiat baſilicam deſtitutã, præcipit illam reparari ordinatori.i.ſacerdoti,retenta tertia ex omnibus epiſcopo ſoluendis.cap.vnio.ead.cauſa,q.iij.gl. in cap.ſi.monachis.xvj.q.j.quæ capitula procedunt in parochialibus eccleſiis vt ibi:non in cathedralibus de quibus loquitur cap.vobis.cap.conceſſo.cap.quatuor: cap. de redditibus.xij.q.ij.vbi diſponitur quòd de redditibus & omnibus oblationibus fiunt quatuor partes: vna cedit Epiſcopo:altera pauperibus:tertia clericis: quarta peregrinis.cap.peruenit.xviij.diſ.glo. expreſſa in d.cap.quatuor quæ ex omnibus illis capitulis colligit clericos compellendos ad reparationem eccleſiarum:non autẽ laicos:quam ibi limitat Archi.niſi conſuetudo eſſet in contrarium quia illa eſſet ſeruanda.c. ad apoſtolicam: extra de ſimonia: in fi.vbi laudabiles conſuetudines ſunt obſeruandæ.Ad idem cap.conſilium.cum ſequen: de obſer.ieiunio.Sed quia iſta iura videntur inter ſe variare : aliqua loquuntur de tertia: aliqua de quarta.& c.j.& cap.de his.de eccleſiis ædifi. & repar.loquuntur in bonis eccleſiæ : ideo exiſtimò iſta iura forte cõcordanda fœdere diſtinctionis. ¶†Primo enim ſi eccleſia habet portionẽ ad fabricam, tunc eccleſia debet reparari per percipientes illam portionem.Ita determinat cap. decernimus: & cap. vnio.de quibus ſumatur iſta pars pro fabrica ponit Roſre.in ti. de deci.§.de diuiſione deci. ¶Secundò ſi non eſſet talis 4

portio pro fabrica,aut non ſufficeret, tunc habentes beneficia in illa eccleſia coguntur exponere ad ratã beneficiorum.Ita procedit c.primum,& c.de his.& gl. in d.c.ſi monachus. Idem in eccleſia cathedrali tenetur Epiſcopus & canonici:alij inferiores non:vt Io. And. in c.ſi propter tua debita.de reſ.in vj. quòd Epiſcopus & canonici teneantur,eſt reg.in c. fi. de his quæ fiunt à maiori parte capituli. Et ibi tenet Panor.quòd ſolus Epiſcopus poſſet compellere tales canonicos, vt de ſuperfluis dent pro refectione illius eccleſię ad ſuperfluũ deficiens de portione fabricæ. Iſta duo intellige vt de reſiduis teneãtur iſti beneficiari reficere. j. deducto ne egeant:vt no.Panor.in c.j. de eccle.ædifican.in princi. argu.l.miles.ff.de re iudi. An autem poſſit cogi?tenent communiter doc.quòd ſic arg.eorũ quæ dixit Bar.in l. iiij.§.j.ff.de re iudi. vbi examinat Bart. de vniuerſitate condemnata quomodo ſinguli teneantur. ¶ Secundò intelligo cõſuetudine circunſcripta:nam ſi eſſet conſuetudo,illa eſſet primo ſeruanda tanquam laudabilis. d.c.ad apoſtolicam. ¶ † Tertiò quando eccleſia aliter
5 haberet.vt §.pro cõſuetudinibus.auth.de ſanctiſ. epiſ. l.priuilegia.l.ad inſtructioné. C. de ſacroſanc. ec. puta quia eccleſia haberet ſuos redditus ſeparatos pro fabrica:tunc non cogerentur dare Epiſcopus nec canonici quartã niſi in defectũ. Sic videmus quòd Epiſcopus non diuidit ſuos redditus ſecundũ illa antiqua iura.Si autẽ data in ſupplementũ per canonicos nõ ſufficiunt,tunc crederẽ alios qui ex eccleſia habent emolumentum vel vtilitatẽ aliquã, ꝙ illi tenerentur contribuere pro tali reparatione : ſicut videmus de clauſtris vel vniuerſitatibus.quibus ſunt incorporatæ eccleſiæ: nã poſſunt illas conferre vicariis perpetuis certa portione aſſignata:reſiduos vero fructus recipiũt vt ſuprà dixi

dixi in ij.quæſt.articulo iiij.huius partis.& pro hoc facit quòd dicitur de vſufructuario vt debeat ipſe habere ſarta tecta:vt gl. in iſto ca.j.de eccle.ædifican.l. vſufructu leg.in fin.ff.de vſufructu leg.& l. ſequen. l. cum ad quem. C. de vſufructu. In quibus tamen diſtinguitur quòd vſufructuarius tenetur facere omnes expenſas in reficienda re:in qua habet vſumfructum : ſed ſi magis fecerit expenſas non cauſa fructuũ,ſed quæ perpetuo poterunt durare,illas poterit repetere à proprietario:vt ibi glo.& docto. ¶ Secundò etiam facit: qui ſentit emolumentum de aliqua re, debet meritò & onus illius rei ſentire. Nec audiendus eſt qui de ſolo lucro vult eſſe intentus:onera verò vult recuſare, vt dixit Imperator in l.vnica.§. proxi. ij. verſi. neque enim ferendus.C.de cadu.tollen.l.maniteſtiſſimi.§. alia dubitatio.C. de fur.c.fina.de his quæ fiunt à maiori parte capitu. regula qui ſentit in vj. ſecus in patronis qui nõ ſentiunt aliquam vtilitatem:vt ſ.in j.q. huius articuli.
¶ † Tertiò : ſi nec habet eccleſia portionem ad fabricam,nec eſt aliqua conſuetudo:tunc recurritur ad habentes beneficia & commoda ex eccleſia, vt illi teneãtur pro rata:vt in c.j.& in c.de his.de ec. ædifican.c. fi. de his quæ fiunt à maiori parte capituli. Et ibi Panor. qui debeant de ſuperextantibus fructibus reparare id eſt deducto ne egeant:vt ſuprà dixi.Si autem tales non poſſent:tunc eſſent ſubditi cogendi in quantum poſſent,cùm & ipſis eccleſia det commoda:ſcilicet percipiendo ſacramenta & diuina quæcunque:ideo vltimo ipſi eſſent grauandi. ca. ſi Epiſcopus. in fi.de reſcrip.in vj. is enim metit tẽporalia qui & ſpiritualia ſeminat: nec hoc poſſet euitare parochianus, dato quod vellet cedere vſui eccleſiæ:cùm hoc non depẽdeat à poteſtate ſua,ex quo eſt ſemel chriſtianus factus.cap. omnis 6

7 vtriuſque ſexus.de pœnitē.& remiſſionibus. ¶ † Tertiò quæro.Cùm appareat per ſupradicta quis teneatur eccleſiam reficere: videamus nunc quis teneatur domum pro ſacerdote reficere ſacerdos an patronus:puto quòd qui tenetur ad refectionem eccleſiæ pariter teneatur ad refectionem ipſius domus: quia domus ſacerdotis venit acceſſoriè ad ipſam eccleſiam. certum eſt enim quòd eccleſia indiget miniſtrantibus ſacerdotibus.ca.reuertimini.xvj. quæſt.j.& per conſequens indiget habitatione pro ipſis. qui autem ad refectionem eccleſiæ teneantur ſatis dixi s. proxima quæſtio. Secundò ad hoc facit quia acceſſorium ſequitur naturam ſui principalis. c.ſi ſuper gratia.de officio delega. lib.vj.regula acceſſorium.de reg.iur.l.fundi.ff. de fun. inſtr.l.j.cum ſe. ff. de peculo legato. ergo. tenebuntur beneficiati domum reficere ſi non eſt fabrica pro eccleſia:vel conſuetudo quòd alij vel percipientes vtilitatem ex tali eccleſia ad ratam vtilitatis:vt in ca. fi. de his quæ fiunt à maiori parte capituli. quibus omnibus ceſſantibus putarem quòd ipſimet parrochiani poſſent ad talem refectionem cogi ſicut in proxima q. di

8 xi de eccleſia reficienda. ¶ † Quartò quæro. Quid ſi parochiani eſſent adeo inopes quòd non poſſent ſubuenire, quis deberet reficere ceſſantibus etiam ſupradictis remediis. breuiter crederem deueniri poſſe ad alienationem bonorum ſuorum ipſius eccleſię pro tali reparatione facienda vel in domo ſacerdotis vel in ipſa eccleſia.cle.j.de reb.eccle.alie.vel non.ibi.niſi neceſſitas aut vtilitas prioratus monaſterij vel eccleſiæ hoc expoſcat. Quis autem tenere debeat quartam deputatam ad fabricam,& ex quibus detur illa quarta,dixit hoc latiùs Rofre.in ſuis libellis in titulo de deci. in

9 §.de diuiſione decimarum. ¶ † Quintò quæro: an ad alia

ad alia onera teneatur patronus prӕterquam ad defen dendum & reficiendum vbi habet vtilitatem ex eccleſia. Solutio eſt clara in c.quicũque.xvj.quæſt.vij.vbi enumerat illa duo:& addit tertium:ſcilicet ius prouidendi eccleſiæ conſulendi, & ſacerdotem inueniendi ſub iſtis tribus poſſent conuenire omnia onera que patrono poſſunt imputari. Prouidere enim eſt verbũ generale quod omnia per ſe videtur comprehendere. quod verbum reſtringitur per c.filiis.ea. q. Idem in ca. decernimus. vt omnia faciat quæ ſpectant ad vtilitatem eccleſiæ ſecluſa omni fraude & ſiniſtra machinatione ipſius patroni ſub pœna excommunicationis ipſius. Item debet denuntiare rectorem prodigum & inhoneſtum quando eſt, aliàs non diceretur defendere. Panor.in c.nobis. colum. iij. verſic. & vltra eo. per d. c.filiis.

¶ Articulus ſextus. An patronus poſſit res eccleſiæ vendicare. Spec.in titu.de religio. domi.

SVMMARIVM.

1 *Patrono debet honorem libertus in aſſurgendo.*
2 *Patronus à liberto ſine venia non vocatur.*
3 *Libertus actionem famoſam non intentabit contra patronum.*
4 *Patronus liberto operas imponere poteſt.*
5 *Patronus quando ſuccedat liberto & quando non.*
6 *Patronus inops à liberto diuite ali debet.*
7 *Patronus libertum ingratum in ſeruitutem redigere poteſt.*
8 *Patronus liberti liberam habet facultatem aſsignandi.*
9 *Patronus libertum inopem alere tenetur.*
10 *Patronus libertum & libertus patronum defendere debet. & numeris ſequentibus.*

SEXTVS articulus habet declarare quid afferat iuſpatronatus ipſi patrono liberti. Sed quia non paſſim habentur tales liberti. Sed vbi ſunt ſerui vt Venetiis & in aliis locis maritimis:& apud infideles. Incipiendo ergo à

commodo

commodo ipſius patroni vt s̃.feci de patronis eccleſię: ſeruãdo eundẽ ordinẽ dico:quod affert iuſpatronatus
1 patrono. ¶ † Primò affert commodum in honore cõſiſtens iuſpatronatus liberti patrono. Quis autem ſit talis libertus & quibus ex cauſis debeatur tale ius patronis in ipſos,ſatis dixi in ij. parte ver. Secundum eſt genus patronorum.& in iij.parte poſt ſextam cauſam acquirendi iuſpatrona.eccleſiæ.ver.nunc autem dicendum reſtat.vnde iuſpatronatus liberti. Primò igitur dico tale iuſpatronatus afferre patrono honorem qui in aſſurgendo conſiſtit ipſi domino,ſalutando eum,& deponendo birretum,& teuerentiam præſtando vt dixi vj.parte articulo j.quæſtio.iij.habetur in l.j. C.de in ius vocando ,iſte honor dicuntur operæ quas libertus de-
2 bet quæ conſiſtunt in faciendo. ¶ † Secundò debetur honor patrono qui conſiſtit in non faciedo: & iſte eſt non vocare dominum in ius ſine venia prætoris : non accuſare dominum : non teſtificari contra patronum vel cõtra patronam : vel liberos vel parentes patroni. l.nequam.ff. de excuſa.tuto. Specu. in titu.de actore. verſi.item ꝙ eſt libertus.Item non datur ſibi reſtitutio contra patronum.l.fi. C. qui & aduerſus quos in inte.
3 reſti. † Item in non proponere actionem famoſam cõtra patronum vel actionem doli vel exceptionem : vt habetur in l.adoptiuum.§. patronum. ff. de in ius voc. cum omnibus legibus ſequentibus vſque in finem in l. honori.l.liberto.ff.de obſequi.à liberto præſtã.l.parẽs. & l.licet.eo titu.l.apud caſum.§.aduerſus.ff.de exeptio. doli.Etiam ſi patroni feciſſent aliqua delicta publica, non tamen poſſent liberti patronos accuſare.l. qui accuſare.in fi.ff.de accuſa.l.ſi adulterium.§.liberto. ff.de adulte.niſi in cauſa propria , vt ſi patronum accuſaret de adulterio commiſſo cum ipſius liberti vxore:vt ibi
no.vel

no. vel in alia propria cauſa, vt in l. hi tamen. §. j. ff. de accuſa. vel in crimine læſæ maieſt. l. famoſi. ff. ad l. Iul. maieſta. l. penult. C. qui accu. non poſſ. l. penult. & fin. C. ad l. Iul. maieſta. & in crimine annonæ ſicut etiam admittuntur perſonæ alias prohibitæ accuſare. l. mulierem. ff. de accuſa. & in adulterata moneta. l. ij. C. ex quib. cauſis ſerui pro præmio lib. acci. vel ſi alieno nomine ageret. l. quæſitum. ff. de in ius vocan. Iſtos & infra dicendos honores & commoda intellige deberi patrono, quando ipſe libertus à domino fuit manumiſſus: ſecus ſi ex aliquo legis beneficio fuiſſet effectus liber, quia tunc non diceretur libertus habere aliquem patronum, de quibus habetur in toto titu. C. ex quibus cauſis ſerui pro præmio liber. acci. Etiam tredecim diuerſos caſus numeraui s̃. in iij. parte. vj. cauſa acquirendi iuſpatron. verſi. nunc autem dicendum reſtat. Iſtos tales honores affert iuſpatron. patronis abſq; alia impoſitione: quia iure naturali debentur, quòd dictát benefacienti benefacere. l. ſed ſi lege. §. conſuluit. ff. de peti. here. c. cum in officiis. de teſta. l. ſi non ſortem. §. libertus. ff. de condit. inde. Adeo tales honores patrono debentur vt nec ſexui nec ruſticitati facienti contra parcatur. Sed puniuntur, vt expreſsè habetur in ij. C. de in ius vocan. quia nulla excuſatio eſt in his quæ ſunt iuris naturalis, vt ibi. & in l. fi. ff. de in ius vocan.

¶ † Tertiò poteſt imponere operas quæ reſpiciunt commodum pecuniarium, id eſt poſtquá manumiſit poteſt imponere vt præſtet. x. operas diurnas vel aliquid det pro aliquib. operis vt bouem, ęquum, vel aliquid aliud vt habetur plenè in l. j. C. de ope. liber. per glo. ſi certas impoſuit, tunc certi conditione illas poteſt petere. l. à duobus. ff. eo. ſi in certas poteſt illas actione ex ſtipulatu petere. inſti. de verb. oblig. in prin. vt quando aliquis 4

patronus

patronus ſtipulatur à liberto decem operas, non dicit: neque fabriles pictorias vel ſcriptorias. Iſto caſu conditione incerti petitur. Si autem ſtipulatur x. operas ſcriptorias tales appellat Azo artificiales, in titulo C.de ope.liber.col. penul.quæ etiam poſſunt imponi vel pictoriæ.l.fi.ff.de libe.cauſa.& quomodo inter ſe differant latius proſequitur Azo in d.loco vbi ponit
5 ſex differentias.¶ † Quartò ſuccedit ipſi libertò patronus diſtinguendo vt habetur in §.ſed noſtra. inſtit. de ſucceſ. liberto.cum ſeq.§.vbi ſi maior eſt centenario, & moriatur facto teſtaméto libertus nō habet aliquã ſucceſſionem, ſi verò ſine teſtamento in totũ ſuccedit patronus.Si verò ſit maior cétenario & moriatur cum filiis:tũc in totum ſuccedũt filij vel inſtituti: vel ab inteſtato.Si autem ſine filiis & ab inteſtato in totum ſuccedunt patroni:ſi verò fecit teſtamentum & non habuit filios,vel habuit,&illos exheredauit vel pręteriit, ita quòd non poteſt argui eius teſtamentum inofficioſum: & ſimiliter patronum præteriit: tunc per bonorum poſſeſ.contratabu.liberti poteſt obtinere tertiam partem bonorum ſine aliquo grauamine reſtituendi: vel ſupplementum ad ipſam tertiam partem ſi quid habuit patronus quod tamen non ſufficiebat ad quantitatem ipſius tertiæ partis: vt dicitur in dicto §.& in titu.C.de bono.poſſeſ.contratab.liber.quæ patron.li-
6 bertíſque eorum datur. † Prædicta intellige quando non accepit nummos ex manumiſſione: ſi autem accepiſſet non daretur ei contratabulas. l.etiam.§.ſi quis nummos.ff.de bo.liber.l.j.§.ſi parens.ff.ſi quis à paren
7 te fuerit manu. ¶ † Secundò quando nihil dedit patrono : vt computet in legitimam, ſecus ſi dediſſet: quia tunc ageret conditione ex lege ad ſupplementum l.etiam. §.ſi patrono debita.& §. fin. ff. eodem de bo.liber.

bo.liber.§.ſi verò.inſtit.de ſucceſ. liber. Idem ſi agnouit filio relictum vel ſeruo ſuo ipſe patron. quia reperitur à contratabulis. l. ſi verò. §. ſi verò.& per totam. ff.de bonis liber. ¶ † Tertiò quando non eſt inſtitutus 8
vel inſtitutus non acceptauit.d.l.etiam.§.libertus.& §. totiens. ¶ †Quartò in caſtrenſibus. §. patronus. ead. l. 9
¶ † Quintò quòd non ſit reſtitutus natalibus vel non 10
obtinuerit licentiam liberam teſtandi à principe:ſecus ſi ius annulorum aureorum imperraret. d. l.etiam. in princ. ¶ † Sextò fallit in caſibus in quibus patronus 11
perdit iuſpatronatus qui ſunt plures : vt ĩ.dicam in fi. parte vj.nam in illis perderet patronus etiam alia com moda quæ ex tali iurepatronatus procederent. ¶†Septimò quòd filius patroni à patre non ſit exheredatus 12
efficaciter l.ſi patro.j.& l.quod ſi pater. de bo.liberto. ſecus ſi exheredatio valeret.l.non putauit. §.non quæuis. ff. de bon.poſſeſſ. contratabulas.l.ſi patronus. ij.§. ſiquis non mala. ff. de bon. liberto. præteritus verò à patre non excluditur à bonorum poſſeſ.contratabulas liberti. l. Paulus.in fi.ff.de bo. liberto.niſi eſſet præteritus à matre vel linea materna : quia tales præteritiones habentur pro exheredatione.l.ſi patronus.iij. ff.de bo.liberto. §.fi.inſtitu.de exhere. libe. ¶ † Octauò vt 13
non accuſet teſtamentum liberti:vt falſum: alias ſi accuſaret teſtamentum in quo ſibi fuit aliquid relictum & non obtineat tunc excluditur. l.ſi patronus. quarta. ff. de bon.liber. ¶ † Nonò fallit quando filius patro- 14
ni vellet contratabulare vt pater eius & patronus : & tamen ipſe non eſſet legitimus filius ſuus & naturalis. l. patronæ. ff. de bon.lib. §. penultimo. ff. ad ſenatuſconſul. Orfi. ¶ † Decimò, quia licet habeat bon.poſ. 15
contratabu.non tamen ita reſcindit totum teſtamentum,ſicut illa quæ datur filiis contratabulas patris ſed

ſolum

ſolum pro tertia parte:vt in §.ſi verò teſtamentum fecerit.inſti.de ſucceſ. liberto. & in §.panthonius. ff.ſi quis à parente ſuo.manu.vbi patri manumiſſi non datur bonorum poceſſio in totum:niſi quando filius inſtituit turpem perſonam:ſi non turpē, tunc habet pro tertia.Ratio diuerſitatis eſt:quia hereditas patris vel patronorum eſt magis debita filiis & libertis quam econtra.l.in ſuis.ff.de libe.& poſthu.vel quia ſic legi placuit ex ratione maioris coniunctionis & amoris:magis enim amat pater filium quam econtra:quia amor deſcendit & non aſcendit.l.liberorum.in fi.& ibi glo. fi.ff.de verbo.ſigni.cum multis concor.l.nam & ſi.ff.
16 de inoffi.teſta.¶† Quinto alitur à liberto patronus ſi aliunde non habet ſicut patronus ab eccleſia:vt ſ̃ dixi in iiij.articulo huius partis in iiij.q.ſ.quid veniat appellatione alimentorum,habitatio,veſtimenta &c. vt ibi.l.ſiquis à liberis.§.pe.ff.de lib.agnoſ.vbi datur arbiter qui habet cognoſcere de talibus alimentis præſtan. ſecundum qualitatem patroni & quantitatem patrimonij liberti,quandiu adſit ipſi liberto & quandiu deſit ipſi patrono eſſe. & non ſolum tenetur alere patronum,ſed & filios ipſius patroni & familiam,vt ſ̃ dixi in iiij.articulo huius partis in j.q.eſt tex.clarus in d.l.ſiquis à liberis in §.ſolent.& ibi per Barthol. ff.de
17 libe.agnoſcen.& in.ca.filiis.xvj.q.vij. ¶† Sextò poteſt ingratum patronus reuocare libertum in ſeruitutem. vt in l.penulti. C.de ope.libe.l.ſi manumiſſus.C.de liberti.& eo.libe.vbi eſt clarus tex.quod propter ingratitudinem liberti reuocari poteſt libertus in ſeruitutem: & ille ſolus poteſt reuocare qui volens manumiſit. gloſ. in l.ij.C. de ope. liberto.nam quando quis ex cauſa fideicommiſ.manumiſit:tunc non poteſt in ſeruitutem reuocare.d.l.ij.C.de oper.liberto.l.j. C.de lib.

lib.& eo.lib.& ibi Bar.ex quibus autē cauſis quis reuo cetur.gl. eſt in d.l.ij.C.de lib.& eo.lib.quæ dicit quod etiam ex minima etiam cauſa ſi iuſpatrona.ſit remiſſum.gl.reuerentiam.in §.illud.autenti. vt liberti.de ce tero.col.vj.Melior.gl.in verbo libertis.inſti.de capi.di minu.¶†Septimò affert iuſpatron.liberam aſſignandi 18 facultatem de eo quod voluerit ſiue legare,ſiue alicui ex filiis aſſignare vt in toto tit.ff.de aſſign. liber.præcipue in l.ſi ſeruus lib.ff.de aſſignan.liber. Iſtas autem vtilitates quas affert iuſpatr.patronis appellauit gl.fi. in l.fi.C.de bonis liberto.ſex iurapatro. licet ſint vtilitates ex vnico iurepatronatus deſcendentes. ¶† Octa 19 uò affert tale iuſpatronatus patronis onus, vt ita in ca ſu neceſſitatis teneatur alere ipſum libertum patro. ſicut econtra:alias poteſt petere libertus ſe pronunciari ingenuum: & ſic priuabitur ipſe patronus patronatu: vt de hoc eſt tex.clarus in c.vnico.de infanti.& lāgui. exp.vbi ſi infans expoſitus extitit relegato pietatis officio à patria poteſtate liberatur ipſo facto : quia illō caſu libertus in ingenuitatem , & ſeruus in libertatem eripitur. Ad idem lex vnica.§.ſed ſcimus. C.de lati.liber.tol. l. nemini.C.de epiſco. audi.imò etiam officio iudicis poſſet peti quod puniatur talis pater,patron. vel dominus pœna extraordinaria:vltra quòd iure po teſtatis patronatus,vel dominij priuaretur.l.j.§.pœna. ff.de libe.agnoſcē.latius in l.nec filium.C.de patria po te.Specula.in d.tit.de infanti.& langui.expoſitis.& Pa nor.ibi in c.j.de langui.expo. Specul.in ti.qui filij ſint legi.verſ. patronus. ¶†Nonò credo,quòd iusiſtud patro- 20 natus aliud onus patronis afferre deberet: ipſi patrono ſcilicet onus defendendi : à paritate rationis vt ſuprà dixi de patrono eccleſiæ , latè in quinto articulo huius partis , præſertim in quæſtione illius articuli,&

per naturalem rationem quæ dictat eum debere ſequi commoda quem ſequuntur & incommoda,& econtra.§.pen.inſti.de legi.agna.ſuc.regula qui ſentit.in vj. l.eum qui.ff.de iureiur. Idem puto, quòd ad alia etiam teneatur patronus erga libertum:ad quę ratio æquitatis ſuadet, cùm habeat ſperare ſucceſſionem in bonis ipſius liberti. vnde ita poſſet committere ingratitudinem erga libertum patronus,ſicut filius cõtra patrem, vel libertuſmet contra patronum:propter quam in ſeruitutem reuocaretur: vt s̃. dixi in vj.commodo quod affert iuſpatronatus ipſi patrono.plus non inſiſto pro nunc circa conditionem iſtius iuris: quia hæc pars ſatis fuit grauata.

¶Septima pars. Quibus competat iuſpatronatus.

SVMMARIVM.

1 Iuſpatronatus omnibus generaliter competere poteſt.
2 Iuſpatronatus an crimine abiurato poßit competere crimino ſo.
3 Dei miſericordia adeo impotens ab incredulis putatur, vt peccator per pœnitentiam Deo acceptus in eccleſia inhabilis iudicetur:cum tamen Chriſtus totum hominem ſanum fecerit.
4 Peccator qui dignos pœnitentia fructus fecerit perinde habendus eſt ac ſi nunquam peccauerit.
5 Excommunicatus an poßit habere iuſpatronatus.
6 Iuſpatronatus quibus in ſpecie poßit competere.
7 Simoniacus non obtinebit iuſpatronatus.
8 Simonia omni eſt damnabilior hæreſi.
9 Iuſpatronatus multis ex cauſis competere poteſt.
10 Iuſpatronatus omnibus poteſt competere qui poſſunt præſentare.
11 Papa an competat iuſpatronatus:de cuius poteſtate diſputans os in cælum ponere & ſacrilegium committere dicitur.
12 Papa ſuper ius poſitiuum poteſtatem habet.
13 Literarum ſacrarum tractatio mirabilis: non inaudita:ſed pluribus dubitabilis.
14 Papa plus cæteris Epiſcopis poſſe creditur.
15 Beneficia omnia papæ ſunt manualia.

16 *Legatus de latere an poſſit beneficium patronatum conferre.*
17 *Iuſpatronatus an competat reſeruantibus in eccleſia collegiata.*
18 *Iuſpatronatus collegio competere poteſt.*
19 *Epiſcopo extra diœceſim competit iuſpatronatus.*
20 *Minori competit iuſpatronatus.*
21 *Iuſpatronatus an competat ſub tutela exiſtentibus.*
22 *Vxori an competat iuſpatronatus.*

PER hanc ſeptimã partem patebit quibus tale iuſpatronatus competat, vel eccleſiæ, vel liberti ſequendo propoſitum ordinem. Primò de patronis eccleſiæ loquar, ſucceſſiuè de patronis liberti: ſed quia hæc pars habet maximam dependentiam à tertia parte, & etiam ab omnibus cauſis ibi enumeratis: & à nona parte in qua videbimus quomodo iuſpatronatus transferatur: ideo breuius quàm potero inſta bo enumerando perſonas quibus competit tale iuſpatronatus. ¶ Primò igitur quæro, an omnibus poſſit competere iuſpatronatus. † Circa quam q. puto quod 1
poſſit dici omnibus in genere competere, qui non reperiuntur expreſsè prohibiti. hoc probo per ea quæ ſuprà dixi in tertia parte, in j. cauſa acquirendi iuſpatronatus. in xiij. q. vbi dixi quemlibet poſſe conſtruere eccleſiam, vel locum pium in quo habeatur iuſpatronatus: niſi quis reperiatur expreſsè prohibitus: & per cõſtructionem acquiritur iuſpatronatus: ergo cuilibet expreſsè non prohibito competere poteſt iuſpatronatus: vt infrà latius patebit, ſcilicet illis qui habiles ſunt ad faciendas cauſas: propter quas tale iuſpatron. acquiritur: de quibus dixi in d. iij. parte enumerando vj. cauſas quibus acquiritur tale ius: enumerando etiã plures perſonas, quibus non eſt permiſſum ædificare ſicut infidelis: Saracenus: & ſimiles: vt in dicta prima cauſa. in v. & vj. cum tribus ſequentibus quæſtionib.

2 ¶ †Secundò quæro, an iſtis perſonis prohibitis ædificare: & per conſequens prohibitis acquirere iuſpatr. an ceſſante illo crimine poſſit illis competere tale ius: licet ſpecialiter tactam non reperiam q. tamen credo quòd crimine ceſſante propter quod prohibentur acquirere iuſpatronatus quod etiam illis poterit competere. Sicut enim videmus quòd licet excommunicatus nõ poſſit exercere iuſpatronatus ante abſolutionem, tamen habet iuſpatronatus etiam illa durante, ſed abſolutione interueniente: tunc etiam recuperat adminiſtrationem. c. decerni mus. de ſenten. excommuni. li. vj. & ibi Gemi. vbi dicitur quòd poteſt teſtari, & inſtitui, & fundare eccleſias. §. generalem. autenti. vt cùm de appella. cogno. Hoſt. in tit. de ſent. excõmuni. §. quis ſit eius effectus. Ad idem videtur text. in cap. quia diligentia tua. de electio. vbi ſciſmaticus qui reuerſus eſt ad vniònem eccleſiæ poteſt eligi in Epiſcopum. & ibi mandat Papa talem debere confirmari, & ibi dicit Pa-
3 nor. ſecundum Hoſt. †quòd peccator qui pœnitẽtiam egit: non deſpicitur à Deo: imò gaudium eſt angelis ſuper vno peccatore pœnitentiam agente: Lucæ xv. tamen quo ad eccleſiam militantem propter notorium peccatum inhabilitatur, vt non poſſit eligi, niſi cum diſpenſatione vt ibi: & in capitulo quia circa. de biga. capitulo finali. de tempore ordin. ergo eodem modo, & fortiori poterit ipſis competere iuſpatronatus: cùm non hoc ita reperiatur eis interdictum per talia crimina, ſicut adminiſtratio diuinorum. dicto capitulo fin. quod multum facit à contrario. vult enim quòd peracta pœnitẽtia integrè vel pro parte, præter reum ſanguinis, poſſe adminiſtrare: quando non ſunt notoria crimina: vel in iudicio non ſunt comprobata: ergo ſi eſſent notoria, & facta pœnitentia, vel crimine depo-

ſito

ſito per ſacramentum: vt in d. c. quia diligentia. poſſent tales adminiſtrare: & ſic poſſet eis iuſpatronatus competere. pro hac ſententia facit illud quod dixit gl. nota. in d. ca. quicunque. vult ex illo tex. quòd excommunicati: vel aliàs ſuſpenſi, poſt abſolutionẽ omnia ſua recuperent iura. per ca. nos ſanctorum. xv. q. vj. cum ſeq. c. iuratos. c. beatus. in fi. iij. q. iiij. cum aliis pluribus de quibus per gl. ibi. Specialiter poſtea reperi Io. And. tangentem ibi q. de hæretico reuerſo, an recuperet iuſpat. & dicit quòd ſic per illam literam ſecundum Io. And. & Vincen. per c. domino. per totũ. & maximè circa finem. † vbi dicitur quicunque pro criminibus ſuis dignè Deo pœnitentiam egerit auctoritate Gregorij, Auguſtini, Hieronymi & Iſidori gradum priſtinæ dignitatis obtinere poſſunt. & per quod ita ſanatum eſt: vt in priſtinum reſtitueretur, perinde habendum eſt, quaſi nũquam morboſum fuerit. l. iij. §. ſi deportatus patronus reſtitutus ſit bonorum poſſeſſionem contratabulas: libertorum habebit. ff. de bonis liberto. l. ſiue. in princ. ff. de iurepatr. Iſtam opi. poſuit Io. gloſſator in c. maximum. j. q. vij. facit. cap. ſi quis de corpore. & ibi gloſſ. penul. xxvj. q. vj. & gloſſ. in verbo ad a. in c. ab exordi. o xxxv. diſtin. Limitantur prædicta quando ſententia non eſſet lata contra eos iuriſpatr. priuatiua: quia tunc reſtituti recuperarent iuſpatronatus. ca. de illa. de diuor. vbi mulier quæ à viro diuertit propter hæreſim iudicio eccleſiæ nõ cogitur amplius redire. quod procedit vbi mulier vellet intrare monaſterium. c. fi. cum ibi not. de conuer. coniuga. Hanc autem limitationem declarat Panor. in ca. quia diligentia. in fi. ſi ſententia & publicatio bonorum ex tali crimine eſt facta ab homine vel à iure non recuperat bona reſtitutus per pœnitentiam: quia ſemel cõmiſſum 4

non retractatur. cap. vergentis. capitulo penul. de hæreti. l. commiſſa. ff. de publica. Niſi princeps reſtitueret tales ad propria bona priſtina. Si autem publicatio bonorum non eſt facta, ſed perdidit quis ſolum exercitium ex tali crimine, vt in excommunicato ſciſmatico & ſimilibus: iſti integrè abſoluti recuperant bona ſua: & per conſequens iuſpatronatus: ex quo per pœnitentiam, & abſolutionem reuertitur ad vnionem. Ita intelligitur illud ca. quod per hæreſim prælati non perditur ius priuatum: ſed ſolum exercitium ſtat in ſuſpenſo quod poſtea reuertitur abſolutione ſequuta. de
5 hac q. vide ĩ pte ix. q. xx. ¶ † Tertiò quæro, an excõmunicato cõpetat iuſp. Breuiter diſtingue: vt s̃. dixi in iij. parte, in j. cauſa acquirendi iuſpatr. in x. quæſt. vbi ſecundum Ioan. And. dixi quòd licet deberet admitti ad eccleſiam ædificandam: ſi tamen fuerit admiſſus poteſt acquirere iuſpatrona. ſed non exercebit illud antequam abſoluatur: ita Ioan. Andr. in capitulo decernimus. de ſentent. excommu. libro vj. in nouella. quod ibi comprobaui latiùs: ideo non inſiſto. Item quia excommunicatus admittitur ad actus legitimos poſt abſolutionem. Ioann. Andr. in capitulo teſtimonium. de
6 teſtibus. ¶ † Quartò quæro, quibus ſpecialiter perſonis competat hoc iuſpatron. Solutio. primò dico illis competere poſſe qui ſunt patroni verè ex aliqua de cauſis ſuprà poſitis in tertia parte huius tractatus: ſiue ſint clerici ſiue laici. c. quoniã. & c. ex inſinuatione. eo. de iurep. & s̃. iij. par. art. j. q. iij. ſiue ſint religioſi: q̃a eccleſię pleno iure ad eos ſpectare poſſũt. Pe. de Anch. in d. cle. j. de iurep. ſ. fundatione: dotatione: ditatione: reparatione: præſcriptione:: priuilegio: datione fundi: vt in ſingula cauſa latiùs dixi: ergo non cõpetet illis perſonis, quæ non poſſunt ædificãdo acquirere: vt in d. iij.

parte

parte in v.q.cũ quatuor ſeq.Similiter & iuſpa. cõpetit cuilibet ſpõte manumittẽti:vt ſ̃.dixi in iij.parte,cauſa vj.acquirẽdi iuſpa.vbi declaraui aliquẽ xiij.modis fieri liberũ & in aliquibus caſibus cõpetit iuſpa. ipſis patronis:in aliquibus nõ:vt ibi latiùs. ¶ † Quintò quæro:an cõpetat iuſpa.ſimoniaco:id eſt illi q incidit in ſimoniá:licet ſpecialiter nõ repererim tactũ tamẽ arbitror poſſe dici,ꝙ nõ cõpetat eis ius tale:eo quia ſicut ſ̃. dixi in iij.parte in j.cauſa acquirẽdi iuſpat.q.vj.nõ poteſt hæreticus ædificare eccleſiá:& per conſequẽs nec acquiritur iuſpa. vt ibi intelligendo de tali ſimoniaco cõuicto ſicut ibi de excõmunicato cõuicto:vt habetur in ca.ad abolendá.in prin.& per totũ extra de hæreti. Sed ſimoniacus dicitur eſſe hæreticus vt per Hoſti. in tit.de hæreti.§.j. † Immò dicitur hæreſis ſimoniacorũ cæteris dánabilior.ca.eos.j.q.j.c. ſi quis pecunia .lxxix. di.c.quotiẽs.de ſimonia.& c.ſeq. Et licet ſimonia dicatur ſpecies hæreſis largè loquendo, vt per Hoſti.in tit. de hæreti. §. j. ver. ſed ſtricto modo: tamen quando quis eſt infamatus, deponitur à diuinis:vt per Panor. in c.accuſatũ in fi.de ſimonia.niſi ſe purget. ca.de hoc. de ſimonia.Ita etiam deberet excõmunicari laicus: & per conſequens non competeret illi iuſpatrona. ſaltẽ quo ad adminiſtrationem vt ſ̃. proximè dixi in iij. q. nec Epiſcopus poſſet cum eo diſpenſare: cùm maius delictum homicidio dicatur.c. miror minus doctam. 50.diſt.c.ſicut ſimoniaca.de ſimonia. Vnde ergo videtur tenendum quòd ſimoniaco notorio vel infamato & condemnato non debeat competere tale iuſpatronatus. ¶ † Sextò quæritur: an aliis perſonis competat quam quibus eſt acquiſitum ex aliqua cauſa de notatis in quarta quæſtione. ſ̃. & latiùs ſuprà in iij. parte. Solutio multis aliis poteſt competere extra illas

ſpiritualibus annexum. capi. quanto. de iudi. † Vnde 12
vult quod poſſit prouidere de eccleſia patronata ſine præſentatione patronorũ cui voluerit. & hoc poteſt eſſe, quia in his quæ ſunt iuris poſitiui poteſt ad placitũ diſpenſare & diſponere etiã ſuprà ius. Io. And. in c. poſtulaſti. de iurepat. per c. qui peccat. xxiij. q. iiij. & alia vt per Inno. in cap. cùm ad monaſterium. de ſtatu. mona. Anto. de But. in capi. j. de conſtitu. Barba. in ix. j. col. xviij. in fi. in j. volu. Nec ſibi poteſt dici cur ita facis? cũ habeat pleniſſimam pòteſtatem ſuper terram. c. in memoriam. xix. diſtin. Nec dicitur habere aliquem ſuperiorem: ſed ipſe eſt ſuper omnes. xxj. diſtinc. c. in nono. Verum eſt quòd ſi Papa vult præbendam patronatá alicui conferre, debet in literis de ipſis facere mentionem patronis: aliàs viderentur literæ ſurreptitiæ: ideo talis collatio vel prouiſio ſine laici patroni mentione vt ſurreptitia non valeret. glo. in cle. per literas. in verbo apoſtolicis. de præben. gl. in c. cùm dilectus. in fin. de iure patro. Nec ob. ſi dicatur quod poteſtas quę fuit Petro data fuit etiam aliis apoſtolis conceſſa cum loquutus fuerit Chriſtus in plurali, Amẽ dico vobis quęcunque ligaueritis ſuper terram, erunt ligata & in cœlis. & quæcunque ſolueritis ſuper terram erunt ſoluta & in cœlis. vt Matthei xviij. Ioan. xx. Accipite ſpiritumſanctum: quorum remiſeritis peccata remittentur eis: quorum retinueritis retenta erunt. Matthei xxj. habetur in d. c. in nono. xxj. diſt. vbi primus Petrus accepit claues regni cælorum: cæteri verò apoſtoli pari conſortio cum eodem honorem & poteſtatem acceperunt: in quorum locum decedentium ſurrogati ſunt Epiſcopi. Et ſic videtur quod in Papa non detur aliqua ſuperioritas. Item dicitur omnes baſilicas vel eccleſias ſpectare ad ordinariũ loci. i. Epiſco-

pũ in cuius territorio ſunt eccleſiæ & poteſtates.c. om-
13 nes. & c. nullus.xvj. quæſt.vij. † Quia ad hoc reſpondetur quod immo ſoli Petro fuit clauium data poteſtas: vt in d.c.in nono.vbi Romana eccleſia à domino primatum accepit poſt Chriſtum domino Petrum inſtituente Matthei xvj. Ipſi enim primò pontificatum in eccleſia dedit Chriſtus dicendo, Tu es Petrus & ſuper hanc petram ædificabo eccleſiam meam: & tibi dabo claues regni cœlorum & portæ inferni non prę-ualebunt aduerſus eas. Et licet cæteri apoſtoli pares fuerint in conſecratione, tamen fuerunt minores in adminiſtratione: vt ibi gloſſ. & Archi. c. ſequen. in §. in his. vbi declarat perſonam perſonæ præeſſe quinque modis, vitæ merito: ordine: adminiſtratione: conſecratione: & iudiciaria poteſtate. Item videtur ſenſiſſe Beatus Thomas in iiij.ſententiarum. diſtin.xxiiij. quæſt.vltima. vt refert Barba. in d.conſi.j.colum. xx. qui ad corroborationem dicit in ſingulari Chriſtum Petro dixiſſe. Confirma fratres tuos. Et paſce oues meas. Ad c.nullus.& c.omnes reſpondeo, quod procedunt de poteſtate ordinaria cuilibet Epiſcopo in ſua diœceſi data à primo capite Papæ: ſecus de poteſtate abſoluta: quia nullus poteſt Papam cogere, nec ab aliquo ſuper terris iudicatur. c.nunc autem.cum ſequē-
14 ti.& ſeq.xx. diſti. † Item videmus quod poteſt Papa eccleſias vel prælatos eccleſiaſticos ſpeciali priuilegio eximere à iuriſdictione ordinaria Epiſcopi: ergo ex plenitudine poteſtatis multa poteſt quæ non poteſt ipſe Epiſcopus: licet in cõſecratione Epiſcopus videatur ſibi ſimilis. vt in c.cùm & plantare.cum multis cõcor.ibi de priuilegiis. vbi apparet quod à iuriſdictione ordinaria Epiſcopi poteſt Papa eximere religioſos ſpeciali priuilegio: qui tamen excedens priuilegium

ſuum

ſuum priuatur ipſo priuilegio. Hoc fortius apparet in vigeſimaquinta, quæſtione ij. in gloſſ. in ſumma vbi poteſt concedere Papa priuilegia in præiudicium aliorum, non autem Epiſcopus. cum aliis multis concor. de quibus per Panorm. in rubr. de priuilegiis. ca. priuilegia. iij. diſtinctione. Item ſi poteſt iuſpatronatus alteri concedere ex priuilegio: vt ſuprà tenui. in iij. parte in vj. cauſa acquirendi iuſpatronatus. ergo videtur quòd in ſe habeat: quia aliàs vanum eſſet dicere, quòd ipſe alteri daret quod non haberet. l. traditio. ff. de acqui. re. domi. † Vnde ergo concludo Papæ competere tale ius de plenitudine poteſtatis: nam ſuprà etiam in tertia parte in quinta cauſa acquirendi iuſpatronatus dixi omnia beneficia apud Papam eſſe manualia. text. in clemen. j in fi. vt lite pendente. nil. inno. Iſtam opi. tacitè ſequitur Archi. in ca. filiis. verſi. in eadem gl. in fin. Panor. in capitu. cùm dilectus. ad fi. eod, vbi dicit non ſolere Papã hoc concedere ſine mẽtione patronorum: aliàs literæ dicerentur ſurreptitiæ & nõ valeret talis conceſſio. ¶ † Nonò quæro: an legato de latere competat iuſpatronatus. id eſt an poſſit iuriſpatronatus beneficium conferre. Breuiter circa iſtam quæſtionem dixit Panorm. in ca. cùm dilectus. in ij. no. de iurepatrona. quod aut loquimur de iurepatronatus laici: & tunc non competit tale ius legato: nec poteſt ſine patroni conſenſu conferre vel præſentare: quia non ſubeſt ipſi legato laicus. Si vero loquimur de iurepatronatus clerici: & tunc poteſt ſibi competere legato, & illud conferre etiam inuito patrono eccleſiaſtico: quia ipſe patronus ſubeſt ipſi legato. ad hoc quotidie dicit textum illum allegari. Ita etiam ſentit Federi. de Senis conſilio lxvj. in prima additio. dicens illam eſſe communiorem opinio. etiam ſi iſtud iuſpa

iuſpatronatus eſſet coniunctum eccleſiaſticæ perſonæ & laicæ ſimul: vt ibi exemplificat de vniuerſitate quæ habebat iuſpatronatus cum eccleſiaſtico prælato. Idē tenet Panor.in c.iij.in j.not.eo. Idem tenet glo. in cle. per literas.in verbo apoſtolicis.de præben. ſimilis glo. in c.dilectus filius.in fi.gloſ.penult.extra de offic. lega. Iſtas autem glo.limitat Alexan.procedere quando laicus haberet iuſpatronatus ex fundatione, vel dotatione, vel ditatione, ſecus ſi ex præſcriptione: quia tunc legatus poſſet tale beneficium conferre patronatum inuito patrono laico, cùm aduerſus legatum non pręſcribat laicus, & tunc ceſſat ratio quæ erat ne perterreantur patroni à fundatione eccleſiarum. Ita Alex.conſti. lxxiiij. in iiij. volum. in ij.col. & conſil.ſequen.fuit de mente.Ioan.And.in clemen.per literas.& Zaba.ita latius dixit in alio propoſito in iij. parte. in v. cauſa ac-
17 quirendi iuſpatron.allegando conſilium Alexan.& in vj.parte.q.xxxj.verſ.& quòd dixi legatum. ¶ † Decimò quæro, an competat iuſpatron.reſeruantibus in eccleſia collegiata. Solutio ponitur in ca.nobis.in verbo iuriſdictione.eod. vbi diſponitur quòd laicus quantumcunque patronus non poſſit intereſſe electioni prælati eccleſiæ collegiatę, tamen hoc fallit, vbi quis ius in fundatione ſibi reſeruauit à papa, qui ſolus hoc poteſt concedere, vt ibi tenet gl. quam ſequitur Panor.ibi ſed clarius ſubdiſtinxit in c.poſtulaſti.circa fi.eo.ſed Ioan.An. ibi clarius in fi.viij.col.quòd aut patro. non reſeruauit ſibi ius præſentandi ad canonicatus & nō poterit præſentare.d.c.nobis.aut reſeruauit: & tunc poterit præſentare.c.fi.de conceſſ.præben. Sed tamen credo quòd etiam ſi ſibi reſeruaſſet ex permiſſu papæ quòd poſſet prælatum præſentare vel præſentationi intereſſe ipſe patronus laicus, eo quia papa eſt ſupra omne ius poſitiuum

tiuum. Ideo etiam ſuper ius hoc poſſet diſpenſare, vt dixit Ioan. And. in c. poſtulaſti. ꝟ. eod. latius dixi. ſ̄. proxima q. viij. & ſi intelligamus. cap. nobis. vt loquatur in canonibus nullam haberet dubitationem, cùm ſolum in eccleſia collegiata prohibeat ibi tex. patronum laicum prælatum eligere, & ſic videtur præſupponere quòd patronus laicus etiam poſſet præſentare ad cano nicatus eccleſiæ etiam collegiatæ, & iura dant ſimpliciter poteſtatem præſentandi ad beneficia per eum do tata. capitulo dilectus tertio ſuprà de præben. Ita videtur tenuiſſe Panormitanus in dicto capitulo poſtulaſti. in fin. colum. eodem ad hoc facit quod no. Panorm. in cap. j. in primo notabili. de elect. vbi in collegiata eccleſia nullus citra papam poteſt dare prælatum, ſed debet eligi per collegium vt ibi. ergo ſicut ipſe poteſt, etiam videtur quòd poſſit diſpenſare patronum laicum vt poſſit eligere & electioni intereſſe dando vocem in ſignum ſuæ ſupremæ plenitudinis poteſtatis, de qua latiſſimè per Barba. conſil. j. & ſ̄. dixi in vj. parte. quæſt. xxxj. Itaque teneo quòd etiam in eccleſia collegiata non ſolum competit iuſpatronatus ad præſentandum ad præbendas, ſed etiam ad prælaturam ex ſpeciali priuilegio papæ. de quo ſ̄. in iij. parte. cauſa ſexta.

¶ † Vndecimò quæro, an competat collegio iuſpat.? Et 18
breuiter quia ſ̄. iij. parte in q. xvij. dixi collegium, plebem, vel populum poſſe conſtruere eccleſiam: & per conſequens ſibi acquireret iuſpatro. ergo eidem collegio, corpori, vel ciuitati poterit competere iuſpatro. & non ſolum ex illa cauſa ſed etiam ex aliis, de quibus dictum eſt in iij. parte, & ex quibus transfertur vt dicam in ix. parte. ¶ † Duodecimò quæro, an Epiſcopo 19
poſſet iuſpa. competere extra ſuam diœceſim. circa iſtã q. facit c. ſignificaſti. quod poſſit quamcunq; perſonam

extra

extra diœceſim pręſentare vt ibi de iure p.ſed quia dantur plures intellectus ad illud c.ideo vide quæ ſ.ſcripſi
20 in vj. parte q.lj. ¶ † Decimotertio poſſet dubitari an minori xiiij. ann.poſſit competere iuſpatronatus ita vt poſſet præſentare inuito tutore vel curatore. Et quia de hac q.ſatis dictũ eſt in vj.parte. q.xl.ſ.quod poſſit præſentare & quod præferatur præſentationi ipſius tutoris.ſ.quãdo præſentatio pupilli eſt idonea:ideo nõ inſiſtã: ſecus ſi non eſſet ita bona ſicut præſentatio tutoris:quia illa tũc præferretur: verum eſt quod generaliter ipſe tutor deberet præſentare ſicut & alios actus facere: ſed ſi diſcordant tunc magis attenditur præſen-
21 tatio pupilli cæteris paribus. ¶ † Decimoquarto ſimiliter poſſum reſpondere de omnibus aliis perſonis quæ ſunt in tutela vel cura vt,furioſi habentes dilucida interualla:vel prodigi vel ſimiles, vt illi præferantur in præſentatione arguendo à fortiori:ſi hoc in pupillo in quo non eſt tantus ſenſus, quãto fortius in alio in quo militat maior ratio. authen. multomagis. C.de ſacro-
22 ſan.eccle. ¶ † Decimoquintò reſpondeo pariformiter q.de vxore. an eidem cõpetat iuſpatronatus ita quòd poſſit præſentare: an verò maritus. Nam ſatis dictum eſt in vj.parte, quæſt.xxxix. ſcilicet quod poterit & regulariter debebit præſentare maritus. ſed ſi diſcordarent in præſentatione, tunc attenderetur præſentatio vxoris cæteris paribus,vt ibi allegaui rationes & iura & deciſionem Rotæ.non audeo itaque amplius inſtare circa hanc partem: quia video omnes quæſtiones habere connexitatem quandam ab aliis tactis ſ.in iij. & vj. parte, & tangendis ỹ.in.ix. Vnde his paucis in hac parte contentus ero, quia ſ. etiam in iiij. q. huius partis tetigi quibus competat iuſpatro.libertorum.

¶Octaua

¶Octaua pars. Quando iuſpatronatus competat.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus quando patronis, & ex quibus cauſis competat.*
2 *Iuriſpatronatus exercitium quando competat.*
3 *Iuſpatronatus an competat quaſi poſſeſſori.*
4 *Iuſpatronatus eccleſiæ an competat fundanti ex principio ædificij.*
5 *Eccleſia quid ſit.*
6 *Iuſpatronatus an competat poſt tranſlationem.*
7 *Iuſpatronatus liberti eiſdem competit modis quibus ius patronatus eccleſiæ.*

IN hac parte nec multum inſtandum erit: quia magnam habet dependentiam ab aliis antecedentibus & ſequentibus partib. præcipuè ix. parte quæ eſt proxima ſequẽs.

¶†Primo ergo quærendo quando competat iſtud iuſ- 1
patronatus ſiue eccleſiæ ſiue liberti ipſis patronis. Dico competere poſtquam aliquis acquiſiuit ius tale ex aliqua de cauſis ſ. nominatis in iij. parte. quæ ſunt vij. ſcilicet fundatione: dotatione: eccleſiæ præſcriptione: ditatione: eiuſdem reparatione vel reædificatione: conſuetudine: priuilegio: datione fundi quæ etiam dicitur fundatio: vt in dicta tertia parte, in prima cauſa, in prima quæſtione, & poſtquam quis acquiſiuit iuſpatronatus vel per alterum in alterum tranſlatum eſt: tunc diceretur competere iuſpatronatus illi in quem tranſlatum eſt: quod multis modis fieri poteſt de quibus latè patebit infrà in nona parte: & poſtquam alicui competere cœperit, tandiu competet quandiu illud non perdiderit vel extinctum fuerit, quod etiam multis poteſt fieri modis: de quibus dicetur in fin. parte huius tractatus. Circa tamen hanc partem diſtinguendum puto eſſe, aut loquimur de proprietate iuriſpatronatus aut de exercitio. Si de proprietate illa ſem- 2
per dicitur patrono competere: quia videmus quò[d] nulla alteratio aut mutatio poteſt fieri in ipſa eccleſia

etiam poſtquam quis preſentauit & ſequuta eſt inſtitu tio ipſo patrono inuito vel ignorante: vt in ca. nobis. eo tit. & ſibi ſemper debetur honor & onus:de quibus ſ̃.latius in vj. parte articulo iiij.& v.per plures quęſtio nes.Item non poteſt ipſe præſentatus & inueſtitus per mutare inuito patrono.& ſi facit, poteſt patronus ali- um præſentare vt ſ̃.dixi in vj.parte artic.iij. quæſt.lij. Ad idem tex.in ca. quicunque.in ſi cum. ca. ſequen. vbi dicitur patronis ſemper competere ius prouiden- di conſulendi & ſacerdotem inueniendi: vbi eccleſia indigebit in quo ſemper debet ſalutarem diligentiam
2 adhibere. †Secundo caſu ſi quærimus de exercitio ip- ſius iuris patronatus: aut quærimus de exercitio.iuriſ- patronatus competentis in eccleſia collegiata, &tunc illud conpetit poſt electionem factam:quia tunc debe ret patronus adhibere conſenſum tali electioni regu- lariter.d. c.nobis.de iurepatrona. hoc autem fallit vbi tempore fundationis reſeruaret quis ſibi ius præſen tandi etiam in tali eccleſia collegiata quod poteſt: vt ſ̃ dixi in vij. parte. q.x.Aut loquimur de exęrcitio iu- riſpatronatus competentis in eccleſia non collegiata, & tunc cõpetit ante,quia debet ipſe patronus præſen- tare alias non admittitur aliquis ad eccleſiam patro- natam ſine patroni pręſentatione, & admiſſus patro- no inſtante deponetur, vt in c.decernimus. xvj.q. vij. capitu.ex inſinuatione eodem.Illud autem intelligas exercitium in vtraque eccleſia ſic competere,alia verò exercitia quæ conſiſtunt in aliis emolumentis & one- ribus, & quæ patroni vel clericorum perſonam reſpi- ciunt, ſemper competunt & ante præſentationem &
3 poſt vt ſ̃.ſatis in d.vj.parte articulo iiij.&.v.¶†Secun- dò quærò, an iſtud ius competat, quando quis eſt in quaſi poſſeſſione.Solutio quo ad exercitiũ præſentãdi certum

certum eſt quod competit donec prohibetur per alterum contrarium:& donec euincatur:quia cōpetit etiã quo ad alias vtilitates: vt de hoc eſt tex.in c.conſultationibus.eo.& licet ſibi tunc competat iuſpat.quo ad hæc:non tamẽ ſequitur quòd ille ſit patron.vt ſ.no.q. vij.in parte vij. ¶ †Tertiò quæro:an competat iuſpatr. 4
eccleſiæ quando quis incepit bene ædificare:vel perfecit:vel poſt cōſecrationẽ:vel quando. Solutio.duobus primis caſibus non puto acquiri iuſpat. eccleſiæ: quia non ſufficit incipere:ad hoc vt quis acquirat iuſpa.ſed requiritur quòd perficiat vt latiùs ſ.dixi in iij.parte in c.j.acquirendi iuſpa.q.xiiij.& xviij.vbi dixi quem poſſe cogi, & quando cogitur non acquiritur vt xxij.q.in eadem cauſa.Secũdò ſimiliter non ſufficit vt quis perficiat ædificium quo ad acquiren. iuſpatr.eccleſiæ: ſed requiritur, quòd ædificium nomen eccleſiæ aſſumat, quod fit per conſecrationem ipſius.†Nam eccleſia di- 5
citur locus parietibus circundatus cōſecratus, vbi conſueuerunt veniam peccatorum Deum timentes exorare.§.quia verò ita comperiũtur.auth.vt liceat matri & auię.col.viij.c.j.de conſec.diſt.j.Ita dicitur eccleſia domus Deo dedicata & ſacrata ad diuina officia Deo celebranda.Hoſt.in tit.de conſecra.eccle.in princi. Azo in ſumma.C.de ſac.ſanc.ec. Poſtquam fuerit Deo dedicata,tunc poterit patronus exercere iuſpatronatus præſentando & alia faciendo, quæ ad patronum ſpectant,de quibus ſuprà latè in vj.parte.Idem etiam dico in patrono altaris,vel alicuius capellæ, tunc poterit patronus iurepatronatus vti,cum fuerit conſecrata,vt etiam in talibus requiritur conſecratio, vt per Hoſti. in dicto titulo.de conſecra. eccleſ. vel alta. §.& an ſit iteranda conſecratio. verſ. altaria.& capitulo eccleſiæ.de conſecra.dinſtinct.j. & quomodo talia fiant, &

vbi latè dixi s̃.in iij.parte cauſa j.q.xxxij. verſi.ſecun-
6 dum ſciendum eſt quòd capella.cum ſequẽti. ¶ † Quartò quæro, quando competat iuſpatro. acquiſitum, vel tranſlatum ex aliis cauſis, quàm ex cauſis de quibus s̃. dixi in iij.parte.& in princ.huius partis.& ĩ.dicam in ſeq.Breuiter dico competere poſtquam cõſtat eſſe acquiſitum iuſpatro.vel tranſlatum, vt poſt ſententiam, qua fuit aliquem pronuciatum patronum: vt per Panor.in ca.ſi verò ordinario.in fi.eod. Sic etiam ex aliis cauſis, vbi apparuerit eſſe tranſlatum iuſpatronatus:
7 de quibus ĩ.in ſeq.parte. ¶ † Quintò quæro, quando iuſpatronatus liberti competat.Solutio.puto cõpetere eodem modo: quo iuſpa.eccleſiæ.ſcilicet perfectè manumiſſione data, vt & tunc proprie dicitur libertus libertate data per manumiſſionẽ.de qua in tit.de libertinis inſti.& in toto titu.ff.de iurepa. quomodo autem quis poſſit ad libertatem peruenire abſque quod acquiratur iuſp.ipſi patrono.s̃.late dixi in iij.parte.in vj. cauſa acquirendi iuſpat.in vij.& ſeq.q.

¶ Nona pars. Quomodo transferatur iuſpatronatus.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus per ſucceßionem quaritur.*
2 *Iuſpatronatus ad heredes etiam extraneos tranſmittitur.*
3 *Fœmina ſuccedit in iurepatronatus.*
4 *Deus perſonarum non eſt acceptor.*
5 *Heres ſiue maior ſiue minor ſit in iurepatronatus ſuccedit.*
6 *Patronus plures poteſt inſtituere compatronos.*
7 *Succeſſor iuris prætorij in patrona ſuccedit.*
8 *Heres nondum in poſſeßionem miſſus præſentare poteſt.*
9 *Baſtardus ſuccedere poteſt in iurepatronatus.*
10 *Iuſpatronatus per donationem transfertur.*
11 *Iuſpatronatus an veniat in venditione omnium bonorum.*
12 *Iuſpatronatus quando ex contractu locationis, & conductionis transferatur.*
13 *Iuſpatronatus an poßit permutatione transferri.*
14 *Iuſpatronatus non transfertur obligatione generali.*

15 Iuſpa.

15 *Iuſpatronatus dotis tranſmittitur datione.*
16 *Iuſpatronatus diuiſione transfertur.*
17 *Iuſpatronatus an trãſmittatur remiſſione in fraudẽ heredũ facta.*
18 *Iuſpatronatus transferri poteſt conceſſione eccleſia in aliam facta eccleſiam.*
19 *Iuſpatronatus ceſſione transfertur.*
20 *Iuſpatronatus ſubiectione transfertur.*
21 *Iuſpatronatus generali hereditatis repudiatione tranſmittitur.*
22 *Iuſpatronatus perditur aut transfertur ſi patronus negligens inueniatur.*
23 *Iuſpatronatus tranſmittitur per adiudicationem.*
24 *Iuſpatronatus transfertur ex ſententia.*
25 *Iuſpatrnatus præſcriptione tranſmittitur, & etiam priuilegio et vniuerſali infeudatione. & nu.26. & 27.*
28 *Iuſpatronatus delicto graui amittitur.*
29 *Alienabile perpetuo cenſetur quod ſemel alienatum inuenitur.*
30 *Factum non poteſt non eſſe factum.*
31 *Iuſpatronatus dominij tranſlatione transfertur.*
32 *Iuſpatronatus an poſſit legato transferri.*
33 *Iuſpatronatus non tranſmittitur per fideicommiſſum.*
34 *Iuſpatronatus iuramento transferri poteſt.*
35 *Iuſpatronatus liberti transfertur remiſſione, alimentorum denegatione, iuramẽti adiectione, capitis accuſatione, mercedis exactione, & necis domini vindicatione. & numeris ſequentibus.*
41 *Iuſpatronatus liberti transfertur per natalium reſtitutionem, & per deportationem, & ex pluribus alijs cauſis: de quibus in numeris ſequentibus.*

HAC parte declarabitur quomodo de vno ad alterum poſſit transferri iuſpatronatus. ¶ † Primò igitur vt à frequentiori quæro: 1
an per ſucceſſionem alteri acquiratur, vel in alterum transferatur iuſpatro. eccleſiæ? in qua q. minime dubitandum eſt quin trãſeat: eo quia ius tale poteſt in hereditate conſiſtere, vt manifeſtum eſt: & hereditas ad alium tranſit: ergo & iuſpatr. l. nihil aliud eſt hereditas. ff. de verb. ſigni. & ad omnes inſolidum tale ius tranſit cum ſit indiuiſibile. De quo eſt tex. in c. j. & iij. eod. tit. ſicut dicitur de via itinere & actu. l. viæ

itineris.ff.de ſerui.l.ij.§.penulti.ff.de verb. oblig.l.heredes.§.an ea.ff.familiæ hercíſ.cap.filiis.xvj.q.vij.vt & infrà latiùs in vj. ampliatione inſolidum dicitur trãſire quo ad omnes ſuos effectus, niſi quo ad præſentationem:quia ille eſt ſimplex effectus qui non poteſt eſſe apud plures:& ſiue ſint heredes ſimul plures inſtituti:& ſic pro æqualibus partibus.§.& ex contrario.inſti.de heredi.inſtit. ſiue ſint etiam partibus inæqualibus inſtituti:quia nihilominus inſolidum cõpetet iuſpat.vt iſta plenè no.per gl.in d.c.j. ita tenet Roſtr. ver. aliter,& quibus cauſis transfero. eo.tit.in libellis ſuis. Hoſt.eo.§.qualiter transferatur.in prin. ¶ † Secundò
2 ampliatur iſta concluſio: vt non ſolum procedat quo ad heredes ſanguinis:ſed etiam quo ad heredes extraneos per rationem ſupradictam.Item quia tranſit cum vniuerſitate rerum ſiue ex contractu,ſiue ex vltima voluntate:vt infrà latiùs dicam.c.cum ſeculum.ć. ex literis.j.eo.ergo multo fortiùs debet tranſire ad heredes à patrono inſtitutos. Ita tenet gl.in c. piæ mentis magna.in fi.xvj.q.vij.habetur in cle.fi.in tex. & in gl.j.latè.eo.ti.Ita tenet Inno.in rubri.eo.& Panor.in c.j.eod. qui limitat hoc procedere in vniuerſali tantum: ſecus in herede particulari tãtum.Hoſt.in d.§.qualiter.verſ. j:nouus heres.Pau.de Eleaza. in c.nobis.circa principium.extra eo.Contrarium tenet Fed. conſ.ccxxv.& melius.idem tenet Inn.in rubr.eo.in fi. Nec ob.quod ſequitur hic immediatè:quia aliud in contractu:aliud in vltima voluntate.l.j.C. de ſacroſ.ecc. latiùs per do. Fedr.probari videtur opin.Pano.quia iuſp.non tranſit ex contractu in quo res ſingularis venditur.c. de iure eo.& j.dicam,an veniat in venditione, vel fundatione,vel emphyteoſi: ergo nec veniet ex venditione rei ſingularis.Idẽ tenet Pan.in c.cum ſeculũ.cum pluribus

concor. per eum. ſcilicet, quod ad heredes extraneos tranſeat: licet adducat multa in contrarium, quæ non curo referre: quia cõmunis opi. eſt pro hac ampliatione vt Pano. in d. c. cùm ſeculũ, Inno. in d. rub. eo. & ibi dicit Panor. in quoſque tale ius trãsferri. gl. in l. ſi operarum. ff. de oper. lib. Alex. in l. venia. col. ij. C. de in ius voc. Iaſ. in l. precibus. col. xvj. C. de impube. etiam ſi in non faciẽdo cõſiſtat tale ius. Iaſ. in l. ij. C. de in ius voc. Plures etiam concordã. habentur in repertorio Bertachini in verbo iuſpatronatus. verſ. v. ¶ † Tertiò amplia dictam concluſionẽ, non ſolum procedere in heredes maſculos: ſed & fœminas: quia iura loquentia de tali tranſlatione non diſtingunt inter maſculos, & fœminas: ergo nec nos. l. de pretio. ff. de publ. l. ij. §. conuenire. ff. de iudi. l. quos prohibet. ff. de poſtul. l. j. §. quod verò. ff. de ale. luſu. Facit pro ampliatione. c. fi. de conceſ. præb. gl. in c. quoniã inueſtituras. xvj. q. vij. c. ex literis. eo. Facit & ratio: nam mulier ita eſt capax huius iuris ſicut & maſculus: quia apud Deum non eſt neq; maſculus: neq; fœmina: neq; liber: neque ſeruus: cùm nõ habeat differentiam perſonarũ in ſanctis operibus. † Vnde ſuprà latiùs dixi ita poſſe fundare eccleſiã mulierẽ, ſicut maſculum: & per conſequens acquirere iuſpatronatus in iij. parte quæſt. iij. in fi. quia vnam in Chriſto mercedem percipere diuina prædicat gratia. §. hinc autem. auth. de mõnachis. col. iiij. Paulus ad Galatas iij. ita tenet Panor. in c. j. eo. doc. in d. cle. fina. eo. Fallit iſta ampliatio quando filia accepta dote renuntiat hereditati: ſecus ſi non renuntiaret. Feder. conſ. centeſimo vndecimo. in v. col. verſiculo item quæritur, an filius. vbi vult quòd eo quia de perſona ad perſonam tranſit ius multis modis, & inter alios ſucceſſione, ſed non reperitur, quòd ad filios repudiantes. ergo, & c. & per

alias autoritates & rationes, de quibus per eum: qui dicit, quòd ita ſeruat cõſuetudo. & vidit plures filias maritatas iure municipali excluſas ab hereditate patris non admiſſas cum fratribus ad præſentandum. Imò ſi non repudiaret, ſed aliàs non eſſet heres, tũc non trãſit ad eum iuſpatro. ita Panormi. in cap. cùm ſæculum. colum. ij. eo. Io. And. in ca. ex inſinuatione. dum refert antiquam Angliæ conſuetudinem per quam ſolus primogenitus tantum ſuccedebat, & alij fratres non ha-
5 bebant iuſpatro. extra. eo. tit. ¶ † Quartò procedit dicta concluſio ſiue heres ſit maior, ſiue ſit minor, non etiam in pupillam, vel pupillum tranſit: vnde poteſt præſentare ſicut maior: & ſi tutor vellet alium à pupilli præſentatione extraneum præſentare, tunc paribus præſentatis in dubio præferendus eſt præſentatus per pupillum: vt ſuprà latè in vj. parte. q. xl. per plures autoritates. Item facit quia iſtud verbum heres, ita conuenit pupillo ſicut maiori: ergo ita debet in eum tranſferri iuſpatro. ſicut in maiorem. ¶ Quintò ampliatur, vt etiam in nepotem conceptam poſt mortem aui ab ipſo auo transferatur tale iuſpatro. vt in l. Paulus. §. fi.
6 ff. de bo. liber. ¶ † Sextò quando vnus tãtum patronus eſſet mortuus relictis pluribus compatronis viuentibus, & pluribus inſtitutis heredibus: nam tunc iſti plures omnes acquirunt iuſpatrona. inſolidum ſimul: & ſuccedunt quo ad iuſpatronatus in ſtirpes, & non in capita: & habentur illi omnes pro vno: vt hodie eſt textus in clementina finali, eodem. & ibi Zaba. l. cui fundus. de conditionibus, & demonſtra. in linea deſcendenti ſuccedi tur in ſtirpes nõ in capita. gloſſa ſecunda, in capitulo ſi plures. in fi. Vacillat Archi. clarè tenet in c. vnico. eo. in vj. & in d. c. ſi plures, quòd omnes heredes habentur loco vnius quãdo fuerunt plures
patroni

patroni ex diuerſis cauſis: licet ſint omnes heredes inter ſe inſolidum: ſecus ſi ſolus eſſet patronus: quia tunc plures heredes eſſent patroni inſolidũ, vnde dicit initium conſiderandũ vt per eũ, iſta autẽ ampliatio & declaratio procedit ſiue ſint inſtituti heredes æqualibus partib⁹, ſiue inęqualib⁹ vt p gl.no.in.c.j.eo.& ſ.prima ampliatione dixi. In filios autẽ non heredes nõ tráſfertur ſecundũ Panor.in c.cũ ſęculũ. col.ij.eod.latiùs ſ.in iij. ampliatione in fi.& videtur eſſe tex.in c.filiis. xvj. q.vij.qui licet in principio videatur loqui de filiis & nepotibus: non tamen loquitur niſi de filiis heredibus: vt ibi. Ipſis tamẽ herendibus: ita tenet gl. ibi. vnde dicit ibi Archi.in principio multũ notabiliter, quòd omnes illi qui non poſſunt eſſe heredes, nec etiam poſſunt iuſpatronatus acquirere per ſucceſſionem: vt ſ.dixi de pluribus perſonis, quæ non poſſunt acquirere per principalẽ cauſam fundationis, vel dotationis vel ſimiliũ: vt hereticus Saracenus: infamis Iudæus: Paganus: quia eorum memoria poſt mortem poteſt damnari per excommunicationem: ca.fi.xxiiij.quæſt.ij. ¶ † Septimò 7 ampliatur dicta concluſio, vt non ſolum procedat in herede & ſucceſſore ciuili, ſed etiam in ſuccedente de iure prætorio per bono. poſ. vt in eum etiam transferatur iuſpatronatus, & hoc clarè tenuit Fede. conſilio ccxxv. in fine. quia licet vocentur tales heredes. §. quos autem inſti.de bono.poſ. tamẽ in effectu ab ipſis non diſtant: vt ibi.& ca.j.cum ſequen.ff. de bono. poſ. Inno.in rubri.extra eo. ¶ † Octauò ampliatur prædi- 8 cta concluſio procedere etiam antequam heres mittatur in poſſeſſionem hereditatis: quia poterit præſentare etiam antequam ſit in poſſeſſione hereditatis: vt Bald.dicit in l.col.penul.verſi. credò quòd heres poſſit præſentare ſine aliqua miſſione. allegat Inno.

in c. cùm in noſtrũ. de conceſ. præben. not. per Cy. in
9 l. monumenta. C. de lega. ¶ † Nonò ampliatur vt etiã in filios baſtardos trasferatur iuſpatrona. per ſucceſſionem Bal. in l. eam quam. C. de fideicommi. in fi. Iſtas autem extenſiones omnes limito procedere quando hæres inſtitutus vel ab inteſtato ſuccedẽs iam adiuiſſet hereditatem: dato quòd adhuc non eſſet in poſſeſſione ipſius: quia antequam adeat hereditatem non dicitur heres. l. heres. quandocũque hereditatem adeundo iam tunc à morte defuncti ſucceſſiſſe videtur. ff. de acquiren. heredita. & in l. omnia fere iura. ff. de reg. iur. & ibi optima glo. nam heres dicitur dominus. l. item mella. §. legis autem. ff. ad. l. Aquil. Sed dominiũ non habet in hereditate antequã acquirat. §. ſingulorũ. cum ſeq. inſti. de rerũ diuiſione. Acquirere aũt nõ dicitur hereditatẽ antequã quis exprimat: vt in toto ti. preſertim in C. de acqui. here. & in l. nullus. nec emere, nec donatũ aſſequi, nec dãnoſam hereditatẽ adire cõpellitur. C. de iure delibe. & ibi gl. hereditatem. Item in bonorum poſſeſſionibus quæ non dantur inuito. l. iij. §. inuito. ff. de bono. poſ. aliàs non dicitur quis heres, nec bonorũ poſſeſſor. Ideo in eũ nõ transfertur iuſpatr. vt ſ. in fi. iij. ampliationis dixi. Vnde etiam in illos non tranſit qui non poſſunt eſſe heredes. vt ſ. in fi. ſextæ ampliatio
10 nis dixi. ¶ † Secundò quæro an donatione transferatur iuſpatronatus. Huic quæſtioni poteſt reſponderi. Aut donatur laico & tunc donatur cõſenſu Epiſcopi. c. ex inſinuatione eo. licet ibi gl. videatur velle à princ. quòd compatroni poſſint donare ſine Epiſcopi conſenſu: quia illud capitulum non facit mentionem de Epiſcopo: ſed reprobatur gloſſ. illa vt ibi per Panormi. & Ioannem Andr. facit ca. ſignificaſti. & ibi Ioan. Andr. diſtinguit quòd ſi donatur etiam clerico, intuitu tamẽ
perſonæ

perſonæ requiritur conſenſus Epiſcopi, ne interueniat aliqua ſimulata venditio:vt Panorm.in d.c.ex inſinuatione. Si verò eccleſiaſtico intuitu eccleſiæ tunc non requiritur Epiſcopi conſenſus. ad hoc eſt textus in c.illud.eo.& c. vnico.eo. in vj. Iſtam diſtinctionem poſuit Rofre.in ſuis libellis eo. titu. Panorm. eam dicit communem:licet non alleget Rofre. ipſum in dicto capitulo illud aſſignat rationem diuerſitatis: quia laici magis aggrauant eccleſias quàm clerici.ij. quæſtio vij.laicos.& ca.laici. Item quia ſi terminos excederent clerici faciliùs corrigi poſſent per Epiſcopum quàm laici. xcix. diſt. ca.iudicatum. & ideo requiritur conſenſus Epiſcopi qui habet conſiderare an expediat eccleſiæ mutare patronum. Nec ob. ca.conſultationibus. de donationibus.quia ibi loquitur de cōceſ. eccleſię quã non poteſt laicus facere ſine Epiſcopi auctoritate. Panor.in ca.illud. in j.membro eo. Ita tenet gloſſ.in c.conſiderandum. in fin. xvj. quæſtione ſeptima quòd iuſpatronatus poſſet donari: immò etiam ſi frater alteri fratri remiteret, talis remiſſio habet vim donationis & requiritur conſenſus Epiſcopi: vt per Panorm.in ca. ex inſinuatione eodem. Pro ſecundo membro tenuit gloſſ.cenſenda in ca. vnico.eod. in vj. & ibi Gemi.ſupradictam diſtinctionem poſuit Hoſti. in eo titulo §. qualiter. verſiculo, mihi videtur diſtinguendum. iuxta iſtam diſtictiouem:quia ſuprà dixi ſi donatur loco religioſo non requiritur conſenſus Epiſcopi:ſi laico ſecus. Quęro ſi laico donaretur, & Epiſcopus nollet conſentire:an poterit cogi per ſuperiorẽ ad conſentiendum. tenet Panorm. in c. nullus. eodem in fi. quòd per Archiepiſcopũ poterit cogi ad conſentiendũ,quãdo nõ ſubeſt alia cauſa,quare non debeat cõſentire:p iſtũ text.qui licet ſoli Papę videatur reſer-

uare talem ſuperioritatem & poteſtaté : nihilominus intelligit ibi Panorm. vt etiam Archiepiſcopus poſſit: ſed non ipſe concedet talem conſenſum:ſed coget Epiſcopum conſentire: vt per Panorm.ibi & Ioan.Andr. conditio appoſita donationi iuriſpatrona. vitiatur & non vitiat.Gemi.in c.vnico in fin.principij. eo. in. vj.

11 ¶ † Tertiò quęro:an iuſpatronatus transferatur ex generali cõtractu emptionis & venditionis : licet in hac q. videatur tex.in c.præterea [redacted] [redacted].de iure [redacted] quòd contractus venditionis iuriſpat. non poſſit valere:tamen puto quòd poſſit vendi cum vniuerſitate rerum: puta vendendo omnia bona ſua:vel vendendo omnia pertinentia ad tale caſtrũ cũ caſtro.c.cũ ſęculũ.eod.vbi ratione feudorum emptor aliterve acquiſitorum, vel alio modo iuſpatronatus acquiſierit, non poteſt præiudicari iuribus Epiſcopalibus:immò etiã in emptione hereditatis transfertur iuſpatro. vt per Ioan. Andr. in d.c.ex literis.in ij.colum.verſi. poſſet tamen dici cõtra.extra eod.quod limitat Cardi. in cle.ij. in fi.ij. col. eo.& Alex.in l hanc legem.ff.de contrahen.emph.niſi eſſet facta ſingularis mentio.de iurepa.in ipſo contractu vt per eos : vt & per gloſſ.in d.ca. cùm ſęculum.

¶ Secundò limitat ibidem Inno. in ca. cùm ſeculum. procedere quando caſtrum vel villa in genere daretur in feudum:quia tunc etiam tranſiret iuſpatronat. aliàs ſi fundus in quo eccleſia eſt fundata daretur,non tranſiret iuſpatronatus in tali re ſingulari. ¶ Tertiò limitat Panorm.in d.c.de iure.ſi partes expreſſè vendãt iuſpatronat. vel poſito quod vendant villam in genere: tamen exprimunt ſpecialiter iuſpatronatus puta villam cum iurepatrona. quia iuſpatronatus tunc non tranſibit,quod aliàs tacitè tranſiuiſſet acceſſoriè: quia committeretur tunc ſimonia, ſi ex tali venditione deberet

beret iuſpatr.tranſire.ca.quæſitum.de rerum permu.c. præterea de tranſac.& Ioan.And.in c.vnico.eodem in vj. vbi latè de hoc diſputant quando nominatur in j. col. Panor in c.quanto.colum.iij. verſic. ſed circa prędicta quæro latiùs per Gemi. qui pro & contra arguit: & tenet quòd ſi eſt expreſſum declaratiuè; puta caſtrũ cum omnibus iuribus.ſ. cum iuriſdictione honore & iuſpatr.tunc tranſit. ſecus ſi coniunctiuè ſecundum eũ in c.vnico.col.j.verſi.iiij.quando in venditione. & ita dicit fuiſſe iudicatum Maguntiæ. Idem Ioan. Andr.in addi.ad Specul.eo. Bal.in l.fi.penul.colum.C.de edicto diui Adri. tolle. tenet quòd expreſſio iuriſpatrona. facta per copulam non nocet: puta vendendo caſtrum & iuſpatronatus: quia venit ampliatiuè: ſed male per ſupradicta. ¶ Quartò quando apparet de voluntate contraria ipſius venditoris: vt ibidem per Ioan. Andr. per d.c. ex literis. An autem expreſſè vendens perdat tale iuſpatronatus. Archi in c.qui ſtudet.j.quæſt.j.tenet quòd non.per no.in c.quia clerici eo. vbi eſt glo. quod ſolus emens deberet puniri: ſed fallit ſi eccleſia emeret iuſpatronatus.tunc transferretur iuſpatrona. quia eccleſia fit libera: non quia ex venditione transferatur iuſpatronatus, ſed quia venditor ſpoliari debet illo iure quod voluit vendere, & non potuit: & ſic eccleſia remanet libera: vt Panormittanus in capi. quia clerici. in fine eodem facit c. qui ſtudet. j. quæſtio.j. rationem diuerſitatis quare poſſit vendi & non donari.poſuit Rofre.in libellis: quia donatio non habet peccatum: venditio ſic. Item donatio fit gratis venditio non.l.per diuerſas.& .l. ab Anaſtaſio.C. mãda. ¶ † Quartò quæro: an contractu locationis & 12
conductionis transferatur iuſpatronatus. Huic quæſt. reſpondet clarè gloſſ.j. clarè in ca. ex literis. extra eo.

diſtin

diſtinguendo quòd ſi ſit locatio ad longum tempus ex qua transferatur vtile dominium, tunc etiam tranſſeratur iuſp. ſi ex locatione non tranſtertur vtile dominium, quia ad breue tempus, tunc etiam non tranſſeretur iuſpa. vt vbi Panor. qui pulchram aſſignat rationem diuerſitatis quare tranſſeat ex locatione tali & non ex iure pignoris vt ibi per eum & quod ex tali locatione tranſſeratur iuſpatronatus vide Innocen. in c. propter, de locato. vbi tenet quòd conductor ad longum tempus non poſſit expelli à domino ſicut alius. dicetur autem longum tempus in iſto caſu ad minus x. vel xx. annorum: vt in toto titulo, C. de præſcrip. longi tempo. x. vel xx. annorum maxime in l. fina. ad idem tex. in §. j. inſtitu. de vſucapio. vbi accipitur longum tẽpus inter preſentes decennium; inter abſentes xx. annorum. Secus quando locatio eſſet facta ad modicum tẽpus: quia tunc non tranſit vtile dominium: ſed tantum poſſeſſionis detentio: nam colonus ad modicum tempus domino dicitur poſſidere: & non ſibi. l. male agitur C. de præſcrip. xxx. vel xl. annorum, vbi nullo tempore præſcribunt tales poſſeſſores. Item facit ad prædictam concluſionem quod iuſpatrona, ex generali longa locatione transfertur: quia talis dicitur ſimilis emptioni §. adeo autem, inſtit. de loca. Ideo ſicut in venditione transfertur iuſpatron. ergo & in tali generali locatione. l. à Titio. ff. de verb. oblig.

13 ¶ † Quintò quæro, an permutatione transferatur iuſpatron. Ad hanc q. reſpondetur c. nemini. xvj. q. vij. vbi etiam alicui regum non licet dare aliquod monaſterium alteri priuato, ſed ſolum moneſterio; quia in proprium nõ datur niſi altero loco ſacro per permutationem, ergo eodem modo etiam transfertur iuſpat. acceſſoriè. quod ibi ſentit glo. ſcilicet quando permutatio fit cum loco ſacro vel

religioſo:cùm aliàs non poſſit fieri talis permutatio.c. ad quæſtionem de rerum permuta. & ibi Archi.& ibi etiam glo. fi.in d. ca. ad quæſtionem. de rerum permu. Cum illa gl. videtur ſentire ibi Ioan. And. contra Inn. quod in vendicatione caſtri vel villæ tranſeant ſpiritualibus nexa vt inſpatron. & ſimilia, licet non merè ſpiritualia vt eccleſia, & licet communiter concludatur quod ex permutatione transferatur:hoc tamē procedit interueniente conſenſu ſuperioris:quia aliter nō poſſunt talia permutari diſtinguendo tamē vt ſ.quęſt. proxima cum laicis vel eccleſiaſticis, habetur in c.fin. de rerum permu.Imò etiam ſi laici haberent plura iurapatronatus poſſent ad inuicem permutare interueniente conſenſu Epiſcopi. vt Panor. in c.quærimoniā in iij. intellectu extra eo. Idem etiam ſi plures eſſent aliquarum eccleſiarum patroni, poſſent permittere quodammodo permutationem vt vnus in vna,alius in alia eccleſia ſit patronus,vt infra latius dicā. an transferatur diuiſione. ¶ †Sextò quæro:an ex generali obligatione omnium bonorum transferatur iuſpatron. 14
Huic q.clarè reſpondet text.in c. cùm Bertoldus. de re iudicata. vbi licet quis curiam ſuam obligauerit alteri pignori, non tamen videtur transferri iuſpatro. vnde præfertur præſentatio facta ab ipſo debitore pignoranti præſentationi ipſius creditoris. Nec obſtat ibi glo. in verbo patrono. quæ videtur in principio velle quod imò transferatur in creditorem: quia poſtea illud reprobat & bene: quia fructus non debent tranſire in creditorem: ſic nec iuſpatronatus à fortiori cùm tale ius poſt præſentationem & inſtitutionem ſolui non poſſet vel reſtitui. & ibi expreſsè Panorm. in j. notabili vult non tranſire iuſpatron. in contractu pignoris quantuncunque generali, licet tranſeat in generali

nerali contractu venditionis caſtri: vt. s̄ dixi in iij. q. huius partis: & illum dicit communem intellectum doctorum vt non tranſeat. Idem tenet in dicta glo. patro. eam probando vt per eum in colum. penul. replicando rationem quare non tranſeat: quia debet creditor omnes fructus reſtituere: ſed hoc non poſſet reſtituere: quia præſentatus & inſtitutus regulariter nō amouetur. Idem etiam ſenſit glo. in c. ex literis. in fi. eo. Iſtam communem concluſionem limitat Bart. in l. ſi is qui. §. iura. vt non procedat in iure patronatus ex quo percipitur aliquod commodū pecuniarium, quia tunc tale ius poſſet pignorari, vt ibi text. loquitur in vſufructu. de quo dixi ſupra in ſexta parte, articulo iiij. q. ij. Et ſicut non poteſt venire in generali obligatione omniū bonorum quādo nominatur iuſpatron. ita nec poterit venire in ſpeciali, cùm nec veniat in ſpeciali venditione nec transferatur, vbi ſpecialiter notatur, vbi alia, veniſſet in generali nominatione, vt s̄. in iij. quęſt. in iij. limitatione. c. de iure ſecundo. cùm ſæculum eo.

15 ¶ † Septimò quæritur, an iuſpatron. tranſeat ex contractu dotis datæ ab vxore marito. In hac quæſtione Paul. de Eleaza. tenuit quòd non ttanſeat in maritum, eo quia neceſſe eſſet vt in dote vel donatione omniū bonorum fieret traditio de ſingulis rebus, quæ traditio non poteſt habere locum in iurepatron. Sed tamen refert Ioan. And. tenuiſſe contra, & iſtas opin. refert Cardi. in cle. ij. in vj. quæſt. eo. de hac quæſtione latius ſcripſi s̄. in vj. parte. xxxix. q. concludendo quòd poſſit maritus præſentare. Sed ſi maritus & vxor duos diuerſos præſentant, tunc magis attenditur præſentatio vxoris quàm mariti, per bonas auctoritates, de quibus ibi & s̄. vij. parte, quæſtione xv.

16 ¶ † Octauò quæro, an diuiſione tranferatur iuſpatron. inter patronos. Ad hanc

hanc quæſtionem glo. habemus expreſſam in clem.ij. in verbo liberè. eo. quæ vult quòd ſicut per rationem illius cle.diſpoſitum eſt plures habentes iuſpatron.alternis vicibus poſſe præſentare:Ita etiã vult quòd poſſint vnus alteri remittere iuſpatro.in alia eccleſia. Reſpondet ad l.quædam. ff.famil.herciſ. ad l.iij. ff.de ali. lega.ad l.fi.ff.de iurepatron.in quibus dicitur quòd nõ poteſt iuſpatron.libertorum diuidi:licet alimentorum præſtatio diuidatur. quod procedit in iurepatronatus libertorum,quòd eſt fortius iurepatron. eccleſiæ quantum ad hoc vt xiij.parte dicam. Idem tenet Petrus de Ancha.in d.clem.ij. Imò vult quòd etiam eccleſia non vacante poſſit fieri talis diuiſio, vel vacante, per illum textum qui vult quòd poſſet iuſpatron. diuidi quantũ ad effectum præſentandi vt alternis vicibus poſſint præſentare. ergo eodem modo vt in diuerſis eccleſiis poſſunt eſſe patroni, & præſentare ſinguli ſecundum diuiſionem, vt poſſint facilius eccleſiis prouidere, deberent poſſe iuſpatron.diuiſione transferre.Iſtam ſententiam ſequitur Panormit. in duobus diuerſis etiam patronis vt poſſint permutare iurapatron. quæ habẽt in eccleſiis diuerſis adtoritate ſuperioris, vt ſupra dixi in v.parte. Panormitan. in cap. quærimoniam eo. Et talis diuiſio non propriè dicitur transferre in alterum patronum iuſpatrona. ſed potius remittere. cap. ex inſinuatione eodem, ſed talis remiſſio non tranſit in liberam dotationem, vt eodem capit. quia ſit remiſſio propter remiſſionem. per hoc facit quod dicit Baldus in l. familiæ. C. familiæ. herciſc. quod tale iuſpatronatus dicitur indiuiduum, quia vnicuique inſolidum competit: ideo remiſſio plus operabitur quàm diuiſio. vt & Panormitanus in capitulo primo.eodem verſic.Item quæritur. ¶ † Nonò quæro, an remiſſione 17

vel

vel renuntiatione transferatur iuſpatrona. Breuiter huic quæſtioni videtur reſpondere text. in d.c. ex inſinuatione.eo. vbi ex remiſſione facta à fratre fratri inſolidum: remanſit frater patron. & non ſolum alteri compatrono poteſt remitti iuſpatron. ſed etiam ipſi eccleſię in qua habetur, & tunc dicetur eccleſia libera, & ius præſentandí, & inſtituendi ſpectabit ad ordinarium loci: nec dubitandũ eſt cùm habeamus circa hãc deciſionem textum expreſſum in c. vnico eodẽ. in vj. Imò etiam ſine Epiſcopi conſenſu poteſt quis remittere iuſpatron. eccleſiæ, quod in ea habuit. ratio ſatis clara aſſignatur ibi per Gemi. quia ſicut à principio potuit patronus eccleſiam liberam dimittere non retinendo ſibi aliquod ius, eodem modo poſtquam illud habuit poteſt remittere: ſed licet poſſit remittere iuſp. non tamen poſſet remittere illud quod reſpicit fauorem eccleſiæ, niſi totum ius vellet remittere, vt ibi per Gemi. An autem hæc renunciatio poſſit fieri in fraudem legitimorum heredum? dic quod ſic per cap. vnicum, in vj. eo. & per cap. ſignificauit. de teſti. vbi ſi ędificans eccleſiam vult illam eſſe liberam: & nihil tempore ædificationis dicat, ſe iuſpatronatus retinere, poteſt ſacerdos petere vt examinentur teſtes ad æternam rei memoriam, de hoc denunciando fundatoribus vel heredibus eorum, vt receptioni teſtium interſint, & debent expectare vt ibi, & per cap. cùm ſeculum, vbi acquiritur iuſpatron. ex generali emptione caſtri de iurepatron. Ita poſt hæc ſcripta reperi Paulum de Caſtro tenentem in conſil. cliiij. incip. circa præſentem caſum notandum eſt. in fi. mouetur per dictum Archi. in d.c. vnico. in vj. verſic. eidem. in fi. ¶ †Decimò quæro, an transferatur iuſpatronatus conceſſione eccleſiæ in alteram eccleſiã facta. Ad hanc q. reſponderi poteſt
18
per

per c. ſuggeſtum.eo. quod tale ius poteſt transferri de perſona patroni in perſonam prælati, vel in alteram eccleſiam interueniente Epiſcopi conſenſu vt ibi.& in cap.nullus.& cap.quod autem.eod.Ad idem in cap. illud.& ibi Panorm.eo.in princ.ij.colum.poſuit latiſſimam diſtinctionem ſi quis vult concedere eccleſiam in genere cum omni iure,poteſt cum conſenſu Epiſcopi,aut ſine Epiſcopi conſenſu: & nihil poteſt aut vult tantum proprietatem:& poteſt transferre interueniẽte generali tranſlatione omnium, dum non exprimatur iuſpa. In ſingulari vera conceſſione ſi fiat loco religioſo etiam valet ſine Epiſcopo:alteri verò loco, vel perſonæ priuatæ non fit ſine Epiſcopi conſenſu talis conceſſio.& ibi aſſignat rationem quare interuenire debeat Epiſcopi cõſenſus:ne alterius perſona patroni mutata grauetur eccleſia. ¶ † Vndecimò quæritur,an 19
ceſſione transferatur iuſp. Quæſtioni huic clarè reſpõdet Spec.in tit.de proc.§.fi.verſ.quid ſi excommunicatus.vbi expreſsè tenet, quòd excõmunicatus poſſit cedere actionem alteri, dato quod ipſe non poſſet agere, & ceſſionarius incontinenti poterit agere. & faciunt ea quæ dixi ſuprà in iij.parte in x.q.eo.ergo multo fortius etiam alius qui non ſit excommunicatus vt ſ.ex aliis tractatibus dixi poſſe transferri. ¶ † Duodecimò 20
quæri poſſet : an transferatur iuſpatronatus ex ſubiectione:puta quando Epiſcopus vellet vnam eccleſiam alteri ſubiicere inuito, vel ignorante patrono. Circa quam q.non eſt dubitandum : eo quia inuito patrono non poteſt Epiſcopus eccleſiam alteri ſubiicere, vel in alios vſus cõuertere,nec facere eccleſiam collegiatam: vt latè habetur in cap.ſuggeſtum. & ibi Panor.eod.in capitulo cùm autem.& ibi gloſſ. & Panormi. eodem. ¶ † Decimotertiò quæro,an ex repudiatione heredita- 21
 tis tranſ

tis transferatur iuſpatronat. Hanc q. ſoluit Cardin.in clement.ij.in vij.q.de iurepatro. tenens quòd transferatur tale ius generali repudiatione hereditatis: quia tranſit cum vniuerſali hereditate: vt ſuprà dixi in j.q. huius partis. & ita videtur, quòd hereditatem repudiando totam, ad illos tranſibit tale ius, ad quos hereditas peruenerit: vt ibi dixi in proxima quæſt.præcedenti:licet gloſſ. videatur tenere contra. in cap.conſiderandum.xvj.q.vij. loquendo.de iurepa. libertorum. per l.filij.ff.de iurepat.vbi filij abſtinentes ſe ab hereditate patris non tamen amittunt iuſpatronatus libertorum.Ad idem tex.in l.ſi operarũ. ff.de ope.liber. vbi ſi patronus egerit in iudicio ad operas cum liberto & mortuus fuerit non fit tranſlatio operarum ad extraneum heredem ſed ad filium etiam ſe abſtinentem ab hereditate patris: & ſic videtur quod non transferatur repudiatione. Sed ibi gl.in d.l.ſi operarum.dicit illud procedere in iurepatronatus libertorũ quod non tranſit in heredes extraneos: ſecus in iurepa. eccleſiæ quod ad quoſcunque tranſit: vt s̃.in q.j. huius partis. in ij.ampliatione.Ratio eſt diuerſitatis: quia illud ius conuenit filiis, vt filiis non vt heredibus: iuſpatronatus eccleſiæ datur filiis, vt filiis, & vt heredibus. Ideo quãdo non vult filius eſſe heres:tunc tranſit iuſpatro. cum vniuerſali hereditate. vt videtur voluiſſe Barto. in l.iuriſiurandi.§.ſi liberi.in j.columna.ff.de ope.libe. Hanc autem concluſionem puto limitan. quãdo quis ſimpliciter repudiaret hereditatem totam: tunc etiam tranſiret iuſpatrona. Si autem vellet, vt filius ſibi retinere iuſpatronat. tunc crederem quod poſſet per capitulum filiis.xvj.q.vij.videtur gloſ.expreſſa in c.conſtitutum.xvj.q.j.in gl.propinquis. ¶Secundò putarem limitandam dictam concluſionem, quando conſuetu-

do eſſet

do eſſet quod filius non heres non haberet iuſpatron. vt expreſsè conſuluit Feder.de Senis conſ. cxj.colum. vj.verſ.prætereà ſi filius. vbi dicit ſi filius deberet eſſe patronus ſine hereditate: tunc etiam ſequeretur quod poſſet viuente patre præſentare. Cuius tamen contrarium dicit conſuetudinem optimam legum interpretem obſeruare: quod ſequitur Ioan.And.in cap.ex inſinuatione eod. Panormi. in cap.cùm ſæculum.eodem.
¶ †Decimoquartò quęro, an transferatur iuſpatro.ex negligentia patronorum. Circa hanc quęſtionem non inſiſto: quia de hac ꝭ.in vj. parte.q.xxxj.dixi. vbi dixi Epiſcopum poſſe inſtituere ſine præſentatione in certis caſibus quando, ſcilicet, patronus non præſentat infra tempus à iure determinatum. Item quando indignum ſcienter: vt latius in x.quæſtione. in vj.parte. & in aliis pluribus caſibus in quibus ſpernitur ipſa patroni præſentatio: & ordinarius ſine præſentatione poteſt inſtituere: de quibus dixi in xiij. quæſt.ꝭ. in vj. parte in qua decem notaui caſus in quibus ſpernitur ipſa patroni pręſentatio: & ius defertur inſtituendi ordinario ſine aliqua præſentatione. quod intellige vt dixi in dictis locis vt transferatur iuſpatrona. ex talibus cauſis quo ad illum actum præſentandi, non quo ad alios effectus: vt not. in d.locis. ¶ †Decimoquintò quæro: an adiudicatione transferatur iuſpatronat. Hanc quæſtionem expedit Ioan.And.in cap. quærimoniam eo.dicẽs, quòd licet alia iura indiuiſibilia poſſint inter heredes adiudicari per iudicem alicui heredum inſolidum, & grauare partem alteri heredi partem pecuniarum refundere.l.iij. ff.famil.herciſc.l.heredes. §.j.eod. tamen contra. dicit eſſe de iurapatrona. quod ſcilicet nec diuiditur nec adiudicatur, ſed inſolidum permanet apud omnes. hoc dixi ſecundum Gofre.eo.

(Margin: 22 beside "Decimoquartò"; 23 beside "Decimoquin-")

prout & not.in ca.vnico.eo. ſcilicet,quòd apud plures heredes ſit inſolidum: & licet non inſiſtat tamen optimè probatur;quia non transfertur regulariter iuſpatr. & tit.ſingulari;prout eſſet in iſto caſu,& quodammodo committeretur ſimonia ſi ex tali actu adiudicationis deberet tranſire cum pro adiudicatione aliquid ſit reſtituendum:vt in l.itē Labeo ſcribit.§.j.ff.famil.herciſ.eo.latiùs in §.quædam.inſti.de actio.circa fin.§.& quod iuſp.non tranſeat ex ſingulari contractu.dixi ſ. q.iij.huius partis,& in aliis in quibus feci mentionem
24 de ſingularibus caſibus,puta donatione,&c. ¶†Decimoſextò quæro,an transferatur iuſpa.ſententia. Huic queſtioni reperio Panor.reſpondiſſe in c.quāto.de iudiciis.quod etiam ſi laicus iudicaret dummodo iudicaret ſup re vniuerſali:puta caſtro, villa vel hereditate, in quibus eſſet iuſpa.quòd tale iuſpatrona.acceſſoriè tranſiret ex tali ſententia : ſicut venit in generali contractu:vt ſuprà.ita tenuit Ant.de But.per capitulum ex literis.eodem titulo de iurepatrona. vbi tranſit in generali locatione. Ad idem eſt gl.j.nota. capitulo filiis. xvj.q.vij.quæ vult quòd etiam iudex laicus iudicādo, dummodo ſuper vniuerſitate iudicauerit,poterit priuare iurepatronatus laicum:licet per ſe nō poſſet : per dictum capitulum ex literis. & capitulum cum ſæculum.eodem.Item dummodo non fuerit facta particularis mentio de iurepatronatus, vel in libello, vel in ſententia : aliàs non valeret iudicium : quia videretur principaliter intentatum per nota.per Ioann. Andr.in capitulo vnico.eod. in vj.ſuprà dixi in tertia quæſtio. huius partis. An autem ex iniuſta ſententia transferatur:de hoc vide latiùs per Panormi.in capitu.quia plerique.de immu.eccle. vbi examinat an iniquè condemnatus in foro conſcientiæ teneatur parere,concludendo quod

do quod non: quia ex iniuſta ſententia non oritur ius.l. Iulianus.de condi. indebi. Secundò quia lucrans ex iniqua ſententia tenetur reſtituere. c.j.cum tu.de vſur. regula peccatum.in vj. Nec parere debet iniquè cõdemnatus: vt ibi per eum.de hac quæſtione. vide ſ̃. q. xx. ¶ † Decimoſeptimò quæro: an ex longa poſſeſſione præſentandi quam quis habuit, transferatur iuſpatronatus de vero patrono ad poſſeſſorem. Licet in hac quæſtione teneat Archi. in capitu. ſi plu. in fi. quòd poſſeſſio non faciat aliquem patronum. xvj. quæſtio. vij. quia nihil commune habeat poſſeſſio cum proprietate. l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acquirẽda poſſeſſione. & idem tenet per plura argumen. in cap. hortamur. lxx. diſtinc. tamen puto poſſe teneri contrarium intelligendo de longa poſſeſſione per quã inducatur præſcriptio. & ſ̃. in iij. parte in v. cauſa acquirendi iuſpatrona. vbi tenui iuſpatronatus poſſe præſcribi reſpondendo fundamentis contrariis, adducendo bonas autoritates & rationes: & in vj. parte in xvij. quæſtio. 25

¶ † Decimooctauò quæro: an priuilegio transferatur iuſpatrona. Breuiter dico eodem modo debere trasferri ex priuilegio ſicut ex præſcriptione. Ita equiparantur iſta duo: vt latiùs dixi ſ̃. poſſe acquiri iuſpat. ex priuilegio Papæ in iij. parte principali. in vj. cauſa acquirendi iuſpatro. Ita etiam videtur ſentire Archi. in ca. filiis. in gloſſ. j. xvj. q. vij. dum vult de vna perſona in aliam poſſe transferri iuſpatronat. ex cauſa per Papã. Item videtur tenere in c. hortamur. lxx. diſtin. ¶ † Decimononò quæro: an in feudatione & emphyteoſi transferatur iuſpatronatus. Hanc quæſtionem ſoluit clarè Ioannes Andr. in capit. cum ſeculum. in verbo emptorum. vt non transferatur ex talibus contractibus iuſpatronatus & ſolùm loquitur in feudatione 26 27

prædij in quo ſit eccleſia.& tenet quòd nõ trãsferatur iuſpatro. ſecus ſi villa, vel caſtrum daretur in feudum in quibus eſſet eccleſia: quia tunc transferretur iuſpatron.ex tali contractu generali, vt ſuprà dixi in tertia quæſtione huius partis. Aſſignat rationem diuerſitatis per capitulum ſuggeſtum.eod. Item quia feudum requirit omagium. capitu.de forma. xxij.quæſtione v. quæ tamen de iure canonico prohibita ſunt pro ſpiritualibus dari.capitu.fin.& ibi gloſſ.de regu.iur.Ergo nec etiam pro iurepatro.quod nec ſpiritualibus annexum.capitu.de iure.& capi.quærimoniam de iurepat. Idem tenet Inno.in d.c. cùm ſæculum.Idem tenet Oldrad.conſilio cccxij.quòd tranſeat ex generali infeudatione.ſecus ex particulari. Panormitanus in dicto capitulo cùm ſæculum.non addens verbum.¶ Vigeſimò quia dixi quibus modis transferatur iuſpa.ex con-
28 tractibus,vel quaſi.† Quæro ergo,an ex delicto poſſit iuſpatron.transferri. In hac quæſtione reſpondet Panormi.in capitulo cum laici.eo.verſ.ſed hic quęrò.vbi tenet quod iudex ſæcularis ſententia ſua priuata non poterit priuare patronum iurepatro.propter aliquod delictum:niſi eſſet adeo graue, quod omnia bona delinquentis venirent confiſcanda: nam tunc tranſiret iuſpa.cũ vniuerſitate bonorũ:vt s. dictum eſt ex generali contractu bonorum omnium.in iij. q. huius partis.& per dict.cap.ex literis.allegat gloſſ. j.in capit.filiis. xvj. quæſtione vij. de qua dixi ſuprà,quæſtio.xvj. pro priuato verò delicto tenuit gloſſ.ſubiectæ. in clementina paſtoralis.de re iudi.Et infert ad patrem committentem crimen lęſæ mageſtatis: vt talis poſſit etiã priuari iurepatron. per confiſcationem omnium bonorum: & talis confiſcatio priuat filios, & ſucceſſores iurepatronatus:& ita procedit dicta gloſſa in dicto capitulo

capitulo filiis.ſecus ex alio delicto ex quo non-venirent bona confiſcanda. Eandem ſententiam videtur ſequi Bartolus in l.j.C.de bo.liberto. vbi vult quòd iuſpatro na.tranſeat in fiſcum per confiſcationem,ex quo illud poteſt etiam ad extraneos heredes venire : vt ſ. in j.q. huius partis in ij.ampliatione.Contrarium tenet Cardi.Zabarela in cle. ij. q. viij. eo. vbi dicit quod potius deberet tale iuſpatr.reuerti ad ipſam eccleſiam quã ad fiſcum.arg.c.felicis.de pœnis in vj.vbi ſi habens ab eccleſiã feudum committat contra eccleſiam:tunc ad eccleſia reuertitur feudum.Item quia ageretur de præiudicio eccleſiæ,quia nunquam videretur eſſe ſpes quòd eccleſia deberet fieri libera ab ipſo iure iurepatro.ſi illud in fiſcum tranſiret. Sed tenendo communem opinion ob.c.felicis quia ibi delinquens in eccleſiam deliquerat ideo in eccleſiam iniuriatam tranſit iuſpatro. Nec ob.quod ceſſaret ſpes quòd eccleſia nunquam efficeretur libera : quia dicò ex quo ſemel conceſſum eſt iuſpatro.non curat eccleſia ad quos transferatur dummodo tranſferatur ſine præiudicio eccleſiæ c.filiis.xvj. q. vij.cũ Cardi. videtur tenere Arch.in.c.frater.in verbo amittere.xvj.q.iiij.Item tenet Cardi.in cle.ij.in verſi. inquiſitoribus.de hæreti.Sed loquitur quando ab eccleſia habuit feudum in vij.quæſtione.† Pro contraria 29
opi.facit quod dicitur quod res prohibita alienari ſi ſemel licitè alienatur, remanet per peti.alienalibilis. lege tutor rerum. ff. de adminiſtratione tuto.Iaſon in l. filiuſfam. §. diui. xviij. col. de legatis primo. Et quod tranſferatur iuſpatronatus delicto, tenuit etiam Archi.in c.quicunque. xvj. q. vij.per c.quia diligentia.de elec.vbi cõfirmatur electio facta à ſciſmatico, qui ad eccleſiam rediit.Et ibi gl.not.quòd excommunicati omnia ſua iura recuperãt poſt abſolutionem

per plures concordantes vnde idem dicendum erit in crimine hereſis vt talis patro. hereticus perdat iuſpat. dum eſt in tali crimine.& ibi latiùs diſtinguit Panor.
30 † Aut procedit bonorũ publicatio ex delicto ab homine vel à iure:tunc transfertur iuſpatronatus nec recuperat quis per ſolam pœnitentiam: quia ſemel commiſſum non retractatur.c.vergentis. cum c. penult.de hereticis.ibi bona publicantur, & etiam hereticorum heredes puniuntur: niſi princeps de gratia reſtitueret eum ad bona. Si autem non eſſet facta publicatio bonorum propter delictum,ſed ſolum quis perdit exercitium iurium ſuorum:vt in excommunicato contingit: & tunc integrè recuperant bona ſua cum eorum exercitio. De hoc articulo,an hereticus recuperet ius ſuũ: & per conſequens iuſpat. dic vt latiùs dixi in vij. parte,quęſtio.ij. tenẽdo ꝙ ſic.per plura iura de quibus ibi per Archidia. in ca.vnico.verſi. quid ſi patro.labitur in hereſim.de iurepatro.in vj. Idem tenet Panormi.in c. quanto.columna penultima de iudi. quòd ex crimine læſæ maieſtatis vel aliquo alio quo quis priuatur vniuerſitate bonorum, transfertur iuſpatronatus. ¶ †Vi-
31 geſimoprimò quæro:an iuſpatronatus transferatur ex retentione vel trãſlatione dominij.Breuiter reſpondet Ioannes Andreas in capitulo nobis in verbo acquirit. eodem.quòd etiam traſlatione non retentione acquiritur:& trãsfertur iuſpatronatus,vt patet in fundatione & dotatione eccleſiæ:vt in ca. ij. x.quæſtione j.ſatis ſuprà dixi in iij.parte.j. & ij. cauſa acquirendi iuſpatr. ¶ Vigeſimoſecundò quæro:quia ſupra dictum eſt quomodo transferatur iuſpatronatus ſucceſſione, delicto
32 & contractu.Nunc ¶ † Quæro an transferatur ex legato. Huic quæſtioni reſpondet Baldus in lege monumenta. C. de legatis. quòd legando ſpiritualia vt eccleſiam

cleſiam, vel monumenta, non ipſa veniunt, ſed ius quod in eis habetur. vt ibidem tenet Paulus de Caſtro, dicens eodé modo ſuſtineri libellum in quo laicus ſibi petit eccleſiam: quia intelligitur petere ius quod in eadem eccleſia competit. & ibi Salic. & vulgo. hoc idé tenet Panormi. in ca. cum ſeculum. in verſiculo. Sed ex eodem verbo quęritur de iurepatro. Mouetur per generalitatem, quia ſicut poteſt donari iuſpatronatus etiá ſine conſenſu Epiſcopi: quod procedit quando loco religioſo donatur ita & legari cum legatum ſit donatio a teſtatore facta ab herede præſtanda. §. j. inſtit. de lega. lege legatum. ff. de lega. iij. Ante eum hoc idem tenuit Ioannes Andreas ibidem, quod iuſpatronatus legatum eccleſiæ ſine Epiſcopi conſenſu valet & in addi. ad Spec. eo. Licet indiſtinctè tenuerit Federi. de Senis conſilio ccxv. quod tranſeat iuſpatronatus per legatum cuique factum etiam ſine Epiſcopi conſenſu & etiam titulo ſingulari dicatur iuſpatronatus tranſire, dato quòd vel fidei confeſ. relinquatur: aliàs ſequeretur abſurdum quòd qui non habet niſi iuſpatronatus non poſſet facere teſtamentum vel vltimam voluntatem: quod eſſet contra omnia iura: ideo vult quòd ex omni titulo vltimæ voluntatis poſſit tranſmitti vel inſtitutione vel legato vel fidei commiſ. vt in quæſtione ſequenti. ¶ † Vigeſimotertiò quæro: an 35
fideicommiſ. transferatur iuſpatronatus. Cui quæſtio. licet ſuprà proximè tenuerim quòd poſſit transferri ex omni vltima voluntate: ſecundum Fede. conſilio ccxxv. tamé reperio communem doctorum ſententiá contrariá: ꝙ immò non transferatur iuſpat. eccleſiæ ex fideicom. Ita Bar. in l. proinde: & ibi Alex. ff. ad ſena. Treb. per illá l. in qua dicitur ꝙ hereditate reſtituta remanet iuſpa. apud heredé. quæ iura allegata per glo. fi.

in fi.l.ſi operarum.in fi.de ope.libe.Idem tenet Bal. in l.fi.C.de edi.diui.Adri.tollen.penul.col. ver. ſi autē tibi hereditatem relinquo, iure directo inducitur iuſpa: quia ab vniuerſo vna res vacare nō poteſt.l. ſi quis ita heres inſtitutus fuerit excepto fundo.ff.de heredi.inſti. Sed in ſubſtitutione fideicommiſſaria non includitur iuſpatro.per d.l.quia perinde. Idē tenet Imo. in l.ſi patroni filius extraneo reſtituerit hereditatem operarū actio apud heredem remanebit:cum apud alios extraneos tranſire nō poſſit.ff.ad Trebel. Idem tenet Iaſon in l.precibus.in xvj.co.in glo.fi. C.de impuber.confirmans eo quia idem videmus eſſe in iurepatronatus libertorum:quod non tranſit ad fideicommiſſarios, ſed remanet penes heredem.gl.in l.ſciendum.ff.de verbo. ſigni.in verbo item in lege.& in l. ſi non ſortem. §. libertus.ff.de condi.indebi.d.l.ſi patroni.ff. de bo. liber. Illud idem dicit in emphyteoſi & in feudo: quia talia iura non tranſeunt in fideicomiſſarium.Idem tenet Iaſon in proœmio feudorum. transfertur & aliis modis,de quibus dicetur in vltima parte in primo & ſecundo modo perdendi iuſpatronatus. ¶ † Vigeſimo-
34 quartò quæro an iuſpatronatus transferatur iuramento ſicut s̃. dixi de ſententia:& arguendo de vno ad aliud prout eſt bonum argumentum.l.j.ff.de iureiurando:videretur quod ſic.Sed quia tex.eſt contra in l.ſi iurauero me patronum.ff.de iurepat.in iurepa.liberti:& non efficior patro. ita etiam crederem in iſto ex quo non apparet ratio diuerſitatis vel melius primum:puto dictum quod immò transferatur iuramento ſicut etiam iuſpa. liberti. quo ad reuerentialia vt infrà xx. articulo iuriſpat. eccleſiæ eſt quidam honor vel reuerentia ex gratia debita patrono.ca.iij.eod.& s̃. dixi in j.parte in diffinitione iuriſpatronatus. Item patronus poteſt

poteſt in totum iuſpatronatus remittere ſ.proximè in ix. x. & xj. quæſtione.ergo etiam poterit deferre tale iuramentum ſuper iurepatronatus.cùm deferre iuramentum ſit alienare. Bar. in l. iuſiurand. quod ex conuentione. ff. de iureiuran. Bar. in lege. eum. §. ſi libertus.ff.de iureiuran. ¶ Reſtat videre ſecundo loco quomodo transferatur iuſpatronatus liberti: in quo breuiter inſtabo: quia in omnibus regulariter æquiparantur iuſpatronatus liberti & eccleſiæ quibuſdam exceptis quę venirent declaranda.Ideo dico quòd aliquibus caſib.transfertur. ¶†Primò transfertur iuſpa- 35
tronatus liberti remiſſione, vel conceſſione patroni, vel in vltima voluntate vel inter viuos facta: ſed duo iura apud ipſum patronum remanebunt. ſ. reuocatio in ſeruitutem propter ingratitudinem. Et honor id eſt ipſe libertus habebit in reuerentiam patronum.l. finali. C. de bonis liberto. nec tale ius transfertur in aliquem, ſed liberatur ipſe libertus à tali iure: vt ſuprà dixi in remiſſione iuriſpatronatus quę fit eccleſiæ vel compatrono. quæſtio.ix. in iſta parte: & hoc ſi fuit iuſpatronatus paternum: ſecus ſi auitum: quia in præiudicium filiorum non poſſet pater remittere.Bal. in l.j.C.de bo.liber.& glo.in d.l. fi.ponit vj. iura iuriſpatro.ipſius liberti.& vij.caſus vel modos quibus perditur tale ius:& ſic transfertur à patrono iuſpatro.alia tria addit in vj.parte articulo vj.modos quibus perdatur & ſic à patrono tranſeat quod ſequar ſequendo eãdem gl.& alios addẽdo. ¶†Secũdò perditur iuſpat.li- 36
berti ex negatiõe alimẽtorũ.l.diuus.j.in fi.ff. de iurepa.
¶†Tertiò iuramẽti adiectione ne nubat libert⁹ vel li- 37
berta.l.adigere.&.l.q cõtra l.eliſcẽtiã.ff. de iurepa.& ſi eſt cõſoci⁹ patro.tũc ĩ eũ totũ trãſit.l.cõi.ff.de bo.libertorũ.¶†Quartò.accuſatione capitis.l.eũ.ff.eo.l.niſi ex 38
neceſſi

neceſſitate fiat.l.qui cum maior. pet totam .l. in ſeruitutem. l. cum patronum. ff. de bon. liberto. Et ſi pater eſt patronus: tunc in filium tranſit diſtinguendo inter dilecta vt per gloſ. ſed & ſaluij.in. l. diui fratres. ff. de iurepa.quæ eſt multũ no.quod delictum patris non noceat filio in iurepa.libertorũ,qa ſuccedit filius vt in eo filius etiam nõ heres & poteſt ſuccedere vt heres vt in
39 reuerentia de nõ vocando in ius ſine venia. ¶†Quintò: exactione mercedis operarum ſecundum diſtinctionem poſitam in l. patronus. ff. de ope. liberto. l. ſi quam.C.de ope.libertorum.Et iſtis caſibus tranſit iuſ patronatus à patrono in pœnam patroni & alijs caſi-
40 bus in præmium liberti. ¶†Sextò quando filius non vendicat necem patroni:& ſeruus ſic:ex quo meretur libertatem abſque patronatus iure:& tunc non propriè dicitur tranſire iuſpatro.à patrono:quando adhuc non fuit acquiſitum.l.penul.j. reſponſo. ff.de iurepatr.
41 ¶†Septimò:quando patronus eum reſtituit natalibus vt d.l.fi.& ibi Bal. C.de bo. libertorum.& remiſſione.
42 vt ſupra articulo.j.¶†Octauò:Deportatione vel delegatione patroni in metallum.vel liberti.l.ſiue libertus ſiuæ patronus.ff. de iurepatro. fallit quando eſſet per principem reſtitutus: quia tunc recuperat iuſpatron.l.
43 etiã.§.ſi deportatus patronus.ff.de ope.liberto.¶†Nonò:ſi effectus ſit libertus minor centenario non in fraudem patroni, tunc perdit iuſpatronat. quo ad ſuccedendum. vt in l. ſi libertus minorem. ff. de iurepatro.
44 ¶†Decimò per conceſſionem legitimæ partis vel ſi minus relinquitur agitur ad ſupplementũ.§.ſed noſtra inſti.de ſucceſ.libert & ſimiliter niſi quo ad contra ta-
45 bulas perdit iuſpatrona.¶†Vndecimò, vltra gl.tranſfertur iuſpatrona.à patrono in filios,ſi damnetur pater crimine perduellionis. l.iura libertorum.ff.de iurepat.
l.j.§.

l.j.§.interdum.ff.de ſuis & legi.heredi.Idem. ¶†Duodecimò,in crimine læſæ maieſtatis.l.eorum.ff.ad.l.Iul. maieſta. Licet autem de iure filij amittant damnatorum vt in d.§. interdum. tamen ex æquitate eis reſeruatur.glo.in d.l.iura.& l.iij.ff. de interdictis & relegatis. ¶ †Decimotertiò,ex commixtione vt in l.ſi liberti.ff.de bonis liberto. Et hæc ex Roſre.vltra.dicta glo. ¶†Decimoquartò,ex noua manumiſſione vt in l.ſi libertus meus in ſeruitutem redactus poſtea ab alio liberatus eſt & ius cœperit eſſe libertus,præfertur mihi ad contratabulas.ff.de bo.liberto. ¶† Decimoquintò, perditur delicto liberti vel patroni.d.l.fin. C.de bo.liberto.& ibi Bald. ſiue remittat ius ſiue delinquat ſicut & iuſpatronatus eccleſiæ vt s̄. in hac parte q.xx. dixi. ¶†Decimoſextò,per ius filiationis tranſit in filios etiá ſi non ſint heredes. l. j. § ſub conditione. C. de lati.liberta.tollenda. l.filij. ff. de iurepatron.glo.penult.in l. diui fratres.ff.de iurepatrona, Panorm.in cap.cum ſæculum.de iurepatrona.in ij.colum. & in hac ſucceſſione eſt differentia inter iuſpatronatus eccleſiæ & iuſpatronatus liberti. Primum tranſit ratione ſucceſſionis: vt latius ſupra dixi in hac parte queſtione prima in fi. iij. ampliationis.& Ioan. And.in d.capitu. cùm ſæculum. Item alia differentia,quia filij patroni liberti ſuccedunt per ſtripes:ſed heredes filij patroni eccleſiaſtici ſuccedunt per capita.gloſſa.j.in clementina fina.eodē. Alias differentias poſui s̄. in v.parte tractatus. ¶†Decimoſeptimò: tranſfertur iuſpatron, liberti prælegatò vt Paulus de Caſtro conſil. clxj.ſicut & iuſpatro.eccleſiæ vt s̄.xxij.d.in hac.ix.parte.Et tale iuſpatro.liberti vel eccleſiæ poteſt pignorari.vt notatur per Bar.in l. ſi is qui. §.iura. ff. de pignoribus. ¶ † Decimooctauò perditur iuſpatronatus liberti quo ad effectum: licet remaneat

46 47 48 49 50 51 52

remaneat quo ad nomen: vt in caſu legis ſiquis tutor. ff de iurepa. vbi legatum factum tutori teſtamẽtario de ancilla manumittenda, ſi manumittatur & à tutela ſe
53 excuſat perdit iuſpa.quoad effectum. ¶ †Decimononò: tranſit iuſpatro.à patrono non ſeruante conuenſionẽ primę venditionis.ſ.vt ſi proſtitueretur, libera eſſet ſi tu vendas talem ancillam ſine tali conuentione & proſtituatur: tunc efficitur liberta primi venditoris nõ
54 alterius.l.diuus Veſpaſianus.ff.de iurepatro. ¶ † Vigeſimò: tranſit iuſpatronatus liberti ſententia non autem iuramento. caſus eſt in l.ſi iurauero me patronum eſſe. ff.de iurepa.& hoc quo ad ſuccedendum: quo autem ad non vocan. in ius ſine venia: & ad cæteras reuerentias etiam per iuramentum transfertur illud iuſpatro. tex. eſt & ibi gl.in l.adoptiuum.§.patronum.ff.de in ius vo can. De hoc latè per Bar. in l.eum qui. §. ſi libertus. ff.
55 de iureiurando. ¶ † Vigeſimoprimò: tranſfertur ius ſi petat patronus libertum patronum in ſeruitutem, & ſuccumbat: vel eum de aliquo crimine accuſet capitali calumnioſe: ſi enim iuſtè vel ex neceſſitate: tunc non amitteretur iuſpatr. vt iſta probantur in l.qui in ſeruitutem.l.qui cum maior.in ſi.cum duobus ſequen. ff.de
56 bo. liberto.& ꝫ.proximè dixi. ¶ † Vigeſimoſecundò. perditur iuſpatro.reuocatione in ſeruitutem iuſta: puta propter ingratitudinem liberti. De qua habetur in c.liberti.cum c.ſequen.xij. q.ij.vbi ſiue cõtra Epiſcopum ſiue contra eccleſiam committat ingratitudinem maximam reuocatur in ſeruitutem. §. illud.aut. vt liberti decetero.col.vj.licet etiam olim pro leui offenſa in ſeruitutem reuocari potuerit vt in l.ij.cum ſeq.C.de libe. & eorum. liberis.& tunc reuocans non appellabitur
57 patronus ſed dominus vt antea. ¶ † Vigeſimotertiò: tranſfertur iuſpatronatus liberti confiſcatione facta de

de patrono in fiſcum in his, ſcilicet quæ poſſunt ad heredes extraneos tranſire, ſecus in aliis quæ ad heredes extraneos non tranſeunt, vt ſucceſſio in bonis liberti vel poſſeſſio contra teſtamentum liberti de quo latè per Bald. in l. j. C. de bonis libertorum.

¶ Decima pars. Quomodo pluribus competat iuſpatro.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus quomodo pluribus inſolidum vel ſingulis competere dicatur.*

2 *Iuſpatronatus pluribus acquiritur fundantibus.*

3 *Iuſpatronatus eccleſiæ ſui natura apud plures poteſt eſſe.*

IN hac parte nõ inſtandum puto, † cùm ſatis ex ſuperioribus partibus conſtare poſſit tale iuſpatron. eccleſiæ pluribus inſolidum acquiri poſſe, ſiue reficientibus: vel dotantibus etiam ex inæqualibus partibus, vt s. latè in iij. parte, in xvj. q. & in aliis pluribus: licet eccleſia magis danti magis faueat. † Sic etiam pluribus fundantibus inſolidum acquiritur, vel dotantibus, dummodò integrè fundent, vel ſufficienter dotent, alias autem non dotans ſufficienter deberet exercitio iuriſpatronatus carere vt ibi. Ad idem dixi de fundatione à pluribus inæqualiter facta. quæſt. iiij. in iij. parte, cauſa prima acquirendi iuſpatronatus ſicut etiam de pluribus heredibus dicitur: qui etiam dato quòd patrono inæqualiter ſuccedant, nihilominus inſolidum ſuccedunt in iurepatronatus quo ad omnes effectus iuriſpatronatus: præterquam quo ad ſacerdotis præſentationem: quia illa eſt inſeparabilis, ideo illa ab omnibus fieri deberet ſimul, niſi quando plures heredes vni compatrono ſucceſſiſſent: quia illi

illi omnes repræſentabunt vnam perſonam,in cuius lo cům ſucceſſerint:vt per gloſ.magnam in clemen. plu-
3 res.de iurepatronatus. †Idem dixi quòd iuſpatronatus eccleſiæ ſui natura poteſt eſſe apud plures inſolidum: ſecus in alio iurepatronatus libertorum:quia apud plu res reſpectu diuerſarum partium eſſe poteſt.vt ſ.queſt vj.in v.parte.Et hæc procedunt quando iuſpatronatus competit pluribus,vt ſingulis:ſi autem pluribus vt vni uerſis: tunc non competit inſolidum ſingulis: ſed toti vniuerſitati vel corpori:vt ſ.dixi in vj.parte,in iiij.articulo.q.v.& ſequen.& in ix.parte.q.j.

¶ Vndecima pars. Quomodo iuſpatronatus exerceatur.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus eccleſiæ quomodo exerceatur.*
2 *Iuſpatronatus liberti quomodo debeat exerceri.*

IN hac quoque parte non multum inſtandum puto:eo quia omnes effectus occurrentes iuriſpatronatus eccleſiæ & liberto-
1 rum tetigi ſ. in vj. parte. † Et etiam quomodo illud competat & exerceatur per octuaginta ſeptem q.diuiſas in vj.articulos. ¶In primo dixi de honore reuerentiali debito patrono, & de honore præſentandi per vj.q. ¶ In ſecundo de remediis quæ dantur contra nō ordinantem præſentatum per iiij. quęſt. ¶In tertio de accumulatione quæ fit per patronum in præſentando: & quomodo eius præſentatio x. modis ſpernatur,& de quibus fiat præſentatio:infra quod tēpus,ad quos deuoluatur,& an in præſentatione ſint omnes vocandi patroni per xlv.q. ¶In quarto quomodo afferat commodum pecuniarium iuſpatron. ¶In quinto

quinto de onere quod competit exercendo iuſpat.per v.q.¶†In ſexto quomodo exerceat iuſp.liberti patronus actiuè & paſsiuè in ſuccedendo:in non ſuccedẽdo: in faciendo, & non faciendo. In imponendo operas: quomodo alatur reuocando in ſeruitutem: quomodo alat libertũ & defendat per ix.articulos vel verſiculos. Quod autem vario modo exerceatur à laico patrono: quia ĩ.iiij.menſes debet præſentare, & poteſt variare ſuam præſentationem accumulando: alio modo à patrono eccleſiaſtico : quia ĩ.vj.menſes præſentat & variare non poteſt : nequaquam neceſſariũ eſſe hoc reaſſumere:exiſtimo. Cũ de patrono laico dixerim ſ.parte.vj.art.iij.q. xj. illius partis aſſignando rationem diuerſitatis de vtroque caſu vt ibi latè dixi illam concluſionem reſtringendam : & latiùs ĩ.dicam in xiij.parte: in qua ponam recolligendo differentias inter patronos laicos, & eccleſiaſticos eiuſdem generis iuſpa. libertorum exercetur:vt in vj.parte ſ.dixi art.fi.

¶ Duodecima pars, Quid agendum ſi patroni ſint in exercitio iuriſp.differentes.

SVMMARIVM.

1 *Patrono ſeniori cæteris paribus in quibus deferatur.*

2 *Præſentatus dignior à minori parte præfertur indigno à parte maiori præſentato.*

3 *Præſentati ſi per omnia pares fuerint,quid agere debet Epiſcopus.*

4 *Præſentandi tempore durante diſcordia tranſeunte : ad Epiſcopum ius deuoluetur præſentandi.*

HÆC autem pars intelligitur quando iam eſt eis acquiſitum iuſpat.ita quod poſſunt dici patroni.Et multum dependet à vj.parte præſertim à v.q.illias.†in qua declaraui 1
ſi plures ſint compatroni , quibus debetur honor procedendi,ſedẽdi altiùs,& ſimiles, vt ſeniori cæteris pa-

Aaa ribus

tribus complaceatur quantum ad honores, qui ſimul omnibus præſtantur:quantum verò ad alios qui ſeparatim præſtantur, non eſt differentia: quia æqualiter præſtari debent.Si autem eſſent differentes in præſentando:puto quia vnus præſentaret indignum ſcienter: alius dignum: tunc putarem præſentationem digni confirmandam ab Epiſcopo:cùm Epiſcopus quā præſentationem dignam voluerit approbare poſſet.cap. quod autem.de iurepatro. Et ſcienter indignum præſentans priuatur iure præſentandi, vt dixi in x.q. ſ.in
2 vj.parte. † Imò etiam ſi à minori parte patronorum præſentatus eſſet dignior præfertur præſentato indigno à maiori parte,vt eadem parte.q.xij.per cap.licet. cum gl.qui præſtantior.viij.q.j.& in c.illud.ea.cauſa.
3 & clariùs in q.xxvij. †Si verò præſentati ſint in omnibus æquales,expectat Epiſcopus per quatuor menſes, an patroni velint concordare vel non.Si concordant: bene quidem:quia præſentatū inſtituet.Si verò diſcordant:tunc poteſt Epiſcopus gratificari cui vult.vt ſ. dixi in vj.parte.q.xiij.ij.verſi.vbi apparet quòd etiam totaliter poteſt ſperni talis præſentatio quando non concordant,& ſine ſcandalo non poteſt aliquem illo-
4 rum præſentatorum ordinare, vt & in verſ.ibi ſeq.†Si labatur tempus præſentandi durante diſcordia, tunc deuoluitur ius præſentandi ad Epiſcopum: vt ſ.xxiij. q.in vj.parte.In aliis verò quæ competunt patronis vel reſpicientia commodum pecuniarium: ex quo competit cuilibet particulariter: vt ſ.dixi in vj.pte.art.iiij. non credo quòd poſſet eſſe differētia inter eos.ex quo quilibet pōt acceptare,vel repudiare. In his verò quæ ſpectāt ſimul pluribus & tendunt ad onus patronorū, credo ꝙ ſimul compelli poſſint:ſicut quilibet ſolus tenetur ad illud onus:puta defendēdi eccleſiā prouidēdi, & con

& conſulendi. Et ſi in defendendo eccleſiã, vel conſulendo eſſet differentia inter patronos: tũc putarem illius votũ & conſiliũ ſemper obſeruandũ qui magis ecclesiæ faueret: cùm in dubio ſit religioni fauẽdum. l. ſunt perſonæ. ff. de reli. & ſump. fu. ca. ad audie. de homicidio. cle. exiui. de ver. ſig. ca. iuuenis. de ſpon. Itẽ q̃a nec patro. nec eorũ heredibus, licet aliquã rapinã cõmittere: nec fraudẽ in rebus eccleſiæ ingerere: nõ violentiam quãcunque præſumere; ſed ſolum debent ſalutarem ſolicitudinẽ circa eccleſiã adhibere: quod nullam operatio nocens noxam attingat: aut multam, vel aliquam partem ſalutaris mercedis aſſumat: vt dicitur in ca. filiis. xvj. q. vij. In aliis etiam facile erit notare: ſi dabitur differentia in exercitio, vt ſemper attẽdamus vtilitatem eccleſiæ.

¶ Decimaterria pars. Quæ differentia ſit inter patronos ſeculares, & eccleſiaſticos libertorũ & inter alios.

SVMMARIVM.

1 *Patronus eccleſiaſticus ſex menſes: laicus verò quatuor tantum habet ad præſentandum.*
2 *Patrono eccleſiaſtico de fructibus reſpondetur: laico autem non itẽ.*
3 *Patronus eccleſiaſticus in præſentando variare nequit: laicus verò ſic.*
4 *Variatio in homine leuitatis eſt indicium.*
5 *Sacerdotis verba aut ſacra ſunt: aut ſacrilega.*
6 Conſilium mutare ſapientis eſt.
7 *Patronus eccleſiaſticus eccleſiæ prouidet vacanti: laicus verò eam ſolum tueri poteſt.*
8 *Patronus eccleſiaſticus in quibus à laico differat. & nu. ſeq.*
12 *Præſentans in quo, quibus differat ab electore, & præſentatio ab electione: & in præſentatis ab electo. & nu. ſeq.*
19 *Patronus eccleſiaſticus in quo differat à laico: & iuſpatronatus eccleſiaſticorum ab eo quod eſt laicorum. & nu. ſeq.*
23 *Iuſpatronatus eccleſiæ, vel laici in quibus differt à iurepatronatui liberti. & nu. ſeq.*

1 PRIMA igitur differentia eſt in præſentatione. † Nam patronus eccleſiaſticus præſentat infra ſex menſes: laicus infra quatuor. c. vnico. eo. lib. vj. imò etiam ſi eccleſiaſticus patronus ſucceſſiſſet laico adhuc haberet vj. menſes: vt ibi gl. rationem diuerſitatis dixi ſ. in xx. q. in vj. parte: quia clerici debẽt eſſe maturiores: ideo datur illud longius tempus vt maturè poſſint præſentare: quia eis non datur variatio: vt j. dicam in iij. differentia & ibi latius dicam. Panor. in
2 c. ex literis. in iij. no. eo. ¶ † Secunda differẽtia eſt quod patrono eccleſiaſtico reſpondetur de fructibus temporalibus: ſecus in patrono laico: cui de tẽporalibus non reſpondetur per beneficiatum. Iſtam differentiam no. Panormit. in d. cap. ex literis. eod. in iij. not. per not. in capitulo cum & plantare. extra de priuileg. & ibi dixit, quòd non de ſingulis piſcibus & carnibus deberẽt reddere rationem ipſi beneficiati. ſed ſolum de eo quod ad humanum victum ſpectat. in cap. in Lateranenſi. de præbend. De tali differentia aliquid dixi ſ. in xj. q. vj. partis. quod patronus eccleſiaſticus aliquid põt per-
3 cipere: vt & loca pia: laicus non. ¶ † Tertia differentia: patronus eccleſiaſticus non variat poſt electionem alium præſentando: etiam ſi à principio indignũ præſentauerit: laicus vero poteſt præſentare accumulãdo: vt per Zab. in cle. vnica. in xiij. q. e. Inn. in c. prępoſuit. de filiis preſby. Pan. in c. quod aũt. in ij. no. eo. quòd limitat ſi accumulat: aliàs non poteſt recedere totaliter à primo præſentato. Io. An. in regula in re cõmuni. de reg. iur. & in c. quod aũt. e. De hac accumulatione ſimiliter dixi in x. q. vj. partis. & in ſequẽti in qua aſſignaui rationẽ diuerſitatis: quia clerici debent eſſe maturiores laicis: ideo non poſſunt variare cum variatio leuitatem

tatem quandam inducat. Archi. in c. ne captans. de cõceſ. præben. l. generaliter. C. de non nume. pecu. cleme. vnica. de renuncia. regula quod ſemel. de regu. iur. in vj. † Et verbum ſacerdotis debet eſſe aut ſacrum aut 5
ſacrilegium: vt inquit ſanctus Bernardus. c. pſalmiſta. xxiij. diſt. quæ procedunt de labiis meis non faciam irrita. pſal. lxxxviij. Iſtã differentiã extẽde & reſtringe: vt ſ. in d. xj. q. ſiue ſit facta pręſentatio de digno ſiue de indigno à principio. Hoſtiẽ. dicit plus clericum peccare uariando quam laicum. eo. tit. §. in quibus. verſi. eccleſiaſticus autem. Contra iſtam differentiam videtur facere dicta clemen. vnica. de renun. quę etiam prohibet laicos variare: & dicta regula quod ſemel. de reg. iur. d. l. generaliter. vbi nõ debet quis contrauenire illi quod ſemel confeſſus eſt. Solutio. regulariter fateor variatiõ nẽ eſſe improbandam per ſupradicta: ſed multotiens eſſe permittendam ex cauſis rationabilibus: vt in d. l. generaliter. xiij. caſus accumulaui in quibus poteſt quis venire contra factum proprium & propriam con feſſionem. Item ſequeretur abſurdũ ſi denegaretur patrono variatio, qui forte ignoranter indignũ prę ſentaſſet: quo cognito iam dignum præſentare vellet: ſi non poſſet variare eccleſia malè prouiſa remaneret per ipſum patronum: quod eſſe non debet. c. filiis. xvj. q. vij. † Pro hac ſolutione facit quod dici ſolet ſapien 6
tis eſſe mutare conſilium in melius: vt not. in l. nonnũquam. ff. de colla. bo. aut. vt fratrum filij. in princi. gloſſ. in c. qualiter. j. de accuſa. Specu. in titu. de excep. §. viſo: col. xj. Et ſapientis eſt reuocare quod quis male loquutus eſt ſecũdũ Auguſti. c. magnæ. xxij. q. iiij. ¶ † Quar 7.
ta differentia eſt: patronus eccleſiaſticus prouidet vacantem eccleſiam: laicus non: qui ſolidum habet defenſionem: hanc differentiam poſuit glo. quam Panor.

ibi dicit ſe alibi neſcire meliorem in c.cùm vos.in verbo œconomos.in fi.de of.ord. pro qua allegat ca.fi.de offi.ordi.lib.vj.gl.in cle.j.de ſup.negli.prǽla.fatetur patronum etiam laicum poſſe œconomum ponere.argumento regulæ qui per alium.de reg. iur.in vj.latiùs & clariùs.Panor.in ca.de monachis.in princi.iij.col.ſ.de præb.per c.bonæ.de appella. vbi latiùs dicit ſe dixiſſe,
8 vt per eum. ¶† Quinta differentia:patronus eccleſiaſticus ſcienter indignũ præſentando priuatur iure pręſentandi: laicus non: ſecundum gl.in c.cùm vos.de of. ordi.Et ibi Io.An.& Pano.in ij.col.de hac.q.me ad la-
9 tiùs not.ſ.in vj.parte.q.x.remitto. ¶†Sexta differẽtia eſt,quòd patrono laico inuito põt rector eccleſiæ præſentare intitulandum ad ſuam eccleſiam. ſecus in patrono eccleſiaſtico.gloſ.vnica in c.pen.eo. Aliqualiter etiam tetigi ſ.in vj.parte q.xliij.licet de hac differentia contra hoc tenuiſſę videatur Io.And.in d.cap.cùm
10 vos.de offi.ordi. ¶†Septima differentia eſt,quòd præſentatio facta per perſonã eccleſiaſticam habetur pro electione:per laicum non.Inno.in c.cum autem.de iu tepa.in fi.quod ſequitur ibi Hoſt.& Io.And.inducendo ad practicam quòd ſi priore præſentatione non caſ
11 ſata attentetur. ¶† Secunda reprobanda eſt.ita ſequitur ibi Panormit.in iij.not. Vnde non poteſt talis patronus eccleſiaſticus variare ſuam primam præſentationem : vt ſuprà in tertia differentia. Et hoc quando habet iuſpatronat.iure eccleſiæ:ſecus ſi iure patrimonij laici haberet.panomit.in d.iij.nota. ¶Ex hac differentia ſequuntur differentiæ quæ ſunt inter præſen-
12 tationem. ¶† Secunda præſentatio poteſt fieri alternatiuè.Electio non.gloſſ.antepenultima in clementi.
13 fin.eodem.& ſuprà dixi in vj.parte.quęſt.xlvj. ¶†Tertia præſentatio innititur gratiæ. vt capit.iij. & ibi latè Panor.

Panor.ȷ̄.eo. Electio vero innititur iuri communi: vt latè in rubri.de poſtula.prælato.per Panor. ¶ † Quarta per electionem initiatur matrimonium: per præſentationem non. Sed offertur initiandum per inſtituentem vt in eadem rubr.glo.iij.in c. vnico.de poſtulatione.in vj.Et de pluribus differentiis inter præſentare.Poſtulare.Eligere.Inſtituere.Et inueſtire.ſ̄.dixi in vj.parte;quæſtione.xlvij. ¶ † Quinta:itē elector plus iuris habet quàm præſentans: & plus iuris acquiritur electo quam præſentato:latè per Panor.in c.quoniam. ver.hæc adducunt.extra eo.de iurepatrona. ¶ † Sexta: patrono impedito præſentare per litem currit tēpus: ſecus in eligente:vt ibi per eum,qui aſſignat rationem diuerſitatis. ¶ † Septima:patronus præſentans poteſt eſſe quilibet. i. ſiue maſculus ſiue fœmina poteſt præſentare ca. ex literis. extra eod. ſed electio non. vt latè Hoſti in tit.de elec.§.quis poſſet per totum. ¶ † Octaua:præſentans dicitur inſtitui:electus confirmari. Panor.in c.nobis in v.no.eo.de iurepatr. ¶ † Octaua differentia: magis eccleſiæ ſubiectus eſt patronus eccleſiaſticus quam laicus:quòd ex eo probatur. Nam poteſt legatus de latere conferre eccleſiam ſpectantē ad patronum eccleſiaſticum: ſecus in eccleſia ad patronum laicum ſpectante:quia non poteſt tunc talis legatus vel prælatus talem eccleſiam conferre vel ſibi reſeruare vt no.in c.cùm dilectus. eodē. & Hoſtien. in §. in quibus.verſi.ſubiectio.eo. ¶ † Nona differentia: patronatus eccleſiæ acquiritur à quocunque fundatore vel dotante: de quibus ſ̄. dixi in iij. parte in omnibus cauſis acquirendi iuſpatronatus. ſed non tamen ex omni beneficio eccleſiæ præſtito:talis enim dicitur benefactor eccleſiæ ſed non patronus: vt latè per Panor. in capi.iij.in penulti.colū.verſi.& aduerte. eod.De hoc

14 15 16 17 18 19 20

tamen diſtinxi latiùs s̄.in iij.parte in ij. cauſa acquirē-
di iuſpat.in iiij. quæſt.ad quā me remitto.Patronus ve-
rò libertorū ex ſola manumiſſione procedit, licet poſ-
ſet ex aliis pluribsu cauſis iam verè cauſatū vel fictè in
aliū trāſire vt s̄.in iij. pte. in vj. cauſa acquirēdi iuſpat.
21 ¶ †Decima differētia:quia iuſpa.eccleſiaſticorū nō eſt
tā pingue & forte ſicut iuſpa.laicorū, & hoc ex effectu
colligere licet vt s̄. dixi ꝙ nō licet eccleſiaſtico patro-
no variare poſt pręſentationem:quia talis præſentatio
confert ius:& habet vim electionis,ſecus in pręſenta-
tione patroni laici:vt s̄.in iij.& clariùs in vij.differen-
tia iuriſpatronatus laici & eccleſiaſtici. de hac differē
tia eſt gloſſ.penul.in c.cum autem. & ibi Panorm. qui
dicit dignius ius eſſe eccleſiaſticorū quā laicorum:quia
cœtus ſpiritualis firmior eſt. Et firmiora debent eſſe
ſpiritalia ſecularibus.c.ij.de traſla. præla.cle. cum illu-
22 ſio de renun.c. pſalmiſta.xxiij.diſtin. ¶ † Vndecima
differentia iuſpatronatus eccleſiæ vel patroni laici ti-
tulo ſingulari non transfertur excepto donationis ti-
tulo:vt s̄. dixi in ix.parte quæſt.ij.& ſeq.ſecus in iure-
patronat.liberti. de primo habetur in c.de iure.eod. &
ibi gloſſ.aſſignat rationem : quia res ſacra non poteſt
æſtimari:vt in l.ſacra loca.in fi.ff. de rerum diuiſio. Ius
autem patro.liberti. poteſt alio titulo ſingulari tranſ-
ferri:vt Pau.de Caſtro conſilio clxj.col.v. ſi per præle-
gatum:quòd tamen dictum non reperi:licet adhuc ta-
le ius liberti non veniat in æſtimationem bonorū:nec
aliquam recipiat æſtimationē.l. ſi patroni. ff. ad Tre-
bellia.l.planè.ij.de leg.j.in fi.vbi gl.manumittere. not.
non eſſe locupletiorem qui manumittit : licet acqui-
rat iuſpatrona. Hāc dfferentiam videtur comprobare
totus titulus ff. de aſſignan.liber.& preſertim lex j. §.
aſſignare.& l.aſſignare.ff.eo.vbi dicitur quòd aſſigna-
re non

re non eſt neque legare neque fideicõmittere: ſed medium tenet. Et ibi aſſignatur ſine alicuius licentia: non ſic eſt in iurepatron. eccleſiæ de quo s̃. in ix. parte. q. ij. cum ſeq. ¶ † Duodecima differentia iuſpatro. eccleſię vel laici patroni poteſt quo ad effectus ſuos diuidi: puta vt patroni alternis vicibus præſentent: vel vt vnus in vna eccleſia: alius in alia præſentet. not. in cle. ij. in textu. & gloſſ. liberè. eo. Secus in iurepat. liberti: quia tale ius nõ recipit aliquã diuiſionẽ. l. quædã. in fi. ff. fami. herciſcũ. l. iij. ff. de ali. lega. l. fi. ff. de iurepat. Nec habet ob. tex. In c. j. extra eo. vbi dicitur eccleſiã non poſſe diuidi inter patronos: quia dico procedere in ipſo iure. ſecus quo ad effectus iuris. Idem videmus de iuriſdictione quæ eſt apud plures inſolidum: tamen exercitiũ eſt apud ſingulos pro parte. ca. prudentiam. in priñ. de offi. delega. rationem diuerſitatis videtur ponere glo. in clement. ij. §. & vt facilius. in verbo liberè. quia illa diuiſio fit ad tollendum diſcordiam patronorum: & ad maiorem eccleſiæ prouiſionem, quę prouiſio non procedit in iurepat. libertorum: cùm ſit indiuiſibile: & ex hoc infert ibi glo. quòd fortius eſt iuſpatr. liberto. quam iuſpatro. eccleſiæ: quia primum non poteſt tolli per aliquam remiſſionem, aliud ſic. ex hoc habetur ¶ † Decimatertia differentia: quòd iuſpatrona. libertorũ non poteſt aliqua remiſſione tolli quin ſemper cogatur præſtare reuerentiam: & ſemper præſtat autoritatem reuocandi in ſeruitutem: vt in l. ſi quis in poſterum. C. de bonis liber. ver. reuerentia. nota. in gl. ij. in c. cùm venerabilis. de cenſi. Iſtud autem iuſpatro. eccleſiæ ſic: vt in c. illud. eo. c. j. lib. vj. de hoc latiùs s̃. dixi in ix. parte enumerando xxiiij. modos, quibus illud transfertur iuſpatronatus eccleſiæ. & xxiiij. alios quibus transfertur iuſpatronat. liber. licet aliquid ſemper

23

24

remaneat apud verum patronum niſi quando reſtitui
25 tur natalibus. ¶ † Decimaquarta differentia : iuſpatr:
liberti tranſit in ſuos etiam non heredes.l.filij. ff.de iu
repatro. ſecus in iurepatro. eccleſiæ. vt no.Inno. in c.
cùm ſeculum.eo latiùs no.in ca.filiis:xvj.quæſt. vij. Ad
quos heredes tranſeat iuſpa.liberti.vide in l.fabrilis.ff.
de ope.liber.latiùs perZaba.in clemen.iij.in prin.in vj.
q.eod.in quibus locis dicitur tranſire ad heredes etiá
extraneos iuſpatronatus: quòd in operibus fabrilibus
conſiſtit ſecus ſi in officialibus.vt eſt gl.in d.l.fabriles.
26 ¶ † Decimaquinta differentia ponitur inter iuſpatro.
liberti & eccleſię:quia ſi recedens non reuerteretur ad
eccleſiam vt igratus reuocatur in ſeruitutem : ſecus in
liberto laici.gl.in capi.liberti.j.xij.quæſt.ij.

¶ Decimaquarta pars. Quomodo iuſpatronatus finiatur.

SVMMARIVM.

1 *Generatio vnius alterius eſt corruptio.*
2 *Iuſpatronatus finitur ſi eccleſia in collegiatam vertatur.*
3 *Iuſpatronatus finitur ſi eccleſia vna cum altera vniatur.*
4 *Perditum quid dicatur.*
5 *Iuſpatronatus omnium confiſcatione bonorum finitur.*
6 *Iuſpatronatus auſu in prælatum temerario perditur.*
7 *Iuſpatronatus perditur ſi patronus hæreticus efficiatur.*
8 *Iuſpatronatus ob quas cauſas perdatur.& nu.ſeq.*
11 *Patronus liberti multis modis iuſpatronatus perdere poteſt. & nu. ſeq.*

HÆC decimaquarta pars magnam habet dependentiam à ix. parte in qua pluribus modis fuit declaratum tranſire iuſpatr. de vno ad alterum. & per conſequens in eo
finiri a quo tranſit:cũ alteri per tranſitum ab altero fi-
1 niatur: neceſſe eſt quòd in alterũ incipiat. † Cùm ge-
nera

neratio vnius ſit alterius corruptio: vt videmus in vſu capione acquiri dominium alterius negligentia. inſti. de vſuca. in prin. prętermiſſis igitur xxiiij. & caſibus de quibus ibi in ix. parte dixi trãſferri iuſpat. eccleſiæ de vno ad aliũ. & xxiiij. quibus iuſpatro. liber. Reſtat videre quibus etiã aliis modis iuſpat. finiatur abſque trãſlatione. ¶ † Primo modo poteſt finiri iuſpat. quo ad effectum præſentãdi ſine aliqua culpa: vt quãdo patitur eccleſiã in qua patro. eſt verti in eccleſiã collegiatã abſque ſui iuris reſeruatione: vt per glo. no. in c. nobis. in ver. capella. eo. & ibi Pano. no. ¶ † Secundò finitur in 3 patrono qui patitur eccleſiã ſui patronatus alteri eccleſiæ vel loco vniri ſine aliqua cõtradictione: de qua dixit Vincẽ. & ſequitur Io. And. in c. ij. de relig. do. Spe. eo. tit. in fi. Sed iſtis duobus caſibus nõ ꝓpriè dicicitur perdi. iuſpat. ſed trãſferri. † perditum enim dicitur illud 4 quod deſinit eſſe in rerum natura. Idẽ & quando dicimus rem interitam. l. deperditam. ff. de peritio. here. In iſtis autẽ duobus transferendi modis, an liceat patrono inuito talis tranſlatio. latiùs poſuit Pano. poſt gl. in d. c. nobis. Archi. in c. monaſterium. xvj. q. vij. vbi appellat iuſpatrona. non dominium, ſed ſeruitij ſolicitudinẽ. ¶ † Tertio modo finitur ex cõfiſcatione vniuer 5 ſitatis bonorũ iuſpat. etiã ſi cõfiſcatio fiat à iudice laico, dummodo vniuerſaliter fiat: aliàs ſi ſpecialiter nominaretur iuſpatronatus vel ſi nil aliud haberet qui deliquit non confiſcaretur: quia ex titulo ſingulari iudex laicus non poſſet aliquem laicum priuare patronum: vt Panormi. in cap. cum laici. eodem. per gloſſ. j. in capite filiis. xvj. quæſtione vij. Idem tenet Panorm. in c. nobis. in j. no. eo. & in c. quanto. de iudi. in penultima colum. verſi. & ſecundum hanc diſt. de hac q. latiùs dixi ſ. in ix. parte in xx. q. vbi tenui patrẽ

& omnes

dic vt ibi. ¶†Sextò finitur iuſpa.in perſona patroni & 8
heredum remiſſione & ceſſione facta per ipſum patro
num.De qua ſatis ſ.dixi.q.ix.parte in ix. ¶ † Septimò 9
perditur iuſpa. perdita eccleſia in qua fuit:puta diruta:
nã ſi alius eam reficiat ille dicitur fieri patronus vt ſ.
dixi in iij.parte in j.cauſa acquirendi iuſpatron.in xvj.
q.Idem etiam putarem in perditione dotis: vt eodem
modo perdatur iuſpa,illius qui dedit dotem ſicut &
perditione ædificij à ceſſante cauſa vulgata .l. adigere.
ff.de iurepatro.¶†Octauo modo puto perdi iuſpatro. 10
per ſententiam, ſiquis fuerit pronunciatus non habere
iuſpatro.tunc ex tali ſententia orietur ius, ſcilicet illũ
non eſſe patronum : ſicut pro alio oritur ius affirmati-
uum.de qua q.latius dixi ſ.in parte ix.q.xvj.¶†Nonò: 11
perditur iuſpatro.liberti multis modis : vt per Rofre.
in ſuis libellis quos ſ. etiam retuli in iij. parte in vj.
cauſa acquirendi iuſpatron. verſic.nunc autem dicen-
dum reſtat. vbi plurimis modis dixi aliquem fieri li-
berum ſine patrono : ſed ibi non perditur iuſpatron.
ſed à princip. non naſcitur : quia ipſo iure à lege fiunt
liberi:vt ibi quatuor retuli caſus, ¶ †Primò : perditur 12
iuſpatron.liberti.Si abundans patronus denegaret ali-
menta inopi liberto.l.diuus Claudius. ff.de iurepatro.
¶†Secũdò,quãdo cogit libertos vel libertas iurare de 13
nõ nubendo,quæ alias poſſent nubere,alias ſecus cùm
mirabilis etiam ſit partus quinquagenarius.l.ſi maior.
C.de legi.hered.arg.l.ædiles.§.iumentorum.ff.de ædil.
edict.l.habentur hæc in l.adigere. & l. quod contra.ff.
de iurepatron. ¶ † T rtiò,perdit patronus ius liberti 14
deportatione eo non reſtituto.l.etiam.§. ſi deportatus
à contrario. ff.de bo.liber.Idem in deportatione ipſius
liberti. ¶†Quartò, condemnatione perduellionis ſi- 15
ue patronus vel libertus condemnatus fuerit,licet non
auferan

auferantur talia iura à liberis eorum.l.iura libertorum. ff.de iurepatro.de æquitate:ſecus de rigore. l.iij. ff.de
16 interdic.& relega. ¶ †Quintò,vendicatione necis defuncti & occiſi patroni.quam filius non fecit.Nam ſeruus qui mortem domini vendicat efficitur liber. filio patroni talem vindictam obmittere: nec pro filio patroni habetur.l.pœnam. ff. de iurepat.ſed ibi non perditur:quia nunquam ipſe filius patroni fuit.l.j.C.quib.
17 ex cau.ſerui pro premio liber.accipiunt. ¶†Sextò:ſi liberti conſortium cum ancillis contraxerint Imperatoris patronis conniuentibus: ideſt conſentientibus perdunt patroni iuſpatronatus.l. ſi liberti. C.de bo. liber.
18 ¶†Septimò remiſſione facta per ipſum patronum liberto Nam iurapatronatus extinguuntur quo ad ſucceſſionem,non quo ad reuerentiam.l.filius.C. de bo.liberto.& ibi glo.no.que etiam ponit alios modos qui-
19 bus perdatur iuſpatronatus. ¶†Octauò perditur iuſpatronatus liberti,ſi patronus exigat mercedem pro operis futuris.l.ſi quam.C de ope.liber.l.fi.C.de bo. poſſeſ.
20 cõtratabu. liberti. ¶†Nonò:per reſtitutionẽ natalium perditur omne iuſpa.liberti & remanet libertus: acſi ingenuus fuiſſet natus. d. l. fi. C. de bonis libertorum.
21 ¶†Decimò:quando fecit ſe minorem centenario abſque fraude.l. ſi libertus minorem.ff.de iurepatronatus.
22 ¶†Vndecimo: per ſucceſſionem debitæ patris quam facit patronus in bonis liberti perdit patronus iuſpatronatus quo ad ſuccedendum,ſed non quo ad alia: vt & ĩ.in proximo ver.facit.§.ſed noſtra. inſtitu. de ſuc-
23 ceſſione liberto. ¶†Duodecimò.accuſatione criminis capitalis liberti.l.eum. ff. de iurepatro. vbi excluditur à ſucceſſione bonorum liberti patronus qui accuſauit dum modo non in caſu permiſſo vt in crimine leſę maieſtatis in quo eſt omnium æqua conditio accuſandi.l. nullus

nullus.C.ad.l.Iul.maie. ¶†Decimotertiò:perditur re- 24
uocatione in ſeruitutẽ ſine cauſa:ſi in illa perſeuerauerit vſque ad ſententiam.l.qui cum maiorũ.ff.de bo.liberto.l.quęritur.eo.l.qui in ſeruitutem.l.in ſeruitutem eo. multis etiam modis aliis ab vno perditur & alteri queritur vtrunque iuſpatronatus:de quibus in d.ix.parte & aliis variis caſibus:vt per docto.cuilibet forte occurrere poterit:quem rogo ne manum ſubtrahat à correctione vel ampliatione huius tractatus: cui finem imponens gratias habeo altiſſimo omnipotẽti,qui me ſumma clementia ac largitate ad opus tantillũ inſtruxit.in quo ſi quis optata inuenerit gratias deo habeat. Si minus occupato ingenio aliis curis veniam conceſſurum ſpero. Laus deo.

¶Explicit Tractatus Iuriſpatronatus per me Paulum de Citadinis I.V. doctorem Mediolanenſem,iuris ciuilis ordinarium in Friburgenſi vniuerſitate Briſcaudiæ compoſitus. Anno.1503.in feſto Vndecim mlium virginum martyrum.

D. IO. NICOLAI DELPHINATIS IN LIBRVN DE IVRE PATRONATVS.

PRAEFATIO.

IN hoc noſtro lib. quē in duos libellos diuiſū eſſe volumus, de Iurepatronatus, deque omnibus ad illū ſpectantibus, quàm breuiſsimè, tum vtiliſsimè agimus. Primo enim libello ponimus quid ſit ius, & quotuplex, tum quid ius patronatus, vnde dicatur, quonāmodo, per quos & coram quibus conſtituatur: atque interim penſionum materiam, vt maximè ſcitu dignam, explicamus. Secundo autem libello iuriſpatronatus vtilitas, quænam ſit, & qualis, & quidnam agendum patrono incumbat, dicimus: & eo, quod incumbit, non agēte, nunquid iurepatronatu priuari poſsit, quærimus, ac determinamus. Nouiſsimo loco beneficiorum permutationes compendioſè ſubiungimus: atque ita, vt etſi quàm breuiſsimè, nihil tamen videatur omiſſum. Dignitates enim, perſonatus, officia, beneficia, tum ſimplicia, tum duplicia, quænā ſint elucidamus: omniaque ſuperis ita nobis aſpirantibus, quærendo,

D. IOANNIS NICOLAI Delphinatis, Auenionenſis Eccleſiæ Canonici, iuriſpatronatus, penſionum, ac permutationum liber primus.

* *
*

ARGVMENTVM.

Ius quid ſit, & quotulex: in multas enim ſpecies, tanquam partes diſtributum eſſe conſtat.

ERGO ius eſt † ars boni, & 1
æqui. l.j.de iuſti.& iur.ff.& generaliter
capitur ius, pro eo quod
iubetur à Deo.natura, conſuetudine,
vel lege generali, vel ſpecia
li, vt ſtatuto:& procedit, dum dicitur
eſt ars, &c.intelligendo pro
ſcientia iuris, prout dicitur eſſe in mente hominis habentis
noticiam diuinæ,& humanæ legis,& † effectus 2
iuſtitiæ. qui eſt reddere vnicuique, quod ſuum eſt. &
dicitur à iuſtitia. quidam tamen à iuſſu per apocopem
ducunt.nihil enim aliud eſt ius, (vt dictum eſt) quàm
quod vel Deus, vel natura, vel gens, aut populus, aut
ciuitas, vel conſuetudo iubet:quod iuriſconſulti diffinitioni
nõ refragatur, dum Celſus ait, eſt ars boni,&
æqui.l.prima.in princ.de iuſti. & iur.ff.Et facit hoc ad
quæſtionem. in contractibus enim apponi ſolet, Titius,&c.renuntiauit
omni iuri,&c.An intelligatur renuntiaſſe
† communi iuri ſibi fauorabili, an etiam ſpe- 3

 ciali,

ciali, an verò conſuetudinario? Nam quodcunque videtur comprehēſum, propter vniuerſalem appoſitam, per quam quicquid dubitationis ineſt, auferre videtur, non enim ponitur de vno ſolo, ſed de partibus pluribus conſtituentibus totum.

ARGVMENTVM.

Prima iuris ſectio.

Sed partes iuris, ſeu ſpecies ſunt ſtatutum, conſuetudo, &c. canon. conſuetudo. & c. ius autem prima diſtinctione. l. omnes populi de iuſtit. & iur. l. diuturna. l. cum de conſuetudine. l. ſed ea. l. imo magnæ. l. ſi de interpretatione. ff. de legib. & ſenatuſconſult. & longa

4 conſuet. Ergo † vniuerſalis appoſita generi comprehendit ſpecies, de quibus prędicatur. ideo, &c. Item vbi totum profertur, nulla pars totius excluditur. c. ſi romanorum. xix. diſt. l. hoc articulo. de hære. inſti. ff. contrarium tamen verius arbitror, ſiue apponatur vniuerſalis, ſiue non: nam ius ciuile dignius eſt. & ideo de eo tantum intelligi debet huiuſmodi renuntiatio, ſeu generalitas, non autem de ſtatuto, vel cōſuetudine: quoniam in dubiis ſemper dignius, & potentius intelligitur. l. j. §. qui in perpetuis. ff. ſi ager vectigal. vel emphi. pet. ſed ius commune dignius eſt. §. ſed ius quidem in fi. inſtitu. de iu. na. gen. & ci. ergo in dubio de eo debere videtur intelligi. nō autem de cæteris ſpeciebus, ſeu partibus: quia tamen vtraque pars ſuſtineri poteſt iudicio meo, meliori ſaluo: non abſona erit diſtinctio. aut

5 enim partes † renuntiantes, & à quibus hæc dictio ius profertur: in actu, ſeu contractu, ſunt vnius, & eiuſdem ciuitatis: vel municipij aut territorij: quæ ſubiiciuntur ſtatuto municipali, vel cōſuetudini q̃ ſeruātur in eadē ciuitate, & municipio, aut territorio. Et eo caſu dicerē

habere

habere locum, quæ dicta fuere in primo membro, ſcilicet commune ius municipale: & conſuetudinarium: comprehendi. Si vero partes ſunt diuerſæ ciuitatis, aut municipij, tunc ius commune videtur tantum comprehendi: ita vult Butri. in conſilio ccccxcvj. libro iiij. in hoc etiam reſidet Ioan. Andr. in addit. ad Specu. in tit. de arbit. §. excipitur. verſiculo. item quòd corruptus in fin. additi. Et ita communiter ſecundum huiuſmodi diſtinctionem obſeruat ſchola vtriuſque iuris.

ARGVMENTVM.

Iuris diffinitionis repetitio; & vnde dicatur ius.

Ius † ergo eſt ars boni & æqui, ſiue ſit ex iure diuino, ſiue ex humano: & ſi ex humano, ſiue canonico, ſiue ciuili, ſiue communi, ſiue municipali, vel conſuetudinario, habendo tamen rationem ad id, quod eſſe debet, vel fieri conſueuit, iuxta mentem text. in capitulo erit autem lex. iiij. diſtinctio. cum ſimilib. Eius igitur, quod continet bonum, & æquum, ſcientia, dicitur ius. 6
Et † dicitur ius à iuſſu, vel à iuſtitia. quot autem ſignificationes habeat hæc dictio ius, vide Ioan. Andr. in rubric. de reg. iur. in ſexto. Ioan. Mona. in cap. cupientes. de elec. in eodem libro vj. in fin. primæ par. Ius † autem, tanquam genus generaliſſimum duas ſpecies reſpicit: eſt enim diuinum, & humanum. diuinum enim ius eſt, quod ſolus Deus ædidit: vt eſt lex Moyſis, prophetarũ oracula, & ſanctum Chriſti euangelium. præterea dici poteſt ius diuinum, illa vis maxima naturali rationi à Deo inſita vtrunque præceptum Dei videlicet, & proximi comprehendens, vtpotè Deo, & cuiq; quod ſuũ eſt reddamus, iubens: & alij ne inferamus, quod nobis ipſis inferri nequaquam expetimus, vel pateremur. de quo Paulus loquitur ad Romanos ſecũdo capite, cum 7 8

dicit, Cum enim gentes quæ legem non habent naturaliter ea, quæ legis ſunt faciunt, huiuſmodi enim legem non habentes, ipſi ſibi ſunt lex, qui oſtendunt opus legis ſcriptum in cordibus ſuis, &c.

ARGVMENTVM.

Apoſtolorum ſcripta ius diuinum eſt. præcipiátne an verò conſulat, vide hic.

9 Item † dicitur ius diuinum diſcipulorum Ieſu doctrina, vt ſunt Pauli, & aliorum apoſtolorum epiſtolæ, & ſcripta, cuius iuris diuini tranſgreſſione non ſemper inducitur peccatum. Nam eius quędam ſunt præcepti, quædam conſilij. & in trãſgreſſione eorum, quæ conſilij ſunt, non peccatur, niſi ex contemptu, aut ratione voti: ita not. gl. in c. quis. x. diſt. tex. vbi gl. in verb. item quia in cle. exiui de para. de ver. ſig. in cle. ſcrib. in c. canonum ſtatuta. de conſt. Archi. in c. fi. iiij. diſt. Panorm. poſt Inno. in c. j. de vita. & honeſta. cle. Quomodo autem cognoſcatur: an ea quæ ſunt iuris diuini, ſint præcepti, aut conſilij, vide canoniſtas & maxime Panor. in locis præallegatis. & aduerte, dũ dixit ius diuinũ eſſe, quod ſolus Deus edidit, quia debet intelligi, quod per ſe, aut angelorum, aut hominis miniſterio, pro homine ad ſummum bonum dirigendo latum eſt. quandoquidem latè accipiendo ius diuinum de humano iure dici poſſet.

ARGVMENTVM.

Humani iuris in multas ſpecies diſtributio, quæ hic manifeſtæ fiunt

10 Altera iuris † ſpecies eſt ius humanum, quod in genere ſubalterno incipiẽdo, multas ſpecies cõplectitur: habet enim ius naturale: gentium & ciuile: de quibus ne quid intactum labatur optima erit deguſtatio. Pri-
11 ma igitur † ſpecies iuris humani eſt ius naturale, quod

cuique

cuique homini ex natura inſitum fuiſſe diſcernitur: vt eſt aſſociatio maris & fœminæ, ad ſobolem eius educatio, injuriæ repulſio, rerum acquiſitio, & cætera huiuſmodi. & dicitur ius naturale. eo quòd inſtinctu naturæ non conſtitutione aliqua, aut conſuetudine per vſum introducta habeatur. c. ius natu. & ibi gloſſ. prima diſtinctio. l. j. §. ius. naturale de iuſti. & iu. ff. quod omni animanti commune eſſe videtur, non tamen per omnia: huic tamen adſcribitur illa ſumma vis diuini iuris: animis rationis participibus inſita: prima diſtin. in prnci. Non miteris autem, Optime lector, ſi ius naturale dixerim ſpeciem iuris humani, quoniam ſi ius dicitur eſſe ars boni, & æqui, abſurdum videtur dicere ſciẽtiam boni, & æqui cadere in animalibus rationis expertibus. vnde propriè hoc ius naturale dicitur conuenire animalibus rationis capacibus. idcircò congruè dicitur ſpecies iuris humani. 1

ARGVMENTVM.

Iuris humani ſecundam partem hic explicat.

Secunda † ſpecies iuris humani eſt ius gentium, & dicitur ius gentium quod per vſum & communem cõſuetudinem à gentibus introductum eſt, quod à naturali recedit in hoc: quia illud à natura: hoc à comuni vſu, & cõſuetudine, vtilitate, & neceſſitate hominum, rerum & temporum vrgentibus introductum eſt: illud à natura ſine miniſterio, hoc facto, & miniſterio hominis introductum eſt. c. ius gentium. j. diſtinct. l. j. §. ius naturale. verſi. ius gentium. l. veluti. l. vt vim. l. manumiſſiones. l. ex hoc iure. de iuſti. & iu. ff. §. ſingulorum. de re. diui. inſtit. 12

ARGVMENTVM.

Ad tertiam, iuris ſpeciem.

Tertia † ſpecies iuris humani eſt ius ciule, & eſt quod 13

quiſque popul⁹, aut ciuitas cauſa rei diuinæ: aut huma næ: ſibi conſtituit. cap. ius ciuile. prima diſtinctio. §. ius autem ciuile. inſtit. de iu. na. gent. & ciuil. hoc autem ius ciuile poteſt conſiderari tanquam genus, habens ſub ſe duas ſpecies. ſcilicet ſcriptum ius: & non ſcriptum. de quibus ſingulis vt omnia recto ordine diſponãtur videamus. Prima igitur ſpecies ciuilis eſt ius ſcriptum. quod & idem genus conſideratur: vt potè pluribus ſpeciebus compoſitum. eſt enim lex: plebiſcitum: ſenatuſconſultum: principum placitum: edictum magiſtratus: & reſponſum prudentum. quia tamen ad rē non pertinet ſpecies huiuſmodi ſigillatim aperire, & quia etiam ſuperfluum: ac tedioſum magis eſſet: quàm neceſſarium: idcirco curioſum lectorem remitto ad l. ſecundam de origin. iuris. ff. vbi Pompo. iuriſconſultus ampliſſimè quamlibet ſpeciem, & eius originem declarat.

ARGVMENTVM.

Conſuetudo quid ſit, & quod ad illam duo ſint neceſſaria.

14 Non ſcriptum autem † ius ciuile: conſuetudo dicitur. de quibus enim cauſis, ſcriptis legibus nō vtimur, id cuſtodiri oportet, quod moribus, & longo vſu inductū eſt, & in hac ſpecie iuris ciuilis videre oportet: quæ requirantur in ea: antequam pro lege ſeruetur.
15 Primò † ſiquidē requiritur, quòd ſit rationabilis: quæ autem dici poſſit rationabilis: ſcriben. in c. fin. de conſue. in antiq. poſt multa concludunt in hoc certam regulam dari non poſſe: ſed hoc relinquendum eſſe arbitrio iudicis. hoc tenuit Ioan. And. in c. j. de conſue. lib. vj. in glo. ſuper verbo rationabilia. quam ſequitur Frāciſc. ibi & omnes communiter. hoc idem tenuit Archi. in c.

In c.leges.x.diſtinctio.& in c.fruſtra.viij.diſtinctio.pro qua opinione facit text.iuncta gloſſ. in dicto capi.j.de conſtit.in ſex. & tex.in capi. ad apoſtolicam. in verſic. per Epiſcopum loci veritate cognita,de ſimo.& huiuſmodi concluſioni communis opinio ſuffragatur. Secundò † requiritur,quòd ſit præſcripta:vt dicit text.in 16
fina.de conſuetud.Sed aduerte optime lector, quia videtur: quòd conſuetudo præſcribi non poſſit, quoniã conſuetudo eſt quid diſponens,præſcriptio verò,reſpicit formatum ius: ex quo quidam iuris ciuilis doctores improbant tex.eſt in dicto cap. fina. Sed id non ita crude accipitur vt dicit Panor.in dicto capitu. fin.quia conſuetudo non præſcribitur:quemadmodum dominium alicuius rei: ſed cum dicitur, quòd conſuetudo debet eſſe præſcripta:debet intelligi quòd ſit obtenta per tantum tempus: quantum requiritur ad præſcriptionem:vt volunt ſcriben.in dicto c.fina. & Bald.in l. de quibus in oct.oppo.ff.de legib. Alex. conſilio.cxxvj. ſecuundo lib.

ARGVMENTVM.

Quantum tempus ad conſuetudinem conficiendam ſit neceſſarium.

Sed quæro † quantũ tempus requiritur:ad hoc, vt 17
conſuetudo dicatur præſcripta?ſcriben. varij fuere ſuper hoc:varietatem tamen eorum in hoc reducemus. Aut enim conſuetudo eſt contra ius:aut præter ius:aut contra reſeruata principi in ſignum ſpecialis priuilegij. Primo caſu, tẽpus quadraginta annorum requiri videtur:vt latè ſcriben. in c.fi.poſt gloſſ.ibi.de conſuetud.in antiq. gloſſ.in cap. fina. eodem titu. libro vj. & ibi Io. And. in Nouel. & Gemi. poſt ipſum. Domi. de Rota. in deciſionibus ſuis, deciſione ccccxl. in nouis.

Archidiaco.in capi.iij.eodẽ titu.libr.vj.gloſſ.Pragmaticæ ſanctionis in titu.de cauſis ſuper verb. pręſcripta. & iudicio meo eſt text.in cap.de quarta. & in ca.auditis, de conſuetud.in antiq. & in cap.ſi de beneficiis.de præben.lib. vj. vbi docto. text.etiam in capit.cum eccleſia Sutrina.& ibi ſcriben. poſt glo. de cauſa poſſeſſio.& proprieta.Aut eſt præter ius:& eo caſu decennalis præſcriptio ſufficit:ita vult gloſſ.in cap.final.de cõſuetu.libro vj.in verbo conſuetudo. quæ communiter approbatur. Notatur etiam in cap. conſuetudo.xij.diſtinctio. & Rota deciſione præallegata. iuris ciuilis doctores in l.de quibus.ff.de legib.& in autentic. quas actiones.de ſacroſanct.eccle. C. Panormi. latè in capi. fina.de conſuetu.Si tamen huiuſmodi cõſuetudo pręter ius derogaret iuri alicuius particularis eccleſiæ,tũc non eſſet valida quantum ad huiuſmodi derogationẽ: niſi per lapſum quadraginta annorum:vt notat Innocen.in cap.cum dilectus.de conſuetu. & poſt eum Panor.in dicto capi.fin.Si verò ſit, aut tendat contra reſeruata principi in ſignum ſpecialis priuilegij:hoc caſu tantum tempus requiritur,de cuius initio non extet memoria in humanis.cap. ſuper quibuſdam.de verbo. ſignifi. Abbas in dicto cap. fina.de conſuetu.Et prędicta intellige quantum ad ius canonicum:quoniã † ius

18 ciuile ad inducendam cõſuetudinem aliquam præſcriptionem non requirit. per text.in l.de quibus. ff.de legib.& pro ratione diuerſitatis vide Panor.in dicto ca. finali:columna ix. de conſuetu. & quæ ſit ratio iuris canonici:& quę iuris ciuilis:vide totam illam columnam.

ARGVMENTVM.

Inter conſuetudinem,& præſcriptionem differentiarum explicatio.

Sed

Sed quæri poſſet, quænam eſt differentia † inter cõſuetudinem, & præſcriptionem? poteſt dici, quòd ex preſcriptione tam priuato, quàm publico ius quæritur. conſuetudine verò ex vſu communi, & publico, licet illud ex publico priuati vtilitatem cõcernat, cõmunis tamen eſt vti lex, quæ communis eſſe debet. c. erit autem lex. iiij. diſt. vt enim lege communni quilibet priuatus vtitur, ita & cõſuetudine. quod non eſt ita in pręſcriptione. Si enim ego præſcripſi: alius iure meæ præſcriptionis vti non poterit: niſi cauſam habeat à me. vnde ſtat firma concluſio pro hac differentia, quòd vbicunque conſuetudine quæritur ius cuipiam priuato: non conſuetudo, ſed præſcriptio dicitur. Item eſt alia differentia: nam cum conſuetudo ſit lex non ſcripta, in ea non requiritur titulus: ſed duntaxat voluntas: ſeu tacitus conſenſus, per quem ſolet induci: in præſcriptione verò requiritur titulus, aut aliud. quod vice tituli habeatur. Hactenus de iis quæ ad conſuetudinem requiruntur, vidimus. vnde ſuper hoc quæro An omnis † conſuetudo valeat: & 19
pro lege ſeruari poſſit: Canoniſtæ & iuris ciuilis doctores variè & confuſè in hoc dubio loquuntur, ex quorum tamen doctrina veritatem breui diſtinctione perſtringemus: aut enim conſuetudo eſt præter ius, aut ſecundum ius, aut contra. Primò caſu: valet conſuetudo, vt eſt textus in capit. catholica, & ca. in iis. xj. diſtinctio. ca. conſuetudo. j. diſtinctio. Secundo caſu: quando conſuetudo eſt ſecundum ius: non eſt dubiũ ipſam valere: ꝙ dupliciter procedit interpretãdo ipſum ius, eſt enim optima legũ interpres cõſuetudo. ca. cũ dilectus. de conſuetu. l. ſi de interpratatione. ff. de legib. Item confirmando ipſum ius ſcriptum. Nam ſæpe allegatur conſuetudo: & ius ſcriptum circa vnum

vnum, & idem. vt capitulo cum dilectus. de conſuetu. capit. ſopite. de cenſib. Tertio caſu, quando conſuetudo eſt contra ius, aut eſt contra ius diuinum, & non valet, niſi per huiuſmodi conſuetudinem diuinum ius augeatur, moderetur, vel diſtinguatur, quo caſu valet ſecundum Innocentium in dicto cap. fi. de conſuetud. hoc enim poteſt conſuetudo: quod poteſt lex ſcripta; ſed lex ſcripta ius diuinum morale aliquando diminuit, & limitat. vt in capitulo primo. ſecunda quæſtione quarta. notat. in capitulo licet vniuerſis. de teſtibus & in capitulo cum eſſes. de teſtam. Panormitan. in cap. fin. de conſuet. Et breuiter dicere poſſumus, niſi conſuetudo nutriat peccatum, contra quodcunque ius diuinum induci poteſt, & ſeruari ſiue illud ſit morale miſticum, aut cerimoniale. vt eſt de mente ſcribentium: & maximè Innocent. in dicto. cap. fina. eo tamen modo quo dictum eſt, aliàs non valet. Aut eſt
21 cōtra ius naturale, † & non valet, quoniam naturalia ſunt immutabilia, & in eis ius ſcriptū, aut non ſcriptū non poteſt aliquid immutare. quint. quæſtio. in prin. §. ſed naturalia. inſtitu. de iure natur. gent. & ciui. ſtrictè accipiendo pro inſtinctu naturæ. Aut eſt contra ius poſitiuum, & eo caſu ſubdiſtingue: aut eſt contra libertatem eccleſiæ, & non valet, per textum, in cap. j. & c. cum inter. de conſuetud. authentic. caſſa. & irrita. de ſacroſanctis eccleſiis. C. aut tendit contra vtilitatem publicam, & non valet. ſicut enim non valet ius ſcriptum contra vtilitatem publicam, ita nec conſuetudo. l. fina. ſi contra iuš vel vtilī. public. C. aut tendit contra priuatam vtilitatem ſingulorum, & tunc bene valet conſuetudo contra ius, interuenientibus tamen iis, quæ ſuperius diximus neceſſaria eſſe ad conſuetudinem, & cum iis de iure ſcripto ſatis ſit, quoniā quan-

tum

tum ad præſentem materiam pertinet, reliqua eiuſdem locis congruis diſpicientur.

ARGVMENTVM.

Ius ſeu ſit ſcriptum ſeu contra, artem boni, & æqui eſſe conſtat.

Ius ergo ſiue ſit ſcriptum, ſiue non, † eſt ars boni, & æqui. vnde vbi eo edocemur nos habere dominiũ rei alicuius, aut in re quapiam facultatem, authoritatem, aut effectum aliquem, dicimus nos hàbere ius, quod non tantum iuris diſpoſitione nobis competit, ſed etiam legitimis aliis à iure conceſſis cauſis, ac præmiſſis, vt pacto, conſuetudine, temporis præfinitione, ac hominis licita diſpoſitione, vt eſt glo. in cap. conſtitutus, quæ eſt penultima. de religio. domi. quoniam iuris ſunt, & tanquam ius ſeruari debent. Idcirco vbi iis quæritur facultas, dominium, cauſa, authoritas aut effectus quiſpiam in re aliqua, aut ad rem, in perſona, aut ad perſonam, dicere ſolemus nos habere ius: vt cum dicimus, eſt mihi ius eundi, ius petendi, ius retinendi, hoc eſt facultas, poteſtas, authoritas, cauſa, & huiuſmodi, ac ea ratione dicimus, ius patronatus eſt facultas, aut authoritas, patrono competens, iis quæſita modis, ſuperius dinumeratis quibus ita (quaſi quorundam præludiorum loco) poſitis, tranſeundum eſt ad ſecundam partem nominis noſtri compoſiti, eſt autem Patronatus. Vnde patronatus (ſi credendum eſt Aſconio Pædiano, vel aliis Grammaticis) idem ſignificat, quod defenſio, ex quo qui talem defenſionem habet, patronus dicitur. quo fit, vt ius patronatus idem ſit, quod ius defenſionis, quod quidem ius imprimis patrono conuenit, quæ res ex materiæ progreſſu apparebit magis.

ARGVMENTVM.

Ius patronatus quid ſit, & quodnam patronorum munus.

Ius

23 Iuſpatro.ergo eſt † facultas patrono competens.quę qualis,ac quanta ſit,videbimus. prius tamen bene erit vidiſſe ſignificantiam huius dictionis patronatus,quoniam à patrono patronatus dicitur, vel contrà, nihil enim intereſt vtrum alterum dicatur ab altero. & patronus eſt, qui defenſioné præſtat, perſonis,aut rebus: inde dicitur patronatus: hoc eſt defenſio, quandoquidem patronorum onus eſt defenſionem rebus eccleſiæ præſtare. Idcirco à præcipuo effectu dicitur ius patronatus, quamuis honorem habeat in præſentando, quo quidem honore hoc infœlici tempore priuatur,& contempta eſt patronorum potior pars:quippe qui nominis ſignificantiam agnoſcere non curant: dilapidatores eccleſiaſticarum rerum non cohibendo. Præterea patronus dicitur,qui ius ſuggerit a patre ductum.vnde cum ſerui dimittuntur à poteſtate dominorum,liberti appellantur: & domini, mutato nomine, patroni dicuntur,quoniam inſtar parentum naturalium libertos ſuos genuiſſe videntur.ſopita enim ſæculi conditione, in ſtatum liberum ex manumiſſione ducuntur: qua ratione hi, de quibus tractatum facimus, patroni appellãtur:eccleſiam enim de non eſſe ad eſſe ducunt. & veluti parentes eccleſiam protegunt, & ei prouident, aut prouideri curant.cap.filij.& cap.decernimus.xvj. quæſt.vij.

ARGVMENTVM.

Patronus eccleſiam non defendens an patronatus iure ſit priuandus.

Hic quæri poteſt, an patronus, † qui non defendit
24 bona eccleſiæ(prout tenetur) præſentandi falcultate priuetur?& videtur, quòd ſic, quia culpa eius ad quem eccleſiæ tuitio pertinet,damnum infertur. puto tamen contra

contrarium verius:quia licet culpa patroni non defendentis eccleſiam damnum inferatur, non tamen ſequitur,quòd patronus priuatione dignus ſit:cum ſatis puniatur alia ratione ex eo,quòd ſi vergat ad inopiam, & eccleſiæ facultates ita minutæ ſint culpa, vt dictum eſt, ipſius patroni, ſibi non ſubuenitur. & ſic ſatis eſt, quòd puniatur vtilitate iuris patronatus, qua priuatur. Iniquum enim eſſet eundem duplici via grauari.

Quia igitur tractamus de iure patronatus in beneficiis:non erit faſtidio lectori, legiſſe, quid ſit beneficium,& ſubſequentur quibus beneficiis ius patronatus accedat.vnde quæro,quid ſit beneficium.

ARGVMENTVM.

Beneficium quid ſit,& quotuplex,& an feudum ſit beneficium,tum quinque modis (ait) beneficium eſſe cognoſcimus.

Beneficium eſt † actio beneuola,gaudium tribuens capienti & hoc modo in genere.& cum fit,ſeu confertur ius percipiendi id, quod gaudium tribuit capienti conſideratur.& beneficiarij ſunt,qui beneficium accipiunt,& apellantur.Quemadmodũ feudarij,quoniam feudum. beneficium dicitur. Sed feudum eſt alia ſpecies beneficij,& alia beneficium eccleſiaſticum, quod quinque modis cognoſcitur.† Primus modus cognoſcendi beneficium eccleſiaſticum eſt ex perſona conferentis beneficium : quoniam de eo non prouidetur, niſi per prælatum eccleſiæ, quia licet interueniat aliquando nominatio, aut præſentatio per laicum facta, ſuperioris tamen, aut inſtitutio , aut confirmatio., eſt neceſſaria,alias canonicè obtineri non poſſet. nec dici poſſet inſtitutio eiuſdem canonica.per text.in regul.j. vbi de hoc ſcriben.de regulis iuris libro ſexto. tradit Felinus in capitulo in noſtra. de reſcript. niſi hoc conceſſũ eſſet laico priuilegio Romani pontificis,vt laicus

25 (beside "Beneficium eſt † actio beneuola,gaudium tribuens")

26 (beside "† Primus modus cognoſ-")

ſine

ſine ſuperioris inſtitutione prouidere poſſit beneficio, vacatione eiuſdem occurrente, quod priuilegium inferior à Papa non concedit.& ita intelligatur ca.dilectus le tiers.de præben.&.c.fina.de conceſſione præben.
27 cum ibi not. Secundus † modus cognoſcendi beneficium eccleſiaſticum eſt,quoniam de eo non prouidetur niſi clericis. ca.ex literis.de tranſact.c.ij.de inſtitu. cap. cum adeo. de reſcrip. in anti. Tertio † modo cognoſcitur beneficiũ ex onere:aut cõnexitate eiuſdem. Non eſt enim aliquod,quantumcunque modicum beneficium,quod non requirat officium perſonæ,& propter officium dari conſueuit. cap. cum ſecundum. de
29 præben .cap.fina.de reſcript. lib. vj. Quarto † modo, quia dari non poteſt ad tempus:eſt enim proprium beneficiorum,vt perpetuò conferantur. c. præcepta.xlv. diſtinctio.c.ſanctorum.vij.diſtinctio.not.in cap. veniens.de filiis preſbiterorum.

ARGVMENTVM.

Antedictorum tres fallentias ponit deinde quintum modum,quo beneficium cognoſcitur.

Fallit primò, niſi Papa ad tempus conferat. cap.ſi gratioſe.iuncta gloſſ.ſuper verb. à Rom.ponti.de reſcrip.lib.vj. Ratio autẽ cur ſolus Papa,& nõ inferior ab eo poſſit ad tempus beneficia conferre, eſſe poteſt:quia
30 voluntas eiuſdem in iis † eſt pro ratione. gloſ.prælle. in dicto capit.ſi gratioſe. Quod limita.j. procedere in
31 prouiſione, non ex poſtfacto, quoniam ſimpliciter † Papa. quem à beneficio ſuo amouere non poſſet, niſi cauſa iuſta & rationabilis ſubſiſteret:vt copioſè tradit Roma.in conſi ſuo cccxlv.Gemi.in cap. ſi gratioſe.de reſcript. Fallit ſecundò,niſi beneficium curatum commendetur per inferiorem à Papa,c.nemo deinceps. de elect. libro ſexto. Tertiò fallit, niſi beneficium ſit manuale

nuale,hoc eſt amouibile ad nutum prelati, quoniã perpetuò per eundem conferri non poteſt.vide ſcrib.in c. cum ſingul.de præb.lib.vj.& in c.cum ad monaſteriũ. de ſtat. monach.Quintò cognoſcitur †beneficium ec- 32
cleſiaſticum in modo prouidendi, quia de eo non poteſt prouideri ſub modo,pacto,conditione,aut aliqua re temporali interueniente. Nam alias eſſet Simonia. cap. ſanctorum.j. quæſtio. j.c. quàm pio.j. quæſtio.ij. iis ergo omnibus interuenientibus beneficium cenſetur eccleſiaſticum: quoquo nomine appelletur,& pro hoc vult Pet.de Anch.in repetitio.regulæ beneficium. de reg.iur.lib.vj.in ſecunda col. Felin.in cap.in noſtra. verſ.reſtant.de reſcript.

ARGVMENTVM.

Eccleſiaſtici beneficij cauſam officium eſſe ait.Propter enim officium datur (inquiunt) beneficium.

Quæ autem fuit cauſa beneficij Eccleſiaſtici?& videtur,quòd †officium.Nam eccleſia vniuerſalis æqui- 33
paratur corpori humano,in quo multa mẽbra inſunt: non eundem actum exercentia,ita in eccleſia multa ſunt membra eccleſiam conſtituentia, & per diuerſa officia diſtributa.cap.ſingulari.lxxxix.diſtinctio.cuius
† eccleſiæ caput eſt Chriſtus, quia corporaliter in ea- 34
dem ad finem eſſe non poterat,in † locum ſui Petrum 35
ſuppoſuit,& eius ſucceſſores. Matth.xvj.c.ſignificaſti. de elect.in antiq.cui idem coadiutores ſuæ poteſtatis dedit apoſtolos,qui in regendo myſtico corpore, ſeu eccleſia, hoc cooperarentur, non quidem æqualiter: ſed ordine atque membri penſato officio, ita vt infima per media, media autem per † ſuperiora,ſuperio- 36
ra verò per ſummum, in ordinem totius vniuerſi adminiſtrara, reduci poſſent, vnaque,& eadem poteſtas per diuerſa membra adminiſtrata, per conſonantiam

vnius corporis in capite reſideret. ad hoc eſt text.in c. per venerabilem.qui filij ſint legit.ca. pro humani.de homicid.libro vj.extrauagan.vnam ſanctam.de maiorita.& obedientia, in extrauagan. Quod initio eccle-
37 ſiæ abinde actenus ſeruatum videmus. Petrus † etiam Chriſti vicarius videns eccleſiam prouinciis,ciuitatibuſq; contineri, ſingulis coadiutores commiſit. Extāt pro hoc Clementis ſcripta.in c.in illis verò.Item Anacleti.in c.Epiſcopi.& Leonis.in c.illud.& ex conſ. Laodicen.in c.non debere.lxxx.diſtinctio.

ARGVMENTVM.

Spiritualia ſeminantes metere licitè poſſe ſaltem pro victu neceſſaria concludit,nam id ius faſque permittunt.

Officio igitur in eccleſia ita diſtincto, æquum imò apprimè neceſſarium fuit,vt qui officio preficerentur,
38 ratione oneris temporalia † quædam pro victu reciperent,iuxta ea,quæ apoſtolus ait Galatis vj. Communicet,&c.& Corinthiis ix.Si ſeminamus,&c. Item eiſdem nono. Si alij participes,&c. Item qui plantat vineam,&c.Prætereà primæ Corinthiis vij.qui altario ſeruit,ad hoc Matthæi x.in quamcunque, & Deuteronomij xviij. cap. cum ſecundum apoſtolum. ca.exſtirpandæ.de præben. ratione igitur officium datum fuit
39 beneficium. Papa † ſiquidem ſingulis prouinciis,ſingulis ciuitatibus, & ſingulis caſtellis, miniſtros præfecit,qui fidelibus miniſtrarent, ab iiſque decimas primitias,& oblationes reciperent,alterique eaſdem recipiendi ius non eſſet.ei ergo in prouinciæ, ciuitati, aut Caſtello præeſt,ius hoc beneficij competit,nō alij. cap.eccleſias.xiiij.quæſtio.j. Creādi ergo beneficium, in cauſa fuit officium, & onus. Hæc autem beneficia eccleſiaſtica aut ſunt ſimplicia, aut duplicia, quorum

† altero

†altero declarato facilè intellegetur reliquum. Duplicia beneficia ea appellantur, quibus dignitas, perſonatus, officium, aut animarum cura, connexa ſunt. Nunc de dignitate dicamus. 40

ARGVMENTVM.

Dignitas quid ſit, & quotuplex.

Dignitas †ergo quid ſit quæro. hæc quæſtio eſt difficilis, non propter ſe, ſed propter varium vſum ſcriben. qui vnum pro alio ſæpe ponunt, dignitatem videlicet pro perſonatu, & perſonarum pro officio. c. cum acceſſiſſent. de conſtitu. c. ad aures. de reſcrip. Quia tamen ex proprio ſignificato diuerſa ſunt dignitas, perſonatus, & officium, videamus quid ſit dignitas, & in quo differat à perſonatu, & officio. Dignitas ergo †eſt præeminentia in eccleſia cum iuriſdictione. Is enim, qui prærogatiua gaudet cum iuriſditione, dici poteſt habere dignitatem, ſecundum Archidiacon. in cap. j. de conſuetud. lib. vj. Panormit. in c. de multa. de præben. Aliquando tamen, qui præeſt ſine iuriſdictione, dicitur habere dignitatem, quod procedit ex creatione, ſeu inſtitutione, † vt ſunt Archidiaconi Auenici, & in hoc attenditur etiam nominatio, ſeu appellatio ſecundum prædictos ſcribentes in locis præallegatis. Eiuſmodi autem dignitatis multæ ſunt ſpecies. Quædam enim ſunt ſublimes, quædam ſuperiores, & quædam inferiores. †Sublimes dignitates ſunt Papatus, & Cardinalatus, ſecundum gloſ. pragmaticæ in titulo de cauſis in verb. ij. quos, &c. Superiores dignitates dicuntur Epiſcopatus, vt colligitur ex tex. in capit. cum in cunctis. de elect. Inferiores verò dignitates ſunt omnes prælaturæ poſt Epiſcopatū. & vt dictū eſt, dignitates ex creatione, aut inſtitutione, quæ nullā habent iuriſditionem. capitulo in cunctis. §. inferiora. 41 42 43 44

de elect.ex quibus quædam dicuntur electiuæ,& quędam collatiuæ,electiuæ quibus per electionem prouideri debet, in qua ſeruari neceſſe eſt formã. c.quapropter.de elect.& electiõe facta.neceſſaria eſt ſuperioris confirmatio.no.glo.in cle.quia contingit.§.vt autẽ. in ver.electionem.de relig.domi.Card.in cle.j.§.ad hoc. de præben.gl. prag.in tit.de elec.in verb.electio.

ARGVMENTVM.

Electiuæ dignitates,quæ ſint.

Sed quæro, quæ dicuntur illæ in quibus prouideri debet per electionem? ſcriben.& maxime gloſſ.Inno. Io.Andr.& Butr.in cap.quapropter.de elect. Nic. Mil. in reperto.ſuo in verb.elect.tunc demum, &c.dicunt 45 Epiſcopatum, † Abbatiam, aut principalem eccleſiæ collegiatæ dignitatem,quæ cõſiſtoriales appellantur, quoniam conſiſtorio reſeruatæ ſunt, & per idem iis prouideri ſolet,dum tamen Abbatiæ ſint virorum,& excedant valorem ducentorum ducatorum. Ludo.Gomes.in regul.cancel.appel.in regul.de ſurrogandis col litigan.& prouidetur per cedulam. vt per eum ibi. De iis tamen dignitatibus ſiue excedant, ſiue non,vbi occurrit earum vacatio,prouidetur hoc tempore ad præſentationem,ſeu nominationem Chriſtianiſsimi Regis,cui hoc apoſtolico priuilegio conceſſum eſt, vt in tit.de reg.nominatione.per totum in concorda.

ARGVMENTVM.

An ex concordatis, an verò ex iure communi ius nominandi Regi Chriſtianiſſimo competat. Et quod à regibus Franciæ plerique ſacri Pontifices facti captiui liberati ſunt.

46 Sed quæro, † an illo iure concordatorum duntaxat huiuſmodi priuilegium nominandi, ſeu præſentandi competat Chrianiſsimo Regi? dic quòd non: ſed iure commu

communi.licet enim prohibeatur principibus, & quibus libet laicis electionibus intereſſe, vt in capit.nullus laicorum.lxiij.diſtinctio.& cap. Valentinianus. Itẽ licet fauore regio,aut ſuperioris potentia prohibeatur fieri electio,quia fieri debeat autoritate apoſtolica,ſeu ſeruata iuris forma.c.porrò.lxiij.diſtinctio.& licet irrita ſit electio, ſeu eccleſiarum prouiſio à principibus facta.cap.omnis electio.eadem diſtinctio.cap.cum terra.de electio.tamen ad hæc facilis eſt reſponſio, quia hoc non habet obſtare.Primò cum prohibeatur intereſſentia. Item quòd non debeat fieri prouiſio fauore regio. Item quòd prouiſio ſeu electio facta à principe ſit irrita:quia loquimur in priuilegio conceſſo, tam iure concordatorum , quàm communi, & antiquiſſimo iure in præambulo prouiſionis dignitatum,quod præambulum parum vel nihil,iuris præbet. Et ſic contraria loquuntur in lõgè diuerſis terminis, & huiuſmodi priuilegium propter cauſam, quę nõ ceſſat conceſſum exſtitit, non enim ex mera liberalitate, aut coactionę huiuſmodi priuilegium regibus Franciæ datum fuit: ſed ex cauſa benemeritorum præcedentium adhuc durantium:quod propter tuitionem Romanę eccleſiæ,& eiuſdem protectionem cõceſſum fuit. Quis enim neſcit Papam ſæpiſſimè, & hoc † tempore captiuum factum à principibus nonnullis per Regem Franciæ, aut ſua potentia reſtitutum? Clemens huius nominis ſeptimus rei veritatẽ teſtificari poſſet. Prætereo Leonem, Adrianum & alios complures reſtitutos, hoc in promptu etiam eſt ex ca.Reatina.lxiij. diſtinctio. & ex cap. nobis eadem diſtinctio.ex quo canone ſumpta eſt forma, qua vtitur chriſtianiſſimus Rex Franciæ in nominatione ad dignitates.qui textus loquitur in Rege Franciæ, & fratre eius, qui erant tunc Imperatores 47

occidentalis Europæ. Item proprior accedat text.ad hoc.ex capitu. Adrianus.eadem diſtinctio. lxiij.vbi ius
48 † nominandi Pontificem,non tantùm in vrbe Romana, ſed in aliis prouinciis à ſummo Pontifice, & tota ſynodo, iiſdem Imperatoribus, & regibus Franciæ conceditur.vt licet videre in dicto capitulo Adrianus. §.inſuper Archiepiſcopos. eadem diſtinctio. Nec obſtat, quòd dici poſſet diſpoſitionem illius iuris antiquiſſimi reuocatam eſſe,quia priuilegium fuerat conceſſum à Papa,& toto concilio repræſentante vniuerſalem eccleſiam regibus Franciæ, & ſic non perſonæ,
49 ſed dignitati, quæ † dignitas non moritur,& licet per aliquem ex regibus Franciæ fuerit huiuſmodi priuilegio renuntiatū,illud tamen facere non potuit in præiudicium ſucceſſorum,quoniam non ſibi ipſi, ſed dignitati conceſſum extiterat, quod nuper à Leone Papa, & inde ex communi Lateranen. concilij concluſione,ac demum per Clementem cōfirmatum fuiſſe omnibus patet.vnde nō inſiſto, ſed ad iter cœptum
50 redeo. Illa ergo dignitas dicitur electiua,cui dum occurrit vacatio eiuſdem, per electionem eidem prouideri neceſſe, eſt ſeruata forma. capitulo quia propter, aliàs dici non poteſt electiua, quantumcunque prouiſio ad capitulum ſeu collegium ſpectet, quia colla-
51 tiua † dicuntur beneficia, quibus ſola electio ſufficit ad collationem. de hoc eſt gloſſa in verb. electi. de elect.in pragma. Myl.in repertorio ſuo.in verb. electi. tunc demum.& in verbo electio, quando non requirit.in litera e.Vnde niſi ſit epiſcopalis dignitas, aut abbatialis, aut prima in eccleſia collegiata, non dicitur electiua. vt per Myl.in loco præallegato, poſt gloſſ. Innocen.Ioannes Andr.& Butri.in capitulo quia propter. de elect.adde Felin.in capitulo in noſtra.verſicu

xxxij.de reſcript.& hæc de dignitatibus.

ARGVMENTVM.

De perſonatibus hic agitur,& quòd ſint ſine iuriſdictione.

Nunc videamus,quid ſit perſonatus. Perſonatus eſt †quædam prerogatiua in eccleſia ſine iuriſdictione,& adminiſtratione, qui enim cæteris canonicis, aut collegio præeſt dũtaxat, nec iuriſdictionem,aut adminiſtrationem aliquam habet,perſonatum dicitur habere &cognoſcitur, ſecundum Archidiaconum in capit. primo de conſuetud.libro ſexto,& Ioan.And. in nouella.& Gemi.ibi,& Panormita.in cap.de multa.de præben in antiq. Quando aliquis habet prærogatiuam in choro, in capitulo, in optionibus, in proceſſionibus, & in vocibus dandis,pręcæteris canonicis ſui ordinis. & tamen qui prærogatiua gaudet, & obtinuit perſonatum.non tanta prærogatiua potitur,quanta qui dignitatem obtinet,ſiue ſit ex conſuetudine,creatione,inſtitutione ve beneficij. 52

ARGVMENTVM.

Officium in eccleſia quid ſit.

Nunc ſupereſt videre,quid ſit officium,& officium dicitur adminiſtratio quædam eorum, quæ ſunt capituli.cum † præeminentia,ſine iuriſditione.qui enim adminiſtrationem huiuſmodi habet,cum præeminentia ſeu prærogatiua,ita vt cæteris canonicis præſit, officiũ dicitur habere,vt vult Gemi.in dicto cap.j. de conſuetud.& ſcriben.in pręalleg.capitu.de multa. aliquando officium eſt adminiſtratio ſimplex,ſine aliqua pręeminentia,aut prærogatiua,vt exemplo eſſe poteſt ſyndicus:aut eccleſiæ procurator:& eſt de mente Panormi. in dicto cap. de multa. in ſexta conclu.nume. 2. Ioan. And. & Gemi. in dicto.cap.j.de conſuetu. libro ſexto. 53

54 Beneficia ergò, quibus † non eſt annexa dignitas, perſonatus, aut officium, aut ſacramentorum adminiſtratio, quæ in ſuperioribus comprehendi poteſt, dicuntur eſſe ſimplicia, & dictorum accidentium ratione compatibilia, & incompatibilia dicuntur, quoniam ſimplicia compatibilia inter ſe ſunt, poſſunt enim plura ab vno de iure obtineri, dummodo ſtatuto, fundatione, aut conſuetudine, reſidentiam non requirãt perſonalem. cap. gratia de reſcrip. lib. vj. vbi gloſſ. in verb. de iure. & ibi ſcriben. cle. gratiæ. eodem titu. in clemẽ. gloſſ. etiam in extrauagan. execrabilis in verb. de iure. abſque diſpenſatione in extrauagan. Ioan. xxij. & glo. in verbo per hoc autem. in eadem extrauag. ſuper verbo quæ aliàs. in extrauag. communibus, quam vide. eſt enim magiſtra, & notabilis, nec prætermittenda pro hac materia. vide etiam gloſſ. in verb. cum alia. & non liceret in alia extrauag. notant ſcriben. in c. cum iãdudum. & in capit. extirpandæ. §. quæ verò. de præben.

ARGVMENTVM.

Beneficia compatibilia quæ ſint, item quæ incompatibilia. Illa ſimplicia dici poſſunt hæc duplicia.

55 Sed quæ ſunt illa ſimplicia † compatibilia, quæ in pluralitate ab vno poſſunt obtinere? dic quòd ſunt rurales prioratus, & præbendæ, ſeu canonicatus eccleſiæ cathedralis, vel collegiatæ, & capellaniæ. At contrarium, vide pro reſponſione, rationes adductas per Zabarel. in clementi. gratiæ. de reſcript. in cle. reliqua verò beneficia ſuprema, & quibus dignitas, perſonatus, aut officium, ſiue ſit in ſacramentorum adminiſtratione, ſiue bonorum capituli annexa ſunt, duplicia dicun-
56 tur, & † incompatibilia adinuicem: quoniam inter ſe non compatiuntur, non enim poteſt aliquis abſque diſpenſatione apoſtolica duo huiuſmodi ſimul retinere. c.

retinere.c. de multa.c.cum iandudum de præben. cum ſimilibus.

ARGVMENTVM.

Incompatibilium, quædam ſuperiora dicuntur, quædam non ſuperiora, vtraque verò quænam ſint, hic vide, & an plura poßint obtineri.

Sed quæ ſunt hæc ſuperiora, & duplicia? dic ſuperiora eſſe epiſcopatus: duplicia verò inferiores dignitates, perſonatus, officia, & beneficia, quibus animarum cura annexa eſt: vt iam diximus. plura † autem vniformia ſub eodem tecto. licet ſimplicia ſint, obtineri prohibentur. c. literas de conceſſione præben. glo. nota. in cle. ſi iuxta. in verb. vacabit. de præben. in clemen. 57

Sed quæro, † an cõſuetudine poſſit induci, vt quis plura incõpatibilia poſſit obtinere? dic quòd non. per tex. & ibi ſcriben. in cap. j. de conſuetud. lib. vj. Quære, an † appellatione beneficij comprehendatur quodcunque, qualecunque, ac quantumcunque beneficiũ? dic, quòd ſic. per c. tua nobis. de verbo. ſig. regula beneficiũ. de reg. iur. lib. vj. & ibi doctores. Felin. in ca. poſtulaſti. in nume. iiij. de reſcript. 58 59

ARGVMENTVM.

Penſio an ſit beneficium, quod autem ſit ſequenti numero manifeſtum fiet.

Sed quid de penſione, an veniat † de appellatione beneficij quæritur? diſtingue aut quæritur de beneficio in genere ſumpto, quod eſt, vt ſuperius vidimus beneuola actio gaudium tribuens capienti, & dici poteſt beneficium. Aut quæritur, an veniat appellatione beneficij eccleſiaſtici, & dici poteſt quòd non. Panorm. in cap. ad audiẽtiam. vbi Feli. latè poſt eum. de reſcrip. Dominic. in capit. quamuis. de præben. lib. vj. gloſſ. in Pragma. in tit. de colla: verſicu. Item, quòd vniuerſitates

tes. ſuper verbo beneficium. Pet. Rebuf. in tracta. de pacificis poſſeſſoribus.numc. 114. ratio autem,cur dici non poſſit benficium eccleſiaſticum, vt quòd non veniat eius appellatione, aſſignari poteſt, quia qualitates,quæ requiruntur ad hoc, vt beneficium dicatur eccleſiaſticum,non concurrunt in penſione, vt per prædictos doctres Panor. & Feli. & alios in locis prææalle. Quæ autem ſint huiuſmodi qualitates, ſuperius copioſè deductum fuit,idcirco non repeto.

ARGVMENTVM.

Penſio quid ſit,eiuſque diffinitionis explicatio.

Sed quia oportunè interponi poteſt diuerticulum tractatus de penſione,eò quia de ea mentio facta extitit,idcirco quæro:quid eſt penſio? Reſpondeo, penſio
61 † eſt certa portio ex aliqua menſa,vel fructibus beneficij ex cauſa ad tēpus aut imperpetuum ſeparata. Doctores tamen, vt Cardi. Innocen. & cæteri, in clemen. j. de ſupplen.neglig. præla. & Rebuf. in titu. de pacificis poſſeſ.nu. 95. aliter diffiniunt.dicunt enim, penſio eſt certa portio ex aliqua menſa,vel beneficio:ex cauſa ad tempus,non in perpetuum ſeparata,quæ diffinitio communiter probatur,licet reſtringatur duntaxat quatenus eſt cōmodum tēporale. Tu tamē lector optime,vtranuis accipito,illi ſuā tuentur,nos ꝓ noſtra pugnemus, quam generaliorem altera fecimus. Poſuimus enim in diffinitione eiuſdem, vbi illi beneficio, nos fructibus beneficij,& hac ratione, quoniā nō ſuper ti.beneficij aſſignatur pēſio, quo mediāte dicimur habere ius percipiendi fructus dependentes ab huiuſmodi titulo, & beneficium eſt quid continens vtrunque, ergo commodius poſuimus fructibus. fructus enim beneficij ſcindi poſſunt,ſed non titulus, aut ipſum

beneficium. quòd ſi ſcinderetur ab eo, qui hoc poteſt non penſio,ſed aliud beneficium diceretur ſicut dicimus de prioratu,& vicaria perpetua eiuſdē: nec enim vicaria dicetur penſio, ſed beneficium: & quod prius vnum,nunc duo beneficia exiſtunt.

Item in noſtra diffinitione poſuimus, aut imperpetuum contra dictorum ſcribentium diffinitionem, aut imperpetuum,quoniam penſio non ſolum aſſignatur temporalis,ſed perpetua, non tamen perſonæ, ſed loco,vt in terminis. c. conſtitutus. de religi. domi. Reliquas autem partes diffinitionis tam ex dictis prædicto tum ſcribentium,quàm ex iis, quæ ſequentur patebūt.

ARGVMENTVM.

Penſio vnde dicatur, quotuplex ſit, quomodo, & propter quid conſtituatur: & quid in conſtituenda requiratur.

Secundò quæritur, vnde † dicitur penſio? & videtur dici à pendeo: quia eſt certa portio pendens ex fructibus &c. Aut dicitur à pendo, quod verbum ſignificat ſoluo,& ex hoc propriè deducitur penſio. 62

Tertiò quæro: † quotuplex eſt penſio? duplex. licita,ac illicita. Licita eſt ea,quę propter cauſam licitam, & honeſtam, vt alicui capaci detur, ex redditibus beneficij conſtituta eſt. vt in caſu.ca. ad audientiam, ſecundum ſcriben.ibi de reſcri. & capi. conquerente. de cleri.nō reſi.vbi Pano.& capit.quāuis.de prębē.lib.vj. 63

ARGVMENTVM.

Adde quod requiritur.

Primò,vt † capaci beneficij conſtituatur: ſcribentes exemplificant ex text. ca.extirpandæ.§. qui verò.ver. illud autem.de præben. 64

Secundò requiritur ꝙ ſit conſtituta in quantitate,& nō in quota: quia ſi in quota fructuū, vt pote in tertia, aut

65 aut quarta parte, † eſſet ſcindere beneficium, contrà concilium Turonen.c.maioribus. & c.tuæ fraternitatis.de præben.& c.de cætero.de tranſact.

Tertiò requiritur, quòd penſio fiat cum cauſa rationabili, ſicut enim cauſa iuſta, & rationabilis requiritur in alienatione rerum eccleſiaſticarum, aliàs non valet gloſ. & ibi Panor.in ca.de in integrum reſtitutio.ſic & in penſionis impoſitione: quia eſt quædam alienatio: diminuitur enim redditus beneficij propter ipſam.cap. nulli.de rebus eccleſiæ non alienand.

Sed quæritur, quas cauſas dicemus iuſtas & rationa-
66 biles? gloſ.in ſumma xij.quæſt.ij.quatuor † cauſas enumerat, vtpotè, propter neceſſitatem, vt in caſu.cap.ſi propter.de reſcrip.lib.vj.Item propter vtilitatem.cap. terrulas.xj.quæſtione ij.cap.per tuas. de donatio.Item pro bono pacis. cap. niſi de præbend. Item ſi aſſignetur penſio propter pietatem, vt quia pauper ſacerdos, vel ſenex, aut debilis, aut quia aſſignatur, vt ad pios applicetur vſus, vt in caſu.cap. aurum habet eccleſia.Latè Oldra. conſil.ccxxvj. incip. Quidam epiſcopus. Faciunt quæ not. in capit. fraternitatẽ. de donatio.& vbi huiuſmodi cauſæ interueniunt; aut earum altera, licita dici poteſt penſio.

ARGVMENTVM.

Poſitis ante nonnullis ad penſionem conſtituendam requiſitis limitat illa vt non ſint neceſſaria in Papa. Huius enim ſola ſimplex voluntas eſt ratio.

67 Limita tamen iſta non † procedere in Papa. Ipſe enim omni cauſa ceſſante, ex libito ſuæ voluntatis pẽſionẽ imponere poteſt. vt pulchrè Felin.in.c.ad audientiam. de reſcript. nu. 2.3.& 4.Ratio autem cur prędictá non procedant in Papa, & quòd ipſe penſionem poſſit in beneficiis imponere ſine cauſa eſt, quòniam vbi Papa

Papa diſponit contra ea,quę ſunt iuris poſitiui tantum 68 non fundatur in ratione †naturali,vel diuina.ſed tunc ſola ipſius Papę volũtas ſufficit pro ratione,& pro cauſa.Sicut enim multa ſtatuit in quibus ſola voluntas ratio eſt, ita & contra ea poteſt, in quibus ſola voluntas ſufficiet.vt latè idem Fel.in d.c.ad audientiã. de reſcri. le ſecond. quod maximè procedit in hoc caſu, quia Papa liberam in beneficiis habet poteſtatem.c.ij.de præbend.lib.vj.cle.j.vt lite pendente in clemen. glo.in ca. ſi gratioſè.de reſcrip. lib.vj.& ibi Gemi.

Quando autem Papa poſſit contra ius poſitiuum fundatum in ratione naturali, vel diuina, aut contra conciliorum diſpoſitionem, (quoniam extraneum eſſet hoc intermiſcere) viderit lector gloſſ.vulga.in cap. non eſt.de voto.& in c.veniens.in prima glo.ad finem. de fili.presbyterorum.& gloſ.in ca.ſi qui.lxxxj.diſtin. notant ſcriben. in c.poſtulaſti. de reſcrip.tradidit Inn. etiam in c.ij.de renuntia.& in c.cum ad monaſterium. Felin.in cap.quæ in eccleſ.de conſtit.& copioſè. in dicto cap.ad audientiam.& in cap.dudum. le ſecond. de electio.Panorm.in cap.de multa. de præben.& in cap. cum eccleſiaſtica.de exceſ.prela.& in cap.conquerente.circa princ.de cleri.non reſi.

ARGVMENTVM.

Admonitio eſt interdictam Pontificis voluntatem in penſionibus conſtituendis procedere in terris Regiis quatenus tribus cauſis hic enumeratis eſt innixa.

Aduerte tamen lector optime,ne fallaris, quoniam hæc non ita procedunt, vt totum habeant in eccleſia Gallicana,quia licet in Papa non requiratur cauſa iuſta, vel rationabilis, tamen ſi penſio imponatur ſuper aliquo beneficio abſque vna ex tribus ſequẽtibus cauſis,non valet, nec admittitur. Et de hoc lata fuerunt

multa

multa areſta in parlamentis huius regni.

69 Prima † ergo cauſa eſt, vt pro bono pacis & cauſa litis finiendæ conſtituatur. iuxta diſpoſitionem c. niſi. de præben.

Secunda cauſa imponendæ penſionis eſt, cum in beneficij renuntiatione retinetur pẽſio, nec reſignans ex huiuſmodi renuntiatione nimium diſpendiũ patiatur.

Tertia cauſa eſt, cũ imponitur penſio in permutatione pro æqualitate valoris beneficiorum faciẽda, vt ſcilicet ſuppleatur ex vno quod in altero eſt minus.

ARGVMENTVM.

Quartum in penſionis conſtitutione requiſitum.

70 Quartò requiritur, quòd impoſitio † penſionis fiat authoritate eius, qui hoc poteſt. ſed quæro, qui poteſt penſionem imponere? dic Papam aut Epiſcopum poſſe imponere, vel alium ab eiſdem authoritatẽ haben. Sed aduerte, quia hoc non vno ſed diuerſo modo poſſunt: nam dicimus ſuperius in tertio requiſito cauſam in huiuſmodi impoſitione neceſſariam, & potiſſimam eſſe in Epiſcopo. vnde diſtingue, aut penſio imponitur à Papa, aut ab Epiſcopo. ſi à Papa, tunc ſubdiſtingue: quia aut Papa vtitur poteſtate abſoluta, aut ordinaria. ſi abſoluta, dubium non eſt, quin Papa etiam ſine cauſa, & non vocato eo cuius intereſt, hoc poſſit: habet enim liberam, & pleniſſimam in beneficiis poteſtatem, vt proxime vidimus, per c. propoſuit. de cõceſ. præben. cap. ij. de præben. lib. vj. & clemen. j. vt lit. pend. de qua quidem poteſtate vti ſolet, cum expeditiones fiunt per cameram. licet in hoc regno hæc non admittantur, vt diximus proximè.

Aut vtitur poteſtate ordinaria: & tunc quoniã eam viam eligendo, adſtringitur ad iuris communis, & poſitiui obſeruantiam, ſicut quilibet ordinarius inferior.

quam

quam viam elegiſſe videtur, ſi faciat aliquem actum more ordinariorum, vt ſi mandet citari partem, & huiuſmodi ſecundum Old. conſil. ccxxvj. Ancha. conſil. xciiij. qua via vti ſolet Papa per cancellariam, & eam ſecundum regulas à ſe, aut à prædeceſſoribus ſuis æditas exercet. & de hoc Lod. de Ro. in conſil. ccclxix.

Aut imponitur ab Epiſcopo, & non poteſt ſine cauſa: aliàs penſio eſt nulla ſecũdum ſcriben. & Maximè Fel. in d. c. ad audientiam. de reſcrip. c. conſtitutus. de relig. domib. Oldra. & de Ancha. in conſil. præalleg. In quib. autem caſibus inferiores à Papa penſionem imponere poſſint, vide ſcriben. in c. niſi. de præben. & Panor. in c. vbi. de iis quę fiunt à prælato ſine conſen. cappituli. vi de Paulum Ro. in tract. de pœn. quæ. j. & quæſt. iiij.

ARGVMENTVM.

Quintum in penſione conſtituenda requiſitum, & qua dicatur intolerabilis penſio.

Quintò requiritur, quòd ſit † tolerabilis, & honoſta, & quòd non ſit exceſſiua, quoniam reduceretur, & reformationi eſſet ſubiecta: ſi intolerabilis, & exceſſiua eſſet. ſecundum Abba. in d. c. conquerente. facit ca. procemium. de cenſib. 71

Sed quam dicemus intolerabilem, & exceſſiuam? dic, quòd pẽſio nimium grauans eccleſiam, adeò, quòd rector non poſſit incumbentia onera ſuſtinere, quod ſuperioris arbitrio relinquitur, qui modificare penſionem poteſt, non tantum per viam iuſtitiæ, ſed etiam ex mera gratia, & ſuo motu proprio: vtendo ſcilcet plenitudine poteſtatis. quod poteſt apparere: ſi in reformatione: aut modificatione penſionis apponatur, quòd id ex certa ſcientia, aut motu proprio facit. vt eſt gloſſa nota. in capit. ad hoc. de reſcript. ſicut enim conſuetudo, quę nimium grauamen eccleſiis infert, inefficax

eſt.

eſt.c.j.de conſuet. ita in ſimili dicemus de penſione,eo quòd eadem ratio militat in penſione,quæ in tali conſuetudine.& quia ex hoc penſiones reformabantur,& reducebantur noua praxis penſionis imponendę intro ducta eſt. vtpotè, quòd penſio tertiam fructuum partem ſeu valorem eiuſdem non excedat,quæ etiam aſſignari ſolet,non per viam quotæ,& ita iudicatur in ecclesia Gallicana. & de hoc multa arreſta à ſupremis curiis lata ſunt.

ARGVMENTVM.

Sextum requiſitum, vt fraus ceſſet iuxta diſpoſitionem Clementina hic inſerta.

Sextò requiritur,ꝙ penſio non ſit cõſtituta in fraudem iuris,vt in terminis.c.extirpandæ.§. qui verò.ver ſi.illud. de præbend.& poteſt formari caſus in filio ſacerdotis,cui obſtãte iuris diſpoſitione,& maximè con ſtitutione Clementis ſeptimi, pater non poteſt renunciare beneficium,in quo adminiſtrauit mediatè,vel im mediatè.quæ conſtitutio ſic incipit:

CLEMENS EPISCOPVS.

Tenore præſentium conſtituimus, & ordinauimus, ꝙ de cętero filij præſbyterorum ex fornicatione nati eccleſias cathedrales , etiam metropolitanas, ac monaſteria,quibus eorum patres præfuerunt,ſeu illa,& illas dignitates, etiam maiores, & principales perſonatus adminiſtrationes,& officia, etiam curata, & electiua, & alia quæcunque beneficia eccleſiaſtica cum cura,& ſine cura ſecularia , & quorumuis ordinum regularia, quæ preſbyteri,& clerici,ac &c.religioſi,&c.patres in titulum, vel commendam , aut adminiſtrationem,ſeu vt aliis perpetuò vnita , aliquando obtinuerunt, nullo vnquam tempore quomodo obtinere poſſint,nec cum eis diſpenſare intendimus ſuper hoc.Et ſi quas diſpenſationes

ſationes per nos concedi cõtigerit, tanquam per præoccupationem,& contra mentem noſtram conceſſas, eis nullatenus ſuffragari, taleſque diſpenſationes noſtris volumus exulare temporibus,& quod nobis licere non patimur,noſtris ſucceſſoribus indicamus,&c.

Hæc quidem conſtitutio eſt in viridi obſeruantia: & contra eam non diſpenſatur etiam per cameram: vnde ſi preſbyter ſpurio ſuo curaret penſionem aſſignari,reſignando beneficium ſuum alteri, huiuſmodi penſio tanquam facta in fraudem iuris non valeret,& caſſari poſſet,ſeu declarari poſſet caſſa,& irrita,vt diximus in primo requiſito.

Nec mireris autem lector Optime, ſi hic huiuſmodi conſtitutionis tenorem inſerere volui,quoniam noua eſt, & in his partibus nondum typis mandata. de hac autem penſione in fraudem iuris conſtituta,vide Abba.in cap.ad audientiam. de reſcript. & in c.extirpandæ,in fi.de præb.& in c. conquerente.de cleri.non reſi.Moder.in d.c. ad audienriam. & maximè Felin.& eſt caſus in c.audiuimus.de colluſio.deteg.& in clem.j. §.eadem.de ſupplen.negli.prælа.in cle.

ARGVMENTVM.
Penſio ſuper quo ſit conſtituenda.

Quartò quæro, ſuper quo conſtituitur penſio? Reſpondeo ſuper fructibus,aut redditibus beneficij.Non autem ſuper iure,aut titulo ,quia † (vt dictum ſuprà) 73
hoc eſſet ſcindere beneficium, contra diſpoſitionem concilij Turonen.& alia ratione:quia ſi ſuper iure, non diceretur penſio, ſed beneficium: quod fieri ſolet,cum ſeparatur exercitium curę animarum à principali titulo beneficij, & exigitur vicaria perpetua:& ſic beneficium eccleſiaſticum, vt etiã videri poteſt in diffinitione,fit etiam cum pingue beneficium ſcindi-

de elect.ex quibus quædam dicuntur electiuæ,& quædam collatiuæ,electiuæ quibus per electionem prouideri debet, in qua ſeruari neceſſe eſt formã. c.quapropter.de elect.& electiõe facta.neceſſaria eſt ſuperioris confirmatio.no.glo.in cle.quia contingit.§.vt autẽ. in ver.electionem.de relig.domi.Card.in cle.j.§.ad hoc. de præben.gl. prag.in tit.de elec.in verb.electio.

ARGVMENTVM.

Electiua dignitates,quæ ſint.

Sed quæro, quæ dicuntur illæ in quibus prouideri debet per electionem? ſcriben.& maxime gloſſ.Inno. Io.Andr.& Butr.in cap.quapropter.de elect. Nic. Mil. in reperto.ſuo in verb.elect.tunc demum, &c.dicunt
45 Epiſcopatum, † Abbatiam, aut principalem eccleſiæ collegiatæ dignitatem,quæ cõſiſtoriales appellantur, quoniam conſiſtorio reſeruatæ ſunt, & per idem iis prouideri ſolet,dum tamen Abbatiæ ſint virorum, & excedant valorem ducentorum ducatorum. Ludo.Gomes.in regul.cancel.appel.in regul.de ſurrogandis col litigan.& prouidetur per cedulam. vt per eum ibi. De iis tamen dignitatibus ſiue excedant, ſiue non, vbi occurrit earum vacatio,prouidetur hoc tempore ad præſentationem,ſeu nominationem Chriſtianiſsimi Regis,cui hoc apoſtolico priuilegio conceſſum eſt, vt in tit.de reg.nominatione.per totum in concorda.

ARGVMENTVM.

An ex concordatis, an verò ex iure communi ius nominandi Regi Chriſtianiſſimo competat. Et quod à regibus Franciæ plerique ſacri Pontifices facti captiui liberati ſunt.

46 Sed quæro, † an illo iure concordatorum duntaxat huiuſmodi priuilegium nominandi, ſeu præſentandi competat Chrianiſsimo Regi? dic quòd non: ſed iure commu

communi.licet enim prohibeatur principibus, & quibus libet laicis electionibus intereſſe, vt in capit.nullus laicorum.lxiij.diſtinctio. & cap. Valentinianus. Itē licet fauore regio, aut ſuperioris potentia prohibeatur fieri electio, quia fieri debeat autoritate apoſtolica, ſeu ſeruata iuris forma.c.porrò.lxiij.diſtinctio. & licet irrita ſit electio, ſeu eccleſiarum prouiſio à principibus facta.cap.omnis electio.eadem diſtinctio.cap.cum terra.de electio.tamen ad hæc facilis eſt reſponſio, quia hoc non habet obſtare. Primò cum prohibeatur interceſſentia. Item quòd non debeat fieri prouiſio fauore regio. Item quòd prouiſio ſeu electio facta à principe ſit irrita: quia loquimur in priuilegio conceſſo, tam iure concordatorum; quàm communi, & antiquiſſimo iure in præambulo prouiſionis dignitatum, quod præambulum parum vel nihil, iuris præbet. Et ſic contraria loquuntur in lōgē diuerſis terminis, & huiuſmodi priuilegium propter cauſam, quę nō ceſſat conceſſum extitit, non enim ex mera liberalitate, aut coactionę huiuſmodi priuilegium regibus Franciæ datum fuit: ſed ex cauſa benemeritorum præcedentium adhuc durantium: quod propter tuitionem Romanę eccleſiæ, & eiuſdem protectionem cōceſſum fuit. Quis enim neſcit Papam ſæpiſſimè, & hoc † tempore captiuum factum à principibus nonnullis per Regem Franciæ, aut ſua potentia reſtitutum? Clemens huius nominis ſeptimus rei veritatē teſtificari poſſet. Prætereo Leonem, Adrianum & alios complures reſtitutos, hoc in promptu etiam eſt ex ca.Reatina.lxiij. diſtinctio. & ex cap. nobis eadem diſtinctio.ex quo canone ſumpta eſt forma, qua vtitur chriſtianiſſimus Rex Franciæ in nominatione ad dignitates. qui textus loquitur in Rege Franciæ; & fratre eius, qui erant tunc Imperatores 47

occidentalis Europæ. Item proprior accedat text.ad hoc.ex capitu. Adrianus.eadem diſtinctio. lxiij.vbi ius
48 † nominandi Pontificem, non tantùm in vrbe Romana, ſed in aliis prouinciis à ſummo Pontifice, & tota ſynodo, iiſdem Imperatoribus, & regibus Franciæ conceditur. vt licet videre in dicto capitulo Adrianus. §. inſuper Archiepiſcopos. eadem diſtinctio. Nec obſtat, quòd dici poſſet diſpoſitionem illius iuris antiquiſſimi reuocatam eſſe, quia priuilegium fuerat conceſſum à Papa, & toto concilio repræſentante vniuerſalem eccleſiam regibus Franciæ, & ſic non perſonæ,
49 ſed dignitati, quæ † dignitas non moritur, & licet per aliquem ex regibus Franciæ fuerit huiuſmodi priuilegio renuntiatũ, illud tamen facere non potuit in præiudicium ſucceſſorum, quoniam non ſibi ipſi, ſed dignitati conceſſum extiterat, quod nuper à Leone Papa, & inde ex communi Lateranen. concilij concluſione, ac demum per Clementem cõfirmatum fuiſſe omnibus patet. vnde nõ inſiſto, ſed ad iter cœptum
50 redeo. Illa ergo dignitas dicitur electiua, cui dum occurrit vacatio eiuſdem, per electionem eidem prouideri neceſſe, eſt ſeruata forma. capitulo quia propter, aliàs dici non poteſt electiua, quantumcunque prouiſio ad capitulum ſeu collegium ſpectet, quia colla-
51 tiua † dicuntur beneficia, quibus ſola electio ſufficit ad collationem. de hoc eſt gloſſa in verb. electi. de electi. in pragma. Myl. in repertorio ſuo. in verb. electi. tunc demum. & in verbo electio, quando non requirit. in litera e. Vnde niſi ſit epiſcopalis dignitas, aut abbatialis, aut prima in eccleſia collegiata, non dicitur electiua. vt per Myl. in loco præallegato, poſt gloſſ. Innocen. Ioannes Andr. & Butri. in capitulo quia propter. de elect. adde Felin. in capitulo in noſtra. verſicu

xxxij.de reſcript.& hæc de dignitatibus.

ARGVMENTVM.

De perſonatibus hic agitur,& quòd ſint ſine iuriſdictione.

Nunc videamus,quid ſit perſonatus.Perſonatus eſt †quædam prerogatiua in eccleſia ſine iuriſdictione,& 12
adminiſtratione, qui enim cæteris canonicis, aut collegio præeſt dũtaxat, nec iuriſdictionem,aut adminiſtrationem aliquam habet,perſonatum dicitur habere & cognoſcitur, ſecundum Archidiaconum in capit. primo de conſuetud.libro ſexto,& Ioan.And. in nouella.& Gemi.ibi,& Panormita.in cap.de multa.de præben in antiq. Quando aliquis habet prærogatiuam in choro, in capitulo, in optionibus, in proceſſionibus, & in vocibus dandis,prę cæteris canonicis ſui ordinis. & tamen qui prærogatiua gaudet, & obtinuit perſonatum.non tanta prærogatiua potitur,quanta qui dignitatem obtinet,ſiue ſit ex conſuetudine,creatione,inſtitutione ve beneficij.

ARGVMENTVM.

Officium in eccleſia quid ſit.

Nunc ſupereſt videre,quid ſit officium,& officium dictur adminiſtratio quædam eorum, quæ ſunt capituli.cum † præeminentia,ſine iuriſditione.qui enim adminiſtrationem huiuſmodi habet,cum præeminentia ſeu prærogatiua,ita vt cæteris canonicis præſit, officiũ dicitur habere,vt vult Gemi.in dicto cap.j. de conſuetud.& ſcriben.in prealleg.capitu.de multa. aliquando officium eſt adminiſtratio ſimplex,ſine aliqua prȩeminentia,aut prærogatiua,vt exemplo eſſe poteſt ſyndicus:aut eccleſiæ procurator:& eſt de mente Panormi. in dicto cap. de multa. in ſexta conclu.nume. 2. Ioan. And. & Gemi. in dicto.cap.j.de conſuetu. libro.ſexto.

54 Beneficia ergò, quibus † non eſt annexa dignitas, perſonatus,aut officium,aut ſacramentorum adminiſtratio,quæ in ſuperioribus comprehendi poteſt,dicuntur eſſe ſimplicia, & dictorum accidentium ratione compatibilia, & incompatibilia dicuntur, quoniam ſimplicia compatibilia inter ſe ſunt, poſſunt enim plura ab vno de iure obtineri,dummodo ſtatuto, fundatione,aut conſuetudine, reſidentiam non requirãt perſonalem.cap.gratia de reſcrip.lib.vj.vbi gloſſ.in verb. de iure.& ibi ſcriben.cle.gratiæ. eodem titu. in clemẽ. gloſſ.etiam in extrauagan.execrabilis in verb. de iure. abſque diſpenſatione in extrauagan.Ioan.xxij. &glo. in verbo per hoc autem.in eadem extrauag. ſuper verbo quæ aliàs.in extrauag.communibus,quam vide.eſt enim magiſtra, & notabilis, nec prætermittenda pro hac materia.vide etiam gloſſ.in verb. cum alia. & non liceret in alia extrauag.notant ſcriben.in c. cum iãdudum.& in capit.extirpandæ.§. quæ verò.de præben.

ARGVMENTVM.

Beneficia compatibilia quæ ſint,item quæ incompatibilia.Illa ſimplicia dici poſſunt hæc duplicia.

55 Sed quæ ſunt illa ſimplicia † compatibilia, quæ in pluralitate ab vno poſſunt obtinere?dic quòd ſunt rurales prioratus, & præbendæ, ſeu canonicatus eccleſiæ cathedralis, vel collegiatæ, & capellaniæ. At contrarium,vide pro reſponſione, rationes adductas per Zabarel.in clementi.gratiæ.de reſcript.in cle. reliqua verò beneficia ſuprema,& quibus dignitas, perſonatus, aut officium,ſiue ſit in ſacramentorum adminiſtratione,ſiue bonorum capituli annexa ſunt, duplicia dicun-
56 tur, & † incompatibilia adinuicem:quoniam inter ſe non compatiuntur, non enim poteſt aliquis abſque diſpenſatione apoſtolica duo huiuſmodi ſimul retinere.c.

retinere.c. de multa.c.cum iandudum de præben. cum ſimilibus.

ARGVMENTVM.

Incompatibilium, quædam ſuperiora dicuntur, quædam non ſuperiora, vtraque verò quænam ſint, hic vide, & an plura poßint obtineri.

Sed quæ ſunt hæc ſuperiora, & duplicia? dic ſuperiora eſſe epiſcopatus: duplicia verò inferiores dignitates, perſonatus, officia, & beneficia, quibus animarum cura annexa eſt: vt iam diximus. plura † autem vnifor 57
mia ſub eodem tecto. licet ſimplicia ſint, obtineri prohibentur. c. literas de conceſſione præben. glo. nota. in cle. ſi iuxta. in verb. vacabit. de præben. in clemen.

Sed quęro, † an cõſuetudine poſſit induci, vt quis plu 58
ra incõpatibilia poſſit obtinere? dic quòd non. per tex. & ibi ſcriben. in cap. j. de conſuetud. lib. vj. Quære, an
† appellatione beneficij comprehendatur quodcun- 59
que, qualecunque, ac quantumcunque beneficiũ? dic, ꝙ ſic. per c. tua nobis. de verbo. ſig. regula beneficiũ. de reg. iur. lib. vj. & ibi doctores. Felin. in ca. poſtulaſti. in nume. iiij. de reſcript.

ARGVMENTVM.

Penſio an ſit beneficium, quod autem ſit ſequenti numero manifeſtum fiet.

Sed quid de penſione, an veniat † de appellatione beneficij quæritur? diſtingue aut quæritur de beneficio in genere ſumpto, quod eſt, vt ſuperius vidimus beneuola actio gaudium tribuens capienti, & dici poteſt beneficium. Aut quæritur, an veniat appellatione beneficij eccleſiaſtici, & dici poteſt quòd non. Panorm. in cap. ad audiẽtiam. vbi Feli. latè poſt eum. de reſcrip. Dominic. in capit. quamuis. de præben. lib. vj. gloſſ. in Pragma. in tit. de colla: verſicu. Item, quòd vniuerſita-

beneficium. quòd ſi ſcinderetur ab eo, qui hoc poteſt non penſio, ſed aliud beneficium diceretur ſicut dicimus de prioratu, & vicaria perpetua eiuſdẽ: nec enim vicaria dicetur penſio, ſed beneficium: & quod prius vnum, nunc duo beneficia exiſtunt.

Item in noſtra diffinitione poſuimus, aut imperpetuum contra dictorum ſcribentium diffinitionem, aut imperpetuum, quoniam penſio non ſolum aſſignatur temporalis, ſed perpetua, non tamen perſonæ, ſed loco, vt in terminis. c. conſtitutus. de religi. domi. Reliquas autem partes diffinitionis tam ex dictis prædicto tum ſcribentium, quàm ex iis, quæ ſequentur patebũt.

ARGVMENTVM.

Penſio vnde dicatur, quotuplex ſit, quomodo, & propter quid conſtituatur: & quid in conſtituenda requiratur.

Secundò quæritur, vnde † dicitur penſio? & videtur dici à pendeo: quia eſt certa portio pendens ex fructibus &c. Aut dicitur à pendo, quod verbum ſignificat ſoluo, & ex hoc propriè deducitur penſio. 62

Tertiò quæro: † quotuplex eſt penſio? duplex. licita, ac illicita. Licita eſt ea, quę propter cauſam licitam, & honeſtam, vt alicui capaci detur, ex redditibus beneficij conſtituta eſt. vt in caſu. ca. ad audientiam, ſecundum ſcriben. ibi de reſcri. & capi. conquerente. de cleri. nõ reſi. vbi Pano. & capit. quãuis. de prębẽ. lib. vj. 63

ARGVMENTVM.

Adde quod requiritur.

Primò, vt † capaci beneficij conſtituatur: ſcribentes exemplificant ex text. ca. extirpandæ. §. qui verò. ver. illud autem. de præben. 64

Secundò requiritur ꝙ ſit conſtituta in quantitate, & nõ in quota: quia ſi in quota fructuũ, vt pote in tertia,

aut

65 aut quarta parte, † eſſet ſcindere beneficium, contrà concilium Turonen.c.maioribus. & c.cuæ fraternitatis.de præben.& c.de cætero.de tranſact.

Tertiò requiritur, quòd penſio fiat cum cauſa rationabili, ſicut enim cauſa iuſta,& rationabilis requiritur in alienatione rerum eccleſiaſticarum, aliàs non valet gloſ. & ibi Panor.in ca.de in integrum reſtitutio.ſic & in penſionis impoſitione: quia eſt quædam alienatio: diminuitur enim redditus beneficij propter ipſam.cap. nulli.de rebus eccleſiæ non alienand.

Sed quæritur, quas cauſas dicemus iuſtas & rationa-
66 biles? gloſ.in ſumma xij.quæſt.ij.quatuor † cauſas enumerat, vtpotè, propter neceſſitatem, vt in caſu.cap.ſi propter.de reſcrip.lib.vj.Item propter vtilitatem.cap. terrulas.xj.quæſtione ij.cap.per tuas. de donatio.Item pro bono pacis. cap. niſi de præbend. Item ſi aſſignetur penſio propter pietatem, vt quia pauper ſacerdos, vel ſenex, aut debilis, aut quia aſſignatur, vt ad pios applicetur vſus, vt in caſu.cap.aurum habet eccleſia.Latè Oldra. conſil.ccxxvj. incip: Quidam epiſcopus. Faciunt quæ not. in capit. fraternitatē. de donatio.& vbi huiuſmodi cauſæ interueniunt, aut earum altera, licita dici poteſt penſio.

ARGVMENTVM.

Poſitis ante nonnullis ad penſionem conſtituendam requiſitis limitat illa vt non ſint neceſſaria in Papa. Huius enim ſola ſimplex voluntas eſt ratio.

67

Limita tamen iſta non † procedere in Papa. Ipſe enim omni cauſa ceſſante, ex libito ſuæ voluntatis pēſionē imponere poteſt.vt pulchrè Felin.in.c.ad audientiam. de reſcript. nu. 2.3.& 4.Ratio autem cur prędicta non procedant in Papa,& quòd ipſe penſionem poſſit in beneficiis imponere ſine cauſa eſt, quòniam vbi

Papa

Papa diſponit contra ea, quę ſunt iuris poſitiui tantum 68 non fundatur in ratione †naturali, vel diuina. ſed tunc ſola ipſius Papę volūtas ſufficit pro ratione, & pro cauſa. Sicut enim multa ſtatuit in quibus ſola voluntas ratio eſt, ita & contra ea poteſt, in quibus ſola voluntas ſufficiet. vt latè idem Fel. in d. c. ad audientiā. de reſcri. le ſecond. quod maximè procedit in hoc caſu, quia Papa liberam in beneficiis habet poteſtatem. c. ij. de præbend. lib. vj. cle. j. vt lite pendente in clemen. glo. in ca. ſi gratioſè. de reſcrip. lib. vj. & ibi Gemi.

Quando autem Papa poſſit contra ius poſitiuum fundatum in ratione naturali, vel diuina, aut contra conciliorum diſpoſitionem, (quoniam extraneum eſſet hoc intermiſcere) viderit lector gloſſ. vulga. in cap. non eſt. de voto. & in c. veniens. in prima glo. ad finem. de fili. presbyterorum. & gloſ. in ca. ſi qui. lxxxj. diſtin. notant ſcriben. in c. poſtulaſti. de reſcrip. tradidit Inn. etiam in c. ij. de renuntia. & in c. cum ad monaſterium. Felin. in cap. quæ in eccleſ. de conſtit. & copioſè. in dicto cap. ad audientiam. & in cap. dudum. le ſecond. de electio. Panorm. in cap. de multa. de præben. & in cap. cum eccleſiaſtica. de exceſ. pręla. & in cap. conquerente. circa princ. de cleri. non reſi.

ARGVMENTVM.

Admonitio eſt interdictam Pontificis voluntatem in penſionibus conſtituendis procedere in terris Regiis quatenus tribus cauſis hic enumeratis eſt innixa.

Aduerte tamen lector optime, ne fallaris, quoniam hæc non ita procedunt, vt totum habeant in eccleſia Gallicana, quia licet in Papa non requiratur cauſa iuſta, vel rationabilis, tamen ſi penſio imponatur ſuper aliquo beneficio abſque vna ex tribus ſequētibus cauſis, non valet, nec admittitur. Et de hoc lata fuerunt multa

multa areſta in parlamentis huius regni.

69 Prima † ergo cauſa eſt, vt pro bono pacis & cauſa litis finiendæ conſtituatur. iuxta diſpoſitionem c. niſi. de præben.

Secunda cauſa imponendæ penſionis eſt, cum in beneficij renuntiatione retinetur pēſio, nec reſignans ex huiuſmodi renuntiatione nimium diſpendiū patiatur.

Tertia cauſa eſt, cū imponitur penſio in permutatione pro æqualitate valoris beneficiorum faciēda, vt ſcilicet ſuppleatur ex vno quod in altero eſt minus.

ARGVMENTVM.

Quartum in penſionis conſtitutione requiſitum.

70 Quartò requiritur, quòd impoſitio † penſionis fiat authoritate eius, qui hoc poteſt. ſed quæro, qui poteſt penſionem imponere? dic Papam aut Epiſcopum poſſe imponere, vel alium ab eiſdem authoritatē haben. Sed aduerte, quia hoc non vno ſed diuerſo modo poſſunt; nam dicimus ſuperius in tertio requiſito cauſam in huiuſmodi impoſitione neceſſariam, & potiſſimam eſſe in Epiſcopo. vnde diſtingue, aut penſio imponitur à Papa, aut ab Epiſcopo. ſi à Papa, tunc ſubdiſtingue: quia aut Papa vtitur poteſtate abſoluta, aut ordinaria. ſi abſoluta, dubium non eſt, quin Papa etiam ſine cauſa, & non vocato eo cuius intereſt, hoc poſſit: habet enim liberam, & pleniſſimam in beneficiis poteſtatem, vt proxime vidimus, per c. propoſuit. de cōceſ. præben. cap. ij. de præben. lib. vj. & clemen. j. vt lit. pend. de qua quidem poteſtate vti ſolet, cum expeditiones fiunt per cameram. licet in hoc regno hæc non admittantur, vt diximus proximè.

Aut vtitur poteſtate ordinaria: & tunc quoniā eam viam eligendo, adſtringitur ad iuris communis, & poſitiui obſeruantiam, ſicut quilibet ordinarius inferior.

quam

quam viam elegiſſe videtur, ſi faciat aliquem actum more ordinariorum, vt ſi mandet citari partem, & huiuſmodi ſecundum Old. conſil. ccxxvj. Ancha. conſil. xciiij. qua via vti ſolet Papa per cancellariam, & eam ſecundum regulas à ſe, aut à prædeceſſoribus ſuis æditas exercet. & de hoc Lod. de Ro. in conſil. cccIxix.

Aut imponitur ab Epiſcopo, & non poteſt ſine cauſa: aliàs penſio eſt nulla ſecũdum ſcriben. & Maximè Fel. in d.c. ad audientiam. de reſcrip. c. conſtitutus. de relig. domib. Oldra. & de Ancha. in conſil. prǽalleg. In quib. autem caſibus inferiores à Papa penſionem imponere poſſint, vide ſcriben. in c. niſi. de præben. & Panor. in c. vbi. de iis quę fiunt à prælato ſine conſen. cappituli. vide Paulum Ro. in tract. de pœn. quæ. j. & quæſt. iiij.

ARGVMENTVM.

Quintum in penſione conſtituenda requiſitum, & qua dicatur intolerabilis penſio.

Quintò requiritur, quòd ſit † tolerabilis, & honeſta, & quòd non ſit exceſſiua, quoniam reduceretur, & reformationi eſſet ſubiecta: ſi intolerabilis, & exceſſiua eſſet. ſecundum Abba. in d.c. conquerente. facit ca. procemium. de cenſib. 71

Sed quam dicemus intolerabilem, & exceſſiuam? dic, quòd pẽſio nimium grauans eccleſiam, adeò, quòd rector non poſſit incumbentia onera ſuſtinere, quod ſuperioris arbitrio relinquitur, qui modificare penſionem poteſt, non tantum per viam iuſtitiæ, ſed etiam ex mera gratia, & ſuo motu proprio: vtendo ſcilcet plenitudine poteſtatis. quod poteſt apparere: ſi in reformatione; aut modificatione penſionis apponatur, quòd id ex certa ſcientia, aut motu proprio facit. vt eſt gloſſa nota. in capit. ad hoc. de reſcript. ſicut enim conſuetudo, quæ nimium grauamen eccleſiis infert, inefficax

eſt.

eſt.c.j.de conſuet. ita in ſimili dicemus de penſione,eo quòd eadem ratio militat in penſione,quæ in tali conſuetudine.& quia ex hoc penſiones reformabantur,& reducebantur noua praxis penſionis imponendę intro ducta eſt. vtpotè, quòd penſio tertiam fructuum partem ſeu valorem eiuſdem non excedat,quæ etiam aſſignari ſolet,non per viam quotæ,& ita iudicatur in eccleſia Gallicana. & de hoc multa arreſta à ſupremis curiis lata ſunt.

ARGVMENTVM.

Sextum requiſitum, vt fraus ceſſet iuxta diſpoſitionem Clementina hic inſerta.

Sextò requiritur,ꝙ penſio non ſit cōſtituta in fraudem iuris,vt in terminis.c.extirpandæ.§. qui verò.verſi. illud. de præbend.& poteſt formari caſus in filio ſacerdotis,cui obſtāte iuris diſpoſitione,& maximè conſtitutione Clementis ſeptimi, pater non poteſt renunciare beneficium,in quo adminiſtrauit mediatè,vel immediatè.quæ conſtitutio ſic incipit:

CLEMENS EPISCOPVS.

Tenore præſentium conſtituimus, & ordinauimus, ꝙ de cętero filij præſbyterorum ex fornicatione nati eccleſias cathedrales, etiam metropolitanas, ac monaſteria,quibus eorum patres præfuerunt,ſeu illa,& illas dignitates, etiam maiores, & principales perſonatus adminiſtrationes,& officia, etiam curata, & electiua, & alia quæcunque beneficia eccleſiaſtica cum cura,& ſine cura ſecularia, & quorumuis ordinum regularia, quæ preſbyteri,& clerici,ac &c.religioſi,&c.patres in titulum, vel commendam, aut adminiſtrationem,ſeu vt aliis perpetuò vnita, aliquando obtinuerunt, nullo vnquam tempore quomodo obtinere poſſint,nec cum eis diſpenſare intendimus ſuper hoc.Et ſi quas diſpen-

ſationes

ſationes per nos concedi cõtigerit, tanquam per præoccupationem,& contra mentem noſtram conceſſas, eis nullatenus ſuffragari, taleſque diſpenſationes noſtris volumus exulare temporibus,& quod nobis licere non patimur,noſtris ſucceſſoribus indicamus,&c.

Hæc quidem conſtitutio eſt in viridi obſeruantia: & contra eam non diſpenſatur etiam per cameram: vnde ſi preſbyter ſpurio ſuo curaret penſionem aſſignari,reſignando beneficium ſuum alteri, huiuſmodi penſio tanquam facta in fraudem iuris non valeret, & caſſari poſſet,ſeu declarari poſſet caſſa,& irrita,vt diximus in primo requiſito.

Nec mireris autem lector Optime, ſi hic huiuſmodi conſtitutionis tenorem inſerere volui,quoniam noua eſt, & in his partibus nondum typis mandata. de hac autem penſione in fraudem iuris conſtituta,vide Abba.in cap.ad audientiam. de reſcript. & in c.extirpandæ,in fi.de præb.& in c. conquerente.de cleri.non reſi.Moder.in d.c. ad audientiam. & maximè Felin.& eſt caſus in c.audiuimus.de colluſio.deteg.& in clem.j.§.eadem.de ſupplen.negli.præla.in cle.

ARGVMENTVM.

Penſio ſuper quo ſit conſtituenda.

Quartò quæro, ſuper quo conſtituitur penſio? Reſpondeo ſuper fructibus,aut redditibus beneficij.Non autem ſuper iure,aut titulo ,quia † (vt dictum ſuprà) 73
hoc eſſet ſcindere beneficium, contra diſpoſitionem concilij Turonen.& alia ratione:quia ſi ſuper iure, non diceretur penſio, ſed beneficium: quod fieri ſolet,cum ſeparatur exercitium curę animarum à principali titulo beneficij, & exigitur vicaria perpetua:& ſic beneficium eccleſiaſticum, vt etiã videri poteſt in diffinitione,ſit etiam cum pingue beneficium ſcinditur à

tur à Papa: & de vno fiunt duo: ex quo multa dubia ſoluuntur.

ARGVMENTVM.

Penſio an ſit beneficium.

74 Primum, an penſio † ſit beneficium? credo, quòd non. vt enim viſum eſt, non venit appellatione beneficij: quia in ſola temporalitate conſiſtit. illa ſiquidem ratione tituli ſpiritualia ſunt, hæc autem, quia ſuper temporalitate conſtituuntur, nihil ſpiritualitatis habent. ca. præterea. le premier. & cap. ij. de tranſact. vbi doct. & gloſſ. in tit. de colla. §. item, quòd vniuerſitates. in pragma. ſcribentes. in ca. ad audientiam. de reſcript. & maxime Feli. ibi in v. col. nume. v. Archidiac. in ca. quamuis. le premier. de præbend. in vj. vnde de vno ad aliud bona non fit illatio, quoniam diuerſa ſunt, & ex diuerſis inferri non ſolet. c. ij. de tranſla. epiſcopi. l. Papinianus exuli. ff. de mino. l. fin. ff. de calumnia. ſcribentes in cap. cum Martinus Ferrarienſis. de conſtit. & in cap. ad audientiam. Item illa, quę de eſſentia beneficij debent interuenire, antequam dicatur beneficium, non concurrunt in penſione, vt ex ſuperioribus poteſt colligi, cum de beneficio agebatur, quæ hic referre ſuperfluum eſſet.

ARGVMENTVM.

Beneficio propter delictum, vel aliàs vacante, an vacet penſio.

75 Secundum dubium eſt: an quia beneficia † propter crimen, aut ob aliam cauſam, vtpote ob non promotionem, vel propter defectum ætatis, & huiuſmodi, vacare dicuntur, penſio vacet, ſicut beneficia, an potius extiguatur? ex ſuperioribus deciditur, quòd non: tamen in vno caſu, in defectu ætatis, ſcilicet dubito: quoniam penſio cōſtituta minori cenſetur eſſe conſtituta in fraudem iuris, ſecundum Cardina. Zabarel. in clem.

clemen.j.de ſupplen.neglig.prælа.Lodo. Goyc.in reg. Cancel.in reg.de infir.reſig.q.xvj.

Tertium dubium, an habens penſionem ad horas canonicas tenetur,ſicut obtinens beneficium, vt in c. fin.de reſcript.libro vj. ſcriben. communiter.in cap.j. de celebrati.miſſa. † dic,quòd non.quia alia ratio eſt 76
in beneficio, quàm in penſione: illud enim dari ſolet propter officium, vt ſuperius dictum eſt, dum loquuti fuimus de beneficio. & cap. cum ſecũdum apoſtolum. de præbend.cum ſimilibus alleg.in loco prædicto.Sed penſio non eſt beneficium, nec venit appellatione beneficij.ergo,&c.

Et aduerte, quia ſi habens penſionem teneretur ad officium,ſequeretur,quòd vnum beneficiũ poſſet multos obligare ad officium. Nam ex fructibus beneficij vnius,quis poteſt teneri multis ad penſionem, vt vidi in facto ſuper quadam præbenda Auenicenſ.eccleſiæ, ſuper qua tribus erat aſſignata penſio. vnde ſi ita eſſet,ſequeretur, quòd quatuor eſſent obligati ad officium propter vnicum beneficium, ſcilicet, titulum obtinens,& tres penſionarij.ſolus ergo is, qui titulum obtinet, ad officium obligatus: non autem obtinens temporale:quod cadere poteſt in laicum.

ARGVMENTVM.

Penſio an ſola voluntate remittatur,an verò neceſſaria ſit eius voluntas in ſolutione,cuius in conſtitutione.

Quartum dubium eſt, an penſio ex † ſola voluntate remitti poſſit ſine Papæ, aut alterius beneplacito, 77
videretur dicendum, quòd non. quia in eius aſſignatione neceſſaria eſt eorum autoritas,vt ſuperius viſum eſt,vnde ſicut in aſſignatione requiritur Papæ,aut Epiſcopi voluntas,ita & in diſſolutione.reg.omnis res.de regul.iuris.in antiq.& cuius eſt ligare, eius eſt ſoluere.

Contrarium tamen puto ex ſequentibus verius.

Primò ex ſuperioribus, ex quibus hoc dubium ſolui poteſt, ſicut & reliqua ſoluũtur. Item alia ratione: quia quemadmodum extinguitur penſio ſola voluntate ob tinentis, cum is moritur, quia tunc verè dicitur finiri voluntas percipiendi penſionem, pari modo dicemus; cum ante obitum obtinens voluntatem declarat. Item alia ratione, quia penſio contractui æquiparatur. Lodo. de Roma. in conſilio ccclix. & Lodo. Goyc. in reg. prælleg. eadem quæſt. qui contrahentium voluntate perficiuntur, ac eorundẽ voluntate diſſoluuntur. iuxtą prællegatam iuris regulam, Omnis res per quaſcunque cauſas naſcitur, per eaſdem diſſoluitur.

Nec obſtat, quòd dicimus autoritatem ſuperioris
78 neceſſariam † eſſe in impoſitione penſionis, quoniam illud requiritur, ne facile grauamen eccleſijs imponi-poſsit, quod fieret, ſi inconſulto ſuperiore penſio aſſignari poſſet. vnde (vt ex iis apparet) non ſequitur neceſſaria eſt ſuperioris autoritas in impoſitione pẽſionis, ergo & in extinctione: quia eadẽ ratio non militat in extinctione, quæ in aſſignatione. Itẽ nec obſtat alia ratio de autoritate Papæ, quia non quæritur, an Papa poſſit, vel non: ſed quæritur, an eius autoritas ſit neceſſaria.

ARGVMENTVM.

Penſionarius impetrans beneficium, an debeat facere mentionem penſionis.

Quintò quæritur, an in impetratione beneficij ſit
79 facienda † mentio de penſione, quam impetrans obtinet? diſtingue. aut in forma communi fit impetratio: non autem in terminis. ca. ſi pauper. de præbend. libro vj. & non eſt facienda mentio. Ratio eſt, quia penſio non eſt beneficiũ, vt ſuperius vidimus. & text. in cap. ſi

motu

motu proprio, loquitur de beneficio, non de præſtimonio. Aut penſione etiam ſi eſſet huiuſmodi penſio aſſignata in beneficium: quia quomodocunque ſit, non venit appellatione beneficij eccleſiaſtici: & maximè in noſtris terminis.per.c:quamuis. le premier. de præbend.lib.vj.nec poteſt fieri extenſio, ſeu ampliatio.ita quòd largo modo ſumpta veniat appellatione beneficij: quia non intelligeretur de beneficio eccleſiaſtico: eò quòd diſpoſitio dicti c.ſi motu proprio.verſicu. ſecus autem.eſt odioſa. & ideo reſtringēda regula Odia reſtringi.de regu.iur.lib. vj.ita vult Feli.in ca.poſtulaſti.colum.j.nu.viij.in verb.tertia declaratio.Myl.in reper. in verbo gratia. ibi gratiam beneficij impetrans. Petrus Rebuf.in tracta. de pacifi.poſſeſſoribus. in ver. Nona concluſio.de penſio.ix.quem vide.

Limita verò ſupradicta procedere in ſecularibus. 88 quia penſio locum beneficij obtinet in religioſis præſertim Benedictinis. & incompatibilis eſt cum beneficio.vide conſtitutionem Benedicti. xij. quæ Benedictina vocatur.in titu.de penſi.cap.viij.vnde de ea religioſus mentionem in impetratione facere tenetur. nō quidē ea ratione: quòd veniat appellatione beneficij. Item ſi impetratio fit in forma pauperum, vt in terminis.cap.ſi pauper clericus, mentio facienda eſt de ea in impetratione, & ratio eſt: quia eſt talis qualitas, quæ expreſſa in impetratione impediret prouiſionem; quia faceret ceſſare rationem, quare prouidendum ſit clericis pauperibus. ſicut etiam ceſſat, quando clericus obtinens amplum patrimonium petit ſibi prouideri iuxta terminos diſti cap.ſi pauper.ita vult Feli.in loco præallegato.

ARGVMENTVM.

An penſio poſſit transferri in aliam perſonam.

81 Sextò quæritur, an † penſio poſſit transferri de perſona in perſonam? dic quòd ſic. Papæ tamen autoritate, & placito interueniente, quod tutum non eſt, niſi durante vita transferentis, nec facile cõcedi ſolet: quoniam eſt quoddam grauamen eccleſiis, & quodãmodo contra naturam. Penſionarij enim officium non præſtant, propter quod beneficium datur; & tamen commodum percipiunt. vnde tum propter inconueniens, tum vt grauamen ab eccleſiis euitetur, & ampliatio ſeruitutis reſcindatur, & augmentum diuini cultus producatur, non conceduntur. Et meritò ſecundum Lodo. Goy. in regu. de infir. reſig. q. xvj.

ARGVMENTVM.

In penſione conſtituta certa ſpecie pecuniæ nominata, an in alia poſſit fieri ſolutio diſtingue, vt hic.

Septimò quæritur, in aſſignatione penſionis poſitum fuit. Reſeruata ſibi penſione, &c. viginti ducatorum auri de camera, &c. & ſic certa ſpecies pecuniæ
82 expreſſa eſt, an † penſionatius cogatur recipere penſionem in alia ſpecie ad valorem viginti ducatorum auri de camera?

Aduerte lector, quoniam hæc quæſtio eſt ſubtilis, & habet aliquantulum difficultatis. Et pro reſolutione eiuſdem, & dubiorum circa eandem abſolutione, diſtingue. Aut enim poſt conſtitutionem penſionis huiuſmodi, quę ex partium conſenſu, & ſuperioris autoritate conſtituitur, ſpecies pecuniæ expreſsè reprobatur omnino, & hoc caſu ſubdiſtingue, aut reprobatio huiuſmodi accidit antequam debitor eſſet in mora ſoluendi, & tunc creditor teneretur recipere pecuniam ſpecificatam. Ratio eſt, quia licet genus functionem recipiat, non tamẽ ſpecies, prout in caſu noſtro. & durũ eſſet ſine culpa penſionariũ grauari, vbi tenetur ad

tur ad penſionem de certa ſpecie pecuniæ. Aut poſt moram debitoris,& tunc quia periculum eſt debitoris,tenetur ſoluere penſionem ſecundum valorem monetæ ſpecificatæ.& ita intelligendi ſunt text. in capit. olim &.& in ca.cum canonicis.de cenſib.quod locum habet,non ſolum quando eſt omnino reprobata, ſed etiam quando in parte:vt ſi cuditur noua in alia bonitate intrinſeca:vt puta in meliori pondere, aut in alia forma,prout fit quotidie,& vetus curſum habet cũ noua,donec reperitur. eo enim caſu fiet ſolutio ſecundũ æſtimationem veteris monetæ currentis tempore cõſtitutionis penſionis,& ſic tempore obligationis contractæ.Et in hoc caſu, quando vetus habet curſum cũ noua,non attenditur,an debitor ſit in mora, vel non. Si verò curſus veteris monetæ ſpecificatæ eſſet etiam reprobatus,tunc diſtinctio ſuperius facta habeatur, vt ſi poſt moram debitor ad æſtimationẽ antiquæ,ſi ante creditor veterem reprobatam,& cuius curſus reprobatus eſt,recipere teneatur.

Aut pecunia ſpecificata eſt mutata in extrinſeca bonitate,vt in valore,prout fit quotidie ad principis nutum,& voluntatem,& hoc caſu ſubdiſtingue.

Aut enim loquimur in cõtractu, aut in vltima volũtate, aut in lege, aut in impoſitione pœnę per legem, aut per ſententiam.Primo caſu tempus cõtractæ obligationis attendi debet, vt ſcilicet pecunia ſpecificata ſoluatur in ea bonitate intrinſeca, & extrinſeca: hoc eſt in eo valore, liga & (vt verbis vulgaribus vtendo) miſa cuius erat tempore contractæ obligationis,iuxta not. in l. cum quid. & l. vinum. ff. ſi certum peta. & pro hoc eſt tex. in cap. conquerente. vbi glo. & docto. poſt eam,de offi. ordina. Panormi. in capit. olim. & cap.cum canonicis. de cenſib. Pet.de Anchar.

niam ad tempus mortis protrahitur: & adhuc non ſubſiſtit:quoniam niſi accedat voluntas eius in cuius fauorem fiet,caduca remanet diſpoſitio, & non obligatur,aut hæres,legatarius, aut is qui ſolutionem habet facere ex huiuſmodi relicto. Meritò ergo attenditur in vltimis voluntatibus tempus ſolutionis faciendæ.vnde illa ſpecies ſpecificata ſoluēda nō eſt:ſed alia eius quantitatis,valoris, & bonitatis, cuius erat prior tempore mortis:& iuris fictione nō videtur ſolui alia: functionem enim recipiunt res, quæ pondere, numero, menſuráve tractantur.l. cum quid. cum ibi not. ff. de reb.credi.ſi cert. peta. Vnde ſi centum aurei legati ſint,non tenebitur ad aureos in ſpecie ſolutionem facere.quia eſt ſpecies reducta ad numerum, quæ functionem reci pere poteſt: vnde dando minutiorem ſpeciem pecuniæ ad valorem aureorum ſpecificatorum liberatur heres.l.prima.§.cui cētum. & l. cum certum. & cum aurū.§. proinde & ibi ſcribē.ff.de auro,& argē. lega.ponderando ibi verba iuriſconſulti, dum dicit, ſi in ea pecunia eadem æſtimatio ſit. & ita de conſuetudine ſeruari videmus:quæ quidem cōſuetudo eſt optima legum interpres.l.ſi de interpretatione.ff.de legib. & idcirco amplectenda eſt,& maximè in hoc caſu, vbi ſcilicet de interpretatione iuris ambigui quæritur. vt l.præallegata.& l.nam ad ea.& l.de quibus. ff.de legi. Aut loquimur in tertio caſu,& tunc attenditur tempus, quo quis committit in legē.Idem in quarto caſu. pro hoc eſt text. in c. olim de iniuriis.l.penulti.C.qui admit.ad bo.poſſeſ. Licet enim lex ſpecificet monetā vſualem,tamen ea, quæ currit tempore, quo quis in legem committit, aut incidit in pœnam per legem, aut hominis condemnationē attenditur,iuribus præalleg. vbi ſcribentes ita determinant communiter.

ARGVMENTVM.

Heredes eius qui penſionem debebat, an teneantur ad debitæ penſionis ſolutionem, an verò ſucceſſor in beneficio, diſtingue vt hic.

Octauò quæro, terminus ſoluẽdę pẽſionis lapſus eſt:
81 † moritur debitor pẽſionis: quis tenebitur ad ſolutionẽ? an hæredes debitoris penſionis, an verò ſucceſſor in bẽneficio? Pro ſolutione huius quæſtionis videndum eſt; an obtinens beneficium poterat teſtari, & inteſtatus fructus beneficij ad legitimos heredes tranſmittere: Item an talis penſio fuerit impoſita ad vitam obtinẽtis beneficium duntaxat, aut cum clauſula, Quòd ad ſucceſſores in beneficio tranſiret, quandiu obtinens penſionem viueret &c.

Ad primum diſtingue, aut beneficiũ erat tale, quòd idem obtinens fructus eiuſdem ſuos faceret, aut tale, quòd fructus ſuos non faceret, ſed ſimplicem vſum, & diſpenſationem durante vita haberet, pro quorum ſolutione dic, quòd regulariter clericus obtinens beneficium, in quo habet bonorum eiuſdem adminiſtrationem, non poteſt teſtari nec, nec tranſmittere fructus. tex. eſt in cap. relatum. le ſecond. de teſta. in antiq.

Sed quęro, quę ſunt illa peneficia de bonis, quorum clericus adminiſtrationem non habet? dic breuiter eſſe canonicatus, non habẽtes præbẽdas diſtinctas, ſed dũtaxat habentes bona adminiſtrata per capitulum, aut per deputatos ab ipſo de quibus ſoluuntur diſtributiones quotidianæ iis, qui diuinis officiis intereſſe laborant, vel interſunt: de talibus enim: quia pro labore diurno dantur, & prout quiſque horis diuinis intereſt, ſingulis diſtribuitur, clericus teſtari poteſt. arg. de cap. relatũ. in §. cæterum. vbi ſunt hæc verba, Cæterùm quę ex hereditate, vel artificio, aut doctrina, proueniũt diſtribuantur pro decedentis arbitrio. Labor enim & doctrinæ

doctrina in hoc æquipararī debet: vt perinde teſtari poſſit de iis, quæ propter laborem dantur, atque de iis, quæ propter doctrinam, cùm ſit eadem ratio.

ARGVMENTVM.

Beneficiatus tribus hic enumeratis concurrentibus, de rebus intuitu eccleſiæ acquiſitis teſtari poteſt.

Et breuiter ſi concurrant tria in clerico beneficiato, de bonis quæſitis intuitu eccleſiæ teſtari poteſt. † Primò ſi obtineat ſimplex beneficium. Secundò ſi bonorum eiuſdem adminiſtrationē non habeat. Tertiò ſi propter perſonalem reſidentiam in horis ſingulis diuini officij ſibi fiat diſtributio. his enim concurrentibus rector beneficij teſtari poteſt. vnde ſi capitulum haberet bonorum adminiſtrationem, & ex iis aſſignaretur ſingulis canonicis certa quota portio, aut tritici, aut vini aut pecuniæ: quia illud cederet loco præbendę diſtinctæ, non autem per modum diſtributionum quotidianarum, eo caſu, licet clericus diceretur obtinere canonicatum, & ita ſimplex beneficium, & non haberet bonorum ſui beneficij adminiſtrationem, teſtari tamen non poſſet: nec ad legitimos heredes talia bona tranſmittere. caſus eſt in terminis in dicto ca. relatū. le ſecond. de teſta. hoc etiam voluit Innoc. in c. nouū genus. de deci. in fi. gl. magna. & Spec. in tit. de ſtatu reg. verſic. lviij. & Pau. de Leaza. in quæſtio. quæ incipit. La ta ſententia. Hoc nimirum etiam tenuit Gemi. in cap. præſenti. de offi. ordi. lib. vj. ex quo, ſi penſio eſſet aſſignata ſuper canonicatu non habente præbendam diſtinctam, ſed ſolū quotidianas diſtributiones: abſque iſta clauſula, Quòd ad ſucceſſores trāſiret &c. eo caſu, ſi quid durāte vita lucratus fuiſſet clericus talē canonicatū obtinēs ex eodē eo mortuo, quia de eo teſtari poterat, & ad heredes legitimos inteſtat⁹ trāſmittere, heres

83

tene

teneretur ad ſolutionem penſionis:quia primò deducitur æs alienum ex hæreditate: non enim dicitur eſſe in bonis c.præſenti.de offi.ordina.lib.vj.

Ex hoc igitur dicemus clericum obtinentem aliud quodcunque beneficium pręmiſſas qualitates non habens,nō poſſe teſtari:nec ad heredes iure ſanguinis bona ex tali beneficio quæſita trāſmittere, vnde ſi penſio in huiuſmodi beneficiis eſſet impoſita ſine clauſula, Quòd ad ſucceſſores,&c.eccleſia aut prælatus, qui de conſuetudine,aut priuilegio ſuccedit, aut ſucceſſor in beneficio tenetur.iuxta dictum ca.præſenti.cum ibi not.de offi.ordi. lib. vj. Si verò ſit cum dicta clauſula, Quòd ad ſucceſſores &c. dic ſemper ſuccedentes debitori penſionis teneri propter lapſum termini, nō autē ſucceſſorem in beneficio. ratio eſt, quia antequàm penſionis debitor eſſet mortuus,tenebatur ad ſolutionem iam lapſo ſolutionis termino. Intellige tamen ſi bona aliqua ſupereſſent defuncto.aliàs ſucceſſor in beneficio tenetur propter clauſulā declaratoriam mētis ſuperioris,volentis.ſ.ſucceſſorē in beneficio,ſuper cuius fructibus erat aſſignata penſio, ad eiuſdē penſionis ſolutionem conueniri poſſe,& ad ſolutionem teneri.

ARGVMENTVM.

Beneficij fructibus diminutis,an ſit penſio diminuenda,diſtingue.

Nonò quæritur, fructus beneficij à tempore aſſigna-
84 tionis pēſionis ſunt diminuti†ſine culpa debitoris pēſionis, an debitor poſſit petere penſionem reduci?hæc quæſtio deciditur ex iis, quæ adduximus ſ. in quinto requiſitò tertię quæſtionis principalis,vnde nō inſiſto. ſed vide ibi,quæ diximus,q̃a vtilia ſunt & neceſſaria.

Decimò quæro,fructus, & redditus omnino perierunt,an penſionis debitor liberatus exiſtat, diſtinguamus,aut periērūt perpetuò:aut ad tempus.Si perpetuò

dicendum

dicendum puto penſionis debitorem liberatum eſſe quoniam per vnicam orationem in penſionum impoſitione dici ſolet, ne talis Titius ex huiuſmodi renuntiatione, aut iuris ceſſione, nimium diſpendium patiatur, pēſionem annuam ducatorum decem de camera, & ſuper fructibus, & redditib. prædicti prioratus, &c. in feſto &c. ſolui volumus, &c. Illa enim verba, Ne nimium diſpendium patiatur, taxatiuè cenſentur eſſe appoſita: vt ſcilicet dicta penſio ſolui debeat, ſi fructus extent, aliàs non. ſecus verò eſſet, ſi in duabus orationibus id fieret. vt ſi poſt diſpoſitionem ſequeretur demonſtratio rei, de qua, aut ſuper quam, facienda eſſet ſolutio: quia eo caſu nominatio fit ad demonſtrationem, extent, vel non extent, debitorem teneri dicimus. ita Felin. in cap. ad audientiam. le ſecond. de reſcript. poſt Paul. de Caſt. in conſil. ſuo cccxxviij. incipiente, quia exceptiones, &c. Caſſialup. in tractatu pēſionum, quæſt. xvj. Gygius in ſimili tracta. quęſt. lxij. pro primo allegant tex. in l. nomen debitoris. §. vni ex heredibus. ff. de legatis iij. & l. ſi quis ſeruum. §. j. & l. Lucius. §. cibus. ff. de legat. ij.

Pro ſecundo verò, quādo. ſ. in duabus orationibus, & demonſtratiuè, allegant text. in l. quidam teſtamento. in princ. ff. de legatis j, & in l. Paulo Calym, §. fin. de alimen. & cibar. lega. ſcribentes. in l. inter ſtipulātem. §. ſacram. ff. de verb. obligat. Durum tamen eſſe puto debitorem teneri in hoc ſecūdo caſu, vnde implorato ſuperioris officio, ex æquitate talis penſio reſcindi poſſet. Si verò ad tempus perierint fructus, vtputà per vnū annum, aut duos, caſu fortuito, tunc limita, quæ diximus in primo caſu, quando per vnicam orationem talis aſſignatio penſionis eſſet facta: quoniam eiuſmodi penſionis debitor non liberaretur pro illo anno aut

duobus

85 duobus.Sed facienda eſſet † compenſatio de vbertate ad ſterilitatem illorum annorum ſequentium,aut præcedentium.& econtra:ita Fel.in loco preallegato.Pau. de Caſt.in prædicto conſi.cccxxxviij.& pro hoc eſt gl. in.c.vobis.quæ eſt in alijs.xij. quæſti.ij.facit.c. propter ſterilitatem de loca.

ARGVMENTVM.

Munere charitatiuo ſuperueniente,an ſit minuenda penſio diſtingue.

86 Vndecimò quæro, an penſio † diminuatur propter caritatiuum ſubſidium,aut Papalem decimam,aut reparationes, & propter alias extraordinarias impoſitiones, vel onera, quæ quotidie videmus, & ſentimus imponi?Puto ſic diſtinguendum eſſe,aut in impoſitione penſionis fuit appoſitum,quòd penſio eſſet franca, & libera ab omni onere decimæ, & charitatiui ſubſidij,&c.aut ſimpliciter facta fuit impoſitio non appoſitis illis verbis.

Primo caſu,licet ſuperioris authoritate(vt ſuperius diximus) imponatur penſio beneficiis, tamen quia ea autoritas regulatur ſecundum conſenſum partium:vtpote ſi conſenſus partium ſit: vt penſio ad vitam amborum imponatur: aut quòd tranſeat ad ſucceſſores: aut quòd huiuſmodi penſio ſit franca &c.eo caſu dicemus penſionarium non teneri ad contributionem: & ſic penſionem nullam pati diminutionem: quod etiam accideret: ſi ſola principis autoritate imponeretur motu ſuo proprio.

Secundo verò caſu:cum ſimpliciter facta eſt illis verbis non appoſitis in impoſitione penſionis:quia ſuper fructibus imponitur:æquũ,& iuri conſonum eſt, penſionarium teneri ad contributionem pro rata. quod probari poteſt à ſimili: ſicut enim colonus parciarius
87 vnà cum domino fundi, † tenetur ad ſolutionem deci-

mæ

mæ.cap.tua nobis.de deci.ita penſionarius qui partem recipit fructuum : ad cõtributionem tenetur pro oneribus impoſitis ratione fructuum : aut ſuper iis. Nam contra æquitatem videretur penſionarium commodum ſentire: minimum autem oneris ſubire nolle. Et pro hac parte facit quod vult Inno. in ca.cum non ſit. circa finem. de deci. hæc concluſio poſſet corroborari multis ſimilibus:quæ omitto. Quia hæc vſu communi:& omnium obſeruantia confirmantur:& ſatis manifeſta eſſe videntur.

ARGVMENTVM.

Beneficium in ius penſionarium ſuperueniens, an extinguat penſionem.

Duodecimò quæro : penſionem obtinens obtinuit beneficium: ſuper fructibus cuius erat ſibi aſſignata
penſio : † an dicta penſio extinguatur:adeo quòd ſi is 88
idem beneficium dimittat:amplius ſibi penſio non debeatur,& videtur quòd huiuſmodi penſio extinguatur. Nam ipſe obtinens non poteſt eſſe ſibi ipſi debitor & creditor.l.Vranius,ff. de fideiuſſo.gloſſ.in.l.frater à fratre.ff.de conditio.indebi.& ſibi ipſi nemo obligari poteſt.Bald.in.l.fin.§.in computatione.C.de iure deliber.
Item ſicut confunditur debitum,ſi † creditor debitori 89
ſuccedat. l. Stichum. §. aditio. ff. de ſolutio. l. cum ſecundum. C.de fideicommiſſ. & l. debitor. vbi gloſſ. C.de pactis. ita extinguitur penſio: ſi obtinens penſionem ſuper aliquo beneficio:idem beneficium conſequatur. Item facit: quia vna & eadem res diuerſo iure cenſeri non debet pro eodem. Itẽ facit quia penſionarius : & vſufructuarius æquiparantur : ſicut enim penſio à fructibus beneficij pendet:tanquam à propietate (vt diximus)ita vſuſfructus à proprietate.Sed quan-
do vſufructuarius † proprietario ſuccedit,confunditur 90
vſusfructus,

vſus fructus,& cum proprietate conſolidatur.§.finitur autem.inſti.de vſusfr.l. ſi fructuarius.ff.de vſufr.ita dicemus in penſióne. & pro hac opinione facit tex. in l. cum filius.§.dominus.ff.de legatis ij. & text.in.l. ſi tibi vſumfruc.fundi.ff.quibus modis vſu.ami.titulus enim
91 † ſemel extinctus amplius non reuiuiſcit,ſicut in ſimili dicimus in eo,qui contraxit matrimonium : cuius beneficium vacauit.iuxta text. in capitulo primo. de clerico coniugato . & inde ſoluitur matrimonium : non enim poteſt ad beneficium redire, ſine alia noua collatione.vt communiter ſcribentes. in dicto capitul. primo,de clerico coniugato.Sicut etiam diximus de actione ſemel extincta,quę non reuiuiſcit.l.qui res.§.aream. ff.de ſolution. cap.quam periculoſum.vij. quæſtio.j.c. quæris.de conſecr. diſtincti.iiij.& hæc concluſio foueri poteſt ex eo, quod dictum fuit in quinto dubio ſexti requiſiti,ſuperius.Nec me mouet cõtraria opinio quorundam adiuta ſatis friuolis,& fucatis rationibus:quas ſciens omitto.

ARGVMENTVM.

Penſione ſuper duobus beneficiis conſtituta,an extincta ſuper vno per reditum ad illud,extinguatur ſuper altero.vide hic.

Decimo tertiò quęro, aſſignatur pars penſionis ſuper
92 † aliquo beneficio:& alia pars ſuper alio tertio obtento ab eo penſionis debitore, aut ab alio, qui gratia eiuſdem conſenſit impoſitioni penſionis,retento regreſſu ſuper eo cuius gratia : & ſuper fructibus , cuius aſſignatur pars penſionis:moritur penſionis debitor.is cui debetur penſio,redit ad beneficiũ, ad quod regreſſum habebat. certum eſt partem penſionis extingui, vt ſuperius viſum eſt,eam ſcilicet,quæ ſuper eo beneficio erat aſſignata,an alia pars penſionis debeatur,ita quòd quis conſequutus fuiſſe dicatur beneficium , & penſionem

penſionem aſſignatam ſuper tertio? Prima facie videretur quòd ſic, quia cauſa iuſta poteſt interueniſſe in impoſitione penſionis: propter quam penſio iuſtè peti poſſit. Sed omiſſis fucis videtur contrarium magis veritati inniti ex ſequentibus. Primo, quia dicta penſio eſt impoſita ſine cauſa procedente ex eo, quod requiritur. Item etſi diceretur tolerabile, tamen ex alio impugnari poſſet, quia ceſſante cauſa, ceſſare † debet effe- 93
ctus. Item alia ratione, quia res deueniſſet ad eum caſum, in quo non poterat ſubſiſtere. Item rationi conſonum non eſſet: vt quis ex eadem re duo lucra conſequeretur. & hanc opinionem vltra rationes fouerem iuribus: ſi ſatisfactum rationibus nô putarem. Et quia nemini hoc dubium: & à nemine actenus tactum, & cauſas multorum ſimiles penſiones obtinentes ſcio pendere, ac indeciſas eſſe: idcirco Optime lector, pro nunc his rationibus contentus eſto.

ARGVMENTVM.

Regreſſus ob non ſolutionem penſionis in regno Galliæ effectu carent.

Decimoquartò quæro, an regreſſus datus ob non ſolutionem penſionis effectum habeat † in regno, & cæ- 94
teris terris regno adiacentibus? dic quòd non. quia ſicut à principali reſeruationes fuerunt ſublatæ vt in Pragma. in tit. de elect. & reſerua. & in concord. in tit. de reſer. quę concordata, non Leonis Papæ: & Franciſci Regis conuentiones dicere, ſed Lateranen. conſilij conſtitutiones poſſumus appellare: vt in tit. de conclu. Lateranen. conci. in concorda. ita regreſſus fuerunt ſublati: quia negari non poteſt regreſſum reſeruationem eſſe: ita Rebuf. in tit. de reſerua. in concord.

ARGVMENTVM.

Penſionum conſtituendarum triplex modus, & ratio.

Vltimò pro nunc quæro, quæ † penſio dicatur dari 95

in titulum beneficij?Et quæ in locum beneficij?Et quæ pro ſeruitio temporali? Ad primum dic,quòd quando ex fructibus pinguis beneficij extrahitur certa portio, aut in quota,aut in quantitate, vt inde ſit beneficium, tunc ea pẽſio dicitur dari in titulum beneficij. vt quãdo ex prioratu curato detrahitur exercitium curæ: tũc detracta certa portione, & data vicario perpetuo ad huiuſmodi exercitium curæ conſtituto, dicitur dari in titulum beneficij, vt per ſcribentes, in c.de monachis. de præbend.& in clemen.j.§.eadem.de ſupplen. negli. præla.

Ad ſecundum, quænam penſio dicatur dari loco beneficij. dico quòd eſt ea,de qua in ſuperioribus potiſsimum loquuti fuimus,quæ aliquando ex cauſa ſimplicis renunciationis (ne ſcilicet renuntians nimium diſpendium patiatur,&c.) aſſignari ſolet: aliquando ex concordia,vt ſcilicet à lite diſcedatur,aliquando ex permutatione, vt ſcilicet per eandem veniatur ad æqualitatem valoris beneficiorum compermutatorum.

Ad tertium, quando ſcilicet pro remuneratione ſeruitiorum impenſorum,ea dicitur, quam ſibi retinet patronus in fundatione, aut dotatione eccleſiæ, aut quando alicui benemerito datur ad vitam certa quãtitas ex fructibus certi beneficij,cuius etiam laicus eſt capax:& hæc ſint ſatis de penſione, ne dum de beneficij appellatione loquor, videar omnino à propoſito diuertiſſe.ad quod anſam arripiendo redeo.

ARGVMENTVM.

Ad iuris patronatus tractatum reuertitur: & ponit ſex modos: quibus idem ius acquiritur.

Quæro igitur, quibus beneficiis accidat ius patronatus: licet enim diuerſæ qualitatis ſint, vt ſuperius latiſſimè deduximus, hæc tamen qualitas non eſt cum

cæteris incompatibilis. vnde dicamus reſpondendo huic quæſtioni, quòd ius patronatus accidit cuilibet ſpeciei beneficiorum, ſiue ea ſint ſuprema, ſiue inferiora, duplicia, aut ſimplicia.

Sed quæro, quot modis acquiritur iuſpatronatus.
reſpondeo, ſex †modis, fundatione, dotatione, ædifica 96
tione, priuilegio, conſuetudine, & præſcriptione.

ARGVMENTVM.

Primus iuris patronatus acquirendi modus.

Primo ergo modo quando fundatione dicitur, †ac- 97
quiri, fit, quando aliquis fundum aſſignat: vbi eccleſia conſtrui debet. text. eſt in c. piæ mentis. c. Frigentius. c. monaſterium. xvj. quæſtio. vij. c. nobis. de iure patron. quo caſu ſi fundus ſufficeret, tam pro ædificatione: quàm pro dote: iuſtè primus modus complecteretur ſecundum, ſcilicet, dotationem. Et ſic quando aliquis dat, aut fundum, aut aliud quodcunque, vt eccleſiam dotet, ſibi acquirit ius patronatus. de hoc eſt text. in c. monaſterium. xvj. q. vij. Panor. in rubri. eodem tit. & in c. ad audientiam. de eccle. ædifi.

Sed ex hoc quæro, an fundi traditione ſemper quæratur iuſpatronatus? dico quòd non. Sed ea tantũ quæ canonicè fit, vtpote ſuperioris autoritate, & beneplacito. Et ſi tradens ſit eius animi, vt ius præſentandi ſibi acquirat. Quid ſi aliquis fundauit eccleſiam citra Epiſcopi conſenſum, an acquirat ius patronatus? dicemus non acquiri, nec nomen eccleſiæ mereri. imò eccleſia eſt tanquam prophanum, & priuatum ædificium. & demoliri poſſet: tanquam tale, aut ad vſus humanos conuerti. cap. cum olim. §. inſuper. de priuilegiis. cap. placuit. j. quæſtio. ij. §. ſi quis. in auth. de eccle. tit. §. ſancimus igitur. in auth. vt nullus ædifi. ora. do. præter volun. Epiſcopi. coll. v.

ARGVMENTVM.

Secundus iuris patronatus acquirendi modus eſt hic, continet autem multas quæſtiones, & concluſiones cum ſuis limitationibus.

98 Secundò acquiritur †dotatione.cap.ſi liis.xvj.q.vij. Sed quæritur an fieri poſſit fundatio abſque dotatione?& videtur quòd ſic:quia ſi fundus ſufficiat,neceſſaria non eſt alia dotatio.c.nemo.de conſecratio. diſtunctio.j.§.ſancimus.in authent. vt nulla ædif. orato. docollat.v.

Secundò quæro, fundatio facta extitit canonicè cum Epiſcopi conſenſu,fundus non ſufficit pro dota-
99 tione,cui † incumbit dotatio, Epiſcopo,an fundatori? diſtinguo,aut fundans ſoluendo eſt,aut non.Primo caſu,vbi ſcilicet fundator ſoluendo eſt, cogitur ab Epiſcopo eccleſiam dotare.cap. cum ſicut. de conſe.eccle. vel altaris.& ibi gloſſ.cap.piæ mentis.xvj quæſtio.vij. Facit text.in l.qui liberis.de ritu nupt.ff.ad hoc etiam text.in cap.ad audientiam.& ibi Panormita.de eccle. ædifi.§.ſi quis ædificationem. in authenti.de eccle.tit. Secũdo caſu:qñ fundãs ſoluẽdo non eſt, Epiſcopus dotare tenetur,ſicut quando promouit aliquem ad ordines ſine titulo beneficij,aut patrimonij,quo mediante viueret, ne in eccleſiæ dedecus mendicare cogatur, eidem enim de beneficio prouidere tenetur.cap.accepimus.de ætate & qualitate.in antiqui.cap. cum ſecundum apoſtolum.& capitulo ſecundo.de præben. & ad hoc eſt tex.ad literam.in c.placuit.j.q.ij.

ARGVMENTVM.

Dos quanta ſit aſſignanda capellaniæ,vt ſufficienter dotata dicatur.

100 Tertiò quæro,qualis dos †aſſignanda eſt,ad hoc vt dicatur ſufficienter dotata eccleſia ? diſtinguendum puto.Aut dos aſſignanda eſt monaſterio,aut collegio,

aut eccleſiæ parochiali, aut capellaniæ. Si monaſterio in quo ſaltem quinque, aut collegio: in quo tres requiri videntur. l. Neratius Priſcus. de verb. ſignif. ff. tanta enim dos aſſignanda eſt, quæ pro illorum ſubſtentatione ſufficiat. cap. placuit. j. quæſtione ij. Aut eſt eccleſia parochialis. & tunc tanta dos dari debet, quæ tam pro victu preſbyteri, & clerici, quàm etiam pro incumbentium onerum ſupportatione poſſit ſatis eſſe. c. de monachis. de præbend. clemen. j. de iure patrona. in clem. vbi ſcriben. latiſſimè. Aut eſt capellania, & tunc tanta dos aſſignanda eſt, quæ ſufficiat ad victum preſbyteri in ea inſtituendi: & clerici in diuinis officiis coadiutoris eiuſdem. dicto c. placuit. j. quæſtio. ij. c. propoſuit. de fil. preſby. c. j. vt vnuſquiſque. de vita, & honeſta. cleri. & aliàs aſſignari poteſt ad arbitrium epiſcopi. §. ſi quis autem. in authen. de eccle. tit. videtur enim hoc totum pendere ab ipſo Epiſcopo, quoniam ſi minus ſufficiēter dotata fuerit, non poteſt inſtitutus in ea, querelam mouere contra eundem Epiſcopum: ſed aliunde ſibi in neceſſariis prouidere. vt ex artificio honeſto, aut ex induſtria: docendo: aut ſcribendo. iuxta text. in capit. clericus. xcj. j. diſtinct. gloſ. in ead. diſtinct. in verb. qui aũt. dũ tamẽ non ſubtrahatur ex hoc à diuinis officiis.

ARGVMENTVM.

An vnicuique ſit permiſſum, vel fundare, vel dotare capellaniam.

Quartò quæro, quis † poteſt fundare: aut dotare? videtur enim cuilibet eſſe conceſſum. c. quicunque. cap. piæ mentis. xvj. q. vij. Omnia enim licent, quæ nõ prohibentur. l. ſtatuas. C. de relig. l. necnon. §. quod eis. ff. ex quibus cau. maio. & maxime, vbi agitur de pio opere: & in propoſito noſtro: cuius ratiõe, & vt frequẽtius fiat: & idem animentur laici, eccleſia hoc ius eiſdem tolerat: ex hoc enim diuini cultus ampliatio ſequitur. 101

Limita Primò hoc procedere in fidelibus: non autẽ in infidelibus.tex.in c.piæ.in verb.omni Chriſtiano.c. quicunque fidelium.xvj. quæſtio. vij.intellige tamẽ quo ad effectum conſequendi ius patronatus ex fundatione,aut dotatione huiuſmodi:quia ex eo fructum cõſequi non debent:quod impugnare nituntur.

Limita ſecundò hoc non procedere in Iudæis, quoniam pari ratione repelluntur.

Limita tertiò non procedere in hæreticis:nõ enim beneficium ab eccleſia merentur, qui ab eadẽ ſe ſubtrahunt.l.quicunque.l.quoniam multi.C.de hereti.

Limita quartò locum non habere in ſciſmaticis, qui diuiſionem in vnitatem eccleſiæ adducere nituntur, qui non multum ab hereticis diſtant.can.inter hereſim & ſciſma.xxiiij.quæſtione tertia.

Limita quintò non procedere in apoſtatis,qui tripliciter fiunt,de quo iam videamus.

ARGVMENTVM.

102 *Apoſtatas tribus modis fieri.*

Primò ergo fit quis † apoſtata. vt in l. apoſtatarum. C. de apoſta. quando ſcilicet à ſtatu debito fidei noua ſacrificia,nouos ritus, nouasque cærimonias quis inducit.

Secundò fit quis apoſtata, quando ſuperioris præceptum ſcienter tranſgreditur.de quo in c.ſi quis. c.illud.de maiori.& obedien.c.alicui.ij.quęſtione vij.

Tertiò fit apoſtata religioſus profeſſus expreſsè,vel tacitè abiiciens religionis habitum.iuxta tex.in cap.ſi. quinquageſima diſt.c.quantumlibet.xlvij.diſt.quomodo verò cunque fiat apoſtata,infamis redditur.capi. ſi quis à vero iiij.quæſtio.iiij.

Limita

Limita ſextò non procedere in omnibus infamia notatis:quoniam iis non patent portæ honoris, & dignitatis.regu.infamibus. de reg.iur.libro vj. & l.infamia.C.de decur.lib.x.l.ij.& l.iudices.C.de dignita.lib. xij.Et hoc ius patronatus eſt ius honorificum.vt ſuperius in diffinitione vidimus.

Limita ſeptimò in excommunicato,vt voluit Ioannes Andreas in capitulo nobis.de iure patronat. Nam excommunicatus perdit omnia priuilegia à iure inducta. §.penultimo. in authentica de priuileg. dot. quod procedit quãtum ad exercitium: non autem quantum ad effectum acquiſitionis eiuſdem:quia licet ſit inefficax,quandiu durat excommunicatio,aut alia incapacitas,de qua in pręcedentibus limitationibus,ſortitur tamen effectum: hoc eſt in effectu dicitur quæſitum habilitate,& capacitate explicata:vt Ioannes Andreas in loco pręallegato:quod nota pro limitatione præcedentium fallentiarum. ratio eſſe poteſt, quia in fundatione,aut dotatione, præſtatur authoritas ſuperioris. vnde totum videtur pendere ex voluntate eiuſdem, dum tamen fundans:aut dotans animum habeat,acquirendi ius patronatus. Limita etiam hoc locum non habere in omnib. iuri alieno ſuppoſitis:quoniam non ſibi:ſed iis quorum poteſtati ſubduntur,acquirunt. lege homo liberta. de acquirend. rerum dominio. ff. l. qui in ſeruitu. ff. de regulis iuris. Quod exemplificari poteſt in ſeruo monacho, & filiofamilias. ij. enim aut domino: aut patri acquirunt; aut abbati, vel monaſteriis: quibus ſubiiciuntur. l. placet. de acquiren. hæreditate. ff. authentica ingreſſi. C. de ſacroſanctis eccleſiis.

Hanc fallentiã limita,vt non procedat in filiofam. habente bona caſtrenſia,vel quaſi:quia in iis tanquam

paterfamilias habetur.l.ij.ad Macedo.ff.§.j. inſtitu.qui teſta.facere poſſ.Sed quæro,quid in aduentitiis,in quibus patri quæritur vſusfructus. l. final. C. de bon. quæ liber.in princip. videtur filio non poſſe acquiri, quia
103 de iis † etiam patre volente teſtari non poſſet. l. tam iis.§.filiusfami. ff. de donatio. cauſa mor.l. ſenium. C. qui teſta.face.poſ.

ARGVMENTVM.

Filius de peculio poteſt diſponere, ergo multo magis capellaniam dotare, ac ſibi de illo ius patronatus acquirere.

Contrarium videtur verius, quia de iis contrahere poteſt,& diſponere inter viuos, etiam vbi de iure fauor aliquis non caderet.l.ij.ff.de donation.gloſſ.in dicta l.Senium.vnde ſi de iis contrahere.& diſponere pô
104 teſt, etiam vbi non cadit aliquis fauor, à fortiori † de iis diſponere poterit fundando: aut dotando eccleſiã, quod fit in augmentum diuini cultus: & ſibi acquiret iuſpatronatus. Puto tamen in hoc caſu patrem poſſe præſentare inſtituendum in eccleſia fundata,aut dotata per filium ex bonis aduenticiis, & præualebit præſentatio eiuſdem, licet filius ſit patronus, ea ratione, quia propterea in quibus pater habebit vſumfructũ, eccleſia deducta eſt ad eſſe. Et licet principaliter dos, aut fundus,aut ædificatio non ſint cauſa eſſentialis eccleſiæ,ſed autoritas Epiſcopi: negari tamen non poteſt dotem, fundum, aut ædificationem, cauſam eſſe impulſiuam eius eſſentiæ. vnde ex ſupradictis infero,
105 quòd † nemo ex alienis bonis eccleſiam fundans, aut dotans, ius patronatus acquirit.

ARGVMENTVM.

Ex alienis bonis ius patronatus nemini acquiritur: quod verum eſt etiam

etiam de iis,quæ per vſuram acquiruntur,tametſi vſurarius ſibi perſua det pecunias eſſe ſuas. id quod adeo conſtat, vt & in fructibus verum ſit ſcilicet vt de illis ius patronatus non acquiratur.

Amplia hoc † procedere in vſurario fundante, aut 106
dotãte,eccleſiã de vſuris,aut in alio habẽte bona male acquiſita, & ratio eſt,quia nec eleemoſyna, nec aliud opus pium de iis fieri debet, aut poteſt glo ſ. notab.in ſũ.na decimaquarta quæſtione quinta. Tales enim hoſtiæ abhominabiles ſunt deo.cap.ſcriptum eſt.decimaquarta quæſtione quinta.& Deus non huiuſmodi, ſed iuſtis laboribus,& mente pia colendus eſt.Hoc procedit etiam in bonis malè quæſitis, quorum dominiũ tranſlatum eſt,vt per dictam gloſſ.decimaquarta quæſtione quinta.

Amplia etiam hoc procedere in bonis inuentis pro derelicto ,& non habitis à vero domino, vt in bonis abſconſis, de quibus furtum committi poteſt. cap. ſi quis.decimaquarta quæſtione quinta.Hoc tamen limita procedere in bonis male quæſitis, quorum dominium tranſlatum eſt,eorum tamen repetitio vero domino competere non poteſt, vt in lucro meretricio, & ſimili modo quæſitis. text.in l. idem & ſi.§.quoties. ff.de conditio.ob turpem cauſam.text.in capi. non ſanè.decimaquarta quæſtione quinta.gloſſ.communiter approbata.in ſumma,ea cauſa,& quæſtio.alia gloſſ.in cap.qui venatori in verbo meretri.lxxxij.diſt.

Sed quid ponamus fundationem, aut dotationem factam eſſe de † fructibus rerum male quæſitarum : an 107
ſit idem quod ipſiſmet rebus?dicamus eſſe idem,quod in eiſdem rebus dictũ eſt. ratio eſt : quia fructus ſuccedunt in locum earum.c.cum tu.de vſur.l. Imperator.§. fina.ff.de lega.ij.

ARGVMENTVM.

Capellania tametſi de bonis alienis ſit fundata vel dotata, non eſt diſſoluenda, & ius patronatus neque dotanti, aut fundanti, neque rerum domino acquiritur, ſed libera manet eccleſia.

Quid ſi fundatio, aut dotatio facta fuerit de iis rebus in eo caſu in quo fundanti, aut dotanti, non quæritur ius patronatus, an diſſoluenda ſit, aut annullanda dicta fundatio per Epiſcopum? dicēdum videtur quòd
108 non. ſemel enim deo dicatum, nón eſt ad vſus † humanos amplius transferendum. de regu. iuris. lib. vj. & ca. comperimus. xiiij. quæſt. vj. Imputatur tamen Epiſcopo, qui tali fundationi autoritatem præſtitit: & obligatur domino earum rerum, de quibus fundatio facta fuit, dicto cap. comperimus. xiiij. quæſtione vj. vbi glo. in verb. eis.

Cui autem in hoc caſu quæſitum eſt ius patronatus? videtur quòd vero domino earum rerum: ei enim fit iniuria, & damnum: quia res ſuas Deo dicatas repetere non poteſt. c. comperimus præalleg. facit text. in l. generaliter. §. illud. ff. de calumnia.

Contrarium tamen videtur verius, quia verus dominus nunquā fuit eius animi acquirendi ius patronatus, nec etiam fundantes, aut dotantes, eius intentionis fuerunt, vt vero domino quærerēt ius præſentandi: & ſic eccleſia remanet libera ab hoc iure. facit cap. nō eſt iuncta gloſſ. j. quæſtio. j. c. ſi quis. xvj. quæſtione iiij. le premier.

ARGVMENTVM.

Tertius iuris patronatus acquirendi modus, & an per omnem ædificationem eccleſia acquiritur ius patronatus, & de tribus requiſitis ad canonicam ædificationem.

109 Tertio † ius patronatus acquiritur ædificatione. c. monaſterium. xvj. quæſtio. vij. Panorm. in rub. eodem titu.

titu.& in ca.ad audientiam.le premier.de eccleſi. ædific.in primo:not. Quæro tamen, an omnis ædificatio eccleſiæ ius patronatus conferat ædificanti? puto quòd non, ſed illa tantum quæ fit canonicè. Sed quæ requiruntur ad hoc, vt dicatur facta canonicè: & per eam quæratur ius patronatus? Reſpondeo, primò requiritur, quòd Epiſcopus det licentiam ædificandi. Secundo, quòd locum dedicet. Tertiò, quòd crucem ibi figat. Quartò, quod diuinum auxilium ibi imploret. cap. nemo. de cōſecra. diſtin. j. §. illud. in authen. de mona. col. j. Nam aliàs eſſet priuatum ædificium. c. patent. de priuileg.

Quæro an is qui fabricat eccleſiam dicatur ędificare: ad hoc vt ius patronatus acquirat? Reſpondeo quòd non, ſed is cuius ſumptibus fit. cap. monaſterium. xvj. quæſtio. vij. text. in c. nobis. vbi Ioan. Andr. eodem tit. in antiq. Panor. in rubri. eodem titu.

Sed quid in eo, qui reficit. vel reædificat? diſtingue, aut diruptum erat omnino eccleſiæ ædificium, vt in parte. Primo caſu, reædificanti quæreretur. ædificare enim de nouo diceretur, quòd non liceret ſpreto Epiſcopi conſenſu. §. ſi quis autem in authēti. de eccleſiaſt. titu. Hoſtien. in ſumma de eccle. ædifi. Secundo caſu, ſecus eſſet: quia reficienti non quæreretur. per text. in c. ligneis. de conſe. eccle. vel alta.

Quæro ædificatur capella intra eccleſiam alicuius, & erigitur in perpetuum beneficium. an † rectori eccleſiæ aquiratur ius patronatus? & an in præſentando concurrat cum eo qui dotauit, aut ædificauit? Reſpondeo, ſi attēdatur rigor, dicemus rectori eccleſiæ acquiri in parte: quia licet alius ædificet, aut dotet, negari tamen non poteſt rectorem eccleſiæ fundum dediſſe, & fundaſſe dictam eccleſiam. ita Panormi. in capitulo, 111

ad au

ad audientiam.de eccle.ædifi.per tex.in.c.apoſtolicos. verſicu.ſi autem.xij.quæſtio.ij.Hæc verò notanda ſunt pro rectoribus eccleſiarum, in quorum eccleſiis quotidie perpetuæ capellaniæ eriguntur:quoniam niſi per conſenſum renuntient tacitè,vel expreſſè, ius præſentandi ad huiuſmodi capellanias ſibi acquirunt,ſicut ijs qui huiuſmodi capellanias ſeu altaria dotauerunt aut ædificauerunt.

ARGVMENTVM.

In dubio eccleſia præſumitur eſſe facta conſenſu epiſcopi,& ſolennitatibus requiſitis interuenientibus.

Quęro,abſq; Epiſcopi conſenſu fuit ędificata eccleſia,& ſolēnitatibus † requiſitis,an pręſumantur interueniſſe,vt eccleſia dici poſſet locus ſacer, & publicus, hæc quæſtio ſolui poteſt ex iis quæ notat Archidiaco. in c.cum de beneficio.in fi.de præbend.lib.vj.& Federicus de Senis in conſil.cxj. circa principium Panorm. in cap. parentibus. de priuileg. in primo notab. & Innocen.in cap.innotuit.& poſt eum Panorm.ibi:de clerico per ſalt.promot.ex quorum dictis pro huius dubij reſolutione diſtingue, aut in huiuſmodi eccleſia ſunt ſigna,quę requiruntur ad hoc,vt dici poſſit eccleſia,& locus ſacer aut non.

112

Primo caſu,ſi ſigna inſint:vtpote forma, ſtatus, denominatio,& huiuſmodi:tunc locus ſacer:& publicus dici poteſt:& omnia præſumuntur interueniſſe ad hoc neceſſaria.argu.tex.in c.ſi iudex laicus.circa medium. de ſentent.excommunica. lib.vj. & maximè ſi ſciente epiſcopo,& patiente per longiſſimum tempus pro eccleſia, & pro loco ſacro habitum eſt tale ædificium, aliàs ſecus.

Secundo caſu,quando ſigna eccleſiæ non inſunt: vt campanile, & campana, populi confluxus, ſacrorum

oblatio,

oblatio,& cætera id genus:eo certè caſu, niſi probaretur de conſenſu, & authoritate Epiſcopi ædificata, non diceretur eccleſia, ſed oratorium: & tunc non quæreretur de iurepatronat. pro hoc eſt text. cum ibi nota. in capit. quem progenitores, xx. quæſtione prima & cap.quod interrogaſti.& capitulo viduas. xxvij. quæſtione prima. facit textus in cap. eos qui. de ſtatu monach.in clemen.& text.in ca.illud.de præſumptio. & quæ iuris ciuilis ſcribentes notant in l.ſciendum.ff. de verborum obligat.

Item ponatur,aliquis ædificat in alieno ſolo,cui acquiritur ius patronatus?an domino ſoli?an ædificanti? diſtingue:aut ædificans fuit eius animi, vt domino ſoli acquireret, aut non: primo caſu, dubium non eſt: ſecundo verò caſu: licet rationibus ciuilibus videretur ius patronatus acquiri domino ſoli: quoniam ædificium ſolo cedit. §. ex diuerſo. §. religioſum locum.inſtitu.de re.diuiſione. quia tamen hoc totum ab authoritate epiſcopi pendet:vt diximus,& ædificans non eſt eius voluntatis,vt domino ſoli acquirat,ei non acquiritur:ſed ædificanti:quoniam per conſenſum epiſcopi, ius huiuſmodi patronatus acquiſiuit.

ARGVMENTVM.

Quartus iuris patronatus acquirendi modus eſt ex priuilegio.

Quartò † ius patronatus quæritur priuilegio. cum 112
enim (& ſuperius vidimus in quæſtione,quæ fuit cauſa beneficij creandi) Romanus Pontifex Chriſti vicarius beneficia creauerit: diſtinxeritque: vt cap.eccleſias.xiij.quæſtione prima.ca.in illis verò.cap.Epiſcopi. cap.illud.ca.non debere.lxxx.diſtinctio. miniſtróſque in eiſdem inſtituendi, & præficiendi pleniſſimam habeat facultatem, vt in prædicto cap.& cap.omnes. vigeſimaſecunda diſtinctio.cap.licet.de præbend.lib.vj.

clemen.

clement.j. vt lite pendente in clem. not. in cap.quamquam. de electio. libro ſexto. dubium nimirum non eſt eundem Roma. Pontificem priuilegium laicis, a
113 liàs incapacibus, †præſentandi ad beneficia poſſe concedere: quod cum ita fecerit, nemo ei dicere poteſt, cur ita facis. cap. nemo. cap. aliorum. cap. Epiſcopi. cap. cuncta per mundum. nona quæſtione tertia. Item argumen. à fortiori probari poteſt. Si enim collationem priuilegio concedit, vt Regi Chriſtianiſſimo Galliæ præbendas quarundam eccleſiarum ſui regni conferendi conceſſit, ac Vicecomiti Aleſti preſbyterales præbendas, quæ vulgò appellătur beneficiaturæ in eccleſia Auenicenſi conceſſit. à fortiori præſentationem concedere poteſt laicis priuilegio. plus enim eſt collatio, quàm præſentatio. Nam plenum ius tribuitur per collationem, & collatio importat, ſeu comprehendit præſentationem, inſtitutionem, & electiónem, atque confirmationem. vt per ſcriben. in cap. cum in illis. de præbend. lib. vj. & hoc pro roſtris habetur iure antiquo, & nouo, communi, & ſpeciali, vt ſuperius viſum eſt in quæſtio. quæ incipit. Sed quæ ſunt illa, quibus prouidetur per electionem.

ARGVMENTVM.

Quintus & ſextus modus iuris patronatus acquirendi eſt per conſuetudinem.

114 Quintò, & ſextò, acquiritur † ius patronatus conſuetudine, & præſcriptione. Quod enim lex ſcripta poteſt, hoc valet efficere conſuetudo, vt ſuperius, cum de iure nō ſcripto ageretur, viſum eſt. Sed videtur contrarium de eo, quod dici poteſt, conſuetudinem poſſeſſione, vel quaſi communi vſu induci. quæ videtur locum habere non poſſe in iure patronatu laicali, quoniam ſpirituali annexum eſt, & vt ſpirituale iudicatur.

c.quanto.

c.quanto. de iudic.& laici incapaces ſunt poſſeſſionis ſpiritualium.vnde bene ſequi videtur per conſuetudinem ius hoc laicis acquiri non poſſe propter incapacitatem poſſeſſionis:& obſtaculum præſcriptionis. c.cauſam quæ:de præſcriptio.

Veritas tamen eſt in oppoſitum:quoniam non ſolū acquiri poteſt conſuetudine ius patronatus, ſed etiam laicis: nam quod dicitur laicos incapaces poſſeſſionis ſpiritualium,& per cōſequens præſcriptionem locum non habere in poſſeſſione, vel quaſi annexorum ſpiritualibus,vel quaſi ſpiritualibus.gloſſ.notab.in dicto c. quanto. de iudic. vbi Panorm. & alij ſcriben. etiam in cap.cauſam quæ.de præſcrip.ad hoc etiam text.in cap. nobis.eodem tit.cap.piæ mentis.in cap.Frigentius.ca. quicunque.xvj.quæſt.vij.

Nec obſtat, quòd ius patronatus ſit annexum ſpirituali,& quòd tanquam ſpirituale iudicetur. quia connexorum idem ſit iudicium.d.c. quanto.c.præterea.de tranſact. illa enim regula procederet, vbi in iure non reperiretur contrarium.

Item nec obſtat, quod dici poteſt, conſuetudinem hanc eccleſiis oneroſam eſſe per ſequentes rationes, quia libere conferri non poteſt,& quia † oneratur ec- 115 cleſia ad nutriendum patronum pauperem, ſeu qui deuenit ad paupertatem: quoniam prima ratione dici nō poteſt oneroſa huiuſmodi conſuetudo eccleſiis: quia non cogitur ſemper Epiſcopus præſentatum inſtituere: quia illum ex cauſa repellit. ſecundum Archidiac.in cap.decernimus. xvj.q.vij.& plurib.præſentatis, poteſt cui vult gratificare.c.cum autem.eodem titu.Item alia ratione dici non poteſt oneroſa, quia patronus alitur de bonis eccleſiæ in neceſſitate, & de reſiduis tantum, aut de iis, quæ ſuperſunt rectori oneribus ſupportatis.

text.

text.in cap.ita nos.§.final.xxv.quæſtio.ij.c.quicunque. xvj.quæſtio.vj.de quibus reſiduis(vbi non eſſet neceſſe alere patronum)ſuſtentari deberent pauperes, quo-
116 niam. † reſidua ſunt bona paupernm. cap. quoniam. xvj.quæſtio.j.gloſſ.in præallega.c.quicunque.& Panor mita.in cap.quanto.de iud.Vnde talis conſuetudo dici non poteſt eccleſiis oneroſa.& facit ad hoc, quod idẽ Panor dicit in.d.c.quanto. quòd patronus non dicitur habere magnum quid ex pręſentatione, quam habet: & facit ad hoc, quod notat Archid. in cap. monaſterium xvj. quæſt. vj. vbi dicit iuspatronatus eſſe quandam ſolicitudinem in patrono,idem Hugo in cap.Frigentius.xvj.quæſtio.vij.

Nec moueat lectorem,quòd adduci poſſet de c.Meſſana.& cap.ſacroſancta.de elect.vbi caſſatur conſuetudo, & compoſitio, quòd laicus ius eligendi habeat in eccleſiis collegiatis, aut cathedralibus. Loquuuntur enim illi textus in electione,cui tantũ laicus poteſt aſſenſum dare.non tamen negatur in iis, quòd per laicũ habentem ius patronatus in huiuſmodi eccleſijs præſentatio fieri poſſit.ſi enim laici cauſis(de quibus ſuperius(effecti fuerint capaces poſſeſſionis,vel quaſi iuris patronatus, negari non poteſt hoc ius patronatus conſuetudine,aut præſcriptione eis acquiri poſſe:licet hoc limitetur per ſcribentes Archid.in. c. hortamur, lxxj. diſtin.Parnor.in.c.querelam.de electio. & in. c.quanuis de deci.&concluditur habere locum contra patronum,non autẽ contra eccleſiam ex ratione,quia huiuſmodi habilitas,& capacitas poſſeſſionis,vel quaſi iuris patronatus,de gratia ex cauſa cõſtructionis,fundationis,& dotationis conceſſa eſt laicis : quibus cauſis ceſſantibus,ceſſat conceſſio:vulgato cap.cum ceſſante.de appellatio.vnde videtur, quòd habilitas de gratia ex iis

iis cauſis quibuſdam conceſſa perſonis, ad alias perſonas, in quibus ceſſant huiuſmodi cauſæ, extendi non debet. argu. text. in cap. generaliter. decimaſexta quæſtione prima.

Sed pace tantorum patrum, à quorum ſententia recedere durum eſt, & quorum veſtigia ſequi noſtrum eſſet, dicemus etiam contra eccleſiam hoc ius patronatus præſcriptibile eſſe, quia eccleſia à ſeipſa nõ fuit cõſtructa, dotata, aut ędificata, vel fundata: vnde † ſem- 117
per præſumeretur pro poſſeſſore, vel quaſi, niſi de contrario appareret. ar. tex. in c. j. de relig. domi. & quæ ibi notantur. quæ pręſumptio (concurrente bona fide in poſſeſſore) ſufficeret pro titulo. Sed quanto tempore præſcribi poteſt? videtur quòd ſpatio quadraginta annorum, quia ius ei aſſiſtit. facit tex. in l. ſicut. & in l. omnes. C. de præſcrip. triginta vel quadraginta annorum. text. in c. cum de beneficio. de pręb. lib. vj. quia tamen vſum contrarium non habet, & quòd per vices fit præſentatio, vtpotè occurrente vacatione eccleſiæ, videtur requiri tempus immemorabile. hoc eſt, de cuius initio non extat memoria: iuxta l. ſi ſic conſtituta. cum gloſſa in verbo conſtituto. ff. quemadmodum ſerui. amit.

Ex his itaque quæ hactenus diximus, ſi non tibi Beneuole mihique chariſſime lector, ſaltem mihi (quãtum ad primum librum, primámve partem attinet) ſatisfeciſſe appareo. tranſitum igitur facio ad ſecundum librum: in quo pulchra tum digniſſima memoria explicabimus, ſcilicet quæ munera pattono incũbant, & quonammodo beneficiorum permutationes fieri debeant, aut poſſint.

ARGVMENTVM.

Iuriſpatronatus vtilitatum, quænam eſſe apparent, explicatio, & quod

 patrono

patrono ad inopiam vergenti ſubueniatur de fructibus capellaniæ.

LIBER SECUNDUS.

VBI ergo plenè diſcuſſum eſt quot modis, quibúſve perſonis hoc ius patronatus quę ri poſſit, ſupereſt nunc, vt quid nam conferat, eiúſque effectum ſubiiciamus. tria
118 †enim videntur à iurepatronatu patrono dari, ſcilicet honor, vtilitas, & ſolicitudo.

Primò enim honor patrono dari debet, vbi fit proceſſio in eccleſ. in qua ius patro. obtinet. c. Frigétius. c. pię mẽtis. xvj. q. vij. c. nobis. e. ti. de iu. pat. Itẽ ĩ ſedẽdo, vel incedẽdo. Pręterea rector eccl. eundẽ tenetur reuereri. c. filiis. c. quicunq. xvj. q. vij. & d. c. nobis. eod. titu.

Secundò vtilitas patrono datur. Nam patrono ſub-
119 uenitur †ad inopiam vergenti. c. ita nos. §. fi. xxv. q. j. c. quicunque. xvj. q. vij.

Sed q̃ri pōt, q̃n dicitur patronus vergere ad inopiã? q̃n neceſſitati occurrenti ex propriis facultatibus ſibi ſubuenire nõ poſſet; vt eſt gl. in d. c. quicunq;. in verbo ad inopiã. ſcribentes in d. c. nobis. diceretur etiã vergere ad inopiam, q̃n ſibi ex arte, vel induſtria ſuccurrere non poſſet. Et pro hoc facit text. in l. nepos Proculo. ff. de verb. ſign. verba enim ciuiliter, & non exactiſſimè ſunt accipiẽda. Nam iudicio meo, iura, quæ volunt in caſu inopię ſuccurrendũ eſſe patrono nõ videtur req̃rere illã ſũmã egeſtatẽ, ſed tantũ, ꝙ patronus incipiat effici pauper. Ita ad literam vult tex. in d. c. nobis. dum dicit, ſi ad inopiã vergat: limita tñ hoc, q̃n dicitur ſuccurrendũ eſſe patrõo de bonis eccleſię, in qua obtinet ius patronatus procedere, q̃n rectori eccleſiæ aliq̃d ſupereſſet deductis alimẽtis, & aliis oneribus. c. ita nos. §. fi. xxv. q. ij. gl. in d. c. q̃cũq;. in verb. ad inopiã. xvj. q. vij.

facit

facit tex.in l.ſi quis à liberis.§.alimenta.ff.de libe.agn.
quod nota contra eos,qui dicũt bona eccleſiæ eſſe bo-
na pauperũ,vt in c.quoniã.xvj.q.j.gl.in d.c.quicunque.
quia illud intelligitur de illis bonis, quæ ſuperſunt re-
ctori eccleſiæ deductis alimẽtis,& aliis oneribus eccle
ſiæ incũbentibus:eo tamẽ colore Moderni † heretici ec 120
cleſias bonis, & redditibus expoliant, vt pauperibus
ſuccurrãt,& vbi vendicarunt ea, pauperibus minime
ſubueniunt,ſed ſibiipſis conſulunt,& ventres ſuos(tã-
quam Cynici) paſcunt de bonis eccleſiæ, poſt crapu-
lam miniſtros eccleſiæ deturpantes, & contra fidem
multa effundentes:ſed viderint quorum intereſt.

ARGVMENTVM.

Egenti patrono à rectore capellaniæ ſubueniendum eſt in victu & veſtitu.

Secundò quæro,in quibus patrono ſubuenitur?quia
dicitur in c.contra ſanctorum.§.ſi verò.xvj. quæſt.vij.
ab eiiſdem eccleſiis vitæ ſuffragia percipiant. & in d.
c.nobis.dicitur ab eccleſia illi modeſtè ſuccurritur.vn-
de per illa verba,videtur † ſuccurrendum eſſe patro
no in victu,veſtitu,ac habitatione.facit tex.in l.alimẽ 121
tis.de alimen.& ciba.leg.ff.quæ tamen moderanda e
runt: ſecundum qualitatem perſonæ.iuxta gl.in verb.
modeſtè.dict.c.nobis.quoniam omnia quę ſuperſunt,
eidem impendenda non ſunt: ſed aliis pauperibus ſub
ueniendum ex iis.iuxta.c.quicunque.xvj.q.j.

ARGVMENTVM.

Vniuerſitati ius patronatus habenti ſubueniendum vt vni.

Tertiò quæro,ſunt plures compatroni,aut eſt vniuerſitas, vel collegium habens ius patronatus, an omnibus compatronis, & ſingulis de collegio, vel vniuerſitate ſit ſubueniendum? reſpondeo, quòd ſi ſit collegium, aut vniuerſitas, & ſic vnum corpus

122 vniuerſaliter, non ſingulariter † ſubuenitur.cap. Epiſcopus qui mancipium. §.ſi verò à collegio. duodecima quęſtione ſecunda.facit.l.ſed ſi hac lege.§.qui manumittitur.de in ius voc.ff.ſi verò ſunt plures, non tamen vt vnum corpus, cuilibet compatrono tenetur ſuecurrere.

ARGVMENTVM.

Capellaniæ perempta dote, an ſubueniatur patrono.

123 Quartò quæro, an dote perempta † ſubueniendum ſit patrono? hæc quæſtio ex iis, quæ ſuperius proximè diximus in ſecunda quæſtione, ſolui poteſt, ſi enim ex iis, quæ rectori ſuperſunt, deductis oneribus eccleſiæ incumbẽtibus ſubueniendũ ſit patrono, iam non quęritur an dote perempta illi ſit ſuccurrendum. nõ enim ſupereſſe dicuntur, quæ non ſunt, & non entium nullæ ſunt qualitates. arg.l.mulieris appellatione. §.fin. ff.de verb.& rer.ſign.

ARGVMENTVM.

Patrono in domo Rectoris ſubueniendum, quod non eſt intelligendum ſimpliciter.

Quintò quæro, ſi (vt dictum eſt) patrono vergente ad inopiam ſubueniendũ ſit in alimentis, in quo loco præſtanda ſunt alimenta? & videtur, quòd in habita-
124 tione ipſius rectoris, † ſi tamen honeſtè cum eo commorari poteſt: ſicut in ſimili dicitur de vxore cui à marito præmortuo relicta ſunt alimenta: non enim cogitur ea percipere in domo mariti ſi in ea honeſtè cohabitare nõn poſſit, aliàs ſecus: ita notabiliter determinat.Ioan.And.in c.nobis.eo.tit.Spec.in tit.qui filij ſint legit.verſ.ſed pone vxor.

ARGVMENTVM.

Patrono inopi facto ſubuenitur, aliàs non.

Sextò quæro, an patronus aliquid conſequatur ab

eccleſia

eccleſia prӕterquã in caſu prӕmiſſo inopiӕ? dic,quòd 125
† non.per tex.in c.filiis.xvj.q.vij.cap. prӕterea. eo.tit.
in antiq.quod limita;niſi à principio de conſenſu epi-
ſcopi aliquid ſibi reſeruaſſet, dando fundum, vel do-
tándo eccleſiam.text.dict.c.prӕterea.vnde malefaciũt
patroni aliud ſibi vſurpando.

ARGVMENTVM.

Patrono,non ipſius,ſed rectoris arbitrio,tum iudicis aut Canonis officio ſubuenitur.

Septimò quӕro, an alimenta in ſpecie prӕſtanda
ſint patrono ad eius ipſius arbitrium: † puto quòd nõ. 126
iùs enim diſponens prӕſtari debere alimenta patronis
in caſu prӕmiſſo videtur velle hoc relinqui debere ar-
bitrio rectoris eccleſiӕ.

Octauò quӕro,quo remedio conſequitur patronus
alimenta? dic,quòd iudicis officio: aut canonis reme-
dio conſequitur iuxta text.in l. ſi quis à liberis, & ibi
Bar.ff.de lib. agno.

ARGVMENTVM.

Patrono tertium incumbens eſt ſolicitudo capellaniӕ.cuius autem impenſis ſit eccleſia reparanda,diſtingue,vt hic.

Tertiò conſequitur † patronus ſolicitudinem, quӕ 127
dupliciter conſideratur, quantum ad defenſionem,&
quantum ad prouiſionem:quo ad primum,quia eccle-
ſiam defendere tenetur.ca.filiis. in fine.xvj. quӕſtione
vij. Sed dubitari poſſet, cuius ſumptibus fiet defenſio
eccleſiӕ?dic ſumptibus eiuſdem.Nemo enim ſuis ſum
ptibus militat.cap.cum ex officij ſui debito.de prӕſcr.
argu.l.tutor ſiue curator.in verbo. Non tamen pericu-
lo ſuo facere.ff.de admini.tuto.l. operӕ. la ſeconde.ff.
de ope.libe. Secundò igitur quӕro: an reparatio,quӕ
ad defenſionem ſpectat,expenſis patroni facienda ſit,
an verò eccleſiӕ? diſtingue, † aut eſt capella,aut paro- 128

chialis eccleſia. Primo caſu rector ipſius de fructibus eiuſdẽ tenetur. ſi verò eſt eccleſia parochialis, ſubdiſtingue, aut eſt eccleſia parochialis, vicaria perpetua noncupata, habẽs priorẽ ſuper ſe: aut eſt prioratus cum cura ſine vicario perpetuo: in primo, ſi eſt vicaria perpetua habens ſuper ſe priorẽ, iterum ſubdiſtingue, aut eſt talis vicaria perpetua, quę recipit victum, & veſtitum, & aliquid pro ſupportandis oneribus à priore, aut eſt vicaria perpetua portionata de certa quotta decimarum.

Primo caſu, vbi eſt menſalis, id eſt prioris menſę annexa, & eius impenſis viuens, & onera incombentia eidem ſupportantur à priore (pręterquam adminiſtratio ſacramentorum) tunc expenſæ tanquam omnem commoditatem, omnes fructus, & redditus percipientem, reparationis pertinent ad ipſum priorem, iuxta not. in cle. j. de iure patro. in cle.

Secundo verò caſu, vbi recipit quottam fructuum rector parochialis eccleſiæ: expenſæ reparationis communiter pertinent ad priorem, & ad ipſum vicarium perpetuum. Intellige tamen, quantum pertinet ad contributionem ipſorum, & non in totum: quandoquidẽ ad parochianos potior pars refectionis ſpectat: niſi tamen huiuſmodi refectio, & reparatio fieret ad decorẽ, non autem ad neceſſitatem, quoniam ſi ad decorem fieret, adeò quòd eſſent reparationes magis voluntariæ quã neceſſariæ, vel vtiles, tunc reficiens teneretur, non autem cæteri. vt colligitur ex c. ſi monachus. xvj. quæſtio. j. & c. de iis. de eccle. ędifi. vel repara. Nõ enim reperitur in iure, quòd rector parochialis eccleſiæ teneatur ſuis parochianis de templo prouidere.

ARGVMENTVM.

Antedictorum limitationes duæ.

Superiora

Superiora tamẽ oĩa limita procedere, quãdo eccleſia nullos redditus pro fabrica diſtinctos haberet. Itẽ limita niſi conſuetudo aliud diſponeret quia eidem ſtaretur, ſecundum ſcribentes in c. quicunque. de eccleſiis ædif. vel reparand. & quod dicimus de expenſis reparationis eccleſiæ faciendis ab ipſo rectore, intellige ciuiliter, & ſanè, ſcilicet ſi redditus eccleſię rectori ſuperſint. tex. eſt ſingularis pro hoc in cap. de iis. de eccle. ædi ſi quia ſi non ſuperſunt, compellitur plebs ad refectionem, vel reparationem eccleſiæ, ſecundum ſcribentes in. d. c. quicunque. & in cap. de iis. de eccle. ædifi. argu. tex. in. c. ſi Epiſcopus. de officio ordinarij libro ſexto.

ARGVMENTVM.

Parochianus num poſſit renunciare vſui eccleſiæ, & vicinus iuri aquæ hauſtus, ne hic puteum reparet, ille eccleſiam.

Sed quæro in iis terminis, † an parochianus, vt eui taret onus refectionis, ſeu reparationis, poſſet vſum eccleſiæ cedere, & eidem renuntiare? dic quòd nõ: quia hoc ab eo nõn dependet: nam velit nolit, tenetur ad ipſam accedere, & ibi à rectore eiuſdem eccleſiaſtica ſacramenta recipere. iuxta. c. omnis cum ibi not. de pœniten. & remiſſio. quod facit ad quæſtionem, an aliquis de vicinia poſſit renuntiare vſui alicuius putei, aut alterius rei ſimilis? hanc quæſtionem mouet Panor. in prędicto c. de his. de eccl. ædif. & ſe remittit ad not. per Specu. in titu. de cenſib. §. ſecundo. verſic. Item pone. vbi idem Specul. concludit poſt multa, vicinum cogendum eſſe ad putei reparationem, & manutentionem nec poſſe tũc huiuſmodi vſui renuntiare per tex. in l. ad reparationem. C. de acquæduct. & l. ad portus. C. de oper. pub. & l. ad inſtructiones. C. de ſacroſan. eccle. vbi latiſſimè ſcribentes ita determinant. 129

ARGVMENTVM.

Rector eccleſiæ tenetur ad tertiam reparationis. & patronus debet ſolicitè agere, vt ſedulus rector inſtituatur.

131 Sed iis terminis quæro, pro quota † portione rector eccleſiæ tenetur contribuere? dic pro tertia, quam Epiſcopus olim à ſingulis eccleſiis percipiebat. per text. in cap. priſcis. c. vnio. x. quæſtione iij. quando tamen redditus ſui Epiſcopatus non ſufficiebant. vt in dicto c. priſcis. quo caſu tenebatur ſubire onus fabricæ reparandæ. vt ſcribentes in dicto. c. priſcis. iuxta tamen limitationes præcedentes. Quòd autem patronus ſolicitus eſſe debeat in prouidendo eccleſiæ vacanti eſt in promptu. Nam ſolicitè curare debet, vt rectorem idoneum Epiſcopo offerat in eccleſia inſtituendum. c. decernimus. c. filiis. xvj. quæſtio. vij.

ARGVMENTVM.

Epiſcopus ſine patroni conſenſu eccleſiæ prouidere non poteſt. Fallit.

132 Sed quæro, an † ſuperior poſſit prouidere eccleſiæ patronatæ ſine patroni cōſenſu credo quòd nō: immò ſi prouideat, irrita eſt talis prouiſio. c. decernimus. xvj. quæſtione vij. Abbas in capit. cum Bertol. & poſt eum Felin. ibi. nume. 8. de ſenten. & re iudi. in antiq. Ioan. Andr. in capit. licet. de officio vicar. lib. vj. Innocen. Hoſtien. & Ioan. Andr. in capit. ex in ſumma. de iure patronatus.

Prima fallentia.

Fallit hoc primò, ſi patronus ex poſtfacto conſentiat. ſecundum Hoſtien. & Ioan. And. in ca. per veſtras. de iure patro. Fely. in dicto cap. cum Bertoldus. nu. 9. Quo caſu inſtitutio valet. vt exnūc, nō vt extunc. arg. text.

text.in.l.per fundum.de ſerui.ruſtic.prædi. Abb. in diſpu.incipiēte, Augerio.xxiiij.col. & Fely. vbi ſuperius. qui conſenſus patroni colligitur non ſolum verbis expreſſis,ſed etiam factis,dum tamen ſint talia facta,quę tendant ad declarationem inſtitutionis. vt vult Zaba. in clemen.j.de ſupplen.negli.præla.

Secunda fallentia.

Fallit ſecundò, quando Epiſcopus conferret ipſi patrono.Ioan.And.& alij.in ca.per veſtras.de iure patro. Fely.in præallega.c.cum Bertoldus.nu.11.argu. clem. primæ.§.quin etiam.de conceſſ. præben. & quæ notā per Abb.in c.ſicut noſtris.in fi.de iureiuran.

Tertia fallentia.

Fallit tertiò,ſi collatio fiat per ordinarium patrono præſente, & tacente: dumtamen ipſe patronus fuerit vocatus ad hoc,vt pulchre declarat Fely. in d. ca.cum Bertoldus.nu.12.per not.ab Inno.in c. veſtra. de loca. vbi poſt eum Abbas & idē ſentit Fely.in c. cū omnes. in verſi.iuxta hæc potuit Inno.de conſti.

Quarta fallentia.

Fallit quartò, ſi patronus ſciens & opponere potēs pateretur tempus ad pręſentandum ſibi conceſſum labi,& non ſe opponeret.& ſuper hoc vide eundem Fęly.in d.c.cum Bertoldus.

Sed quæro in his terminis,quid ſi ordinarius collator præfigat terminum patrono ad præſentandum breuiorem termino legali, † an poſſit dic quòd non.ratio 133
eſt.quia vbi per lapſum termini incurritur aliqua pœna ſuperior,non poteſt abbreuiare terminum.gloſſ.eſt notab.iuncto text.in c.j.in verſi. tertiam vocationem. de milite vaſſal.qui contu.eſt.Facit gl.in cle.j. verſi.iij. de vita & hone.cle.in cle. notant ſcribētes,& maximè

Fel.in c.cum ſit romana. de appell.

Quinta fallentia.

Quintò fallit quando poſt collationem factam per ordinarium, lapſus eſſet terminus præſentandi. Card. Zab.in cle.j. de ſupp. negli. præla. & incipit valere ex nunc: quia ordinarius aliam prouiſionem non poſſet facere.per tex.in c.diuerſis. de cleri.coniu. ſed dũtaxat factam ratam habere:quia per lapſum termini attenditur negligẽtia patroni,quę cõualidat id,quod erat eo patrono inſtante irritũ:vnde per hoc declaratur regula iuris, Nõ firmatur tractu temporis quod de iure ab initio non ſubſiſtit.quia hoc non fit,ſolo tractu tempo ris ſed negligentia patroni. Et ſic vbi ex alio effectu, quàm ſolo tempore poteſt conualidari actus nullus, ſeu qui eſt nullus effectus, ceſſat prædicta iuris regula Non firmatur &c.quòd nota.pro hoc vide Fely.in d.c. cum Bertoldus.nu.14.in fi.

Sexta fallentia.

Fallit ſextò in permutatione, aut quando patronus vocatus pręſentare non poſſet,quem vellet.Si enim Epiſcopus, aut alius ſuperior authorizat permutationẽ factam à partibus patrono non vocato, valet ſecũdum Domi.de Rot.in titu.de rerum permut.in nouis. deci. cccvij.vbi dicunt quòd capitulum decernimus. xvj.q. vij.loquitur in collatione voluntaria,non autem in neceſſaria.prout eſt ea, quæ fit in permutatione.per tex. in clę.vnica.de rerum permuta. & ex hoc poteſt colligere,quòd collatio facta ex cauſa permutationis irrequiſito patrono,non eſt irrita per dictum c. decernimus.ſecundum intellectum ſcribentium:ſed annullãda eſt domi.de Rot. vbi ſuperius deci.xxxvij. ſententia, propter contemptum, ratione cuius poteſt agere ad irritationem,aut alium præſentare.& prima iuſtitutio

facta eo irrequiſito, irritabitur ope exceptionis. ex mente Fely. in dicto c. cum Bertoldus. de re iudi. nu. 15. in fin.

ARGVMENTVM.

Patrono requiſito de prouidendo capellaniæ renuente, an eo inuito illi prouideri poſsit. vide hic, quia pulchra eſt determinatio.

Sed quid, ſi requiratur patronus, vt conſentiat, aut præſentet, & renuat præſtare conſenſum, & præſentare, An † eo inuito, & recuſante (requiſito tamen) fieri 134
poſſit collatio cauſa permutationis? hæc quæſtio non fuit hactenus apertè tacta per ſcribẽtes, ſed inſequẽdo communem & vſum, & conſuetudinẽ, quæ eſt optima legũ interpres, quid iuris ſit in hoc caſu, pro viribus in medium adducere laborabo. Et prima facie vel occurſu primo videtur collationem fieri nõ poſſe validam, ex dic. text. c. decernimus. indiſtinctè loquente de quacunque collatione. & huic opinioni ſuffragatur text. in clement. ne in agros. §. ad hæc. verſic. ſed ſi prioribus. in verb. Cum conſilio, & aſſenſu Abbatum per locorum ipſorum ordinarios vniantur. & firmant domini de Rota in prædicta deciſione cccvij. quod ſequitur Pau. de Leazariis in clementina vnica. de rerum permuta. quem etiam ſequutus eſt Federic. de Senis, in tracta. de rerum permuta. quæſt. xxx. & Lapus ibi in additi. & maxime in vltima ſequitur Panor. in diſputa. incipiente, Augerio. Contrarium tamen credo verius, vt poſſe collationem poſſe fieri validam recuſante, & inuito patrono, & quòd talis prouiſio non ſit irrita, nec irritanda: nã patronus eſt in eo caſu, in quo etiam ſi vocetur, & requiratur, nõ tamen poteſt, quem vult præſentare: ſed duntaxat compermutantem, aliàs præſentatio, ſicut collatio eſt nulla. per clemen. vnicã. de rerum permuta. in cle. licet dicta clem. loquatur in

collatio

collatione,quia quamuis ſint diuerſa collatio,& præſentatio.per ca.cum in illis.§.cum autem. de præben. libr.vj.tamen in caſu noſtro non eſt diuerſa ratio, ſed eadé:ea enim ratione,qua ibi annullatur collatio.annullari debet omnis modus, per quem prouidetur beneficiis,aliàs facile eluderetur conſtitutio. & ita tenet gloſſ.in verbo conferantur.in fin.reſpondens ad dictú capitu.cum in illis.quòd loquatur in literis ad beneficia,quæ ſtrictè debent interpretari.vt dixit ibi text. in quibus vno modo expreſſo,non compreheéditur alius: ſed hic ſecus, quia ceſſat ratio dicti cap. Item propter identitaté rationis, vnde ſi præſentatio facta de alio quàm de compermutante ſit nulla, fruſtra quæritur de contradictione ad actum, quem non poſſet impedire: tamen puto, quòd ſi iuſta cauſa interueniat contradicendi, puta quia inſtituendus ſit incapax ratione doctrinæ vel ætatis,aut ſimilibus.eo patronus agere poſſet ad annullãdam collationem factam cauſa permutationis, vt eſt communis mens prædictorum ſcribentium in locis præalleg. vbi ſcilicet non fuiſſet requiſitus,aut requiſitus contradixiſſet: & præcedens dubiú ſoluitur conſuetudine (quæ eſt optima legum interpres)quia plus poſſet obeſſe contemptus, quàm contradictio. Idcirco ne de contemptu agat patronus, fit hoc tempore requiſitio à patrono.Ita enim ſeruatur,& practicatur quotidie.

ARGVMENTVM.

Capellania inuito patrono, quando prouiſum eſt,intra quantum tempus debet proclamare patronus,vide hic.

Sed pone,patronus in aliquo caſu prædicto vult a-
135 gere, quando poteſt? & intra † quantú tempus poteſt agere?

agere ?dic breuitet eum poſſe agere de cõtemptu intra tempus ſibi conceſſum ad præſentandum, alias eo tem pore lapſo, agere non poteſt. quod quidem tempus cũputabitur à die notitiæ à quo tempore eſt in conſiderabili negligentia. per tex. vbi ſcribentes in cap. quia diuerſitatem. de conceſſ. præben. & cap. quoniam. §. ſi verò. vt lit. penden. cap. licet, de iis quæ fiunt à præla. ita enim ſeruatur, & practicatur quotidie.

ARGVMENTVM.

Renouata lectoris beneuolentia vel attentione, tranſit ad aliud, & quærit, an beneficia, quæ permutantur, dicantur verè vacare.

Sed quoniam de permutatione (velim nolim) dicere conuenit, vt hęc noſtra iuris patronatus expleatur materia: non grauaberis bone lector, ſed omnia boná in partem accipe. quæro igitur, An per reſignationem factam cauſa permutationis, dicatur † vera vacatio? 136
domini de Rota deciſi. xvj. de rerum permuta. in antiq. dicunt quòd ſic. & eſt tex. vbi ſcribentes maximè Moderni, in ca. j. de rerum permuta. libro vj. quod etiam poteſt probari multis. Sicut enim in ſimplici renunciatione interueniunt tres perſonæ, ſcilicet collator, reſignans, & reſignatarius: ita & in permutatione: aliàs non valet: quia autorizatione, & collatione poſt reſignationem reciprocè factam eſt opus. Et ſicut per ſimplicem renunciationem amittitur titulus, ius, & poſſeſſio ciuilis, & naturalis, (prout Rota deciſione xvij. in antiq. admiſſa, vel non, per ſuperiorem dicta reſignatione) ita in renuntiatione facta ex permutatione. Hoc firmant iidem Domini de Rota deciſi. vij. de rerum permuta. in anti. Et licet quædam differentia dari poſſit inter vtranque, vtpote, quia renuntiatio facta cauſa permutationis dicitur geminata, ſeu facta reciprocè,

procè,& quòd per eandem permutationem beneficia ita reſignata ſint affecta compermutantibus, clemen. vnic. de rerum permuta. in clem. & quòd hæc plus contineat, quàm illa, tamen non eſt differétia in hoc: quia diſpoſita de vno actu ſimplici locum habent in pluribus duplicibus, & geminatis. l. ſingularia. ff. ſi certum petat. Andr. Sicul. in cap. j. de litis conteſta. Gemi. in ca. qui ad agendum. §. primo de procurat. lib. vj. Ancha. in cap. quanuis. de præbend. eodem lib. vj. Tradit Bart. in l. cum filiofam. circa finem. ff. de legat. j. Item ex hoc quòd plus videtur continere, non eſt differentia, iuxta text. cum ibi notatis in l. j. §. quod autem. ff. de vſu aleæ
137 & aleato. Plus † enim, & minus ſpecie non differunt. l. fin. ff. de fund. inſtruct. vnde concludo, quòd beneficium vacans per reſignationem ex permutatione factam, dicitur verè vacare. quod verè probatur in cap. vnico. de re. permu. lib. vj. in verbo præferentes æquitatem in hac parte rigori, &c. aliàs ſequeretur quòd beneficia reſignata ex permutatione, conferrentur compermutantibus, antequam vocarent, quod eſt falſum. cap. j. de conceſſ. præben. ex quo emanauit declaratio Viennen. cõcilij. in clem. vnic. de re. permut. propter dubia, quæ ratione decretalis prædictæ de re. permu. libro vj. orta ſunt: quæ quidem dubia ſoluuntur ex huiuſmodi declaratione, pręſertim quòd beneficia ita dimiſſa aliis compermutantibus non debentur, dimiſſis aliis dubiis in ſpecie, quæ ad exemplum poſſent adduci, ſed quæ ſtudioſo tum induſtrio lectori cogitanda de induſtria relinquimus.

ARGVMENTVM.

In vacatione, quæ fit ex permutatione, non eſt circulatio niſi fraus inſit. quomodo vero fraus deprehendatur: vide hic, & ſequenti quæſtione.

Quęro ſecundò, an vacatio huiuſmodi faciat turnũ·

dic. † quòd non, niſi ſit fraudulenta: nam in eo caſu beneficium cauſa permutationis reſignatum non afficitur per dictum cap. licet. de re. permu. libro vj. in verb. ac ſine fraude. 138

Tertiò quæro, quomodo deprehẽditur fraus dic deprehendi à cõiecturis. l. dolum. C. de dol. l. quia autem. §. non ſimpliciter. ff. ſi quis omiſ. cau. teſta. Sed quibus coniecturis dic quòd ſequentibus, vtpote, ſi infirmus beneficium, quod deberetur expectanti, renuntiet, aut quod deberetur graduatis nominatis, aut ſi conſanguineus cum conſanguineo permutet, aut ſi beneficium pingue cum tenui, aut quando fit clam, aut quia ſenex cum iuuene, aut quando tempore peſtis, aut quando compermutãs poſtea obtinet per obitum beneficium renuntiatum cauſa permutationis. quę coniecturæ debent probari. nec ſufficeret vna ſola coniectura ad deprehendẽdam fraudem. facit c. in præſentia de renun. Sed tamen hæ coniecturæ ceſſant, vbi fit permutatio coram Papa: & exprimuntur omnes qualitates. vt latè Rebuf. in tit. de colla. §. volumus. quart. cvij. verſiculo, quæro quomodo. quæ ceſſant etiam ex multis concurrentibus cauſis, quas ibi vide, eas enim omitto, ne plus iuſto prolixior ſim.

ARGVMENTVM.

Beneficij per renuntiationem, aut aliàs ex permutatione vacantis admiſſio, & collatio per quem fieri debet.

Quartò quæro, per quem admitti debet renunciatio facta ex permutatione: & per quem † fieri debeat 139
collatio, an per ordinarium collatorem inferiorem Epiſcopo, an per Epiſcopum, aut ſuperiorem? videtur enim quòd ad collatorem ordinariũ pertineat renuntiationis admiſſio, & collatio beneficij cauſa permutationis renuntiati, licet iure ſpeciali conferat, vtpote priuilegio,

priuilegio, conſuetudine, aut perſcriptione: nam ad quem pertinet inſtitutio, ad illum etiam pertinere debet deſtitutio, ſiue reſignationis receptio. facit ca. cum ex iuncto. de heret. in fi. cap. j. de cap. monacho, & cap. cum & plantare. §. in eccleſiaſticis priuilegiis. de priuileg. & cap. admonet. & cap. quod in dubiis. de renuncia. In contrarium tamen eſt veritas. ita tenet gl. communiter approbata. in clem. vnic. de re. permuta. in cle. in verb. confeſſio. Hoſtien. in ſumma. eodem tit. Ioan. Andr. in nouella. in cap. vnico. eodem tit. lib vj. num. 6. Et ratio eſt ſecundum Archid. in d. c. vnico. lib. vj. quia
140 eis non conceditur, vt † contra concilium diſpenſent, aut eidem derogent, per quod prohibetur dignitatum permutatio. c. maioribus. de præbend. ſed ſoli Epiſcopo conceditur: & non inferiori collatori. vt in c. quæſitum. eodem titu. de re. permutata. & in cap. vacante. de præbend. ratio etiam rationis eſſe poteſt: quia nemini licitum eſt facere contra canonem, niſi inquantum à canone ſibi conceditur: facit. c. dilectus de temp. ordi. verſic. tamen quia. de ſupplen. negligentia præla. lib. vj. cap. j. ratio verò cur ſoli Epiſcopo, & non inferiori concedatur beneficiorum commutatio eſt, quia diœceſanus Epiſcopus eſt præordinator in cũctis. xxv.
141 diſtinct. capit. perlectis. & prouidentia † Epiſcopi vnaquæque parochia regenda eſt. capitulo decretum. & cap. regenda. x. q. j. & cap. ij. verſic. vnumquenque. ix. q. iij. & ad eum pertinet omnium eccleſiarum ſuæ diœceſis ordinatio. cap. omnes Baſilicæ. Hoc etiam concluſerunt Domini de Rota. deciſione cccxcviij. in antiq. in tit. de re. permuta. hoc tenuit quoque Federi. de Senis. in tracta. permuta. verſic. xxij. quæro.

Nec obſtant rationes incontrarium adductæ; quia hoc verum eſſet: ſi iure communi non ſpeciali conferrent.

rent.non enim fieret extẽſio,niſi hoc caueretur in priuilegio propter prohibitionem Turonẽſis conſilij. Et ſi ratione præſcriptionis, aut cõſuetudinis inferior Epiſcopo facultatem conferendi beneficia haberet, diceremus tantum præſcriptum, quantum poſſeſſum.& non plus.c.in tua.de deci.ca.fi.de of. Archid. c.auditis. de præſcriptio.c.cum olim.de capel.monacho.cum ſimi.Et ſic † eſt caſus,in quo Epiſcopus confert benefi- 142
cium alienum.intellige tamen requiſito conſenſu collatorum ordinariorum:aliàs †confunderetur eccleſia- 143
ſticus ordo.quod eſſe nõ debet.xj.q.j.ca.peruenit.quia ita induceretur de facili via aliquẽ priuandi iure ſuo. quod tamen limita procedere, vbi renuntiatio fieret coram Epiſcopo,aut Archiepiſcopo:quia ſecus eſſet,ſi coram Papa,aut eius legato.

ARGVMENTVM.

Collatio beneficiorum in diuerſis diœceſibus, vel in eadem (ſed quorum collatio diuerſorum eſt)per permutationem vacantium, an diuerſo tempore fieri poßit.

Quintò quæro, ſi beneficia quæ permutantur ſint in diœceſi diuerſorum,†an collatio fieri poſſit per eos, 144
ad quos pertinet,diuerſo tempore compermutãtibus. dic quòd non: quia ſcinderetur actus permutationis, & daretur via ad multa dubia. Sæpe enim extra id quod agitur aliud naſcitur. vt l.ſi is qui.in fi.ff.commo dati.ca.j.de ſponſ.impube.lib.vj. Sed debent Epiſcopi eſſe præſentes, aut conuenire ad inuicem,aut alter eorum vices ſuas in hac parte alter committere: vt in eo dem inſtanti fiat permutatio, qui ambo pro vno repu tabuntur.facit c.cum illorum. de ſenten. excommu.in fi.ita voluit Io. Andr.in præall.c.vnico.eo. tit. lib.vj.in nouel.& Archid.ibi Feder.de Senis, in tract.permuta. quæſtio.xj.limita hoc, niſi habeatur fides inter com-

permutantes.quia in inſtanti completus eſt actus permutationis quantum ad partes.

Nec obſtat quod dici poſſet de alio Epiſcopo, qui adhuc alterum ex beneficiis non contuliſſet propter abſentiam,aut ſi nollet conferre,quia (velit,nolit)tenetur cõpermutanti conferre: aliàs nulla eſſet ſua collatio.vt ſuperius dictum eſt. Ita prædicti ſcribentes in locis præall.& maxime in d.c.vnico.eod.tit.lib.vj.vtilius tamen eſt,quòd fiat,ſi fieri poteſt,in eodem inſtanti,& non diuerſo tempore.

ARGVMENTVM.

Beneficij ex cauſa permutationis pro vna parte facta renuntiatione,altera parte non potente, aut nolente renuntiare, an prior renuntiãs poſſit ad beneficium renuntiatum redire? & concludit quòd poteſt.

Sextò quæro, perfecta eſt permutatio ex vna parte, non poteſt inde compleri ex altera † aliquo im-
145 pedimento iuris,reſeruationis,aut regreſſus ad beneficium, vel huiuſmodi ſuperueniente, an is qui renuntiauit iam in effectu & ex parte ſua cõpleuit permutationem, poſſit redire ad beneficium ſuum abſq; alia collatione? videtur quòd poſſit.argumen.text.c.ſi beneficia.de præb.lib.vj. Diſtinguo aut permutatio ſortita eſt effectum,aut non.

Primo caſu, ſcilicet vbi permutatio ſortita eſt effectum, ita quòd ex poſt facto reſoluenda ſit, propterea quia permutans mortuus eſt, & non vult renuntiare,
146 eo caſu opus eſt noua collatione,quia † beneficiũ renuntiatum cauſa permutationis verè vacat, vt ſuperius viſum eſt,vnde habens fructus primi, aut ſecundi anni beneficiorum vacantium poteſt petere fructus beneficij vacantis cauſa permutationis:hoc voluit Io. And.in cap.ſi pro te.de reſcrip.libro vj. vult etiam Federic. de Senis,in conſilio clvj. Et facit pro hac parte.

gloſſ.

gloſſ. penult. in fi. in c. cum vniuerſorum de ver. permu ta. & pro hac parte eſt regula, iuris beneficium, &c. de reg. iur. lib. vj.

Aut non eſt ſortita effectum, & hoc caſu ſubdiſtingue: aut culpa ſua, aut non, vtpote, quia ſciebat beneficium litigioſum reſeruatum, aut debitum alicui propter regreſſum retentum, vel aliàs propter crimen, vel cauſam legitimam vacare: & hoc caſu dicerem opus eſſe noua collatione: aut non ſciebat, & hoc caſu dic etiã opus eſſe noua inſtitutione. licet enim cauſa, propter quam renuntiabat, non fuerit ſequuta, vt ideo beneficium debeat ſibi reſtitui, tanquam cauſa non ſequuta, ſicut qui dedit ob cauſam, & cauſa non ſequuta condicit: tamen non ſequitur, quòd non deſierit eſſe dominus beneficij, quia licet quis det ob cauſam, cauſa tamen non ſequuta, non eſt nulla donatio, ſed reſoluitur per cõdictionem: & ſic dominium trãſlatum eſt per huiuſmodi dationem. Certum eſt enim, quòd qui tradit ob cauſam, dominium perdit, & tunc condictio ſibi competit, quia condictio regulariter non competit domino, vt l. vltimo. ff. quemadmo. v. ſuffr. caueat. ita in ſimili dicemus compermutantẽm deſiiſſe eſſe dominum per renuntiationem factam cauſa permutationis. vnde ſi repetat beneficium, opus eſt noua prouiſione. aliàs occuparet beneficium, & locum haberet dictum capitulum, eum qui beficiũ. de præbend. lib. vj. ita determinant prædicti ſcribentes, in locis prææallegatis. præſertim Federyc. de Senis in dicto conſilio clvj. in fin. & poſt eum dominus Felynus. in capitulo cum venerabilis. de except. verſiculo, vtrum permutatio. num. xj. Et Pano. in c. cum vniuerſorum. de re. permuta.

ARGVMENTVM.

Concluſo ſuper permutantem cauſa non ſequuta, poſſe beneficium renuntiatum condicere, ſeu repetere, quærit nunc qua actione poterit repetere, & coram quo, & an deſinat poſſidere renuntiatum.

147 Septimò quæro, † qua actione repetet beneficium compermutans, qui ex parte ſua adimpleuit permutationem? dic actione præſcriptis verbis: aut per conditionem canonis cum vniuerſorum. de re. permuta. in antiq. & l. j. in fi. ff. de rer. permut.

148 Octauò † quæro, in hoc caſu per quem fiet prouiſio de beneficio, quod repetetur, per eum qui ex parte ſua adimpleuit permutationem? An per Epiſcopũ, aut per ordinarium beneficij? dicamus fieri debere per ordinarium collatorem, vt idem Federi. & poſt eum, Lapus in d. conſ. clvj. in fin.

149 Nonò † quæro, an permutans beneficium ſuũ cum alio, qui ex parte ſua non compleuit permutationem, deſinat poſſidere dictum beneficium? dic quòd ſic. vnde non habet interdictum vnde vi, aut remedium canonis reintegranda. Mil. in ſuo repertorio in verbo, permutatio: & Lodo. Roma. in conſ. lxij.

ARGVMENTVM.

Ordinarius non poteſt beneficium renunciatum ex cauſa permutationis & collatum, caſu quo repetatur, alteri conferre, quàm repetenti.

Decimò quæro, an ordinarius collator in hoc caſu poſſet tale beneficium cauſa permutationis reſignatum, & collatum vni ex permutantibus, poſtea cui vellet conferre, vbi ſcilicet beneficium repeteretur? dica-
150 mus † breuiter quòd non. per tex. in c. cum vniuerſorũ. de rerum permutatione in verſic. cum igitur deceptis: quia ſi hoc verum eſſet, ſequeretur quòd doloſus † melioris conditionis eſſet, quàm probus, quod tamen iura abhorrent: idque apertiſſimè probatur in dicto ca.

cum

cum vniuerſorum. in iis verbis, Amoto à præbenda conſanguineo ipſius, vel quolibet alio illicito detétore. Et quia etiam beneficium non vacat ſimpliciter, ſed ex cauſa, licet verè vacet, propter tamen eandē cauſam beneficium remanſit affectum: ita quòd alij non poſſet conferri quàm ei; qui eidem renuntiauerat ex cauſa permutationis faciendæ. per cle: vnic. de rerum permut. in clem:

ARGVMENTVM.

Epiſcopus differens conferre beneficia in eius manibus ex cauſa permutationis renuntiata, debet compelli per ſuperiorem.

Vndecimò quæro, intra quantum tempus tenetur Epiſcopus aut alius ſuperior, in cuius manibus facta fuit renuntiatio, conferre beneficium renuntiatum ex cauſa permutationis: dic non eſſe tempus præfixum. ſecundum Pau. de Leaza. in cle. vnic. de rerum permu. in cle. ſed † compellitur per ſuperiorem ſi nolit conferre. & allegat. c. nullus. de iure patron. At pace tanti viri ſit dictum; nos dicamus tempus eſſe, quod præfixum eſt ordinario collatori, aut alij, ad quem in hoc caſu pertinet collatio. per tex. in ca. nulla. de conceſſ. præbē. Ratio enim quæ militat in terminis illius. c. ſimplicis renuntiationis, ſcilicet, locum habet etiam in hac vacatione ex cauſa permutationis facta: quod non vltra aperio. nulli enim rectè intuenti non eſt in promptu; ſed c. nullus allegatum per Paulum de Leaza. loquitur in aliis terminis longè diuerſis. dicit enim patronum non poſſe dare decimas, quæ ad patronatam eccleſiam ſpectant alij eccleſiæ, aut loco religioſo, ſine Epiſcopi; aut Papæ conſenſu: & ſi Epiſcopus nolit conſentire, tunc interueniente licētia Papę fieri poteſt. Et ſic non facit ad caſum noſtrum. 152

ARGVMENTVM.

Ius permutationem autoriZandi, poteſt præſcribi, ſicut iuriſditio.

Duodecimo quæro, vtrum inferior Epiſcopo, vtpote Abbas, aut alius prælatus eccleſię collegiatæ, aut capitulum, vel quid huiuſmodi poſſit præſcribere ius authorizandi permutationem, & conferendi beneficia vacantia cauſa permutationis, quod (vt ſuperius dictum eſt,) ad Epiſcopum, aut ad alium ſuperiorem pertinet? ad hanc quæſtionem † dicendum eſt quòd ſic:
153 quia iſtud non eſt ordinis iuriſdictionis. quæ autē ſunt iuriſdictionis, præſcribi poſſunt, per textum. in ca. auditis. & ibi gl. in verb. ius epiſcopale. & cap. cum olim. de præſcript. vbi ſcribentes latiſſimè. Federic. de Senis in tract. ſuo. de permutatio. quæſt. xxiij. Myl. in repert. in verb. præſcribere poteſt inferior ab Epiſcopo.

ARGVMENTVM.

Quod quis permutare beneficium cogatur, ſi expediat eccleſiæ, aut bono publico.

Decimotertiò quæro, an aliquis cogi poſſit permutare? Feder. q. xxv. & poſt eum Lapus in additio. ibi tenet quòd ſic. multis hincinde adductis pro & contrà ſi Epiſcopus, aut alius, eccleſiis hoc viderit expedire, aut pro bono publico, vel propter vitandum ſcandalum, quod probatur in c. niſi. cum pridem. per totum. & maxime in verſ. propter malitiā. de renuntia. ſi enim cogitur quis ſimpliciter dimittere beneficium: à fortiori cogitur permutare, & aliud pro renuntiato recipere. facit cap. quæris. & quòd ibi not. de ætate & qualita. Clemen. ſi vna eccle. de rebus eccleſiæ non alienand. in clemen. in primo reſponſo.

ARGVMENTVM.

Inferior à Papa non poteſt permutationem beneficiorum, ſine conſenſu collatoris ordinarij expedire.

Decimoquartò quæro, an Epiſcopus, aut alius ſuperior poſſit permutationem expedire ſine conſenſu ordinarij collatoris? diſtingue: aut Papa hoc facit: aut inferior

inferior vt Archiepiſcopus, aut Epiſcopus. ſi Papa † 154
de hoc nõ eſt dubium. Si verò loquamur in Archiepiſcopo, aut Epiſcopo: tũc Fede. tenet eoſdem non poſſe. in dicto tracta. quæſtio. xix. & quæſtio. xxiiij. & Lap. ibi poſt eum. & facit l. ne in agro. §. ad hæc. de ſta. regu. priuaretur enim ordinarius collator directè iure ſuo. quod Epiſcopus, aut alius inferior à Papa facere non poteſt. cap. ij. de exceſ. præla. confunditur enim eccleſiaſticus ordo, † ſi vnicuique ſua iura non ſeruantur. c. 155
peruenit. xj. quæſtio. j.

ARGVMENTVM.

An ex his verbis, Placet nobis, & nobis perficiatur permutatio.

Decimoquintò quæro, ſi permutare volentes declarant eorum animum permutandi coram habente poteſtatem, putà coram Epiſcopo, an ſine alia expreſſa renuntiatione, & prouiſione, ſufficiat, quòd Epiſcopus dicat, placet nobis, & partes hincinde dicant, & nobis, abſque alia ampliori verborum expreſſione, ad hoc vt permutatio dicatur perfecta (vt pote admiſſa) renuntiatio, & inde ſequuta prouiſio? & licet videatur quòd ſufficiat, tamen iure non poteſt ſubſtineri, quòd dicatur facta prouiſio: requiritur enim, quòd fiat expreſſa collatio, poſt huiuſmodi tacitam admiſſionem renuntiationis. Ita voluit Hoſtien. in cap. ex ore. de iis, quæ fiũt à maiori parte capitu. colligitur etiam in d. cle. vnic. de rerum permuta. in verb. reſiduum. & in verb. conferimus. & ita ſeruatur in practica.

ARGVMENTVM.

Vacantibus ex cauſa permutationis beneficiis, an ſit optioni locus, & an permutantes debeant exprimere beneficia, quæ habent.

Decimoſextò quæro, an vbi fit renũtiatio cauſa permutationis, locum † habeat optio, quæ aliàs in ſimplici renuntiatione locum haberet. iuxta capitul. vlti. de conſuetudi. libro ſexto. & videtur quòd ſic. non 156

enim negari poteſt quin vacet, vt ſuperius latè viſum eſt.Et licet Papa mandet prouideri,aut prouideat,non tamen intendit preiudicare iuri optandi.text. eſt in dicto cap.fina.de cõſuetu.libro vj.quod adeo verum eſt, ſiue illud ius ſit ex ſtatuto,ſiue ex conſuetudine, aut aliàs quomodocunque.talibus enim non præiudicat Papa per cõſtitutionem ſuam. capit. primo. de conſtitu. libro vj.quod eſt fortius,quàm collatio,contrarium tamẽ puto verius. per cap. vnic. de rerum permutatio libro ſexto. in verb. æquitatem. in hac parte preferentes rigori& c.Et in verbis.Quæ aliàs minime reſignaſſent.iuncto text.in dicta cle.vnic.eodem titulo.in clementi. qui loquitur de beneficiis reſignatis, quæ manent effecta reſignantibus, nec aliis poſſunt conferri: neque enim diuiduntur fructus à beneficio:& loqui-
158 tur indiſtinctè.Item alia ratione probatur.quia † actus agentium non operantur vltra eorum intentionem.l. non omnis.ff. ſi certum peta. nec obſtat quod dici poſſet,permutationem pendere à ſuperiore,ſine quo partes dictam permutationem facere non poſſunt. c.cum olim eo tit.quia in hac parte ſuperior regulatur ſecundum intentionem agẽtium, & permutare volentium. eſt text.in dicto c.vnico de rerum permuta.libro vj. ex huiuſmodi verbis.Quæ aliàs minime reſignaſſent &c. Et eſt intentio concilij Viennen.quòd omnis modus, & via tollatur, per quæ poſſent compermutantes ſuo iure defraudari. Limita ſupradicta locum habere, vbi conſuetudo optandi non haberet locum, niſi in vacatione ſimplici,quia ſi in omni vacatione locum haberet,& ab antiquo,optatum fuiſſet tã in vacatione ſimplici,quàm ex cauſa permutationis, eo caſu prædicta ceſſarent,niſi expreſsè Papa, aut Legatus, clauſulam derogatoriam ſtatutorum, à conſuetudine eccleſiæ de optando

optando in prouiſione inſeruiſſet. Diſtinctionem autem poſitam per Lapum ſciens ac dedito animo omittendam cenſui propter diſpoſitionem dictæ Cle. quæ ita afficit beneficia ex cauſa permutationis vacantia, vt collatio facta aliis quàm permutantibus, ſit nulla. poſſet tamen procedere accedente conſenſu permutantium & non aliàs.

Decimoſeptimò quæro, an in permutatione mentio beneficiorum obtentorum facienda ſit? Feder. de Senis † tenet quòd non. Ratio enim quare ſit facienda mentio in impetratione beneficiorum iam obtentorum, iuxta diſpoſitionem ca. non poteſt de præben. libro ſexto. non militat in permutatione. in qua agitur de ſuppoſitione vnius beneficij in locum alterius. Et ſic ambitioni locus non eſt. My. in ſuo repertor. in ver. permutationes. idem tenet. 159

ARGVMENTVM.

Penſio hoſpitale, & praſtimonium, an beneficio permutentur.

Decimooctauò quæro, an penſio, † hoſpitale, vel præſtimonium, poſſint permutari cum beneficio? de pẽſione, vel pręſtimonio clarũ eſt quòd non. licet enim ſint de ſpirituali, & annexis ſpirituali, non tamen ſunt ſpiritualia: quod locum habet, etiam ſi penſio, vel pręſtimonium eſſent conceſſa in locum beneficij: quia beneficiũ cum beneficio commutatur: non autem cũ huiuſmodi quoniam non ſunt beneficia. vt ſuperius ſatis diffusè deducimus in primo libro. de hoſpitali tamen dubiũ eſt: quia non eſt titulus omnino prophanus: ſed eccleſiaſticus. nõ enim poteſt vendi, aut remitti pretio abſque vitio ſimoniæ. vt per ea, quæ not. in c. cõſuluit. de ſimo. quia tamen non eſt beneficium, nec aſſignari poteſt in locum beneficij cuique. cle. quiia contingit 160

§.vt autem. de religi. domi. dicemus non poſſe cõmutari cum beneficio.ita Lapus in additio. ad Fedr. eodẽ tracta.quæſtio.xiiij.Myl.in ſuo repertorio in verb.per mutari poteſt.Et hæc eſt veritas: quia in permutatione non poteſt principaliter aliquid temporalitatis interuenire.cap.quæſitum.capi.ad quæſtiones. de rerum permutatio. Limita hoc non procedere in acceſſoriis titulorum, vt pote in terris annexis beneficio,ſeu pertinentibus ad idem.vt exempli gratia, permutatio fit de vno beneficio habente plura prædia cum non ha
161 bente,eo caſu † poteſt pro æqualitate valoris ratione dictorum prædiorum,ratione quorum dictum beneficium prẹponderat alio,interuenire pecunia.vt eſt tex. in cap.ad quæſtiones præallega. de rerum permutatio. per quem textus decidi poteſt aliud dubium, ſcilicet an ſi pinguis commutatio beneficij fiat cum tenui penſione pro æqualitate valoris aſſignata valeat. Item aliud dubium ſolui poteſt, ſcilicet an ſi altera eccleſiarũ ſit grauata debitis,fieri poſſit, quòd alter ex permutantibus cui prouidebitur de eadem eccleſiæ debitis grauata teneatur ad ſolutionem,& ſatisfactionem? ex hoc enim decidi poſſet quòd ſic, per dictum textum, in dicto capitul. ad quæſtion. Nec obſtat textus, in capitulo vltimo. de pact. & capitu. quæſitum.de rerum permutatione. quia loquuntur de pactione illicita, aut de ea quæ fit principaliter, vt eccleſia habeatur: non autem in teminis noſtris: quia permutatio non fit ſine concordia,& conſenſu mutuo partium; quæ quidem concordia autoritate ſuperioris, & conſenſu ipſius, atque communi vſu toleratur, & autoritate interueniente in prouiſione,quæ fit partibus ex cauſa permutationis,aboletur.

AR

ARGVMENTVM.

Num permutationes quæ fiunt tacitè ſpuriorum gratia, ſint licitæ, & num valeant.

Decimonono quæro, quotidie fiunt renuntiationes à rectoribus beneficiorum, qui in circuitu menſæ habent filios, vt eiſdem de aliis beneficiis, quàm ſuis pro uideatur. † vt exempli gratia. Titius qui liberos habet, 162
nō poteſt in eorum fauorem renuntiare beneficio ſuo, ſed renuntiat alij obtinenti aliud, vt ille ſuum renuntiet ſpurio ſuo, an huiuſmodi renunciationes dicantur factæ cauſa permutationis? dicamus breuiter quòd nō. quia permutatio eſt contractus reciprocus reſpiciens perſonas contrahentes. aliàs eſſet alia ſpecies contractus præſcriptis verbis. ita Ioan. And. in addi. ad Specu. in titu. de re. permutat. in verſ. Item an numero canonicorum reſtricto. ita Federi. in ſuo tractatu permutatio. quæſt. vlti. ſed eſt quædam ſimplex renuntiatio: quod nota, quia eſt magni effectus. quotidie tamē practicatur à miſeris & cæcis eccleſiarum rectoribus qui non verentur in medium eccleſię ſui ſcandali fructum adducere, & de peccato ſuo, non quidem pœnitere, ſed (malùm) gloriari: quippe † qui hos ex nephario coitu 163
genitos obſcuros potius, & à patres alere deberent, quàm in tam graue omnium ſcandalum omnibus eos notos facere. ſed qui magiſtratibus præſunt, hoc uideterint, nos noſtra ſorte contenti ſumus.

ARGVMENTVM.

Plura beneficia vtrum vno poßint permutari. diſtingue, vt hic.

Vigeſimo quæro, an plura beneficia poſſint commutari cum † vnico? licet ſcriptores hoc plenè non di- 164
ſcuſſerint, ſed vnus vnum caſum, alius alium poſuit, nos tamen Optime lector, vt breuiter omnes caſus

com

complectamur, diſtinguemus: aut quis plura beneficia; quę obtinet de iure communi, vult permutare cum vnico, aut quæ ex diſpenſatione, & in commendam obtinet. Primo caſu poteſt quis plura beneficia commutare cum vnico. ita Ionnes Andreas & poſt eum Panor. & Fely. in capitulo cum venerabilis de exceptio. Edery. in ſuo tractatu. permuta. quæſtione xij. Ioan. Caldery. in dicto capitulo venerabilis. & Domini de Rota. deciſ. xvj. eodem titulo. vbi allegatur textus in dicto capit. cum venerabilis. qui licet locatur quando eccleſiæ iure proprietatis permutantur, non autem iure tituli, tamen prædicti extendunt, vbi commutatio fit de titulo ad titulum; & ſic nota ſecundum prædictos, quorum ſententia communiter approbatur, quòd permutatio fieri poteſt de vno beneficio pro pluribus, tá vbi obtinentur iure tituli, quàm vbi iure proprietatis; per dictum ca. Secundò verò caſu, vbi ex diſpenſatione, aut in commendam obtinentur plura beneficia, de vno beneficio fieri non poteſt commutatio pro pluribus: quia diſpenſatio non excedit perſonas. cap. ſanè. de priuileg. cap. petiſti. vij. quæſt. j. Ad hoc facit. cap. non poteſt. de præben. lib. vj.

Amplia hoc procedere etiam ſi ambo permutantes eſſent diſpenſati pro obtinendis duobus incompatibilibus, per dictum capit. non poteſt. quod tamen limita, niſi in diſpenſatione inſerta eſſet (vt fieri ſolet) clauſula, Quod iam obtenta diſpenſatione, &c. vel in commendam, poſſent relinqui ſimpliciter, vel ex cauſa permutationis, & alia in eorum locum obtineri. ſecũdum Felinum in dicto capit. cum venerabilis. in principio. quæ verba verificantur in vnico actu, cum vnica perſona ita Felin. in loco præallegato. & Ant. de Butr. ibi dicens ſe ita aliàs conſuluiſſe. per dictum c. non poteſt.

de præb

de præbend.ita etiam Federic. de Senis in dicto tracta. quæſt.xij.ratio eſt,quia cum diſpenſatio ſit quid exorbitans,non extenditur.

ARGVMENTVM.

Quod beneficij permutatio fieri non poßit cum eo,qui ius habet ad rem,nona hic conſideratio ponitur, & quòd expectationes non ſint permutabiles.

Vigeſimoprimò quæro, † an fieri poſſit permutatio de beneficio cum habente ius ad rem Federic.de Senis. quæſtione decimatertia tenet quòd non. & ponit rationem:quia nõ fieret beneficiorum permutatio. Ego autem dico aliam rationem eſſe, quia in permutatione requiritur,quòd res quæ permutantur,fiant permutantium, & eis earundem acquiratur dominium, ſecundum iuriſconſul. in l.prima. de rerum permutatio. ff. quod non fieret in hoc caſu : quia habens ius ad beneficium, non dicitur habere beneficium. Item alia ratio poteſt aſſignari : quia habens ius ad rem, non poteſt alteri literas, propter quas huiuſmodi ius conſecutus eſt,cedere,cum ſint perſonales.cap.penult. de offic. delega. 165

Vigeſimoſecundò quæro, an duo expectantes poſſint ad inuicem permutare?credo quòd non:quia exequutor † non poſſet exequi. aliàs formam excederet mandati.Sed hæc hactenus de permutatione dicta ſufficiant. nunc iter cœptum proſequendo, venio ad ſeptimam fallentiam. 166

ARGVMENTVM.

Supra nume.132.poſuit regulam,quòd Epiſcopus non poßit prouidere eccleſiæ ſine conſenſu patroni,ſubiũxit ſex exceptiones,ſequitur ſeptima.

Fallit ergo ſeptimò,ſi patronus præſentet talem,qui ſine populi ſcandalo non poſſet inſtitui:eo enim caſu repulſo præſentato, Epiſcopus abſque patronorum

conſenſu

conſenſu poſſet eccleſiæ prouidere de alio. pro hoc eſt tex.in c.quoniam.de iure patrona .facit pro hoc tex.in
167 c.ſubdiaconus.lxxvij.diſtinct. vt enim † euitetur ſcandalum: iuris rigori detrahitur.c.vt conſtitueretur. quinquageſima diſtinct.

ARGVMENTVM.

Octaua fallentia hic,per quam conſtat,quis ſit indignus beneficij, & qui ſint in beneficiis præferendi, quantúmque doctis in eccleſia deferatur,vel deferendum ſit,item quid in eccleſia docti præſtent.

Fallit octauò, ſi patronus clericus indignum præſen
168 tet,quia † pro illa vacatione priuatur præſentandi facultate.per tex.in cap.cum in cunctis.§.clerici. & in c. innotuit.de electio.& Epiſcopus poteſt liberè (abiecto indigno) eccleſiæ prouidere.dicto.cap.cum in cunctis. §.Epiſcopus verò.de electio. Sed quæro, quis dicitur in
169 dignus? dicamus indignum † eſſe, qui eſt natus ex illegitimo matrimonio.per tex.in dicto c. cum in cunctis. in principio de elect.hi enim neque ad ordines, neque ad beneficia, admittuntur excepto clericatu. cap. j. & cap. literas. de filiis preſbyterorum.& maximè ad beneficia paterna,aut in quibus pater adminiſtrauit.cap. ij..iij.iiij.& vlti. de filiis preſbyt. quod procedit in natis ante preſbyteratum ex legitimo matrimonio. cap. extirpandas.eodem titu.

Item dicitur indignus ignorans.c.cum ſit. c. quanuis. c. eam te. de æta.& qualita. cap. niſi cum pridem. §.pro defectu.de renuntia.cap.cum in cunctis. de electio.Imò vix Chriſtianus dici meretur ignorans. cap. ſi iuxta.xxxviij.diſtinc.quoniam virtus Dei eſt Chriſtus. & qui neſcit ſcripturas, neſcit Dei virtutem. quæ eſt Chriſtus, vt latè cumulant Canoniſtę in dicto cap.niſi cum pridem. dicto §. pro defectu. de renuntia. vnde ſi ignorantia intolerabilis eſt in laicis, quanto magis in clericis,

clericis,& eccleſiæ miniſtris,in iis potiſſimum qui offi ciis,& beneficiis præſunt,aut præeſſe ambiunt? cap. ſi in laicis.cap. nulli.xxxviij. diſtinct.quippe qui ſi cæci ſunt, alios ducere non poſſunt. ca.ideo prohibemus. xxxvij.diſtinctio.ſi enim miniſtrandi munus ſuſcipiūt in eccleſia Dei, quomodo miniſtrabunt, ſi miniſteriū ſuum non intelligūt?& quid quibus porrigant non ha bent?Sed angor fruſtra,ſcriboque in vanum & arenæ ſemina mando. quandoquidē noſtri temporis infœlicitas hoc mali nobis peperit, hoc monſtrum in Dei eccleſia alit,hoc ſubſtinet, hoc fouet, hoc etiā præfert. Sed quod peius eſt,ignari induſtriis,hebetes ſtudioſis, fructum operantibus in vinea domini deſides, ſomno lenti vigilantibus,& vt vno complectar verbo tabani præferuntur apibus.& tamen his quantunlibet indigniſſimis eccleſiaſtica beneficia (benemerentibus abiectis) committuntur, officia deferuntur,perſonatus, & dignitates accumulantur. Vbi antiquorum patrum concilia,vbi decreta,& ſanctiones,quibus literatis tan tum deferebantur munera?Nam in promotione ad be neficia,quantum ſit literatis deferendum apparet, nul lique non eſt manifeſtum. per capitu.cum in cunctis. & capit.congregato. de elect. capit. vltimum.de æta. & qualita.

Item defertur literatis in pluralitate beneficiorum obtinenda,contra iuris communis rigorem. capit. de multa.in fine.de prebend.extrauagan,execratio.Ioan, xxij.diſtin.in titu.de præbend.vbi gl.in verb. literatis, quibus ſolis, vel benemerentib. vtinā atque vtinam, pluralitas concederetur,non vilibus,ignorantia cęcis, non adulteris, non adulatoribus,omniq; luxu maden tibus,tum auaritia cæcis, & pecoribus Archadicis, atque forſan ex damnoto coitu genitis,& tamen talibus magis

magis hodie deferri ſolet quam literatis, quàm benemerentibus.quàm bonis,& genere claris.Sed hoc viderint qui ſuperintendunt.

Tertio defertur literatis quantum ad reſidentiam in beneficiis faciendam,vt literatum gratia,& ſtudij, priuilegientur,nec ad perſonalem reſidentiam compellantur.quod colligitur ex ca.tuæ.de cle.non reſi.

Quartò defertur iis quantum ad promotionem ad ordines,quia vt melius literis vacent,& diligentius intendatur,non tenentur ad certum tempus promoueri, ſcilicet ad ſeptennium.c.cum ex eo.de elect.lib.vj.

Ratio autem cur iis à iure tantum deferatur, & cur talis fauor iiſdem concedatur, eſt:quia eccleſia maxi-
170 me iis indiget.ſunt enim in ea tanquam †murus inexpugnabilis contra aduerſantes, & hæreticos.ca. ſuper Specul.ne cleri.vel monach.

Item quia eorum miniſterio eccleſia paſcitur, ſicut enim corpus hominis cibo materiali fouetur,& nutritur,ſic de eccleſia; quæ pabulo verbi Dei, & doctrina fouetur.c.inter cetera.de offic ordina.

171 Item † eſt indignus minor ætate. vt in præalleg.c. cum in cunctis.de elec.c.indecorum. c.eam te. de æta. & quali.c.licet canon.de elec.li.vj.cle.vnic.de off.vic. in cle.in ver.& de eorum.

Item eſt indignus infamis,regula,infamibus.de regu.iur. & generaliter omnis qui non eſt bonæ famæ, vel vitæ laudabilis,beneficio eſt indignus. c. cum in cunctis.in prin.&.§.inferiora. de elec. glo. in extraua. execra.in verb. vitæ puritate. & in verb. bonæ famæ. de præben.in extrauag.Panor.in.c.ſuper inordinata.& alij cum eo latè.in.c.graue.de præb.in anti.

Item eſt indignus excommunicatus, quia ei non poſſunt cōferri beneficia. c.poſtulaſtis.de cler.excom. miniſt.

miniſt.c.cum bonæ.de æta.& quali.

Item indignus dicitur ſuſpenſus.ix.q.iij.per totam. in ca.cum dilectus.de conſue.c. cum inter.per inquiſitionem.de elect.c.cum bonæ.de æta.& qual.ca.conſtitutis.c.paſtoralis.de appell.

Item dicitur indignus ſimoniacus. cap. ſuper eo.de elect.c.inſinuatum.c.nobis.de ſimo.c.preſbyter.j.quæſtione j.

Item eſt indignus irregularis quomodocunque effectus ſiue crimine,ſiue ex ſacramento,ſiue origine.cap. j.& ij. de cleric.non ordin.mini.toto titu.de bigamis, & in tot.tit.de fil.preſby.

ARGVMENTVM.

Irregularis factus num amittat beneficium,& quis poteſt præſentare, & an præſentatus à non vero patrono ſed inſtitutus, ſuperueniente verò domino ſit ſpoliandus.

Quia ſupradicta locum habent, cum ſit prouiſio, quòd non valeat.vt eſt caſus in c.ij.de cleri.pugnan.in duello.in fin. tenent Ioan.Andr.& Compoſt.in c.cum veſtris.de conceſſ.præben.quæro,† an irregularis quo- 172 modocunque effectus,& indignus ſit priuatus beneficio quod prius obtinebat? dic,quòd non,imò iuſtè poſ ſidet,donec eo priuetur.vt iure.& Io.And.in d.ca.cum veſtris.Myl.in ſuo repertorio.in verbo, irregularis. & homicida.

Secundò † quæro,quis poteſt præſentare, dicemus 173 quòd is qui obtinet hoc ius, aut qui eſt in quaſi poſſeſſione præſentandi.ca.piæ.c. Frigentius.c.decernimus. xvj.quæſtione ſeptima.capitulo ex inſinuatione. de iure patronat.

Tertiò † quęro, aliquis fuit præſentatus ab eo qui 174 erat in quaſi poſſeſſione præſentãdi,qui amiſit ius, ſeu poſſeſſionem huiuſmodi facta iam præſentatione, an

is qui fuit iam præſentatus, & admiſſus amittat beneficium? dicamus quòd non per tex. in c. conſultationibus. eo. tit. de iur. patr. quod facit ad deciſionem dubij, ſcilicet an prouiſus ab eo qui eſt in poſſeſſione conferendi beneficia, licet ad eum non ſpectet collatio, aût pro illa vice, aut aliàs quandocunque occurrat vacatio, ſi eandem amittat priuetur iure beneficij, ſicut patronus, qui eum præſentauit, aut collator beneficij? dic quòd non. per dictum text.

ARGVMENTVM.

Laico patrono intra quatuor mēſes non præſentante, deuoluitur ius eius in ſuperiorem, qui tenetur ordinare intra tantum tempus, quãtum patrono conceſſum erat. quiſnã autem ſit ille ſuperior, diſtingue, vt hic.

Quartò quæro, intra quantum tempus tenetur patronus præſentare? dic varium eſſe tempus. nam laicis
175 tantum † quatuor menſes conceduntur, intra quos patronus tenetur præſentare. aliàs Epiſcopus ordinat irrequiſito patrono pro illa vacatione. de hoc eſt text. in c. vnic. de iure patr. li. vj. gl. not. in c. cum vos. de of. ord. Clericis autem patronis ſemeſtre conceditur. vt in d. c. vni. in fi. lib. vj.

Quintò quæro, deuoluto iure ad ſuperiorem: intra quantum tempus tenetur eccleſiæ prouidere? dicamus
176 intra † tantum tempus, quantum patrono dabatur, ante deuolutionem: quia ius quod patrono competebat, non maius deuolutum extitit. & ſic diuerſimodè fiet deuolutio ad ſuperiorem, habita conſideratione quantitatis iuris patronatus. de hoc vide Inno. in cap. cum in cunctis. §. fi. de elect. Panorm. in cap. ij. de conce. præbend.

Sextò quæro, ad quem ſuperiorem fit huiuſmodi
177 deuolutio? † diſtingue; aut beneficia ſunt non exēptorum,

rum,aut exemptorum. Nam ſi collatio beneficiorum pertinet ad non exemptos,deuolutio fit ad immediatum ſuperiorem, qui eccleſiæ prouidet ordinario ſuo iure. Aut beneficia quæ deuoluuntur ad ſuperiorem, ſunt exemptorũ, & eo caſu deuolutio conferendi pleno iure deuoluitur ad Papam. & ordinarius ſuperior immediatus prouidet eccleſiæ autoritate apoſtolica, & non ordinaria.de hoc vide text.in c. licet.de ſupplē. negligen.prælat.cle.vnic.eodem tit.de ſupplen.negli. præla.in cle.

ARGVMENTVM.

Patrono præſentandi tempus à die notitiæ currit, & an ſucceſſiuè poßit plures præſentare, & an præſentato ius aliquod acquiratur, vide hic.

Septimò quæro, quando incipit tempus patrono currere? An à tempore vacationis: an à tempore notitię? dicamus†tempus currere à tempore notitiæ:quia 178 patronus qui neſcit experiundi poteſtatem non habet.l.auus.ff.de calumnia.cap.biduum.ij. quæſtione vj. l.cum ſex menſes. ff. de ædil. edict. Vnde antequam ſciat,non poteſt patronus dici eſſe in negligentia, cuius quidem negligentiæ conſideratio in deuolutione potiſſima eſt.vt eſt tex.in c.quia diuerſitatem. de conceſſ.præben.& in c.licet.de ſuppl.negl.præla.

Octauò quæro, †an patronus poſſit plures ſucceſ- 179 ſiuè prę̨ſentare? dic quòd ſic,iuxta tex.in c.cum autem. & in cap.paſtoralis.de iure patro. Quod tamen limita procedere in laico patrono, quia clericus patronus variare non poſſet.d.cap.cum autem.facit.ca.cum illuſio & variatio.de renun.in cle.

Nonò quæro, an per præſentationem à patrono factam aliquid iuris præſentato quæratur? Panorm.in c. cum Bertholdus.& poſt eum Felinus.ibi tenent, quòd -

ius quæritur præſentato.tamen vt veritatem huius du-
180 bij plenius aſſequamur, † diſtinguendum puto, aut
præſentatio fit à patrono clerico, aut à patrono laico,
nam ſi à patrono clerico, quia huiuſmodi præſentatio
æquiparatur electioni, licet in ſubſtantia & forma dif
ferant.c. cum in illis.de præbend.libro vj. cum tamen
variare non poſſit, ius ad rem quæritur præſentato.vt
tenet Innocen.in cap. cum autem.de iure patr.& Feli.
in cap.cum Bertholdus.de ſenten. & re iudica.colum.
iij.nume.7.& ante eum Panormi.in d.c.cum Berthol-
dus.col.iiij.nume.xj.& xij. Si verò à laico fiat præſen-
tatio,quia variare poteſt,aut patronus laicus perſeue-
rat in ſua præſentatione,aut plures præſentat.

Primo caſu, præſentatus ius petendi ſe inſtitui habet contra Epiſcopum, & ita prædicti ſcribentes in locis præalleg. Aut non perſeuerat, imò plures præſentat. Et eo caſu poteſt Epiſcopus quem vult de præſentatis inſtituere. In hoc tamen caſu animaduertendũ eſſe puto, quia ſi patronus laicus præſentat vnum, & Epiſcopus non vult eum inſtituere, ſed ſine cauſa legitima eum recuſat, & interea patronus præſentat alterum,
181 † quem Epiſcopus inſtituit ad beneficiũ, ad quod præſentatus eſt, poteſt primo loco præſentatus, & non inſtitutus, ſed recuſatus ſine cauſa, contra Epiſcopum agere, vt ſibi prouideatur de beneficio. eo quia ſine cauſa eum repulit. per capitulum, paſtoralis. de iure patronatus. ita Panor. & Feli. in d.c. cum Bertholdus.

ARGVMENTVM.

Tutoris præſentationem longè magis, vt iuri conſentaneam, ita probabilem eſſe, quàm ſit pupilli præſentatio, contra Panor. concludit.

Decimò quæro, moritur patronus relictis liberis, eiſdem autem tutore dato, tutor præſentat vnum vacante

cante eccleſia, pupillus verò alterum, vter horũ duorum debet præferri? doctores antiqui relati per gloſſ. in cap. ex eo. de elect. tenuerunt, quòd præſentatus à pupillo. & allegabant textũ in capitulo decernimus: xvj. quæſtione vij. quorum opinio communiter approbatur, quæ poteſt corroborari multis rationibus, maximè tamen ex iis, quas notat Panormita. in capitulo fina. de conceſſ. præbend. Item pupillus conditionem ſuam ſine tutoris autoritate meliorem facit. vt patet in tit. de autori. tut. in inſti. per totum.

Pace tamen tantorum virorum † in contrarium videtur eſſe veritas, & retorquendo text. quem pro ſe allegant ex eiſdem verbis contrarium ſubſtinẽdum eſſe arbitror. Nam in eo textu dicitur, pro eiſdem locis curam habeant ſolicitam, &c. atque rectores idoneos in eiſdem Baſilicis iidem offerant ordinandos. per quæ verba ſatis apparet pupillum curam habere non poſſe idoneum præſentandi Epiſcopo, cùm diſcretione careat, & pupillus quicquid videt ignoret. l. j. in fine. C. de falſa moneta. cano. infamis. §. tria. iij. quæſtione vij. cap. ex parte. de corpo. vitia. Item & pro hac parte adduco text. ineuitabilem, de. cap. ex eo. de electio. libro vj. vbi dicitur, cum tam iuris quàm rationis exiſtat, vt tales qui diſcretione carent, ad præſtandum in electione ſuffragium nullatenus admittantur, nec obſtare poſſet, quod obiiciendum ſe offert. vtpote dicto cap. ex eod. nam loquitur in electione: nos autem in præſentatione. & electio longè differt à præſentatione. cap. cum in illis. §. cum autem. de præbend. libro ſexto. quia licet electio, & præſentatio in forma, & ſubſtantia ſint diuerſa, tamen in hoc effectu æquipatantur, nec ratio diuerſa reddi poteſt. Qua enim ratione repellitur quis ab electione, ea repelli debet à 181

ſentatione putarem tamen, ſi pupillus eſſet talis diſcretionis, & tantæ malitiæ, vt diſcernere poſſet album à nigro, & bonum à malo à communi doctorum opinione recedendum non eſſe, tanquam tutiori.

ARGVMENTVM.

Iurepatronatu in re dotali, vel hereditaria contingente vxori, vter præſentabit adueniente caſu præſentationis, maritus an verò vxor? concludit vxorem præſentare debere, aut ea præſente maritum.

Vndecimò quæro, pone quòd alicui mulieri aſſignatum fuit pro dote caſtrum, aut bonorum vniuerſitas, ratione cuius vel caſtri, vel bonorum vniuerſitatis, ius patronatus in aliqua eccleſia competebat eidem: quis
183 † adueniente vacatione præſentabit, maritus, an mulier? & videtur quòd maritus. eſt enim poſſeſſor dotis, & à lege dicitur dominus. l. doce ancillam, de rei vendica. Rei enim vendicatio non competit, niſi domino. §. omnium. §. quod genus. inſtit. de actio. l. officium. l. in rem. de rei vendi. ff. hoc etiam ius tranſit cum vniuerſitate iuris. cap. ex literis. de iure patro. tranſit ergo in ipſum maritum præſentandi facultas, ad quem poſſeſſio & dominium dotis tranſit. Et ſic poteſt præſentare maritus dominus & poſſeſſor dotis adueniente vacatione. Contrariam autem partem de iure veriorem eſſe opinor: quandoquidem, licet maritus iuris fictione ſit dominus rerum dotalium durante matrimonio, vxor tamen verè, & naturaliter eſt dotis domina, & lex non potuit feciſſe ſua fictione, vt omnino veritas ſupprimeretur. l. in rebus. C. de iure dotiū. Eſt enim pro-
184 prium ipſius mulieris † patrimonium dos ipſa. dicta. l. in rebus. §. ſed vtrum. de iure dotium. & ad hoc facit, quia etiam durāte matrimonio poteſt ipſa mulier (marito ad inopiam vergente) dotem vendicare. l. vbi de iure dotium. Hoſtien. de dot. poſt diuortium reſtituenda. Bar

da.Bartol.in l.ſi conſtante.ff.ſoluto matrimo.quod facere non poſſet,ſi non eſſet domina, cum rei vendicatio † domino,vt dictum eſt,conpetat.d.l.officium.Vel 185
in ren, de rei ven. & hoc videtur mirabile, quòd ſint duo † domini in ſolidum vnius & eiuſdem rei.& quòd 186
præſentatus ab vxore præferatur tenent Domini de Rota deci.ccccxxij. Tenet iuris canonici lumen, Ioan. Andr.in ca.ex co.de electione,libro ſexto.Panor in ca. fin.de conceſſ.præbend.Zabar.in cle.plures.de iure patro.in clem. tamen vt euitetur opinionum conflictus conſulerem quòd per maritum præſente vxore,aut de eius conſenſu fieret præſentatio.

ARGVMENTVM.

Præſentatio facta ab eo,qui ſolam præſentandi poſſeſſionem habet, valet:adeo quòd præſentatus & admiſſus non eſt à beneficio deponendus,tametſi ſuperueniat verus dominus,aut verus patronus: quia præſentatio eſt fructus iuris patronatus.

Duodecimò quæro,an valeat præſentatio facta ab eo, qui eſt in poſſeſſione præſentandi: quum tamen non ſit dominus:†dic quòd ſic. per tex.in cap.conſul- 187
tationibus.de iure patronatus.& facit tex.in cap.querelam.de electíone,& cap. cum olim de cauſa poſſeſ. & proprie.

Decimo tertiò quæro in terminis præcedentis dubij,pone quòd ius patronatus euincitur à vero domino an præſentatio facta per eum qui erat in poſſeſſione corruat, & præſentatus ac inſtitutus in beneficio deponi poſſit ex nouo iure: aut à nouo patrono ſuperueniente,ex eo quòd fuit præſentatus ab eo, qui non erat patronus? dic quòd non. imo præſentatio tenet. Sed quæ eſt ratiò? apparet duplicem conſiderari poſſe.Prima videtur eſſe bona fides poſſeſſoris. hæc enim ſcilicet bona fides in poſſeſſore, non dominum efficit dominum vulgatis iuribus. Secunda ratio poteſt

aſſignari, quia quod legitimè factum eſt, irritari non debet, licet deueniat ad eum caſum, à quo initium ſumere non poſſet. quinquageſimaquinta diſtinct. c. pręcepta. & l. ſecunda. ff. de itine. actuque priuat. facit regul. factum legitimè. de reg. iu. lib. vj. l. j. §. caſum. ff. de poſtul. l. ſanximus. C. de adminiſtra. tutor. & cap. neque furioſus. xxxij. quæſtio. vij. licet autem huiuſmodi rationes colorem præ ſe ferant, tamen vera ratio aſſi-
188 gnari poteſt, quia pręſentare eſt † fruct⁹ iuris patronatus: & quemadmodum fructus rerum corporalium fi-
189 niunt, & acquiruntur † poſſeſſori bonæfidei, & non ad dominum rei veniunt, nec reſtituuntur: §. ſi quis. à non domino. inſtit. de rerum diuiſio. not. ſcribentes in capi. grauis. de reſtitutio. ſpoliato. & maxime attento quòd ſunt fructus induſtriales, & non naturales, quia requiritur in præſentando induſtria, cum habeat præſentare idoneum, capitu. cum veniſſent. de inſtitu. & vt ſuperius viſum eſt, eſto ꝙ præſentatio diceretur fructus naturalis iuris patronatus, tamē ex quo poſſeſſor bonæ fidei fructus naturales conſumptos reſtituere non tenetur. & quòd per huiuſmodi præſentationem non eſt effectus locupletior, non tenetur ad reſtitutionem, ita in ſimili de præſentato, & inſtituto in beneficio dicendum eſt. vt voluit Innocen. & poſt eum Panormi. & cæteri Moderni communiter in dicto capitul. grauis. de reſtitutione ſpoliatorum. intellige tamen ſemper hanc concluſionem procedere in bonæfidei poſſeſſore.

ARGVMENTVM.

Vtroque ſcilicet legitimo præſentationis poſſeſſore, & vero patrono præſentante, præferendus eſt is, qui à legitimo poſſeſſore præſentatus eſt: & cauſam habet. Item præſentatio non vacante beneficio non eſt valida.

Decimo

Decimoquartò quæro, ſi exiſtens in poſſeſſione præſentat vnum (ſtantibus ſupradictæ quæſtionis terminis) verus autem dominus iuris patronatus præſentat alium, vter horum præſentatorum præferri debet? reſpondeo eum præferri debere, qui præſentatus fuit ab eo, qui eſt in poſſeſſione, vel quaſi, quomodo tamē, vt dictum eſt ſit bonæfidei, & habeat titulum, aut nō habeat titulum, dummodo tamē ſit in tali diutina poſſeſſione, producta tam medio ſui, quàm ſuorum, à quibus cauſam habet à tanto tempore, de cuius initio memoria non extet. & in hoc dubio attende chariſſime lector, & intellige hoc eſſe verum, & procedere, vbi accideret caſus dominium declarari, & ſibi ius patronatus adiudicari, & quòd procedat poſt ſentētiam declaratoriam, antequàm inſtitutio ſequatur. & ſic inter inſtitutionem, & præſentationem, aliàs nō video quomodo hoc procederet. & de indubio, ſiue de indubitabili quæreretur. Ratio autem quare præſentatus ab eo qui eſt in poſſeſſione præferri debet, potius quā qui à vero domino præſentatur, poteſt ſumi de præcedenti concluſione. vnde non inſiſto. ſed illinc beneuolus lector accipiat.

Decimoquintò quæro, an patronus præſentare poſſit, antequam beneficium vacet? dic quòd non. Nam qua ratione beneficia antequam † vacent conferri pro- 190 hibentur, eā ratione & præſentatio prohibetur, (& facta non valet) ad beneficium antequam vacet. c. nulla. de conceſſ. præbend. ne deſiderare quis proximi mortem dicatur: in cuius locum crediderit ſe ſucceſſurum.

ARGVMENTVM.

Premiſſio de præſentando non obligat promittentem, & ius præſentandi delegabile ait eſſe.

complectamur, diſtinguemus: aut quis plura beneficia; quę obtinet de iure communi, vult permutare cum vnico, aut quæ ex diſpenſatione, & in commendam obtinet. Primo caſu poteſt quis plura beneficia commutare cum vnico. ita Ionnes Andreas & poſt eum Panor. & Fely. in capitulo cum venerabilis de exceptio. Edery. in ſuo tractatu. permuta. quæſtione xij. Ioan. Caldery. in dicto capitulo venerabilis. & Domini de Rota. deciſ. xvj. eodem titulo. vbi allegatur textus in dicto capit. cum venerabilis. qui licet locatur quando eccleſiæ iure proprietatis permutantur, non autem iure tituli, tamen prædicti extendunt, vbi commutatio fit de titulo ad titulum; & ſic nota ſecundum prædictos, quorum ſententia communiter approbatur, quòd permutatio fieri poteſt de vno beneficio pro pluribus, tã vbi obtinentur iure tituli, quàm vbi iure proprietatis: per dictum ca. Secundò verò caſu, vbi ex diſpenſatione, aut in commendam obtinentur plura beneficia, de vno beneficio fieri non poteſt commutatio pro pluribus: quia diſpenſatio non excedit perſonas. cap. ſanè. de priuileg. cap. petiſti. vij. quæſt. j. Ad hoc facit. cap. non poteſt. de præben. lib. vj.

Amplia hoc procedere etiam ſi ambo permutantes eſſent diſpenſati pro obtinendis duobus incompatibilibus, per dictum capit. non poteſt. quod tamen limita, niſi in diſpenſatione inſerta eſſet (vt fieri ſolet) clauſula, Quod iam obtenta diſpenſatione, &c. vel in commendam, poſſent relinqui ſimpliciter, vel ex cauſa permutationis, & alia in eorum locum obtineri. ſecũdum Felinum in dicto capit. cum venerabilis. in principio. quæ verba verificantur in vnico actu, cum vnica perſona ita Felin. in loco prælegato. & Ant. de Butr. ibi dicens ſe ita aliàs conſuluiſſe. per dictum c. non poteſt. de præb

de præbend.ita etiam Federic. de Senis in dicto tracta. quæſt.xij.ratio eſt,quia cum diſpenſatio ſit quid exorbitans,non extenditur.

ARGVMENTVM.

Quod beneficij permutatio fieri non poſſit cum eo,qui ius habet ad rem,noua hic conſideratio ponitur, & quòd expectationes non ſint permutabiles.

Vigeſimoprimò quæro, † an fieri poſſit permutatio de beneficio cum habente ius ad rem Federic.de Senis. quæſtione decimatertia tenet quòd non. & ponit rationem:quia nõ fieret beneficiorum permutatio. Ego autem dico aliam rationem eſſe, quia in permutatione requiritur,quòd res quæ permutantur,fiant permutantium , & eis earundem acquiratur dominium, ſecundum iuriſconſul. in l.prima. de rerum permutatio. ff. quod non fieret in hoc caſu : quia habens ius ad beneficium, non dicitur habere beneficium. Item alia ratio poteſt aſſignari : quia habens ius ad rem, non poteſt alteri literas, propter quas huiuſmodi ius conſecutus eſt,cedere,cum ſint perſonales.cap.penult. de offic. delega. 165

Vigeſimoſecundò quæro , an duo expectantes poſſint ad inuicem permutare?credo quòd non:quia exequutor † non poſſet exequi. aliàs formam excederet 166 mandati.Sed hæc hactenus de permutatione dicta ſufficiant. nunc iter cœptum proſequendo , venio ad ſeptimam fallentiam.

ARGVMENTVM.

Supra nume.132.poſuit regulam,quòd Epiſcopus non poſſit prouidere eccleſiæ ſine conſenſu patroni,ſubiūxit ſex exceptiones,ſequitur ſeptima.

Fallit ergo ſeptimò,ſi patronus præſentet talem,qui ſine populi ſcandalo non poſſet inſtitui:eo enim caſu repulſo præſentato , Epiſcopus abſque patronorum conſenſu

conſenſu poſſet eccleſiæ prouidere de alio. pro hoc eſt tex.in c.quoniam.de iure patrona .facit pro hoc tex.in
167 c.ſubdiaconus.lxxvij.diſtinct.vt enim † euitetur ſcandalum:iuris rigori detrahitur.c.vt conſtitueretur. quinquageſima diſtinct.

ARGVMENTVM.

Octaua fallentia hic,per quam conſtat,quis ſit indignus beneficij,& qui ſint in beneficiis præferendi , quantúmque doctis in eccleſia deferatur,vel deferendum ſit,item quid in eccleſia docti præſtent.

Fallit octauò,ſi patronus clericus indignum præſen
168 tet,quia † pro illa vacatione priuatur præſentandi facultate.per tex.in cap.cum in cunctis.§.clerici. & in c. innotuit.de electio.& Epiſcopus poteſt liberè(abiecto indigno)eccleſiæ prouidere.dicto.cap.cum in cunctis. §.Epiſcopus verò.de electio. Sed quæro,quis dicitur in
169 dignus?dicamus indignum † eſſe, qui eſt natus ex illegitimo matrimonio.per tex.in dicto c. cum in cunctis. in principio de elect.hi enim neque ad ordines, neque ad beneficia , admittuntur excepto clericatu. cap. j. & cap. literas. de filiis preſbyterorum.& maximè ad beneficia paterna,aut in quibus pater adminiſtrauit.cap. ij..iij.iiij.& vlti. de filiis preſbyt. quod procedit in natis ante preſbyteratum ex legitimo matrimonio. cap. extirpandas.eodem titu.

Item dicitur indignus ignorans.c.cum ſit. c. quanuis. c. eam te. de æta.& qualita. cap. niſi cum pridem. §.pro defectu.de renuntia.cap.cum in cunctis. de electio.Imò vix Chriſtianus dici meretur ignorans. cap. ſi iuxta.xxxviij.diſtinc.quoniam virtus Dei eſt Chriſtus. & qui neſcit ſcripturas , neſcit Dei virtutem. quæ eſt Chriſtus,vt latè cumulant Canoniſtę in dicto cap.niſi cum pridem. dicto §. pro defectu. de renuntia. vnde ſi ignorantia intolerabilis eſt in laicis , quanto magis in

clericis,

clericis,& eccleſiæ miniſtris,in iis potiſſimum qui offi ciis,& beneficiis præſunt,aut præeſſe ambiunt? cap. ſi in laicis.cap. nulli.xxxviij. diſtinct.quippe qui ſi cæci ſunt, alios ducere non poſſunt. ca.ideo prohibemus. xxxvij.diſtinctio.ſi enim miniſtrandi munus ſuſcipiũt in eccleſia Dei, quomodo miniſtrabunt, ſi miniſteriũ ſuum non intelligũt?& quid quibus porrigant non ha bent?Sed angor fruſtra,ſcriboque in vanum & arenæ ſemina mando. quandoquidẽ noſtri temporis infœlicitas hoc mali nobis peperit, hoc monſtrum in Dei eccleſia alit,hoc ſubſtinet, hoc fouet, hoc etiã præfert. Sed quod peius eſt,ignari induſtriis,hebetes ſtudioſis, fructum operantibus in vinea domini deſides, ſomno lenti vigilantibus,& vt vno complectar verbo tabani præferuntur apibus.& tamen his quantunlibet indigniſſimis eccleſiaſtica beneficia (benemerentibus abiectis) committuntur, officia deferuntur,perſonatus, & dignitates accumulantur. Vbi antiquorum patrum concilia,vbi decreta,& ſanctiones,quibus literatis tantum deferebantur munera?Nam in promotione ad beneficia,quantum ſit literatis deferendum apparet, nulli que non eſt manifeſtum. per capitu.cum in cunctis. & capit.congregato. de elect. capit. vltimum.de æta. & qualita.

Item defertur literatis in pluralitate beneficiorum obtinenda,contra iuris communis rigorem. capit. de multa.in fine.de prebend.extrauagan,execratio.Ioan, xxij.diſtin.in titu.de præbend.vbi gl.in verb. literatis, quibus ſolis, vel benemerentib. vtinã atque vtinam, pluralitas concederetur,non vilibus,ignorantia cęcis, non adulteris, non adulatoribus,omniq; luxu madentibus,tum auaritia cæcis, & pecoribus Archadicis, atque forſan ex damnoto coitu genitis,&tamen talibus

magis

magis hodie deferri ſolet quam literatis, quàm benemerentibus.quàm bonis,& genere claris.Sed hoc viderint qui ſuperintendunt.

Tertio defertur literatis quantum ad reſidentiam in beneficiis faciendam,vt literarum gratia,& ſtudij, priuilegientur,nec ad perſonalem reſidentiam compellantur.quod colligitur ex ca.tuæ.de cle.non reſi.

Quartò defertur iis quantum ad promotionem ad ordines,quia vt melius literis vacent,& diligentius intendatur,non tenentur ad certum tempus promoueri, ſcilicet ad ſeptennium.c.cum ex eo.de elect.lib.vj.

Ratio autem cur iis à iure tantum deferatur, & cur talis fauor iiſdem concedatur, eſt:quia eccleſia maxi-

170 me iis indiget.ſunt enim in ea tanquam †murus inexpugnabilis contra aduerſantes, & hæreticos.ca. ſuper Specul.ne cleri.vel monach.

Item quia eorum miniſterio eccleſia paſcitur, ſicut enim corpus hominis cibo materiali fouetur,& nutritur,ſic de eccleſia; quæ pabulo verbi Dei, & doctrina fouetur.c.inter cetera.de offic ordina.

171 Item † eſt indignus minor ætate. vt in præalleg.c. cum in cunctis.de elec.c.indecorum. c.eam te. de æta. & quali.c.licet canon.de elec.li.vj.cle.vnic.de off.vic. in cle.in ver.& de eorum.

Item eſt indignus infamis,regula,infamibus.de regu.iur. & generaliter omnis qui non eſt bonæ famæ, vel vitæ laudabilis,beneficio eſt indignus. c. cum in cunctis.in prin.&.§.inferiora. de elec. glo. in extraua. execra.in verb. vitæ puritate. & in verb. bonæ famæ. de præben.in extrauag.Panor.in.c.ſuper inordinata.& alij cum eo latè.in.c.graue.de præb.in anti.

Item eſt indignus excommunicatus, quia ei non poſſunt cōferri beneficia. c.poſtulaſtis.de cler.excomminiſt.

miniſt.c.cum bonæ.de æta.& quali.

Item indignus dicitur ſuſpenſus.ix.q.iij.per totam. in ca.cum dilectus.de conſue.c. cum inter.per inquiſitionem.de elect.c.cum bonæ.de æta.& qual.ca.conſtituris.c.paſtoralis.de appell.

Item dicitur indignus ſimoniacus. cap. ſuper eo.de elect.c.inſinuatum.c.nobis.de ſimo.c.preſbyter.j.quæſtione j.

Item eſt indignus irregularis quomodocunque effectus ſiue crimine,ſiue ex ſacramento,ſiue origine.cap. j.& ij. de cleric.non ordin.mini.toto titu,de bigamis, & in tot.tit.de fil.preſby.

ARGVMENTVM.

Irregularis factus num amittat beneficium,& quis poteſt præſentare, & an præſentatus à non vero patrono ſed inſtitutus, ſuperueniente verò domino ſit ſpoliandus.

Quia ſupradicta locum habent, cum fit prouiſio, quòd non valeat.vt eſt caſus in c.ij.de cleri.pugnan.in duello.in fin. tenent Ioan.Andr.& Compoſt.in c.cum veſtris.de conceſſ.præben.quæro,†an irregularis quo- 172
modocunque effectus,& indignus ſit priuatus beneficio quod prius obtinebat? dic,quòd non,imò iuſtè poſſidet,donec eo priuetur.vt iure.& Io.And.in d.ca.cum veſtris.Myl.in ſuo repertorio.in verbo, irregularis. & homicida.

Secundò † quæro,quis poteſt præſentare, dicemus 173
quòd is qui obtinet hoc ius, aut qui eſt in quaſi poſſeſſione præſentandi.ca.piæ.c. Frigentius.c.decernimus. xvj.quæſtione ſeptima.capitulo ex inſinuatione. de iure patronat.

Tertiò † quęro, aliquis fuit præſentatus ab eo qui 174
erat in quaſi poſſeſſione præſentādi,qui amiſit ius, ſeu poſſeſſionem huiuſmodi facta iam præſentatione, an

 is qui

rum,aut exemptorum. Nam ſi collatio beneficiorum pertinet ad non exemptos, deuolutio fit ad immediatum ſuperiorem, qui eccleſiæ prouidet ordinario ſuo iure. Aut beneficia quæ deuoluuntur ad ſuperiorem, ſunt exemptorũ, & eo caſu deuolutio conferendi pleno iure deuoluitur ad Papam. & ordinarius ſuperior immediatus prouidet eccleſiæ autoritate apoſtolica, & non ordinaria. de hoc vide text. in c. licet. de ſupplẽ. negligen. prælat. cle. vnic. eodem tit. de ſupplen. negli. præla. in cle.

ARGVMENTVM.

Patrono præſentandi tempus à die notitiæ currit, & an ſucceſſiuè poſſit plures præſentare, & an præſentato ius aliquod acquiratur, vide hic.

Septimò quæro, quando incipit tempus patrono currere? An à tempore vacationis: an à tempore notitię? dicamus † tempus currere à tempore notitiæ: quia 178 patronus qui neſcit experiundi poteſtatem non habet. l. auus. ff. de calumnia. cap. biduum. ij. quæſtione vj. l. cum ſex menſes. ff. de ædil. edict. Vnde antequam ſciat, non poteſt patronus dici eſſe in negligentia, cuius quidem negligentiæ conſideratio in deuolutione potiſſima eſt. vt eſt tex. in c. quia diuerſitatem. de conceſſ. præben. & in c. licet. de ſuppl. negl. præla.

Octauò quæro, † an patronus poſſit plures ſucceſ- 179 ſiuè pręſentare? dic quòd ſic, iuxta tex. in c. cum autem. & in cap. paſtoralis. de iure patro. Quod tamen limita procedere in laico patrono, quia clericus patronus variare non poſſet. d. cap. cum autem. facit. ca. cum illuſio & variatio. de renun. in cle.

Nonò quæro, an per præſentationem à patrono factam aliquid iuris præſentato quæratur? Panorm. in c. cum Bertholdus. & poſt eum Felinus. ibi tenent, quòd -

ius quæritur præſentato.tamen vt veritatem huius du-
180 bij plenius aſſequamur, † diſtinguendum puto, aut præſentatio fit à patrono clerico, aut à patrono laico, nam ſi à patrono clerico, quia huiuſmodi præſentatio æquiparatur electioni, licet in ſubſtantia & forma differant.c. cum in illis.de præbend.libro vj. cum tamen variare non poſſit, ius ad rem quæritur præſentato.vt tenet Innocen.in cap. cum autem.de iure patr.& Feli. in cap.cum Bertholdus.de ſenten. & re iudica.colum. iij.nume.7.& ante eum Panormi.in d.c.cum Bertholdus.col.iiij.nume.xj.& xij. Si verò à laico fiat præſentatio,quia variare poteſt,aut patronus laicus perſeuerat in ſua præſentatione,aut plures præſentat.

Primo caſu, præſentatus ius petendi ſe inſtitui habet contra Epiſcopum, & ita prædicti ſcribentes in locis præalleg.Aut non perſeuerat, imò plures præſentat.Et eo caſu poteſt Epiſcopus quem vult de præſentatis inſtituere. In hoc tamen caſu animaduertendũ eſſe puto,quia ſi patronus laicus præſentat vnum, & Epiſcopus non vult eum inſtituere,ſed ſine cauſa legitima eum recuſat, & interea patronus præſentat alterum,
181 †quem Epiſcopus inſtituit ad beneficiũ,ad quod præſentatus eſt,poteſt primo loco præſentatus,& non inſtitutus,ſed recuſatus ſine cauſa, contra Epiſcopum agere,vt ſibi prouideatur de beneficio. eo quia ſine cauſa eum repulit.per capitulum,paſtoralis.de iure patronatus.ita Panor.& Feli.in d.c.cum Bertholdus.

ARGVMENTVM.

Tutoris præſentationem longè magis,vt iuri conſentaneam, ita probabilem eſſe,quàm ſit pupilli præſentatio,contra Panor.concludit.

Decimò quæro, moritur patronus relictis liberis, eiſdem autem tutore dato, tutor præſentat vnum vacante

cante eccleſia, pupillus verò alterum, vter horũ duorum debet præferri? doctores antiqui relati per gloſſ. in cap. ex eo. de elect. tenuerunt, quòd præſentatus à pupillo. & allegabant textũ in capitulo decernimus. xvj. quæſtione vij. quorum opinio communiter approbatur, quæ poteſt corroborari multis rationibus, maximè tamen ex iis, quas notat Panormita. in capitulo fina. de conceſſ. præbend. Item pupillus conditionem ſuam ſine tutoris autoritate meliorem facit. vt patet in tit. de autori. tut. in inſti. per totum.

Pace tamen tantorum virorum † in contrarium videtur eſſe veritas, & retorquendo text. quem pro ſe allegant ex eiſdem verbis contrarium ſubſtinẽdum eſſe arbitror. Nam in eo textu dicitur, pro eiſdem locis curam habeant ſolicitam, &c. atque rectores idoneos in eiſdem Baſilicis iidem offerant ordinandos. per quæ verba ſatis apparet pupillum curam habere non poſſe idoneum præſentandi Epiſcopo, cùm diſcretione careat, & pupillus quicquid videt ignoret. l. j. in fine. C. de falſa moneta. cano. infamis. §. tria. iij. quæſtione vij. cap. ex parte. de corpo. vitia. Item & pro hac parte adduco text. ineuitabilem, de. cap. ex eo. de electio. libro vj. vbi dicitur, cum tam iuris quàm rationis exiſtat, vt tales qui diſcretione carent, ad præſtandum in electione ſuffragium nullatenus admittantur, nec obſtare poſſet, quod obiiciendum ſe offert. vtpote dicto cap. ex eod. nam loquitur in electione: nos autem in præſentatione. & electio longè differt à præſentatione. cap. cum in illis. §. cum autem. de præbend. libro ſexto. quia licet electio, & præſentatio in forma, & ſubſtantia ſint diuerſa, tamen in hoc effectu æquipatantur, nec ratio diuerſa reddi poteſt. Qua enim ratione repellitur quis ab electione, ea repelli debet à 181

Hhh 3 præſen

da.Bartol.in l.ſi conſtante.ff.ſoluto matrimo.quod facere non poſſet,ſi non eſſet domina, cum rei vendicatio † domino,vt dictum eſt,conpetat.d.l.officium. Vel 185 in ren, de rei ven. & hoc videtur mirabile, quòd ſint duo † domini in ſolidum vnius & eiuſdem rei.& quòd 186 præſentatus ab vxore præferatur tenent Domini de Rota deci.ccccxxij. Tenet iuris canonici lumen, Ioan. Andr.in ca.ex co.de electione,libro ſexto.Panor in ca. fin.de conceſſ.præbend.Zabar.in cle.plures.de iure patro.in clem. tamen vt euitetur opinionum conflictus conſulerem quòd per maritum præſente vxore,aut de eius conſenſu fieret præſentatio.

ARGVMENTVM.

Præſentatio facta ab eo,qui ſolam præſentandi poſſeſſionem habet, valet:adeo quòd præſentatus & admiſſus non eſt à beneficio deponendus,tametſi ſuperueniat verus dominus,aut verus patronus: quia præſentatio eſt fructus iuris patronatus.

Duodecimò quæro,an valeat præſentatio facta ab eo, qui eſt in poſſeſſione præſentandi: quum tamen non ſit dominus:†dic quòd ſic. per tex.in cap.conſul- 187 tationibus.de iure patronatus.& facit tex.in cap.querelam.de electione,& cap. cum olim de cauſa poſſeſ. & proprie.

Decimo tertiò quæro in terminis præcedentis dubij,pone quòd ius patronatus euincitur à vero domino an præſentatio facta per eum qui erat in poſſeſſione corruat, & præſentatus ac inſtitutus in beneficio deponi poſſit ex nouo iure: aut à nouo patrono ſuperueniente, ex eo quòd fuit præſentatus ab eo, qui non erat patronus? dic quòd non. imo præſentatio tenet. Sed quæ eſt ratiò? apparet duplicem conſiderari poſſe.Prima videtur eſſe bona fides poſſeſſoris. hæc enim ſcilicet bona fides in poſſeſſore, non dominum efficit dominum vulgatis iuribus. Secunda ratio poteſt

aſſignari, quia quod legitimè factum eſt, irritari non debet, licet deueniat ad eum caſum, à quo initium ſumere non poſſet. quinquageſimaquinta diſtinct. c. præcepta. & l. ſecunda. ff. de itine. actuque priuat. facit regul. factum legitimè. de reg. iu. lib. vj. l. j. §. caſum. ff. de poſtul. l. ſanximus. C. de adminiſtra. tutor. & cap. neque furioſus. xxxij. quæſtio. vij. licet autem huiuſmodi rationes colorem præ ſe ferant, tamen vera ratio aſſi-
188 gnari poteſt, quia præſentare eſt † fruct⁹ iuris patronatus: & quemadmodum fructus rerum corporalium fi-
189 diunt, & acquiruntur † poſſeſſori bonæfidei, & non ad dominum rei veniunt, nec reſtituuntur: §. ſi quis. à non domino. inſtit. de rerum diuiſio. not. ſcribentes in capi. grauis. de reſtitutio. ſpoliato. & maxime attento quòd ſunt fructus induſtriales, & non naturales, quia requiritur in præſentando induſtria, cum habeat præſentare idoneum, capitu. cum veniſſent. de inſtitu. & vt ſuperius viſum eſt, eſto ꝙ præſentatio diceretur fructus naturalis iuris patronatus, tamē ex quo poſſeſſor bonæ fidei fructus naturales conſumptos reſtituere non tenetur, & quòd per huiuſmodi præſentationem non eſt effectus locupletior, non tenetur ad reſtitutionem, ita in ſimili de præſentato, & inſtituto in beneficio dicendum eſt. vt voluit Innocen. & poſt eum Panormi. & cæteri Moderni communiter in dicto capitul. grauis. de reſtitutione ſpoliatorum. intellige tamen ſemper hanc concluſionem procedere in bonæfidei poſſeſſore.

ARGVMENTVM.

Vtroque ſcilicet legitimo præſentationis poſſeſſore, & vero patrono præſentante, præferendus eſt is, qui à legitimo poſſeſſore præſentatus eſt: & cauſam habet. Item præſentatio non vacante beneficio non eſt valida.

Decimo

Decimoquartò quæro, ſi exiſtens in poſſeſſione præſentat vnum (ſtantibus ſupradictæ quæſtionis terminis) verus autem dominus iuris patronatus præſentat alium, vter horum præſentatorum præferri debet? reſpondeo eum præferri debere, qui præſentatus fuit ab eo, qui eſt in poſſeſſione, vel quaſi, quomodo tamẽ, vt dictum eſt ſit bonæfidei, & habeat titulum, aut nõ habeat titulum, dummodo tamẽ ſit in tali diutina poſſeſſione, producta tam medio ſui, quàm ſuorum, à quibus cauſam habet à tanto tempore, de cuius initio memoria non extet. & in hoc dubio attende chariſſime lector, & intellige hoc eſſe verum, & procedere, vbi accideret caſus dominium declarari, & ſibi ius patronatus adiudicari, & quòd procedat poſt ſentẽtiam declaratoriam, antequàm inſtitutio ſequatur. & ſic inter inſtitutionem, & præſentationem, aliàs nõ video quomodo hoc procederet. & de indubio, ſiue de indubitabili quæreretur. Ratio autem quare præſentatus ab eo qui eſt in poſſeſſione præferri debet, potius quã qui à vero domino præſentatur, poteſt ſumi de præcedenti concluſione. vnde non inſiſto. ſed illinc beneuolus lector accipiat.

Decimoquintò quæro, an patronus præſentare poſſit, antequam beneficium vacet? dic quòd non. Nam qua ratione beneficia antequam † vacent conferri prohibentur, ea ratione & præſentatio prohibetur, (& facta non valet) ad beneficium antequam vacet. c. nulla. de conceſſ. præbend. ne deſiderare quis proximi mortem dicatur: in cuius locum crediderit ſe ſucceſſurum. 190

ARGVMENTVM.

Promiſſio de præſentando non obligat promittentem, & ius præſentandi delegabile ais eſſe.

192 Decimoſextò quæro, an patronus † promittẽs præſentare aliquẽ, obligetur? non videtur. text. eſt in ca. fi. de conceſſ. præbend. qui loquitur in propriis terminis: quia ex tali promiſſione nihil iuris acquiritur ei, cui facta eſt, ſecundum gloſſ. ibi.

193 Decimo ſeptimò quæro, an præſentandi facultas † delegari poſſit? puto quòd ſic. per text. in ca. conſtitutus. de conceſſ. præben. tex. in ca. ſtatuimus. xvj. quæſtio. j. c. cum in generali. de offi. vicar. lib. vj. licet in his diuerſi ſint termini, diuerſa tamen ratio reddi non poſſet in caſu noſtro. vnde ex identitate rationis ex his probatur. ſecundum Ioan. And. in cap. final. de conceſſ. præben. quem ſequitur ibi Panorm. & in cap. conſtitutus. eo. titulo.

ARGVMENTVM.

Solus Papa poteſt laico concedere, vt eccleſiæ prælatum valeat præſentare. Canonicos autem vel alios eiuſdem eccleſiæ inferior ab illo poteſt. Nec valet conſuetudo Epiſcopum præſentandi citra cõceſſionem pontificis.

Decimooctauò quæro, an laicus patronus hoc ius
194 præſentandi habere poſſit in eccleſia collegiata? † diſtinguamus, aut intelligitur de prælato collegij, aut de præſentatione ſingularum perſonarum de collegio, vt canonicorum: vel monachorum. Primo caſu, patronus non poteſt ius præſentandi prælatum obtinere in eccleſia collegiata, vel conuentuali, aut huiuſmodi, per textum in cap. nobis. de iure patronatus. quod limita, procedere in aliis omnibus citra Papam: is enim ſolus poteſt hoc ius præſentandi in eccleſiis collegium facientibus, aut capitulũ, laicis patronis concedere: quę præſẽtatio vice electionis erit. vt per Ab. in c. nobis. de iure patronatus. & in cap. de hoc. de ſimon. Secundo caſu, patronus poteſt hoc ius præſentandi in eccleſia colle

collegium, aut capitulum faciente obtinere ex conceſſione, ſine permiſſu etiam inferioris à Papa. ita Ioã. Andr. in cap. poſtulaſti. de iure patronatus. & ita intelligendi ſunt text. in cap. nobis. eodem titu. & in c. ſacroſancta. & cap. Meſſana. de electio.

Decimonono quæro, † an valeat conſuetudo in contrarium, ſcilicet, quòd patronus laicus facultatem preſentãdi prælatum habeat in eccleſia collegium, aut capitulum faciente, dic quòd non. per textum, in capitulo Meſſana. & text. in capitulo ſacroſancta. de electione. 195

ARGVMENTVM.

Sine patroni conſenſu eccleſia patronata non poteſt in collegiatam conuerti, niſi tamen aliqua ſubſit neceſſitas vrgens quia tunc poſſet, reſeruato tamen iure patroni & Epiſcopi præſentandi & inſtituendi.

Vigeſimò quæro, † an eccleſia patronata eligi poſſit in collegium? diſtingue: aut patronus conſentit, aut non. Primo caſu poteſt eligi. & ſibi præiudicat patronus quantũ ad præſentationem: quia non poteſt inde præſentare: vt dictũ eſt ſuperius in decimo octauo dubio, pro quo eſt gloſſ. notabil. in d. c. nobis. de iure patronatus. & ibi Panor. poſt eã. vnde in hoc caſu datur medium eximendi eccleſiam ab hoc iure. Secundo autem caſu quando ſcilicet patronus non conſentit electioni in collegium: ſi de facto iuridicè tamẽ procedatur ad electionẽ per eũ, ſeu eius autoritate, qui poteſt laico in eccleſia collegiata ius præſentandi prælatum cõcedere, fieri poteſt collegiũ, ac ius patronatus patrono ſeruatur, & præſentare poterit prælatũ. ſecundũ gl. & prædictos ſcribentes, quod ſuperius diximus. Intellige tamen prædicta procedere, vbi non ſubeſſet 196

neceſſi

neceſſitas,quia vbi neceſſitas ſubeſſet, aut alia legitima cauſa vrgens,& inſerta,tunc ceſſaret diſtinctio præmiſſa& inuito patrono erigeretur in collegium. arg.c. nullus.eo.ti.vt etiã vult Panor.in dicto cap.nobis.poſt. Butr.ibi.de iur.pat.

ARGVMENTVM.

Præſentari non poteſt peregrinus,niſi ſit dimiſſus, & quòd beneficia non ſint exteris,ſed indigenis conferenda multis rationibus oſtendit.

197 Vigeſimoprimò quæro, † an clericus peregrinus poſſit præſentari,puto quòd non.per text. in capi. nullus.lxxj.diſtinctio. & capi.neque emeritis. eadem diſtinctio. quod procedit, vbi clericus peregrinus literas commendatitias, ſeu dimiſſorias non haberet à proprio Epiſcopo.& ita intelligendi ſunt canones præcedentes ſi verò eſſet à proprio Epiſcopo dimiſſus,& aliàs eſſet idoneus,poſſet quidem preſentari,& inſtitui.

Prædicta verò limita non procedere in Epiſcopo habente ius patronatus in aliena dioceſi. per cap. ſi quis Epiſcoporum.decimaſex.queſt.v.

Limita ſecundò non procedere in Papa,cum ſit ordinarius ordinariorum totius ordinis clericatus,& rerum ſpiritualium.c. cuncta per mundum. nona quæſt. iij.& prædicta concluſio procedit, preſertim in eccleſiis parochialibus,in quibus quidem miniſtranda ſunt ſacramenta, & pabulum verbi dei ouibus offerendum, & ad hoc facta eſt regula apoſtolicæ cancellarię,de nõ admitendis clericis diuerſi idiomatis &c. & regulariter † indigenæ exteris præferuntur,iuxta euangelicum
198 dictum,Non eſt bonum ſumere panem filiorum,& dare canibus:dum tamen idonei reperiantur & beneficiorum capaces.Non ab re etiã Rex Chriſtianiſſimus priuilegio ad beneficia ſui regni exteros non admittit:de quo

quo extat ordinatio Lodouiſi duodecimi in titulo *des præſidens & conſeillers*, & in ſtillo parlamenti in titulo *des prebendes*. Quæ ordinationes, ſeu Regia decreta rationi, & æquitati maxime innituntur, æquum enim eſt, vt quiſque in patria ſua beneficietur, imò honeſtum maxime, & fructuoſum: quia vbi quis beneficio prouidetur in patria ſua non tam facile depauperantur beneficia: quoniam facilius reſidet indigena in eiſdem.

Item & in hoc poſſet etiam abſque aliquo priuilegio princeps temporalis, vt Rex, aut alius potentatus obuiare: quia expedit, ne externus in regno prouideatur, propter ſuſpitionem de proditione ſecretorum regni quam facere poſſet. alienigenas enim † alieni re- 199
gni archana ſcrutari non conuenit. l. mercatores. ca. de commerciis & mercatoribus. & Papa redditur propter hoc difficilis, quando exterus impetrat beneficium in alia prouincia, quàm in ea, de qua eſt oriundus: vnde ſi clericus peregrinus impetraret à Papa aliquod beneficium, † non facta mentione de loco ſuę originis 200
prouiſio eſſet ex hoc. ſubrepticia. glo. eſt ſingularis. in cap. ſi proponente. de reſcript. quam ſequitur Panor ibi, & omnes communiter. facit ad hoc tex. in cap. bonæ. le ſecond, de poſtul. præ. c. primo, de cleri. peregri. c. Epiſcopum. ſexageſima prima diſtinc. gl. not. procœmio pragmaticæ in verſic. Nam eccleſiarum. in verbo exteros. Rebuf. in tit. de pacifica poſſeſ. num. 217.

Sed hic non omittam pulchrum dubium pone † aliquis exterus obtinuit diſpenſationem, & facultatem 201
à Rege obtinẽdi beneficia in regno poſt prouiſionem ſibi factam, an facultas ſeu diſpenſatio regia retrotrahetur? Soci in conſilio cclx. incipiente in cauſa. col. penu'. verſiculo ſecundo principaliter in ſecundo vol. tenet ꝙ ſic. & perinde eſt, ac ſi cõſenſus regis à principio interue

interueniſſet.intellige tamen, quando collatio eſſet ritè,& canonicè facta: vt vult idem Socinus ibi.

Hoc tamen limita procedere, vbi nō ageretur de pręiudicio tertij, hoc eſt, quando ante habitam facultatem nullus alius eſſet impetrans beneficij quia eo caſu in præiudicium iuris tertij princeps non intendit validare per ſuum conſenſum prouiſionem inefficacem ex defectu conſenſus.eſt tex.in.c.quāuis de reſcrip.lib.vj. & in.l.ij. C.de preci.impera. offer. quod nuper occurrit mihi in facto, in cauſa poſſeſſoria prioratus de Caſtelleto Nobil. domini Marci de Caſtellana prioris eiuſdem, pendente in ſuprema curia parlamenti prouinciæ contra dominum Hironymum Dadinum Italum, contra quem fuit latum areſtum: nec ſibi profuit facultas Regia ſuperueniens, quam obtinuerat à Rege poſt decimum menſem à die impetrationis factæ tam per ſe quàm etiam à die impetrationis dicti domini Marci de Caſtellana, ſeu domini Gaſparis de Ponte, abs quo ius habuerat: quia prædicta facultas Regia tendebat in præiudicium dicti de Caſtellana. vt demonſtraui ſcriptis dictę curiæ. Alias enim ſequeretur, quòd dicti tex.in c.quāuis.in l.quoties.locum non haberent, & corruerent: quam limitationem nota, quia quotidie occurrit: & exteri faciunt magnum feſtum de dicto conſilio Sozi.malè per eos intellecto.

ARGVMENTVM.

Quod patronus ſeipſum præſentare non poßit, probat quatuor mediis,

Vigeſimoſecundò quæro, an patronus poſſit ſeipſum pręſentare? & videtur quòd ſic: quia ſi alios præſentare poteſt, à fortiori poteſt ſeipſum: charitas enim bene ordinata à ſe ipſa incipit. l. præſes. C. de ſerui.
102 & aqua. Verius tamen † creditur contrarium. per capitulum, per noſtras.de iure patrona. Differentia enim

eſſe

eſſe debet inter præſentantem,& præſentatum,dantẽ, & accipientem.c.cum ad noſtram.extra de inſtit.facit tex.in.c.debitum.de baptiſ.&.l.prætor.de tuto.&cura. da.ab iis.l.vlti.ff.de offic.præto.

Item alia ratione,quia nemo à ſeipſo oritur.c. didi cimus.xxiiij.quæſtio.j.

Item alia ratione,quia nemo † diuinis officiis ſe in- 203
gerere debet. vt not. in cap.per noſtras.prælleg. cum concord. ibi tradi. & ſe ingerens repelli debet. cap.in ſcripturis.octaua quæſtione prima.

Item alia ratione,quia non videretur præſentatio, ſi vnum videretur reliquum,quod eſſe non debet. Cor relatiuorum enim natura eſt, vt † vnum non ſit reli- 204
quum.l.j.in princip.de præſcript.verb.

ARGVMENTVM.

Pater poteſt præſentare filium,neque enim in ſpiritualibus patria poteſtas attenditur:nec in talibus dici poteſt, ego & pater vnum ſumus: iſto enim quòd pater non ſe poßit præſentare,poterit tamen filium.

Vigeſimotertiò quæro,an pater poſſit filiũ præſentare,hoc dubium videtur ſolui ex pręcedentibus.Nam pater & filius cenſentur eſſe vna, & eadem perſona.l. fina. de impuber. C. §.ei qui.inſtitu.de inutili. ſtipula. Item facit,quicquid acquirit filius,acquirit patri,ſaltem, quoad vſumfructum,in iis potiſſimum,in quibus filius reputatur filiusfamilias.l. cum oportet.& l.fina. C.de bonis quæ liber.Et ſic pater præſentando filium, videtur ſeipſum pręſentare:licet huiuſmodi procedãt in ciuilibus,puto tamen,quòd † filius per patrem præ- 205
ſentari poſſit,& ratio eſt,quia in ſpiritualibus patria poteſtas † non attenditur: nec in illis filius acqui- 206
rit patri,nec eius authoritas conſideranda eſt. ſicut

conſidera-

conſideratur, quandò agitur de patrimonialibus, aut ſecularibus: vt in l. cum oportet. & in l. cum nō ſolum. C. de bonis quæ libe. Et quod non attendatur patria poteſtas in ſpiritualibus. facit text. in c. ſi annum quartumdecimum. vbi eſt gloſ. ad hoc ſingularis. in verbo eiuſdem, de iudic. libro vj. quam dicit notabilem Petr. de Anchara. dicens non eſſe alibi. ex qua infert Philip. Franc. ibi, quòd tutor teſtamentarius non poſſet eſſe in iudicio pro pupillo ratione ſuorum beneficiorum, ſi aliqua obtineret, & in illis, aut ratione illorum controuerſiam pateretur, &c. quòd pater poſſet filium præſentare, tenet Panormit. in cap. conſuluit. de iure patronatus. gloſſ. nota. in cap. quia clerici. in verb. filij. eodem tit. vbi etiam Panormit. Mathe. de Pacco. Tholoſanus in tract. de mandat. in j. parte. quod ſequitur Decius in conſil. cxxix. in j. parte. Nec obſtat capitulum conſuluit. quia intelligitur, quando parentes ſine Epiſcopi autoritate eccleſias, in quibus ius patronatus obtinent, ſuis liberis concedunt, & in ſimili dicitur, quòd ſuffragium patris valet filio. l. illud notandum. ff. quòd cuiuſq; vniuerſita. quod notandum eſt.

ARGVMENTVM.

Pluribus ius patronatum habentibus; vnus illorum poteſt ab aliis præſentari, item aliis patronis clericis, aliis laicis exiſtentibus, in præſentando laici Clericorum priuilegio gaudebunt.

Vigeſimoquartò quæro, ſint plures qui obtineant
207 ius patronatus, an vnum † ex ſeipſis præſentare poterunt? dic, quòd ſic. ſicut fit in electione, in qua vnus ex habentibus ius eligendi à cæteris eligitur. cap. cum in iure. de elect. facit. cap. ne pro defectu. & c. quia propter. de elec. ca. congregatio. xvj. quæſt. vlt. ſicut etiam dicitur de decurionibus, qui vnū ex ſeipſis poſſunt eligere tutorem. l. vbi abſum. ff. de tuto. & curat. dat. ab

his

his.hoc voluit gloſſa in dicto capitulo conſuluit. Hoſt.en.etiam ibi hoc tenet. & Specu.in eodem titu.circa fin. Panor.& cæteri Canoniſtæ communiter ſequuntur prædictam gl.

Vigeſimoquintò pono, quòd ſint plures patroni, quidam ex his ſunt clerici, quidam vero laici, quæro quantum tempus dabitur ad præſentandum? gloſſ.aurea.in c.vnic.eo.tit.lib.vj.concludit,quòd laici † gau- 208
debūt priuilegio clericorum ratione cōmunionis, vbi Gemi. hoc idem concludit: & ratio eſt,quia magis dignum attrahit ad ſe minus dignum.ca.quòd in dubiis. de cōceſ.eccle.vel alta.l. quæ religio.de re.vendi.ff.vbi ſunt hæc. Quæ religioſis adhærent,religioſa ſunt,&c.

ARGVMENTVM.

Ius patronatus apud plures exiſtens eſt apud ſingulos inſolidum, eſt enim ius (ait) indiuiſibile, adeo quòd tametſi ſint hæredes ex inæqualibus partibus inſtituti, quantum ad iuſpatronatum æquales ſunt.

Vigeſimoſextò quæro,quomodo hoc ius patronatus poteſt eſſe apud plures? dic†inſolidum,quia vox di 209
uidi non poteſt. aduerte tamen,quòd cum ſunt plures patroni vnius eccleſiæ, omnes præſentant.& licet huiuſmodi ius ſit indiuiſibile,& ſic ſit inſolidum apud ſingulos,tamen non eſt potior conditio primò occupantis,ſed habetur cōſideratio plurium, perinde ac ſi pars eiuſdem eſſet apud ſingulos,& apud omnes totum:ita vt præſentatio facta à ſingulis maiorem partem omnium conſtituentium totum : maior pars præualeat. iuxta text.in capitulo quoniam. in quibuſdam.eodem titulo.

Vigeſimoſeptimò quæro,moritur quis relictis pluribus hæredibus inæqualiter ſuccedentibus, an fiat diuiſio iuris patronatus iuxta portiones hæreditarias? dicamus,quòd non : ſicut enim fieri non poteſt, quòd

ſuccedens pro vna parte non ſit heres, ſicut is qui ſuccedit pro duabus, ita de hoc iure dicendum eſt, quod eſt etiam incorporale, fieri etiam non poteſt, vt aliquis pro parte præſentet, pro parte verò non præſentet, nec habetur reſpectus, quòd ſinguli ſint patroni in ſolidum, quoniam ſequeretur abſurdum (vt dictũ eſt) ſuperius in præceden.

ARGVMENTVM.

In plures partes hæreditatis ſuccedens non plus conſequitur de iurepatronatu, quàm qui in pauciores, & quot ſunt patroni, tot voces habent: quia inſolidum ſinguli patroni ſunt.

311 Vigeſimooctauò quæro, an † ſuccedens in pluribus partibus hæreditatis plus iuris habeat in facultate præſentandi, quàm ſuccedens in vna? videtur quòd ſic, per clemen. plures. de iure patrona. ſed dicitur oppoſitum, quia vt dictum eſt, eſt quid incorporale, & indiuiſibile, & reſpectus non habetur ad portiones hæreditarias. ſed, vt iam dictum eſt, ſeruituti æquiparatur, & vnus non plus poteſt loqui: quàm alius in præſentando, nec obſtat dicta clem. plures: quia loquitur quando habenti vnam vocem, plures liberi ſuccedunt, pro vno enim reputantur, & ſic in aliis terminis. dicit tamen Io. Andr. in d. cle. quòd ſuccedens in potiori parte hæreditatis pinguius ius habet, ſed non video quomodo huiuſmodi iuris exceſſus poſſit explicari, niſi diceremus in effectu haberi conſiderationem habita ratione ad portiones, quod fieri non poteſt, vt iam dictum eſt.

Vigeſimononò quæro, in terminis præcedentium quæſtionum, plures alicui patrono ſuccedunt, an vnicam vocem habebunt, an plures, ſicut ſunt ſinguli in-
312 ſolidum patroni? dic, † quòd plures voces. quem enim

præſen

præſentare poterit: quia ius patronatus tranſit inſolidum ad ſingulos hæredes. Nec obſtat diſpoſitio clem. plures. quia loquitur, quando ſunt plures patroni, & vni ex iis decedenti ſuccedunt plures hęredes. eo nanque caſu illi hæredes repræſentant vnum: & vnicam vocem cum cæteris compatronis habent. nos autem loquimur, quando vni ſoli patrono plures ſuccedunt. ergo, &c.

ARGVMENTVM.

Diuiſis patronis, alijs alios præſentantibus, præferendus eſt, qui à maiori parte dicitur præſentatus, an verò ſint omnes patroni vocandi ad præſentationem, diſtingue, vt numero ſequenti.

Trigeſimò quæro, quando † plures patroni diuidunt vota ſua, & plures pręſentant, quis dicetur pręſentatus à maiori parte? diſtingue, aut hoc ius patronatus competit pluribus, vt vniuerſis, aut pluribus, vt ſingulis. Primo caſu, requiritur quòd ſit præſentatus à maiori parte collegij, aut capituli, argumen. text. in cap. eccleſiarum. de elect. Secundo vero caſu, ſufficeret maiorem partem reſpectu aliarum partiũ & nõ totius. c. quoniam. de iure patr. c. fi. lxiij. diſt. 213

Trigeſimoprimò quæro, an omnes patroni vocandi ſint in præſentatione facienda, ita vt ſimul fiat, aut fieri poſſit ſeparatim à ſingulis? Diſtinguo, † aut competit pluribus vt vniuerſis, aut pluribus vt ſingulis. 214
Primo caſu, vocandi ſunt omnes, vt ſimul fiat præſentatio, aliàs irritatur præſentatio. arg. text. in cap. quòd ſicut. & c. bonæ. de electio. Ioann. Andr. in c. quoniam, eodem titu. de iure patron. Secundo caſu, quando pluribus vt ſingulis, tunc quilibet ſeparatim poteſt præſentare in eodem inſtanti, vel ſucceſſiuè, aut ſimul ad votum patronorum. Ratio eſt quia pertinet ad ſingulos, nõ ad omnes vniuerſaliter, igitur ſinguli poterunt

vti iure ſeparatim. Pro hoc facit lex per fundum.ff.de ſerui.ruſti.prædi. & l.fi.commu. prædi. cum ſi. Tenuit hoc idem Zab. in cle.plures.de iure patro.in clem.Ego vero conſulerem,vt fierent ſimul, & in eodem inſtanti,ſi tamen hoc fieri poſſit.

ARGVMENTVM.

Patronis diuerſos præſentantibus,magis idoneus eſt præferendus, & eodem patrono duos præſentante, vnum ante vacationem beneficij, alterum poſt,ille,qui poſt præſentatur,præferendus eſt.

Trigeſimoſecundò quæro, patroni præſentant diuerſos, quis præſentatorum eſt admittendus? reſpon-
215 deo, quòd ſi ſit paritas in præſentatione, magis † idoneus præferri debet.c.quoniam.eodem tit.glo.in ca.ſi plures.in verb.auferri.xvj.quæſtio.vj.c.ſi forte. lxiij.diſtinct. Si verò præſentati ſunt pares in præſentatione, & meritis, gratificationi locus eſt. Epiſcopus enim quem voluerit, poterit admittere,& inſtituere.c.cum autem.& ibi Panor.de iure pa.eſt etiam gl.in præalle. c.ſi plures.xvj.q.vij.

Trigeſimotertiò quæro,patronus antequam eccleſia vacaret, aliquem præſentauit, poſteà adueniente vacatione alterum obtulit Epiſcopo, quis horum
216 debet admitti? hæc quæſtio † videtur de indubitabili. præſentatus enim poſt vacationem eſt admittendus, quia prima non valet.per.ca.ſi.de conceſſ.præbend.& non præſtat impedimentum, quod de iure non ſortitur effectum.cap.quod autem.de iur.pat.c.bonę. le ſecond. c.cõgregato.de elec. Et ex hoc etiã decidi poteſt aliud dubium, ſcilicet, Si alicui non habenti ius inſtituendi fieret pręſentatio per patronum, & poſteà ei, qui inſtituendi poteſtatem haberet,alia fieret pręſentatio, dicemus ſecundam valere, & admittendam,& pręſentatum eſſe admittendum, quia prima non po-

terat impedimentum præſtare.

ARGVMENTVM.

Patrono non idoneum præſentante, Epiſcopus poteſt recuſare admittere, & appoſita non idoneitate debet per Epiſcopum examinari.

Trigeſimoquartò quæro, an Epiſcopus velit nolit teneatur præſentatum admittere,& eundem inſtituere?glo.in.c.monaſterium.xvj. quæſtio.vij. hoc decidit per text.in capit. paſtoralis.de iure patro.dicens ſuperiorem teneri admittere præſentatum.

Hoc tamen fallit tribus modis.Primò ſi opponatur quòd præſentatus non ſit idoneus, quia tunc temporis Epiſcopus debet examinare præſentatum,vt magis de veritate appareat. Sed quæro cuinam incumbit onus probandi idoneitatem vel cótrà præſentatus teneatur docere de non ſufficientia præſentati, an opponens quòd non ſit idoneus,an verò præſentatus teneatur docere de ſufficientia, & idoneitate:hoc enim certiſſimi iuris eſt,quòd Epiſcopus tenetur oppoſitione facta præſentatum † examinare, & opponens tenetur præſen- 217
tatum demonſtrare talem, qualis in examine repertus fuit, quia præſentatus iuris præſumptione iuuatur: præſumitur enim idoneus, niſi de contrario appareat. capit.vnic.de ſcruti.in ordi. facien. & capit.dudum.de præſumpt.

Fallit ſecundò, vt in c. de monachis.de preben.in antiq.& cle.j.de iure patr.in cle.Epiſcopus enim vbi videt redditus non ſufficere præſentato,iuſtè poteſt præſentatum recuſare, vt in dictis iuribus.

Tertio modo fallit, quando præſentatus non poſſet inſtitui ſine magno populi ſcandalo, vt ſuperius dictum eſt: quia tunc maximè pro euitando ſcandalo poterit iure per Epiſcopum recuſari, vt ſuprà probauimus.

ARGVMENTVM.

Recuſatus ab Epiſcopo poteſt ad ſuperiorem prouocare & appellare, cui appellationi per Epiſcopum deferri debet. Quòd ſi pendente appellatione alter fuerit praſẽtatus, & admiſſus, an valeat admiſſio. vide hic.

Trigeſimoquintò quęro quo remedio ſuccurri poſſit præſentato, repulſo tamen ab Epiſcopo aut ab alio
218 ordinario inſtitutionem habente? puto † quòd iuuari poterit communis iuris remedio. nam ad ſuperiorem appellare poteſt. & huic concluſioni ſuffragatur tex. & ibi gloſſ. in verbo appellauerit. & ibi doct. & in cap. fi. de iure patro. c. conſecrationi. & c. à collatione. de appellat. libro ſexto.

Sed nunquid Epiſcopus tenetur deferre huic appellationi? gloſſ. in d. c. paſtoralis. dicit quòd ſic, quia patrono perſeuerante, nec variante, aquiritur ius præſentato, quod locum habet in laico: quia clericus patronus non poteſt variare. & ideo præſentatus ſi repellatur iure ſibi quæſito per huiuſmodi præſentationem, poteſt ad ſuperiorem appellare.

Item datur aliud remedium contra recuſantem inſtituere: quia præſentatus ſuperiorem adire poteſt, & contra non inſtituentem querelam proponere. cap. cũ Berthold. de ſenten. & re iudica. Panorm. in ca. paſtoralis. de iure patrona. & tunc dictus ſuperior coget inferiorem ad inſtituendum præſentatum, aut ipſe ſuperior inſtituet. c. nulla. vbi gloſſ. not. in verbo. infrà ſex menſes. & ſcriben. in c. ex parte. de conceſſ. præben niſi vt dictum eſt, ſuperius proximè in quæſtio. xxxiiij. Epiſcopus legitimam cauſam recuſationis haberet: eo enim caſu ſuperior non cogeret inferiorem, nec præſentatum inſtitueret. argum. cap. literis? vbi gloſſ. lxiij. diſtinctio. capit. Archidiac. lxxxv. dictinctio. aduerte lector.

lector:quia in iis terminis aliquid ineſt periculi,quandoquidem ſi laicus patronus præſentat vnum Epiſcopo,& recuſetur inſtitui,ſi præſentatus appellet,& pendente appellatione patronus alium præſentet,& ſequatur inſtitutio,valet ſecũda præſentatio:atque tenet inſtitutio.ſecundum gloſſ.in cap.paſtoralis.in verb appellauerit.verſicu.poteſt dici.Ratio autem eſt,quia laico patrono permittitur à iure variare.ca. quòd autem, &.c. cum autem.eodem tit.quod periculum non eſt in præſentatione clerici patroni:quia variare non poteſt. c.vnico.eodem tit.lib.vj.

ARGVMENTVM.

Inferiore non inſtituente,ſuperior poteſt tempus præfigere,quo inſtituat, aliàs iure deuoluto prouidet, & quòd ius præſentandi transferri poſſit, apparet num.ſeq.

Trigeſimo ſextò quæro,intra quantum tempus tenetur Epiſcopus inſtituere? hoc tempus à iure non reperitur eſſe præfixum,ſicut tempus ad electionem confirmandam,vnde videtur arbitrarium.argumen.l.primę. §.ait prætor.ff.de iure deliberan.huic ſententiæ ſuffragantur dicta Panor.in.c.paſtoralis.de iure patrona.Sed nũquid † ſuperior poteſt præfigere tempus intra quod inferior habeat inſtituere,alias eo elapſo poſſit prouidere iure deuoluto? credò quòd ſic.per text.in c.ex parte.de conceſ.præbend. 119

Trigeſimoſeptimò quæro,an hoc ius transferri poſſit: dic quòd ſic, † transfertur enim vniuerſaliter cum vniuerſitare bonorum,ſi vendatur,aut alio titulo alienetur bonorum vniuerſitas particulari,vel vniuerſali titulo.not.in tex.c.filiis.vel nepotibus. xvj. quæſtione vij.cap.j.ca.quoniam.de iure patron.cle. plures.de iure patronat.in clem.melior text. in cap.ex literis. eod.tit. ſiue is titulus ſit ex vltima voluntate, ſiue ex cõtractu. 120

c.cum ſeculum. eodem titu.ſiue ex ſententia Panor. in c.quanto.de iudi.ſiue huiuſmodi ſententia ſit ab homine,vel à iure.gloſſ.notab.in dicto cap.filiis,vel nepotibus.xvj quæſtio.vij.

Item transferri poteſt particulariter,vt donatione: diſtinguendo tamen prout text. diſtinguit in c.j.de iure patro.lib.vj.vt ſi eccleſiæ dederit,valeat donatio irrequiſito Epiſcopo:ſi verò detur perſonæ etiam eccleſiaſticæ non valeat abſque Epiſcopi conſenſu. capit. de iure patrona. libro ſexto. c.ex inſinuatione. & cap. ſuggeſtum eſt.eodem titu.

ARGVMENTVM.

Ius patronatus non eſt permutabilis, neque etiam cum beneficio & eſt quo patronus perpetuò priuari poſſit.

221 Trigeſimooctauò quæro,an † permutari poſſit hæc facultas præſentandi cum alio iure patronatu? credo quòd non.per textum in ca. querimoniam. in verſicu. & viciſſitudines eccleſiarum eodem titulo de iure patronat.

Trigeſimononò quæro,an dicta præſentādi facultas 222 cum † beneficio permutari poſſit? dicamus quòd non. iuxta ea,quæ notant ſcribentes in c. ad quæſtiones. de rerum permut.& ratio eſt, quia licet beneficium cum beneficio commutari poſſit,non tamen ſequitur quòd hoc ius ſcilicet pătronatus, poſſit cum beneficio permutari:nam licet ſit annexum ſpirituali, non tamen eſt ſpirituale.c. quanto. de iudic. & de iis ſatis diffusè ſuperius deduximus.

Quadrageſimo quæro, an † patronus hoc iure pri-
223 uari poſſit perpetuò? credo quòd ſic.per text. in c. quia clerici.eodem titu.& in cap.in quibuſdam.de pœni.& quemad

quemadmodum quis priuari poteſt bonis ſuis per ſententiam, vt ſuperius deduximus in quæſti. xxxvj. Cum de tranſlatione huius iuris ageretur.

ARGVMENTVM.

Quinque modis ius patronatus finitur: item mutto patrono ius patronatus vniri poteſt.

Quadrageſimo primò quęro quot modis extinguitur ius patronatus: reſpondeamus quinque modis † Primò, quando patronus conſentit, vt eccleſia, in qua ius patronatus obtinet, in collegium erigatur glo. eſt not. in capit. nobis. eod. tit. in verbo, in capella. ratio eſt, quia (vt dictum eſt ſuperius) ius præſentandi principalem rectorem eccleſiæ locum non habet in eccleſia collegiata. text. eſt ad literam in dicto capitu. nobis. eodem titul. textus etiam eſt in c. Meſſana. & capi. ſacroſancta. de elect. 224

Secundò extinguitur ceſſione facta cum patrono, quia in hoc non poteſt dici fieri tranſlatio, ſed extinctio. non enim plus habet compatronus per hanc ceſſionem: cùm apud ſingulos ſit in ſolidum, vt ſuperius latè vidimus. ad hoc eſt textus in cap. ex inſinuatione. eodem titu.

Tertiò extinguitur, ſi fiat remiſſio eidem eccleſiæ, in qua ipſum ius habetur. per text. in capit. vnico vbi gloſſ. in verbo. eidem. de iure patrona. lib. vj.

Quartò extinguitur hoc ius, ſi patronus rectorem eccleſiæ per ſe, vel per alium mutilauerit. capit. in quibuſdam. vbi gloſſ. in verbo, prorſus amittāt. de pœnis. in antiquis. in quibus caſibus eccleſia ſui ipſius non eſt patrona: ſed remaneat libera. & Epiſcopus libere eidem prouidebit: quod regulare eſt, quando eccleſia non eſt

patronata.cap.omnes Baſilicæ.cap.ſequenti.xvj. quæſtio.vij.

Quintò extinguitur, ſi patronus patiatur, aut conſentiat expreſsè eccleſiam, cuius præſentationem habet, alteri eccleſiæ, vel loco religioſo vniri: vt voluit Ioan. Andr. in cap.ij.de religio.domib.not. Panorm.& alij in cap.ſuggeſtum eſt. eodem titu.

825 Sed quia de vnione mētio facta fuit, quæro, † an inuito patrono poteſt fieri vnio beneficij, in quo ius patro. obtinet patronus? credo quòd non, quia in vnione facienda requiritur conſenſus omnium, quorum intereſt. ſecundum Zabarel.& Paul. de Leaza. in clemen. ſi vna. de rebus eccleſiæ non alienan. facit text. in cap. filiis.& ſequenti decimaſexta. quęſtione ſeptima. nam vt ſuperius dixi, officium patroni eſt defendere eccleſiam,& eius bona: ſed eccleſia per vnionem quandam diminutionem pati videtur: ca. econtrà. ij. quæſtio. vij. ergo &c. Præterea patroni maxime intereſt, quia præſentationem amittit,& ſpem alimentorum, quæ facilius ante vnionem conſequutus fuiſſet, quā poſt vnionem, ergo &c.

ARGVMENTVM.

Quærit an non poſſit per pontificem iuri patronatui derogari, & concludit quod poteſt de poteſtate cameræ, non autem derogat, maxime iuri patronatui laicali, aut ſi derogat, hoc quidem fit cum clauſula. Pro hac vice tantum. &c.

826 Quadrageſimo tertiò quæro, an † Papa poſſit huic iuri derogare, ac eccleſias patronatas liberè conferre? & videtur Papam liberè poſſe cōferre talia beneficia, quæ ſunt iuris patronatus. Nam vt ſuprà dictum eſt, de gratia,& eccleſiæ permiſſione, hoc ius patronatus permittitur, & toleratur. cap. quoniam. in his verbis, In qua eos eccleſia huc vſque ſubſtinuit. de iure patrona.

Si

Si ergo hæc facultas per eccleſiam toleratur de gratia,non de iuris rigore eius,qui iuri poſitiuo prçeſt,dubitandum non eſt,an ipſe poſſit huic iuri derogare, & eccleſias abſque patronorum aſſenſu liberè conferre: quoniam in his † quæ ſunt iuris poſitiui, Papa liberè 227
diſponit.is enim eiuſdem, ſcilicet poſitiui iuris eſt autor.& idipſum poteſt mutare,& abrogare perpetuò:& pro ſui animi arbitrio, vel ad tempus generaliter, vel particulariter,aut ratione loci.vt not.Ioan.Andr.in ca. poſtulaſti.eodem titu.de iure patrona.not. Innocen.in cap.cum ad monaſterium.de ſtat.monach.not.Butrig. in cap.j.de conſtit.Nec in his ei dici poteſt, cur ita facis?cum pleniſſimam habeat ſuper terram facultatem. c.in memoriam.xix.diſtinctio. Dicemus ergo ſummũ pontificem huic iuri poſſe derogare,quia ſi id tacitè eccleſiis imponit tollerando,& expreſſe per priuilegium concedendo,incõueniens, & quodam abſurdum modo eſſet,dicere eum non poſſe illud ſupprimere, vel vacuare,vel in totum,vel quo ad eius effectum.gl. in ſumma.vigeſimaquinta quæſtione ſecunda. Panormita.in rubric.de priuileg.extrauagante. vnam ſanctam.de maiorita.& obedien.in extra.commu.quæ tamen dicta intelligantur procedere,quantum ad poteſtatem, quam exercet per cameram:quia de ordinaria poteſtate non derogatur.vt eſt videre in regula cancellariæ apoſtolicæ.vbi dicitur, quòd licet derogatum reperiatur, non tamen cenſetur derogatum, niſi tanto tempore vacauerit beneficium : quòd deuolutum ſit ad ſuperiorem: aut niſi patroni acceſſerit aſſenſus.

Aduerte autem chariſſime lector, quòd quantũcunque prægnans ſit prouiſio,non tamen ex clauſulis prægnantibus præſumitur iure patronatus derogatum: & præ

& prædicta intellige procedere in iure patronatu laicali, quia in clericali Papa libere diſponit: & ſi aliquo caſu derogat (quod regulare non eſt) ſemper apponit Pa-
228 pa hanc clauſulam, Pro † hac vice tantum &c. Ne ſcilicet deduci poſſit in conſequentiam: & ex hoc laici ab eccleſiarum fundatione retrahantur, aut reuocentur; & quòd dictum fuit ius patronatus tollerari de gratia, iure primęuo dici poteſt, non autem iure quo nunc vtimur: quia ſcripto iure cōceditur: & prouiſio facta citra patronorum conſenſum eſt nulla, vt ſuperius deductum extitit.

Item non obſtat, quòd dicebamus, Papam pleniſſimam in beneficiis habere poteſtatem & diſpoſitioné, quia hoc intelligitur, quantum ad concurrentiam, quã habet cum ordinariis collatoribus.

Item intelligi poteſt Papam liberrimam poteſtatem habere, quantum ad prouiſionem à principio faciendam: quia ſub modo, conditione, & ſenſu impoſito conferre poteſt: aut ſuſpenſa retinere, quia ex poſt facto non poteſt: vel dicere poſſumus locum habere, vbi non agitur de præiudicio tertij, cum ius quęſitum eſſet: quia ſine cauſa iure ſuo aliquẽ priuare non poteſt.

ARGVMENTVM.

Quòd per clauſulam generalem non derogetur iis, quæ ſpeciali mentione opus habent.

Quadrageſimoquartò quæro, Papa in aliqua proui-
229 ſione † generalem clauſulam appoſuit, videlicet, etiam ſi preſentationi, nominationiue alicuius perſonę, cuiuſcunque qualitatis ſit, &c. An cẽſeatur derogatum iuri patronatus regis, ducis, aut huiuſmodi? dic quòd non, quia Papa declarat in ſuis regulis derogationem minime locum habere, niſi ſpecifica mentio de illo iure fiat in derogatione. ratio fuit, quæ mouit Pontificem, quia

ſa quæ ſpeciali nota digna ſunt, niſi notentur, omiſſa intelligũtur.l.cum prætor.ff.de iudic.cap.fina.de offic. delega.libro ſexto.

ARGVMENTVM.

An illa verba collatio,inſtitutio,præſentatio, in mandatis apoſtolicis poſita contineant ius patronatus laicale.

Quadrageſimoquintò, & vltimò pro nunc quæro, Papa in mandatis apoſtolicis ſolet apponere talia verba † ad collationem, inſtitutionem, præſentationem, 230
&c. an per huiuſmodi verba cenſeatur comprehendere beneficia,quę ſũt iuris patronatus laicalis? dic quòd non.Panorm.in ca.dilectus.de offic.delega. Dominic. in c.cum in illis.§ j.in vlt.colum.de præbend.in ſexto. Matthe.de Pacco in tracte.de manda. apoſt. in quinta parte.quia papa in dubio,&c. nec regulariter derogat. In patrono autem clerico hæc non procedunt:quia beneficia iuris patronatus clericalis, comprehenduntur in mandatis apoſtolicis per huiuſmodi verba generalia,cui iuri non ſolum Papa derogat,ſed etiam legatus de latere.per tex.in.c.dilectus.de offic.lega.ca.cum dilectus.de iure patro.

Et hæc pro nunc ſint ſatis dicta ad laudem Dei optimi maximi, totiúſque eccleſiæ triumphantis:ad quam nos præſentet, & in ea nos inſtituat ſummus omnium patronus, & pontifex,Ieſus Chriſtus,amen.Hoc anno à virgineo partu, 1550.Idibus Auguſti.

*

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

FINIS.